

Inc 629.

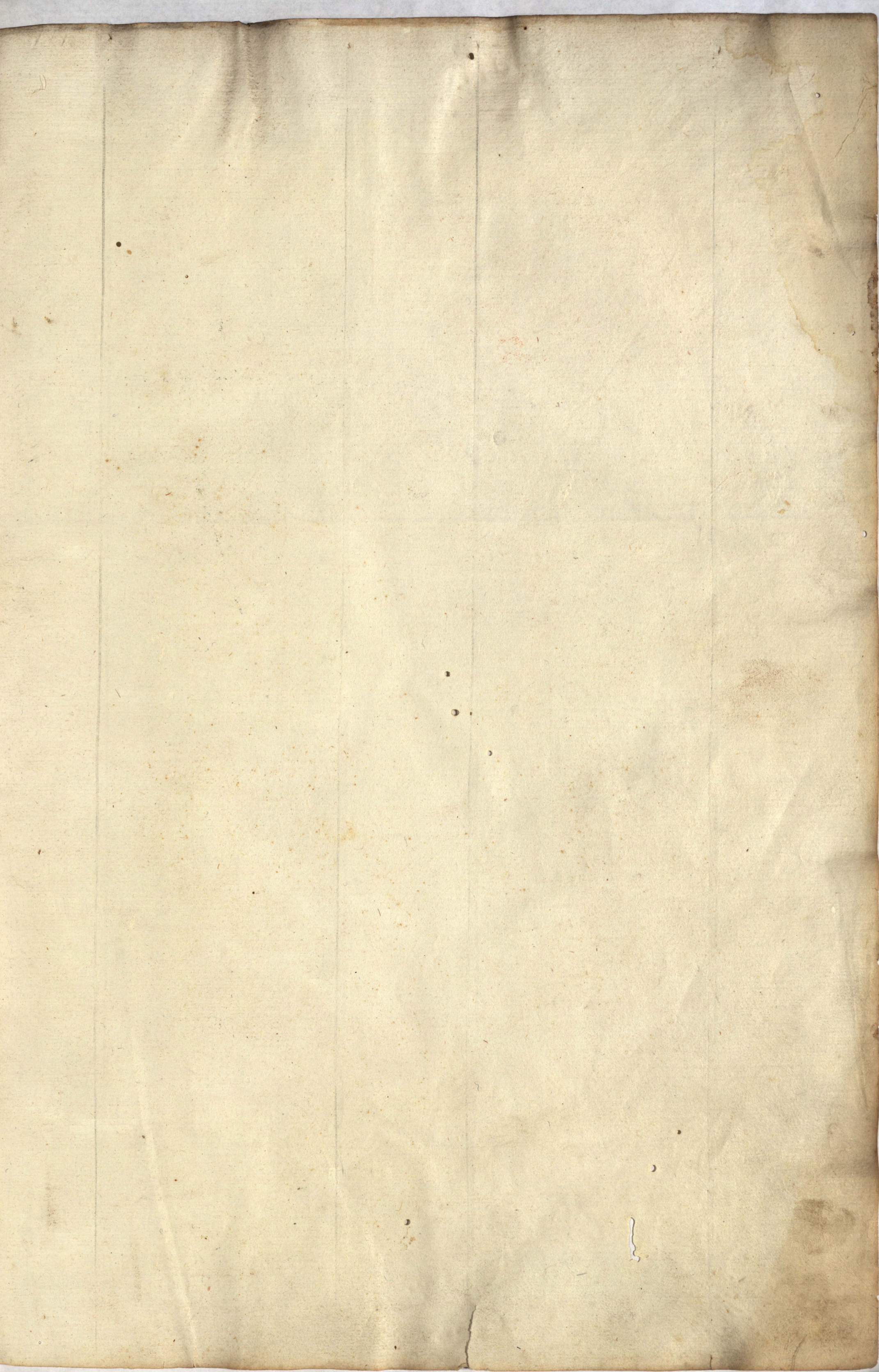
Bartoli de Saxoferrata

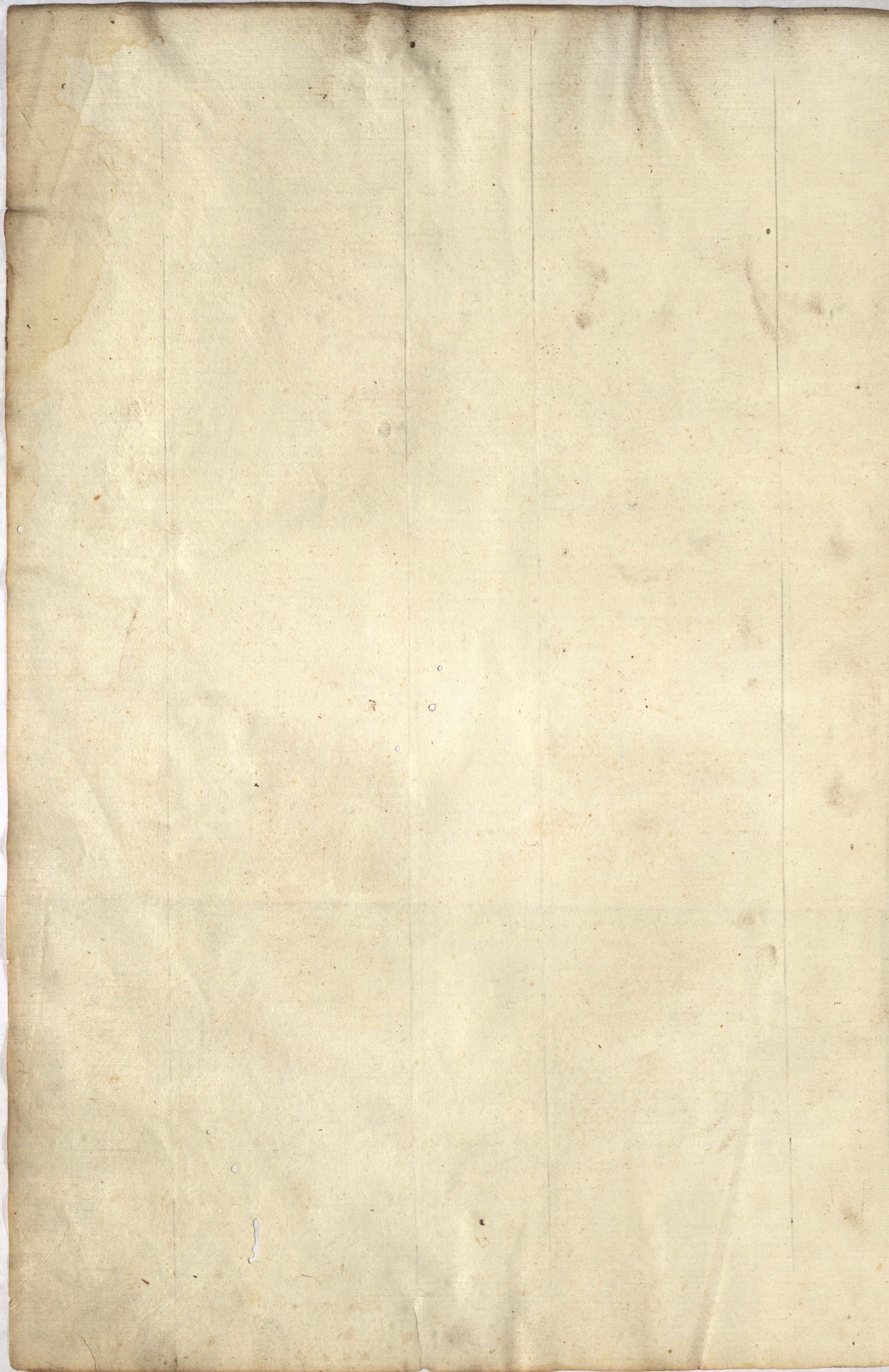
T
II
d a

S-B.

2° Inc. 629

1 = Hain 2540 II = GW 3506
~~2 = m. b. Hain~~

mobili ita intellige hanc materiā ista ui
 detur satis bona. Alii ut la. bu. legūt
 alii quia hic imperator locutus est qdā
 suphabūdantia qdāmodo deridens que
 rentē ullo modo posse acqri tēpore nec
 habet locū usucapio nec pscriptio tene
 quā uis qā non curo. Ex predictis po
 tes colligere distinctionem an in re mo
 bili cadit prescriptio dicatis per uos ut
 patet ex predictis. **O**ppo. due negati
 ones faciūt unā affirmationē ut. l. duo
 bus d. uer. signi. sed hic sunt due nega
 tiones qā dicit nec usucapio nec longi
 tēporis prescriptio et sic concludit q ha
 bet locū qd est cont legem que dicit q
 res furtiua non potest usucapi. Huius
 timore dicit glo. q hic abundat una ne
 gatio qd satis placet al. dic q lex con
 traria loquit qn plures negationes refe
 runt ad idē secus si ad diuersa sed hic
 ista duo nōn referuntur ad diuersa sed
 certe prior solutio melior est. Nam hic
 est dictio non et dictio neg et referunt
 ad idē. unde dicendū est q una abūdat
 Item oppo. ad hanc partē q ista gna nō
 sit bona. Res est furtiua g nō pot usu
 capi cont. ff. d. usucapio. l. sequitur. §.
 si rem glo. dicit fallit ibi qd dic plene
 ut ibi. **I**tem oppo. ff. d. fur. l. seruū
 filii in prin. Sed fateor q non competit
 actio furti et tñ res efficit furtiua ut
 hic qd dic plen ut dicta. l. sequit. §. si
 rem. Hīs pmissis primo quero quis
 dicat seruus fugitiuus dic ut. l. quis
 sit fugitiuus d. edi. edicto. **Q**uero ut
 seruus iste fugitiuus prescribat. xxx.
 ānis. **R**ñdeo q sic ut. l. omēs d. pscript
 xxx. anno. **I**tem quero a quo tēpōr
 incipiūt isti. xxx. āni hic est nobil glo.
 et dy. facit de ista glo magnū festū in
 c. sine pos. d. reg. iur. li. vi. dicit glo.
 q serui fugitiui dñs retinet possessionē
 ciuilē g donec ipse habet ciuilē cōtra eū
 non currit prescriptio. cum g desinet ci
 uiliter possidere incipiet pscriptio cur
 rere et uide glo mag. circa finē. Si igit
 tu incipis hodie possidere rem absentis
 et ignorātis hodie non idpit pscriptio
 tua donec ille retinet possessionē ciuilē
 animo. Oportet g q labat longū tēpō
 et sic p resumat obliuio illig. abletis ut
 l. si idē in prin. d. acq. pos. et ibi nō. et
 ex tūc tu incipies pscribere qd est mul
 tum notandū et Dy. facit multū no
 tar. **V**enio od ultimā partē et oppo.
 q fuga seruorum dñs sit damnoſa ut

insti de hīs qui sūt sui uel alie. iu. §.
 fi. glo timor huius ista particula legi
 duobus modis ut illa uerba ex qnq
 legant ex parte subiecti alia ex parte p
 dicari ut hēs in glo. **V**ltimo oppo.
 q fuga seruorū oīo sit dānoſa dñs ex
 quacūq causa tñ sit dānoſa. Intellige i
 causa aduersus quā potest per hanc. l.
 prouideri. Bartolus.

Requirendi Per officiū
 iudicis datur facultas dño in
 alienis domibus pquirendi fu
 gitiuos h. d. Oppo. insti. d. fur. §. sed
 hec glo. in. l. i. ff. eo. dicit q est speciale
 in seruo fugitiuo secus in aliis rebus i
 animatis qd satis placet qn pquisitio
 fit ad utilitatē priuatā secus si ad pub
 licā ut. l. omēs. i. d. aque duc. li. xi. l.
 quosdā d. metall. eo. li. xi. Item pdicta
 uera nisi appareant indicia qā in dicta
 domo deberet esse res tūc enī cum per in
 dicia puenit ad missionē in possessionē
 psonē multo magis ad pquisitionē do
 mus ut. ff. d. questio. l. i. **Q**uero utrū
 qn iplorat istud officiū iudicis debeat
 dari libellus. **R**ñdeo non qā est officiū
 iudicis qd misericordit iplorat ut nō.
 in simili. ff. d. interro. act. super Bz.

Si fugitiui Si serui in
 actu transeūdi ad hostes depre
 hendant pena pedis aut metalli
 puniūt. h. d. Oppo. ff. d. penis. l. siqd
 aliud. §. i. So. ibi pfecte trāsiuerunt hic
 fuerunt capti in itinere. **O**ppo. q
 pari pena sūt puniēdi ut. l. siqs nō di
 cam de epis et cle. Dicūt qdā q fallit h
 ista regula doc. ultramon. dicunt q h
 puenit ad actū remotū ibi uenit ad ac
 tum ppinquū. **Q**uero in cuius electi
 one sit amputare pedē ul dānare in me
 tallū dico q est electio iudicis ut. l. i. §.
 exploratores de effrat. Cōtra hoc uidet
 glo. in. l. quacūq. i. eo. et dicā in cōti
 neti istam. l. corrigi i eo qd dicit pedis
 aputatio uide aut sed nouo iure d. bar

Sed nouo Queritur qui
 sint casus in qbus de iure pro
 pena sequitur mutilatio mēbri
 glo. ponit hic aliquos casus uide. **Q**ue
 ritur uidet q debet abscondi manus q
 abscedet dextra ul sinistra certe illa in q
 pōt minus. ar. l. interpretatione. ff. d.
 penis. **Q**uero et reuoco i dubiū qual

furto qm
punitur

fures debeant puniri nos habemus de h
diuersas leges nam de iure antiquo pro
furto iponebat pena extraordinaria ut
l. 1. ff. de fur. nisi esset publicus et famo
sus latro qui furca suspēdebat. l. capi
taliū §. famosis. ff. de penis. Et aduer
te quia glo. intelligit publicū latronē
qui cōsuevit furari et glo. nost re ubiq
hoc dicūt et ita obseruat et tñ proprie
non dicūt bñ nam ille §. loquit de pub
lico latrone. Sed fur q cōsuevit furari
est publicus fur non est publicus latro
quia latro est ille qui per uim 2c ut hic
in tex. Postea superuenit ius autēticoz
de quo habes hic. postea superuenit que
dam cōstitutio noua de pace tenenda. §.
siquis. v. sol. x. coll. que dicit q qcuq
subtraxerit ualorē. v. solido. furca sus
pendit postea superuenit alia constitutio
de. pace iuramento firmada. §. furtū et
ibi glo. multa dicit finalit. de his ha
bemus hodie statutum i qualibet parte
Italie et illd obseruatur

Quicunqz Qui seruum fu
gitiuū sciēter suscipit pena hic
statuta punitur secus si ignorat
ter et dñs doli cōmittēs seruo priuabit
h. d. **N**ō tex. ex hac. l. penā eius q
suscipit seruū fugitiuū **2o**. Nota q
multiplicatione delictoz segtur mlti
plicatio pen. 3 nō q qui non pōt soluē
luit in corpore **V**ltimo nota q igno
rās non punit. **O**ppo. ad pñ de. l. i. §.
q aut de seruo cor. so. hoc intelligitur
fm illā qñ suscipit dolo **O**ppo. i. d.
colo. tra. l. i. qdā hñt de colo. illi. dicit
glo. speciale est ibi tu dic melius ut ibi
Nā h loqē qñ suscep sciēt tñ fugitiū et
cō ēat ibi sciebat fugitiū s3 igrabat cui
us erat **O**ppo. i. d. cōi. ser. man. l. i.
So. quo ad aliud fit ibi extimatio quā
hic Item oppo. et uidetur q ad mul
tiplicationē delicti non segtur multipli
catio pen. ut. l. et. qui. ff. de fur. q nō
in. l. uulgaris. §. pen. co. ti. **S**o. ut in
qualibet eaz nō. ut dixi plen. i. l. nūq
plura d priua. delict. Et circa hanc. l.
querit hic ipontē pena alternatiue in
cuius est electioe Glo. hic nō. dicit q
est in electioe rei que est super. x. bo.
xx. quā nō bñ. Contrariū uideē notari
p doc. s. l. p. xima et uideē tex. in. l. i.
§. expillatores. ff. de effrac. dico ergo
sic qñq noīa iponētia penā dirigūt ad
iudicē qñq dirigunt ad reū qñq diri

guntur ad iudicē qñ dicit punitur cōde
netur et similia tūc est electio iudicis ut
s. l. p. xima qñq diriguntur uerba ad
reū et tūc est electio rei Casus est hic. Si
uero uerba sūt dubia ut puta dicit sta
tutū sit pena pedis ul metalli nō loqē
iudici neq reo tūc puto q in penis cor
poralibus sit electio iudicis ut. l. i. §.
expillatores d effrac. In pecuniariis sit
electio rei. ar. d. iur. doc. l. i. plerunq
Nō simile distinctionē Glo. facit in le
gatis in. l. lucio. ff. de le. ii. **V**ltimo
ego recordor q semel indicabat h qdā
Capitaneus et fuit data petitio q qdā
ribaldus pusinus ingressus fuerat pala
ciū intra multis uicibus cōtra formam
statuti. Capitaneus excusabat se quia
ignorabat eū pusinū dicit Cy. q allega
bat pro eo illū tex. tūc q loqitur d eo q
ignoranter suscipit seruū fugitiuum.

Manipia Qui mancipia li
berti et ciuitatis suscipiunt pe
na huius. l. tenēt et etiā iudex
q in eis pquiretis negligēs reperit h. d.
Quid uult tex. in fine qui dicit. Nec
uend. 2c Glo. ponit mltas expositiōes
tu tene primā tanq magis nō. et uide
glo. **O**ppo. et uidetur q alia pena pu
nit. ff. eo. l. i. §. h autem. Glo. soluit
duobus modis scda solutō est uera dic
ut in glo. Et ex hoc nō q officialis ne
gligens punit non in illa pena act. in
furtū que descendit ex cōmuni maleficō
tanq fecerit litē suā. Sed in aliis reme
diis ut hic. hic aut. ut diff. iu. et. l.
iiii. §. in eum. ff. de damp. infec. de ma
gistra cōueni. l. i. dixi in. l. fi. ff. de ua
riis et extraordina. cogni.

Qum seruum Si cōtra
agentē cōditione ex. l. qcuq
s co. apparet de dñi exceptione
statim p torturā serui exaiabit. h. d.
Quero qua act. hic repetebatur seruus
glo. dicit rei uendi. et uide glo. i. non
uideē uerū istud qā p rei uendic. nulla
pena ipontē et ideo dic q repetebat per
cōditionē ex. l. qcuq et alius reus ad
cuitandā illā penam opponebat excepti
onem dñi et hoc innuit sequēs glosella
Querit glo. qua act. petatur istud ue
ritas est q conditione ex. l. ista peteret
Quero de cuius pprietate opponit glo.
dicit de pprietate ipsius rei cōuenti uel
tertii dicentis rem alterius et uide glo.

super uerbo opponit et sic nō q̄ potest
opponi de iure tertii qđ uidet̃. l. lon.
corp9. §. cōpetit. si serui. uen. Cy. poit
hic ego pono longe plentius in. l. ii. de
except. rei uendicate.

Si quis Occultans seruū fisci
punitur pena huius. l. h. d.

Eum qui Si seruus publi
cis opibus deputatus cōtuber
niū cū acillis cōtraxerit ipse uxores et li
beri i publicū thuntur. h. d.

Si ex pecunia Ista est
subtilis lex et habz materiā uti
lem Breuiter dicit Allegans contraria
nō audiē. ul' alī qñ sūt due act. que nō
cōtradiciūt origine ad inuicē sed in exer
cicio cōtradiciūt debet quis unā eligere
h. d. Nōbilia habes ex hac. l. que dixi
tibi in sūmario et concor. sūt in glo

Oppo. ad hāc. l. furtū non cōmittitur
sine dolo ut. l. i. ff. d. fur. et insti. de
obl. que ex cōmuni delict. nas. in prin.
Sed hic non habebat aīm lucrādi ḡ nō
cōmisit furtum Glo. non signat istud
cōtrariū. Breuiter furtū requirit animū
lucrādi sibi ul' alteri ut. l. siq. preferen
dū. ff. eo. sed hic habebat aīm lucrādi
aliū ḡ zc **O**ppo. 2. Iste q̄ emit nomi
ne dñi non emit sed nomine seruoꝝ ḡ
dñs non possit habere ratū illū cōtractū
ut. l. si pupilli. §. sed si ego d. nego.
ges. Dy. soluit in. §. ratū d. reg. iur.
li. vi. Et dicit q̄ non possū habere ratū
tanq̄ gestū nomine meo sed tanq̄ gestū
nomine serui sed modo non glo. **E**t
oppo. de. l. si seruus. ff. quo. et quā. l. ii
glo. paruula uidet̃ hic allegare p̄ cōcor.
quā uide Glo. tñ magna. allegat eā p̄
contraria cū mltis aliis tñ debet separi
Veritas est h̄ q̄ utq̄ actio oriē Nō enī
sunt cōtrarie origine sed oriūē ex diuer
sis principiis ppter cōtractationē furti
conditio furtiua ad ipsā pecuniā mada
ti propē cōtractū inter seruū et manda
tariū ita loquit̃ contrariū. Sed quia in
exercitio reperit̃ cōtrarietas ideo unam
eligere debet ita loquit̃ hic et q̄ ambe
sint nate pbat iste tex. si bene aduertat̃
ex eo q̄ dicit eligere debes. Nā electio
non pōt cadere nisi inter plura ut d. op
tio. lega. l. si qñ et. ff. de lege. ii. l. illud
aut illud ergo de necessitate concludit̃
utrāq̄ esse natā ita tenet glo. et bñ i. l.

cōtraria. Oppo. s. depoli. l. iii. ff. pro so
cio. l. rei et man. l. si mandauero. §. si
tibi Glo. soluit tribus modis prima ē
uera. Nā in cōtrariis dicte due act. nō
sunt cōtrarie origine nec in exercitio ut
predixi et ex casu. l. cōtrariaꝝ magis
manifeste apparet. **S**eda. lo. est dicit
glo. et clarior q̄ h̄ uolebat agere ex cō
tractu alterius uel ex suo Ista est quedā
truffa nec bona quid enim zc Si ex cō
tractu alterius agēdo q̄ istis duabus
act. non esset sibi cōtrarius. certe utrāq̄
poterit itēptare exēplū si ponis casū zc
in. l. cōtraria q̄ seruus deposuerit socie
tatem cōtraxerit ul' madauerit. Tertia
so. ponit̃ in fi. glo. uidelicet q̄ in cōtra
rio pmittat̃ natiuitas istaꝝ act. non
aut exercitiū hec so. est uera ad. l. i. et
l. seruus com. ad alias. l. s. allegatas est
falsa q̄ in eis pmittit̃ natiuitas et ex
eritiū teneas ḡ primā. **I**tem oppo. de
l. i. §. q̄ aut quoz̄ lega. so. ibi erat in
certus propter factū aduerialiū ideo ad
mittit̃ pponēs actiones cōtrarias ut ibi
Sumus expediti de glo. tamē pro decla
ratione materie quero tria u. trum quis
audiat̃ allegās cōtraria agēdo breuiter
doc. hic multa dicunt tu dic clarius q̄
ipsi dicāt. Aut q̄s uult agere contra di
uersos et non repellit̃ allegās contraria
ut. l. papinianus. §. si nec impubeꝝ d.
inoffi. test. aut contra eundē et tūc aut
ab initio iste act. cōtrarianē inuicē ori
gine ita q̄ una tñ est nata aut in origi
ne nō cōtradiciūt sed in exercitio primo
casu non cadit electio p̄prie quia debet
cadere eadē inter plura ut s. dixi et ideo
dicas qñz quis intemptauit primo ius
uē sibi cōpetēs tūc ad illd nō pōt redire
tum ratione contrarietatis ut hac. l. tū
etiā q̄ aliud remediū in ueritate nō cō
petit ḡ sine act. non experit̃. l. si pupill9
§. uideamus de neg. ges. Si uero eligit
ius incōpetēs hic aduerte aut ignorantē
iusta ignoratiōe sibi non preiudicauit
ut. l. mater. ff. d. inoffi. test. et de pe.
hēdi. l. hereditatē et. l. lucius et s. de in
offi. test. l. cum qui fallit primo in. l. si
patrong. ff. d. bo. liber. Ratio est ibi q̄
deliquit in tēptando actionē in factum
ideo iur̃ sibi cōpetētī priuat̃ ut ibi dicit
tex. licet Dy. ibi alī intelligat et male
fallit si eligēdo ius incōpetēs in eo obti
nuerit quia non pōt dicere sētētā iniq̄
plata p̄ eo in. l. si seruus pluriū in. §. i
ff. de leg. i. in. l. ultima. i. d. codicillis

*De furtis et seruo
corrupto rucā*

fm quosdā qd an sit uerum ibi dicam
fallit i casu in quo pōt utrūq; remediū
pponi sub p̄tatione tm ut in .l. i. §
quia autē quoz leg. Ratio est quam s
dixi qā ibi incertitudo causata erat ex
facto aduersariū qñz q̄s eligit ius incō
petens ignorāter ignorātia iusta tunc
de hoc fuerūt multe opy. et fuit opy.
inter iurconsultū pap. ex una parte et
paulum ex alia sed dic ut plene dixi in
l. glodius de acqui. here. Si uero eligit
ius incōpetens scienter p̄iudicat sibi i
iure cōpetēti ut .l. mater et qd ibi nō.
de inoffi. testa. 2º casu qñ utrūq; reme
diū oriē sed est contrarietas in exercitio
tunc aut in tēptando unā in ea obtinet
et p̄hibet aliā intēptare et hic est casus
aut Intēptado unā subcubuit et tūc
pōt ad aliud remediū redire ut .l. aure
lius. §. fi. et qd ibi nō. d. libe. le. Que
ro circa hoc qñ ista iudicia electione tol
lunt utrū tollāt ipso iure an ope excep
tionis. Ista questio est multū difficil et
examino eam multū late in .l. naturali
ter. §. nihil cōue. d. acq. pos. **Q**uero
an in excipiēdo q̄s posset allegare cōtra
ria de hoc sunt opy. Dy. hoc t̄agit in
c. nullius pluribus d. reg. iur. li. vi. et
in casu nostre glo. ibidē plenius exami
nauit in .l. nemo. ff. d. excep. dicatis ut
ibi nō. **Q**uero utrum agendo et exci
piendo q̄s possit esse sibi cōtrarius uide
bis in aut. Item possessor. i. q. po. i pig
no. habe. et utrū excipiēdo q̄s posset ee
sibi cōtrarius dixi aliquātulū s de non
nu. pecu. aut. contra qui propria et in
o bus teneo cōtra opy. dy. et ll. q̄s alle
gat faciunt contra eum bar.

In ciuile Qui rem emit a
fure dño eam reddere debet pre
cio non restituto h. d. Nota hāc. l. glo
querit duas q̄ones qd si ille cui res est
subtrahēta nō erat dñs sed bonafidei pos
sessor an habeat aliqd auxiliū cōtra eū
qui emit a fure glo. uidet dicere q̄ sic
sez cōditione ex lege si coloni d. agri. et
censi. li. xi. dicā uobis i. eo. l. fi. §. cū i
scdam **Q**uero utrū ille q̄ emit a fure
psumat scies et particeps fraudis glo.
dicat q̄ non p̄pter unā emptionē sed si
hoc frequētarec secus. Tu dic inspidē
dum esse pro quāto precio emerit clam
aut palam et sic ex istis iudiciis dolus
ppenditur ut .l. dolus s d. dolo.

Si non dum Rei non cō
secrate sed ad cōsecrandū desti
nate cōmittitur furtū h. d. uel
ali actio furti dat contra uiricū h. d.
Oppo. fm primū casū sumariū q̄ res
statim sit effecta ecclesie ut .l. fi. s de sa
cro sanc. eccle. So. dicit glo. hic solum
destinauerat in aio et uouerat non aut
ad cōtractum dedicādi p̄cesserat et bene
dicit nam solo uoto non trāferē domi
nium in ecclesiam ut .l. ii. et ibi nō. ff.
d. public. **L**icet aliud sit in contractibz
ut d. l. fi. d. sacro sanc. eccle. **Q**uero
quid si p̄cesserat ad actū et realiē tradi
derat utrum tunc statim efficiatur res
sacra Glo. uidet dicere q̄ sic qd non est
uerū quia sacrū non efficiē nisi sit p̄ pō
tiffices sacratū ut .l. in tantū. §. sacra
ff. d. re. diui. **Q**uero utrū rei sacre cō
mittatur furtū Glo. nostra dicit q̄ est
differētia inrer nos et Canonistas nam
nos dicimus q̄ cōmittitur sacrilegiū si
est sacra auferat de sacro. Canoniste di
cunt q̄ sufficit altēp tantū d. quo ad
l. iul. pecul. l. diuus. xviii. q. iiii. c. sa
crilegū Sed ad hunc casū oppo. s de do
lo. l. si supstite. So. aliud in uirico ali
ud in patruo.

Ad uersus eum diuise ac
tiones ex diuersis delictis descendentes
possūt cōtra eundē p̄ pcuratorē intēp
tari. h. d. Glo. iiii. querit primo quare h
dicit dūtaxat dic ut in glo. **Q**uero
2º ad qd datur serui corrupti et furti
actio dic ut in glo. 3º quero utrū iste tol
latur una per aliam dic ut in glo.

Quile Emptor rei furtiue debet
ex urbanitate reum i iudiciū nominare
non ex necessitate h. d. **O**ppo. nemo
cogitur dicere titulū sue possessionis ut
l. cogi. s d. petitio. heri. **S**o. non cogit
quis dicere de necessitate ut in cōtrario
sed ex urbanitate sic ut hic **C**ontra h
oppo. exē co. ti. c. q. cum in fure. So.
glo. dicit aliud de iure canonico ut ibi
Videmus enī q̄ tota die epī faciūt lras
excōicationis ut indicent fures aliud d
iur. nostro ut hic certe decretal illa non
cōtradicit nā ibi fit ut res furtiue indi
centur non ut quis indicat et q̄ fur nō
teneat in dicare furē p̄batur quia licet
accipere pecuniā ut iudiciū det d. cōdi.
ob tur. cau. l. iiii. §. si tibi iudiciū g quo

ad aliud q̄s nō tenebitur facit ad h. l. qui uas. §. qui furē. ff. de fur. Cōtra hoc oppo. q̄ q̄s cogit ferre testimoniū ut s̄ d̄ testi. l. nullum ḡ cogit indicare. Sol. q̄nq̄ agit cōt certam p̄sonā tāq̄ cōtra furē et tunc cogitur q̄s sup̄ illa actione testificari nec dicit q̄s tunc manifestare furē Sed magis debet fure manifestato iudicem declarare et certū redere q̄nq̄q̄ furtum alicui certe p̄sone non impingit et tunc iudex aut uult aliquem recipere in testem forte sup̄ in q̄stione generali quam fecit de illo furto et cogit quis testificari et furē indicare ut. l. congruit d̄ offi. p̄resi aut al. quis officiū iudicis implorat principaliter ut quis cogatur indicare furē et q̄cūq̄ cogitur ut hic et p̄ ea que dixi s̄ Sed re furtiua bñ potest quis indicare de iure cōi ut dictum est. Quandoq̄ q̄ aliquē agitur rei. uen. p̄ re furtiua tunc non cogitur furem indicare de necessitate sed ex urbanitate sic ut hac. l. Vltimo quero an iste emptor de furto sit suspectus dic ut in glo. et dixi s̄ co. l. in c̄iuitē.

Alienando alienū Alienando alienū seruū dñō nō p̄iudicat Et qui sciens contrahat furti tenetur. h. d.

Sis cui Qui pecuniā ad alium p̄ferendā accepit sibi detinet furtū facit h. d. **Q**uero et reuoco ī dubiū cui cōpetit actio furti an ei cui mittebatur dic ut in glo. que optime distinguit cui nihil addo.

Etiam Si publicanus aliquā sp̄m p̄ uim abstulit etiā furti tenetur h. d. Oppo. s̄ d̄ hiis qui nō. infra. l. ii. Glo. soluit hic tu dicas ut. i. dicam et uerius hic Publicanus accepit aliquam speciem extra p̄ uim ideo furti tenetur ibi fuit soluta pecunia licet indebite unde furtum non commisit.

Subtracto Rei furtiue uel ut possesse piculū p̄inet ad furē et ad uiolentū h. d. dicit hic q̄ mora purgat p̄ oblationē contra imo uidet q̄ purgatur p̄ stipulac. ut. l. parui. ff. de condi. fur. huius timore glo. h̄ intrat aliam materiā. Vtrum uiciū mōi purget p̄ stipulationē de quo plene dixi in. l. eū q̄ ita. §. fi. d̄ uer. obli. l. quoc. x̄o marcell. de noua. l. si rē s̄ co. ci. dixi s̄ q̄ me. ca. l. i.

S ab dicta Res furtiua non potest usucapi et res successorī debz restitui h. d. **O**ppo. et uidet q̄ uiciū furti posset purgari etiā si in potestate dñi non reuertat ut. l. seqtur. §. tunc in potestate d̄ usucapio. So. intellige reuertat uere uel interpretatiue ut ī ḡrio ut in glo. ita dicit glo. tua et bene

Oppo. de. l. sed nec legatarius. i. d̄ cōdi. fur. So. ibi loquitur in successore singulari hic in successore uniuersali q̄ h̄z cōditionē furtiua. **Q**uero an successorī cōpetat actio furti hic aduerte glo. l. ei qui dū loquitur de successore uniuersali tenet q̄ habet act. furti ex cōtractatiōe antiqua ex qua erat nā actio furti dñō non ex noua sicut enim dñō ex assidua cōtractatione nō nasceretur actio furti ut. l. ei q̄. ff. de fur. ita heredi eius ita dicit glo. hic. Contratiū tenet glo. i. l. sed nec legatarius. ff. de condi. fur. et ff. de fur. l. si dñum nam ex mutatiōe dñi seqtur assidua cōtractatio et noua nascit actio furti qd̄ est notandū et ead̄ ratione mutatione territorii noua nascitur actio furti et sic ille q̄ subtrahit aliquid Bononie repertus hic Assisi cum re subtracta h̄ posset puniri d̄ quo dixi in. d. l. si dñum. Sed q̄ hoc dictū Glo. oppo. rei quā quis nunq̄ possedit non fit sibi furtū ut. l. hereditario. ff. de fur. Sed hic heres nunq̄ possedit istā rē hereditariā ḡ non potest sibi fieri furtum glo. dicit q̄ ista est ratio quia facto furis cōtingit q̄ heres non possideat et nō. glo. nam etiā q̄n subtrahitur res hereditaria p̄pter furtū furis cōtingit q̄ heres possidet tñ non cōpetit actio furri Quid ḡ dicemus dic q̄ q̄nq̄ cōtingit q̄ res subtracta a nemine possidet tñ ea possessa fuit ab eo cuius desinit esse tunc cōmittitur furtum ut. l. qua act. §. fi. ff. de acq. rexp̄ do. q̄n rei subtracte erat possessio apud aliquē tempore furti facti et dñum postea puenit ad eum q̄ nunq̄ possiderat et tunc idem quia potest fieri furtum ei qui nunq̄ possedit ut dictū est q̄nq̄ tempore furti a nemine possidebatur et dñum uenit ad eum qui nunq̄ possedit ut in re hereditaria et tūc nūq̄ cōmittit furtum ut. l. hereditarie. ff. de fur. et. l. si homo. ff. de usucapio. In successore uero singulari ut in legatario cōstat q̄ ex noua cōtractatione dat̄ actio furti nō ex atiq̄ ut d. l. si legatario ff. de

cōdi. fur. Quero que est differētia inter furtum et palagiū ut in glo. i. que op time dicit pterq in uno in eo qd dicit q in palagio requit q quis habeat consuetudinem hoc faciēdi quia hoc nulla lege cauetur.

De his Quod post aditā hereditatē et possessionē apprehensam no uerca abstulit in furti actiō uenit. h. d. **Oppo.** de. l. q. uis. i. co. So. ibi non erat adita hereditas ul apprehensa possessio ut. l. contraria apud nō.

Ancille Partus ancille editus penes furē ul malefidei possessore est furtiuus et non potest usucapi et p eo cōpetit actio furti et cōditō et psecutoria non tollit p penale. h. d. **Diuiditur** Primo ponit dictū. 2° cōsultatio. 3° ratio illa cōs. 4° pbat dictū suū a maiori scda ibi quapropter tertia ibi omni altera quarta ibi cum est. Circa hāc. l. habetis nōre pncipaliter tria. Primo q partus ancille furtiue est furtiuus. 2° q pro eo cōpetit actio furti 3° q nō potest usucapi et sup istis tribus fundatur omnes glo. 4° nota q psecutoria non tollit p penalem. V nō q ubi casus. l. est nulla dubitatio est melius pbat. i. de sacrile. l. sacrilegit. Vltimo nō q id iur uidetur i malefidei possessore q in fure. Anteq intrem glo. **Oppo.** et ista est opositio gramatical q uer et alter fm gmaticos sunt distributua duor tm. Sed hic ponitur dictio alter ut sit distributiuū plur. u scilicet triū g male dicit glo. Factor q hoc est notandū h est contra regulā comunē uide glo. bre uiter quantū ad. l. nostra hec dictio altera stat pprie. Nam hoc importat q actio furti penal p uno conditio furti uia et rei uendi. que sunt psecutorie ponit p alio unde idem distributio altera quasi dicat psecutoria nō tollit p penalz. Hoc premisso uenio ad materiā hic dicit partus ancille furtiue est furtiuus. **Oppo.** et uidet q nō sit furtiuus ut. i. p emp. l. si matrem et. l. si ego q. partus. ff. de public. So. ibi partus fuit cōceptus et editus penes emptorez bonefidei hic uero penes furē. Contra **oppo.** de fine huius. l. So. ibi loquit in malefidei possessore Sed sō. precedēs loquitur de bonefidei possessore. 3° **oppo.** ff. d. usuca. l. aliena. q. si. So. fm ueram

opy. ibi fuit conceptus et editus penes heredē fux qui erat bonefidei possessor. Hic fuit cōceptus penes cum furē uel malefidei possessore et ideo cum querit an partus ancille sit furtiuus dic q aut est cōceptus et editus penes furē uel editus tm ul cōceptus tm si apd emptore malefidei dic ut hac. l. in fi. aut est conceptus et editus penes bonefidei emptore et tunc non est furtiuus ut. l. matrem. i. d. usucapio. p emp. et. l. si ego. q. partus. ff. d. public. Aut alit cōceptus penes furis heredē tunc siqdem heres furis erat malefidei idem q in possessore bonefidei ut. l. si aliena. q. si. ff. d. usuca. modo hēs primū. **V**enio ad scdm et **oppo.** q p partu ancille nō cōpetat actio furti ut d. l. matrem. i. d. usucapio. pro emp. et. d. q. partus. So. eodē modo ibi fuit editus et cōceptus penes bonefidei possessore hic penes furē. Contra h **oppo.** de. l. qui uas. q. si ancilla. ff. d. fur. So. fateor q si partus est cōceptus penes furem editus apud bonefidei possessorem est furtiuus non tm actio furti cōpetit ut. l. contraria ita dicit glo. tua et bene quā uide et est glo. magna circa principium. Et ideo an cōpetat actio furti dic breuiter siquidem partus nō est furtiuus non cōpetit actio furti ut s. pxi. dixi si partus est furtiuus tunc regula est q cōpetit actio furti. Fallit solum in uno casu qn cōceptus est penes furē et pepit penes bonefidei possessore ut ex predictis patet mirandū uidetur istud q sit furtiuus partus et non cōpetat actio furti licet qnq hoc contingit. l. i. s. ti. i. Nam ibi hoc cōtingit ppter personam subtrahentem contra quā actio furti non potest dari sed h cum psona furum sit abilis ad cōueniēdū mirandū uidetur cui non cōpetat actio furti ideo doc ultramō. dicūt et bñ q partus ancille non fuit p se sepatim contractatus ideo p eo sepatim nō cōpetit actio furti Sed p ancilla et in extimatiōe ancille habebitur ratio meliorationis quia grauida ut. l. si qd ex pāfila de leg. ii. ff. et. l. inficiando. q. infās d. fur. Sed quero que est ratio q partus p se censetur furtiuus non tm censetur p se q tū ad actiōm furti dicebat d. la. bu. ml tū bene qui est in utero quantū ad sui comodum habet p iam nato nō quantū ad comodum alterius ut. ff. d. sta. ho. l. qui in utero et ideo quantū ad uiciū

furtiuitatis ut sic impediatur usucapio
habetur p iam nato quia sui comodū
est ut non mutetur dñum. Sed q̄tum
ad actionē furti non habetur p iā nato
ga respicit mere comodū dñi et nullo
modo ipsius partus. **V**enio ad terciū
dicē hic q̄ partus ancille furtiue non
potest usucapi contra in d. l. matrē. i.
de usuca. p emp. et. l. si ego. §. partus
ff. de pub. So. ibi fuit conceptus et edi
tus penes bonafidei possessorē hic secus
Contra h oppo. d. l. sequit. §. de illo
et. §. se. ff. de usuca. **S**o. p declarationē
huius an partus ancille furtiue possit
usucapi dic plenius q̄ glo. Aut partus
est furtiuus q̄ qñ est apparet ex pcedēti
bus et tunc non potest usucapi ut hac
l. et insti. d. usuca. §. furtiue aut non
est furtiuus ut qñ cōceptus est et editus
est penes bonafidei emptorē et h disting
ue Aut emptor incepit scire ancillā ali
enam ante partum conceptū et editum
aut post partum conceptum et editū
et sic post usucapionē iceptā pmo casu
impedit usucapio ut d. l. sequitur. §. d
illo d. usucapio Secūdo casu aut sciuit
ancillā simplr alienā et non impeditur
usucapio aut sciuit eam alienā et furti
uam et usucapio impedit ut d. l. iusto
§. et si possessionis et. l. non solū in pñ
ff. d. usucapio. 3. casu aut sciuit alienā
simplr et non impedit usucapio si sci
uit alienam et furtiuam tūc distingue
aut denūciauit aut non ut plene distin
guuit tex. illius. l. sing. si ancillā. ff. p
loc. Contra predicta oppo. supueniēs
scientia rei aliene non impedit usucapi
onem ut. l. i. i. d. usuca. trans. So. fal
lit in partu ancille ratio quia oritur ex
re furtiua et idem putatem eadē rationē
ut in qbusdā fructibus qui p̄cipētur
ex re uiciosa uicio reali. **Q**uero qd in
uacca utrū partus uacce furtiue sit fur
tiuus et cōpetit actio furti et nō possit
usucapi Glo. dicit idem q̄ in partu an
cille. l. qui uas. §. si ancillā. ff. d. fur.
Glo. dicit uerū in omnibus preterq̄ in
usucapionibus nā partus uacce est fur
tiuus et cōpetit actio furti eo casu q̄ i
partu ancille sed non est idem quo ad
usuca. Nam eo casu quo partus ancille
usucapiē eo casu partus uacce uel alte
rius animal statim efficitur possessoris
iur dñi et ideo quia dñs non tractat
de usucapionē hic est tex in. l. sequitur. §.
lana d. usuca. Ratio huius. l. est q̄a par

tus ancille non est in fructu et ideo nō
efficit statim bonafidei possessoris. Sed
fructus uel partus animalium sūt i fruc
tu ut. l. in pecudū. ff. d. usucapi. ideo
bonafidei possessor statim facit suos

Vltimo habemus hic uidere quomodo
una actio tollatur p aliā de quo Dy.
posuit unā magnā distinctionem i. l.
in prouinciali de ope. no. nuntiat.

Post decisionem

Transactio impedit quem agere non
partis perceptio h. d. Oppo. de. l. si p
fure. ff. d. condic. fur. So. hic fuit trās
actum sup furto ibi sup cōditionē fur
tiua uel sup act. furti unde hic sup fac
to ibi sup iure. **O**ppo. 2. de iur iur
l. si duo patroni §. idem iur. dicit glo
aliud in iuramento aliud in trāsactione
uel dic uerig aut fuit iuratu sup facto
aut sup actiōe furtiua ut p̄z ex. l. gria

Nos qui Qui recepat res sub
tractas p eis furti et cōditionē furtiua
poterit cōueniri h. d. in Suma.

Furti actio Penal actio
non transit cōe successores secus in p
secutoria h. d.

Seruum Qui uēdit seruum
alienum cōtractat eum et furti tenetur
h. d. Oppo. de. l. si quis uxori. §. neq̄
uerbo. ff. eo. So. glo. et bñ sola uenditi
one non fit furtum sed in cōtractatiōe
que fit p̄p̄t uenditiōe cōmittit furtū

Clamuix Crimen expilē
late hereditatis non potest cōtra uxore
defuncti intendi si rei uendicatio intēp
tabit h. d. Oppo. s. eo. l. d. hiis dic ut ibi

In eum Qui ex naufragio sub
ripit tenetur. i. annū ad quadruplum
post annū ad simplū potest enī crimina
liter coherceri h. d. Hic habetis aut na
uigia que est noua cōstitutio dñi Impe
ratoris Frederici positam. x. coll. d. sta.
contra liber. ecclē. **Q**uero quō se habeat
ista aut. ad. l. C. Bzo. l. naufragii non
habebat locum nisi p huius que rapiunt
tempore incendiū uel naufragii hic etiā
de huius qui rapiuntur post naufragium
Item hic imponit minore penā et repro
bat griam cōsuetudinē. Oppo. ff. d. l.
de quibus so. fallit in cōsuetudine rep

bata p legem ita uidetis hic. Quero
quantū tempus debeat durare instantia
sup bonis istis repetēdis dic ut in glo.

Falsus procurator

Procurator falsus recipiendo debitum
furti non manifestū et cōditiōe furtiua
tenet hec lex difficillima Anteq̃ intrem
materiam quia ista lex est imprec̃ta.

Quero a quo cōuenit furti an a soluēte
an ab eo cui debebat. Glo. uidet̃ i p̃mo
casu qñ recepit depositū facit furtum
creditori eidēq̃ deponēti q̃a ipsius erat
pecunia hoc tangit hic sc̃da glo. et glo
magna in prin. dicam. i. latius dicitur
hic furti nec manifestū. **Oppo.** q̃ iste
falsus pcurator teneat act. furti mani
festū quia manifeste recipit pecuniam a
soluēte. Dicunt qdā q̃ huic pcuratori
fuit solutū de nocte ul̃ forte erat cecus
Alii dicunt q̃ ad hoc ut sit manifestū
īgrit̃ deprehensio non sufficit sola ut
sio frustra est ad h̃ ut quis sit fur mani
festus regitur uisio cum acclamatione
ut. l. si quis in seruitute. ff. eo. unde h̃
licet uisus fuerit tñ cōe eum non fuit
acclamātū ideo non est fur manifestus.

Oppo. sc̃do dicit̃ hic exigendo Contra
exigere est ab inuito extorquere ut. l.
fide. 9. §. si rem ff. de leg. iii. sed falsus
pcurator non potuit exigere quia nō
habebat act. nec mandatū §. 2c̃ So. hic
exigit de facto ul̃ dic q̃ h̃ ponit̃ ipro
prie q̃ exigit a sponte soluente ut est
dictum. **Oppo.** extra glo. qui soluit
scienter indebitū uidetur donare ut de
con. inde. l. i. d̃ reg. iur. l. cuius per er
rorem So. glo. in. l. si pcuratori falso
de condi. ob cau. dicit q̃ hic debet intel
ligi qñ fuit solutum ab ignorāte eum
esse falsum pcuratorem al̃ uidetur do
nare ut in glo. i. la. de Ar. reprehēdit
istam glo. nam tunc quis soluendo ut
detur donare qñ nulla alia p̃sumptio
potest esse ut si soluerit indebitū scienter
tanq̃ indebitum certe uidetur donare.
Sed qñ soluitur falso pcuratori possu
mus p̃sumere q̃ sibi soluerit ut dñō
detur ideo donatio non p̃sumit̃. ar.
l. cum de indebito. ff. de proba. et. l. ele
ganter. §. qui reprobos de pigno. actū.
et. ff. de solu. l. dispensatōre licet doc
non allegauerint hic certe qñ soluerit
procuratori falso tanq̃ pcuratori sine
dubio uidetur donare ut. l. si non fortē
§. qui filio. ff. de condi. uide p̃ emp̃c.

l. si seruus. §. si sciuerit et sic glo. in. l.
si pcuratori falso dicit uerum reprobata
glo. que est in. l. dispensatōrem et ita
tenet hic dy. Non ob. qd̃ dicit la. de
Ar. quia potest esse alia p̃sumptio 2c̃
quia factor qñ solueretur simplici ut
ticio sed cum soluat ticio ut pcuratori
cum sciat ipsum nō esse nō cadit dicta
p̃sumptio. Modo intro glo. **Oppo.**
de condi. inde. l. creditores et l. si procu
ratori falso. ff. de condi. ob cau. que le
ges dicunt dari conditionē indebiti uel
conditionē ob cau. et sic uidetur q̃ dñi
um sit translātum in accipientem quia
nemo cōdicit rem suam preterq̃ a furi
ut. l. ult. ff. usufruc. queadmo. caue.
§. 2c̃ male dicit hec. l. que dicit dari con
ditionē furtiuam que soli dñō cōpetit
ut. l. i. de condi. fur. huius timore dix
it Mar. q̃ licet transferatur dñum tñ
cōpetit conditio furtiua sed hoc est
falsum ut dicta. l. ult. usufruc. que
admo. ca. i. de. l. i. de condi. fur. **It̃n**
doc. dicunt q̃ Mar. antiquus glōator
illud non dixit q̃ furtum cōmittitur
et ideo contra furē datur conditio fur
tiua et omnis alia quia omnis cōditio
contra furem degenerat ut insū. d̃ act.
§. si ita et si sic dixit bene et dixit uerū
Glo. tñ uidetur p̃ solutione cōtrarioꝝ
distinguere alr̃ dicit glo. aut solui pro
curator falso credens me liberatū quia
credebam eum pcuratorem esse in rem
suam et sic in eum transtuli dñum et
tunc nō habet locum actio furti nec cō
ditio furtiua sed conditio indebiti ut §. d̃
condi. inde. l. creditores Aut non crede
bam eum esse pcuratorem in rem suā
et tunc aut solui sibi tanq̃ simplici nū
tio ut portet ad creditorem tunc si non
portat cōmittit furtum et tenetur cō
ditione furtiua et furti ut §. eo. l. is cui
et. l. falsus. §. i. ff. eo. Aut non solui
tanq̃ simplici nūcio sed in eum transtuli
dñum ut me faceret liberari tunc non
tenetur furti neq̃ cōditionē furtiua sed
tenetur conditione ob causam non secu
ta causa ut d. l. si pcuratori falso. 2o
Bo. ff. de condi. ob cau. Vide glo. tuā
ista glo. dicit bene sed non ad propositū
nam hec lex non loquitur in pcuratore
in rem suam. **Item** sc̃dm membrum
distinctionis loquitur in simplici nuntio
hec lex loquitur in pcuratore ut h̃ nō.
Item in tertio loquitur qñ fecit quēdā
concractum non nominatū puta do ut

facias me liberari. Videndum est igitur quoniam soluitur procuratori falso ut procuratori constituto ad recipiendum solutionem. Iste casus proprie loquitur. Ista. l. et. l. si procuratori falso quo casu dico quod contra procuratorem falsum datur actio furti datur conditio furtiua datur conditio ob causam ut. d. l. si procuratori falso quia omnes conditiones degenerant quod furem ut insti. d. acti. §. sic itaq. Vel si diceret hunc falsum procuratorem non habuisse animum intercepti pecuniam dabitur tamen conditio ob causam. Nam ille qui accipit ut procurator tenetur ad duo alternativae vel ut se procuratorem ostendat vel ut faciat dominum ratum habere si igitur neutrum istorum facit quasi causa non secuta potest pecunia condici hoc est casus in d. l. si procuratori falso Et hoc est utile in casu in quo ego ignoro utrum sit verus procurator. Nam non habeo necesse proponere in libello utrum sit verus procurator vel falsus sed dicam sic quia non docuisti te procuratorem nec fecisti dominum ratum habere et sic causa quare tibi solui cessat quare peto 2c ut d. l. si procuratori falso. Sed quod hoc oppo. in simplicem procuratorem non transferet dominum ut. l. si ego. ff. d. neg. ges. §. non potest habere locum conditio ob causam quia nemo condicit rem suam ut dictum est. So. dicas istam solutionem factam isti procuratori esse reconciliata consuetudine ut dicitur in mutuo debito vel dicas quod condicitur put in mutuo ut. l. indebiti. §. si nummi de conditio. inde. vel dicas procuratorem habuisse animum intercepti nam quod eum conditio omnis degenerat. **U**ltimo oppo. ad idem. ff. de cond. ob cau. l. si procuratori falso et. l. si uendidero. §. ticius de fur. So. ibi est secuta ratihabitio que extinguit actionem furti et conditionem furtiuam hoc secus. Reassume igitur quoniam soluitur procuratori falso qui nunquam habuit mandatum aut est secuta ratihabitio domini aut non et si non est secuta aut fuit solutum ab eo qui sciebat eum falsum aut ab ignorante aut soluitur tanquam procuratori in re sua aut tanquam simplici nuntio Aut ei dedit ut eum faciat liberari aut soluit tanquam simplici procuratori et in hoc ultimo casu dic ut si proxime dixi non habetis alia circa illam partem. **O**ppo. de. l. cum quis. §. i. ff. d. sol. So. ea que dixi habent locum in procuratore funditus falso

so qui nunquam habuit mandatum sed in l. contraria fuit mandatum reuocatum in eo qui habuit mandatum quo casu distinguere aut procurator habuit ab initio bona fidem et solvens liberatur incontinenti aut habuit animum intercepti et tunc solvens non liberatur ipso iure sed opere exceptionis tenetur tamen cedere creditori acti. furti et conditionem furtiuam quam habet contra illum procuratorem ut ibi patet. In isto igitur procuratore qui habuit mandatum sed fuit reuocatum **C**oncurrunt quasi omnia membra distinctionis quam ego dixi scilicet in procuratore funditus falso quantum ad hoc ut sciamus utrum ipse teneatur conditio furtiua vel furti nam debemus distinguere utrum solutum est ei scienter aut ignoranter ut dixi in procuratore funditus falso aut fuit solutum tanquam procuratori in rem suam aut non istud membrum non cadit hic nam in procuratore in rem suam non cadit reuocatio ut. l. illam §. d. dona. nisi poneremus reuocationem factam esse utroque sciente siue consentiente omnia illa membra hic possunt adaptari per eadem. l. si quantum ad hoc utrum solvens liberetur a creditore vel non est differentia quia in procuratore funditus falso solvens nullo modo liberatur ut. l. qui hominem §. qui nullo. ff. d. solu. In eo uero qui habuit mandatum sed est reuocatum adhibetur distinctio que ponitur in d. §. cum quis et si dixi. **O**ppo. ff. de fur. l. si uendidero. §. si ticius So. omnia que dixi scilicet habent locum quando falso procuratori soluitur debitum Nam ratihabitio sequens tollit actionem furti et conditionem furtiuam ut. l. si procuratori falso. ff. d. condi. ob cau. secus quoniam soluitur indebitum ut d. §. si ticius. **S**cda quia quoniam soluitur indebitum sequens ratihabitio parit conditionem indebiti debitori ut d. §. si ticius. Et ex his duabus differentiis resultat unum mirabile quod per eadem re competit conditio furtiua que datur domino et competit conditio indebiti contra diuersos huius ratio est quia prima conditio furtiua fuit nata quod procuratorem falsum contractante que non tollitur licet per sequentem ratihabitionem dominum a debitore auferatur quia hoc fit absque facto suo ut. l. et ideo. ff. d. conditio furti. **C**oditio uero indebiti datur quod illud ad cuius utilitatem fuit facta solutio cui per ratihabitionem quesita est pecunia

in d. §. si ticius. Tertia differentia est quia i indebito nō distinguimus utrū procurator sit funditus falsus an ab initio habuerit mandatū Ratio qā nunq̄ uidetur mandatū ut indebitū recipiat nisi hoc esset expresse dictum ut. l. si procurator de cōdi. inde. et si h̄ esset dictū expresse non possumus tractare de liberando soluentem qm̄ indebitū est quod soluitur. Sed si tractarem de inducēda condi. inde. ul' de danda conditione furtiua seu conditione ob ca usam distinguemus p omnia put est distinctū s̄ qn soluitur debitū p eadē. ll. pret̄q̄ in eo q̄ rati habitatione conditio furtiua nō tollitur nec etiā actio furti ut dictū est s̄. **Q**uero circa istam materiā dixi s̄. aut quis ab initio constituit procuratorem animo transferendi dñum aut non quid in dubio dicunt quidam q̄ i dubio uidetur esse animus transferendi dñum ut. l. dotis fructus. §. si. cū. l. se. ff. de iur̄ do. Contrariū puto in dubio p. l. si ego. ff. d̄ neg. ges. Non ob allegata in q̄rium quia ibi precedebat titulus habilis quare in eum dñum trāsterať et p eum in dñum. **I**tem quero quia s̄. dixi aut procurator habuit bonum animū ab initio aut non quid i dubio R̄o h̄ perpendemus esse ex gestis postea per procuratorem aut enī porta uit ad dñm statim sed forte eum non potuit reperire ul' dñō portauit et postea interuertit tunc preſumat ab initio bono animo fecisse al' preſumat animo malo ut s̄ eo. l. is cui et. l. pe. ff. d̄ cō. ob cao. **Q**uero et reuoco in dubiū pro perficiēda hac. l. cui cōpetat actio furti et cōditio furtiua in casu. l. nostre R̄o put loquitur in eo qui recepit depositū intelligendo depositū pprie ita q̄ dñū non sit translatum in depositariū tunc actio furti et conditio furtiua cōpetit deponenti non depositario si non fuit in dolo quia non interſit ſua. Item si fuit in dolo non haberet act. ex im. pbitate ſua ut dicit scđa glo. huius. l. In pcuratore uero qui recepit debitū debemus aduertere aut soluitur sibi ut nuntio et dic ut habuistis nō. in. l. si is cui s̄. eo. aut ut pcuratori simplici cum in ueritate nunq̄ fuerit procurator et tunc actio futri competit et cōd̄ tio furtiua debitori soluenti ut d. l. si uēdidero. §. si ticius. ff. eo. Si uero fuit proturator sed reuocatus tunc idem si ab initio ha

buerit malum animum sed si ab initio habuit bonum animū statim fuit que situm dominium pecunie creditori et si proturator postea interuertit ipsi creditori tenetur act. furti et condi. furtiua ut d. l. cum quis. §. i. Et isto casu inſurgit unum mirabile q̄ per falsum pcuratorem acquiratur domino dñum Huius ratio est fauor liberationis cum enim lex uelit debitorem soluentē falso procuratori liberari per consequēs uult per illum falsum procuratorem queri dominium pecunie domino ut nō. in l. qui seruo. ff. de sol. et. l. cum quis. §. i. eo. ti. licet glo. uideatur dicere q̄riū in. l. acceptam s̄ de usuca. sed non bene

Quero quid si mandatum non fuit reuocatum expresse tamen procurator cōditionem suam mutauit qā est effectus quidam ribaldus Per hoc uideatur mādatum tacite reuocatum docto. dicunt q̄ sic in. l. si cum cornelius. ff. de solu. et. l. cum quis in principio eo. titulo.

Siquis seruus In delictis que trahi possunt facile in exemplū punitur factum licet non sit pfectum h. d. Diuiditur Primo ponitur thema et questio 2° detractio questionis tertio responsio ad quedam iura que uidebāt facere in contrarium scđa ibi nobis ter tia ibi licet enim. Nota q̄ puniť affectus licet non sequatur effectus. Nota hic q̄ cui non congruit diffinitio nec diffinitum uides enim q̄ illud non est furtū cui non congruit diffinitio furti 3° nota casum in quo habet locū actio furti nec factum est furtum nec res est furtiua. Oppo. de. l. i. in fi. ff. q̄ q̄ iuris potes dicere q̄ istud nō est delictū atrox et sic habet locum dictum nōbile punitur effectus 2^e ut. l. si quis nō dicā rape s̄. d̄ epis et de ul' uť spale h̄ ppē rōz q̄ i fine. l. ponitur. **Q**uero an id qđ dicitur de seruo habeat locum in filio Glo. dicit q̄ sic ut in. l. et non tm̄. §. i. ff. de seruo corrup. uide glo hic in fi. uides ḡ scđm hoc. l. noua et odiosa et contra regulas iuris cōmunis inducta extenditur per idemptitatem rationis et sic facit q̄ statuta recipiunt interpretationem extensiuam etiam ad id cuius contrarium est dispositum a iure est s̄ contrarium dixit ē i. l. precipimus in fi. de appel. et in aut. quas actio. cum glo. s̄ de sac. sanc. eccle. So. dico. q̄ nō

est nostrum hanc. l. extendere ad filiū
sed lex antiqua est illa que hanc. l. extē
dit nam dicit. l. et non tñ. §. i. ff. de
seruo corrup. quicqd dicitur de seruo
habeat locum de filio illa g. lex est illa
que extendit hanc non g. ista se extēdat
sed extenditur et sic interpretationē ex
tensiuam recipit passiue non actiue Ex
hoc dico si per statutū inducereē noua
testandi forma haberet locum lex falcī
dia et trebellianica et materia de acqui
here. et similia in illo testamēto certe sic
nam tunc patitur statutum interpreta
tionem extensiuam passiue quia lex se
ad statutum extendit non statutū ad
legem ut. l. i. §. i. ad. l. falcī. dixi plen
in. l. omnes populi in materia interpre
tationis extensiue.

Apu^d antiquos Eius
serui gratia pro quo quis potest actionē
noxali conueniri pro eius facto noxali
agere non potest illo tempore postea sic
cum pro facto liberi hominis actio nox
alis non competit h. d. Tota ista lex di
uiditur in duas partes principales. Pri
ma loquitur de seruo scda de libero bo
na fide possessore Scda ibi de eo autē qui
liber. Item hec prima subdividitur qa
primo ponit duas questiones 2° ponit
amplificationem ad illas. q. cuiusdam
regule nostre antique fm antiquos. 3°
ponit amplificationem dicte regule fm
se auctorem huius. l. ex qua eligitur
questionū solutio. 4° concludit ad pro
posita scda ibi cūq. generalis tertia
ibi nos autem quarta ibi si igit. Vide
tex. ibi coniecturam et uide glo. super
hoc uerbo. Nota q. ar. a grio sensu est
ex interpretatione qd plene dixi in. l.
omnes populi. ff. de iusti. et iur. ubi al
legauit tibi hunc tex. ibi potest domini
cogitationē Nota q. ille dicit bonafidei
possessor qui dñi cogitatione possidet
putans se dñm melius formaret rgulā
fm qd s. formata est et sic directe adap
taret ad predicta. Nota q. uulgaritē di
citur distingere tempora et concordabis
scripturam Ultimo dñs Cy. inducit
hunc. §. ad. q. titulus excusat a fructi
bus percipiendis ideo si pars pro parte
temporis haberet titulum pro parte te
nebitur de percipiendis pro parte non.

Manifestissimi Primo po
nit unam regulam 2° determinat tres

q. iuxta dictam regulam scda ibi post
prin. sed querebatur 2c. Item scda sicut
determinat tres questiones ita habebit
tres partes scda ibi sed cuius in secūda
tertia ibi cum autem in cōfinitio Redeo
ad primam et prima est facilis ideo nō
eget sumario. Ad istam regulā exami
nandam. Oppo. glo. de. l. is cui et. l.
eum qui in prin. et. l. qui uas. §. si ego
ff. eo. huius timore glo. tua limitat istā
regulam ut habetis in ea quam uide.
Aduerte istas limitationes possumus
examinare et esset multum longum tu
dic ut plen dixi i. l. itaq. d. fallo. ff. eo.

Sed querebatur

Si res comodata subtrahatur est in elec
tione dñi utrum agat contra furē aut
contra comodatariū et uno electo contē
altum agere non potest si sciens fuerit
secus si nesciens uel dubitans h. d. usq.
ad. §. in tres partes. Primo ponit the
ma et questio et antiquorū opinio 2°
determinatio 3° limitatio sue detractio
nis scda ibi talis tertia ibi si autē nescis

Nota ex hac. l. primo qd dixi in sum
mario Scda nō simplicitatem placere et
simpliciter dicitur qd est sine distincōe
qd nō facit ad. q. quam dixi tibi in. l.
inter stipulantē. §. i. de uer. ob. ibi sim
pliciter amittit et de uerbo. ob. l. i. §.
si quis simpliciter Cy. glo. exponit sim
pliciter idest pure facit. ff. pro soc. l. co
hūri et fac. i. de fideig. l. eam quam nō
etiam qd tene menti quia alibi nescio q.
eligit unum ius non uidetur fnuntiare
alteri iuri qd ignorat sibi competere ut
l. mater de inoffi. tes. Idem si dubitat
casus est hic q. non uidetur renuntiare
alteri iuri qd dubitat sibi competere ibi
sin autem nescius et dubitans 2c et hoc
nescio alibi et ideo tene menti **A**d. l.
nostram oppo. de. l. inter omnes. §. si
seruus et. l. itaq. fullo. §. si. ff. eo. So.
hic loquitur in comodatario qui nullū
ius habet in re. Contrariū loquitur in
creditore et usufructuario q. habet ius
in re et ideo actio furti competit tam
domino pro iure domini q. creditori 2.
usufructuario pro iure suo ut. l. gria.
Contra hoc oppo. et uidetur q. idem i
eo qui non habet ius in re ut in fullone
et. l. itaq. in prin. ff. eo. et insti. d. obli.
que ex delic. §. furti So. aliud in fullo
ne et sarcinatore aliud in comodatario
ratio quia fullo et sarcinator ineunt cō

tractum ratione utriusque ideo simplicitate
subuenit comodarius ratione sui tamen.

Sed cum in secunda

Breuiter dicitur Si comodarius a fure
rem et penam exigit non tenet reddere
etiam domino. h. d. **N**ota quod comodarius
exigit rem a fure quod qualiter intelligatur
dicam statim. 2º non quod qui sentit onus
debet sentire commodum et eodem quod dicitur ut in
regula iuris et per dy. in c. qui sentit
de reg. iur. li. vi. **C**irca primum que
ritur et istud est notabile ualde. Quero
qua actio recuperabit comodarius rem
a fure Nam conditio furtiua soli domino
competit ut. l. i. de condi. fur. ergo non
competit comodario. So. dicunt quidam
quod habuit conditionem incerti ut. l. et ideo
§. fi. ff. de condi. fur. Ista non est uera
quod ista loquitur in creditore qui habet ius
ypotece in re ideo glo. tua distinguit
optime quatuor casus quoniam subtrahit
res domino tunc sibi sine dubio competit con
ditio furtiua ut. l. i. ff. de condi. fur.
quoniam subtrahitur ei qui habet ius in re
et tunc competit sibi quod incertum ut. l. et
ideo in fi. ff. de condi. fur. quoniam subtra
hitur ab eo qui nullum ius habet in re
sed solum bona fide possedit tunc habet
conditionem triticariam ad possessionem ut. l.
i. in fi. cum. l. se. de condi. triticie quoniam
subtrahitur ei qui nullum ius habet in
re nec possidet sed detinet ut comodat
arius et depositarius et similes tunc eis da
tur actio in factum uel officium iudicis ita
tenet glo. in l. non tantum in prin. de pe
ti. here et d. l. et ideo. §. fi. de condi. fur.
Subdit glo. hic uel habebat conditionem
ex. l. si coloni de agri. et censi. Istud non
est uerum nam illa conditio competit
tamen ei qui possidebat ut. i. patet. Contra
istas glo. uidetur glo. in l. rem que no
bis. ff. de acqui. pos. ubi dicitur quod pro
possessione rei mobilis amissa nullum est
perditum iudicium possessorium Sed intelli
gas nullum possessorium. s. interdictum
Alia remedia a iure ciuili bene sunt pro
dita ut si dixi uide glo. quam non bene
Glo. ista loquitur quod ista remedia dan
tur contra eum ad quem possessio peruenit
cum uicio quia subtraxit **S**ed quero
quid si ad aliquem peruenit possessio sine
uicio eius reliqua ego tamen possidebam uel
detinebam glo. i. in l. in ciuile s. eo. dicit
quod habet locum conditio ex. d. l. si coloni
de agri. et censi. et illa glo. uidetur dicere

contra casum. l. sin. autem. §. i. ff. de
public. ubi ar. §. i. eo qui habuit titulum
et possidet dominus inno. in c. sepe de resti. spo.
tenet idem quod glo. in l. in ciuile allegat
c. re. inte. grande. iiii. q. iiii. Ista omnia
uidentur contra casum. d. l. Sustinendo
tamen glo. nostram et inno. possumus
dicere sic quod glo. loquitur in bone fidei
emptore quem constat emisse ab eo qui
fuit malefidei ut a fure unde mala fi
des emptoris aliquantulum afficit emptorem
ab eo ut i. i. aut malefidei de precrip. lo.
tempo. al. si hoc non constaret credo non
posset agi ut d. l. sin. autem. §. i. de pub
lic. **Q**uero quid si dominus in casu huius
l. non uelit agere contra comodarium
sed contra furem an poterit Glo. dicit
quod sic ut si prox. §. sed certe precedes. §.
loquitur an fure exactum nam postquam
exactus est ab uno non potest iterum con
ueniri fm Dy. ut. l. licet. §. fi. ff. nau
cau. sta. §. querit glo. posito quod si fure
posset agere dominus an fur duplici damno
afficietur glo. non determinat tu dic quod
non per. d. l. licet. §. fi. Vltimo querit
glo. cum secus sit in creditore qui tenet
reddere penam ut. l. si pignore subrepto
ff. de pigno. acti. quare aliud i. eo qui in
comodario et similibus dicit ut in glo.

Quam autem Si marito
res comodata subtrahit ab uxore uxor
si eligatur a domino furti conuenitur si eli
gatur maritus: maritus i. factum propter
res amotas tenetur nec poterit mulier
eligi si uir soluendo extiterit. h. d. Op.
quod actio rerum amotarum non datur con
stante matrimonio ut si rerum amo. l.
ii. So. expone. l. in factum propter res
amotas Opp. ff. rerum amo. l. ante penam.
So. ibi ponitur casus econuerso ad is
tum ut in Glo. quam uide.

De operis libertorum

Sil tempore
Diuiditur i. tres partes
1º loquitur quoniam opere sunt i.
posite Secundo an possit
peti precium futurarum
operarum hec particula uidetur sibi con
dicere §. quoniam opere sunt imposite Secunda
ibi solet autem tertia ibi cum et si opere
Breuiter dicit opere promissae debet pre
stari non precium earum nisi ex iusta causa
necessitatis h. d. **C**irca primam partem

queritur dicitur hic si tempore manumissionis quero quoniam dicatur factum tempore manumissionis dic ut in prima glo. ut si in illo tempore vel modicum ante vel modicum post manumissionem sine intervallo si fuerit actum vide glo. **Q**uero qualiter opere imponantur liberto dicit glo. per stipulationem vel iusiurandum et est speciale quod pactum iusiurando uestitur vide glo. ii. in prin. Hic aduerte et nota quod pactum nudum non uestitur manumissione seu coherentia manumissionis et est speciale favore libertatis. Non quod regulariter pactum non uestitur iure iurando sed in glo. dic ut dixi in aut. sacramenta sunt si aduer. uen. **Q**uero qua actione petuntur opere dic breuiter quod si est ueritas aut opere sunt promisse per stipulationem aut iureiurando. Primo casum aut petuntur opere et agitur act. ex stipulatione siue sint certe siue incerte. Aut deuenitur ad extimationem et agitur certi conditione ex stipulatione. Secundo casu quoniam sunt promisse iureiurando agitur in factum dic clarius ut in hac glo. **V**enio ad secundam partem Secunda pars uidetur sibi gratia nam primo dicit quod solet conueniri ut aliud detur pro operis 2º dicit quod peti non potest Huius timore glo. exponit istum tex. bene quatuor modis unum quod uidetur quia quilibet potest substinere tamen illa est magis clara ut dicamus solet inter liberos et patronos conueniri et pro operis aliud presteur licet precium peti non possit subaudi remanente saluo iure patronatus. **O**ppo. et uidetur in casu inopie eum alere non teneatur ut ff. de libe. agno. l. si quis a leberis. §. si quis a liberto liberto. dic ut in glo. **V**enio ad ultimam partem et ex hac ultima parte et precedente allegatur ista lex quod necessitas non habet legem quia lex uult quod liberos non cogitur ad prestationem operum precii falli in casu necessitatis.

Manumissioni Qui manumittit ex necessitate non habet per omnia ius patronatus h. d. **O**ppo. de l. capanus. ff. eo. So. fallit de bo. li. l. et. §. si quis numeros So. non habet ius patronatus quantum ad ea que dicuntur hac l. sed quantum ad ius succedendi sic.

Qui nummos Et qui manumittit accepit numeros non debentur opere h. d.

Silquam Precium operarum promissum potest peti tamen ex hoc exigens ius patronatus amittit h. d. in hac l. Fuit quedam opus inter Azo. et Hu. de porta raenate et Hu. dicit quod ex sola conuentione de precio perditur ius patronatus ille dicebat exactionem tantum ut hac l. et ista communiter tenetur. **V**ltimo in ista materia distinguatur ut distinguatur hic per glo.

Mater tua Eatenus quatenus quis de necessitate manumittit operas imponere non potest h. d.

Liberti liberte Heredibus extraneis uel maritis non debentur opere h. d. **O**ppo. §. de in ius uo. l. ii. So. ibi loquitur in operis que consistunt in non faciendo ut in non uocando in ius et similia hic de hys que in faciendo consistunt.

Nec patronus pro operis futuris non licet mercedem recipere pro preteritis sic. Item duo filii liberati a prestatione operarum h. d.

Quius Emptus propriis nummis et manumissus non debet suo patrono operas et ab eo non reuocatur in seruitutem h. d.

Liberte Vxor et liberta non debet ut liberta operas uiro suo sed eo inuito non potest diuertere tenetur tamen prestare operas uiro suo tanquam uxor non tanquam liberta h. d.

Quius Legitur duobus modis in unam lectu. breuiter dicit Qui grauat onere non pecuniario non potest onere fideicommissi grauari h. d. secundum unam lec. **N**ota quod dixi in sumario probatur in l. plene el. ii. §. si. cum. l. se. ff. de leg. i. Secundum aliam lec. breuiter intendit tempus adiectum libertati uideatur repetitum ad limitandam prestationem in conditione libertatis h. d. secundum aliam lectionem.

Quod ex liberta Filii liberorum sunt ingenui et matrimonium liberat mulierem a prestatione operarum h. d.

qualiter filii patronorum succedat Glo-
tua dicit et bene tu debes scire qd illud
qd de iuris auctoritate dicitur qd filii
fratris succedant una cum patrono ha-
bet locum in successione ingenui non in
successione libertorum nam filius patro-
ni preferitur nepoti ex alio filio p[ro]ni
Item unus patronus uiuens preferitur
filio alterius patroni mortui uide glo
que hoc dicit satis clare Scdo debes no-
tare ex hac. l. qd licet patronus sit heres
liberti tñ reuocat alienata p[er] eum uide
tex. **C**ontra hoc oppo. plus potest
heres qd defunctus contra. l. heredem de
reg. iur. dicit glo. h[ic] iō quia es alienū ē
quasi dicat defuncto non debebatur sed
heredi debetur. **C**ontra h[oc] oppo. heres
non potest reuocare factum defuncti ut
i. de libe. cau. l. si ab eo et s. dixi de re.
uen. l. cum a m[at]re et. l. si uenditrici de
re. alie. non alie. So. glo. h[ic] speciale uel
magis d[icitur] debitū accipere q[uia] heres dicit
titulo lucratiuo ita dicit glo. Solue istā
contrariū clarius q[uam] glo. duob[us] modis
Primo sic q[uod] heres non uenit q[uod] factum
defuncti nisi sit factum in fraudē ipsius
heredis uel alii et melius heres nō uenit
contra factum defuncti uerū est in co-
herede qui ex hereditate dicitur lucrari
secus in eo cui hereditas est debita hic ē
casus in. l. nostra Ex hoc patet q[uod] filius
institutus in debito bonorum subsidio
licet hereditatem adiuerit non prohibe-
tur alienata reuocare per querelam inof-
ficiose donationis uel inofficiose dotis
tene menti de quo dicā clarius ubi glo.
extēdit in hoc s. de rei uen. l. cum a ma-
tre et. i. de iure deli. l. si. §. sin aut in
cōputatione Tertio nō q[uod] h[ic] reuocatio
fit per act. caluissianā contra ymmo per
fauianam ut. ff. eo. l. i. §. si. Huius ti-
more dicit glo. q[uod] debes scire q[uod] quatuor
sunt actiones reuocatorie. s. caluissiana
Pauliana fauiana et in factum reuoca-
toria q[uod] dicit ut in glo. hic et insti. de
act. §. si quis in fraudem et ibi per Dy
Docto. uero ultramontani dicunt q[uod]
non sunt nisi due reuocatorie nam cal-
uissiana et fauiana ē una in d. l. i. in fi.
ff. eo. ti. Hic uero habet duo nomina
quia pretor qui eam induxit fuit bino-
minis et ita datur patrono pauliana et
in factum similiter est una et eadē Nā
in factū uniuersaliter dicitur oīs actio
descendēs ex edicto pretoris ut. l. si. ff.
de eo per quem factū erit tñ ista cogno-

minantur in factum quia pretor ille
cognominatus fuit Paulus certe lo. in
arbore sua tenuit q[uod] essent quatuor act.
et ideo fecit quatuor articulos seu cellu-
las et nos ita cōmuniter tenemus **V**e-
nio ad ultimam partem hic habes q[uod] ra-
tione patroni tollit istam act. q[uia] tra-
ff. eo. l. unus So. ibi donauit bñ merēti
ideo non potest reuocari hic secus. Que-
ro circa istam partem hic dicitur q[uod] po-
test patronus post mortem liberti ratū
habere. **Q**uero quid si ante mortem ra-
tum habeat an possit et glo. arguit p[er]
et contra finalit[er] determinat q[uod] idē siue
ante siue post ut. l. non uidetur. ff. eo.

Vltimo querit glo. an iste titulus locū
habeat in filio in cuius fraudem pater
alienat ut priuet eum legiti[m]a breui-
t[er] glo. tua determinat sic aut loquimur i
filio arrogato et habet locum ista mate-
ria ut. l. si. ff. eo. Aut loquimur in filio
legitimo et tunc secus ut. l. non usq[ue]
ff. si quis a pa. fuerit ma. ita dicit glo.
et bene Sed contra hoc uidetur casus ex-
tra de testa. c. raynucius propter illam
decre. dicunt quidam q[uod] hodie inuenta
est noua reuocatio q[uia] filius reuocat ali-
enata per patrem in sui fraudē. So. ibi
loquitur in quadam consuetudine ciui-
tatis Tusculane de iure cōmuni dicit
uerum ista glo. quod nota.

De obsequiis a libertis patrono prandis

Contra pa- tronum

Quero utrum h[ic] lex di-
cat uerum siue nomine

proprio siue alieno libertus agat Glo.
uacillat in hoc Breuiter ista est ueritas
q[uod] agi alieno nomine p[otes]t intelligi duo-
bus modis uno modo nomine alieno h[ic]
est ex facto q[uod] ex alterius persona depē-
det licet quis in iudicio agat suo nomi-
ne et ita sumitur in. l. furti. §. qui ali-
eno. ff. de hys qui nō. infra. isto modo
libertus non potest intemptare famosā
act. contra patronum ut s. si tu. nō ge-
l. iisdem de iniuri. l. non solum. §. q[uod] q[uod]
alio modo alieno nomine intelligit[ur] qui
alieno nomine est in iudicio ut procura-
tor uel ut curator et similes et tunc p[otes]t
nomine alieno ut. l. quesitum. ff. de in-
iuriis uo. **Q**uero hic dicitur famosā q[uod]
si tantum de facto infamat et non de

ture Ro idem ut. l. honori. ff. eo.

Liberte Legitime nupta lib
ta non prestat obsequium. h. d.

Etiam Dare pecuniam domio
presenti pro liberatione iuspatronatus
non perimit. h. d.

Si manumissori

Libertus non debet contra patronum
uim uel audaciam inferre uel eum in
ius sine uenia uocare h. d. uidebitis de
hoc. i. co. l. ii.

Etiam Libris patronorum da
natorum debetur obsequium et in eis
competit ius reuocandi libertos in ser
uitutem. h. d.

Libertos Liberti debent obse
quium et seruitium patrono portabile
non durum et importabile h. d.

Neqz libertis Priuignis
et filiis patroni debetur reuerentia als
punitur libertus h. d. *De libertis*

Net eorum liberis

Non est Qui ex necessitate
manumittit ius reuocandi in seruitute
non habet h. d.

Si manumissus Pro
leui iniuria in faciendo comissa Liber
tus reuocatur in seruitutem qd filiis
postea nascituris nocet et reuocatus i
seruitutem absqz licentia Principis ad
libertatem produci no potest h. d. No
q quis p leui offensa reuocat in serui
tutem. No q factum patris non no
cet filiis antea natis. 3 no q facilis est
descensus auerit Sed reuocare gradu 2c
Vel dic difficius resurgitur q cadae
de hoc ponit glo. uersum uirgiliu qd
dic ut in glo. Oppo. i. de l. ca. l. sola
hic loquitur de leui offensa comissa in
faciendo Ibi offensa comissa in obmittē
do seu no faciendo. Oppo. ii. in aut.
ut liberi de cetero. 3 illud So. dicunt
quidam q illa aut. hodie corrigat istam
l. Glo. gria quia loquitur ibi qn patro
nus remisit iuspatronatus. Oppo. et
uidetur q delictum patris non nocet fi
lius quia filii non sequuntur condic. pa
tris sed matris. l. partum. i. de rei uen.

So. intellige ibi de filius qui nascuntur
ex ancilla ipsius patroni uel dic q erat
talis conditionis q partus eam seque
batur ut uidistis s. de ser. fu. l. ultima

Vltimo glo. nostra si. numerat casus
per quos libertus reuocat in seruitute
dic ut in glo. **V**ltimo glo. inducit in
ar. q si pater qui habet feudum comit
tit feloniam no nocet filiis antea natis
uide glo. istam super uer. nati et fi. gl
dicat plene ut ibi et que dixi in. l. cum
ratio. ff. de bo. damna. et in. l. i. de iu
riurando.

Liberti Reuerentia debetur he
redibus extraneis et officiū iudicis im
ploratur pro ingratitude coerenda
h. d. **Q**uero utrum actio ingratitu
dinis sit proprium nomen actionis qui
dam dicunt q sic Glo. tua determinat
contrarium qa ymmo est officium iu
dicis quo coeret ingratitude liberti
qd no et ira dicit glo. hic et s. ti. i. l.
pe. et. l. si manumissori et ita comune
tenet lo. tenet in arbore et posuit una
cellulam in qua posuit ingratitude
actionem tamen ut ipse dicit hanc qui
dam dicunt non esse actionem et illa est
uerior.

Libertine Liberti et eorum
liberi propter ingratitude reuocant
in seruitutem. h. d. **O**ppo. s. eo. l.
ii. So. propter delictum patris no reuo
cantur in seruitutem filii sed propter
delictum eorum proprium sic ut hic
Oppo. de. l. heres. ff. de obsequiis So.
Vno liberto debent filii liberti reueren
tiam p rono secus eo mortuo ut. l. gria.

Datales Cuius non potest re
stituere natalibus h. d.

Libreorum Ius anulorum
aureorum non facit ymaginarie natali
um restitutionem sed uere h. dicit. uide
in. l. se. huius ti. super uerbo a nobis
qn filius spurius legitimatur debeant
citari agnati de hoc dicitur in. l. nam
ita diuus. ff. de adopt. ibi glo.

Admitti ad bonorum possessio

Dictum est s. de bonis libertorum in qui
bus competit patrono bonorum possessio
contra tabu. pro eius actione premitte

de libris et eorum liberis
de iure iur. m. m.
7 admitti ad bonorum

generaliter de bonorum posses. et ista
est Rya generalis ad sequentes Viden
dum ergo quid sit bonorum possessio
glo. tangit sed ego dicam sup nigro.

Bonorum possessio

Ista est difficilis et subtilis lex Breuiter
dicit Filius ignorate patre potest bono
rum possessionem sibi delata agnoscere
et patri ratum habenti comodum que
ritur et admittit cursu temporis h. d.
Ista lex potest in tres partes diuidi.

Item sicut dixi in sumario tria premit
te de iure antiquo fm. l. xii. tabu. non
ueniebant ad successionem inuicem nisi
agnati et illi inter quos non erat ius ag
nationis non succedebat inuicem de iur
ciuiti ideo filius emancipatus non succe
debat patri. Item coniuncti per unam
lineam non succedebant inuicem ideo
pretor qui semper mouebatur equitate
naturali non considerato rigore iuris ci
uilis introduxit bonorum possessionem
per quam succedebat filius emancipatus
patri et cognati inuicem inspecta potius
natura quam rigore iuris ciuilis ut patet
insti. de bo. po. **P**remitto et aliud quod
de iure antiquo quicquid filius querebat
querebat patri ut. l. placet de acq. here.
et. l. i. §. i. si a pa. quis fue. ma. Hys
premissis uenio ad casum in terminis
qui clarus est In prima particula habes
tria Primo quod filios familias debetur bo
norum possessio Secundo quod ignorante pa
tre potest peti **O**ppo. ad primum quod
filio non deferretur bonorum possessio quia pa
ter eum in ordine precedit ut insti. de
legip. agna. suc. §. i. Huius timore
facta est ista prima glo. huius. l. aut tu
intelligis de bonorum possessione ab in
testato et intelligas quod decessit alius con
iunctus filio per lineam maternam ut
mater uel alius et sic pater in gradu fi
lii non precedit si uis intelligere de bo
norum possessione ex testamento tunc
potest intelligi in agnatis et cognatis
quo uis et uide glo. primam **M**erius
oppo. ad secundam quod non possit peti patre
ignorante ymo debeat precedere iussus
ut. l. si quis mihi bona. §. i. iussu de acq.
here Soluit glo. illud contrarium in fi
ultime glo. multum sollemniter et mul
tum notabiliter **N**am debes scire quod
hereditatis aditio est de iure ciuile ideo
in eo multum attenditur patria potes
tas que similiter est de iure ciuili ut. l.

nam ciuili. ff. de hys qui sunt sui uel
alie. iur. et insti. de pa. potes. §. i. ideo
ibi iussus patris debet precedere sed bo
norum possessio est de iure pretorio na
turali equitate inducta ideo patria po
testas non attenditur hec est so. uera ui
de glo. ult. in fi. que hoc notabunt dic
Contra hoc oppo. restitutio que fit per
trebell. est de iure ciuili et tamen in ea non
debet precedere iussus ut. l. seruo iuito
§. i. ff. ad treb. Ryo hereditatis aditio est
actus magis sollemnis quam restitutio fidei
quia per hereditatis aditionem acgrun
tur iura directa per restitutionem iura
utilia ut. ff. ad treb. l. i. ideo non requi
tur tanta sollemnitas **C**ontra hoc oppo.
quod etiam in hereditate non requiritur pa
tris iussus ut. l. cum non solum. §. i.
i. de bo. q. libe. So. factor quod hodie est i
mutatum Nam filius potest bonorum
possessionem agnoscere patre inuito ut
l. contraria ergo multo magis eo igno
rante unde hodie non requiritur quod iussus
precedat quod intellige uerum in here
ditate aduetitia sed in profecticia rema
nent iura antiqua imutata ut precedat
iussus ut non in. l. si in prin. ff. q. or
do in bo. posses. ser. **A**ssumatis ergo
tria uerba pro declaratione presertis ma
terie **U**t loquimur in hereditatis adi
tione aut in bonorum posses. aut in tre
bellianica restitutione Primo casu de iur
antiquo non poterit filius adire nisi pre
cederet iussus ut. l. si quis mihi bona. §.
iussu de acq. here. de iure nouo si
quidem loquimur in hereditate profec
ticia ut puta si filius esset institutus co
templatione patris nihil est imutatum
ut non in d. l. si in prin. ff. quis ordo i
bo. po. ser. sed si in hereditate aduetitia
tunc potest filius patre inuito et igno
rante agnoscere quod patre inuito pro
batur in d. l. cum non solum. §. i. de
bo. q. libe. quod patre ignorante probatur
per rationes positas in hac glo. sup uer
ratum In hoc tamen est differentia quod
quoniam patre inuito sibi filio queritur plene
quoniam patre ignorante tunc patri postea
ratum habenti queratur uel usufructus ar
bitus. l. et ita tenet hic glo. que loqui
tur notabiliter qua uide Predicta uero
in filios familias maior ita quod habeat legip
timam personam Sed si esset filius fami
lias minor quid iuris sit dic ut in d. l.
cum non solum. i. de bo. q. libe. et. l. si
infanti i. de iure delibe. **S**i uero loqui

mur in bonorum posses. tunc de iure antiquo poterat peti patre ignorante ut hic tamen non habet effectum nisi ratihabitio sequatur ut d. l. si. in prin. quis or. in bo. posses. ser. hodie enim habebit effectum etiam ratihabitione non secuta quia patre recusante et etiam inuito filius posset agnoscere ut d. l. cum non solum. §. si. autem Si uero querimus in trebellianica restitutione dicas idem quod dixi in bonorum posses. **V**enio ad tertium dicitur hic quod bonorum possessio possit peti contra ymmo sufficit coram iudice agnoscere ut i. eo. l. si. So. fateor quod illa. l. in hoc hodie corrigitur quia sufficit sola agnitio coram iudice absque petitione uel iudicis decreto. **I**tem contra hoc oppo. quod etiam de iure antiquo ista interpretatio est sublata ut. l. i. et. ii. §. de formulis So. et modo aduertas quia declaro tibi glo. Byce debes scire quod tria sunt primum est possessio bonorum que est facti et ista nobis acquiritur per corporalem apprehensionem ut. l. i. in prin. ff. de acqui. po. Et secundum. l. bo. possessio que est ius de quo loquitur hic titulus et sequentes etiam ista est bo. possessio ius acquitendi persequendi retinendique patrimonium siue rei quod cuiusque fuerit cum moritur et ita dicit glo. hoc probatur in. l. i. §. bonorum. ff. eo. Est et tertium. l. bonorum possessoria here ditatis petitio de qua loquitur titulus de posses. heredi. pe. et ista diffinitur sic alie act. quia actio est ius persequendi ut dicitur in. l. de act. in prin. Et differt ista bonorum possessoria petitio a bonorum possessione quia ista est ius a quo illa est ius propter quod prosequimur hereditatem ita dicit glo. tua et uide glo. Byce ut intelligas. Premitto aliud exemplum dominium est ius propter quod datur nobis possessoria hereditatis petitio ista est ius quo petimus hereditatem seu bonorum possessionem defuncti et est aliud iudicium petitorium ut dicit glo. de quo non curo quia non est nostra materia. Et uenio ad secundam partem in hac parte dicuntur duo Primo quod querit emolumentum principaliter etiam patri. Et ex hoc quod dicit innuit quod tam patri quam filio. Item dicitur hic quod pater potest petitionem hereditatis ratam habere. **O**ppo. ad quodlibet de iur. §. quicquid filius querebat querebat patri ut. l. i. in prin. ff. si quis a pa. fu. ma. et de acqui.

here. l. placet Sed hic innuit quod aliquod commodum remanebit filio ergo male. **Q**uidam fatentur contrarium et ideo dicunt quod hec dictio etiam non ponit hanc implicatiue quia filio querebatur. R. y. mal. ut hic refert Cy. tenet contrarium quod de iure antiquo in bonis maternis filio querebatur proprietas et patri usu fructus ut. l. filius. ff. de inoffi. testa. dñs Cy. hic reprehendit quia hoc fuit inductum per iura noua. i. de bo. mater. l. i. et per totum. Aduertite domini parcat mihi. d. R. y. et d. Cy. qui eum hic recitauit Ista fuit opus antiqua re probata per glo. nostram in. l. is qui heres. §. si. ff. de acqui. here. et allegat glo. l. si filius eo. ti. Ego allego uobis aliam. l. si. l. filius meus. ff. si quis. obm. ca. te. Non ob. l. filius. ff. de inoffi. tes. quia fateor quod querela competat filio sicut actio iniuriarum et act. in factum ut. l. filio ff. de actio. et obli. sed emolumentum querelae et illarum act. querebatur patri in totum secundum tempora antiqua hodie quo ad usumfructum unde prima solutio est uerior. **U**ltius oppo. ad secundam dicitur hic quod pater potest habere ratum contra quod meo nomine non est gestum ratum habere non possum ut. l. si pupilli. §. sed si ego de neg. gel. So. non possum habere ratum tanquam gestum nomine meo sed tanquam gestum a filio sic dixi tibi §. de fur. l. i. per dy. in c. ratum de reg. iur. l. i. vi. Item oppo. dicitur hic quod pater potest habere ratum et glo. intelligit etiam tacite per cursum longi temporis uide hic glo. super uer. ratum dum allegat. l. si filius de peti. here. et. l. qui in aliena. §. i. de acqui. here. **C**ontra hoc oppo. ratihabitio debet fieri infra id tempus quo res potest geri ut. l. bo. ff. rem ra. ha. et est expressum in terminis. l. nostre ut. l. si. in prin. ff. quod or. in bo. po. ser. Sed huius timore quidam ut la. Bal. reprehendunt istam. glo. uel limitant eam §. quod ista ratihabitio sequatur infra tempus legitimum. i. infra annum uel centum dies doc. intelligunt eam ualde notabiliter Nam longum tempus de quo fit mentio in. l. all. in glo. non inducitur ad inducendum ratihabitionem sed ad presumendam uoluntatem ab initio intercessisse ut in d. l. Presumitur §. ab initio patris uoluntas affuisse non hodie hoc est in fine decennii inducitur ratihabitio quod est notandum et non bene et tene meti

perpetuo ul' dic scdm d. la. bu. q. rati
habitio debet fieri a tempore quo res
debet geri qñ fit ad confirmandū actū
qui factus est sed in proposito actg iste
ab initio fuit ualidus ratihabitio pñs
solum ad hoc tendit ut sibi patri quera
tur non ut actus ualidetur et sic potest
geri quocunq tempore qd itellige uex
scdm iura hodierna Sed scdm antiqua
istud non procedit ut d. l. fi. in pñ. q.
or. in bo. po. ser. **V**enio ad tertiam
partem dicitur hic amittitur trāfacto
tempore contra in. l. fi. in prin. quis or.
in bo. po. ser. dicit glo. dico q. hec lex
debet iutelligi scdz illam q. remittitur
transacto tempore in quo filius sciuit
et potuit patrem cñiorare ut. l. gtraria
qd est uerum fm iura antiqua et etiam
scdm noua in profectitiis i qbus nihil
est imutatū In aduentitiis uero hodie
patris scñtia uel certioratio non requi
ritur qa potest filius perfecte absq pñs
cñsensu ita dicit glo. ult. huius. l. quā
uide **C**ontra hoc oppo. bonox poss.
debet peti uel agnosci in iudicio et filio
non habet legitimā personam standi i
iudicio sine consensu patris ut. l. cum
non cum solum. §. necessitatem de bo.
q. libe. §. apparet q. patre ignorante nō
potest peti et hodie huius timore ē fac
ta glo. propria huius. l. et eodem mō
potest opponi de. l. i. in fi. de anna. ex
ceptōe. i. qa impedito agere non currit
prescriptio sed filius non potest petere
patre ignorante §. 2c. Ponit glo. mul
tas solu. Ista est uera et multum mēti
tenenda quia. §. necessitatem habz locū
in hys que fiunt in iudicio in forma
iudicii sed bonorum possessio non petiē
uel agnosciē in iudicio i forma iudicii
ut. l. si seruus. ff. eo. §. cñsensu patris
non requiritur uide istam glo. et teneas
eam menti et non intelligas glo. q. qñ
cunq iudicis officium intemptatur fili
us poterit agere sine consensu patris qd
uidetur innuere Sed intelligo hoc uerū
qñ non in forma iudicii implorat offi
cium iudicis ut d. l. si seruus. ff. eo. ita
debetis itelligere hanc materiam **O**p.
factum filii non debet nocere patri ut
l. filius §. de pact. So. ibi loquit in que
stis hic in querendis **V**terius oppo.
de. l. i. §. decretal. ff. de suc. edic. So.
hic loquitur in bonorū possessione edic
tali que potest perdi ibi in decretali q.
non potest perdi tempore ul' repudiatio

ne Sumus expediti de glo. **E**xtra gl
oppo breuiter de. l. i. ff. de bo. possel.
infa. et fu. del. So. scñtia patris non
nocet filio ut. l. contraria scñtia filii
nocet patri ut hic Contra hoc oppo.
de. l. seruus in fi. ff. eo. ubi scñtia pñs
attenditur ad cōmodum filii ut ibi nō
ad eius incomodum **V**terius oppo.
de. l. is qui heres. §. fi. et. l. se. ff. de pe
here. ubi repudiatio filii non nocet pñi
neq repudiatio patris nocet filio ad idē
de bo. q. libe. l. cum non solum §. i. et
§. se. ubi repudiatio filii non nocet pñi
nec patris repudiatio nocet filio propē
quas. ll. dicebat la. Bal. q. illa. l. hodie
in hoc corrigitur doc. nostri dicūt con
trarium quod etiam de iure antiquo re
pudiatio filii expressa non nocebat pñi
ut d. l. is qui heres. §. fi. et tamē repu
diatio tacita que ex cursu temporis in
ducitur bñ nocet ut hic et d. l. fi. i pñ.
quis or. in bo. po. ser. Simile q. quedā
possunt fieri tacite que non possūt fieri
expresse habuistis in. l. i. §. de ser. fu. et
in. l. longe de diuer. et tēpo. d. pñscrip.
de seruicu. ru. pre. l. si intra et etiam in
qualibet earum notatur.

S bonorum Ad Ag
noscendam bonorum possessionem col
lateralibus statuuntur centum dies des
cendentibus annus. h. d. cū. l. emancipata
quas simul legam **O**ppo. ad hanc. l.
de. l. emancipata. So. ibi loquitur in af
cendentibus hic in transuerl alibus.

E emancipata Ad hanc. l.
oppo. i. de hys qui ante aper. ta. l. i. de
cunt quidam q. illa lex nō habet locum
in successione de iure pretorio et hic ut
detur uelle glo. tua quam uide et nota.
Alii dicunt propter generalitatē illius
q. habet locum in successione de iure
ciuili et de iure pretorio et h. cōmuni
ter omnes tenent et tūc ista glo. debet
aliter intelligi ut dicat sed de iure preo
rio non sit inductum ut bonorum pos
sessionē transmittat cum de iure ciuili i
ducitur ut transmittatur hereditas et
bonorum possessio ad suos ut. l. gtraria
Et intelligas ista uera al. q. i calu. istig
l. nam hic loqitur in filia decedēte post
annū quo casu ut ipsa posset bonox
possessionē petere merito nō trāsmittit
ad suos sed predicta procedunt filia de
cedente infra tempus bonorum posselli

onis agnoscende quod nota.

Infantis Bonorum possessio agnita pro infante transmittitur ad heredes h. d. **O**ppo. de l. i. §. si furiosi ff. de suc. edic. Quidam concedunt qd hic transmittitur hereditas. s. ad illos successores defuncti non ad successores infantis certe istud est contra casum. l. ii. §. si quis ff. ad tertul. quia transit ad successores infantis ad contra. Bzo quia ibi loquitur in furioso hic in infante 2 que sit ratio diuersitatis dic ut. l. si infanti. i. de iure deli.

Quamdiu Donec est locus successioni ex testamento non est locus successioni ab intestato nec tpa currit h. d.

Patris ignorantia In lucrum iuris ignorantia mulieri non prodest h. d. Intellige hanc. l. si potuit consulere peritiores ut dicit glo.

Bonorum Tutor pot agnoscere bonorum possessionem p pupillo nam pupillus sine tutore nisi tutoris defectum iudex supleat h. d. **O**ppo. §. l. potuit. i. de iure delibe. dicit glo. qd debet intelligi scdm illam ut possit tutor sine pupillo infante Sed si est maior infante requiritur eius uoluntas ut ibi Contra tenet glo. in l. contraria et. l. i. puberi de tut. et cura. da. ab hys et illa tenet dy. et Cy. et hic omnes eam tenet quia aliud est in bonorum possessione q indistincte potest queri per tutorem aliud in hereditate ut d. l. potuit **V**ltimo no hic tex. qui hic dicit sciens licet competens iudex 2c facit i. de iure deli. l. si infanti i. fi. qd dixi tibi plene in. l. si curatorem. i. de in inte. resti. Et sic memeto te qd dum iudex suplet defectu tutoris dicat in actis ideo dictus iudex 2c ut ibi dixi.

Quicunq Hec lex legitur tribus modis scdm primum modum breuiter dicit ignorantia facti facit ne tempus bonorum possessionis petende curat h. d. uel aliter non ob. si bonorum possessio sit petita iudice non sedente pro tribunali uel no secuta iuris sollempnitate h. d. et scdm istam melius adaptatur l. sequens pone casum scdm utraq. lec. ne habeat necesse bis legere litteram.

Ut uerborum Bonorum possessio non debet peti sed sufficit coram iudice agnoscere et tempus currit Secundo statim cum primus excluditur h. d. Et iste uer. adito legitur duobus modis. Posui tibi casum scdm lec. magis notabilem Nota ex isto tex. qd hodie sufficit bonorum possessio agnoscere coram iudice ideo non est hodie repere bonorum possess. decretalem quia a iudice non dicitur sed a parte agnoscitur potest tñ dici bonorum possessio iudicialis quia i iudicio petitur **V**ltimo no uer. eo adito et lec. ipsius.

Quando non petentium partes petentibus accrescunt

Quotiens Inter succedentes de iure pretorio est locus iuri accrescendi h. d. glo. prima laborat in positione

casus Tu pones casum scdm ultimam positionem que uerior est et magis clara **O**portet ut recitem primam glo. que uidetur multum difficilis iuuenibus et doc. non declarant eam **O**ppo. ablati ui absoluti resoluuntur in conditione ut. l. a testator de condi. et demo. et §. usui. l. eunctis sed hic dicitur cessante legitima successionem q resoluatur si cessauerit legitima successio Innuit qd a contrario qd ubi est successio legitima non est locus iuri accrescendi qd est §. l. i. §. is ita. i. de cadu. tollen. et. ff. de suis et legit. l. si ex pluribus Huius tñ more glo. ponit hic casum quatuor modis Primo qd hic loquitur in pluribus liberis qui ueniunt ad successionem matris uel matris lineae et uide primam positionem q casus i. gl. quo casu uno expulso uel excluso ceteri admittuntur qd non esset si esset locus alteri successioni legitime ratio quia ipse repudiasset de iure pretorio et posset ipse met de iure ciuili succedere 2 sic alii excluderentur ut. ff. de suc. edic. l. i. Sed dñi uidentur illa lec. no est uera propter duo Primo quia ipse met non potest sibi succedere qñ est aliquis qui sit in primo gradu a quo ipse est exclusus unde donec est aliquis d. liberis qui sit in primo gradu a quo ipse est exclusus et non potest uenire ipse per edictum unde legitimi ut. l. occau. ff. unde ggn. insti. de here. ab inte. §. admonendi

[6]

Et si tu dicas ego intelligo hoc q non
supererat alius eiusde gradus tu dicis
contra tex. qui dicit pluribz liberis 2c
Et hoc uult dicere glo. ibi ita tamen si
ceteri successerint 2c uide glo. ista et ad
de ibi in remotioribus casibus qd in ca
su presentis. l. non potest dici que dicit
pluribus liberis 2c et sic innuit plures
esse in eodem gradu. **I**tem q predicta
lec. oppo. hec lex loquitur de bonorum
possessione unde liberi. sed unde liberi no
datur in bonis maternis ut. l. quotiens
i. de legit. here. g. 2c. **R**yo et dico q hic
non dicitur de bonorum possessione unde
liberi sed de bonorum possessione unde
cognati et ab ista oppo. bene defenditur
ista lec. **I**tem oppo. contra istam lec.
nam in successione matris est locus suc
cessionis legitime per orificianum et ter
tulianum senatusconsultum et ita ha
bet locum unde legitimi ut dicit glo.
s. ti. l. i. in prima glo. g. apparet q non
cessat successio legitima ut hic tex. req
rit. So. hic nolebat uenire p unde legitti
mi nec tanq. legitimus sed p unde gg
nati dicit glo. quam uide scdm istam
sol. hic cessat successio legitima qa sic
uolunt. Sed si uellent succedere tanq. le
gitimi non esset locus iuri accrescendi
Ista so. forte non est uera quia illa renu
tiaret successioni que ei defertur de iure
pretorio ut uidebitis in. l. puberem. i.
de iur. deli. et. l. si unus eo. ti. et qd ibi
uobis dicam tn defendendo illam lect.
ab ista oppo. dicamus q hic loquitur i
successione matris linee no in succes
sione matris quia tn ista lec. non bene de
fenditur a prima opp. ideo eam dimit
tamus et ueniamus ad scdm lec. scdo
modo legitur hec lex in filiis emancipa
tis qui ueniunt ad successionem per unde
liberi in quibus non est locus successio
legitime scdm ista tempora secus si es
sent sui quia inter eos non est locq iuri
accrescendi assignat glo. duas rationes
Prima quia non potest excludi cum per
petuo duret aditio de iure ciuili. **I**tem
quia inuiti accipiunt tanq. sui et uide
glo. Ista lec. non est uera in duobus pri
mo quia licet filius suus non possit ex
cludi tempore potest tn excludi postea
repudiatione facta inter suos et e locus
iuri accrescendi ut. l. i. §. si uero de su
is et legit. dicam in. l. qui se patris. i.
unde libe. Et ideo obmissa ista lec. glo.
legit tertio modo qa sic erat h de facto

quia legitima successio cessabat idem si
non cessaret unde. ar. a contrario sensu
quod s. feci non procedit hec solu. non
placet quia imperator non responderet
ad interrogata sed facit una regulam
proprio motu non est g hic dicendu q
sic trat hic de facto quia imperator hic
non interrogabatur super facto legit g
quarto modo ut dicamus cessate legit
tima successione h est reiecta legitima
successione illa est uera et scdm hanc po
sui tibi casu ex quo habes q ius accres
cendi inter eos qui sunt in primo gradu
excludit eos qui sunt in gradu sequenti
et non patitur eos uenire ad portionem
deficientium. **V**enio ad glo. sequentem
et glo. hec intrat materia iuris accres
cendi et facit quasdam qones qd dic ut
i ea et uide eam et de hac materia facio
unam magnam repetitionem in. l. re
coniuncti. ff. de leg. iii.

De bonorum possessione in tabulis

Dendente Donec
est dubium de uiribus
testamenti non est locq
successioni ab intestato
h. d. Nota qd dixi in
sumario Ad. l. nostram oppo. de. l. cu
falsum de acqui. here. So. distinctio que
ponitur ibi habet locum in aditione he
reditatisque consistit in solo animo ade
untis unde sufficit adeuntem esse certu
utrum testamentum sit falsum uel no
hic loquitur in bonorum possessione q
debet peti a iudice et ab eo decerni unde
e necesse q et iudex certificetur d uiribz
testamenti Et uide glo. et postea dicam
tibi aliqua Istud qd glo. dicit procede
bat de iure antiquo scdm qd iudex habe
bat necesse decernere bonorum possessionem
Sed cum hodie sufficit sola agnitio sine
iudicis decreto ut. l. fi. §. ti. i. puto esse
idem in bonorum possessione q in here
ditatis aditionem.

Bonorum Ex testamento
in scriptis petiit bonorum possessio fm
tab. ex nuncupatio petitur utilis uel
bonorum possessio scdm nuncupationem
h. d. **O**ppo. et uidetur q signa tm no
sufficiant ymmo requiratur subscriptio
ut insti. de testa. or. §. i. So. glo. fateet
contrarium et hoc est q hec lex suppleet
per illam. Querit glo. circa hac. l. quot

requiruntur testes ad probandum testa-
mentum So. dixit. Mar. et Hu. duos
testes sufficere per regulam que est in .l.
ubi numerus. ff. de testi. et est ar. l. fi.
de fideicon. et insti. de fideicon. her. §.
fi. nec ob. ll. que dicunt q septem testes
requirantur ad testm. Nam debes scire
scdm predictos doc. q qñq est contēp-
tio de uoluntate. s. an testator sic uolue-
rit et hoc debet probari p septem testes
Aut ē questio de sollēnitate hoc est an
septem testes fuerunt et tunc per duos
potest probari ita dicunt ipsi Glo. uidet
reprobare istam opy. Nam dicit glo. n̄
potest esse cōtēptio de sollēnitate quasi
sit de uoluntate quō enim posset dicere
testis q septē fuerunt testes in tali testa-
mento nisi etiam dicant de testamēto et
de tenore testamēti huius certe dic gl.
hoc uidetur impossibile. Predicti doct.
dicunt ad h̄ q isto mō potest esse pone
q legatarius petit legatum uel heres he-
reditatem ex testamēto aduersarius cō-
fiteatur testatorem sic uoluisse negat
tñ sollēniter eū uoluisse ul sollēnitatē
et sic erat contemptio de sollēnitate nō
de uoluntate quia confessata Glo. ista
responsionem reprobatur quia licet heres
confiteatur sic testatorem dixisse uel sic
uoluisse non tñ confitetur q hoc dixē-
rit animo testandi unde hoc non potest
probari nisi per septem testes Ista repre-
hensio non placet quia ex eo q heredem
instituit presumit q habuerit animū
testandi ut. i. de codicill. l. nō codicill.
Item quibus cūq uerbis legauerit con-
stat q habuerit animū legandi ut. l. oē
uerbum cōia dele. unde constat q illa re-
probatio quam glo. fecit non est necessa-
ria unde facit tñ magis contra qā pōt
esse q de alia uoluntate cōfiteatur heres
de alia dicit testis licet enim heres confi-
teatur testatorem dixisse sic et duo testes
dicant hoc dictum fuisse coram septē
testibus forte hoc fuit alia uice et non
fuit illo tunc de quo heres confiteat Et
iō ad hoc ut ista pbatō cluderet eēt ne-
cesse q esset tanta coartatio loci et tēpo-
ris q dictum testis et confessio partis ē
necessitate cōcluderet de eodem ul fieret
articulus hoc modo q ponitur q talis
unum tñ fecit testm. **I**tem cum tale
testm fecit septem testes interfuerūt tūc
de necessitate concluditur de eodem ut
extra de fide instru. c. cum Iohes et sic
hoc modo probaretur credo q haberet

plenum effectum testamenti al si per du-
os testes tñ probaretur ipsū fecisse testa-
mentum et de uoluntate non constaret
et de eius tenore tunc ista probatio nihil
releuaret nisi quia impediret dari bono-
rum possessionem ab intestato qd facit
dubium an testm sit falsum uel non et
pendente isto dubio non potest dari bo-
norum possessio ut s. et. l. proximi. et ita
debet intelligi glo. hic posita quā uide-
bñ et nō h̄ qd perpetuo nō obliuiscat.

De bo pos q tablas quas p̄tor libezis pollicetur

Super Rya ista glo. querit que est ratio
q in ff. titul. de bono. possel. extra tab.
precedit et in e. titulus de bono. possel.
scdm tabu. Glo. Rndet imperator est
nobilis unde considerauit dignitatē iō
premisit de bonorum possel. scdm tab.
quia dignior iurconsulti sunt sciētifici
unde considerauerunt ordinem scientie
quia non potest perueniri ad scdaz tab.
donec est locus q tab. 2c dic ut in glo.

Liberto Rupto testamento
per contē tabulas quibusdam cōiunctis
personis tñ legata debent. h. d. Oppo-
ff. eo. l. i. et. l. iii. s. de leg. presta. et. l.
uirilis. §. fi. eo. ti. So. hec suppletur p
illas quia legata debentur liberis et pa-
rentibus et quibusdam aliis. Item op-
de lib. preter aut. ex cā. So. dicit glo. et
nō hodie indistincte debetur legata om-
nibus rupto testamento ex causa prete-
ritionis uide istam glo. et nō hanc glo.
que tenet q aut. ex cā habeat locum in
preteritione paterna. **I**tem q habeat locū
in preteritione filii emancipati de quo
loquitur hic titulus qd qualiter proce-
dat dicam tibi. Item oppo. i. de fideicō
l. quidam dicit glo. et ibi dic breuiter
quedam sūt legata q sūt relicta ab ipso
filio preterito et illa indistincte non de-
bentur per ti. de le. presta. et ita loquit
hic. **O**ppo. et uidetur q omnibus de-
beantur legata ut. l. si duo de leg. psta.
Domini intrare istam materiam esset
ualde longum dic plene ut dixi in. l. fi-
lium. §. fi. ff. eo. ti. l. is qui in potesta-
te. §. sed si scriptus.

Postumo Suus preteritus
potest dicere testamentum nullū et ueni-
re per contē tabu. h. d. h̄ difficil. lex et
notabil. **N**ota q bonorum possessio q

tabu. datur ei qui nō ē institutus neq;
exheredatus si enim est institutus non ē
dubium q̄ non haberet q̄ tabu. **I**tem si
esset exheredatus similiter non haberet
Sed ueniret per querelam ut. ff. eo. l. nō
putauit 2° nō q̄ ille q̄ pōt dicere nullū
potest uentre per contra tabu. **3°** nō q̄
bonorum possessio scdm tabu. non con
currit cum contra tabu. bonorū posses.
Ad ista oppo. per ordinem et uidetur
q̄ institutus habeat contra tabu. ut. l.
si post. §. si. ff. eo. So. fateor q̄ habeat
contra tabu. beneficio alterius preteriti
non beneficio sui ita debes intelligere h̄
Scdo. oppo. et uidetur q̄ exheredatus
habeat contra tabu. ut. l. non putauit
§. non queuis. ff. eo. So. ibi loquitur i
exheredatione non rite facta. **I**tem op.
et uidetur q̄ preteritus non habeat cōt
tabu. nam uidetur ob. l. illud. §. ad tes
tā. ff. eo. So. ibi loquitur in preteritiō
matris que habetur pro exheredatione
merito non habet contra tabu. hic uero
loquitur in preteritione paterna. Habes
expeditum illum passum uenio ad secū
dum. Hic dicitur q̄ testamentū ē nullū
et poterit rumpi per contra tabu. **C**on
tra quod nullum est rumpi non potest
ut. l. nam et si sub condic. uer. post. de
fictum. ff. de in ius te. So. dicit glo. q̄
testamentum istud est nullum de iure ci
uili sed de equitate pretoria est aliquod
merito eo iure petitur rescindi ita dicit
glo. hic quam uide. Innuit ḡ glo. hoc
q̄ testamentum in quo filius est preteri
tus interim est aliquod de iure pretorio
donec dicat nullum. Idem uidetur nōri
in. l. filio. ff. de in ius rup. testa. et. ff.
de testa. l. i. et ego ibi tetigi uobis doc.
nostri moderni dicunt q̄ hoc est contra
casum in. l. i. in fi. ff. si nulle tab. testa.
exta. quia testamentum est nullum omī
iure nisi approbetur per filium qa tunc
erit aliquod de iure p̄torio ut d. l. filio
de in ius testa. **Q**ualiter ḡ r̄ndemus
ad contraria dicit Iaco. de Raua. q̄ per
bonorum posses. contra tabu. rumpitur
illa spes que erat quia testamentum po
terat confirmari per filium ista est que
dam truffa nam spes nō potest rumpi
nec potest tolli nec habet effectum donec
illa spes deducatur ad effectum uel ad
actum ut. l. si sub condi. de so. l. quoti
ens de nouatio. Quid ḡ debemus dicere
breuiter dico q̄ filius preteritus petēdo
contra tabu. approbat testamentū tāq̄

non bene factum merito quia de iure p̄
torio rumpitur. Simile uidetis in eo q̄
appellat a sententia lata contra falsum
procuratorem in. l. iiii. §. falsus. ff. rem
ra. ha. et habuistis nō. s. de procura. l.
licet facit quod nō. in. l. pompo. scribe
ff. de neg. ges. Et ideo si filius añ dixit
set testamentum nullum uel petendo q̄
tabu. protestaretur q̄ hoc non facit ani
mo approbandi testamentum dico q̄
bonorum possessio contra tabu. non pro
cederet per rationem factam quia quod
nullum est rumpi non potest. **V**enio
ad tertium dicitur hic q̄ contra tabu.
et scdm tabu. non concurrunt contra
ff. de leg. prestā. l. is qui in potestate. §.
sed si scriptus So. glo. et bene ibi nō di
citur q̄ petatur scdm tabu. sed q̄ adiē
hereditas de iure ciuili unde aditio here
ditatis et bonorum possessio cōtra tab.
bene concurrunt. **C**ontra hoc oppo. d̄
l. sed cum patrono. ff. de bonorum pos
sessione. Sed dicunt quidam eodem mō
quia ibi aditur de iure ciuili uel uerius
dicit glo. aliud in bonorum possessione
que datur patrono quia illa concurrat
cum scdm tabu. aliud in ea que datur
liberis ut hic est ratio in promptu licet
glo. non ponat. **N**am bonorum posses.
contra tabu. que datur patrono non rū
pit testamentum in totum sed aufert
legittimam solam debitam patrono ut
i. ti. i. l. i. et ibi merito bene concurrat
cum bonorum possessione scdm tabu.
Sed bonorum possessio contra tabu. que
datur liberis rumpit testamentum pro
toto unde non potest concurrere cum
bonorum possessione scdm tab. Contra
hoc oppo. de. l. si duo. ff. de leg. prestā.
et ibi etiam ea que competit liberis con
currit cum bonorum possessione scdm
tabu. Dicunt quidam q̄ ibi fuit adita
hereditas de iure ciuili istud non uidet
uerum. **N**am cum ibi filius suus esset
preteritus licet approbauerit testamētū
hereditatis non potest adiri d̄ iure ciuili
sed de equitate pretoria ut d. l. filio pre
terito. ff. de in ius testa. dicam. i. unde
legittimi. l. fi. Dicendum est ḡ q̄ ubi
filius institutus et preteritus sunt in
eodem gradu non potest concurrere cōt
tabu. quia per contra tabu. non aufert
totum et sic est eadem ratio que in bo
norum possessione contra tab. que dat
patrono. Ex predictis ḡ distingue per te
ipsum. Aut queritur utrum bonorum

possessio contra tabu. cōcurrat cum ad
itione de iure ciuili aut cum bonorum
possessio scdm tabu. Et hoc scdo cau
aut queris de bonorum possessione que
datur patrono aut de ea que datur libe
ris sed si queris de ea que datur liberis
tunc aut eiusdem gradus aut diuersi
ut habes ex predictis.

*De bonor
possessione q[ue] tab. lib[er]is p[ro]p[ri]is
lib[er]is eor[um] datur;*

Iacet ex causa

Patronus preteritus p
contra tabu. aufert a
scripto legitimam suā
h. d. Nota q[ue] licet q[ui]
manumiserit ex causa fidei. nihilomi
nus habet contra tabu. Scdo nō q[ue] per
bonorum possessionem contra tabu. pa
tronus aufert legitimam tm. Q[ui] nō q[ue]
contra testamentum nuncupatiuū. dā
bonorum possessio contra nuncupatiō
sicut econtra dicitur bonorum possessio
scdm nuncupationem ut s. ti. ii. l. ii.
Querit glo. in quibus casibus patronus
excluditur ab ista bonorum possessione
dic ut in glo.

Patronus Qui recipit merce
cedem pro operis perdit q[ue] tabu. h. d.

Unde Liberi

Glo. continuat dictum est s. de bonor
possessione que sunt contra tabu. Sequi
tur uidere de bonorum possessione ab in
testato. uerum quia unde liberi est prior
ideo de ea premitit imperator.

Silauus Filii emancipati suc
cedunt equaliter patri per unde liberi h.
d. Oppo. insti. de bonorum posses.
s. quos aut ubi dicit q[ue] pretor heredes
facere non potest So. qd hio dicitur he
redes extitisset intelligatis beneficio pre
toris scdm bonorum possessionē res q[ue]
uices heredum substinent.

Ex testamento Donec
est locus successioni ex testamento non ē
locus successioni ab intestato et donec ē
locus descendērium nullus alius potest
succedere. h. d.

Qui se patris Rogo ut
aduertatis ad istam. l. quia lex ista est
difficilis sicut alia que sit in toto codice

et habet glo. ualde difficilem tñ reddā
eam uobis satis claram si attendetis. bre
uiter dicit q[ue] qui repudiat hereditatem
patris non potest habere hereditatē aut
nisi de iure pretorio h. d. Duo habes in
hac. l. principalit nōre unum quod dīc
expressam aliud quod innuit a contrario
sensu Primo quod ille qui repudiat he
reditatem patris non potest habere here
ditatem aut nisi de iure pretorio Scdo
ex eo q[ue] dicit qui se patris negat here
dem innuit q[ue] si uellet esse patris heres n
posset habere hereditatē aut ad illa duo
uadunt omnes opy. que hic fiunt. Nō
etiam q[ue] hec lex habet locum tam in fi
lio emancipato q[ue] in filio i potestate qd
apparet ex eo q[ue] lra dīc maxime emanci
patis et sic innuit idem in suo. Hoc p
missio uenio ad glo. que multum diffi
cilis et infrascripta est et ideo more Ca
nonistarum diuido uobis eam. Ista pri
ma glo. diuiditur in duas partes prin
cipales Nam primo ponitur glo. lo.
Scdo ponitur glo. Hu. Scda ibi Item
alia ratione Item prima pars subdiui
ditur quia primo format unam oppo.
Scdo examinat lec. huius. l. 3. opponit
ad illud quod hec lex dicit expresse. Q
opponit ad illud quod hec lex dicit a
contrario sensu Scda ibi si g[er] ponas ter
tia ibi nisi in duobus quarta ibi sed in
eo quod dicit negat Examinemus g[er]
prius scdm particulam istius prime
partis. Et primo quero quibus casib[us]
potest habere locum hec lex. Pro cuius
euidencia habetis ponere quatuor combi
nationes qñq[ue] pater et filius erāt eman
cipati qñq[ue] pater emancipatus filius i
potestate qñq[ue] econtra qñq[ue] uterq[ue] i po
testate Primo casu qñ uterq[ue] est eman
cipatus sine dubio procedit ista lex qa
nullus eorum potest succedere auo nisi
per bonorum possessionem de iure preto
rio Scdo casu quando pater 2c Isto ca
su etiam sine dubio procedat ista lex qa
iste filius emancipatus qui quo ad auū
est nepos non posset auo succedere nisi
de iure prerorio Tertio casu quando pa
ter est emancipatus 2c sine dubio ista
lex non procederet quia cum iste filius
qui est nepos quo ad auum sit in potes
tate et sic sit suus succederet de iure ci
uili ut insti. de here. que. et diffi. s. sui
Quarto casu quando uterq[ue] ē in potes
tate tunc procedit ista lex quia iste fili
us qui quo ad auum est nepos non pōt

admitti ut suus quia cum precedit pater de insti. de here. qua. et diffi. §. sui et ista ratio redditur in glo. **I**tem alia ratione non potest admitti ut agnatus qui nō erat proximior tempore mortis ut insti. de here. ab intesta. §. ita tamē quia pater cum precedebat tēporē mōtis Item non potest admitti per successorium edictum quia non habet locum s̄m ista tēpora in agnatis ut insti. de le. agna. suc. §. placebat et iste due rationes adduntur in glo. Hu. ubi etiam repetitur non perfecte per lo. s̄. quia pater tunc precedebat tempore mortis uide glo. **N**unc habemus examinatas istas lect. **O**ppo. q̄ non requiratur q̄ quis sit proximior tempore quo defertur hereditas ut ff. de cōdi. institu. l. si. ff. eo. scrip. to. de suis et legit. l. i. §. sciendū. So. dicit glo. fallit in casibus illarum. l. ita dicit lo. et uide glo. per ordinem. Tu dic clarius q̄ aliquis decedit nullo cōdito testamento et tunc requiratur q̄ succedens esset proximior tempore mortis ut dicto. §. ita tñ insti. de here. ab intesta. Quandoq̄ decedit condito testamento et tunc sufficit q̄ quis sit proximior eo tempore quo testamentū destituitur ut l. si. ff. de condi. insti. sed q̄ si ff. de suis et legit. l. ii. §. pe. So. glo. ibi intelligo testamentum fuisse cōditū **O**ppo. de l. intestato. §. i. eo. ti. lo. ille qui non erat proximior tempore mōtis non potest succedere ut agnatus uerū ē si proximiori hereditas fuerit delata secus si hereditas delata non esset q̄ cū ille admitteretur qui reperitur proximior tunc nō defertur hereditas exemplū decessit aliquis relicto uentre uxoris sua et matre ipsius defuncti et alio agnato ulteriori decedit mater ante q̄ partus nascatur uel deficiat postumus certe ille qui tunc reperitur proximior succedit ut in l. contraria quia matri que erat proximior nunq̄ fuit delata hereditas propter uentrem qui sperabatur nō uētri potest dici delata quia non fuit in rerum natura sed lex nostra 2. §. ita tñ loquitur quādo proximiori agnato defertur hereditas tunc enim non potest succedere ille qui in ultimo gradu ē ita debetis materiam istam intelligere. Op. q̄ hodie successorium edictum habet lo. cum inter agnatos unde excluso pmo admittitur sequens ut insti. de legit. agna. successio. §. placebat et sic in cau

l. nostre put logmur qñ uterq̄ fuit i potestate si filius nō successit patri suo nepos poterit eodem modo suo auo succedere de iure ciuili lo. fateē oppositū et dicit hodie esse correctam hanc. l. per d. §. placebat Idem etiam dicitur i gi. Hu. ibi sed cum hodie 2c. Contra istā oppo. Nam licet inter agnatos sit locg edicto successorio inter suos non cum primus sit heres uelit nolit Non autē potest hereditas deferri sequenti So. dic Hu. etiam hodie inter suos est locg successorio edicto cum eis datur bñficiū abstinendi ut insti. de here. quali. et diffi. §. ced et hys uide glo. in fi. Concludite ḡ scdm lo. et Hu. q̄ hodie ista lex sit correctā et q̄ iste filius possit uentre ad hereditatem aut sui de iure ciuili **C**ontra hoc insurgunt omnes nostri doc. et primo la. de Raua. et Pe. et Cy. Mar. similiter et la. Bu. et omēs moderni q̄ inter suos non est locus successorio edicto de iure ciuili licet enim per beneficiū pretoris ei detur facultas abstinendi tñ de iure ciuili non possunt plures esse heredes insolidum ut l. hereditatem. §. si. de castren. pecu. et l. si ut certo. §. si duobus. ff. como. ḡ 2c. **C**oncluditur ḡ q̄ cum primus fuerit suus heres de iure ciuili patri suo nepos nō potest illi esse heres de iure ciuili sed de iur. p̄torio et sic hec lex non est hodie correctā p̄tea dicunt ipsi non est dubium q̄ scda cōpilatio. c. fuit facta post cōpilac. insti. ut de emen. insti. to. §. i. ḡ non est dicendum q̄ lex. c. corrigatur per iura insti. tuc. p̄tea dicebat la. de Bu. et eum seq̄bantur omnes doc. Bon. q̄. §. sed et hys insti. de here. qua. et diffi. non disponit inducendo ius nouū sed recitat ius antiquum unde non est dicendum q̄ corrigat. l. istam Ego credo q̄ glo. nostra dicat ueritatem et q̄ illi dicant male qd ostendo Non est dubiū q̄ ille qui est heres per bñficiū restitutionis in integrum qd est de iure pretorio nō desinit esse heres de iure ciuili ut l. sed et sine. §. sed q̄ pap. ff. de mino. **S**ed primo excluso per restitutionem in integrum sequentes admittuntur de iure ciuili ut ff. ad tertul. l. i. §. si quis adita p̄tea non est dubiū q̄ donec est locg instituto non est locus substituto ut l. q̄ diu de acqui. here. Sed ego uideo si institutus abstineat per restitutionem i integrum licet abstinens remaneat heres

de iure ciuili admittit substitutus uulgariter de iure ciuili ut d. l. et si sine. §. sed qd pap ff. de mino. ptea de hoc est casus rotodus. i. de legit. here. l. defunctis Nec uidetur tibi impossibile q duo sunt heredes insolidum de iur ciuili na hoc uidet alibi in herede et fideicommissario uniuersali qui habz iura hereditaria insolidum una cum herede per senatus consultum quod est de iure ciuili et tñ apud heredem sunt iura directa apud fideicommissarium utilia utrunq tamen de iure ciuili Ita hic apud filium erunt iura directa apud sequentem iura utilia de iure tñ ciuili unde de iure ciuili pot succedere. Nec ob. qd dic q codex fuit factus post compilationem instituc. cõceditur tamen ista lex est antiqua olim ideo corrigitur per dictum. §. placebat qui fuit post. l. istam factus ita debes intelligere hanc materiam Non ob. qd dicitur q. §. sed et hys non loquitur disponendo sed recitando iura quia fa teor q lex ista nõ corrigitur per. §. sed et hys sed per. §. placebat ita debes intelligere hanc materiam haberemus g h uidere quãdo esset locus edicto successorio qd plene sumabo. i. ti. iii. sup Bica ut glo. sumat. **O**ppo. ad scdm nõ q hic colligitur a contrario sensu h inuit q si non negaret se heredem patris non posset hereditatem habere aut. **C**ontra quia siue negaret se heredem siue nõ nil ad propositum quod proba Aut enim filius agnouit hereditatẽ patris sui et sic bona sunt cõmixta et non posset habere nepos unum patrimonium qm haberet totũ ut. l. sed et si plures. §. filio de uulg. et pupil. et. i. de iure deli. l. quidam Elogio et ibi nõ. Aut filig pri mus se abstinit et tunc cum sint due hereditates potest unam amplecti et aliã repudiare uel amplecti utranq non est ius unde qd hic dicit q se negat heredẽ nihil ad propositum So. scdm lo. ideo dicit negat heredem quia tñ nullo casu potest habere nisi per bonorum possessionem Sed si concederet se esse heredẽ pñs sui ponitur alius casus in quo de iure ciuili haberet utputa si pater ei dimisit hereditatem aut et sic ad ipsum nepotẽ trãsirent de iur ciuili tanq bona cõmixta cum hereditate patris Et hoc licet sit uerum in se tñ ẽ extra casum huius. l. que loquitur qñ filius primus non ag nouit hereditatem patris sui ita uidet

dicere lo. uide glo. tuam ibi sed in eo q dicit Alii dicunt q istud ar. qd fit hic fit a partibus insufficienter enumeratis Cum enim dicit Aut filig adiuit hereditatem patris sui aut repudiavit **C**erte est dare tertium. s. qñ decessit deliberans quo casu si iste nepos uellet adire hereditatem patris sui posset per ius de liberandi ad eum transmissũ agnoscere hereditatem aut de iure ciuili Sed si negat se heredem patris sui nõ potest agnoscere nisi per bonorum possessionẽ et hoc uerum qñ ille qui est heres pñs sui ex iure deliberandi in eum transmissio nollet adire Si eni uellet excluderet istũ nepotem ut. l. cum antiquioribus. i. d. iure delibe. et propter regulam que est secundũ opy quam teneo q hereditas patris non agnita transmittitur ad quemcunq ut dicam in. l. apud hostes. i. de suis et legit. et. l. si infanti de iure delibe. Sumus expediti de pma glo. magna Venio ad scdam que est multum facilis et format duas questiones faciles multum Prima est utrum filius filii emancipati cõceptus et natus post emancipationem sit agnatus auo suo glo. arguit pro et contra et finalitẽ determinat q non est agnatus et uide glo. Contra glo. habemus. ff. unde cog. legit. et. ff. de adopt. l. quem filius Iste glo. dicunt contra ar. insti. de legit. agna. succ. §. fi. Credo istam glo. uerius dicere nam in dicto. §. fi. uidet q perinde succedit filio ac si iura agnationis non esset sublata Concluditur g q sunt sublata sed remanet ius succedendi perinde ac si starent et hoc apparet ex ti. de fid. test. n enim illa appellatur legitima sed fiduciaria q a legitima differt specie. **A**lia questio formatur in glo. quando pater succedit filio quo iure succedat et recitat opy. Pla. quam reprobat uide glo. Concludit g glo q pater admittat per unde legitimi al. per utilem unde liberi seu unde parentes Doc. ultramontani hoc reprobant dicentes q unde liberi ul etiam unde parentes non potest locum habere in questione proposita Primo qanõ habet addere seu detrabere ex edictis pretorum ut. l. in conuentionalibus. ff. de uer. ob. sed in edicto pñtoris n fit mẽtio de parentibus g 2ẽ pteea dicunt ipi non est dubium q mater succedit filio per unde legitimi ut. ff. unde legit. l. i. in fi. et. l. se. si pater succederet filio p

unde liberi g̃ prefertur matri cum illi q̃
ueniunt per unde liberi excludunt uenie
tes per unde legitimi ut. l. i. §. penul.
ff. si ta. test. null. exta. Puto glo. nostrā
bene dicere Et q̃ dicitur q̃ n̄ debz addi
uerbis pretoris dico uerum nisi ex mēte
pretoris uel ex ydemptitate rationis ut
uidistis in. l. i. de interdic. et. s. de bo.
pos. scdm̄ tabu. l. ii. et. s. ti. i. l. i. ubi
agitur de bonorum possessione s̄m nū
cupationem Ita hic aditur bono. posses.
unde parentes que est utilis unde liberi
Probo q̃ hoc sit de mente pretoris bo.
possessio contra tabu. ut. l. i. in prin. ff.
de contra tabu. et. l. i. unde liberi. et. l.
scripto. Sed parenti datur bono. poss.
contra tabu. ut. l. i. §. i. si a parente q̃s
fue. mā. g̃ ei debet dari unde parētes q̃d
idem est q̃ unde liberi non ob. hoc q̃d
dicis q̃ scdm̄ hoc pater prefertur m̄ri
et credo q̃ de iure antiquo licet hodie se
cus per aut. defuncto. i. ad tertul. hic
dicitur q̃ per bonorum possessionem zc̄
Quero que est ista bonorum possessio di
cunt quidam unde liberi alii dicunt vñ
cognati tene primam partem. Ultimo
est uidendum de filiis natis post mortē
aui de quibus dicam i. de hys qui ante
aper. tabu. l. i.

Unde legitimi et unde totiti

Continua ut in glo. Querit glo. super
Bca qui dicuntur legitimi certe omēs
agnati qui uocantur ad successionem p
l. xii. tabu. ut insti. de legit. agna. suc
cessio. §. i. Item oēs illi q̃ uocantur
ex aliqua. l. uel senatusconsulto ut. ff.
co. l. ii. licet agnati exemplum patet in
matre que per senatusconsultum orfici
anum succedit.

Consobrinorum

Nati ex sororibus duabus succedunt i
uicem p̄ bono. pos. unde agnati h. d.

Quam priore Ista dicit
idem q̃ precedens quasi ex consobri
natus q̃s succedit per unde cognati.

Nepotibus Nepotes succe
dunt auo materno de iure pretorio h. d.

Non hoc Tota die allegatur
ista lex Non probat hoc esse quod ab is
contingit abesse h. d. Oppo. et uidet̄
q̃ ille qui possidet res hereditarias uidet̄

tur hereditatem adire ut. l. i. et. ii. i. d̄
repu. here. So. prout hic loquitur in bo
norum possessione procedit clare quia i
ea non requiritur agnitio coram iudice
ut. l. si. s. qui admitti. ad bo. posses. et
ideo sola rerum possessio non sufficeret
in hereditate dico q̃ nō sufficit sola pos
sessio ad probandum quem heredem ut
appareat q̃ sibi hereditas sit delata Si
enim sibi deferret̄ per possessionem ui
deretur adire ut in contrario. Item op.
quia eodem modo. d. articulus quem
hic imperator docet non cōcludit. Nā
posito q̃ quis apprehenderit hereditatē
uel bonorum possessionem non sequit̄ g̃
heres quia forte sibi non deferbat̄. Ro
q̃ hic dicit imperator q̃ debet queri an
apprehenderit hereditatem uel bonorum
possessionem intellige cum oneribus per
tinentibus ad hoc ut querat̄ an sibi dela
ta fuerit uel aliter sed solum hoc ponere
tur et probaretur q̃ ipse adiuit heredi
tatem posset conueniri tanq̄ hereditatis
possessor. Constat enim q̃ tanq̄ heres
possidet. Item posset agere scdm̄ formā
l. si. s. de peti. here. **V**ltimo nō et te
ne menti hanc. l. q̃ articulus seu positō
debet de necessitate cōcludere et q̃ dictū
testis debet de necessitate concludere al̄s
non probat hoc esse q̃d ab hoc cōtingit
abesse hic et. l. nudis. et. l. non epl̄is
et. l. neq̄ natales. s. de probat̄.

Certum est Siquis uellet
in hac. l. insistere staret per tres dies reci
tando omēs uarias bonorum possessiones
Nos recitabimus glo. et supplebimus
ubi deficit Breuiter dic̄ cognati inuicē
non succedunt nisi per bono. pos. possessio
nem ad quam petendam nemo cōpellit̄
h. d. **O**ppo. in aut. de here. ab itestato
§. nullam. So. hodie cognati succedūt
equaliter perinde ac si agnati essent.

Queritur usq̄ ad quem gradu m̄ succe
dant agnati et cognati dicit glo. q̃ ag
nati usq̄ ad decimū gradum cognati
usq̄ ad sextum et uide glo. Sed hic du
bitatur cum hodie exequata sint iura
agnationis et cognationis **U**trum ag
nati succedant usq̄ ad sextum gradu
t̄m sicut cognati. An ecōuerso cognati
usq̄ ad decimum sicut agnati. Glo. de
terminat istam questionem. i. d̄ suis 2.
legit. in aut. in successionem et in corpore
unde sumitur v̄z q̃ succedant omnes
qualiter usq̄ ad decimum **I**tem que

ntur quot sunt bonorū possessiones dic
ut in glo. que h̄ dicit multū clare. Que
rit glo. n̄ra an iste bonorū possessiones
hodie sint sublata p̄ iura noua et uideē
q̄ sic q̄a sublata ē hodie d̄ia emancipati
onis et patrie p̄tatis agnationis. et cog
nationis que erāt cāe quare introducebat
bonorū possessio Cōtrariū dicit gl. et bñ
Cōstat enī hodie siquis uellet p̄ bonorū
possessionē posset q̄a nulla ē lege prohi
bitū unde ista iura nō sunt correctā q̄a
pōt q̄s uti eis uolūtariē. An aut̄ iste bo
norū possessiones sint necessarie. Ista ē alia
q̄o in qua gl. tria dicit p̄ ordinē p̄mo de
bo. poss. q̄ tab. in h̄ nihil innouatū est
¶ Nam neq̄ olī neq̄ hodie fuit necessaria
q̄a institutus poterat adire hereditatez
de iure ciuili ex testō Fallit in tribus ca
sibus q̄bus hodie et olim bono. possessio
erat necessaria quos dicit ut in gl. Doc.
addūt quartū in .l. filio p̄terito. ff. de i
ius te. et est p̄mus uersū. Idez circa .c. ti.
q̄n si ius p̄teritū testm̄ cōfirmat uali
dat̄ de iure p̄torio Addūt q̄ntū in .l.
cū heres. ff. ad trebell. ubi p̄p̄e furorēz
n̄ pōt adiri hereditas ita q̄ tribuat ius
De iure ciuili tñ pōt peti bonorū posses
sio. Addo tibi sextū q̄n testm̄ est factū
sub conditōe impossibili quā reicit p̄tor
ut .l. facta. §. si indāda. ff. ad trebell. nō.
per la. de are. in .l. cū in scdo de iusto
testa. q̄dam tñ glo. que est in .l. si duo.
ff. de leg. p̄stan. uidetur dicere q̄ in cāu
illius .l. filio q̄n testm̄ in quo filius p̄ter
ritus cōfirmatur possit adire de iure ci
uili i q̄dam glo. paruula dū dicit uel ad
eant uel bonorū possessionē petāt s̄ illam
glo. r̄p̄bauī uobis ibi. Itē est bonorū
possessio cōtra tabu. illa erat olim neces
saria filio emancipato ita est etiā hodie
necessaria si ponimus p̄teritionē rite fa
tam. s. cum causa ut uidebitis in aut̄.
ex causa. i. de libe. p̄te. Est et alia bono
rū possessio unde liberi et unde legitimi
Vnde liberi erat olī necessaria filius emā
cipatis hodie nō ē necessaria quia succe
dunt de iure ciuili p̄pter bonorū posses
sionem Vnde legitimi nec olim nec ho
die fuit necessaria s̄m glo. doc. moder
ni dicunt q̄ imo hodie aliquo casu ē ne
cessaria unde legitimi et unde liberi ut
in cau. l. qui se patris. §. ti. i. ita dicūt
illi dicentes illa. l. n̄ esse correctā sed illd̄
uobis r̄p̄bauī Est alia bonorū possessio
unde cognati ista fuit olī necessaria ho
uero n̄ q̄a sublata est d̄ia cognatōis 2

agnā. Itē est bo. possessio unde uir et ux
or et ista ē necessaria olī sicut hodie ut.
i. vñ uir et uxor. l. i. Sunt etiā bonorū
possessiones q̄ nō tribuūt ius et iste sic
olī erant necessarie ita hodie q̄a nichil ē
innouatum

De successorio edicto

¶ Continuat glo. tua sic quia in p̄dictis
bonorū possessionibz ē locus successorio
edicto 10 de eo dicit atq̄ ueniamus ad
nigrū Expediamus gl. q̄ est posita hic
sup̄ Beca et eius materia credo q̄ itelli
gatis clarā istā materiā p̄ ea q̄ dixi uob
in .l. qui se patris ¶ Quero p̄mo an in
successione ex testō sit locus successorio
edicto. R̄o aut̄ q̄ris i successioe ex testō
que ē scdm̄ testm̄ et defuncti uoluntatē
et nō est locus successioni nisi q̄tū in eo
testator d̄l posuit substituēdo s̄m ma
teriā substōnū tractatā ubiq̄. Aut quē
de successioe que est q̄ uolūtate defuncti
ut p̄ quercia. inoffitiosi et p̄ q̄ tabu. et i
h̄ iut opī. de inoffi. testa. l. p̄r filiū Ve
ritas ē q̄ est locus successorio edicto ut
l. si is q̄. ff. de inoffi. testa. et .l. siquis. §.
illo eo. ti. Idez in bono. posses. q̄ tab.
ut .l. iiii. §. si emancipatus de bono. poss.
q̄ tab. et nō. p̄ dy. in .c. nō debet aliq̄s
de re. iur. li. vi. Quero scdo utruz inter
successores ab intestato sit locus successo
rio edicto et hic aduerte q̄daz sūt succes
siores de iure ciuili q̄dā de iure p̄torio et
h̄y q̄ de iure ciuili quidā succedūt p̄ .l.
xii. tab. ut cognati et sui et in istis nō
erat locus successorio edicto de iur̄ anti
quo ut .s. ti. ii. l. qui se patris et .l. i. §.
sciēdū. ff. de suis et legit. hodie secg ut
insti. de legit. agna. suc. §. placebat. Qui
dam succedebāt p̄ alias partes iuris ut
p̄ senatuscōsultū 2 inter eos erat locus
successorio edicto ut .l. i. §. q̄ si nemo
ad tertul. Si uero erāt succedētes d̄ iur̄
p̄torio Et h̄ aduerte aut p̄mus erat ex
clusio repudiatiōe uel morte aut erat ex
clusio p̄ restitutōz in integrū p̄mo cau
est locus successorio edicto de capite in
caput q̄a exclusio gradu liberoz rema
net agnati exclusio gradu agnatoz uo
cant cognati exclusio cognatis uocatur
uir et uxor. Item locus de gradu i gra
dū Nā si plures sūt cognati oēs dicunt
esse in eodē capite q̄a oēs cognati tñ si
sunt diuersi gradus exclusio eo qui ē in
p̄mo gradu admittit ille qui ē in scdo
ut .ff. eo. l. iiii. §. q̄bus. Si uero p̄mus

est exclusus p restitutio in integrum tunc
sequens in gradu non potest admitti d
iure pretorio ut l. si ff. eo. sed de iure
civilis sic ut l. i. §. si quis adita ff. ad
trebell. de regu. iur. l. exheredatum. Et
aduerte q ubi dixi. s. locum esse succes
sorio edicto non semper proprie locutus
sum. Nam proprie tñ locum habent
inter eos qui succedunt d iure pretorio
Item inter eos qui succedunt alio iure
bene est locus successioni hoc e deficiente
primo deueniatur ad sequentem non tñ
hoc dicitur esse ex edicto successorio sed
ex constitutione iuris civilis ut in l. s.
alle. tñ causa maioris facilitatis totum
appellauit successorium edictum **Q**uero
utrum locus sit successorio edicto in h
ut uenientes ab intestato succedat remo
tis uenientibus ex testamento Rzo sic dñ
tñ scias q donec est aliqua spes successi
onis ex testamento nullo modo potest
deuenire ab intestato de iure civili pro
batur in l. q diu de acqui. her. de reg.
iur. l. q diu. i. cōia de successio. l. anq.
de pretorio iure idem ut. s. qui admic.
ad ho. possessionem pos. l. q diu et ff. si
ta. testa. null. exta. l. i. Item quero an
econuerso poterit esse locus successorio
edicto ut exclusis uenientibus ab intesta
to sit locus ex testamento Rzo q sic in
uno casu tñ ut l. si ita quis heres. ff. d
heredi. insti. **Q**uirit glo. quare intro
ductum fuit successorium edictum Rzo
propter creditores ne nimium differant
an habeat quem possit conuenire subue
nit. eis 2c dando curatorem.

S **II mater** Excluso primo
sequentes in gradu uel in capite admit
tunt ex successorio edicto h. d. **O**p.
hic inuitur q si mater petisset heredita
tem patris q eam obtinisset. Contra
s. de cura fu. l. si. §. p. So. dico q siue
mater non petiit siue petiit pcuratorem
idem esset ut l. qria ibi secus si petisset
per se ipsam factam sane mentis ita de
his hic intelligere. **O**ppo et uidetur
q iste non dicatur patruus quo ad ne
potem ex sorore ymmo debet dici auu
culus magnus. ar. ff. de gradi. l. iurcō
iultus. §. patris. Huius timore dicunt
quidaz q hic patruus inproprie ponit
Alii dicunt q proprie pot dici patruus
magnus tene menti quā uis qā nō curo
Oppo. q post matrem primo uocetur
ali agnati q iste filius matris qui est

cognatus unde uidetur obstare. ff. eo. l.
i. §. quibus insti. de successio. que ab in
testato. §. admonedi. So. dicit gl. intel
lige hic q alii agnati non erant sed pla
cet fm ista tēpora fm que non erat lo
cus successorio edicto inter agnatos ho
die esset uerum per. §. placebat insti. de
legit. agna. success. **O**ppo. ff. eo. l. i.
§. furiosi. So. ut in glo.

S **II auie frater** Aduerte
Ista lex consueuit uideri iuuenibus dif
ficilis sicut alia que sit in. C. qā nesciūt
computare gradus et uide gl. primam
que ponit casū breuiter dicit Si pms
non agnouit bono. pos. uel non agno
uit ut debuit uocantur sequentes h. d.
Scire debes q est dñia inter ius nostruz
et ius canonicum quia nos incipimus
computationē gradus semper a stipite
Canoniste nō ut si est pater et frater 2c
quia in iure nostro in cōputatione gra
duum semper incipimus a stipite unde
frater meus est in scdo gradu quia p
meus ē mihi in primo gradu filius eig
mihi in scdo nepos eius in tertio et sic
de singulis ut l. iurconsultus. §. gra
dus. ff. de gra. cognat. De iure canonico
duo fratres dicunt in primo gradu et
illud obseruat in matrimoniis In suc
cessionē computatio iuris civilis seruat
ita dicit. c. ascender. xv. q. v. Modo ad
uerte casum in terminis et facilius in
telliges **B**erta quendā habuit filium
ex filio premortuo nepotem **I**tem ha
buit fratrem superstitem et ex alio frē
premortuo nepotem ex filio et sibi suc
cedit ex testamento frater Berte qd pos
tea reperitur falsum ut decedit uel repu
diat dictus frater dicitur hic q bonorū
possessio que non fuit petita p fratres
poterit peti per istos nepotes licet sint i
quinto gradu 2 frater fuerit in quarto
Dñs Ia. de Are. legit istam. l. aliter 2
ponderat multum tex. qui dicit ex tes
tamento adiit hereditatem dicit ipse
quia si petisset per bonorum possessionē
scdm tabu. sufficeret sibi quia illa bono
rum possessio ex testamento cōuerteret
in bonorum possessionem ab intestato
et tunc filii fratris qui sunt in v non
succederent quia fratri esset quesita et
hoc modo legit istam. l. quia in princi
pio adiit hereditatem de iure civili ex
testamento que conditio non potest con
ueri in bonorum possessionem ab intes

De melio edicto
non vult et vult
de regim. in poff.
de colla

tato. Finis loquitur quando agnouit bonorum possessionem ex testamento que conuertitur in bonorum possessionem ab intestato. ar. ff. de lega. prestā. l. nonnunq. Non credo q. dicat uerum quia solum reprobo hoc constitutum q. una bonorum possessio in aliam conuertatur secus in extraneis ut. l. ii. §. si sub conditione. ff. de bonorum possessione scdm tabu. et ideo nota. **U**ltimo scias q. la. Butri. disputauit unā questionem an quando statutum facit mentionem de gradibus debet fieri computatio de iure Canonico uel de iure ciuili et determinauit ipse q. de iure ciuili qd. probatur quia gradus est de iure ciuili. Dicitur enim gradus ad similitudinem scalarum ut. d. l. i. iurisconsultus. §. gradus. ff. de gra. cog. **D**e iure uero Canonico non proprie est gradus sed magis est quidam saltus qui saltat de fratre in fratrem obmissio patre ita determinat ipse.

De Carboniano edicto

¶ Tibi ac filio

Hec est pestilentialis lex et h3 duas lec. et scdm utrāq. lec. breuiter dicit S. filio impuberi mouet questio status et bonorum per carbon. debet questio ipu. b. tatis tempore differri et satisfactione prestata si n. possidet pōt. constitui uel si possidet eius possessio cōfirmari si nō satisfat debet possessio ad alios transferri h. d. **O**ppo et uidet q. tex. sibi ipsi contradicat dum dicit filius tuus uendicat innuit q. ipse erat actor in alio qd. subdit restitutionē poscuiari innuit q. ipse erat reus et alius ab eo restit. petebat Huius timore sunt in glo. due lec. una q. hic filius ipub. possidebat et alii ab eo petebant hereditatem tunc exponit tex. filius tuus uendicat. s. retinendo quam lec. multuz nō habes enī ex ea q. sicut quis pōt. petere se imittere in possessionem ex carbo. qn. non possidet ita qn. possidet pōt. petere q. sibi talis possessio ex carboniana confirmetur pro hoc fac. ff. eo. l. iiii. §. missum et ibi dixi uobis de cōtra tab. l. iiii. §. si sub ea et sic uidetur etiam q. ille q. possidet potest petere possessionem confirmari tibi ex edicto diui adri. ostenso testamento non abolito non uiciato ut l. fi. i. de edic. diui adri. toll. Alii uero

legunt istam. l. q. filius non possidebat sed petebat et illi aduersarii excipiebāt illum esse seruū et spurium Consultuit imperator q. peteret bonorū possessionē carbon. et tunc debet exponi tex. dum dicit uendicat stat proprie dum dicit restitue. postulari intellige retinendo et defendendo et sic stat iproprie. **O**ppo. s. de ordi. iu. l. i. So. ibi nō expediebat pupillo cām status d. ferri hic sic ul. aliter dic ut ibi dicimus. **O**ppo. de. l. cu3 fratrem. ff. eo. So. h. intelligit qm illam **N**am debes hic intelligere qn. filius nō est institutus neq. exheredatus sed preteritus. Institutus enī haberet scdm tab. exheredatus haberet querelā Preteritus uero haberet carbon. bonorū possessionē nam h. est regula illi dat carbon. possessio bono. cui datur q. tabu. probatur. ff. eo. l. i. §. i. in prin. **O**ppo. ff. eo. l. i. §. generaliter et. l. de bonis. So. ibi loquit in preteritis a matre cuius preteritio habetur pro exheredatione et ideo quia eis non cōpeteret contra tab. nō competit carboniana bonorū possessio. **O**ppo. ff. eo. l. iiii. §. due. So. fateor q. debet iurmati examinari an expedit pupillo cau sam status differri uel non. Glo. hic format quidam questionis. Primo quero dicit hic q. debet satisfdari quero d. quo prestat ista satisfdatio. Glo. ponit duas opy. Prima est de restituendis bonis si apparuerit eum possessorem iniustum Alii dicunt d. utendo fruēdo boni utri arbitrio Pe. dicit utrunq. caplm. debere in satisfdatione comprehendī quod satisfacit. **Q**uero utrum ad modum status questio differatur. Glo. dicit q. nō ut. ff. eo. l. i. §. fi. Ratio quia ipsi a patruo nō potest abesse uid. bitis in. l. i. i. de fal. Quero nunquid ista bonorū possessio concurrat cum ordinaria glo. dicit q. non ut. ff. eo. l. si ipuberes in fi. dic ut in gl. **Q**uero nūquid missus i possessionem ex carboniana possit actio nem intēptare glo. h. tangit etiā in. l. qui de inoff. ciol. o. ff. de inoffi. tes. et ff. eo. l. p. ista est ueritas. Aut ipse nō satisfdedit tūc aut uult intēptare directas tanq. heres et nō pōt. Aut uult intēptare tanq. bonorū possessor carbon. et pōt ut. ff. eo. l. p. et. l. iiii. §. missū et iste. §. declarat istam materiam.

Carbonianum Bonorū possessio carboniana concedit probatur

sumarie hys que hac. l. dicuntur. h. d.

Oppo. nam et si h. probaret esset matri
monium indubitatum et partus legiti
mus iste in petitiōe hereditatis uinceret
frustra carbon. sibi subuenit. So. intelli
gitur qñ hac bonorū possessione debeat
probari sumarie et semiplene in petitiōe
hereditatis debeat probari uerū. **Q**uero
infra quantum tempus debeat peti ista
bonorum possessio. Glo. dicit infra an
num sicut alie ut. l. ii. §. missu. ff. eo.

Inde uir et uxor;

Maritus Non exis
tētibz agnatis seu cog
natis Coniuges inuice
sibi succedunt et fiscuz
excludunt hoc dicit

Nota ex hac. l. p. statuta que dicūt
q. minores uel mulieres non possint cō
trahere sine presentia duorū propinquo
rum uel duorum consanguineorum et
similia uerba q. affines ex parte uxoris
uel uiri non admittant uir enī et uxor
nō dicunt inuicē propinquū nec etiam
alii affines uide tex. ibi. seu propinqui
or 2. **O**ppo. i. si so. imperialis. l. i.
So. speciale ē in illo socio q. pcedit uxo
rem. **O**p. i. de here. decurio. l. i. So. ibi
sūt quedā alie psonē que excludūt fiscū
tamen ille persone excludūtur ab uxore
et uiro ita dicit hic glo. Cōtrariū dic
in. l. i. ff. eo. l. q. ille persone de quibus
dicitur in ti. de here. decur. excludunt
uxorem ista glo. est uerior casus est in
l. si quis p. biter. §. de epis. et de. Quero
utrum sint alii casus in qbus uxor suc
cedebat uiro. Glo. dicit q. sic. i. de bo.
mater. l. iii. Item ē alius casus in aut.
ut lice. matri et aue. §. i. et uide aut.
preterea que inde sumitur.

Preterea Nota et signa bñ
finem huius aut. qui est ualde notabilis
ibi Imputat autem legatis 2. **O**p.
ad istam fi. extra gl. §. de rei uxo. acti.
§. sciendum. So. ibi loquit qñ erat debi
tum ex facto defuncti tunc enī legatu3
factū semel non uidetur factum animo
compensandi Hic loquitur quando de
bitum extat ex dispositione legali in
quo imputatur legatum simile uidetis
in legitima que debet filio uel patruo
seu parēti ut. l. qñ nouella. §. de inoffi.
testa. Et per hoc apparet quando uxor

relinquit aliquid uiro illud debet cōpu
tari in illa portione quam uir debet lu
crari ex forma statuti Casus est hic per
hoc. ff. so. matri. l. si cum dotem. §. si
p. et ibi Ia. de Are. et ibi dixi. Quero
quis d. locuples uel pauper. Glo. hic
dubitat dicit h. examinandū esse officio
iudicis alibi dicit h. probari per uulgi
opinionem et habuistis nō. §. de iure
do. l. i. ubi aliter nōri uidet nō. insti.
de excu. tu. §. item ppter paupertatē
qd dicit ut plene examinaui ff. so. matri.
l. si constante in prin. in repetitiōe quaz
feci de illa. l. **U**terius quero quid si
ascēdentes supersūt et nō descendentes
Gl. dicit idem qd de descendētibz ga
cadem est ratio. **Q**uero quid si nullus
suprest ascendēs uel descendens sed alii
collaterales opy. sunt in glo. putarem
certe dicendū eo casu q. uxor lucraretur
quartam portionem quarte portionis.
Ista enī lex uidet uelle q. ista uxor non
habeat ultra quartam portionē si bene
inspiciatur.

De repudianda bonorū possessione

Emancipatos In repud.
bonorum possessione nō requiritur pre
sentia aduocati. Fallit in filio in quo
requiritur presentia aduocati h. d. etiā i
actibus extraiudicialibus prout probat
glosella huius. l. relata ad tex.

Filio Pater nō potest repudiā
bonorū possessionē filio delatam. h. d.

De Collationibus;

Quia succedentes inuicē cōferunt qñq.
bona ideo hic ponit ti. de collatiōibus.

Emancipatos Inter succe
dentes ex testamento non est locus colla
tioni nisi aliud sit a testator expressum
h. d. **O**ppo. de. l. filius emancipatus
ff. de coll. do. So. ibi succedit ab intesta
to p errorem ideo est idem ac si ex testō
succedisset. **O**ppo. ff. de inoffi. tes. l. si
nō mortis. Secdo Ro. so. ista concordat
si bñ inspiciatur. **O**ppo. in aut. de triē.
et semi. §. illud coll. ii. So. per illam
aut. corrigitur illa lex unde uide aut.
ex testamento que hic ponitur.

Ex testamento Hec aut.
per omnia contradicit. l. c. et corrigit
In aut. ponitur quedam opy. utrum
simplex donatio ueniat cōferenda In gl.

*utrum uxor excludat
illas psonas de qbus
in tota l. i. de here. decur.*

nostra fuerunt multe opy. dñs dy. pos
tea disputauit istam questionem et Cy
eam recitat hic breuiter obmissis allega
tionibus quia sunt multe dñs Dy. de
terminat sic et bñ. Aut donatio fit sim
pliciter filio emancipato et illa cōfertur
ut. i. eo. l. ut liber. §. si. Aut fit filio
in potestate et ista non conferē regulari
ter Ratio quia ista donatio non ualet i
uita sed assumit uim post mortē et ha
betur ut legatum uel fideicōmissū ut. l.
in donac. i. ad. l. falc. et. l. donationes
s. de dona. inter uirum et uxo. sed lega
ta et fideicōmissa non conferunt ut. i.
eo. l. a patre g. nec talis donatio. Fallit
in casibus Primo qñ emergit icqualitas
ut. l. penl. i. eo. Secdo. l. qñ pater l. ex
pressit. ar. l. si quando. §. penl. s. de in
offi. tes. §. qñ dedit ut haberet i. peculio
ut. l. si donatione. i. eo. et ita communi
ter tenetur.

Sil pater Dos promissa con
ferē liberatione uel cautione ul' indem
nitate interposita h. d.

Pactum Pactum q. filia dote
contenta non succedat nō ualet sed suc
cedit et confert dotem h. d. Querit
glo. utrum istud pactum confirmetur
iuramento quidam q. sic Glo. contra p.
l. non dubium. s. de legi. ueritas est q.
iuramento confirmatur ut in. c. quis
extra de pact. li. vi. qd. plene declarauit
tibi in. l. si. s. de pact. Querit glo. utrū
pactum factū ab uxore cum marito ne
liberi ex ea nati succedant ualet glo. dic
q. non per. l. transactione. s. de trāfact.
licet contrariū possit dici p. l. imperialē
§. si. de probi. alie. perfe. Sed ibi de hoc
nihil dicit Sed alibi habemus duos tex.
Primus est de filiis natis ex matrimo
nio ad organicam contracto. §. i. et si
de fcu. fue. contro. §. si filii ubi expse
dicitur q. tale pactum de iure non ual3
sed usus approbavit Intellige usus me
diolan. ut ibi dicitur ubi autē non esset
talis usus starem iuri cōi. l. q. tale pac
tum non ualeat uide in. l. q. superstitis
de acqui. here.

Filie dotem Filia cōfert
dotem perfectitiam et aduentitiam suis
emācipatis pfectitā em h. d. Ista est nō
bilis lex et multum aperit de ista mate
ria et ē clauis quasi istius materie. Op.

hic innuitur q. illa que succedit per cōe
tabu. succedit ex testamento uel aliter
hic uoluit notare differentiam aut filia
succedit nullo facto testamento aut ali
quo facto sed rupto. **O**ppo. de. l. si
emancipati. i. eo. So. circa hoc est mag
num dubium ut ibi examinabo. **Q**ue
rit glo. quid si testm fuit pro parte rup
tum et pro parte ualidum Rndet glo.
q. non est locus collationi ut. l. pater. fi
lium. ff. de colla. dot.

Dotis Dos data constante ma
trimonio confertur minus accipiēdo h.
d. **O**ppo. et uidetur q. dos conferat
liberando ut. s. eo. l. ii. ul' re ipsa confe
renda ut s. l. prox. So. aduerte rogo te
tres casus qñ est promissa et nō soluta
et tunc confertur liberando ul' de idem
nitate cauendo ut. s. eo. l. ii. qñ dos est
promissa et soluta et a filia recuperata
et tunc confertur re ipsa ponendo dotē
in medio ut s. l. prox. qñq. dos est pro
missa 2 soluta et nō recuperata nec pōt
recuperari quia mrimonium durat tūc
confert minus recipiendo ut hic. **V**erū
quia hodie est facta quedam constitutō
que est de equa. dot. et añ nupc. donac.
§. illud quoq. que determinat istam. l.
ideo uideas aut. quod locum que ponit
hic imediate.

Quod locum Oppo. de
l. cum non solum. §. necessitatem. i. de
bo. q. libe. So. specialis casus est hic in
hac aut. ubi filia potest agere sine patris
consensu in tribus casibus qui hac aut.
nō. uerūamen glo. tua dubitat in uno
casu 3 quando dos est aduentitia pñs
consensus non requiritur hoc tenet gl.
ff. so. mat. l. ii. §. q. si in patris. **O**p.
q. actio dotis sit cōmunis patri et filio
ut. d. l. u. §. qd. si in pñs so. mat. So.
fallit in casibus qui ponuntur hic i. hac
l. **Q**uerit glo. que dicat dos magna
ul' parua Certe dicit glo. fm qualitatē
personarum. ar. ff. de iure do. l. siue ge
neralis. **Q**uero dicitur hic uiro ad in
opiam uergente. **Q**uero qñ dicat uir
uergere ad inopiam Certe dñi uerba tex.
in corpore hoc non dicunt sed dicūt uī
ro inchoante male uti substantia sua et
inter ista uerba magna est diuersitas ut
d. l. constante in prin. ff. so. mat. Viti
mo hec aut. inducitur in. ar. ad. q. ut si
pater dedit pecuniam filio pro emendis

libris et ipse lusit ul' meretricatus est ul' qd' prius est conglutinauit. Modo queritur nunquid ista pecunia sic consumpta ueniat in collationem ut sibi in partem suam computetur. Iste tex. est. ar. q' sic ga qn' potest imputari mulieri q' pass'a est dotem consumi computatur in partem suam g' quando potest imputari filio q' illam pecuniam consumpsit uide tur q' sibi debeat coputari in collatione.

Qa demum Fili emancpati conferunt bona sua deducto tre alie no. h. d.

Alliamq' Qui ex testamento succedit dotem non confert h. d. et est correct'a hec lex per aut. ex testamento s. ti. proximo.

Si soror Si diuisio est facta a partibus uel a iudice et collatio sit obmissa ut conferatur iterum potest agi h. d. Ad istud qd' dicit arbitrio dato.

Oppo. ff. fa. her. l. cum putarem. Sodicunt quidam ibi diuisio fuit facta a iudice hic ab arbitrio compromissario cuius sententie non par. tur nisi metu pene ideo hic potest agi ad penam ul' uerius hic petendo collationem non uenit q' diuisionem et ista uidetur uera. **Q**uero quo iure fit collatio tex. hic uidetur dicere iudicis officio uide tex. et idem de colla. l. i. in prin. In contrariu quod fiat per denegatione actionis ut. i. eo. l. postumo et. l. filie ueritas est q' utroq' mo fit collatio Aut enim collatio petitur ab eo qui possidet partem suam hereditatis et tunc petitur officio iudicis ut hic Aut collatio petitur ab eo qui non possidet sed petit partem suam hereditatis et tunc fiet denegando sibi actio. Non enim admittentur ad petendum nisi conferat ita uidetur glo. i. eo. l. postumo et. l. pretor in prin. ff. eo.

A patre Que in ultima uoluntate relinquuntur in collationem no ueniunt h. d. Nota hanc regulam q' que iure legati ul' fideig. relinquunt ex testamento non ueniunt in collatione dicam uobis in. l. emancipati.

Postumo Postumus pteritus succedens cum fratribz confert bona sua et uolenti conferre denegantur act.

h. d. Nota q' quis cogitur ad collatioz per denegationem actionis dixi uobis s. eo. l. si soror quod no.

Allie Ei qui non confert dotem denegantur actiones h. d. **N**o q' quis cogitur ad collationem per denegatione actionis dixi uobis s. eo. l. si soror qd' note Et filius omnia debet conferre excepto castrensi ul' quasi h. de. **N**ota 2o q' peculium profectitium uenit diuidendum Et aduerte q' tex non dicit q' ueniat in collationem quia illud confert qd' de bonis pris est ut. l. certum. s. fa. hercis. ideo non potest dici q' ueniat in collationem sed in diuisionem **N**o 3o q' peculium castrense ul' quasi no uenit in collationem Et ex hoc dicit Dy q' si pater emit filio libros non ueniunt in collationem quia uidetur pecuniu quasi castrense ita dicit dy. in. l. i. s. nec castrense. ff. eo. Glo. tangit in. l. filie s. fa. hercis.

Si donatione Quisita post mortem non ueniunt in collatione et concessum in peculio uenit diuidendu h. d. **O**ppo. q' donata a patre filio in potestate non ueniant in collatione ut s. fa. hercis. l. filie dixi in aut. ex test s. eo. S. dicit glo. hic pater donauit cu cedendo in peculium in. l. q'ria donauit cofereus supremu iudiciu uelut extra neo uelut bene merito uide glo. ista sol. uidetur cont' tex. qui dicit q' donauit inter uiuos dicit glo. uoluit dicere q' ibi donauit inter uiuos que donatio no ualet in uita sed confirmat morte taq' supremum iudiciu ita intelligit glo. hic uero concessit in peculium **C**ontra istam so. iteru oppo. qn' pater donauit filio ut bn merito statim ualet donatio ut no. s. de inoffi. tes. aut. on si parens g' non potest dici q' habet uim supremi iudicii Rxo q' hic glo. dicit ueritatem scdm iura antiqua sed scdm iura noua scdm que illud quod querit filius ex o per a sua dicitur aduentitium ut. l. cuz oportet in prin. i. de bo. q'libe. dic' uerum glo. q'ria **N**am ponamus filiu prestisse tot operas patri suo q' etiam si esset extraneus meruisset istam donationem tunc pater sibi dando ut extra neo et benemerito statim ualet donatio querit enim ex opera sua et sic est aduentitium et non profectitium. Sed quero

ut in dubio pater
non pater donator
fuerit ob bonum
an ut filio

quid in dubio qñ pater donat filio sim
pliciter utrum uideatur donat ut filio
an ut bñ merito dicit glo. nō. debemus
inspicere si precesserint merita si nullum
meritum precessit uidetur simplex dona
tio etiam si pater dixerit in instrumēto
dono tibi ut extraneo propter merita
illa talis confessio non facit fidem ut l.
castrense et. l. si forte. de castren. pecul.
uide istam glo. Aduerte istud facit ad
multa specialit qñ aliquis confitē ali
quid in instrumento v3 dono tibi hanc
pecuniam ut mercatori artifice uel tibi
confitenti te artificem ul mercatorē ut
plen dixi in d. l. si forte. Contra predēa
Oppo. de. l. si. ff. de pecul. leg. et. l. q
seruus. ff. de acqui. re. do. ubi simplex
donatio intelligitur ut habeat in pecu
lio. Huius gratia debes scire q aut pñ
donat filio aut simpliciē dat Si donat
tunc aut hoc expreso q habeat in pecu
lium et non dicitur donatio et uenit cō
municandum ut hac. l. in fi. Aut do
nat simpliciter et tunc aut constat q l3
facit propter prec edētia merita et sic do
nat ut extraneo et de iure antiquo non
ualebat statim donatio sed morte cōfir
mabāt ut. l. filie. s. fa. hercis. et qd hac
glo. nō. hodie uero statim ualet ut nō.
in aut. unde si parens. s. de inoff. testa.
Aut constat q donauit ut filio et tūc
non ualet statim sed morte confirmat
ut. l. donationes s. de dona. inter uiruz
et ux. et. s. de inoff. do. l. ii. et ideo nō
uenit in collatione ut dixi. s. eo. aut. ex
testamento Aut dubitatur et tunc
inspicendum est an merita precesserint
ul non ut dicit glo. Si uero pater dat
simpliciter hoc est aduertendum aut pñ
emit nomine filii 2. postea tibi simpliciē
dedit et uidetur donare ut. l. filie. s. fa.
hercis. et. i. de castrensi pecul. l. i. li. xii.
Aut simplr tradidit nec precessit emp
tio nomine suo et tunc indubio pñumi
tur tradere ut habeat in peculiū ut d. l.
q seruus de acq. re. do. de pecu. le. l. fi.
Fallit si aliqua causa precessit propter
quam pater teneretur donare tunc pñu
meretur donatio ar. l. si uero non remu
nerandi. s. pap. ff. man. et. l. cum qd
ff. si cer. pe. et dixi in. l. i. s. sed nec cas
trense. ff. eo. Quero utrum quod hic
dicitur de filio in potestate habeat locū
in emancipato quidam dicunt q sic sed
glo. dicit qñ pñ. l. ut liber. s. fi. i.
eo. et ibi uidebitis.

quid pñ donat filio
simpliciter donare

Sil maritus Ius petēdi col
lationem transit ad heredes h. d. uidebi
tis in. l. illam. i. eo.

Nec emancipati Eman
cipati quesita post mortem nō conferūt
h. d. Oppo. et et uidetur q post que
sita ueniant in collationem ut. l. ii. s.
id quoq. ff. eo. So. queruntur quedam
post mortem patris tunc istud conferē
leus in hys que retro non trahunt ut
l. que legata. ff. de reg. iur. uidebitis in
l. uxore. i. de conditio. inser.

Filiam Codicilli non impedi
unt collationem cum fratribus h. d.
Oppo. de. l. i. s. eo. So. testm factū bñ
impedit collationem sed nō codicilli ut
distis. s. eo. l. a patre.

Ut liber Dos inter liberos in
potestate uel emancipatos ac donatio
propter nuptias uenit in collac. et emā
cipati conferunt que sunt sibi in eman
cipatione collata h. d. Vsq huc habuist
is iura antiqua ab hinc infra sūt iura
noua et noue cōstitutiones ut uidebitis
in. l. si emancipati et ista est nōbilis lex
et incipit ponere aliquid nouitatis hic
innuit q qñ succeditur p contra tabu.
sit successio ab intestato contra. l. filie s.
eo. So. glo. distinguit et bñ aut contra
tabu. petitur ante aditam hereditatem
et tunc quis succedit ab intestato Aut
post hereditatē et tunc ille de iure ciuili
succedit testatus ut. l. illud. ff. de cōtra
tabu. et ibi dixi de hoc Vterius op.
insti. de here. que ab intestato in prin.
So. fateor q et aliis modis q hic ponā
tur efficitur intestatus et in omnibus
illis haberet locum ista lex. Item oppo.
de. l. pater filium. ff. de colla. do. So.
dicit glo. illa lex corrigi tur p istam qd
de iure antiquo qñ querela intemptaba
tur non habebat locum collatio qd non
placet sed ibi non erat quia testm erat
pro parte rescisum hic uero in totum
Et ideo quia diuerso iure succedebatur
non habebat locum collatio ita tenet hic
Cy. ut ibi patet Item oppo. ad fi. l.
nostre et nunc intro glo. magnam Di
citur hic in fi. q donatio conferē cōtra
ymmo dicitur q non confertur nisi in
certis casibus ut. l. illud. s. fi. i. eo. hui
us timore facta est hic glo. magna hec

posita. Dicunt quidam qd so. est bona
que hic dicit qd tenore precedentiu legu
tollitur contrarium quasi dicat eadem
distinctio adhibetur in emancipatis que
adhibetur in suis ut distinguamus an
datum fuit ut habeat in peculiu an 2c
dixi. s. eo. l. et si donac. ista so. non est
uera quia primo ad hoc ut concedatur
in peculio prius debet inspicere an sit pso
na que possit habere peculium ut ff. de
iure codicillo. l. quidam referunt et ei co
cedi debet et. l. iiii. ff. de testa. Sed filius
emancipatus non potest habere peculiu
ut s. de inoffi. t. l. si. g. illa distinctio
aut donauit ut habeat in peculiu uel n
non cadit in filio emancipato et uide gl.
super uerbo sequitur. Secda ratio no pla
cet quia illud quod datur in peculium
profectitium non uenit conferendu qa
semper remansit in comunione sed uenit
diuidendu ut uidistis. s. eo. l. filie licet i
sacris. Ista lex loquitur de collatione g. 2c
Vnde alii dicunt qd uerba hic posita sm
tenorem precedentiu legum intelligunt
ut distinguat an hoc fuit factum seu
dictum tempore donationis et tunc co
feratur an non et tunc secus nisi in cau
l. illud. s. pe. i. eo. Glo. reprehendit istas
so. et bn quia ille. l. non sunt pcedentes
sed sunt sequentes nec reperiuntur. l. d.
iure antiquo que illud dicat. Ceteri glo
satores dicunt qd illud quod dicit sm
precedentium legum tenorem intelliga
tur h est donata tempore emancipationis
uel postea conferatur ut hic donata uo
antea non conferantur certe istud no re
peritur aliqua. l. cautum g. ista so. non
est bona Dicunt g. alii et hec opy. ponit
tur in fi. glo. qd lex fi. i. eo. loquitur i
suis hec loquitur in emancipatis qui de
bent donac. sibi factam conferre sed teno
rem precedentium legum que uolunt qd
quesita ab emancipatis conferantur ut
s. eo. l. ea demum et ista est ueritas An
autem d. hoc aliquid sit mutatum dice
mus in lectione sequenti in. l. si emanci
pati **O**ppo. ad hanc. l. emancipati in
uicem non conferunt ut. s. eo. l. emanci
pati So. dico qd illud nouum inducitur
per hanc. l. qd emancipati conferant do
tem ul donationem propter nupc. qd
olim non erat dica bn tibi latius in. d.
l. si emancipati. Habes unum nouu qd
intemptatur querela qd no erat de iure
antiquo ut. l. pater filium. ff. de colla.
dot. Hoc non puto uerum ut. s. dixi i

tertio contrario quia in. l. contraria tes
tamentum non fuit rescisum in totu
sed p parte hic in totu habemus aliud
nouum sm quosdam qd olim emancipa
tus omnia conferbat hic uero confert
solam dotem et donac. propter nuptias
per hanc. l. qd no est ueru quia de aliis
hac. l. non prohibetur dicam plene in. l.
si emancipati all. Vltimus scias qd glo.
hic dicit qd per aut. tantum a patre da
ta quis debet conferre utrum hoc sit ue
rum qd hodie emancipatus n conferat nisi
profectitia dicam in. l. si emancipati pall
Vltimo e sciendu qd dñs Nico. matta.
ut cfugiat ista contraria dicit qd donatio
que confertur in filium tempore emaci
pationis non est simplex donatio sed ob
causa sicut dos et donatio propter nupc.
merito g. uenit in collatione Contrariu
loquitur in donatione simplici doc. nri
hoc non tenent quia pater qn emancipat
filium ipse est qui admittit quia perdit
ius patrie potestatis unde si filio donat
propter emancipac. no donat ob aliqua
causam sed solum ex sua libertate ut. l.
cum oppz. s. cum aut de bo. qd libe. io
tanq simplex donatio uenit conferenda.

Liberos Quocunq modo li
beri sui iuris efficiantur ad collationem
tanq emancipati uocantur. h. d.

Illam **Q**uam merito Primo
ponit dubium questionis et inserit unu
casum indubitabilem Secdo arguit ad
qoz dubia pro et contra 3 illam deter
minat scda ibi superstitibus tertia ibi
talem igitur et hoc dicit Nepotes ex
filia cum patruis et nepotes ex filio ul
cum auunculis succedunt cum diminu
tione tertie partis et debent conferre do
tem et donac. propter nuptias eoz pri
ul matri concessam hoc dicit Istud qd
hic dicitur qd nepotes non succedunt cu
diminutione tertie partis corrigitur p
aut. que tertie quam uide Primo nota
modum argumentandi qd erubescimus
aliquid dicere sine. l. ut uidetis hic et. l.
fi. i. unde ui de trien. et semis. s. confide
remus Secdo no alium modu argumen
tandi qd. l. que loquuntur in auunculis
non extenduntur ad patruos amicos uel
materterras no dico qd iste modus sit ue
rus 3 no qd quis confert nepotibus pro
ut confert fratri ul sorori sue q nota
qd nepotes coguntur conferre dotem ul

donationem propter nuptias datas p
patre ul' matre sua. **V**ltimo nota mo
dum facien. d. collationem quia omnia
bona sua debet cōmunicare et postea fie
ri diuisio ut hic expresse dicit tex. in fi.
l. ibi ut cōmisistis huiusmodi 2c. Op.
et uidetur q' nulluz esset dubium q' ita
tenetur conferre fratris filius sicut ipse
frater ut. s. eo. l. si maritus So. ita loq
tur qñ frater ipse successit et sic habuit
ius petendi collationem merito h' trans
mittit ad heredes suos hic loquitur quā
do pater primo decessit et nepos ipse ex
sua persona successit. **O**ppo. de. l. ut
liberis. s. eo. So. ibi loquitur de collatio
ne facienda inter se non a nepotibus pa
truis et similibus postea ibi loquitur d'
dote data pro se filio uel nepote hic loq
tur de dote data pro patre uel matre iā
defunctis. **V**enio ad questionem et hic
formantur due questiones multum dif
ficiles. Primo quero tu uides q' nepos
cogitur offerre dotem ul' donationem
datam suo patri ul' matri quid de dote
data sibi ipsi nepoti an tam conferre te
neatur. **G**lo. hic dicit primo q' de iure
antiquo nepotes conferebant dotis sibi
ipsis non patruis ul' auunculis ul' mu
lieri ut. ff. de con. cum eman. l. i. eius
l. ii. §. si sit. Sed cum ille titulus sit cor
rectus dicit glo. dico q' hodie cōfert ne
pos patruis per. l. ut liberis s. eo. Cō
trarium u. detur tenere glo. in. l. i. §. si
sit nepos. ff. de collac. dot. Pro ista glo
facit. ff. eo. l. si nepotes qd dicemus di
cam in. l. si emancipati. **Q**uero quid si
istis nepotibus non dedit dotem auus
ul' auia sed dedit pater ul' mater eoruz
An ista ueniant in collatione glo. in h'
dubitac uide glo. puto illam partē esse
ueram q' illam dotem non tenetur con
ferre patruus. **N**am illud equidē. debet
cōmunicare quod pcessit de bonis eius
ad cuius hereditatē agitur ut. l. ut libe
ris. §. i. s. eo. sed hic tractatur de succes
sione aut sed dos processit de bonis p'ris
g' in collatione non uenit. **V**ltimo in
ducitur ista lex in ar. ad. q. de. l. dos a
patre qd dic ut in glo.

Illud siue Primo ponit unā
regulā quam approbat scdo ponit unā
regulā quam improbat 3' statuit sim
plicem donationem uenire in collatione
causa equalitatis seruande scda ibi h'
aut tertia ibi ad h'. Breuiter dicit omia

que computantur in quartam ueniunt
in collac. sed nō econtra et simplex do
natio nō uenit in collatione causa equa
litis seruande h. d. **O**ppo. relicta in
testamento computantur in quarta ut
l. qm nouella s. de inoffi. test. et tamen
non ueniunt in collatione ut s. eo. l. a
patre So. regula hic posita habet locuz
in datione inter uiuos secus in relictis i
ultima uoluntate ut in pma gio. Op.
de. l. i. §. sed an id. ff. eo. So. dico q' to
ta pecunia data pro emenda militia nō
uenit in collatione sed lucrum quod ex
ea potest percipi tēpore mortis deducto
labore persone militantis. **O**ppo. de
l. oimō. §. si. ff. de inoffi. tel. So. fallit
in scilentiariis ut ibi dicitur uide glo. q'
est hic quam multum nō ad unam. q.
contra spec. et est glo. i. **Q**uestio con
suevit esse filius lucratur cum pecunia
patris an illud lucrum ueniat comuni
candum Glo. dicunt q' sic quia est pro
fectitium ut. i. de bo. q' libe. l. cum op
portet in prin. et specu. in ti. de iudi.
tenet idem recitando opy. la. Bal. Bre
uiter dico q' glo. et dicta doc. debent in
telligi de lucro quod fit ex pecunia pa
tris deducto labore persone. **D**ecaro cō
munis usus in hac terra se habet q' de
eo quod quis lucratur cum pecunia al
terius medietas attribuitur propter la
borem persone lucrantis medietas attri
buatur pecunie ut uidebitis. s. pro so.
l. i. Illud g' quod filius acquirit quod
attribuit labori p'sone ē aduēctiū illud
uero quod attribuitur pecunie sit p'fec
titium. **O**ppo. in aut. de trien. et semi.
§. i. So. fateor q' hodie legitima est ter
tia non quarta. **V**enio ad scdam par
tem quero que sint illa que ueniunt in
collationem et non cōputantur in quar
tam dicit glo. exemplum pone in dona
tione propter nuptias allat. l. qm nouel
la. s. de inoffi. tel. istud exemplum est
contra illam. l. Ponit g' exemplū in sim
plici donatione que quandoq' confertur
ut. i. §. proximo non autem computa
tur in quartam ut sic dictum ut. s. de
inoffi. tel. l. si qñ. §. pe. Tria g' sūt illa
que computantur in quartā. l. dos do
natio propter nuptias et datum causa
militie donatio simplex non sed bene cō
fertur quandoq'. **V**enio ad ultimam
partem. **Q**uerit glo. de una. q. de qua
dic ut in glo. plene.

*filij lucratur cum pecunia
patris an illud lucrum
ueniat communice*

Sed emancipati Emanci-
pati inuicem non conferunt sed emanci-
pati suis conferunt si ab intestato succe-
dunt h. d. hec lex et e. claus. totius ma-
terie Diuiditur in duas partes Primo
qñ sunt omnes emancipati Scdo quan-
do quidam sunt in potestate et quidaz
emancipati scda ibi si autem **N**obilia
sūt clarissima que dixi i sumario. Huius
premissis ueniamus ad declarationē ma-
terie difficilis et intricate. **P**rimo op-
suus confert emancipatis profectitia ut
l. filie. s. co. g. multo magis emancipa-
tus emancipato hic dicitur qñ quare
male Huius timore dicit glo. fateor cō-
trarium qñ hic dicitur collatio cassat. s.
in aduentitiis nam profectitia inuicēz
conferunt emancipati ita dicit glo. tua
prima et uidetur qñ fuerit opy. Azo.
Contrarium huius dicit glo. magna ist-
us l. circa prin. s. qñ etiam profectitia
emancipati inuicem nō conferunt intel-
lige Fran. acur. uolens defendere glo. a
contrarietate addebat ad istam glo. ul-
timū dicit sed Azo dicebat ipse nos qñ
ut. s. nō. quasi dicat pma gl. fuit opy.
Acur. hic recitat opinionem aliorū et
hoc uidetur tenere Cy. Ia. Bu. tenebat
opy. Azo. positam in hac glo. ultima
scdm ista tempora. s. qñ emancipati pro-
fectitia non conferant. nec obstat. l. filie
quia emancipatus confert sua omia ut
hac. l. merito equum est ut suus sibi cō-
ferat profectitia sed emancipatus eman-
cipato non confert g. nec aliter emancipa-
tus sibi unde illud quod glo. tua dicit i
prin. si suus confert emancipat. multo
magis emancipatus emancipato Illud
non sequitur quia diuersa est ratio ut
ut dixi et mihi placet ut. i. dicam.
Oppo. scdo de. l. i. s. pe. ff. de cō. cum
eman. l. eius. Glo. soluit tribus modis
Primo qñ emancipatus confert emancipa-
to. s. profectitia et ista est falsa ut dixi.
Scda so. est qñ ibi nepos fuit emancipa-
tus a suo patre nō ab auo sed certe ista
non placet quia quocunq. iure nō sit in
potestate idem est ut. i. co. l. ut liberis
So. tertio mō qñ ibi confert nepoti emā-
cipato ex persona patris qui fuerat in
potestate et hō non placet quia ibi nepos
successit ex persona sua nō ut heres pa-
tris sui ut habuistis nō. in simili. s. co.
l. illam super uerbo. nulla Dic g. qñ ibi
erant duo nepotes unus emancipatus et

alius in potestate confert g. illi emanci-
pato propter fratrem suum qui erat in
potestate quia ambo ipsi reputabantur
unum corpus ut. ff. eo. l. si nepotes ita
debes intelligere hanc materiam et uide
glo. tuam primam Vento ad principi-
um glo. magne Oppo. ff. de cōta tab.
l. filium. s. uideamus in hoc ubi eman-
cipatus non suo So. illud ideo quia di-
uerso iure succedunt unus d. iure ciuili
alius d. iure pretorio rationē tibi dicā. i.
Huius premissis uenio ad tractandā ma-
teriam nostram Primo quero quid sit
collatio Scdo quo iure sit inducta colla-
tio. 3. inter quos sit collatio faciēda et d.
quibus rebus. 4. quo iure petatur colla-
tio. 5. quare fiat collatio Primo quero
quid sit collatio Hō est rei proprie in cō-
mune locatio facta ut probat. s. l. pxi.
et. i. co. l. illam in fi. et. ff. eo. l. i. in pñ.
ideo dicit est rei proprie quia si res esset
cōmunis non uenit conferenda sed diui-
denda ut. i. co. l. filia. Scdo quero quo
iure sit inducta collatio et hic aduerte
Circa hoc reperio sex ul. septē iura. Pri-
mo fuit edictum pretoris positum in. l.
i. in prin. ff. eo. de quo fit mētio in hac
l. qñ edictum habebat locum qñ succe-
debatur per cōtra tabu. ul. ab intestato
ut hic et. l. filie. s. co. **I**tem erat necesse
ut omnes eodem iure succederent ut. l.
filium. s. uideamus. ff. de contra tab.
Ratio huius erat de iure ciuili filius in
potestate admittebatur in totum cum
emancipatus esset incognitus ius preto-
rium admittit filium emancipatū cum
filio in potestate et sic facit iniuriā suo
Merito pretor equitate motus uoluit qñ
emancipatus suo conferat oia. **E**x hac
ratione sequit. qñ si emancipatus nullaz
iniuriam faceret non tenebatur conferre
ut. ff. eo. l. i. s. pater filium et. s. toti-
ens. Scda ratio est quia de iure antiquo
quicquid querebat filius qui erat in po-
testate querebat patri ut. l. i. si a patre
quis fu. ma. et. l. placet de acqui. here.
emancipatus querebat sibi. Ex hoc seque-
batur istud incōueniens ad successionēz
cum fratre suo in potestate retento ha-
beat partem de omni lucro fratris sui
quia erat patri quesitum filius in potes-
tate nil habeat de bonis emancipati ideo
fuit equum conferre et qñ hoc sit uerūz
apparet quia ea que emancipatus lucra-
tur que non quesierit patri si emancipa-
tus non fuisset Ista non ueniunt in col

latione ut. l. i. §. sed nec castrense. ff. eo.
et. l. filie. Item requirebat qd succederet
eodem iure secus si diuerso ut dixi Ra
tio huius est quia quando non diuerso
iure succedunt equaliter faciunt iniuriā
inui cem non magis unus alteri q̄ alter
alteri id eo cessat ratio collationis quam
primo loco dixi ut. d. l. p̄r filium. §.
uideamus de contra tabu. Superuenit
postea dñs Secuola iuriscōsultus uidēs
q̄ ex forma edicti requirebatur q̄a eodē
iure succederent Induxit q̄ idem esset si
succedere possēt eodem iure licet succede
rent diuerso ut. l. si filius. ff. eo. et istud
est scdm ius quod uocāt equitas See
uole Tertiū ius fuit q̄stō ipatorū diui
pii de qua fit mentio. ff. de colla. do. l.
i. in prin. Nam de iure ciuili non cōfe
rebant suis emancipatis ratio quia nihil
suus habebat ratio quia oīa patri quere
bātur Imperator diuus postea conside
rauit q̄ filia in potestate potest aliquid
habere. s. dotem ut. l. pōponius phila
delphus. ff. fa. her. ideo introduxit q̄
istam dotem debebat conferre ut. ff. de
colla. do. l. i. et per. ll. omnes huius ti.
que loquuntur de collatione dotis usq̄
ad. l. ut liberis Superuenit postea dñs
imperator Leo qui fecit legē ut liberis
et considerauit ut filius in potestate po
test habere aliquid aliud q̄ dotem. s. do
nationem propter nuptias que de iure
antiquo erat incognita ideo introduxit
q̄ donatio propter nuptias conferatur
ut dos ut. l. ut liberis. Considerauit eti
am q̄ emancipati inui cem non confere
bant ut hac. l. quia inui cem non facie
bant iniuriā imperator motus maiori
equitate quia posset esse q̄ una haberet
maio rem dotem q̄ alia unus filig mai
orem dotem q̄ alius ut omnia procede
rent equaliter induxit q̄ etiam emāci
pati inui cem conferant dotem et dona
tionem propter nuptias profecticiā 2
etiam simplicem donationem ut. l. libe
ris qd fecit ut in omnibus esset equali
tas ibi ut equalitas 2c Considerauit et
imperator q̄ de iure antiquo non erat
prouisum q̄ descendentes per lineam fe
mineam conferrent inui cem Istud ipse
eadem equitate introduxit ut dotem 2
donationem propter nuptias profectici
as profectas de bonis eius de cuius here
detate agitur conferant et ista causa in
duxit istud quartum ius. s. cōstitutō
Leonis in. l. ut liberis habemus quartū

Superuenit dñs Iustinianus et conside
rauit q̄ erat statutum q̄ nepotes inui
cem conferrent sed nihil erat dictū qd
iuris quando succedebant cum patruis
ideo statuit q̄ eo casu patruī sibi et ipi
patruis conferant ut. l. illam. §. tale
Item considerauit q̄. l. ut liberis proui
debat conferendam dotem ul̄ donatiōz
ipsi nepoti ul̄ nepti datam De dote ue
ro ul̄ donatione que data erat eius m̄ri
ul̄ patri nihil dicebatur ideo ipse statu
it hanc conferendam esse ut. d. l. illam
in fi. Sexto superuenit idem Iustinia
nus et considerauit multum bñ q̄ sicut
olim castrensia non querebantur patri
quo ad proprietatem ideo statuit ut ad
uēticia n̄ cōferantur ut. i. eo. l. fi. Sep
timo superuenit idē Iustinianus i aut.
ex testamento et considerauit q̄ de iure
antiquo facto testamento non est locus
collationi Ratio quia si testator uoluisset
hoc dixisset ut. s. eo. l. i. Ipse uero
considerauit q̄ testator quando h̄ non
dicit est ideo q̄a mortis cogitatione tur
batus de omnibus non meminit ut. i.
qui tes. fa. pos. l. hac consultissima. §.
hac cum humana ideo considerauit q̄
si testator de hoc cogitasset collationem
induxisset statuit ergo q̄ ex testamēto
et ab intestato sit locus collationi nisi
testator aliud dixerit. **V**eniamus ḡ ad
glo. et quero inter quas partes de qbus
rebus sit locus collationi quod exami
nabō per multas quēstiones et tangam
omnia membra glo. Primo quero utrū
emancipati conferant emancipatis Glo
dicit q̄ non conferūt etiam profecticia
et uide glo. et hoc est uerum scdm ista
tempora Hodie uero emancipati eman
cipatis conferunt bñficia profecticia ut
s. eo. l. ut liberis aduenticia nō. ut. i.
eo. l. fi. et hoc tenent omnes 2c Secūdo
quero quid in hys qui non sūt sui neq̄
emancipati ut nepotes ex filia dicit gl.
idem q̄ in emancipatis ut inter se non
conferant uide glo. ibi idem in hys 2c
Ista glo. dicit uerum de iure antiquo
hodie uero isti conferunt inter se profec
titia de bonis eius de cuius hereditate
agitur ut. s. eo. l. ut liberis. **I**n hoc tñ
differt ab emancipatis quia emancipati
conferunt simplicem donationēz isti nō
conferunt nisi in casu quādo emergeret
inequalitas ut. l. illam. §. fi. s. eo. Sed
antequam procedam ulterius quia hic
diximus quādo nepotes conferūt inter

proximos nepotes

se. **Q**uero qualiter nepotes conferant patruis ul' patru nepotibus. Rzo et hic examinabo tibi questionem quaz dimisi insolutam in. l. illam an patru nepotibus conferant sicut conferrent patribus ul' matribus nepotum suorum ut. d. l. illam. §. fi. Nepotes uero qualiter patruis conferant dubitat et quod dico i patruis idem intellige in auunculis auitis et materteris ut ibi dixi in. d. l. illa in fi. Et aduerte qa dubius est iste passus. Aut loquimur de dote uel donatione data patri ul' matri istorum nepotum et sine dubio confert ut. d. l. illam in fi. Aut de dote ul' donatione data ipsi nepoti et tunc glo. dubitat in. d. l. illam et merito. Ideo dic aut est unus nepos ul' una neptis tantum ex eodem filio p defuncto et sine dubio non conferunt patruis suis ul' nepotibus suis ex alio defuncto filio ut. l. i. §. sic nepos. ff. de colla. do. Si uero sunt plures nepotes tunc siquidem omnes sunt talis conditionis q possunt ad collationem constringi ut puta q omnes emancipati tunc confertur patruis suis perinde ac si esset unus ut. l. si nepotes. ff. de eo. Si uero isti nepotes erant diuerse conditionis ut puta unus in potestate alius non exemplum erat neptis dotata et nepos tunc illa que potest agi ad collationem non confert patruis sed confert alii fratri suo ut. d. l. i. §. si sic nepos de colla. do. Ratio est quia illa neptis dotata patruis nullam fecit iniuriam q ipsa non succedente subest nepos qui tantumdem aufert ita etiam intelligam. ff. de com. cum eman. li. et us. l. i. §. si sic nepos. Procedo ultra in gl. et quero utrum emancipati conferant suis glo. dicit q sic omnia fm hanc. l. 2. §. eo. l. ea demum et. i. eo. l. nec emancipati. Ista glo. dicit uerum de iure antiquo sed hodie non confert aduentitia sicut nec castrisia ratio quia si i potestate mansisset hoc patri non quesuisset ut. i. eo. l. fi. et hoc tenent omnes. **Q**uero utrum sui emancipatis conferant dicit glo. q sui emancipatis conferunt sed non omnia quia non aduentitia sed profectitia ut. i. eo. l. filie. §. nec dubium. Hic aduerte q suus potest habere profectitia diuersimode nam potest habere profectitiam dotis et donationem propter nuptias ul' datum causa militie et ista sine dubio conferunt ut. d. l. filie et. l. ut liberis. §. eo. potest habere simplicem do-

nationem de qua an conferatur dic ut in aut. ex testamento. §. eo. potest habere peculium profectitum et istud non confertur quia comune est q diuiditur ut. i. eo. l. filie ita debes intelligere istam materiam. **Q**uero utrum sui conferant suis glo. dicit q sic ut. §. eo. l. filie et e uerum q conferant inter se hodie sui sicut emancipati ut. §. eo. l. ut liberis solum profectitia non aduentitia ut. l. fi. i. eo. **Q**uero utrum quando aliquis descendens succedit cum extraneo an sit locus collationi Glo. i. huius. l. dicit q non et bñ ut. §. comunia utriusq. iu. l. fi. uide glo. eadem ratione plures extranei alicui succedentes inuicem non conferunt quia nulla cautum est quia ergo dixi. §. q aliqua differentia est inter emancipatos et suos. Ad istud oppo. quia hodie sublata est differentia emancipationis et patrie potestatis ut in aut. de here. que ab intestato. §. nullam. **R**zo scdm glo. et bene differentia illa est sublata quantum ad successionem non quantum ad collationem et acquisitionem et ista similia ita dicit et bene licet Hu. aliter dixerit et uide istam glo. Opy. glo. est uerius qa quo ad successionem solum est sublata differentia emancipationis et patrie potestatis fateor tamen q modica differentia est in modo conferendi inter emancipatum et suum sed hoc non est p aut. sed per. l. ut liberis. §. eo. solum in hac remanet differentia in simplici donatione ut uidistis. §. eo. aut. ex testamento. **Q**uero quo iure petitur collatio dic ut dixi. §. l. proxima. Quinto quero qualiter fiat collatio Rzo quandoq. comunicando ut. l. illam in fi. §. eo. quandoq. minus accipiendo ut. l. dot. §. eo. qñq. liberando ul' cauendo ut. §. eo. l. ii.

De testamento militis

Dicturus de testamentis premitte de testamento militis tanq. nobilior sed i ff. postponitur quia imperator est miles ideo premisit sed iur. consulti postposuerunt ideo quia non sunt milites.

Frater tuus Inter institutum a milite in bonis paganis et al. u. in bonis castrensibus non est locus iuri accrescendi h. d. Nota si. huius. l.

Oppo. i. l. prox. Glo. soluit pluribus modis tene illam solutionem q eo ipso

21
de regis maly

probatum quod contrarium non probatur.
Oppo. de. l. si certax. §. iulianus in fi.
ff. eo. So. huius timore glo. que est hic
ponit quandam distinctionem quam uide.

Miles Constitutio facta in cas-
tribus non trahit se ad paganica h. d.
Nota quod miles potest decedere pro parte
testatus et pro parte intestatus. Nota
etiam quod dicitur in sumario.

Quanquam Institutio facta a
militi in certa parte hereditatis trahit
ad alia que sunt eiusdem hereditatis h. d.

Sil ruffinus Privilegium
militis non tollit. l. in cuius fauorem
propter imbecillitatem consilii inductas
hoc dicit.

Ex testamento Ex testa-
mento militis debentur legata et fideicom-
missa h. d.

In testamento Diuidi-
tur in duas partes. Primo ista lex ponit
unum dictum de quo non fuit questum
Inferens ad questionem propositam et
questioni propositae secunda ibi sed cum ex
testamento. Breuiter hoc intendit Substi-
tutio breuiloqua facta personis imparibus
continet uulgarem tantum nec continet
substitutionem quam testator facere po-
terat ex privilegio speciali nisi de eius
uoluntate probetur h. d. Nota primo
quod dixi in sumario Non secundo quod quando
unum uerbum refertur ad duo uel plura
debet intelligi prout potest illa unifor-
miter determinare ut. i. de i. pub. et aliis
substi. l. si hereditatem et. l. quis. ff. de
uul. et pu. et. l. Jam hoc iure. **H**ys p-
missis uenio ad glo. et hic dicitur quod ta-
cita pupillaris excludit matrem. Contra
in. l. precibus. §. de i. pub. et al. substi.
Glo. soluit duobus modis. Primo quod h-
probandum est. i. quod testator h- expresse
sensit unde est necesse quod probetur expresse
uel dic quod constitutio comprehensa in breui-
loqua uel compendiosa non dicitur tacita
ita dicit glo. quod est uerum cum est ex-
pressa generaliter hoc est sub uerbis ge-
neralibus non specialibus ut plene dica-
in. l. precibus tamen quantum ad propo-
situm dicas quod tacita pupillaris presump-
ta non excludit matrem ut. d. l. precibus
et. l. fi. i. de insti. et substi. Sed tacita pu-

pillaris probata aliquibus coniecturis bene
excluderet matrem ut hic in fi. quod est
notandum et non in. l. precibus in glo.
super uerbo oio. Sequitur in gl. sed in
quo erit privilegium militis que glo. lo-
quitur obscure quia contrarium de. l.
iam hoc iure signatur semel tantum cum
duobus modis obstat et ad utrumque ponit
solutionem ideo tu explica. Oppo. sub-
stitutio breuiloqua siue reciproca continet
uulgarem et pupillarem etiam si nihil
probetur ut. l. iam h. c. iure. §. i. ff. de
uul. et pup. So. glo. quod hoc ideo debet
probare quia erant aliquae presumptiones
contra et hoc satis placet erat enim pre-
sumptio quod testator hoc uoluerit propter
imparitatem personarum. **A**lii dicunt
quod hoc probetur eo ipso quod non probatur
contrarium quod est contra. l. istam in
fi. tene glo. i. Sed ad istud oppo. contra-
rimo h- est paritas personarum quia
utrumque poterat miles substituere post ad-
itam hereditatem ut hic apparet ex tex-
ergo utrumque debet intelligi substitutus.
Dicunt quidam fateor quod utrumque poterat
miles substituere sed non pup. Istud ni-
hil ad propositum quia eadem ratione
debet intelligi factam substitutionem com-
pendiose quia utrumque poterat equaliter
fieri dicunt quod ista compendiosa non potest
fieri nisi ex privilegio speciali militum
et ista breuiloqua non comprehendit ea que
sub privilegio speciali ueniunt ita loquitur
iste tex. **O**ppo. secundo de. l. iam h- iure
nam hic uidetur dicere quod uoluntate pro-
bata admittentur ex privilegio militis
Contra quia idem esset in quolibet pa-
gano quod admittetur uoluntate probata
ut. d. l. iam hoc iure. ff. de uul. et pup.
So. dicit glo. uoluntate non probata nullum
ex privilegio militis ut hic sed uolun-
tate probata est privilegium militis in
h- quia ualet iure directo nisi mater sit
in medio ut. l. precibus de i. pub. et al.
substi. quod intellige ut. i. dicam et di-
cam incontinenti in ultima questione
Dicit tamen Py. quod substitutio quam fecit
miles post aditam hereditatem semper
est fideicommissaria sed non dicit uerum
ut probatur in. l. centurio de uul. et pup.
substi. Nam in fideicommissis non ueniunt
interim fructus percepti inuicem iudicio
testatoris ut. ff. ad trebell. l. in fideicon-
missaria non in. l. iubemus. i. ad trebell.
secus in substitutione compendiosa facta
a milite ut. d. l. centurio ergo apparet quod

hanc solutionem agitur et bene
apparet hoc per l. iudicium in
3a questione principalis ff. de
uoluntate et pupillari

una uero pupillari
excludit matrem

[c]

non est fideicommissaria sed directa male
g dicit Py. **U**ltius quero. i. quan
tum tempus ualeat hec substitutio glo
querit et nō soluit uide eam. Pro eius
declaratione dicas aut non cōstat q mi
les uoluerit substituere post aditaz here
ditatem et finitur adita hereditate ut
hac. l. aut constat q uoluit substituere
post aditam hereditatem tunc aut uo
luit substituere limitate usq ad tēpus
pubertatis et i filio pupillo ualeret iure
pupillari et in extraneo ualeret iure cō
pendiose ut. l. centurio qd intellige nisi
mater esset in medio scdm distinctionez
quaz statim dicam. Si uero uoluit sub
stituere simpliciter et indeterminate qn
cunq decesserit et tunc si mater non est
in medio semper ualeret iure directo ut
d. l. centurio. Si uero est mater i medio
tūc aut testator est usus uerbis directis
et ualeat iure directo ut. d. l. centurio. Si
uero est usus uerbis cōmunibus tūc ua
let iure fideicommissi post tempora puber
tatis fauore matris ut. l. precibus. i. de
impube. et al. substi.

Ex uerbis Verba enuntiati
ua emissa propter aliud in testamento
militis inducunt dispositionem secus i
testamento priuati. h. d. **O**ppo. de. l.
tale pactum in prin. ff. de pact. So. ibi
uerba enuntiatiua sunt emissa ad liberā
dum hic ad obligandum heredeu uel in
tellige ut dicam in sequenti qrio. Item
oppo. de. l. ex hac scriptura. ff. de dona.
So. ibi uerba enuntiatiua sunt emissa
principaliter propter se ideo dispositi. in
ducunt hic sunt emissa propter aliud
ideo non inducunt dispositionez nisi in
testamēto militis dic ut ibi plene dixi.

Certi iuris Miles pōt fa
cere testamentum ad tempus. h. d.

Sicut certi Hec est nobil
lex Preteritio facta a milite de filio quē
se habere sciebat habetur pro exheredati
one secus si ignorabat h. d. cum. l. se.

Oppo. preteritio filii indistincte rūpit
testm ut insti. de exhereda. libe. in prin.
ff. de iniusto tes. l. i. So. fallit in mi
lite pretereunte scienter ubi preteritio p
exheredatione habetur **O**ppo. de. l. si
cum ul in utero. i. eo. et de. l. pe. i. de
fideicon. So. eodem modo speciale est in
milite ut legando filie et nō instituēdo

uidentur exheredare Alii uidentur pre
terire ut ibi uidebitis. Vltimo iste due
ll. faciunt ad opy. quam teneo in aut.
ex causa q illa aut. non habet locum
quando facta est preteritio de filia quaz
quis non credebat uiuere ut ibi dicam.

Captatorias Captatoria
institutio non ualeat etiam in testamēto
militis h. d. uide glo **O**ppo. de. l. ille
aut. ff. de here. insti. So. ibi uerba fuerūt
collata in preteritum hic in futurum.

Oppo. de. l. si quis sempronius de here.
insti. et de condi. et demon. l. nunq. So.
ibi non confertur in uoluntatem alterig
expressam sed in uelatam Ista. l. induci
tur ad questionem Aliquis fecit testm
et instituit pauperes xpi eligendos per
Priorē talis fraternitatis an ualeat tes
tamentum et hic uidetur casus q non
quasi sit institutio captatoria. Contra
riū determinat dy. in. l. captatorie. ff.
de leg. i. et hoc refert Cy. quia hic loq
tur quando substantia institutionis cō
fertur in uoluntate alterius Ibi uero cō
fertur in arbitriū alterius socii electio
persone Istud probat. ff. de fideicommiss.
liber. l. fideicommissaria in fi. et. l. utruq
§. i. de rebus dub.

In testamento In testa
mento militis cessat falcidia sed potest
fieri diminutio propter facultatum de
fectum. h. d.

Ex militibus Militi dāp
nato potest reseruari testamenti factio i
castrensibus et ei intestato succedit filio
h. d. **O**ppo. de. l. si quis in prin. ti. §.
i. ff. de le. iii. So. hoc intelligitur scdm
illam quia potest facere testamentum si
sibi est reseruatum et hoc facit ad quōz
An iudex in sententia quando cōdem
nat notarium d falso potuerit sibi refer
uare ius conficiendi instrumentum et
certe posset causa cognita ut. l. dyuus
ff. de in iur.

Sil a fratre Ex testamēto
militis licet non sollēni licite capitur
hereditas. h. d.

Milites Milites in expeditiōe
degentes possunt facere testamentū quō
uoluerint nulla iuris sollēnitare seruata
h. d. **O**ppo. et uidetur q saltim duo

testes requiratur ut. l. lucius. ff. eo. So.
fateor q duo testes requiruntur qui p
bant istam uoluntatem non tamen req
ritur q fuerint rogati et hoc qñ testm
est factum in limine preli ut hic uide
bitis Si uero testamentum fieret in mili
tia non in tanta necessitate coartatum
requireretur duo testes rogati ut. l. dy
uus. ff. eo. Si uero fieret domi requirere
tur obseruantia iuris cōmunis ut insti.
eo. §. i. et. i. co. l. ex hys dicit statutu
in multis ciuitatibus q in maleficiis n
obstet si fuerit obmissa sollēnitas iuris
ciuilis quid importent ista uerba certe
q obmissa sit ois sollēnitas iuris ciuilis
et remaneat in iure gentiu scdm qd in
ore duorum ul trium stat omne uerbū
ut dixit in euangelio dñs hoc probat h
uides q in testamento militis remittit
omnis iuris sollēnitas tamen per duos
testes debet pbari dixi plenig i. l. i. ff. eo.

Ariminarios Ascripti in
matricula militum si non sunt milites
non gaudent priuilegio militari h dicit
Oppo. ff. eo. l. si. et de bo. po. exte. mi.
l. i. So. ibi habet priuilegium testandi i
expeditione tantum h est in ipso actu
bellandi al non ut hic. **U**ltimo nota
q ascriptus in matricula non gaudet
priuilegio militari nisi exerceat artem d
hoc habuistis. §. de sacro sanc. eccle. l.
sub pretexto et. l. generaliter.

Militem Equidem Miles non mili
taris non gaudet priuilegio militari. h.
d. facit qd habuistis. §. co. l. i. §. de tes
ta. in. l. ultima. ff.

Licet Pupillus licet sit tribu
nus non potest facere testamentum.

Questata facere possit l. non

Quāqz Qui habet bona
cōmunia cum alio non prohibet facere
testamentum h. d. **O**ppo. monachus
habet bona in cōmuni et tamen nō tes
tatur ut in aut. ingressi. Exo monachg
habet bona in cōmuni que cōmunio est
omnibus ut uniuersis hic uero est com
munio pluribus ut singulis. **U**ltimo
nota ex hac. l. qd cōmune est meum est
quantum ad d. l. positionem partis mē
dixi plen i. l. serui electo. §. i. ff. d. l. i.

Sil is qui Ideo quia quis
se interficit testamentum non irritat si
hoc metu future pene non facit h. d. In
ista materia gl. tua distinguit et d. bo
torum qui mor. sibi consti. l. i. et uide
glo. tuam

Senium Etas uel corporis
infirmetas que mentē non alienat testa
menti factionem nō impedit h. d. **O**p.
ad fi. et uidetur q filiul familias potest
cedere ultimam uoluntatē ut. §. de do
na. causa mor. l. tam hys. So. bñ pōt
causa mortis donare non autem testari
uel codicillari ratio propria est quia do
natio causa mortis magis accedit con
tractui q. ultime uoluntati ut nō. in. l.
ii. circa. prin. de dote preleg. Sed que ē
ratio q non potest testari dicit glo. ga
testamenti factio est publici iuris dona
tio est iuris priuati Ista ratio uidetur
magis in contrarium nam in hys que
publici iuris sunt non curatur patria
potestas ut. l. nam q in prin. ff. ad tre
bell. So. dicunt doc. in hys que publici
iuris sūt in quibus representat duplex
persona non curatur patria potestas ut
in contrario utputa potest esse iudex
potest esse tutor quia duplitez personaz
representat unam ut priuatus aliaz ut
iudex unam ut ticius aliam ut tutor
sed in factione testamenti non represen
tatur nisi una persona iō pata prās cu
rator Aliam rationem addit glo. ga
ultima uoluntas non potest procedere
ex alieno arbitrio ut. l. captatorias. §.
ci. i. Sed contractus sic ut. l. fi. de con
trahen. emp. sed donatio causa mortis
accedit contractui ut. §. dixi g. 2c.

Sil frater Minor. xiiii. an
nis non potest testari secus si sit mator
hoc dicit Bar.

Eunuchus Eunuchus
potest ultimam concedere uoluntatem
h. d. **Q**ue est ratio dubitandi in hac
l. uide glo. Ratio dubitandi est dicunt
doc. q eunuchus non uidetur homo p
fectus ideo uidebatur q testamentum
facere non possit Hec ratio dubitandi
mibi non placet quia imperfectio cor
poris non impedit testamenti factione
ut. l. qui manus. ff. eo. et ideo ratio du
bitandi uidetur mibi q sit ista. §. pxi.

ostendit q̄ etas est illa que est impedim̄to
ad testamentum nec curatur sic impo-
tens ul̄ non hic tollit aliud dubium de
euncho et sit dubium quando im pedi-
tur propter inhabilitatem.

Sil quis Testamentum i quo
imperator instituitur potest mutari li-
cet secus fecerit comune perusinum.

Quam heredes In testa-
mentis cum Princeps ul̄ Augustus in-
stituitur ius comune seruatur h. d. uel
melius Princeps et Augustus in testa-
mentis ius comune seruare actiue uel
passiue h. d. **O**ppo. ff. de leg. ii. l. q̄ prin-
cipi et. l. si Augustus Glo. dicit q̄ hoc ē
uerum primo quo ad sollempnitatē testādi
Tu dic ut ibi nō.

Hac consultissima

Ceci possunt ultimam uoluntatem con-
dere obseruatis sollempnitatibus hac. l. ex
pressis. h. d. Rogo q̄ tu continues istā
l. quia poteris habere multū de honore
ex ea quia sepe homines exorban̄ pp̄
infirmiorem ul̄ alia accidētia et faciūt
testamentū de iure comuni et illud tes-
tamentum non ualet et ideo nō et tene-
menti **O**ppo. q̄ istud uidetur testm̄
in scriptis quia signatur a testibus ut. l.

hac consultissima in prin. i. ti. i. So. h3
bene similitudinem cum testamento in
scriptis ex eo q̄ signatur sed est nuncu-
patium ideo quia testes sciunt ea que
in testamento sunt et ipsis testibus nun-
cupantur **O**ppo. i. ti. i. l. in testamen-
tis So. speciale est in testamento ceci ut

debeat fieri testibus ita productis **U**l-
terius oppo. insti. de leg. §. an heredes
So. speciale est in testamento ceci ut añ
omnia debeat heres scribi. **Q**uero hic
duabus questionibus Primo hic dicitur
q̄ debet exprimi nomen heredis cū aliis
indiciis Quero quid si sit nomen ita sin-
gulare qd̄ non reperitur alibi ut Gallo
pressus qui scdm̄ Cy. fuit hic bidellus
Azonis certe tunc non est necesse q̄ alia
nomina ponantur quia istud nomē suf-
ficie **Q**uero dicitur hic q̄ notarius

habeatur loco testis q̄ debeant esse sepe
et not. et si non potest notarius haberi
adhibeatur octauus testis loco eius

Quero an hoc sit uerum in quolibet in-
strumento glo. tangit hic et uidetur q̄
sic per hanc. l. et per. l. domicius. ff. de

testa. finaliter glo. ponit quandaz opy.
Ban. glosatoris antiqui qui fuit Pisa-
nus et dicit sic et dicit uerum qñ pro-
ducitur scriptura ut per ipsam scriptu-
ram probetur tanquam per instrumen-
tum publicum et tunc notarius nō ha-
betur in numero testium satis enim est
q̄ ipse facit scripturam esse publicā ut
in aut. de fide instru. §. oportet qñq̄
producitur scriptura nō ut probet sed
ut probetur scriptura per testes tūc no-
tarius poterit examinari una cum aliis
testibus et probabit cum aliis testibus
ita loquitur hic. **U**ltimo nō finem
huius. l. pro arengis q̄a poteris allegare
istum tex. in consilio sicut iacet.

Atriosum Furor impe-
dit testamentum incohari et incohatum
perfici et ualet testamentum factum tē-
pore quo quis habet dilucida iterualla
h. d. Nō. nichil dicitur fecisse qui p̄te
indiuui fecit.

Dilcretis Surdus et mutus
naturaliter non testatur secus si accidē-
taliter et scribere sciat Surdus tantū
testatur Mutus tantum testatur si scri-
bere scit. h. d.

Nemo Filiusfamilias in ad-
uenticiis non potest testari. h. d. Nō. q̄
dixi in sumario facit quod nō. ff. de
testa. l. qui in potestate et ad trebell. l.
i. §. in filii.

Omnes Filiusfamilias potest
testari in castrensi uel quasi castrensi nec
tale testamentum querelatur. h. d.

De testis
2 q̄ admodum testis ordinantur

Testis Ista lex iu-
dicio meo est multum
notabilis breuiter hoc
intendit Communis er-
ror facit ius ad hoc al-
legatur Vel aliter debet inspicī cōditio
testis putatiua eo tempore quo adhibet
ad testimonium non post. h. d. **O**ppo.
i. eo. l. hac consultissima in prin. So.
fator q̄ testes debent esse liberi uere uel
putatiue **O**ppo. et nunc intro glo.
magnam cōditio testis debet inspicī
tunc cum examinatur unde licet tēporē
testamenti iste haberetur ut liber nūc ue-

ut notarius habeat
loco testis

ro scitur qd est seruus g non potest exami-
nari ut. l. qm liberi. s. de testi. Huius
timore est facta tota glo. magna h po-
sita et fatetur glo. contrarium qd iste ex-
amari n poterit et si dicis quod procedit
hec lex ut testamentum habeat aliquem
effectum glo. legitur duobus modis prin-
cipaliter et primo. subdividitur i duas
Primo q loquatur in testamento nun-
cupatio redacta in scripturam per ta-
bellionem qd probatur per ipm instrm
absq aliqua testium examinatione un-
de probat etiam si testes erant mortui
infames et similes et sic non erit necesse
qd iste seruus examinetur quia exami-
nari non potest Secdo modo legitur de
testamento nuncupatio non redacta i
scripturam tamen confessato per aduer-
sarium dicebat enim factor testamentu
sic esse conditum tamen dico talez teste
fuisse servum certe etia tunc ualebit qd
non est necesse q testes examinentur **¶**
modo legitur in testamentis in scriptis
Ista lec. tertia no uidetur uera quia tes-
tamentum in scriptis non pbat donec
testes uentat coram iudice et sua sigilla
et suas recognoscant subscriptiones ut
l. si quis ex signatoribus. ff. queadmo.
te. ape. facit. i. l. prox. et qd ibi dicam
uobis nisi diceremus testamentu i scrip-
tis conditum et manu publici notarii
scriptum tunc faceret fidem absq ali-
qua publicatione ut no. dicit glo. in. l. e.
ii. queadmo. testa. ape. p. ost. prin. et ui-
de glo. tuam **¶** An autem nuncupatiu
testamentum possit de iure probari per
scripturam dicemus in. l. fi. de fideico.
¶ Alii legunt istam. l. aliter et dicunt qd
iste talis testis poterit etia hodie exami-
nari Ponendo hic casuz qd tempore isto
quo producebat adhuc habebatur loco
liberi et eius seruitus non erat detecta
Vel alit possimus legere scdm Azo.
ut ipse refert insti. de testa. or. circa finem
Sume huius ti. qd et si eius seruitus est
detecta poterit examinari per hanc. l.
¶ Non ob. ff. ad carbo. l. iii. s. cause qd
debes scire qd quandoq conditio alicuius
mutatur sua culpa ut quia efficitur in-
famis propter delictum et tunc no po-
terit examinari Aut mutatur non sua
culpa ut in casu huius. l. detegitur ser-
uitus sua absq aliquo suo facto tunc
hoc non obstante examinari etia poterit
hodie tunc enim uideet examinatus cu
fuerit adhibitus testis Et in hoc uideet

uelle stare dy. et la. de Arc. in. l. ad tes-
tium. ff. eo. et etia Cy. hic ibi dixi uob
Quero quid in infame excōmunicato
ul simili. Ryo idem q debz inspicui cuius
conditionis tunc reputabat per hanc. l.
et no. ff. eo. l. i. cum. l. in fi. **¶** Vltimo
nota mirabilem. l. ad practicum hic ha-
betis formam proponendi exceptionem
contra testem ul iudicem ul contra sen-
tentiam ul dictum testis Non eniz suf-
ficeret si exciperes dico q tal iudex erat
excōmunicatus cum tulit sententia ul
erat infamis ul testis cum tulit testimo-
nium erat infamis ul excōmunicatus.
Sed debes dicere q tunc temporis sic ha-
beatur et reputatur hic est casus hic
et eodem modo debes facere positionem.
Nam si positio contineret tm ueritatem
esset ipertines hic est casus hic uidee litem
et bene inspicias et dixi tibi in. l. si
arbiter. i. de senten. **¶** Item aduerte q
sufficit probari q eo tempore quo fuit
adhibitus sic habebatur et reputatur
non requiritur q probeat de tempore an-
teriori ul posteriori de necessitate sufficit
qd de illo tempore probeat et de illo tem-
pore est necesse probari uidee tex. ibi eo te-
pore. Item quia uides qd tex. requirit
qd in positioe ponat de opinioe et quo
tempore requiratur **¶** Item dicit tex. a
quibus debeat reputari. s. ab omnibus
et uidee tex. ibi omni consensu ac quo
intelligas omnibus dicas ab omnibus
qui uerisimiliter hoc debent scire ut pu-
ta a uicinis et notis suis nam no requi-
ritur qd tota ciuitas sic crederet ut. l. q
dam. s. qd dicitur et ibi no in simili. ff.
de acqui. here. Modo habes articulum
formatum melius ab imperatore q a
speculatore q debes dicere qd sic habebat
et reputatur eo tempore ab omnibus
scientibus et cognoscentibus cu **¶** Quo-
utruq sit necessariu qd seruus sit in quasi
possessione libertatis hoc dico pro tanto
qd potest reputari et haberi ut liber et tm
possidet ab alio ut si e seruus fugitiu
ut. l. pma. s. per seruum qui in fuga
et. l. iii. s. si seruus de acqui. pos. et. l.
barbarius de officio pretoris et hec lex
uidetur tollere istud dubium quia non
requiritur quasi possessio libertatis sed
qd sic habebatur ab omnibus. Quero qd
si homines de contracta de hoc dubita-
bant utrum esset seruus ul liber unde
non habebant cum pro seruo neq libero
Ryo qd non sufficeret ad habilitandum

eum ad testimonium et hic est casus h
in fi. ibi nec quisq. eis usq. ad fi. adhuc
status questionem mouit quasi dicat si sta
tus eorum iam esset reuocatus in dubi
um non esset idoneus testis et ideo habes
practicam sollemnem qm ex una parte fit
positio q. talis habebatur et reputabatur
ab omnibus cognoscentibus eum ut li
ber. l. ut homo bone opinionis et fame
Tu ex aduerso potes facere articulum
contra duobus modis Vno modo directo
q. ipse habebatur et reputabatur seruus
uel ut homo male conditionis et fame
uel potes dicere q. de hoc erat dubium
inter homines cognoscentes eum an esset
seruus uel non illud enim sufficeret ut
hic uidetis Ad unum tamen aduerte quod
dixi tibi de infame q. non esset bona ex
ceptio dico q. talis testis est infamis uel
habetur et reputabatur infamis ab om
nibus cognoscentibus cum nisi addatur
causa quare quia in istis exceptionibus
que continent crimine debet crimen expri
mi ut ex de testi. c. pntium li. vi.

Publicati Testamento pub
licato adhibetur fides licet originale sit
perditum h. d. **Q**uero qualiter sit ista
publicatio uos debetis scire q. quandoq.
testamentum aperitur qm publicatur
qm aperitur scdm sollemnitate positam
in l. ii. quemadmo. testa. ape. qm uero
publicatur debent citari omnes testes et
pars cuius interest et eorum dicta debz
facere iudex redigi in publica documen
ta et tunc facient fidem perpetuam ita
oquitur hic et ff. eo. l. si quis ex signa
toribus **Q**uero utrū sit necesse q. ori
ginale ostendatur hic uidetur casus q.
hic nisi probetur q. sit amissum et uide
tex. ibi casus qui probatur intercidit 2o
breuiter si fuit publicatum parte citata
facit fidem perpetuam nec est necesse ut
ostendatur originale argumentum. i.
de re iudi. l. fi. in fi. nisi quis diceret q.
uellet redarguere de falso tunc enī debet
produci uel probari q. sit perditum saltem
per iuramentum ut l. fi. s. de fide instru.

Ex imperfecto Nobili
tas instituti non facit ut ex testamento
inutili capiatur hereditas h. d.

Sil in nomine Error
in proprio nomine institutionem non ui
ciat h. d. ibi proprio nomine. l. alterius

non loquentis quia tunc uiciat. l. fi. d.
here. insti.

Neq. Quod relinquitur ut filio
si filius non reperitur non ualet h. d. et
sic habes hic duo Primo q. asseueratio
alicuius non facit filium eum qui non
est Nota scdo q. relinquitur filio ut fi
lio si non est filius non ualet Ad pmu
oppo. de l. fi. ff. de proba. l. x. ibi non
facit eum filium sed facit presumptio
q. sit filius nisi probetur q. rium. Scdo
oppo. ad scdm contrarium de here. insti.
l. nemo. So. hic loquitur in errante cre
debat eum filium cum non esset uel fra
trem cum non esset ibi loquitur in sciente
in dubio presumitur quis credere quod
uoce expressit ut l. labeo de suppel. leg.
et rō. in d. l. nemo. §. i. de heredi. insti.

Uerba Verba enuntiatiua non
inducunt dispositionem in preiudiciu
eorum quos testatur grauare non potest
h. d. habuistis in l. i. s. arbi. tu. Oppo.
de l. i. i. de fal. ca. adiec. le. So. uerba
enuntiatiua inducunt dispositionem in
preiudicium heredis uel alterius que q.
potest grauare ut ibi non eius que gra
uare non potest ut hic. **O**ppo. dona
tariu causa mortis potest quis grauare
ut l. ab eo. i. de fideiussor. §. ista uerba
in eorum preiudicium operentur. Timor
huius si lex legitur duobus modis uno
modo in donatione inter uiuos tunc pro
prie pcedit sumarius quem uobis dedi
Alio modo in donatione causa mortis
et tunc talia uerba non preiudicant ue
ritati quin donatio fuerit facta sed indu
cunt dispositionem ita dicit glo.

Errone Error scribentis non ui
ciat testamentum h. d. **O**ppo. ff. de
here. insti. l. i. §. si. autem. So. dicunt
quida secus esset si deficeret. l. heres esto
sed solum diceret ticius Tu dic q. lex
contraria loquitur q. ipse testator obmisit
hic loquitur qm obmisit notarius et eo
dem modo respondet ad l. ultimam ff.
de iur. codicillo. sed qualiter pprobatur
hic error notarii forte p duos testes ut
l. quoc. in prin. §. i. de here. insti. uel for
te ex hys que pcedunt uel sequuntur
circa quod uidet. l. nō. et qd ibi nō. ff. d.
leg. ii. l. cum proponebatur et in l. si li
brarius de reg. iur.

in altis legatis non agnitis uidetur q
sic ut. i. ad. l. faldi. aut. cu testator glo.
determinat qru et nihil allegat ad aut
Exo q ibi testm ualebat licet heres esset
nimis grauatus uide glo. ultima. Ad
uerte qnq testm ul legatu deficit ppter
fauorem alicuius exemplum filio prete
rito testm est nullum fauore filii certe
iste filius potest approbare testamētum
si uult ut. l. filio preterito. ff. de iniusto
testa. dixi uobis in. l. postumo de bo.
po. contra tabu. idem quando legatu
defalcatur per falcidiam istud est fauor
heredis q legatu ultra dodratē non ua
let certe i. res si uult pot approbare tes
tamentum in aut. sed cum testator ad
l. fal. et ita uult dicere glo. dū dicit q
ibi loquitur zc quando est testamentu
nullum propter defectu sollemnitas tūc
illud testamentum non approbatur ut
testamentum sed bene potest heres se ob
ligare ad soluendum et teneri in obliga
tione noua non aut pot testm approba
re hic est tex. et glo hic.

Testamentum Sollemni
tas obmissa uiciat dispositionem. Abū
dans cautela non nocet h. d. Nō q abū
dans cautela non nocet.

Testamenta Insinuatio
facta coram non competenti iudice uici
at insinuationem hoc intendit.

Omnium Testamētū factū
coram principe ul alio iudice potest pro
bari cum duobus testibus h. d. Primo
ponit unum dictum Scdo illud probat
per ar. a minori. 3 remouet unum dubi
3 remouet aliud dubium. O impator
se exhibet omnibus. Sexto statuit posse
per duos testes probari Partes uidebitis
legendo lram. Scda ibi sunt igitē tertia
ibi nequid quarta ibi q omnibus enim
Nō q testamentum factum coraz prin
cipe potest probari duobus testibus Nō
scdo idem in testamento facto coraz iu
dice Nō 3 q imperator habet omia iu
ra in scrinio pectoris sui Nō 3 q licet
testamentū sit factum de consensu prin
cipis tamen potest reuocari sine eius con
sensu qd facit ad. q. ut statuta que sūt
in ducatu spoletano confirmata per rec
torem ducatus possunt sine eius consen
su reuocari de hoc dixi in. l. oēs populi
Vltimo nō q testamentū probatur esse

nullum corpso q detegitur q aliud po
stea est factum in x. sane igitur super
x. probatur et uide glo. et ibi detegitur
quam tene menti. **O**ppo. s. eo. l. pub
licati et. s. l. prox. So. quicqd dicat glo.
hec est ueritas qnq loquitur de testamē
to fiendo et illud potest fieri coraz prin
cipe et coram quolibet iudice quandoq
loquimur de testamento iam facto insi
nuando et ita loquuntur cōtraria Item
nō tu perusinus ex hac. l. in tertia par
ticula q sufficit q testamentum produ
catur coram iudice causa insinuandi li
cet h iudex nihil dixerit et ita mihi ui
detur q practicent hic aduocati ex for
ma cuiusdam statuti. **V**ltimo uide
glo. super uer. complere et tene menti
tu iuuenis.

Volumus Testamentum
primum non rūpitur propter aliud mi
nus tollēne licet i eo fuerit scriptus im
perator ul alia persona in dignitate po
lita h. d.

Hac consultissima

Forma testamenti in scriptis traditur
hac. l. hoc dicit usq ad. s. ex imperfecto
et aliter congrue sumari non potest.

Oppo. q non requiratur q testes sint
rogati. ut s. de testa. mili. l. miles. So.
specialis casus est ibi. **O**ppo. q non
requirantur septem testes ut s. eo. l. om
nium et. i. eo. l. fi. So. regula est ista fal
lit in casibus in quibus qnq pautiores
sufficiunt qd dicit ut in glo. **O**ppo.
ad illud qd dicit nullo modo contra. i.
eo. l. antiquitas. So. illa ista determinat

Ex imperfecto Quod
amodo sequitur est notabile quia singu
lar est breuiter hic dicit Testamentum
imperfectum ratione sollemnitas ualeat
quo ad liberos tm hoc dicit teneas mēti
bū istum. s. qd imperfectum est nō ua
let facit de iure delibe. l. si quis suos.

Oppo. ff. de confirma. tu. l. qui a patre
So. dicunt quidam hac scripturaz testa
menti imperfecti esse codicillum non tes
tamentum trussa est Glo. dicit q illa
lex qui a patre corrigitur per hanc. l. et
per. l. si inter omnes. s. fa. hercis. Idem
uidetur glo. in. l. ii. s. de confir. tu. cō
trarium uidetur tenere glo. s. de testa.
l. i. in glo. magna et illa est uera qa lex
non corrigitur nam tutor est extranea

her. su. i.
dicit et d.
de man. q. fur.
in gual. s.
ly. q.

persona et priuilegium filiorū nō debet
redundare in preiudiciū tutorum ut
l. impube. de admi. tu. **I**tem nota
oppo. de l. peto. §. inter. ff. de leg. ii.
So. uera est illa q̄ ibi testm̄ erat impfec
tum in omnibus preterq̄ ad dationem
tutorum. **Q**uero circa istum nōbilem
§. quid si testamentum alia ratione q̄
ex defectu sollemn̄tatis esset imperfectu
ut puta quia anteq̄ compleuerit super
uenerit furor ul' mors ut. s. ti. l. l. furi
osum. **R**eo tunc nō ualet aliquo modo
ita determinat glo. in l. si is qui destina
uerat. ff. co. Si §. testator nominasset he
redes filios suos tñ anteq̄ compleretur
superuenit furor certe tale testamentu
non ualebit quia testm̄ deficit ratione
uoluntatis imperfecte non ratione solle
nitatis obmisse. **Q**uero istud testamen
tum imperfectum inter liberos qualiter
debeat reuocari. **R**eo duobus testibus ma
ribus ul' feminis nō curo sufficit hic p
bari ita nō. in. proximi. aut. facit. s. fa.
hercis. l. fi. probatur per rationē. Cum
enim sollemnitas iuris ciuilis quātum est
inter liberos sit remota remanet in pris
tino iure gentium scdm̄ qd̄ in ore duo
rum ul' trium stat omne uerbuz nec dis
tinguo marem a femina ita debetis in
telligere hanc materiam facit qd̄ dixi d'
testa. mili. l. miliē.

Quod sine ista aut. ha
bet se ad. §. istum determinando seu cō
rigendo euz in testamēto facto in scrip
tis. **Q**uero qualiter se habeat ista aut.
ad. §. ex imperfecto quidam dicunt q̄
istum. §. corrigit ex toto. **G**losatores
nostri dicunt q̄ quando testamentum
fit sine scriptis in nullo imutatur per hanc
aut. sed quando in scriptis imutatur i
duobz quia requiritur testatoris subscrip
tio et potest legari extraneis. **Q**uero
quomodo ista aut. habeat se ad aut. sed
modo s. fa. hercis. **G**lo. dicit et bene q̄
cum illa continuatur. **Q**uero quando
notarius facit instrumentū et in eo po
nit pro centum lram. C. et pro decem
lram. x. et similia utrum istud instrm̄
probet hic uidetur casus q̄ non pro h
etiam uidetur casus in. l. sed euz patro
no. §. fi. ff. de bo. po. ad idem facit in
prima constitutione ante finē ubi dicit
q̄ isti libri debent scribi per lram. exten
sam non per signa. In contrarium uide
tur casus in. l. quoc. §. ii. ff. de here. in

sti. Breuiter ista est ueritas quedam sūt
notē inusitate et incognite et per istas
instrumentum non probaret ut d. l. sed
cum patrono. §. fi. ff. de bo. pos. Exē
plum uidemus in notariis qui faciunt
unum signum quod importat nomen
suum et hoc faciunt in una lra alius in
termisiss aliud exemplum in duobz. ff.
qd̄ designat. ff. Si uero est signum con
suetum ut q̄ pro centuz ponatur unū
C. et similia tunc dico tale instrumētū
probaret ut d. l. quoc. §. ii. de here. in
sti. fallit in casu istius aut. Item fallit
in libris iuris ciuilis qui debent scribi p
congeriem lrarum non per signa licet
hodie non seruetur ut in d. l. constitu
tione. s. emen. iusti. codic.

Hoc inter ista aut. induci
tur per glo. in ar. ad rescripta que non
ualent nisi in eis expresse dicatur tali. l.
non obstante qd̄ nō. in. l. fi. s. si contra
ius ul' utili. pub. et ibi plen per doc.

Per nuncupationem
Habuitis. s. de testamento in scriptis
nunc prosequitur de testamento nuncu
patiuo Testamentum nuncupatiuum
debet fieri coram vii. testibus uolūtate
testatoris audientibus h. d.

Siquis autem Hic est
notabilis. §. Testamentum perfectum
non tollitur per consequens imperfectū
nisi in eo fuerint scripti uenientes ab in
testato et quinqz testes affuerunt h. d.

Oppo. q̄ idem de iure antiquo ut. ff.
de iust. rup. irritoz testamento. So.
illud fuit ibi additum a compositoribz
noui iuris. **O**ppo. scdo de. l. eius mi
litis. §. fi. ff. de testamento mili. So. fa
teor q̄ sicut est hic q̄ testamentum per
fectum tollitur per imperfectum et qui
dam ita sunt etiā alii casus olim et etiā
hodie ut. l. sanctimus. i. eo. qd̄ dic ut i
glo. **I**tem oppo. de. l. hereditas. i. d'
hys qui ut indi. So. ibi primum testa
mentum nō tollitur licet heredes repu
tentur indigni. **I**tem oppo. de. l. euz
quidaz de hys qui ut indig. So. dic ut
ibi. **I**tem oppo. de. l. pe. ff. de condi.
insti. So. dic q̄ ibi testator cogitauit in
uanum. **Q**uero dicitur hic q̄ quinqz
testium depositiones ac quero nunquid
sufficiat q̄ dicti testes deponant coram
notario glo. dicit q̄ non sed est necesse

q̄ examinentur coram iudice dicite enī
q̄ testibus non testimoniis esse credendū
ut. l. i. §. diuus. ff. de testi. uide tuaz
glo. nō bilem et clām qd̄ nō p̄petuo et
tene menti. **C**irca istum. §. quero duo
Primo hic loquitur qm̄ scdm̄ testm̄ est
imperfectum ratione sollēnicaris quid
si est imperfectū ratione intencionis gl.
uidetur uelle q̄ tunc primum non tol
latur per scdm̄ in. l. si filius in p̄tate d̄
libe. et postu. In contrarium facit tex.
in. l. si duobus. §. si prius. ff. de contra
tabu. dic ut ibi. **U**ltimo scias q̄ per
hanc. l. defendi semel unam hereditatez
hoc modo Testator filium instituit in
testamēto et ei quosdā extraneos pupil
lariter substituit demum in codicill̄ illā
substitutionem reuocauit et substituit
uenientes ab intestato omnes sapientes
dicebant q̄ illa substitutio directa non
poterat reuocari ī codicill̄ Ego dixi cō
trarium quia quando in codicillis sunt
substituti uenientes ab intestato heredi
tas data extraneis in testamento potest
tolli casus est hic et si responderes h̄ loq
tur quando uoluit testari questio nostra
expresse loquitur quando uoluit. codicil
lari dico q̄ nihil ad propositum ut. l.
miliē. codicill̄ in p̄n. ff. d̄ testa. mili.

Distantibus Distātibz
et testibus potest in testamento relinqui
hoc dicit.

Consulta Insinuatio facta
coram iudice incompetenti ul̄ corā rec
tore ecclesiarum est ipso iure nulla h. d.

Ambiguitates Verborū
ambiguitas ul̄ ordinis peruersio testm̄
non uiciat. h. d. cum. l. se.

In testamnetis Testa
toris predictio testibus faciēda tollitur
hac. l. h. d.

Sanctimus Hec est nobil
lex et singularis Casus testamentum
perfectum non tollitur per imperfectū
nisi curius decennū subsequatur. h. d.

Oppo. de bo. po. scdm̄ tabu. l. pe. §.
ad testamenta Glo. ponit multas solu
tōes ista so. ē uera que ponit circa finez
ibi ul̄ loquitur Ibi tamen testator 2c
quia hic loquitur quādo testator uenit
ad actum uerbi illa quando testator ue

nit ad actum facti.

Ulm antiquitas

Modicum interuallum seu actus cōtra
rius ex necessitate natur̄ interueniēs tes
tatori ul̄ testibus testamentū nō uiciat
h. d. ul̄ q̄ ad. §. cum autem.

Qum autem Testator
post testamentum manu propria scrip
tū hoc se subscribere non tenet h. d.

Iubemus Testator debet
sua manu nomen heredis scribere ul̄ eū
uoce propria testibus nuntiā quod in
testamentis per hanc. l. condendis locū
obtinet Nō ex hac. l. qd̄ perpetuo tene
menti q̄ ille qui non pōt articulate loq
mortuo est similis et ideo cum testator
loquitur balbutiēdo cum primo fuerit
homo recte lingue si facit testamentum
non ualet et semel faciebam exceptionē
ad impugnandum quoddam testamen
tum quod erat factū ab eo qui non po
terat articulate loqui ideo tene mēti q̄
est melius q̄ habeamus in hac. l. dicē
hic q̄ in ea parte in qua fuit sollēnitas
obseruata ualet testamentum al̄ facit q̄
ff. eo. l. si is qui destinauerat Glo. in se
inuoluit ueritas est ista quandoq̄ testm̄
in aliqua parte deficit ratione uolunta
tis imperfecte ut puta testator uoluit
nominare tres heredes incepit et nomi
nauit unum postea alium anteq̄ nomi
nauit tertium expirauit tunc testamen
tum non ualet in aliquo ut. §. ti. i. l.
furiosum quandoq̄ uoluntas perfecta
fuit quia testatō fecit quicquid uoluit
tamen in certa parte fuit obmissa sollē
nitas tunc testamentum ualet in ea par
te in qua fuit seruata sollēnitas ut hic
Item oppo. et uidetur q̄ ultima uolun
tas possit fieri nutu ut. ff. de leg. iii. l.
nutu. So. hic in insti. ibi in legatis
Querit glo. quid si not. exprimat nōia
heredum et testator respondeat et dicat
se uelle esse heredes an ualcat Glo. uidet
dicere q̄ sic uidet glo. doc. dicunt q̄ ista
glo. dicit uerum in testatore qui articu
late loqui potest al̄ non ut hac. l. **U**lti
mo quod hic dicitur in ista subscriptio
ne corrigitur per hanc aut.

Nostram Si signa sunt in
cisa testatore uolente rumpitur testamē
tum al̄ remanet ualidum hoc dicit.

Oppo. nuda uoluntate non tollitur testamentum ut. l. sanctimus. s. eo. sed hic dicitur contrarium quia incidendo signa tollitur testamentum quare male. So. quidam dicunt qd non tollitur ipso iure sed ope exceptionis ut hic in prin. glo. tu dic qd hic peruenit ad actum facti ibi peruenit ad actum uerbi An autem isto casu tollat ipso iure uel ope exceptionis dic ut. d. l. i. ff. de hys qui inte. delen. et. l. ad testm. s. sed signa. ff. eo.

Oppo. dicitur hic qd incisis signis incōsuluto testm remanet ualiduz contra. ff. de bo. po. fm tabu. l. i. s. semel et. s. si post. So. dicit glo. fateor qd non potest peti bo. po. fm tab. ut i. grio s. bñ pōt adiri hereditas de iure ciuili ut hic Tu dic aut nomen heredis non est deletum et tunc potest adiri hereditas et peti bonorum possessio de iure pretorio ut h. 2. l. i. s. si liminū. ff. de bo. pos. s. fm tab. Aut nomen heredis est deletum et tunc siquidez tabule nunq in iudicio fuerūt producte idem qd potest peti bonorum possessio scdm tab. ut. l. i. s. semel. ff. de bono. po. fm tab. al. posset adiri de iure ciuili ut hic non tamen potest peti secundum tabu. ut in contrario. **V**ltimo querit gl. qñ testm irritat per incisionem cui debetur hereditas Glo. hic distinguit Aut testator incidit ut decedat inrestitatus aut quia reputauit heredes indignos aut dubitatur Primo casu uenit ad uenientes ab inrestituto Secdo ad fiscum. 3. idem quia in dubio uenit ad fiscum ita dicit gl. quā uide Idem uidetur tenere gl. in. l. cancellauerat de hys que in testa. delen. quam gl. Dy. reprehendit et omnes doct. illud sequitur qd in dubio nō uidetur reputare heredes indignos et sic admittantur uenientes ab intestato Est etiam alius casus qñ testator incidit testm uolens decedere cum primo testō qd dic ut. l. q. liberis s. testō. ff. de bo. po. scdm tabu.

Et ab antiquis Premissum est rusticis facere testm corā quinq testibus si plurium copia haberi non poterat h. d. hec bona lex. **Q**uero utrum ista lex habeat locum in testō in scriptis et nuncupatiuo. **G**lo. dicit qd sic et ita obseruatur cōmuniter licet glo. aliud uideat scire in. l. qui testō. s. fi. Circa hanc. l. quero si quidaz ciuis fecit testm in comitatu utrum possit testari corā

quinq testibus. d. Cy. hic uidetur dicere qd sic la. de Are. disputauit quandam questionem in qua determinauit grium quia tex. ē in. l. conficiunt. s. i. de iure codicill. hoc etiam probat ex isto testō si bene aduertatur hic enim non conceditur priuilegium loco sed personis in loco hoc est rusticis in comitatu si enim nō essent rustici non haberent priuilegium. Item si essent rustici et non in comitatu non ualeret testm et uide tex. et istum tex. pondero multum in. l. cunctos. populos Et ideo si statutum diceret hic qd quilibet perusinus posset facere testamētum coram quinq testibus si faceret forensis testm taliter non ualeret quia statutum cum non comprehendit secus si diceret qd quilibet posset hoc facere corā quinq testibus de quo dic ut in. d. l. cunctos populos Item hec lex facit p. statutis qd testm corā quinq testibz uel pautioribus non ualeat nā hic erat consuetudo et non ualeret nisi approbatur per hanc. l. ut hic uides in tex. nō pōt ergo induci per consuetudinem ul legē qd liceat testari coram pautiori numero septem testium la. de Are. disputauit grium et determinauit in. l. cūctos populos et ad hanc. l. respōdet qd dic ut ibi Item facit hec lex qd lex generalis qd tollat consuetudines speciales locorum Nam. l. precedentes si dicebāt testamēta fieri coram septem testibus tollebant consuetudines rusticorum nisi per hanc. l. essent restituti ad idem. l. iiii. s. diuus ff. de sepul. uio. et dic ut ibi et de h. ple. ne in. c. i. de cōsti. l. vi. et uide h. p. Cy.

De herediis instituendis et qd persone heredes institui nō possunt

Qui depor-
tantur Depor-
tati nō possunt ex testō
hereditatē capere h. d.

Nō qd dixi in sumario. **O**ppo. qd peregrini et ignoti possūt institui ut. i. eo. l. extraneum Huius timore dicit gl. qd potest intelligi duobus modis uno mō qd faciat similitudinem quandā p. griuuz quasi dicat deportati nō possūt institui tanq peregrini qui institui possunt et sic dicit qd deportati non equipant peregrinis uel aliter qd faciat similitudinem directo et tunc est addendum tanq peregrini. l. mala peregrinatione. **O**ppo.

de. l. si cognatis de rebus dub. Glo. sol
uit optime ibi loquitur de cognatione
civili que sublata fuit per emancipatio
nem et sic per minimam capitis diminu
tionem hic loquitur quoniam interuenit media
capitis diminutio. l. deportatio. **O**p
secundo et uidetur quod hereditas non ueniat
ad uenientes ab intestato sed ueniat ad
fiscum quia omnia que auferuntur ab
indigno applicantur fisco ut. l. here
ditas. i. de hys qui ut indi. glo. uidetur
fateri contrarium et uide gl. ultimam in fi.
Doc. omnes communiter approbant hanc
gl. per. l. si in metallum. ff. de hys que p
non scrip. de iure fisci. l. in metallum sed
gl. uidetur dicere aliud in damnato ad me
tallum qui perdit libertatem et ciuitatem aliud
in deportato qui perdet ciuitatem tantum
Certe domini ista responsio non est bona nam
hereditas de iure civili est ut. l. lege obue
nire de uerbo sig. sed deportatus perdit
ciuitatem et ea que sunt iuris civilis ergo here
ditatem non capit et istam rationem tangit
gl. tua secundum quam uide Ex hoc sic infer
tur si heres est incapax ergo non potest auferri
ab eo tanquam ab indigno quia auferri di
citur ab eo qui capit licet non habet tamen
effectum ut. l. ex facto. §. si. de uul. et
pupill. et. l. aliud est capere. ff. de uer.
sig. ergo eadem ratio est in deportato que
est in damnato in metallum preterea de
portatus habet pro mortuo ut. l. i. §.
pe. ff. de quibus tab. et. l. si necesse. §. deporta
tus de bo. li. Sed si mortuus est institu
tus hereditas esset pro non scripta ut. l.
i. §. i. de cadu. tollen. ergo eodem modo hic
et hoc uidetur tenere gl. insti. de legatis
§. legati ubi potest deportatum inter non
capaces Contra predicta facit fortiter
ff. de leg. iii. l. si deportati seruo in pre
n. ubi acquiritur fisco quod seruo deportati
relinquitur. So. aliud cum relinquitur seruo
deportati aliud cum relinquitur seruo de
portato Et si tu dicas capacitas serui
inspicitur ex persona domini ut. l. si debitor
§. si debiti seruo. ff. de leg. ii. Si ergo depor
tatus est non capax ergo et seruus eius et
sic non acquiritur fisco Dico quod illa regula
non habet locum in seruo eius quia penitus
est incapax ut. d. l. si deportatus Sed ha
beret locum in seruo eius qui in quibusdam
est capax et in quibusdam non ut. l. quia
Ultimo solet queri quid in exbannito
utrum exbannitus possit heres institui
gl. insti. q. mo. iuspa. po. sol. §. relega
ti dicit quod bona auferuntur exbannitis eq

perantur deportatis ideo tanquam deporta
ti institui non possunt quidam doctor et
aduocatus Bononiensis qui uocatus fuit. d.
fre. de scalis disputauit quoniam et dominus
Cy. hic aliquantulum tangit tamen modicum
dixit uterque Ego disputauit quandam. q.
in qua tractauimus materiam exbannitorum et
breuiter determino ibi quod exbanniti qui
possunt in punitione offendere dicantur hostes
ciuitatis ut. l. amissione. §. qui deficiunt
de capi. dimi. et perdunt ea que sunt ci
uitatis sue sicut enim deportati perdunt
ea que sunt ciuitatis romane item hos
tes ciuitatis romanorum perdunt iura ciuium
romanorum ita hostes ciuitatis particula
ris perdit ea que sunt illius ciuitatis ea
que sunt iuris communis retinet ita uide
tur uelle la. de Are. in. l. ex facto. §. ex
facto ad trebell. Ex his concludo quod si tes
tamentum fieret secundum formam statuti ciui
tatis uel ex speciali priuilegio ciuitatis
ut. §. ti. i. l. si non speciali quod bannitus talis
ex tali testamento capere non possit et quia p
didit que sunt illius ciuitatis Idem di
co de hereditatibus que deferuntur ab in
testato ex forma statuti illius ciuitatis.
Sed si testamentum est ualidum de iure comuni
uel hereditas deferretur ab intestato de iure
comuni cum ipse retinet ea que sunt iuris
communis possit capere forsan tamen posset
conuenire ciuitatis sibi auferre tanquam ab indigno
sed pur capere posset cum sibi rema
neat ea que sunt iuris communis modo hic
non habetis alia.

Pater tuus Appellatio resi
dendi potest ad totum referri. h. d. uide glo.
ex eo quod exemplificauit de nato ex nepha
rio coitu. Nota ex hac. l. forma testan
di quoniam quis uellet instituere spurium suum
et esse certus quod non deueniat ad fiscum
quod sibi substituat aliquem pro ea parte quam
capere non posset et hoc feci iam fieri in
quodam qui habebat spurium suum legitimi
matrum per quendam comitem qui dicebat se
habere priuilegium tamen quia legitimatio
posset reuocari in dubio consului quod eum
institueret et substitueret secundum formam
huius. l.

Cum proponas Ista est
fortis lex breuiter dicit Si testator insti
tuit seruum comunem credens eum liberum
et ei uulgariter substituit ex testatoris
uoluntate dominus admittet uel totaliter re
pelletur h. d. Nota ex hac. l. quod effectus

substitutionis uulgaris porrigit in duos casus. s. si heres non erit uel heres esse non potuerit uide tex. et ex hoc q. dicit non potuerit apparet q. quocumq. modo ueniat illa impotentia est locus substituto siue non possit ppter incapacitatem heredis ut. s. l. prox. siue p. errore defuncti ut hic siue quocumq. modo substitutus admittit. Item nō q. uerba substitutionis uulgaris ubi hereditas non erit prolata a testatore non errante intelligunt si hīs non erit uel aliū heredē nō fecerit ut hic et. l. si pater. ff. de uul. sub. in fi. Ex hoc g. infero ad multas qōnes quotidianas i materia de uulgaris substitutione. Prima cuz de iure hodierno filio repudiante pōt p. adire ut. l. cum non solū. s. i. de bo. q. libe. uerū preferat pater uel substitutus si filius habuit substitutū gl. tangit ibi Ego dico patre pferendū p. regulā p. dictā q. licet filius non sit heres facit tñ aliū heredē g. cessat substitutio uulgaris eadē rōne dico q. licet institutus non adiret et decesserit sit tñ transmissū ius deliberandi ad heredē suū q. heres adiens ex uirtute illius iuris deliberandi preferatur substituto licet enī heres institutus nō fuerit tñ fecit heredē aliū ministerio suo trāsmittendo ius deliberandi g. cessat substitutio uulgaris. **Nō** 3 q. si hereditas est delata seruo non pōt queri dño nisi p. seruū adeat uide tex. ibi potuit aut uide gl. super hoc uerbo. Quid in monacho cui deferret hereditas an possit queri monasterio sine facto monaci. Ista qō pendet ex hoc utrū potestati abbatis in monachum equipemus potestati dñice uel potestati patrie nam p. pōt adire filio nolente ut. d. l. cum non solum. s. i. sed non dñs nolente seruo ut h. qd dicemus dixi in. l. i. de uul. et pup. ubi tractaui materiā uulgaris substitutionis et finaliter quantū est in proposito dico q. equipat potestati patrie nō dñice. In hereditatibus enī monachus non habetur ut seruus sed ut liber homo qd apparet quia capit ut suus et ut agnatus et p. pinquus ut. l. deo nobis. s. de epis. et cle. que iura legitima non cadūt in seruum Cetera dic plenius ut dixi in. d. l. i. de uul. et pup. Hoc expedito uenio ad apparatus nostrū. **Oppo.** et uidet q. testm istud non ualeat ut. l. neq. s. seruū de here. insti. So. ibi erat seruus proprius hic cōmunis uel aliter nec hic

nec ibi ualeat testm quo ad institue. **Opo.** scdo insti. eo. in prī. 2. i. ti. ii. l. pe. So. ibi testator sciebat ipsum esse seruū unde instituendo eum uidetur sibi relinquere libertatem hic uero errabat. **Uterius** oppo. de. l. seruus alienus et. l. si alienum seruū. ff. eo. So. distingue plen ut dixi eo. ti. l. sed et si in conditōe. s. si seruū. **Uterius** oppo. insti. de uul. substi. s. fi. So. gl. optime hic impator ponit duos casus certos qñ de uolūrate constat in dubio loquit. l. gria quia hereditas diuidit inter dñm et substitutū et sic erit casus mirabilis in quo admittetur g. cursus instituti et substituti ut ibi et. l. si p. cum. l. se. ff. eo. **Uterius** oppo. de. l. fi. in prin. de uul. et pup. So. ibi instituit seruū cōmunem duorum scienter. **Querit** gl. quid si seruū coactus adiuit an substitutus repellat et determinat q. sic et bñ ut. l. i. s. i. ff. si quis ob ca. te. **Querit** glo. insti. de uul. et pup. substi. in fi. quid egerit si instituit eum tanq. seruū cum in ueritate erat liber. **Glo.** dicit ibi q. querit sibi libero et uerū dicit quicquid dicat la. de Ra. Naz. cum hereditas quereret sibi si esset manumissus ante aditionem ut. l. pater. ff. eo. g. multo magis queritur sibi existenti libero. **Quero** quid i filio si aliquis instituit filium familias credens eum liberum hominē uel aliq. instituit monachū credens eum non esse monachum uel religiosum doc. tangūt hic et non allegant gl. que tangit eam ut hic patet per Cy. Istam questionem tangit gl. in. l. si quis filius. ff. de acq. here. dic ut ibi p. gl. et ibi plen dixi.

Sil pater Hec lex et lex nec apud breuiter dicūt Si instituitur ut cōiunctus ille qui non est a testator errate institutus non capiet cum effectu. Vel aliter qd auferet ab indigno absq. eius delicto non applicatur filio h. d. dñi. l. si pater et. l. nec apud in h. differūt q. i. l. si pater testator errauit errore facti in. l. nec apud errauit errore iuris. Item. l. si pater loquitur de agnatione naturali. l. nec apud loquitur de agnatione ciuili. Item. l. si pater loquitur quando errat in descenditibus. l. nec apud qñ errat in transuersalibus. **Oppo.** falsa demonstratio non uiciat dispositionē ut. l. de mōstratio in prin. ff. de cōdi. et demō. So. fallit in demonstratio que continet.

coniunctionē uel caritatē sanguinis in qua debet distingui aut testator errauit aut sciuit aut dubitat ut dixi in l. neq. professio. s. ti. i. et idem in cognatione legali ut hac. l. nec apud et nō. in. l. ne mo. s. i. ff. eo. **U**lterius querit̃ dicē hic in. l. si pater q. auferitur hereditas Quero cui applicatur dicunt quidam fisco per regulam generalem positam in l. papinianus. s. meminisse. ff. de inof. testa. et in. l. i. de iure fisci. Contrariuz est ueritas ut. l. nec apud nō obstat regula contraria quia que indigno auferūt applicantur fisco uerum est si ē indignus sui culpa sed hic frater non erat indignus sui culpa sed testatoris errore ideo uenit ad uenientes ab intestato qd. nō a perpetuo tene menti.

Non ideo minus

Appellatio affinitatis facta a testatore sciente institut. non uiciat h. d. uel alit̃ qd. iuris est de aliquo idem de eius principio h. d. Facit ad. q. emo aliquid uno nūmo an sit emptio uidetur q. nō quia in emptione requiritur pecunia numerata sed in uno nūmo non est pecunia numerata g. 2c. Facit hic q. sit emptio quia unus est principium uumeri ergo idem iudicatur de eo sicut de nūmero d. quo dic ut in. l. si quis ante de acqui. her. al. possessione.

Si compensandi Instō facta animo cōpensadi excludit institutum a petitione debiti. h. d.

Nec apud De hac. l. dic ut s. eo. l. si pater et ibi legi eam.

Collegium Collegium nō approbatum non potest institui. h. d. Querit gl. que dicantur collegia approbata breuiter regula est q. nullum collegium est approbatum nisi reperiāt approbatum qd. dic ut in. l. i. circa prin. qd. cuiusq. uniuer. no. Ego plene dixi in. l. i. ff. de colleg. illicitis.

Extraneum Hec lex habet duas lec. g. rias scdm. unam h. d. Instō facta sub die incerta ualet et diei expectatur euentus h. d. illi qui habet in lra quis 2c. **O**ppo. de. l. hereditat. ff. eo. So. dicit gl. q. hec concordat cum illa quia uicium temporis non mutatur al.

admoetur Alii ut Azo dicunt q. lex contraria loquitur de die certa h. de die incerta. ar. l. si. ff. de condi. insti. et. l. si ita. s. si. de libe. et postu. et. ff. eo. l. in tempus et hoc uidetur tenere Dy. in. c. actus legitimi de reg. iu. li. vi. Tu cō corda utranq. let. Aut quis instituit cum ipse institutg. moriatur et tunc institutio habetur pro pura quia certum est istam diem uenturaz uiuo instituto quia ipse uiuens morietur non mortuog. morietur. **A**ut quis instituit cum morietur quidam extraneus et tunc quia possibile est illum extraneū decedere post mortem heredis instituti non spectatur euentus diei quia possibile esset hanc hereditatē instituto deferri et ita loquitur alia opinio et huic bñ adaptatur lra cū quis ut quidam habent. Op. de nouac. l. si pupillus. s. qui sub conditione ubi conditio necessaria habetur pro pura s. necesse est aliquem mori g. 2c. Huius ti more Pe. et Cy. hic refert et dixit esse distinguendum An aliquis instituitur sub conditione si morietur uel cum morietur et primo casu habeatur p. pura scdo non ista distinctio inter si et cum est falsissima contra casum in. l. quibus diebus. s. quidam ticio. ff. de condi. et demon. et. l. quodcuq. s. si. de uer. ob. dic g. q. lex contraria loquit in cōtractibus hic in ultimis uoluntatibus ratio apparet insti. de uer. ob. s. ex gditionali et qd. nō. i. de condi. inser. l. si uxori et de reg. iur. q. legata. ff. de gdi. et demō. l. heres meus et qñ di. le. ce. l. sicut heres. So. aliud in legatis aliud in hereditate nam legatum recipit diem quez nō recipit hereditas.

Neq. per se Qui non pōt per se succere neq. per seruū eius h. d. uel aliter et magis generaliter qui non potest per se neq. per alium h. d. materiam huius. l. dic ut dixi in. l. labeo s. i. i. de usucap. et per dy. in. c. cum aliqui non licet de reg. iur. li. vi.

Extraneum Incognitus potest institui hoc dicit.

Hereditatis Vrbis Romana et alie ciuitates possunt capere relictū in uniuersali et particulari. Nō q. h. dictio peruenire refertur siue perueniat iure directo siue fideicomis s. siue titulo

Quam in liberis si
 testator esse aliquem heredem tertie pso
 ne disposuerit ualeat si testator illius ter
 tii heres fuerit uel tertium heredem insti
 tuit h. d. **N**o primo determinatione
 omnium. l. dicentiū q error in proprio
 nomine non uiciat ut. l. si in nomine. s.
 ti. i. et. l. si quis in fundi uocabulo. ff.
 de leg. i. quia intelligitur de errore i no
 mine proprio. s. alterius non in suo lo
 quentis. **N**o. scdo illam regulam qui
 heredis est heres testatoris est heres. quod
 facit q si aliquis est patris sui heres ex
 persona sui pro parte et pro parte ex p
 sona fratru suorum postea mortuorum
 pro aliis partibus recte dicit in libello se
 patris sui heredem in solidum simplici
 qa qui heredis est heres testatoris e heres
 facit ad hoc. ff. de uulg. et pupill. l. an
 penul. et qd no. ff. de peti. here. l. 1. 2. ii
 No tertio hic casu in quo uulgaris fit
 ubi affirmatiuis ut Sempronii plocii
 heres esto et istam substitutionem gl. ap
 pellat uulgare dubiam ut. ff. de uulg.
 et pupill. l. uerbis ciuilibus in fi. **N**o
 quarto q substitutio facta extraneo co
 tinet uulgarem Casus est hic nam hec
 uerba Sempronius plocii heres esto in
 pupillarem substitutionem sonant per
 quam succeditur ipsi pupillo instituto
 directo no ipsi defuncto ut insti. de pu.
 substi. in prin. tamen hec facta extra
 neo resoluitur in uulgarem licet quida
 dicant contrarium per. s. extraneo in
 sti. de pup. substi. Sed de hac. l. non fa
 ciunt mentionem ubi est casus. **U**lti
 mo nota q qs extraneo heredem facere
 non potest.

*De institutionibus
 et substitutionibus*

Quam auum
 Condicio mixta gstitēs
 ex facto instituti et al
 terius debet impleri uel
 facto alterius impediri
 ut institutus possit adire h. d. **O**ppo.
 i. de cadu. toll. l. i. s. sin autem sub co
 ditione. So. ibi loquitur in conditione
 casuali que quocunq modo deficiat im
 pedit dispositionem hic loquitur de co
 ditione mixta et intelligatis mixta ex
 potestate instituti et alterius Aliud est
 si esset mixta ex potestate instituti et ui
 ribus fortune ut. no. ff. de condi. et de.

super Byca hoc est uerum licet Cy. hic
 querat et non soluat Nam quandoq
 aliquis instituitur sub conditione casu
 ali testator solu euentuz casus inspexit
 nullo modo factum instituti ideo quo
 cunq modo condicio deficit dispositio
 impedit **C**ontra hoc oppo. de. l. que
 sub condicione. s. quotiens dr condi. in
 sti. So. ibi loquitur in conditione potes
 tatiua que quocunq modo deficiat absq
 modo seu facto instituti uel al. onerati
 non impedit dispositione ideo quia euz
 condicio sit mere potestatiua testator n
 inspexit nisi factum instituti q per euz
 no stet ut ibi patet Et si tu dicas imo
 illa est condicio mixta. s. si seruum ma
 numiserit pendet enim ex potestate ma
 numittentis et manumissi dico q n. n
 est uerū quia manumittendus non pot
 libertatem recusare ut. i. de manu. te. l.
 fi. Preterea no est uerisimile q recuset 2c
Oppo. tertio de. l. legatum. i. de condi.
 infer. Istud est ualde difficile contrariuz
 et. gl. soluit pluribus modis quia qui
 dam dicunt hic erat als relicturus ibi
 non het est diuinitio Alii dicunt ibi fuit
 in mora hic non diuinitio est Tu dic
 q hec est uera quam gl. ponit hic in fi.
 ultime gl. 2 hic in prin. Tu debes scire
 q condicio mere casualis quocunq mo
 deficiat deficit dispositio ut. s. dixi con
 ditio mere potestatiua nullo modo uici
 at dispositionem nisi quando statet per
 factum ipsius instituti ut mo dixi in p
 cedenti contrario In qdione uero mix
 ta que pendet ex potestate instituti et al
 terius erigeretur quedam media uia in
 predicta quia si quide deficit facto alte
 rius non uiciatur dispositio ut hic et. l.
 in testamento de condi. et demon. Sed si
 deficit casu fortuito uiciatur dispositio
 ut. d. l. legatum Circa id quod hic di
 citur de conditione potestatiua **O**ppo.
 d. l. inde neracius in prin. ff. ad. l. acq
 So. ibi fuit impeditus facto alterius 2
 iniuste unde contra eum competit actio
 per quam succurritur instituto ideo no
 est necesse q condicio habeatur pro im
 pleta. Sed si per illam acti. non succurre
 retur instituto ut puta quia ille impe
 ditus non esset soluendo tunc condicio
 pro impleta haberetur ut. l. fi. de co per
 quem fac. erit et. l. ticio. s. fi. de gdi. 2
 demon. **C**ontra istud iterum oppo.
 de. l. si ticius de condi. et demon. glo. hic
 signat et non soluit ecce so. uidetur ibi

fuit impedita cōditio potestatiua facto
tertiū iuste ita q̄ contra eum actio non
potest dari merito habetur cōditio pro
impleta Et ideo circa istam cōditionē
pōtatiuā hīs distinguere tria uerba aut
deficit casu fortuito aut facto alterius
si casu fortuito tunc aut ille in cuius
potestate erat fuit in mora aut non si
facto alterius tuut aut i eius potestate
pendebat aut alterius tertii et si alterius
tertiū aut licite aut illicite Si licite aut
erat soluēdo aut non ut patet ex predic
tis

Vento ad illud aliud. s. ad condi
tionem mixtam d̄ qua loquitur nostra
lex

Et oppo. ff. de leg. i. l. si fund' p
fideicomis. §. i. ubi si deficit p casum
nihilominus dispositio ual3 So. ibi erat
modus mixtus hic cōditio. **C**ontra
hoc oppo. de. l. ticio. §. ticio. x. sed cū
ante nuptias de condi. et demon. Illud
est contrarium ualde difficile nam dicūt
quidam ibi loquitur de modo qui est
causa finalis relictū. l. si fundum per fi
deicomis. §. i. loquitur de modo q̄
non est causa finalis ista so. tenetur per
multos doc. ego dixi uobis aliter in. d.
x. sed cum ante nupē. Nam dico q̄ ibi
est idem q̄ hic si recte ille tex. inspiciat.

Oppo. de. l. uter ex fratribus de condi.
insti. So. illa concordat cum ista q̄ ibi
fuit ipeditum matrimonium facto al
terius non casu fortuito **O**ppo. de. l.
cum ita. ff. de condi. et demon. So. in
telligit hic quando honeste potest nubere
al's secus **U**ltimo distingue plene in
ista materia ut habes hic per Cy. et dy
de reg. iur. c. imputari li. vi. Ego trac
taui plene in. l. in testamento de condi.
et demon. ubi gl. tractat sicut hic.

Cōditioni Si cōditioni
mixte non paretur facto instituti Insti
tutio locum habere non potest. h. d. Ex
illa. l. nō q̄ statur libello precū contē p
ducentem ad idem de libera. causa. l. cū
precum. **C**irca. l. nostram quero duo
primo quando cōditio non impletur
sed quando pro impleta habetur q̄ act.
agitur hic est casus q̄ agitur extraordi
nario auxilio hoc ē iudicis officio sed qñ
est impleta ageretur ex testamento uide
istam gl. tu uero dic de hoc ut dic tex.
i. l. si peculium. §. i. de sta. li. et ego ple
ne dixi in. l. in testamento in fi de gdi.
et demon. **Q**uero scdo quid de matri
monio spiritali ut si instituo monaste

rium mihi heredem si recipiat talem in
monachū an ualeat et breuiter ueritas
est q̄ non ualeat cōditio ymmo reiciē
tanquam turpis et institutio remanet
pura quia inuitare monasteriū ad reci
piendum aliquem sub spe lucri est simo
nia ut extra de simo. c. satis. Nec ob
iste. ll. quia loquūtur i matrimonio car
nali in quo admittitur ut sub spe lucri
aliquis inuitetur ut. l. ticio. §. i. de cō
di. et demon. Et cum hec questio occur
risset de facto semel ita fuit hic cōsultū
per dñm Recuperum de sancto Minia
to. et ita sensimus nos omnes facit ad h
ff. de here. insti. ille aut et qd ibi nō.

Si mater Non refert qd
ex equipotentibus fiat h. d. Vel aliter
institutio collata in unum casum refer
tur ad alium sibi similem h. d. materiaz
huius glo. tractant doct. et ego in. l.
gallus. §. et quid si tantum. ff. de libe.
et postu.

Si pater Hec est difficil' lex
et habet materiam in qua qui plus scit
plus dubitat. Breuiter dicit Si filius in
stituitur sub cōditione casuali uel mix
ta non ualeat testamentum nisi in eius
defectū fuit exheredatus et sic hēditas pōt
adiri ab intestato h. d. Nō q̄ filius nō pōt i
stitui sub gdiōe casuali uel mixta nisi i
eius defectum exheredetur ratio q̄ esset
dare casum in quo reperiretur pteritus
nec institutus nec exheredatus **O**ppo.
et modo intro glo. de. l. suus quoq̄ in
prin. ff. de here. insti. So. sub cōditione
potestatiua potest institui et probatur i
sequeñtibus. §. illius. l. sed non sub cō
ditione casuali ut hic. Contra hoc op.
et h. aduerte quia est subtile ego reperio
in cōditione potestatiua eandē rōnem
quē in casuali quia erit dare tempus in
quo filius reperietur pteritus ut si est
institutus sub cōditione potestatiua q̄
non potest ipleri in ultimo uite spiritu
nam illo tempore h. est ultimo uite spi
ritu reperietur pteritus ḡ testm est nul
lum Huius timore dixerunt quidaz q̄
hoc debet intelligi de cōditione potesta
tiua que pōt ipleri ultimo uite spiritu
ut si dederis centum ticio la. de Ra. rep
hendit istos p. l. si libertus. §. si libertus
de bo. libe. et bñ. Non ob. si dicis q̄ in
aliquo casu reperiret pteritus q̄ ipu
tet sibi q̄ hoc facto suo gtingit **O**ppo.

dicatur hic qđ in defectum conditionis
debet exheredari. Contra exheredatio de
bet fieri pure ut. l. iiii. §. pure de libe.
et postu. So. uerū est qđ debet exheredari
pure non qñ esset institutus sub gđitione
nam potest exheredari sub conditōe gria
ut hic. **I**tem oppo. de. l. si sub gđitione
de bo. po. §. tab. So. ibi loquitur i filio
emācipato hic in suo que est ratio dñs
Cy. hic tangit non declarat ratio est qđ
filius emācipatus preteritus non dicit
testm nullum sed oportet qđ ueniat p §
tabu. Sed cum pendente gđitione habeat
scđm tabu. ut. ff. de scđm tabu. l. ii. §.
si sub conditione merito sibi non cōpetit
contra tabu. **U**ltēius oppo. de. l. qm
in prioribus de inoffi. tes. ubi dicitur qđ
etiam grauamen reicitur de institutione
filii quantum ad legitimam g uidetur
qđ hodie ualeat testm quia saltem in le
gitima uidetur pure institutus glo. hic
tangit nec firmat in. l. suus quocq. ff.
de here. insti. tenet hoc expresse qđ ulte. ll.
hodie corrigantur Gu. de Cu. in. d. l.
qm in prioribus dicit qđ hoc non est ue
rum quia. d. l. qm loquitur in illis casu
bus in quibus aliquis uocabat ad que
relā et sic filius stabat in dubio qñ litis
euentus dubius est ideo eius fauore sta
tutū est ut habeat legitimā sine gūamie
sed eo casu quo testm est ipso iur nullū
iura antiqua non mutant quia hic nō
esset fauor filii Idem hic uidet tenere. d.
la. de Ra. idem. d. Ray. tenet Ego ita
in concursu lētionū sic recitādo pcessi
scđm opy. modernorū Postea cū casus
hic occurreret de facto uolens melius et
subtilius uidere adhesi opy. glo. qđ ista
iura sint correctā dico qđ casus est exps
sus s. de inoffi. te. l. sanctimus. §. cuz
aut si quis. **N**am ibi loquitur qñ filio
relictum est cum heres institutus morie
tur Constat enim qđ qñ legatum ul in
stitutio confertur in tempus mortis he
redis est conditionale nec pendet ex filii
potestate et sic de iure antiquo testamen
tum esset nullum ipso iure et tñ gđitio
illa reicitur usqđ ad legitimam ut ibi pa
tet Nec ob. qđ dicitur qđ illud est intro
ductū in fauorem filii qđ fateor qđ non
est in fauorem filii et etiaz heredis insti
tuti et testatoris ut eius dispositio uale
at ut expresse dicitur in dicto. §. cum
autem 2c iuxta hoc firmo qđ de facto
occurrente mihi testatore dixit sic insti
tuo postumā que ex uxore mea nasce

et si intrauerit monasterium inducentis
Nata est postuma nec intrauit mona
sterium queritur an testm sit ruptū tan
quam preterita sit dixi sic qđ ista uidet
instituta sub gđitione que nō pēdet ex
eig uolūtate et iō an testm sit nullū sūt
opy. quia gl. in. l. suus quocq. tenz qđ
illa iura sint hodie correctā per. l. qm in
prioribus qđ tñ in pposito non exami
no sed dico hoc simpliciter testm esse nul
lum Aduerte gl. que dicit qđ ista. l. est
correctā loquitur qñ filius est institutq
sub conditione sed i. l. nra dicta postu
ma nō fuit instituta neq pure neq sub
conditione g testm est nullum Nam tes
tator instituit illam postumaz que nal
ceretur et monasterium intrauerit ista n
est illa postuma g non est instituta ista
sunt uerba tex. in. l. comodissime de
libe. et postu. licet. d. Ray. de for. con
suluerit contrarium et non intellexerit
istud quod ego dixi. **Q**ueritur circa
hanc. l. quid de nepotibus dic ut in
glo. aut filius pcessit eum aut non
Quero qñ filius instituit sub cōditione
mixta et stat per eum non per casum
an institutio uiciatur Bul. dicebat qđ n
Tu dic contra. ut in gl. et bñ quia ab
inicio non ualeat institutio. **U**ltimo
quero hic dicitur qđ pōt hereditatē adire
quo iure debet adire Cy. dicebat ex tes
tamento gl. dicit ab intestato et bñ dic
Subdit tñ gl. unum uerbū 2c qđ si uel
let adire ex testō posset qđ nō est uerum
quia si uult adire ex testō oportet qđ
testm approbet et testō approbato uale
ret de iure de iure ptorio g debet petere
scđm tabu. non adire hereditatē pte rea
aut pendet conditio et non est dubium
qđ hereditas non potest adiri aut deficere
et idem quia est contra dispositionem d
functi et ideo teneas qđ h succedit ab
in testato.

Reprehendenda Instō
facta sub gđitione turpi remanet pura 2
ualida conditione reiecta h. d. ul aliter
Conditio impossibilis de iure de institu
tione reicitur hic habes de conditōe im
possibili de qua feci unam repetitionem
in. l. i. de condi. insertis.

Generaliter Hec est nobilis
lex et habet unā tñ ul duas gcordanti
at Breuiter dicit fauore liberorum dis
iuncta posita inter conditiones resoluit

in coniunctam quo ad extraneos est ex
tenf h.d. usq ad .§. cum autem concor
dat huc. l. ff. de here. insti. l. lucius et
facit de rebus du. l. si is qui ducenta. §.
pe. **O**ppo. de. l. si heredi plures de cō
ditionibus insti. So. speciale est propter
presumptam uoluntatē defuncti que n̄
uerificatur in qualibz parte alternatiue
qd dicemus in aliis conditionibz Pone
testator dixit si nauis ex Asia uenerit
Aut ticius consul fuerit aut imperatō
in italiam uenerit talez substituo Dico
q̄ ubicunq̄ inter istas condiciones alter
natiuas est illa si decesserit sine liberis q̄
assumit pro coniuncta qm̄ apparet q̄
testator liberos institutos uoluit p̄ferri
substitutis ut. d. l. lucius secus si illa
conditio non apponeretur uel aliter po
test dici q̄ q̄cunq̄ cum disiunctiua adi
citur dictio etiam tunc habet uim con
iuncte seu copulatiue scdm̄ pr̄ scianuz
et ē casus hic hoc nō dico p̄ constanti.

Qum autem Substitutio
facta liberis legitimis uel naturalibus
post mortem eorum intelligit si decesse
rint sine liberis legitimis h. d. **N**ō pri
mo q̄ substitutio facta posteris post eo
rum mortē intell. gitur si decesserint sine
liberis Ex hac r̄sione papiniani prop̄
occurentiam tempore mortalitatis feci
multas q̄ōnes in. l. auus de cōdi. et de.
et dicam tibi forte i. l. cūcutissimi. i. d̄
fideig. Et inter ceteras faciam unā talē
q̄ōnem Dicit testator si filius meus de
cesserit sine liberis filiis masculis quid si
decesserit cum filiabz feminis Nota q̄
filii naturales non legitimi substitutuz
non excludunt **O**ppo. de. l. cum p̄
§. uolo et. l. lucius. §. si. ff. de leg. iii.
So. ibi loquit̄ in filiis natis i. seruitute
et sic in figura matrimonii qui sub
stitutum excludunt al̄ secus nisi de mē
te testatoris apparēt que mens ex digni
tate personaruz colligit̄ et aliis indicis
ut. l. ex facto. ff. ad treb. ubi de h̄ dixi
plenissime et feci de hoc multas q̄ōnes.

Sil quis heredem
Conditio casualis uel potestatiua nō fa
cile potest uiuo testatore impieri h. d.
Oppo. de. l. ii. ff. de condi. et demon.
So. aut gditio consistit in dādo et debet
impleri post mortem testatoris ut. l. cō
traria Aut consistit in faciēdo et tunc
aut conditio est potestatiua aut casual

si potestatiua si est facilis tunc idem ut
l. gria si est difficilis tunc ante mortē ut
hic et idem in casuali et uide gl̄. tuam
Nota etiam ex hac. l. q̄ sufficit condi
tionem semel impletam licet non duret
et hoc facit ad. q̄. Relictum fuit alicui
sub hac conditione si tale monasteriū in
trauerit Ille intrauit postea exiuit an
debeat habere relictum hic uidetur cas9
q̄ sic sicut in ea que nupsit et postea di
uertit In q̄ritum uidetur casus. s. co. l.
reprehendenda si bñ inspicatur ubi fuit
relictū sub conditione si diuerterit Cer
te si rediret ad maritum suum non ha
beret legatū nisi ideo quia conditio esset
turpis et uide gl̄. in. l. reprehendenda
et ex eo q̄ dicit eodē 2ē innuit q̄ si con
ditio non esset turpis et diuorcium nō
duraret q̄ hereditatē non haberet modo
relinquo esse sub dubio.

Sil testamentum
Valet institutio licet testator non inse
ruerit conditiones quas inferere pollici
tus est Et tñ in quacūq̄ parte testamen
ti conditio inseratur redditur institutō
conditionalis h. d. **O**ppo. ff. de here.
insti. l. quoc. tantundem dicunt quidā
q̄ ibi est dictum Marcelli quod est male
dictum h̄c so. non placet quia deb. mō
cuitare correctionem Alii ut lo. dicūt
q̄ ibi destinauerat et morte preuentus nō
inseruit hic secus Ista so. posset esse bo
na in se si sic intelligatur q̄ fuit morte
preuentus anteq̄ haberet testm̄ pro cō
picto ut. l. furiosum. s. ti. in et. l. si is
qui destinauerat. ff. de testa. Alii dicūt
q̄ hic dixit scdm̄ gditiones infra scrip
tas ibi dixit si condic. tē que est bona
so. et nō. Ex quo nō q̄ dictio scdm̄ n̄
facit conditionem secus in dictione si d̄
hoc habemus casū extra de uerbo. sig.
c. abbate sancti siluiani circa mediu3 et
ita uidetur mihi q̄ incipiat Et de ista
dictione scdm̄ dicam tibi alibi hoc ano
et nō uel dicas q̄ ibi non est heres. s.
ut uoluit testator sub conditione sed est
heres pure Alii dicunt q̄ non est heres
pure sed heres conditionalis sicut testatō
senferit si eius uoluntas probetur unde
hec uoluntas de quibus conditōnibus
senferint non pōt probari ibi secus Tu
teneas contra. quā uis de istis solutioni
bus quia quilibet potest esse bona Circa
hanc. l. uolo te facere notare tria primo
q̄ ista uerba scdm̄ gditiones infra scrip

gl̄ si alius ē relictus sub gditione
si tale monasteriū intrauerit
utru sufficit q̄ semel intrauerit
h̄c p̄p̄t utriusq̄ opinio

AB.

in ista d̄ r̄sio so. et cū glos. de
de ditione secundum
utru faciat gditionē

fauore mris uide tex. ibi nos itaq; ulq;
ad fi. Ex hac lec. nō q; uulgaris exp̃ssa
in unum casum porrigitur ad omnes

21
31
alios casus ex quibus quis heres non efficitur. **N**on ex. ii. q. vulgaris in casu tacitum non admittitur contra matrem. Contra istam opy. uidetur gl. istius. l. que dicit q. tacita vulgaris admittitur contra matrem coherede datam pupillo per rationem positam hic in tex. **I**tem contra istam lec. oppo. vulgaris substitutio habet locum si heres non erit sed hic pupillus fuit heres testatoris statim qm nat9 fuit quia suus heres erat g. 2c. Non quando suus instituitur cuz extraneo exntia sui heredis non operatur aliquid circa ea que ex testamento dependent ut l. apud iul. §. idem iulianus et per dy. ff. ad trebell. Ita h. in proposito h. fuit institutus uenter una cum matre que e extranea ideo hic exntia sui heredis non pot aliquid operari q. autem hereditas fuit adita h. expresse non dicit tene menti.

De impubez et alijs substi b

Continuatio patet per se quia dicto de institut. in primo gradu restat uidere in secdo.

Qum heredes
Ista est clara Partes adiecte in institutione in substitutione simplici intelliguntur tacite repetite h. d. uidetur et tene menti q. partes adiecte i institutione intelliguntur repetite in substitutione simplici et hoc ex interpretatione declaratiua quia sic testator sensit ad idem de leg. i. l. si seruus plurim. §. fi. **I**tem contra facit lex talis scriptura. §. fi. eo. ti. ubi uidetur ex interpretatione extensiua. So. illud ideo quia hoc natura uerbi pteriti temporis non paciebatur ut extenderetur ad futura ideo non potest dici ex interpretatione declaratiua hic uero natura uerborum patitur. **V**enio ad gl. nostram et oppo. de. l. nonnunq. ad trebell. So. illud est uerum nisi ex presumppta uoluntate defuncti aliud apparet quia i substitutione eos nominauit nominibus propriis ul. eos grauauit onere equali.

Hereditatem Substitutio breuiloqua facta personis imparib9 potest porrigi ad eum casum i quo uterq. potest pariter substitui h. d. hanc. l. habuistis in. l. in testamento. §. de testa. mili. ubi tractauit tibi de ista materia Sed unum

uolo q. scias q. nunq. proposueram dicere qd pridie iudicauit siue consului in q. de facto none cuilibet extraneo pot substitui post aditam hereditatem p. fi. de icomiss. certe sic glo. debet intelligi dum dico uos inuicem substituo. l. si heres non erit alter sit heres et qncunq. unus decesserit restituat alteri. Dico q. ista uerba inuicem substituo non continet nisi directas tm. l. vulgaris et pupillaris nisi repugnaret disparitas personarum ad fideicomissum non porrigitur ut h. et. l. iam hoc iure. §. i. ff. eo. et. l. qui duos. ff. eo. et ibi per Dy. et ideo tene menti quia consului ut dixi tibi.

Heres institutus Qui repudiat ex testamento facit locum substituto uulgari qui excludit uenientes ab intestato h. d. uerba si heres non erit pupillari substitutione comprehensa taliter debet intelligi si heres non erit ex testamento.

Quamuis Hec est nobil. lex ualde Substitutio uulgaris porrigit ad tacitam pupillarem nisi testatorem aliud uoluisse probetur ul. propter imparitatem persone coniuncte pupillo aliud presumatur h. d. **O**ppo. ad prin. ff. eo. l. iam hoc iure in prin. So. uulgaris expressa porrigitur ad tacitam pupillarem nisi testator aliud expresserit ut l. cum filius. §. i. ff. eo. ul. nisi aliud uoluisse probetur ut hic in prin. ul. nisi aliud presumatur uoluisse ut hic in fi. Secdo non ex hac. l. q. habeo pro singulari multum et nescio alibi ita clare nec forte aliquo modo q. quando substitutio uulgaris est facta duobus simul et copulatiue qd non habet locum in persona unius nisi habeat locum in persona utriusq. et ideo in casu huius. l. firmanus heres non erat nisi esset heres helya uel econuerso Substitutus uulgaris non admittitur uide tex. uide gl. super uerbo meum tenet ergo ista glo. manifeste q. in casu huius. l. ista substitutio non potest habere locum nisi habeat locum in persona utriusq. sic etiam intelligebat d. la. Bu. **A**d istam lec. oppo. de. l. falsa. §. fi. de condi. et demon. Glo. dic hic fallit hec regula hoc non est uerum Contra. l. heredes mei. §. tum ita. ff. ad trebell. de leg. ii. l. fi. §. filium et ad trebell. l. lucius. §. gaius. ff. de in ius. te. l. pe. et. l. pater filiam. §. fi. ff. ad. l.

[d]

faldi. So. breuiter q̄tum. ad propositu3
dico aliud in substitutione uulgarī ut
hic aliud in substitutione pupillari uel
fideicommissaria ut in q̄rio rōnē habem9
dicam uobis in. l. pen. i. eo.

Post aditam Vulgares
substitutiones adita hereditate expirat
hoc dicit.

In testamento Inter insti

tutos et inuicem substitutos est locus
iuri accrescendi h. d. Vel breuius Sub
stitutio ius accrescendi impedit. h. d.

Nō hic q̄ ad hoc q̄ ius accrescēdi locū
habeat oportet q̄ testm sit iure factuz
dicunt enim tex. iure factuz qd̄ intelli
go ut accrescat ex uirtute testamētarie
successionis Potest enim ab intestato ul
rupto testō esse locus iuri accrescendi ut
l. i. s. qm̄ non peten. partes pe. accres.

Nō q̄ ad hoc ut sit locus iuri accrescen
di oportet q̄ multi sint instituti ut di
cit tex. multi insti. 2c qd̄ intellige q̄
sit locus ex coniunctione homīs. Nam
est etiam quedam legalis coniunctio ut
qm̄ unus instituitur et ex persona eius
deuenit ad plures ut puta instituitur
unus seruus plurium dñorū tunc utrū
inter illos dños sit locus iuri accrescēdi
tūc dic ut. l. 2. procula. ff. de leg. i. et. l.
seruus cōmunis ab extero de acq. here.

Nō q̄ substitutio non ipedit ius accres
cendi dicit enī tex. inuicem substitutos
qd̄ intellige inter eosdē Nam testator
substituendo eos inuicē noluit ius eorū
diminuere sed magis augere et sic ius
accrescendi non subituit secus si extra
neum substituisse Nam substituendo
extraneū tollit inter heredes ius accrescē
di ut. l. pe. ff. de inius. tel. et hic est ca
sus illius. l. difficilis qd̄ dixi plen in. l.
re coniuncti. ff. de leg. iii. **N**ō quarto
q̄ accrescat inuitis. **C**ontra h̄ oppo.
de. l. cum hereditatem. ff. de acq. here.
gl. dicit q̄ accrescit inuitis uerum est si
uoluerint suam portionem retinere Tu
dic melius q̄ si ē ius accrescēdi simpliciē
absq̄ substitutione tunc gl. dicit ueruz
Sed qm̄ est substitutio unde portio alte
rius debet ad alium coheredē ex disposi
tione peruenire accrescat inuito uelit no
lit postq̄ partem suaz agnouit nec tūc
habet locum dicta. l. cum hereditate ut
l. si tu ex parte. ff. de acqui. here. **O**r
circa hanc. l. quero uos uidetis h̄ q̄ ius

accrescendi concurrat euz iure substitu ti
onis quero utru3 possit repudiare uno
iure et habere alio Glo. dicit hic q̄ sic.
Idem nō in. l. nec is. s. heres. ff. de acq.
here. Contrariū nō in. l. si quis heres. co.
ti. Tu dicas q̄ postq̄ agnouit partem
suam alia portio ei inuito accrescit et
ex substitutione. Si autē non agnouit
potest primo partem sibi ex substitutōe
delatā repudiare et ex substitutionē iuris
accrescendi habere istud probatur in d.
l. si tu ex parte. ff. de acqui. here. si quis
bñ inspexerit.

In testamento Per sub
stitutionem pupillare succedit pupillo
ex testō et uenientes ab intestato exclu
dunt h. d. Que requirant ad pupillare
substitutionē ponit tex. et gl. in. l. ii.
ff. de uulg. et pupillari.

Precibus Diuiditur in duas
partes Primo repetit thema et ponit
q̄nē Secdo ad. q. rñdet per ordinē scda
ibi non est incerti breuiter h. d. Substi
tutio uulgaris expirat adita hereditate
nec per tacitam pupillare in ea contētā
mater excluditur sed ex substitutōe pu
pillari ul cōpendiosa facta a milite sub
stitutus in totum iure directo infra tē
pora pubertatis admittitur postea uero
si mater in medio est obliquatur. h. d.
modo habemus clarā lram. Nō ex hac
l. primo q̄ imperator male querentē be
nigne respondet d̄ quo dic ut dixi i. l.
ut responsum. s. de transac. Nō scdo
q̄ uulgaris expressa expirat adita here
ditate. **N**ota tertio q̄ pupillaris ex
pressa excludit matrem in totum.

Nota quarto q̄ compendiosa facta a
milite infra tēpus pubertatis ualet iure
directo postea obliquat. **H**ys pmissis
uenio ad apparatus et uidet q̄ in pmo
casu qm̄ ē facta substitutō uulgaris m̄
repellat nam expressa uulgaris continet
in se tacitā pupillare ut. l. hereditatem
s. eo. l. iam hoc iure. ff. eo. sed pupillaris
excludit matrem ut hac. l. et. l. pap. s.
sed nec impube. ff. de inoffi. tel. s. 2c
So. dicit gl. q̄ ille. ll. cōtrarie loquē
in pupillari expressa. Naz tacita pupil
laris q̄ matrem non admittit ita tenet
hic et. l. si. s. ti. i. et ubiq̄ tñ in hoc est
uarietas utrum qm̄ mater est in medio
in uulgarī expressa insit tacita pupilla
ris Nam alibi uidetur dicere gl. et beñ

q̄ continetur illa tacita pupillaris sed non habet effectum cōtra m̄rem. **A**libi uidetur dicere q̄ tacita pupillaris tunc non continetur in expressa uulgari. Ista uariatio colligit̄ ex gl̄. hic posita et. s. ti. i. l. fi. et gl̄. in l. centurio. ff. eo. ueritas est q̄ continet̄ in expressa uulgari s̄ non habet effectum fauore matris ut s. ti. i. l. fi. ubi casus est nam ibi dicit̄ q̄ si mater decedat anteq̄ pupill. substitu tus admit̄t̄ ex uigore tacite pupillaris qd̄ non est uerum si ab initio in ea non continet̄ quia qd̄ ab initio ac ut regla iuris que ab initio. **C**ontra hoc oppo. de. l. in testamento in fi. s. de testa. mili. So. tacita pupillaris non admittitur q̄ matrem nisi uoluntas defuncti probeat aliquibus coniecturis ita tenet hic glo. nobiliter uideam super uerbo oio. **C**ōf hoc de hac eadē. l. in fi. **O**ppo. nam substitutio compendiosa habet in se tacitam pupillare et tñ matrem excludit ut hac. l. idem in substitutione breuilo qua que continet in se pupillarem et tñ matrem excludit ut. l. lucius. s. co. hut us timore est uidendū hic utrum pupillaris que continet̄ in cōpendiosa uel breuiloqua sit expressa uel tacita. glo. magna hic post prin. uidet̄ tenere q̄ sit tacita uideam alibi in sequenti glo. ultima tenet q̄ in cōpendiosa et breuiloqua cōtineatur pupillaris expressa uide ea que est uerior. **D**ico q̄ utraq̄ potest dici uera diuersis rel̄ p̄tibus. **N**am quedā est tacita pupillaris que nullo modo exprimitur nec uerbis generalibus nec uerbis specialibus ut illa que continet̄ in uulgari expressa nam uerbū uulgaris nullo modo ex uirtute uerborū continet pupillares sed subintelligit̄ ex presump̄ta uoluntate defuncti ut d. l. nam h̄ iure et. s. ti. i. l. fi. et ista matrem non excludit ut hic et. s. ti. i. l. fi. **Q**uedam est pupillaris tacita expressa tñ uerbis generalibus ut ea que ḡtinet̄ in cōpendiosa et breuiloqua nam ubi sunt uerba generalia apta cōprehendere in se pupillares et illa matrem excludit ut hic et d. l. lucius. ff. eo. Potest ḡ substitutio pupillaris contenta in cōpendiosa et breuiloq̄ uno respectu dici tacita. s. specialit̄. **N**ō enim fuerunt specialit̄ uerba pupillaris substitutionis expressa et ista eadē substitutio potest dici expressa. s. generalit̄ fuerunt enim expressa uerba generalia apta pupillarem sub generalitate cō

prehendere et ita saluatur ista glo. Vel dic ad. l. lucius scdm̄ istam glo. q̄ ibi tacita pupillaris admittit̄ q̄ matrem ex presump̄ta uoluntate defuncti quia frater pupilli erat sibi substitutus quod ē ualde notandū uide ista gl̄. que est gl̄. ultima. **N**ō q̄ qñ frater impubes est impuberi substitutus presumendū est q̄ testator uoluerit matrem excludi tñ menti istam gl̄. et sic q̄ uoluerit ualere iure directo. **V**ltorius oppo. dicitur h̄ cōpendiosa ultra tēpora pubertatis obliquatur. **C**ontra ymmo uidet̄ q̄ omī tempore ualeat iure directo i milite ut ff. eo. l. centurio. s. de testa. mili. l. milites. s. in hys So. dicebat Py. q̄ miles impuberi non potest directo substitueri per hanc. l. qd̄ est falsum per. l. allega. In ḡrium dicit gl̄. speciale ē fauore matris qñ mater superest ut dicta cōpendiosa post pubertatē fauore matris obliquatur. **M**odo habes principiū gl̄. magne. **S**ed q̄ hoc oppo. quia nihil refert siue iur̄ fideicom̄iss̄ siue iur̄ directo ualeat in testō militis. **N**am in testō militis non potest detrahi trebellianica ut i. ad. l. falci. l. in testō et. ff. ad trebellia. l. i. s. is qui ideo nihil refert an iure directo uel iure fideicom̄iss̄ teneat. **Q**uidā dicunt q̄ etiā ex testō militis detrahit̄ trebellianica ut. l. i. s. in filii ad trebell. qd̄ est falsum quia loquit̄ quo ad alia remedia trebelliani non quo ad detractionem quartę dicit̄ ḡ gl̄. q̄ est comoditas matris in hoc primo q̄ si restituit iure fideicom̄iss̄ apud ipsam matrem remanent iura sepulchroꝝ ut. l. quia p̄ inde. ff. ad trebell. Itē bō filii n̄ ueniūt in fideicom̄isso ut. l. coheredi. s. cuz filie. ff. eo. **C**erte in primo dixit uerū in hoc etiā scdo dicit̄ uerum sed nō differe in hoc cōpendiosa directa a fideicom̄issa quia in cōpendiosa nō ueniunt nisi bona t̄stantis ut. ff. eo. l. cēturio. **V**nde dicit gl̄. q̄ ē utilitas matris in alio q̄ in restitutione trebellianice non ueniet legitima filii sed an hoc sit uerū dubito. **N**am in priuato testante hoc est uerum sine dubio sed miles non potest grauare in legitima qd̄ patet ideo quia exheredatus non potest intemptare querelaz s̄ m̄ ista tēpora ut. l. fi. s. de inoffi. testa. **E**t in quo ḡ erit utilitas matris ut ualeat iure fideicom̄iss̄. **R**espondeo in hoc q̄ in fideicom̄issaria restitutione non ueniunt

fructus percepti iudicio testatoris secus
esset in compendiosa directa ut. d. l. cen-
turio Item si mater deberet aliquid p[er]cipere
a filio naturali anteq[ue] restituere fideicom-
missum posset illud in se retinere ut. l.
seyus al. stichus. §. alii. ff. de so. qd se-
cus esset si substituti iur[is] directo ueniret
Sumus expediti de omnibus gl. excep-
to fin[is] magne gl. que tractat materiaz
cōpendiose pro qua materia declaranda
quero primo que est substitutio cōpēdi-
osa scdo quare dicatur cōpendiosa 3 q[ui]s
sit eius effectus Rzo cōpendiosa substitutio
q[ui]q[ue] est substitutiōis species distinc-
ta per se ab aliis ut q[ui] fit a milite post
aditam hereditatē et ualeat iure directo
ut. l. centurio. ff. eo. q[ui]q[ue] non est substi-
tutionis species sed est quedam adiectio
ut q[ui] fit a pagano illa enim u[al]et
iure pupillaris directe post aditam her-
editatē uel iure fideicommissi ut. i. uidebi-
tis unde tunc non est substitutiōis spēs
per se sed adiectio quedā Quare dicitur
cōpendiosa dic[ti] quia fit sub compendio
uerborū et **q[ui]nq[ue]** tunc tēpus. l. q[ui]cūq[ue]
decessit **Q**uero quis sit eius effectus
Rzo si quidē fit a milite et mater nō est
in medio omni tempore ualeat iure direc-
to ut. l. centurio. ff. eo. et. l. milites. §.
in hys. ff. de mili. testa. Si uero mater ē
in medio infra pupillare etatē ualeat iur[is]
pupillaris postea iure fideicommissi ut h[ic]
nisi de uoluntate defuncti al[iter] probetur
ut. §. de testa. mili. l. in testō in fi. **S**i
uero hec substitutio est facta in pagano
ut fit regulariter in quolibet testō tunc
gl. distinguit tres casus Primo aut fu-
it per uerba directa ut q[ui]cūq[ue] decesserit
tal[is] sit l. res et tunc intra pupillare eta-
tem ualeat iure directo postea totaliter
expirat ut. l. uerbis et. l. i. pupillari. ff.
eo. Aut fit per uerba mere obliqua ut
q[ui]cūq[ue] decesserit tali restituatur heredi-
tas et tunc omni tempore ualeat iure fi-
deicommissi et istos duos casus pōit gl.
tanq[ue] indubitabiles et idem omnes n[ost]ri
doc. Ego circa h[oc] moui infinita dubia
que non recitarent i uno die que dic[ti] ut
plen[us] dixi in. l. ceturio. ff. eo. Et ibi mul-
ta dixi que per alios leuiter transeunt
et hoc ideo propter multos casus quos
me docuit mortalitas uide istam glo.
Si uero fiat illa substitutio per uerbuz
cōmune ut est uerbum substituo ut q[ui]
cūq[ue] decesserim talem substituo tunc

dic ut i gl. Ego interpretor q[ui] sit fidei-
cōmissaria ut ista substitutio intelligat[ur]
eodem modo quo omni tempore ualere
potuit et sic perinde sit ac si per mera
uerba obliqua fieret ut. l. quoc. ff. de re
bus du. Or de isto dubio doc. nostri in
hoc multa senserunt an hec gl. uerum
dicat uideatur q[ui] sic q[ui] substitutō fit pa-
ribus personis intelligitur eo mō quo
potest omnibus congruere ut. l. heredi-
tas et. l. q[ui]s. §. eo. et. l. in testō de tes-
tami. et. l. iam hoc iure. ff. eo. §. ita in
tempore substitutio facta in plurib[us] tē-
poribus intelligitur eo modo quo pōt
congruere omni tempore et sic semper
intelligitur fideicommissaria et ita tenet
gl. hic et. ff. eo. l. centurio Azo in su-
huius ti. Odo. la. Bal. Mar. syl. Ber.
de testa. c. Raynūcius lo. an. de testa.
c. i. li. vi. in gl. antiqua Contrariū ui-
detur tenere gl. insti. eo. in glo. magna
uidelicet q[ui] infra pupillare etatez ualeat
iure directo postea iure fideicommissi qd
probatur sic Substitutio que uariat[ur] per
tempora debet intelligi scdm. uarietatez
temporis ut. l. precia rerum. §. nōnūq[ue]
ad. l. falc. pro hoc uidet[ur] casus in l. p[ro]
Seuerinā. §. i. de condi. et demō. et ista
opy. tenent multi doc. Scda opy. fuit
la. de Are. qui dicit sic Aut ista substi-
tutio fuit facta simpliciter si filius meus
decesserit ac nec ibi fuit appositū ad uer-
bum distributiū q[ui]cūq[ue] et tunc uera
sit ista opy. gl. ut ualeat omni tēpore
tanq[ue] fideicommissaria quia est una g[ra] pro
toto tempore debet uno nō diuerso iur[is]
censeri ut in. l. eum qui cedes de usuca.
Sed si apponeret[ur] ad uerbū distributiū
q[ui]cūq[ue] tunc perinde est ac si tempora
singulariter enumerarent[ur] ut. l. si cum i
annos qui. mo. usufruc. admit. Sed si
tempora essent singulariter enumerata
infra pupillare etatē ualeret iure direc-
to postea iure fideicommissi ut infra dicā
g[ra] ac Et hanc opy. uidetur tenere Cy.
et ita dicit se consuluisse Quid dicem[us]
dñi in hoc inueni notulas multas et di-
co q[ui] debemus primo aduertere an ex p[re]-
sumpta uoluntate defuncti possit appa-
rere quid senserit tunc enī stamus uo-
luntati sue etiā q[ui] matrē ut. l. in testō d[icitur]
testa. mili. et habuistis nō. §. ea. l. in gl.
super uerbo oio Quid enī si testator sub-
stituit fratrem fratri certe presumptio
est q[ui] uoluerit matrem excludi ut nō.
hac. l. in fi. ultime gl. Item qd si testatō

dixit uolo q̄ ad talem perueniāt om̄ia bona mea nō omnia uel bona mea sine aliqua diminutione uel tota et integrā hereditatē uel similia uerba tunc enī l̄ non potest esse nisi per substitutionē directam ḡ de directa intellexerit nō. de l̄ in. l. iulianus in prin. ff. de leg. iii. Quo ro quid si dixit uolo q̄ ad tale pueniāt et q̄ ipse possit accipere sua auctoritate certe ex hoc uidet̄ uoluisse q̄ ualere iur̄ directo infra tempora pubertatis ut. l. ticia cum testō. §. i. de leg. ii. ul̄ quid si dixit uolo q̄ ad talez perueniāt bona mea libere uidetur uelle q̄ capiat de manu sua non per alium ar. ad hoc. ff. de ui. et ui. arma. uim facit uel quid si ex precedentibus ul̄ sequentibus aliqd̄ apparet tunc nō esset recurrēduz ad opy. staremus enī illi ut d. l. in testō in fi. s. de testa. mili. Sed si nihil apparet ex quo de uolūtate testatoris posset p̄p̄di tunc remanet dubium ex quo dico aut mater est in medio et tunc uerbū dubiū debet interpretari in casuz magis fauorabilem pro matre ut. l. qui duos. §. i. et ibi nō. ff. de re. du. omni tēpore erit fideicommissaria Nec ob. ista. l. ga ibi satis habet facere uel in milite qui om̄i tempore potest iure directo substituere s̄ eā facit obliquari fauore matris post tempora pubertatis Si uero mater non est i medio nec aliqua persona q̄ quā non ad mittit̄ tacita pupillaris quas personas plene dixi in. l. i. ff. eo. Tunc ego dico q̄ ista substitutio est una non dico pro toto tempore sed dico una scdm̄ quod casus attulit Nam si filius decesserit in pupillari etate interpretabimur q̄ semp̄ fuerit pupillaris sed si filius decesserit post pupillarem etatem interpretabimur q̄ semper fuerit fideicommissaria Probo uerbum qd̄ potest in pluribus temporibus uerificari in dubio debet intelligi scdm̄ qd̄ casus attulerit ut. l. iii. ff. de adin. en. leg. et. l. hoc edicto. §. fi. cum l. se. ff. de condi. et demon. Ita in p̄posito ista uerba si filius meus decesserit sunt apta referri referri ad filium decedentē in in pupillari etate et ad filium decedentē postea et ideo ante aditā hereditatē ul̄ etiā ante mortē defuncti scdm̄ qd̄ casus attulit ita referūtur et fm̄ l̄ si decesserit postea ḡinet fideicommissariā si decesserit ante aditā hereditatē ḡinet uulgarē facit ad hoc de libe. et postu. l. gallus. §. i. et ita intelligo illam ma-

teriā ¶ Quero ḡ si testator dixit si filius meus decesserit sine liberis talē substituo glo. hic uidet̄ dicere q̄ per hec uerba uidetur testator uelle q̄ semper ualeat iur̄ fideicommissi hec gl̄. reprehendit̄ per. c. si pater de testa. li. vi. ¶ Quero qd̄ si testator substituit sub distinctione temporis ut si filius meus decesserit in pupillari etate uel postea certe dicit glo. q̄ infra pupillare etatē ualebit iure pupillaris postea ut fideicommissaria hoc aut̄ omēs tenent probatur in. l. si ff. i. de fideicōmissi. ¶ Ultimo q̄ ego s̄ dixi disting. uendo an substitutio fiat uerbis directis an obliquis an cōmunibus esset uidēduz q̄ sunt uerba directa que obliqua et que cōmunia et sic esset uidendum de uerbo habeat et de uerbo accrescat de uerbo moriat̄ et de uerbo succedat que plene examinari in. l. centurio.

Humanitatis Parentibus utriusq̄ sexus permittit̄ filiis mente capis saltim in legitima institutis substituere que substitutio finietur si ad sanam mentē peruenerint et si habet filios ul̄ fratres alteruz ex eis debet substituere h. d. Primo poit̄ dictum qualiter potest fieri substitutio exemplaria Scdo ponit qualiter finitur hec substitutio 3̄ ponit limitationē primi dicti scda ibi ita tñ tertia ibi ul̄ si filii Aduerte quia hec est ḡstitutio et in tribus tñ locis habem̄ de hac materia hic 2. insti. d. pup. substiti. §. qua rōne et. ff. eo. l. ex facto. Nō q̄ mente capis pōt̄ substitui directo que substitutio dicit̄ exemplaria eo q̄ est inducta ad exemplū pupillaris ut hic dicit̄ tex. et insti. eo. §. qua rōne. Nō scdo q̄ parentibus utriusq̄ sexus licet facere hanc substitutionē. Nō 3̄ q̄ h̄ substitutio finit̄ cuz̄ peruenerit ad sanā mentē. Nō 4̄ q̄ qñ ille cui fit substitutio exemplaria habet filios ul̄ fratres debet ex eis substitui. Nō etiā q̄ ad hoc ut fiat hec substitutio requirit̄ q̄ ille cui fit sit institutus saltim in legitima Et oppo. per ordinē ad primū et uidet̄ q̄ hec substitutio non possit fieri absq̄ rescripto principis ut. l. ex facto. ff. eo. So. fateor q̄ de iure antiquo hec substitutio nō poterat fieri absq̄ rescripto ut ibi hodie potest fieri aucte huius. l. et in sti. eo. §. qua rōne. 2º oppo. q̄ non licet parentibus fratribus substituere ut. l. si mater. ff. eo. So. fateor q̄ non potest

substituere pupillariter ut ibi sed exemplariter sic ut hic et in hoc differt pupillaris ab exemplaria ratio est scdm dñm Gul. quia substitutio pupillaris est introducta ex quadam humanitate ut h dicit tex. sed exemplaria est introducta scdm iuris rigore. ff. eo. l. ii. i. prin. que humanitas ita habet locū in patre sicut in matre uel possū dicere q ratio ē quia ubi maius periculū īminet ibi cautius est agendū sed in substitutione exemplaria est maius periculū ex parte eius cui fit substitutio quia forte nō sperat q ad sanos mores unq̄ perueniat sed ī pupillari est certū q finiet īpedimentū adueniente pubertate ideo non pmittit parentibus ita large substituere. Itē ex parte eorū qui substituunt non est ita magnū periculū Nam debēt substitui ascendentes uel fratres ut hic in fi. merito permittit magis patri et matri q faciunt substitutionē. **O**ppo. 3 dicit hic q debēt esse instituti saltem in legitima ff. eo. l. i. ubi potest substitui et filius ex hereditate. So. aliud in pupillari substitutione ut ibi aliud in exemplaria ut h que potest esse ratio certe nulla ratio magis potest assignari q quia sic placuit statuenti Vel dicas ita substitutio permittit ex humanitate quadam que humanitas cessat qñ quis exhereditat filium merito tunc nō permittit h exemplaria sed illa permittit scdm iuris rigorem. **O**ppo. dicit hic q hec substitutio cessat cum ad sanos mores peruenierit q ut. l. ex facto in prin. ff. eo. So. fateor q hec suppletur per illā. s. q cessat cum talis persona liberos substituerit. **O**ppo. ad fi. l. hic dicit q debet substitui ex filiis uel fratribus si sunt Contra. ff. eo. l. 3. et si plures. §. quos possū ubi indistincte quilibet possit substitui So. in hoc differt exemplaria a pupillari ratio urgēs non potest reddi sed dat persuasio illa quā. s. dixi quia hoc procedit ex humanitate que humanitas cessaret nisi substitueret unum ex filiis uel fratribus. Illa uero pupillaris concedit scdm iuris rigorem. **U**ltimo oppo. hic dicit q potest unū substituere ex filiis Contra si illos preterit testm esset nullū ut. i. ti. ii. l. i. et. l. maximū uicium So. huius timore dicit gl. concedo an debeat exheredari doc. cōmuniter tenent q̄rium quia alii non possunt conqueri per. l. pap. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. te. hic n

habetis alia circa hanc. l. Cy. hic modicum in ista materia dixit Gul. multa dixit et ego plenius in. l. ex facto. ff. eo et dic ut ibi.

Quam quidam Quando duobus īpueribus fit substitutio cum adiectione nominis collectiui ita demum substitutioni locus est si in utriusq̄ persona conditio substitutū uerificat h. d. et h. l. et se. habent magis difficilia q̄ria que sint in corpore iuris. **N**ō q uterq̄ est dictio collectiua uter et alter est dictio distributiua et uerificatur in altero tm ut dixi in tractatu istorū distributiuarum in. l. ar. de here. institu. **N**ō scdo q substitutioni non est locus nisi ī ut. i. usq̄ persona conditio substitutionis eueniat. **A**d istud opp. de iniur. te. l. pe. ubi uno decedente statim uocat substitutus So. dicit ibi fuit facta substitutio separatim et nominatim hic uero fuit facta cum adiectione nominis collectiui ista est uera. **A**lii dicunt q h loquitur in filio ibi loquit ī extraneo tm precedentē sic debet intelligi. ff. ad. l. falci. l. pater filiam. §. si. et qd ibi nō.

Uterius oppo. ff. ad trebell. l. heredes mei. §. cum ita ubi fuit facta cuz adiectione nominis collectiui et tm sufficit q in persona unius existat conditio. So. gl. uno modo sic q hic sit speciale in filiis qd non placet quia ibi etiā loquit ī filiis et nepotibus. **V**el dicit glo. q ibi decel sit fideicommissaria condicionalis añ conditionis euentū hoc nihil ad propositum qm alibi instituti nō erāt inuicem grauati uel si erant grauati nihil ad propositum non enim querimus de uirtute substitutionis facte sed querimus qualiter admittat ille qui substitutus est cuz adiectione huius nominis collectiui in h il la. l. discordat ab ista Illa enī admittit eum si conditio extiterit in persona unius hic eum repellit soluit igit glo. alio mō q h deficit qditio ī psona pmi morietis ibi egūso extitit ī psona scdi et deficit in persona primi hec uera solo Pro cuius declaratione debes scire q qñ substitutio est facta cum adiectione istius nominis collectiui uterq̄ scdm rigorem uerborum non est locus substitutioni nisi conditio substitutionis extiterit in persona utriusq̄ ut hic et in. l. q̄ria Sed an aliud debeam interpretari fm uolūtate testatoris est aduertendū quia qñ qditio

existit in persona unig siquidē superest
alius qui ex presump̃ta uolūtate defūc
ti substitutum excludit n̄ est locus sub
stitutioni hic est casus hic qñ unus de
cessit in pupillari etate superueniente uno
alio filio testatoris ut hic uult tex. si
bñ inspiciat ibi cogitasse enī patre 2c
qñq̃ conditio existit in persona unius
non superest alius qui ex presump̃ta uo
luntate defuncti substitutum excludit
tunc admittit substitutus ut. l. contra
ria magis ex mente q̃ ex uerborū signi
ficacione uide gl. i. sol. penl. al. si. et hac
so. teneatis ponit gl. alia so. q̃ ibi in fi
deicommissaria substitutione hic i directa
Istam tangit gl. in. d. l. p̃r filia. §. fi.
ff. ad. l. falc. et quidā habent hanc appro
batam p̃ dy. Breuiter qñ substitutō fit
cum adiectione nominis collectiui non
est dīa inter directā et fideicommissaria
sed illud habemus solū aduerrere quod
dixi in proxima precedenti sol. sed qñ
substitutio fieret simplr̃ hoc mō si filii
mei decesserint 2c nō dico uterq̃ ul̃ oēs
tūc est dīa inter directā et fideicommissa
riam. Nam directā non habet locū nisi
in utriusq̃ persona cōditio extiterit ut
s. eo. l. q̃uis que loquit̃ in directā uul
gari fideicommissaria haberet g̃ locū in p
lona cuiuscunq̃ qui primo euenerit ut
l. lucius. §. gayo. ff. ad trebell. et. l. fi.
§. filiū. ff. de leg. ii. ratio huius ē quia
qñ pluralitas respicit unū finalē effectū
non resoluit̃ in singularitates ut. d. l.
q̃uis. s. eo. Sed in substitutione uulgari
inspicit̃ unus finalis effectus. s. defuncti
hereditas qñ per uulgare solū defuncto
succedit̃ et a defuncto solū capiat̃ sed
qñ pluralitas respicit diuersos effectus
resoluit̃ in singularitates ut. l. falsa
§. fi. de condi. et demon. Hoc aut̃ con
tingit in substitutione fideicommissaria
nam in persona cuiuslibet heredū ē fidei
commissum singulat̃ per se et a quolibet
heredum capit̃ per se non a defuncto in
mediate merito in persona cuiuslibet cō
tinet̃ seu uerificat̃ quia quilibet p̃ se ui
detur grauatus ideo in substitutione pu
pillari que respicit diuersos effectus sicut
fideicommissaria quia p̃ eam succedit̃ pu
pillis nō defuncto est idē q̃ i fideicommis
so ut. s. dixi et de hoc plenius dixi i d.
l. heredes mei. §. cum ita ad trebellianū
et ibi uide.

Siquis duobus Ista ē
mirabilis lex Si cum pluribus institutis
tercius substituat̃ cum adiectione nomis
distributiui uocat̃ quilibet in uirilem 2
si patri et filio insimul institutis tercio
adiungit̃ pater et filius loco unus ha
bentur et unā porcionē accipiūt h. d. et
habet difficillima g̃ria hec lex. **N**ō q̃
qñ plures substituantur cum adiectione
distributiui quilibet uocat̃ in uirilem ac
si essent singulariter nominati. **N**ota
scdo q̃ p̃r et filius censent̃ una persona
Modo sicut hic duo sunt dicta Ista lex
habet duas gl. difficiles Contra. l. nos
tram oppo. directo. ff. eo. l. si p̃r i p̃n.
So. dicunt quidā q̃ hec corrigit illā sed
euitanda est legū correctio. **A**lii dicunt
q̃ hec lex loquit̃ in bonis paternis illa
in bonis filii hec est truffa. **A**lii dicunt
q̃ hic ideo habet uirilem substitutōz q̃a
ad easdem partes fuerūt admissi in sub
stitutione ut. s. eo. l. i. Ista est quedā di
uinatio Tu dicas q̃ hic fuerūt substituti
heredes cū adiectione nomis distributiui
quisquis ibi secus Istam so. tenent oēs
doc. ultramon. et Citramon. et audiui
semel a quodā antiquo aduocato de flo
ren. q̃ ipse interrogauit. d. Martinum
de Fano de isto g̃rio cum uidisset cū fra
trem predicatorē et dixit sibi q̃ h̃ dictio
quisquis soluebat istud g̃riū licet gl. n̄
poneret. **O**ppo. ff. de usufruc. accre.
l. siquis ticio. i. Byo dicit glo. so. expone
ibi ticio et heredibus suis. s. ticii legata
rii sed certe gl. ult. i. g̃riuz tenet q̃ ibi
loquatur de heredibus testatoris non le
gatarii solue g̃ ut dixi in p̃cedenti g̃rio
hoc contingit hic propter naturā huius
distributiui quisquis que inducit ut ui
deat̃ quilibet singulariter nominat̃ ibi
secus. **C**ontra hanc so. oppo. de. l. lu
cius Or ru aduerre ut glibet i uirile uo
catur sed dicūt ultramon. ibi nō fuit
nomen distributiui sed fuit appositum
relatiuū quis ul̃ qui utputa relinquo
seruis quos testō manumisi unde per
inde est ac si distributiui fuisset apposi
tum Ista so. est falsa per. l. si p̃r inprin.
ff. eo. ubi ponitur dictio quis et tñ non
uocatur in uirilem non enim ponit̃ ibi
in aliqua illarum. l. distributiue sed ma
gis relatiue et ideo solue ad. d. l. lucius
q̃ ibi ex presump̃ta uoluntate defuncti
propter rationem quam hic ponit glo.
quam et dy. sequitur et Bal. ita h̃ tenz

Sumus expediti de prima parte uenio
ad scdam. Oppo. uenio ad glo. fi. ut
eam intelligas scias q ista gl. signat co
trarium unum et unam. q. format per
mixtim ideo erit tibi laboriosius si non
intelligas et leges eam ut dicam tibi.

Oppo. de. l. si quis ticio. 2º Ryo de usu
fruc. accre. So. uerbū quia hic positum
tollit hrium ista so. reprobat gl. per. l.
lucius fundi et per. l. liber homo. §. ti
cius et. l. interdū Primo Ryo de here. in
sti. unde dicit gl. ibi dicit ticio et heredi
bus suis. s. defuncti hic dicit ticio et fi
liis ipsius tici et ista est uera so. quod
aut sequit in glo. intrat in quadā qōn
uide et signa ibi quā intersit modo in
trat in quadam qōn qualiter inter se di
uidat cōiuncti ibi uel ibi h. redit ad grū
qd primo fecerat Sequit ibi uel refert
al. restat Redit ad qōnez quā s. fecerat
siue tetigerit non enim hoc est de soluti
one grūi Procedo g. in recitatione glo.
soluit glo. alio modo ut hic dicit filiis
ibi heredibus quod glo. reprehendit per
autenticam de iureiurando amo. pre.

Nam si pater et filius censetur una per
sona et ita heres et defunctus tene ergo
precedentē. so. q. ibi loquit d. heredibz
testatoris hic de filiis ipsius heredis in
stituti uel legatarii. **Q**uomodo ergo et
modo intro. q. q. glo. format. Isti he
redes simul coniuncti qui uocatur in u
nam porcionem qualiter diuidant illā
porcionem inter se dicit glo. q. eam di
uident pro hereditaria porcione ut. l. q.
cum plures. ff. eo. Vel uerius est uiden
dum qn ticius miscet cū pluribus here
dibus Aut heredes fuerunt noīati sin
gulariter aut non si fuerunt nominati
habebūt uiriles al. habebūt hereditarias
bartolus legum doctor.

De uoc. heredibus et successu l. substa.

S **Q**ui Breuiter dicit
Ille qui non est soluendo po
test unum seruum sibi fa
cere necessarium nisi esset.

Alii specialiter obligatus hoc dicit.

Cum serui Institutione
qui enunciatue aliquem dicit esse liberū
u. libertatem relinquere secus in leg
ato hoc dicit.

S **I**l tutor Tutor non potest
seruos pupilli sibi necessarios heredes

instituere hoc dicit.

Cum quidam Seruus
potest ab instituto libertatem consequi
et pupillo necessarius heres existere. h. d.

Quidam cum Si seruus
fuerit heres institutus i toto uel in pte
sine libertate uel erit heredis tutor uel li
ber h. d. usq. ad. §. illo Oppo. insti. de
here. insti. §. seruus. **S**o. ibi alienauit
in uita hic legauit in ultima uolūtate
Item oppo. q. ultima scriptura debeat
ualere et sic cum legatum post instituci
onem fuerit factū preualet legatum ut
l. si mihi. §. legatis de legatis. j. so. sp
eciale ē hic fauore istitucōis et liberatōis

Illo Si legatum seruo sine liber
tate relinquatur heres prestare non cogi
tur sed ad prestandum hortabitur h. d.
Oppo. de. l. seruus. i. de leg. 2º. So.
non ualet legatum ut heres cogatur de
necessitate prestare tamen de equitate sic
ut hic oppo. de. l. seruus de alimen. le.
So. speciale in legatis alimentorum.

S **I**l quis etenim Si seruus
a primo gradu legatur et pupillo pu
pillariter substituatur Si conditio sub
stitutionis extiterit heres erit et liber si
de fecerit legatum ualebit hoc dicit. §.
iste. Bartolus legum doctor.

D **e** cisione Si seruus pure
instituitur sub condicione libertatis si
quidē condicio est pōtatiua 2. defecerit
hereditate et libertate priuatur si talis
libertatem consequetur et hereditate p
uabit si soluendo fuerit testator al. utr
anq. habebit hoc dicit oppo. de. l. cum
seruus. ff. de condi. insti. ubi condicio
apposita in libertate u. in hereditate
reperita. so. illud quod hic dicit pure
instituit intellige hoc expresso al. si sim
pliciter u. etiam institutio facta sub
condicione secundum R. y. malūb.

Glo. continuat quia in testamentis li
beri exheredantur et pretereuntur ideo
de hoc dicit. Vel aliter dictum est
de institutionibus uerum quia exhere
datio fit quandoq. a gradu instituto
rum ideo de hys ponit hic.

Quam post Si ex hereditio fiat ab omnibus gradibus tacite uel expresse ualeat testm. h. d. uel aliter Clausula in fine posita refertur ad omnia pcedentia si non est ratio quare magis ad unum referatur quā ad aliud hoc dicit Nota q ex hereditio debet fieri ab oī gradu ad hoc q ualeat gradus ille Nota 2º q dixi in 2º sumario d clausula in fine posita oppo. ff. eo. l. iii. §. an heredis glo. huius timor hic distinguit et ponit totam distinctionem q fecit ibi tex. ideo dicit ut in glo. ex qua nota in principio sui q clausula i principio posita refertur ad omnia sequentia sicut hic dicit tex. de cla in fine posita q refertur ad oīa pcedentia si non potest reddi ratio quare magis ac Item ex 2º membro nota q cla in medio posita refertur ad pcedentia et sequentia q intellige secundum limitatōes que sequitur Sequitur in glo. quādo sit in gradum 2c. Nota q illud qd dicit cla. posita in medio refertur ad omnia debet intelligi i medio hoc est iter diuersa capitula Sed si ponitur in medio unius capituli ad illud tamē refertur quod perpetuo tene menti Et ista que dico sunt uera quando tractamus de repetitione unius clausule subsistentis p se de qua loquitur lege talis scriptura. ff. de leg. i. Sed si loquimur in repetitione alicuius qualitatis uel modificationis respicientis aliud tunc an intelligatur facta repetitio nō ē nostra materia hic sed est materia i l. que condicio. ff. de condi. et demo. et de condi. insti. cum seruus insti. de l. acquil. §. hoc tñ capite et de. le. iii. l. in repetendis dixi plene vi. bo. rap. l. p. tor. §. i. pro de claratiōe huius glo. sūe querenda duo. primum utrum cōtra presumptionem huius. l. admittat probatio in contrarium glo. hic in pñ. dicit q non quā uide ista glo. comuē reprobat quia ymo potest probari contrariū ut. l. iii. §. si. ff. eo. et ar. §. de testa. mili. l. in testamento Quero g 2º. quid si primus gradus est nullus ex causa preteritionis utrū testamentum possit incipere a sequenti gradu glo. hic uidetur dicere q sic. Tu uero distingue an primus gradus rumpatur pteritiōe postumi an uero preteritione iam nati ut nota in. l. iii. in. fi. ff. eo. et in. l. nā et si sub condicione. ff. de libe. et postu.

Bartolus de saxoferrato.

Si auus tuus Nepos qui per mortem patris incipit tenere primum locum si reperiet preteritus rumpit testamentum per. l. uelleyam h. d. opo. de. l. si quis postumos. ff. eo. so. ibi decessit filius institutus p mortem aui hic eo uiuente. Oppo. 2º dicit hic sine impedimento uelleye contra ymo uelley. hoc permittit q nepos qui tenet primum gradum si reperiat preteritq rumpet testamentum ut. l. gallus. §. nunc. ff. eo. huius timore sunt hic. i. glo. nra multe ex posiciones et quelibet est bona Tu tene primam quia est magis clara et eam tenent ultramontan ut quod dicit sine impedimento legis uelleye hoc est lege uelleya cōcedente Nota ex hac. l. unum qz nepos succedat in locum patris sui ut dicit hic textus tamen ex persona sua succedit non ex persona patris sui succedit quod appz quia institutio patris sibi prodest uel nocet si inspicatur institutio uel ex hereditio facta de eo quod ergo dicit nepos succedit in locum patris intellige hoc est in gradu ut sicut filius tenebat gradum primum ita hodie tenet nepos filio subducto ex persona sua non succedit.

Si quis filium Qui iubeatur esse alienus a substantia defuncti ex hereditatus uidet h d Nota q quando sensus est clarus nō est recurrendum ad interpretationē oppo. ad hoc de. l. si alii ff. de usu le. So. ibi non constabat de mēte hic sic Oppo. 2º de. l. in sūma ff. de re iu illa concordat cū ista Quero qd est preterire dicit glo. preterire est de filio nullā mentionē facere uide glo. Ex hac glo. uidetur q si aliquis filio aliqd legauerit q nō uidetur preteritus quia de eo est facta mentio sed hoc est contra casum in. l. pe. i. de fidei gmissis Et iō ad istam glo. addebat fran Accur. pterire est nullaz mentionem facere de eo si instituēdo uel ex heredando fallit in milite cuius silentium habetur pro ex hereditatione ut in. l. si cum uel in utero §. de testa. mili.

Maximum uicium Hec est multum difficilis. l. iuuenibus Breuiter dicit Masculi et femine equaliter ex testamento et ab in testato

successor et debent nominati equaliter
exheredari et eodem modo dicunt nullum et
petunt quod tabu. et idem in filiis et nepotibus
2 in natis 2 nascituris. h. d. Diuiditur in
tres partes principales Primo ponit quatuor
uicia iuris antiqui Secundo illa corrigit 3
ponit quintum uicium et illud corrigit
secunda ibi scimus itaque tertia ibi sed quod est
aliquis Item prima subdividitur Nam 1
ponit tria uicia secundo ponit exemplum
primum uicium 3 ponit duas persuasiones
ad ostendendum quod predicta sunt uicia 2
ponit quartum uicium secunda ibi 3 preteritus
tertia ibi qui enim quarta ibi cum etiam.
Non quod non debemus esse accusatores na-
ture. **N**ota quod querela inofficiosi tes-
tamenti est auxilium subsidiarium quod habet
locum ubi aliud non competit. **N**on 3 quod
magis est habendus odio exheredatus quam
preteritus. Non 2 quod preteritus potest di-
cere nullum uel uenire per quod tabu. Hys pro-
missis oppo. ad primum de. l. femine de re
iur. et. l. in multis de sta. ho. So. quod tunc
ad succedendum uel succedendi modum non
debet esse diuersitas sed quantum ad officia
publica sic ut in glos. **A**d secundam oppo.
et uidetur quod etiam hodie reperitur istud uici-
um quod etiam exheredatus habeat plus quam
preteritus nam preteritus prestat legata
coniunctis personis per tit. de leg. postea.
Exheredatus evertit per querelam in totum
unde legata non prestat ut. l. ticia de in-
offi. testa. So. dicit glossa. quod istud uicium
erat olim de iure antiquo tamen hodie corri-
gitur per autem. ex causa quod an sit uerum
ibi dicam. Item oppo. quod etiam de iure an-
tiquo illud idem uicium supersit Pone enim
quod pater meus me exheredauit absque causa
et mihi dedit legatum certe testamentum euertere
quantum ad institutionem remanet firma le-
gata per autem. ex causa et sic habebit plus
iste exheredatus quam ipse institutus quia
habeat legatum Glossa. an hoc sit uerum po-
nit oppo. quod non sit uerum dicam tibi in
autem. ex causa.

Non licet Ita autem. sumitur
ex autem. ut cum de app. cog. et que sic
sunt dic ut in glo.

Ex causa Multum est diffi-
cilis materia huius autem. in tex. est brevis
hic in corpore unde sumitur est satis longa
Casum in terminis pone sub nube ut
lra iacet Circa hanc autem. primo est uidetur
dum quod se habet ad. l. C. quidam dicunt

corrigendo quia in. l. C. dicebatur quod filia
exheredata soluit legata et fideicommissa
quod corrigitur per istam autem. quod quibusdam
non placet ut infra dicam. Ego tamen
puto hoc esse satis uerum Alii dicunt quod se
habet determinando nam in. l. C. simpliciter dice-
bat de ex hereditatione et preteritione Sed hoc
addit quod debet fieri exhereditatio uel preteritio
cum causa quod colligitur ex 20. cum dicitur ex causa quod
non placet quia hoc quod dicit de inserti-
one cause non est per istam autem. sed per
autem. non licet. s. proxime positam tene glos.
primam. **V**eniamus ad glos. et oppo. et
uidetur quod ex causa preteritionis rupto
testamento non debeant legata ut. l. filio preteri-
to. ff. de in ius. tes. Huius timore sunt
hic oppo. Nam quidam dicunt quod. l. con-
traria et omnes similes corriguntur per
istam Pro hac oppo. facit primo hoc autem.
generaliter loquitur et in corpore unde
sumitur in. s. si tales igitur similiter lo-
quitur generaliter ubi loquitur de testame-
to facto a filio qui preterit uel exher-
edauit parentes hanc oppo. tenet glossa. in
multis locis. s. in. l. contraria et in. l. ux-
orem de manu. testa. in ultima glossa. et in
autem. unde hec sumitur. s. si tales et. i. d.
codicill. l. i. Preterea eadem uidetur ratio
in preteritione que in exheredatione Nam
sicut testamentum ipso iure annullatur per prete-
ritionem ita annullatur per exheredationem
causa non inserta secundum omnes hanc et
tenent omnes glossa. quas infra allegabo
que dicunt quod hec autem. habet locum in
preteritione postumum 2c Alii sunt in con-
traria oppo. qui dicunt quod hec autem. non
habet locum in filio preterito a patre et
tex hic debet intelligi de preteritione ma-
terna que pro exheredatione habetur ita
tenet glossa. in corpore unde autem. hec sumi-
tur. s. aliud quoque capitulum et ideo 30
in suma Dy. etiam in distinctione magna
qua facit in. l. gallus non dicit iura an-
tiqua in hoc per hanc autem. esse correctam.
Idem uidetur tenere dominus la. Bu. hec oppo.
probat in corpore unde hec sumitur. s.
sin autem. hoc obseruatum non fuerit ibi nul-
lum exheredatis liberis et de preteritis nul-
lam facit mentionem et de iure hoc est ue-
rum quod iura antiqua non corriguntur nisi
quatenus exprimuntur in. l. noua corrige-
te ut. i. de appella. l. precipimus in fi.
Preterea istud est ius nouum quod uidetur in-
ductum in filii fauorem sed hic nullus
esset fauor filii immo odium quia tenetur
ad legata ad que aliter non tenebantur glos. 2c

q hoc ius sit in fauore filii probatur i dicto. §. sin aut hec obseruata non fuerint ibi ne filiis falsis accusatōibz 2c Hoc etiā tenebat Pe. dñs Cy. erat in cō traria opinione non tñ rñdet ad rōnes i grium nec eas facit quid dicemz dubiū est propter opy. tantorū finalr ego di co pro declaratione huius. q. q. exhe redatio pōt tripliciter assumi uno mō stricte et sic exheredatio est ab hereditate exclusio expresse et sollemniter facta et sic loquit iste titulus prout de exheredatōe loquit. §. si est facta nominatim ey et i testō interuenerint omnia que habuistis nō. s. co. l. i. Alio mō assumit exhere datio large et tunc exheredatio ē ab he reditate exclusio facta tacite uel expresse scdm testatoris uoluntatem et isto casu hoc nomen exheredatio cōprehendit pre teritionem factam a testatore sciente se filiū habere hoc probat in. l. si patronus in prin. de bo. li. et. l. ii. §. si. et in. l. si cū uel in utero et. l. si certi. s. de testa. mili. Ille enī qui dat hereditatē alteri et de filio nullā facit mētionē tacite exhere dat eum Et si tu diceris. ll. grie loquē in milite in quo est speciale q preteritio habetur pro exheredationē concedo q spe ciale est in hoc q preteritio militis ualet tanq exheredatio quia sic uoluit in pa gano non uale tñ ita fuit uolūtas pa gani q illa preteritio habetur pro exhere datione sicut uoluntas militis tamen in milite ualet propter priuilegiū suū in illo non ubiqz g potest dici q exhere da tio sit in uno ualida in alio inualida sic dicimus in exheredatione que fit sine cā

Naz exheredatio esset inualida Tertio modo potest dici exheredatio largissime ab hereditate exclusio et hec cōprehendit preteritionē factā a testatore sciente uel ignorāte se filiū habere que preteritio p exheredatione est ut. l. si instituta. §. si. cum. l. i. ff. de inoffi. testa. et si tu dicis ibi speciale in matre cuius preteritio ha betur pro exheredatione ualida Cōcedo q habetur pro exheredatione inualida ita q opus est querela sed in alio pro ex heredatione inualida tñ quia licet ūba testamenti talē filiū excludant tñ uolun tas testatoris nō affuit ut. d. l. si cū uel in utero s. de testa. mili. Et sic bene tri plex est exheredatio una largissima qñ ex uerbis testamenti ad hereditatem nō admittit licet expresse nō excludat neq tacite scdm uoluntatē qñq large assu

*exheredatio p
tripliciter assumi
uno mō stricte*

*alio mō assumi
tunc large*

*alio mō p
capi largissime*

mitur ut qñ non excludit expresse fm uerba sed tacite scdm uoluntatē qñq sumit stricte et proprie exheredatio ut qñ expresse excludit fm uerba et scdm uoluntatē. Nunc ad. q. propositā dico q hec aut. habet locū i preteritōe largo modo sumpta nō dico largissime et sic distingue. Aut filius ē preteritus a tes tatore sciente et habet locū hec aut. quia testm rumpit q tum ad heredis institu tionē cetera firma manent. Aut est pre teritus a testatore ignorāte et tunc iura antiqua remanēt incorrecta quia testm nullo iure ualebit Et q hec distiuctio sit uera primo probat ex corpore unde su mitur. §. sin aut. Nam ex eo q dicit nullaz hereditatē liberis intelligo exhere dationē large ut cōprehendat preteritiōz a sciente factam et hoc probatur ex rati onibus que statim in tex. annectuntur.

Dicit enī ne filiis falsis accusationibus condemnent 2c et ista uerba comprehen dunt filiū exheredatū uel preteritū cum causa licet non uera a sciente infra seqt uel aliam circumscriptionē in parentuz sbam paciant. Circumscrip tio enim est deceptio facta ab aliquo per dolū ut. l. i. ff. de minor. et ibi nō. Sed ille qui pre terit aliquem scienter dolose tum circū scribit g 2c Ex rōnibz g annexis appa ret qd exemplū exheredationis debet lar ge sumi ut cōprehendat preteritionēz h etiā probat in. §. si. tales igit et in. §. sin aut hec obseruata non fuerit ibi loq tur generalr nec de exheredatione ul pre teritione facit mētionē hoc etiā probat in. §. et h quidem exheredationis uel p teritionis pene 2c et. i. sequenti. §. seqt Sola enim nostre serenitatis est intentio a parentibus et liberis iniuriā preteritio nis ul exheredationis auferre Apparet ergo q imperator intellexit in preceden tibus gñis de exheredatione. Ex predic tis apparet rñsum ad ea que in grium allegant uidelicet q in corpore non fit mencio de preteritione ymmo falsum ē quia fit mentio expresse in uerbo et h q dam Item dū dicit exheredat intellexit large ut cōprehendat preteritionē factā a sciente merito iura antiqua corrigūt Nec ob. qd ipsi dicunt q ius nouū in ductum est in fauore filiorū quia fateō q fauor filii est in hoc q in exheredatōe ul preteritione debet inferi causa Sed fa uor testantis est q testm non irritetur i totum sed remaneat ualidū quo ad alia

*transcriptio 2 deceptio facta ab
aliquo x dolo*

capla probat in corpore in uerbo hoc
aut disposuimus ut et parētes et filios
et testatores ab iniuria liberemus et i eo
de3. §. unde et constat ad utriusq. ptis
utilitatē seu uoluntatez atq. cautelam
hanc. l. fuisse prolatā 2c Ex quibz uer
bis apparet q. non est factum ius istud
in fauorem exheredationis ul. preteriti
onis sed etiā in fauorē testantis. et isto
modo intelligendo sunt uere omēs glo.
que tenent q. iura antiqua corrigunt p
hanc aut. **S**ed si acciperis exheredatioz
largissime ut cōprehenderet preteritionē
factā ab ignorāte tunc in hac pteritionē
iura antiqua non corrigunt quia tex. i
corpore non intelligit nisi de pteritione
facta a sciente ut. s. dixi. Pre. hoc pro
bo per rōnem sicut hodie uoluntatez de
functi preterientis filiū lex tucē q. tum
ad legata ita olim tuebat uoluntatez mi
litis preterientis filiū in totū Sed in mi
lite adhibeat illa distinctio aut preterit
filiū scienter aut ignoranter ut. d. l. sic
certi cum similibus. s. de te. mili. g. 2c
Et isto casu intelligo uerā esse opy. alio
rum qui dicunt iura antiqua n. corrigi
Scdo oppo. ad. l. istā et uideē q. legata
non debeat testō rupto ex causa preteri
tionis nt. i. ti. i. l. ii. de leg. ii. l. si quis
facto testō de fideicomiss. l. l. si pater i
prin. cum sy. Huius timore sūt hic alie
opy. dicunt quidam q. ille. ll. corrigun
tur per istam et hec fuit olim opy. Pla
cē. que probatur pluribus rationibus
Primo quia hec aut. loquitur generalr
g. 2c Preterea. ll. et iura allegata in q. riu
loquuntur in postumo tñ lex parificat
postumum et iam natum ut. l. maxi.
in fi. sed in iam nato preterito iura an
tiqua corrigunt g. 2c Preterea sicut oli
qn testm. rumpebat per q. tabu. debebat
legata certis personis per edictuz de leg.
prstan. ita hodie debentur legata uniu
saliter per hanc aut. sed in illo iure anti
quo non fiebat distinctio inter postumū
et iam natum ut. l. i. in prin. ff. de con
tra tabu. g. nec de isto iure Alii dicunt
q. ista fuit opy. Azo. q. ll. contrarie n.
corrigantur sed ille loquuntur in filio
postumo hec in filio iam nato Ista opi.
fundabatur pluribus rationibus Primo
quia in corpore nō fit mentio de postu
mo g. 2c Preterea quando filius iam
natus est preteritus testamentum statiz
est irritum quantum ad institutionem
et sic legata nunq. habuerunt dependen

tiam ab ea ut dicitur in simili et. ff. de
iniusto rup. irri. te. l. nam et si. §. fi. la.
de Arc. et. d. Cy. tenent primam opy.
f. q. leges contrarie et similes corrigatur
allegant q. sit glo. de fideicomiss. libe.
l. generaliter. §. ex testamēto allego tibi
plures alias glo. que in postumo loquū
tur. ff. de capti. et postli. re. l. i. §. fi. 2
de fideig. l. si pater in prin. et de testa.
tu. l. i. et de leg. ii. l. si quis facto testō
et. i. de codicill. l. i. Audiui dominum
Ray. tenere contra istaz opy. et sic plu
ries ita cōsuluissē **A**udiui etiā. d. la.
Bu. super hac aut. tenentem contrariuz
per istam rationem hec aut. loquit q. n.
preteritio fit a matre sed hanc opy. s.
proxime reprobauit. Preterea dicebat ip
se hic loquitur quando preteritio fit a
matre ex causa qd. patet quia tex. dicit
ex causa preteritionis 2c Sed in postu
mo non cadit causa ut. l. si quis in suo
§. lege. s. de inoffi. testa. quid dicemus
dico idez qd. s. aut preteritio postumi
est facta ab eo qui sciebat se uxore preg
nantem habere et est uera prima opy. q.
iura antiqua sunt correctā hoc probat
ex tex. in corpore ut. s. dixi et licet ibi
nulla mentio fiat de postumo tñ loqui
tur generalr de qualibet pteritionē Aut
pteritio est facta ab eo qui uxorem non
sciebat esse pregnantē tunc nō corrigū
quia tex. in corpore de hoc non loquit
h. opi. probat in simili. s. de testa. mili.
l. si cum uel in utero et. l. qui iure. ff. de
testa. mili. Preterea hoc probō p. ratioz
efficacē. Certuz ē q. donatio inter uiuos
nititur maiori firmitate q. legata q.
cōsensu duorum fit g. 2c ut nō. in. l. i.
ff. de pac. **I**tem non potest reuocari
sine causa ut. i. de reuo. do. p. totum.
Sed donatio inter uiuos propē supue
niētes filios de quibus testator nō cogi
tauit irritatur g. multo magis irritantē
legata ut. l. si unq. i. d. reuo. dona. fac
ad hoc. ff. d. pact. l. tale pactum. §. fi.
pterea hoc tenere est contra uoluntatez
testatoris Pone enim q. testator non ha
bēs filios fecit magna legata fratribus
et consanguineis quod non ē uerisimile
eum fecisse si d. liberis cogitassz non enī
ptulissz exteraneos soboli sue ut. l. cum
auus d. condi. 2. d. mon. d. fideig. l. eu3
acutissimi **I**dem iuris ē si aliquos fili
os habebat tēpore test. **N**am psumit
l. q. si cogitassz plures filios habere mi
nora reliquisset legata ut. l. si is qui in

fi. ff. de iure codi. et sic uno casu ē ue
ra opy. Pla. et sequacium Responde
mus ad quasdam rationes quas feci p
Placen. inquantum cōcludunt q̄ Azo.
et specialr̄ ad illam quā feci de ti. d. leg.
pstan. Nam dico q̄ ibi nulla ē dīa in
ter postumū et iam natū siue scientē siue
ignoranter testator preterierit rō quia ī
utraq̄ est eadē rō quare aut p̄tor conser
uauit legata giunctis personis Certe qa
p̄tor rūpebat testm̄ qd̄ de iur̄ ciuli erat
ualidū et in hoc iniuriā faciebat legata
riis oibus ideo ex egtate sua reseruauit
legata cōiunctis personis ut. l. i. i. p̄n.
de leg. prestā. et ista est rō uniformis ad
postumū et iam natū quoquo mō prete
ritum sed hic legata cōseruante propē
tuendā uoluntate defuncti cessat qn̄ p̄
teritus est ab ignorare nūc Ryo ad istas
rōnes factas p̄ Azo. q̄ Placē. Non ob.
qd̄ dicit q̄ legata ceperint dependere ab
institutione ut dicam. i. in q̄ris super
uerbo exheredationis Non ob. qd̄ dice
bat. d. la. Bu. q̄ hic loquit̄ de p̄teritōe
que fit ex cā quia hoc falsūz puto imo
loquit̄ indistincte de oī p̄teritionē p̄ quā
p̄teritus circūscribit̄ ut dixi in p̄cedenti
q̄rio et q̄ tex hic dicit ex causa p̄teritio
nis debet exponi. i. ex ipsa p̄teritione et
sic intransitiue legiē simile habuistis. s. i.
l. i. uel dic q̄ uerba hic posita sūt Guar
nerii in corpore aliter iacent Sed q̄ istaz
opy. quā tenui tam in p̄cedenti cōtra.
q̄ in isto **Oppo** de casu. l. ultime. ff.
de here. insti. ubi qn̄ p̄teritio est facta ab
ignorante uiciat̄ h̄ institutio et legata
firma remanent. So. ibi loquit̄ qn̄ pre
teritus est aliquis cuius p̄teritio testm̄
non rumpebat Sed institutio rumpitur
propter defectum cause quam testator
adesse putabat que causa respiciebat in
stitutionē solaz n̄ legata merito legata
firma remanent etiā quia in eis non est
uoluntatis defectus hic secus ut s. dixi
Contra hoc etiā fortiter oppo. de. l. cū
mater. ff. de inoffi. testa. ubi uidetur q̄
debeat distingui totū ecōtra ad illud
qd̄ ego dixi s. aut p̄teritio est facta a
siente et sic re et consilio et legata tunc
non debeant ita uideē tenere glo. ibi po
sita. Ryo q̄ rōnes 2. opi. gl̄. n̄ sunt uere
per rōnes quas. s. dixi unde tene opy.
Azo. ibi posita q̄ dictū in prin. l. corri
gatur p̄ id qd̄ sequit̄ et tunc facit pro
opy. quā teneo qd̄ satis placet Vel dic
subtilius qn̄ mater p̄teritit filiū que nō

credebat se habere et alios instituit filig
habet duplicē uiam uno modo q̄ dicat
testm̄ nullum seu institutionem nullam
p̄pter defectum cause quia mater ideo
instituit extraneū quia putabat se filiū
non habere quare erit falsa et tunc uicia
bit̄ institutio et remanēt legata ut d. l.
cum mater in prin. et. d. l. ult. de here.
insti. Aut uult irritare institutionē tāq̄
p̄teritus et uenire p̄ querelā olim ul̄ ho
die dicendo nullum ipso iure 2. tūc lega
ta totalr̄ nō ualebūt Sic loquit̄ finis
d. l. cum mater et id qd̄ s. dixi uobis
Oppo de. l. ii. s. eo. et. ff. de libe. et pos
tu. l. gallus p̄ totam. l. Huius timore
possunt esse hic alie opinionones una q̄
hec aut. habeat locum in preteritione
postumi qui non est proprie postumus
sed per legem uelley. subducto eo q̄ tene
bat primū locum lequens incipit tenere
locum primi et glo. i. l. i. ff. de testa. tu
uideē tenere q̄ in tali postumo locum
habeat hec aut. in q̄riū v̄r nam talis
postumus fuit permachinacōz p̄teriti
tus nam testator eum ideo nō instituit
quia alter cū precedebat et sic licite fecit
teneo glo. Ad contrarium Ryo. q̄ hec
machinacio uideē sicut enim qui habz
uxorem pregnantem et uentrez nō insti
tuit ita ille qui habet nepotem et de eo
non fecit mentionem s̄m. consilium. l.
uelley. saltem in re ipsa circūscribit cū
huic opy. consonat uolūtas de functi si
enim filium suū qui erat in primo gra
du grauauit legatis multo magis est p̄
sumedū q̄ grauasset nepotem qui erat
in uteriori gradu oppo. s. de bo. po.
cōn. tabu. l. i. et. ff. de leg. pstan. l. i.
ubi testō. irritato per contra tabu. ex
causa preteritionis legata non debēt
nisi certis personis hic uero dicit̄ q̄
omnibus huius timore sunt hic opy.
nam. glo. i. d. l. i. s. de bo. po. contra
tabu. tenet q̄ ille. l. hodie corriguntur
per istam ut nota. ff. de usufruc. l. si
extraneo alibi uidetur tenere glo. q̄ hec
aut. non loquatur de preteritione filii
emancipati ut nō. ff. de minor. l. si fili
us et s̄m. hanc solue contraria q̄ ibi lo
quuntur in filio emancipato hic in suo
uel in eo qui non est filius nec emanci
patus ut descendens ex linea materna
Pro prima opy. facit quia tunc ui
dentur exequata quando nullum factū
est testamentum ut nō. s. de collacio. l.
si emancipati et in hac autem. et. i. l. ga

llus. §. et quid si tñ. ia. de are. l3. sit d
illis qui tenent q in filio preterito iura
antiqua non sint correcta tñ in filio e
mandipato tenet q iura antiqua corri
gantur nam tex. in corpore in. §. cau
sas 20. si quemlibet ex predictis loquit
de liberis q. pñt. ab intestato succeder.
Sed quantum ad succōnez Ex testamē
to nulla est diffretia inter emandipatū
et suū ut in aut. de here. ab in testa. §.
nullam ergo 2c. Pro hoc assignat ratio
nem quia hic est fauor filii emancipati
qui dicit ipso iure nulluz nec habet nece
sse sub dubio litis pendencie intempta
contra tabu. et istam opy. puto uerā
si ponimus pretericionem factam a sci
ente al. secus oppo. ff. de leg. iii. l. ii.
so. fm. dy. et bene ibi loquitur quādo
legata relinquūtur ab ipso preterito a
quo ab inicio reliqui non poterat et sic
hereditas de uenit ad eum ex quodam
casu non ex iudicio defuncti ut. l. si sit
§. i. ff. de lig. iii. hec aut. loquitur in
legatis relictis ab instituto a quo ab in
icio poterat relinqui que conseruantur
beneficō huius aut. Ex hoc habes q dy.
hic uidetur tenere q ista aut. habeat lo
cum in pretericione filii sui quod dixi
s. et dic hic ut s. dixi. Expediti sumus
de contrariis circa uerbum preteritōnis
nunc uentamus ad uerbum ex hereditis
et uidetur resciso testamento per filiū
ex hereditum cetera utiuntur ut. l. pō
p. §. si ex causa. ff. de inoffi. testa. huius
timore sunt in hac materia multe opy
Nam mar. dicebat q hoc contrarium
habet locum fm. illa tempora f3 que
habebat locum querela hodie uero non
habet locum querela cuius opy. reproba
tur hic in glo. in. l. i. ff. de inoffi. te.
Alii dicunt q. l. contraria corrigitur
per istam aut. nam hodie si testamētū
rumpatur per querelam uel alio modo
a filio ex hereditato legata debentur ut
hic et hoc tenet glo. i. l. contrarie et ff.
de i. offi. testa. l. nam et hii. §. i. et de
testa. tu. l. i. iure nostro §. i. de leg. ii. l.
cum filius inprin. Et in istis locis glo
tenet istam opy. et differt hec opy. ab
opy. mar. quia secundū hanc habet lo
cum querela sed legata remanent firma
sed illa legata remanebant firma sed nō
habebat locum querela. Tercii dicunt
ut azo. in summa aut testamētū ē nullū
ipso iure quod est qñ causa non est in se
ta in ex heredacione ut infra dicam et

tunc habet locū ista autēti. Aut cau
sa fuit in certa et tunc quia oportet tes
tamentum irritari per querelam legata
2c. fm. cōez opy. similiter irritantur 2
iura antiqua nō corriguntur Ista opi.
probat quia quando testm est nullū
legata non habent dependentiam ab in
stitutione sed quando est aliquod et irri
tatur secus ut dicitur in simili in. l. nā
et si pp. de iniusto. te et. l. iii. in fi. de
libe. et postu. et ibi nota. ista opynio
placuit hugo. tamen displicuit eius rō
Nam in eo quod dicit quādo testm ē
nullum legata ualent ē q. l. si is qui in
potestate in prin. ff. de leg. pstan. in eo
uero qd dicit q quādo ab inicio ual
uit legata irritantur pp. dependenz
est q. l. similes. ff. de testa. mili. Quidā
uolentes substinere rationem hanc nul
lum laborant ad respondendum ad d.
ll. Tu dic breuiter q non ob. l. is qui i
potestate quia ibi loquitur secundū tem
pora antiqua fm. que legata non pote
rant ualere nisi ex testamento adiretur
hereditas hodie secus in casu huius aut.
Non ob. l. si miles quia ibi ualuit test
amentū ab inicio de iure speciali unde
l3 tollatur non est tante potentie q ad
se trahat accessorium unde ratio Azo
ad huc remanet uiua hugo tamen assig
nauit aliam rationem quia ubi testator
infuit causam merito minus punitur
ut sic quo ad institutioez tñ irritetur
testamentum Ista ratio reprobatur per
doc. quid enim si testatur inserit uerā
causam s3 heres eam non probauit cer
te in nullo delinquit tamen secundum
opy. predictam non ualere legatū un
de alii ut iaco. de are. tenent opy. istā
p aliam rationem. s. quia hic dicit tex.
irritum 2c. in corpore dicit euacuato
et sic intelligitur quādo est irritum ip
so iure et ista opy. non pl3 nam uerbū
irritum non est in corpore sed in d. §.
dicit euacuato In alio dicit resciso. et
glo. intelligit ibi euacuato testamētū
l. per sniaz et sic agebatur querela qd
enim dicit euacuato testamēto 2c. et sic
sunt ablatiui absoluti et resoluuntur i
condicionem. i. si euacuabitur s. p. que
relam ut. l. a testatore ff. de condi. et
demo. et ff. d. usuz. l. euictis et eod. mō
in alio. §. ubi dicit resciso testamēto
unde alii tenentes primā opy. dicunt
q quādo testamentum irritatur p que
relam legata non debentur quia irritatē

iudicium tanq̄ dementis ut. l. ticia ff. de inoffi. testa et istam opy. uidi. qñz tenere dominū ia. de bu. dum legeret l. contrariam et postea cū legebat hanc autenticā uidi eum uacillare et nil firmare sed ista ratio non placet nam l3. oli testamētū irritaretur per querelam qua si ex colore dementie. l. hoc colore. ff. d. inoffi. testa. tamen hodie non irritatur illo colore sed irritatur testamentū p̄ q̄ relam qñ causa inserta non fuerit. uera non enim pōt dici demens qui filium suum exheredauit ex in iusta causa inserta sed potest dici q̄ causa non sit uera Et ista rñso colligitur ex dictis ia. d. are. in ista materia circa alium passum unde alii ut dy. sūt in alia opy. totū e contra ad precedentē dicit enim aut causa legitima ē inserta et p̄ hēdē nō probata et habet locum hec aut. uel l3 irritetur testamentū per querelam legata firma maneat aut causa non est inserta in ex heredatione tunc irritetur testamentum in totū et ita dicebat ipe quod colligitur ex corpore unde sumit hec aut. Dominus cy. dicit hic et audiui eum dicentem cum legeret istam aut. q̄ pluries ipe respexit in corpore et nunq̄ sciuit colligere ex aliquo tex. illud quod dy. dicit uidetur mihi q̄ dy. hoc collegerit ex tex. in corpore ex altero de duobus locis. §. i. et. §. fin aut h̄ obseruata non fuerint ibi ne filii falsis accātionibus zc. nam tunc dicit esse falsa accācio quando causa ingratitudinis inseritur que uera non apparet uel possum dicere q̄ ipse collegit h̄ ex. §. fin aut hec obseruata non fuerint ex fi. §. in uer. in antiquo aut negotio zc. ubi tex. uidetur hoc expresse dicere ideo eum uidi totū hec opy. dy. nō placz nā l3 una sit ratio in corpore ne falsis accusationibus condempnetur zc. que congruit exheredationi cum causa cy. statim annectit aliud uel aliquam circūscriptionem in parentum substantiam liberi padantur zc. que ratio congruit exheredationi sine causa et ēt preteritis a sciēte ut s. dixi pā. tex. dicit fin aut hec obseruata non fuerint et sic loquitur generaliter siue non fuit obseruatum illd̄ qd̄ precepit de assercione cause siue non fuerit obseruatum illud quod precepit quod causa probaretur per heredem nō obstat tex. i. uer. in alio aut negotio zc Nam Imperator ideo sic pronunciauit

quia reperit testamentū esse falsum dolo et machinatione quorundā extraneorum frūm. et sic non deficiebat ex causa pretericionis uel ex heredationis. l3 ex causa falsitatis ut ibi tex. expresse dicit et dolo et machinatione quorundam fuisse comperimus zc. preterea posito q̄ tex. hoc expresse dixerit illa fuit p̄nuntiatio principis anteq̄ emanaret constitutio unde hec aut. sumitur que erat iusta tūc hodie post hāc. l. esset iniusta teneo igitur opy. glo. q̄ iura antiqua hodie sūt correctā ut in testō reuocato per querelā uel alio quoquo mō ex causa exheredationis legata et fideicommissa firma manet hoc tenet gl. in multis locis qd̄ s. dixi. **¶** Expediti de cōtrariis circa uerbum exheredationis. Oppo. ad illd̄ qd̄ uidetur hic q̄ cetera firma maneat Contra ex testō ex quo n̄ aditur hereditas non possunt deberi legata ut. l. si nemo. ff. de testa. tu. et. i. de de testa. tu. l. si nemo. So. ibi loquit qñ testm̄ uiciatur ex alia causa q̄ ex causa exheredationis uel pretericionis rō potest esse quia qñ ex alia causa hereditas non aditur ad alios peruenit hereditas preter spem et uoluntatez defuncti ideo testator eos grauare non cogitauit Sed qñ irritat ex causa exheredationis uel p̄tericionis testator cogitauit grauare euz que exheredabat uel p̄teribat in quatum poterat sicut enī cum priuabant tota hereditate que sibi debebatur ita presumit lex q̄ multo magis uoluerit euz esse grauātū legatis ideo legata conseruauit. Oppo. s. de testa. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. So. ibi erat alia rōne imperfectū q̄ propter defectū sollemnitatis hic ex causa exheredationis uel pretericionis. Expediti de cōtrariis ueniamus ad. q. Primo quero hic ex causa pretericionis uel exheredationis quid ē exheredare uel p̄terire certe quid sit exheredare et qualē possit intelligi. s. dixi in p̄mo cōtrario Preterire uero quid sit de h̄ s. dic opy. Nam la. de Are. dicit q̄ preteritio est nullā mentionē facere de filio et ideoz vñ tenere gl. in. l. iiii. s. eo. Ex hoc sequit̄ q̄ si quis aliquem p̄terierit causa ingratitudinis inserta uel ei aliquid legauit q̄ iste dicetur exheredatus non p̄terit9 Istud tenet Pe. et Cy. in. d. l. iiii. Sed Mar. syl. tenet cōtrariū hic et dicit ueritatem illud enī probatur ex tex. in. l. maximū ibi cum qua institutione pre

terit 2° quasi dicat ille preteritus dicit
de quo in institutione non est facta me-
tio pro hoc uidetur casus. i. de fideig.
l. pe. et ff. de leg. iii. l. ii. et hoc uult di-
cere tex. in corpore prout nos accipimus
preteritione pro specie distincta in. §. ali-
ud quoque caplm ubi dicit exheredari 2°
preterire debet fieri cum causa et predicta
uera prout nos accipimus preteritionem
pro specie distincta ab exheredatione stric-
to modo sumpta Nam si tu acciperes
exheredatione large tunc talis preteritio
uideret exheredatio ut. §. dixi i. primo
contrario et probatur. §. de testa mili. l.
si cum ul. in utero. ¶ **Q**uero scdo quo
irritatur testm ex causa preteritionis uel
exheredationis in hoc fuerunt opy. q.
quida dicunt hodie non esse locuz querele
qd hic non examin o dixi in. l. i. ff. de
testa. tenendo opy. gl. q. hodie sit locuz
querele. In qone proposita dico sic qnq.
querit de descendebus qnq. de preteritis
ul. exheredatis qnq. de ascendebus col-
lateralibus Circa primu dic Aut fuit
exheredatus ul. preteritus a patre uel a
linea paterna auo paterno et similibus
aut a matre ul. a linea materna Si a pa-
tre ul. linea paterna aut erat in potesta-
te aut emancipatus et tunc si i. potestate
fuit preteritus tunc est testm nullu ipso
iure potest etia petere q tabu. ut. l. max-
imu uiciu et. l. i. §. de bo. poss. q. tabu.
siue fuit inserta causa in preteritione siue
non et legata pstantur oibus per hanc
aut. qd est ueru nisi causa preteritionis in-
serta probata ab herede fuisset qa tunc
ualet nec rumpit Si uero fuit exhereda-
tus et tunc aut fuit inserta causa legi-
tima et tunc oportet euz uenire p que-
rela et si causa probabit p heredem omio
repellit ut in aut. de here. et falc. §. ex-
heredatus Si uero non probabitur tunc
testm rescindet quo ad institutione ut
§. dixi Si uero causa non fuit inserta
tunc potest dicere nullu ut in aut. unde
hoc sumit. §. illud quia cause inserto e
de substancia ut no. in. l. i. ff. de testa. 2°
p. doc. §. eo. l. i. et. l. iiii. ff. eo. p. qrela
n possit uenire quia n hz locu ubi hz locu
aliud remediū ut uidistis in. l. maximu
p q tabu. etia puto q possit uenire licet
sit exheredatus quia no est exheredatus
rite ut. l. no putauit. §. no queuis. ff.
de q tabu. Si uero queris de filio emaci-
pato tunc aut fuit exheredatus et idem
quod dixi in filio ipotestate quia aut

fuit cum causa aut sine ut. §. dixi. Si
uero fuit preteritus et tunc siue fuit causa
et idem q in filio in potestate quia aut
euz causa aut sine ca Si uero fuit preter-
itus in potestate filius quia potest dici
nullu et uenire per q tabu. aut fuit ad-
iecta ca i preteritione et tunc i. §. est dña in-
ter emancipatu et suuz nam suus dicit
nullu et potest uenire per q tabu. Eman-
cipatus uenire habet necesse p contra tab
ut no. in. d. §. exheredatos in aut. de
heredi. et falc. 2° casu qn exheredatio
ul. preteritio fit a matre ul. ex linea mna
tunc nulla est dña inter exheredatione 2°
preteritione cum enim preteritio sit pro ex-
heredatione aut g est preteritus ul. exhe-
redatus cum ca et oportet eum uenire p
querela ut insti. de exhe. libe. §. nunc.
Si uero sine ca tunc dicit nullu quia ca
est de substancia exheredationis et preteri-
onis ut. §. dixi et pdicta habent locum
in filio iam nato naz in filio nascituro
non potest inferi ca ut. l. siquis in suo
§. leges de inoffi. te. Ex predictis patet
q gl. que est in. §. aliud quoque caplm
que uidetur illa. l. intelligere solum in
preteritione materna non dicit ueru quia
habet locu et in preteritione pna facta
de filio emancipato et hoc tenet la. d. are
q tum g ad modum rumpendi est dña
inter filiu emancipatu et suu sed q tum
ad pstatione legatoz rupto testō nulla
est dña que aut sit ratio diuersitatis in
modo rumpendi inter suu et emantipa-
tum inter preteritione paternā et mna
dixi uobis in. l. in suis de libe. et postu.
Sed contra pdicta uidet. ff. de inoffi. te.
l. si maritus ubi suus preteritus uenit p
querela. So. expone ibi preteritus. i. exhe-
redatus ut ibi gl. dicit Circa scdm. §.
qn querimus de ascendebus preteritis
uel exheredatis Aut loquitur de matre
ul. eius linea aut de patre ul. eius linea
Primo casu aut pretereunt ul. exhereda-
tione sine causa testm est nullu quia deficit in
substancialibus ut dixi §. aut euz causa
et tunc siue exheredatur siue preteat id e
est quia semper habet intemptare quere-
lam qa coru preteritio habetur pro exhe-
redatione ut insti. de exhereda. libe. §. m
licet ibi loquat in descendebus preteritis
tn idem e in ascendebus ut §. d. inoffi.
testa. l. cum filium et. ff. de inoffi. tes.
l. i. Scdo casu qn queris de pre ul. eius
linea tunc aut est preteritus aut est exhe-
redatus a filio emancipato tunc si sine ca

sumitur Ex hoc appz. q non est uera
opy. dy. quā ponit in. l. i. ff. de uul.
et pu. dū dicit q ea que non possunt re
linqui nisi in testamento non remanent
ualida per istam aut qd est falsum nā
tutele dacio debet fieri in testamento ut
l. i. ff. de testa. tu. et tamen non rema
net in ualida per istam aut. Item ex l.
dico q constitutio executorū ultime uo
luntatis remanet firma dico et q illud
q est relictum in uim modi remanet fir
mū cum uim legati obtineat. l. i. fi. i.
de hiis que sub mō. Item ea que relictā
sunt in uī condicionis remanent in eo
dem statu in quo non erant per istam
aut. An autem illud qd causa condicio
nis in plene debebat dari heredi institu
to debeat dari filio preterito uel ex here
dato ad quem transfertur hereditas dic
ut colligitur ex nō. in. l. is cui. ff. de
condi. inde. et. l. quod condicionis de
dona causa mor. et. l. qui heredi. §. i.
de condi. et demo. **Q**uero quid si aliqd
erat legatū preterito filio uel ex hereda
to qui rumpit testamentum nunquid
habeat legatum et succedet cum aliis
fratribus institutis glo. mouet istud du
bium in. l. maximū uicium dominus
cy. posuit super hac aut. Mar. fil. di
spuit. q. et tenuit q tal legatū non
debetur per istam aut. hoc probatur p
mo quia non est uerisimile q testator
hoc uoluerit. p. qui iudicium de functi
in pugnat in dignus est omni relictō fa
cto in eo ut. ff. de moffi. testa. l. pomp.
§. meminisse et. l. quesitū de acqui. here
et. l. post legatum. ff. de hiis qui ut i
dig. p. aut primo exigit legatū et non
potest postea testamentum impugnare
ut. ff. de moffi. te. l. parentibz 2. l. pe
nultia Aut petit postq impugnavit
et non pōt quia indignus est eo ut s.
dixi Preterea absurdū est q ex hereditate
sue preteritus haberet plus q institutus
ut dicitur in. l. maximum. §. cumq
Nec obē ista aut quia uerum est q le
gata ualent quātum ad extraneos non
quantū ad preteritos uel ex hereditatos
et ita de equitate tenuit mar. fil. cy. h
uidetur tenere contrarium et dicit q fu
it opy. hugho per istam aut nā ista au
ten. facit ualere legatum et filius est ca
pax legati et alia concurrunt ex quibus
debet ualere legatum et de ficiunt ea q
uiciant Non obstat hoc q filius est in
dignus aliquid consequi ex testamēto

sed hic non petunt illa legata tanq ex
testō seu actione ex testamēto s. qditōe
ex hac aut. ita dicit ipse quod est flm ut
i. dicit Non obstat q plus habz prete
ritus q ex hereditate 2c. quia hec absur
ditas qz tolleratur ut nō. i. d. l. maxi
mū. Ego teneo opy. mar. fil. p ratios
supradictas et maxime per illā quia in
dignus est gsequi ex testamento quod
impugnauit cū per iura aut. ex testamē
to agatur ut. i. dicit Pro l. et. uidetur
caus. ff. si quis obmisit cau. testa. l. si
non solum. §. i. ubi legata que conser
uantur p ti. si quis ob causa testi. non g
seruanuer ei qui nixus est testi in pug
nare expressus uidetur cas. ff. de leg.
prestan. l. filiū. §. omibus et istam opy
puto ueram Quero qua act. petantur le
gata ex isto testō. rupto ex causa prete
ritionis uel ex hereditationis quidā dicūt
ex testamēto alii qditione ex hac aut.
et ista ut uidetis fuit opy. hugo. et
d. cy. ea tenet et glo. ultia hic tangit
q agatur conditione ex. l. probatur q
quando id qd p se est inutile confirma
tur agitur ex confirmante non ex con
firmato ut. ff. de in iusto testa. l. postu
mus et. ff. ad treb. l. si quis prior de
here. insti. l. asse. cum similibus et hoc
uidebatur tenere Pe. et dy. **A**lii ut ia.
de Ra. dicunt q agitur ex testamento
hoc et tenebat Iaco. Bu. et ego hoc pu
to uerissimū p hoc et uidetur tex. in
aut unde h sumitur ubi dicitur tanq
non rescisum obtineat testamētum Ex
quo aperte uult q testam. ipm sit ua
lidum quo ad legata ut sic non nascat
actio ex. l. pp. testamentum s. ex ipso
testamento corroborato. l. ut. l. obuēni
re. ff. de uerbo signi. simile uidemus in
omnibus contractibus bone fidei qui g
firmatur lege. ut. l. legiptia. ff. de pac.
tamen actio oritur ex contractu non tñ
ex lege pro hoc do. tex. expressum. ff.
de here. insti. l. fi. Non obstat quod dic
tum est q agitur ex confirmante non
ex confirmato quia ille. ll. loquē qñ g
firmatū non pot erat ualidari p se nam
quis non potest decedere per se cū duo
bus testamētis ideo fm testamentum
non potest confirma re primum ut per
se sit ualidum ex secūdo Et ex hoc col
ligitur determinatio. q. dicit statutū q
testamenta mandenter executioni sicut
sine diffinitiuē modo petuntur legata q
remanent firma uigore huius aut. certe

si illa peterent p preteritū condicione
ex .l. non mereretur executionem secus
si peterentur act. ex testamēto quia tūc
meretur execut. ex forma stauti et ita
determinatū fuit p d. Thadeū de Popu
lis dñ. Bonon. ll. doctorem qui in sua
iuuētute fuit ualens homo in iure Que
ro de cā illa si non ualeat iure testi. de
qua glo. querit hic et ut scitis de hoc
ego iam feci unam repeticiónem in .l. i.
de iure codi. ideo breuiter transiens tan
gam ea que erunt necessaria ad expedi
cionem glo. lacius uidebitis ibi. Quero
ergo quid si testator dixit si non ualeat
iur. testamenti ualeat iure codicillorum.

An tunc petentur legata ex uigore illo
rum uerborum tanq. ab intestato an petā
tur ex hac autem. testamento rupto ex
causa pretericiois uel exheredaciois. Glo.
non bene declarat nec dñs cy. ueritas est
hec et nota q. ista uerba si non ual. iure
testamenti intelliguntur .i. quatenus
non ualeant iure testamenti 2c. pbat. in .l. stichū qui meus erit. ff. de leg. .ij.
Cum ergo illud ualeat q. tū ad legata
quantū ad institucionē non ualeat dico q.
quantū ad institucionē non ualeat iure
codicillorum quantū ad legata remanent
firma per hanc autenticā. Quō utrum
cā si nō ualeat iure testi. 2c. habeat locū
rupto testamēto p querelaz. glo. hic ui
detur dicere q. non p. l. ticia de inoffi.
testa. et de leg. .iii. l. pronus. §. fi. que
Glo. dicit uerū q. m. tēpora antiqua l. 3 i
querela rūpebatur testm. quesito colore
demēcie. Sed cum hodie ille color non
queratur ut. s. dixi puto q. illa cā ope
retur rupto testamēto p querelaz. Quō.
utrum illa cā si non ualeat iure testamē
ti habeat locū rupto testō. ex causa pre
tericiois. glo. hic uidetur tenere q. non
sed solum h. locum quando testm. est
nullum ex defectu sollempnitatis et est
Glo. sing. hic et est adicio quam glo. et
omnes doctores tenent. Sed uidetur cōf
casū. l. si patroni. §. fi. ff. ad trebel. §. m.
unā lec. et. l. ex ea scriptura. ff. de testa
et hoc tenent omnes docto. quando pre
teritus est iam natus sed quando prete
ritus est postumus tunc est necesse §. m.
dy. et alios q. dicatur si non ualeat uel
ualebit nā si dicet si nō ual. tū et tunc
ista condicio deficeret quia certum est
testm. nō ualere cum fit etiā cuz. testator
mortē licet postea irritet §. 2c. ut. l. si ita
scripsisset de leg. .ii. ff. et lege cuz. stipu

lamur de uerbo obli. **Q**uid si diceret si
non ualeat iure codicillorum 2c. dic. ut
dixi in. d. l. i. de iur. testa. al. de iur. co
dicillorum. **Q**uero ex uigore istorum uer
borū si non ualeat 2c. uenietes ab intesta
to uideatur rogati ad restituendūz here
ditatē heredibus scriptis glo. hic uidet
tenere q. nō Contrariū ē uerū ut. l. pos
tumus. §. fi. de iniusto testō. Cetera h.
et alia infinita circa hanc cām. dic. ut
dixi in dicta. l. i. de iure codicillorum.

*De postum. heredibus. ab intest. uel ex
heredandis*

Spost testa
mentum
Natiuitate postumi
preteriti testm. rumpit
et ex eo nihil debetur h. d. **O**ppo.
de aut. ex cā s. ti. i. ubi rupto testō ex
cā pretericiois debent legata. So. quidā
dicunt q. hec corrigiē p illā. Alii dicūt
q. hic loquitur in preteritione postumi ibi
in preteritione iam nati qd. ē ualde forte
dubium quod an sit uerum dixi ibidez
in aut. ex causa.

ABORTUS Abortiuus partus tes
tamentū nō rūpit secus si nati dē uiuus
licet statim decesserit h. d. Istud quod
dicit in prin. de abortu qualr. intelligat
uidebitis in. l. proximi. Ad istud aut. qd.
dicit si natus illico decessat testm. rūpit
nec cōfirmat. **O**ppo. et uidet q. testm.
cōfirmet ut. l. postumus in prin. ff. de
iniur. tes. So. hec ē ueritas q. ibi postu
mus fuit nat9 et decessit uiuo testator
unde testm. cōfirmat ex egrate p. toria 2
ex eo poterit peti bonorum possessio §. m.
tabu. hic uero est natus et decessit post
mortē testatoris unde non confirmatur
neq. de iure ciuili neq. de iure pretorio
ita debetis hec intelligere unde due so. q.
sunt hic in gl. sunt uere simul iūcte ut
uidistis et uide gl. et sic est unus de cas
bus qui ponūtur in. l. q. rā in qbus est
necessaria bo. po. §. m. tab. ut habuistis
nō. p. gl. in. l. si. s. unde le. et habuistis
duos casus. Aut decessit uiuo testatore
et cōfirmat testm. aut post mortem et
tūc secus. **A**d utrūq. istorum oppo. q.
si decessit uiuo testatore non confirmat
testm. ut. ff. eo. l. si filius qui in pōtate
So. dicūt qdam illud ideo quia p. cessit
p. mū testm. ualidū de iure ciuili qd. non
placet dic. §. q. p. cedens distinctio ē uera

in postumo pterito secus in filio iā na
to pterito qui si decedat etiā uiuo testa
tore testm nō cōfirmat ut insti. de exhe
re. l. i. in prin. Istam dīam inter iaz na
tuz et postumū tenet gl. in d. l. postu
mus de iniusto testō et. l. si hereditas. §
si quis filiū de testa. tu. et in. l. ult. §. fi.
ff. de dona. et in. l. oīa. ff. de re. iur. circa
fi. ti. licet qriū uideat tenere gl. et n. bñ
in. l. ult. ff. de re. cato. nisi eā intelligas
fm qd statim dicā Cōtra istā distincti
onē uidet rex. i. d. l. postumg. x. idē zc
ubi tenet idē in iā nato qd in nascituro
So. dicūt qdam q ille. x. idem zc logē
i casu. l. filio co. ti. et h. uidet ibi sentire
gl. Ultramon. dicūt et melius qd est
notādū Si filig iā natg pteritg decedit
uiuo testatore Aut in testō illo erant
scripti ueniētes ab intestato et tūc testm
cōfirmet ut ex eo possit peti fm tabu.
de iur. ptorio ita logtur d. uer. idēz zc
et ibi tex. hoc exprimit si bñ aduertatur
aut erāt instituti extranei et tunc secus
ita logtur insti. de exhe. li. in pñ. Ad
aliud membrum qñ filius decedit post
mortē testatoris et sic ad casū huius. l.
Op. de. l. filio pterito. ff. de iniur. tes.
So. ibi logtur in iam nato hic in postu
mo pterito ita dicit gl. hoc nil ē dicere
ga facilius cōfirmat qñ pteritur postu
mus q qñ pterit iā natus ut. s. dixi
unde dicit gl. h. de rigore ibi de eqtate
Innuīt g q h lex corrigat p illam cuz
eqtas scripta pferat rigori. l. placuit de
iudic. et lege prima. s. de le. qd n ē uerq
Dico g et ita tenet doc. nri. Citramon.
et hec ē ueritas q ibi logtur in filio p
terito q uixit tato tēpore q habuit po
testatē approbādū ul reprobādū testm
unde nō improbando approbare uidet
ut ibi hic logtur in eo q statim decessit
ut expsse dicit rex. unde in eo non pōt
cadere approbatio et ista ē ueritas. Sup
ponit ista so. q filius pteritus tacendo
approbat testm Doc. ultramon. cōtra
p. l. i. in fi. si quis ob. cā. te. et in hoc re
sidet d. Cy. dñs la. n examinauit Ego
teneo opy. gl. nre ad dictū qriū q tacē
do testm approbet et dico q cum testm
illud cōfirmet de eqtate pteria ut d. l.
filio q si filig tacet p annū et sic tato tē
pore quo excluderet a bonox pos. que
cōpetit de iure ptorio uidetur appbare
testm Idem ē in. l. si ipubes. ff. ad carb.
ubi ē tex. rotūdus cum gl. nec pōt alr
intelligi ut dixi uobis Ex hys g debes

distinguere p te ipm Aut pteritus de
cedit uiuo testatore aut eo mortuo si
eo uiuo Aut postumus ē pteritus aut
iam natus et si iam natus aut erant in
stituti ueniētes ab intestato aut alii 2º
casu qñ decedit testatore mortuo aut
decedit statim ita q nō habuit tempus
ad reprobādū aut ad approbādū testm
aut ex interuallo aut expsse appbavit
aut tacuit post annū aut post minus
tempus ut ex pdictis patet tene menti
hanc materiam quia est difficilis et quo
tidiana.

Quod certarum Si pos
tumus nascitur uiuus licet postea sta
tim decedat rūpit testm secus si nascē
mortuus h. d. Nota tex. ibi pfecte na
tus zc Item ga dicit totus zc quia nil
aliud addit h lex pcedenti et Canoniste
hoc ponūt in ti. de baptismo et dicunt
q sufficit q aliqd membrū baptizetur
ut sit cristianus.

Quidam Duas lec. habet bñ
dicit institutio facta de postumo i unū
casum porrigitur in aliuz in quez testa
tor uerisimilitē prouidisset si de eo cogi
tasset hoc dicit ledm unā lec. Vel alr
uerba ambigua interpretatur ut testm n
rūpatur. h. d. Op. de. l. comodissime de
libe. et postu. So. prima ē q h testator
uoluit esse eos heredes siue nasceretur in
uita siue post mortē ibi uoluit eos esse
heredes in unū casū tm. So. placet q h
cōiectura sumitur ex eo qd dixi uobis
ponēdo casū Si testator infirmg putās
se non posse euadere protulit ista uerba
Alii dicūt q illa corrigitur per istam.
Alii dicunt econtra ut hic in glo.

De iure Deliberandi et De Adeunda hēdite 2 agenda

Dictum est. s. de testamētis et instituti
onibus et substitutionibus. Verum ga
ex hys acquiritur hereditas et in acqsitio
ne hereditatis pcedit deliberatio ideo p
mittit in Rya de iure deliberādū post de
liberationē seqtur aditio ul acqsitio he
reditatis ideo annectit i Rya de adeūda
et acgrēda hereditate qñq seqtur repu
diatio ideo in sequenti titulo ponit de
repudiatione hereditatis **Q**uerit glo.
quare hic dicit de adeūda et acgrēda
hereditate Rndet gl. q hoc uerbuz acq
rere est magis generale quia pertinet ad

suos et extraneos.

Il a patre

Qui non potest heres
esse nisi de iure pretorio
per actū extraiudiciari
um non vñ hereditatē
agnoscere. d. d. **O**ppo. de. l. iulianus
§. si seruus. ff. eo. So. hic loquitur de fi
lio emancipato ibi de filio i potestate rō
huius ē euidens nam emancipat. isto tē
pore n̄ uocabat nisi de iure p̄torio. et iō
p actū extraiudiciariū n̄ inducebat ag
nitio si filius in potestate uent de iure
ciuili et ideo nuda uoluntate heres effi
gitur ut. i. eo. l. potuit et. l. si auia un
de hodie cum per iura autēticorum sit
sublata dñia emancipationis et patrie
potestatis et q̄libet succedit d' iur' ciuili
p istum actū extraiudiciariū de quo lex
loquitur induceretur aditio. **O**ppo. de
l. iulianus. §. si. ff. eo. gl. dat duas sol
tu tene ultimaz q̄a ibi loquitur de eo qui
prius abstinuerat Vel alr f̄m dy. ibi fi
lius nō manumisit seruū hereditarium
sed propriū emptum de castreñi peculio
quē manumittēdo nō uidet se imiscere
q̄a pōt fieri citra ius et nomē heredis.

Qum debitum Qui ali

quid facit ut heres vs hereditatē adire
h. d. Vel alr qui soluit debitu3 heredi-
tariū simplr uideat adire h. d. Nō quia
de hoc semper interrogo rudes.

Et fratris

lex Filius in potestate hereditatez p̄is
nō agnitā trāsmittit ad quoscūq; secū ī
emācipato h. d. ¶ m utrāq; let. ¶ m lec.
g̃l. dicit alī hereditas adita per filium
trāsmittit̃ secus si n̄ fuerit adita. h. d.
¶ m lec. g̃l. licet n̄ bñ ¶ **D**iuidit̃ in ptes
duas Prima loq̃tur in filio in pōtate
Scda in filio emācipato uel scdm glo.
Prima loq̃tur hereditate adita scda he
reditate n̄ adita scda ibi q̃ si cum sui.

Oppo. ff. de iuris et fac. igno. l. i. §. fi. So. speciale est in filio in potestate qui etiam clausis tabulis potest adire si est heres ex parte fmi iura antiqua hodie uero in distincte hoc est uerum ut. i. de cadu. tollē. §. cum igitur et. §. i. nouissimo. **O**ppo. sed hereditas non adita non transmittitur ut. l. i. §. in nouissimo de cadu. tollen. et. i. eo. l. qm̄ sed hic in prin. non presupponitur hereditas adita huius timore dicit

gl. q. speciale est in filiis suis q. hereditate ascendentiū trāsmittūt ad heredes posteros uide gl. ista so. displicet pp̄ multa Primo q̄a p̄suponit q̄ iste filius decedens habebat posteros qd̄ ē diuinat̄ Preterea ē falsū q̄a si haberet posteros siue esset emācipatus siue n̄ iste frater excluderet eo q̄ isti posteri succederēt auct̄ suo fratre excluso qd̄ ē q̄ si. n̄re. l. p̄te rea scdm̄ hoc hic rō esset q̄a posteros habebat sed hec. l. exp̄sse dicit q̄ hoc ideo ē q̄a erat in potestate nam siue haberet in potestate posteros siue nō distingue si ē i potestate suus ul̄ nō hereditas ascēdētis trāsmitteret̄ ad posteros ut. i. de hys q̄ ante apertas tabulas. l. i. Soluit gl. alio mō q̄ hic in primo casu huius l. adiuerat hereditatē qd̄ est uerū dic̄ gl. quā uide ymmo istud ē oīo falsū q̄a si ponimus hereditatē aditā nulla ē dīa sit in potestate ul̄ emācipat̄ ut. s. q̄ tñ hec. l. nōbilit̄ facit Est ḡ hic rō quia erat de suis et exntia sui heredis operat̄ trāsmissionē hereditatis p̄r̄ne et non agnate ad quos cūq̄ hic est casus hic licet gl. dicat ḡriū in. l. si infanti. §. i. i. eo. et male ut ibi dicā **S**ed ḡ hoc oppo. qñ quis habet coheredē exntia sui heredis nihil operat̄ ut. l. apud. §. idēz iul̄ ff. ad trebell̄ sed hic habebat coheredē cū dicat tex. siue ex asse siue ex parte ḡ 2c So. in hys que dependēt ex testō existētia sui heredis n̄ habet locū qñ quis h3 coheredē extraneū ut. l. ḡria et qd̄ nō. ibi p̄ dy. sed in hys que ueniunt extra testm̄ ut est trāsmittere hereditatē datio coheredis nō impedit existētiā sui heredis et eius effectū hic est casus i hac l. nostra et plene in. l. si filius qui patri de acquirē. heredi. Sed tu hoc limita nōbilit̄ nisi talis suitas p̄uic̄ret factō testatoris et n̄ ex. l. dispositione q̄a tūc datio coheredis extranei ipedit exntia3 suitatis etiā quo ad ea que ueniūt extra testm̄ Ista ē sing. limitatio dñi angl̄ i in. i. l. q̄ i aliena. §. interdū. ff. d̄ acq̄. here.

Illo Sufficit patre uolente fi

lio p herede gerere ut inducat sollemnis
 aditio h. d. Que fuit rō dubitandi i hac
 l. pōt esse duplex Primo qā i hereditate
 querēda p filiū debet precedere iustus et
 seq aditio q n̄ probat in casu huius. l.
 sed p hanc. l. p̄sumit et ideo dicit satis
 factū uideri quasi dicat p̄sumit q iustus
 p̄cesserit et aditio sit secuta ut. l. siquis

[e]

mihī bona. §. iussus de acq. here. et. l. si filius §. de peti. here. et. l. q. in aliena post pñ. ff. de acq. here. ul' potes dicere q. rō dubitādi erat q. hereditas n̄ pōt adiri p. filiū ut. l. paulus. ff. eo. g. uide bat q. filius n̄ potuisset adire p. pcur̄ qd̄ remouet hac. l. Nō ob. l. paulus q. ibi loqtur i hys qui nuda uolūtate pos sunt adire unde gstituēdo pcur̄. ad. ade undū v̄r adire licet filius fm̄ ista tēpo ra n̄ pōt adire nuda uolūtate nisi prece dat iussus patris ideo ad hoc potest con stituere pcur̄. ut hic uidetis.

Potuit Pupillus potest adire hereditatē tutore auctore n̄ tutor solus sine pupillo h. d. Vos habetis hic tres gl. arbitror q. p̄ma gl. fuerit noua q. ḡtinet de hys que ḡtinent i aliis antiq̄s iō p̄mo recitabo gl. antiquas et qd̄ pos tea plus esset noua. oppo. de. l. pupillg ff. eo. So. fateor q. uolūtas pupilli ē ne cessaria ut hic dicit l. n̄ recte intelligat quo iure sibi deferať ex testō ul' ab intestato ul' quo alio iur̄ nā defectḡ intellectḡ ipsius supplet p. auct. tutore. Item op. hic dicit actḡ et uolūtas Cōtra ymmo sola uolūtas sufficit ut. l. p. herede. §. i. ff. eo. gl. dicit et bñ q. liquid' incipi as a p̄mo. l. ab actu ē necessaria uolun tas et actḡ Si incipias a uolūtate actus n̄ requir̄ ita v̄r gl. hic et in. l. ḡria et il lud tenet doc. moderni et ē ueritas Alii dicebāt utrūq. requi qd̄ huic gl. n̄ placz l. h̄ uideat̄ inuere ut. l. mutum. ff. eo.

Op. et v̄r q. tutor solḡ possit adire ut i. eo. l. si infāt. §. i. So. ibi loq̄ i infan te et hec ē ueritas et ideo h̄ anno cuz de cessisset quedam filia infans et querebat̄ utrū agnouisset hereditatē m̄naz Ego feci uidere iuentariū factū a tutoribus infantis i quo ipsi asserēbāt se iuenisse i bonis ifantis ius petēdi hereditatez ma ternā Ego dixi q. ex h̄ inducebat̄ aditō hereditatis q. tutor solus h̄z h̄ posse p. infante secus si esset pupillg ut h̄ uidetis.

Op. ff. de bo. po. l. si pupillo tutor et l. tutori. So. dicit gl. hic in ult. gl. et etiā i p̄ma gl. noua aliud i bono. pos quā pōt querere solus tutor. aliud i he reditate ut hic et istud ē ueruz l. gl. ut deat̄ dicit̄ q. in. l. bonoz. §. q. admitt. ad bo. po. et ibi dixi uob̄ Vltariq. q. p̄ dicta op. ff. ad trebel. l. sed nec ipsi So. aliud in trebellianica restitutōe q. in bo. pos. dicit gl. ult. hic et et gl. ibi noua

Circa. l. n̄faz q̄rit gl. p̄mo qd̄ si pupillg infās adiit tutore auctore utruz suffici at certe sic casus ē i. lege seruo iuito. §. si pupilli. ff. ad treb. 2. l. qdā **Q**uerit gl. qd̄ ē dictū gerere p. herede B̄o idē ē qd̄ gerere p. dño nā heres ideo ē dicit̄ q. dñs ut. insti. de here. qua. et diff. §. si. Quero utrū pupillg possit adire solus si ne tutore hereditatē gl. dicit q. n̄ et bñ ut insti. de auc. tu. §. neq. Quero utrū pupillg possit adire cū auctoritate cura toris gl. dicit et bñ q. n̄ ut. l. cū in una §. tutor. ff. de appel. secus i adulto ut s. de admi. tu. l. cum quidam.

Silaula Solo aīo adiť heredi tas Et sufficit animū ex uolūtate bñdi h. d. Nō q. hereditas pōt adiri solo aīo **N**ō q. sufficit animū declaratur esse in ultima uolūtate qd̄ nō q. a millies fieri hoc feci tempore mortalitatis.

Quoniam Hereditas ex ē neoz n̄ adita n̄ trāsmittit̄ h. d. Nō qd̄ dixi i sumario Nō q. h̄ dicit aliqd̄ he reditatis Ex quo potes colligē q. heres institutḡ ex re certa illd' ius hereditatis qd̄ ē in illa institutōe n̄ trāsmittit nisi agnouerit qd̄ dic ut dixi in. l. quoties s. de here. insti.

Licet Iuri aduendi hereditatē n̄ p̄scribit̄ lōgo tēpore h. d. in eo q. dic ignorātes subaudi maxime naz idem si sciētes ut. l. fi. i. de p̄scrip. lon. tēpor.

Silcuratores Is cui de ferē hereditas eaz pōt adire et si de aditi one n̄ gstat interrogabiť et petēti t̄pus ad deliberandū dabit̄ h. d. hec lex.

Silte bonis Inopia defūcti ul' iur̄ia tertii n̄ excusant heredē quīn creditoribz teneat̄ h. d. et sic opponebat duas exceptiones. l. q. ipse p̄r n̄ erat sol uendo. nec hereditatem possidebat. Ad Primū opp. et uidetur q. quis nō teneť ultra uires hereditarias ut. l. i. §. si is q. quadrigenta. ff. ad treb. et. i. de. le. l. si uniuersē So. fateor q. non teneť legata riis sed creditoribus teneť insolidū scđz ista tēpora qd̄ intelligit̄ hodie uerū nisi inuētariū fecerit ut. l. fi. i. c. Ad secun dū opp. q. hic dicit̄ de scđa exceptione de resti. spo. c. i. li. vi. ubi spoliatus bo nis suis ul' maiori pte a nemine pōt cō

uentri donec restituat so. aliud de iure canonico ut ibi aliud de iure ciuili ut h nescio tibi dicere plus tene menti quia nescio alibi q̄ hic.

Penitente Contradicente filio pater nō pōt hereditatē repudiare ul' seruos hereditarios maūmittere. h. d.

Liberem Hic est casus nobilis qui agnoscit bonorū possessionē uidet de iure ciuili adire si potest. **O**pp. et uidetur q̄ liceat uno iure agnoscere altero repudiare ut. i. l. px. et. l. is q̄ in potestate. ff. de leg. pre. et. l. filio p terito de in ius te. So. concedo cōtrariū q̄ si aliq̄s prius rēpudiāuit de iur. ci. et postea agnoscit de iur. p̄torior nō esset heres de iur. ciuili Itē si alio mō sibi de iur. ciuili nō differeret hereditas sed sibi defferet de iure ciuili et de iure p̄torio agnoscendo de iure p̄torio uidet adire de iure ciuili ut hic et tenemēti

Quam Quirepudiāuit de iure p̄torio pōt adire de iure ciuili hoc dicit **O**pp. de. l. iii. s. de impu. et al' substi. Glo. intelligit hanc legē quando substitutū non habebat Doctores nostri omnes rephendūt istā glo. **V**lramon. dominus Ia. de Bel. et Dñs Iaco. bu. dicunt q̄ lex cōtraria loquit̄ quando repudiāuit ex testamēto et uult uenire ab intestato q̄ non pōt donec est locus substituto hic uero repudiāuit uno iure ex testamēto et uult uenire alio iure ab intestato Vnde cū sit institutus p̄cedit substitutū ut. l. q̄ diu de acqui. her.

Sorori Hereditas potest queri licet bona non possideantur et postea poterunt a possessoribus uendicari hoc dicit hec lex in sumario

Non dubium Inquerenda hereditate tempus aditionis inspicitur. h. d. **O**ppo. de. l. si filius. ff. de x. ob. so. aliud in stipulatione aliud in legato uel hereditate p̄batur in. l. que legata de reg. iii. rationem uidebitis in lege si uxore infra de condi. inser. Querit glo. qd. in seruo dicit ut insti. id' heredi. insti. s. seruus autē facit. ff. de stip. ser. l. fi.

Nec emere Non cogit q̄s

inuitus contrahere ul' quasi cōtrahet ad eundo. h. d. **N**ota ex hac lege tres regulas ut in ea habes p ordinem et regule fallunt in casibus qui hic notant in Glo.

Precionum Hereditas potest adiri quolibet tempore. h. d.

Si in fanti Ista est unanotabilis lex et est constitutio noua Hereditate delata infanti ascendens p lineā masculinā pōt adire et ante aditam in fante de fūsto ex p̄prio priuilegio Sibi querere ascendente nō existente tutor pōt pro infante adire s3 ea nō adita nō trāmittitur in maiore infante Ascendens dictū p̄uelegium non gsequit̄ et tutoris defectum iudex suplet h̄c dicit. Ista nota et singulare. l. diuide. Primo loquit̄ i infante instituto in potestate 2º loquitur in fante sui iuris habente tutorem nō ascendentem 3º loquit̄ in habente ascendente 4º loq̄t in pupillo maiore infante scda ibi parente uero 3º ibi ea uero quarta ibi fin autē septē Ex p̄ma parte nō q̄ infans dicitur quis miōr vii. annis 2º nō q̄ pater potest noīe infantis hereditatem adire Et sic lis cautus quando pater infante uiuente hereditate addit q̄ dicat q̄ hoc facit nomine infantis tanq̄ eius legiptimus administrator 3º nota q̄ hereditas non adita per infantem transmittitur ad p̄rē et isto casu qñ infante mortuo p̄ adit nō debz dicere nomine infatis sed debet dicere q̄ p̄prio nomine adit et iure Sibi competenti p mediā p̄sonaz infatis **O**r expediamus primo istā p̄culā **O**ppo. et uidetur q̄ in pupillo maiore infante quia pater adiit pro eo ē id' ut nō. i. ea. l. s. fi. so. hic differt pupillus ab infante quia infante nō est necessarius ipsius infantis consensus in pupillo uero nō potest adire pater solus nisi pupillus consenciat ar. s. eo. l. potuit et i. eo. l. fi. Contra hoc oppo. i. de bo. q̄ libe. l. fi. s. ubi aut puerilis ubi in distīcte p̄mittit̄ patri pro puero adire hereditatem So. expone ibi puerū. i. infantē fm glo et bene Cōtra h̄ oppo. i. de bo. q̄ libe. l. fi. s. ubi aut ubi apparet q̄ nullus consensus pupilli requirat̄ quia 2 si ēet maior eo uiuente pater pōt adire ut. l. cū nō solū. s. i. i. de bo. q̄ libe. so. et h̄ aduerte qñz pater uult adire p filio et

isto casu non pōt sine consensu filii si ē
maior infāte ut. s. ppxio dixi qñz uult
adire p se et tūc siquid filius non adiit
nec est exclusus non est dubiū q pater
nō potest quia ipsi filio p̄iudicare non
potest ut. s. eo lege renitente et. s. de re
pu. bo. po. l. si filio et. l. is qui heres
§. i. ff. eo. Si autem filius est ex clusus
siquidem repudiat sine dubio pater pōt
adire suo nomine et pro se 2 iure sibi
quesito propter psonā filii qñcūq repu
diauerit ex dispositione illius .l. cū nō
solū. §. i. i. de. bo. q. libe. Sed si filius
ēet exclusus mōte ifilio ifāte pōt pater
adire ut hic In maiori infante quid iu
ris sit dicem⁹ in d. l. cū nō soluz. §. i.
de bo. q. libe. Vidistis g̃ modo an pater
possit adire sine filio an uō filius sine
patre uidistis i. l. i. s. q. adami. ad bo
po. pos. So. dicit hic q filio n̄fante
defuncto pater capie iure patrio tanq̃
infanti quesita 2 ex hoc innuit q nō sit
op⁹ noua adicione sed pater occupet iu
re peculii Sed contra quia infans habz
heredem et filius famili hodie p aut de
heredi que ab testa posita infra ad
tertul. in aut. de functo glo. dicit fate
or q hodie pater capit ut heres filii et
sic in hoc corrigitur ista lex et uide glo.
super uerbo infanti posita istud est u
tile scire quia si pater caperet hic non
ut heres nō esset opus adiciōe tūc ēt ipe
decedens anteq̃ agnosceret transmittē
ret Sed si pater debeat capere ut heres i
fantis est opus adiciōe et ideo ipe pater
decedens anteq̃ agnoscat nō trāsmittit
et cū casus hoc anno occurrit de facto
et sic tenuimus et iudicauim⁹ Sed cōn
h facit tex. huig. l. i. co. §. ca uō ubi
dicit q illud qd dictū est in filio in po
testate hz locū in emācipato qm emanci
patum constat de iure antiquo habere
heredem et tñ capit iure pris sicut quā
do est in potestate substinēdo glo. rē pō
det tex. hic Si. bene inspiciat qui dicit
iure patris q̃ iam infanti quesita cape
re iure patrio ut fm ista tempora in fi
lio in potestate erat q occuparet iure pe
culii ut. l. ii. de castren. pecu. in filio e
mancipato erat ut caperet tanq̃ heres
et ideo puto q in emancipato de iure
antiquo erat necessaria adicio hodie erit
ius patrum ut tanq̃ heres capiat et
ideo dico hodie de eo qui est in potestate
ut tanq̃ heres eius hereditatē capiat pa
ter ut. s. dixi Oppo. q dies hereditatis

relicte infanti non cedit infanti etati
ut. ff. de bonoz possel. §. furi. de la. l. i.
so. dico q nō dicit q cesserit dies in p̄
iudiciū infantis ut ibi s. in p̄iudiciū
ipsius patris sic ut ipse possit agnoscerē
et si nō agnoscat ipse excludat nō infās
Item oppo. quādo hereditas differtur ei
qui nō hz intellectū nō potest ei queri
ut. l. si. §. sin aut talis in fi. s. de cur.
fur. So. aliud est in furioso aliud i infā
te dicit glo. quā uide ibi sed qualiter ut
s. 2c. Que est ratio diffēcie inter infan
tem et furiosuz nā p tutorez querit in
fanti sed per curatore nō querit furioso
doc. dicunt hic quia nō magis fauet
infanti q furioso nā infans restituitur
furiosus non Istud est fallū quia uterq̃
restituitur qñ leditur ut. l. marcell. ff.
de fide iu Licz enī furiosus nō restituat
ut minor tñ restituetur ex clā. generali
si qua mihi iusta causa esse uidebit ita
enim pp imbecillitatem consiliū ipse re
gitur p aliū sicut infās que g̃ est ratio
dico q tutor hz plus iuris in pupilluz
q curator in furiosū nā tutela ē ius ac
potās in capite libero 2c ut. ff. de tutel
l. i. et ita dicit q tutor dat psonā prin
cipalr curator pncipalr bonis ut. s. de
nup. l. in copulādis Sed i h remanz du
biū mihi nam scdm hāc rōnē p̄r posset
adire p filio furioso qā hz ius potatis
in psona filii et ē eius legitim⁹ admini
strator qā forte essz uerū qm de adiciōe
que fit q tū ad querendū ipi p̄r h n̄ di
cere qā h solū reperit i infante q reglas
iuris cōis g̃ n̄ est extendendū ut. l. qd uō
ff. de le. et. l. si uō. §. duiro. ff. so. ma.
Vteriq̃ op. hic dicit q p̄r pōt adire cō
tra p̄r n̄ pōt repudiare infāte ignorāte
ut. s. eo. l. renitēte cū similib⁹ g̃ n̄ pōt
adire eo ignorāte ut. l. is pōt. ff. eo. So
dicit gl. hic fallit illa regl. que dicit is
pōt adire qui pōt repudiār Tu dicas
clarius q illa reglā hz locū i hys q suo
iu. e adeūt et tūc pcedit reglā is potest
adire q pōt repudiār sed in eo q adiuuit
nomine alieno ut in casu n̄ro reglā nō
pcedit ut. l. ait p̄tor. §. i. ff. de iur de
libe. Itē op. patria potās n̄ ē sufficiens ad
obligādū ul liberādū filiū ut. l. fi. §. i.
ff. de uer. ob. et insti. de inuti. stipu. §.
furiosus sed p aditionē filius obligat
creditoribus q̃ uis hereditas n̄ sit soluē
do ut. l. si te. s. eo. g̃ n̄ pōt filius adire
p̄r auctore dicit gl. h est magis como
dū q dāpnū uide gl. quasi circa fi. Si

ista so. esset uera posset pupillus solus
 sine tutore et sine p[re]e acgrere ut insti. de
 aucto. tu. h[ic] aut[em] e[st] falsu[m] ut insti. d[icitur] auc.
 tu. §. neq[ue] et §. eo. l. potuit et. i. co. l.
 fi. §. ista n[on] e[st] bona so. sol. quedā sūt p[er]
 que filius iur[is] obligat[ur] et tūc p[re]s aucto
 ritas n[on] e[st] sufficiens ut in q[uestio] et iō adūte
 q[ui] i[stis] causis criminalibus i[stis] q[ui]bus cōstat q[uod]
 nil p[otes]t queri p[re]i p[re]i n[on] p[otes]t legitime p[re]s
 tare auctoritatē filio m[en]ori q[ui]a ei[us] auc
 toritas n[on] e[st] sufficiens ad obligandū ut. §.
 Item nec i[stis] causis sp[irit]ualibus in q[ui]bus p[re]i
 nil p[otes]t queri de iudi. c. i. li. vi. circa fi
 sed erit necesse q[uod] detur curator ad illā
 litē §. de aucto. p[re]i. l. clarū dicā i. l. cū
 n[on] solū §. necessitatē de bo. q[ui] libe. Que
 dā sūt in q[ui]bus p[re]i p[otes]t queri ul[ter] e[st] dubiū
 q[ui]a p[otes]t esse comodū et incomodū ut in
 hereditate tūc esse p[otes]t legitimus admī
 strator filii in p[re]sente et eius auctoritate
 filius obligat[ur] ut hic et ita loq[ui]tur ista
 gl[oss]a. facit. i. de bo. ma. l. i. de bo. q[ui] libe. l.
 cuz oportet et. l. cuz n[on] solū et p[er] omēs
 illas. l. unū t[ame]n sp[irit]uale et singulare est hic
 q[uod] p[er] infatē emancipato q[ui] p[re]i ul[ter] auus
 n[on] sit legitimus admīstrator als nisi de
 tutor t[ame]n auctoritate huius. l. in uer. ea
 uero q[ui] sequitur eaz legitimā admīstratiōz
 ut possit p[er] eo adire hereditatē q[uod] e[st] nō
 tandū. **O**p[er] i. ad orficianū. l. ii. So.
 dicit gl[oss]a. ibi iam excesserat infantia qui
 defecit. **S**umus expediti de ista prima
 p[ar]te Circa hanc p[ar]tē formo tibi unā. q[ui]
 de facto q[ui] habeo p[er] difficili hereditas
 infantis s[ecundu]m iura hodierna defer[re] p[re]i 2
 m[en]i et fr[atr]ibus infantis ut in aut. d. fūc
 to. i. ad tertul. Modo pone decessit in
 fans hereditate n[on] adita superstitē patre
 m[en]e et fr[atr]ibus Pater iure patrie p[otes]tatis
 auctoritate hui[us] l. uult capere totā here
 ditatē illā n[on] aditā 2 uult excludē m[en]ez
 et filios q[ui]a hec. l. solū p[re]i auo et ascen
 dentibus p[er] lineā masculinā dat istud pri
 uilegiū In q[ui]u[m] dicūt m[en]e et filii tu p[otes]t
 potes cape tanq[ua]m quesita iaz infanti Sed
 si hereditas esset infati quesita p[er] te ergo
 nos debemus habere p[ar]tē sicut si iā ei[us] et
 infanti quesita q[uod] dicemus cogitabitis.
 Venio ad scdā p[ar]tē p[re]i dicit h[ic] q[uod] tutor
 possit adire p[er] infante Cōtra. ff. de ap
 pel. l. cum i una. §. tutor. So. ibi loq[ui]t[ur]
 in tutore curatore pupilli hic loq[ui]tur in
 tutor l[icet] sec[un]d[u]m e[st] i[stis] curatore adulti ut. l.
 cuz quedā §. de admī. tu. **O**p[er] scdō dicit[ur]
 tur hic q[uod] si infans decedit hereditate n[on]
 aditā n[on] trāsmittit eaz et hoc h[ic] locū in

omī hereditate cōtra §. de cur. fur. l. fi.
 §. tali et. §. sin aut p[er]petuus §. co. l. iii.
 huius timore dicūt q[uod] daz q[uod] ista genera
 litas que dicit omēs restringit ut nō cō
 phendat hereditatē p[re]i naz Alii dicunt
 q[uod] h[ic] intelligit de omī hereditate et in h[ic]
 r[ati]o hic residere gl[oss]a. sup[er] uerbo hereditatis
Cōtrariū huius v[er]bi determinare gl[oss]a. i. co.
 l. pe. ubi v[er]bi tenet q[uod] hereditas p[re]i nō
 adita trāsmittit q[uod] dicimus de h[ic] sunt
 op[er]y. magne contētiōis. d. la. de Bel.
 disputauit q[ui]onez de hoc quā poit i aut.
 de triē. et semī. circa p[re]i. Obmissis truf
 fis ego cōsului infinitis uicibus et in ci
 uitate ista sic iudicat[ur] p[er] omēs et sic fuit
 collegialit[er] i collegio isto determinatu[m] q[uod]
 hereditas p[re]i n[on] adita indistincte trāsmi
 mittat[ur] p[er] filiū in p[otes]tate h[ic] probat[ur] infi
 nitis. l. n[on] uiolando tex. in. d. l. fi. §. sin
 aut p[er]petuus de cur. fur. et §. eo. l. iii.
 et. i. de suis et legit. l. apud hostes et. ff.
 de testa. mili. l. ex militari. §. fi. cuz. l.
 se. de stipu. seruo. l. liber homo. §. i. de
 iure fi. l. lucius de castrē. pecu. l. heredi
 tatē. §. filius de rebus du. l. q[ui] duos. §.
 cum in bello ad tertul. l. i. §. siqs adita
 s[ecundu]m uerā lec. Ego h[ic] p[ro]bo p[er] rōnez cui iu
 dicio meo ip[s]osibile e[st] r[ati]o de iure ciui
 li n[on] est dubiū q[uod] filius in p[otes]tate est heres
 uelit nolit sed p[er] p[ro]rē cōcessu[m] e[st] sibi b[on]i
 ficiū abstineri in sui fauorē ne oneribus
 hereditatis teneat iuitus ut insti. de he
 re. qua. et disse. §. sui ubiq[ue] §. est fauor
 filii ne exntia sui heredis op[er]et[ur] aliquid
 tūc h[ic] locū edictū p[ro]ris de b[on]ificio absti
 nendi Sed ubiq[ue] esset incomodu[m] filii
 b[on]ificiū abstineri nihil op[er]at[ur] sed remanet
 ius ciuile antiquū in termis suis ita dic
 tex. ad l[icet]am in. l. si filius q[ui] p[re]i. ff. de
 uul. et pup. sed nullū e[st] dubiū q[uod] heredi
 tatē. n[on] aditā trāsmittit e[st] priuilegiū. et
 comodū nam q[ui]buscūq[ue] p[er]sonis q[ui]ceditur
 priuilegiū nullū p[otes]t habere incomodu[m]
 q[ui]a heres h[ic] in p[otes]tate adire ul[ter] nō adire
 ut. l. siquis filiū. §. fi. de acq. here. Con
 cludit[ur] §. q[uod] b[on]ificiū abstineri inductu[m] a
 p[ro]re n[on] ipedit trāsmittit hereditatis. §.
 p[ro]p[ri]e exntiaz sui heredis et ad istud R[ati]o
 q[uod] §. h[ic] facit. l. ii. §. siqs ex liberis. ff. ad
 tertul. §. tene scdaz lec. ibi positā et fac
 p[er] et dic ut ibi. Nō ob. ista. l. que dicit
 omēs hereditates q[ui]a intelligūt de heredi
 tatib[us] extraneoz i[stis] q[ui]bus e[st] necessaria ad
 itio et h[ic] dicit tex. hic Primo ex eo q[uod]
 dicit deuolutas nā hereditas p[re]i nō de
 uolui dicit ad filiū sed magis g[ra]t[is]uari

ut. l. iii. §. filiū. i. p. herede. Item ex eo
 q̄ dicit et n̄ agnitas naz i hereditate pa
 tris n̄ requir̄ agnitio de iure ciuili loq̄
 §. de hereditate extraneoꝝ. Nō ob. i. l.
 px. in pn̄. ut ibi dicemus. Non ob. i.
 de cadu. tollē. §. in nouissimo qa illa ē
 loqtur de hereditate extraneoꝝ. Vltēriꝝ
 op. ad hūc. §. et uidet̄ q̄ deuoluat̄ ad
 heredes infantis ut s̄. ea. l. in pn̄. So dic̄
 gl̄. ibi sp̄ale in p̄re rō sp̄alitatis qa here
 des infantis possūt habere regr̄sū q̄ he
 redes tutoris s̄ p̄r q̄ nullū gl̄. rōnē istā
 repbat qa tex hic loqtur et q̄ nullū est
 tutor dicit gl̄. q̄ est sp̄ale in p̄re priuile
 gio p̄ris. Vltimo aduerte ad istā partē
 hec lex p̄mo facit q̄ duas opy. quas te
 neo una est q̄ si mior decedat hereditate
 n̄ adita heres eius ex p̄sona mioris pōt
 petere restōem i integrū ad adeūdaꝝ here
 ditatē ut. l. i. §. de resti. mi. et ibi dixi
 tibi et. ff. de acq. here. l. p̄actonig Sed h̄
 v̄r q̄ istū tex. q̄ dicit oēs hereditates ac
 ita intelligi debet quasi n̄ esset delate. s̄
 si n̄ esset delate n̄ p̄petet restitutō q̄ ac
 Et h̄ q̄ restitutio n̄ p̄petat tenuit d. la.
 de Belui. circa finē illius. q̄ disputare
 quā pōit in corpōr̄ de triē. et sem. la.
 de are. tenuit q̄rū et bñ p̄ quo ē casū i
 l. q̄ duos i pn̄. ff. de re. du. q̄ lex n̄ pōt
 alr̄ intelligi nā ibi p̄r hereditateꝝ fr̄is i
 possibile ē q̄ trāsmittat alr̄ q̄ p̄ restōꝝ
 i integrū ut s̄. eo. l. qm̄ sorore Ad istā
 l. Exo q̄ h̄ dicit quasi ab initio n̄ essent
 delate fateor de stricto iure s̄ p̄tita resti
 tutioe ex eq̄tate edicti p̄toris p̄inde erit
 ac si ab initio adiuisset Ad p̄mū tñ ad
 uerte q̄ ista restitutō de qua loqm̄r nō
 dat̄ mero fauore mioris etatis nā i mi
 nori etate n̄ gtingit lesio s̄ dat̄ qa cōti
 git lesio p̄p̄t miorē etate et mortis ca
 suz ut. d. l. p̄actonius et sic ē ut arbitro
 partiz ex edicto de mioribꝝ p̄rim ex clā
 generali siqua mibi iusta causa esse uide
 bitur Et ideo si iste heres minoꝝ posset
 habere aliud remedium quia poss̄z agere
 cōt̄ tutorem negligentem uel si huic
 heredi poss̄z imputari negligentia cur
 illi minori tutore non habenti nō p̄dit
 non dare restitutō sibi quia n̄ est iusta
 causa quare debeat dari Sed p̄ inde sit
 hereditas tanq̄ delata nō esset ita loq̄
 iste tex. et ita intelligantur opy. d. ia.
 de Belui et si nulla pōt ei imputari ne
 gligentia tunc p̄petit sibi restitutio in i
 tegrum ut d. l. qui duos de reb. dub. 2.
 h̄ calu idem sit in minore q̄ in ab̄nte q̄

tenebat la. de are. ut dixi et dominus
 ol. sequēdo cum et d. la. Bu. l. 3. transiret
 multum sub nube et de hac. l. mēdoneꝝ
 nō facerent Ego teneo q̄ sciēcia tutoris
 Inducit transmissiōē iuris deliberandi
 et adeundi hereditatē ut. i. l. proxima
 dicam quod uidet̄ cōt̄ istū tex. dū di
 cit ita intelligi quasi ab initio nō essent
 delate sed responde ut dicam. i. l. pro
 xima Venio ad iiii. p̄tez. s̄. §. ea uero
 hūc. §. nō. examina ut dixi in p̄ma
 p̄te Venio ad quartā p̄tez et ad id q̄ h̄
 primo dicitur q̄ potest auctorari filio
 pupillo dic ut dixi. s̄. ea. l. in princi.
 Illud uō. q̄ h̄ dicitur ultimo q̄ iudex
 suplet defectū tutoris dic ut plene dixi
 in. l. si curatorem s̄. de i. ite. resti. mi. 2.
 habuistis tactū in. l. bonoꝝ s̄. qui ad
 mi. ad bonoꝝ possidionem p̄nt.

Qum antiquioribus

Sciens hereditatem sibi delatam lus de
 liberandi et adeundi hereditatem in
 fra annum a tempore sciēcie trāsm
 ittit ad quoscūq̄ heredes h. d. Primo
 ponit qui dedit cam. l. condende 2º po
 nit suū statutū q̄ illud repilogat et decl
 arat sc̄da ibi iōq̄ tertia ibi et si quidem
 Nota ex p̄ma particula q̄ de iure anti
 quo filius fami. deliberans paternā he
 reditatem transmittit ad posteros Con
 tra h̄ uidet̄ id qd̄ determinauit s̄. l. pro
 xima ut dixi q̄ transmittit ad quoscū
 q̄ s̄o. hic est dictio et etq̄ s̄ cū hodie ille
 color non q̄ratur ut s̄. dixi puto q̄ illa
 clā. est ampliatua q̄si dicat et in suā
 posteritatem et in extraneos potest trāsm
 mittere uel alr̄. l. 3. paulus cōcederet trāsm
 miff. in posteritate nō tñ negabat in ex
 traneos. Venio ad sc̄daz p̄te dicit h̄ ex
 testamento uel ab intestato uel alr̄. 2º.
 Cōn quia ipossibile est q̄ deferatur alio
 modo q̄ extestamento uel ab in testato
 Glo. soluit uno mō quia possibile ē q̄
 aliquis decessit ut in testabil ut ille qui
 non potest facere testamētū tamē dicas
 q̄ illa uerba uel aliē respiciūt sequēcia
 quasi dicat si testm̄ fuerit insinuatū uel
 ab intestato uel alr̄ ei cognitū. s̄. q̄ p̄ i
 sinuationē testamēti Oppo. et uidet̄ q̄
 ius adeundi non fintatur anno nec ē
 aditio ut s̄. eo. ti. l. 3. Placen. uidet̄ uel
 le q̄ hec lex corrigatur Tu uero dicas
 clarius Aut loquimur in suo herede et
 ille p̄petuo pōt adire et transmittit lus
 adeundi in suos succōres ut hac. l. in

prin. et dixi §. l. proxima Eodem modo dico i. infante qui transmittit ad preteritum ius adeundi perpetuo. Illud enim ius patrum non coartatur anno sicut istud. Si uero loquimur in herede ex tunc siquidem decessit ignorans ius adeundi non transmittit ut §. l. qm et. l. si infanti. §. i. si decessit sciens transmittit ius deliberandi infra annum p. hac institutione. Unde super hiis sis cautus qm facies scribi additione ex uirtute istius iuris de liberandi q tu narres quomodo defunctus sciuit tale hereditatem fore sibi delatam et memeto istud probare qm al. de facili succuberes quomodo h. pbat dixi in. l. qui duos in prin. de rebus du. ubi tractauit istam materiam. Si uero non decessit sed ipse uiuit potest adire ut. l. l. §. eo. Placet. aliter dixit et male. Contra h. oppo. et uidetur q heres habeat quatuor menses ultra de functum ut i. si pendens. appella mos inter l. si. §. si. so. fm quodam ibi non loquitur de tempore q datur ad deliberandum et in h. uidetur residere glo. Alii dicunt q istud tempus supplet p illa. l. et hoc tenent quidam doc. Expeditis glo. circa istam materiam essent tractanda infinita q occurrunt hic pp mortalitatem. Primo an ad i. ducendum ius de liberandi sufficiat scia patris p filio minor. Item an sufficiat scia pupilli non habetis tutorem item sufficiat scia tutoris p pupillo infante uel maiore i. fante breuit i omnibus istis questionibus termino q sit argumentum ad istud ultimum. l. utrum et. l. se. §. si pupilli de usucapio et hoc tetigit hic Mar. fil. dixi multum late in. l. qui duos et puto q est non q sufficiat scia tutoris et qui iuentarium non fecit et ei ad ministratio de tracta non erat ut dixi tibi i. l. ultima. §. de tu et cur q sa. non de. Sed contra h. uidetur §. l. proxima §. i. ubi dicit ita intelligi quasi ab initio non esset delata q non transmittit ius deliberandi so. hec est ueritas et ita consulimus hoc anno d. franciscus et ego q. l. si infanti fuit facta p unum Imperatorem theodosium anteq esset facta constitutio cum antiquioribus unde de ista. l. non cogitabat quia non erat hodie uero p. l. istam est inducta transmissio iuris deliberandi et sic p hac in h. derogatur illi circa hanc materiam dic ut d. l. q duos ff. de rebus dub.

Quidam elogio Institutus pluribus uicibus ex diuersis par

tibus si una agnoscat cogitur utramque accipere et qui agnoscat institutionem cogitur agnoscere substitutionem pupillarem h. d. tres habet partes. Primo potest una nam q. 2. potest aliam q determinat una nam scda ibi similiter modo tertia ibi utramque igitur notanda. Se tantum q in sumario dixi Venio ad glo. que est fidelis et prima inculcat duo contraria unus de. l. si tu ex parte. §. i. aliud de. l. qsum de acquir. her. et sol. eo. p. se quitur p mixtum ex quo scolares inducunt indubietatem io tu supera et oppo. pmo ad primam partem huius. l. de. l. si tu ex parte. §. si. de acq. her. glo. istud q trarium non soluit statim s. infra in medio glo. na hic loquitur quando plures porciones deferuntur iure institutionis et sic eodem gradu ibi loquitur qno porciones plures deferuntur diuersis gradibus ut puta una iure institutionis alia iure substitutionis uide glo. §. ibi sin autem ex testamento unius Tu habes in hac so. duo membra aut plures porciones deferuntur eodem gradu aut diuersis. Ad p. mu. oppo. de. l. h. b. homo. §. ticius. ff. de her. insti. et. l. cu heredes. §. i. ff. de acq. her. B. eo quando plures porciones deferunt eodem gradu pure pcedit ista. l. et filies. Sed qno una deferret Pure alia sub condicione si quidem in porcione condicionali non habet substitutum nec q iunctum Idez sed si haberet substitutum uel coniunctum tunc secus ut. l. contraria Item contra hoc oppo. de. l. si solus circa fi. ff. de acq. heredi. so. quando plures porciones deferuntur alicui in eodem gradu e uidendum an deferatur uterq per se ipaz an una p se alia p aliu uel utraq p alium pmo casu procedit qd §. dixi quia una agnita statim habet alia 2. et tercio casu est d. r. quia una agnita non habet alia sine noua adicione ut d. l. si solus r. huius est quia subest persona serui uel filii q ante adicione alterius partis potest effici sui iuris et sibi ipsi acquirere et sic diuersa alia adicione opus est. Contra istud oppo. dicit q una aditio sufficit qm ei de utraq deferret qd i. l. ii. ff. de acquir. her. sol. aliud i. r. pudiacoe quia una porcionem repudiata non uidetur alie repudiate ymo non ualz r. pudiacoe partis nec quia trahit ad se oes alias partes ut non i d. l. iii. et h. appz. Veio ad scdm membrum qm una deferret iure institutionis alia iure substitutionis Oppo. ois substitutio est

cōdicio nalis institutio ut .l. Coheredi §. coheres de uul. et pup. et .l. si in ratione §. si filio ad .l. falc. ergo illud quod s. dictum est ē quādo una porcio deferatur pure alia sub condicione dicēdum est h. quādo una deferatur iure institutionis 2. alia iure substitutionis male ergo fecit glo. que istam separationē fecit so. ista separatio glo. h3 locū qñ. in una parte quis ē institut9 pure et in alia sub condicione nullo dato substituto ita q. non subest psona respectu cui9 adquisicio deferatur sed qñ deferē una iure institutio nis alia iure substitucōis substitucō p sup pōit institutū Cui pōt pmo queri et iō eius respectu adquisicio deferē sed si pōis i institutū illig partis iā defecisse tūc ad huc est alia dria Nā iste substitut9 succedit in locū alterius ut .l. si .s. de here. insti. sicut g. ille poterat repudiare ita et iste ga quoties plura iura gcurrūt i psona unius p inde ē ac si cōcurrerēt in persona diuersor9 ut .l. tutor de his qbus ut in di. et ideo institutis plurib9 repudiatio ptis n. nocet ut .s. dixi hic ual3 repudiatio substituti si a repudiatōe incipias tñ si postea adibis ex institutōe alia repudiata tam pte habebis iure accrescēdi et e conuerso sed si inciperes ab aditōe tūc aditio traheret ad se totū ita pbat in .d. l. si tu ex parte in pñ. et i. fi. Reassume g. istū pmoz passuz et distigue sic qñ ex testō unius plures pōtiones deferūt distigue Aut eod gradu aut uno iur in institutōis alia iure substitutōis Primo casu aut omēs pure aut una pure alia sub gditōe Si omēs pure tūc aut omēs p se et una adita vñ adita alia ut hic l3 una repudiata n. vñ repudiata alia nec ual3 repudiatio ut .l. ii. ff. de acq. here. aut omēs p aliū et tūc idē eadē rōne aut una p se alia p aliū ut puta filiū ul ser uuz et tūc opus ē noua aditōe si una agnoscat. ff. de acq. here. l. si solus Si uero una pure alia sub gditōe tūc aut in par te3 gditionalē h3 substitutū aut giūctiz aut nullū si h3 substitutū una agnita n. vñ alia agnita ut .l. liber homo. §. tici9 et .s. se. ff. de here. insti. et .l. cū heredes §. i. ff. de acq. here. si h3 giūctim tunc idē in illa parte que pōt accrescere con iūcto ut d. l. liber homo. §. tici9 Sinul l3 h3 tūc aut omēs deferūt p se et una agnita vñ agnita alia ut .d. l. liber hō §. tici9 aut deferūt omēs p aliū ul una p se alia p aliū et tūc agnita una n. vñ

alia agnita iure iur aditōe ut .d. l. si solus i. fi. de acq. here. Secdo casu pñci pali qñ una deferē iure institutōis alia iure substitutōis Aut incipis a repudia tione et pōt unā repudiari et alia3 adire cum p aditionē alterius habbit partē3 repudiata iure accrescēdi l3 si incipit ab aditōe adeūdo unā partē vñ agnoscere alia ut .l. si tu ex parte in pñ. et in fi. ff. de acq. here. modo habes expeditū istuz passū Itex op. ad hāc pñā partē de .l. cum heredit. ff. de acq. here. So. l. nra loqñ qñ uni deferūt plures pōtiones una ex dispōe defūcti alia ex dispōe legali p ius accrescēdi et tūc q adiuuit unā cogit adire alia ut .l. si duo ff. co. et. i. de ca du. tollē. l. unica. Aut post aditō3 sue ptis alia deficiat et tunc aut una deficiat d. iur cōi. 2. h3 locū. l. cū hereditatē. s. al. Aut de ipso iure speciali ut puta p re stitutō3 inite et h3 locū. l. si miōr. ff. de acq. here. Habes expeditū passū primuz Item psequēdo gl. ad istā pñā partem op. de .l. ii. et se. ff. de le. ii. So. dicit gl. aliud in legatis aliud i institutōib9 in qb9 legatis distigue bñ Aut sūt plura legata re et noie ut qñ legantē diūse res nominatim aut sūt plura legata re unuz tñ nomie ut qñ aliqd legatē sub nomie collectiuo ut puta grex et filia Aut sūt plura legata nomine unū tñ re ut qñ re linqūtur plura legata sub gteplatione unig oneris que ūba psequere ut d. l. ii. et .l. nemine et .l. se. ff. de leg. pñā. et h. tangit h. gl. Sumus expediti de prima parte huius. l. Veniamus ad fam pte3 que respicit pñcipiū et finē istig gl. et ē multū subtil. Ad istā. l. op. et vñ q si h. pñā agnoscat n. tñ cogit pupillare accipe ut .l. quesitū. ff. de acq. here. So. dicit qdam ipale est in pñe qd n. placet Alii dicūt q h. corrigit illas Tu dic di cit gl. q siquid substitut9 pmo adiuuit pñā3 cogit adire pupillare ut h. Si aut n. adiuuit pñā3 et uult adire pupillare si quidē pupill9 abstinuit se ab hereditate pñā recusado eā ab initio pōt substitu tus habere pupillare si pupillus habeat coheredē cuius aditōe gfirmat testm ul n. ita dicit gl. Sed si pupill9 n. abstinuit se sed se imiscuit n. pōt separe pñā3 a pupillari l3 pupillus potuerit qd ē no tandū fm lo. et n. allat aliqd aliud rō ē qā pñā et pupillaris incepit esse una hereditas casus ē in .l. sed et si plures. §. filio. ff. de uul. et pup. subdit gl. pñic

ta uera nisi h3 substitut9 sit fr̄ ipuberis
hic et enī et si pupillus abstīnuit Alii
habent ī gl̄. n̄ abstīnuit ipse tñ abstīnē
potuit ut d. l. q̄sitū uide gl̄. prout ista
gl̄. dicit et si pupillus n̄ abstīnuit ip̄e tñ
abstīnere potuit intellige p̄ in integrū re
stitutōem ex p̄sona mīoris ut. l. si filius
q̄ p̄ri de uul. et pup. de acq. here. l. iulī
ang f̄m unā lec. Si uero habes ī gl̄. q̄ si
pupill9 abstīnuit ipse tñ abstīnere n̄ po
tuerit tūc gl̄. ē falsa q̄a exñtia sui here
dis ḡfirmat tabulas pupillares ut. i. di
caz Et ideo ut tibi liqueat ista materia
assume finē gl̄. et distingue qñ ex testō
unig plures deferunt hereditates ut pu
ta p̄r̄na et pupillaris an possit unaz ha
bere et aliā repudiā. Distingue aut pu
pill9 cui facta ē substitutio fuit institu
tus aut exheredat9 si fuit institut9 aut
agnouit p̄r̄nam aut abstīnuit si agno
uit n̄ pōt substitut9 habere pupillarem
sine p̄r̄na una enī hereditas cepit esse ut
l. sed et si plures. §. filio. ff. de uul. et
pup. aut pupill9 abstīnuit et tunc aut
coheres et idē substitut9 sibi datus ē ex
traneus aut fr̄ suus si extraneus tunc
aut n̄ h3 coheredē aliū cuius aditōe con
firmet testm̄ et n̄ pōt habere pupillarem
sine p̄r̄na ut. d. l. quesitū. ff. de acq. her̄.
et. l. it. §. adeo de uul. et pup. rō quia
exñtia sui coheredis nihil opat qñ habz
coheredē et extraneū ut. l. apud iul. §.
idē iulianus. ff. ad creb. Si uero ē substi
tutus fr̄ suus tūc pōt habere pupillare3
repudiata p̄r̄na ab utroq̄ ut probat p̄
tex. i. l. si filius q̄ p̄ri de uul. et pup. et
de acq. here. l. iulian9 rō q̄a exñtia su
heredis opat qñ h3 coheredē fr̄em suuz
n̄ extraneū ut dictis. ll. Si uero erat ex
heredatus tūc aut ī p̄mo testō fuit insti
tutus alter filius suus aut extraneus si
filius suus pōt abstīnere a p̄r̄na et habet
pupillare nā l3 abstīneat exñtia sui here
dis cōfirmat tablas pupillares. ar. l. cū
quasi. §. l3 si quis ff. de fideig. liber. l3
iste cas9 nō sit oīo expedit9 dicit. glo.
tñ ego habeo p̄ expedito quia tex. est
express9 in. l. filio q̄ se. ff. de acq. here.
facit. ff. ad tre. l. ita tñ. §. si p̄r̄ et d. l.
si filius q̄ patri de uul. et pup. Si aut
erat substitut9 extrane9 si nō haberet co
heredē cuius aditōe testm̄ confirmaret
nō posset habere pupillare sine p̄r̄na ut
d. l. quesitū. ff. de acq. here. uide glo.
fi. Si aut ex testō. unius zc. Quero qd
si ex testō diuerso3 diuerse deferant he

reditates cetera tunc non est dubium quod possum
adire unam et aliam repudiare ut dicit glossa.
et plene in l. si. ff. de acqui. here.

¶ **Utrum aliquis** Cum ali-
quis instituit heres cum adiectione alicuius
qualitatis que si uera esset alteri querere-
tur hereditas illius contemplatione institu-
tus esse uidetur h. d. Non quod dixi in summa
Non. quod suus cogitur per iudicem heredi-
tatem adire Contra hoc de l. cum proponas s.
de here. insti. ubi dicitur quod potest seruus non ad-
ire So. quicquid dicat glo. ueritas est hec
ibi loquitur quando institutus est ille quem constabat
esse seruum tunc enim sufficit potestas dominica
ad cogendum eum propter potestatem hoc autem erat du-
bitium an esset seruus uel liber quo casu de
necessitate recurreret ad potestatem iudicialem
ut eum cogat ita loquitur hoc glo. inducit habet
l. in argumentum ad. q. utrum fines pleba-
natuum prebeat per instrumenta dicitur in instru-
mento actum in tali plebanatu in domo ta-
lis utrum prebeat ex hoc illam domum esse in
tali plebanatu Certe per instrumenta inter
alios confecta hoc non probatur inter eosdem
sic argumento huius. l. et. l. optima in de
conthen. et committen. stipu. facit l. p.
diis §. balneas ff. de leg. iii. Vltimo in-
ducit. l. ista f. m. dy. quod quando relinquit aliquid
f. liosa. si fit mencio prius uidetur relinquere
contemplatione prius et sic fit perfectum.
Ego dico quod dictum dy. procederet quando fie-
ret mencio prius et patrie potestates ita
loquitur hic sed quando fieret mencio prius
simpliciter Tunc uidetur addici magis causa de
mostracionis quam quod eius intuitu faciat ut
l. si. s. de usufruct. Predicta laicius dixi
in. l. si filio de codi. et de.

Summus Ista lex diuidit̃ in par
tes quinque Primo ponit p̃hemiũ 2°
Cōsult herediꝑ et formā Inuentariũ
ponit Tercio ponit effectum Inuentariũ
et cōsultit creditoribꝫ quarto loq̃r de
eo qui petit tēpus ad deliberādũ quito
et ultimo pōit suā cōclutionē scda ibi
cū igit̃ tertia ibi et si ī p̃fatā quarta ibi
hoc quidē de hiis • quinta ibi circa finē
nouissime aūt. Ista p̃ma ps que pōit p̃
hemiũ nō eget sūmario • Nota q̃ mili
tes magis arma q̃ leges h̃re debent et
ex hoc q̃ didit̃ magis • nō excludit qui
debeat scire leges q̃ cōstringūt hoinũ ui
tā et puiūt malitiā ut .l. leges s̃ .de .ll. et
sic cessat cōtrariũ Nota de hominibꝫ
formidolosīs qui curāt ea q̃ nulla sunt

digna suspiciōe facit. ff. si cui pl9 qm.
p. l. falc. l. iiii. i. prin. Sequit scda ps
Certus de uiribus hereditatis pōt adire
ul repudiā dubig ut sit cert9 ne dānū
sustineat debz iuentariū cōficere infra tē
pora et ea forma que tradiē hac. l. h. d.
Dicit hic in pñ. q q spōte adiuit teneē
oibus creditorib9 qli dicat n legatariis
Cōtra. i. ea. l. §. siqz aut temerario So.
dicūt qdā q hic deficit supplet p. l. illā
ul uerius dicit gl. ibi loqur qn delusit
l. et creditores i dilatione pcedeti h sec9
et h est uerū fm istas. ll. hodie uero ē le
gataris tenereē isolidū ut. i. ad. l. falc.
aut. §. cū testator. Op. hic dicit q ifra
tres mēses debeat repudiare q. s. de ioff.
te. l. sanctimus. §. fi. So. ibi statuit tē
pus ad petitiōz filii uolētis agere qrela
hic ad petitionē creditoris. Op. §. i. eo.
§. §. qdā So. hic heres institutus nō
repudiavit neqz adiuit §. dubitāt dixit
eaz respuendā credo q ūba cū cursu triū
mēsiū inducāt repudiatiōz ut h qd ē no
tandū dicas plenius in. d. §. §. qdā
Op. h dicit q iuentariū debz incipi ifra
mēsez a die notitiē q imo a die adite he
reditatis ut. i. ea. l. §. si uero postq gl.
fateē qriū et h supplet et adite heredita
tis et unde gl. Ry. mal. vñ dicere q ga
tex. iste simplr loqē tñ vñ q debeamus
sic dicere siquid heres maliciose i dānuz
alteriq protelat aditiōez hereditatis cur
rat sibi tpus ē ante aditā hereditatē Si
uero i nulla mora in nulla culpa i nlla
malicia ē tūc currit sibi tpus post aditā
hereditatē ut gl. dicit l3 enī tex. dicat a
die notitiē tñ iubauidit et hereditatis ad
ite tex. ē nōbil ad h in. l. statu liberos. §.
siqz heredi de sta. libe. ibi ē ualde singl.
tex. ad h. Item op. et uideē q imo iue
tariū debeat inchoari statiz ut. l. tutores
de admi. tu. So. ibi loqur in iuentario
tutoris hic i iuentario heredis **Op.** di
cit hic sub pñtia tabularioz et sic inuit
q plures sint nōrii Cōtra ymmo uideē
q unus tm sit necessari9 ut nō. in. d. l.
tutores. §. de admi. tu. et. i. de. l. falc.
l. siqz decurio. So. expone ibi tabulario
ruz. i. tabularii ut dicit gl. l3 qñqz sint
necessarii duo nōrii ut statim uidebitis
Item op. et vñ q alia sollēnitas exigat
in iuentario ut. i. ad. l. falc. aut. sed cū
testator So. cōcedo q pillā aut. addit i
iuentario h sollēnitas q loco absentiu
adhibeantur tres testes illius ciuitatis
locupletes et boni opiniōis Erit g forma

inuētarii heredis h ut ante oīa signū ue
nerabil crucis fiat manu heredis Citet
creditores et legatarii q ueniat tali die i
tali loco ad uidendū gfectionē inuētarii
ut h et in aut. §. cū testator et i corpō
unde sumit q citatio fiat nomiatim si
sint certi al. sufficit mittere p clamatoz
p ciuitatē fm Ry. mal. ut. i. de remis
pigno. l. si eo tpe quo facto adhibeatur
unus nōri9 q inuētariū totū cōficiat et
adhibeatur duo testes q herede9 cognos
cāt ad cōfectionē inuētarii ut hic adde
q in eoz pñtia res uideatur ut possint
deponi apud heredē nullius malignica
tis cōsciū Itē in subscriptōe dict9 heres
ul p eo scribes debz ponere qualr dolū
ul fraudē n cōmisit in huius cōfectionē
inuētarii et uid i Spec. formā huius in
uētarii. Itē adhibeantur tres alii testes
eiusdē ciuitatis locupletes et bone opini
onis loco creditoz ul legatarioz absē
tiū et in eoz pñtia inuētariū cōscribat
pmissio uenerabili signo sacte crucis ma
nu heredis quo facto heres se sbscribat
fm formā huius. l. si scit scribere si nescit
ul n pōt scribere tūc adhibeat unum
aliū nōriū ad h tm ad sbscribēdū pro se
qua subscriptōe facta ille nōrius q fuit
adhibitus ad cōfectionē totius iuentarii
illud publicabit h ē forma inuētarii q si
deficeret inuētariū n ualere pterq si ob
mitteret signū crucis illa enī ē leuis sol
lētitas et miōris piudiciū q obmissa nō
uiciat ut. l. i. in fi. ff. de uen. inspi. et
ita tenet oēs doc. Vltē op. dicit hic
q testes debēt cognoscere heredē q i aut
de testi. §. et l3 gl. dicit speciale ē h Tu
dicas clarius Aut aliqd d3 pbari p tes
tes i iudicio aut p instrā pmo casu aut
testes adhibēt ad testificadū sup qctu et
debēt cognosceē qhentes Aut adhibent
ad testificadū sup aliquo facto ut q ti
cui possideat et sufficit q cognoscāt eū
de cuius facto testificat l3 aduersariū n
cognoscāt ita nō. in. l. iiii. §. i. ff. de tes
ti. et puto q sufficiat si illos uel il
lū cognoscāt fm nomē et pnomē tpe
quo testimoniū reddūt l3 tpe quo qct9
fuit celebrat9 n cognoscerēt nisi psonaz
ar. ff. de publi. l. si cū exhibuisset et qd
nō. ff. de testi. l. iiii. §. iulia et. l. ad tes
tium circa pñ. ff. de testi. Si d3 probari
p instrā tūc n est necesse q testis cognos
cāt qhētes ut. d. §. et l3 Fallit i inuēta
rio et qñ instrū fit in scriptis et ab tpe
rito lraz ut gl. dicit h. Vltimo dicit

hic q̄ quando res sunt absentes debet in
uentarium perfici infra annum. **Q**ue
ro infra quantu tempus debeat incho
ari dic ut in gl. **V**ltimo nō q̄ inuen
tarium potest perfici per procuratorem

Et si prefatam Hic in
cipit scda pars in qua ponitur effectus
inuentarii iam confecti et prouidetur
heredibus et creditoribus et breuiter di
cit Qui fecit inuentarium sollēit ulē
uires hereditarias non tenet et falcidia
utatur et illis satisfaciāt qui primo ue
niunt de rebus uel de pecunia uel de re
bus hereditariis quibus deficientibus cre
ditoribus contra legatarios quibus pri
us solutum est uel cōtra creditores pos
teriores in tempore opportunis remedi
is succurritur contra ipsum heredem uel
emptorem ab eo regressus non datur h̄
dicit usq̄ ad. §. in computatione hec ē
notabilis pars multum Et diuiditur
quia primo prouidet heredi scdo pro
uidet creditoribus contra legatarios ter
tio prouidet creditoribus contra credi
tores posteriores in tempore quarto re
pilogat quedam que. s. dixit prouiden
do heredibus scda ibi licentia tertia ibi
si uero heredes quarta ibi contra ipsum
tamen. **N**ota q̄ qui fecit inuentariu
non tenetur ultra uires hereditarias.

Ad istud oppo. s. eo. l. si te bois et. l. q̄
dotis lo. matri. Istud est hodie innoua
tum in herede conficiente inuentarium
illegitime. **O**ppo. scdo hic dicitur he
res habet hereditatem sine dāpno. Con
tra ymmo heres patitur dampna quia
periculum rerum hereditariarum post
aditam hereditatem pertinet ad eum ut
l. in ratione et. l. ii. in p̄n. ff. ad. l. falc.
So. dico illa. l. sit hodie correctā p̄ istaz
ō in herede conficiente inuentarium qui
bomnino debz esse sine dāpno Ita debetis
intelligere hic. **O**ppo. tertio dicitur h̄
q̄ debet satisfacere eis qui primo ueniūt
q̄ contra. ff. ad. l. falc. l. dolo. So. intelli
go hic in herede satisfaciente hic bona
fide quia alios creditores potiores igno
rabat als esset in dolo si cautiones non
exigeret ut. l. contraria. **O**ppo. quar
to dicitur hic q̄ licet satisfacere de pecu
nia uel de rebus contra aliud pro alio
inuito creditore solui non potest ut. l.
ii. circa prin. ff. si cer. pe. So. speciale est
hic in herede conficiente inuentarium
ut hic uidet tamen quia tex. loquitur

alternatiue hic uel ex rebus uel ex earu
uenditione posset hic dubitari cuius sit
electio uendere ul ex rebz satisfacere. Ad
cuius declarationem est scienduz q̄ uos
habetis hic duo dicta Primo q̄ heres de
bet habere hereditatem sine dāpno scdo
q̄ si heres uendit emptor non potest
inquietari tamen hoc scdm debet intelli
gi si heres uendit ut heres et pro satis
faciendis debitis et legatis ut hic in uer
bo si uero creditores 2c et in uer. contē
ipsum sed si uenderet tanq̄ propria sim
pliciter tunc emptores possent molesta
ri. ar. i. credi. cui. pig. non de. l. i. facit
quod habuistis in. l. iii. i. de pre. mi. et
l. si quis domum. §. i. ff. loca. **I**tem
illud quod dicitur q̄ emptores nō pos
sunt molestari est uerum a creditoribus
ul legatariis s3 si alius uellz euinceret iur
dñi. Istud hac. l. n̄ phibet n̄ enī potest
factū heredis p̄iudicare ei q̄ dñs ē. Hys
p̄missis in. q. p̄posita sic dicas Aut est
certum rem fuisse hereditaria et fuisse i
dñio defuncti aut n̄ p̄mo casu aut heres
reperit emptorē q̄ uelit emere ab eo tāq̄
ab herede pro satisfaciendis legatis et de
bitis abque aliqua obligacōe p̄pria de
cuietione tūc cogit uendere qui ex h̄ nul
lū dāpnū patit et regula subest q̄ aliud
p̄ alio 2c. Si uō talē emptorē nō repe
rit et tūc pōt satisfacere de rebz. Nam
uēdendo res posset i currere dāpnū ut s.
dixi sed hec lex uult eū esse sine dampno
§. 2c. Si uō nō constat rē esse uel fuisse
in dñio defuncti tūc nō cogitur uēdere
quia possz pati dampnū p̄ obligacio
nem de cuietione ut s. dixi tene menti
Venio ad 2o. Linā. dicit h̄ q̄ plus s3
uenit creditoribz q̄ legatariis cōn. ff. de
trāsactio. l. cū hii. §. plane glo. nō sol
uit Tu dic q̄ ibi i trāsigēdo p̄g fauēt
legatariis duplici fauor. l. ultie uolūta
tis et alimētoz. Itē oppo. dñ. q̄ credi
tores reuertūt cōt. legatarios cōt. s. de
here. acci. l. fi. dicit glo. ibi qñ hereditas
ē soluēdo hic nō. p̄. h̄ casu nō cōueni
unt legatariū ea act. qua tenebat defūc
tus s3 alia actiōe hic p̄dita. l. ypotecha
ria ul cōdiciōe i debiti. Iuxta h̄ potest
dubitari quia h̄ ponūt due actiōes alt
natiue. **Q**uero qñ gpetit ypotecharia et
qñ gdcio i debiti. **B**eco Ipotecharia habz
locū qñ creditores habebāt ypotecham
et res soluta legatariis extabat gdcio i
debiti h3 locū qñ nō erat res ypotechata
uel res soluta nō extabat Sed erat gl̄up

monu hic debet intelligi et de
ut q̄ nec emptores molestari possunt

qñ possint dari rem hereditaria
in p̄m

ta et ea legatarii in sua utilitate couer-
rant cum enim legata non debeant si uniuersae
facultates assumunt ut uidebitis i. l. sed
uniuersae. i. de. le. Nam est solutum iude
bita o conuenit condicio indebiti nec e
nouum qd hz heres soluat alius rpetat ut.
ff. de codi. inde. l. non e nouum. **V**enio ad
uer. si uero heredes dr hic qd pmi credito
res agut qd secudos ideo uidet qd agere
debant cont emptores si res extat ypo
techata Na qdicio ex. l. non habet locu
ubi locu hz alia actio ut. l. i. ff. de codi.
ex. l. so. quide fatebat hz contriu sed h e
qd stu tex. i. quo dicit qd contra empto
res non potest agi et sic cessat Contrium
quia hz locu codicio ex. l. io quia non co
petit ista actio Oppo. scdo de hiis que
i frau. cre. l. pupillg i fi. sol. qquid gl.
dicant hanc. l. debes intelligere in casibz
in quibus anterior creditor potest a cre
ditore posteriore aduocare qd est quando
anterior habeat ypotecham uel secundo
forte extoit ut dicit in contrario Quo
dicit hz qd habz ypotecham uel qdicioz
idebiti uel ex. l. Quo qn ppetit una actio
et qn alia Byeo. ypotecham hz locu qn
res erat ypotechata et data i solutu ex
tabat Codicio ex. l. hz locu qn res data
i solutu non extabat uel non erat ypo
techata tn reuocationi locus erat fm ea
que dixi. s. prox. Sed contra hoc Oppo.
re pempta in subsidu cōpetit actio ne
gocior gestor ut. l. mater s. i. de rei
uēdicati. g non est recurrēdu ad cōdicio
nez ex. l. so. ibi loqt qn uendit res mea
hic non quia hz loqt qn uendit res mihi
obligata et hz locu. l. mī. ut nota i. l.
i. ff. de distrac. pigno dico g q. l. mī.
loquit de act. negocior gestor danda
contra ipsuz qui uēdidit nō tn puidz
qd eū cui facta est uendicio uel Insolutu
dacio idco necessaria est cōdicio ex. l. ut
hic uidetis. **V**enio ad x. cōt ipm dr h
qd creditores nō possūt uenire cōt ipm
heredem uel emptores ab eo quero quid
habeat pbare heres uel emptor quando
illam exceptionē pponit siue opponit
Byeo. habet pbare se fecisse i uentariū
et l. hereditate uēdidit p satisfaciēdis
debitis et legatis et creditoribus et lega
tariis de illa pecunia soluisse hoc pbat i
tex. s. in. s. si uero creditores hoc etiā
pbatur i isto tex. cōt. ipm tantū Hoc
aut qd pro soluendis debitis uēdidit
appz eo ipo qd debita uel legata sūt so
luta postea ar. l. sed et Iulianus. s. p
ide. ff. ad macedoni. Item hoc qd dicta

pecunia sit soluta creditoribus et legata
riis pbat eo ipo qd constat pp hoc bo
na hēditaria uēdita esse et appz debita
uel legata soluta psumuntur eni ex illa
pecunia ut. l. neuter. s. fi. ff. de priui. cre.

In computacione Hec
est una glo. que cōseuuit reputari diffi
cilis Expēsa funeris testamēti et Inuēta
riū et aliarz cāz necessariorz et qd debe
tur heredi. ut es alienū deducit hz dicit
usq. ad s. licēcia Nota qd expēse fune
ris an oia deducuntur simile habetis in. l.
pap. s. qrtā ff. de inoffi. te Nō scdo qd
illud qd expēdit i testamēti recollectiōe
et insinuacione de hēit ut es alienū qd nō
p hoc habes determinatā questionē de q
sepe dubitat heres qui recollectit testm.
uult qd legatariū gēbuat inre collectiōi
testamenti Certe hic habes tex. ex quo
colligit qd siquidē hēditas est soluendo
debeat soluere totū ipse heres sicut es ali
enū sz si hereditas nō ē soluēdo tūc mi
nuerēt legata pp istā expēsam sicut pp
aliud es alienum qd ppetuo tene menti
Nō ē. qd illud qd expēdit pp alias ne
cessarias causas de hēit ut es alienū Et
pp hoc de facto pluries uidi uendere res
hereditarias p satisfaciēdis debitis et le
gatis In hoc fit expēsa i subastaciōibz
soluitur gabella p istā subastaciōe 2 uē
diciōe pmittūt uices ut pecunia qd p
mittit alliciēdo emptōis ut plogmit
terent expēditō insonetis et similibus
Hec omnia deducunt ut es alienū casus
ē hic ut. l. i. i. fi. et. l. iii. ff. ad. l. falc.
Et eadē ratione dico de hiis que heres ex
pendit ut habeat instā refutacionum
videlicet de eo qd soluit hec eni est tota
expēsa in causz necessariis unde tex. ca
sus est hic. **Q**uō dicitur hic pbauit
quomō hoc debet pbare Glo. ualde nō
biliter dicit qd debet pbare testibus uel
foran suo sacro. uide. glo. quā nō. et
signa docto. alibi in fili dicit qd si quid
est expēsa magna hoc debet pbare p
testes uel Instm expēsas minutas debz
probare suo sacro ar. l. si quis p redēp
cione de dona. ita refert Cy. in. l. id qd
pauperibus. s. de epis et Cleri Ultimo
possumus dicere qd si expēsa facta est
magna fiat probacio eo modo quo ha
buitis in simili. s. de ali. pu. prestan.
l. fi. uel fōte ē. l. iudex taxaret in specta
qualitate cause in quo expēdit ut dici
mus in expēsis litis modo habetis pri
mum Venio ad glo. magnā Quō qd

si defunctus Ticio tenebat de euictione in duplū et illū Ticiū re euicta fecit heredē utq; cōtra creditores cōputabit duplū uideēt q̄ non ut ff. ad l. falci. l. cū emptor sol. ibi nō conficiēt Inuentarium dicit glo. certe et in hoc docto. re sident certe ibi sine dubio Inuentariū n̄ fecit quia Inuentariū confectio ab heredē erat incognita secūduz illa tempora nō puto q̄ solum simplū debeat cōputare nam uere p̄ adicionez actio cōfundit sed fingitur non cōfusa ne heres in dāpno moretur non aut uideēt pati dāpnū si non cōsequit penā que est lucrū odio sum et pro h̄ facit ff. de euic. l. si eum 2. tñ dicta. l. cū emptor nō est correctā Item quero quid si defūctus uendidit fundū filii sui et eundem filiū suū fecit heredem qui adiuit cū beneficio inuentariū utrum iste filius poterit istū fundū a patre uenditū ab emptore uendicare glo. in ista. q. hic l3 inordinate procedat distinguit sic aut hereditas est soluendo aut non Primo casu aut filius fecit inuentariū aut nō si fecit inuentarium aut habet debitum bonorū subsidium tantū et tunc poterit rem suā uendicare quia illud debet habere sine onere Aut habet ultra debitū bonorū subsidium tūc uendicans repellit exceptione eatenus quatenus habet ultra debitū bonorū subsidium facta cōputatione respectu quantitatis non respectu quōte et h̄ prosequitur glo. tua usq; ibi Item qd si extēg ibi obmitte et assue. i. ibi aut non fecit Si uero Inuentarium nō fecit tunc aut habet tantum bonorū subsidium et insolidū repellitur ut hic in glo. scdm unam lec. alii dicunt q̄ in nihilū repellitur ut hic in glo. scdm alia lec. que sit uerior infra dicam ¶ Si uō habz ultra debitum bonorū subsidium tunc patitur exceptionez respectu quōte qua est heres non respectu quantitatis qua ultra dicit glo. ¶ Secundo uero calu qñ hereditas non est soluendo nō est tractādum de debito bonorum subsidio quia illud intelligit ere alieno deducto ut l. pap. §. quarta de inoffi. te Nec obstat ff. de inoffi. te. l. pap. §. si quis impubes quia ibi debz intelligi qñ hereditas est soluendo et h̄ casu sine dubio si fecit inuentariū totū fundū uendicat ita dicit glo. tua Contra istam glo. habes aliaz glo. §. de rei uendi. l. cū a m̄e et illā cōmuniter tenent docto. Nam illud q̄ h̄

dicat q̄ qñ h̄ legitimā nō repellit ex cepcioe quia debz h̄re sine grauamine l. legatorum et fideicomissorum debita autem et credita deducantur ante ut. l. pap. §. quanta de inoffi. testa. Preterea nō est dubium q̄ legitima potest a filio euinci licet possit habere regressum contra alios heredes ut sibi repleatur ut. l. factimg. §. i. ff. de inoffi. testa. Ia. tamē uolens substinere istam glo. dicit sic et optime Ego intelligo istam glo. quando pater uendit fundum filii hoc acto q̄ de euictione non teneatur ad precii restitutionem uel pōn q̄ donauit et licet expresse glo. dicit uendidit uerbum uenditionis est generale unde uenditor filiū agentem non nitebatur repellere tanq; creditor hereditarius per illam regulam quem de euictione tenet actio 2a Sed nitebatur eum repellere per illam regulam ex qua persona lucrum sentio 2c ut. l. ex qua persona de reg. iuris et. l. si cum doctm. §. si pater so. matri. et hoc satis placet mihi Si uero emptor haberet regressum de euictione tunc habet locum glo. que est in. l. causa et. l. cum a m̄e et opinio doc. que est contra istam glo. Modo uenio ad illud membrum quando filius non fecit inuentarium et habz debitum bonorum subsidium scdm unaz lec. in totum repellitur scdm aliam in nihil Dico q̄ si ponemus emptorez habere regressum de euictione in totum repelleretur Si ponemus eum nō habere regressum de euictione in nihilum repelleretur non obstante q̄ est heres defuncti istud probatur in. l. i. et. l. ii. §. si quid in frau. patro. non enim uidetur sentiri lucrum ille qui habet debitum suū tantum ut ibi uidistis Possimus etiam istā glo. sustinere alio modo q̄ hic loquitur quando filius est institutus in debito bonorum subsidio non sub nomine quōte tunc enim sicut non potest conueniri a creditoribus ut. l. quotiens. §. de heredi. insti. ita non posset repelli illa exceptioe quem de euictione tenet actio 2a quare ipse de euictione n̄ teneat ut nō. in. d. l. cum a matre tamen nō est uerisimile gl. istam hoc casu locutam esse cum de inuentariū confectioe mentionem facit que prouisio in heredē particulari non cadit cum onera non subeat ¶ Querit gl. quid si est institutus heres extraneus cuius rez defunctus uendiderat dicit gl. q̄ tunc etiam si facit inuentarium et ha

beat quartam tantum debitam iure in
stitutionis repellitur exceptione pro ea
quarta quia illa quarta potest dari cu
onere ut. ff. ad trebell. l. lucius. §. mari
tus ad. l. falc. l. si debitor licet sic ar. §.
ff. de leg. ii. l. cum pater. §. ticio dicit
glo. et non soluit sed certe ille. §. con
cordat si bene inspicatur uide glo. ibi.
Item q. si est 2c ista questio potest intel
ligi quando emptor habebat regressum
de euictione et tunc non est dubium qd
dicitur in hac glo. Sed si emptor nō ha
bet regressum de euictione et heres habe
ret quartam tantum iure institutionis
patietur exceptionem et in ea quarta ita
demum si testator hoc dixit et ita locū
tur. ll. alle. in glo. al's secus in eo uero
qd habet ultra quartam non est dubiu
q. exceptionem patietur. **V**enio ad ul
timā questionem positam in glo. Pone
q. statutum est in ciuitate q. nemo ueni
at contra instrumentum factum a se nec
heres eius et testator obligauit funduz
eius quem postea fecit heredem qui adi
uit et fecit inuentarium nūquid poterit
uendicari a creditore gl. dicit q. sic ut h
et. i. proxi. §. **Q**uidam doc. putant
uerba interpretanda stricte nequis inde
bite damnū patiatut ut. l. ii. §. de noxa
et. l. adigere. §. quis. §. de iur. patro.
de public. l. cesar. Sed hic si heres qui fe
cit inuentarium de suo proprio graua
retur pateretur damnū indebite et cō
tra hanc. l. ideo uerba generalia statuti
que dicunt nullus ueniat contra uel he
res eius intelligo de herede eius qui iue
tarium non fecit ita intelligit glo. ista
notabiliter quam uide et per hoc tota
die practicamus si statutum dicit q. ex
ecutio instrumenti fiat contra heredem
sicut contra defunctum intelligitur ubi
heres non fecerit inuentarium ut hac gl
et per rationes predictas tene menti ro
go te nec prodest mihi exclamare qui te
neas menti.

Incentiam dandam

Creditores et legatarii possunt probare
maiolem esse substantiam hereditatis q.
in inuentario sit conscriptum ad quod
etiam de domo heredis probatio assu
mitur ac si heres dolū fecerit in dupluz
refundet hoc dicit usq. ad. §. donec
Nota casum notabilis questionis Ego
uolo probare bona non sufficere ad debi
ta qualiter probabo cum ista sit negati

ua mere glo. in. l. cum. l. ff. de probac.
dat modum probandi ut dicat heres tā
tum est in hereditate qui uult dicere q.
in ea est plus hoc probet de hoc est casus
hic heres ostendit inuentarium dicens h
est in hereditate legatarii et creditores si
uelint dicere plus esse in hereditate ipsi
probant ut hic aperte dicit rex. Secūdo
nota q. ad probandum secreta patrimo
nii possunt assumi testes de domo aduer
sarii ut hic ratio quia bene probari non
potest per alios quod habuistis in. l. i. §.
de noxa. et in. l. i. de libe. agno. de nau
frag. l. de lumeris li. xi. **N**ota de iu
ramento purgationis concordantie sūt
in glo. **V**ltimo nota q. heres qui cēla
uit res hereditarias punitur ut dupluz
refundat. **C**ontra hoc oppo. quia solū
in hoc punitur quia in eis perdit falcidiam
ut. ff. ad. l. falc. l. beneficio et. l.
paulus ad trebell. So. circa hoc debes
notare tria iura Primo est ius. ff. quo
contra admouentem statuēbatur pena
falcidie tantum perdende ut in cōtrariis
et si erat suus heres perdebat ius abstinē
di ut. l. si seruum. §. admonuisse. ff. de
acqui. here. Secundo est ius codicis quo
duplum refundat Tercio est ius aut.
quo ppter subtractionē unius rei perdit
falcidiam in totum ut in aut. de here.
et falc. §. sanctimus igitur et ibi nō.
per glo. et per. d. la. de Bel. licet Cy.
uideatur reprehendere illam glo. s. q. tā
tum in uita perdat falcidiam. i. ad. l.
falc. aut. sed cum testator et ibi dicam
uobis Vltimo scias q. sē ante mortali
tatem et semel post cum quidaz peteret
restitutionem fideicom. in prosecutione
cause posuit q. tales et tales res fuerūt
in bonis eius qui fideicommissum relinqui
erat et sic subiacet restitutioni Aduersa
rius negauit fuit probatum contra euz
Ipse postea uolebat deducere quartam
trebell. dicebatur q. propter illam nega
tionem ius detrahendi illam quartam
trebell. siue falcidie perdiderat Primo p
hunc tex. uel ibi celauerit 2c et per tex.
in. l. in beneficio. ff. ad. l. falc. ubi dici
tur quisquis facit aliquid ut fideicom
missū minuāt in ea re perdit falc. bñficiū
sed negans fuisse in hereditate facit ut
fideicommissum minuatut ergo 2c In
duco ad idem. §. sanctimus igitur in
aut. de her. et falc. tene menti si uis.

Non tamen Infra tps

conficiendi inventarium non potest he-
res a creditoribus ul' legatariis conveni-
ri et de eos interim tempora non cur-
runt hoc dicit. **N**ota q' hec exceptio
quis est infra tempus conficiendi inven-
tarium impedit lit. cont. ut apparet
ex tex. ibi ad iudicium vocari. Item ap-
paret ex hoc tex. q' hec exceptio impe-
dit sententie executionem quod apparet
ex eo qd dicit inquietare et per hoc tota
die praticatur hic q' executio instrumē-
torum non fit contra heredes infra te-
pus conficiendi inventarium. Iuxta h
queritur licet heredes non possint con-
ueniri an possunt ipsi alios convenire in-
fra tempus uideť q' non per ti. q' q'sq'
iuris. ff. tamen in contrarium uidetur
ueritas quia illi tituli habent locum qñ
alicui conceditur priuilegium ad sui
postulationem sed priuilegium huius
q' non est huiusmodi ergo 2c.

S Il uero postquam

Qui inventarium sollenniter non facit
creditoribus tenetur insolidum et falcid-
iam non detrahit hoc dicit. **N**ota q'
hic dicit si uero postq' qui inventarium
non sollenniter facit aduerit. Ex quo
colligitur q' tempus conficiendi inven-
tarium currit adie adite hereditatis. s.
ea. l. i. §. i. Secundo nota penam heredis
non conficientis inventarium que est ho-
die augmentata nam legatariis tenetur
insolidum ut. i. ad. l. falcid. aut. sed cuz
testator. **V**ltimo nota q' ille qui incl-
dit in legem non debet gaudere bn'ficio
illius. l. concor. sunt in glo. **Q**uerit
quid si heres inventarium non incepit
infra primum mensem tamen incepit et
perfecit postea infra tres menses an ha-
beat beneficium huius constitutionis q'
dam dicunt q' non per hunc rex. ibi eo
ipso q' inventarium scdm formam pre-
sentis constitutionis non fecerit sed iste
non fecit scdm formam presentis consti-
tutionis 2c. Alii dicunt contra per
hunc tex. ibi et dum a nobis tempus
ad inventarii confectioē effluxerit. Nō
enim sufficit q' effluxerit datu m ad in-
choationem inventarii sed ad perfectio-
nem Ista uidetur magis equa opinio
probo obmissio modice sollennitatis nō
substantialis non uiciat ut. l. i. in fi. de
uen. inspi. **I**tem illa uidetur modica
sollennitas et non substantialis cutus
obmissio est modici uel nullius preiudi-

ci sed hic est huiusmodi ergo 2c.

Et hec quidem

Hic inci-
pit quarta pars istius. l. Qui uult tem-
pus ad liberanduz a principe consequit
annum Ab alio iudice nouem menses
ad pl. nec sepius gcedunt h. d. Oppo.
de. l. cum antiquioribus s. eo. sol. qdā
dicunt q' hec corrigit illam ut uidetis
in ultima glo. prefetis. l. Tu uō dicas
q' quando deliberatio non petiť illa. l. i.
nullo corrigitur sec9 quādo deliberatio
petitur quia p. l. statuebatur annus ho-
die uero iudex inferior a principe non
potest dare ultra nouem menses per
hunc. §. Oppo. et uidet q' ista delibera-
tio fit sepius concedēda ut. l. i. §. si cui
ut le. non cā so. illud ideo q' testator sic
disposuit Oppo. 3. de leg. iii. ff. de iur
deli. so. quidam dicunt q' hec corrigit
illam uel dic et ista uera infra tempus
statutum h. §. tempus potest sepius g-
cedi ita tamen q' ultra istud tempus nō
concedatur et sic debet intelligi ista lex

S In autem aliquis

Qui petit tempus ad deliberandum l3
Inuentarium cōfecerit et hereditatē adie-
rit uel non repudiauēit creditoribus te-
netur insolidum et falcidiam detrahit si
repudiauēit res pfecte restituit h. dicit
ul' q' ad. §. notissimū Dicitur hic q' qui
non adiuēit sed tacuit infra tempus da-
tum ad deliberandum habetur pro ade-
unte Conē. ff. de acqui. here. l. q' diu.
quidam dicūt q' istud habet locum qñ
in concessione tēporis hoc fuit adiectuz
ut tacēs habeat pro adeunte Alii dicūt
q' illa corrigitur p istam et hoc tenet h
glo. in. l. geraria Glo. dicit q' si est tps
statutū ad petitionem creditoꝝ tūc ta-
cēs habeatur p adeunte hic est casus ra-
tio quia creditoꝝ interest ut habeant
quē conueniant Sed si tempus statuit
ad petitionem substituti tūc si tacet ha-
betur pro repudiante ut. l. contraria rō
quia substituti interest ut habeatur hēs
primus p repudiante ut ipse possit adi-
re et hanc so. tenet dy. et Cy. hic quod
puto uerū et notabile S3 contra h opp.
q' ymo per cursum temporis triū men-
sium habeatur pro repudiante ut. s. eo.
l. i. §. i. so. q' hic dicitur habetur p re-
pudiante loquitur in herede qui tacuit
sed si aliquid dixit puta credo q' mihi
non expediat uel hīia uerba tunc habet

pro repudiante cursu totius mensium ut
in contrario et hanc materiam plenissi-
me expediui in .l. si q. ff. de iure delibe-
2. oppo. de .l. si uniuerse i. de lega. so.
tria sunt iura quedam sunt iura antiqua
et secundum illa tenet heres creditoribus
insolidum legata uero non debent nisi usque
ad uires patrimonii ut .d. l. si uniuerse
quoddam est ius codicis et secundum hoc si
non petiit tempus ad deliberandum et In-
uentarium confecit non tenet creditoribus
nec legatariis ultra uires hereditarias ut
s. ea. l. §. sed si prefataz. Si uero petiit tem-
pus ad deliberandum et Inuentarium
fecit tunc habent locum iura antiqua ut
creditoribus teneatur insolidum contra
legatarios utatur falcidia ut h. uer. sin
aut hic aliquis Si uero Inuentarium non
fecit siue petierit tempus ad deliberandum
si uero non creditoribus tenetur insolidum
et contra legatarios non utitur falcidia
ut s. ea. l. §. si uero postquam et in ver. si
quis aut themerario tamen legatariis non
tenetur ultra uires hereditatis ut .i. de
le. l. si uniuerse cum similibus Tercium est
ius autem quo iure si Inuentarium non fe-
cit tenetur legatariis et creditoribus in-
solidum ut .i. ad l. falcid. aut. sed cum testator
Querit glo. quando quis petit tempus
ad deliberandum utrum tempus concessum
ad confessionem inuentarii currat
lapso tempore dato ad deliberandum ueri-
tas est quicquid Glo. dicat quod istud tem-
pus currit a die adire hereditatis ut s.
ver. si uero postquam unde si infra tempus
datum ad deliberandum adiuit infra illud
tempus quo adiuit currere incipit bar.

Notissimum Hec est ultima
pars in qua Imperator ponit unam suam
conclusionem breuiter dicit hec lex. Om-
nia que in aliis constitutionibus contine-
bantur complectitur priuilegium mili-
tium in suo robore maneat hoc dicit Quo-
modo utrum per hanc .l. sit derogatum .l. cum
antiquioribus s. eo. ueritas est quod non quan-
do tempus ad deliberandum non est expresse
petitum ut dixi uobis s. pxi. §. et proba-
tur .i. de cadu. tollen. §. in nouissimo
Quomodo utrum illud quod hic dicitur quod
priuilegium militis durat hodie sit cor-
rectum Glo. uidetur dicere quod sic per aut. de
here. et falcid. §. si. quod an sit uerum dicam
uobis in aut. sed cum testator .i. ad .l.
falcid. Istud est utile scire propter ecclesi-
asticas personas que debent habere pri-

uilegium militis ut .l. sacro. sancte. s. de
epis. et de. et non in .l. miles in prin. ff.
de re. iudi. et secundum hoc si ecclesia
uel presbiter adiret sine beneficio inuen-
tarii non teneretur ultra uires heredita-
ris sicut miles ideo est uidendum an hec
lex sit correctata dicam tibi in aut. sed cum tes-
tator si recordaberis militis . dimittitur
in solutum.

De repudianda hereditate

Sil paterna Fi-
lius qui se abstinent Si
in domo patris ex iusta
causa moratur non ui-
detur suam abstentionem
reuocare h. d. Nota quod habitatio in do-
mo patris uidetur gerere pro herede nisi
probetur quod ex alia causa fecerit Cont-
hoc oppo. s. ti. i. l. i. dicit glo. hoc spe-
ciale est in filio suo secus in extraneo seu
filio emancipato Istud non est uerum
sic simpliciter nam ille actus qui in extra-
neo inducit aditionem in suo ille actus
inducit in mixtionem ut .l. cum bonis
ff. eo. unde possidere domum eodem mo-
do in suo et in extraneo inducit pro herede
gestionem Non obstat .l. i. s. ti. i. quia
ibi loquitur in emancipato qui non po-
terat adire de iure civili Unde per nul-
lum actum extrajudicarium potest in-
duci agnicio bonorum poss. ut ibi dixi.
Oppo. postquam filius repudiavit nullo
modo potest esse heres ut .l. sicut .i. eo.
So. loquitur contrarium in extraneo sed
filius suus potest suam abstentionem re-
uocare ut .i. eo. l. si. et istud est quod facit
dubium in .l. nostra Oppo. ad .l. nostram
de .l. si seruum quis §. preter ff. eo. so.
ibi loquitur in filio qui aliquid subripuit
propter quod priuatur beneficio abstine-
di secus si non subripuit.

Sil paterna Qui post abste-
nitionem bona paterna bona fide emit non
uidetur bona fide suam abstentionem re-
uocare h. d. Oppo. ff. eo. l. is qui in bo-
nis so. si filius se abstinent ab hereditate
paterna emendo postea res paternas bona
fide non uidetur suam abstentionem re-
uocare ut hic secus si mala fide ut ibi a-
grio seu colligit quod mala fides colligitur
ex tribus Primo si emit omnia bona ut d. l. is
qui in bonis ff. eo. et .l. oes §. lucio de priuile-
giis Item si emit per interpositam personam

ut ibi ar. s. de naturali. l. i. Item si hoc
factum fuerit incontinenti post abstenci
onem ut. l. si uenter s. fi. ff. de priu.
cre. tene menti quia cotidiana sunt ista.
Quod quid si inmiscuit se hereditati pa
terne ille qui fundos paternos antea co
parauerat a creditoribus Glo. arguit
pro et ge Finaliter determinat q possit
ypothecaria conueniri quia in pprio
nulla fuit empio ut. l. sicut s. illud q
mo. pi. Certe illa. l. modicum facit nisi
eam intelligas sic heres qui adiuit pre
sumitur fuisse retro dñs a tempore mo
tis ut. l. heres qñz ff. eo. et. l. si ex re s.
fi. de stipu. seruo de re iudi. l. omnia fe
re ergo apparet fictione dictarum. ll. q
ipse emit rem ppriam plene dixi in d. l.
si is qui in bonis ff. eo.

Suus heres Heres qui dicit
testamentum nullus uidetur adire et in
utilis transactio uim pacti non habet
h. d. Nō duo que dixi in Summario
pmo q qui dicit nullum uidetur adire
concor. ff. de bo. po. l. cum quidaz qd
plene dic ut ibi dixi 2º nō. q transac
tio que non ualeat iure transactionis nō
habet uim pacti uidistis s. de transacti.
l. si causa cognita Oppo. de. l. postq.
liti de pac. glo. ponit plures solutiones
breuiter tex. soluit contrarium Ibi renū
ciauit uolens remittere et donare hic uō
uoluit transigere que transactio cū non
ualeat non habet uim pacti ut. d. l. si
cā cognita et qd ibi nō. s. de transactio.

Sicut maior Sicut heres
dicatē repudiata nō pōt quis adire ita
nec aditā repudiare h. d. hec ē subecl. lex
et propter h. ntilis. Quero que est ratio
differentie inter repudiationem et confes
sionem glo. assignat plures sol. tene illā
quia confessio fit contra se confitentem
ideo sibi preiudicat secus si fiat pro se
ut. l. de etate. s. i. de interro. actio. Sed
hec repudiatio de qua loquitur hec. l.
fit pro se repudiante ideo nō preiudicat
ita loquitur hic **H**oc premisso oppo.
ad primam partem. i. eo. l. fi. So. hec
est regula q qui repudiavit non potest
adire Fallit in filio suo ut. i. eo. l. fi.
Item fallit fauore uniuersalis fideicon.
ut. l. nam quod. s. i. ff. ad treb. **I**tem
fallit ex speciali priuilegio per restitutio
nem in integrum ut. s. si ab herede se
absti. l. penult. et per totum et. s. si ut

obmi. hñci. l. i. et. l. iii. **I**tem fallit i
casu. l. cum te. ff. eo. habuistis nō. s. ti.
i. in. l. quidam eulogio **V**enio ad se
cundam partem et uidetur q hec repu
diatio preiudicat repudiante ut. l. postq.
liti. s. de pact. So. glo. fatetur contrari
um q ei preiudicat respectu eius cum
quo heigabat cui renuntiabat ut in ex
traneo locus respectu aliorum creditorū
uide glo. et eam la. de Are. reprehendit
aliud est enim renuntiare liti ut. l. con
traria aliud repudiare hereditatem ut h.
Tu dicas esse aduertendum ad quid fit
hec repudiatio nam siquidem fit hec re
pudiatio ad commodum repudiantis pu
ta ne conueniatur a creditoribus inter
rogatus an esset heres dixit q non imo
repudio tunc non preiudicat non enim
uoluit sibi preiudicare nec altis prodesse
unde uim pacti non habet ita loquitur
hic quod apparet ex questione glo. quaz
dixi. s. Sed si ipsi repudiant ad comodū
aduersarii ut puta agebat petitionē here
ditatis et pendente iudicio dixit renun
tio huc hereditati certe uideretur pactū
sicut renuntiare liti ut. d. l. postq. liti et
ita loqē glo. hic posita ratio quia h. fa
cit ad commodum aduersarii nam aduer
sario prodest et sibi preiudicat. **I**tem
oppo. de. l. si filius. ff. de interro. act.
ubi confitendo se herede sibi preiudicat
licet prius repudiauert. So. ibi cōfessio
fuit facta ad commodum aduersarii ideo
sibi preiudicat quantum ad aduersariū
hic uero fiebat repudiatio ad comodū
sui repudiantis ita etiam debetis intelli
gere quod nō. in. l. ultima. ff. de interro.
actio.

Pupillorum Pupillus sine
tutore repudiare non potest hoc dicit.
Oppo. de. l. cum. pupillus prima rñso
ff. eo. So. ibi loquitur de repudiatione
tacita hic de expressa.

Siquis Suus heres maior re
pudiens potest suam abstentionē reuo
care infra triennium ante bona uendita
sed minor uel inutili tempore constitu
tus potest etiam post triennium et post
bona uendita hoc dicit hec notabilis et
singularis lec. **O**ppo. de. l. doli excep
tio. x. diuersum. ff. de nouac. So. regu
la est q de eo puod quis facit infra qua
driennium qd datur ad restitutionē pe
tendam non potest restitutio peti fallit

in casu huius. l. qui casus singularis est
 scdm Dy. **Q**uero hic dicitur de here-
 ditate paterna quid de materna glo. di-
 cit qd ille qui repudiavit potest reuocari
 infra annum. ff. ad tertul. l. filii. Con-
 muniter tenemus contrarium nam ibi
 loquitur quando non repudiaverit sed
 dixit nolo adire que uerba sunt extensi-
 ua et inducunt repudiationem cursu an-
 ni secus si simpliciter repudiaret ut ui-
 distis. s. de iur et fac. igno. l. ii. **I**tem
 quero quid in filio emancipato gl. tua
 dicit idem ut. ff. de colla. bonorum. l.
 non nunq. ueritas est in contrarium ut
 l. ii. s. de iuris et facti igno. Nec ob. l.
 nonnunq. quia ibi non loquitur in re-
 pudiatione sed in eo qui nolebat adire
 ut ibi dixi. **Q**uero hic loquitur in he-
 reditate paterna quero quid de heredi-
 tate auita glo. uidetur de re idem in. d.
 l. non nunq. de coll. bono. et ego idem
 teneo quia l. si quis suus. ff. de iure deli.
 loquitur generaliter in quolibet suo ut
 ibi plene dixi et materiam huius. l. ex-
 plicauit in. d. l. si quis suus dic ut ibi.

Admodum testm aperatur

Et testamen-

tum Testamentum
 petitur aperiri per offi-
 cium iudicis hoc dicit
 materia huius. l. dic ut dixi. s. de eden. l. i.

Testamenti Testamentum
 debet aperiri scdm consuetudinem fori
 ubi fit aperitio et absentibus testibus fit
 coram psonis honestis hoc dicit. Ad eui-
 dentiam debes scire qd aliud est publicare
 de quo loquitur in. l. publicati. s. de tes-
 ta. aliud est aperire de quo loquitur hic
 Primo quero utrum testes quando ape-
 ritio fit debeant haberi certe sic si possunt
 haberi ut. l. si. et si quis ex signatoribus
 ff. eo. ti. **Q**uero quid si testes haberi
 non possunt quia mortui sunt. Rndeo
 ritus non probat aliquid quia est priua-
 ta scriptura uide glo. uidere ut al. dixi
 uobis testamentum factum in scriptis
 anteq. ueniant testes et cognoscant sua
 sigilla et deponant se interfuisse est pri-
 uata scriptura et nihil probat s3 postq.
 testes uenerint 2 fuerit facta publicatio
 fm forma. l. publicati s. de test. tunc

semper pbat. Predicta sunt uera si testm
 est scriptum manu priuata secus si manu
 publica licet sit in scriptis ut. ff. eo. l.
 tabularu. Vltimo no qd in sollemnitate
 testor inspicit locus i quo fit ille actus
 de cuius sollemnitate querit dixi plene in
 repetitione. l. cunctos populos. s. de su-
 ma tri. et fi. catho. dixi etiam de testa-
 mentis. l. si non speciali.

Plusquod Facienda est co-
 pia testameti eius partis que pot. pneri
 ad petere sine die et consule h. d. ista lex.

Codicillos Codicilli petunt
 aperiri eodem mo quo testamenta. h. d.

*De edicto dmi adriani
 tollendo rubrica*

Post apertum testm et aditam hereditate pe-
 titur scriptus heres se imitti in possessionem
 qd olim fiebat ex edicto Diui adriani
 qd est sublatu ideo ponitur hic titulus
 de edicto diui adriani tollendo et quead-
 modum scriptus heres in possessionem mittatur

**Utm inter
 institutum**

Institutus mittendus
 est in possessionem anteq.
 substitutus h. d. Vel breuius in adipi-
 cenda possessione institutus substituto
 pfertur. Op. institutus sub conditoe h3
 bonorum posses. fm tab. sed substitutus e
 sub condicione institutus g debet habere
 bono. pos. probat in. l. ii. s. si sub condi-
 tione. ff. de fm tab. So. ibi loquitur in eo
 qui est institutus sub condicione in pmo
 gradu unde no est aliquis qui eum pre-
 cedat facit ad hoc. l. si quis institutus ar-
 ca prin. ff. de here. insti. Oppo. scdo de
 l. iii. s. si. de libe. et postu. ff. ubi substi-
 tutus instituto pfertur. So. dicit gl. ibi
 primus gradus institutionis erat nulli
 us preteritione hic secus. **C**ontra hanc
 so. oppo. ga uicium preteritionis no im-
 pedic missionem in possessionem ut. i. l.
 prox. et sic etiam si a primo gradu filius
 sit preteritus tñ institutus in primo gra-
 du deberet mitti in possessionem so. i. i.
 prox. loquitur et debet intelligi nisi ui-
 cium preteritionis appareret ex ipso testm
 ut statim dicam. i. l. prox. et. i. l. si. s3
 in casu. l. contrarie ex ipso testamento
 apparebat quia a primo gradu erat pre-

Quamuis Hec est nobilis
lex uicium testamenti inuisibile quod re
quirat altiore indagine non impedit
scriptum heredem mitti in possessionem
h. d. **C**ontra. l. nostram Oppo. pmo
ad primu. ff. de regul. iuris l. dolo. facit
ff. de doli exceptio. l. i. sed si testamentu
dicit nullum ex causa preteritionis scrip
tus heres deberet restituere ista bona g
dolo facit qd petit glo. optime soluit
hoc est uerum ubi filius sit paratus in
continenti probare Iste enim questionem
que requirunt altiore indagine non
impediunt istud iudiciu possessorium
quod agitur summatim in. l. iii. §. ibide
ff. ad exhiben. et. l. si is a quo in prin.
ff. ut in possessione legatorum glo. ha
buitis non. i. quorum leg. l. si. et in. l.
cum querebatur. unde ui. ubi etia habu
istis non. et facit. l. ille a quo. §. si. de test
ff. ad treb. 2. o. oppo. q. exceptio falsi ha
beat impedire **U**nde uidetur ob stare
§. de ordi. iudi. l. pe. et fi. et. l. dyuus
§. si. ff. de peticio h. so. ibi cum agit
petitorio hic uero cum agitur posses
sorio **U**lterius oppo. de. l. pomp. §. si
filius ff. de inoffi. te ubi querela potest
opponi in modum exceptionis so. ibi
quando agitur petitorio hic quando a
gitur possessorio ulterius oppo. de. l. pxi
ma ubi etia in possessorio potest oppo
ni de uicio testameti so. ibi loquitur de
uicio uisibili quod apparz ex ipso testa
mento hic uero de uicio Inuisibili quod
requirit altiore indagine **O**ppo.
§. de pe. here. l. liber homo so. eode mo
ibi opponebatur de statu defuncti in iu
dicio petitorio hic in possessorio **A**d
hoc oppo. de. l. si res i. de ordi. cogni.

sol. et habes opy. glo. ibi dicebatur ser-
uus ille qui agebat et sic erat in iudicio
unde persona cum qua litigatur ante
omnia debet legiptimari sed precedens
sol. loquitur quando defunctus diceba-
tur seruus. ¶ Ex hac so. nō quod in iu-
dicio q̄ tūcūq̄ sumario persona cū qua
litigatur debz plene legiptimari l3 cau-
sa ipsa requirat summariam cognitionē
quod tenem enti

Adicto ista est singularis lex et non est alibi Edictum diui Adriani cum sua uicesima est sublatum et scriptus heres ex sola inspectione testamenti mittitur in possessione si non appareat legitemus contradictor et si apparet mittitur causa cognita et angustie temporis sunt sublata nisi res legitime sint prescripte h. d. Istam. l. nostram hoc modo diuide Primo coll. edictum diui Adriani cum sua uicesima 2° ponit unum edictum quando non apparet legiprimo contradictor. 3° ponit aliud quando apparet. 4° Angustie temporis tolluntur 5° et ult. mo ab isto dicto exceptionem ponit Secunda ibi sancimus. tertia ibi sin autem aliquis. quarta ibi nullius angustis. quinta ibi non tamen temporis legam tex. per particulas ¶ Ad euidenciam prime partis debes scire q. sicut hodie faciunt Florentini et alii Italici quando habent guerras ipsi inponunt magnas gabellas ita fecit diuus Adrianus qui statuit ut quodocumq. heres scriptus mitteretur in possessione solueret uicesimam partem hereditatis fisco quod idem est ac si diceret soluat xii. pro libra per istam gabellam erant facte multe leges forsan qualiter fieret extimacio et per quos de peritis fraudatis et similia Istud ergo edictum ista gabella et omnes ill. pertinentes ad ista per hanc l. tolluntur h. d. Primo uide litteram nota et aduerte quia ista materia non est alibi ideo est aduertenda.

S In autem Hic incipit ter-
tia pars ad cuius evidenciā debes scire
q̄ quedam prescriptio causatur ex una
parte tantum ut puta favore prescribē-
tis qui habet titulum et bonam fidem
ut ut ut capio triennii quedā ex alia par-
te tantum ut puta odio negligentis ut
prescriptio xxx. annorum que currit
tantum ex negligēcia non petentis in

qua non requiritur nec titulus nec bona fides possidentis. **C**urrit enim solū ex negligencia non petentis quedam est prescriptio que causatur ex parte utriusque. scilicet fauore possessoris et negligencia non petentis ut prescriptio x. uel xx. annorum per primam queritur directum dominium ut. l. tradicionibus s. de pac. per secundam non querit et donum directum nec utile sed paratur exceptio ut. l. si quis emptionis de prescrip. xxx. annorum. per tertiam queritur dominium utile ut uidebitis nota. i. de bo. ma. aut. nisi non. per d. y. in c. possessor de reg. iur. libro sexto et hoc colligitur ex tex. et Glo. quo premissis pone casus sic quid si contra eum qui petit se mitti in possessionem auctoritate huius. l. opponatur exceptio prescriptionis respondet Imperator et dicit quod siue sit prescriptio que causatur ex una parte siue que causatur ex utraque. g. 2c. ut patet ex tex. quem non. et tene meum notabilia collige per te. Vento ad contraria et prima pars non habet contraria ideo uenio ad secundam partem. Et oppo. quod ex uicio testamenti non impediatur missio ut. s. l. prox. so. ibi loquitur de uicio inuisibili ut preteritio uel simile hic de uisibili ut si esset oblitus uel cancellatum et similia Et ideo puto quod si appareret preteritio ex ipso testamento forte quia de filio fieret mencio in ipso testamento non instituendo neque ex heredando talis defectus impediret missionem ex hac. l. ar. i. de fideig. l. penultima et dixi. s. eo. l. i. **C**ontra hoc oppo. et uidetur quod uicium uisibile non impediatur ut. l. si ex falsis s. de transactio. so. intellige hic quod erat uicium rasura uel cancellacio in loco suspecto ut puta circa annos domini uel circa institutionem heredis secus si esset uicium in loco non suspecto ut puta in aliquo legato. ar. l. contrarie ita dicit glo. Item secus si illa rasura esset bene correctata ita quod oio appareret de manu eiusdem notarii ut hic dicit glo. super uerbo prima figura uel si notarius in sua publicatione dixisset quod supra rasus et cancellatum est uel additum in tali loco manu mea propria feci ut probatur in. l. i. ff. de hiis qui inter decem. uel si ista rasura uel cancellacio sic deberet dicere et sic deberet stare ut ex precedentibus uel sequentibus colligitur ut probatur ex c. de testi. cum dilectus et. c. constitutus uel in. c. cum ue-

nerabilis et in glo. que hoc ponit ad litteram de reli. domi. Si enim istud quod deficit ex precedentibus et sequentibus subintelligitur ut i. de fideig. l. uerbis non. ff. de leg. ii. l. cum pater s. cum imperfecta multo magis illud quod est aliquantulum recuperatum potest coadiuari ar. in. l. i. post prin. s. de re. ux. act. **H**abetis expeditas duas glo. s. Glo. super uerbo uicium et glo. super uerbo prima figura. **O**ppo. dicitur hic quod depositionibus testium 2c. **C**ontra testes debent examinari parte citata et causa plene cognita ut. l. si quando s. de testi. et habuistis ut non. s. de testa. l. hac consultissima s. si quis aut. so. intellige hic de positionibus hoc est quod solus numerus testium apparet subscriptus in testamento. **N**on enim loquitur hic de testium examinatione facienda coram iudice quia tunc haberet iura contraria locum et habetis expeditam glo. super uerbo depositionibus. **I**tem oppo. dicitur hic earum reque que testatoris tempore fuerint et sic uidetur quod hic querendum sit de proprietate defuncti sed causa proprietatis requirit plenam cognitionem ut. l. iudices s. de iudi. ergo non debet fieri missio ex sola inspectione testamenti so. dicunt quidam quod debet mitti in possessionem rerum que a defuncto possidebantur tempore mortis et pro tanto hic dicitur fuerunt quia possessor presumitur dominus. Hoc autem an sit uerum uidebitis in. l. ii. s. de probacio. **U**nde tu ex pone hic aliter que testatoris mortis tempore fuerunt s. quo ad possessionem uel de temptationem. **S**ic enim fit in petitione hereditatis ut. l. et non tantum. ff. de peti. here. et ita tenent glo. **H**abetis expeditam Glo. super uerbo fuerunt. **I**tem oppo. ad istam partem in iure nostro nihil esse debet superfluum ut. s. in prima institutione s. quibus sed ista lex est superflua quia habemus aliud iudicium possessorium s. interdictum quorum bonorum que male huius timore glo. ponit hic differentias inter hanc. l. et interdictum illud et ex hoc apparet illam non esse superfluum. Prima differentia est secundum Aldericum quia hec lex est generalis in omni successore de iure pretorio hec non est bona differentia quia illud interdictum competit successor de iure civili utili tamen ut uidistis in. l. i. s. quorum bonorum et nota. ff. quorum

bonorum. l. i. **I**tem est alia differen-
tia scdm quosdam quia interdictum
est temporale hoc est perpetuum quod
glo. reprobatur quia illud est rei persecu-
torium ergo perpetuum ut. l. in hono-
rariis. ff. de actio. et obli. **E**st alia dif-
ferentia quia illud non datur nisi aduer-
sus eum qui possidet pro herede uel pro
possessore hec lex datur aduersus omnes
etiam qui titulo possident. Hec potest
esse bona differentia ut uidebitis. Adde
q. beneficium huius. l. competit etiam
nemine possidente q. non est in illo inter-
dicto. **I**tem est alia differentia scdm
glo. q. hic obtinet quis possessionem et
am si non doceat se heredem ex sola tes-
tamenti ostensione. Ibi uero oportet q.
doceat se heredem licet summam ut
dixi in. l. i. quorum bonorum. **I**tem
est alia differentia scdm quosdam quia
per hanc legem non efficitur possessor
licet in possessionem mittatur per illud
interdictum efficitur possessor si in pos-
sessionem mittatur. hoc non placet gl.
quia per u. trunq. remedium possessor ef-
ficatur quod apparet ex isto tex. ibi. sin
autem aliquis contradicitor ibi et enim
possessio acquiratur qui potenciora iura
Opponitur eodem modo q. hec lex ui-
detur superflua per petitionem heredita-
tis. Huius timore glo. ponit differenti-
am inter hanc. l. et petitionem heredita-
tis nam in hac ueniunt corporea tan-
tum in illa etiam incorporea. **I**tem
illud petitorium istud possessorium.
Modo habetis expeditam finem glo.
magne que est super uerbo legitimo.
Venio ad tertiam particulam uidelicet
ad. x. sin autem dicitur hic q. aliquis
uenit ad contradicendum ei qui missus
est. **C**ontra postq. quis est missus in
possessionem. **A**ut quis uult contradi-
cere de facto et non potest ut. l. additos
infra de appella. Aut de iure et similiter
non potest quia cum iste sint cause mo-
mentaneae possessionis non potest appel-
lari ut infra si de momē. po. fuerit appel-
latum. l. i. et casus est in. l. fi. ff. de ap-
pella. reci. Huius timore tex. legitur du-
obus modis. Vno modo ut exponamus
missus est idest mitti desiderat et sic ap-
paret contradicitor ante missionem.
Secundo modo ut stet proprie et tunc
exponitur contradicendum putauit su-
per uerbo dolendo se quare ille missus
est non q. illa contradictio aliquid ope-

retur uide glo. super uerbo missus qd
potest esse uerum sed iste fuit citatus
Si enim citatus non est etiam post mis-
sionem possessionis posset contradicere
ut infra dicam. **M**odo habes expedi-
tum principium glo. illius super uerbo
missus. **V**enio ad quartam partem
et illa non habet contraria unde transe-
amus ad quintam et opponitur contra
petitionem hereditatis que prescribitur
spacio. xxx. annorum ut. l. hereditatis
supra de peti. here. male ergo hic dicit
tex. qui dicit eam excludi. l. padio longi
temporis. Solutio dicit glo. quando qs
conuenitur petitione hereditatis nō pos-
sident titulo tunc procedit lex contraria
sed si possideret titulo tunc petitio here-
ditatis excedit suos terminos quia cu-
ius natura sit ut non detur contra titu-
lo possidentem et tunc datur cōtra pos-
sidentem ideo exceditur a suis terminis
quia contra eam prescribitur spacio lon-
gi temporis ista est satis bona solutio
uel aliter dicunt quidam ibi loquitur
de directa petitione hereditatis hic de
utili. Ista est idem cum prima quia sem-
per cum petitio hereditatis datur contra
titulo possidentem datur utilis. **A**lii
dicunt q. hic loquitur de rei uendicatio-
ne quod non placet ideo tene primam.
Sumus expediti de contrariis huius. l.
Veniamus ad questiones et ex hys de-
clarabitur ista lex et est utilis materia
multum et per questiones poterit appa-
rere. **Q**uero quo iure petatur missio
in possessionem per heredem glo. dicit
duplici iure potest peti Primo conditio-
nē ex ista lege. **I**tem ex edicto diui
adriani illud enim non est sublatum
nisi in eo quod male dicebat ita dicit
glo. ii. huius legis quam uide in eo q.
glo. tenet illud edictum non esse subla-
tum reprehenditur per modernos Pri-
mo per Rubricam que dicit de edicto
diui Adriani tollendo et glo. ibi super
Rubrica hoc uidetur tenere. **S**ecundo
per istum textum ibi penitus quiescen-
te innuit in totum esse sublatum
Item ex eo q. tex. dicit ibi et aliis oib.
que circa replicac. 2c. Istud comuniter
tenetur q. sit sublatum istud edictum
Item in eo q. glo. innuit missionem
fieri conditione ex lege ista uidetur ma-
le dicere nam conditio ex lege est perso-
nalis actio et sic presupponit alium obli-
gatum quod non uidetur posse dici hi.

eo casu quo nullus est contradictor. Et ideo dicebat dominus Iaco. Bu. q. pro-
prie conditio ex lege non habet locum
quando non est contradictor alias non
esset conditio ex lege sed esset officium
iudicis auctoritate huius legis quod sa-
tis placet. **¶** Secundo quero utrum hec
lex habeat locum in herede instituto ex
re certa ut ipse habeat beneficium huius
legis Glo. iii. hic in principio dicit q.
non quia haberetur loco legatarii nisi
quando alius non est heres in testamen-
to ut. l. quotiens supra de here. institu.
Istam glo. intelligo ueram quando ali-
us heres institutus uniuersalis iam he-
reditatem adiuuit. **¶** Si uero adhuc non
adiuit tunc quia illa heredis institutio
sapit naturam heredis uniuersalis ppe-
spem iuris accrescendi ut dixi in dicta
l. quotiens Item quia non est alius de
cuius manu capiat satis putarem q.
auctoritate huius legis posset mitti in
possessionem illius rei. **¶** Item querit gl.
quid in fideicommissario uniuersali utrum
posset mitti in possessionem auctoritate
huius legis glo. dicit q. non et nihil alle-
gat pro hoc uidetur casus in. l. fi. i. de
codicillis uideatur dici q. ille qui petit bo-
norum possessionem ex hac. l. uidetur se
asserere directi oheres. Tu uero dicas se-
cundum nostros doctores. **¶** Aut institu-
tio non est facta neq. re neq. uerbo et
tunc non habet beneficium huius legis
quia non habet ius in bonis. **¶** Aut est
facta restitutio re et tunc non habet be-
neficium istius legis ut constituatur
possessor quia est constitutus. Sed possz
habere locum hic beneficium ut et pos-
sessor confirmetur ut. l. i. supra ad car-
bon. et. l. iii. §. missum. ff. ad carbon.
Aut est facta restitutio uerbo tantum
et tunc habet beneficium huius. l. saltiz
utile ex persona heredis cum ad ipsum
fideicommissarium transferunt omnia iura et
acti. ut. l. i. circa prin. ff. ad trebell. Ita
tenebat dominus Mar. syll. et Ia. Bu.
Addo etiam quando nulla est facta resti-
tutio in casibus in quibus transeunt iu-
ra et actio. sine restitutione quos uidebi-
tis ad trebell. l. si competat beneficium
huius legis fideicommissario uniuersali
eadem ratione qua supra proxime dixi.
Ad unum tamen aduerte q. in quibus-
cunq. casibus dixi fideicommissario uni-
uersali beneficium huius legis competere
illud non habet ex sola inspectione testa-

menti licet enim primus heres ex sola in-
spectione testamenti habeat illud est ideo
quia per ipsum testamentum fit notori-
um iudici ipsum ponendum in possessi-
onem quod non est in fideicommissario et
ideo habet ostendere sibi factam restituci-
onem uel aliquem de casibus esse in quo
restitutio sit necessaria ut statim dicam
in proxima questione. **¶** Queritur utrum
substituto pupillariter competat benefi-
cium huius legis glo. dicit q. sic tñ i. oī
substituto directo siue uulgariter siue
pupillariter ut colligitur supra. l. i. de
cit glo. hic aduerte quia hic non consi-
quitur substitutus ex sola testamento
ostensione ratio quia per hoc non fit noi-
torium siue liquidum iudici substitutus
esse mittendum in possessionem ymmo
institutus preferri debet ergo substitu-
tus uulgariter ostendere debet testamen-
tum in quo substitutus est et repudiati-
onem primi heredis uel aliquid aliud
propter quod sit exclusus primus heres
Idem dico in substituto pupillariter de-
bet enim ostendere testamentum in quo
est substitutus et mortem impuberis et
hereditatem esse aditam ex testamento
paterno ita q. sit locus substitutioni pu-
pillari alias non efficeretur notorium iu-
dici ipsum esse ponendum in possessio-
nem et idem dicit in herede heredis qui
peteret se immitti in possessionem ex ui-
gore istius legis Nam debet ostendere
testamentum primum et se esse heredem
primi instituti et primum institutum
adiuisse eo casu quo esset necessaria adi-
tio ad transmissi. ita q. iudici liqueat
ipm esse ponendum in poss. et tunc eadez
ratione ex sola testamenti inspectione nō
liquet iudici primum heredem mitten-
dum in possessionem Nam non appa-
ret ex testamento testatorem esse defunc-
tum Ratio quia eo ipso q. heres habet
testamentum ista est quedam presump-
tio q. testator sit defunctus nam non
daretur heredi uiuo testatore ut. l. ii. §.
fi. et. l. sequenti quemadmo. test. aperi.
quidam tamen etiam contra hoc obser-
uant q. querunt probationem de morte
defuncti saltim per iuramentum here-
dis tamen puto q. non sit necesse. **¶** Quero
quid in episcopo quando sunt instituti
pauperes utrum habeat locum benefici-
um huius legis Et idem quero de ex-
ecutione uniuersali testamenti quando
sunt instituti pauperes doctores tenent

q̄ habent beneficium huius legis argu-
mento si quis ad declinandam sup̄a de l.
ep̄s. et cl̄. **H**abetis expeditam tertiā
glo. Venio ad sequentem glo. dicitur
hic competenti iudici. Quero quis sit
competens iudex. Inspicitur circa duo.
Primo circa iurisdictionem quia est ne-
cesse q̄ sit talis iudex qui habeat merum
imperium non enim hoc potest expediri
per magistratum municipale ut l. i. iu-
bere cauere de iur. om̄. iudi. **I**tem in-
spicitur circa territorium quia oportet
q̄ sit iste iudex qui habeat in suo territo-
rio alias non posset mittere in possessio-
nem sed pronuntiando de promittendo
et scribere ad iudicem loci ut ff. de bo-
auct. iu. po. l. cum unus. §. penultimo
et de re iu. l. a diuo pio circa principiū
cum similibus. Primum dictum glo.
que dicit q̄ requiritur q̄ habeat merum
imperium debet intelligi uel saltim mix-
tum ut dicta l. i. iubere cauere potest et
iam esse q̄ potest exercere per quemlibet
magistratum ut etiam per iudicem dele-
gatum ut puta quando superuenit legi-
timus contradictor tunc expeditur con-
dictione ex l. i. ut supra dixi et sic per
uiam act. sed ea que iur. act. expediun-
tur sunt iurisdicte ut notatur in l. nec
quidq̄. §. ubi decretum. ff. de officio
procon. ergo competit cuilibet magistra-
tui et potest delegari quando uero nul-
lus est contradictor et sic expeditur per
officiū iudicis tunc est mixti imperii
ut dixit glo. quod intellige de executio-
ne sed cognitio forte posset demandari
ut l. cognitio. ff. de officio eius cui mā.
est iuris. Circa secundum nota q̄ glo.
dicit q̄ oportet q̄ sit eiusdem territo-
rii alias pronuntiat et mittit litteras
de mittendo puto sic dicendum quia si
quidem apparet legitimus contradictor
cuius persona subest illi iudici qui pro-
nuntiat tunc ratione persone potest pro-
nuntiare et executionem remittere ad iu-
dicem loci ut dicit glo. facit supra ubi
in rem actio. l. si. Sed si nullus esset con-
tradictor non uideo quomodo iudex
unius territorii possit de rebus alterius
territorii pronuntiare non enim ratione
persone litigantis quia nulla est persona
contra quam petitio dirigatur. **I**tem
nec ratione rei in qua ienda est missio
quia non est de suo territorio et ideo erit
necesse q̄ pronuntietur per iudicem loci
in cuius territorio res est. **S**umus ex

petiti de glo. que est super uerbo compe-
tenti. **E**xtra glo. prosequendo ordi-
nem tex. quero dicit hic competenti iu-
dici testamentum ostendatur utrum sit
necesse q̄ super hoc detur libellus uide-
tur q̄ sic quia hic agitur condicioe ex
lege. Sed qua quis actione uolet ager-
e tam prius edere debet ut l. i. ff. de eden.
Doctores omnes comuniter tenent con-
trarium non enim est iudicium ordina-
rium illud quod ex l. ista descendit ym-
mo petitur executio testamenti respectu
cuiusdam notorii siue cuiusdā liqui qd̄
fit iudici ex ostensione testamenti non ui-
ciati ut hic dicit tex. competenti iudici
testamentum ostenderit unde comunis
practica obseruat ut instrumentum tes-
tamenti producat et petat se immiti
in possessionem quod satis placet. **V**i-
des ergo differentiam inter remedia que
competunt heredi scripto nam in hoc
iudicio non datur libellus et proceditur
summarie licet enim illud testamentum
quantum ad hoc paratam habeat execu-
tionem ut uidetis hic et supra l. i. proxi.
In interdicto uero quorum bonorum
est necesse q̄ detur libellus et lis conteste-
tur et fiant probationes licet summarie
ut uidistis in l. i. quorum bonorum in
petitione hereditatis datur libellus pro-
ceditur ordinarie requiruntur probatio-
nes plene ut supra tetigi circa contraria
et clarius dixi in dicta l. i. quorum bo-
norum. **E**st necessaria quedam alia dif-
ferentia quasi iudicio isto si testamētū
esset in aliqua parte uiciatum non pos-
set ueritas comprobari nisi per eandem
scripturā ut supra dixi circa contraria
fiet termini missio ex notorio qd̄ resul-
tat ex testamenti inspectione ut supra
dixi et ex isto tex. apparet. Sed in aliis
iudiciis predictis scilicet quorum bono-
rum et petitione hereditatis posset uer-
tas adiuuari per alias probationes ex-
trinsecas ut uidistis supra de testa. l. si
unus. **I**tem ext̄ gl. quero utrum cum
hec missio petitur sit citanda pars reperi-
tur una aditio Fran. Accur. qui dicit
q̄ sic saltem generaliter ut in autentica
si omnes sup̄ ut si se ab here. absti. Ego
puto sic dicendum quia si quidem bona
a nemine possidentur tunc non requiri-
tur partis titatio nam posset etiam si
uellet sua auctoritate ingredi ut l. si cū
heredes. ff. de acqui. possess. facit opti-
me ad hoc quod notatur per Inno. d

concess. preben. c. proposuit. **S**i uero res ab alio possidentur tunc siue iuste siue iniuste non posset concedi hec licentia nisi parte citata ut. l. meminere unde ui. et si per uim uel alio modo. l. si. facit ad hoc quod notatur per Inno. de preben. uel de concess. preben. c. cum litteris tamen non bene recordor. **P**rocedo ulterius dicitur hic testamentum ostenderit. **Q**uero utrum habeat locum beneficium huius. l. in testamento nuncupatio. glo. q. sic et bene si testamentum illud est redactum in scriptis per notarium facit enim fidem ut habuistis nō. in. l. i. supra de testa. uidebitis in. l. ultima infra de fideicommissis. **S**ed si testamentum non esset redactum in scriptis tunc non haberet locum istud notorium quod fit iudici ex inspectione scripture de quo loquitur ista lex esset ergo necesse q. prius testes examinarentur secundum formam. l. publicati supra de testa. tunc illa scriptura posset postea produci et ex inspectione ipsius fieret notorium iudici et haberet locum ista lex. **Q**uero quid est in testamento imperfecto quod in illis casibus ualeat ut. l. hac consultissima. §. ex imperfecto et. §. si quis autem supra de testa. Respondeo q. haberent locum remedia huius legis et bene secundum glo. quia pro perfecto habetur in illis casibus et non pro uiciato. **Q**uero quid de testamento quod ualeat tantum de iure pretorio uidetur q. non habeat locum hec lex nam tex. dicit ex asse uel parte heres institutus Sed iste non potest esse heres sed bonorum possessor ergo et cetera. Contrarium uidetur tenet glo. quam supra notavi circa contraria cum assignat differentiam inter hanc. l. et interdictum quorum bonorum dicit q. hec lex habeat locum in omni successore de iure civili et pretorio et hoc puto uerum argumentum ad hoc. ff. ad tertull. l. i. §. bonorum de condi. et demō. l. in conditionibus. §. ii. **N**on obstat hec lex quia non dicitur hic q. ad hoc ut habeat locum ista lex oportet q. sit heres sed sufficit q. sit heres institutus a testatore non curat utrum possit adire de iure civili uel de iure pretorio. Preterea heredis appellatione continetur bonorum possessor ut dicta. l. Procedo ulterius dicitur hic non autem legitimo modo ab alio detemptis. **Q**uero quis sit iste legitimus contradictor in hoc

pendet tota uirtus istius legis de hoc sunt opiniones in glo. nostra nam Aldeicus dicebat q. legitimus contradictor est ille qui habet titulum si tamen habet similem titulum titulo petentis ut quia profert aliud secundum testamentum solenne et hoc approbatur ex littera sequentis uer. sin autem contradiceret ac ibi qui potiora ex legitimis modis iura ostenderit Azo uero dicit indistincte legitimum contradictorem esse quicumque habet titulum a defuncto uel ab alio etiam si res possidebatur tempore mortis defuncti Dominus Iaco. Butri dicebat opinionem Azo. non esse ueram in eo q. continet rem quam defunctus possidebat tempore mortis. **N**am remedium huius legis est quoddam possessorium quasi recuperande possessionis quam defunctus habuit tempore mortis quasi spoliatus sed spoliatus ante omnia est restituendus ut. l. si quis a se fundum ad. l. iul. de ui et si per uim uel alio modo l. i. et. l. momentanee infra unde ui unde nullius tituli allegatio sufficeret et ita dicebat ipse quod tenebant aduocati Bononicen. hoc m. hi. non placet. Si enim dicimus istud est iudicium adipiscende possessionis quod uidetur uerius sicut interdictum quorum bonorum tunc potest obici exceptio domini uel alterius iuris. Si tamen quis paratus sit probare incontinenti ut habuistis supra nō. in. l. i. i. quorum bonorum et supra. l. proxima. Siue dicamus hoc esse interdictum quasi recuperande possessionis scilicet uacantis sed in tali iudicio possunt opponi exceptiones que impediunt restitutionem si aliquis est paratus incontinenti probare ut habuistis nō. infra unde ui. l. cum. querebatur ergo patet q. illa ratio q. spoliatus ante omnia restituendus est non est uera in casu huius. l. in parato incontinenti probare. **Q**uid ergo dicamus aduerte duos casus quandoque quis uenit ad contradicendum antequam sit data licentia de ingrediendo in possessionem quandoque post datam licentiam ante ingressum quandoque post ingressum. **P**rimo casu est aduertendum. **A**ut queritur utrum quis sit legitimus contradictor ad impediendum executionem et summariam cognitionem que fit ex ostensione testamenti ex uigore huius legis Aut queritur an sit legitimus contradictor non ad impediendum solum

istam summariam cognitionem sed ad
impediendum etiam effectum eius scilicet
et inmissionem Primo casu Aut ille
qui uenit ad contradicendum non asse-
ri esse possidere sed dicit se prius immie-
tendum q[ui] qui postulat et tunc illa su-
maria cognitio non impeditur sed sum-
matim de iure utriusq[ue] cognoscitur et
ille immittitur qui potiora iura habet
ut supra eo. l. i. Aut comparet aliquis
qui dicit se possidere ideo illum qui pe-
tit immittendum non esse tunc siquidem
producit alium titulum similem titulo
petentis ut puta aliud testamentum tunc
iudex statim pronuntiabit non esse locu[m]
huius summarie cognitioni ex uirtute is-
tius legis sed agendum esse ordinario
iudicio et illum debere obtinere qui poti-
ora iura habet uel probauerit ita loqui-
tur opinio Alderici hic est casus in hac
l. in uer. sin autem alius contradictor
et cetera uide litteram ibi in iudicio co-
petenti 2° non autem dicit in isto iudi-
cio **S**i uero allegat alium titulu[m] tunc
ista summaria cognitio non impeditur
sed super ea de uiribus istius tituli alle-
gati cognoscitur quem autem effectuz
habebit statim dicam **S**ecundo casu
quando queritur an aliquis sit legitimus
contradictor quantum ad impediendu[m]
missionem in possessionem et cognitio-
nem summariam Dico aut quis osten-
dit titulum a defuncto uel ab herede et
tunc sine dubio impeditur missio ut. l.
i. infra quorum leg. et. ff. quorum leg.
l. i. §. rediguntur aut allegat titulum
et idem habet possessionem ab alio q[ui] a
defuncto tunc siquidem habet possessio-
nem ante mortem defuncti est legitimus
contradictor ut hic Ibi earum reru[m] que
testatoris mortis tempore fuerunt **S**i
uero allegauit possessionem post morte[m]
defuncti tunc siquidem probat possessi-
onem et titulum solum non est legiti-
mus contradictor quia per hoc non ex-
cluditur ius agentis sed si probat pos-
sessionem et titulum et forte probaret se
uel auctorem suum fuisse dominu[m] tunc
esset legitimus contradictor et impedire-
tur missio quia in hoc iudicio potest op-
poni exceptio dolo facis ut supra dixi
et supra. l. proxima non tamen ab initio
non est admittendus ad probandum ni-
si sit paratus probare incontinenti ut su-
pra dixi Si uero probat titulum et pos-
sessionem utrum autem defunctus possi-

deret tempore mortis uel non dubitatur
tunc non esset mittendus non propter
contradictionem aduersarii tantum sed
quia heres non probat illud quod est
causa sue intentionis scilicet defunctuz
possedisse tempore mortis quod requiri-
tur a lege quandoq[ue] quis uenit post ius-
su[m] de mittendo ante inmissionem tunc
siquidem ipse fuit citatus hic est aduer-
tendum. Si enim primus iussus fuit
factus citata parte tunc si superuenit q[ui]
dam tertius non citatus puta aliquis q[ui]
dicit se heredem et se potius immitten-
dum q[ui] illum pro quo pronuntiatum
est dico q[uod] missio est retardanda et de ui-
ribus contradictionis istius erit cognos-
cendum ut. l. ita tamen. §. quotiens ad
trebell. et ibi dixi facit extra de test. c.
ueniens et ibi per Inno. quandoq[ue] tem-
pore primi iussus nullus fuit citatus et
tunc idem multo magis q[uam] audiatur il-
le contradictor superueniens **I**lle uero
qui fuit citatus tempore primi iussus
siquidem comparuit et eius contradictio
fuit repulsa non est dubium q[uod] non po-
test audiri cum nec possit appellari in h[uius]
iudicio momentanee possessionis. Sed si
contumaci talis licentia fuisset concessa
tunc ueniens audiretur relictis expensis
in forma aut. ei q[ui] iurat infra de bonis
auct. iudi. poss. quandoq[ue] contradictor
apparet post inmissionem iam factam
et hic aduerte quandoq[ue] non uenit direc-
to ad contradicendum prime inmissio
in sed ipse principaliter postulat se mit-
ti apportans suum testamentum tunc
ille primus missus audiretur scdm con-
tradictionem legitimam secundu[m] ea que
supra dicta sunt. Si uero. uenit directe
petens cassari illam inmissionem iam
factam siquidem allegat se possedisse et
citatum non esse statim illa sententia p[ro]-
nuntiabitur nulla tanq[uam] possessore non
citato ut. l. meminerint infra unde ui-
et si per uim uel alio modo. l. fi. Si ue-
ro non allegat se possedisse uel si dicit se
possedisse tamen si fuit citatus tunc si-
quidem allegat aliquid quod est exclusi-
u[u]m beneficii istius conston[is] ut quia dicit
testamentum cuius uigore facta est im-
missio habuisse uicium uisibile uel dicit
testatorem non possedisse tempore mor-
tis tunc missio irritabitur ut. l. i. §. h[uius] xoba-
ne uis fi. ei. et. l. cum uero. §. subuen-
tum de fideicomiss. liber. et. l. fulcinius
§. q[uod] si in diem qui. ex ca. in. poss. ea.

et in hac contradictione non erat necessa-
rius libellus sed proceditur summarie
iudicis officio scdm formam .l. a diuo
pio. §. si super rebus. ff. de re iudi.

Si uero non allegaret aliquid quod esset
exclusiuius iuris agentis tunc non fie-
ret reuocatio sed siquid ius haberet debe-
ret recurri ad iudicium petitorium et
ordinarium. Dices tu quomodo si fuit
citatus et contumax postea auditur al-
quo modo nonne istud est contra .l. si eo
tempore infra de remissio. pig. Respon-
deo ibi uterque creditorum habebat ius
sed ius unius erat potentius alio hic ue-
ro unus habebat ius non alius unde p
contumaciam non uidetur ei ius esse co-
cessum quod non habet. Quero utrū fidei-
comissarius uniuersalis sit legitimus co-
tradictor glo. hic uidetur dicere qd sic
Tu dic breuiter aut fideicomissarius
non possidet et non est legitimus contra-
dictor ut. ff. ad trebell. filiam fratribus
Aut possidet et tunc aut est paratus
ius seu fideicomiss. probare incontinenti
et est legitimus contradictor ita debent
intelligi iste glo. et argumento eius qd
notatur supra .l. proxima. Aut non es-
set paratus incontinenti probare et tunc
secus ut supra .l. proxima quod non in-
dicta .l. filiam fratribus. ff. ad trebell.
Quero quid si comparet alius cum alio
testamento eodem die scripto nec appa-
ret de prioritare uel posterioritate glo.
format hic istam questionem super uer-
bo iussus et clarius dicit. ff. de bonorum
possess. scdm tabu. l. i. §. si quis in duo-
bus per Roffre. in ci. de bonorum poss.
scdm tabu. et per Cy. hic dic plenius ut
dixi in dicto. §. si quis in duobus. **VI**
timo dicit hic rex. et eam cum testatione
publicarum personarum accipiat. Ex
quo nota qd ille qui possidet ex licentia
iudicis debet probare immisionem per
publicum instrumentum nec uidetur qd
sufficiat probari per testes ut hic dicit
rex. sicut cetera acta debent probari per
scripturam ut. c. quoniam contra. ex
de probatio. uidistis supra de arbi. l. ne
in arbitris.

**Si quis aliquem
testari prohibuerit et coegerit**

Continua ut in glo. Vel aliter dictū
est supra de acqui. here. Verum quia
quandoque hereditas acquisita aufertur
ab herede ut ab indigno ideo sequitur

uidere de hys quibus ut indignis
Sed quia una est causa specialitatis
quare quis reputatur indignus idest si
aliquem testari prohibuerit uel coegerit
ideo de ista premitte. Bartolus. ll. doc.

Nulli Qui aliquē
testari prohibuerit uel
coegerit criminaliter pu-
nietur et hereditas ei
ut ab indigno auferē
hoc dicit cum .l. sequenti. **C**irca istam
legem quero que est pena istius compellē-
tis aliquem ad testandum. Respondet
glo. et bene pena extraordinaria arbitrio
iudicis cum pena non sit limitata ut. l.
sanctio legum. ff. de penis et quod ibi
notatur. **S**ecundo quero circa istam
legem que est actio civilis. Respondeo
de duplici civili potest intelligi. Primo
de petitione hereditatis per quam heredi-
tas defertur in fiscum ut uidistis infra
ti. i. l. i. **I**tem potest intelligi de actio-
ne que datur ad duplum cui testator re-
linquere uolebat de qua habes in autenti-
ca ut nulli iudicum. §. ex hoc peruenit
et non per doct. supra arbi. tu. l. quicquid
Venio ad legem sequentem. Bartholus
de saxo ferrato legum doctor

Nos qui Opponitur et ui-
detur qd hereditas non applicetur fisco
ut. ff. eo. l. ii. §. fratris. Solutio quan-
doque aliquis impedimentum prestat
alicui ut non faciat testamentum tunc
siquidem est proximior in gradu qui
succedit ab intestato aufertur ab eo here-
ditas et applicatur fisco ut hic. Si uero
erat ulterius et officio alius precedebat cum
non applicatur hereditas fisco ut. l. co-
traria. Si uero compulit aliquem ad
testandum siquidem fecit seipsum insti-
tutum non est dubium qd hereditas appli-
catur fisco ut supra .l. proxima et. ff.
eo. l. i. et de hys quibus ut indignis. l.
eum qui. Sin autem fecit alium institui
tunc est questio utrum ab illo auferatur
hereditas tanquam ab indigno. Hu. hic
qd non glo. ff. eo. super Rubrica tenet
contrarium et illam tenet ibi Dy. et hic
Pe. et Cy. Bartholus legum doctor.

Iudicium Licet blandi-
dis prouocare testantē et sibi prouideat

nota p. Stephanus
pbat. debent

hoc dicit uide plene glo. ibi de inoffi-
cista. l. non licet sed ibi circa prohibita
hic circa premissa ibi. l. ii. et. iii. in pñ.
Sed ibi constante matrimonio ne alter
efficiatur pauperior hic uero dispositio
confertur post mortem ibi supra de sta-
libe. l. i. ibi circa prohibita ibi. l. capta-
torias sed hic nulla est deceptio non eni
confert ipsa uxor supremam uolunta-
tem in arbitrium alterius sed ipsa met
declarat. Bartholus

*De hys quibz ut indigni
hereditas auferatur;*

Heredes
Qui necem testatoris n̄
ulciscitur hereditatem
cum fructibus restitu-
at et ad usuras tenetur
a tempore morte litis hoc dicit. **Q**ui
dicitur in partes duas. Primo loquitur
de rebus ex quibus fructus percipiunt
naturaliter. Secundo loquitur de rebz
ex quibus non percipiuntur nec possūt
deripi nisi usure sed ibi exheredati au-
tem hec est difficilis lex et habet glosas
multum inuolutas totus titulus est dif-
ficialis. **O**pponitur dicitur hic qd de-
bent ulcisci mortem. **C**ontra uindicta
non est permessa ut. l. scientiam. §. qui
cum aliter ad. l. acquil. Sol. intelligit
hic de uindicta que fit accusando homi-
cidas ut. l. i. supra de pñ. impera. of-
fe. non autem licet sua auctoritate occi-
dere. **U**ltius opponitur hic dicitur
qd ista hereditas auferatur et applicetur
fisco. **C**ontra supra de here. insti. l. si
parer et. l. nec apud dicit glo. fallit ibi.
Tu dic proprie qd non est fallere sed est
regula per se nam quod auferitur ab in-
digno applicatur fisco quando quis est
indignus propter suum delictum ut h̄
et supra ti. i. l. ii. et per totum istum ti-
tulum. ff. et glo. tenet qd quando quis
est indignus absq. suo delicto non ap-
plicatur fisco ut. l. contraria. **I**tem
oppo. infra de leg. l. penultima dicit
glo. fallit ibi. Tu dic qd illa lex non fa-
cit exceptionem a regula sed facit aliaz
regulam per se que est quando quis est
indignus et respicit offensam certe perso-
ne tunc quod auferitur indigno applicabi-
tur illi persone non fisco ut. l. contraria
Hic uero loquitur quando certam perso-
nam non respicit. **U**ltius opponit

ff. de peti. here. l. item ueniunt. §. et cū
prediximus. Solutio dicit gl. hic loquitur
in eo qui sciuit et sic est malefidei
possessor. Lex contraria loquitur in eo
qui ignorauit qd cum sit bone fidei pos-
sessor non tenetur nisi in quantum locu-
pletior factus ē ut in contrariis. **I**sta
glo. dicit ueritatem in genere non autē
referendo ad casum huius legis nam ille
qui ignorauit occisores defuncti sed sci-
uit aliquem esse occisum non tenetur ut
ff. ad sil. l. iii. §. quod ob causam et. l. i.
si autem gel. infra eo. l. si idem. **I**tem
opponitur ad secundam parem dicit
hic qd tenetur ad usuras post mortem li-
tem. **C**ontra ymmo uidetur qd a tem-
pore morte ut. l. item ueniunt. §. penul-
timo et. l. quod si post peti. **Q**uero
dicitur hic heredes suos necem testato-
ris inultam obmisisse constituerit. **Q**ue-
ro quantum tempus debeat transire ut
dicatur obmissa uindicta dicunt quidā
tempus est statuendum a iudice simile
in autentica de heredi. et falc. §. illud
et in autentica h̄ amplius infra de fidei
commis. **A**lii dicunt qd sufficit qd tra-
suerit tantum tempus infra quod po-
tuerint occisores accusari argumento. ff.
de uerbo. obli. l. ita stipulatus uide istā
glosam. iii. et nota qd in maleficiis ne-
gatiuis seu que committuntur in faci-
endo non est necesse qd quis desinat posse
facere ut maleficium dicatur perfectum
sed sufficit qd transeat tantum tempus
qd facere potuit ut hic et dixi tibi anno
et sic dispositio legalis magis equipera-
tur ultime uoluntati qd contractui ut
colligitur ex hac glo. coniuncta dicta. l.
ita stipulatus tene menti perpetuo non
recordor ubi dixi tibi anno. **S**ed que-
ro postquam quis obmisit necem testato-
ris inultam quo modo auferetur sibi here-
ditas. **I**sta glo. uidetur uelle qd de hoc
accusetur et puniatur in amissione here-
ditatis et dicit qd ista accusatio potest
fieri infra quinquennium ut. l. in cogni-
tione. ff. ad sil. uide istam glosam in
fine. **E**rit ergo conclusio libelli ut innu-
it ista glo. **D**ico qd obmisisti inultam
necem defuncti quare peto te condemp-
nari in amissione hereditatis. **I**stud non
uidetur de mente istius legis ymmo ui-
detur qd hoc sit iudicium ciuile et ista
est ueritas. **E**rit ergo practica hoc mo-
do quia cum heredes neglexerint accusa-
re occisores alius eos accusabit coram

preside prouintie quibus occisoribus con-
demnatis de homicidio ista sententia la-
ta contra homicidas habebit effectum
confiscandorum bonorum contra here-
des negligentes infra quinquennium
uel perpetuo ut dicta. l. in cognitione
ad fille. quo facto debet agi petitione here-
ditatis q̄ herede i qua habet rō fructuuz
et usurarum ut hic dicitur nota tex. et
ista causa agitabitur coram procuratorē
cesaris qui est iudex inter fiscum et pri-
uatum ut. l. i. supra ubi cause fisco. et
uidetur tenere glo. ii. huius legis 2. et iā
glo. penultima et. l. i. supra titulo. i.
uide glosam. Bartholus legum doctor.

Olla Factum defuncti maio-
ris non retractatur ex persona heredis
minoris. **I**tem si tutor in accusatione
falsi subcumbat pupillum hereditatem
perdere facit et ipse ei tenebitur. et de ca-
lumniā punietur hoc dicit. **D**uide
in tres partes. Primo ponit unum dic-
tum ex eo quod factum fuit a defunc-
to matore. **S**ecundo ponit aliud dic-
tum de accusatione instituta pro pupil-
lo qualiter ipsi pupillo preiudicat. **T**er-
tio qualiter preiudicat ipsi tutori scda
ibi sed si pupilli tertia ibi de calumniā
tua. **I**sta lex consuevit reputari iuu-
nibus difficilis. **N**ota primo quod dix-
in summario. **N**ota secundo q̄ tutor
potest accusare nomine pupilli. **N**ota
tertio q̄ qui in accusatione succumbit
priuatur eo quod sibi relictum est in tes-
tamento. **I**tem nota q̄ delictum tuto-
ris nocet pupillo. **I**tem nota q̄ tutor
accusans punietur de calumniā. **O**p-
ponitur ad primum dictum nam licet
pupillus succedat maiori utitur priuile-
gio suo ut. l. sicut. §. pupillo de p̄scrip-
xxx. annorum glo. hic non soluit. Tu-
dic q̄ hic loquitur de iure iam firmato
in preteritum Ibi loquitur de prescriptio-
ne firmanda in futurum ex negligentia
heredis non petentis ideo inspicitur eius
conditio facit ad hoc. ff. de iure fisci. l.
fisco. **O**pponitur secundo et uidetur
q̄ tutor non possit accusare nomine
pupilli. l. ii. q̄ accu. n̄ pos. So. dicit gl.
q̄ accusat nomine pupilli idest propter
pupillum uel ad eius utilitatem nomine
tamen proprio. **I**dem nota. in. l. tuto-
res. ff. de hys quibus ut indignis uide
glo. Ego semper dixi et reperi q̄ erat

dictum domini Ry. mal. q̄ tutor po-
terat accusare nomine pupilli tutorio
nomine ut dicit tex. hic et in. l. tutorez
ff. eo. **N**on obstat. l. ii. qui accu. non
possunt quia ibi non prohibet quem no-
mine alieno accusare sed prohibet quem
nomine alieno inscribere se ad penam ta-
lionis sed debet quis inscribere se nomie
proprio nec est nouum q̄ alterius nomi-
ne quis accuset et alterius nomine se in-
scribat ut infra de iniur. l. si. et ita est
ueritas Et per hoc nō. est questio an sin-
dicus possit accusare sindicatorio nomi-
ne uel non de quo uidebitis in. l. ii. qui
accu. non poss. **V**terius opponitur
et nunc intro glo. magnam de. l. tutori
ff. eo. Solo non per hoc perditur quod
relictum est ipsi tutori ut ibi sed quod
relictum est pupillo ut hic. **S**ed contra
hoc opponitur factum tutoris non de-
bet nocere pupillo ut. l. neq. ff. de regu.
iur. et. l. meminerint infra unde ui. So.
ut notat in dicta. l. neq. 2 in. l. dolo. ff.
siquis ob cau. te. **I**tem opponitur et
uidetur q̄ etati pupillari parcat ut. l.
prelegatum. §. etati. ff. eo. glo. uidetur
hic ponere quatuor solutiones in uerita-
te non sunt nisi due. Prima est concedo
q̄ pupillus habet duo remedia uel resti-
tutionem in integrum si uult ut. l. con-
traria uel agere contra tutorem pro in-
demnitate ut hic argumento supra si tu-
tor uel cur. interueniat. l. etiam. **S**cdā
solucio est q̄ hic loquitur quando pōt
habere regressum contra tutorem. Ibi ue-
ro quando contra tutorem non potest
habere regressum. **H**oc autem potest
contingere tribus modis uel propter de-
fectum facultatum q̄ tutor non est sol-
uendo uel quia tutor fecit instigante ma-
tre et consanguineis uel quia pupill. p-
didit instrumenta propter que poterat
agere contra tutorem tamen glo. facit
de istis tribus casibus de quolibet per se
unam solutionem tamen omnes isti tres
casus comprehenduntur in una solucōe
tripartita teneatis primam solutionem
q̄ potest eligere pupillus uel remedium
istius legis uel illius. **V**terius oppo-
nitur dicitur hic q̄ tutor de calumniā
punietur. **C**ontra. ff. de hys qui ut
indig. l. tutorem. Solo. intellige q̄ pu-
nietur de calumniā euidenti non als. **I**tem
opponitur de principio istius. l. ad fi.
nam in principio dicitur contrari-
um q̄ non potest retractare gesta p̄ mai

orem In fi. dicitur contrarium ibi cum retractas ra 2c Solutio glo. exponit retractas idest iterum tractas **Q**uero dr hic q perdit quis partem pupilli quero quid de parte polle glo. innuit q non In contrarium facit. ff. de bo. liber. l. q in seruitutem et de hys qui. ut indig. l. post legatum. §. si pater et. l. si filius Solutio ueritas est hec quando quis accusat testamentum de falso. et subcumbit ea que per testatorem sunt relicta in testamento perdit. Et ideo si erat relictum filio uel seruo eius uidebitur sibi relictus in testamento quia ex dispositione de functi sibi debet acquirere merito illo priuatur ut. l. allegata in contrarium sed hec porcio polle non debetur pupillo ex testamento sed ex eo q polle pupillum fecit heredem argumentu pro hoc quod habes in. l. etiam. ff. de inoffi. testa. Quero quid si aliquis dixit testamentum nullum uel non iure factum et subcumbit an procedat relictum in testamento dic plene in. l. post legatum in princi. ff. eo. Bartholus de saxo ferrato leguz doctor egregius.

Si ea questio Si ante habitam questione de seruis tabule sint aperte et hereditas adita aufertur ab heredibus tanquam ab indignis nisi esset pupilli. **O**ppo. de. l. si quis in grau §. non tantum. ff. ad sill. et. l. necessari os. §. non als eo. titulo. **S**olutio istam intellige scdm illam quia supple h aperte sunt tabule et hereditas adita **O**pponitur q sufficiat apertura tantuz ut. l. lege cornelia. §. si. ff. eo. ti. Solutio quantum ad penam centum aureorum sufficit sola apertura ut. l. contraria sed quantum ad amissionem hereditatis requiritur apertura et aditio ita loquitur hic. **Q**uero qualiter debeat haberi ista questio de familia glo. que est hic dicit in domo non in iudicio uide glo. istam glo. semper reprobauit quia ymmo in iudicio cum debeat esse publica questio ut. ff. ad sill. l. i. in prin. Preterea ante aditam hereditatem non potest seruus torqueri a futuro herede ut. ff. si quis te. li. esse ius. l. i. §. quid tamen si sub conditione unde de necessitate debet haberi questio in iudicio. Bartholus de saxo ferrato legum doctor egregius.

Hereditas Ista lex consueuit reputari difficilis. Breuiter dicit hereditas no potest adimi in codicillis sed in ea heredes reputantur indigni et applicatur fisco hoc dicit. **O**pponitur et uidetur q hereditas possit adimi in codicillis ut infra titulo. i. l. ii. Solutio potest dari per fideicommissum ut ibi directo non ut hic. **O**pponitur scdo de l. penultima. §. si. de condi. insti. Sol o ibi in uanum cogitauit. **U**terius opponitur et uidetur q hereditas possit transferri ad alium ut. l. ex parte. ff. de adimend. leg. Huius timore glo. iii. q est hic exponit istam litteram tribz modis. Tu tene ultimam expositionem que dicit non uidetur ad alium translata id est nullo modo translata **N**unc intro glo. magnam et est utilis et difficilis et opponitur q non applicatur fisco sed remanet penes heredes ut. l. ex parte. ff. de adi. le. Sol. plures sunt Prima q hic expresse ademit ibi tacite ista non est uera quia etiam quando ademit expresse remanet apud eum ut. l. militis. §. ue. teranus de testamento militari. **D**ic ergo q hic ademit expresse et eum dixit indignum. Et scdm hoc collige tres casus. Aut ademit tacite et habet locum l. ex parte aut ademit expresse et tunc aut heredem dixit indignum et habet locum ista lex. Aut non et habet locum lex si militis. §. ueteranus de testameto militari. **O**pponitur. ff. si ca. te. nul le exta. l. i. §. penultimo ubi dicit deferri uenientibus ab intestato. Solutio dicit glo. Aut ille qui reputatur indignus erat in primo gradu aut non Ista solutio non est uera neq bona Nam sine dubio gradus institutorum est prior gradus unde non cadit ista distinctio aut erat 2c Vnde dicit glo. distinguat Aut mutauit uoluntatem circa omes aut circa unum tantum et ista est una crassa. Tu dic q hic peruenit ad actum uerbi reputando eos indignos ibi peruenit ad actum facti incidendo tabulas ut de cederet intestatus et ita uidetur sentire glo. tua infra in distinctione quam ponit. **I**tem opponitur supra de testa. l. hac consultissima. §. penultimo Solutio ibi primos heredes non reputauit indignos et ad alios transtulit. **I**tem opponitur et modo intro distinctionem glo. **O**pponitur et uidetur q non ue

niat físcus sed primo uocentur quidam
coniuncti ut supra de secundis nupc. l.
i. §. preterea et. §. omni de incest. nup.
l. si quis incesti de natura. li. l. i. in fi. So
lutio ibi loquitur quando heres institu
tus ab ipso início est indignus defectu
testatoris. Hic uero loquitur quando
ab início erat dignus sed postea per testa
torem reputatus est indignus uide istaz
glosam in prima distinctione. ¶ Anteq
ueniamus ulterius pro istius declaratio
ne quero si testator instituit spurium qui
omnino est incapax habuistis in autenti
ca licet in fi. de natura. li. supra et de in
cest. nup. aut. ex complexu an deferatur
hereditas fisco glo. hic uidetur dicere q
primo quibusdam personis postea fisco
et ita tenet Azo in summa in titulo de
natura. libe. Reperi q Ryzar. mal. con
suluít contrarium et ego etiam consu
lui al's quia quando ille qui est incapax
instituitur heres palam hereditas rema
net apud coheredem uel apud uenientes
ab intestato ut. l. non intelligitur. §. si
quis palam de iure fil. hoc etiam notabi
liter dicit glo. in. l. lucius. §. testamen
to. ff. de leg. i. Sed spurius nullius est
capax portionis et ponitur q sit institu
tus palam ergo 2c Facit de iure fil. l. i.
in metallum et de hys qui pro non scp.
l. si in metallum quod uidistis in. l. i.
supra de heredi. insti. facit. l. ii. eo. ti. et
quod ibi habuistis nō. Preterea posito
q spurius dicatur indignus tamen est
indignus absq suo delicto ut. l. legem
supra de natura. li. sed illud quod aufer
tur ab indigno absq suo delicto rema
net apud uenientes ab intestato uel cohe
redes si sunt ut. l. si pater et. l. nec apd
supra de heredi. insti. nō. in. l. auferretur
in principio. ff. de iure fil. ergo 2c. Nō
obstat. l. i. de secundis nupc. et de incest.
nupc. l. si quis incest. de naturali liber.
l. i. quia in specialibus casibus loquitur
in natis ex coitu incestuoso uel impro
bato ratione dignitatis unde non est ex
tendendum ad alios non capaces sed sta
dum est regulis precedentibus. ¶ Rein
tro glosam et ad istud dictum glo. op
ponitur quando quis non est capax p
pter defectum testatoris uidetur q perti
neat ad físcum indistincte prout uidis
tis in. l. eius. §. i. de testa. Solutio tres
casus debes aduertere quandoq heres n
potest capere propter testatoris defectuz
aut est ideo quia testator cum eo in nul

lo potest facere testamentum et tunc sig
dem bona sua non sunt publicata est lo
cus uenientibus ab intestato ut. l. i. §.
plane de suis et leg. ¶ Si uero bona sua
essent publicata propter delictum indis
tincte succederet físcus ut. l. eius qui. §.
i. supra de testa. ¶ Si uero cum quibus
dam potest facere testamentum cum qui
busdam non ut in eo qui habet filium
spurium cum eo non habet testamenti
factionem cum aliis sic regula est q si
relinquitur palam debet remanere apud
coheredes uel uenientes ab intestato. Fal
lit in quibusdam casibus ut supra dixi.
Modo habetis expeditum principium
huius distinctionis et finem glose.

¶ Quero pro declaratione secundi membri
distinctionis glo. quando heres est non
capax propter defectum sui utrum ap
plicetur fisco uel ueniat ad uenientes ab
intestato glo. hoc plene non declarat. tu
uero dicas aut instituitur heres omnino
non capax aut instituitur capax sed est
indignus. Primo casu locus est uenienti
bus ab intestato ut. l. i. supra de heredi.
insti. scdm ueram opinionem. l. si in me
tallum supra de hys qui pro nō scrip.
et de iure fil. l. si in metallum debet in
telligi si fuit institutus palam ut supra
dixi. Si uero instituitur heres capax ta
men indignus tunc aut est indignus
absq sui defectu uel delicto et non est lo
cus fisco ut. l. si pater et. l. nec apud su
pra de heredi. insti. Aut est indignus suo
delicto et tunc aut illud delictum respi
cit iniuriam certe persone et non est locg
fisco sed applicabitur illi persone ut. l.
ultima infra de leg. ¶ Aut non respicit
offensam seu iniuriam certe persone et
tunc regula est q illud quod auferretur
ab indigno applicatur fisco ut. l. papi
nianus. §. meminisse de inoffi. testa. et
supra ti. i. l. i. cum multis similibus
¶ Quero pro declaratione tertii membri
distinctionis glo. quid si heres non est ca
pax propter defectum testamenti cui
applicatur hereditas. ¶ Aut fuit defectg
testamenti ab início quia testator non ob
seruauit sollemnitate[m] testamenti et tūc
ueniunt uenientes ab intestato uel qui
erant al's instituti in alio testamento sol
lenni ut insti. de here. que ab inte. defe.
in principio et. ff. de adi. leg. l. ex parte
Aut testamentum deficit ex post facto
et tunc aut deficit propter calum aut
propter factum testatoris circa ipsum

testamentum Si propter casum ut puta propter postumi natiuitatem uel quod dicitur ad arrogandum testatori uel similia tunc sine dubio ueniunt uenientes ab intestato ut supra de postu. her. in sti. per totum et ff. de libe. et postu. per totum et infra ti. i. l. i. Secundo casu dico aut testator peruenit ad actum uerbi faciendo aliam uoluntatem aut ad actum facti cancellando primum. ¶ Si testator peruenit ad actum uerbi tunc siquidem in alia uoluntate ualida de iure communi uel de iure speciali uenit ad illos quibus in secunda uoluntate reliquit ut l. hac consuleissima. §. si quis autem supra de testa. ¶ Si autem in alia uoluntate inualida tunc aut heredes reputauit indignos et est locus fisco casus est hic aut eos non reputauit indignos et tunc aut postea superuixerit per decennium et est locus uenientibus ab intestato cum primum testamentum irritetur ut l. scimus supra de testa. ¶ Aut non superuixit per decennium et tunc remanet apud primos institutos ut l. milites. §. ueteranos de testa. mili. ¶ Secundo casu aut peruenit ad actum facti gl. tangit hoc plenius in l. nostram supra de testa. dic ut ibi plene dixi in l. fi. de hys quibus ut indignis. Bartholus de saxo ferrato legum doctor egregius

Non oportet Qui expensas funeris non facit ut iniunxit testator non remouetur ut indignus h. dicit. ¶ Quero circa legem nostram Primo utrum hoc sit uerum siue testator iniunxit licite siue illicite glo. tua determinat quod sic utroque casu et sic hec non est iusta causa quare ut ab indigno auferatur hereditas alicui. ¶ Sed quero quando quis non uult implere uoluntatem defuncti circa funus qualiter cogatur glo. dicit et bene per coheredes si sunt plures heredes uel auctoritate pontificali ut l. hereditas. ff. de peti. her. ¶ Item predicta uera ubi testator hoc precepisset ut si h. heres non obseruauit caderet a relicto ut infra de fideicomis. l. fi. Bartholus de saxo ferrato legum doctor.

In oribus Crimen inulte necis non obest minoribus. ¶ Item qui accusauit debet causam appellationis

prosequi hoc dicit. ¶ Ad legem nostram glo. ultima opponit de l. propter ueneni. §. si ff. ad filie. glo. dicit ibi excusatur propter inopiam argumeto. ff. ma. l. si procurator. §. si ignorantes. Ista solutio continet diuinationem. Dicis ergo sic quandoque ille qui accusauit obtinuit et reus qui subcubuit appellauit tunc tenetur appellationem prosequi nisi sit minor hic est casus ideo quia presumitur quod habet bonam causam scilicet quod sententia sit iusta. ¶ Quandoque ille qui accusauit subcubuit et tunc non tenetur appellare nec appellationem prosequi et ita loquitur lex contraria. Ratio quia sententia presumitur iusta argumento eius quod notatur in l. heremitus. §. gaia. ff. de iunctio. ¶ Querit glo. utrum ille qui appellauit debet causam appellationis ponere in appellatione et hic text. facit quod sic tu dic de hoc plene ut ff. de appellatio. l. i. et l. sequenti quod hodie de iure canonico est expeditum extra de appellatio. c. cordi. li. vi. ¶ Quero quid si tempore quo accusauerunt erant minores tempore appellationis sunt maiores dicit glo. quod inspicitur initium ut l. iiii. §. scio. ff. de mino. ¶ Ultimo facit iste text. in argumentum quod principales et mandatores possunt simul accusari de hoc uidebitis in l. i. si reus uel accusator. fu. et ff. de adult. l. nihil. Bartholus de saxo ferrato legum doctor.

Si ideo Si occisores non reperiuntur Non puniuntur heredes non accusantes hoc dicit. ¶ Ista lex est argumentum ad questionem et quasi casus pro sindaco comitatus qui tenetur denunciare malefactores ut eo casu quo reperi seu denunciari non potest quia malefictum est occultum ut furtum et similia non puniuntur si non denuntiauerint de hoc dixi plenius in l. diuus de custoreorum facit ad hoc l. auus. ff. de calum. et l. semper. §. auus. ff. quod ui aut clam. Bartholus de saxo ferrato. ll. doc.

Si alia causa Humani est peccare sed dyabolicum perseuerare hoc dicit. ¶ Opponitur de l. post legatum in principio. ff. de hys quibus ut indignis. Solutio aliud est testamentum falsum aliud irritum. ¶ Opponi

tur secundo de. l. lucius. §. sempronius ff. de leg. ii. Solutio ut in glo. Bartholus de saxo ferrato legum doctor.

¶ **Adm fratrem** Si de functo occisus est clam potest hereditas adiri et post eam aditam uendicari hoc dicit. **¶** Opponitur de. l. si ea questione §. eo. Solo. distinguit glo. et bene. Aut testator fuit mortuus a familia et debet ante aditam hereditatem haberi questio de ea ut. l. contraria Si ab alio tunc statim potest adiri et postea uendicari si fuit mortuus clam si uero palam primo debet uindicari ut. l. propter ueneni et l. i. §. occisorum. ff. eo. et ista est uera opinio. Azo tamen distinguit clam uel palam quoniam ab extraneo quis dicebat occisus ymmo dicebat quod sepius poterat adiri et postea uindicare que opus est contra casum. l. minoribus in fr. supra eo. Alii uero dicunt quod quando a familia fuit occisus debet primo haberi quod de familia quod hereditas adeat licet accusatio possit differri sed certe accusatio non differtur ut. l. necessarios. §. i. ff. eo. tene ergo distinctionem. glo. **¶** Ultimo queritur quid prouidet senatus consultum illud ut in glo. que recitat tex. in. l. i. ff. eo.

¶ **Uxor** Non imputatur heredi qui non accusauit si ab alio fuit preuentus. **¶** Oppo. ff. ad tertull. l. ii. §. si mater et. §. confestim de iure fil. l. edicto. §. nunc autem. So. intellige hoc quando uxor non fuit in mora accusandi sed fuit preuenta per hoc habes defensionem pro syndico comitatus qui tene denuntiare maleficia. Nam si a principali offenso uel alio fuerit preuentus qui accusauit non imputatur sibi si non accusauit hic habes tex. **¶** Ultimo hic habes unam glo. notabilem et sepe uenit de facto tenet hec glo. quod si heres institutus post mortem defuncti concubuit cum uxore defuncti auferatur hereditas ab eo tanquam ab indigno uide glo. uidebitis de hoc. i. de fideicom. l. fidei commissus.

¶ **Adm ill.** Dillatio legalis nemini debet esse damnosa hoc dicit. Nota primo quod dixi in sumario facit quod habuistis in. l. fi. §. donec supra de iure deli. et. l. ii. §. legatus. ff. de iudi. **¶** Nota secundo casum in quo ex ancilla nascitur liber. Tercio nota casum

in quo illud quod seruus acquirit acquirit sibi. Nota quarto casum in quo seruus habet heredem nam ista sunt specialia in hac constitutione. **¶** Ultimo glo. fi. in fine signat unum contrarium et non soluit quam uide in. §. furtum etiam sed hic in statutis ciuilibus sapientie ibi in delictis in quibus sufficit si uoluntas deducatur ad aliquem actum licet non perficiatur.

¶ **De lege** Sub eodem testamento dicuntur qui stant in eo loco in quo possunt clamorem domini exaudire hoc dicit. **¶** Opponitur de. l. i. §. impuberes. Solo. impubes solet ferula cedi ad inquirendum non ad puniendum uide glo. tuam quam nota. Nota quod licet impuberes non sint idonei testes in maleficiis ut. l. in testimonium. ff. de testi. hoc est uerum ad plenam probationem sed ad indicium bene possunt examinari. Et sic nota quod dictum impubers est sufficiens indicium. **¶** Nota quid est dictum sub eodem testamento facit ad questionem qui dicantur uicini et dicuntur uicini qui sunt in loco in quo uox audiri potest de hoc dixi plene in. l. si tertius de aqua plu. ar. et ibi scripti et est tractatus ualde largus quia istud accipitur diuersimode quia aliter accipiunt uicini in ciuitate aliter in rure. Item aliter una ciuitas uicina alteri etc. Item facit ad. q. de campana quod si per statutum post primam pullatorem campana pene duplicent quid si maleficii committantur in comitatu in tali loco ad quem sonus campana non protendit quid iuris. Istam. q. disputauit la. Bu et ea dixi i. l. i. §. code aut. test. ff. ad fil.

De codicillis rubrica

¶ **Upto testa** Postumi agnatione rupitur testam et codicilli testamento confirmati et qui testam ruptum coram quibus testibus confirmat facit iure codicillorum ualere. h. d. Oppo. de. l. si quis euz scdo rns. ff. eo. et. l. si quis in graui et. l. ab intestato. So. quoniam quis facit codicillos qui non dependet ex testamento quod est quoniam nullum factum est testam tunc postumi in ciuitate non rupitur ut in contrario quoniam quis non facit codicillos pertinentes ad testam quod est quoniam testam est factum siue precedat siue sequatur tunc rupto testamento

rumpuntur codicilli ita loquitur *hec. l.*
et. l. si quis cum nullū. ff. eo. l. op. scdo
et uidet q rupto testō debeantur legata
ut in aut. ex cā. s. de libe. et postu. So.
dicat gl. hodie corrigiē ista lex quia quo
ad legatū remanet firmū testm et codicil
li uide glo. tenet g ista gl. q aut. ex cā
habet locū in pteritione postumi et in p
teritione paterna qd qualr intelligatur
dixi in aut. ex causa. l. opo. q totum
nō possit cōfirmari coram qnq testibus
ymō requiruntē septē ut. l. hac cōsultis
firma. s. i. s. de testa. So. dicat gl. hic de
betur ut ex codicillis n ut ex testa. Con
tra istud dictū gl. oppo. duobus mōis
ad cōfirmandū primū testm requiruntē
quinq testes dicit gl. Idem dicit in. l. q
ex liberis cōtra tab. s. ex testō de bo. po.
cōtra tab. Contrariū dicit alibi q suffi
cient duo in. l. heredes. palam. x. sed si
notam de testa. So. qnq quis uult con
firmare uoluntatē inualidā tūc regrūē
qnq testes ut h et nō. i. d. s. testō qnq
quis uult uoluntatē obscurā ualidā tūc
declarare tunc sufficiūt duo testes Ita in
telligit in. d. s. sed si notā et ibi per dy.
qd tene menti ppetuo. 2o oppo. ad hāc
gl. dicit ista gl. q agit ex uolūtate con
firmatē tanq ex codicillo. l. Contra. uī
detur in. d. l. ex liberis. s. testamento uī
delicet q agat ex uolūtate cōfirmata ut
ex testō. So. qnq testm primū fuit rup
tum ppter defectū superuenientē in per
sonā testatoris quo defectu cessante con
firmatur primū tunc agit ex uolūtate
cōfirmata de iure ptorio ut. l. contraria
qnq testm rumpit ppter alium casum
superuenientē extrinsecus ut ppter nati
uitatem postumi tunc si impedimentū
durat quia postumus uiuit non potest
cōfirmari ut testm sed agatur ex uolun
tate cōfirmata ut ex codicillis ut hic s3
si impedimentū cessaret quia uiuo testa
toris postumus decederet confirmaretur
ipso iure absq cōfirmatione expressa ut
l. postumus in pn. ff. de inius. tes. dixi
tibi in. l. ii. s. de here. insti.

Hereditatem Hereditas
 non potest dari neq adimi in codicillis
 directo sed per fideicomissū sic. h. d.

Quam proponas
 Per sequentes codicillos non derogat p
 cedentibus nisi quatenus inuicē sunt cō
 trariū hoc dicit **N**ota quod dixi tibi

in sumario per sequentes codicillos 2c
Oppo. de. l. querebatur de testa. mili.
 So. aliud in testamētis quia p scdm tol
 litur primū indistincte aliud in codicill
 ut hic Ratio est ppter hered. institutioez
 que est dispositio uniuersalis **Q**ueritur
 quid si reperiantē duo codicilli in quorū
 uno dicatur fundū lego in alio fundū
 non lego nec repletur quis prior ul po
 sterior dicit gl. q propter intertudinē
 non debetur ar. l. fuerit de rebus du. et
 bene dicit bar. sed certe male dicit ar. l.
 manumissiones. ff. de inur. tenet Cy. et
 Bal. hic **Q**uerit glo. quid si in primo
 codicillo fundus legat cicio in scdo lega
 tur sempronio domini certe isti codicil
 li non sunt contrarii sed diuersi ideo nō
 tollit unus codicillus p aliū sed ambo
 amittunt et faciūt sibi partes p cōkursū
 ut dicit glo. et bene tenementi.

Non idcirco Mater potest
 facere codicillos absente filio. hoc hicit.
 In multis ciuitatibus tñ sunt statuta i
 contrarium scilicet q mulieres non pos
 sunt testari sine presentia coniunctorum

Nec codicillos In negati
 ua qualicatis natuē ei qui negat incū
 bit onus probandi. h. d. ista lex oppōit
 q negatiua nō possit probari ut. l. actō
 s. de probatio. sed affirmanti incumbit
 probatio ut. l. ii. ff. de pbatio. So. hoc
 ideo quia ista negatio habetur pro affir
 matione tñ enim est dicere ipm nō esse
 sane mentis qdum est dicere ipm esse fu
 riosum ista est una truffa ideo non curo
 utrum in orōne sit negatio uel non sed
 solū utrum orō significat priuationem
 uel positionē Illa que significat priuatiōez
 est negatiua illa que significat positionē
 est affirmatiua ut. l. fi. in fi. et ibi nō.
 ff. de doli. excep. probatur in. l. inter sti
 pulantē in prin. de uerbo. obli. Dicēdū
 est ergo q ideo neganti incumbit proba
 tio quia pro aduersa parte ē psumptio
 nature. l. q quis sic sane mentis pbat
 autem q quis non sit sane mentis ex ser
 monibus et actibus et similibus ut. l. q
 dā i suo de condi. insti. et de tu. et cura.
 da. ab hys. l. hys. s. fi. Et hoc anno fe
 ci articulos ad probandum aliquem fu
 riosum et feci ut dixi uobis. s. de bo.
 pos. scdm tabu. s. q testes dicerēt q ipe
 fecerit tantum semel illum actum testan
 di et q tūc nō erat in recta et sana men

te sed dicebat 2^e quia postea faciliter p-
batur et hoc sic feci quia testes ut pluri-
mum de die non recordant et sic n- pba-
ret quia posset esse q- aliud testm fecisset

¶ Huc inuito Codicilli possunt
ex testamento confirmari an et post. h. d.

¶ Si idem codicilli Diuer-
sitas nominum et tractatuuz inducit di-
uersitate effectus. h. d. Nō rōnem quare
in codicillis n- potest institui heres et in
testo sic alia meliorē reddit iuriscōsul-
t. in. l. quod per manus. ff. eo. **¶ Opp.** di-
uersitas uocabuloz non inducit diuersi-
tatem effectus al- nominū ut uidistis. s.
de testa. l. testm gl. dicit diuersitas noinu-
et diuersitas tractatuuz bene habet indu-
cere diuersitatem in effectu secus in di-
sitate nominis tm.

¶ Si quis ager Ista est bona
lex et singularis non potest quis ex eadē
scriptura petere hereditatem ut ex testō
et ut ex codicillis et iste uie electio tolli-
tur nisi sit de coniunctis psonis et testm
imperfectum non habet uim codicilloz
nisi sit dictum et in omni ultima uolun-
tate excepto testō sufficiunt quinque testes
hoc dicit. Diuiditur primo ponit dictu-
2° declarat 3° ponit aliud dictum 4° po-
nit exceptionem a primo dicto 5° ponit
unum dictum generale ad omnes ulti-
mas uoluntates. Secda ibi tantum enim
Tertia ibi illud quoq- Quarta ibi siqs
uero Quinta ibi in omni autem Modo
uenio ad apparatus In primo habes q-
qui eligit petere hereditatem directo nō
potest al- pirare ad petitionem fideicomis-
si Contra quando est diuersa causa agen-
di una actio non tollitur p- aliam ut. l.
et an eandem in prin. de exce. rei iudi. et
s. actioes ea. l. so n- ob. exceptio rei indi-
cate ut. h. s. exceptio grieratis uide glo.
ūbo cupies Ad istā op. fortit ex gl. d.
l. aurelig. s. fi. de libe. leg. ubi etiam nō
obstat si alius est sibi contrarius in iudi-
ciis diuersis so. et istud teneatis pro fun-
damento omniū. i. dicendoz hoc ideo
qa hic mittitur tam g-riis modis ex eadē
scriptura uel ex eodez facto ibi erat sibi
g-rius in diuersis iudiciis habentibus ori-
ginem ex diuersis fontibus **¶ Oppo.**
s. de inoffi. test. l. cum qui rndet glo. re-
spondit ibi quolibet modo repugnabat
testm hic utroq- modo dicebat ualere q-

est ratio huius ratio est qa ibi cause pp-
ter quas testm impugnatur ueniunt ex
tra testm et habent originem ex diuersis
principiis hic uero ex eodem facto mitti-
tur tamen g-riis modis. **¶ V**terius op-
dicitur hic in. ii. pticula q- cogit eligere
unam Contra. ff. quoz leg. l. i. s. q- d-
autem plures so. ponuntur hic in glo.
et plures alie ponuntur in. l. quod in he-
redē. s. eligere de tributoria illa est uera
q- ibi quis erat incertus facto aduersari-
hic secus **¶ Opp.** de petitione here. l. here-
ditas so. eo. modo quo dixi. s. ibi petit
ex testō postea petit ab intestato et sic nō
admittit g-riis modis ex eodem actu seu
eadem scriptura hic petit primo directo
et postea p- obliquum ex eadem scriptura
sed si peretur ex diu- scriptura tūc post-
set optime ar. l. contra. Sed q- predictam
so. facit. ff. de excepti. rei iudi. l. si mat-
in prin. so. ibi loq- qn petit hereditatez
simpliciter non exprimendo ex testō uel
ab intestato unde totum ius suum
detur in iudicium deduxisse quod
s. diximus loquitur quando expresse
causam quare petebat. **¶ Oppo.** de pe-
here. l. legitima so. eodem modo hic nō
nittitur tam g-riis modis ex eadem scrip-
tura. **¶ V**terius op. dicitur hic q- qui
petit post- preiudicat sibi si postea uult
petere iure fideicomis- q- possessorium nō
preiudicat petitorio ut. l. et an eandē. s.
fi. ff. de excep. rei iudi. h. d- q-riū so. pos-
sessorium non preiudicat petitorio ratione
exceptionis rei iudicate sed ratione electio-
nis sic nam cum istud possessorium sit pre-
ambulum petitionis que fit iure directo
nam fideicommissarius non pōt iure suo
petere bonoz. pos. ex. l. fi. s. de edicto
diui. adri. toll. ideo preiudicat iure electio-
nis ita loquitur hic qd nō. quia pponē-
do pparatorium alicuius uideor illd eli-
gere cuius est pparatorium seu pambulu-
de hoc tñ uidistis tactum. s. de repud-
here. l. si quis suus h-eres plenius in. l. cū
quidam. ff. de bo. pos. Venio ad qrtam
particulam ille cui relinquitur debitum
non potest iure fideicomis- grauari ut
l. iii. s. si rem. ff. delega. iiii. Si ergo ista
hereditas est debita psonis hic enumera-
tis ergo non posset oner- fidei comis- g-
uari hoc autem est falsum qa posset gra-
uari in eo qd est uniuersaliter ultra debi-
tū bonoz subsidiū ut. s. de inoffi. testa. l.
qm in prioribus so. hic intelligit debitū
in pprie sile habuistis nō. in. l. ii. s. de

itur et fac. igno. Vñ ad. q. ista lex loq
tur quando testator dixit ualere iure tes
tamenti et codicilloz. **Q**ueritur quid
si dixit si non ualeat iure testamēti ualeat
iure codicilloz. An erit tunc locus huic
l. uidetur q. nō q. isto casu si nō pōt ua
lere nisi uno iure tm̄ ergo non hz locum
electio de qua loqitur lex ista quia electio
cadit inter plura ut. l. illud aut illd. ff.
qñ dies le. ce. glo. tua determinat qñ
q. sit locus isti. l. et hoc tenet glo. huius
l. et in glo. sup. uerbo preclusisse in fi. et
uide glo. Pro declaratione istius. l. debe
tis scire differentiam q. est inter istas du
as clausulas. Prima qñ copulatiue po
nitur ualeat iure testamēti et iure codicil
loz uidetur continere repugnantiam q. a
est impossibile q. ualeat iure directo et iu
re fideicommissi ut hic uidetur et ista ora
tio copulatiua resoluitur in disiunctiua
ut. l. ticio fundum de usufruct. leg. ua
let ergo iure testamenti uel codicilloz et
est electio heredis instituti quā uiam eli
get ut. l. reculare. §. ticius. ff. ad treb.
unde si eligit unam nullo modo ad alia
pōt redire ita loqitur hic. Scda uero cla
ue dicit si non ualeat iure testamenti ua
leat iure codicilloz facit uno iure tantū
ualere nec est hoc in electione heredis insti
tuti sed in potestate iuris quia si potest
ualere iure testamenti nō ualeat iure codi
cillorum isto casu si quis eligit uiam cō
petentem non est dubium q. non potest
transire ad uiam in competentem sed si
eligit uia in competentē inpetens possz rē
dire ad ius sibi opetens n. ipō iure p. hac
l. cū istis glo. sed per uiam restitutionis
inintegz ex causa iusti erroris ar. ad h.
ff. de inoffi. te. l. mater filium et. l. cu
qui co. ti. ita debetis intelligere hic.

Quero quando quis petit legatum ex co
dicillis q. actioe petat. Rzo q. petit civili
actioe ex testō. Vltimo uenio ad fi. huius
l. Ex isto fine nō. qui dicantur testes ro
gati et qui non illi qui ad hoc adhibiti
sunt dicuntur rogati qd apparet q. illi
dicuntur non rogati qui sunt fortuiti
et transeuntes. **Q**uero circa istaz ptem
an femina possit esse testis in codicillis
glo. hic notabilr determinat q. sic quia
nō repitur iure phibitum. Vide gl. quā
nō. et tene menti. Vltimo de ista clausu
la et etiam cla. Si nō ualeat iure testamen
ti zc. tangit in aut. ex causa. §. de libe.
prece. et feci unam tantum lectionez de
hac cla. in. l. i. ff. eo.

De Legatis rubrica

Nam uis

Quam unam opy. hoc
dicit conditio mixta de
ficiens per casuz non fa
cit relictum alimētoz
deficere hoc dicit. **O**ppo. et uidet q.
legata n. debeantur ut. l. seyo in prin. de
annu. le. so. dicit glo. distingue cuius cō
templatione ista legata sūt relictā. Aut
cōtemplatione legatarioz et habet locuz
ista. l. sine dubio. Aut q. contemplatione here
dum et tunc habet locū. l. qñ. Aut du
bitatur et habet locuz etiam si lex quia
in dubio legatarioz contemplatione ui
dentur relictā ita dicit glo. optime huc
usq. **C**ontra hoc oppo. qñ conditio
mixta deficit p. casum legatum non de
betur ut. l. legatum. i. de condi. inser.
glo. soluit duobus modis assūmo scda
io. ibi loqitur in cōditione hic in modo
uide glo. nō. ex ista gl. q. dictio quoad
et dictio ob donec q. diu et dum et si mi
les non faciunt conditionē scdm istā so.
istud nō est uerū quia iste dictiones faci
unt conditionē casus ē in. l. pat. seueri
rinā. §. fideicomis. de condi. et de mo.
nō. in. l. iiii. in glo. magna. ff. de seruit.
et sic ista so. non est uera p. hoc facit tex.
in. l. pe. ff. de excu. tutoz dixi plene in
l. i. ff. de condi. et demo. glo. g. soluit
alio modo q. hic sit speciale fauore alimē
toz. Dy. extra de re. iuris. c. imputari
non tenet glo. ymo idē dicit esse in quo
libet alio legato. Et distinguit ipse. Aut
q. dicio mixta appoñt fauore legatarioz
Aut fauore heredu. Aut dubitat. h. d.
in omni legato. Pe. uero hic distinguit
alr. Aut est cōditio successiua. Aut mo
mentanea si successiua loquitur hec. l. si
momentanea loqitur. l. legatū quicquid
dicat. Pe. et. Dy. glo. dicit utrum nam
dictum. Dy. nō procedit nunq. enim est
reperire q. ista conditio fauore legatari
oz apponatur sed temp. fauore heredu
q. facilius est heredi p. stare alimēta in
domo sua q. q. prestare extra domū ut
l. iiii. in fi. de alim. et cibariis leg. l. ii. i.
fi. cū. ll. sequentibus. ff. de in ditz adiec.
hoc etiam apparet quia testator nō gra
uat p. ista uerba ad retinendos seu recipi
endos legatorios in domo sua quia hoc
ponit in conditione ut. l. si sub conditio
ne. §. siqs obmi. cā. te. bñ. parcat michi
Dy. illa distinctio. Aut conditio appo
nitur fauore legatarioz aut heredu n.

est uera sed illa distinctio quā glo. facit
aut est fauore legatarioꝝ aut heredum
ista est uera. ut uidistis in precedenti con
trario preterea q̄ Dy. n̄ dicat uerū hoc
p̄bo p̄ casū. l. q̄ cōcubinam. §. uxori de
deleg. iii. ubi si istud legatum per h̄ uer
ba n̄ est factū in causa alimentorū nō de
beretur uera est ergo so. glo. q̄ speciale
est fauore alimentorum dixi in. l. illis
libertis. de condi. et demon. ut ibi.

¶ Namuis Venditio heredi
tatis herede non liberat licet cōtra emp
torem regressum habeat. h. d. ista lex

¶ Qui post Per constitutio
nem pignoris rei legate non extinguit
legatum. h. d. **¶ Oppo.** de l. fideicon
missa. §. si rem. ff. deleg. iii. So. distinc
tio illius. l. procedit in alienatione hic lo
quitur in pignore. Contra hoc oppo.
de dona. inter uirum et uxō. l. cum hic
status. §. si maritus. So. aliud in dona
tione facta inter coniuges que cum sit
contra ius commune facilius irritatur.

¶ Seruus Quando legatum est
nullum mixta consideratione legantis et
legatarii regula cathon. impedit confir
mari illud impedimento cessante. hoc di
cit **¶ Oppo.** de l. quidam. §. i. de nece.
seruis her. insti. So. ut ibi. **¶ Item**
oppo. q̄ per hoc uideatur seruo relicta
libertas ut. l. ex hys. §. de te. mili. So.
fallit in milite q̄ i legato facto seruo enū
tiatione appellauit cū liberū. **¶ Item** oppo.
de l. seruo legato. ff. deleg. i. So. intellige
istud uerum nisi seruus alii legaretur ul
manumitteretur. **¶ Vt** leuius oppo. de l.
non intelligitur. §. quare autem. ff. de
iure fil. et de leg. prestan. l. interuenit.
So. glo. dicit hic q̄ hoc ideo quia impe
dimentum cessauit post mortem secus
si impedimentum cessauerit in uita qd̄
non placet per regulā caton. ut. l. cetera
circa prin. ff. deleg. i. nā regula cathon
habet locum qn̄ legatū est nullū mixta
consideratione legantis et legatarii quod
dic ut dixi in. d. l. i. de reglā cathon.

¶ Non est dubium Si le
gatarius rem legatam capit cum uicio
perdit legatum. h. d. **¶ Oppo.** de l. i. §.
rediguntur. ff. quorū leg. et. i. quorū
leg. l. i. So. quidā intelligunt hic in. he
rede subtrahente q̄ perdit falci. et treb.

qd̄ dic ut dixi in. l. sanctimus. §. illo s̄
de iure deli. **¶ Alii** intelligunt in legata
rio subtrahente et tunc ob. contraria sed
contraria intelliguntur qn̄ accipit rem
uacantem et sic sine uicio hic qn̄ accipit
rem iam ab herede possessam.

¶ Si legata Substō facta in le
gato exstinguitur per augmentationem
premit hoc dicit ista lex.

¶ Si fortidianum Con
iuncti re sibi partes faciunt per concur
sum hoc primo et error in nomine non
nocet si constat de errore hoc dicit **¶ Op**
po. insti. de op. le. §. transferri. So. o
quando res uni legata legatur alteri aut
testator habuit animum adimēdi a pri
mo et loquitur. l. contraria. Aut non
habuit animum et tunc faciunt partes
per concursum ita loquitur h. d. Aut dubi
tatur et tunc Dy. dicit aut secundum
legatum fit sub cōmemoratione primi
et uidetur adimere ut. l. sicut. ff. de adi
men. lega. Aut non et tunc secus ut h̄
cum similibus et ista distinctio uidetur
approbari scdm̄ cum in. l. nam ad ea de
de condi. et demon. Ego tamen istud ce
nui in repetitione. l. re coniuncti. ff. de
leg. iii. dixi in dicta. l. sicut de adimen.
et transfe. le. Item oppo. et uidetur
q̄ cuilibet debeat anolidum ut. l.
pluribus. ff. deleg. i. So. istud est uerū
qn̄ testator hoc exp̄sit ut ibi dixi i. tex.

¶ Ab administra. Condicio
impossibilis de iure legatum non uiciat
hoc dicit uidistis simile in. l. reprehende
da de insti. et substi. **¶ Opposit** de. l. si
militem supra de condi. ob cau. Solutō
glo. ponit plura uerba illa uera ibi loq
tur in contractibus in quibus condicio
impossibilis uiciat dispositionem et sic
facit locum conictioni ob causam quasi
causa cessante hic uero in ultimis uolun
tatibus in quibus condicio impossibilis
uiciatur et non uiciat ut. ff. de condi.
insti. l. i. et. l. condiciones de cōdi. et de
mon. et. l. obtinuit de uerbo. obli. l. im
possibilis de his que pene nō. l. i.

¶ Si in fraudem Cautio
hereditate euita legata reddi committi
tur si controuersia mouetur sed cautio
reddi q̄ ultra. l. falci. accepit interponi
tur etiam si controuersia non mouetur

hoc dicitur. Ista lex loquitur de duplici
eacutione ut uidetur quod non et tenementi.

De alienam Legatum rei aliene ualet si fiat a sciente uel con iuncte persone hoc dicitur. **N**ota quod ua let legatum rei aliene factum a sciente non quod ipsa res legata peti possit quod ali ena et sic uidetur iste textus quod ista res pos sit peti. **S**ecundo nota quod legatum rei ali ene factum coniuncte persone debetur. **A**d primum oppo. quod sine ulla distincti one ualeat legatum rei aliene ut. l. unum ex familia. §. si rem. ff. de leg. ii. Solus ibi legauit rem alienam scilicet heredis instituti hic legauit rem alienam simpli ter scilicet cuiusdam extranei. **I**tem oppo nitur de. l. serui electione. §. si. ff. de le. i. Solutio ibi testator legauit rem alie nam simpliciter. Predicta uera in dubio secus si dixisset talem fundum quia etiam si esset communis cum alio totus debet ut. l. iul. in prin. ff. de leg. iii. **V**lti rius opponitur de. l. si domus. §. si. ff. de leg. i. Solutio ibi testator habebat ius in re unde illud uidetur legare Idem si non habebat sed se habere credebat ut. i. eo. l. uxor et ibi uidebitis. **V**ltius opponitur dicitur hic quod res potest peti ymmo uidetur quod heres teneatur redime re et dare et sic libellus debet concludere peto quod heres condemnetur ut redimat et det ut. l. non dubium. ff. de leg. iii. gl. hic uidetur tenere quod petatur hoc modo quod cogitur redimere et prestare uel si non potest prestat extimationem quod satis potest sustineri. **S**ed quando ipse lega tarius redemisset et sic rem haberet quid est in petitione glo. insti. de le. §. res di cit unum in. l. plane. §. quod si rem de le. i. dicit aliud dicit ut ibi dixi. **O**ppo. ff. ad trebell. l. quidam. §. si quis. filiū de fideicomis. liber. l. paulus. res pōdit. **S**o. speciale fauore libertatis. **I**tem op ponitur de. l. cum pater. §. euictis. ff. de leg. ii. glo. dicit speciale est ibi ne cres cat inuidia inter fratres. Docto. ultra montani et Citramon. dicunt quod ibi sit speciale inter coheredes non curio sint fra tres uel non maxime quando testator le gauit rem quam possidebat ut ibi patet. **S**ed opponitur et uidetur quod heres tenea tur de euictione indistincte ut. l. si domus §. i. de leg. i. Solutio ibi loquitur quan do testator legauit rem in genere quia tunc heres tenetur eam facere accipientem.

ut. l. ab intestato. §. heres. ff. de leg. i. hic quando legauit in specie. An autem teneatur de euictione distingue ut plene dixi per glo. in dicta. l. si domus. §. i. ff. de leg. i. **I**tem oppo. de. l. si is qui de euictio. **S**o. hic loquitur quando tes tator legauit rem alienam quam non possidebat ibi legauit rem quam posside bat. **Q**uero que dicatur coniuncta p sone. **V**ltiamon. dicunt scdm formam l. octau. ff. unde cogn. et scdm ea que habuistis notata in. l. ultima supra un de legi. glo. dicit aliter et melius iudicio meo quod in hoc statum arbitrio iudicis quod magis placet quia textus non requirit so lum quod sit coniuncta persona sed quod sic talis cui testator reliquisset si sciisset ut hic uidetur.

Illam non habenti Si pater primo legauit et postea dota uit legatum extinguitur hoc dicitur. **O**pponitur et uidetur quod legatum dupli cetur ut. l. quinquaginta. ff. de probac. Solutio aduerte ad istud breuiter hec est ueritas quando testator primo legauit speciem filie postea dedit in dotem lega tum ita potest loqui h. Si uero legauit quantitatē siquidem expressit causam quia dixit pro dote tunc dotando eam extinguitur legatum ut. l. lucius. ff. de leg. i. **S**i autem relinquit quantitatē simpliciter tunc dotando eam postea sim plex legatum non extinguitur argumē to dicte. l. quinquaginta. **O**ppo. de. l. cum pater. ff. de iure doc. Solutio hec. l. loquitur quando pater primo legat et postea dotat. **C**ontrarium loquitur quā primo dotat et postea legat. **A**lio casu quid iuris sic dicit plene in. l. huiusmodi §. pater. ff. de leg. i.

De responsio Heres qui hereditatē repudiat integroz prelegatum consequitur hoc dicitur mate riā huius. l. qui filiam. §. sicut de sic. uide in. l. filia supra de leg. i. Bartolus

Proprias Quod meum est non potest amplius fieri meum hoc dicitur. **I**ntellige pure uel ubi testator non habe ret aliquod ius in re.

Donimenta Res religiose non possunt relinqui sed ius quod habet. qd in eo hoc dicitur.

Si uniuerse Mal da chi nō
ha. hoc dicit la campana de san Pero ho
die anteq̃ factum esset i nuentarium de
berentur ut uidebitis in aut. sed cum tes
ator. i. ad. l. falcidi.

Factum Sicut potest legari
ita potest admi. hoc dicit An autem le
gatum extingatur per ademptionem
ipso iure uel ope exceptionis gl. dicit h
et bene ideo dic ut in ea.

Ex legato Ex legato nomi
nis non tranleunt directe sed utiles acti
ones competunt hoc dicit **N**ō illud
quod dicit utilibus suo nomine quia di
recte intemptatur nomine alieno dixi tē
bi in. l. qui stipendia supra de procura.
et sic ex libello potest colligi utrum in
temptantur directe an utiles. **V**ltimo
nō hic sex casus in quibus transeūt uti
les sine cessione quam glo. uide et signa
uidebitis in. l. i. supra de act. et obli.

Non tantum Breuitas tē
poris quo matrimonium durat non im
pedit maritum capere ab uxore hoc dicit

Uxor patril Qui legat res
in quibus habet ius quod morte finit
uidetur uoluisse idius legasse ut ultra
heres nō teneatur hoc dicit Per hoc ego
dixi post mortalitatem quidam reliquit
alicui fundum quem habebat in emphi
tiosim et illa emphitiosis finiebatur mor
te testantis dicebat legatarius heredi redi
me fundum et da mihi quia testator le
gauit mihi rem alienam Certe non bene
dicebat casus est hic et in. l. quod in rexp
§. i. ff. de le. i. et. l. Stich. ff. de ulufu.
leg. Barth.

In legatis Non est curandū
quibus uerbis exprimentur legata hoc
dicit Barth.

In annalibus Appellatō
hered. in dubio intelligitur de omnib9
in perpetuum hoc dicit. **D**e ista mate
ria facio alibi longam philasteriam
Verum appellatio heredum intelligat
de filiis tantum uel de primis heredib9
uel de omnibus heredibus dixi in. l. gal
lus supra de libe. et postu.

Ultim questio Quando
uni relinquitur totum alteri pars Illud
quod secundo relinquitur uidetur aprio
ademptum hoc dicit. **A**d euidentiaz
huius glo. debetis scire q̃ omne totum
diuisione legali diuiditur in duodecim
uncias que habent nomina distincta ut
in. §. hereditas in titulo de heredi. insti.
cum similibus Ipsum autem totum
uocatur as seu pondus ut ibi patet.
Item scitis q̃ quando transitur ad dis
pondium q̃ diuiditur hereditas in plu
res uncias quia diuidit in. xxiiii. quan
doq̃ transitur ad tripondium et sic de
singulis. **H**oc premissio debes scire q̃
ista glo. immiscet tria contraria sed so.
non recte ueniunt ad omnia tria. Nam
oppo. de. l. marcellus et. l. quinquagin
ta ad tertull. Solutio una illarum con
cordat cum ista et alia discordat glo. i.
uidetur soluere q̃ ibi primo reliquit mi
nus Secundo relinquit quanticatem
Dicenduz est ergo q̃ hic primo reliquit
totum scdo partem per quotas seu per
nomina quotatiua. Ibi uero primo to
tum scdo partem per nomina quantita
tis et dixit ratio est quia si primo relin
quo totum scdo dimidiam uel tertiam
in hoc nō cadit error scio enim quantū
adimitur a primo Sed quando relinquo
primo hereditatem scdo relinquo centū
uel ducenta in hoc potest esse error q̃ uā
do forte credebam hereditatem esse mai
orem non relicturus tantum si sciuissem
minorem argumento. l. in fraude. ff. q̃
et a quibus. **O**pponitur scdo de. l. si
intra. §. quidam de here. insti. et de libe.
et postu. l. si ita in prin. ex ista glo. nō
colligitur recta so. ad illas. ll. uera so.
est scdm q̃ ipsa exprelsit ut hic dicit im
perator in illis legibus euenit casus a tes
tatore non cogitatus Nam ipse proui
dit in casum quando nascatur masculu
tantum Item quādo nasceretur femina
tantum Euenit q̃ natus est uterq̃ ideo
recurritur ad aliam interpretationem uo
luntatis. **I**tem oppo. de. l. interdum
§. sed et si excesserit. ff. de here. insti. Ad
istud contrarium uadit so. gl. Aut cō
stat q̃ testator noluit transire ad dis
pendium Sed uoluit q̃ illud quod 2.
relinquebatur adimeretur a primo et nō
est dubium ar. l. qui non militabat. §.
fi. de here. insti. ut puta si dixit relinquo
ticio fundum et de eo relinquo seyo di

mediam uel instituto ticio in .xii. uncis
de quibus relinquo sex et in hiis cum in
instituto quandoq; constat q; uoluit tñ
ire ad dispondiū ut puta ticiū istituo in
xii. uncis Sēpnū istituo i aliis .vi. Nā ex
eo qd dicit in aliis constat q; noluit adi
merre a primo tunc fit diuisio heredita
tis in .xviii. uncis d; quibus primus ha
bebit .xii. alius sex ut dicta .l. interdum
ff. de heredi. insti. quandoq; dubitatur
utrum uoluerit transire ad dispondiū
uel non tunc distingo Aut primo le
gavit totum scdo legauit partem et
tunc uidetur a primo ademptum quod
datur scdo hic est casus. Si uero primo
contulit partem scdo contulit totū tunc
presumatur q; uoluit transire ad dispo
diū argumento dicte .l. interdum et .l.
qui quadringenta et .l. marcellus .ff. ad
trebell. et insti. c. §. iubemus. Ratio hui
us est quia quando primo relinquitur
totum scdo pars potest adimi de toto
sed quando primo relinquitur pars secu
do relinquitur totum non potest totum
adimi de parte nam presumendum est
q; uoluerit transire ad dispondiū et is
ta est ueritas. **C**ontra istud oppo. cū
tota hereditas diuidat in .xii. uncis n̄ po
test facere testator q; .xii. sint .xviii. uel
xxiii. hoc enim non stat in facto suo er
go 2c. ut .l. uerum .ff. de re. iuris glo.
soluit optime licet dominus Cy. se ml
tum inuoluat in intellectu glo. Dico q;
testator potest facere maiorem numerum
unciarum non tamen potest facere maio
rem quantitatem hereditatis q; fit quasi
dicat quando testator facit plures unci
as erunt uncie minores in quantitate s;3
plures in numero Exemplum pone in he
reditate sunt .xxiii. solidi si tam diui
dis in .xii. uncis quelibet uncia erunt
duo solidi Si hereditatem diuidis in
xxiii. uncis quelibet uncia erit unus so
lidus unde numerus unciarum erit ma
ior sed uncie minores ita dicit glo. tua
optime **Q**uero nos diximus quando
uni relinquitur totum et alteri pars Sed
quid si uni relinquit partem et alteri par
tem uel uni totum et alteri totum Re
spondeo ut colligitur ex tex. in .d. l. in
terdu de here. insti. et supra eo .l. si forti
dianum in prin. et dele. r. l. si pluribus
mō hētis expeditū p̄mū. **U**ltimo que
rit glo. quid si primo relinquit totum
secundo relinquit dimidiam tertio sex
tam An ista pars que relinquitur tertio

uideatur adempta primo an secundo an
utriq; et hoc probabilius est dicit glo.
non allegat aliquid ar. pro hoc supra de
impuberum et aliis substi. l. i. et hanc
glo. assumpsit Acur. quasi de uerbo ad
uerbum de sūma Azo. s. de here. insti.

Sed et alia Plures nomina
tiones de eodem uniformiter facte non
faciunt eum uocari ad pluralitatem por
tionum hoc dicit. **O**ppo. de .l. iiii. ff.
de stipu. seruo. ubi plures nominatus
plus capit quidam dicunt q; hec corri
git illam quod non placet quia euitan
da est legum correctio ut .l. i. de inoffi.
do. Alii distinguunt aut est expressum
propriū nomen alicuius aut appl
latium quod glo. non placet quia ibi
fuit expressum propriū nomen. **A**lii
dicunt q; illa in contractibus hec est in
ultima uoluntate hoc non placet ar. in
frati .l. i. cum quidam in fi. **A**lii di
cunt quod hic uoluit ibi seruus expresse
Certe istud est diuinare Tu ergo tene se
cundam solutionem que hic ponitur si
recte intelligatur Nam hic fuit plures
nominatus uniformiter ut patz ex tex.
ibi fuit plures nominatus difformiter
Primo sub nomine appellatiuo secundo
sub nomine proprio ut puta promittis
dominis meis et ticio et hoc forte uoluit
dicere scda solutio hic posita Et hanc so
lutionem tenent docto. nostri moderni
la. de are. et etiam dominus Oldr. et fa
cit ad questioem de eo qui relinquit om
nibus fratribus cappam et priori bibliaz
utrum prior debeat habere cappam ex
uigore p̄me noiationis de hoc dic ut in
dicta .l. iiii. et .l. seyo. §. qui marito de
adi. leg. et habes hic per Cy. **U**ltimig
oppo. glo. ff. de pecul. leg. l. dominus
§. dominus solutio ibi est manifesta tes
tatoris uoluntas hic dubia.

Quam quidam A sub
stituto impuberis uel ex hereditati non
potest legatum uel fideicommissum reliq
hoc dicit. **O**ppo. a filio exheredato
cui relinquitur nel legatum est relictum
potest legari ut .l. coheredi. §. cum filie
ff. de uul. et pup. si potest legari ab isto
ergo ab eius herede ut .l. v. que incipit si
fuerit ita .ff. de le. iiii. solutio speciale est
hic in substituto ex hereditati nec potest
bene reddi ratio specialitatis.

Sil legatarius Quando ea quare qs est indignus respicit fauorem certe persone quod aufertur ab idigno applicatur illi persone hoc dicit. **O**ppo. primo de. l. si in fraudem supra eo. solutio ibi de fraude non constabat preterea poterit penitere usq. ad sententiam ut. l. alio supra de hiis qui ut indi. Vltius oppo. de. l. administratione supra eo. so. fallit ibi in milite quia tutor esse non poterat. **O**ppo. de. l. nescio ff. de excu. tuto. solutio fallit ibi ratio quia testator erat relicturus tamen ego reperio q. dominus la. de beluio in actica de here. et falc. §. hiis omnibus tenet q. hodie si alias relicturus erat ille qui contempnit implere illud quod testator iussit perdit omne commodum Sibi relictum in testamento et loquitur expresse de casu huius. l. **O**ppo. de. l. cum filius §. non uidetur ff. de leg. ii. solutio ibi fallit ideo quia tutor ille non poterat. Barth.

Illud quod Proprietas potest relinqui ad tempus ut post tempus redeat ad heredem hoc dicit. **O**ppo. legatum non potest finire tempore ut. l. obligationum fere. §. placet de actio. et obligatio. et ff. de le. i. l. nemo potest dicere glo. q. ibi relinquebatur quantitas annua hic certa res dic q. hic post tempus finitur ope exceptionis non ipso iure et sic concordat cum contrario Tu dic q. ista e. ueritas q. i. legato l. ubi est primo obligatio personalis et ista tempore non finitur ipso iure sed ope exceptionis ut in contrario. **I**tem transfert dominium in legatarium cui relinquitur species et istud potest tempore ipso iure finire ut sicut ipso iure transit in legatarium ita ipso iure post tempus transeat in heredem Nam iura realia non ita inherere ossibus nostris sicut personalia ut ff. de pecul. l. quis ergo casus et ff. pro socio. l. iii.

De verborum et rerum significatione

Heredis Legato fundi instructi non cedunt ea que ibi sunt ad tempus sed que sunt causa perpetui usus

hoc dicit. **O**ppo. de. l. i. §. si defuncto. ff. de re. eo. solutio ibi erat presumptio tacite uoluntatis cui non statuitur in preiudicium pupilli Hic uero statuitur in preiudicium legatarii uel heredis. Vltius oppo. de. l. si ita §. domo. de fundo instructi. quidam distinguunt Aut fructus colliguntur ex illo fundo aut aliunde nil est dictum Tu uero dic ut i. glo. hic dicitur in secunda solutione.

Unde Legato fundi instructi cedunt instrumenta fundi 2. instrumenta patrisfamilii. hoc dicit glo. hic format unam questionem quam in ueritate bene non declarat querit enim utrum inter ista tria legata sit differentia lego fundum instructum et lego fundum et instrumentum et lego fundum cum instrumento et glo. nil boni dicit melius declaratur in. l. si cui fundum. ff. de fun. instructi. et ibi plenissime dixi. **H**ic breuiter dico et assumo duo indubitabilia iterum. duo legata fundum et instrumentum et fundum cum instrumento est duplex differentia primo in plenitudine accessionis quia quando lego fundum et instrumentum cedit legato instrumentum fundi et instrumentum patrisfamilii. sed quando lego fundum cum instrumento cedit instrumentum fundi tantum non patrisfamilii. istud probatur in. l. questu. §. si si fundus et. §. sequenti de fundo instructi. Secundo est differentia in modo durationis uam quando lego fundum et instrumentum alienato fundo per testatorem remanet legatum instrumenti Sed quando lego fundum cum instrumento alienato fundo extinguitur legatum instrumenti ut. l. si cui fundus. ff. de fun. instructi. Ratio quia dictio et coniungit principaliter dictio cum coniungit accessorie ut. l. i. ii. et. iii. ff. de pecul. leg. **V**ideamus de tertio modo legandi lego fundum instructum uel sicut instructus est cui equipatur tex. in dicta. l. si cui fundum uidetur q. equipatur illi legato fundum et instrumentum Item contra uidetur tex. insti. deleg. §. si ancillas glo. in dicta. l. uariant in solutione dictorum contrariorum Finaliter Azo. dicit et hec est ueritas q. quantum est in plenitudine accessionis equipatur illi legato fundum cum instrumento q. tum ad instrumentum patrisfamilii. idem equipatur illi legato fundum et instrumentum

eum ut dicta. l. si cui fundum de fun. instrum. Ratio quia instrumentum patrisfamil. non est proprie accessio fundi quantum ad instrumentum fundi equiperatur illi legato fundum cum instrumento quia instrumentum fundi ppe accedit fundo ut dicto. §. si ancillas dixi plene in dicta. l. si cui fundum. **Q**uero quando fundus simpliciter uendit utrum cedant instrumenta fundi glo. hic uideatur dicere qd sic uide glo. circa medium Tu posses intelligere istam glo. qd fundi instrumentum sequitur alienationem fundi hoc est alienato fundo sicut extinguitur legatum fundi ita extinguitur legatum instrumenti et hic est bonus intellectus ut probatur in l. quam glo. allegat Item posset intelligi superficialiter ut iacet ut alienato fundo uideantur instrumenta alienata et tunc esset falsum ut l. fundi in prin. de actio. emp. et de fundo instructo. l. secunda. §. dorem tamen in ciuitate ista est ista consuetudo in uinea quia uendita uinea cedunt ea que sunt instrumenta uinee quod de iure comuni non est. **I**tem hoc est uerum in uenditione proprietatis sed si uenditur usus fructus fundi cedunt instrumenta fundi ut l. sed et si quis. §. proprietatis et ibi nō ff. de usufruct. Item secus quando fundus locatur quia locato fundo cedunt instrumenta fundi ut ff. loca. l. sed et addes. §. illud. Bar. legum doctor.

Sanctimus Verbum cautionis prolaturum a testatore uel a lege intelligitur de nuda nisi aliter sit expressum hoc dicit glo. prima huius. l. intelligit eam duobus modis in uerbis prolati a lege uel a testatore et uide glosam.

Opponitur de l. si mandato tici. §. finali. ff. manda. Solutio ibi est uerbum ydonea hic uero dicit de cautione simplici. **O**pponitur secundo. ff. de collac. bono. l. prima. §. caueri. supra de procura. l. i. solutio Aut uerbum cautionis profertur a l. ciuili et intelligitur in dubio de nuda ut hic Aut profertur a iure pretorio et intelligitur cum fideiussore ut in contrario et. l. pretorie. ff. de preto. stipu. Bartholus de saxo ferrato. legum doctor.

Utm quidam Distinctiua posita inter personas honoratas re

solutur in coniunctam sed posita inter res stat in propria significatione tam in contractibus qm in ultis uoluntatibus l. dicit tota. l. ex ista Diuide in partes quatuor Primo ponit questionem et opy. antiquorum Secundo determinat questionem Tercio ponit dictum quando disiunctiua ponitur inter res Quarto hanc l. extendit Secunda ibi melius Tertia ibi si autem Quarta ibi qd in contractibus. **O**pponitur de l. si ex toto. §. primo. ff. de leg. i. solutio ibi alternatiua cadit inter personas grauatas hic inter personas honoratas. **C**ontra primam partem huius solutionis oppo. de rex. huius. l. ubi cadit inter personas grauatas scilicet inter tutores et tamen resoluitur in coniunctam solutio speciale est fauore pupillorum in officio tutelae. **C**ontra secundam partem solutionis oppo. de l. cum pater. §. pen. ff. de lega. secundo ubi etiam inter honoratos disiuncti stat proprie solutio ibi loquitur inter personas inter quas ordinata affectio cadit hic inter personas inter quas ordinata affectio non cadit. Item oppo. ad hanc pte de l. ticio aut scyo. ff. de leg. ii. solutio ibi testator dixit plus dixit enim uterq. ue eorum uolet 2c. **U**terius opponitur ad secundam partem legis qd quando ponitur inter res qd resoluitur in coniunctam. l. quintus in fine de auro. et ar. leg. glo. dicit qd ibi est speciale alii dicunt qd ibi est alternatiua. l. non hominis Istud tenent hic doctores Ego ibi aliter dixi. **O**pponitur ad idem de l. si quis ita de auro et argento legato solutio ibi est speciale in dictione seu que uidetur ampliatiua ut ibi dicit tex. et tracto huius alternatiue materiam plenissime ueltra qd Cy. tractauerat hic in l. hisqui ducen. §. utrum de rebus dubiis. **V**enio ad ultimam partem. l. dicitur hic idem in contractibus contra. ff. de stipula. seruo. l. proinde. §. finali. cum. l. sequenti glo. hic uidetur uelle qd istud quod hic dicitur idem in contractibus scilicet quod supra dictum est de alternatiua posita inter res non de alternatiua posita inter personas. **A**lii ut Pe. dicunt qd ista corrigit illas et hoc consueui tenere. **O**pponitur ad hoc de l. fundum. ff. de contrahen. emp. solutio ibi non erant ambo contrahentes presentes sed unus tantum. **O**pponitur de l. eum qui

ita. §. qui sibi de uerbo obli. Solutio cum uno tantum contraheret predicta sunt uera quando contraheret cum utroque. Bartholus.

Suggerit. Relictum familie debetur gradatim personis que appellatione familie continentur licet quando nomen familie porrigitur ad res hoc dicit. **O**pponitur de. l. cum ita §. si al. est in. l. omnia. ff. de leg. secdo solutio ibi erant certe persone specialiter numerate hic secus. **O**pponitur. ff. de leg. secundo. l. peto. §. si rem et. l. cum pater. §. penultimo eo. titulo solutio ista dicitur intelligi sed illas ut isti propinquos uocentur gradatim. Ista lex facit ad. q. Statuta sunt per Tusciam q. illi qui sunt de domo nobilium puniantur maiori pena. **M**odo queritur utrum bastardi sint de domo nobilium et ut intelligatis questionem. **A**ppellatio domus ponitur quandoque pro familia ut. ff. ad fill. l. i. in prin. dicit ibi tex. quoniam nulla domus potest esse secunda. **E**xponit Iaco. de Ra. nulla domus id est nulla familia pro hoc uidistis supra ut li. pē. l. i. ibi poterant domorum opibus et cetera sed appellatione familie continentur omnes propinqui ergo bastardi continentur appellatione familie quia sunt propinqui. **I**n contrarium uidetur appellatione familie continentur omnes qui sunt de eadem agnatione ut. l. pronuntiatio de uerbo. signifi. sed bastardi non habent agnationem ut insti. de suc. agna. §. uulgo. apparet q. non sint de familia siue de domo et istud uidetur uerius secundum propriam significationem istius dictionis familie. Non obstat hec. l. quia hic largius capitur ex presumpsa uoluntate defuncti. Et ideo si communis modus loquendi esset q. appellatione domus continerentur etiam bastardi sicut mihi uidetur q. sit in ciuitate ista et in aliis ciuitatibus Tuscie tunc sine dubio bastardi continerentur ar. ad hoc in. l. cum delationis. §. asinam de fundi. in struc. et. l. librorum. §. q. tamen cassig. ff. de leg. iii. Alibi tamen ut in ciuitate Pisarum uidi uerba statuti aliter composita. **D**icebant enim q. si quis esset nobilis de patrimonio. **I**sto casu non dubitarem bastardu non contineri in uerbis statuti nam appellatione familie intelligitur pro agnatione quod est nomen

iuris ciuile que agnatio non cadit in bastardum ut supra dixi. Sed cum dico de nobili patrimonio hic significatur natura quasi dicat natus ex patre nobili nam patris et matris nomina sunt significatiua nature ut dicitur tex. in. l. tutelas. ff. de capi. dimi. sed secundum naturam ita bastardus est filius et eius pater est pater sicut legitimus tamen iure naturali omnes sunt legitimi ut in autentica qui. mo. natura. effi. legit. §. q. uo et. §. licet. **Q**uero popularis mulier nupta in domo nobilis utrum dicatur nobilis uidetur indubitanter q. sic ut. l. femine. ff. de senat. **S**ed quid si effecta est uidua hic uidetur casus q. idem nam mulier mortuo uiro adhuc dicitur de familia ibi si matrimonium morte. **P**ro hoc uidetur tex. in. l. ludus. §. uidua ad municipales. **T**ertio dubitatur an popularis accipiens in uxorem nobilem uideatur nobilis siue de domo nobilium hic uidetur tex. q. sic quia gener qui accipit filiam alicuius uidetur de familia illius ita uidetur hic sed ut dixi non est uerum de propria significatione ut dicta. l. pronuntiatio de uerbo. signifi. Non obstat hec lex quia hoc est ex presumpsa mente defuncti. **I**tem facit ista lex ad statuta que dicunt q. minor non possit contrahere sine licentia duorum propinquorum. **U**trum dicantur propinqui affines hoc est consanguinei uxoris hic est tex. q. non ibi non solum propinquos sed hys deficientibus. **A**pparet ergo q. gener et nurus et alii affines non dicantur propinqui uidistis infra unde uir et uxor. l. i. **U**ltimo est uidendum quomodo cognoscat utrum appellatio familie referatur ad personas an referatur ad res. **R**espondeo quando profertur a testatore. **A**ut dispositio fit familie aut fit de familia alii si fit familie referatur ad personas ut hic in prima parte Si de familia referatur ad res ut hic in secunda parte ut. l. namq. §. finali cum. l. sequenti et. l. ff. ad trebell. ita etiam colligitur in dicta. l. pronuntiatio de uerbo. signifi. **P**redictorum ratio est quoniam de familia prout referatur ad personas non potest testator disponere. Nam cum libere persone sint non possunt relinqui alteri. Sed si appellatio familie profertur a lege potest non solum disponere familie sed etiam de familia tunc esset necesse q.

recurreremus ad antecedentia et sequen-
tia ut si intelligeremus qualiter lex intel-
ligit ut. l. si seruus plurium. §. si. ff.
de leg. i. et deberemus accipere illum in
tellectum qui esset sine uicio ut. l. in am-
biguis. ff. de leg. de reg. iur. l. quoties
si idem. Bartholus legum doctor.

Siquis obmissa causa testamenti rubrica;

Continua ut in glo. et in quibus ca-
sibus habeat locum edictum siquis ob-
missa causa testamenti dic ut in glo.
Non est uerum qd edictum siquis obmis-
sa causa testamenti sit inductum nisi so-
lum quando quis obmittit ex testō et
adicitur ab intestato illud quod est intro-
ductum quando uadit ad substitutum
uel ut uadit ad legitimum non est per
edictum siquis ob. causa testamenti sed
est per constitutiones principum ut ap-
paret ex lege hic allegata et hoc est utile
scire propter formationem libelli.

Si in fraudez

Si institutus obmittit
hereditatem ut uadat
ad substitutum legata
debentur a substituto
et si pecuniam ob hoc institutus ac-
cepit etiam ipse tenetur hoc dicit.

Opponitur quando aliquis dat substi-
tutum uulgariter uidetur instituto per-
mittere qd repudiet ut. l. aurelius. ff. de
here. insti. et in. l. papinianus. §. quarta
ff. de inoffi. testa. Si ergo permittit re-
pudiare ex uoluntate defuncti non inci-
dit in hoc edictum ut. l. sed pretor in
principio. ff. eo. Solutio concedo qd tes-
tator uidetur hoc permittit qd fiat bo-
na fide non autem qd fiat in fraudem le-
gatorum ut. l. i. §. denique de aqua plu-
arcen. **O**ppo. secundo et uidetur qd
indistincte relicta ab instituto debeantur
a substituto etiam si nulla fiat fraus ut
l. licet de lega. i. dicit glo. et bene intelli-
go qd hic testator uoluit qd hic essent re-
petita a substituto et dicit bene intelligo
testatorem uoluisse hoc quando ab insti-
tuto nominatim reliquit ut. l. si plures
ff. de leg. iii. et. l. i. §. in substitutioe ad
l. falcidiam. **Q**uerit glo. in primo ca-
su huius legis quando institutus repu-
diauit nec accepit pecuniam utrum eti-
am ipse in subsidium teneatur gl. fina

liter determinat qd non et hoc comuni-
ter tenent doctores Dominus Iaco. sic
simpliciter recitando contratenuit Naz-
cum ipse repudiatus participauerit frau-
dem debet in subsidium teneri ut. l. fina-
li in prin. de eo per quem factum erit
sed hoc non placet quia hic loquitur
in acquirendo sed dolus commissus in
non acquirendo non facit in subsidium
quem teneri ut. l. qui autem in prin. ff.
que in fraudem cre. teneas ergo glosam
tuam. **V**enio ad secundam partem
et opponitur de. l. si a substituto. ff. eo.
Solutio dic plene ut in ultima glosa
Ultimo hic distinguitur et Cy. hic re-
fert distinctionem magnam quam Dy-
ponit. ff. eo. ti. **I**deo uide Cy. hic uel
Dy. Ibi tamen ista distinctio eget supple-
tione in multis et in alio anno incepti et
non perfecti.

Etiam qui Si obmittitur
ex testamento ut adeatur ab intestato le-
gata et libertates debentur Sed si ex tes-
tamento non potest adiri ex defectu tes-
tamenti uel heredis instituti tunc secus
hoc dicit.

Si procul Etiam si legata debeantur ex hoc edicto est locus falcidie hoc uult ista lex. **De indicti uiduitate et l. huius miscella tollenda**

Legatum

Indictio uiduitatis in
persona tertii non rep-
batur hoc dicit Habes
hoc in. l. mulieri et ti-
cio. ff. de condi. et demonstra. **O**ppo-
nitur de. l. auita. §. ticio. ff. de condi. et
demon. et. l. heres. ff. eo. Solutio in pri-
mo legatum erat perueniendum in mu-
liere in secundo legatum erat relictum
cuidam coniuncte persone mulieri in
cuius fauorem presumebatur mulierem
desistere a matrimonio ideo conditio
spernitur.

Ambiguitates Conditio
que uiduitatem inducit spernitur et. l.
iul. miscella et cautio et iuramentum
quod per eam inducitur est sublatum
hoc dicit. **D**ebetis scire qd de iure anti-
quo. ff. et. C. omnis condicio que indu-
cit uiduitatem spernitur et legatum

capitur tanquam purum post ius. ff. superuenit Iulius miscelus qui fecit legem circa hoc per quam statuit q̄ mulier cui sic relinquitur quando accepit legatum ante annum debet iurare de non nubendo et hoc tangitur per glo. et plenius per Azo. in summa. **¶** Nota q̄ spernitur conditio que uiduitatem inducit. Nota q̄ in dubio presumit mulierem habere causam procreandorum liberorum. Nota q̄ non debet apperiri uia maliciis. Pro declaratione. l. queritur quid inducebat. l. iulia muscella dic ut dixi. s. ad euidenciam ut colligitur hic per glo. et clarius per Azo. in luma huius tituli. **¶** Quero quid inducebat cautio muciana Or dñi ille tractatus de cautione muciana est satis longus habetis in. l. muciane de condi. et demonst. et glo. hic tangit et dic ut in ea que bene dicit. **¶** Quero utrum cautio muciana in omnibus sit sublata per hanc. l. glo. hic dicit et bene q̄ non nisi in casu huius. l. Bartho.

¶ **U**lm relictum

Ista autentica corrigit. ll. antiquas in aliquibus. **¶** Opponitur conditio que uiduitatem inducit spernitur ut. l. ii. huius tituli et. ff. de condi. et. demo. l. cum ita et. l. hoc iure solutio dico q̄ ista autentica corrigit illas leges in nuptiis sedis in primis nuptiis hoc ē in uirgine uel ea que nunq̄ habuit uirum illa lex inmutata reperitur ideo ei standum est secundum opinionem Io. quam Azo. in summa huius tituli asserit firmiter esse ueram Sed Guar. dixit contrarium et hoc tenent doctores et iam post mortalitatem ita consului uide glolam tuam in fine et q̄ opynio Iohannis sit uerior probatur quia legis correctio non inducitur per ydemptitatem rationis nisi quatenus in. l. sit expressū ut. l. precipimus in fine de appella. dixi in autentica quas actiones supra de sacro sac. eccle. sed in. l. codicis solum exprimitur de secundis nuptiis ergo 2c. ut dicaz in fra. l. proxima.

¶ **L**egem iuliam Conditio que uiduitatem inducit sicut in feminis spernitur ita in masculis secus si relictum tempore uiduitatis confertur non ut in ea pmaneat hoc dicit. **¶** Nō. ex hoc principio q̄ si lex corrigitur in

uno de correlatiuis intelligitur esse correcta in alio licet non exprimatur Contē hoc uidetur infra de appella. l. precipimus in fi. et quod dixi supra autentica proxima in fi. solutio lex non corrigitur nisi expresse ut in contrario Fallit in correlatiuis ut hic nam maritus et uxor sunt correlatiua sicut ergo. l. corrigitur in uxore ita in marito uide in simili emptio et uenditio sunt correlatiua pone q̄ emptor liberat uenditorem Certe statim intelligitur liberatus ipse emptor a uenditore et econtra hic est casus in. l. cum emptor. ff. de rescin. uen. et. l. fi. de accepti. Et per hoc semel dixi in questione de facto dicebat statutum Pis. q̄ nulli liceat uendere frumentum nisi i platea sub certa pena de emptore nichil dicebatur Quero utrum puniatur emptor Ego dico in istis correlatiuis quod statuitur in uno uidetur statutum in alio. ut hic et aliis legibus supra allegatis pro hoc facit infra de cupress. l. i. li. xi. ubi uidetur casus Predicta uera nisi diuersa sit ratio emptoris et uenditoris argūento supra de rescin. uend. l. fi. et quod ibi uidebitis.

¶ **S**ed apud Summaui cum precedenti **¶** Circa. l. nostram querit gl. quid de eo quod cotidie relinquitur mulieribz uidelicetq̄ diu i domo mea remanserit et ad secunda uota non transferit An per hanc conditionem uidetur induci uiduitas **¶** glo. non respondet uide glolam finalem in fi. Et aduerte dicunt doctores q̄ per hec uerba non inducitur uiduitas ymmo dictum legatum pro presenti tempore est purum pro sequenti condicionalē ut donec erit uidua capiat sine satisfactione cum desierit esse uidua desinet capere ut. ff. de adimen. lega. l. filio facit de condi. et demon. l. pater seuerinam **¶** Ad unum tamen aduerte ne decipiaris glo. informando questionem ponit uerba conditionis sic q̄ diu in domo caste uixerit certe illa que recipit uirum dicitur uiuere caste et honeste ut. l. mulier. §. cum protulerit. ff. ad trebell. unde consilium est q̄ addatur in uerbis testamenti illud et q̄ ad secunda uota non transferit alias per hec uerba mulier non impediretur transire ad secunda uota et capere relictū

*Thys q̄ pene noie itesto
22mouuntur rubrica*

Sil per uacuam

Quod pene nomine reli-
quit ualeat nisi turpis uel
impossibilis dispositio pre-
cedat. h. d. **O**p. ff. de condi. et demo.
l. multa in prin. et ff. eo. l. i. So. dicit
glo. hec corrigit illas Ista so. non est bo-
na qa etiā de iure antiquo poterat relin-
qui nomine pene et ualebat ut. l. i. §.
item si ita ad. l. falc. et. l. i. ff. de pe-
nu. le. et. l. fi. et penult. qñ. di. le. ce. et. l.
iii. §. fi. de annu. leg. ppter hoc debetis
distinguere tria iura Nam primo fuit
ius Dygestorū p qd ualebat relictū no-
mine pene ut dictis. ll. nisi prederet di-
spositio turpis ut. l. i. ff. eo. uel qñ nil
poterat grauato imputari ut. l. mltā
ff. de con. et demo. fuit secūdu ius per
quod fuit statutū indistincte qd non
ualeret relictū nomine pene fuit ius ter-
cium. l. huius. l. p qd illud ius mediū
tollitur et ad primū reddi et est hodie
idem qd de iure antiquo digestorū Circa
istā pma pte quero dicit hic q ualeat re-
lictū nomine pene quid si pena excedat
legittimū modū usurarū an reducet ad
legittimū modū sicut dicimus in trac-
tibus in. l. iul. §. idem pomp. de acti.
emp. et. s. de usu. l. cum allegas Ryo.
sic ut. d. l. iii. §. fi. de annu. leg. **N**e-
mo ad secūda pte dicitur h q uiciatur
relictū qñ prederet iustus turpis ul im-
possibilis Cōtra insti. de here. insti. §.
impossibil. ff. de condi. et demo. l. obti-
nuit. s. de insti. et substi. l. rephēdenda
Dicūt quidā q hec intelligit sedz illas
ut ualeat cōditiōe turpi reiecta Certe
istud est q istū tex. q dicit sine ullo dāp-
no zc. etiā si relictū pstatut heres erit in
dāpno Vnde glo. soluit distinguēdo aut
cōditiō impossibil. apponit in psona g
uat et non ualeat relictū ut h. Aut in
psona honorati et ualeat relictū ut in cō-
trario Istam opy. tenet gl. de adi. et de
mo. sup. Rya. et. l. obtinuit eo. ti. istud
nō placet quia est q dictā. l. obtinuit q
simplicitē dicit turpes aditiones esse re-
mouendas que est g uera so. Dicūt ultra
mon. et bene licz esset dictū glo. alibi
q hic nō fuit apposita aditio impossibi-
lis ymo aditio necessaria Cū eim prece-
dat dispositio turpis ul impossibil. ut
puta iures q patrē tuū occidas istā est
turpe et impossibile de iure sequit et si n
occides des Titio cētū ista aditio et si n

occidas est necessaria quia qñ est ipossi-
bilis ut. l. in illa circa fi. ff. de. x. sig. et
istā so. tangit glo. in. l. i. ff. de adi. in-
sti. ubi plenissime tractauit istā materiā
impossibilitatis Sz cōtra h opp. si pce-
dit conditio necessaria g statim debetur
et pure ut. d. l. in illa in fi. de. x. sig. 2
l. si pupill. §. sub aditōe. ff. de noua.
so. ibi loquit qñ non pcedit dispositio
turpis h uero qñ pcedit dispositio tps
facit ad h. ff. de. x. ob. l. si homo mor-
tuus iuncta. l. in illa in pn. eo. ti. Op.
glo. de. l. si michi et tibi. §. si quis. ff. d.
leg. i. ubi etiā pceptū impossibile ualeat
dicit glo. ibi non erat impossibile quia
testator potuit supuiuere et eo uiuente
serui poterāt uenire romā Ista nō est bōa
so. quia est q regulā Cathon. et ideo di-
cit qa sicut agustie subducūt in qñtibus
bone fidei ut. l. insulā. ff. loca. ita sub-
ducūt de ultis uolūtatibus que habent
instar bone fidei ut uidistis in. l. in mi-
nō. s. in qui. cau. i. inte. isti. nō ē nec.
Quero circa istā pte qd est pceptū legi-
bus interdictū uel im. pbatū Glo. dicit
qñ testator religt legatū non capaci ul
pcepit sepelliri cū uestibz uide glo. istā
ultimū pbat in. l. seruo alieno. ff. de
leg. primo

De fideicom- missis subiecta

Il probaueris

Ista est singularis lex et sa-
tis nobil. forte nō est alibi
Bf dicit Prestatio tennal

facit ut alimenta etiam in futuro debe-
antur ex inutili uolūate. h. d.

Et si inutiliter Ex in-
utili uolūate legatū a sciēte solutū non
pōt repeti. h. d. Istā. l. lege cū pcedeti qa
inuit sibi qdicit et lex ista est nobilissi-
ma et ppetuo tenemēti **O**p. de hac. l.
ii. ad pma Nā sibi puidicat si pstitit p-
trienū ut ibi h puidicat si pstitit sta-
tim Huius timore h lex ii. legiē h in.
glo. duobus mōis Primo q in. l. i. ille
qui soluit fuit ignorās hic fuit sciens
hec non est uera ut. i. uidebitis Alii di-
cūt q in. l. i. et in. l. ii. fuit solutū a sci-
ente que so. statim puidicat in eo q sol-
uit In eo uero qd est soluēdū nō puidi-
cat nisi fauore alimētorū qñ pcessit pre-
statio p trienū ut in. l. i. et ista est uera
opy. quā tenet omēs doct. fm h lex. i.

intelligit qñ so. est facta a sciēte Idem
intelligit glo. l. i. in so. ultimi cōtrariū
in aliis uariat ut statim dicā. **V**enia
mus g. ad glo. l. i. et opp. a diuisione
Nam aut hec uolūtas fuit sollempnis et
tūc sine dubio pōt statim peti nec curat
de p̄statione triēnali Aut ista uolūtas
fuit inutil et tūc aut so. fuit facta a
sciēte et statim p̄iudicat nō spectata so
lutiōe triēniū ut. l. i. p. x. Aut ignora
uit et tūc etiā si infinitis uicibz soluit
set in futuro nō p̄iudicaret ut. l. obliga
tionū fere. §. p. l. de actiō. et obli. et sic
uideat q. ista lex nullo casu locū habeat
so. dicit glo. q. h. nō agnouit sciēt sed
est speciale ut soluēdo tāto tēpore uidea
tur agnouisse Intelligit g. ista glo. in
eo qui soluit ignorat qd est q. illd qd
teneat hac ead glo. in fi. et. l. i. p. x. pre
terea ego uideo in libtatibz q. sunt ira
favorabiles sicut alimēta q. p̄statio p
errorē nō p̄iudicat ut. l. cū testm. s. de
iur. et fac. igno. g. nec in alimētis Nā
libtas cēset qd piūsimū ar. l. paul. de
fideiq. lib. et qd nō. Inno. in. c. eo libe
tius de ser. nō ordi. Vnde alii soluit q.
h. fuit uolūtas sollempnis qd h. fuit de p
statiōe triēniū sub audi maxie Istā nō ē
uerū quia fm h. hec lex nō esset facta in
casu dubii Dic g. et ista est ueritas q. h.
so. fuit facta a sciēte q. p̄iudicat statim
in eo qd soluit sed in eo q. est soluēdū
in futuro nō p̄iudicat nisi p̄cedat p̄sta
tio triēniū et est speciale fauore ultie uo
lūtatis et alimētoz ut statim dicā Itē
opp. s. de usur. l. creditor so. ibi loqē
in q̄tibz ubi p̄statio triēnal non p̄iudi
cat hoc fallit fauore ultie uolūtatis et
alimētoz Item op. ff. ad. l. falc. l. i. q. d.
bonis. §. ii. Glo. dicit q. ibi nō soluit
tibus annis Tu dic q. h. est spale in ali
mētis ibi loqē in alio relicto q. alimēto
rū Itē op. s. de pac. l. si certis ānis so. di
cit glo. q. ibi cōstabat pactū nudū inter
cessisse et sic dispositionē esse inualidā
Hic autē erat dubiū utrū uolūtas fuerit
sollempnis ul nō Vnde in dubio p̄sumit
sollempnis Vide g. istā glo. que intelligit
hac. l. qñ erat dubiū an uolūtas esset sol
lempnis aut nō et sic glo. in se ipsa uari
at istā. l. tribz mōis Vno q. intelligat
a nesciēte Alio q. intelligat in dubitate
Alio q. intelligat in sciēte Istā so. non
plac3 quia nescius et dubitās pari passu
ābulāt ut. l. fi. s. de adi. inde. et. l. ma
nifestissimi. §. sin autē. s. de fur. so. g.

q. h. sit spale fauore alimētoz et ultie
uolūtatis. l. q̄ria loqē in cōtētibz nō in
ultis uolūtatis et h. est uera Itē op. et
uideat q. mag tēp9 regrat. s. x. ānoz
ut. l. cū de in remurro. ff. de usufr. so.
h. cōstabat uolūtate inutilē tñ p̄p̄e pre
stationē triēniū ualidaē ut in futuro p̄
stet Ibi erat dubiū an titulus p̄cesserit
Ad cuius p̄bationē inducebat p̄statio
lōgi tēporis Ad. l. i. oppo. ultimo mō
dicit h. q. agit ut in futuro p̄stet Con
tra iudiciū nō pōt esse in futuro. l. quē
admodū. ff. de iudi. de usufr. l. i. §. i.
so. h. p. futuro agit ex iure de p̄nti ibi
ex iure de futuro uide glo. Istud dictū
nō v̄r p̄cedere in obligatiōibz ex testō
Sed in obligatiōibz q. ex cōtētu p̄cedūt
nā stipulatio ānua una est p. toto tēpo
re et statim nascit actio et obligatio ut
l. Stichū. §. stipulatio de. x. ob. et. l. se
nat9. ff. de dona. cā mōtis unde merito
pōt dici q. ibi agit de iure de p̄nti s3 in
obligationibz ānuis ul mēstruis ex te
stamento quot sūt tēpora tot sūt obliga
tiōes ut. d. l. senatus. §. fi. de dona. cā
mōtis et. l. cū in ānos de an. le. Vnde
nō pōt. dici q. p. futuro tēpē agat ex iu
re de p̄nti cū de p̄nti nullū sit ius de tēpē
futuro Sbstinēdo glo. possū dicere q. in
hac. l. non agit ex testō sed agit ex isto
negotio gesto h. ē ex illa ultia uolūtate
iutili cū p̄statiōe triēniū orit qdā obliga
tio et ageat additiōe ex hac. l. Vnde mag
v̄r ex cōtractu q. ex testō ul ali ut pu
to melius q. illud qd gl. dicit h. qd agi
tur ex iur. de p̄nti agit etiā p. futuro
tēpē rō ne cogat singul ānis uel singulis
mētribz agere de iure suo ar. l. male agit
i. de p̄scrip. xxx. āno et h. p̄lo p̄l3 rō
quia ista triēniū p̄statio l3 inducat ut
magis sit caut9 nō tñ inducit ut plus
debeat q. p̄mitus debeat ar. l. tidus. §.
rogatus. ff. ad t̄bel. Sed p̄mit9 natura
lit debebat alimēta p. p̄mo tēpē pure p.
secūdo tēpē s3 additiōe ex hac inutili uo
lūtate Nūc p̄p̄e p̄stationē debet ciui
lit eod mō Fateor cū ut arbitror q. hic
sit agēdū additiōe ex hac. l. An autē pro
tēpē futuro possit agi dixi tibi in. l. i. i.
de sentē. q. sine cer. quā. de h. ibi dixi h.
anno et ibi tex. et glo. rāgit dixi etiam
al. de dāp. infec. l. si finita cū. l. se. Tñ
singularitē noto istū tex. ibi ob annuis
et mēstruis quia poss3 q. petere ut ad
ūsario adēpnet ad p̄stādū de p̄nti et ut
p̄stet in futuro Expedita. l. i. sup. l.

ff. Glo. facit unā. q. utrū ei qui soluit
unū p̄iudicet in aliis determinat Glo. q.
non et dic ut in ea habes

¶ **U**m secundum

Fideicommissū unūsale trāsmittit ad he-
redes an restitutionē et si debitor credi-
tori succedit extinguū aet. h. d. Vide
g. et nō. qd dixi tibi in sūmario q. fidei-
comis. 2c. simile uidebitis. i. eo. l. si
in p̄sona et. l. utrū. §. si a tistia ad treb.
et. l. cogi. §. idē marciang l3 glo. tua
dicat ḡriū et male in. l. a testatore de cō
di. et demo. et. l. cū filio. ff. de leg. i. et
ibi repbat p. dy. Querō an ista puella
poterit cogere istos heredes adire heredi-
tate Glo. q. est hic destiguit. Aut testa-
tor reliq. libtate et hereditate p. fideicō
missū seruo heredis aut seruo testatoris
et si seruo testatoris Aut ab omnibus r̄
lingē libtas et hereditas Aut ab alio li-
bertas et ab alio hereditas Adde ibi et
sibi restitueret 2c. Hic iūge finē istig glo.
ibi secus si ab uno 2c. Querit glo. 2c.
Quid si testatō unū instituit ex dodran-
te aliū ex quadrāte Ipi tñ sunt heredes
puelle equalitē Certe isto casu dicit gl.
ille qui fuit institutus in maiori pte co-
geat restituere etiā pte sue pris ut i. gl.
Istud qd glo. dicit pōt pcedere si pon-
mus istā puellā fuisse seruā heredi pro
eq̄li pōtio: et ideo cū eq̄litē ad eos p̄tinet
ius p̄onatus equalitē succedit S3 si po-
nimus ipaz fuisse seruā testatori s tunc
ad heredes p̄tinet ista serua p. heredita-
ria pōtio: h est ad unū p. viii. p̄ibus
ad secūdū p. tribus et eadē ptes uidēt
habere in iure p̄onato Vnde nō su cce-
dūt eq̄litr sed respectu pōtionū dñica-
rū et iure patronatus ar. insti. p. soto.
§. illd et ita dicebat la. bu. et repbat
hac gl. Querō l3 sit fideicomissū unūsa-
le trāsmittat ad heredes an restitutionē
utrū trāsmittat fideicomissario defūcto
ante aditā hereditatē sicut trāsmittūt le-
gata p̄icularia Glo. v̄r tenere q. nō in
l. qdā. ff. ad trebel. Ego tñ q̄sueui tenē
ḡriū qd examīabo plen in. l. cū filio ff.
de leg. i. ibi u id

¶ **O**luntas Prohibitio alie-
natiōis exē familiā nō impedit alienati-
onē q. fit in familiā. h. d. Nō p̄mo q.
dixi in sūmario 2c. nō illd qd phibita
uēditioe v̄r phibita donatio qd apparz
hic et ideo donatio n̄ est phibita qd fit

forori secg si fieret exē familiā ut h. ui-
des in tex. et gl. v̄r dicere exp̄sse. i. de
usu. p̄emp. l. i. al. ii. Querit gl. utrū
ista sorō cui h. pōtio est donata poterit
illā extra familiā uēdere et v̄r tenere q.
sic ar. l. cū p̄r q̄ndecim. ff. de leg. iii. S3
forte illa. l. nō facit nā ibi nō fuit phi-
bitio facta simplr sed q̄libet fuit phibi-
tus ne uēderet pte suā dic ut ibi Vltio
Glo. format unū ar. cōtra et nō soluit
d. l. cū hy. §. si pluribus sed ibi rō p.
hibitionis h3 locū etiā in alienatione q.
fit inter eos hic secus

¶ **S**ilfrater Pupillaris directā
ueniēte pubere expirat secus in fideicō
missaria simplicitē facta ul. cū tēporis
distinctione. h. d. Vide quādā glo. q. est
hic que tollit qdā magnū dubiū uide
glo. pen. et ut intelligatis melius Op.
q̄n pupillaris substitutio ual3 iure fidei-
comis illud fideicomissū expirat adueni-
ente pubere ut. l. si fund. p. fideicomis
sū. §. si. cū. l. se. ff. de le. i. et ibi p. dy.
et ad trebel. l. sc̄uola et ibi p. Dy. so.
huius timore dicit glo. q. hic fuit afir-
mata pupillaris substitutio p. h. xba q̄n
cūq. decesserit secg si testator simplr dix-
isset dictā substitutionē uolo ualere iur̄ fi-
dei comis si ar. l. contrarie

¶ **H**eredia Si res obligata lege
a sc̄dēte uel cōiūte p̄sone heres eā luere
cogit uel p̄riū soluere si a creditore alie-
net. h. d. Opp. de. l. si res obligata. ff.
de leg. i. so. q. hic deficit p. illā. l. sup-
plet. f. q. etiā in alio casu heres cogatur
luere uidelicet q̄n legatario luente apud
eū nichil remaneret Vltimo adūte ad u-
nū qd ego dico q. nec reperio aliū dicere
et credo dicere ueritatē Ego itelligo istā
l. et similes q. loquūt de re obligata q̄n
res est obligata p. debito alterius q. testa-
toris uel heredis eius. Nam si res esset
obligata pro debito testatoris uel he-
redis eius absque distinctione aliqua
heres luere cogitur nam ad legatariū
puenire nō pōt p. ypothecariā acc. nisi
p̄us debitore p̄ndipali existēte in mora
ut. l. debitores. i. de pigno. Vnde nō e-
uincere a legatario nisi ex culpa eius
f. heredis h. v̄r glo. uelle nō cauillādo eā
in. l. qui solidū. §. si. ff. de leg. iii. dixi
tibi in. l. si heres. ff. de leg. i. nō ibi qd
habeo istā limitationē p. notabili

Voluntatem Se ipsam
sumat Glo. op. a diuisione dic ut in ea
et plenius p Dy. m. c. inspicimus de
regu. iur li. vi.

Qui seruo Seruo pot relinq
legatum si ei relinqt libtas. h. d.

Ab eo Que non honoro non o
noro. h. d. Bar. Et uide p intellectu hu
ius. l. i. coia. delega. l. i. et. i. de hy. q
submo. l. fi. in. fi. Bar.

Uerbum Si in oroe deficiat
uerbu s bntelligit uerbu p qd dispositio
ualebat h. d. h. autē xobu uolo io n s bnt
telligit i hac. l. ga p h dispositio uiciaret

Quoclen s Alienatio a testa
tore phibita pot fieri assensu omu quo
ru fauore respicit phibitio. h. d. h. no
bil lex Op. ff. de leg. i. l. filius famil.
s. diui so. ibi pceptu fuit nudu h no
sed cotinet causā tacitā ul expssa ita
dicat glo. Huius cā uidēd est qn dicat
pceptu nudu. Bxo. qn phibitio alienati
onis fit fauore phibitoz tūc pceptu
dī nudu nisi expsse dcat q alienatione
facta deueiat in talez ut. l. titio in pn.
de adi. et demo. et. l. p. in pn. ff. d
leg. i. et. d. l. filius. s. diui. eo. ti. Si ue
ro phibitio fit fauore alioz q psone
phibite ut cū uolo domu n alienari ex
sortes tūc nō vī pceptu nudu Sz ille p
sone quoru fauore fit phibitio poterūt
reuocare alienationē factā ita debet itelli
gi h gl. dū dicat tacitā ul expssa ar. l.
seruo legato. s. i. ff. de leg. i. et. l. fide
comis f. s. interd. ff. de leg. iiii.

Post mortem Ista est
pulchra lex fideicomissu relictū ad diē
incertū pot ante diē rstitui h. d. Op.
de. l. cū. p. s. hereditas. ff. de leg. ii.
Glo. soluit duobz mōis tñ pma so. ad
aptae ad pncipiū. s. secūda ad fi. Dic
g q nō cogit restituere añ diē ut in. s.
heredit. sed pot si uult h Item h est ue
rū qn est rogatus restituere certe psone
secus si incerte ut puta illi psone quā e
liget ut. d. l. cum p. s. a filia Rō hu
ius est qā tpe mōtis eliger aliū quē mō
Ideo interest alioz ut nō restituat uel
forte tempore mortis Alii qui non su
persunt nō superunt pro hoc dixi h a

no pluries de facto Testator instituit
heredes uoluit bona sua post mortē here
dis distribui inter pauperes eligēdos p
suos fideicomissarios utrū isti fideicom
missarii et executores possint pauperes
ante mortē heredis eligere certe non cāg
est in d. l. cū p. s. a filia. ff. de leg. ii.
ubi est tex. et glo. qd ppetuo tenemēti
Item ad idem op. ff. ad treb. l. sed et si
ante ubi ante diē nō pot restitui so. glo.
ibi institutus pure erat rogatus restitue
re sub cōditione casuali hic subcōditioe
q erat omnino extitura Vide istā glo.
istud qd hic dicit q additio esset omīno
extitura esset uerū si poneremus heredē
rogatū restituere cū morietē fideicomis
sarius Sed si ponimus heredē rogatū re
stituere post mōtē heredis ut tex. sonat
tunc ista cōditio nō esset omīno extitu
ra quia pot fideicomissariis decedere a te
heredē iō sic nūq. ueniret dies fideico. ut
l. cū heres. ff. qn. dies le. ce. et h tenz gl.
glo. tua pma h posita so. g et h est ue
ritas ad h ut facta restitutioe trāseant
acti. p treb. ita q heres nō possit ueni
ri oportet q fiat restitutio fm qd testa
tor uoluit sed si restituit ante diē ul a te
additiois euētū nō restituit ut testatō uo
luit ideo actioes ptreb. nō trāseūt h est
casus hic et in. l. sed si añ. ff. ad treb.
sed bñ pot fieri restitutio ut habeat uī
cuiusdā donatiois et h est casus in. l.
nra Vnde fateor q h heres qui restituit
ante tēp9 poterit cōueniri a creditoribz
sicut al. uedens uel donās hereditatē te
statore nō disponēte ut. l. ii. s. de here
dit. uen. et. l. hereditatē. s. de dona. et
istud est uerū Sed conē pdicta itex op.
extra glo. uidet etiā q si certe psone de
beat fieri restitutio nō pot fieri ante diē
ut. l. filiusfamil. s. diuus seuerus. ff.
de leg. i. So. illud qd hic dicit habet lo
cū qn qs est rogatus restituere certe psone
nō unī tñ tūc oīs restitutio facta in
terim ualeat iure donationis ut dixi ad
ueniēte cōditioe affirmat p treb. et trā
eunt acti. Sed qn restitutio debeat fieri
pluribus licet certis psonis nō liberatur
restituēs quia poterat esse q tpe existen
tis cōditiois ex illis pluribus nō super
erit nisi unus cui debeat fieri restitutio
insolidū nec repit facta nisi p pte ut
d. s. diuus Item h qd dicit hic habet
locū qn restitutio fit uni certe psone sui
iuris nam si fieret psone que esset in po
testate alterius ut puta seruo filio uel

monacho statim querit ei in cuius potestate est et possibile erit qd tpe existetis additiois ille reparet sui iuris Vnde deberet hodie fieri restitutio Cu igit ipse n heat nec pot affirmari p treb. ideo restitues non est liberatus h etia pbat in d. s. diuus seuerus tenementi rogo te qa alius non dicit

Quociens Legata relicta a gradu secundo non debentur si illius g. dus locus non est

¶ Nam quam Hec lex reputat esse difficilior. l. c. sed n est ueru ut uob. i. patebit Ista lex habz duas lec. et diuidit in ptes tres. j. rndet qreti 2. rndet tacite obiectioni 3. sua respotione adaptat ad q. pposita et h scdz unam lec. fa ibi tuc aut Tertia ibi rescripserut Hec lex hz duplicem lec. Vna e lec. antiqua q ponit in pma glo. q poit casu Scda est lec. Azo. que ponit in glo. iiii. que est sup uerbo simpliciter utraq lec. est uera in se Glo. simul psequit utraq Ego psequor pmo lec. atiquor postea Azo. q est uerior quat ad tex. l. nre Premitte ad euidetiā qd est ar. ad utraq lec. q qn testator errat in iunctio ne psone ut puta qa filiu putat ul fra tre illu qui non est siue etia in iunctioe naturalis siue ciuili n ual3 institutio ut habuistis in l. si p et l. nec apud. s. de hered. insti. Hoc pmissio scdm lec. atiquor ru Bf h intedit legata et fideicommissa abintestato repetita debent ab instituto si adiuu al a ueniētibus ab intestato. l. d. Pla. Casu in tēmis ponit glo. i. fm ista lec. nō habetis notare aliud nisi scdz qd dixi in sumario Op. de l. si ueritas et. l. ex testō. i. eo. so. istud ptingit qa fideicommissu est repetitū ab intestato secus si nō est3 repetitū ut. l. qria et q hoc fit uerq pbat ex tex. isto ibi tuc enī lo cū habet 2c. Dñi ista lec. est uera in se ut. l. ex testō. i. eo. et. l. si. s. de codicill. et. ff. de codicill. l. i. cū mltis similibus Vnde p hac. l. nō habemus aliqd noui scdm ista lec. nec fuiss3 consulendus pnceps cū de hoc mlti casus esset tā de iure digestorū q de iure Codic. Pre. ista lec. nō cōgruit huic lre dicit enī tex. cū tñ simplicitē añ duodecimū añū etatis 2c. Nō q dicit fideicommissu esse relictu simplicitē sed scdm lec. atiquorū est3 relictu dupliciter h est in duplici casu abintestatu

to si adeat hereditas a ueniētibus ab intestato si nō adeat et sic diceret duplr ut l. i. ff. de uul. et pup. sic nō cōgruit huic lre et tex. huig. l. in qnta pte nō pbat q fideicommissu fuerit repetitū abintestato sed aliū intellectu hz ut. i. dicā Pone g casu scdm lec. Azo. uerā scdz quā bñ intedit qn hereditas nō pot adiri ex testamēto ppter errorē defūcti in iunctioe psone legata et fideicommissa simplicitē relicta debet a ueniētibus abintestato hoc dicit scdm lec. Azo. nōbilē nec est alibi et est singularis et uerissima ut infra dicā in termis Nō qd dixi in sumario ad istā lec. oppo. de. l. si ueritas et. l. ex testō. i. eo. so. h loqē qn hereditas nō pot adiri ex testō ppter errorē defūcti in iunctioe psone secus si alio casu nō fuerit adita hereditas ut in cōtrario scdz lect. Azo. que ponit in tētia glo. super uerbo simplicitē quā uidet Sed quero de rōne huig. lec. Doct. dicūt rō est quia si defūctus uoluit legata deberi ab institu to quē plus diligit multo magis debet a ueniētibus abintestato quos minus diligit ar. ad h. ff. de adi. et demo. l. publicis. s. fi. istā nō placz qa scdz h ubi cūq nō adiret ex testō deberet legata a ueniētibus ab intestato ead rōne qd est q l. ii. s. siquis ob. cau. te. cū infinitis similibus Ratio igit uera est scdz qd pu to ab eo ad quē hereditas uadit casu nō debet legata neq fideicommissa ut. l. si fuerit. s. fi. ff. de leg. iiii. Credo q sit. l. v. in ti. sed debet legata ab eo ad quē uadit hereditas ex dispositioe defūcti ut ibi dicit Modo qn testator errat in con iunctioe psone qa putat filiu eū qui nō est hereditas auferet ab eo et euadit ad ueniētes ab intestato ex psūpta uolūta te defūcti qa lex psumit qd testator uoluerit potius habere ueniētes ab intestato quā ille institutq ut de here. insti. l. si p et. l. nec apud merito ab eis debet legata et fideicommissa Sed qn testm al de ficit qa heres nō uult adire uel nō pot hereditas uadit adueniētes ab intestato ex quodā casu merito ab eis nō debent legata uel fideicommissa et ita loquit regu la generalis que dicit si ex testamēto nō adeatur relicta nō ualere et hoc clare dicit tex. huig. l. dū dicit ibi tuc enī 2c. in quo tex. ponit utrūq mēbrū Et per hoc patet q ille tex. nō facit p lec. anti quorū et q h lec. sit uera pbat p tex. in simili. ff. de here. insti. l. si. Op. de. l. si.

§. de codicill. et ff. de leg. ii. l. codicil.
§. fi. so. dicit gl. q. ista regula si ex testō
non adeatur hereditas non ualere Fallit
in .xiii. casibus quos glo. ponit p. ordi
nē et nos uideamus eos Primus est cāg
istius. l. sedz lec. Azo. rōnē mō uidistis
Secus qñ legata fuerūt repetita ab inte
stato sit in qñus mō signatis et hac. l.
scdm lectu. ātiquoz Tercius casus est
qñ obmittit ex testō in fraudē ut. §. si
quis obmi. ca. tñ. p. totū et. ff. eo. ti. p.
totū Quartus ex cā pēditionis ul' exhe
redatiōis ut in aut. ex cā ibi uidebitis
Quintus in legatis q. debēt exceptuatis
p. sonis petita bonoz poss. cōtra tabu.
p. ti. de le. pstan. Sextus p. calū in. l. cū
p. r. §. filius. ff. de leg. ii. Sed possumq
dicere q. hic casus est idem cū qñto casu
§. posito Nā p. iuramētū uidēt legata
repetita a uenietibz ab intestato Septi
qñ testator cācellauit tñ institutionē ut
l. p. x. de hys q. in inte. dele. qd. intelli
gē qñ cācellauit heredes reputādo idig
nos ut habuistis nō. in. l. n. r. a. z. §. de te
sta. et. l. hereditas de hys qui. ut indi.
Octauus in casu. l. ultie. ff. de here. isti.
et habet illa. l. eadē rōnē quā ista si bene
inspiciaē Nonus casus ē fauore libe
tis ut. l. antonin. ff. de fideig. lib.
et insti. de eo qui. bo. l. serua. ca. et per
totā illā cōstitutionē Decimus fauore pi
etatis ut. ff. de fideig. lib. l. in te
stamēto et eadē rōnē possumus addere ad
glo. casū. l. i. §. eo. ut ibi uidistis **V**n
decimus qñ hereditas auferēt ab indig
no ut applicēt filio Sed certe possumq
dicere q. hereditas addit uel ab ipso indig
no cui auferēt ul' a filio qui succedit in
locū eius Duodecimus est. ff. si quis ali
quē te. phi. l. i. §. sed si legatū et iste ui
dēt queri. idē cū pcedēt Decimusterci
us casus est in hac. l. §. 3. certe istū casū
§. numerauimq. p. pmo Addit Odoff
tres alios casus Primo. §. de epi. et cle.
aut. si captiui Secus. §. de epi. au. aut.
libri furiosi Tercius de her. d. ab inte.
l. idem de nestorianis Ego addo aliū ca
sū nōbile et mēti tenendū qñ testator ue
tuit detrahi falcē et p. pte h. heredes ob
miserūt adire hereditatē hereditas ua
dit ad p. sonas enumeratas. i. e. aut. h.
āplius et legata debent in aut. de here.
et falcē. §. si uero exp. sū Adde aliū ca
sū. l. casū. l. i. §. eo. possumq. scd. quos
dā addere tertiū. l. i. legatis ad pias cau
sas Ita tenet Spe. in ti. de testa. §. nomi

ne alieno qd. pbo qñ testator uetuit de
trahi falcē legata debēt etiā hereditate nō
adita ut mō dixi Sed in legatis ad pias
causas inest tacta illa clausula ne detra
hāt falcidā ut in aut. similē et ibi nō.
ad. l. falcē. §. 2. c. Pro h. etiā pōt induci
§. de sa. san. ec. l. i. ubi dicit liber sit sti
lus et licitū quasi dicat iudiciū ad pias
causas sit liberū ab aliis iuris sollempnita
tibus et sic nō requirēt hereditatis aditio
Tutius tñ putarē q. sicut libatū con
seruadaz cā sit bonoz aditio p. ti. in
sti. de eo qui. bo. l. serua. ca. et p. l. ul
ti. i. de manu. te. et. ff. de fideig. l. i. l.
iiii. ita hic cā p. uadoz lega. ad pias
causas sit bonoz aditio qñ nemo repiē
qui uelit adire qd. est notād. **O**pp. q. er
ror in qualitate p. sone institutionē non
uidat ut. l. cū p. p. onas. §. de here. insti.
so. h. errat in cōstitutionē p. sone ibi errabat
in aliq. q. litate uidelicet utrū sit seruū ul'
non int. quos errores magna ē d. r. in
l. iusto in p. n. ff. de uluca. **O**pp. ff. ad
trebel. l. cogi. §. hy qui insolidū. Istud
qñ uenit examinādū. i. in q. stiōibz iō
obmitto Venio ad q. stiōes et pmo q. ro
hic loquit qñ hereditas nō potuit adiri
p. pte errorē in cōstitutionē p. sone quid si nō
potuit adiri p. pte alium casū ut puta
p. pte delictū heredis Glo. h. dicit q. idē
in glo. q. est sup. uerbo hereditas uide
glo. illud qd. glo. dicit qñ nō pōt adiri
delictō heredis itelligas tali delictō quo
hereditas auferat tāq. ab indigno ut in
nuīt h. l. allegatē in glo. secus si p. pte
delictū auferat hereditas tāq. nō capax
ut. l. si in metallū. ff. de hys q. p. non
scrip. ha. et de iure fil. l. in metallum
Quero scdo quare h. nō ualuit adopta
tio istius filie Glo. h. sup. uerbo adopta
ta ponit triplicē casū uel p. pte defectū
ipsius filie adoptate quia erat liberta a
liena Vel p. pte defectū ipsius adoptātis
quia erat femina Vide glo. sup. uerbo
adoptata Quero qñ heres institutus po
tuit adire si ipse nō adiuit an eius heres
possit cogi ad adeūdū Glo. determinat q.
heres possit cogi si ad eū fuit trāsmisū
ius deliberādū p. l. cū ātiquioribz. §. de
iure delibe. al. s. secus nec ob. ff. ad treb.
l. nāq. §. i. quia ibi fuit exclusus repu
diatione Vnde adhuc est p. sone que po
test cogi secus in eo qui excludit morte
Tu uero latius dic Aut loquimur in
casibus in quibus hereditas non adita
trāsmittit qui ponūt in. l. uentre. ff.

de acqui. here. et tunc non est dubium quod potest cogi heres sicut poterat defunctus ut. l. herede. ff. de re. iur. et ad treb. l. postulat in pñ. Aut loquimur in aliis casibus et tunc aut defunctus fuerit iussus adire non tamen adiuit et tunc aut transiit ius ad liberandi ad heredem et potest cogi adire ut h in glo. Eodem modo puto si ad heredem transiit ius percedi restitutione in integrum ad adiciendam hereditatem quia deberet cogi illam interpretare ut sic adeat ar. ad h in. l. pan-tonius de acqui. here. et. l. i. s. de resti. in inte. iuncta. l. cum in plures. s. messie loca ff. et. l. ii. s. labeo nequid in loco publico ubi quis cogitur agere per alium Si uero ius deliberandi uel percedi restitutionis in inte. non transiit tunc non cogitur adire ymo si fidei commissum extinguitur ut. l. ille a quo. s. si de testō. ff. ad treb. nisi in casibus in quibus ualeat legata et fidei commissum etiam si non adeat hereditas ut. s. dixi Quero quid si institutus et de restituendo rogatus non est capax et sic non potest adire Glo. h facit tres rationes pro et tres contra Finaliter de terminat quod non cogitur adire et respondet ad contraria Alii distinguunt inter fidei commissum uniuersale et singulare que distinctio non est bona quia idem est in utroque quia relictum a non capace non ualeat ut non. in. l. codicil. in pñ. ff. de leg. ii. et uidebitis. i. s. cadu. tollen. l. i. s. in pmo Distingue ergo in ista materia sic Aut ille a quo fidei commissum relinquitur est capax sed ab eo auferit tamen ab indigno et tunc cogitur adire et restituere ut. l. marcellus. s. si. ff. ad treb. Aut est non capax et tunc aut est pro parte incapax et idem quia cogitur adire et restituere ut. l. cogi. s. hy qui solidum. ff. ad treb. Aut est non capax in totum et tunc fidei commissum dicitur pro non scripto nec cogitur adire nec restituere ut. l. si in metallum ff. de hys que pro non scriptis habentur. ad. l. corne. de fal. l. filius. s. si. Sed hoc insurgit dubium in ipso non cogatur adire et restituere an ille apud quem remanet hereditas remaneat cum onere fidei commissi dic sic Aut ipse non est capax propter defectum suum commissum circa illud testamentum et remanet cum onere suo ut. l. si. de hys que pro non scriptis habentur. et. d. l. filius. s. si. de fal. ff. si quis aliter. te. phi. l. i. s. sed si legatum Si uero non est capax propter errorem defuncti idem ut hac. l. Si uero non est capax propter defectum suum commissum circa aliud tunc non cogitur adire nec restituere et a nemine debet ut. d. l. si in metallum de hys que pro non scriptis habentur. de iure fil. l.

in metallum quod tamen intellige sed quod dicam in. de cadu. toll. l. i. s. is ita et dixi de adi. et demo. l. quod aditio Item illud quod dixi in casu huius. l. quoniam hereditas non potest adiri per errorem defuncti circa aditionem persone quod legata et fidei commissum debent intelligi in legatis et fidei commissis relictis simpliciter ut dicitur tex. in prin. l. quasi dicat non nominatum a persona instituti si enim nominatum est relictum non deberet ar. de leg. iiii. l. i. s. si. et de leg. ii. l. celsus. s. si. ad l. falci. l. i. s. in substitutis et de leg. iiii. l. si plures Quero ulterius per declarationem huius. l. quod dicantur uerba directa et quod dicantur uerba obliqua Glo. vult declarare hoc satis bene Verba directa dicuntur quoniam diriguntur ad certam personam instituti seu substituti ut ipse de manu sua capiat Verba obliqua seu pretoria dicuntur directa ad alium ut sic ille cui relinquitur capiat de manu alterius hoc uideatur uelle Glo. h super uerbo directis uideatur de tex. et gl. plenius de hoc dixi in. l. ceterum ff. de uul. et pup. Vltimo possit hoc dici de significatione huius uerbi simpliciter dixi in. l. manifesti. in pñ. s. de fur. ibi simplicior uia placet

Quamuis Qui uult ante cedens uult consequens sine quo consequens nullius est effectus. h. d. Non quod dixi in sumario facit de serui. ru. p. l. item si habet s. si. Quero an potest rogatus de emancipando possit cogi emancipare dic ut h in glo. et melius in. l. cogi. s. p. ff. ad treb.

Quam uirum In fidei commissum uerbis generalibus relictis ueniunt prelegata. h. d. Op. ff. de leg. ii. l. unum ex familia. s. si. et. l. se. so. ibi loquitur in donationibus hoc loquitur in legatis Distingue ergo ut in gl. et plenissime dicitur ut. l. marcellus. s. quod. ff. ad treb. Vltimo non ex hac. l. unum quod in intentione alicuius sit ipso iure fundata si tamen illud uult clarius probare per testes uel instrumeta debet admitti ad hoc faciendum casus est hoc nam preceptiones ueniunt in fidei commissum tamen ipse admittit ad probandum

Sil creditoris Ex legato liberationis parat exceptio ratio ante liberationem factam. h. d.

Quam necessitatem Testator potest remittere onus reddende rationis. h. d. Quid importat relictum de rationibus non reddendis est longa quod dixi et feci unam

lectionē i. l. aurdig. §. gay9 de lib. leg.

Alari et aperti Posterior
uoluntas ualet. h. d.

Etiam Quod relinquit ab ad
ministratore uidet relictum ab eo cuius
bona administrantur. h. d.

In persona Fideicom
missū trāsmittit ad heredē etiā non atti
nētē defūcto añ restitutionē et si creditor
debitori succedat a possessorē hereditatē
debet uendicare nō debetū petere. h. d.
Nō illā qd dixi tibi in. l. iiii. §. eo. q. si
deigmissū uniūsale āte restitutionē trā
mittit ad heredē etiā nō attinētez defūc
to ut colligit h. in eo qui dicit istū filiū
natum post mortem testatoris

In epistola Fideigmis
sum relinqui pōt quolibz uolūtatis iu
dicio legitimis testibus appbato. h. d.
Hereditas autē nō possz relinqui nutu
§. de testa. l. iubemus

In ueritas Ex uolūtate nō
sollepni heres nō cogit nisi soluēdo et p
mittēdo postea se abstrinxerūt. h. d. Fal
lit in casu. l. ultime. i. eo. et dic ut ibi
Fallit etiā in casu. l. i. §. eo.

Instrumenta Heres non
debet legatario p̄stare istā rei legate sz
debet cauere de exhibēdo cū opus fuerit
h. d. Nō hūc casū bñ Cōtra hāc. l. op.
et uidet q. instā debeāt esse apd eū ad
quē ptinet ut. l. si quis ex argētariis. §.
ptinere. ff. de eden. sed ista ptinet ad le
gatarīū g debēt esse apud eū Huig timo
re dixit Plac. q. h. ista p̄dta erāt legata
p pte nō in totū ideo debēt esse apud
heredē p sua pte uide gl. Idem v̄ tene
re Spe. de instru. edic. §. nūc uero x. sz
qrit an heres Doct. tenet qrit p. l. tici9
de actio. emp. nā intēst heredis q. instā
sint apud eū nā si est de casibus in qbus
heres de euietiōe tenet nō est dubiū q. ad
eū ptinet p̄p̄t periculū euietiōis Sin au
tē est d. illis casibz in qbus heres de eui
etiōe tenet nō est dubiū q. ad eū ptinet
p̄p̄t piculū euietiōis Sin autē est de ill
casibus saltim interēt heredis ut instā
sint apud eū ut ex illis possit p̄bare q.
defunctus illū fundū credidit esse suū a
sic de euietiōe nō tenet ut. l. cū alienā. §.

de. ll. Opp. de li. cā. l. sicut datā qdam
dicūt ibi spetiale ul uerius ibi loqē in in
stō manumissiōis uide istā gl. Nō ar.
ex hac. l. q. instm quietatiōis et libera
tionis v̄r esse in totū liberati debitoris
unde notarius nō deberet id restituere cre
ditori et dico q. est ar. ad illud

Heredum Pōt quis legare
re heredis ut p̄pria. h. d. in lūma

Ex repudiatione Ex re
pudiatōe p̄ditur legatū et repudiatio
patris nō nocet filio. h. d.

Idelconmissum Ex
sola testatoris penitētia reuocat legatū
h. d. Quero qualitē debet p̄bari ista p̄i
tētia Ryo. aut tu uis p̄bare penitētiā ex
presse ut sic ultima uolūtās tollat p aliā
uolūtate et est necesse q. p̄bet p sollepne
nūex testū ut. l. heredes palā. §. i. ff.
de testa. Si g uoles p̄bare p aliquos ac
tus ex quibus p̄sumat ut puta qā int
uenit inimiciā sufficeret p̄batio p du
os testes ar. l. iiii. ff. de adi. leg. Querit
gl. et est nobil qd quid si legatarius cō
misit aliquid qd si testator sciūisset sibi
nō legasset tñ ignorauit ut qā uxore
eius adulterauit an legatarius repellitur
exceptionē h. glo. v̄r dicere q. sic uide gl
Si nos ponimus legatariū h uiuo testa
tor omisise tūc h. gl. p̄cedit sic scrupu
lo Sed si ponimus h omisise post mōtē
testatoris tūc h. z maius dubiū quia non
pōt dici q. testator reuocauit tacite cū
causa nō fuerit omisisa eo uiuo et iō tūc
puto dicēdū q. legatū nō extinguit sed
a legatario auferat tāq. ab indigno ut
habuistis nō. in. l. sorore. §. de hys qui
bus ut indignis et q. ex delicto omisso
post mōtē testatoris quis efficit indig
nus habetis in. l. i. §. de nup. et. §. de
hys quibus ut indignis. l. i.

Ex testamento Ex inuti
li testō n debēt legata nisi sint repetita
ab intestato. h. d. uide glo.

Qum acutissimi Desce
dēs rogati restituere post mōtē intelli
gūt si decesserint sine liberis hoc dicit re
sponsum pap. habemus in. l. cū auus
de con. et de. et ibi dixi m̄ta circa istā
responsum

Quidam A preterito non possunt legata uel fidei iuramentum relinquere hoc dicit Quero utrum sit correctum p. aut. ex ca. Ryo. nō. Nā legata remanēt firma s. relicta ab instituto sed relicta a pterito nullo mō ualēt ut h. et. l. ii. ff. de le. iii. Vltimo nō q. l. testator faciat mēti onē de filio tñ dī pteritus ex eo q. non est institutus uel exheredatus dixi tibi supra de libe. pte.

Questionem Ista est singularis lex nec h. nisi una recordatiā in sti. de fidei iuramentum. here. §. fi. Diuidit i ptes tres. j. ponit dictū 2. rōne 3. rñ det tacite obiectioni scda ibi cū ipe terti a ibi cū enim Ista. l. h. duas lec. et qlibz est bona et nobil scd 3. pma bī dicit qui pmo negauit relictu nō pōt postea pte rī rīctū esse et se tueri ex mīg utilit uolūtate. h. d. pmo scd 3. alia lec. bī dicit qñ testator noluit sollempnē testari Sed i fide heredis ponere heres d. iurare nō esse relictu uel soluere. h. d. Nō q. ex uolūtate minus sollempnē debēt legata et fidei iuramentum Opp. s. eo. l. si ueritas et. l. ex te stamento multe sol. dāt inter alias ponūt due quazq. quelibz pōt esse uera Prima est lo. q. h. sit in odiū heredis pmo negātis et ista tenz gl. h. et. s. eo. l. si ueritas et insti. eo. §. fi. Cōtrariū vī pba ri p. tex. Pro h. etiā facit tex. illius. l. in fi. ibi eum enim. l. 2. e. quasi dicat h. sta tuit in penā heredis negātis sicut olim statuit in eū penā cū uolūtate testatoris nō implet S.3. practica istius. l. erit h. q. primo heres interrogabit si testator reliquit fidei iuramentū uel legatū et si quidē ipe negauerit tūc iterū deferēt sibi iacra mētū et si quidē ipe iurauerit nō esse relictu uel se nō audiuisse relictu esse erit securus et liber Si uero noluerit iurare tunc fidei iuramentarius dabit libellū et aget conditione ex lege ista in quo libello narrabit sic Dico q. tal. heres interrogatq. negauit et q. delato sibi sacramēto pstare recusauit quare peto eū pdepnari 2. Et ista est una lec. nobilis et sollempnis Alii uero exigūt illud q. heres ab initio negauerit Sed dicūt q. h. l. loquit qñ testatō noluit sollempnē testari sed uoluit ponere in fide heredis et istud vī pbari per tex. insti. eo. §. fi. et hac. lec. l. 3. gl. non firmet appbat Fran. acur. Mar. fill. et alii moderni doct. scd hoc g. erit practi

ca istius. l. h. q. ab initio nlla negatione pcedēte fidei iuramentarius deferat heredi iuramentū si testator in fide sua pōit q. daret sibi tñ nollēs sollempnē testari Si quidē heres iurauerit erit securus sed si re cūsauerit tūc ageēt cōtra eum conditio ne ex dicto. §. fi. insti. eo. **N**ō multū ista lectu. q. qñ testator noluit sollempnē testari sed qfidit de fide heredis heres tenet ad pstationē illius legati ciuilit 2. naturalit ut uidēs h. inter istas duas lectu. est dīa quia in pma heres cogit in penā et sic ipōnda rōne. l. faldi. aliis legatariis h. nō imputaret ut. l. cū pī §. i. ff. ad. l. faldi. in h. scdo nō est in penā et ideo d. i. pputatiōe falcidie aliis legatariis iputari alie so. sūt trusse. Venio ad secūdā pte q. nemo possit esse testis in cā ppria nec iudex ut. s. de testi. l. omnibus ne quis in sua cā. l. i. so. h. in pprīe dī iudex et testis Venio ad tertiā pte et pmo assumo finē nre. l. **E**t opp. q. quis nō pueēt tota hereditate ut l. si quis in suo. s. de inoffi. testa. mul te so. dāt in hac gl. Illa est uera q. ibi loquit in casu spetiali in quo h. locū pe na certa Ibi stat h. loquit uniuersalit Quero q. sunt iste. l. antique q. puant illū qui nō implet uolūtate defūcti omī lucro certe nescio istas. l. de iure atiquo nisi de lucro ab h. relicto Si enim aliqd relinqēt alicui ut gerat tutelā uel aliqd sile faciat si illud non facit p. dit lucrū ut uidistis. s. de. l. l. penul. pbat in. l. nescenius. ff. de excu. tu. cū. l. se. et de le. i. l. si pī cū similibz hodie uero h. est aliter declaratū p. aut. h. a plus quā statim uidebitis **Q**uerit gl. unā. q. sub tilē utrū testm nūcupatiū possit pba ri p. instrm et opi. sūt int. lo. et Azo. bī opy. lo. est a sūetudine appbata q. nūcupatiū testm pbat p. instrumē tū Dy. dicit q. etiā de iure opy. lo. est uera qd satis placet et pōt sūstineri ar. l. fi. et aut. ibi posita. s. si cer. pe. facit ad hoc qd habuistis in. l. i. s. de testa. Vltimo h. l. scd 3. scd 3. lec. quā supra posui facit in ar. ad qōz de eo qui iussit pstari oīa illa q. rīnēt in cedula quā relinquit apud guardianū fratrū mī norū Cū enim noluerit sollempnē testari uidet uelle q. illa debeat ista questionē disputare la. de belui. Ego iam tetigi in l. si quis ita de rdi. et demo. et tātē in l. heredes palā de testa. in fi.

De amplius Ista est
nobilis aut. ualde et ideo bñ nō eā Op.
dicit hic q̄ substitutus admittit cōtra
s. de impu. et altis substi. l. post additā
so. hic nō admittit substitutus ex ui sub
stitutiōis sed admittit ex ut istius sti
tutiōis additiōe ex hac. l. Opp. scdo q̄
de ordine nō curet ut. l. nec enim. ff. p.
so. so. qñ uolūtas disponētis ē certa non
curamus. de ordine s3 qñ est dubia ita
loquit h̄ Primo quero quid est h̄ dictū
iudiciū defūcti nō respētat dic ut in gl̄
Quero scdo qñ incipiat currere tēp9 po
sitū in hac stitutiōe Glo. dicit et etiā
tex. a die monitionis facte p iudicē ut
hic et in corpore unde sumit et istud ui
deē uerū Cōtra h̄ tñ opp. et vñ q̄ mo
nitus a iudice negligēs puniat pena du
pli non in amissione totius hereditatis
ut insti. de acti. s. itē mixta de obli. q̄
ex quasi delicto. s. fi. Item vñ q̄ n̄ suf
ficiat una monitio sed requirāt due ut in
aut. de ecclesiasti. in. s. siq̄s aut. et aut.
l3 posita sup. l. nulli. s. de epis. et cleri.
So. Aut loqmur in relictis n̄ ad pias
causas et loquit h̄ aut. Aut in relictis
ad pias causas et tūc aduerte aut quis
uult niti ex negatione sola in qua h̄rs
stetit usq̄ ad sniaz et tūc heres puniet
solū pena dupli ut insti. de actio. s. itē
mixta de obli. que ex quasi delicto. s. fi.

Aut quis uult niti cōtra heredē ex ne
gligētia tñ nō ex negatiōe Tūc aut ne
gligētia amittit minori tēpore q̄ sit an
nus et requirāt trina monitiō ut dicta
aut. l3 et in corpore unde sumit Aut
fuit negligēs p̄ anū et tūc sufficit una
monitio calus est istig aut. Poss3 etiā q̄
heredē exerceri remediū ut int̄dicat sibi
administratio bonoꝝ hereditatis in. c.
cū heredes extra de testa. Quero dñ h̄ q̄
nō p̄dit bonoꝝ subsidii qd in eo q̄ ob
misit inuētariū Glo. tua dicit idē dice
mus in aut. sed cū testator Querit gl̄.
h̄ de exherdato utrū admittit int̄ueniē
tes ab itestato dic q̄ nō ut i. gl̄. Item a
admittat ut exēneus Glo. vñ q̄ sic doc.
cōiter tenent q̄ nō nec etiā ut extraneus
pos sit admitti rōne q̄rietatis quia testa
tor uoluit ip̄3 hereditate esse p̄uatū ha
bere ergo hereditatē et p̄uari hereditate
ista sūt q̄ria Expedita glo. circa istam
aut. q̄ro quid si psone iste ad quas defer
tur hereditas nolūt eam utrū remaneat
h̄ hereditas ap̄d heredes Glo. vñ dicere

q̄ sic q̄a h̄ stitutum est in penā heredis
Vnde nō pōt h̄ allegare in sui fauorē
ita nō in corpore unde sumit h̄ aut. et
de leg. i. l. si seruus pluriū. s. i. et ita
t3 Odoff. et vñ cas9 d̄ herē. isti. l. qui
solidū Extra glo. quero qd si testator
dedit specialē executore ad ea q̄ in testō
relinquid utrū heres nō implēs incidit
in penā hui9 stitutiōis dico q̄ nō tex.
est exp̄ssus in. l. multa in pñ. de adi. 2.
demō. et p̄ h̄ facit quia testator dando
specialē executore vñ uoluisse q̄ de hoc
heres se nō intromittat ut in aut. de ec
clesi. ti. s. siq̄s autē Predicta uera nisi he
res fuerit monitus a iudice postq̄ p̄m9
executor desit esse executor renūctiatiōe
ul̄ morte ul̄ alio mō tūc enim p̄inde ē
ac si datus nō fuisset ar. p̄ h̄. i. ti. i. l.
fi. s. s3 et si quis Quero quis h3 p̄bare
iudiciū nō esse impletū vñ q̄ ille q̄ agit
cōtra heredē negligētē additiōe ex. l. ista
An uero ipsius intētiō sit ip̄o iur̄ fun
data et ille cōtra quē agit debeat p̄bare
se impleuisse vñ ille qui agit debet p̄bare
ista negatiuā ut nō. p̄ Inno. in simili
extra de accu. c. sup hys et p̄ Cy. in. l.
ii. s. de iure eph̄i. Probabit autē ista ne
gatiua p̄ exploratores suos qui int̄ro
gabūt hos qbus erat relictum ul̄ iudex
mittet aliquos ad explorādū an eis sit
solutū ul̄ non qd̄ explorabit ab eis qui
uerisimilit̄ scire debēt et de p̄batiōe istig
negatiue pl̄n̄ examiaui in. l. h̄ iure
de. x. obli. lē memētorē cū ageēt additiō
ne ex hac aut. q̄ ille qui agit debet p̄sta
re p̄mo cautiōez de implēdis hys q̄ te
stator iussit al̄ nō poss3 obtinere ut h̄ et
in corpore unde sumit ubi clarius est
Vltimo q̄ro heredes diuiserūt heredita
tē et renūctiauit alē alteri oī iuri qd̄ h3
ul̄ h̄re poss3 in pte alterius utrū si uno
ex heredibus est negligēs postea scd3 fō
mā istius aut. alter cui deferēt repellaēt
ex uigore pacti ul̄ renūctiatiōis dico q̄
nō quia illa renūctiatio nō refert ad id
qd̄ quis postea amittit culpa sua et ne
gligētia ut. l. dāpni. s. i. ff. de dāp. in
fec. et ibi pl̄n̄ dixi de ista materia et ista
oīa habui semel de facto sup ista aut.

Continuatio ponit in glo.

Alm hui Rēctis
legandi uarietatibus p̄ lega

*Coia deleti
fidei iussio
3 m̄ rez iussio
tollenda ;*

to petunt tres actiones personales in rem
et hypothecaria in rebus tñ q̄ a testato
re ad ḡuatū pueniūt. h. d. Diuidit̄ in
ptes q̄nq; 1. pōit phemiū 2. ponit
statutū 3. ponit rōnē sui statuti 4. suū
statutū extēdit ad certas psonas a q̄b;
relinquit̄ 5. restringit circa res in qui
bus hypotheca cedit̄ q̄nta ibi oībus ue
ro tertia ibi erit enim quarta ibi in hoc
disposuimus q̄nta ibi in oībus autē
Ad euidētiā debetis scire p̄mo q̄ antiq̄
tus erat quedam dīa in modo legadi
Aut enim relinquebat̄ p̄sēdi mōz ul
p̄ alios modos ut h̄ dī in prima glo.
Itē debetis scire q̄ antiquitus p̄ legato
nō petebat rei uēdicatio nisi p̄mo fieret
missio in rem h̄ est in rei possessionē hoc
p̄missio casus p̄t̄ in p̄n. p̄ma ps nō h̄z
cōtraria Veniamus ad scdaz oppositio
nē et v̄r q̄ oīa legata nō sūt exequa
ta Nā legata ad pias causas differunt
ab aliis ut insti. de actio. §. mixta et d̄
obli. q̄ ex quasi cōtrac. §. fi. so. h̄ pōit
genera singulorū nō singula generū q̄si
dicat oīa genera legatorū siue p̄ uendi
tionē siue p̄ s̄nēdi modū siue aliis gene
ribus legatorū exequata sunt nō autē
equipat oīa legata singularia **N**am
quēdā differūt int̄ se ut. s. uidistis Itē
oppo. quia p̄ fideiussurū nō petat uē
dicatio nisi facta restitutiōe ut. l. facta
in p̄n. ff. ad treb. sed p̄ legatis petat
in p̄nenti adita hereditate ut. l. si tibi
homo. §. cū seruus. ff. de leg. i. male ḡ
dicit hic so. dicit glo. q̄ h̄ equiparēt le
gata et fideiussurū p̄cularia nō lega
ta p̄cularia et fideiussurū uniuersalia
dicit gl. Tu dic breuius duobus mōis
Vno mōe exēq̄ta sūt legata fideiussurū
p̄cularibus et pecuniariis et cessabunt
omnia cōtraria scd̄z Dy. nā ideo dico
p̄cularibus ut excludā fideiussurū u
niuersale Item ideo dico pecuniariis ut
excludā legatū libtatis ut uidebitis nō.
in. l. p̄xi. al. penult. dicas exequata sūt
legata fideiussuris in quib; circuitus
erat inutilis In q̄bus uero circuitus erat
utilis adhuc dīa durat Erat autē util̄
in fideiussurū uniuersali quia heres pōt
retinere quartā merito Recta uia non
trāsīt in fideiussurū Item in libtatis
p̄p̄t ius patronatū qd̄ est remāsurū pe
nes manumittētē Opp. de. l. cū alienā
s. de. ll. so. q̄ h̄ dī q̄ petat actio in rē
intellige cū res legata erat testatoris se
cus si erat res aliena ut plen. i. l. p̄xi.

in fi. Opp. de. l. i. §. si debitori. ff. ut
in poss. le. so. speciale est in legato libe
ratiōis in quo uō h̄z locū actio in rē nec
hypothecaria rō quia a iure quodāmodo
fit executio Nā legatario in cōtinēti cō
petit exceptio ut. s. ti. i. l. si creditoris
uel dicas breuius ut tollas multa cōtra
ria p̄ legatis et fideiussuris petūt tres
actiones si natura rei legatē hoc patiat̄
secus si natura rei legatē repūgnēt ita
debetis intelligere istā materiā et p̄ hoc di
co q̄ q̄n est legatū quātitat̄is ul̄ generis
nō pōt petere rei uēdicatio quia nō est
res certa q̄ uēdicet̄ Idē q̄n legat̄ res alie
na uel legat̄ certū factū in. l. fideiussurū
sa. §. fi. ff. de leg. ni. Et eodē mō q̄n le
gat̄ liberatio nā rei legatē repūgnēt q̄a
petit rei uēdicatio quia nō h̄z apliq̄ qd̄
q̄rat p̄ sua cautela Itē opp. p̄ eadē re
nō pōt petere p̄sonalē et in rē ut insti. d̄
actio. §. sit itaq; so. glo. isti. co. §. n̄ra
autē dicit q̄ si eligēt p̄sonalis nō h̄z lo
cū in rē si eligēt in rē nō h̄z locū p̄sonalē
et sic p̄ utraq; re eadē non petat simul
Alti ut. D. Albertus de salinis qui fu
it quidā doctor ultramo n̄. qui fecit q̄s
dā suas distinctiōes dicebat q̄ nō petat
p̄ eadē re p̄sonalis et in rē q̄n quis habz
dominiū de iure cōi Sed q̄n quis habz do
miniū seu uendicationē ex sp̄tiali p̄ut
legio sicut est in legatis in q̄bus domiū
trāsīt recta uia sine possessionē tūc rei uen
dicatio act. p̄sonalē de iure cōi nō tollit
ut in. l. in libello. §. si quis seruū de cap
ti. et post li. re. facit. i. de rdi. que snb
mō. l. quoties Opp. res sua nemini pōt
esse obligata ut. l. neq; pign. ff. de re.
iuris so. h̄ cedit̄ in rē et hypothecaria
ḡ p̄suponit q̄ res p̄pria sibi ipsi sit obli
gata Solut glo. optie q̄ actio in rē cō
petit p̄ re legata actio hypothecaria pe
tat p̄ aliis rebus testatoris q̄ ad grauā
tū pueniunt et sic nō p̄ eadē re Procedo
ulterius dī hic q̄ nō pōt onere fideiussu
rū grauari ille ad quē aliqd̄ lucri nō
affertur Cōtra quia legatarius cogit̄ a
liquid restituere. i. legatū etiā nulla de
ducta falcidia ut in. l. falcid. §. nūq̄. ff.
ad. l. falcid. et sic apud eū nō remanet ali
quid lucrū Huic timore h̄ recitat glo.
opy. Mar. et aliorū docto. Vtrū lega
tarius p̄cularis detrahat falcidiā h̄ nō
intēdo examīare h̄ quia esset multū lon
gū dic ut in. d. l. l. ex falcidia. §. nūq̄.
et. l. i. §. penul. ff. ad treb. Veritas est
breuit̄ quia legatarius p̄cularis nūq̄

ex p[er]sona sua deducit Nec obstat iste tex-
na est necesse q[uod] aliquis habeat lucrū ab
initio nec est necesse q[uod] apud eū remaneat
ut possit g[uar]ari Cōtra h[oc] oppo. de. l. pla-
ne et. l. ii. §. fi. ff. de leg. i. so. iste cui
aliquid relinquit[ur] p[otes]t onere fidei[com]missi g[uar]are
est uerū si ei relinquit[ur] modū pecu-
nariū al. secus Vnde si ei ad quē ius pa-
tronat[ur] puenit exdispositione defuncti
nō p[otes]t onus imponi quia nō puenit
pecuniariū cōmodū idem in alio casu
in. l. si rem. §. i. ff. de leg. i. ubi legatū
affert modū nō t[ame]n tollit q[uod] ex hoc pos-
sit p[ro]bari Itē illud q[uod] h[ic] d[icitu]r q[uod] est necesse
q[uod] habeat aliqd[ue] lucrū ille qui nō p[otes]t g[uar]ari
intelligat[ur] q[uod] habeat exdispositiōe
defuncti ul[ter] in mōd[is] dispositiōis ut. l. ab-
eo. §. ti. i. et h[ic] ul[ter] in modū adiciōis ut
l. quidā. §. fi. ff. de leg. x. Fallit in ca-
su. l. cū quid. §. de. ll. sed ibi i[n] substitu-
to exheredati ut ibi uidistis secus si ad a-
liquē puenit modū defuncti casu fōrtui-
to ut. l. q[ua]nta. §. i. ff. de leg. iii. dixi uo-
bis in. l. cā quā. §. ti. i. Oppo. ad finē
n[ost]rē. l. et v[er]o q[uod] hypothecaria op[er]at in so-
lidū diuers[imod]o cōtra quēlibet heredū ut. i.
si unus ex plurib[us] debet. here. l. i. so. spe-
cialis casus est hic simile in. l. fi. i. de d[eb]i-
bi. ciui. li. xii. Vltimo oppo. et v[er]o q[uod]
etiā res heredis sint obligate ut. i. ut in
pos[se]ss. le. l. certa so. glo. fate[re]t[ur] strariū q[uod]
post mēses sex bona heredis sint obliga-
ta Vide glo. ibi hinc ad mille annos bo-
na heredis nō trāt obligata obligatione
tacita p[er] legato q[uod] inducit p[er] l. ista sed
b[on]i fateor q[uod] post lex mēses p[otes]t in reb[us]
heredis fieri missio et sic obligate erant
pignore pretorio.

Quoniam uerbum Verbo-
rū reiecta ueritate exequata sunt legata
et fidei[com]missa adeo q[uod] sūt effecta quasi
synonima. h. d. Nō. q[uod] uerbū mado m[agis]
d[icitu]r uerbū p[re]ceptiuū et sic patet q[uod] est lōga
differētia int[er] iubeo et mado ut h[ic] patet
et gl[oss]a. ponit in. l. sepe de offi. p[re]s. ubi di-
cit q[uod] madata est gratuitū secus in uer-
bo iubeo Oppo. q[uod] adhuc remaneat diffe-
rētia inter xoba directā et obliqua ut. §.
ti. i. l. cā quā et. l. choeredi. §. cū filie d[icitu]r
uul. et pup. So. debes scire q[uod] uerba di-
recta et obliqua assumūt in iure n[ost]ro tri-
bus mōis Primo dicūt xoba directā illa
q[ue] sunt p[re]ceptiua ut hac. l. in p[re]n. et ista
directa est hodie sublata ut h[ic] q[ua]z dicūt xoba
directa ea q[ue] ponūt in nominatō casu

Obliqua q[ue] in aliis casibus ut uidistis in
l. q[ua]m indig. §. de testa. Tercio mō dicū-
tur uerba directā q[ua]n[do] sonāt ut quis de
manu sua capiat obliqua q[ua]n[do] sonāt q[uod]
quis capiat de manu alterius et ista dif-
ferētia in relictis uniuersalib[us] adhuc ho-
die durat ut. d. l. cā quā et. l. choeredi.
§. cū filio et plenissime dixi i. l. cēturio
d[icitu]r uul. et pup. et rāgā i. l. p[re]b[er]e in lega-
tis uero p[ar]ticularib[us] est reiecta ista directā
ut h[ic] quo ad quid t[ame]n possumus dicere
q[uod] adhuc hodie durat. s. quo ad modū
nascedi possessionē ut. l. ticia cū testō. §.
i. de leg. iii. ff. scd[us] etiā lectu. ibi posi-
tā Oppo. q[uod] adhuc sit directā utrū legatū
relinquat[ur] p[er] iuramētū ul[ter] nō ut. l. cum
p[re]s. §. filio. ff. de leg. ui. so. q[uod]quid gl[oss]a
dicat ibi loq[ue] de iuramēto defuncti q[uod]
hodie adhuc directā importat facit q[uod]
uidistis. §. de p[ro]b[er]e. aut q[uod] obtinet h[ic] lo-
quē q[ua]n[do] testator iussit heredē iurare de
cuius heredis iuramēto dic[er]e plene ut. l.
que sub cōditione de cōdi. insti. **V**lti-
mus oppo. et uidetur q[uod] ista differētia
sit etiā sublata iure antiquo ut. l. i. ff.
de leg. i. Variē so. dant[ur] hic tene illam
q[uod] ibi loquitur scd[us] m[od]o mediā iuris prudē-
tiam hic fit mētio de iure antiquo ante
tēpora dygestorū **O**ppo. de. l. cū uer-
ro. §. apparet de fidei[com]missa. liber. gl[oss]a.
que est hic in solutione istius cōtrariū
uide[re]t[ur] uariare Nam primo uidetur dice-
re q[uod] in libertatib[us] sit sublata ista diffe-
rētia libertatis directē et fidei[com]missarie
postea dicit cōtrariū ueritas est q[uod] non
est sublata Nec obstat hec lex quia ex-
quata sunt legata fidei[com]missis in qui-
bus circuitus erat inutilis ut dixi. §. l.
pxi. **Q**uoniam primo quid si testator le-
gauit rem heredis uel legatariū an cōpe-
tit actionē in rem Glo. hic tenet q[uod] sic ui-
de istā glo. que est singularis Cōtrarias
glo. habemus in multis locis. ff. de ser-
ui. l. pap. ff. de leg. i. l. si her[ed]i. seruus
ad. l. falci. l. hereditatē et ille contrarie
sunt uere et ista reprobatur ab omnib[us]
facit. l. si seruus. §. i. ff. de leg. i. et. l. si
tibi homo. §. fundus de leg. i. **Q**uoniam
ro q[ua]n[do] legatū est relictū in codicillis que
actio cōpetat quidam dicebant officium
iudicis Glo. det[er]minat et bene q[uod] op[er]at[ur]
ex testamēto utilis **V**ltimo esset uidē-
dum in hac materia utrū legatū uniuers-
ale ut q[ua]n[do] legat[ur] omnia bona uel ma-
ior pars bonorū equipere[re]t fidei[com]missio
uniuersali de hoc dic[er]e ut. l. statu. liber.

§. fi. cū. l. se. ff. de leg. ii. et. l. mulier
§. fi. ff. ad trebell.

Siquis duobus Incertitudo seu uarietas inter plures que in eodem modum ipsorum agentium respicit sorte dirimitur hoc dicit uideris hic q̄ ista contentio sorte dirimitur Contra. i. de dona. l. sanctimus. §. si. autem amplioris so. factor q̄ hic loquitur quando omnes habebant euale ius secus si uni esset relicta maior pars seu portio quā alii. **O**ppo. et uidetur q̄ aliter dirimitur ut. l. huiusmodi. §. fi. ff. de leg. i. de sat. tu. §. fi. insti. so. quandoq̄ plures actores discordant inuicem in prouiditum rei et tunc non dirimitur sorte sed per preteorem coguntur concordare ad petitionem rei Quandoq̄ discordat in prouiditum eorum proprium et tunc habet locum materia nostra Nam siquidem potest apparere ex iuris dispositione qualiter hec contemptio dirimatur ut quia uni plus relinquitur q̄ alteri tunc illo modo debet dirimi ut. l. sanctimus. §. si. autem amplioris de donatio. si non apparet et tunc Aut neuter actorum petit q̄ dirimitur sorte et non dirimetur sed inuicem se impediunt ut. ff. qui. mo. usufruc. ammitta. l. ii. §. fi. Si autem alter eorum petit tunc sorte dirimatur ut hic

Sed et si quis Hic est bonus et singularis casus Si relinquitur res eligenda per tertium illo non eligente uel negligente per annum transferre electio in legatariū dūmodo eligat medietatem **N**ota q̄ in legatis receditur a persona secus in contractibus ut supra de contrahen. emp. l. fi. quod plene dixi in. l. si quis arbitratu de uerbo. obliga. **O**ppo. et uidetur q̄ electio transferat in arbitrium boni uiri non in ipsum legatarium ut. l. i. ff. de leg. ii. so. hic loquitur quando relinquitur electio rei certe consistentis in specie In contrario loquitur quando relinquitur quantitas estimanda per alium Vnde declaratio quantitatē non consistentis in specie remanet in arbitrio boni uiri **I**tem op. et uidetur q̄ ille qui habet ius eligendi non perdat illud per cursum anni ut. l. cum quidam. ff. de leg. ii. so. quandoq̄ committitur electio alicui persone seu personarum quibus legatur et tunc non per-

dit illud ius per cursum anni sed perditur cum ille talis fuerit super h̄ per lit. contesta. interpellatus ut. l. contraria Et ideo dixi plures quando relinquitur aliquid aliquibus pauperibus eligendis per talem tunc istud ius eligendi non perditur anno Si uero persona legatarii est certa sed alicui committitur electio rei tunc istud ius eligendi perimitur anno tene perpetuo menti

Sed quia Legata et fideicommissa pura uel in diem certam relicta non possunt alienari uel obligari hoc dicit **O**ppo. de. l. cicius. ff. ad trebell. de peti. here. l. sed et si legat. §. qd̄ autē Glo. dicit ille sunt ueteres. ll. que permittēbant alienationē que per hanc. l. sunt correcte in quantum innuit glo. dictas ll. corrigi maledixit quia ibi loquitur quādo quis rogatus erat restituere qd̄q̄ supervenerit ex hereditate quo casu non erat olim prohibita alienatio hodie uero hoc est limitatum ut in aut. contra rogatus. i. ad trebell. sed hec lex loquitur quando quis erat rogatus restituere qd̄ quid peruenit ex possessione ergo rex. iustius. l. loquitur. sed m̄ ueterem dispositionē 2c. quasi dicat quia etiā ueteres dispositiones alienationem prohibebant **O**ppo. ff. ad trebell. l. marcellus. §. tres que due so. dantur Illa est uera que potest alienari de rebus que subiacent restitutioni usq̄ ad trebell. **O**ppo. d. l. si heres institutus. §. si heres. ff. ad trebell. so. fateor q̄ in rebus alienatis n̄ ē necessaria restitutio ut uidebitis i. proximo. §. tamen alienatio non tenuit ut hac. l. **O**ppo. ad trebell. l. quidam. §. si quis filiū. So. ista est uera hec lex loquitur quando seruus subiaceret restitutioni nominatim et alienatē lex contraria loquitur quando subiaceret restitutioni sub diuersitate nō nominatim et alienatur per ultimam uoluntatem non inter uiuos Vnde fauore ultime uoluntatis ualeat alienatio ut ibi et hunc articulum examinaui plene ut ibi nō. i. de manumiss. l. seruus sed; la. de Are.

In autem Res que subiacent restitutioni sub conditione uel die incerta possunt alienari et obligari interim Sed adueniente conditione fingitur factum retro nullum **O**ppo. de. l. seruo. legato. §. i. ff. de leg. i. Glo. dicit

fateor q̄ interim ualet alienatio sed fin-
gitur nulla conditione adueniente Con-
tra hoc oppo. et uidetur q̄ non ualeat
ut in aut. res et in corpore ita tenet gl̄
hic et l. p̄erumq̄. ff. de reg. iur. circa
fi. ti. et l. seruo legato. §. i. ff. de leg.
i. Conera. s. q̄ iura antiqua in hoc non
sint correctā tenet glo. in l. cum pater
§. libertus. ff. de lega. ii. et in corpore
unde sumitur hec aut. et de resti. et ea
que. pa. §. quam obrem et istam ultī-
mam approbāt omnes doctores. s. dy.
Pe. et omnes alii Istud est utile ad que-
stionem Dicit statutum q̄ si quis aliena-
uerit rem et non soluerit gabellam p̄dit
eam sicut si est alienata res que subiaceret
restitutioni Si diceremus q̄ interim non
ualet alienatio non esset locus pene statu-
ti ut l. ea quidē supra si man. ita fu.
aliena. Si uero dicimus interim ualere
est locus pene quia interim fuit facta a-
lienatio **Item** oppo. de l. fi. §. fi. ff.
de leg. ii. s. ille casus est singularis et
multum notandus quia res que subia-
cet restitutioni non p̄t alienari uerum
est ab herede sciente sed si ab herede igno-
rante secus ut ibi Item oppo. extra gl̄.
dicitur q̄ fingitur retro nulla uenditio
Contra in legatis adueniente conditione
fictio non trahitur retro ut l. i. §. i. ff.
ad fill. solutio uerum est q̄ retro nō tra-
hitur quantum ad dominium et ad co-
moda rei legatē ut ibi sed quantum ad
rescindendam uenditionem sic ut hic
Oppo. dicitur hic q̄ ille cui debet resti-
tui potest rem alienatam uendicare Con-
tra fideicommissarius uniuersalis non
habet uendicationem nisi facta sit resti-
tutio ut l. facta. ff. ad treb. s. fateor Cō-
trarium regulariter Sed in rebus aliena-
tis non est necessaria restitutio et sic hic
est casus specialis ut glo. a dicit et bene
et uidebitis nō. infra ad trebell. l. pen-
tima.

Res que Ita aut. uenit
ad l. codic. determinando
eam in casu Nam cum sim-
pliciter prohibetur alienatio et obliga-
tio hic in casu permittitur Circa istam
auctenticam Primo que dicatur dos
et donatio p̄pter nuptias congrua re-
sponsio est scdm qualitatem personarū
ut dicit hic textus et melius in corpo-
re unde sumitur probatur in l. q̄uo. ff.

de iure dot. **Quero** an hec lex loquat̄
in dote quā aliquis dat an in dote quā
aliquis recepit que postea exigitur cum
erit casus restitutionis Glo. a dicit et
bene intellige hoc utroq̄ casu tam in do-
te constituenda quam in dote restituenda
Quero utrum ista lex habeat lo-
cum quando quis dotem constituit p̄
se ipso an etiam quando constituit pro
aliis Respondeo quandoq̄ quis consti-
tuit uel dotem recepit pro persona pro
qua hoc facere tenetur ut pater pro fi-
lia tenetur enim eam dotare ut l. fi. §.
de do. promissio de ritu. nup. l. qui li-
beros **Item** pater pro filia tenetur
dotem recipere et posset de hoc cogi ut
nō. per dy. in l. si cum dotem. §. tras-
grediamur. s. o. ma. isto casu licet alie-
nare et obligare res que subiacent resti-
tutioni ut hic et l. mulier. §. cum p̄po-
neretur. ff. ad trebell. et l. si a filia in
prin. Quandoq̄ constituit dotem pro
personis pro quibus non tenetur ut ma-
ter pro filia Non enim est officium ma-
ternum dotare filias ut dixi supra et
isto casu non licet alienare res que sub-
iacent restitutioni ita tenet glo. in l. fi-
lia in prin. ad trebell. et Pe. tenet hoc
Puto tamen q̄ si pater esset inops nec
haberetur unde dotaret filia sicut dicim⁹
de alimentis quia mater tenetur alere fi-
lios quando pater esset inops et ipsa es-
set diues ut l. siqs a liberis quasi per to-
tum l. de libe. agno. et habuistis tracta-
tum in l. alimenta supra de nego. g.
et isto casu crederem q̄ mater posset ali-
enare res que subiacent restitutioni Et
eodem modo dico in fratre in casu quo
frater cogeretur de iure dotare sororem
eo casu possent res que subiacent resti-
tutioni alienare Quando autem frater co-
gatur habuistis tractum in l. non om̄i
supra de admi. tu. et in l. cū in plures
§. penl. ff. de admi. tuto. Illud q̄d h̄
dicitur q̄ possint alienari res que subia-
cent restitutioni in istis casibus non ha-
bet locum nisi in liberis qui sunt grauati
a parentibus non enim permittitur
aliis ut uidistis in hoc textu et in cor-
pore unde sumitur **Quero** similiter ex-
tra glo. quid si pater non dotauit filia
uiuens sed dotauit eam in testamento
An possit hoc facere de rebus que sub-
iacent restitutioni **Istum** passum non
tangunt scripta habui de facto tenui
q̄ sic Nam in eo q̄ ipse habet necesse p̄

constitutione dotis nunquam uideur.
Fuisse fideicommissio ut .l. mulier §.
cum proponeretur .ff. ad treb. Vnde
uidetur qd si ipse non dotasset posset de
duci per filias unde se dotent sicut dedu
citur legitima debita iure nature ut in
textu huius aut. Preterea satis potest
dici alienatio assignatio que fit in testa
mento ut supra de his nup. l. si quis p
oris. §. certum esse ubi uidetur casus

Quero quid si pater habet filiam mari
tatam non tamen dotatam An possit
cogi eam dotare uidetur qd sic quia pa
ter est obligatus dotare filiam scdm glo.
que est in .l. obligamur .ff. de actio. et
obliga. Contra est ueritas Nam pater
non est obligatus dotare filiam Sed ad
istud faciendum compellitur iudicis of
ficio ut .d. l. qui liberos de ritu. nup.
Et sic sicut non potest cogi alimentare
filium si habet unde se aliat ita non co
gitur dotare filiam nuptam quia iam
nupta est ut .l. si quis a liberis. §. ii. de
libe. agno. de hoc tangitur per Guil.
in .l. cu hys. §. i. de condi. inde **Q**ue
ro an pro filia quam pater uult ponere
in monasterio possit alienare de rebus q
subiacent restitutioni Certe satis puto
qd sic quia introitus monasterii est fauo
rabilior dote ut apparet in aut. de sa.
epil. §. sed hoc presenti. i. ad trebell.
aut. nisi Redeo ad glo. quid si tempo
re mortis patris filia que dederat dote
a uiro recuperauerat an ueniat in resti
tutionem fideicommissi Glo. dicit respō
deo qd non scdm Hu. nichil allegat pro
batur .ff. ad .l. falsi. l. pater filium in
prin. et ad treb. l. mulier. §. cum pro
neretur et .l. a filia in prin. et ita tene
bat Mar. sil. la. bu. Cy. et quasi omes
Verum tamen Dominus la. de Bell.
in corpore unde sumitur ista aut. uide
tur dicere qd si dos illa esset recuperata
per patrem uiuentem qd ueniret in resti
tutione qd non placet donec filia uiue
quia pater cogit ei reseruare ut in aut.
sed quis. §. de rei uxoria acti. **Q**ue
rit glo. utrum sumptus alimentorum
possit fieri de rebus que subiacent resti
tutioni si aliunde non habet Glo. dicit
qd non hoc casu secus si esset rogatus
restituere qcqd superat ut i. aut. qd roga
to. i. ad trebell. Doctores comuniter di
cunt contrarium qd pro alimentis pos
sit fieri alienatio sicut p. dote et hoc pla
cet michi nā sicut est officium patris

dotare ita est paternum alere pro hoc
uidistis Glo. que quasi hoc determinat
in .l. obes. de pre. mi. que est notanda
ad hoc et idem puto quando filius cape
retur a latronibus possent pro eo redi
mendo alienari bona que restitutioni sub
iacent Sed quid si propter delictum ipse
est condemnatus An pro redimendo
sibi uitam uel membrum possint aliena
ri res que subiacent restitutioni istud est
dubium quia sua culpa incidit In hoc
ideo cogitabitur

Empstor Emptor rei que sub
iacet restitutioni scienter re euicta habz
actio. ad precium non ad duplum et si
fuerit stipulatus hoc dicit **N**ota bene
quod dixi in summario **O**ppo. de e
uicti. l. si fundum sciens et comunia u
triusq. iudicii. l. si fratres ubi sciens nō
habet actio. de euictione hic secus Item
ibi si sciens stipulatur habet actio. pro
ut stipulatus est hic dicitur contrariū
so. speciale est hic ista est uera so. Alii
dicunt qd hic quis sciebat rem subiacere
restitutioni non autem sciebat alienam
ibi loquitur quando quis sciebat alienā
et istam so. tenent quidam et glo. uide
tur eam tenere hic sed non est uera quia
s. fit mentio de eo qd subiacebat restitu
tioni pure ut in .§. sed quia nostra quo
casu constat rem esse alienam dic ergo
qd hic est speciale **De falsa causa
adecta legato l' fideicommissi**

Quia in legatis quādoq. modus quā
doq. demonstratio quāq. causa adicitur
ideo hic et in sequenti titulo ponit qd
autem sit de hys Glo. tangit in Rubri
ca de condi. et demon. et ego de quoli
bet istorum feci unam repetitionem ui
de ibi per me

Verba testa.
Verba enuntiatiua e
missa principaliter pp
ter se dispositionem in
ducunt nisi probetur te
statorem errasse hoc dicit hec lex et .l. si
dotem. i. eo. **Q**uero et uidetur qd so
ba enuntiatiua dispositionem nō indu
cunt in testamento pagani ut .l. ex hys
§. de testa. mili. Huius timore Glo. i.
huius. l. dicit qd hic fuerūt uerba dispo
sitiua. l. et ideo exigi nolo uide glo. i.

certe scdm hoc nullum est dubium Tu
dicas q hic fuerunt uerba enunctiatiua
quia testator dixit sibi solutu esse quo
casu non obstat hec lex contraria quia
ibi uerba enunctiatiua fuerunt emissa
ppter aliud hic principaliter ppter se
Oppo. secundo et uidetur q confessio
facta in testamento non pbet solutio
nem quia fuit facta absente parte ergo
2c. ut. l. certum. §. si quis absente de co
fess. de interro. actio. l. si. Glo. hic ui
detur fateri contrarium dicas q huius
alternatiue secunda pars est uera. s. q
ista uerba inducant fideicommissum no
q probent solutum hoc dicit in secunda
glo. huius. l. quam uide per. l. si dona.
i. de donac. et. l. luti. §. quisquis. ff.
de leg. ii. quod michi placet l3 quida
aliter dicant ut dicam in. l. generaliter
de non nume. pecu. Vnum tamen nolo
obmittere q arbitror q debitor contra
quem agitur possit sic alternatiue exci
pere dico q dicta pecunia fuit soluta
scdm q testator dixit in testamento ul
si soluta non esset uidetur michi relata
liberatio ar. istarum duarum. ll. quod
tene menti facit ad hoc. ff. de excepti.
l. nemo et qd ibi no. secus esset in agen
te ut. l. aurelius. §. si. de libe. leg. **V**
terius oppo. et intro glo. magnam et
uidetur q ista confessio non preiudicat
infra. xxx. dies ut. l. in contractibus
s. de non nume. pecu. solutio illud ha
bet locum in contractibus non in ultis
uoluntatibus. **I**tem oppo. de. l. ticia
§. gayus. ff. de leg. ii. Glo. uariat in
so. huius qrii. Illa est uera q ibi res non
erant penes uxorem licet essent in eius
potestate unde uerba enunctiatiua non
inducunt dispositionem ultra illud qd
natura uerborum prolatorum signifi
cat ut ibi dixi. Materiam de istis uerbis
enunctiatiuis dixi in. l. ex hac scriptu
ra de donati. **V**ltimo oppo. ad fine
huius. l. Istud contrarium non tagitur
per nostros maiores nec modernos de
quo miror dicitur hic q falsa causa no
uiciat legatu nisi testator errauerit Co
tra non debemus inspicere errauerit uel
non sed an uel esset legaturus ul no ut
l. cum tale. §. falsam. ff. de condi. et d
mo. Breuiter dicas sic quedam est causa
que inheret legato quia ex ea illud qd
uenit in dispositione sequitur de necessi
tate ut si dico michi solutum esse de ne
cessitate sequitur si hoc est uerum ergo

non petatur tunc ex solo errore uiciat
dispositio casus est hic Quedam est cau
sa que non inheret legato ut quando ex
necessitate dispositio no sequitur ex cau
sa uerbi gratia quia michi seruisti io
lego tibi centu uel quia michi tale qd
fecisti ideo lego tibi centum non sequit
de necessitate q licet hoc feceris debeam
tibi aliquid dare et ideo tunc si causa est
falsa non curatur de errore testatoris s3
an als legaturus fuisset uel non ut in
contrario

Etiam si ueritas Fal
sa demonstratio que non perimit substa
tiam rei legate legatum non uiciat hoc
dicit. **O**ppo. de. l. si sic. §. i. ff. de leg.
i. de libe. le. l. legau. Glo. tua disting
uit hic Aut testator locutus est in pri
ma persona ut lego decem que debeo et
procedit ista. l. Aut locutus est in secu
da uel in tertia persona ut lego tibi qd
debes aut lego tibi quod ticius debet et
tunc legatum uiciatur ita loq utur co
traria et glo. dicit uerum tamen hoc n
inducit prima scda uel tertia psona sed
inducit illud qd dixi tibi in sumario
Si ego relinquo tibi decem que debeo si
ue notarius scribat in prima ul secunda
uel in tertia persona non curo tunc fla
demonstratio non uiciat Ratio quia le
gantur centum et sic ipsa quantitas u
trum ergo sit debita uel non debita ipa
quantitas non alteratur Sed quando te
stator legat tibi quod debes ei quocunq
modo notarius scribat non curo tunc
falsa demonstratio legatum uiciat qa
tunc non legat quantitatem sed libera
tionem Liberatio autem non potest le
gari si debitum non subest ergo falsa d
monstratio uiciat substantiam rei lega
te merito legatum non ualeat idem qua
do testator legat centum que seys sibi
debet non legat quantitatem sed legat
actionem Si ergo actio non reperitur no
ualeat legatum quia relinquatur illd qd
non est in rerum natura quando autem
non exprimeretur certa quantitas tunc
non est dubium q talis demonstratio
falsa uicidaret legatum de hoc plen dixi
in dicta. l. si sit de condi. et demo. et. l.
legau. de. l. i. le.

Si non designata
Falsa demonstratio quantitate non ex
pressa uiciat dispositionem secus quan

itate expressa hoc dicit **O**ppo. et ui
detur q legatum non ualeat quando de
bitor legat creditori. ut. l. creditori de
leg. i. so. hic ualeat ppter representatio
nem quia cum deberet restitui annua bi
na trina die olim hodie post annu ppe
legatum ammodo debetur incontinē
ti. **I**tem oppo. de. l. i. §. sed si dotem
de doe. prele. so. ut in glo. Querit. glo.
utrum quando dos est legata ille qui ea
restituere tenetur possit facere deductio
nem impensarum. **G**lo. hic distinguit
quis ptulit uerba. **A**n maritus an ex
traneus ut. l. nemo. §. auie. ff. de leg.
ii. Breuiter non est uera distinctio quia
idem est in marito et extraneo. Sed est
distingendum. **A**n quis legauerit do
tem simpliciter et intelligitur deductis
expensis an quis legauerit quicqd ad eū
peruenit et tunc intelligitur sine deduc
tione impensarum ut dicto. §. auie.

Sil dotem. Hanc legem le
gi tibi. §. eo. l. i. dic ut ibi.

Refert. Ista lex dicit idem
quod lex si non designata sed in modi
co differt et hoc breuiter dicit. **F**alsa
demonstratio quantitate non expressa
uitiat legatum secus si quantitas expri
matur expresse uel per relationem ad a
liud instrumentum hoc dicit

*De hys que sub modo lēto
fideicommissi 2m quunt*

In legatis. Modus
et conditio equiparant
scdm quid hoc dicit
Oppo. et uidetur q
modus et conditio nō
equiparentur ut. l. si tibi. ff. de leg. iii.
et. l. si fundum per fideicommissum. §.
i. ff. de leg. i. dicit glo. modus et con
ditio equiparantur scdm quid quia si
cut in condicione ea deficiente legatum
quis non capit ita in modo ea deficiente
quis legato priuatur. **Q**uero quid dif
fert conditio a modo dicit glo. q condi
tio fit per si causa per quia modus fit
per ut uide glo. Istud quod glo. dicit
ut plurimum est uerum sed non semp
ut plene dixi in repetitione. l. i. de con
di. et demo. et ibi de condicione tātū de
modo dic plene in. l. quibus diebus. §.
fi. eo. ti. de causa dico plene in. l. demo

stratio. §. i. eo. ti. de demonstrat. dico
plene in ea. l. in p n. qd nō.

Ex his. Hec est bona et notabi
lis lex breuiter dicit. Illud quod in ui
modi relinquatur potest peti et ultra
q oneretur non potest grauari. h. dicit

Oppo. q etiam scdm ueteres leges na
scebatur actio ut. l. fideicommissum in
prin. de leg. iii. so. quando simpliciter
relinquitur legatum seu fideicommissū
et certum est q omni tempore nascebat
actio quandoq relinquebatur in ui con
ditionis ut lego fundum si dederis decē
ticio tunc nec olim nec hodie nascebat
actio ut. l. sub condicione si quis ob. cā.
te. quandoq relinquitur in ui modi et
tunc olim non nascebatur actio nisi in
libertate hodie sic per hanc. l. quod ple
ne dic ut clarius dixi in. d. l. quibus di
ebus. §. fideicommissa de condi. et demo.

Oppo. ad hanc. l. de x. ut infra ubi in
nuitur q relictum in ui condicione pos
sit peti sed expone siue p et ut dicit gl.
in sua scda distinctione et non obstat

*De gdiombus infertis
tam clētis q fideicommissis hēditā
tibus in m;*

Quam testato.
Non uidetur sine libe
ris decessisse qui unicū
nepotē reliquit ex filia
h. d. **Q**uero quid si

aliquis decessit cum filio quē non insti
tuit heredem. An uidetur cum liberis
decessisse. **G**lo. hic in prima glo. dicit q
sic quam uide per. l. filius. §. cum qs
ff. de leg. i. dic ut ibi dixi

Quam patres. Arg umē
tum a cōtrario sensu non potest i nmi
quando resultat pūus intellectus. h. d.

Sil ea. Si conditio mixta deficit
facto eis cui reliqē nō debet legatū. h. d.

Legatum. Si conditio mix
ta deficit per casum non debetur relictū
hoc dicit **O**ppo. de. l. i. §. de inst i. et
substr. so. ibi conditio deficit facto alce
rius hoc casu et dic plene ut ibi

Sil uxorem tuam

Quo ad acquisitionem legati inspicitur
tempus quo dies legati cedit. hoc dicit

Zota q licet aliqua sit uxor alcerius ca

men dicitur in potestate patris est tamen in potestate mariti quo ad alia que sunt necessaria uiro ut glo. hic dicit et insti. ad tercū. §. i. quod nō. **O**ppo. de l. si filius de uerbo obli. so. aliud in contractibus aliud in ultimis uoluntatibus Rationem ponit glo. quam uide et nō bene sed aliter dico in dicta. l. si filius de uerbo obli.

Si plures Pluralitas geminat singularitates et implementum conditionis prodest implenti et non alii h dicit **A**d euidenciam scias q̄ quedā est conditio diuidua que consistit in dando quantitatem et de ista non loquitur ista lex Est quedam alia conditio indiuidua et de ista loquitur hic tamen conditio ista indiuidua potest assumi dupliciter Vno modo conditio indiuidua que potest esse una et cōmunis omnibus Exemplum si feceritis domum lego centum Quedam est conditio indiuidua q̄ est propria in persona cuiuslibet ut si a scenderitis capitolium Ista est indiuidua quia non potest fieri pro parte sed est propria in persona cuiuslibet quia alius est ascensus tuus et alius est ascensus meus et de istis duabus potest intelligi hec lex 2. Cy. hic rectat repetitionē Pe. que est multum subtilis et pulchra **O**ppo. de l. si quis legata. §. si ff. de condi. et demon. so. hic loquitur in conditione indiuidua ibi in ea que est diuidua in qua. dic Aut abinitio apponitur in personis pluriū et potest diuidi ut in l. cōtraria Aut apponitur in persona unig licet ex post facto deueniatur ad plures et non potest diuidi ut l. eum cui fundus. §. si ff. de condi. et demo. Fallit quando legatum scinditur quia tunc scinditur cōditio ut l. paulus de cōdi. et demo. Fallit quando ex post facto cepit esse impossibile impleri tota ut l. penulti. circa prin. ff. de condi. et demo. Circa conditionem indiuiduam adiecta pluribus **Q**uero primo an debeat per omnes impleri Breuiter dic **A**ut constat de mente testatoris quid senserit et stamus certo Indubio persona unus non habet impedire alium implentem ut l. si fuerit de manu. testamē. **Q**uero secundo utrum si unus adimpleat profit alii non impleri Dic Aut constat de mente testatoris et stamus certo **A**ut non et indubio uidetur uelle q̄ profit tantū

implenti ut hic et dicta. l. si fuerit de manu. te. uide ergo primam in fi. dic ibi indiuidua et seperatim et cēsetur in persona cuiuslibet ipsa tamen in se est indiuidua et de hoc potest intelligi ista lex

Quam quidam Conditio in dando libertatem adiecta si casu uel facto eius cui debet dari deficiat pro impleta habetur secus si facto serui seruus tamen ad dandum remanet obligatus quando casu deficit. h. d. In primo dicto habetis q̄ si ista conditio deficit q̄ deficiit per casum habet pro impleta Cōtra. s. eo. legatum Glo. hic uidetur dicere speciale est hic in libertate et uide glo. super uerbo heredem et uide etiam glo. q̄ incipit aliud in contractibus que uidet idem dicere et est hic specialitas in hoc quia conditio mixta regulariter deficiens per casum facit dispositionem deficere ut l. in testamento de cōdi. et demo. et l. legatum. s. eo. Docto. ultramont. dicunt q̄ non est uerum nec est conditio mixta sed potestatiua tantum Nam cum consistat in dando habetur pro certa q̄ ille cui debet dari recipiet Vnde debet dici potestatiua et ideo si deficit per casum debet haberi pro impleta ut l. que sub conditione. §. quociens. ff. de condi. insti. et habuistis nō. in l. i. s. de insti. et substi. sub conditione facta Sed glo. dicit melius q̄ dixerint ipsi quia conditio in dando pecuniam uel aliam rem dicitur mixta casus est in l. cū ita de cōdi. et demo. secus in conditione de dando libertatem ut dicto. §. quociens **O**ppo. secundo dicitur hic in ultima parte legis q̄ seruus remanet obligatus dare heredi Contra. s. an seruus ex suo facto l. i. so. causa libertatis potest seruus obligari domino ut l. promissus. s. an seruus ex suo facto Sed contra h̄ instatur illud quod est in conditione non est in obligatione ut l. si quis sub conditione si quis ob. cā. te. habuistis nō. s. eo. ti. i. l. si. so. specialis casus est hic ut illud quod est in conditione sit in obligatione Ratio quia seruus consequitur libertatem fauore speciali contra regulas iuris cōmunis **I**tem oppo. ad hoc casum fortuitus liberat debitorem ut l. cōtractus. ff. de reg. iuris et l. si ut certo. §. nunc uidendum. ff. como. hic in fi. dicitur contrarium so. similiter casus est hic eadem qua supra **U**terius oppo.

dicitur hic qd qñ stetit per heredem ipse
non poterit de cetero petere Contra. ff.
de sta. li. l. si peculium in prin. so. illa
lex nichil ad propositum quia ibi loq
tur qñ dandū erat alteri nō heredi impe
dienti. **I**tem oppo. ad hoc et istud est
magis notabile qd hic sit contra si credi
tor est in mora recipiendi una uice nic
hilominus potest iterū petere ut. l. qui
decem in prin. ff. de solu. et. l. si debitor
So. dicunt quidam Aliud in contracti
bus ut ibi Aliud in ultimis uoluntati
bus ut hic et hoc tenebat lo. Alii dicūt
qd ymo ibi et hic quia heres qui semel re
cusauit iterū potest petere nisi res sit ā
missa et in hoc uidetur residere Glo. tua
Istud cōmuniter reprobatur per nostros
docto. et bene Nam debes scire qd qñq
aliquid est in obligatione tunc si credito
est semel in mora recipiendi non exting
uitur obligatio ppter hoc Et ideo uo
lens iterū petere potest nisi res sit āmissa
ut in contrario siue ponamus debitum
ex contractu siue ex ultima uoluntate
non curo qñq aliquid non est in obliga
tione sed est in conditione tunc offeren
do ei cui debet dari statim est impleta co
ditio Vnde nunq. ille cui debebat dari
poterit de cetero petere hic est casus hic
Ratio quia deficit actio et obligatio Sz
an per uiam exceptionis possit illud cō
sequi est aduercendum nam ut dixi Con
ditio habetur p impleta si stat p eum
qui non uult recipere Aut ergo pro im
pleta habita cōditione dispositio trahit
secum executionē quo ad ius et quo ad
factum ita qd non petatur alia executio
hominis ut in libertate et tunc etiā per
exceptionē non potest sibi consulere hic
est casus hic sed si dispositio egeret aliq
hominis executione Pūta testator lega
uit michi librū si darem decem licet he
rede nolēte recipere et conditione habita
p impleta fiat executio p ius quia trā
hit in me dominiū libri tñ adhuc est ne
cessaria executio hominis. s. qd michi ē
dat et tunc forte ope exceptionis possz
heres cōsequi illud qd semel repudiat
et hoc casu pōt dicere uerū ista gl. ar.
d. l. qui decem de sol. Istud qd ego dixi
uidetur contra istū tex. Nam hic qd re
linquitur in ui conditionis est in obli
gatione ut dixi Bzo. in obligatione est
uno casu tantū. s. qñ seruus fuit im
peditus casu fortuito al. non.

*De usufructu et fructibus legatorum
uel fideicommissi in ea*

A diuersis Tene
tis menti modum fa
ciendi istas estimatio
nes et istas calculatiōes
quia qñq eligūt ar
bitri ad hoc faciendum a pibus ut. l.
hac edictali. §. hys illud de fis nup. et
ibi dixi uobis qñq eligitur a iudice ut
uidetis h et tūc debet dari terminus pri
bus facit. ff. si cui plus q. p. l. falcid. l. i.
§. cum dicitur ad istum modū estimā
di facit de iure dominiū impetra. l. si.
circa fi. de dando arbitro ad calculatio
nem facit. l. i. §. i. de sta. liber. facit etiā
§. de fide instru. l. cōparationes

In legatis Oppo. de. l. gre
ge de leg. i. et. l. si peculium so. ibi loquit
in legato uniuersali in quo fructus qui
augent gregem seu aliud uniuersale le
gatu cedunt legato a tpe testamēti hic
loquitur in legatis particularibus **O**ppo.
secundo qd fructus pteant ad legatariū
a tēpore mortis seu adite hereditatis ut
l. herēnius. ff. de usucapio **G**lo. dicit
qd ista lex debet intelligi qñ legauit te
stator rem alienam secus si rē ppriam
tunc enim cū statim trāseat dominiū
in legatariū statim heres tenebit de fruc
tibus uide glo. istud dictū non uidetur
uerū p hunc tex. qui dicit siue in rē siue
in psonam agatur Si enim esset legata
res aliena non posset agi in rem ut dixi
in. l. i. et ii. §. cōia de leg. ergo loquit
qd legauit rem ppriā dicūt Glo. et ul
tramon. qd ad fructus pceptos tenetur
heres a tempore adite hereditatis ut. d.
l. herēnius de picipiendis uero a tempore
more ita loquitur hic

*Ad senatus
consultū trebellianū*

Senatus Qui
hereditatem restituit repe
tit quod creditoribus sol
uit. h. d. **Q**uerit glo.
qua actione possit repeti et glo. uidetur
dicere actione negotiorū gestorū uide
glo. doc. hoc non uident sequi nisi qñ
heres soluisset post restitutionē Nam
si ante restitutionē tunc non gessit nego
tium fideicommissarii sed suū pprium
et ideo deberet repetere p actionē i factū
ut. l. pror in pn. ff. ne de sta. defūc. p.

Ad eum cui Onera hereditatis inter heredem et fidei commissarium diuiduntur p rata .h. d. **O**ppo. et of q heres non debeat sustinere onera legatorum ymo quarta suam debet habere si ne aliquo onere ut .ff. eo. l. i. §. penult. so. intellige q hic restituit rem ut puta dimidia hereditatis Vnde apud heredem remansit ultra quartam et hec pot esse satis bona et de necessitate oportet sic intelligi ut dicam .i. Si uero dicas q quartam tñ retinuerit heres tunc dicas q apud heredem remanerent onera debitorum p tota portione non legatorum tñ tex. non potest intelligi sic quia tex. expresse dicit de oneribus legatorum **Q**uero utrū heres possit cogi ad soluendum legata si portio fidei commissarii non sufficit glo. hic uidetur dicere q sic qd intellige dū tamen apud heredem remaneat quarta integra sine onere Item querit glo. qd si tantū est es alienū q tota hereditate absorbet Glo. dicit q tunc nichil ualet fidei commissum uniuersale licet heres possit cōueniri in solidum Or hic aduerte uos debetis scire q legata et fidei commissum particularia si es alienum absorbet tota hereditatem extinguuntur. s. de leg. l. si uniuerse Fidei commissum uero uniuersale an extinguat Glo. uidetur dicere hic q non tex. tñ uidetur dicere cōtrariū in .l. successores in fi. i. ti. i. Possumus dicere q siquidē heredis interest illam hereditatem quātūcūq non soluēdo non restitueret ut puta qā ipse met heres erat creditor uel soluerat creditoribus tunc non cogatur ad restitutionē ut dicta .l. successores al scus ita intelligat ista Glosa .

Sil per fideicommissum.

Fidei commissum rei pure relictū a ueniētibz ab intestato minuit per trebellianum hoc dicit .

Non iustam Ista est bōa lex et habeo ego istam legē p singulari questione et nescio huc .l. dare recordantiam .h. d. Rogato decedēte ante aditam hereditatem post iussum fidei commissum potest peti rāq ab eo adita fuisset hereditas hoc dicit Oppo. q fidei commissarius non poterit cogere autem adire quia sua non intererat Nam eod mō poterat petere a substituto quēadmodū ab

ea ut hic in fi. dicitur Ryo. ymo intererat sua quia forte substituens erat grauatus debitis Item substitutus poterat ex psona sua retinere quartam quod nō posset institutus ut hic in fine dicitur

Oppo. ille qui habet substitutū uulgare potest repudiare ex presump̃ta iū uoluntate testantis ut .l. i. ff. si quis ob. cā. re. so. hic repudiat fraude ut uidistis in .l. i. s. si quis ob. cā. te. Item oppo. dicit hic q relictā ab instituto uidentur tacite repetita a substituto Cōtra .ff. de leg. ii. l. celsus. §. penult. so. ibi fuit hereditas fuit p n scripta qd dic ut dicam infra de cadu. tol. §. hys ita **I**te opp. ff. de leg. iii. l. i. §. si. so. ibi hereditas uenit ad alios ueniētes ab intestato nō ex dispositione defuncti **I**tem opp. et uidetur q hic substitutus possit adhuc retinere quartā ex sua psona quia ipse n fuit coactus gl. soluit q coactio facta de instituto nocet huc substituto Cōtra h oppo. qñ institutus decedit ante aditam hereditatē fidei commissū nō pot deberi ab eo ut .l. ille a quo. §. si de testamento. ff. eo. si igit non debetur ab eo ergo eius psona non nocet substituto Ryo. illd qd dicit q herede decedente an aditam hereditatē fidei commissū extinguitur est uerū qñ decedit ante aditam et ante iussū de adeundo secus si post iussum licet ante aditam ut hic et dixi tibi in .l. eam quā. s. de fidei commissis p. in q stione illa qñ heres heredis potest cogi

Et siue Etiam ab intestato potest relinqui fidei commissū et locus est deductioni quarte hoc dicit Querit gl. qua actione quis cogat restituere breuiter est ista ueritas q p officium iudicis cogat quis adire p actionē ex testamento restituere ita tenet glo. h. et. ff. eo. l. si legatum in pñ. et. l. postulante et tenementi rogo te

Tribemus Ista est notabilis lex ualde et singularis uolo eam legere p pticulas breuiter dicit qñ filii rogant de hereditate restituēda fratribus uel eorum filis fructus non computantur in quartā trebellianicā sed eā debent habere de defuncti substantia .h. d.

In supradictis Inter fratres et inter patrem et filiū cessat satisfactio de fidei commissio pstando adueniente

condicione nisi testator iussit uel pa-
rens ad secunda uota misgrauerit. h. d.

S In autem Is non uidet
sine liberis decessisse qui unicum filium
uel nepotem reliquit hoc dicit.

Illud Que supradicta sunt uel
casus hac. l. expressos non extenduntur
hoc dicit Oppo. et uidet q. fructus co-
putetur in quarta ut. l. p. p. ponius. §. si
conditio de inoffi. test. plures so. datur
dicit glo. q. ibi testator certu tempus ap-
posuit h. secus et istam coiter glo. nri
tenent ubiq. in ueritate tamen lex contra-
ria loquit in debito iure nature non in
quarta trebellianica dicta de h. in. l. san-
ctimus. §. repletionem de inoffi. test. Op.
secundo de. l. in fidei commissio. ff. eo. so. q.
liter fructus computantur in quarta hec
glo. distinguit aliquantulum in contrario
et dicit ut ibi Item oppo. et uidet q. qn
pater rogatus restituere filio non sit locus di-
tractioni quartae ut. l. cu filio. ff. de leg.
i. so. hic loquit qn instituitur ipse filius
et pater cui queritur rogatur de restitu-
endo sibi. **V**enio ad secunda pre dicitur
hic q. in casu pater cauet filio Con-
tra inter patrem et filium non cadit obliga-
tio ut insti. de i. uci. str. §. ite iuti. Glo
dicit hoc est speciale Tu dic q. hic loquit
in aduenticiis in quibus inter patrem et
filium hodie cadit obligatio ciuilis hic est
casus hic et. l. pactu. de pac. couen. dixi
in. l. si quis. p. co. ff. de fideig. no in. l.
frater a fratre de adi. inde. et sic non tu-
luuenis q. inter patrem et filium cadit ob-
ligatio ciuilis p. huc rex. Item oppo. ad
fi. nre. l. et uidetur q. etiam nepotes non
computent sibi fructus in quarta ut. l.
qd de bonis. §. cutus. ff. ad. l. falcid. so.
ut in glo. No g. hunc finem q. solu. in li-
beris primi gradus est qd fructus non
computant in sorte. In aliis secus qd ppe-
tuo tene menti.

Nisi rogati Ista autem uenit
ad determinationem. l. codic. et dicit ista
aut. q. monasterium habet loco filii Tu
iuuenis no q. monasterium habetur lo-
co filii Idem in corpore unde sumitur
et extra de pba. c. in pntia Quero q. est
ro huius aut. glo. uidet dicit q. monasteri-
um habetur loco filii. **V**idete domini
Nulla lex est in mundo uel decretalis q.
hoc dicat Nam decretalis in pntia dicit

q. habetur loco heredis non q. loco filii
habet Ro est scd3 Ry. et ista est uera
conditio nuptiarum uel liberorum uoluit lex
q. non esset impedimentum uite correpti
ue ut eius timore quis non obmitteret in-
gredi religionem et ideo ista additio respu-
itur in ingrediente monasterium nisi esset
rogatus restituere alteri monasterio et
ista est ratio qua tex. pnt in corpore de
sanctis. episc. §. sed hoc de pnti Quero
quid si dixerit si decesserit sine liberis ex
senatis Ista questione tangit Dy. in. l.
siquis tra. §. i. ff. de leg. ii. et ibi dixi
Querit glo. quid si capella seculari iterat
uel quid si instituit monasterium et non
intrae dicit ut in glo. et bene

Contra rogatus

Habes in. l. Codicis qn rogatus restitu-
it dodratem et retinuit quartam h. egera
quia potest retinere dodratem et restituere
quartam Ideo dicit contra rogatus 2d. **O**pp.
i. de. l. iubemus so. dicit quidam illa cor-
rigi p. ista breuiter in nullo corrigi nec
in eo qd dicit de restitutione quartae sed
ibi fuit rogatus restituere hereditatem sim-
pliciter hic uero illud qd superat. **N**ec nec
in eo qd ibi dicit de cautione Na h. d.
intelligi qn erat rogatus restituere alte-
ri ex senatus consulto q. fratri. **O**pp.
ff. ad treb. l. titius rogatus et. l. sed et
si lego. §. cu de pati. heredi. so. omnes ille
ll. debent determinari p. ista aut. q. non po-
test hodie diminueri nisi scd3 modum hic
traditum 2d. **O**pp. et uidet q. iste qui pe-
tit cautionem sit sollicitus de hereditate ui-
uentis contra. l. i. §. interdum de uulg.
et pup. so. dico q. hic sollicitus de he-
reditate mortui hoc est illius qui fidei-
missum reliquit ista est uera. **Q**uero quid
si heres habet tantum q. potest aliunde dare
dotem et donationem ppe nuptias utrum
poterit diminueri Vnde qn nichil dimi-
nuetur statuit iuri antiquo Vltimo no
istud fi. de eo qd expedit in redemptione
captiuorum uel in alimentis dixi uobis. §.
ti. i. aut. res que

Sancimus Tutori infantis
uel absentis et curatori furiosi recte fit
hereditatis restitutio et ipsi alteri recte
restituunt sine cautione. h. d. **O**ppo. de. l.
si mulier. §. exasse. ff. de iure do. so. so.
li tutori potest fieri restitutio in casibus h.
positis et etiam cuilibet simplici procura-
tori ut. l. restituta in prin. ff. eo. no au

[h]

te pcurator in re sua ut. d. §. exasse
uide ista glo. quia ille. §. exasse non est a
libi Nota q. pcurator in re sua non po
test constitui ad recipiendam restitutionem
fidei commissi qd. non ita tenet glo. hic ita
dicit glo. in. l. restituta circa pn. ff. eo.
Item in. l. quis et. l. se. et. l. si ita. §. i.
ff. eo. et in multis aliis locis tene meti
Oppo. ff. eo. l. seruo inuito. §. pupillo
so. fatet q. etiam infanti cum aucte. tutoris
possit restitui hereditas Oppo. de. l. re
stituta. §. pupill. ff. eo. so. ibi erat pns
hic abses. **U**lterius op. dr. hic q. tutor
et curator solus possunt restituere q. ff. e.
l. i. §. fuit q. titu. so. tutor pot. restituere
alteri non autem sibi ipsi ut. ll. contrariis

Ulm autem Per trebel
lianum transeunt acti. in fidei commissarii
sine restitutione in tribus casibus h. exp. l. i.
h. d. Primus casus est in eo. qui se con
tumaciter abstenuit Contra lit. non est. non
pot. ferri diffinitiva ut. l. si. §. illud. i.
de tempo. apella. Dicunt quidam q. hic est
casus l. petalis in quo puenit ad diffini
tiuam et h. sentit glo. q. est sup. uerbo illo
p. contumacia sed istum modum legedi ha
bes hic casum q. illa opy. qua dixi. s.
si se ab hereditate abstineat aut. si omnes
vz. q. qn. petat aliquid ad qd. non pot. esse
consultu pmissione ex primo uel. i. decre
to. ut peto liberatione uel. cessione act.
uel. cess. testameti et similia tunc iudex in
contumacem dz. diffinitive pnunciare hic
uideat casus sed ista lectu. qd. an sit ue
ru dixi plenig in. l. si finita. §. iulianus
de damp. infec. et est unus modus pra
ticandi hac. l. in isto casu uel. alr. sed
glo. et melius dico q. non ferit diffinitia
in casu huius. l. sed iudex facit pdigi in
actis qualiter et p. quo et ad cuius peti
tionem ille est uocatus et sed h. absq. ali
qua pnuntiatione transibit utiles actiones
auctoritate huius. l. et ille e. sedus intel
lectus uide gl. ista practica est melior tm
ut non decipiaris oportet te inspicere tex.
in quo dr. q. dolo malo se contumaciter ce
lauit Vnde sis cautus q. ipse citet pso
naliter uel. q. appareat in actis quo cita
tio ad eius notitiam puenit ita q. iudex
possit pnunciare ipm lactitare uel. dolo
malo se occultare non tm sufficeret si iu
dex pnuntiaret simpliciter contumace dz
esse h. uerus contumax Venio ad sed ca
su ulterius Secundus casus est qn. q. roga
tus est de restituendo decessit sine herede

Contra ut q. non possit esse quia saltim
fiscus succedit ut. l. i. s. unde uir et ux
or et. i. de bo. ua. l. i. li. x. et. l. i. ff. d.
iure fisci So. dicit glo. q. h. fiscus nolle
bat hereditatem sed h. esset necesse q. con
staret q. omnes p. p. qui et etiam fiscus ista
hereditatem repudiet Et ista est practica
multum certa s. est dura Vnde alii di
cunt et h. dicit glo. q. ille dicit decedere
sine herede qui statim cum morietur non h.
heredes uide ista glo. nobiliter sup. ubo n.
lo herede qd. puto uerum puto tm q. de h.
debeat discussio fieri ut saltim fiat aliq.
p. clamatio si est aliquis qui uelit esse he
res talis ar. i. de rem. pigno. l. si eo te
pore tunc nemine comparete transcat act. ipo
iure auctoritate huius. l. Venio ad ter
tiu casum Tertius casus est qn. primus
fidei commissarius est rogatus de restituendo
Oppo. q. tunc sit necessaria restitutio ut
l. i. §. de illo. ff. eo. glo. hic et ibi ponit
multas solu. **Q**uidam dicunt q. h. loq.
qn. primus fidei commissarius fuit in mora
ibi secus ista reprehendit glo. quia sed
hoc non est differetia inter p. mu. fidei co
missarium et heredem q. uult h. lex et sibi
net ista et dicit q. d. r. est inter heredem et
fidei commissum p. mu. q. in herede non sufficit
simplex mora S. qd. dz. latitare dolo In
p. mo uo. fidei commissario sufficit simplex
mora Alii dicunt q. hec. l. corrigit illa et
ista magis placet Mo habetis q. r. p. ticu
laria huius. l. dicas tu que est r. inter he
redem et fidei commissum Glo. dicit fidei co
missarius h. solu. utiles quas transfert p.
restitutionem sed heres h. directas Ideo fi
dei commissario p. mo non est necessarius ille
circuitus istud nichil ad p. positu quia
etiam heres utiles transfert Alii dicunt q. io
est quia heres potest restituere quartu n.
p. mus fidei commissarius sed certe hoc qd.
de primo fidei commissario dr. simpliciter n.
est uerum quia saltim in casibus retinet q.
non in. l. i. §. idem neratius. ff. eo. Tu di
cas q. r. pot. esse q. etiam restitutio postq.
est facta semel et sic act. ceperunt transire d.
uno in aliu magis de facili transire ut
l. p. r. §. q. ndecim de leg. iii. Et quia re
stitutio facta p. mo p. heredem p. dest. ii.
ut uideat heres restituisse sibi p. se et p.
secdo cum casu secundi fidei commissi euene
rit ar. l. i. §. de illo. ff. eo. et. l. cogi. §.
neratius. ff. eo. **Q**uero utrum sint alii
casus in quibus transcat actiones sine re
stitutione Glo. ponit aliquos Primo qn.
rogatus de restituendo alienat tunc enim

in rebus alienatis non est necessaria restitu-
tio ut habuistis in .l. i. §. sin autē s. b.
cōditione. C. cōia deleg. Itē est et alius
casus ff. eo. l. i. §. sed et quoties Item
alius casus scd3 quosdā ff. eo. l. ita tñ
§. si p. sed certe ibi fit restitutio si bñ in
spiciat Vltimo nō. q. in omnib3 istis
casibus in quibus actiones trāsēūt sine
restitutione Indubitātē putō q. fidei9
missarius h3 remediū. l. f. s. de edic. di
ui adri. tollē. ut ibi dixi tēne mēti ista
que bona sunt

Quidam Legata et fidei9
missa relicta simpliciter in dubio a fidei
cōmissario sunt p̄stāda. h. d. Op. ff. e.
l. cogi. §. unde queritur so. ibi iussit re
stitui deductis legatis. **U**ltē oppo. de .l.
marcellus in. pñ. ff. eo. l. o. ibi relinquit
ab herede nōiatim hic simpliciter dic ut
ibi **Q**ui. de lege. ti. s. eo. so. ibi fuit
rogatus restituere p̄tē hic totū

Sicere debes Si falcidia
non detrahāt donatio nō ui
detur ymo iussus impletur
h. d. hic est casus et uidet p glo. nraz
et eam allegauī in .l. cū quis de iure et
fac. igno. Ex hac .l. colligit scd3 uli.
rationē dubitatis positam in glo. q.
illud qd p falcidiā defalcāt est natura
liter debitū si enim nullo iure debeat so
lucio esset donatio sed si naturali ē de
betur solutio non est donatio ut .l. hoc
iure. §. f. de soluc. et .l. donare de re
iur. et .l. cuius p errore. ff. ro. ti.

Falcidia Falcidia refecat oīa
legata p rata. h. d. Glo. querit in hac
l. utrum falcidia possit detrahi de una
re et disputat hic et Cy. etiā et ego di
co in .l. in quarta. ff. eo. forte dicemus
in .l. filiū quē habērez. s. fami. her.

Etiam si tacitum Etiā
qn hereditas aufertur ab indigno loc9
est falcidie. h. d.

Et in legatis Cōtra pncipē
est locus falcidie. h. d.

Si mortis De mortis cā
donatione detrahāt falcidia. h. d. Hoc
est clarū q. de mortis cā donatione def
hiē falcidia S3 qd de mortis cā capionē

utrū detrahāt falcidia Glo. dicit meli9
q. alibi in .l. qui pretio de donac. cā mō
tis et ibi ego plene dixi etiā dixi multū
plene in .l. i. §. itē si ita ad .l. faldi. et
ibi recitauī etiā opy. modernoz cōtra
glo. et Dy. Finaliter h teneas tu iuue
nis q. de mortis cā capione p̄fiscēte ab
herede de uolūtate defūcti detrahāt faldi
dia ut .l. eo. l. pe. Secus si absq. uolūta
te defūcti p̄cedit ut .l. qui p̄tio de
donac. cā. mor. Tu uide in .l. i. §. si
ita ad .l. falcidiam

Imponenda In ratione .l.
falcidie es alienū deducitur etiā quod
heredi debetur hoc dicit

In testamento In testō
militis cessat falcidia nō autē cessat de
ductio heris alieni h. d. Et op. ff. ad tre
bell. l. i. §. h. autē uer. in testō militis
ut hic et similia quo ad alia remedia sic
ut ibi que autē sint remedia trebell. glo.
melius h dicit q. alibi et uide glo. quā
tene mēti et nō dixi tibi in .l. non iustā
s. ti. i. Qūero uerū sint alii casus in qbo
cessat falcidia glo. enumerat et uide et
nō. Sequit aut. Sed cum testator quā
legam in fine tituli

Ritum Grauat9 de restitu
endo non impedit testari l3 fidei9missū
ut es alienum ueniat deducēdū. h. d.

Error Indebitum p falcidiā so
lutū p facti errorem repetitur sec9 si sci
enter uel ab errate in iure soluat. h. d.

Quamq3 Frater grauat9
de restituēdo qd pōt detrahēre p trebell.
ad suos heredes trāsmittit. h. d. **Q**ue
ro utrū sint detrahēde due quartē h est
legitima debita iure nature et trebell.
glo. disputat hic et ff. de inoffi. tes. l.
pōp. §. si quis impubes in aut. de here
di. et falcidia. §. si quis autē nō implēs.
Hodie habemus casū in decretalib3 in
c. raynūctius et in c. raynaldus extra
de testa. et hoc est uerū et cōsuetudo ob
seruat q. possent due detrahi et capitu
la illa loquūt qñ quis est rogat9 de resti
tuēdo s. b. cōditione si decesserit sine liberis
uel alia Nā tūc legitima h3 ab initio
trebell. detrahāt cū restitutioni est locus
Sed qñ rogaret de restituēdo pure tunc
est standū iuri cōi h est iuri nro scd3 qd

in ueritate non detrahitur nisi una quarta
ut l. i. §. si. si cui plus q. p. l. falcid. pā.
in legitima computatur quicquid puenit ad
aliquē de rebus defuncti ut. l. qm̄ nouel
la. s. de inoffi. tes. §. si detrahet primo
trebell. Illud qd haberet iure trebelliani
et computatur in legitima ut ibi. Istud
autē qd pure rogat sepe accidit ppter
clausulā appositā in testō. Si non ualet
iure testamēti ualeat iurē codicilloz tūc
enim si ex alia causa testm̄ est nullū uidē
tur rogati ueniētes. ab intestato de resti
tuēdo pure ideo filius seu filia nō de
bet nisi legitimā qd ppetuo tene mēti.

Sicut allegas Si testator
p falcidia species relinquit sūt spes ex
timande et qd ad falcidiā deficit est he
redi supplendum. h. d.

In donationibus In
donationibz que mōte confirmantur lo
cus est falcidie. h. d.

Sed ea Glo. tua pma hic pōit
casū et nichil aliud facit Relictū pro
libertate usq. ad serui p̄tium nō defal
catur s3 in residuo et q. relictū agnouit
suū suū cogit manumittere. h. d.

Licet Per successorē extinguit
actio p hereditaria portioe tñ in rōne
l. falcidie ut es alienū deducitur hoc di
cit ista lex leuissima.

Sed prediorum De instru
mentis prediorū falcidia non detrahitur
uel aliter de cartis relictis falcidia non
detrahitur. h. d.

Successores Quod relinqui
tur ultra uires patrimonii non ualet

Coheredibus De legatis
relictis incerto coheredi detrahitur falcid
ia hoc dicit.

Sed quis forte De mortis
cā capionē que p̄ficiat ab herede testa
tore dis ponere detrahitur falcidia. h. d. h.
singularis lex Circa legē nostrā uenirēt
querēda duo uel tria Primo utrū iste he
res possit adire hereditatē anq. istā cōdi
tionē p solido impleat. tex. h. v̄ dice
re q. sic Ibi sancimus heredem si adierit
Pe. dicit cōtrariū nā additiones debēt an

omnia impleri in fōma specifica scdm̄
iussū testatoris ut. l. qui heredi. in p̄n.
de condi. et demō. et. l. mulier. §. i. de
condi. insti. Nec ob. iste tex. quia glo.
exponit adierit idest adire uoluerit Con
trariū huius tenet glo. in. l. huiusmodi
ff. de leg. i. ubi uidet dicere q. post adi
tionē ista additio impleat. S3 h. nō placz
p. tex. h. ibi prius eo dato ul. retēto 2c.
Dic. §. q. hoc uidet de mente Glo. h. q.
siquidem illud qd d3 dari cā cōditionis
implēde nō excedit dodratē an omia d3
dari ut ibi prius eo dato 2c. Si uero ex
cedit dodratē tūc illud in quo excedit
nō d3 dari s3 p heredē retineri ut in tex.
ibi uel retēto 2c. Hoc est. uerū qd dicit
Pe. q. ymo d3 pmo totā additionē im
plere et postea residuū p̄tere qd est extra
istū tex. ibi retēto 2c. Preterea sicut lega
ta rescāt p falcidiā ipso iure ita istud
relictū in ui cōditionis in eo qd excedit
falcidiā rescatur ipso iure. Scdo est que
rēdū an de mortis cā capionē detraha
falcidia tetigi et. l. si mortis. s. eo. et ple
ne in. l. item si ita. ff. eo. ti. Tercio est
querēduz an illud qd dat heredi cā con
ditionis implēde cōpute in. l. falcidiā
Glo. cāgit h. et plenius. ff. eo. l. in q̄rta
dic ut ibi Bartho.

Quam certum Paria sūt
p̄mittere et dare hoc dicit. Nō ubi est
eadē rō ibi est idem ius

Sed cum testator
Primo ponit qn falcidia cessat p̄p̄t d
fūcti p̄hibitionē Scdo ponit penā p̄p̄t
heredis cessationē Tercio dicit falcidiā
cessare p̄p̄t solidi legati p̄statiōz Quar
to addit ad sollempnitatē testiū ad inuen
tariū cōfectionē Quinto limitat t̄pus
ibi statutū instantie scda. ibi et si heres
tertia ibi Item si qd quarta ibi at quoq.
quinta ibi nulla autē Expediamus pri
mā p̄tem et v̄ q. testator nō possit p
hibere falcidiā ut. ff. eo. l. qd de bonis
§. i. et. §. ii. et. §. si. so. aliud olim a
liud hodie et sic illa iura corrigūt Istud
est certū S3 unū fecit me iā multū dubi
tare. l. rō dicte. l. qd de bonis. §. i. que
dicit q. ideo testator nō pōt p̄hibere qā
est q. publicā utilitatē si illa rō est uera
uidet q. ad huc hodie nō possit p̄hibere
Domini p̄ certo ista nra iura moralia
uariat ex t̄pe scd3 morū uarietatē. l. qd
de bonis fuit facta t̄pe quo erāt pagani

nec de uita in alio seculo sperabatur s3
aliud cogitabat nec aspiciant merita a
nime Et ideo cogitauerunt q si heredes n
lucraretur ex aditione hereditatis et sic
testamentu remaneret nullu qd ess3 cōtra
publicā utilitatem ut .l. uel negare .ff.
qadmodū testa. aperi. Postea tpe hui9
aut. Romanū imperiū erat cristianū
et Imperator Iustianus erat cristianissi
mus et sic cōsiderabat aliud seculū et sa
lutē et merita anime **V**nde cogitauit
q licet heres nō lucraret aliquid omōdi
pecuniari tñ ex eo solo q facit istū piū
actū q adimplet uolūtātē defuncti h3
meritū apud deū et ppter lucrū istius
meriti cogitauit q nō amitteret adicio
nē hereditatis Preterea imperator statu
it q in isto casu qñ testator phibuit de
trahi falcidia si heres repudiat heredita
tem nichilominus testm remaneat uali
dum et uadit adpsonas enūeratas in
aut. hoc amplig ut expsse dicit rex. in
aut. ead. q. si uero expressuz Et iō ho
die hec phibitio nō est cōtra publicā u
tilitātē quia nō tēdit ad interitū testi
qd tene mēti et iste fuit unus de casib9
quē addidi uobis ad glo. in .l. eā quam
q ualent legata et debetur ex testamēto
ex quo nō achitur hereditas Opp. s. d.
inoffi. tel. l. qm in pōribus et .l. faciūg
so. ibi loquit in debita iure nature que
non pōt phiberi h in falcidia debita iu
re institutionis et hoc etiā uerū appar3
quia etiā portione debitā patrono non
posset testator phibere ut in aut. eadē
q. penul. Opp. iii. de .l. si ut allegas. i.
eo. insti. de fideigmi. her. q. sed qd de
cit glo. hic ibi loquit in trebell. hic in
falcidia quasi dicat testator nō pōt phi
bere trebellianicā Idē nō in dicta. l. si ut
allegas. i. eo. Cōtrariū tenet glo. i. aut.
eadem unde hec sumit et insti. de fideig
missa. her. q. sed quia Dñs Ia. de bel.
in aut. e. tenet istas glo. q nō est nrm
leges extēdere Preterea nō inducīt legis
correctio nisi in eo q est in .l. corrigente
expressum ut. lege precipimus in fine
infra. de appella. Ego dixi semp con
trariū q etiā trebell. possit phibere Et si
dicis non est nrm .l. extēdere cōcedo s3
lex antiqua ben pōt extēdere legē nouā
ut habuistis in .l. si quis seruo. de furt.
Clarius nota. in .l. nā et posteriores. ff.
de legi. sed .l. habemus que dicit q in q
buscūq testamētis cessat falcidia in illis
cessat trebellianica ut in testō militis et

si qui sunt alii ut. l. marcellus circa pñ.
uer. q autē. ff. ad trebell. g. 2c. Quero
didit hic sed cū testator hoc expssit 2c
nō ignarus 2c quid indubio utrū psu
mitur testator scire uires sui patrimo
nii an ignorare glo. dicit q psumiē sci
re ut. s. de rescin. uendi. l. quisq. l3 sic
argu. q insti. qui. ma. nō possūt. q. in
fraudē uide primā glo. Circa h dicas
Aut loquimur in actibus morietū et
regulariter testator psumiē ignorare ui
res sui patrimonii ut in aut. ea. q. si ue
ro uer. sin autē et insti. qui. ma. n. pos.
q. in fraudē et ar. s. qui testa. fa. pos
sunt. l. hac cōsulissima et. q. cū huma
na Aut in actib9 uiuētū et tūc aut iste
h3 bona que ad eū de nouo puenerūt et
psumitur ignorare uires ut. s. de here.
uen. l. qui nō dū **A**ut puenerūt ab an
tiquo et tūc aut erāt bona immobilia
et psumiē scire ut. l. q. q. s. de rescin.
uendi. Aut erāt mobilia et tūc siquidē
erant presentia presumitur scire Si in ab
sentia psumiē ignorare ut. l. in frau
dē. ff. qui. et a qui. Predicta que dixi q
in actib9 morietū psumiē ignorare in
telligo nisi ex aliqua qualitate illud pre
sumat ut puta si ueruit detrabi falc
diā Ex h psumiē sciens ut hac aut. cū
glo. sua Tñ cōsiliū est q in testō ista u
ba ponāt qñ testator uetat detrabi falc
diā sciēs uires sui patrimonii et nō igno
rās Itē in ciuitatib9 istis in quib9 sit ca
tastū d3 q assignare oia bona sua mo
bilis et imobilia et de hys soluūt collec
te de hys ego psumerē sciētā nrm ess3
tollerabilis ignorācia facti in suo ppo
facto qd ita sepe rediret Venio ad secū
dā pticulā q nō h3 cōtraria ideo trāseo
ad tertiā **O**pp. s. de fideigmi. l. ii.
ubi nō piudicat nisi in solutione so. ibi
legata erāt iutilia ex aliqua cā q p fal
cidia Opp. de. l. error. i. eo. so. distigue
qn legatū ē indebitū p falc. si quid he
res soluit ignorāter Ignorācia facti in
nullo piudicat qd etiā solutū repetit ut
dicta. l. error Si uero soluit sciēs indebi
tū ignorācia iuris noc3 in eo qd soluit
et n in aliis ut. d. l. error Si uero soluit
sciēs ius et factū piudicat in eo et in
aliis ut h S3 si ess3 indebitū ex alia cā q
p falc. solō facta in uno nō piudica
ret in aliis ut. l. si. s. ne uxor p mari
to et habuistis nō. s. de testa. l. n. dubiū
Opp. de. l. qd de bonis. q. nō id circo
ff. eo. so. illa corrigīt p istā Opp. de. l.

ut qd psu
mitur
pro falcidia
et patrimonij sui

si ex pluribus eo. ti. so. ibi nullū legatū
 fuit in tegre solutū In scda pte huius. l.
 in prima pte p istā corrigiē Venio ad
 quartā pte in qua nō multū et dixi istā
 sollempnitatē istoz testiu qui adhiben
 tur loco absentiu Itē nō q inuētario nō
 confecto nō pōt detrahi falcidia sed pre
 statur solida legata etiā si excedūt sub
 stantiā Opp. de. l. successores. i. eo. et. s.
 de legi. l. si uniuerse et. ff. ad trebell. l.
 i. §. penul. so. iura antiqua in l. corri
 gūtur huius rō quia cum heres nō fac
 inuētariū psumitur q res hereditarias
 subtraxerit et sic hereditas esset soluēdo
 ut pbat expsse ex tex. in aut. ead unde
 sumit Quero circa istā pte de pluribus
 Primo h dī q debēt citari legatarii qd
 de creditoribus gl. dicit idem et bñ dīc
 ut in glo **S**z quero ecce q heres nō ad
 hibuit testes loco absentiu de quibz dī
 hic Inuētariū est nullū an sit nullū quo
 ad omēs etiā pntes an sit nullū quo ad
 illos absētes tm in quorū loco debuerūt
 adhiberi testes et tex. h vī sonare q sit
 nullū in totū Cōtrariū vī in. l. de uno
 quoz in prin. ff. de re. iudi. et. l. fulci
 nius. §. q si adūsus. ex qui. cau. in pos.
 ea. et. l. nō id circo de iudici. et sic forte
 dī intelligi iste tex. salua meliori delibe
 ratione Quero utrū p nō cōfectionē inuen
 tarii pdat debitū iure nature dicit glo.
 q nō in aut. l. aplius. s. de fideig. qd
 puto utrū p tex. in corpore eod. §. pe
 nultī. ubi dī q debita patrono nō pdi
 tur dices tu quid releuat h cū ipe debe
 at p̄stare solida etiā de suo p̄prio ut h
 dī Bzo. dicit doc. Ry. mal. et etiā Cy.
 q legitima diminuet legata et ista le
 gata sic diminuta p legitimā p̄stabit
 solida etiā si excedat vires patrimonii
 ita intelligūt istā aut. Quero an p non
 cōfectionē Inuētarii pdat trebellianica
 Ista qō nō mouet a nris Glo. sed a mo
 dernis doc. sic Dñs Dy. vī hic tenere
 q pdat. D. la. de Bel. vī tenere cōtra
 rium p̄ncipaliter p illā rōz nō est nrm
 l. extēdere Ego al. de facto dixi pluries
 q trebell. nō pdat ppter nō cōfectionē
 inuētarii Rō q nō dīz induci cōrectio
 l. nisi i casu. l. cōrigētisut. i. de appell.
 l. p̄cipimus in fi. Sī hoc non reperit ex
 pressū zc. Dices tu ymo vī expssū in
 dicta. l. marcellus. §. qui autē in eo q
 dicit in omni testō in quo cessat falcidia
 cessat trebellianica ut in testō militis et
 si qui sunt alii Bzo. illa lex loquit qn

falcidia cessat rōe ipsius testi sed in cau
 nro nō cessat ppter testm sed ppter deli
 tū heredis postea amissū in nō cōficiēdo
 inuentariū Et nos nō habemus regulā
 dicere in quibz casibus heres pdat falc
 diā ppter delictū pdat trebellianicā q n
 est nrm. l. extēdere et ita obseruat cōit
 Quero circa istā pte qd si ecclesia ul ali
 qd hospitale instituit heres an patiat
 penas statutas cōtra nō faciētes inuēta
 riū tex. vī q sic in aut. eadē. §. fi. ubi
 dī istas penas habere locū siue sit institu
 tus Imperator siue psona aliqua posita
 in clericatu siue pupillus licet pupillus
 possit petere restitutionē In cōtrariū fa
 cit. ff. de iure fil. l. i. §. an bona et. l.
 nō possūt ubi fiscus nō pōt teneri nec
 creditoribz nec legatariis ul vires pa
 trimonii nescio quid dicā dubito pro
 modo cogitabit Quero circa istā pte
 utrū inuentariū factū ab herede p̄sit fi
 deigmissario et utrū fideigmissarius te
 neat facere inuētariū et utrū inuētariū
 factū a pupillo p̄sit substituto suo dic
 plene qd dixi in. l. in rōne. §. qd vulgo
 ff. eo. Opp. et uidet q instātia litis ha
 beat esse triēniū. ut. l. p̄perādū. s. de iu
 dic. so. specialis casus est hic qd nō et
 tene mēti ista q utilia sūt et bona

Sed et in ea Opp. ff. eo. l.
 i. §. ad municipiū Dicūt quidā q ibi
 fuit relictum pro anima non autem fu
 it relictum ad pias causas quia pia cā
 est qn relinquit ad fabricā ecclesie ul ad
 pontē uel aliquid simile Bī quicqd reli
 quitur p animā dī ad pias causas ut
 nō in. l. si quis ricio. ff. de leg. ii. Vnde
 uera so. est q hec lex corrigit iura atiq
 Quero i istis legatis ad pias causas ces
 sat falcidia An p hoc p̄tineat ad onus
 heredū An uero ad ong alioz uide gl.
 in. l. exasse. ff. eo. et. l. ex testō Tu dic
 q onerāt heredes et legatarios quia ista
 legata debeāt añ oīa de t̄hi ut es alienū
 ut. l. sed si serug et. l. eris alieni. ff. co.
 et sic ex hoc heres habebit minorē quar
 tā et alii legatarii habebūt ming de lega
 to Quero utrū de fideigmissō uniuersa
 li relictō ad pias causas detrahāt trebel
 lianica Ista. q. fōmat Spe. in ti. de in
 stru. edi. §. cōpēdiōse et cā fōmat glo.
 de testa. c. si p̄. li. vi. Quicquid glo. di
 cat pluries ego cōsului q cessat trebell.
 p regulā positā i. d. l. marcellus. x. qd
 autē ad trebell. ubi h nō. et ibi examia

ui Quō legata minuūt qñz ppter defec
tū pñmonii ut si testator legauit plō q
habeat Item minuūt qñz p falcidiā ut
l. in quarta. §. i. al. in. l. quātitate. §.
fi. ff. eo. Quō an legata ad pias causas
recipiāt diminutionē ppter defectū pa
trimonii sicut alia legata vñ q nō ga
detrahūt ut es alienū ut. s. dixi Cōtrari
um puto sicut dicimus in testō militis
in quo l3 cessat falcidiā tñ diminuitur
ppter pñmonii defectū que diminutio
fit equaliter in testō militis etiā nō mi
litis ut dicit tex. expñse in. l. si post
missionē. ff. eo. Nec obstat qd dñ q de
trahūt ut es alienū Intellige quo ad qd
s. quo ad pputatōz falcidie n̄ quo ad ali
a qd appz ex eo ga talia relicta ad pias
causas minuūt ppter debita iure natu
re ut uidebitis nō in. l. si quis ad decli
nādā. s. de epis. et cle. fōte h̄ sero

De caducis tollendis

Glo. cōtinuat quia legata et fideig
missa multis modis efficiebāt caduca
et inualida seu pñta Imperator tollit
multos casus in quibus fiebāt caduca
et iō pōit de caducis tollēdis.

Et nomen Primo po
nit suū pñmiū 2º illud ex
equitur scda ibi et cū lex pa
pia In isto suo pñmiō Im
perator pmo ponit causā quare fuerūt
introducēta ista caduca 2º ponit unā
rōnem iniquitatis eius quia dicta. l.
erat odiosa 3º ponit aliā rōz iniquitatē
quia erāt pñta uolūtate defūcti scda ibi
hec oīa tertia ibi quia et ipsis In isto pñ
cipio non habetur alia

Et cum lex Hereditas pōt
adiri a morte testatoris et dies legati et
fideigmissi pure uel in diē certū relicti a
die mortis cedit quo ad trāsmiſsiōē s̄
lata iniquitate. l. papie. h. d. Primo po
nit iniquitatē. l. papie 2º illā cōrigit
scda ibi Primū hoc cōrigētes **O**pp. i.
eo. ti. §. sin autē sub conditiōe s̄o. hic
loquit in legatis relictis pure uel in diē
certū ibi in legatis relictis s̄b additiōe
Opp. i. eo. ti. §. in nouissimo s̄o. fallit
in casibus ibi positis **O**ppo. de. l. heres
meus. ff. de adi. et demo. s̄o. l3 sit ibi di
es incerta tñ quia est omnino extirura
in uita legatarii habet p pura **O**pp.
de. l. si pure. §. fi. ff. qñ dies leg. ce. s̄o.
ibi erat tacita additiō que nō h3 sus pēde

re legatū **V**enio ad glo. sup. x. cedere
que est difficilis et se ipsā male explicat
Opp. et vñ q dies legati non cedat nī
si adita hereditate ut. l. si tibi homo. §.
cum seruus. ff. de leg. i. et. l. elegāt. §.
itē si seruū. ff. de dolo. **G**lo. que est hic
dicit q istud qd hic dicit q dies cedit
a tpe mortis est uerū quo ad trāsmiſsiō
nē nō quo ad inducēdā obligationē ul
trāsferrēdū dominiū uide glo. si dicit h̄
Opp. de. l. cū qui Klis. ff. de. x. obli.
s̄o. dicit glo. aliud in cōtribus aliud i ul
timis uolūtatibus Certe hoc nō est uerū
simpliciter quia quo ad obligationē Idez
est in tractibus q in ultimis uolūtati
bus ut statim dicā **T**ria s̄ sunt hic exa
mināda Primo qñ cedit dies legati quo
ad trāsmiſsiōz et in h̄ nō est dubiū si qui
dem legatū ē purū ul in diē certū cedit
a tpe mortis ut hic Fallit in casibus q
ponūtur in eo. §. i. nouissimo Si uero
legatū est cōditionale uel sub diē incerta
cedit ab euentu additiōis uel diē incerti
ut. i. §. sin autē sub additiōe Fallit qñ
dies est certa non extirura uiuēte lega
tario ut. l. heres meus. j. Bzo. ff. de adi.
et demo. Ite fallit in qditiōe que tacite
inē ut. l. si di. §. si. qñ di. le. ce. et. l. adi. q
ex. ff. de condi. et demo. l. iii. ff. de leg.
i. Secdo est uidendū qñ cedat dies lega
ti quo ad obligatiōz Bzo. an aditā here
ditatē nō pōt cedere quo ad obligationē
quia nō est pñona q obliget **I**tem obli
gatio illa oritur ex quodā quasi cōtrac
tu qui cōtrahit additiōe ut isti. de obli.
que ex quasi cōtractu. §. heres. et. l. ex
maleficiis. §. heres de actio. et obli. et. l.
apud iul. in fi. qui ex cau. in pos. ca.
Vnde ante celebratū istū quasi cōtractū
nō potest dici obligatio post aditā uero
hereditatē siquidē legatū est pñta statī
cōtrahit obligatio quia heres obligat
Si uero legatū est in diē certū tñ idem
regulariter quia statim nascit actio licz
obstet exceptio ut. l. i. ff. quādo di. usu
fruc. le. ce. Fallit in usufructu. ut ibi
dicit sic quo ad obligationē est idē in
cōtractibus quod in legatis **V**ide
glo. hic in hoc nō bene dicit Si uero le
gatū est sub additiōe uel diē incerta tñ
cedit quo ad obligationē adueniēte con
ditiōe ut. l. cedere diem de. x. signi. et
am si cōditio sit tacita ut nō in. l. item
quia. ff. de pac. Tertio est uidēdum qñ
cedat dies legati quo ad trāslatiōē do
miniū Bzo. siquidē legatū est pñta cedit

ab adita hereditate uere tpe mōtis fic
te ut. l. si tibi hō. §. cū seruus. ff. de
leg. i. et. l. a. ticio in fi. ff. de fur. et ibi
nō. Si uero est reliētū in diē tūc nō trāf
ferē dominiū nisi diē adueniēte ut. l. se
pronius actalus de usufruc. le. et. l. si
seruū usufruc. q̄admo. caue. Si uero ē
reliētū sub cōditiōe nō est dubiū q̄ non
cadit nisi cōditiōe adueniēte ut. l. fi. §.
sin autē sū cōditiōe. §. cōia deleg.

Et cum triplici Legata
aut sunt p non scripta aut quasi cadu
ca aut uere caduca. h. d.

In primo uidetur
Hic incipit exponere primū et Bī dicte
Pro nō scripta uadūt ad sūstitutū uel
cōiūctū uel remanēt apd eū a quo relin
quē sine aliquo onere. h. d. Op. de. l. si
quis eū. ff. de adi. et. demo. so. ibi lega
tū p̄mū ualebat sed onus ei iniūctū erat
inutile Op. ii. ff. de leg. ii. l. codicill in
p̄n. so. cod mō Op. iii. de. l. si duobus
§. fi. ff. de leg. i. Plures sūt so. illa est
uera quia in p̄sona eius cui relinquit l3
in rexp natura nō est tñ sperabat esse
hic n̄ erat nec esse sperabat Oppo. ff. de
leg. i. l. plane. §. si cōiūcti glo. q̄ est h
dicat regula est q̄ p. nō scriptū accrescit
iūcto Fallit i casibz in qbz n̄ accrescit
cōiūcto Glo. hic ponit tres casus quos
uide Dy. in. d. l. plane. §. si iūcta po
nit unā suā distinctionē p unū mōz di
stinguit enim Aut legatū est inutile rōe
p̄sone legātis aut legatarii Aut mixta
cōsideratione utulq̄ 2c que distinctio
infert uarietate casuū nō rōz eoz et iō
ex ea nil utilitatis potestis pp̄dere Tu
ḡ dicas sic qn legatū est omnino p non
scriptū accrescit cōiūcto ita loq̄ h̄ sed
qn legatū est aliquo respectu ualidū tūc
non accrescit iūcto ita loquūē oīa cō
traria Primo qn testator legat ticio et
seruo suo nā legatū serui l3 mero iure n̄
teneat tenet tñ de quadā equitate quia
nō d3 esse heres ita impius quasi det ita
loquit. l. pe. §. de neces. ser. heredi. isti.
Itē scdus casz qn testator legat michi
et ticio suū meū legatū meū n̄ ē iualidū
qa ego salti habeo ius retentiōis in parte
mea Tertig cāus qn legat michi et non
capaci Non ē oīo inualidū qre quia dēs
intelligere in talī n̄ capaci a quo aufera
tur tāq̄ ab indigno et applicet fisco al
dictū glo. nō pcederet plene dixi i. d. l.

plae. §. si iūcti Op. i. eo. §. is ita 7. ff.
d leg. i. l. ciuitatibz §. lucig so. ut dicā
in dicto. §. Bartholus.

Pro secundo uero

Quasi caduca cadūt ad sūstitutū uel cō
iūctum uel remanēt apd eū a quo sūt re
liēta cū onere suo. h. d. Opp. ff. de adi.
le. l. filios matri dicūt quidā q̄ illa cor
rigit Alii dicūt q̄ ibi mater fuit electa
ut nuda ministra qd est tra illū tex.
l3 glo. sic uideat tenere ubiq̄ dicit Pe.
q̄ ibi iō quia deficit ibi legatū ex uolū
tate testatoris hec lex loquit qn deficit
casu Itē opp. et vī q̄ sūstitutz nō ad
metat ut. ff. de cap. l. q̄ si filii so. ibi
loquit in pupillari sūstitutioe que non
pōt habere locū filio decedēte in uita pa
tris nā cū pupillaris sūstitutio sit testa
mētū filii opōt3 q̄ filius sit talis cōditio
nis q̄ possit testari nisi impediret pp̄t
etate S3 si decedit in potestate est ibi ali
ud ipedimētū merito n̄ pōt locū habere
in decedēte in uita patris hic loquit in
sūstitutione uulgarī **O**pp. et vī q̄ h̄
nō sit de nouo inuētū quia erat de iure
antiquo ut. l. si ticio et meuiō. §. nihil
ff. de leg. ii. Bī quicqd gl. dicit dicit q̄
hoc fuit iūctū de iur antiquo dygestoz
postea erat cōrectū p. l. papiā hodie uō
p hāc sūstitutionē reddit ad ius atiquū
dygestoz. Op. ff. de here insti. l. sū cō
ditiōe dicit glo. ibi in cōditiōe casu uali
que nō d3 onus Tu dic clarius ibi loq̄
in cōditiōe cuius existētia nō habebat
alteri inferre cōmodū hic uero erat talis
cōditio que alteri cōmodū inferebat meri
to intelligit repetitā Op. de. l. cellz. §.
penul. et fi. ff. de leg. ii. so. ut dicā. i.
eo. §. hys ita Vltimo querit glo. quid
si legatum tenet sed non tenet onus sibi
āne xū dic plene ut. l. codicillis in p̄n.
ff. de leg. ii. ubi gl. et ego plene dixi.

In nouissimo Legata pu
re uel in diem certū cedūt a tpe mortis
quo ad trāf mīssionē exceptis casibz hic
exp̄ssis hereditas uero nō adita nō trāf
mittit. h. d. Opp. ff. ad sill. l. si quis in
grauī. §. elegāt so. fallit in casu illo in
quo hereditas non adita trāf mittit et
in aliis qui nō. in. l. uentre. ff. de acq.
here. Quero que est rō q̄ in casibz h̄ ex
p̄ssis nō cedūt dies nisi ab adita heredita
te Rō est quia qn legatario nō expedit
q̄ cedat dies a tpe mōtis nō cedūt h̄ au

et cōtingit in istis tribus casibz Nā lib-
tas nō pōt trāsmitti ad heredē et iō nō
pōt dici q. cedat dies quo ad trāsmis-
sionē qm relinquitur aliquid seruo nō
expedit sibi q. cedat dies legati a tēpore
mortis quia cū repiret ipm seruū acq-
ret dño suo et sic ipi hereditati que inte-
rim est dñta merito expectat hereditatis
aditio quia tūc erit liber ul' alterig. Idez
in usufructu quia usufructus nō trā-
smittit merito nō dñt q. cedat dies eius
quo ad trāsmis- sionē Ex quo appz q.
cuiusdā q. quā facit. G. quid in serui-
tutibz realibz Glo. vñ dicere q. cedit di-
es sicut in usufructu qd est falsū q. a cel-
sat illa rō q. est in usufructu facit ad h.
ff. de serui. le. l. si fundū uide circa hoc
qd nō in l. i. et l. i. ff. qñ di. le. ce. ubi
glo. dicit idē q. hic.

In autem aliquid

Legata relicta sub cōditiōe ul' die incer-
to cedunt a die adueniētis cōditiōis
uel dici i certe et si efficiat caduca uadūt
ad substitutū uel l' bstitutos ul' iūctos
aut remanet apd eos a quibus relictū
est si sūt heredes p hereditaria portione
si sūt alii p uirili cū onere suo. h. dicit
Opp. de l. heres meus in pñ. ff. de adi.
et demo. et l. si cū heres. ff. qñ dies le.
ce. so. bñ. qd h. dñt de cōditiōe intelligo
nisi sit talis cōditiō que insit tacite ut l.
iii. ff. de leg. i. et l. cōditiōes que extrin-
secus de adi. et demo. uel nisi sit oīo ex
titura i uita legatarii ut in l. cōtrariis
Opp. ff. de acqui. here. l. qui pñt so. ille
est mirabilis casus et singularissimz ibi
ideo q. ius l' bstitutionis erat ortū cum
iure accrescēdi ut ibi plene dñt.

Dec hoc autem

Quod dic-
tum est q. legata trāseūt ul' remanēt cū
onere suo intelligit de onere qd cōsistit
in dādo ul' faciēdo id qd pōt p aliū ex-
plicari secus si cōsistat in facto qd certe
p sone coheret. h. d.

Is ita

Ista est bona materia
Portio unius ex heredibz deficiēs cohere-
dibus inuitis accrescit p hereditaria pō-
tione si omēs sūt cōiūcti uel omēs disiūc-
ti al' iūcti Prim o postea disiūctis acce-
scit cū onere suo hoc dicit Nō istū tex.
ibi hoc ita tā uarie z c. qui dicat iūcti
uerbis et q. disiūcti de quo feci magnū
festū in l. re cōiūcti. ff. de leg. iii. Dicit

hic q. portio hereditatis quocūq. modo
deficiēs uadit ad coheredes cū onere Cō-
tra pñō scripta nō trāseūt cū onere ut
s. co. s. in pñmo so. dicit glo. aliud in
legatis ut ibi aliud in hereditatibz ut h.
rō quia legatū pñō scriptū ab initio ē
nullū cū nō sit psona in qua fūdet neg-
uere neq. fūct at hereditas hz psonā re-
pñtatā ut l. nouatio. ff. de nouatio. et
l. heres qñz de acq. here. et l. si ex re. s.
i. de stip. ser. et l. omīs hereditas et l.
oīa fere de re. iur. Sed q. b. op. ff. de leg.
ii. l. cessus. s. plane et fi. glo. vñ dicere
q. b. corrigit Tu dic q. ibi hereditas fu-
it pñō scripta tñ legata trāc relicta ab
herede cuius pōcio deficit nō i totū Me-
rito q. tūc est ead rō que in legato nā
accrescit cū onere et istū passū glo. exa-
minat et ibi plene dixi in l. q. aditio in
prin. ff. de adi. et demo. **O**pp. de l.
i. s. fi. ff. de leg. iii. so. ibi uadit heredi-
tas ad aliū ueniētes ab intestato pñt spez
defūcti Hic utro uadit ad coheredes l. u-
cedētes ex dispositiōe defūcti 2. habes
hic q. ius accrescēdi hz locū et si ille cui
accrescit sit defūctus sile de adi. et demo.
l. h. scriptura. s. fi. de legit. here. l. si ex
pluribus insti. de orfic. s. fi. Contē istd
op. ff. de uul. et pup. l. sed et si plures
in prin. et. s. e. l. s. i. nouissimo ubi dñt
q. hereditas nō adita nō trāsmittit siue sit
institutio siue substitutio so. aliud i iu-
re accrescēdi ut h. et sile ibi aliud in iure
institutiōis ul' l' bstitutiōis Rō q. ius
accrescēdi i oībz pterq. i usufructu dñt
inesse pōtioni nō psonē ut l. si ticio. s.
i. de usufruc. et l. et an eadē. s. i. et ibi
nō ff. de excep. rei iud. Merito trāsit
istud ius ad quēcūq. trāsit pōcio heredi-
tatis ut l. si totā. ff. de acq. here. Ius uō
instituti et l' bstit. inest psonē merito ante
aditionē nō trāsmittit **T**ercio hēs hic
q. accrescit i nuntis cōtra. i. s. p. x. so.
aliud in legatis aliud i hereditatibz rō pñz
Nā nō pōt quis decedere p pte testatg
et p pte intestatus ut l. ius nñm de re.
iur. qd nō accidit in legatis etiā neie uo-
lēte legatū cū sint heredes apd quos re-
manet Et istū passū utrū hereditas ac-
crescat inuitis dic ut dixi. s. de iure de
libe. l. quidā eologio in illa. q. qñ una
portio deferet a testatore alia ex l. dispo-
sitione Ad ultimū dictū op. habetis etiā
hic q. pñmo uocat iūcti q. disiūcti Cōt-
ff. de here. insti. l. certe. s. qd sabinus
Istud est difficile cōtrariū Bñ ista est ue-

ra. so. q. ibi omnes sint disiuncti et nullus
est ibi iunctus Vltimo rogo te q. teneas
meti istas duas regulas: que ponuntur h.
n. x. hoc ita ta. uarie quia illi dicunt
coniuncti uerbis qui in una et eade orone
ponunt Illi dicunt disiuncti uerbis qui po
nunt in diuersis oronibus quia alibi n. hes
ita clare Ex hoc dico ego q. qn. copula
cadit inter duas orones no inducit iunc
tionem ubale tex. est in. l. si cu. in annos
s. i. ff. qui. mo. usufruc. amittat.

Ubi autem In legatis: por
tio deficient accrescit coniunctis uolentibus
cu onere suo Sz si legatarum sint disiuncti
uerbis et iuncti re. et omnes acceptat sibi
pres faciunt p. concursu nisi testator aliqd
expresse disposuit et si unus portio defi
cit apud alios remanet p. ius no decre
scendi sine onere. h. d. Ex isto. s. no sin
gularit. istud q. illi dicunt coniuncti re qui
b. ex expsa dispositione testatoris tota
res assignat cuilibz uide tex. q. seruo te
statoris 2c. sile habetis in. l. inde neracig
de usufruc. accrescit. **Op.** ad ista pnci
piu et v. q. n. accrescat cu onere ut. s.
eo. s. in pn. so. ibi in p. no scriptis hic
in caducis uel quasi. **Op.** i. eo. x. sin
autem a deficiente que mo legi so. h. loge
in disiunctis uerbis et iunctis re qui cu ue
niat p. ius no decrescendi remanet. apd
eos sine onere. **Op.** d. h. uolentibus Cote
s. px. s. so. aliud in heredibus aliud in
legatariis Venio ad. s. sin autem ad defi
cientis et op. s. eo. s. px. et. s. i. nouis
simo so. ut mo dixi h. ueniunt p. ius no
decrecendi ibi p. iq. accrescendi Circa hac. l.
formo qoz nos habuim9 qn. plures sunt
iuncti ubis tm. tuc est locus iuri accresce
di cu onere Ite qn. plures sunt re iuncti ta
tu tuc locus e iuri no decrecendi sine one
re Quero qd si sunt iuncti re et ubis utru
accrescat seu n. decrescat cu onere ul. sine
onere glo. h. dicit cu onere uide ea sup
ubo no cōfētāt in fi. Pe. de bellapri. di
cit qru. Cu eim. sint iuncti re et ubis ex
eo q. iuncti sunt re ueniunt p. ius no decre
scendi ap. p3 q. d3 remanere sine onere dic
ipe Glo. r3 cōfētāt et ego ut. v. mibi te
neo glo. no. in. l. re iuncti de leg. iii.

Qui autem Que dicta sunt
de hereditatibus que auferuntur ab idig
nis intacta pmaneat. h. d.

Quum autem Hereditas no

addita no trāsmittit sed uadit ad cohe
redes uel aduenientes ab intestato uel ad
fil cum hoc dicit Barho.

De autem omnia

Hac. l. statuta locū habet in testis codi
cill et donatione ca. mōtis. h. d. Nō ex
isto tex. q. in donatiōe ca. mōtis h3 locū
ius accrescēdi qā fōmaui qōz de h. qn. re
pecti. l. re iuncti. ff. de leg. iii. et ea dimi
si idēcā sed hic habes tex. Vltimo nō
q. q. p. sūt oībz debēt pferri utilitatibus
puatoz 2c ut i. aut. res q. s. ad trebel.

*De hys q ante aperta tab
ulas rubra*

Per hanc Hereditas al
cendentiu n. a dita trāsmittit
ad descēdētes nisi repudiata
sit Idez in legato non agnito. h. d. Di
uidit in tres pres. j. ponit unū statu
tū qd. retinet ius speciale 2. ponit aliqd
qd. retinet ius cōe 3. ponit rōz scda ibi
qd. si licz etia ibi siquidē Hec ē singula
ris cōstitutio et noua Opp. s. de iure de
libera. l. iii. dicūt quidā h. loge de filio
qui erat in potestate ibi de emancipato h.
est falsū p. istū tex. qui loquit de matre
et auita Dicas q. h. est speciale in descē
dētibus ut hereditas ascēdētū nō ag
nita trāsmittat ad descēdētes. **Cōtra** h.
op. quia descēdētes trāsmittūt heredita
tē ad quos cūq. ut. l. hereditatē. s. filio
de castren. peculio dixi plene. s. de iur. d.
libe. l. si infati. so. filio uel alius i. potes
tate descēdēs hereditatē sui parētis non
additā etiā ignorās trāsmittit ad quos
cūq. ut dixi. in. l. si infati et h. opat exi
stētia sui. heredis ut uidebitis. i. ti. iii.
l. apd hostes Descēdētes uero qui n. sūt
in potestate hereditatē ascēdētū nō ag
nitā trāsmittūt ad descēdētes nō ad ex
traneos h. est casus sing. Illi uero qui n.
sūt de descēdētibus hereditatē nō aditā n.
trāsmittūt regularit. ut in. s. in nouis
simo. s. ti. i. Ite qui sūt de descēdētibus
et nō in potestate si n. hnt descēdētes ex
se hereditatē n. aditā nō trāsmittūt fm
regulā dicti. s. in nouissimo Ite debetis
istā materiā intelligere Cōt. p. dicta op.
et v. q. etiā ad ascēdētes hereditatē n.
aditā trāsmittūt ut. i. ti. iii. l. apd ho
stes Glo. que ē h. h. fateē et male qā q.
casū in. l. ii. s. siq. ex libis. ff. de suis
et legit. Nō ob. l. apud hostes. i. ti. iii.
quia ibi loge de suis qui trāsmittūt ad

omnes Querit glo. quid si isti descēdētes
nō sūt instituti heredes ab illis q[ui]bus fuit
delata hereditas nō agnita dicit glo. nō
admittūt ar. ad h[oc] de cōiu. cū emā. li. ei[us]
l. i. §. ii. Itē q[ui]rit si hereditas nō fuit dela
ta ex testō s[ed] ab intestato glo. dicit idē q[uod]
eadē est rō h[oc] tenēt omnes doc. Querit circa
hāc. l. utrū fidei[com]missū aditionale relictū
ab ascēdētibus trās mittat ad descēdētes si
deigmissario defūcto adiciōe pēdētē Certe
tua glo. dēminat q[uod] nō et bñ dic ut in
glo. Quero utrū ista. l. habeat locū siue
isti descēdētes fuerint nati in uita illius
de cui[us] hereditate agit siue postea dy. et
q[uod] sic et Cy. etiā ponit eā h[oc] et facit de ea
magnū festū q[uod] dicit q[uod] ipse habuit eā de
facto et allegat dictū dy. in. l. gallus in
magna distictiōe ponit ipse h[oc] et in. l. qui
se p[re]s. s. unde libert. et in. l. si quis filiū
s. de inoffi. tes. et glo. ordi. h[oc] v[er]o uelle re
ferēdo illam glo. ad tex. s. de fidei[com]mis.
l. si in persona.

*Quid dies legati
fidei[com]missi cedit rubrica*

Sil competenti Dies
annui legati etiā quo ad exac
tionē cedit in p[re]s. cui[us]lib[et] añi
h. d. Op. de. l. qui h[oc] a[n]no. ff. de. x. obli.
so. ibi debebat a[n]no unde erat una p[re]statio
h[oc] debebat singul[is] añis Op. de. l. lecta. ff.
si cer. pe. so. ibi dies fuit adiecta cā diffe
rēde solucionis h[oc] uō cā m[ul]tiplicāde obli
gatiōis plenissime dixi in. l. qui hoc a[n]no
de uerbo. obli.

Egrum Substitutio facta q[uod] deue
niat in supuiuentem non habet locum in
p[er]sona ultimi supuiuentis. h. d.

Sil poncia uilla Dies lega
ti relictū in tempore certe etatis cedit ad
ueniēte etate. h. d.

Qum uxori Dies relictū in t[em]pore
lib[er]o cedit statim cū filio nascit[ur]. h. d.

Ex his uerbis Cum tēpus
certe etatis adiciē p[re]stationi legati legatū
cōditionale nō facit et legatari[us] decedēs
trās mittit Expectabit t[em]p[us] dies. h. d. Op.
ff. de. leg. i. l. si cui lege[re] in p[re]s. so. ibi di
es fuit apposita legato h[oc] p[re]stationi ut dic
ta. l. si cui. ff. de. leg. i. et ibi plene dixi
et Cy. hic ponit unā distictionē la. de
are. quā ponit h[oc] et de manu. tes. l. si ita
et illa distictio deficit in multis s[ed] supple
ut dixi in dicta. l. si cui

Idem commissum

Legatū etiā a legatario ignorāte ab inte
stato relictū trās mittit. h. d.

De in possessione legatorum

Quoniam Cū peti[er]it satis
datio d[icitur] adhiberi sūaria cognitio. h. d.

Ipsis Cautiōe de legato p[re]stādo
testator p[otes]t remittere. h. d. Querit glo.
utrū testator possit remittere ypothecā et
dicit q[uod] sic ar. huius. l. et bñ dic ut i glo.

Sil seruanda Quando cōcur
rit pign[us] p[re]toriu[m] et iudiciale qui p[ro]r est
in t[em]p[or]e potior est in iure. h. d.

Qum archimedoram

Ante euētiū diei incerte nō p[otes]t peti fidei[com]
missū Sed cautio de eo p[re]stādo. h. d.

Qui legati Missio in possessiōe
cā legator[um] solū pign[us] constituit et actiōe
ex testō impedit. h. d. in sūma

Quarta est forma Legati
cā p[otes]t fieri missio in res hereditarias q[ui]
heres possidet uel dolo desit possidere et
in res p[ro]p[ri]as post sex mēses. h. d. Nouū
est q[uod] d[icitur] et nō. l. dicūt doc. p[er] istā. l. et si
miles l[icet] nō allegēt istā q[uod] si ē lara s[er]ua in rei
uēdicatiōe q[ui] possessorē sit executio q[ui] aliū
possessorē q[uam] prim[us] possessor dolo desit
possidere ut h[oc] et. l. is cui. §. q[ui] legator[um]
et. l. si legator[um]. ff. eo. ita refert Cy. i. l.
i. s. de ali. iu. mu. ca. fac. in vii. q. Ego
dico q[ui]riū p[er] l. i. §. i. si m[er]it[us] uē. noie i pos
sessione mittat uel dolo malo ad aliū fac.
dicatur dico ibi plene et in repetitione. l.
creditores. i. de pigno.

Sure debetis Cautio legato
rū p[otes]t remitti p[er] testatorē nō cautio fruc
tuaria. h. d. lex ista

Contra eos Administratores
rei publice poterūt cōueniri si satisfactiōe
delegato p[re]stādo nō exigerūt. h. dicit

De suis et legitimis

Dictū est de successiōibus ex testō seq[ue] ui
dere de successiōibus ab intestato Verū q[uod]
p[ri]m[us] gradus est lib[er]o iō p[otes]t de suis et
legitimis Verū q[uod] in nepotibus ex filia
seruāt quedā specialia merito anectit et
ex filia nepotibus

Sil fratri Succedeti de iure cui
li n̄ ē limitraū tps cētū dieꝝ .h. d.

Nepotes Nepotes succedunt
auo in stirpes n̄ i capita .h. d. h̄ sing. lex

Et in testato Nepos ex filio d̄
fūcto succedit cōlū auo sup̄stite filio .h. d.

Et intestato Filius etiā po
stumus p̄fertur sorori .h. d. ista lex .

Sil te patris Filius adopti
uus succedit cū filiis naturalibz et legiti
mis .h. d. Et uidebitis in .l. cū in adopti
uis .i. de adoptio.

Ex libera Cōceptus ex parre ser
uo est spurius et ei nō succedit .h. d.

Filium Libertus pōt habere fili
um in potestate et eū pōt habere suum
heredem hoc dicit

Apud hostes Hec est bona .l.
In p̄mo āno quo legi codicē tractauī ma
teriā suūtatē quā tractauī postea pleniꝝ
in .l. si filiꝝ qui p̄r Existētia sui h̄rdis
opaē trāsmiſsiōē hereditatis n̄ agnate
etiā i filio ignorāte .h. d. De h̄ dic ut dixi
in .l. si infanti .s. de iure deli .rō huius ē
ut dicit hic tex . quia est sua

Sil defunctus Nepotes ex
filia succedūt cū diminutione t̄cie p̄is si
ue ab intestato siue q̄ testm̄ ueniat .h. d.
Est hodie h̄ lex cōrecta ut habuistis .s. d̄
colla . aut que t̄cie partis .

Qui amarum In successiōe fēi
nāz emācipatio n̄ actēdit .h. d. ista bōa .l.

Sil in rem Descēdentes exclu
dunt ascēdentes .h. d. iste tex . iur̄ ip̄o suc
cedāt nō intelligatis ip̄o iure q̄ n̄ sit op̄g
aditiōe quia h̄ nō est uerū in hereditate
mat̄na Videbitis .i. ti. ii. l. ii. et .ff. eo.
l. ii. s. sed et si quis ex liberis Sz intelliga
tis ip̄o iur̄ si uolūt sicut dicimꝝ in cōp̄la
tione que fit ip̄o iure .s. si opponat ab ho
mine ut nō .in .l. si stat .s. de op̄elationi
bus et .l. si quis a fideiussore .ff. de op̄ela.

Quoclenz Descēdentes lz nō habe
ant unde liberi Ceteros agnatos in totū
excludūt .h. d. Ad euidētiā scias q̄ cum

tractat de successione feminaz nō h̄z lo
cū bonoz possessio q̄ tabul̄ nec bono
rū possessio unde liberi ut .l. illd̄ .s. ad te
stamēta . ff. de cōtratabu . et .ff. si ta . te
nulle exta . l. i. s. recte . et . l. labeo h̄ habe
mus unā aut̄ . cui stamus potius q̄ toti
titulo isto Bar

In successione Nota q̄ ho
die filiul familias de iur̄ codicis h̄z he
redē certe q̄ etiā erat de iure codicis ut ui
debitis .i. de bo . q̄ libe . l. iii. in p̄n . qd̄ est
uerū i aduēticiis In p̄fecticiis n̄ rep̄it ho
die imueatū ut nō .i. aut̄ . unde h̄ sumiē
tū h̄ an sit uerū simpl̄ et sic an filia fami
lias possit habere heredē in dote p̄fecticia
plene dixi i .l. post dote . ff. so . ma **Q**uō
quid ē h̄ dictū sola naturali cā inspeṭa
qd̄a dicūt q̄ remouet adoptiuos Alii di
cūt et istud est uerū q̄ remouet distinctio
nē emācipatiōis et p̄rie potestatis Iuxta
h̄ q̄rit an edictū de cōiugē cū emācipato
liberis etiā sit hodie sublatū glo . q̄ est h̄
dicit q̄ sic Vleramō dicūt cōtrariū v̄r
mibi q̄ ego tenuerim uob̄ gl̄ . ff. de cōi
gē . cū emā . libe . eius . l. ii. circa p̄n . i. gl̄ .
magna Quō usq̄ ad quē gradū admittā
tur cognati r̄ndit gl̄ . et bñ usq̄ ad .x. cū
exequati sūt agnati 2 cognati Querit gl̄ .
utrū dñs . succedat agnato serui sui dic ut
in gl̄ . 2 bñ qd̄ nō . q̄a n̄llo iur̄ ip̄it cautū

Ad senatus consultum tertium

Vidistis q̄lit succedāt descēdentes ascēdē
tibus restat uidere qualē succedāt ascen
dentes descēdētibz Vex q̄ h̄ fuit intro
ductū p̄ t̄ullianū iō de h̄ pōt ut i glo .

Licet Mater succedit filio etiā in
fati .h. d. Bartholus .

In successione In successio
ne liberoꝝ p̄r p̄ferē mat̄ri .h. d. Ista lex
est hodie cōrecta per aut̄ . defuncto posi
tam infra .l. fi. Bartholus .

Patres In successiōe filii puberis
nō obstat m̄r exceptio n̄ petiti tutoris
h̄ . d. Hec bona lex Nō ḡ h̄ cāus in gbus
m̄r nō petēs tutorē excusat quos casus
ponit gl̄ . quā uide hoc dñi qd̄ d̄r h̄ q̄
mater excusat si pupillꝝ h̄z aliū tutorem
puta legitimū p̄cedit fm̄ t̄pa huiꝝ . l. et
l. ii. ff. qui . pe . tu . fm̄ q̄ t̄pa m̄r nō po
terat esse t̄trix Et ideo succedebat t̄tr
la legitima Sz cū m̄r hodie si uult p̄fera
tur oibz tutoribus legitimis et datuiis
ut in aut̄ . m̄r et auie n̄ pōt dici q̄ ma

ter excuset ppter legitimū nō cū ē legit
tim9 nisi p9 ipsa declaret se nolle tex. ē q
h die in .l. ii. §. si mī ff. eo. ten mēti bñ

Sil qua mulier Hec lex mo
dicū ualeat Si mulier. i. tps luctus ad se
cūda uota trāserit est infamis et si restitu
at filis nō succedit quousq; ali9 superit h
dicit iste pene hodie sūt cōrecte p ius ca
nonicū ut dixi uob in .l. ii. §. de. fis nup.

Mater que Mater que ad secū
da uota trāsiuit corūq; p filii mōre ques
uit siue acqret si fuerint pīna usufructū
si aduētiā retinet plenū ius. h. d. **Op.** i
aūt. de nō eli. fo. nu. §. cū igitur so. illa
aūt. cōrigit istā. l. 3. postea illa aūt. corri
git p aūt. de nup. §. hinc nob reddiē ad
distinctionē hui9. l. ita dicit gl. qd itellige
uerū in hys q mī obueniūt ab itestato.
In hys uō q obueniūt ex testō nō reddiē
ad distinctionē hui9. l. ymo ista. l. reman9
cōrecta ut in aūt. ex testō. §. de. fis nup.
quā aūt. debes tenere in ista materia

Omnes Mater q assūpta filii tu
tela ad. secūda uota trāserit anteq alium
tutorē dari fecerit rōz reddiderit ab oī fi
lii successiōe excludiē. h. d. Querit gl. u
trū ista. l. habeat locū si mī est tutrix in
testō tene opy. lo. q sic ut in glo.

Sil quis uel siqua ista. l.
est hodie cōrecta nisi i uno casu tm et iō
nescio qd dicat et h3 tres pīs. j. qn dece
des reliquit matrē et frēz 2. qn decel sit
supstite pīe et mīe et fratrib9 plurib9 3.
logē qn quis decel sit supstite pīe et mīe
et frīb9 et erat emācipat9 4. logē qn de
cel sit supstite pīe mīe et erat in potestate
scda ibi ita tñ tertia ibi fin aūtē defūcta
et hoc tibi sufficiat p sūmario Nō h q p
mōre filii nō exiguit usufruct9 pīetēs
pīi qd hodie nō est cōrectū l3 oīa q i hac
l. dicūt sūt cōrecta hēris h tres aūt.

t. cum solis

Ista aūt. cōrigit. l. codicis que dicebat q
cū sororib9 defūcti mī habebat 2c

In testamento ista non ue
nit ad. l. codicis cōrigēdo s3 magis addē
do et aduerte et fōma casū sic ut adaptes
ad tex. Video q pī succedit filio ab inte
stato sed utrū possit pī uenire q testm fi
lii Ad h rñdet Impator i testō quoq; 2c
Op. aut tu dicis filiū fecisse testm de ad

uēctio et nō ualeat ut. §. qui te. facere pos.
l. penul. Aut de castreñi ul qsi et tūc tale
testm nō sibi accet reēctationi ut. l. fi. §. de
inoffi. tes. so. put h logē de filio emāci
pato pōt stare put h logē de filio i pot
estate dicas q. l. atique sūt in h hodie cō
recte ita t3 glo hic et quia sunt glo. con
trarie dicam tibi plene in aūt. ex causa.

Defuncto Hec aūt. magis pē
ticit q alia Glo. qrit diciē h cū ascēdēti
bus in gradu pximo utrū frater defūcti
excludat auū defūcti qdā dicūt sic p hūc
tex. qui dicit in gradu pxi. Alii dicunt
cōtra quia pximus est ille quē nemo pē
dit hec est opy. lo. et cōiter teneē

Sil intef tante Filii exclu
dunt matrem et fratres. h. d.

Non pro numero Hec
dicas ascēdēti in cui9 potestate qs nō
est nō adita nō trāsmittit etia ad defēde
tes. h. d. et ista. l. logē magis clare q pos
set nisi q glo. destruit eā Op. et oī q he
reditas nō adita pīs trāsmittat ut. l. i.
§. de hys q an apē. ta. so. facit q trā
mittit ad posteros s3 h nō erat posteritas
merito nō pōt trāsmittere Ista ē pīma so.
q ponit i pī. pīme glo. et est ueritas Alii
dicūt q h cōrigit illā hec ē trufa qā illa
est pōr Alii dicūt q ibi loquit de heredi
tate obueniēte ex testō hic ab itestato Ista
est flā ut ibi dixi uob Alii dicūt q h illi
defūcti repudiauerūt istā t3 gl. h in fi. nā
pīma so. ei nō pl3 qā ita fit trāsmisio pī
glo. ad ascēdētes sicut ad defēdētes s3 h
erat pī qui erat de defēdētib9 2c ut. l.
apud hostes. §. de suis et legiti. Ista glo.
nō pl3 michi qā ē cōtra istū tex. qui uult
q ppter hereditatē nō aditā excludat illi
et de repudiatione nlla fiat mētio nō ob.
l. apud hostes qā ibi logē i filia sua que
trāsmittit hereditatē nō aditā hic uero loq
tur in filiis in qbo defert hereditas mīs
quā stat nō habere suos heredes Opp. de
l. cū atiquiorib9. §. de iur. delibe. so. fate
or q h trāsmitteret ius delibadi si sciuit
se **Op.** i. de iure deli. l. cum nō solum
§. i. so. ut ibi dicā

Quodens Filii excludūt patrē
et matrē. h. d. breuiter

Matri Matri succedit fili9 p orfi
danum. h. d. breuiter

Siqua illustris Illustri mulieri nō succedit filius spurig extati bus legitimis secus si ex cohitu ocubina rio filiū habuerit. h. d. Quō utrū filii spu rii succedat mri. Ad h rñdet glo. tua nō bilie quā tenemēti qā semp remittit ad eā
Quidā sūt spurii qui hñt pñz icertū ut natus uulgo ex cohitu meretricali q co hitus nō est dāpnatus Isti succedūt equa liter cū legitimis ut insti. de succes. cog na. §. an uulgo. **F**allit in matre illust. ut h facit insti. eo. §. nouissime Si uero est spurig natus ex cohitu pñbato ut adulterino ul incestuosō tūc isti tales nō succedūt neq pñi neq mri ut in aut. qui mo. natu. effi. le. §. fi. Nati uero ex cōcu binato cohitu succedūt mri cū legitimis ut h pñi uero n succedūt nisi sedz fōmā positā in aut. licet. s. de natu. libe.

Quidam Nati ex ancilla mo ra passa in libtate sūt ingenui et tā mri q filiis succedūt. h. d. Glo. qñt h unam qōz utrū nepotes cepti post mortē auie possint succedere auie et dēminat q non qd intelligo uerū ex psona sua sed ex p sona patris uel mris et p ti. de hys qui añ aper. tabu. dic ut ibi *De legitimis*

In successio. Fñes et so rores ad successionē piter admittūt. h. d.

Si eiusque In hereditate qñe da tempus aditionis inspiciatur

Consanguinitas Frater et soror excludūt fr̄is filios pñs mortui tā de iure ciuili q de iure pñorio. h. d. Ista lex est hodie cōrecta p. aut. cessante que sequitur

Si aut nullum Quicūq h u trū filii diuisorū fratrū succedat i stirpes ul in capita. **A**zo. dicebat q in capita dñs accur. q i stirpes et fuit una de opi nionibz suis in qua soluit Credo dñi Accur. dicere ueritatē pbat in aut. ead unde h sumit. x. illud qui. uer. pcedit §. si uero ubi dñ q etiā qñ sūt soli sine patruis succedūt in locū patris eorū Ego istū pñctū examiaui mltū late in. l. post os agūneos. §. i. ff. eo. Et sup h habui cō sulere et ideo scripsi multū late

Post fratres Ex ista aut. ha

bes q filii succedūt in locū pñs sui tm qñ tractat de successiōe patruī ul aui ut i aut. in successiōe Si tractat de successiōe aliorū secus ut in aut. h post fratres Ex h pñt dici ad qōz q fuit inter Regē Vn garie et Regē Robertū Rex Vngarie fu it filig Karoli martelli qui erat pñmogeni tus Rex Robertus erat sequēs post eum querebat utrū regnū deberet filio pñmoge nito uel Regi Roberto qui nūc uidebat pñmogenitus legitime et certe cū regnū Apulie sic feudū ecclesie Romane nō ha beret iur successionis sz ex cessione dñica ut i aut. de succes. feu. c. i. Ideo cū nūc tractet de successiōe aui ul patruī ille ne pos nō assumit locū pñs sui ut in hac aut. merito debitū fuit regi Robto Ista rōz ego feci quā nō faciūt alii doc. p istū modū nec tñgūt eam

Si autem Paria sūt nō esse ul n esse legitime h itendit ista lex

Ab intestato Agnati pñferūt cognatis. h. d. est cōrecta h lex qā sblata ē dñia agnatiōis ut habuistis i aut. cess. etc

Defunctus Hic est casus iudi cio meo cui n pñt rñderi p opy. gl. q ē in l. qui se pñs. s. unde liberi suis repu diatibz sequēs in gradu pñt succedere de iure ciuili.

Matruo Ista idem dicit patruus ut agnatus pñfertur matertere cognate h. d. Cōrecta est hec lex

Si is de quorum Decedē tibus apd hostes succedit p. l. cōniliā. h. d.

In successione Soror ut ag nata pñfertur auie materne hoc dicit et ē cōrecta ista lex

Scient Ista est bona lex et mēti te nēda Qui tutorē pupillo nō pñdit. i. an nū excludit ab eig successiōe iure itestati ul sbsitutiōis pupillaris. h. d. Et adūte qā tota die occurrit de facto. **O**p. q nō det ānus ad tutorē petēdū sz cōfesti dñ pe ti ut. l. ii. §. cōfesti. ff. ad tñul. so. dicūt qdā q illa loqē i matre hec in aliis h nō plz qā tex. h dicit tutorē ei pñm. l. nō peccerit. i. ānū Vnde in mō petēdi a iure atiquo n recedit Vnde R. y. mal. dicebat q est pe tēdus cōfestim h est quatenus omode pñt dū tm nō trāscēdat ānū ut dicto. §. cōfe

stim In dubio autē dicebā nō itelligi eos negligētes. i. quinquaginta dies sicut dici mus in tpe pponēde excusatiōis. ut. l. scire 03. §. i. ff. de excu. tu. **¶** Op. dñ h iure substitutiōis tra. ff. qui pe. tu. l. fi. §. maritus dicit gl. ibi loq̃t i fidei mis sario singulari h in substituto uniuersali Tu dic q h loquitur in substitutione di recta per quam pupillō succeditur me rito ea p̃uatur Ibi loquit̃ in substitutiōe fidei missaria p q̃ succedit̃ defuncto et tanq̃ de bōis defuncti capite apud q̃ fidei missarij nō deliquit iō ñ p̃uatur Bar.

¶ **Si abeo** Si ius agnatiōis r̃scr uat̃ emācipato ṽr̃ r̃seruatū emācipati 2. ceteris agnatis h. d. facit h. l. ad illd qd dixi. §. in. l. ultia de iudi. unde q̃ disposicio facta i uno de correlatiuis ut dicitur facta in alio.

¶ **Si maior** Nat9 ex quinquagē naria ē legitim9 et succedit h. d. Oppo. de hiis q̃ raro gtingūt ñ debz fieri lex ut l. nā ad ca. ff. de. ll. Gl. ñ soluit b̃r̃ dicūt doct̃. q̃daz gtingūt raro nālīe t̃m et de eo d3 fieri. l. ut h̃ q̃daz gtingūt raro et mī raculose sup nālīe ut q̃a mōtug r̃s̃ us dita ē et de hiis ñ debz fieri lex. Cōt̃ f̃m h̃ se querē q̃ b̃r̃s Iohānes baptista ñ fuit nat9 miraculose et theologi dicūt q̃riuz b̃r̃ Iohānes baptista f̃m nām miraculo se nat9 ē ut dicit euāgeliū luce. i. c. Erat enī Elisabet sterilis et p̃cess̃at i diebus uis vñ in ea ēat duplex i pedimētū quia e rat sterilis et p̃cess̃at in diebus suis s3 t̃m e rat h̃ sterilis et iō nālīe p̃t̃ gtingere.

¶ **De emancipatis** Hec lex ē correctā nisi i uno qd ē h̃ singulare nec ē correctā Emancipatis gtracta fiducia succedūt fr̃es i p̃prietate et p̃r̃ i usufruc tu et fr̃es uterini i bōis q̃sitis a m̃re p̃fe rūt̃ fr̃ibz g̃lāguineis. h. d. Priā ps h9. l. cōrigit̃ per aut̃. d. fūcto 2. remāet i cō recta Nō. istū tex. ibi siue totū p̃le g̃ser uauit siue ad fas nupcias migrāuit qd facit ut pene q̃ ponūt̃ i. l. femine de f̃is nupci. ñ habeāt locū i p̃re secūdas nupci as q̃hete t̃n cōt̃riū ē uex ut ibi dixi 2. allāui tibi hūc tex. ibi Ex isto tex. nō. q̃ i rebz maternis p̃ferūt̃ uterini in rebz pat̃nis cōlāguinei et i aliūde q̃sitis suc cedūt equalr h̃ ñ ē hodie cōrectū ita ha buistis nō. §. ea. aut̃. post fr̃es et. i. ea. aut̃. itaq̃ ubi p̃le p̃ gl. et p̃le i cōpe d̃

glā. et ut. fr̃i. §. q̃o. igit̃. x. l. sig. vi collac. 2. et. in. §. fi.

Lege. xii. tabularum

Femine iure agnatiōis succedunt sicut masculi sublato iure qd q̃riū in ducebat Itē filii sororis g̃lāguinee ul̃ uterine ius legit̃ie agnatiōis h9. l. aut̃. nancis cū

¶ **Meminimus** Lex p̃cedens sit g̃firmata et filii emācipati tanq̃ sui succedāt inuicē et p̃r̃ et fr̃es et sorores uterini iura agnatiōis legit̃ima nancis cū ē et itē agnates ē loc9 successorio edicto qd locū habz etiā i tutel̃ h. d. ista. l. Nō ex hac. l. q̃ filii emācipat9 succedit ad si militudinē suor9 de iur̃ ciuili Ex quo nō. q̃ ñ ē needse q̃ nepos ex filio emāci pato istituat̃ quia aliq̃ rāq̃ su9 p̃cedat dixi plene i. l. gall9. §. et qd si t̃m. ff. de libe. et postu. Vltio nō. q̃ itē agnatos ē locus succōio edicto ut h̃es insti. d̃ legip. agna succel̃. §. placebat.

¶ **Scire** Ad succōiōē fr̃is emācipa ti aliq̃ emācipat9 et i potestate r̃tēt9 pa riter admittūt̃ h. d. l. ista.

¶ **Si pater** Qui ē heres heredis potest hereditatem p̃mi defuncti uēdicāe hoc dicit lex ista.

¶ **Victrico** Victricus et puig nus sibi inuicē ñ succedūt h. d. ista lex.

¶ **Quos** Scrug ñ potest h̃re suc cōrēz fallit i casibz h̃ pōit̃is i gl. h. d.

¶ **mite** Priuign9 nō potest succe dere nouerē p̃ se s3 p̃ mediā p̃sonā filii q̃ puigni sit fr̃at̃ hoc dicit.

¶ **Auunculo** Hec ē bōa. l. nec cō recta Auūcul9 p̃ferē g̃sobrino. h. d.

¶ **Affinitatis** Int̃ affines nulla ē succēssio h. d. Fallit i uiro et uxore s3 ipi ñ sūt affines s3 p̃ncipiū affinitatis ut s. vñ uir et uxor.

¶ **Antequam** Quādiu est spes i succēssiois ex testamēto nō habz locū suc cēssio ab itestato h. d. et nihil aliud.

¶ **utritoribus** Glo. quedaz singularis q̃ ē i. l. quo tutela. ff. de. re.

*Communia de
successionibus;*

iur. dicit q. oibus deficientibus ultio succedit ille qui fuit tutor pupilli illa gl. n. pbat lege ymo credo q. sit q. hac. l. et ratione eius quia si iste q. nutruerit pupillum ratione huius nutrimeti non potest uendicare successionem multo magis ille qui administrat trahit tantum patrimonium eius.

Sanctimus In bonis matris frater succedit fratri pro exclusio usufructu integro reseruato h. d. et est correcta ista. l. p. aut. defuncto quia pater succedit una cum fratribus habemus h. duas auctoritates una incipit omnes progni et fuit facta per Romanos l. 3. ipsi l. ruerit q. rui. et maxime anno lubico et fuit constitutio Frederici.

Omnes peregrini Per hoc quod dicit peregrini et aduene libere hospite est ubi uoluerit dicitur q. peregrini quoad uadit in peregrinatione non possunt capi per representatis quia uult Imperator q. libere hospitem ubi uidet quod dicat nullus possit eis in ferre molestiam et ideo in signum peregrinationis potest scire cellam et burdonem tunc menti.

Itaque. No. q. due rationes uidentur una et tota die allegat in aut de glan. et uteri fratribus non habuit gl. q. h. distiguit 2. addit ad istam distinctionem. l. emancipati. s. ti. i. Vltio. d. dy. fecit unam suam distinctionem in materia de successione ab intestato q. d. cy. refert h. d. xobo ad uerbum Et illa distinctio in aliquibus deficit spalius in uno. l. q. n. ueniunt ad successionem fratres uterini et fratres cognati in bonis matris preferuntur uterini et in bonis patris preferuntur cognati ita quod neniunt ad successionem pariter ex parte matris preferunt in bonis cognatis ex matris linea pariter ex parte patris preferunt in bonis cognatis ex patris linea ut. i. ti. i. l. i. q. cal. singularis est l. de defunctis distinctio. dy. i. alio quod pariter trahunt ad l. da. uota et habent filios ex diuersis matrimonis quia tunc filii preferunt in lucris huius ex illo matrimonio ut uidistis. s. de f. is. nupti. l. fe. mine. defecit et in quibusdam aliis et credidi ea supplere sed non potui scribere.

De bonis matris et patris
Continua ut in gl. duobus modis dictum est de iur. quod habemus in bonis matris et patris ut habes in glo.

Res que Nobilis est lex ista in rebus matris filio operetur proprietatem patris usufructus cum

plena administratio excepta alienatione h. d. Diuidit prior potest quod ius habeat pater et quod filius in bonis matris 2. potest cui operetur administratio 3. interdicit alienationem sed ibi pariter aut. tercia ibi ita ut **O**ppo. quicquid querit filius querit pater ut ff. de acq. here. l. pl. et si a pa. qs. fu. manu. l. i. insti. p. quas personas nobis acquirere. i. p. n. lo. illud est ius antiquum ut ius nouum secundum quod in bonis matris pater non querit proprietatem fuerit enim quidam qui dixerunt et h. fuisse de iur. antiquo p. l. filium in p. n. ff. de i. offi. re. quod opy. r. p. bat gl. in. l. si is qui heres. s. fi. ff. de acq. qui. here. dixi uobis et ibi cy. refert in. l. i. supra qui admi. ad bo. posses. licet non alleget istam glossam in lege is qui heres Op. secundo de pcur. l. neq. dicit glossa fateor q. pater non potest constituere procuratorem in bonis filii nisi post lit. et. sicut tutor uidetur de glo. ii. quia non ista glossa. re. pbat per oes doc. ymo pater potest constituere procuratorem ante lit. et. sicut dicimus in ep. ut non in. l. i. in p. n. ff. de pcur. Habz eim plus iuris pater q. tutor quia h. usufructus q. 2. Ego reperi q. D. Andreas de Pisis semel consuluuit ista q. et determinauit contra ista gl. et bñ iudicio meo tribo roibus quas sume bat ex isto tex. Prior ex eo quod dicit per se uel per procuratorem posse petere nam ipsi petere seu poscere fit in ipsa contestatione ut. l. amplius. ff. re. ra. ha. Si ergo non possit dari procurator nisi post lit. et. non possit poscere per pcur. quod est q. istum tex. 2. in isto tex. q. dicit et oia agere tam solidum perfectum quam dñm 2. Nam non est dubium q. si perfectum haberet dñm q. possit constituere ante lit. et. Tercio h. p. bat ex eo q. dicit personam gerat legitimam Unde auctoritate huius. l. est legitimus administrator etiam ante lit. et. et istud puto uere. **O**ppo. et vñ q. non possit exercere actiones qui non potest alienare ut. l. ait p. d. s. est eim. ff. de iure deli. glo. non sol. sed regula in. l. q. r. a. posita loq. in eo qui agit nomine suo. sed in eo qui agit nomine alieno non pcedit et ita loq. h. **V**ltimus opp. h. Imperator docet metiri contra in. l. ii. de indicta uidui. lo. fallit h. ita vñ uelle gl. tua Nam si pater uult uedere re filii d. metiri et dicere ipsa esse propria Iste intellectus non plz nris docto. ymo aliud uult dicere h. tex. q. si dicat pater si ipse uedit ea tamq. propria tibi de euetione Cum debeat in ea euetionis docere re fuisse propria Op. ff. de eueic. l. illd. lo. quis non cogit dare fideiusorē de euetione Fallit h. q. si imineat euetio in limine contractus ut. l. si post. i. d.

euic. ita dicit glo. doc. repbat ista glo.
 na cu filio est in potestate n pot agere ut
 l. i. in fi. de anna. excep. g n pot iminere
 euictio Aliud g uult dicere iste tex. s. q
 pr in ca euictiois tenebit docere re esse p
 pria Itē ab ipo initio pot eptor couenire
 cu eo q sibi det fideiussorē de euicti. Cir
 ca. l. nra3 qn pr agit ul couenit noie fi
 lii in cuius psona fomabit libellu Glo. ar
 guit p et gtra allegat optimas. ll. ut ha
 bes in ea qua uide br ista e ueritas siq de
 filius est infas in psona pris dz cōcipi li
 bellus admistratorio tñ noie filii ut h dr
 in tex. si est maior infate et est absēs idē
 Si uō est pns pot fieri quomocūq uult
 ut uel fomēt libellu i psona filii cu aucte
 pris ul in psona pris admistratorio no
 mine filii ut dicta. l. i. s. sufficit. ff. de
 admi. tu. et di. aut ca de epis. et de. Cōis
 tñ practica obseruat qn agit cōtra filiū
 familias cōtra prēz et similes q pona tur
 utraq psona Ago cōtra talē filiū et ta
 lē patrē eius admistratore legitimū qro
 quis iurabit de calūpnia dic ut in glo.
 Vltimo nō. et teneas mēti istū tex. q pr
 dz facere expēsas litis de fructibus ibi et
 sūptis ex fructibus impigre facere zc Sile
 habetis. i. ti. i. l. cū nō solū. s. ubi autē
 uolūtas et h facit ad. q utrū maritus q
 exigit debitores dotales teneat facere expē
 sas de suo ppo seu de fructibus dotis ul
 ille expēse minuunt dotē et h vī calus
 q de fructibus dotis Istā. q. tāgit glo i
 l. i. s. i. ff. de impēf. in re. do. fact. spe
 ponit eam in ti. de dona. inter uirū et ux
 orē Finaliter vī mibi q teneat q sit idē
 in marito qd in prē Ego determinauī cō
 trariū in. d. l. i. s. i. Rō prima expēse ne
 cessarie minuūt dotē ut. l. qd dr. ff. de
 impēf. Preterea expēse q fiūt in exigēdo
 nōia faciūt uideri tāq ming est in nōie
 ut. s. mā. l. p diūlas et ibi nō. i. ultia gl.
 magna Nec ob. qd dr de prē nā maritū
 h3 fructū dotis ppe onera matrimoniū
 pr h3 fructū istorū bonorū ex cā lucrati
 ua nō ppter onera filiorū

Nisi tricenis alis Querit in
 ista aut. an p pscriptiōē aliquis efficiat
 dñs Glo. h distinguit Aut loquimur de
 pscriptiōē triū ānoz et efficiat qd dñs aut
 de pscriptiōē. xxx. ul xl. ānoz et efficiat
 dñs si habeat bonā fidē al. nō Aut de p
 scriptiōē lōgi tēporis et tūc acquit dñiū
 utile Idē t3 dy. i. c. ii. de regu. iur. l. vi.
 ubi optime declarat istā gl. Pe. vī dicere
 q p quālecūq seu p quālibz pscriptiōē

acgrat dominiū directū et est una de no
 uitatibz suis cōtra cornez opy. ppter plu
 res rōnes quas h re fert Cy. quas nō cu
 ro referre de facili rñdet p opy. nra vī
 caso i. l. i. s. fi. ff. de aqua. plu. arcen. et
 Dy. inducit illam ad hēc

Quicquid Qu. s. pxi. dic
 ta sunt in bonis maternis locū habēt in
 bonis matni generis. h. d. Hic dr defūc
 to eo hic querit de quo loquit an de prē
 an de filio Placē. dicebat de filio et sic mō
 te filii dicebat extingui usufructū patris
 Glo. determinat cōtrariū q hic dr mōtuo
 eo. s. prē nā morte filii nō extinguit alle
 gat glo. s. ad tertul. l. fi. i. aut. de here.
 ab intestata circa pñ. et. s. ti. i. l. fi. adde
 i. ti. i. l. iii. et. l. iii. qd nō.

Suua In bonis maternis fi
 liis emācipatis delatis pr succedit in usu
 fructu uiriliter cū aliis fratribz si sūt in
 potestate i totū Idē in nepotibz et p ne
 potibz. h. d. ista. l. nōbil et sing. tene mēti

Omnem Per trāsitu ad scda uo
 ta n pōit pr usufructū in bonis filii qñ
 tū. h. d. Nota tex. q ille qñ n trāsit ad
 scda uota dr stare in pñi matrimonio
 hoc etiā nō. glo. in. l. i. s. exactio. s. de
 rei uxor. actione.

De bonisq liberis rca

Quam uenerande
 Sicut bona materna ita lucra
 nuptialia quo ad ppritatez
 filiis pri quo ad usufructū q rūt. h. d.
 Op. i. l. pxi. so. ibi loquit in lucris nup
 tialibz q a prē pcesserūt ut statim dicā
 Vltimo p istā. l. ego dico q pōtio quā
 lucrat filiū familias ex dote ul donatiōe
 pp nuptias ex fōma statuti ciuitatis Illd
 est aduēciū et p pñs nō uenit frībz pfe
 redū ut. s. ti. i. l. ii. in fi. et. s. de colla.
 l. fi. nō obstat eo qd dicit dy. in. l. si cū
 dote. s. trāsgrediamur. ff. so. mat. et ibi
 dixi nō obstat eo. qd dicit Cy. in. l. i. s.
 fa. hercis. et dixi uob i. l. dote. ff. de castre.
 pecu. ubi tex. et glo. tāgit **Q**uō filio fa
 milias data est dos qrit utrū cōstare ma
 trimonio pri qrat usufructus dixi uob
 in. l. entra uirū. ff. re. amo. ubi glo.
 tāgit de hac. q. nihil rperies i h titulo

Constitutiones Luc nup
 tialia ex bonis pris pfecta ad cū reuertūt
 pleno iure qui cogēt filiis referuare ut in

auct. sed quis. s. de rei. ux. actio.

Quodsecus Hec lex h3 duas
ptes et scda ps est multū singularis nec
icio alibi et bñ dic filio decedete succedūt
liberi nec pōt pñ eius bona occupare iure
peculii. h. d. tenemēti hāc. l. q. scdm hec
tura filiulfamilias h3 heredē ut uidistis
in. l. fi. s. ad etul. s. ti. i. l. fi.

In autem Breuiter dicit
scdm unā lecturā quā gl. vñ ponere Ne
pote decedete in bonis qñtis a mñe ul li
nea materna Auus maternus pñerē pa
terno. h. d. iste sing. s. de quo necubi
glo. facit mētionē Nō istū casū qñ nescio
eū alibi nec i tex. nec i glo. nec p aliquos
doc. dixi tibi. s. ti. ii. auct. itaq. Alii le
gūt istū. s. alio modo et fm eos h3 intē
dit In successiōe morietis pñ pñerē auo
h. d. Idem habetis in auct. defūcto. s. ad
etul. et fm istā lec. sic fōmo casū Quod
uir filiulfamilias dederit uxori dōatiōz
ppter nuptias pacto appposito q siue p
decederet ipa siue pdecederet uir lucrareē
ptē istius donatiōis Decesit ipa et sic lu
crata est qñt quis pñerat in successiōe et
dñ q pñ aliter n̄ possz h3 poni tenēdo istā
lectu. Sed cōtra h3 opp. pactū delucrādo
dotē uiro pdecedete n̄ ualz ut. ff. de pac.
dota. l. i. et. ii. g. nec pactū delucrādo do
natio. añ nuptias pdecedete mliere cū intē
cos dz esse equalitas. s. de pac. uē. auct.
equalitas. Huius timore tene primam
lecturam que uidetur esse rationabilis
fūdata ratione. l. de emācipatis in fi. s.
de legitti. heredi. Si uelles tenere secun
dā dicas q in h3 ē in equalitas p hāc. l.
nō tamē bene probatur

Silcumque In bonis que pa
tri nō qñt morietis trāsmittit prio ad fi
lios 2º ad frēs 3º ad parentes h. d.

Non sine ratione Appe
llatione uxoris continetur sponsa ex intē
pretacione extensiuā hoc dicit.

Quam oportet In ad uē
ticiis qñt pñeritas filiis pñi usul fruc
tus exceptis castreñs et pñi. castreñs h.
d. usq. ad. s. non auez. Op. s. d. acq.
here. l. pñ. si a parē. qñ fū. ma. l. i. so.
illud de iure atiquo aliud de iur isto no
uo i quo paulati inceptum ē a bōis mat
nis finalr deuētū ē ad oīa aduēticia ne
pñi qñt ut hic uidetis Venio ad. q. et i

tro gl. magnā h3 posita q ē ualde nōbil
Dicit hic q i pñericiis nihil mutat 2
pñericia dicūt que ex suba. pñis pñerici
cūt unde tex. ibi uō ex substācia dñ i cō
potestate 2c. Quēō g. qualitē itelligat ex
liba pñerici gl. dic q hic accipit dictio
ex. large ut qñhēdat et qñ occasiōe pñis
obuenit ut. l. adicio. ff. de acq. here. et d.
uul. et. pup. l. s. et si plures. s. i. arroga
to et sic hec dictio ex. ponit large Alibi
accipit ex substācia stricte ut. l. scdm. s.
pñericiōe. s. de ioffi. te. de significaciōe
ppria h3 dictiōis ex tetigi uobis i. l. n̄
dubiū. s. de legi. iuxta illā fōmo. q. Po
ne q pñ dedit filio fūdu ut inde se alerz
ipē ex fructibz fūdi lucratus ē an istud
sit pñericiū gl. dic q sic qñ dica t ex re
pñis 2c. ff. ad trebell. l. balista de usufr
uct. leg. l. i. fideicomisso. s. nō nūq. uidē
gl. ibi itē si pñ 2c. Ego itelligo istā gl.
i fūdo q dat colono idē si filio ipē suis
maibz coleret Pars q ipē lucrareē ex fru
ctibz ut ex opa sua eet aduēticiū qñ il
lud qñ qñt ex laboribz ē aduēticiū
ut h3 dicit i tex. pre. istā. l. itelligo de il
lo qñ filio qñt ex fructibz simpliciter Si
enī de fructibz illis negociaciōez quāda
faciat et ex h3 lucto dñ tūc dñ lucto ex
sua idustria nec dicet pñericiū ut. l. iiii
ff. ad. l. faldi. ita itelligo hic Quēō qd
si pñ dedit filio pecuniā et ipē filio in
de fecit usuras an h3 dicat pñericiū gl.
h3 vñ dicere q sic quā uide ibi s3 qd si il
tud qd gl. de usuris. dicit pñericiū fm
iura ista fm q usura ē pmissa s3 fm
iura hodierna fm que iura usura ē phi
bita nihil qñt pñi quia de hiis q acqñ
tur ex delicto p filio nihil qñt pñi ut.
l. q. serug. ff. de acq. possel. ff. p soci.
l. qd si ex furto. nisi poneres filio fecisse
ufas iussu pñis cū g. tūc uterq. teneat
ad pñericiōez qñt pñi sēp tñ dico de
ducto eo qd ipi filio debet p opis. et
idē dico i alia mercācia quā filio fecisset
de pecuniā pñis nā lucto qd attribuit pe
cunie eet pñericiū ut uidistis in. l. illud
i. de collacio. ubi feci tibi nōre Quēō qd
si filio facies mercācia iuit i frāciā pñe
cācia cū pecuniā pñis et cū occasiōe bñuo
lēciā captauit Regis q sibi donauit qdā
an h3 erit pñericiū specu. i. ti. de iudi. u
bi tractat de iudiciis uniuersalibz māz
istā tractat et uñ tene q sit pñericiū
Credo q dicat ipē qñ. l. sociū q in eo. ff.
p so. Quēō qd i dubio repit filio diues
s3 nescit unde habuit utq. psumat ex
bōis pñis ul aliūde gl. dicit q ex qñta

redderit secus ut i. gtrario Oppo. et ut
q. filius possit corrigere p. rez ut. ff. de co
di. ob. cau. l. iii. §. subtilius so. filius
corrigit p. rem ut in iur. ut ibi. nō. i. ad
ministracione patrimonii ut hic. Conē
hoc oppo. i. de senten. passis. l. fi. et
istud est bonum contrarium et uide gl.
lup. ubo p. ria pot. itas i. fi. ubi gl. dicit
Fallit ibi. Tu dic. ubicunq. pat. dissipat
bōa filii siq. dē filio. ad ipsa bōa poss. da
ri regressus quia uendit. res imobiles q.
nō consumūt tūc filius nō pōt. rēphendere
patrē ita loq. tur h. Si uero dissiparet r. s
mobiles que nō pnt. apparere et pater sol
uendo nō esset. et esset. hō male uite tunc
posset. et admistratio intēdici ut. d. l. fi.
i. de sen. pass. Facit. ff. ad treb. l. impa
tor. Et p. hoc dico in materia substituci
onis pupillaris q. pater qui ē tal. cōditi
onis q. ei admistratio bonorū filii inter
dicte in uita q. ille non poterit ei pupil
lariter substituere eadē rōne ut sicut non
potest de rebus disponere i. uita ita nec
i. morte. Querit gl. ut. x. interitu rei ex
tinguat. us usufructus patris dic. ut i. gl.

S **Il autem** Si pater patre fi
liū tenere et usufructū p. cipere de rebus
in quibus ipi patri querit. usufructū ei
uideat. usufructus donari. h. d. glo. hic
nō aperit. a teneat remissio uel illa diurna
donatio. Sed dicit q. morte cōfirmet. nec
gl. declarat. qd. dicem. Breuit. puto q.
teneat remissio ista diurna h. est. q. tū uo
lūcas patris uiuētis durat. ar. l. ex anno
ff. de donatio. int. uiz. et uxo. et ideo
morte dicit. cōfirmari q. postea reuoca
re eam non posset aliquo modo

Q **Uam autem** Si pater
emācipauit filiū in p. miū emācipac. sibi
retinet. dimidiā usufructū nisi aliud sit
exp. sū h. d. **N**ō q. pat. q. emācipauit
filiū d. a filio p. miari. Et iō uerba q. ap
ponūt i. emācipatōib. q. pat. dōat filio
i. p. miū mācipatōis ponūt i. p. p. q. illa
ē simplex donatio ut dixi in. l. ut liberis
in fi. de collationibus

S **Ed cum tacitas** Pro re
bus filii i. qbus pater est legitimus ad
mistrator. h. filii ypotēchā a tēpore ad
mistracionis inchoate h. d. **O**pp. s. co.
§. n. aut. so. dic. ut ibi. Vel dic. q. h. loq.
i. mala admistratiōe dolosa ibi i. cl. pabili

Q **Uam multa** In rebus
quas impator uel augusta donat filio
familias patri usufructus nō q. rit. h. d.

Q **Uam non solum**

Hereditatē uel alias res q. filio deferunt
Si filius adire nō uult pat. pōt. ea pleno
iure acgreret e contra si pater rēfusat fili
us sibi pleno iure acgrit. h. d. **O**pp. et
uideat q. filius nō possit adire sine i. us u
patris ut. l. si quis. §. iussu. ff. de acqui.
here. so. in aduenticiis iura antiqua sūt
hodie correctā. Nā filius pōt. adire pa
tre q. dicente ut hic et etiā patre ignoran
te ut habuistis s. in. l. i. qui admit. ad
bo. po. pos. **O**pp. dicit. hic idē in q. sti
bus Contra q. in q. stibus pat. obligat
inuitus p. filiū ut. l. siq. filii. §. etiā. ff.
de pecu. So. obligat inuitus de peculio
ut ibi nō i. solidū ut h. nec ut legitimū
admistrator. Ita dēs h. intelligit. **I**tem
op. q. in sex casibus filio familias cōpe
tant act. ut. l. filius familias et. l. i. fac
tū. ff. de actio. et obli. So. istud ē hodie
additū ab isto nouo iure. Quero pone q.
filio istituto datus ē substitut. ul. garis
filius recusat hereditatē q. s. preferē. An
pat. auctoritate huius. l. an substitut. 9
Glo. dicit. p. ferendū esse patrē q. censet
una p. sona cū filio. Vide gl. sup. ubo re
cusante filio. Ego tracto istā materiā in
materia substitutōis ul. garis in. l. i. ff.
de uul. et pu. et teneo idē qd. gl. dicit
h. Nā effectus substitutōis ul. garis ē q.
si institutus heres nō erit ul. aliū mīsterio
i. uo heredē nō fecerit admittat. substitut. 9
ut. l. si pat. fami. ff. de here. insti. S. h. hic
filius licz nō sit heres tñ ex p. sona sua fa
cit p. rem heredē q. substitut. 9 repellit. p.
de hoc uideat casus in. §. similitudo. i.
ca. l. ubi dicit. p. inde ē ac si ipse pat. esset
ab initio istitutus. Quero 2. qd. si filii
moriē anteq. adeat. V. x. pat. possit ad
ire qdā dicūt q. sic sicut h. dicit. de filio
recusate R. y. malub. tenebat q. riu q. qn
filius moriē tūc nō subest p. sona quā pos
sit rēphendere pat. sicut dicimus in simili
Aliud ē heredē rēpudiā. hereditatē quo
casu pōt. cōpelli p. fideicomissariū ut. l.
nam qd. §. i. ff. ad trebell. Aliud ē mo
ri heredē an hereditatem ut. l. ille a quo
§. si de testamēto eo. ti. Ego dico idem
esse et p. hoc est casus in. l. si infanci. s.
de iure de libe. ubi p. filiū moriēte ante
additā hereditatē nō q. rit. patri hereditas

nisi fuerit filius infans s. ad orfici. l. ii.

Quero an istud qd hic dicit in filio habeat locum in seruo Glo. dicit qd no ut. l. cum pponas s. de heredi. insti. Item an h lex habeat locum in querela dic ut i gl.

Necessitatem Hic e notabilis. §. 2 singularis scdm lect. quam reputo ueram breuiter hoc dicit in reb9 in qbus pater n querit usufuctus qa non uult cogit pater filio in iudicio cōsentire h. d. scdm lect. quā intendo tenere uel aliter scdm cōmunē lectu. filius nō pōt esse in iudicio sine cōsensu patris h. d. **N**ō q pater teneat filio cōsentire in iudicio **N**ō q iudiciū factū cū filio faml. sine p̄is uolūtate ē nullū Ad p̄mū op. qn qd cōpellit litigare n̄ ualet iudiciū ut. l. ii. in p̄n. ff. de iudi. so. hic pater nō cogit litigare sed cogitur litiganti cōsentire **A**d scdm op. et uide tur q filius possit agere sine cōsensu patris ut. s. de collatio. aut. quod locum so. ibi est cas9 sp̄alis Item op. ff. de mino. l. deniq. §. sed uer9 ubi sit executō in filio faml. sine cōsensu patris Gl. dicit aliud in actione i factū que datur pro executione aliud in actione p̄ncipali Ratio qā cum pater p̄no cōsentit et postea uidet cōsentire in executione Certe nec ibi nec in aliqua lege. ff. de repertur q pater teneatur filio cōsentire Vnde poterimus soluere ut soluam inferiora contraria **O**p. ff. de noxa. l. si noxali et. l. se. et insti. de noxa. §. si. **S**olo glosatores nostri cōmuniter tenent q in omni iudicio requiritur patris cōsensu et sic illa iura corrigant p̄ ista Et est rō quā glo. ponunt hic circa p̄n. filius fa. non uidet integer homo ideo requiritur patris cōsensu ad eum integrandum Quidā alius glosator antiquus qui uocatus est dñs Otto intelligit istā. l. alio mō Et eius lec. ponit i fine glo. magne et dicit q hec lex non dicit q in rebus i quibus patri non queritur usufuctus quia non uult Potest aduersarius dicere filio agenti uel defendenti uolo q pater eius cōsentiat iudicio in signū repudiationis ne possit postea uenire et dicere iudiciū nullum quādo sibi competat usufuctus et exercitium cum de repudiatione non constet in iudicio et dicit impator q ad hoc cogit pater filio cōsentire i signū huius repudiationis Hic est uerus casus huius. l. ut p̄betur pri

mo ex continuatione tex. ut potes uide re aperte et scdm hec iura antiqua ueni rent incorecta Probo de iure atiquo poterat agere filius sine cōsensu patris ut d. l. si noxali et insti. de noxa. §. si. de iudi. l. om̄s et. l. tam ex cōtibus et sic d iure antiquo erat integer homo filius familias sed per iura. C. persona filii non est diminuta nec ius eius quia sibi queritur p̄prietas que olim non querebatur Vnde non est dicendum q hodie nō sit integer homo cum olim esset Per hanc rationē tenebat la. Bu. opy. otto. quaz tenebat la. de are. d. Ry malubr. et. d. Cy. eam uidet tenere et ego puto esse uerum Probo p̄mo per. §. sequentem ubi quando filius est minor et patri nō queritur usufuctus datur filio curator q potest acti. exercere Vide tex. in. §. sin autem in scda Sed si esset uer9 q filius familias non esset integer homo require retur cōsensu curatoris qui suppleret defectum etatis **I**tem cōsensu patris ut reintegraretur persona filii diminuta per patriam potestatem Sed hoc ē falsum quia cōsensu solius curatoris sufficit Ratio quia quando datus est curator hereditati illius filii cōstat de patris repudiatione ideo n̄ est necessarius cōsensu in signū istius repudiationis **P**ro h̄ est tex. in aut. ut liceat matri et auie in p̄n. ubi in rebus in qbus patri nō queritur usufuctus quia n̄ pōt Filius habz omnimodam admistrationem ergo non sequitur patris cōsensu in omni iudicio sed solum in isto ubi patri non queritur quia non uult r̄quiritur cōsensu in signum repudiationis Pro hoc ē tex. in aut. ut liceat matri et auie in p̄n. Pro hoc est casus extra de iudi. c. i. li. vi. ubi in casib9 i quibus non queritur patri usufuctus qa non potest **N**on requiritur patris cōsensu et sic puto opy. otto. esse ueram et uerissimā Dic ergo aut loquimur de iur̄ atiquo aut d iure hodierno **P**rimo casu aut loquimur in casibus in quibus act. per filium queruntur patri pleno iur̄ tunc non potest filius agere sine cōsensu patris qa nō habet actionem ut. l. si pupilli. §. uideamus de nego. gest. Posset tñ agere tanq̄ coniuncta p̄sona patris ut. l. sed et hee i p̄n. ff. de procur̄ **A**ut loquimur in casibus in quibus acti. remanent apud filium sed exercitiū p̄ri cōpetit tūc aut p̄r est p̄is et nō pōt filius sine cōsensu pa

eris aut est absens et tunc secus ut .l. si lo-
gius .ff. de iudi. et .l. si unus .§. si filio
ff. de mino. Aut loquimur in casibus in
quibus act. remanet apud filium pleno iure
et tunc patris consensu non requiritur ut .l. miles
§. i. ff. de castrensi. pecu. et hoc in agendo
sed defendere potest filius sine consensu patris
indistincte ut .l. iii. §. sed utrum de mino.
et .l. omnes et .l. ta ex contractibus de iudi.
et .d. l. ex noxali. et .l. se. ff. de noxa. Si
vero loquimur de iure hodierno Tunc aut
loquimur de perfectis et iura antiqua non
sunt immutata ut .l. cum o3 in pn. §. eo. aut
loquimur in adueticis et tunc aut patris qui
ritur usufructus et filius nullo modo potest
agere nec defendere quia sibi non competit ad-
ministratio sed patris ut .s. ti. i. l. i. et .i.
ea. l. §. ubi autem et .§. filii autem Aut pa-
tri non queritur usufructus et tunc aut quia
non uult et requiritur patris consensus in signum
repudiationis ut hic Sed si de repudiati-
one alius non constaret in iudicio ut quia es-
set datus tutor uel curator propter patris
repudiationem non requiritur patris consensus ut
i. §. pxi. Si uero patris non queritur usufruc-
tus quia non potest sibi queri tunc patris consen-
sus non requiritur ut in aut. ut liceat mlt
et autem in pn. et extra de iudi. c. fi. li. vi.
hoc etiam apparet in castrensi. uel quasi in qui-
bus patris non queritur usufructus nec eius
consensus requiritur ut .l. i. §. i. ff. de castrensi. pe-
culi. et .s. de epis. et cle. l. sacro. san. Idem
in aliis iudiciis que aguntur super rebus in
quibus nullus cadit usufructus ut .l. si
noxali etiam in aliis casibus in quibus ipse
filius conueniret ita debet intelligere hanc
materiam **H**ys oppositionibus expeditis
ueniamus ad glo. ueras **P**rimo quero quod
licet imponere ista necessitas patris dicat glo.
pignorum captis et multa indicta et a-
liis remediis prioribus ut .l. i. §. qd ergo
ff. de uen. in spi. Incotrarium facit insti-
tutum de acqui. p. arro. §. si. so. ibi patris non co-
git defendere sed bene cogit filio consentire
ita loquitur hic **Q**uero secundo quid si pater in-
terpellatus non consentit et iudex procedit i-
ta an ualeat iudicium uel quod sic quasi suffi-
ciat interpellatio super hoc ut .l. i. §. exigit
ut in posses. leg. Incotrarium uel quod non
sufficiat quia dicitur cogi cum effectu ut .l. i.
§. si. ff. de acqui. p. iuris Glo. non determinat
dicunt quidam quod debet cogi cum effectu
consentire quia interpellatio bene sufficit ad
constituendum quod in mora non ad inducen-
dum consensum Michi uel quod debeamus
sic dicere Aut filius agit aut conuenitur

primo casu requiratur consensus uerus nec
sufficit patrem super hoc interpellari Na
cum ipse pater sit legitimus administrato-
r uel saltem de hoc dubitetur nisi filius le-
gitime personam suam non deberet au-
diri cum ante omnia debeamus inquirere de
persona ut .l. si queramus .ff. de testa. Sz
si pater esset utilis persona tunc putaretur in-
terpellatio sufficere ut .l. si cum dote. §. eo.
aut tempore so. ma. Idem si ipse esset ab-
sentia quod haberi non possit ar. l. si logius .ff.
de iudi. Sed si filius conueniret tunc puto in-
terpellationem factam patri sufficere siue di-
camus patris consensus uel requiri ad perficien-
dum personam filii secundum opy. glo. ar. dicti
§. eo. aut tempore siue dicamus eius consensus
requiri in signum repudiationis **N**on
ueniendo uel repudiare ut .l. si eo tempore. i. d.
remi. pig. **Q**uero tertio quid si filius fa-
mil. agit tamquam procurator an requiratur patris
consensus Glo. uel dicere quod sic et secundum
esset correctum .l. filius famil. §. ipse quoque
ff. de procurator. Sed omnes doctores tenent contra
istam glo. Et est hodie casus extra de pro-
cura. c. qui generaliter li. vi. **Q**uero an
filius familias tutor possit agere sine con-
sensu patris Glo. determinat quod sic et bene
Quero quid si preceptum factum est filio fami-
lias in confexu sine consensu patris an ualeat
Glo. distinguit aut fuit preceptum in confexu
ante licet contestata et ualeat aut post licet
contest. et non ualeat quia dicitur sententia Tu
vero sic dicas aut quis uult agere contra
filium familias ex confexione sola et tunc
potest quia illa confexio magis est habitus
quam iudicium secundum Azo. quia etiam minor qui
non potest esse in iudicio obligatur confi-
tendo ut .l. certum. §. minore. ff. de confes-
sione et filius famil. contrahendo hanc legitimam
personam quantum est in sui iudicium ut .l. fi.
§. i. ff. de uerbo. obli. et .l. omnes. et .l. ta
ex contractibus ff. de iudic. Si aliquis uult
agere ex precepto sibi filio facto tunc si qui-
dem tenemus opy. quia tenui quod consensus
requiratur in signum repudiationis debemus
distinguere causam super qua procedit consen-
sus ut .s. dixi **N**ota tamen ex ista glo.
quod ex sententia interlocutoria que continet
aliquid dari uel fieri oritur actio in factum
quod plenius dixi in .l. adiuo pio circa pn.
ff. de re. iudi. et uide glo. istam **Q**uod
an coram arbitro possit esse filius sine
consensu patris glo. dicit quod sic p. l. iii.
§. si filius ff. de arbi. Tu dicas Aut quod
ris an filius iste possit compromittere et
certe potest cum compromissum est con-

tractus ita intelligitur glo. Aut queris
an acta p eum ualeant ita q sortiantur
effectum ac si essent facta coram iudice
ut l. cum antea. s. de arbi. et tenendo
opy. gl. q filius non est integer homo
non ualent acta p eum sicut nec coram
iudice ut l. i. ff. de arbi. Sed si teneamus
opy. quam tenui est distinguendum su
per qua causa fiat commissu ut dixi
supra. **Q**uero quo tempore requiratur
consensus patris certe uidetur q ab initio
ut l. momentanee. s. qui. le. per. Quid
si ab initio pater non consensit sed consen
sit postea an iudicium ualidetur glo. di
cit hic q non ut habes in ea Breuiter si
tenemus opy. glo. q ratio huic. s. est
q filiifamilias non sit integer homo
Glo. dicit uerum Nam cum negociuz
peccat in alio q in consensu p sequet
rathabitione non confirmatur retro ut
l. obseruare in fine. ff. de offi. procon. et
le. no. p. Dy. in. c. rathabitione de re.
iur. li. vi. p. Cy. in. l. fi. s. ad macedo.
Sed si teneamus opy. quam tenui dico
q quomodocumq et quandocumq de pa
tris repudiatione constet satis est. **Q**ue
ro quid si filiifamilias agit in causa
castrensi uel quasi an possit sine patris co
sensu Glo. dicit q non et sic sunt corec
ta iura antiqua Contrariu tenui uobis
et ita tenent comuniter doctores in. l.
miles. s. i. de castren. pecu. et est casus
hodie in dicto. c. i. de iudi. li. vi. **Q**ue
ro an in actionibus publicoꝝ criminu
filius possit esse sine consensu patris in
iuditio Glo. uidetur dicere q non et sic
sunt correcta iura antiqua Contrarium
tenet omnes doctores in. l. post. s. i. ff.
de hys q ut idig. et maxime enim cu h
sit causa in qua pater nec habet nec habe
re potest usumfructum scdm ea que. s.
dixi. **Q**uero quid si filius agit contra
patrem An requiratur patris consensus
Glo. dicit q non dic ut in ea. **S**umus
expediti de tota glo. **Q**uero quid si re
quiratur patris consensus an requiratur
in quolibet actu an sufficiat ab initio
rex. hic uidetur q sufficiat ab initio co
sentire ei ut agat uel defedat. **I**dem ui
detur hic uelle glo. in so. contrarii. l. de
nig. s. sed utrū. **Q**uero an si pater co
sentit filio an possit consentire p episto
lam uel nuntiu uidetur q non sicut di
cimus in tutore ut l. obligari. s. tutor
accusari de excusa. eu. Contrariu puto
uerum ar. l. honores circa fi. ff. de mu

ne. et hono. Nec obstat quod dicitur de
tutore quia aliud est auctoritas aliud
est consensus nam consensus potest adhi
beri p epistolam secus in auctoritate ut
dixi in. l. si quis michi bona. s. iussu
ff. de acq. here. qd no p glo. et p Inno.
plene in. c. dudum de rebus ecclesi. non
alie. li. vi. **M**ulta alia essent querenda
circa materiam istius. s. que ponit Spe
late in ti. de actor. s. i. x. item excipit
qd est filius et sequen. Tamen ex hys
que. s. dixi apparet so. omniu et appz
i quibus bene dixit et in quibus male li
cet tenuerim uobis in hoc. s. Opy. Ot
tonis que sine dubio uerior est de iure
Tamen consulo q in istis opy. non po
natis uos sed adhibeatis patris consensu
qn potestis quia satis tucius est

S In autem Si filius minor
dis cordat a patre idem iuris est qd. s.
en cum filius sibi querit pcuratore sibi
datum administrabit. h. d. **N**ota q
quando filiifamilias est minor non da
tur curator p sone sed hereditati seu bo
nis ut hic uidet V ide glo. sup uerbo he
reditati uide questione de facto qua ha
bui. **P**onamus q dicat istrumentu cu
rie filiifamilias curia dedit curatorem
tali filio ad administrandum bona talis
hereditatis sibi obuientis. **A**n ualeat ta
lis dacio uidetur q non ut hic puto co
trariu Nam hic tex. uult concludere q n
detur curator p sone ut p hoc excludat
pria potestas sed ex forma illius instru
menti curia hoc comprehenditur ergo 2c
Preterea uide in simili lex dicit q serui
tutes sunt iura predioꝝ et dicitur alibi
sententia predio datur ut l. qui aliena
ff. de nego. ges. Sed pone q dominus
dicit in libello uel iudex in sententia sibi
ius esse eundi ad talem fundum p fudu
talem uidetur q non pcedat libellus na
non est ius sibi sed predio tamen lex dicit
contrariu ut l. iiii. in pn. si serui. uendi.
ergo 2c. Idem in pposito

S In similitudo Etiam in ca
strensis q filius recusat patri querit
h. d. hic nouus casus. **N**ota qd dixi
in sumario ex quo dicunt docto. ecouer
so si filius est institutus ex causa pfecti
cia contemplatione patris q patre recusa
te queritur filio Nota scdm istum tex.
quando ab omni uitio 2c. ad id qd dixi
supra ea. l. s. i.

Ubi autem Vbi filius uolē
te patre adie. sibi pprietas patri querit
ususfructus cum plena administratiōe
excepta alienatione nisi in casibus neces
sariis hac. l. expressis. h. d. **O**ppo. et
uidetur q. filius possit agere sine cōsen
su patris ut in aut. qd locum. s. de col
la. so. spetialis casus est hic. **Q**uero qñ
pater agit utrū debeat satis dare iudica
tum solui et rem ratam haberi Glo. di
stinguit. Aut hec facit ut legitimus ad
ministrato et non teneat cauere ut. l. si.
s. defensionē de admi. tu. **A**ut hoc fa
cit ut extraneus et cogitur satis dare ut
l. si filius qui satis cog. ubi glo. h. dicit
Idē uidetur tenere Dy. in. c. ratum de
reg. iur. li. vi. Contra hoc facit. ff. so.
ma. l. ii. s. uolūtate Ideo dominus la.
Bu. distinguebat tres casus. **A**ut agit
pater ut legitimus administrator aut
hec facit ut extraneus et dic ut in ista
glo. Aut agit nomine pprio non ut le
gitimus administrator sed requiritur
cōsensu filii pppter cōmunē actū et tūc
cogitur cauere de rato ut dicto. s. uolū
tatem Sed contra hoc opp. de isto tex.
qui dicit adhibeatur etiam filiorū cōsen
sus. D. Iaco. de Belui. dicit. s. tacitus
qd satis placet Nam eo ipso q. filius ab
initio consentit patri adeunti uidetur
consentire ei q. semper actū moueat et
defendat tanq. si pfecte esset dñs ut. l. i.
s. ti. i. Preterea nō aiadueto q. ista cau
tio de rato potest cōmitti Nam aut fili
us non habet ratum et pater tenetur ipe
tāq. filio repudiare et sic iudicium est ua
lidum in sua psona Aut filius ueniēs
habet ratum et tunc non potest cōmitti
Alia que sunt in isto. s. sunt clara

Illi autem Filii non pos
sunt de aduētiis absq. patris uolūtate
disponere uel in cōtractu uel in ultima
uoluntate. h. d. Glo. mouet h. aliquas
questiones satis faciles. Vltimo glo. sig
nat cōtrariū et nō soluit uide glo. super
uerbo dñm in fine glo. Sed hic loquit
quando alienatio erat phibita pppter ali
um ibi pppter se ipm ut patet in. d. l.
pignus. **Q**uero licet filius non possit
alienare an possit suam obligare psonā
obligatione psonali. rex. et glo. uidetur
uelle q. sic in. l. heredi. s. filia. et. s. se.
ff. de pactis dic ut ibi

Ubi autem Hereditatem in
fanti delatam pōt pater p infante adire
uel repudiare restitutione in integrū re
seruata filio et semel restitutus iterum
non restituitur hoc dicit

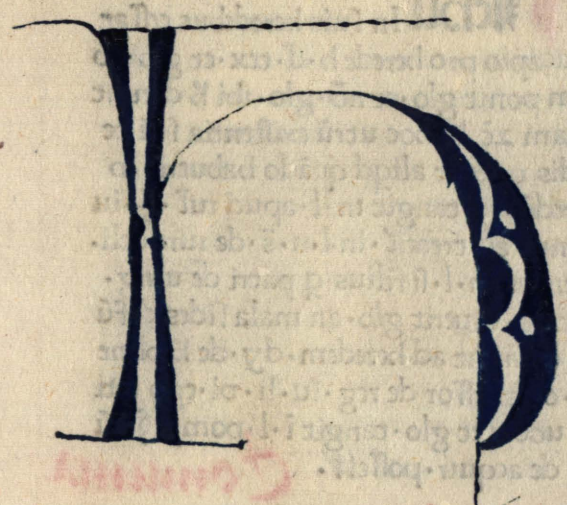
In seruis In hys que pmāsu
ra sunt penes filiū patri nō querit usus
fructus hoc dicit **De hereditatib;**
Decurionum nauicula;

Sil nauiculam
Hereditas eoꝝ qui in
hac Rubrica nominat
si successores ab intesta
to non habent queritur illis qui sunt de
eoꝝ collegio. h. d. totus iste titulus hoc
qd dicit de decurionibus nō. q. quando
decedit aliquis de consiliariis sine herede
ab intestato non succedit fiscus sed ordo
consiliarioꝝ de illo consilio.

Explicite liber Sextus

Incipit liber Septimus.

de manumissis
de manu regis
de fidei iuramentis
de latronibus
de fidei iuramentis
de fidei iuramentis
de fidei iuramentis
de fidei iuramentis
de fidei iuramentis
de fidei iuramentis
de fidei iuramentis
de fidei iuramentis

Drum qui Vno modo legitur in decretis in terpositis ex falsa causa i iure uera tamē i facto Alio modo legitur eō et scdm utrāq lectu breuit hoc dicit Decretū ex falsa causa i tpositū fauore libertatis nō rescindit hoc dicit secundū utrāq lectu. *De testam^{na}*

admissione

Ex testamento Quo utq ad cōfirmationē codicilloz regrat q sit hereditas adita tex. est i l. fi. i prin. i eo. et est tex. in l. iiii ff. de fidei omi s f liber. *Quero utrū apellatione reli quorū contineat liber rōnū tex. ē in l. si fueri. §. qo ff. d fidei gmis f liber.*

De fidei iuramentis hereditatibus in ca

Deberi Hec lex est bona quid si discordat in pōio cer te iudicis officio debet inter uentre cōcordādo casus i l. alieno. §. fi. de fidei cōmis f. liber. et de cōi fūo ma nu. l. i. circa prin.

Qum proponas Oppo. et uideē q istud relictu libētatē sit cap tatorū. l. nō nunq de condi. et demo. solu. hic cōferē in uolūtate heredis ibi in uoluntatem extranei

Item adhuc Oppo. q in uo lūtate heredis nō possit conferri ut. l. senatus. §. i. ff. de leg. so. ibi fuit colla tū i liberam uolūtate sed fuit dictum si placuerit nam intelligit arbitrio boni uiri casus est in l. tays §. sororem de si dei g. liber. q est notabil. Ad hoc facit p statutis Consuevit dari libertas cer tis hominibz faciendi qquid placuerit ibi est nō. tex. de illis uerbis putauerit

extimauerit et simulibz habetis in l. si sit ff. de. le. i.

Qum quidam Quero quid si heres puenit executores in soluendo legata ad pias causas an executor heat act. tex. est nō. in l. libetas si cont uenci on §. i. de. bo. li. et ibi dy. tangit

Notat Dicit glosa ex l. cōrecta potest argumētū suū si sit in iuris cōpo re inclusa nō al ut in l. i. de cōrunc. cū eman. l. i. eius et in c. aut. de pben. li. vi. quod ad h bñ fatit

De legitima libertate tollenda

al' latina o

Regula sup de iure delibe. l. nec emere nec uendere Ista regula fallit hic fauore libertatis simili ratione fallit in l. iiii. in fi. de pa. qui fi. dis. l. cē fa uore ultime uolūtatis ut l. si cont. f m unū casū ff. de le. i. fallit etiā in odium dñi atrocitatis fūuz ut insti. de his qui sūt sui ul alie. iuris §. fi. l. cē fallit in odiū mendētis ut ff. de eue. l. iulianus. §. si ticius Item fallit etiā in l. q uis. ff. de pigno. acti. sed i prope Nam fa lit qā ibi creditor non cogit uendere sed ostendē pignus debitori qui uult il lud uendere. *Alia uero regula ut qs nō cogat i uitus emere Fallit in casibz spe dialibus rōnibz Primo i l. iulianus. §. idem celsus ff. de actio. emp. et l. cōu. diut. §. fi. ff. cōu. diut. et in l. cū fūdo. §. si fuerit de iu. doc. Et in istis casibz est ratio fallendi ne qs inuitus i cōione uniat cont l. si non sortē. §. si cētum. ff. de condi. inde. et l. fundus ille cum glo. sua. ff. de cōtēhen. empei. Fallit etiā fauore ultime uolūtatis ut d. l. et si cont f m aliū casū et insti. de leg. §. nō solum fallit fauore ecclie i aut. de ali. et emphr. §. si uero f m pdictā l. cē fallit fauore fisci. ut l. Cōtē ferro. §. i. §. de publicis quod nō et ppetuo tene menti*

De seruis rei pub
lice manumittendis

Sita ut Nota hanc l. et l. v. c. de decur. in l. nulli q cuiusq uni uersitatis nomine q in creatione sindici oniuersitatis debz interueniri auctōitas

superioris alis dixi de hoc i. l. actor. ff. re
ra. haberi

*De usurpatione p. ep. rion
S. uel protru. d. r. u. l. ca*

Il contra Nō ex hac l. q
res q non possūt alienari ul ex disposici
one l. uel ex disposicōe defūcti non pnt
usucapi. Nō etiā pma glo. h. g. l. quā al
legauit tibi q phibita venditione ptesta
torem uideēt phibita donatio. ita tenet
glo. h. ita uideēt tex. in l. uoluntas s.
de fidei gmi. et ibi dixi.

Uenditor Hic nō pmo qd
pbo nō re. pbo 2° nota q usucapio ab
sorbet dominium

Il parce Nō ex isto fine q res
vi possessa non pōt usucapi donec i po
testate domini ruerat h. dicit hoc tam
qd dicit intellige. r. eius q est expulsus
ut pbat ff. de p. cario. l. certe. §. 1.

Quum sit Istam l. in telligo q
est furtiua respectu iuris creditoris et
illo respectu nō pōt usucapi sed si exē
neus subripuisset esset furtiua etiam re
spectu dñi. Ita pbat ff. p. solutio l. fi. p.
soluto l. i. §. fi. et de usucapio l. seqē
si rem

Ex causa Intellige fm ueram
opi. de eo qd dat ex causa trāfacōis de
eo uero qd ex causa trāfactionis r. tinet
et tūc i eo non transferē dominiū nec
usucapiendi cōditio ut l. p. fūdo s. de
trāfactio. qd intellige ut pfecte dixi. ff.
eo. l. i.

*De usurpatione
pro Donato et al*

Irritam De materia ista uide
plene in l. celsus ff. de usucapio. Barto.

LES Ex hac l. appz q maritus est
dominus rei dotāl qd si i cum non trāf
ferē dominiū nec usucapiēdi cōditio fm
regulā positā in clauibz de cōhen. emp.
et l. pomp. §. si iussu cuz sua glo. de ac
qui. possel. Item appz q maritus possi
det rem dotalem si enim nō possideret
nō usucaperet pbat in l. pomp. §. sūt
in dotē. ff. de acq. possel.

*De
Usurpatione pro herede
Rubrica*

Nichil In suis heredibus cessat
usucapio pro herede h. d. tex. et glo. rō
nem ponit glo. et nō glo. ibi h. dicunt
qdam 2^c In hoc utrū existentia sui he
redis opetur aliqd quādo habuerit co
heredē dy. tangit in l. apud iul. §. iu
lianus ad trebell. in l. ii. s. de iure deli.
plenius in l. si filius q patri de uulg.
et pup. Querit glo. an mala fides defū
cti transeat ad heredem. dy. de h. plene
in c. possessor de reg. iu. li. vi. ego teti
gi uobis et glo. tangit i. l. pomp. §. cū
qs de acquir. possel.

*Communa
De Usurpationibus*

Ulm ex cuncto Glo.

intēt matiam h. utrū colong possideat et
constat q non Sed nūqd admittatur
possessio si colonus deiciat uidebitis in
l. fi. i. de acquir. possel.

Nam pridem Res fiscales
non possunt usucapi Bartolus

Il in alia Mala fides actoris
nocet successorī uniuersali hoc dicit

De usurpatione transmissenda

Ulm nōstris Reuētis
altoz tempozz curicul uel circulis
Res mobiles usucapiunt triennio apos
sidente titulo et bona fide nec supueniēs
mala fides eam i ērūpit et sublata est
differētia rez italicarū et puñtialium
hoc dicit tene mēti q ad pscrīpcoz reg
rit titulus et bona fides et possessio cō
tinuata Idem i usucapione Itē nō q
mala fides supueniēs non i ērūpit secg
de iure canonico ut. c. ii. de reg. iu. l.
vi.

*De aq. uenda et tūda p. s.
"fessione"*

Per liberam Per liberam
plonam qrit pmo Ignorati usucapiēdi
conditio demū sciēti. h. d. glo. tua trac
tat quādā matia 2 essēt due materie p
mo qrit debeat h. intelligi an utroq ge
rente in aīo an altero tātū An qratu
dñō habuistis tex. in l. fi. s. si qs alte
uel sibi 2 ut pbat in l. qui michi dona
tū de donacio. 2° glo. intrat h. matia
quedā possessio habet multū facti 2 pa
rū iuris qdam multū iuris 2 pax facti

quod plene ex animo in .l. is qui p ep
cor. ff. de usucapio.

Inus Hec est bona lex in his
ad q quis tenet patietia habet p cōsen
su hoc dicit Oppo. de .l. qui uas. §.
uetare. ff. de furtis ubi in dubio quis p
sumitur contē dicere So. hoc ē uerū nisi
i his q quis tenet facere h est casus h
Nō g qui possidz sciētē uenditore p su
mit q ei fuerit possessio edita ut h Et
istud qd tex. dicit diu denotat facti ac
cidēciā non iuris ministeriū fm glo. 2
bene hodie tamē instrumto uenditionis
ponūt illa uerba quā rem cōstituit suo
nomine possidere Itē quomodo dedit
ei licētiā apndēdi 2c Item debes scire q
si pcedit titulus 2 postea sequat posses
sio in dubio psumit possidere ex titulo
pcedēti ut nō. in .l. qdam. ff. de rei uen.
Nō illa ūba q dicit rex. oīa quecūq ut
dnm gessisse Ex h habes q testis into
gatus de possessione recte assignat rōnē
sui dicti p hec uerba dico ticiū posside
re ga uidi eū locare fructus recolligere
et alia ut dominus facere ar. h. l. facit
ff. de soluc. l. ticia. Plus dicit glo. nost
ra h q etiā si nō sit dominus i dubio
isti actus psumūt fieri tāq a domino
Querit h utrū possessio edita possit p
bari p instrm h tex. facitq sic Tu dic q
editio possessionis ciuil bene pōt pbari
p instrm dum dic cōstituit se suo nōie
possidere 2c sed editio possessionis nāta
lis seu cōporal ita demū pōt pbari p
instrm si esset affectū in cōspectu. l. rei
uendite ita posset itelligi. l. pda. ff. eo
et ibi dixi post la. de are. 2. doc. h tan
gūt Ex his g uēbis instrm. que dicunt
uenditit editit n pbat possessio edita
nisi i cōspectu fundi tūc esset plā illa
uerba uide dicit d. ia. de are. in d. l. pre
dia qd est notādū q p illa ūba editit
et uēdidit uideē pcedere autem seu li
centiā accipiēdi possessionem sua aucto
ritate ut d. l. pda.

Donatarium Infanti qrit
possessio rei sibi edita Oppo. de .l. i.
§. adipiscimur in fi. ff. co. sol dantur
multe Finalit dicit dy. qdam sūt res
in qbus infantis cadit affectio ut i ali
quo iocali 2 tūc ei qritur possessio ut h
qdam sūt in qbus infantis non cadit eg
affectio 2 tūc stetur contrario Bar.

Hec Possessio nudo animo nō
querit sed nudo aīo retinet 2 qui ad
possessionē nō accedit metu psonē possi
onem nō pōt h dicit Circa. l. nostra
esset uidēdū qd sit possessio 2 quotuplex
sit possessio 2 qrit acgrat 2 qualitē pdat
et qd sit possessionis effectus Ista oīa ex
aminant. ff. eo. l. i. in prin. i illis glo.
magnis qui uolūt rpetere thant h 2
ibi ego dixi plenissime

Uim nemo Nemo pōt
sibi causā possessionis mutare nulla cau
sā supueniēte legitima h dicit Hec lex
legit i glo. nra duobus modis ul ēbus
Primo q colonus meus rē meā alteri
uenditit ut. §. qbus. §. ti. 1. 2. mō le
git q pmo sibi uoluit possidere Postea
alteri uenditit et editit Ista lec. labōat
eodē mōbo cū pcedēti Aly dicūt q h
colonus emit ab eo quē sciebat nō dn̄m
terre licet hēat titū. nō tñ habz possessio.
Non enim pōt mutare causā possessionis
sue h est uerus casus et nōbil in hac. l.
Circa hāc. l. pmo ē qdēdū quot modis
mutet causa possessionis dic ut i glosa
Secdo qrit glo. pōn. aliqs emit a colono
et colonus editit sibi utrū iste tal emp
tor poterit p̄scribere et detminat glo.
tua q sic p. l. non solū. §. ult. ff. de u
sucapi. difficultas h. qonis pendet ex
h ga ab uno hz titulū ut a colono ab a
lio hz possessio. ut a dn̄o et tex. in .l. eū
qui. §. penultimo. ff. de pub. uidet r̄g
rere q quis hēat titulū et possessio. ab eo
dem glo. tangit. ff. de usucap. l. cū so
lus et ibi p̄fectissime ex aminauit

S nulla Qui occupat posses
sionem sine causa tenet eā r̄stituere hoc
dicit.

Improba Possessio utiosa
non pdest ad usucapionem hoc dicit.

Per procuratorem
Hanc. l. habuistis sup eo. li. dic ut ibi.

Et ex uera Iustus titulus
et improba possessio ad usucapionē nō
sufficiūt h. d. ut. l. stipulatorem. ff. eo.

Nemo ambigit Posses
sio non prodest ad usucapionem h. d.

Uicia Vicia realia trāseūt cum quolibz successore h̄ dicit est uerū i uiciis realibus et q̄si realibus uicia uero p̄sonalia ut est mala fides t̄nseunt cum uniuersali succore nō ad singularē uidebitis. i. ti. i. l. i. de iure t̄n canoico ut detur aliud ut nō. per. dy. i. c. posfor de reg. iu. l. i. vi.

Ex liberis Ista est una de osti-
tutionibus quas Roffre. cōmēdat Oppo-
de. l. iii. §. quod. ff. eo. et. i. peregre. §.
quibz eo. ti. So. q̄tuō sūt casz Primus
q̄n fuus ul' colonus deicit Scdus quā
do fug ul' colong edidit et istis casibus
dñs possessione p̄uat ut. ll. c̄rys q̄nq̄
fuus ul' colong derelict possessionē ul'
pdidit et istis casibz non p̄uat dñs pos-
sessione ita loq̄tur hic. *De longi*

temporis prescriptione

Uim post motam

Perempta instantia remanz uitiū liti-
giosi q̄d ad singularē successorē non trā-
sit qui adminiculo auctoris non utit̄
hoc dicit Oppo. uicia trāseūt ad succo-
res ut. s. ti. i. l. i. uicia so. ibi de uitiis i
alibus ut nō in dicta. l. uicia **Oppo.**
s. de pact. l. postq̄. liti. So. et ē notādū
si q̄dem i stātia perit t̄niētio ul' c̄selu
ptiū q̄ r̄nutiauerūt t̄m instācie durat
uiciū litiigiosi ut h̄ secz si r̄nūciauerūt
liti h̄ ē casus in d. l. postq̄. liti. q̄a r̄uc
res desinit esse litiigiosa ita tenz ista gl.
quā uide et signa **Nō** ḡ q̄ p̄ trāfacti-
onē sup̄ re seu sup̄ causa purgat uitiū
litiigiosi secus si tantū fiat sup̄ istācia
facit ad h̄ q̄d habuistis nōbilit̄. s. de iu-
dic. l. p̄perādū. §. et si q̄dem et q̄ habu-
istis nō. i. de fruc. et liti. ex. pen. l. ii.
Oppo. in aut. ut sponsal. largi. §. rur-
sus ubi dicit q̄ uitiū p̄sonale necz sing-
ulari successori So. factor q̄ in h̄ est ali-
quid i mutātū p̄. d. §. iō uide aut̄.

Malefidei Hic est casus i quo
ad p̄scriptōz longi tēporis r̄q̄rit̄ sciētia
eius cont̄ quē p̄scribit̄ q̄d est cōt̄ regu-
lam. i. eo. l. fi. ceta dic ut in Glo.

Emptor Hec est bona lex Ex-
ceptio p̄scriptōis pōt opponi i initio s̄z
post lit. test. p̄bari h̄ dicit Hic uideē
casus q̄ exceptio p̄scriptōis non i pe-

dit litē testari **In**griū dicit doc. q̄
p̄scriptō ē inuēta ut sit liciuz finis. ff.
pro suo. l. fi. §. ipedit lit. test. ut. s.
trāfacti. l. fratris et ibi tetigi et de lit.
test. c. i. 2. ff. de ubo. signi. l. trāfacta
finira et p̄ Guil. i. l. elegat̄. §. si qui
post. ff. de condi. inde. no obest hec lex
q̄a nō opponebat̄ ad i p̄diēdū p̄cessū
s̄z adiustitiā cause postulabat enī se ab-
solui a peticōe non ab initiatia ut hic di-
cit textus

Hec bona Memēto q̄n facis
articulos super p̄banda p̄scriptōe q̄ cō-
cludat tēp9 p̄scriptōis an litē test. ut
hic dic̄ tex. et dixi plene de h̄ de usuca-
pionibus. l. celsus et h̄ p̄ doct̄.

Uper longi Illud q̄d
dicit glo. q̄ bona fides p̄bata eo ipo-
q̄ nō p̄bat̄ q̄riū est uerz s̄z p̄scriptio debz
p̄bari q̄lit̄ aut̄ p̄bet̄ p̄scriptio p̄tinuata
dicit̄ doc. h̄ Ex. r̄iecturis Ex. p̄tita et
p̄nti possessione nā si possiderē iā sūt xx
āni hodie possideo p̄sumor medio tēp9
possedis̄ q̄a p̄scriptio solo aio r̄tineē di-
xi plene i. l. celsus de usucapionibus et
hic per docto. Bar.

Um in lege Presentes dicūt
q̄ sūt de eadē prouincia et debz. i p̄ci
ubi p̄res habēt domiciliū non ubi res ē
sita Item ad p̄scriptōz scia eius contra
quē p̄scribit̄ nō r̄q̄uit̄ h̄. d. h̄ lex q̄ est
multū nō. et singularis Nō glo. sup̄ u-
bo in una prouincia Inprouincys uō q̄
ad huc hodie r̄gūt̄ p̄ p̄sidem habz locū
ad huc h̄ lex In locis uero i quibz q̄libz
ciuitas habz sua r̄gimīna habet locū
q̄d dicit h̄ nō glo. quā uide et signa ibi
eod̄ obfūdō q̄tū ad tēpus non quātū
ad subām ut. s. de seruicu. l. ii. *h̄*

*causis cessat longi temporis
prescriptio rubrica.*

In seruorum Vide glo.
sup̄ ubo eū Intellige h̄c glo. si legiē ca-
sualit̄ tūc inuit̄ q̄ in rebus mobilibus
nō pōt habere locū p̄scriptō longi tēpis
quia h̄z locū usucapio si legiē tēpōalit̄
cū pro q̄n t̄n dicit q̄ non habz locū u-
sucapio nec h̄z locū p̄scriptō et tūc f̄m
istam f̄az non negat̄ q̄n res mobil̄ pos-
sit p̄scribi longo tēpore tūc non ē neces-
se post usucapionē ut h̄ uidistis. s. de
seruis fugi. l. i.

Unus Hanc. l. intellige qñ possi
debat totū fūdū non tñ hēbat titulum
nisi i mediate nā si titulū et bonā fidē
haberet in toto p̄scriberet totū 2 p gñs
repelleret cō diuidundo non p̄scripci
one s3 exceptione dominy.

Hereditatis Que sit rō q
petitio hereditatis non dat cōf titulo
possidentē dixi. s. de peti. heredi. l. heredi
tatē glo. h. ponit aliā rationem.

Qly nō obitū longi tpe p̄p̄o

Iste totus titulus ponit qñdā p̄son
as q̄ iuuatē aduersus. x. ul. xx. annos
p̄pter abntiā ul p̄ptē aliam causā ut
sūt minores milites medici qui sūt in
plio ad curādas plagas et similes et h
sufficiunt pro casu Bartolus

Deuersus Creditores

Mutuum Conē ypo
techam p̄scribitē longo tēpore a quocū
q possidente excepto debitore et q here
de h. d. cū. l. se. Querit glo. q̄ est rō q
usucapio triēny nō ipedit ypotecham
l. iusto. s. nō mittat de usucapio. i. de
pigno. l. usucapio rōnē dic ut i glo. q̄
est nobil Bartolus.

De quaduē

Notum est Inqbus cūq
rebus denunciatis fisco i pat̄moniū nō
īcorporatis h3 locū p̄scripcō q̄tuō āno
rū h. d. p multū nō Bartolus

Omnes Qui emit a fisco aliq. rē
eāq fisci non pōt p ea re uentri sed cō
ueniēdus ē fiscus. i. q̄driennū nō pgea
hoc dicit Bartolus.

Ene azenone Quod sup
l. p̄xima statutū est i hys qui emerunt
a fisco ead hnt locū i hīs q emerūt ul
alio titulo r̄ceperūt ab augusta ul p̄ci
pe ul eoz p̄cūtrōib3 h. d. ar. p Byptis
principis q nō ualēt añ coronationē et
de h h p Cy. et specu in titu. de Bypt
is p̄ntatis s3 h non ē nostrū disputare
sed qd̄ impator uelit dicit Bar.

De dūce l' templorum

Uniuersas Ego dixi q
hic ē casus exp̄ssus p Glo. in. l. fi. de
iure emphi. q̄ dic q p̄diū emphiteotich

um l3 nō possit uendi possit donari que
glo. poito q al̄ esset uera tñ in re emp
hiteoticha cōmuntē nō ē uerū qā nullo
titulo p̄t alienari ut h uides et de hoc
nullus tangit Bar.

Si quemq3 Nota cōf eos
qui possessiones alienas emphiteotichas
occupant et eas faciūt sibi renouari q n
ualēt ut p̄bat. i. de fun. et sal. re. pu. l.
fi. de ubo ad ubū qd̄ tene mēti Et potes
ponere exēplū in piscina quā occupauit
iste nepos dñi iohānis ut nō ualeat re
no atio si ei fieret

De p̄stipnō

xxx uel xl annorum

Um asseruas Res
uendita propter tributa non soluta
non obseruatis omnibus solemnita
tibus uendicatur nisi triginta anno
rū p̄scripcō int̄uenerit h. d. Querit
quot sūt necessaria ut ualeat uenditio
p̄pter t̄bura nō soluta dic glo. quā
quā uide et signa solū g h uideēt q r̄tra
ētē uenditio qā facta est uili p̄tio Sed
cōf qā si res fuit subastata ut h uideēt
p̄sūtio et nō p uili p̄tio qā fuit uēdi p
eo qd̄ r̄periri pōt s3 nō segrur subastata
g iusto p̄tio uendita ut uidistis casū in
re mobili in. l. si quos. s. de rescin. uen
di. Item Oppo. ille qui emit a fisco
ē securus ut. s. ti. ii. l. ii. et. l. bene So.
illud ē uerū in fisco uendēte rem ut p
p̄am h uendit ut alienā Item Oppo.
de. l. iii. et. iiii. qd̄ me. ca. ubi opp3 q ille
qui uendicat p̄tiū r̄stituat So. ibi p̄ciū
fuit uerū i eius utilitatē h nō et eod̄
mō solue q̄riū. ff. si uen. pig. ag. l. i. et. l.
emptor. ff. de rei uen. et. l. necessē. s. de
pred. minorum.

Male agitur Qui palio pos
sident nullo tēpore p̄scribit h. d. circa. l.
nostrā q̄rit dicit h p̄cario possidentibus
de qbus intelligit Ego intelligo large
de omni eo qui possidet nomine alie
no ut puta colonū emphiteotā feudata
riū et similes Dices tñ h non est uerum
in emphiteota et feudatario q possidet
nomine p̄p̄o nātalit tñ So. fateor q
licet noie p̄p̄o possideāt r̄tēplacione tñ
alterius possideāt qā si p̄cario recepit g
distinguit Aut recepit p̄cario ut deti
neret ul nātalit tñ possideat et idem
Aut non possideat nātalit et ciuilit̄
et tūc p̄scribit Dosto. nostri dicūt q̄ istā

*uenditatio
temporis ex
ceptione*

Glo. Nam licet p̄cario possidēs utroq;
iure possideat tñ semp dñm r̄cognoscit
Ideo non p̄scribit sicut dicimus in ephi
teotario colono p̄. tal̄ r̄cognitio inf̄
rūp̄t p̄scriptōz iam c̄ptā ut. i. co. l. cū
notissimi. §. imo etiā et. §. multo ma
gis eam incohari i pedit ab iitio Et tñ
dico q si Colonus p. xxx. annos nullā
pensionē solueret nō p̄scriberet l3 Mar.
antiquo glosatō dixerit q̄riū hoc tenet
h Glo. plene qd ē uerū nisi colonus inf̄
uerterit posses. nō admittēdo dñm ue
niētē inceptit sibi possidere tūc enim q̄a
non r̄cognoscit dñm ista p̄scriptio inci
pit currere et hoc sentit Glosa ultima
hutus legis. **Q**uero licet colonus nō
p̄scribat rem an p̄scribat actiones p̄so
nales ne ab eo possit peti p̄sio seu mer
ces certe Glo. dic q sic. xxx. ānis a die
q̄ peti potuit quod puro uerū ut. i. l.
proxima Vltimo nō istū tex. in fi. q̄a n̄
est ueniēs ut q̄s cogat sup iure suo si
gulis annis publice p̄stari Et sic facit
q in debito ānuo una petitione pōt pe
ti ut p̄ p̄senti et p̄ futuro tēpore cōdep
nēt ut uidistis. §. de fideiōmiss. l. i. ubi
feci te nōre id Cy. hic.

Sicut in rem Omnes act.
que minori tēpore nō tollūt. xxx. an
nis tollantur q̄ p̄scriptio tēpōe pupilla
ris etatis cessat et dōm it h. d. h. lex ui
de Glo. sup uerbo p̄secutione Ex q̄ nō
q̄ offitiū iudicis tollit spatio. xxx. āno
rum sicut actio Oppo. et uidet q̄ p̄mis
sionē executoris actio non p̄petuet ut. ff
de eo. p. quē fac. e. l. fi. i. prin. ex qui.
ca. maio. l. fi. ait p̄tor i fi. cū. l. se. So
glo. dic. h aliud de iure ātquo aliud de
iure hodierno. **A**ly dicūt alio mō nec
ubi Glo. soluit bene istud q̄riū la. de a
re. soluit optime et etiā d. ia. brutū

Quedā p̄scriptō est odiosa q̄ currit solū
ex negligētia non petētis nullo actento
fauore p̄scribētis nā p̄scribit siue sit bōe
fidei siue sit male fidei et ista inf̄rūp̄t
p̄ solā executorū missionē ut h et l. cū
notissimi in prin. ratio q̄a cū sola negli
gētia currat cessante negligentia debet
cessare Ista aut negligētia dicēt cessare
solū p̄ solā executorū missionē ergo ac
Quedā est p̄scriptō mere fauorabil̄ ut
p̄scriptō tēnūt q̄ currit fauor possidētis
p̄pter titū. et bonā fidē et ista nō inf̄rū
p̄t p̄ citatōz nec p̄ lit. test. nisi i effec
tū ut. l. si p̄g acceptum de rei uen. rō

q̄a induc̄ta est fauore possidētis qdā ē
zmunis p̄tim fauore possidētis p̄ti o
dio negligētis ut p̄scriptō. x. ul. xx. ā
norū et in ista eligitur qdaz media uia
ut nō inf̄rūp̄t p̄ solā executorū missio
nem l3 p̄ lit. test. ita loquūt iura alle
gata h i q̄riū p̄ glo. et l. more. §. de r̄i
uin. et. ff. p̄ emptōe. l. ii. §. fi. **Q**uō
q̄ sūt actiōes i rē et q̄ sūt i p̄sonā que
sūt uniuersales et q̄ sp̄ciales dic ut i gl.
Quō an iudicis offitiū p̄scribat ēte sic
ut h p3 i tex. dū dicit p̄secucōz dic ut
d. l. l3. i. de excepti. **Q**uero aliq̄s possi
det bona fide respectu dñi q̄a putat se
dñm l3 mala fide respectu cōditoris q̄a pu
tat rem obligatā An iste dicat bone fi
dei ul̄ male fidei Glo. h dubitat tex. ē
ff. qui potio i pigno. habe. l. qui bal. §
fi. dixi uobis i. l. si q̄s fūdū in fi. ff. de
acqui. p̄sio. ubi etiā istud tāgit **Q**uō
dicēt h q̄ h p̄scriptō currit ac̄ adultū
et cōt absētē an inf̄stituat Glo. tenz q̄
sic et bñ p̄ titū. §. si ad uer. p̄scrip. **Q**ue
rit glo. q̄ sūt illi casus i q̄bus p̄scriptio
nō habz locū dic ut i glo. **Q**uō an ad
istā p̄scripti. xxx. ānoz r̄grat posses
sio expte p̄scribētis Glo. dicit q̄ sic et si
ru dicis **Q**uō ḡ debitō p̄scribit ac̄ act.
p̄sonalē cū nichil possideat dicit glo.
imo q̄si possidz h dicit glo. h sup ubo
ul̄ ius in re dñi ad p̄scribēdū rē ul̄ ad
p̄scribēdū aliq̄d ius regit̄ possessio uel
quasi q̄a sine possessione p̄scriptio nō p̄
cedit ut. l. si sine possiōe. ff. de usuc. nō
i. c. sine posses. de reg. iu. li. vi. **S**ed ad
p̄scribēdā liberatōz ab aliquo iure ul̄ ab
aliqua act. nō r̄grit̄ aliq̄ p̄sio ul̄ q̄si
sufficit enim solūmō negligētia nō pe
tentis ut. l. sequitur. §. siq̄s de usucap.

Omnes notendi Omnes
act. que. xxx. ānis spatio uel minori n̄
tollūt q̄ginta ānis tollūt h. d. h. uidet̄
exp̄sus casus q̄ exceptio p̄scriptōis
xxx. ānoz ul̄. xl. ipedit lit. test. ibi
nullum ius uel publicum ac̄. quod ex
tinctum est moueatur. **N**ota q̄ dicit
moueatur et sic ipedit moueri i iudicio
et litē sup eo agitari et sic inuit tex. §
eo. l. proxima i fi. ibi nulli mouēdi.
Itē p̄ hac. l. dicūt ul̄t mōtāni q̄ hodie
obl̄io tollit tēpore licet olī secus ut. l.
obligatōnū fere. §. p3 de actio. et obli.
et h colligūt ex ista. l. ibi sicut lib̄ et p̄
ut saluberrime legis et. l. p̄missaria ad
monite securus p̄ h. §. l. proxima circa

prin. ibi uiuendi ultius nō hēat faculta
tē qđ dic ut plene dixi in .l. fi. ff. rē rā.
habe. cetera dic ut i glo.

Precriptionem Curia
les non p̄scribūt libertatem .xl. annis
hoc dicit.

Quimperit Prestatio tributi
q̄ fit i recognitionē uniuersal̄ dominii
tēpore nō tollit h. d. Et ar. q̄ petitiōi
detimaxo non possit p̄scribi. **Q**uerit
glo. h. an idē sit in emphiteota dicit gl.
q̄ sic ut. i. eo. l. cū notissimī in fi. ista
q̄stio pōt intelligi duobz modis. Vno
modo an emphiteota nō soluēdo p̄sio
nē liberationē p̄scribat et tūc si glo. di
ceret q̄ non malediceret quia omnis ac
tio et omnis petitiō tollit tātō tēpore
ut .s. eo. l. sicut. Nec obstat h. lex q̄ lo
quit de p̄scriptiōe q̄ fit i recognitionē
uniuersal̄ dominii. **I**te pōt intelligi
hec q̄stio an idē in emphiteota soluēte
p̄sionē ut nō p̄scribat dominii s̄ mō
Glo. diceret uerū. **I**te pōt intelligi
an idem sit i emphiteota. s. an soluēdo
canōne p. xxx. ānos ul. .xl. p̄scribat ius
emphiteotichū licz ab iitio iura emphi
teotica non fuerūt et cessā et tūc dicit
uerū sit hac. l. p. mittit p̄scribi dñm sal
ua p̄stat. tributi ita emphiteota pōt p̄
scribere ius emphiteotichū salua cano
nis p̄stat. s̄ nō. s. de iure emphi. l. n. i
fi. magne glo.

Quam notis Hec reputat
bō lex. Actioni ypotecharie ab exēneo
possessore. xxx. ānis p̄scribit nisi fuerit
interrupta a debitore ul. eius herede. xl.
ānis. **A** secūdo uō creditore uiuō de
bitore similiter. xl. ānis idē si eo mōtuo
si eius utat̄ adminiculo al. xxx. ānis
Idem i iure offerēdi s̄ dicit usq̄ ad
s. illud dicit h. i. fi. p. solā uētiōne p̄
scriptō interruptur cōt̄ ymmo etiā p̄
executoris missionē. s. ea. l. sicut. So. s̄
ūbū solā excludit lit. test. non executo
ris missionē dicit bñ. **Q**uerit glo. qñ
p̄scriptō iitupit p̄ citationē utx̄ actio
p̄petuet̄ in .xl. ānis an debeat ichoari
de nouo p̄ma p̄scriptō glo. h. dicit dñi
gēter aduētēdū q̄ p. solā lit. test. arti
o p̄petuat̄ in lōgius tēpus ut i. eo. in
fi. nō p̄catōz qđ est nōndū l3 glo. de
s̄ dubitauerit. s. eo. l. sicut i fi. Glo. q̄
est sup̄ ubo executione Et istud qđ glo

dicit est uerū ex pte rei eo casu quo ex
ceptio est tēporal̄ exceptō p̄petuat̄ p. so
lā uent. ut. l. si ueritas de nō nu. pe. et
hac glo. tēuit d. R. y. mal. i. qđā. q. i
q̄ disputauit. Et facit ad q̄stionē q̄ fu
it i ciuitate ista atēq̄ uenire Statuto h̄
cauet̄ q̄ qui nō pecyt debitū p. decēniū
non audiat̄ ulterius. Modo qđā pecyt
debitū p. solā citationē et ex inde sūt e
lapi noui. x. āni an sufficiat certe nō
sufficit creditori q̄ illa citatio interrū
pit p̄script. p̄ma nō autē p̄petuat̄. Et
uide hac glo. sup̄ xobo ex uētiōne quā
etiā nō et tene mēti. **Q**uerit glo. quō
pōt durare actio ypotecharia cū p̄sona
l̄ extinguat̄. xxx. ānis dicit ut. l. i. telli
git̄ de re. ip̄igno. al. de lit. pig.

Quō utx̄ creditor possideat pignus
Glo. h. disputat xortas est q̄ possidz in
omnibz p̄terq̄ quo ad p̄scriptōz ut. l.
fui nōie de usucapio. Quō utx̄ iuri
offerēdi possit p̄scribi tex. ē h. q̄ sic gl.
hic uidet̄ tenere grū et glo. i. l. si rē. s̄
omnis de pigno. actio. Doct. nostri cō
muniter dicūt q̄ est qđdā ius offerēdi
qđ competit p. modū iuris utputa fug
creditor habz ius offerēdi p̄mo creditōe
possidēti pignus et cōfirmādi sibi pign.
hoc tollr̄ spatio. xxx. ul. .xl. ānox ut
h. Quoddā est ius offerēdi qđ opetit p.
modū cōdā facultatis xobi grā debitor
pōt qñdocūq̄ uult offerre debitū credi
tori et pignus reluere. Ista facultas nū
q̄ pōt p̄scribi sic nec alia facultas eūdi
puiā publicā q̄ l3 p. mille ānos n̄ iueris
lēp̄ poteris ire ut. l. uia publicā. ff. de
uia publica.

Illud autem In obligatio
nibus i diē ul. sub additione incipit cur
rere tēpus adueniēte diē uel cōditione
et rei obligate p. scdaz cautōz ul. debiti
agnitionē fit interruptio p̄scriptionis
h. d. **Q**uerit Glo. h. quot sūt modi i
terrūpēdi et de effectu iitruptōis de q̄
matia feci tibi unam repetitionē i. l. na
turaliter. ff. de usucapio. et uide ibi et
ibi nō hanc glo.

In his etiam In obligatō
nibus ānuis ul. mēstruis nō iitium ob
ligationis sed iitū tēporis i quo solu
tio cessat iispicitur h. dicit. **Q**uō et reuo
co in dubiū i obl̄ ionibz istis ānuis uel
mēstruis a quo tēpōe i cipiāt currere p̄
scriptō. In h̄ sūt tres seu q̄tuō opinio.

Vna est q̄ a die cessationis incipiat cur
rere p̄ illo āno quo est cessatū in fo p̄
fo in 3 p̄3 et sic de singul̄ Et sic quot
sūt p̄stationes tot sūt tēpora Scda est
q̄ ab ip̄o iūcio quo cepit cessare icēpit
currere p̄ toto tēpōe et sic p̄ sequētibz
tūc dist̄nguit et ista est opi. io. et Glo.
etiā q̄ ista fa opi. est uera ī stip̄lone cū
stipul̄o ānua sit una p̄ toto tēpōe In
legatis uō sit uera p̄cedēs opi. q̄a quot
sūt āni tot sūt legata Docto. ultramō
ra rep̄ndūt hāc opi. Nam l3 stip̄lō ā
nua sit una tñ stat q̄ p̄ sequētibz ānis
est in diem ḡ ān diem nō currit p̄scrip
tio p̄ ānis sequētibz ut. s. ea. l. 3. illd
Ego uolēs substinere opi. Glo. nostrorū
q̄ l3 p̄ ānis sequētibz sit iūdiē tamē q̄a
p̄ eo qd̄ est de p̄nti pōt agi etiā de fūto
ut. l. i. s. de fideig. et. s. ea. l. male agit̄
ī fi. q̄ currit p̄scriptio p̄ toto tēpōe si
cut p̄ toto tēpore pōt agere Nec ob̄st
at. s. illd q̄a loquit̄ de oblione ī diem
q̄ nō pōt statim agi In legatis uero
dico idē qd̄ glo. q̄a cū ān diem nō sit
nata actio nō pōt tolli Sed si ponerēs
ān diē natā act. s3 exēutionē dilatātā
ut. s. qn̄ dies leg. ce. l. si cū p̄finitione
tūc dicere id̄ in legatis qd̄ ī stip̄lōnibz
et ita potest intelligi h̄ Bar.

Nulla danda Emphiteota
uel colonus uel pcurator nullo tēpore
p̄scribit hoc dicit Idem dicit. l. male
agitur. s. eo.

Si quis emp Per p̄scripti
onē lōgi tēpōis q̄rit̄ tus uendicādi ei q̄
habet titulū et bonā fidē Idē p̄ p̄scrip
tionē longissimī tēporis bona fide etiā
sine titulo factā Sed malefidei possessor
solā exceptionē acquirit Itē uolētus
iualor nō pōt referre q̄stionē dominy
h̄ dic̄ usq̄ ad. s. 3. et siquis Nō hic
tex. nā siquis 2c̄o. si sed h̄ sup̄ illis q̄a
nescio alibi et singularis est tene menti
hāc. l. quia tota ista lex est singularis
et notabil̄ et dist̄ngue ut tex. dicit.

Sed et si quis In reali ille
conē quē facta est missio ex p̄mo decre
to tam recupat infra ānū post ānū nō
auditur nisi de p̄prietate h̄ dicit.

Sepe Per litis contest. actiones
in. xl. ānis p̄petuāt h̄ dicit Bar.

De annali exceptione

Nuper Annali exceptione
sublata omnes p̄sonales acti. xxx. ānis
tolluntur nisi super his Lis fuerit con
testata ypotecharia uero. xl. annis et
illi qui non potest agere non currit pre
scriptio h. d. **O**ppo. dicitur hic q̄
omnes actiones personales tolluntur
xxx. annis excepta ypotecharia contra
s. ti. l. omnes So. fateor q̄ sūt alii
casus in quibus p̄scriptio. xl. ānorum
habet locū ut. l. contrā qd̄ nō in dua
bus legibus sequētibz ad illā Circa
hāc. l. Glo. format multas questiones
quid si bone fidei possessor p̄scribens p̄
diderit possel̄. p̄ inundationē Et sic
fuerit interrupta p̄scriptio an ī integrū
restituatur īundatione cessante Glo. de
terminat q̄ nō et bene quia non debet
quis restitui ad lucrū faciendum cū ali
ena iactura ut. l. sciēd̄ ex q. ca. maior.
de fur. ut. l. si is qui Vnde finis istius
Glo. que dicit sed ar. cont̄ illud ē uex
Quero unde nascatur actio coi diuidū
do et famī her. Mar. dicebat q̄ ex uo
luntate glo. q̄ ex quasi contractū ista ē
uera **Q**uero Vtrū istis actionibus p̄
scribatur Mar. dicit q̄ demū ei p̄scribi
tur qui non possidet Glo. uideēt dicere
conērium et sic si ego steti in coione te
cum per. xxx. ānos non potero agere
contra te ut diuidamus f̄m Glo. Do.
moderni sunt in contrā opi. Nam dō
nec stamus incoione et insimul possid
mus unus aliū recognoscit in sotio et
sic cessat p̄scriptio ut. s. ti. proximo. l.
cum notissimī. s. 3. et si quis Pre. actio
coi diuidundo et famī her. cōpetit eti
am ratione doli uel culpe **S**ed non est
dubium q̄ ea die qua tu non uis diui
dere doli cōmittis ḡ ea die nascet̄ ista
actio et ei non esset p̄scriptū et istud do
cto. cōiter tenet. **Q**uero qn̄ nascatur
actio pro sotio Glo. ponit hic dic̄ ut. l.
cōruptionē supra de usufruc. ut. s. pro
sotio. l. tam diu Querit glo. quid de
p̄sonali ex testamēto an cōpetet p̄ ser
uitute dic. **Q**uero quid de pignorati
cia actione dic̄ ut. l. si rem. s. omnis. ff.
de pigno. act. **Q**uero quid de act. de
positi dic̄ ut. l. si stipulatus sum michi
ff. de soluc. et ibi plene per me.

Et perfectius Si possessor
p̄scribens est absens uel furiosus uel in
fans uel in potestate positus potest ei fi

eri interruptio p̄scriptionis p̄ denūtiati
onem factam p̄sidi ul' ep̄o h̄. d. Aduē
te q̄ hec tota. l. loq̄ i fali Oppo. usu
capiōe triēni p̄scriptio longi tēporis
non interrumpitur nisi p̄ lit. contest. ut
l. si post acceptum. ff. de rei uen. dy.
So. corrigitur in quatuor casibus hic
exp̄sis In aliis remanēt iura ātīqua ī
correcta. **Q**ueritur an p̄ hanc. l. tollat̄
benefitiū restitutionis qd̄ in istis quatu
or casibus competit dic ut in Glo. que
dicit q̄ nō idem nō. in. l. iulianus al' ī
cipit nō solū. ff. ex qui ca. maio. Bar.

S **Lex multis** Hec est singu
laris Lex citatio facta seu libell. oblat9
sup una sūma uel oblione nō exp̄sa cā
uel sūma sufficit ad interrūpēdā omnē
p̄scriptionē que sub illius petitionis ge
neralitate potest cōphēdi h̄. d. hec nō
bilis lex et singularis. **N**ota q̄ p̄ce
dit libell. si exp̄matur quātitas licet n̄
exprimatur causa. **S**cdō notetis libel
lum ualere licet non exprimatur quāti
tas siue causa si tamē simpliciter dicam
aduersarium michi obnoxiiū. **N**ota
tertio q̄ qui ī p̄sonali libellū generalit̄
producit uidetur omne ius suum ī iu
ditio deduxisse hoc multū clare declara
tur p̄ tex. c. abbate sane de re. iudi. li.
vi. **V**ltimo nota q̄ general' petitiō
sufficit ad interrūpēdā p̄scriptionē
ī omnibus que sub illa generalitate cō
prehendūtur. **O**ppo. q̄ talis libell' in
certus non debet admitti quia p̄ eum
non redditur certus aduersarius an ue
lit credere uel cōtempnere Sol. fateor q̄
non debet procedere donec declaretur ta
men quātum ad interrūpēdā p̄scrip
tionē sufficit ut hac. l. **Q**uerit Glo.
quid si quātitates essent diuerse utputa
ex una causa decem et ex alia triginta et
cetera tunc dic ut in Glo. **Q**uero pōe
aliquis fecit citari aliquē generaliter ut
ueniret ei responsurus de iure utrū suf
ficiat hoc ad interrūpēdā p̄scrip̄tionē
puto q̄ non quia necesse ē q̄ dicat quā
titatem sibi debitam uel eum dicat sibi
obligatū Vnde de hoc saltem debet esse
certus reus utrum agatur p̄sonali uel
in rem uel utrum agatur de quātitate
uel inspē ut ex hac. l. colligitur. **Q**uo.

Et quoniam iudex suam p̄sē debet
Hec Rubrica continuatur per Glo.
Vel al' r quedam sūt solēpnitates que p̄

cedunt sententiam Quedam requirūtur
in ipso sentētie tempore Quedā sequūt
post sententiam de p̄ma loquitur iste ti.
de secūdo. i. ti. p̄ximo de tertio ti. i. d̄
excepti. rei iudi.

N **On semper** Non quicqd
Iudicis potestati cōmittitur necessitati
subicitur h̄. d. Vel al' r obum solere in
his que habent rōnem difformem non
inducit necessitatē h̄. d. diuido. l. quia
p̄mo ponit so. questionis tacite intellec
te Secūdo ponit unde oriebat̄ dubiū
questionis Tertio ei respondet uel illud
soluit Scda ibi p̄pter subscriptionem
tertia ibi ad eum 2c. **N**ota qd̄ dixi
ī sūmario nō quicqd 2c ut. l. non q̄
quid. ff. de iudic. **S**cdō nō q̄ uerbū
solere non importat necessitatē Nō qd̄
dicit non semp conuicto cum glo. q̄
negatio p̄posita signo uniuersali fatit
equipolere contrad' etorio suo simile ha
bes in. l. legiptimos. §. an g. ff. de leg.
tu. et. l. in bello. §. i. de capti. et postli.
reuer. Venio ad q̄ria. **O**ppo. q̄ iudex
cogatur p̄nuntiare contra absentē ut
s. de iudic. l. properand'. §. sin aut ex
gestis So. dicit glo. hec lex potest intel
ligi in reo absente et tunc illud qd̄ dici
tur non semp ponitur casualiter nō tē
poraliter quasi dicat aliquo casu coge
ris utputa si contē reū absentē liquet de
causa secus si non liquet ut hic et. l. cō
traria potest etiam ītelligi de actore ab
sente et tunc non semper ponitur casu
aliter sed tēporaliter Casualiter eo mō
quo. s. cōpellitur enim qn̄ de causa liq̄t
contra absentem secus si non liquet tē
poraliter quia cōpellitur solum iuxta
finem triennit et non ante ut. l. proper
andum. §. i. de iudicis et ibi nō. **O**p
po. de. l. absentem. ff. de penis So. glo.
hic loquitur in Ciuilibus ibi in crimi
nalibus in quibus distiguitur pena sit
maior relegatione ut. i. ut ibi et. l. ser
uum quoq̄. §. publice. ff. de procur.
Oppo. 3 et uidetur q̄ subscriptio prin
cipis non probet ut. s. de legibus. l. ii.
So. hic loquitur qn̄ redacta ē subscrip
tio in corpore iuris quia tunc probat
alias secus Extra Glo. recitat d. ia. bu.
Glo. l. sepe. ff. de offi. p̄sidi finaliter
eam obmitto Venio ad quedā alia Di
citur hic iudex qn̄q̄ cōpellitur iudicare
Responsio quedam est cōpulsio p̄prie
uerecundie Est enim sibi uerecūdū si nō

Facit qđ debet de hac loquitur .l. gntg
ff. mada .et. l. petu .ff. de ali .et. ci. leg.
quedam est cōpulsio uera que afficit per
sonam et hic dico qđ cōpellitur p supē
iorem imposita pena si neglexerit de h
habet Rubricam spetialem in aut .ur
disse .iudi. §. i. in prin. Quedam ē alia
cōpulsio causatiua Si enim iudex non
iudicat tenetur pti ad interesse non di
co qđ fatiat litem suam qa illud habet
locum in iudice male iudicante non in
negligente ira loquitur insti. de obli. qđ
ex qđ deic. in prin. et. l. si ex malefi
tio. §. si iudex de actio. et obli. et de
uar. et extra ordi. cogni. et de iudic. l.
si filius Sed contra negligentē prodic
ta sunt remedia in d. l. f. i. casibus spe
cialibus ut uidebitis unū in .l. mādipia
de seruīs fug. aliud in .l. si qñ. s. de te
sti. et. l. pperandū. §. sin autem et de
magis cōuenien. p totū titu. de damp.
infec. l. iiii. §. in eum **Q**uero 2°. di
citur hic solere quero quot uicibus in
ducatur istud solere nūqđ fui bene clarg
de isto uerbo consuetū est uel usitatū est
determinatur in .l. de quibus .ff. de legi
bus et. i. que sit longa consuetudo sed
istud solitū est uel solere est nomē uni
uersale et qđ uerificat ex uno actu tm
tex. est in .l. mela. §. v. de alimen. et ci
ba. leg. quod tene menti **Q**uero et re
uoco in dubium utrum uerbum solere
prolatum a .l. inducat necessitatē ul nō
breuiter qñqđ uerbum solet si induceret
necessitatem incideremus in contrarieta
tem et tunc exponitur solet .i. potest
ut .l. et post edictū .ff. de iud. Si uero
in contrarietate nō incideremus et tūc
aut illud cui adicitur habet rationē un
iformē in quolibet suo casu et inducit
necessitatē ut nō .ff. de ali. et ciba. leg. l.
i. et. ii. §. merito ne quid in loco pu
blico Si uero habet difformē rationē et
tunc exponitur solet .i. potest hic est ca
sus hic nam in quolibet casu absētie nō
est eadem ratio ut expredictis apparet.

Essante Valet sententia licz
peremptoriū nō precedat si tamen alia
monitio tantundem importans preces
sit h. d. **hec** lex secūdum cōmunē lectu.
In **Go**. nostra legitur lex ista quatuor
modis Primo fm ultramon. lect. que
est uerissima nec scio eam alibi et quod
dicit amoniti. s. a iudice fm ultimā lect
ur. magis nō. Nota qđ monitio facta

a iudice habet uim pemptorii licet non
expmatur fatit optime extra de offitio
deleg. c. consuluit Vento ad apparatū

Oppo. sententia non ualet nisi precedat
peremptorium ut .ff. de iudic. l. ad per
emptorium cum .l. seqnti hic dicitur qđ
trarium quare male Huius timore sūt
in Glo. quatuor lectu. Vna qđ non pre
cessit pemptorium per edictum positū i
albo. Sed fuit citatio pemptoria missa
per nuntium ista est bona sol. Alia qđ
non fuit edictum pemptorium sed fu
erunt facte tres monitiones que habent
uim peremptorii et ista est bona ex qua
habet qđ quādo fiunt tres citationes nō
est netelle qđ in ultima dicatur et pemp
torie Tercio qđ non fuit prepositum p
emptorium hoc est ad tres citationes u
na post altam sed una pro omnibus et
ista etiam est bona ut .s. de iudic. l. nō
nūqđ **Q**uarta et ultima est illa quā po
sui qđ non precessit pemptorium p n. o
dum pemptorii ul citationis sed moni
tio fuit a iudice quod habet uim p
emptorii et dicit glo. qđ pl. 9 ē qđ si nō uen
it est uere otumax nec auditur apellās
ut .ff. ex qui. ca. in poss. ca. l. fulcim
§. si. uide glo. Duo nota ex ista lect.

Vnum qđ in monitione que fit a iudi
ce non est necesse qđ in actis describatur
etiam pemptorium ut .l. si. ff. de fer.
So. quedā sunt dilationes que dantur
ad probandū et ibi omnis dilatio est p
emptoria etiam si non dicatur **Q**uedā
est dilatio que dat ad allegandū et ista
non est pemptoria nisi dicatur ut .s. de
iudic. aut iubemus Quedam ē dilatio
expectatoria ad ueniendū et hic aduēte
si quidem ista dilatio datur a iudice sē
per intelligitur pemptoria etiam si non
dicatur ut hic fm ultimam lectu. Si
uero dicatur per nuntiū uel p epistolā
uel p edictum tunc siquidem sūt tres
monitiones habent uim pemptorii etiā
si nō dicatur ut .s. eo. l. tres Et hoc se
cūdū unā lectu. Si uero precedit una ci
tatio non habet uim pemptorii nisi di
catur et pemptorie uel equipollens ut
hic in ista glo. et .ff. de iudic. l. ad per
emptorium cum .l. se Equipollens aut
est dicit iudex Cito te hac una citatiōe
pro omnibus ut .l. nō nūqđ .ff. de iudi.
et hic fm unā lectu. Vel si iudex dicat
in citatione al. procedam contra te ad
sententiam ul similia uerba ex quibus
pars certificetur qđ iudex non expecta

bit cum ut probatur ex tex. in. l. ad p
emptorium cum. l. se. Sis g̃ cautus q̃
in citationibus apponatur pemptorie
quando expedit. **I**tem aduerte qđ nō
obliuiscaris q̃ istud pemptoriū datur
ad petitionem partis al̃ nō ualet ut p
bat tex. in d. l. ad pemptorium et ideo
mementote q̃ scribatur talis iudex ad
petitionem talis.

Ab eo Hec lex est aliquātulum
difficilis Non potest infirmare sentēti
ā qui congruo tempore nō utitur ul̃
conqueritur h. d. hec lex Nota q̃ qui
non apellat infra decē dies uidetur con
sentire sententiae. **N**ota etiā q̃ sentētia
lata cont̃ eum qui est citatus ad domū
ualet licet ad eius notitiam non pue
rit ut colligitur ex hac. l. et dicam in
so. contrariorū in hac. l. habetis dictio
nem querelam Querela potest intelli
gi tribus modis. **U**nō modo p̃ modū nul
litas ut dicendo sentētiā nullam et
isto modo non potest intelligi hic quia
sententia nulla taciturnitate non cōfir
matur ut. ff. de apella. l. si expressim
Item potest intelligi de querela que po
nitur p̃ modū restitutionis ĩ integrum
Item de querela que pponitur p̃ modū
appellationis et istos duos effectus con
sequantur iste due glo. p̃mus non pce
dit sine difficultate Scđus est clarus.

Oppo. sentētia contra non citatum nō
ualet ut. s. eo. l. ea q̃. ff. de re iudi. l. de
uno quoq̃ So. intellige q̃ hic fuit cita
tus s. ad domū et non fuit inuentus
ita intellige glo. **O**ppo. secūdo cont̃
absentem ante lit. contest. nō pōt pro
nuntiari diffinitue ut. l. si. §. illud. ĩ
de tempo. appell. So. intellige q̃ hic se
absentauit post lit. contest. Ita intelli
git ista glo. i. et bene et iste oppositū fa
cte unā quāq̃ litem respiciūt. **I**tem ea
que fient respiciunt illam lecturam
prout loquitur de querela que pponit̃
p̃ modum restitutionis in integrū Ab
sens nullomodo restituitur ut. ff. quā
do ap. sit. l. i. §. si. So. ibi loquitur in
absēte qui fuit defensus p̃ pcuratorē
et tunc si pcurator nō appellauit nullo
modo restituitur hic loquitur ĩ absēte
ex causa p̃babilī qui nullo modo fuit
defensus et intellige qui non reliquit
procuratorē ul̃ reliquit et non defēdit
Vnde de iure coi nō potest appellare ni
si defendatur Posset intelligi in absēte

ex causa probabili necessaria qui ad to
tam causam restituitur Ista lectu. nō
uidetur bona quia absēti ad petēdā rest
itutionē currit tēpus finita absētia nō
atēpore scientie ergo nō est tēpus restitu
tionis ĩ integrū quia illud currit a tē
pore absentie Sed ĩ ubi nō ista lectu.
debemus dicere Cum primum cogno
uisti s. in reuersione fuisti melior ergo ē
alia lectu. ut hic loquitur de querela q̃
ponitur p̃ modum appellationis et se
cūdum hec oppo. absens ex causa uolū
taria et probabili non potest apellare nt
si restituitur ut. l. si. ff. de in integrū
resti. §. sibi non currit tempus ad apella
dum a die notitiae. **S**o. Intelligitur hic
de absente ex causa uolūtaria qui pote
st apellare suo iure statim cum scit uel
intellige ex causa probabili qui non po
tuit relinquere procuratorē al̃ si potuit
flet relinquere et non reliquisset habe
ret necesse petere restitutionem ut plene
nō in d. l. si. de in integrum resti. Ex
glo. p̃ docto. inducitur in argumentū
utrum ex sententia condemnatoria
oriatur obligatio naturalis et dicūt q̃
sic per istum tex. quia qui non apellat
a sententia consentit ut. l. cum antea
s. de arbit. sed ex consensu oritur natur
alis ut. l. i. ff. de pac. §. 2c So. dicebat
d. la. Bu. q̃ quando quis appellare nō
potest oritur obligatio naturalis ut hic S;
si apellat semel et bis et subcumbit non
potest plus apellare tunc non oritur na
turalis sed tacet inuitus ita dicebat in
l. iulianus de condi. inde. dñs Cii. in l.
cum quis de iure et fac. igno. ubi alle
gat hanc. l. Ego credo q̃ ex sententia
nūq̃ oriatur obligatio naturalis uera
probo sententia non tollit naturalem
obligationem ut. l. iulianus. ff. de con
di. inde. §. non inducit quia fatilius
tollitur q̃ inducatur ut. l. si unus. §.
pactus ne peteret. ff. de pac. **A**d illud
qđ dicunt q̃ qui non apellat uidetur q̃
sentire fiente non tamen consentit uere
quod appz ex eo quia non sponte fatit
non enim comode quis apellare potest
Et appellationem prosequi iusta est enim
causa qua quis nō appellauerit propter
uexationem iudiciorum seu quia quis
uexationem iudiciorum timet hic est
tex. in. l. item si res in fi. de alie. iudi.
mu. causa fac Vnde presumendum ē
q̃ non appellauerit propter uexationem
iudiciorum fatit ad hoc. s. de his qui

ut indig. l. minoribus.

Sicut proponis. Hec est
nō. l. breuiter dicit. Sententia nulla iu
dicis delegati. Iurisdictionē extinguit
et causa poterit alteri delegari h. d.
Nota q̄ sentētia lata die feriata ē nulla
Scdo nō q̄ sententia nulla extinguit
iurisdictionē iudicis delegati. Ad p̄mū
Oppo. de. l. i. §. i. ff. de fer. So. intelli
ge q̄ hic fuit dies feriata ob honorem
dei uel ob necessitatem hominum cum
pars non fuisset presens ibi utraq̄ p̄s
consensit. **O**ppo. q̄ ille primus iudex
debeat iudicare quia sententia fuit nul
la ideo debet haberi pro inde ac si lata n̄
esset ut. l. quoc. ff. qui satisda. co. So.
factor q̄ sententia est nulla quantum
ad partem sed quantum ad extinguen
dum iurisdictionē iudicis est aliqua
Contra hec oppo. q̄ etiam ipse idem iu
dex debeat recognoscere et iterum sentē
tiare ut. i. eo. l. si preses et. i. ti. iii. l.
fi. So. sententia nulla extinguit iuris
dictionem iudicis delegati ut hic non
ordinari ut in contrariis legibus. **A**d
primum quod dixi de iudice delegato
oppo. de. l. quid circa prin. ff. de arbi.
Responsio hic iudex erat p̄fecte functus
offitio suo quia iudicauerat sup̄ toto
qd̄ erat ei commissum. **V**nde eius iuris
dictio extinguitur. **I**n contrariis erat
functus non p̄fecte offitio suo quia
non iudicauerat sup̄ toto. Id circo po
test iterum iudicare. **A**d aliud qd̄ glo.
dicit de iudice ordinario. **O**ppo. et ui
detur q̄ debeat adiri iudex maior non
ipse iudex ordinarius ut. l. absentem. i.
de actu. glo. in. l. iiii. i. de accusatio.
dicit q̄ potest adiri ipse idem iudex uel
superior Iaco. de are. hic et in. l. iudex
ff. de re iudi. et Cy. hic refert dicit aut
sententia est nulla propter iniquitatem
iudicis et debet adiri superior ut. l. ab
sentem. aut alias est nulla et tunc ipse
idem iudex debet adiri ut. l. carmelia
pta de iure patro. et. l. quedam mulier
fa. hercis. Sed tu oppones dicebat ip̄e
nōne regula est q̄ ubi inceptum est se
mel iudicium ibi finem habere debet ut
l. ubi acceptum de iudi. **Q**uero ḡ cū
lis fuerit cepta coram uno iudice ordi
nario faciet transitum ad maiorem iu
dicem Ideo dicebat ipse si uolo ire ad
superiorem ut pronuntietur sententia
nulla tamē possum ita loquitur q̄. s.

disi. sed si uellem q̄ pronuntietur senten
tia nulla et iterum iudicetur debeo face
re coram eodem iudice ut. d. l. si p̄ses
cum similibus que uerba q̄nq̄ michi
placuerunt. Modo cum diligenter ispe
xerim nō uidetur michi fō. uerū et pu
to q̄ indistincte possit adiri superiō ut
pronuntiet sententiam nullam et iterum
iudicet hoc probat tex. in. d. l. absētē
i. de accusatio. que dicit q̄ sententiam
reformabit hoc probat tex. l. i. §. i. q̄
sen. sine ap. rescin. Ex q̄ habes q̄ sicut
causa apellationis deuoluit totam cau
sam ad iudicem superiorem ita q̄ pōt
p̄mam sententiam reformare etiam ex
noua causa ut. l. i. in prin. ff. de apella
tio. et. i. quod cum eo. l. fi. i. de tēpo
apellac. l. p̄ hanc Ita etiam causa nulli
tatis deuoluit totam causam ad iudi
cem superiorem ut posset sententiam re
formare hoc sentit Innoc. in. c. cum g
tingat extra de offi. deleg. qd̄ nō et te
ne mēti q̄ nūq̄ audisti a me tale uerbū
Quero utrū iudex cui de nouo cau
sa cōmittitur debeat iudicare ex eis dē
actis Glo. dicit hic q̄ sic et. l. si expres
sim de apellatio. Contrariū nō in. l. cū
querebatur. ff. de re iudi. Veritas ē ista
q̄nq̄ defectus ex quo sententia est nulla
respicit uniformiter acta sicut sentētia
si litigatum est cum minore non haben
te curatōrē certe tunc omnia acta debe
bunt reintegrari ita potest intelligi. d. l.
cum querebatur cum sua glo. q̄nq̄ cā
nullitatis respicit solum sententia ut
hic quia die feriata fuit lata sententia
tunc iudicabitur ex eisdem actis ut
hac glo. qd̄ nō in. l. si expressim. Quan
doq̄ est talis defectus qui respicit sen
tentiam et partem actorū. **V**erbi ḡtia
decessit reus post litis cōtest. et processū
est contra mortuum usq̄ ad sentētiā
certe sententia est nulla et omnia acta a
die quo mortuus est ut. l. penult. in fi.
ff. que sen sine ap. rescin. et ideo acta q̄
sūt nulla debent iterum rescribi seu
recenseri Ita potest intelligi. d. l. cum
querebatur. **A**lias utrum acta facta i
uno iudicio probent in alio dicemus in
l. is apud. s. de eden. **Q**uero utrū m
antēq̄ sententietur super causa princi
pali fō debeat pronuntiarī p̄ma sentē
tia nulla uel saltim de nullitate cogno
sci uidetur q̄ non ut. s. eo. l. ii. et. i. ti
tu. iii. l. fi. in contrarium uidetur. d. l.
cum querebatur de re iudi. hic aduerte

qñq nullitas sententie appz manifeste
nullo probato extrinsecus exemplum
quia lata die dominico ut hic ga lata
presente procuratore et cōdempnatus ē
dominus ut. i. ti. ii. l. i. uel quia i sen
tentia non apparet quota ul quantitas
et tunc iudex poterit de nouo iudicare
sine aliqua cognitione quia est sibi noto
rium rx dicta sententia ut dictis legib9
qñq nullitas sententie non apparet ex
ipsa nisi probetur extrinsecus esse latā
contra minorem uel mortuum quia nō
apparet ex sententia lata contra infir
mum aliquem morbo fontico ut. l. que
situm de re iudi. tunc debet precedere
cognitio de nullitate anteq sententia
iterum pbo primo per tex. in. d. l. cū
querbatur de re iudi. Scdo probo p ra
tionem iudici debet liquere de causa añ
q profferat sententiam ut. s. ti. ii. l. ii.
Si hoc non excipiat hoc non liqueret si
bi ergo ista cognitio de necessitate debz
precedere pro hoc etiam facit. i. co. l. si
preses et qd ibi uidebitis dixi q debet
precedere cognitio Sed an debeat pcedē
sententia et cognitio super nullitate
Respōdeo modus procedendi potest es
se duplex Primo q petat sententiam
principaliter pnuntiari nullam esse tūc
sup hoc debet pmo pronuntiari ut. l.
de qua re de iudi. **S**i uero h non peto
principaliter Sed peto principaliter sen
tentiam fieri de nouo quia pma fuit
nulla tunc cognoscitur incidenter et su
per hoc incidenti non est necesse q pro
nuntietur nulla ut. l. i. de ordi. cognit.
de materia nullitatis dicam plene in. l.
i. i. quo puo. nō est necesse.

Si ut proponis Mutatio
loci excusat quem a contumacia ex
quo redditur sententia nulla dicitur h
p obreptionē **Q**uero cui fit obreptio
due sunt opti. Vna q obreptio fit iudi
ci fm istam posui calum et illa est uei
Alia q obreptio fuerit facta parti ga
actor iuit ad reum et dixit zc et prop
ter mendatium pars inde iuit ad locū
Vnde sententia est nulla Allegat glo.
l. arbiter in fi. ff. de arbi. et ista secūda
lectu. non placet quia mendatium dictū
um a parte parti. non facit processum
nullum licet pariat exceptionē ut. l. i.
s. fi. de co p quem fac. est Sed mendati
um dictum a pte iudici facit nullum
processum a contumacia hic ē casus h

qd nō. in. l. si ptor. s. marcell de iudi.
Non ob. l. arbiter in fi. de arbi. quia
ibi loquitur in arbitrio quod totum a
partis uoluntate de pender secus in iu
ditio ar. p hoc in. l. pe. ff. de pto. stip.
et ibi dixi **Q**uero an in citatione de
beat inferi locus Respondeo quidam est
iudex ordinarius qui habet locū maior
is deputatum ad reddendum ius tunc
non debet inferi locus sed de illo intelli
gitur ut. l. pen. ff. de iusti. et iure. Qui
dam sunt iudices qui non habent locū
maiorum quales sunt iudices delegati
et tunc siquidem ab initio deputatus ē
locus in citatione non debet inferi loc9
sed de illo intelligitur ut casus est hic
Et ideo pratica est ut quando tibi dele
gatur questio uel assumes arbitrium
Primo debes assumere locum et deputa
re locum determinatum et tunc omnes
citationes intelliguntur relate ad locū
illum ita intelligitur tex. hic Si uero
locus non esset deputatus et tunc aut
loqueris de loco uniuersali ciuitatis et
ille non debet inferi quia ibi intelligitur
cōmissum ubi cōpromissum ē factum
uel in quem facta est delegatio ut. l. nō
distinguemus. s. si arbitē de arbi. loc9
uero pticularis ciuitatis debet inferi ar.
l. ita stipulatus in prin. ff. de uerborū
obligatio. Bartolus.

Si preses Breuiter dicit Sen
tentia nulla non impedit ordinariū
iterum super eodem cognoscere h. d.
Ad euentiam premitte tu iuuenis q
quando aliquis est tutor uel curator et
impeditur administrare aliqua de cau
sa sibi datur coadiutor uel constituitur
actor ut. l. decreto de admi. tu. et. l. ii.
ff. de tute. et insti. de cur. s. fi. et habes
titulum spetialem. s. et glo. dicit Nō
ex hac. l. pmo qd dixi tibi in sūmario
Scdo nō tex qui dicit repetitus notio
nem suam exhibet Cum enim non con
stet de nullitate sētentie ex ipa sētētia
quia in ea non apparet minores non ha
bere curatores appz q iudex debet cog
noscere ut dixi in. l. si ut proponis. s.
eo. et h modo potest itelligi h q cogno
scat de principalibus **N**ota q sētē
tia ista absolutoria ab obseruatione iu
dicii p quam pronuntiatur appell. esse
desertam non potest ferri contra minor
es indefensos ut nō in. l. et cum et mi
nores. s. si aduer. rem iudi. Illud est ue

rum in interlocutoria per quam peruenitur ad primum uel ad secundum decretum secundum in alia interlocutoria ut hac. l. q. hoc probat duobus modis Nam sententia absolutoria ab obseruatione iudicii est interlocutoria secundum unum modum intelligendi ut glo. tangit in. l. cum ticia de accusacio. et ibi plenissime dixi Item hoc probat tex. ex generalitate quia dicit quicquid eo tempore et sic ex generalitate p3 Oppo. q. iste id iudex non possit recognoscere ut. s. e. l. si ut proponis So. ibi in delegato hic in ordinario et ibi plene dixi. Quero quando hoc contingit q. isti adulti non habeant curatorem dicit glo. pluribus modis uel quia nunquam fuerunt minori dati uel quia mortui dices tu si nunquam fuerunt dati quando fuit datus coadiutor seu actor Respondeo coadiutor seu actor fuerunt dati tutoribus et tutela finita est modo ita oportet intelligi si dicas q. curatores nunquam fuerunt dati Quero utrum actor possit prosequi post causam appellatis si uult Glo. dicit q. non p. l. actor. i. de appellationibus et ibi dicam.

Ea que Sententia lata contra absentem non solemniter citatum est nulla hoc dicit. Queruntur tria circa hanc. l. primo quid si est sententia lata pro absente glo. dicit idem notabiliter q. non ualet ut. l. furioso. ff. de re iudica. et uide glo. notabile Idem non ibi i. l. q. situm. s. de re iudi. Cont. s. uidet. ff. de iudi. l. post edictum circa prin. s. de iudi. l. ppadu s. sin. autem. Item contra hoc facit quia q. quis citetur est in eius fauorem non debet retorqueri in lesionem ut. l. non eo minus de procur. et. l. quod fauore de legi. Respondeo istud non est inuentum principaliter in fauorem absentis Sed ad rigorem iuris conseruandum quia rigor est ut per actus ciuiles alteri per alterum non queritur nisi sit presens Cum igitur non fuerit presens pro eo id sibi non queritur facit ad hoc. l. que situm de actio. et obli. dicam. i. titu. ii. l. i. et tene menti istam glo. Quero secundo que contumacia requiratur ad hoc ut ualeat sententia an uera contumacia uel ficta et est uera contumacia quando inuentus fuit et non uenit ficta quando non fuit inuentus hec que dicatur uera contumacia et que ficta examinat glo.

latius in. l. si. de in integrum resti. et. l. ex consensu. s. si. de appella. Docto. ponunt in. l. properandum. s. sin. autem reus. s. de iudic. et ibi dicam. Quero tertio quid si absens erat infirmus fuit tamen legitime citatus Glo. dicit q. tunc sententia est ipso iure nulla Istud intellige uerum quando iudex sciebat absentem febricitare Sed si ignoret ualeret tunc sententia ut non in. d. l. q. situm de re iudic. Idem in qualibet absentia necessaria ut dicam uobis in lege perultima. i. eo.

Consentaneum Ista est difficilis lex iuuenibus in tex. et in glossa et illa materia est cotidiana et utilis breuiter intendit secundum ueram lect. Reus conuentus reali absens post litis contest. debet in contumacia solemniter constitui et tunc contra eum poterit alterum de tribus remediis exerceri uel persone captio uel possessionis translatio uel sententie diffinitive prolatio. h. d. Diuiditur in tres partes Primo quando et qualiter debebat in contumacia constitui Secundo per quem Tertio quod sit iudicis officium contra contumacem Secunda ibi uel quod successit Tertia ibi ac quotiens citatus Item debetis scire q. ista. l. intelligitur per quosdam in conuentu reali ac cione contumace post lit. contest. et istam teneo Quidam intelligunt in conuentu reali et personali quidam intelligunt in absente ante lit. contest. uel post Quidam alii intelligunt in reo absente siue i. actioe Istam lectu. tangam primamque persequor et aduerte casum in terminis Egi contra aliquem reali lite contest. ille se absetauit iudex post eius absentiam semper tenuit me in uerbis Quero a uobis domine impator qualiter iudex debuit pcedere Respondet impator consentaneum iuris fuit hoc est conueniens ut ei absenti stantur tempora ad ueniendum solenniter quod sit expressse eo citato tribus litteris uel uno preceptorio pro omnibus i. quo ponatur q. ueniat et sciat q. si in eadem contumacia perseuerauerit iudex pcedet contra eum secundum allegationes et petitiones presentis hoc dicit prima pars In stat querens ille maledictus iudex uel mortuus est uel recessit utputo poterit ne hoc facere successor suus Respondet impator uel q. ipse uel successor suus hoc facere curabit et si hoc non est factum

sequitur a quo ter citatus. **I**nstat que
rens si erit reus iste in contumacia que
prouidebitur michi contra eum. **I**m
paror. Rndet iudex officium suum co
tra talem contumacem exercebit quod
est ut faciat alterum de tribus ul' q' mi
treat familiam et faciat eum psonaliter
uenire uel q' rei petite possesf. quam re
us habebat transferat in te actorem et
efficiatur de possessore petitor uel iudex
examine omnia acta et reus proferat
diffinitiuam sententiam. h. d. **N**ota
q' debent absenti statui tempora ad ue
niendu. x. dieru p quolibet termino ut
hic cu glo. et de iudic. l. non nuq. **N**o
q' quis citatur p litteras. **N**ota q' in p
emptorio fit cominatio ut si no uenerit
procedetur contra eu ad ulteriora secun
du pris petitione. **N**ota q' illud quod
non est expeditu p pmu iudicem potest
expediri p successorem. **V**ltimo no tria
remedia contra contumacem. **V**enia
mus ad questiones. **O**ppo. et uidet q'
dilatio sit. xxx. dieru ut in aut qui se
mel. i. eo. **G**lo. dicit q' iura antiqua in h
corriguntur quod an sit ueru dicam tibi
Oppo. ii. hic in fine dicit q' potest per
ueniri ad diffinitiuam sententiam coe lice
non testata no potest ferri diffinitiuam
ut. l. fi. q. illud de tempo. appell. sed h
non dicitur q' fuerit contestata g. 2c. **S**o.
dicit glo. Ego dico q' hoc intelligitur
post litem contestata. **A**lii dicunt q' h
ante litem contest. loquitur de sententia
interlocutoria p quam puenitur ad pri
mum uel secundum decretu. **G**lo. tenet
pmu fatetur tamen q' ante litem contest.
debeat fieri citatio eode modo quo h di
cit fieri post litem contest. et uide glo. qua
examinabis in continenti. et est ii. glosa
qua notabis. **P**o examinanda ista gl.
habemus uidere duo. **P**rimo an hec lex
possit intelligi in absente ante litem cot.
Ryo non. **N**am ante litem contest. in reali
fit missio tamen reus absens auditur. i.
anum de possessione ut. l. si quis emp. q.
penul. s. de pscript. xxx. anorn. **S**ed hic
dicitur q' transferet possessio et fit de pos
sessore petitor et sic nuq. audiat nisi
de ppetate ex quo appz q' an litem contest.
non loquitur. **2**o uidere an an litem co
testata debeant pcedere citationes et p
emptoriu eo modo quo hic dicitur. **G**l.
hic tenet q' sic dñs la. bu. dicebat q' h
no repitur. l. cautu omnes enim leges
que loquuntur de pemptorio loquuntur

quando quis uult puenire ad diffinitiuam
sententiam non qñ ad interlocutoriam pmi
uel secudi decreti ut patet ex omnibus
legibus huius tituli et. l. ad pemptoriu de
iudiciis et lege contumacia de re iudi.
Michi uidetur q' glosa dicat ueri
tatem pro hoc habemus tex. in. l. pntis
q. sed et si hic facere de his qui ad eccle
confugi. **H**oc tenet glo. in. l. si finita
q. iulianus de damp. infec. ibi glo. mag
na hoc etiam obseruat consuetudo et
omnes tenent. **A**duerte tñ et no q' huc
q. intelligo qñ fit citatio ut pueniatur
ad diffinitiuam uel ad interlocutoriam hoc e
ad pmum decretu uel secundum sed qñ
quis citaretur ad aliquam interlocutoriam
sup aliquo incidenti uel emergenti est
aduertendum q' siquide illa interlocutoria
quasi exhaurit uires totius negotii ut
quia erat proferenda sententia absolutori
a ab obseruatione iudicii ul' alia similis
puto q' debeat pcedere pemptoriu ar. s. e.
l. si ptes et. l. citia de accusatio. in inter
locutoris uero non ita ponderosis uel
qñ quis citaretur ad aliquem actum ut ad
uidendu iurare testes uel publicatione
testium tunc no debet pcedere pemptor
ium sufficit enim q' fuit requisitus ut
s. de testi. l. si qñ ar. ad hoc. i. ti. i. aut.
nisi breuiores. ff. de accusacio. l. leuia
et ita comunis practica obseruat qd te
ne menti ppetuo. **O**ppo. ad aliud qd
dicitur q' citatio fit litteris contra i aut
de litigi. q. omne et. s. de iudic. l. facti.
in fi. **R**yo quedam est citatio uerbalis
que fit p nutium uel p eplam uel p se
ipsum iudicem ad monentem et ista pot
fieri a similibus iudici ordinario et dele
gato ut hic. **Q**uedam est citatio uerbal
que fit p edictum ppositu i albo et ista
non pot p delegatu quia albu non habz
ita loquuntur contraria. **C**itatio uero re
alis non potest fieri. nisi p ordinarium
ut in aut. de exhiben. reis. q. si uero q
dam tagam. i. et hoc modo loquitur
hic et modo habetis aliam glo. sup lit
teris. **V**ltius oppo. dicitur hic q' de
bet ter citari. **C**ontra quia sufficit semel
ut. l. iulianus q. fi. qui ex ca. i possesf.
ea. so. ibi. dixit ex pte nolo uentre. **V**n
de amplius non debet citari hic nichil
dixit et uide glo. sup. uerbo contumacia
Oppo. ad sam prem dicitur hic q' uel
successor eius facere curabit. **C**ontra i
mo successor debet nouu edictum ppo
nere et etiam noua citatione facere ut. ff.

de iudic. l. edictum So. ista debet intelli
gi secundū illā quia si p̄mus p̄fecit oīa
edicta successor dabit nouā citationē al
ipse p̄ficiat p̄mas citationes et uide gl.
Sequitur tertia pars dicitur hic q̄ cogē
tur p̄sonaliter uenire Contra i autē.
de exhiben. reis. §. si uero etiā So. ibi lo
quitur in delegato qui non pōt realiē
citare capiēdo p̄sonā hic loquitur i or
dinario. **C**ontra hoc oppo. de. l. i. et
aut. ibi posita. §. de offi. diuer. iudi. ff.
de in ius uoc. l. pleriq̄ de re. iur. l. nō
de domo. So. dicit glo. regulariter ordi
narius pōt cape p̄sonā q̄n uult Fallit
ratione p̄sone ut si est mulier que nō po
test capi p̄sonaliter ut. d. l. i. de offi. ci
uili iudi. et aut. ibi posita Item ratioe
loci ut si est in domo ut in aliis. ll. §. al
legatis in contrariū Idem nō i. d. l. ple
riq̄ Et sic inuit ista glo. q̄ iudex pōt
semp̄ quem facere capi p̄sonaliter nisi i
duobus casibus hic positis Istud uidet̄
contra istū tex. in quo dicitur q̄ debet
prius in cōtumacia constitui et tūc pōt
p̄sonaliter capi So. tex. loquitur de ur
banitate quod tene menti p̄petuo Ista
est ueritas q̄ semp̄ iudex cum uult pōt
quem facere capi p̄sonaliter sed nō pōt
cogi a parte nisi p̄us reus constituatur
i contumacia solempniter hic est casus
in hac. **E**t ideo si pars petit a iudice
familiam et iudex denegat non pōt iu
dex tēpore sindicatus conueniri de hoc
quia licet posset non tamen cogebatur
Sed postq̄ pars est contumax ut hic di
citur tunc si iudex denegaret familiam
tunc posset conqueri pars tempore sindi
catus quia cogitur tunc qd̄ nō Alias
aut q̄n posset quē facere p̄sonaliter capi
dixi. ff. ad. l. iuli. pec. l. sacrilegii et ple
ne ibi dixi et etiā quādo quis possit
facere detineri. **U**ltērius oppo. dicitur
hic q̄ secundū remediū est trāsfere posses
sionē cui reus incumbit i actorem Con
tra si ē absens et nō inuenit̄ quomodo
possessioni incumbit huius timore Glo
sa exponit duobus modis Primo incū
bit animo quia retinebit aīo uel itrabit
p̄familiam suā et uide glo. Possēmus
etiā dicere q̄ incūbebat possessioni cor
pore suo Et quod hic dicitur q̄ ē abīs
et contumax itelligo a iudice tñ i pos
sēsiōe replebat̄ Venio ad glo. magnā
diciē hic q̄ loquit̄ reo absēte actore p̄se
te tex. uidet̄ cōtra in eo qd̄ dicit audi
tis defēsiōibus tuis ex eo q̄ dicit defē

sionibus Innuit q̄ reus erat p̄ns So. te
nendo lectu. quā teneo expone defēsiōi
bus. i. intēsiōibus Ponūt̄ur enim ista
q̄nq̄ unū pro alio ut. l. i. §. de iuris et
fac. igno. Alii timore huius cōtrariū
dicūt Cōtra. l. nostra ponit tres casus
ut loquat̄ q̄n agitur reali pro ut dicit
possessionē trāsfere Item loquit̄ quā
do agitur p̄sonali in eo quod dicit au
ditis defēsiōibus 2c Item p̄ma duo re
media habent locū ante lit. con. tertiū
post lit. con. Item p̄ma duo remedia
loquūt̄ reo abīte Tertiū etiā actore ab
sente Et ideo ponitur hic bene aut. qui
semel que loquit̄ i actore absente Dñi
licet iste lectu. possint esse uere in se tñ
ad istā. l. nō aptant̄ nam hic cōtinuat
unū responsū principis factum uni su
per una questione Et ideo omnia ista re
media debent adaptari ad unam eandē
causā de alia interrogabitur p̄nceps et
ideo posui casū i cōueto reali actore ab
sente post lit. con. Procedo ulterius in
glo. Dicitur hic q̄ fit de possessore peti
tor Contra ymmo uidetur q̄ audiat̄ur
de possessione infra ānum ut. l. si quis. §.
penul. de p̄scrip. xxx. ānoꝝ Huius ti
more Glo. ponit unā suā distinctionem
et distinguit tres casus Aut reus abest
post lit. con. aut ante lit. con. ul̄ quasi
contestatā Aut nō est lis cōtestata uel
quasi ut p̄ in glo. quā signa et nō Cū
p̄mū mēbrum habemus aduertere duo
quādo est absens post lit. con. Primo q̄
liter succurrat̄ p̄sēti cōtra absētem 2c
qualiter succurrat̄ absenti reo cōtra p̄se
tem Vento et assumo q̄n reus cōuētus
reali est absens Isto casu p̄nti cōtra eum
sunt p̄dita tria remedia alternatiue q̄
ponūt̄ur hac. l. absenti aut. reuerso Si q̄
dē actor elegerit p̄mū modū quia fecit
eum capi p̄sonaliter remanet integra
omnia iura sua quia est purgata contu
matia tñ debet expēsas reficere ut. l. sac
timus de iudi. Si actor elegit secundū
modū. l. de translatione possessionis re
us non audiat̄ur nisi de p̄prietate ut h̄
et. l. ii. ubi in rem accio et gl. dicit hic
q̄ hoc est uerū nisi sit inēpositū secundū
decretum p̄ quod statuatur reo absenti
certū tempus infra quod de p̄prietate
doceat quia tunc elapso tempore nullo
modo audiat̄ur ut. l. a quo fūd̄ de dāp
no infe. Si uero actor elegit tertiū mo
dum. l. q̄ p̄nūtiaretur et p̄nūtiatū est
contra abītem tūc reuerso succurritur

24
93
p appellationē uel p rstitutionē i integrū
fm glo. que est hic et in .l. fi. de iure
restit. Si uero erat cōuētus reus psonali
tunc etiā actor habet tria remedia pmo
q capiat psonaliter per hanc .l. et erit
per omnia idem q in reali si actor istū
modum eligeret. **I**tem habet secundum
remediū .s. q mittatur i possessionē bo
nox ex pmo decreto ut de iudicis .l. p
perandum. §. sin aut et istud remedium
non est illud remedium de quo ponitur
hic quia hic fit de possessore petitor in
casu quē pono non efficitur possessor i
missus et reus reuersus semp auditur
refectis expensis et recuperat possessionē
ut in aut. ei qui de bonis aut iudici po
ss. **I**tem habet tertiū remediū q profer
atur diffinitiuā sēntia si liquet de cau
sa ut .d. l. pperandū et hic in fi. **R**eo
eo autem reuerso qualiter succurratur
est aduertēdū si qdem reuersus uult pe
tere q sibi succurratur cōtra ipsā sēnti
am non potest n si p appellationē uel re
stitutionem ut nō in .d. l. fi. de i integ.
restit. Si uero uult petere q sibi succurra
tur cōtra missionē factam ex uigore sē
ntie hic est aduertēdū si qdem sēntia
fuit lata cōdēpnatoria i quātitate et
p quātitate fuit facta missio in poss.
tunc semp auditur ad recuperandā poss
essionē an inēpositum secundum decretū
ut .d. aut. ei qui iurat Ita dicebat .d.
iaco. bu. ad hoc aduerte Est tamē diffē
rentia quia qn missus an sēntiam uel
ens paratus defendere recuperat possessio
nem ideo enim erat facta quia nō defē
debat ut .d. aut. ei qui iurat Sed quan
do missio fit post sēntiā non recuperat
possessionē nisi soluat ideo enim est fac
ta missio quia non soluit hic est textus
nō. nec est alibi in .l. si pecunie in fi. ut
i poss. leg. que ppetuo tene mētū Si uō
lata esset sēntia cōdēpnatoria sup ali
qua spetie si missio esset facta in alio q
in illa spetie idem qd. s. Si uero missio
esset facta in ipsa spē tunc ipse nō pos
set recuperare possessionē uel pprietatē ni
si faceret rescindi sēntiā p appellationē
uel restitutionē fm formā .l. fi. de i in
tegrū restit. Scdus casus ē qn reus ē ab
sens lite quasi cōtestata dixi de hoc ple
ne in .l. ii. ubi in rem acto. Tertius cāg
est qn fuit absens an litē cōtestatā uel q
si et ista est ppria materia pmi et secūdi
decreti quā Cy. ponit in .l. cū pponas
de bo. auc. iud. possi. et ego latissime ec

taui in .l. si finita. §. iulianus de dāp.
in fec. **V**enio ad qdam ext glo. **O**p.
uno modo ext glo. et quero duas qstio
nes **O**ppo. sicut citatus ad unū actum
non potest grauari in alio actu p suā
cōtumatiam ut .l. aut qui aliter i pri.
et. §. i. et sequēti qd ui aut clam facit
s. ea. l. si ut proponis et. l. ii. Sed hic i
pemptorio fuit dictū ut ueniat et si nō
ueniat Iudex auditis allegatio. ptis zc
et uide tex. glo. cōt abntem non potest
procedi ad aliquid nisi ut audiantur al
legationes ptis Sed infra dicitur q ad
instar istius fiducialiter pcedit ad ista
tria remedia hic posita ergo zc **S**o. di
co q hic dicitur allegatis itellige petiti
ones seu positiones et al omnes que hoc
uocabulo cōphenduntur et h de rure cōi
sed cōis consuetudo iudiciorū se habet
q hoc uocabulū allegationū intelligat
tantum de allegationibus iudicioz et
ideo hodie pemptoriū debet aliter poni
ut dicamus q si nō ueniat procedet ad
ulteriora iulticia itercedēte uel mediāte
Quero hic ponuntur tria remedia in cui
us erit electione eligere **R**eo in electione
pntis actoris ut .l. quod in heredem. §.
eligere de tribu. et. l. ii. §. sed et si quis
de eo quod cer. lo. hoc etiā appz ex .l. ad
pemptorium. ff. de iudic. que dicit i p
mo quis petat g debet pcedere ptis peti
tio. **Q**uero ii. si aliquis unā ex his uis
elegit **V**trū p hoc p iudice sibi quin
possit redire ad alias xobi gratia fuit in
actore translata possessio nūc uult facē
reum capi psonaliter poterit ne tex. ui
detur uelle q sic in .l. i. §. quid ergo de
uen. inspic. facit. l. nemo carcerem. i.
de exactio. tribu. li. x. et qd dicit **A**r
chi. de eo qui mitti i possel. ca re. ser.
ext li. vi. c. fi. **Q**uero. iii. dicitur h
a quo ter citatus si psentiam sui contu
maciter facere neglexerit **Q**uero quid
requiritur ad hoc ut dicatur quis contu
maciter abesse **R**eo. requiruntur pmo tres
citationes uel una p omnibus ut hic
2º requiritur ut pars .s. actor se pntet
in termino Nam si actor se nō psentaret
nec esset cōtumax ut .l. i. in fi. si quis
in ius uo. nō ie. et. l. arbiter. ff. de arb.
et de iudic. l. pperandū. §. i. ibi parte
instante et eius abntiam accusante zc
Et ideo ē practica Talis cōtra talem in
termino se pntauit et eius cōtumatiam
accusauit Itē requit aliud q ilicēciatg
non recedat ideo ponitur in practica et

licēdiatus recessit. h̄ ideo si enim me p̄se
tarem et non starem p̄ totā horam quā
habet reus ad ueniendū tūc nō uidetur
uenisse qui nō stetit unde debet stare to
ta. s. hora ut. inuit lex. et post edictum
de iudic. nec sufficit uenire et recedē sta
tim ut innuit tex. in. l. quesitū. ff. de
re iudi. et Innoc. plene dicit in. c. calūp
niā ext. de penis que nō.

Qui semel dictum est in
l. c. de reo cōtumace ē uidēdū de actore
contumace qualiter reo succurrat cōtē
eum ideo posita est hic hec aut. et diui
de sic p̄mo ponit qd̄ debeat facere actor
2° qualiter constituatur actor i contu
macia Tercio p̄ quem iudicē. **Q**uarto
quo casu Quinto quid sit officiū iudi
cis actore cōstituto in cōtumacia Scda
ibi qd̄ si tamē tertia ibi que citatio quar
ta ibi q̄ locum quita ibi qui si uero l. t.
rum ista p̄tula q̄nta subdiuidit i tres
ptes Primo quid sit officiū iudicis acto
re nullo modo ueniente Scdo quid sit of
ficiū eius actore ueniente admissio et po
stea desistēte Scda idi sed nō tertia ibi is
quoc. Et ista diuisio sufficiat p̄ sūma
rio. **N**ota q̄ qñ p̄ceditur contra con
tumacem debet fieri ad petitionē p̄sētis
ut hic ibi reo postulante simile in. l. pro
pandū. §. i. s. de iudic. et. l. ad p̄pto
rium. §. illo. ff. eo. ti. **2°** nota q̄ qñ
cūq̄ potest pueniri ad diffinitiuā cōtra
aliquē absentē tūc iudex potest supplere
de facto et p̄quirere ueritatē inducendo
testes et alias probationes tex. est hic ibi
et p̄quesita ueritate 2^c Pro h̄ facit qd̄
uidebitis. i. de appel. l. ampliore. §.
i. p̄m uerum intellectū et ibi dicam
Tercio nō q̄ cōtumax reuersus nō au
ditur nisi refectis expensis ut hic et. l. s̄a
ctimus. s. de iudic. et aduerte ad unum
quod est hic nō. quia licet omnes dila
tiones non sint elapse sed forte uenit. i.
terminū ultime dilationis tamen tenet
expensas reficere quia fuit cōtumax in
aliis primis dilationibus tex. est hic nō.
nam uenit infra terminū que ē ultima
dilatio tenetur tamē reficere expensas
factas ante al̄ non audiat ut h̄ i. tex.
Oppo. ad p̄mū et uidet q̄ quis possit
mutare usq̄ ad liē. con. ut. d. l. edita
s. de eden. hic dicitur contrariū quare
male glo. dicit q̄ p̄ istam aut derogat
in hoc illi. l. Cumulacio tamē p̄mittit
hodie sicut olim et uide glo. sup. uerbo

ad finē Odoffredus dicit contrariū p̄ h̄
declaratione scias q̄ si aliquis uult emē
dare libellū addendo uel de h̄do aliqua
qualitatē ex qua non mutatur actio h̄
erit licitū omni iure ut. l. in delictis. §.
si detracta de noxal. et. d. l. edita put
dicit emendare qñq̄ uult quis actionē
mutare hoc est renūtiare p̄me actioni p̄
posite et p̄ponere aliam et istud etiā pōt
omni iure ut. d. l. edita put dicit mu
tare ut. s. de pact. l. postq̄ liti. Quādoq̄
quis uult differre nec prosequi nec renū
tiare et istud non potest p̄ hac aut. Vñ
in. l. edita nichil i mutatur p̄m ea et bñ
et tenet Ol. hic et. d. laco. de are. et. d.
la. bu. et. omnes. **O**ppo. 2°. s. ut ne
inui. l. i. So. non cogitur quis agere añ
porrectionē libelli sed post libellū porrec
tum cogitur nisi renūtiat ut hic et hoc
dicit glo. **V**enio ad p̄am p̄tula dicit
hic q̄ uocetur tribus edictis Cōtē uide
tur p̄ edicta non posse citari ut. l. s̄acti
mus. s. de iudic. Sed ordinarius potest
citare p̄ edicta hoc etiā pōt delegatus
principis ut. i. sequitur in alia aut. Ali
us aut delegatus hoc non pōt ut. l. cō
traria et hoc s̄etit glo. et bene que ē sup
uerbo delegatus Fator tamē q̄ hodie
p̄ponere ista edicta non est sic in usu s̄
magis est in usu citatio q̄ sit p̄ litteras
uel p̄ nūcium ut audiuitis in. l. consē
taneū et hoc s̄etit glo. super uerbo t̄bq̄
Oppo. in eadem glo. ubi est semel scrip
tum ibi non potest iterū scribi sicut ubi
sedeo tu non potes sedere ut. l. si ut cer
to. §. si duobus. ff. como. quomodo ḡ
in eodē de albato describeretur ter ut inu
te hoc aut. Rñdet glo. uel q̄ p̄mum de
struat ul̄ dealbatoriū erat ita magnū
q̄ poterant scribi tria edicta citatoria
hodie aut qñ ista edicta p̄ponūtur Af
figitur aliqua scriptura i aliqua colūp
na uel in muro uide glo. Oppo. dicitur
hic q̄ p̄ iterualla. xxx. dierū Cōtē imo
x. dierū ut. l. consētaneū. s. co. et. s. de
iudic. l. p̄peradū. §. i. dicit glo. q̄ iste
ll. in hoc cōfigūē p̄ ista but hodie sta
tuūtur maiores dilationes. **A**lii ut o.
doffre. dicūt q̄ ille. ll. loquūtur i reo cō
tumace hic in actore qd̄ glo. nō placet
q̄ non debet esse melior conditio actōis
q̄ rei ut. l. nō debet. ff. de reg. iu. unde
glo. Dñs la. butri. tenebat opt. odoff.
Primo p̄ radones suas quia nō mutat
2^c ut. l. p̄cipimus de appel. 2° ex idēp
tate rationis nūq̄ inducitur correctio

l. ut nō. i. aut. quas act. s. de sacro sac. eccle. probatur in. l. si. uero. §. de uiro ff. so. ma. Pre. non est eadem ratio i reo que est in actore nā cōtra actore puenit ad diffinitiuā sētentiā lite non contestata merito sibi dantur maiores dilationes Sed contra reum non procedit ad diffinitiuam nisi lite cōtestata ideo dantur minores dilationes et istud michi placet l3 multi tenuerūt opi. lo. Sed contra hoc uidetur. d. l. pperandū. §. et si quidem ubi actore absente statuitur tēpus. x. dierū. So. actore absente post litē cōtestatā et liquidato negotio habent locū dilationes posite in. l. pperandū sed actore absente negotio nō liquidato ad hoc ut liquidetur eo absente debent dari dilationes q̄ hac aut. ponūtur ut hic uidetur Procedo ulterius dicitur hic q̄ locū habet et si lis cepta non sit Contra lite nō contestata non peruenitur ad diffinitiuam ut. l. si. §. illud de tempo. appell. Sed hic dicitur cōtrariū huius timore dicebat quidam ut Bul. q̄ hic dicit q̄ locū habet. l. talis citandi modus s3 ad diffinitiuā non posset pueniri nisi lis esset contestata Omnes alii glo. et om̄s alii nostri doctores moderni dicūt cōtrariū quia h̄ i odium actoris etiā lite non cōtestata puenitur ad diffinitiuā sētentiā secus in reo contumace ita loquitur. l. contraria Et noletis hic unū q̄ idem ē dicere lis est cepta q̄ lis contestata est et in quibusdā p̄tibus dicitur lis cepta p negationē 2c ut fit p̄sis et probatur per istā aut. Procedo ulterius et uenio ad quintā ptem Dicitur hic aliū enī spatiū indulgetur et sic inuit q̄ aliū ānū habet quod ē contra istam autenticam quia p̄mo non haberet nisi tres menses glo. dicit quia hoc nō implicat l3 alibi in. l. non solū. §. queritur. ff. de pcur. Item Oppo. et uidetur q̄ nō debeat dari ānus sed. x. dies ut i aut. quod locū s. de dilatio. al. de collatio. Plures Sodantur in glo Vna ibi in odiū etus q̄ i petrauit rescriptū ad iudicē extra ordinariū hec non est bona quia hic licet fuit impetratū ad iudicē extra ordinariū **A**lia est uera ibi uolebat absolui ab obseruatione iudicii hic a diffinitiuā et hec uera **I**tem oppo. dicit h̄ q̄ auditur et reficit expēsas ymmo debet satis dare ut in aut. ei qui iurat. i. de bo. au. uidi. possi. hec. l. suppletur p illam q̄a debet reficere expēsas et satis dare ut ibi

479
quomodo et quia gubet

dicitur **E**xpeditis cōtrariis Venio ad q̄stiones Primo quero quid debet facere actor qui ipetrauit iudicē delegatū Ryo debet rescriptū p̄ntare iudici ut h̄ et is tam p̄ntationē facere debet infra ānum extra de rescrip. c. plerūq̄ tūc iudex debet citare reū et in citatione debet ei mittere copiam rescripti ut hic patet i pri. ibi et per eum aduersario cognitis Et p̄ h̄ dicūt canoniste q̄ si reus postea ueniens peteret copiam rescripti non debet habere quia eam habuit i ipsa citatione ut exē de dilatio. c. ii. ubi p̄ inno. **V**terius uenio ad secūdā ptem quero que ē practica actore cōtumace et hic aduerte Reus ueniens q̄q̄ cōtentus solū q̄ casse ē citatio facta de eo. l. pemptoriū factū de eo et hoc obtinebit indubitanter sine aliqua citatiōe seu sine aliqua cognitiōe eo ipso q̄ actor nō reperit i die termini hic est tex. in. l. post edictū. §. i. ff. de iudic. Sed per istam cassationē nō plene consultū est reo quia actor ueniens refectis expensis posset facere iterū citari eū sup eod̄ libello ut. l. sc̄timus. s. de iudic. Et ideo q̄q̄ reus petit plus. l. q̄ absoluator ab instancia et istud nō pōt fieri nisi actor iterū citetur ifra certum terminū al̄ reus absoluitur ab instancia iudicii Ita dicit ino. in. c. consultat extra de officio deleg. qd̄ est uerū quia ab solutoria ab obseruatione iudicii nō debet fieri nisi p̄cedētibus citacionibus ar. l. si preses. s. eo. hoc tamē intelligo fm̄ cōmunē usū curiarū Sed si actō p̄missa esset exercere lit. fm̄ formā illius aut qd̄ fieri. s. de lite con. tūc nō esset opus noua citacione sed sufficeret expectare eum actore per. x. dies quibus elapsis reus absoluet ab instancia iudicii ut. d. aut. quod locū. s. de dila. Sed quia p̄ hoc n̄ est plene cōsultū reo quia poterit actor de nouo dare libellū et incipere nouā istā ciam ideo reus q̄q̄ petit plus. l. q̄ pronūciat diffinitiuē tūc habemus practicare istā aut. isto casu debet p̄cedere tres dilationes et postea debet dari ānus fm̄ formā huius aut. elapso āno non debet plus citari actor sed iudex debet ueritatem p̄quirere ut hic dicitur Istud aut quō faciet dic q̄ faciet requēdo amicos et notos actoris absētis qd̄ hodie practi catur p̄ proclama generale uidelicet q̄ q̄ cūq̄ uult aliqd̄ dicere uel allegare p̄ tali 2c ut. l. hoc aut. §. i. ff. ex qui. cau. i posses. ea. fac. l. si co tempore. i. de

pigno. Et si iudex pecierit liquidare ne
gociū q̄ inueniat actore habere iusticiā
uel nō habere p̄nūciabit diffinitiuē s̄m
q̄d inueniet al̄ absoluet ab ob̄uatiōe iu
dicii s̄m formā. l. p̄perandū. §. et si q̄d
hic habetis in glo. magna. ¶ Quero an
iste dilaciones possint abreuiari. la. de a.
de hoc posuit unā suā distinctionē. s̄. de
dilacio. l. i. et ibi eam refert Cy. quam
posuit idē. la. in. l. ii. ff. de. re iudi. et
ibi dixi plenius quātū ad p̄positū dico
q̄ glo. dicit uerū q̄ minui nō potest de
iure quia tex. in corpore dicit nō ming
xxx. dierū quod itelligit causa cognita
ut. l. iii. ff. de re iudi. ad cognitionem
aut̄ puto sufficere illud q̄d hic dicitur i
glo. s̄. q̄ consuetudo s̄ obseruat q̄ mi
nuat istas dilaciones debet enim seruari
consuetudo prout est in foro ut. ff. de
testi. et. l. iii. in fi. ¶ Vt̄erius oppo di
citur hic q̄ debet citari p̄ edictū non p̄
preconē an possit citari p̄ nūtiū ul̄ p̄
litteras puto q̄ sic quia cessat ratio que
ponitur in hac aut̄. Nuntius enim et
littere destinantur ad p̄sonam p̄p̄riam
ul̄ eius domū sed preco hoc clamādo di
cit i platea uel aliis locis publicis et ita
de facili non uenit ad eius noticiā et
istud cōsuetudo obseruat et glo. uidet̄
in uere Et ex hoc nō unū q̄d potest hic
colligi differēciā inter manifestū et no
toriū que t̄gitur p̄ glo. in. l. ciues. i.
de appel. nam in notoriū p̄p̄rie transit
illud quod habet causā manētē ut edic
tum p̄positū q̄d stat ibi ut omnes tran
seuntes possint illud legere ut hic et. l.
sed et si. §. p̄scribere de insti. Manifestū
potest dici q̄d habet causā trāseuntē l̄
fiat coram multitudine gendū urputa
preconiū et ita colligebat dñs lac. Bu.
ex hac aut̄. Ego aut̄ dicam in. l. ciues
ubi glo. t̄git de hoc. ¶ Quero ista aut̄.
quid imutat de iure antiquo. R̄o acto
re ab̄nte rep̄imus tria iura p̄mū ius di
gestorū secūdū q̄ per absēciā actoris nō
cōt̄hebatur hermodiciū nec poterat p̄
ueniri ad diffinitiuā sentētiā tamē eo
absēte post litē con. sic ut. l. et post edi
ctum. ff. de iudic. hoc fuit imutatum
per. l. p̄perandū per quā eo absēte post
litis cōtestacionē cōtrahitur hermodici
um et potest p̄ueniri ad diffinitiuā sēcē
ciam si negocium eo p̄nte fuerit liquida
tum ut. l. p̄perandū. §. sed et si quidē
sed p̄ illam. l. nichil disponebatur acto
re absēte ante litē con. Item eo ab̄nte

post litē con. si negociū non erat liqudū
illa. l. non p̄mittebat liquidari actōe ab
sente ideo supuenit ius terciū istius
aut̄. sed q̄ actore absente ante litē con.
siue post negocio non liquidato p̄mitti
tur liquidacio eo absente et cōtrahitur
hermodiciū ut p̄ueniatur ad diffinitiuā
sēcēciam ut hic habetis. Procedo et q̄ro
nūqd̄ reo ab̄nte ante litē con. p̄ aut̄. ista
sit aliquid imutatū Mar. dicebat q̄ sic
omnes nostri docto. et alii docto. modē
ni tenet cōtr̄iū q̄ in reo nichil est imu
tatū sic apparet q̄. l. cōsētancū p̄ ista
aut̄. in nullo corrigitur sed aditur q̄ il
la loquebatur in reo ab̄nte. ¶ Quero q̄d
si reus est p̄ns et non uult contestari litē
an poterit compelli glo. dicit q̄ non s̄
p̄uenit ad missionē i possessionē ex pri
mo decreto Vide istā glo. magnā post
medium ibi et idem si reus est p̄sens 2c
q̄d nō ualde bene quia iam feci uerēcū
diam aduocatis multis iuuenibus Et
ideo si iudex p̄cepit p̄tribus q̄ cōtestent̄
litē ante q̄ recedant si reus recedit pot̄
it contra eum interponere p̄mū decretū
sine alia citacione quia eo ipso apparet
q̄ non defendit uelut in glo. tex. nō. i.
l. quōc. §. p̄tor de noxa. et. l. nemo. ff.
de reg. iu. q̄d tene mēti p̄peruo. ¶ Dices
tu quare sūt necessaria tot remedia nō
ne sufficit remediū illius tituli si qs iul
di. non obtempo. quia iudex pot̄ mulc
tare reum. R̄o fateor q̄ iudex pot̄ hoc
facere ut glo. hic subdit tamē illud re
medium nō t̄git negociū de quo agit̄
si enī mille florenos solueret p̄ multa
tamē actor non haberet suū ideo sūt p̄
dita ista alia remedia ut actor ad suū p̄
ueniat. ¶ Venio ad ultimā p̄tem dicit̄
hic in fi. post edictorū et ante unius ob
seruacionē Quero utrū p̄ponat̄ noua e
dicta et noue dilaciones in Glo. sūt op̄.
¶ Odoff. tenet illam q̄ p̄ponatur noua
edicta et noue dilaciones et sic isto casu
habebit duos ānos et sex menses. ¶ Vlti
mo quero dicitur hic ab istancia cadat
actor an hoc fiat ipso iure uel p̄ sēcēciā
Docto. tenet q̄ p̄ sēcēciā quia dicit ca
dat in futuro nō i p̄terito ul̄ p̄nū facit
quod nō. in. l. iubemus. §. sane de sac.
sanc. eccle. ubi t̄gam dixi plene. ff. de
iure phi. l. impator. ¶ Quero utrū ad
hoc ut p̄nūcietur ipsū perdere act. req̄
ratur nouus libellus et noua instancia
puto q̄ non sed ex officio iudicis deser
uiens p̄me actioni p̄posite hoc fiet ar.

Hac lege summaui eam tibi in p
cedenti lege et pmo ponit qualiter sere

dia debeat ferri 2° ea lata prohibet eā cōri
 gi Tercio a p̄dicto dicto excipit maior
 es iudices Scda ibi sed ne Tercia ibi ex
 ceptis **¶** Nota q̄ quis nō debet esse subi
 tus in respondendo p̄nūciando ul̄ dicē
 do **¶** Nota 2° q̄ post sēntēciam latā si
 ue datam non licet corrigere **¶** Nota 3°
 q̄ maiores iudices possunt p̄ alios sēntē
 cias recitare **¶** Oppo. ad p̄mū et uidet̄
 q̄ debeat dari sēntēcia subito ut .l. fi. ff.
 de damp. infec. So. dicit glo. ibi est spe
 ciale Tu dic q̄ nec ibi sēntēcia dat̄ subi
 to sed acceleratur cognitio **¶** Circa istā
 p̄mā p̄tem quero quid est hoc dictū ex
 libello partibus legerent Glo. dicit p̄p̄e
 duo q̄a hic tabellio scribit in libello suo
 2° quia libellus datus in causa ponit̄ i
 sēntēcia dicāt enim iudices talis cogni
 tor 2° uiso īfra scripto libello cō tenor
 talis est 2° **¶** Istud q̄ libellus inferatur i
 sēntēcia licet obseruetur cōiter cōtrariū
 tamē si obmittat̄ utputo non uiciatur
 sēntēcia Nam hic nō loquitur de libel
 lo dato a p̄tibus sed de libello ipsius sē
 tencie Item debes scire q̄ p̄pter istud q̄
 sēntēcia d̄z ferri sup̄ eo q̄d petitū est i li
 bello ut .l. ut fundus comu. diuidūdo
 et .l. mag. in fi. de nego. ges. dicimus
 q̄ in causis sūmariis ubi non est necessa
 ria libelli oblatio quelibet petitio debet
 p̄cedere ut habem̄g hodie exp̄sse i. c. sepe
 cōtingit de uerbo. signi. in clemē. Scias
 etiam q̄ si non appareat ex actis iudex
 p̄mo sēntēcia sibi scribat et eam emēdet
 Si tamē apparet eam in scriptis esse la
 tam sufficit hoc enim approbat consue
 tudo Et ista uerba que hic sūt q̄ iudex
 debeat ante sibi formare est magis cōsili
 um datum iudici q̄ sit p̄ceptū q̄d nota
 Sed q̄ ipse debeat legere istud est precep
 tū et ita obseruatur **¶** Vento ad p̄am
 p̄tem dicitur hic q̄ non potest corrigere
 contra .ff. de re iudi. l. actoz. So. uerū
 est q̄ potest corrigere quo ad latinitatē
 et uerba nō quo ad substantiā ita loq̄t̄
 hic **¶** Oppo. de .l. ab executione. ff. de
 appell. So. ut in glo. **¶** Item oppo. de
 l. illicitas. §. fi. ff. de officio p̄sidis dicit
 glo. Fallit i multa Tu dic q̄ sēntēcia
 ibi non mutat̄ sed multa remittit̄ a p̄
 s̄ide auct. l. sicut quilibet homo posset re
 mittere quātitate in qua quis esset sibi
 obligatus et hoc forte uoluit sēntire gl.
¶ Oppo. de .l. paulus. ff. de re iudi. So.
 ut i glo. **¶** Item oppo. de .l. diuus. ff.
 de in iteg. resti. So. dicit glo. fallit ibi

ueritas est q̄ ibi nō fallit Non enim cō
 rigit iudex officio suo sed petita resti
 tutione in integrū Et ideo pro declara
 cōe istoz debes scire aut iudex uult suā
 sēntēciam emendare Aut interpretari
 Si emēdare aut circa uēba tantū et pōt
 ut .l. actoz. ff. de re iudi. **¶** Aut circa
 substantiā utputa addendo uel detrahē
 do et tūc aut circa accessoria et potest ea
 dem die addere ut .l. paulus. ff. de re iu
 di. Aut circa alia et tūc regula ē q̄ nō
 potest ut hic nisi p̄ uiam restitutionis i
 integrū ut .ff. de i integ. resti. l. diuus
 et p̄ totum illum titulu et .s. si aduer.
 rem. iudi. per totū **¶** Item p̄ uiam sup
 plicationis ut in aut. que supplicatio. s.
 de preci. impa. offe. et .s. ti. ii. l. i. **¶** Itē
 p̄ uiam exceptōis in casibus in quibus
 exceptiones possūt opponi post sēntēcia
 l. i. de iuris et fact. igno. **¶** Item p̄ ui
 am nullitatis ut .l. si ut proponis. s. ti.
 tu. ii. et .l. si exp̄ssim. ff. de appell. et .l.
 i. q̄n puocare non est ne. Si uero queris
 a n possit interpretari distingue **¶** Aut ē
 iupex qui habet merū imperiū et potest
 al non ut .l. ab executione de appell.
 Venio ad terciā p̄tem dicit̄ hic excep
 tōem tam iuris 2° **¶** Quero a quo fiet
 hec exceptio Dicūt q̄dam a p̄ximo q̄si
 dicat isti maiores iudices p̄nt istam sen
 tenciā cōrigere hoc non est uerū nō enim
 p̄mittit̄ nisi principi ut .l. i. §. de qua
 de postu. et .l. i. in fi. ff. de questionibz
 Dicendū est q̄ hic intelligit̄ ut fiat ex
 ceptio a p̄mo dicto q̄ non legatur p̄ se
 sed per suos ministros hic loquitur de
 sēntēcia diffinitiuā **¶** Quero quid i sēntē
 cia inelocutoria debet ne citari i scriptis
 Breuiter puto q̄ non nam solū in diffi
 nitiuā est positus iste ordo in aliis q̄ re
 manet regula q̄ tantū ualeat sine scrip
 tis quātum i scriptis ut .s. de pact. l.
 pactū An aut iudex debeat sedere pro
 tribunali q̄n inelocutoria ferē est distig
 uendū aut illa inelocutoria requirit cau
 se cognitōem et debet ferri iudice sedēte
 p̄ tribunali al non ut .l. a p̄cedente. s.
 de dilacio. et .ff. quis or. i bo. po. ser. l.
 ii. §. dies et nō. per dy. in .l. quod ius
 sit. ff. de re iudic. Bar.

¶ Statutis sūmaui i p̄cedēti p̄
 mo recitat .l. p̄cedentē 2° illi addit Nō
 q̄ sēntēcia debet ferri et i scriptis recita
 ri **¶** Nota q̄ sēntēcia q̄ est nulla nomē
 non habet nec effectū sēntēcie Et ideo di

cūt aduocati contra talem sēteciā si
sēteciā dici potest quod tamē negatur
uel contra tale instrumētū si instrumētū di
ci potest. **C**irca hanc. l. querit glosa u
trum sēteciā int[er]locutoria possit ferri
per altum Glo. dicit q[ue] sic ut. l. diem in
prin. ff. de arbi. et. l. s3. et si interpella
t. §. i. eo. ti. q[ue] intellige q[ua]nt[um] sēteciā nō re
quirat causē cognitiōem al[iter] secus ut nō
in. l. nec quicq[ue]. §. ubi decretum. ff. de
offi. pro consul. et leg. et. l. omnia que
cūq[ue]. ff. de reg. iu. 2° querit glo. utrū
illiterati possint esse iudices et uidetur
q[ue] non cum habeant ferre sententias ex
scripti recitatione si nesciunt litteras nō
possunt legere nec iudicare Glo. det[er]mi
nat cōtrariū ut uidemus tota die q[ue] po
testates t[er]ra[rum] sūt milites illiterati et h[oc]
uerum in his qui uidentur esse de ma
ioribus iudicibus qui recitant per alios
ut. l. p[ro]xima in fi. Pre. ciuitas eligēdo
talem uidetur uelle q[ue] p[er] altum legat ut
l. q[ua]dam cōsulebant de re iudi. Et p[ro]p[ri]e
predicta dicebam semel inciuitate ista i
sēteciā erat scriptū data lata per dictū
iudicem iusticie et lecta p[er] me notariū de
mādato dicti iudicis 2^c an ualeat dico
q[ue] sic Nam iudex iusticie huius ciuita
tis est iudex appellacionis et a potestate
appellatur ad eum g[er] ipse est sup[er]ior po
testatis sed potestas habetur ut de maio
ribus iudicibus ut hic in glo. g[er] 2^c Sed
quero quid si in sēteciā non dicatur i
his scriptis an presūma[n]t inscriptis lata
Specu. ponit istam questionē in ti. de sē
teciā. §. iusta x. tota et ibi distinguit
an sēteciā est prolata in p[ri]ma p[er]sona
an in tertia et dic ut ibi. **Q**uero quid
si non dicitur lecta sed dicit solū data
dicta sēteciā per dictū iudicem Breuiter
puto q[ue] nisi appareat aliquod uerbū ex
quo colligatur q[ue] sententia fuerit lecta
erit nulla ut. s. eo. l. i. et ad municip. l.
quādam sēteciā ubi non erat appositū
nomē lecta sed erat ibi dictū sētecialit[er]
p[ro]mulgata p[ro]mulgare enim est sēteciā
liter legere ex scripti recitatione ut hic
uidetis Vnde uerba in fine prolata hoc
iportant ut. l. sciendū de uer. obli. Et
ibi plene scripsi. Bar.

Nisi breuiiores Primo q[ue]ro
que sint iste cause breuiiores Glo. ponit
multas op[er]y illa est uera q[ue] inspecta q[ua]li
tate p[er]sonar[um] hoc cōmittatur arbitrio
iudicis ar. ad hoc in. l. s3 et si susceperit

§. ii. ff. de iudic. **Q**uero dicitur hic
et maxime uiliū quid est hoc dictum
quidam exponūt uiliū. s. p[er]sonar[um] Alii
uiliū. s. r[ati]o Alii uiliū. s. causarum
tene quā uis **Q**uero utrū sint alie cau
se in quibus debeat procedi et cognosci
sine scriptis Glo. dicit q[ue] sic ut in aut.
ut iudici sine quo suf. §. necessitatē col
l. ii. Tu adde casū. l. leuia. ff. de accu
sac. et q[ua]d ibi nota Sed quero hic dicit
q[ue] sēteciā debet ferri sine scriptis quid de
processu uidetur dicere tex. q[ue] sine scrip
to cognoscatur ut. d. §. necessitatē et i
aut. ut cleri ap[ud] p[ro]p[ri]i. epi. §. i. q[ua]d p[ot]t
intelligi duobus modis Vno modo si
scripto hoc est q[ue] non detur libellus in
scriptis s[ed]m quod al[iter] requiritur ut i aut.
offeratur tamē bene redigat[ur] inscriptis
per notariū Sed hic intellectus non pla
cet quia excepto libello et sēteciā i q[ua]lib[et]
grauī causa p[re]ceditur sine scriptis licet
postea in scriptis redigat[ur] ut in. c. q[ua]m
contra falsam ext[ra] de probacio. et. l. sci
re op[er]y. §. op[er]y. de excu. cu. et ideo intelli
go sine scriptis q[ue] inde nulla fiat scrip
tura Creditur g[er] simplici informacioni
iudicis i istis causis breuioribus Nec est
uerū q[ue] al[iter] credatur soli relacioni nuncii
s[ed]m ea que nō in. l. ea quid[am] s. de accu
sa. et. l. magis puto. §. non t[ame]n de reb[us]
eoz[um] multo magis credetur isti iudici i
istis leuioribus et hoc nō p[ro]p[ri]e cōpromissis
q[ue] fiunt i quibus datur potestas cogno
scendi i scriptis ul[ter] sine scriptis quia p[er]
hoc uidentur p[re]s[umpt]e uelle q[ue] eius simplici
informacioni et relacioni credatur quod
tene menti.

De s[en]t[en]tia et m[od]o locu **omni iudicium**

On uidetur

Hec est bona lex et sin
gularis ualde Breuiter
dicit Sēteciā i qua nō
cōdēpnatur p[ro]curator
sed dominus qui iudicio non infuit ē
ipso iure nulla h. d. Nota q[ue] si sēteciā
est nulla debet iterato cognosci 2° nota
q[ue] debet cōdēpnari procurator q[ui] litiga
uit non dominus **A**d p[ri]mū oppo. di
citur h[oc] q[ue] re integra debet cognosci Cō
tra ymmo ex eisdem actis ut. s. ti. ii. l.
si ut proponis So. fateor et intellige ut
ibi dixi **A**d secūdū oppo. i. de iniur.
l. fi. So. ibi tenor sentencie non patitur
ut proferantur uerba ad p[ro]curatorem

et ideo referuntur ad dominū licet absē
tem ut nō in .l. nihil .s. de pcur. et bene
Ex p̄dictis sūmas aliquos casus idubi
tabiles Si tenor sēntencie nō patitur x̄ba
non referūt ad pcur. si tenor s̄nie patit̄
et procurator fuit sēper in iudicio uēba
debent referri ad eū ut hic al̄ sēntencia est
nulla Vbi aut̄ dñs semper fuit in iudi
cio uerba sēntencie debent referri ad dñm
et de hoc etiā non est dubium Sed si in
iudicio p̄im fuit dominus et p̄im p
curatō tūc est dubiū Pro huius declara
tione quero quid si dominus litem con
testatus ē per se postea iudiciū agitur
p̄ procuratōrē ut x̄p̄ ipse ul̄ pcuratō de
beat cōdēpnari et uidetur q̄ ip̄e dñs ut
ut .l. furti .s. si quis alieno .ff. de his q.
no. in fa. a contrario sensu Bul. et Io.
contra q̄ siue dominus fuit litem cōte
status siue non debet cōdēpnari pcura.
qui est presens tēpore sēntencie et allegat
ff. de nego. ge. l. liberto .s. si. et .l. licet
s. si plures .s. de pcur. l. nichil et iste al
legatōes sunt in glo. allegat etiā .ff. de
pcur. l. si quis cū procur. in prin. et .l.
qui p̄prio in prin. eo. ti. ut in ea x̄p̄ qua
libet nō. Non ob. l. furti .s. si quis alie
no ibi subaudi maxime Non ob. ista
lex quia hic nō. facti accidētiā q̄ dñs
nūq̄ fuit in iudicio uel expone nō fuit
ī iudicio .l. aliquādo subdit glo. q̄ d̄ cō
suetudine ut x̄p̄ cōdēpnatur ut opy. oī
um saluetur lo. et bul. que est uera sic
dicit etiā dicit ī medio racionē Regula
est general̄ q̄cūq̄ gerimus nisi in nostra
p̄sona iniciū sumant inanem actū effici
unt ut .l. quecūq̄ .ff. de actio. et oblig.
Et ideo in q̄stibus si pcur. esset p̄ns et
contrahens et p̄mitteres dñō nō pcur
atori p̄nti contractus est nullus ut nō.
in .l. stipulō ista .s. si quis insulam .ff. de
x̄bo. obli. et de stipu. seruo. l. i. rex. est
in .l. eum qui .s. iulianus de cōsti. pec.
Ita ī p̄posito cum iste q̄si contractus q̄
celebratur p̄ sēntenciā ut .l. iii. s. idem
scribit .ff. de pecu. et ibi dixi si agatur
per ipsū pcur. requiriturq̄ in eius perso
nam iniciū sumat al̄ actus est inutil̄
et ista est ueritas modo intelligitis hanc
l. et p̄pter hoc dico in quolibet actu q̄
celebratur in iudicio idem dicendū est
Nam si fiat litis cōtestacio in qua litis
cōtestacio etiā quasi contrahitur ut nō
in .l. it. s. si. de p̄to. stipul. uerba litis
con. debent referri ad p̄sonas ipsorū cō
testaciū litem et sic in quolibet alio actu

et hoc est fundamentū istius materie
Modo procedo quid cō pone q̄ litigiū
est agitatū per pcur. tamē dñs est p̄ns
tempore s̄nie ī quem debent referri uēba
s̄nie uidetur q̄ in dñm ut hic uidet̄ sen
tire glo. **R**ndendo ad hanc. l. in. ii.
r̄nsione In contrariū facit .l. procurato
ribus .s. de pcur. et .ff. de pcur. l. mu
tari ubi dicit glo. q̄ dñs superueniens
omnia ex integro debet agere ut in eū
transferatur iudiciū ad idē .ff. de pro
cur. l. in rem. s. sed et si ex parte ubi
dicit glo. q̄ pcur. debet cedere dñō ius
instancie ut ipse possit litigare **B**reui
ter pro huius declaratione debes scire q̄
ad hoc ut s̄nia ualeat requiri q̄ uerba
s̄nie referantur ad eum qui tūc est p̄ns
ut .s. dixi **I**tem requiritur q̄ ille in quē
fertur s̄nia habeat ius instancie directo
uel utiliter al̄ repietur s̄nia lata sine in
stancia que esset ipso iure nulla ut .l. p
latam .i. eo. hoc promisso scias q̄ dñs
superueniens q̄nq̄ uult habē ius directū
ī instancie nomine suo tunc opōz q̄ oīa
de nouo fiant secūdm glo. que est in
d. l. mutari qd̄ fiet unico actu dicendo
sic Do libellū prout dedit pcur. litem
cōtestor ut fecit ipse et similia et sic uni
co actu omnia repetent̄ q̄nq̄ dñs direc
tum ius instancie uult habere ex p̄sona
procuratoris et tunc oīz q̄ fiat cessio se
cūdm quod nō. in .d. l. in. cause. ff. d̄
pcur. s. sed et si ex pte q̄nq̄ dñs uult
uti iure instancie utili sibi cōpetenti ip̄o
iure nam scias q̄ omnia que in iudicio
agitantur q̄ritur domino uti sine cessi
one ut .l. in rem in fi. de pcur. et .l. in
omnibus de stipu. seruo. facit optime
quod nō ad p̄dicta in .l. iii. s. si ex con
uencione in ultima glo. ff. de re iudi.
Tunc si dñs uult ex uigore istius instā
cie utilis poterit in eum ferri s̄nia et ua
lebit et sic uerba s̄nie in eius p̄sonā debe
būt p̄ferri p̄ raciones p̄dictas Non ob.
l. procur. s. de pcur. quia fateor q̄ in
uito procur. non potest dñs reassūmere
iudiciū Sed eo uolente et tacēte sic ut
l. que omnia in prin. et ibi nō. ff. de p
cur. Non obstat mutacio que fit de di
recto iure instancie ad utile ut .l. quāq̄
s. iulianus de aqua plu. ar. ut ibi nō
per dy. **I**uxta p̄dicta quero retento
eodē themate pcur. prosecutus est litē
domini tempore quo ille erat in iudicio
procurator nomine domini pro illo iur̄
instancie utili qd̄ competit dñō modo

quero retento eodem themate lis est agitata per procuratorem tempore sentencie fuit citatus dñs ad audiendū sēcēciam non procuratō et dominus fuit contumax an ualeat sñia uidetur q̄ sic quia contumax pro pñte habetur ut. l. pperandū. §. sin aut reus. §. de iudic. sed i presen. ualeret ut dixi ḡ 2d. **C**ontrariū consulendo determinauit. d. Lamberti nus de ramponibus àtīqus aduocatus bonon. et egregius doctor per. l. pcuratorē de pcuratoribus hoc ostendendo p rationē qñ quis mittit procuratorē ab incio uidetur dicere q̄ ipse non uult litigare per se ut. l. i. in fi. ff. de pcurat. Item quis non potest cogi psonaliē uenire ut. l. fi. §. de pcur. dñs qui ab incio misit procuratorē uidetur dixisse q̄ nō uult litigare per se ḡ debuit citari procurator qui erat dominus litis non fuit citatus apparet ḡ q̄ talis citacio non fecit dominū contumacē merito sēcēcia in eū lata est ipso iure nulla quod igit dixi. l. i. q̄ sentēcia possit ferri in dominū pñtem ex uigore utilis instancie est uerū si ipse uult uti illo iure instancie utilis nō enim potest compelli ut dictū est in questione pcedenti oportet itelligi q̄ dominus erat ibi pñs ad sentēciā audiendam al̄ est necesse q̄ ex altis act. colligatur q̄ ipse utebatur illa instancie al̄ simplex pñcia non sufficeret p ea que dicta sunt. §. **V**enio ad illud quod dixit glo. ut omnū seruetur opy. uter que condēpnatur Vtrū hoc sit bene dictum D. Ray. dixit q̄ non ymmo ex hoc omnū destruitur opy. quia p hoc tollitur reo beneficium. l. furti. §. si quis alieno. ff. de his qui. no. infra. ubi dicit q̄ qui condēpnatur p procur. non est infamis Hic igitur non infamat dñs q̄ quā litigauerat p pcur. et in hoc residet D. Cy. pro eis induco equipando sēcēciā ad tractū Si aliquis stipularetur ticio absenti et sibi ualeret stipulacio pro parte stipulatoris et pro pte nō ualeret ut. l. Si michi et ticio de uer. obli. ergo qñ condēpnatur pcurator et dñs p parte pñtis et pro pte absentis ualeat nam consuetudo obseruat opy. glo. et ego eam sustineo de iure et dico q̄ uerba ista debēt sic intelligi qñ procurator est pñs condēpnet procuratorē et dñm h̄ est procur. et dñm in psona procuratoris Pro hoc intellectu facit. l. aduersus et l. si duo. ff. de arbi. et per hoc cessant ra-

ciones facte in contrariū **Q**uero quid e contra in procuratore actoris procurator actoris in iudicio est reus condēpnatur in cuius persona debent referri uerba condēpnationis **R**yo in personā procuratoris quia reus debet condēpnari ipsi procuratori ut. l. licet. §. plures. ff. de procur. et. l. aliter de aucto. tu. et hoc p rationē predictā quēcūq̄ gerimus 2c. Aduerte tamē q̄ hoc quod dico ē uerū in uerbis condēpnationis uerba aut executoria debent referri ad dñm non ad procur. uerbi ḡcia condēpno ticiū tali pcuratori actoris ad dandum et soluendum centum petita ipsi dño non pcuratori nisi haberet ad hoc speciale mandatū ut. l. hoc iure ff. de solu. et. l. sed et si tñ. ff. de pac. et idem dico i contuncta psona que agit pro contuncta quia uerba condēpnatoria referuntur ad ipsū uerba executoria condēpnationis debent referri ad dñm qñ ipsa cōiuncta persona non potest solutionē recipere ut. l. i. §. i. iudi. so. et. l. uō procuratori de solucio. et. l. iiii. ff. So. matri. Ex hoc habes q̄litter tu procurator actoris formes libellū quia debes petere condēpnari reum tibi pcuratorio nomine ad dandum et soluendum dño et nō tibi nisi de hoc habeat speciale mandatū **Q**uero quid i defensore rei Breuiter quidam est defensor qui uenit ad allegandas causas absencie ille non condēpnatur ut. l. liberto in fi. ff. de neg. ges. **A**ut defensor uenit ad plenā defensionē et tunc animo nouādi ad defendendū et tunc sine dubio ille condēpnatur ut. l. delegare de nouac. de neg. ges. l. soluendo de solucio. l. solucio qñ q̄ uenit non animo nouandī et tunc si quidē dño petente et patiente uidet̄ habere mandatū ut. l. qui patit̄ ff. man. et ideo est idem quod. §. dixi in pcur. si dñs est ignorans ita q̄ non est mādaturum tacitū uel expressum tūc condēpnatur ipse defensor et in eum fiet executio ut. l. plaucius. ff. de procur. et condēpnabitur ipse defensorio nomine ticiū ita nō Innoc. in. c. causam qui filii sint legit. **Q**uero quid in tutore et curatore et similibus Breuiter expedio nos dicimus q̄ xba pñtus inspiciāt et celebrāt ut. l. i. l. tū qui. §. si actor de consti. pecu. Ex hoc concludo q̄ uerba sñie conferant i ipm puppillū licet iudicium agitetur per tutorem qd̄ ualeat eadem racione Et pro h̄ idem dico in sindico ecclesie q̄ uerba sñie

referantur ad ipsā ecclesiam licet litigiū
agitetur p̄ procuratorē q̄ ualet et h̄ de
iure ciuili nec in hoc est discordancia it̄
ius canonicū et ciuile p̄ rationē p̄dictā
quod plene examinauit in .l. stipulo ista
§. si quis in sulam .ff. de x̄bo. oblig.

Si arbiter Ista lex habet du
as lectu. s̄m p̄mā .h. d. cois error excu
sat s̄m secūdā .h. d. Casus supueniēs in
personam iudicis s̄ntam nō exstinguit
h. d. **O**ppo. et uidetur q̄ ex hac elec
tione effectus sit liber ut .l. barbarius .ff.
de officio presi. So. ibi p̄pter publicam
utilitatem quia m̄ta fecit et m̄ta ges
sit h̄ solū unā s̄ntam dedit **I**uxta hāc
l. quero quid in iudice excoicato an eig
s̄nta ualeat debemus distinguere ut ex
hac .l. colligit̄ Aut publice reputat̄ non
excoicatus Aut erat excoicatus publi
ce Primo casu ualet s̄nta 2º casu non
extra de re iudi. c. ad probandū et idem
possemus querere in iudice ifame an eg
s̄nta ualeat et distingue Aut erat publi
ce infamis aut habebatur ab omnibus
homo bone fame Primo casu non ualet
2º sic p̄ hanc .l. et quod per glo. nō .ff.
de testi. l. cum lege in fi. extra de reser.
c. suscitata et idem in aliis defectibus ī
quibus detegitur aliquē non esse iudicē
quia sufficit quē esse iudicem in q̄si pos
sessione illius iurisdictionis et illū defec
tum non esse publice notū ut hac .l. cū
s̄. allegat. Ex his cōphēdo q̄lit̄ ter debet
formari exceptio contra iudicē Nō enī
sufficit dicere dico te non esse iudicē me
um sed debeo dicere et te non esse in pos
sessione. iurisdictionis uel te ab oībus re
putari non iudicē ut hac .l. p̄batur et
s̄. d. testa. l. i. et quod ibi nō.

Preses S̄nta que non cōtinet ab
s̄olutionē uel cōdēpnationē uel equipol
lens est ip̄o iure nulla .h. d. **O**ppo. de
l. in sūma .ff. de re iudi. et de arbi. l. qd
tamē. §. i. So. ibi cōtinebatur equipol
lens ad cōdēpnationē uel abs̄olutionē
Oppo. de l. eos. i. de app. So. eodē modo
cōtinetur equipollēs Nam cū iudex cō
firmat p̄mā s̄ntaz Si p̄mus iudex con
dēpnauit uidetur cōdēpnare si p̄mus
abs̄oluī uidetur abs̄oluere Et p̄ hoc ui
di ī ciuitate ista q̄ndam s̄ntaz huius te
noris talem reum abs̄oluimus uictum
uictori in expensis sed ibi non fuit ad
iectū cōdēpnaḡ cēte illa s̄nta ē nulla q̄ntū

ad cōdēpnationē expensaz p̄ hanc .l.
In cōtrariū facit .s̄. d̄. fideicomis. l. uer
bū uolo sed aliud ī ultimis uolūtatis
que fiunt a testatoribus mortis cogita
tione turbatis ut .l. hac cōsultissima q̄
testa. fa. pos. sed s̄nta debet ferri delibe
rate et scribi et emēdari ut .s̄. ti. i. l. ii.
ideo non subauditur uerbū ibi cōdēp
namus nisi p̄cesserit s̄nta cōdēpnatoria
hoc mō reū cōdēpnamus et uictū uic
tori in expensis tunc cōdēpnatio ualerz
nec est necesse q̄ uerbū subintelligat̄ sed
oīa ista ueniūt ad determinationē istius
uerbi cōdēpnamus qd̄ p̄cessit ar. p̄ hoc
ff. d̄. publi. l. i. circa prin. et .l. i. ad .l.
iul. de ui.

Prolataz S̄nta lata extra ordi
nem iudicioz est nulla .h. d. et pone ex
emplū si fuit obmissa litis cōtestatio ul̄
obmissus libell. et sic s̄nta est nulla Mō
aduertatis Op. i. de appel. l. i. Huius
timore debetis scire q̄ qdaz ē ordo unig
cause ad illam causam et iste si p̄uertat̄
nō reddit s̄ntam nullam ut .ll. cōtrariis
ad hoc. s̄. eo. l. ii. ff. de euictio. l. si di
ctum. §. si mancipiū Et ideo ex hoc ha
bes q̄ si prius esset conuentus fideiussor
q̄ principal. ul̄ prius possessor q̄ debitō
principalis nec de h̄ esset opposita excep
tio teneret s̄nta quia peruertit̄ ordo uni
us cause ad aliam nō unius cause ad se
ipsā **Q**uidā alig ordo est unius cē ad se
ipsam et hic est multiplex Nam quidā
est ordo s̄ntie in se ipsa iste si p̄uertit̄ red
dit s̄ntam nullā ut .s̄. ti. i. l. ii. idē si p̄
uertatur substantia s̄ntie quia nō conti
net abs̄olutionē uel cōdēpnationē ut .s̄.
l. p̄xi. et de istis nō potest poni exēplū
in hac .l. et ideo glo. in prin. sui rep̄hen
dit opy. quorūdā et bñ Quidā est odo
instancie ad s̄ntaz seu formā iudicii tūc
loquit̄ .l. nostra et ideo posui exēplum
quia obmissa fuit litis contestatio quia
ordo peruersus s̄ntam reddit ip̄o iure
nullam **Q**uero p̄ huius declaratione
quis est ordo iudicioz Glo. tua ponit
multa hic quam uide et utrū benedicat
statim dicā ibi solēpnitas obmissa ī ip
sa s̄nta non in iudicio Pro huius glo.
declaratione debetis scire q̄ ordo substā
cialis si obmittitur uiciatur id qd̄ agit̄
secus est in ordine qui non est de substan
cia ut .l. i. circa fi. de uentre insp̄ic. s̄.
de testa. l. pre poster. Modo est uidedū
an omnia que ponūtur ī glo. sint de or

ut si s̄nta lata
a iudice excommunicato
ualeat et teneat

dine speciali Specu. in ii. parte sui libri in prin. et Hosti. in suma de re iudic. uidetur dicere qd non sint omnia illa substantialia sed de substantia est libelli oblatio licet con. iuramentu de calupnia Citacio et postea qd snia featur in scriptis congruo loco et tēpore seruatis solepni tatibus positis. s. ti. i. sed hec examinacio et publicacio non sūt de ordine substantiali licet glo. hic aliter dicat Quid dicemus dico qd illud dicitur esse de substantia illius rei quo cessante res esse nō potest ut. l. precia. ff. de ghen. emp. ubi dicitur qd res et precia sunt de substantia empicionis nam empicio sine his esse non potest et euictio est de naturalibus empicionis alia autem dicuntur accidentalia Nūc ad ppositu si remoueres examinacionē testiu ul publicacionē snia est et esse potest Nam non est de necessitate qd probetur p testes quia multa possūt pbari p cōfessionē et instrumta que sufficerent ad sniam Et ideo si testibus non scriptis uel non publicatis est snia lata est contra ius litigatoris non cōtra substantialē ordinē iudiciorū Idem tenebat dñs la. bu. et idem dico in iuramento calupnie cum ipsū possit obmitti ut. l. ii. §. i. 3 quia ueremur de iuramento calup. et extra de iura. calup. c. i. li. vi. merito nō est de ordine substantiali quicqd gl. et dicti docto. dicant Et ideo puto qd si prius iuretur de calupnia postea cōteste tur lis nō erit snia nulla cū enim nullo modo esset iuratu teneret snia ut dictis iuribus **Q**uero utrū citacio sit de solepnitare substantiali Predicti docto. dicunt qd sic ut dixi. s. et credo qd habeāt bonū intellectū **V**os autē dicatis aliē de solepnitare substantiali iudici est cē cognicio nam snia lata sine cause cognicione ē nulla ut. i. eo. l. ex stipulacione et cō. uel epist. l. fi. Cause autē cognicio dicitur fieri qñ sit partibus pñtibus ul partibus cōtumacibus et absētibz ut. ff. de minor. l. in cause. §. causa cognita Et ideo si ptes semper essent sponte pñtes non regreretur citacio et illud quod dicti docto. dicūt qd de necessitate est citacio est uerū ad hoc ut parte abñte constitutur in contumacia ut. l. consentaneū et aut. q. semel. s. quō et qñ iudex **Q**uē iuxta pdicta reperit libellus litis contra iuramentū de calupnia citacio ad sēntenciam et snia lata **O**ppo. qd snia est nulla ipso iure quia non precessit cause cogni

cio an sit iusta ista oppositio uidetur qd sic ex pdictis quia cause cognicio nō apparet quia non apparet datus terminus ad probandū nulla data dilacione ad iurium productionē et sic non cognitū de causa Contrariū puto sufficit enim sēntenciam esse latam pte pñte ul contumaciter absente ut dicatur factū causa cognita aut cause cognicio psumat ex hoc ut. d. l. in cē. §. causa cognita Predicta uera nisi ex breuitate temporis potest presumi qd iudex non fuit istructus et tunc puto istam sniam nullam tāq. latam subito ut. s. ti. ii. l. ii. et tmina tam sine cause cognicione ut. i. eo. l. ex stipulacione et. d. l. fi. comi. ul episto. pro hoc plene extra de resti. in iteg. c. ex litteris circa medium.

Qui eorum Valet snia lata sub modo nisi p appellacionē rescindatur h. d. **O**ppo. snia non debet ferri sub conditione ut. l. i. §. biduū ff. qñ ap. sit Glo. soluit hic fuit data sub mō ul cā ibi sub conpicione **Q**uero utx iste iudex bene pronūciauerit Glo. dicit qd sic quia et sic debuit facere Vide glo. sam sup uerbo pñtarent Si est uerū dictum glo. hec snia nō posset rescindi p appellatōz ut hic txx. uidetur inuere et fm hoc ista lex nullū habet dubiū Pro huius sol. debes scire qd hec lex pōt habere duplicē lectū. Primo qd qō fuit itē duos puatos **N**am procurator cesaris Primo cōdēpnauit fideiussorē fisco i pma instancia 2º qd cū iste fideiussor peteret qd pignora debitoris sibi traderent ab iplo creditore ipse procurator hoc pñūciauit Et si tu opponis quō procurator fisci erit iudex inter duos puatos ymo debet esse preses prouincie ut. l. ii. s. si aduer. fisci. **R**es si qō puatoz dependet a causa fiscali procurator cesaris est iudex ut. l. eū uendente s. ubi causa fisci et fm hoc hec lex nō haberet dubitacionē 2º modo potest itelligi qd qō erat inter fiscū et puatū hoc modo petebat fiscus a fideiussore quātitatē fideiussor dicebat sum paratus soluere si pignora michi tradant iudex pñūciat sibi pignora tradenda et fisco idēpnitatē pñter ista snia est lata cōt ius litigatoris non procuratoris et ecōuerso debuit pñūciare. l. cōdēpnare fideiussorē fisco et iubere qd sibi tradant pignora Vnde posset p appellacionē rescindi que nō rescin

detur si nō fuit appellatū Sed ad istud oppo. quō sñia lata iter fiscū et fideius forem p̄iudicat illi debitori cuius erat pignora. H̄o ista pignora a fisco possi debantur ul̄ ille debitor erat presens ar. l. sepe de re iudic.

Quam sententia sñia q̄ non est lata i locum maiorē nec p̄ntibz officialibus est ipso iure nulla. h. d. Nota q̄ nō ualet sñia que ē lata i alio q̄ in loco maiorē qd̄ dicit ut dixi i. l. si ut p̄pōis et. l. ii. s. ti. ii. et. s. ti. i. l. i. Quō an officiales debeant esse presentes qñ p̄ fertur sñia glo. que est hic dicit q̄ non dicebat Do. la. bu. forte q̄ officiales de iure debent esse p̄ntes non dico omnes sed q̄ notarii qui scribūt i causis nam acta debent scribi p̄ officiales ut collr i l. p̄cipimus. i. de appella. Sed officialis qui incipit scribere i causa ab iñcio debz scribere usq̄ ad finem ut probat ex. l. i. et. ii. s. de spor. g. appz. q̄ officialis debet esse p̄ns. s. qui scribat in causa cete licet hoc sit uerū de iure tñ in hoc puto seruādā cōsuetudinē loci quia in q̄bz dam locis ille notarij scribit quē iudex eligit et ille erit p̄ns alibi obseruatur aliter Vnde puto seruādā cōsuetudinē loci quod tene menti.

Ex stipulatione Verba iudicis prolata cause cognitione nō p̄cedē te non habent uim sñie. h. d. Nota q̄ non omnis uox iudicis ē sñia Nota q̄ sñia lata cause cognitione non prece dente est nulla Contra istud oppo. se tentia lata p̄ntibus partibus uidet̄ lata causa cognita. l. in cause. s. causa cog nita. ff. de minor. et dixi. s. eo. l. plata sed his fuit h̄modi g. 2c So. ideo h̄ nō p̄sumitur cause cognitio quia sup hoc nō p̄cessit petitio non enim p̄cebat a p̄ fide p̄ libellū ut faceret eos pacisci Item forte ex breuitate temporis colligit̄ hic q̄ non p̄cessit cause cognitio ut dixi. s. eo. l. prolata.

Libera Sententia p̄ quam res euincitur non rescindit̄ nisi appellatione Sed ei qui perdit contra suū auctorem succurritur. h. d. nota q̄ sicut emptor debet denūciare uenditōi litē esse motam ita ille qui recipit rem in solutū qd̄ tene menti quia alibi non habes ita exp̄se 2o nota q̄ re data i solutū et euicta du

rat actio p̄ma ad debitū **C**ontra hoc oppo. ymo uidetur agendū utili ex ep̄ to quia insolūtū datio similis ē emptōi ut. l. elegatē in prin. de pigno. acti. et l. iii. ff. pro. emp. So. duobz modis Pri mo hic fuit actū ut a p̄ori obligatione non recedatur nisi res p̄fecte fuerit credi toris et uide istam sol. **N**ota ista ē ue ra solo in se licet diuinatione contineat quam nō pluries dedi consiliū per istam glo. et nō similis est in. l. si quis alia. ff. de solucio. dicit creditor qñ rem accepit in solutū ego nolo p̄dere ius meū si res euiceretur ideo dixi appone istud pactū q̄ alio modo non uis recedere ab actione tua nisi res sit tua in reuocabiler quod nō dat glo. aliam So. ista est uera et ue rissima quia hic fuit datū i solutū spe cies pro specie ideo emptio esse non pōt In q̄rio fuit data in solutū pro pecunia res et uide hanc solutionē notabilē Sed contra hoc oppo. extra glo. quia etiam ubi datur res p̄ pecunia durat actio p̄ ma ut. l. res in prin. de solu. So. et ibi plene tractaui istam materiam in. l. sigs aliam. ff. de solu.

Post sententiam Glo. ponit casū in terminis et breuit̄ hoc di cit sñia diffinitiuā nō potest r̄tractari i interlocutoria secus. h. d. Primo ponit dictum 2o respondet duabz obiectioni bus 1a ibi nam appositiones due sūt in tex. et soluūtur ut uidistis ideo non in sisto **Q**uero utq̄ sñia lata in cā mo mentanee possessionis sit diffinitiuā an interlocutoria H̄o diffinitiuā est ut hic tagit gl. et. l. i. si de momē. poss. f. fue. appell. **Q**uero dicitur hic nec iñflocu tionē plerūq̄ 2c q̄re dicit plerūq̄ dicit Glo. hoc dicit p̄pter iudiciū momenta nec possessionis quod non placet qa tūc est diffinitiuā ut. s. dixi uel alit̄ uidet̄ dicere glo. quedā sñia est iñflocutoria q̄ nullam causā decidit ut si datur alicui dilacio si testes publicant̄ et similia qd̄ sūt iñflocutorie p̄ quas aliqua causa de ciditur utputa aliqua emergens Exēp lum actor producit unū testē reus dicit non esse admittendū uel reus petit dila tionē dicit actor eam nō esse dandā tūc iñflocutoria que sup hoc fertur decidit illam causā hoc est illam incidētem seu emergentē q̄stionē Ita uidetur uelle gl. ultima hic posita uidete hoc nō conce do q̄ fuerit de mente littere sed concedo

q̄ fuerit et ista est ueritas sicut deus est
Sententia interlocutoria p̄ quā causa prin-
cipalis non deciditur illa potest reuocari
sed interlocutoria p̄ quā cā ipsa tota deci-
ditur non potest reuocari sicut nec ipsa
diffinitiva hic est tex. hoc etiā p̄batur i
l. dicere. ff. de arbi. et plene dixi in l. qd̄
iussit de re iudica. et ideo sn̄ia iudicis
p̄ quā absolute aliquē ab obseruatione
iudicii uel p̄nūciat non esse p̄cedendū
uel se non esse iudicē ista nō pōt reuoca-
ri quia p̄mit causā ipsā principalē cui
us est lis sed si p̄meret quādā cām emē-
gentē seu incidētem optime posset reuo-
cari quia ad huc durat iudicis officium
in illa causa ut. d. l. dicere et de preto.
stipu. l. i. in fi.

Nulla Nota q̄ qui non habet
merum uel mixtum imperiū nō potest
aliquem relegare.

Quam iudex Sn̄ia que nō
continet absolutionē uel condēpnationē
uel expollens est ipso iure nulla. h. d.

Oppo. s. de reb. credi. l. generalit. §. i.
So. dicit glo. ista lex corrigitur per illā
Vel aliter si iuramētū est p̄stitū statī p̄
diffinitiuā sn̄iam ualeat ut. l. contraria
secus si ex inēuallo sit p̄stitū ut hic dñi
mens istius. l. fuit dicere q̄ sn̄ia sit nul-
la quia non continet absolutionē uel cō-
dēpnationē non ideo quia iuramētū p̄-
cedat sn̄iam uel sequat̄ Istud tñ quātū
ad hoc de iuramēto debes aduētere aut
precedit sn̄ia interlocutoria p̄ quā iudex
mandat iurari et postea seq̄ iuramētū
et ualeat ut. l. generalit. s. de iure iur.

Aut p̄cedit diffinitiva sn̄ia et tunc aut
iudex nichil declarat qd̄ succedat secu-
to iuramēto et sn̄ia non ualeat ut hic se-
cū dū glo. hic posita et bñ **I**tem oppo.
sn̄ia nō debet ferri sub cōditione ut. l. i.
§. biduū qñ app. sit So. sn̄ia non debet
ferri sub cōditione extrinseca sed sub cō-
ditione intrinseca que t̄agit ipm̄ negociū
bene potest ferri ut hic et uide glo. nota
quā menti tenebis et nō bene **C**ontra
hoc oppo. de. l. adiuo. pio. §. i. de re iu-
dic. ubi proferē sn̄ia sub cōditione ut p̄-
mo capiantur mobilia si mobilia nō ap-
pareant deueniant ad imobilia ergo 2c
Glo. ponit ibi mltas sol. hic int̄ alias
ponit unā q̄ ista est cōditio de p̄nti que
nō suspendit ut. l. cū ad p̄ns si cer. pe.
Secundo quero pronūciat iudex cōdēp-

no reum si actor probauerit intentionem
suam ualeat ne ista sententia Videtur
q̄ sic quia tangit negociū de quo agit
ut h. Incōtrariū uidetur q̄ ista cōditio
non uenit uerificanda statim post sn̄iam
q̄ regitur in hac. l. fm̄ glo. Dices tu
q̄ hoc nō est uerū nam sn̄ia lata sub cō-
ditione ualeat nisi rescindat̄ p̄ appellatio-
nem R̄ndeo uerū est qñ sn̄ia continet i
se cettū et est cōditio extrinseca ut si na-
uis ex sia uenerit Sed si cōtineret quādā
conditionē intrinsecā non ualeret nisi i
pleatur statim post sn̄iam ut. s. dixi et
glo. hic tenet Item ex hac. l. p̄3. q̄ ad
sn̄iam sufficit partes fuisse p̄ntes ut di-
catur factū causa cognita qd̄ apparet
hic quia primo iudex fert sn̄iaz per iu-
ramētū postea liquidatur an sit debitū
Ultimo quero quid si iudex dixerit per
uerba futuri temporis si uiceris sn̄iaz p̄-
te dabo uel aduersariū tibi condēpnabo
Glo. hic uidetur inuere q̄ sic quā uide i
eo quod dicit absolua uidetur ista sn̄ia
esse interlocutoria nō diffinitiva q̄a x̄oba
prolata de futuro dispositionē non idu-
cunt ut. l. ticia cū testō. i. prin. de leg.
ii. et. l. si quis stipulatus fuerit stichum
aut pamphilū utx̄ ipse uolet de uerb.
obliga.

Iudices Non eget sūmario
intellige glo. latinā inter latinos grecā
inter grecos ita q̄ intelligatur Sed q̄ro
an inter uulgares debeat ferri sn̄ia i uul-
gari uidetur q̄ sic quia debet proferi uē-
bis intelligibilibus ut hic in glo. facit
ad hoc. l. decreta. ff. de re iudi. puto tñ
in predictis seruandum morē iudiciox̄
ar. ff. de testi. l. iiii. circa fi.

Nemo iudex Non exempl
sed legibus est iudicandū h. d. Diuidit̄
in duas partes Primo loquit̄ de exemp-
lis impatorū 2o de exempl̄ aliox̄ iudi-
cum Sc̄da ibi nec si cognoscibiles Nota
q̄ non debemus sequi consiliū impatorū
si uidetur nobis q̄ non sit bene latū et h.
est contra eos qui iudicant cont̄ dicta
nostrax̄ glo. Vnde non est mirū si rece-
dant adictis glo. si ueritas est in contra-
riū aut ratio uel ius **O**ppo. de. l. ii. s.
de legi. et. s. ti. ii. l. i. ubi rescriptis i pa-
torū est credēdū So. ibi erat inserta i cō-
pore iuris hic non **O**ppo. 2o uidetur
q̄ hic tex. contineat supflū nam p̄mo
dicit sn̄iam eminetissimox̄ p̄fectox̄

In fo in fi. repetit illud idem sed in isto
c. non debet esse supfluum ut pma consti-
tutione. §. quibus So. pmo loquit i se-
rentis principis latis ad cōsultationem
pfectoꝝ 2º loquit in snis ipsoꝝ pfectoꝝ
Item oppo. et uidet q sit iudica-
dū exempli ut. ff. de postu. l. i. §. nūqd
ego et magistratū Glo. nō soluit dic q
ibi nō inducūt exempla ut exemplis
iudicetur sed ut ex eis ueritas cōprobe-
tur Oppo. ad fi. huius. l. et uidetur q snia
diffinitua principis hic in fine alterius
diffinitua faciat ius ut. §. de legibus
lege finali Solutio ibi est sententia
iudicis et principiū huius. l. loquitur de
responsio leu cōsultatione pncipis nō de
snia diffinitua Oppo. de. l. mīme et
l. si de interpretatōe. ff. de legi. So. ibi
iudicatur ex consuetudine inducta per
exempla non exempli ipsis Bar.

Um papinianus

In causa reconuentionis nō habet locū ex-
ceptio iudicis in cōpetētis h. d. Primo
ponit dictū papi. 2º illud extēdit 3º rō-
nem anectit Scda ibi huiusmodi snia
tētia ibi cuius enim i agendo Oppo.
et uidetur q iudex non possit pnu-
ciare de eo quod non est petitū ut. l. ediles. §.
Item sciendū de edili edic. So. fateor cō-
trariū et intellige hic q reus petebat
Quero in quo augetur dictū papy. Ryt
glo. papy. pmittebat reconuentionē ex ca-
dem cā tm ut tutele uel negoc. gestoꝝ
Sed Iustinianus pmittit hic reconuentionē
etiā ex alia cā postea rōnem anectit Exa-
minemus pmo dicit glo. q papi. solū i
eodē negotio pmittebat reconuentionem
Sed cōtra. ff. de iurif. om. iudi. l. si idē
cum eodē. §. sed et si et de iudic. l. ii.
§. sed et si agant et. l. qui non cogunt
ubi etiā i alia causa pmittebat reconuentionē
de iure antiquo So. possumus dicere q
ibi fuerūt alii iurif. consulti non pāp. a
quibus fuit inuentū ut in alio negotio
fiat reconuentionis non a papi. Verius ē q
etiā et papi. pmittebat reconuentionē in
alio negotio ar. dicta. ll. Sed in quo
addat dicto pāp. Ryo quia dat faculta-
tem in alio negotio et i hoc extēdit dic-
tum papy. pro hoc facit tex. qui dicit
nulla opponenda exceptione In cōtrariū
facit tex. qui dicit in eodem negotio et
sic uidetur q in eodem negotio pmissit
Iustinianus et solū rōnem addit qd non
placet quia ut dixi p iura antiqua erat

reconuentionis pmissa in aliis casibus Nec
ob. tex. hic qui dicit in eodē negotio qd
idem negotiū dicitur ex quo sūt eodem
partes et idem iudex fm quod glo. tua
nō dicit hic Quid ego Iustinianus ad-
dit papy. Ryo de iure antiquo pmittebat
reconuentionis corā iudice rei cōuenti in to-
tum uel in partē Declaro conuenio te
coram iudice qui habet cognitionē carū
usq. ad centū libras non ultra Tu corā
eodem potes me reconuenire ad ducēta
quia saltem i centū erat meus iudex ut
d. l. si idem. §. sed si mutue et sic erat iu-
dex reconuentioni in ptem non in totū uē
bi gratia Ego qui sum legatus cōuenio
te rome tu potes me ibi reconuenire Rō
est quia meus est iudex licet ego habere
exceptionē ppter pūilegiū legationis s3
qn erat iudex penitus non suus hoc nō
reperiē pmissum de iure antiquo ut pos-
sit reconueniri in alio negotio istud ad-
dit hic Iustinia. ut corā iudice penitus
non suo possit reconueniri dū dicit nulla
opponēda exceptione ita debetis intelli-
gere hanc materiam Oppo. et uidet
q istud non fuerit necessariū quia pōt
reus obicere cōpensationē ut inlti. de ac-
tio. §. in bone fidei. et. §. de cōpen. l. fi.
So. hoc est uerū qn hinc inde debebatur
quātitas sed etiā tūc est utile habere plu-
ra remedia p uiam actionis Ista est reco-
uentionis et p uiam exceptionis ista est cō-
pensatio Ultimo esset uidendū quō
aut. et consequēter habeat se ad hanc. l.
quod dicam super ea. licet glo. ultima
hoc tangat.

Et consequenter Ista aut
sumit in corpore de executoribz et his
q cōueniūt et reconueniūt §. i. coll. vii.
Et diuidit in tres ptes nā primo sicut
p. l. c. aufertur actori exceptio declina-
toria iudicis si reconueniat ita per hanc
aut. confertur actori pūilegiū ne possit
corā alio iudice interim conueniri a reo
2º pmittit reo ab initio recusare iudicē
Tertio dicit quid iuris qn non uult re-
cusare nec reconuenire coram eodem est et
istud pro declaratione tex. scda ibi qd
si displicet tertia ibi aliqn Casum inter-
minis pone p te notabilia sūt clara Pro
declaranda ista materia est uidendū quō
habet se ista aut. ad iura antiqua et hoc
docto. nostri minus pfecte tradiderunt
Sciendū ē q qn cōuentionis et rōnet o fit
sup eadē re uel sup eodē negotio tūc oī

iure est idem quia coram eodem iudice debet fieri nec debet esse continencia diuidi ut ff. de quibus re. ad eum iudi. ca. l. i. s. de iudic. l. nulli quicquid conuencio et reconuencio fit super diuersis rebus uel causis et tunc aut actor conuenit reum coram iudice ipsius actoris in certa quantitate et tunc idem omni iure quia reus poterit reconuenire actorem coram eodem iudice de illa quantitate uel maiori non autem potest coram alio ut l. si idem cum eodem §. q. si mutue ff. de iurisdic. om. iudi. Quandoque actor conuenit reum coram iudice ipsius conuenti quem tamen reus potest aliquo privilegio declinare tunc idem omni iure quia apud eundem iudicem potest et debet fieri reconuencio ut l. ii. §. si agat l. q. non coguntur ff. de iudic. Quandoque actor conuenit reum coram iudice penitus non suo sed ipsius actoris tunc de iure antiquo non permittebatur reconuencio sed per ius. C. p. l. cum papa permittebatur reo reconuenire uolenti non autem imponebatur ei necessitas nec prohibebatur ire ad alium iudicem hodie per iura autem imponitur ipsi reo necessitas ut coram eodem iudice reconueniat si uelit agere postea lite pendente ut hic Sed quero que est ratio istarum constitutionum Ratione una est ratio pro reo contra actorem que ponitur in l. cum papa ut actor contra reum reconuenientem non possit opponere exceptionem declinatoriam iudici quia ipse actor reum in agendo eligit quod non debet denegari habere eum in iudicem contra se ut manifeste dicitur textus in l. cum papa. Est ergo hoc contra actorem quia ipse iudicem elegit Si ergo ipse actor non elegisset sed de necessitate ad illum iudicem iussisset cessaret ista opus. Idem si de uoluntate utriusque partis ut infra dicam quam rationem nota bene et pondera. Solum enim actori tollit exceptionem quod non sit competens iudex ipsius agentis et uult quod ipsius actoris persona ipsi iudici non dedignetur sed si natura esse super qua reconuenitur dignaretur tale habere iudicem hec exceptio per textum non tolleretur ut in dicam. Secunda ratio est contra reum reconuenientem pro actore reconuencio uidelicet ne reus possit trahere actorem ad alia iudicia et sic eum perturbare ne coram primo iudice agat et litem prosequatur hanc rationem ponit textus in l. si idem §. sed si mutue ff. de iurisdic. om. iudi. et in corpore unde sumitur hec autem et iste sunt rationes finales huius materie conuentionis et reconuentionis

Tertio est uidendum que sit natura conuentionis et reconuentionis Ad hoc Ratio eignata est ut qui prior appellat prior agat et sic prius respondebit libello actoris quam libello rei in causa reconuentionis et eodem modo lis prius contestabitur et idem in quo libet actu simili comprobetur hoc est eodem tempore factum uno actu statim deuenit ad alium Item dicte cause eadem sententia terminabuntur hoc est una sententia et statim alia ut ff. que sententia sine appellatione rescinditur l. i. §. si sententia de conuentione l. neque sententia re. amo. l. i. non ff. de iudic. l. qui prior non etiam in hac autem textus est extra de mu. peti. c. i. de ordi. cogni. c. cum dilectus **H**uius ratio est fauor rei ne prius conueniatur actori quam actor sibi ut d. l. neque de conuentione l. i. s. re. amo. huius ergo fauori posset ipse reus renunciare expresse uel etiam tacite quod apparet quia si iste ordo non fuerit obseruatus non est sententia nulla sed uenit annullanda per appellationem ut d. l. i. in fi. que sententia sine appellatione rescinditur Non enim reus posset facere quin privilegium quod actor habet ut qui prior appellat prior agat illud perderet in causa reconuentionis ut l. qui prior ff. de iudic. potest enim reus preiudicare privilegio suo non privilegio partis aduersae ut infra uidebitis Huius promissis pro fundamento et substantia totius materie ueniamus ad rationes que tanguntur per glo. et docto. **P**rimo quod Vtrum reus possit reconuenire actorem de causa preiudiciali de qua aliter idem iudex cognoscere non potest ut l. ii. in fi. de ped. iudi. Glo. dicit quod sic ut s. de iudi. l. quocumque. Vide glo. super uerbo eundem In no. Hosti. Ber. et alii moderni extra de mu. peti. c. i. tenent contrarium idem Specu. i. c. i. de conuentione et reconuentione et dicunt quod reconuencio nunquam potest fieri in causa de qua iudex aliter cognoscere non potest et sic conuentus coram iudice laico de causa pecuniaria non posset reconuenire actorem in causa spirituali allegat sua ca. qui si sint leg. c. lator de ordi. cogni. c. tuam cum similibus Ad l. quocumque. respondet Specu. quod iudex incidenter cognoscit non autem de hoc pronunciat Pro glo. nostra uidetur casus ff. de iurisdic. om. iudi. l. si idem §. q. si mutue ubi potest reconueniri actor in maiori summa quam aliter sit iudicis iurisdiclio Item pro hoc uidetur textus in corpore unde hoc sumitur quod ibi lex facit eum competere iudicem in utraque causa **Q**uid dicemus Ratio quicquid reus reconuenit actorem super eo d'

quo iudex non poterat alias cognoscere
nisi p[ri]us uolentibus alias prorogare
iurisdictionē tūc recōuentio potest fieri
ut dicto. §. q[ui] si mutue et. l. ii. §. sed si
agant de iudic. rō. quia per electionē ac
tor sibi p[re]iudicat debet igitur pati eum
esse iudicē cōtra se ut dicit tex. in. l. c.
sed hoc casu pati potest §. 2ē Si uero re
cōuenitur actor sup[er] re uel causa de qua
iudex non posset cognoscere etiam ut q[ui]
parte uolente tūc nō est locus recōuētōi
et ita loquit[ur] opy. cān. que uera est Nā
tūc cessat rō conuētōis et recōuētōis
Vult enim lex q[uod] actor paciatur ip[s]m
esse iudicē contra se sed hic licet actor pa
ciatur non patit[ur] nā cause et sic cessat rō
posita in. l. cū p[ap]p. et. §. dixi etiam pro
hoc in q[ue]stione proposita de causa p[re]iudicia
li si questio status non patitur fieri recō
uentōz coram iudice pedaneo quia p[ri]uilegiū
cause est ut cognoscatur a maiori
bus iudicib[us] non p[ri]uilegiū persone tex.
uidetur in. l. non distinguemus. §. si de
liberali. ff. de arbi. Non ob. tex. in cor
pore unde sumitur ista aut[em] ubi facit eū
iudicem utriusq[ue] cause quia intelligo. §.
remouendo exceptionē q[uod] non sit iudex
actoris secus si natura cō. non paciāt se
cūdū quod dicit lex cum p[ap]p. non enī
est uerisimile q[uod] ex illo uerbo p[re]nceps uo
lisset q[uod] p[ro]pter naturā reconuentionis
minimi iudices cognoscerent de causis
maximis hec enim res esset magni p[re]i
udicii posset enim partes inuicē cōponere
et habere sup[er] causa status uel mōachato
uel māt[er]monii unū iudicē minimū qui
sūciaret scdm eor[um] uolūtātē q[uod] esset ab
surdū ut. d. §. si de liberali puta nā cō
uentionis et recōuentionis fit ut simul
tractentur et eodē tēpore terminētur si i
telligeres de act. p[re]iudiciali p[er] quā ipe
diretur exercitiū aliar[um] actionū interim
ut in q[ue]stione seruitutis et libertatis ut. l.
ordinata. ff. de libera. cā. non posset h[ab]ere
locū reconuentionio quia in simul tractari
non possunt istius autem rō. i. melius
declarabitur. **Q**uero 2° utq[ue] possit ac
tor reconueniri de causa criminali dicit
Glo. q[uod] sic eadem rōne qua. §. dixi de p[re]
iudiciali uide glo. sup[er] uerbo eundē Pro
declaratione huius. q[uod] est uidentū quia
aut actor accusauit criminaliter et tūc
an reus possit ip[s]m reaccusare est materi
a. l. is qui reus de publi. iudic. et. i. q[uod]
accusa. non pos. l. neganda Ad unū tñ
aduerte quia tota illa materia q[ua]n[do] quis

accusatorē reaccusat coram iudice suo
sed si p[er] modū recōuentionis uellet accu
satorē suū accusare coram iudice non
suo hoc non posset rō qui accusator il
lum iudicem non elegit nec sponte iuit
ad eum ymo quadā necessitate. §. p[ro]pter
maleficiū uel iniuriam sibi factam ut. l.
ii. §. sed si agant. ff. de iudic. Vnde nō
est cōuētens q[uod] maleficiā aduersariū mei
quem cogor accusare faciat ut ego pos
sim reaccusari corā iudice non cōpetenti
ut. d. §. sed si agent que rō cessat in eo
qui agit p[ro]tra aliquē ex aliquo cōtractu
uel ex quasi q[ue]ctu celebrato ab ip[s]o agēte
uel ip[s]ius facto et sic eo cāu quo accusat
cessat rō. l. cū p[ap]p. quia ibi accusator
iudicem non elegit sponte Si uero agat
act. ciuili descendēte ex aliquo maleficio
uel facto cōuētenti absq[ue] sciētia uel cōsēsu
accusatoris tunc idem eadem ratione
ut. d. §. sed si agant que tam in crimi
nali q[uam] in ciuili intelligo q[ua]n[do] actor cōue
nitur reum corā iudice ordinario Si enī
cōtra eū iudicē delegatū ipe traret tunc
credere q[uod] possit fieri recōuentio p[er] hanc
aut[em] et in corpore unde sumitur Et q[uia]
sub est rō quia ip[s]e eum elegit et cessat
rō impedimētū de quo loquit[ur]. §. sed si
agant Si uero actor agit ciuili descendē
te ex suo facto uel contractu tūc si reus
uult eum recōuenire ciuilit[er] siue actio
descendat ex crimine siue nō po. est i. di
stincte per istas. ll. Sed si p[er] modū recōuē
tionis uelit eum criminaliter accusare
tunc si iudex ille coram quo fit recōuen
tio al. de illa causa criminali cognoscere
non posset non fiet recōuentio quia hoc
est p[ri]uilegiū cause non p[er]sone et hoc non
posset fieri etiā utraq[ue] parte uolente ut
l. non distinguemus §. iulianus. ff. de
arbi. Sed si iudex posset cognoscere de il
la causa criminali tunc uidetur q[uod] poss[et]
fieri recōuentio sicut posset fieri proroga
tio ut. l. i. §. ubi de cri. agi o[mn]i[um] hoc etiā
uidetur tenere Inno. **T**amē i hoc est ad
uertēdū nam causa criminalis h[ab]et istud
p[ri]uilegiū ut ea pendēte supersedeatur
qualibet ciuili ut. l. fi. §. de ordi. cog. i.
Modo siquidē ille q[ui] reaccusat p[er] modū
recōuentionis uult uti hoc p[ri]uilegio q[uod] i
terim super ciuili p[ri]mo proposita supse
deatur nō posset recōuenire quia hoc nō
patitur natura cōuētōis et recōuētōis
q[uod] est ut simul procedatur et simul termi
netur et quia per hoc p[re]iudicaret actori
eius p[ri]uilegiū ut q[uod] p[ro]p[ri]o appellat p[ro]p[ri]o

agat hoc tñ casu non puto reum cōue-
 tum impediri ī pōri qui actorem accuset
 coram iudice competētī alio nec impediat
 exceptio que introducitur ex hac aut.
 Nam hec aut. aufert reo suos iudices
 ideo quia dat sibi aliū. s. hūc in cā recō-
 uentionis eo ergo casu quo nō pōt recō-
 uenire ul' non potest sine pūilegio et pū-
 ditio iuris sui uel sue cause tunc nō au-
 fert ista aut. iudices suos ut manifeste
 colligitur ex tex. h et in corpore q uult
 ut reus tūc debeat supersedere ne agat
 coram alio qñ ei licet agere coram eodē
 al' secus et probatur. ff. eum qui app. ī
 pro. defen. debere et. i. dicam Querit gl.
 quid si actor reconuētus uelit reum per
 modum cōuentionis reconuenire Glo.
 dicit q non pōt ut in ea habes Idem te-
 nent omnes canoniste et iuriste ¶ Querō
 utq̄ liceat actori in cā recōuentionis re-
 culare iudicē coram quo recōuenitur q
 dam dicūt q sic et ita itelligunt istam
 aut. Glo. nostra et omnes docto. dicunt
 contrariū quia postq̄ actor semel elegit
 eum nō potest eū recusare ut. l. cū pāp.
 et in aut. offeratur quā itellige q actor
 nō potest eum recusare pūilegio aliquo
 quod eximat psonam actoris ab illa iu-
 risdictione sed pūilegio cē bene pōt recu-
 sare recōuentionē xobi gracia ille q agit
 de spoliatione et petit rstitutionē si recō-
 ueniat pōt opponere q non potest re-
 conueniri donec restituatur ut. l. si quis
 ad se fundum. i. ad. l. iul. de ui. extra
 de ordi. cogni. c. cum dilectus et. c. su-
 per spoliatione Item in causa de positi. l.
 fi. ff. depo. Item in causa criminali quia
 accusans criminaliter non pōt interim
 recōueniri ut. l. fi. s. de ordi. cogni. in
 istis casibus pūilegio cē excluditur recō-
 uentio Procedo ulterius secūdū ordinē
 glo. ¶ Querō utq̄ ista aut. habeat locū
 in iudice ordinario et in delegato dicūt
 quidam q solum loquitur in delegato
 quia ibi loquitur de recusalatione et ordi-
 narius non potest recusari ¶ Tamē glo.
 et docto. dicūt q habet locū ī ordinario
 et delegato et licet iudex ordinari9 recu-
 sari non possit peritur tamē q alius ei
 associetur ut in aut. si contingerit. s. de
 iudic. ¶ Querit glo. quō iste cause trac-
 tabūtur dicit glo. tractabūtur simul et
 eadem snia terminabūtur ut dixi. s. cit.
 prin. et. i. declarabo clarius Sed iuxta
 hoc quero qñ debet fieri ista recōuentio
 in hoc sūt opi. in glo. Quidam docto.

dicunt ab initio in continente ut inuit
 tex. in ista aut. et in corpore unde sunt
Alii dicunt qd pot. reueneri qncup. usq.
 ad sniam diffinitiuam ut dicimus i de
 nuntiatione que fit uenditori et istud ul
 timu tenet Ber. de mu. peti. c. i. et dicit
 qd est caus extra de rescrip. c. dispendia
 li. vi. Item uidetur tenere Inoc. Hosti.
 uidetur tenere contrariu Dicerem sic ro
 reconuentionis que facit pro reo cōtra acto
 rem est quia actor illu elegit iudicem in
 agendo habeat illum in defendendo ut
 dicit tex. Sed ista ro habet locu qncup.
 pēdēte iuditio g qncup. pēdēte iuditio
 possū ipm reconuenire S3 huic ob. nā ue
 tōnis et reconuentionis q ē ut. s. dixi. ut
 simul tēstent et eadē snia tēminēt quō g
 possent simul tractari et terminari cum
 lis pma sit prope finem et ista incipit
 Ro ut. s. dixi. f. istud qd simul tractēt
 est in fauorē reconueniētis **A**ut igitur
 uult reus reconuenire cū sub pprio suo
 pūilegio ut simul tractent et simul ter
 minentur et hoc non pōt. nisi ab initio
 ut in hac aut. et in corpore unde sumit
 Sed si uult reconuenire et non uti pūile
 gio tunc poterit nec est quid repugnet
 Dicerēt tamē forte tunc magis cā con
 uentionis q reconuentionis et ideo tex. i
 d. c. dispendia dicit qd qncup. pendente
 iudicio pmo agat cōtra actore p modū
 conuentionis uel reconuentionis ut tūc di
 catur conuētio simplex qn obmittit nā
 reconuentionis que est ut simul terminēt
 sed pro tātō ego appello istam reconuen
 tionem quia al. iste non esset cōpetēs iu
 dex nisi ppter reconuentionē Iuxta hoc
 quero nūquid in causis sumariis sit lo
 cus reconuentioni tex. uidetur qd sic i. l.
 non solum. s. sed hac. ff. de procur. ubi
 dicitur qd etiam in causa dāpni infecti
 habz locū reconuentionis et constat qd causa
 dāpni infecti sit sūmaria ut. l. i. ff. de
 dāpno infec. Inoc. contra. et idem tenet
 Pe. et allegat. l. i. s. ubi causa statq pu
 ta ro quia cum causa cōuentionis et re
 cōuentionis debeat simul tractari et ter
 minari si una esset ordinaria et alia sū
 maria hoc fieri non posset Ego dico qd
 in sūmariis habet locū reconuentionis quid
 enim si cōuentionis erat sūmaria reconuēta
 alia sūmaria certe nō est dubiū sicut di
 cimus i conuento super spoliacione qui
 potest reconueniri super alia spoliacione
 ut. dixi. in. l. si quis ad se fundum puta
 tunc non est ipedi mētū nature reconuen

tionis quia utraq; potest simul tractari et terminari. Sed si causa reconuentionis esset ordinaria et p̄ma sūmaria tūc idē dico q̄ habz locū r̄cōuentio si reus uult istud p̄uilegiū remittere nec curat q̄ eadem s̄nta terminetur ut. s̄. p̄ximo dixi probatur in dictis. ll. que dicūt in causa dāpnī infecti locus est reconuentioni tex. est hic et in. l. i. in fi. de uari. et exē or. cogni. ¶ **Q**uero nūquid qñ agitur officio iudicis sit locus reconuentioni tex. ē q̄ sic in. l. i. in fi. de uar. et extra ordi. cogni. ¶ **Q**uero nūquid i cā appellatio nis sit locus reconuentioni Specu. tractat istam. q. et Cy. ponit eam in. l. p. hanc i. de tempo. appell. Breuiter obmissis uerbis eorū ueritas est q̄ qñ ille qui appellauit de necessitate p̄pter iuriā quā arbitrat ur sibi factam a iudice et sic i p̄e sua sponte iudicem non elegit non pōt coram iudice appellatōis reconueniri sed cēbet i p̄uincia sua apud suū ordinariū iudicem conueniri ut. ff. cū qui. ap. in. pro. defen. deb. l. i. et. l. ii. §. hy. ff. de iudic. Ex quo patet q̄ ista aute. solū impedit reū agere coram alio iudice qñ dat sibi iudicem in causa reconuentionis al̄ cessat ista exceptō ¶ **Q**uero qd si reus conuenit actorem coram alio iudice contra formā huius aūt. Bzo si qd coram iudice delegato processus est ipso iure nullus si coram iudice ordinario processus est aliquis nisi opponatur ut. d. c. dispendia de r̄scrip. li. vi. uerobiq; tñ siue qñ processus est nullus siue qñ opponitur exceptio reus uocans actore corā alio iudice condēpnetur in expensis ut d. c. dispendia et quia temere eum uocauit 2c. l. eum quē temere. ff. de iudic. ¶ **Q**uero utq; clericus agens contra laicū coram iudice laico possit r̄cōueniri corā eodem iudice Glo. i. c. at si clerici extra de iudic. tenet q̄ sic Quidā docto. iuris ciuilis ut Pe. et Iaco. butri tenent q̄ nō quia hoc non potest fieri p̄ modū proro gationis ut in. c. diligenti extra de fo. cope. et. s̄. de epis et cleri. aūt. statuim⁹ Et breuiter puto cōtrariū. s̄. q̄ possit reconueniri Nec ob. q̄ nō pōt fieri proro gatio quia fateor. s̄. ab homine sed a. l. sic ut omne p̄uilegiū per quod persona subducitur a iurisdictione tollatur i cā reconuentionis ut. l. cū papi. et i corpōe unde sumitur hec aūt. Nec obstat si dicis ille est fauor totius cleri quia fateor eodem modo p̄uilegiū ne legati cōuentia

tur est fauor utilitatis publice et tñ cessat in causa reconuentionis ut. d. §. sed si agant ¶ **Q**uero utq; coram arbitris sit locus reconuentioni tex. est q̄ non exē de arbi. c. constitutus uel. c. cū dilectus quod est utq; quia tūc cessat rō. l. cum p̄ap. Non enim actor illum arbitrū elegit magis quā reus ymo uterq; simul Et ideo puto q̄ si aliquis esset delegat⁹ de consensu utriusq; partis q̄ corā illo delegato non esset locus reconuentioni eadem rōne qua de arbitro. s̄. dixi.

Quam solutum Singu laris lex nescio eam alibi Breuiter dicit qñ duo uocabula ueniunt ad det̄mina tionē eiusdem uerbi debent intelligi ut uniformiter operentur. h. d. Primo i perator repetit illud super quo dubitat 2º quorūdam opy. Tercio dat consiliū Scdā ibi q̄a putabāt ¶ **T**ercia ibi caueat ¶ **N**ota qd dixi in sumario idem habes i l. in testam̄tis. s̄. de testa. mili. et de im pu. et aliis substi. l. hereditatis et. l. quā uis de uul. et pup. l. iam hoc iur̄ dicē hic caueant itaq; ¶ **Q**uero qua disti ncti one debent uti iudices Glo. dicit q̄ debz uerbū appellatōis accomodare post sen tentiam et uerbū refutationis seu r̄cusa tionis ante litem contestatā et uide glo. super uerbo sine causa Vult ḡ ista glo. ad hoc ut ista clausula aliquid opere t q̄ apponatur eo tempore quo inducat aliquid contra ius comune Sed de iure cōi post s̄ntiam potest appellari ergo post s̄ tentiam remoueat ur appellatio ante litē contestatā potest recusari ergo ante litē contestatā remoueat ur recusatio Ista opy. non est uera quia nullus iudex p̄e principem pōt appellatōnem post s̄ntiā remouere ut. l. i. §. fi. ff. a. qui. ap. nō licet Dñs Rycar. male intelligit totuz eq̄ ut iudices remoucant appellatōnem ante s̄ntiā et recusatiōē post litē. cont. et hec est distinctio quā debent tenere iudices secūduz eum ut hic et hoc placet Sed contra hoc oppo. exp̄ssio eius quod tacite inest nichil operatur. i. de fideius so. l. non recte et. ff. de leg. i. l. iii. sed istud etiam est tacitum de iure comuni ḡ 2c So. dicit R y. fateor contrarium q̄ nichil operatur sed fit cā dubitatōis tollende ut. l. qui mutuat. ff. man. et l. qui dubitationis. ff. de reg. iu. l. s̄ non placet quia uanū esset consiliū principis hic Et ideo dico q̄ ante s̄ntiam et etiam

ante lit. con. qnq. potest appellari utpu
ta si iudex pnuntiauerit se esse ul. nō es
se iudicem nō. in aut. habita ne fi. p
patre et in cau. l. arbitro. ff. qui satis.
cog. et de minor. l. intra utile Item re
cusatio pōt fieri qnq. post lit. con. si no
ua cā supuenit ut. l. non distinguemus
§ cum quidam. ff. de arbi. Vnde cū iu
dex remouet appellationē ate sniaz ista
remocio operatur in illis casibz in quibz
poterat appellari et cum remouet recusa
tionem post lit. con. operabiē scdm qd
dicemus de ordinario ut. §. de iudic. au
ten. si uero contingit et secūdu hoc si op
pōtis nemo pōt cōmittere cām appella
tione remota nisi princeps ut. l. i. §. i.
a qui ap. non licet. Ego uerō est remota
appellatione a diffinitua sed bene potest
remoueri appellatio ab intlocutoria et h
est casus nō. hic et hoc sentit glo. tua in
fi. multū nō. quā uide Sed quero quan
do ista uerba simul ponūtur qualiter in
telligantur prout in principio legis pre
supponitur In hoc sunt opy. quidam
dicūt q ante lit. contestat. nō poterit re
cusari et quod hic dicitur in tex. q mi
nime uetitū est. s. al. et hoc tenuit lo.
Alti dicūt cōtra et dicūt q dictis xobis
nō obstantibus poterit recusari p hunc
tex. dum dicit q minime uetitū ē Ego
teneo opi. lo. per rōez quā dixi i sūario
s. qn duo uocabula ueniūt ad dēmina
tionē unius uerbi debet intelligi ut uni
formiter operentur sicut ergo appellatō
est remota ante litē contestāz ut dixi ita
eodem modo recusatio Quero quid si i
litteris appellationis remouetur solū ap
pellatio an ex hoc uidebitur remota re
cusatio Glo. hic tenet q sic allegat exē
de appella. c. super eo. In cōtrariū facit
i. ne liceat in una eademq. causa. l. i. in
fi. Glo. soluit ibi loquitur qn remouet
a iure hic qn ab homine Cōtrarium h
dēminat glo. i. d. l. i. §. fi. a qui. ap.
non licet et illam opy. sequūtur comu
niter docto. quia qn sunt duo iura sep
ata remoto uno nō sequit rmoio alēig
ut. l. si domus. ff. de serui. rusti. pre.

De sententia qd sine pna quati
prolate sunt

Um in diez

Valet snia de futuro
si pendeat a iure quod
est de pnti. h. d. secūdu
ultimam lectu. **Op.**

et uidetur q cursus futuri tempōis nō
spectet ad iudicem. ff. de usucap. l. i. §.
i. huius timore. sunt in glo. quinq. lec
tu. quatuor lectu. prime tendūt ad hoc
ut ostendant iudicē pnuntiasse de usur
is pteritis Vltima tendit ad h ut osten
dat q iudex pnuntiauerit de futuris pri
me tres lectu. non habent dubitationē
ideo non prosequor eas et uide glo. Ad
quintam lectu. quā posui uobis obstat
fortiter. l. i. §. i. ff. de usuca. Ego qnq.
nichil est qd possit imputari creditori ut
puta repetō forte et facio quantū possū
in ea exigenda tunc tractus futuri tem
poris in quo currunt usure inuito acto
re spectabit ad iudicem ut hic qnq. est
aliquid quod pōt imputari creditori ut
puta non curat habere sortem sed uult
q debitor cōlēpnetur sibi de futuro ad
usuras et hoc non spectat ad iudicē ut
l. cōtraria **Oppo.** de. l. nō qadmodū
ff. de iudic. S. ca que sunt mere de fu
turo non spectant ad iudicē ut. l. cōtra
ria sed ea que sunt de futuro et habent
dependentiaz a iure de pnti et sic loquitur
hic nā fors petebatur de pnti et ab isto
debito sortis hnt depēdentiaz usure et h
spectat ad iudicem ita loquitur hec lex
Contra hoc oppo. de. l. in. l. aquil. si de
letum. ff. ad. l. acquil. huius timore
debes scire breuiter qnq. est ius mere de
futuro et hoc non pōt reduci in iudicio
ut. l. non qadmodū qnq. est ius de p
lētū quod habet depēdēciam de futuro
et tūc distingue ut dixi Aut pōt actōi
aliquid imputari et non uenit i iudicio
ut. l. i. §. i. ff. de usucapio. Aut nichil
potest ei imputari et uenit i iudicio ut
h et. l. i. §. de fideicomis. et. l. male agi
tur de pscip. xxx. annoz Quādoq. est
ius de pnti ppter interesse quod sperat
de futuro et tunc aut illud itēresse sper
atur ppter culpam et loquitur. l. in. l.
acquil. si deletum. ff. ad. l. acquil. aut
ppter doluz et loquit. l. locū. §. cōdēp
natū de tabu. exhi. Quādoq. ē aliquod
ius de pnti quod speratur rcedere in fu
turo et isto casu loquitur. l. si seruus i
prin. de cōdi. fur. istam matiam tetigi
in. d. l. locuz. §. cōdēpnatū plenius in
l. si finita. §. fi. cum. l. sequenti. ff. de
damp. infec.

Ulamquam

Vbi petitur incertū ualet snia incerta. h
d. Vides g q snia in certa ualet contra

i. l. ppxima et. l. fi. So. glo. qñq. peti
incertum et tunc ualet snia incerta ut
hic sed si petitur certuz debet fieri snia
certa pro se seu p relatione ad alia acta
per se ut. l. se. Contra istud oppo. insti.
de actio. §. curare hu. us timore glo. in
erat hic materia ueterem qñq. proponit
actio uniuersalis ut peticio hereditatis
qñq. actio generalis ut peticio tutele ul
negoc. gestor. et isto modo procedit pe
ticio incerta et snia incerta sed in execu
tione certificatur ita tenet hic gl. et pie
nius in. l. i. in glo. magna. ff. de eden.
Et plene p. Inno. in. c. qñq. in glo. pe
ult. de offi. ordi. qñq. pponit actio sin
gularis et ista pprie est materia nostra
tunc aut obligatio erat alternatiua aut
simplex si est alternatiua pcedit libellus
et peticio alternatiua et incerta ut. d. §.
curare et de uerbo. ob. l. cū qui certax
in fi. quod intellige qñ erat electio debi
toris si esset electio creditoris cum sit in
eius potestate debet dari libellus certq. et
sententia sequetur certa ut. l. ubi. §. illud
aut. illud de uerbo. oblig. Quādoq. obli
gatio est simplex et hic aduerte aliquñ in
libello nō potest declarari certa quātitas
Sed potest declarari in snia ut cū peti
intereſse quod itereſse stat in extimatiōe
iudicis ut. i. ti. i. l. i. tūc pcedit libellus
incertus secūduz uerā opy. tūc snia erit
certa ut nō. per glo. in. l. certi conditio
in prin. ff. si cer. pe. dicam in ti. i. l. i.
Quādoq. non pōt declarari nec in libel
lo nec in snia tunc procedit libellus et
snia incerta hic est casus i. l. nostra Na
debes h in telligere q aliquis pmisserat
indēpnitatem et iam fiscus incurrerat
aliquod dampnū et maius dāpnuz po
terat incurrere in futurū iudex pñtiabit
de indēpnitate sup futuro Cū enī
non possit certificari id qd dependet ex
futuro ut hic iudex pñtiabit de idēp
nitate sup futuro tēpore ut hic et p p
terito condēpnabit ut. s. l. ppxima Sed
quero quis erit effectus istius snie icerte
tyo qd habebit paratam executionē facta
liquidatione que fiet hoc modo qu a ac
tor petit sniam executioni mandari i q
talis est condēpnatus ad indēpnitatem
pstandam et ad probandū q sit dāpnifi
catus faciet in continēti articulos nec ē
necessaria libelli oblatio nec litis contesta
tio et sic pcedat iūmarie secūdu formā
l. a diuo pio. §. sup rebus de re iudi. si
cut dicimus i simili in snia lata i iudi

tio uniuersali qua est condēpnatus ad
restituendā hereditatē simplicitē Quid au
tem sit in hereditate i executionē declara
bitur et clare nō glo. in. d. l. i. de eden.
et ista est practica hodie i pñbus istis q
instrumta que sūt guarentigionata u. l.
confessionata merent executionē sicut iē
tentia diffinitiuā Si g est aliqd instrum
tum non liquidū peto executionē iūma
rie et fatio articulos ad probandū id ul
eum fm ea que dicta sunt. s.

Nec sententia Sententia q
non continet certum p se uel per relatio
nē ad aliud est ipso iure nulla. h. d. Nō
istum finem huius. l. p. declaratōe glo.
hic positax. **Q**uero quibus actis debe
at contineri certa quātitas ut snia ua
leat dicte glo. in attestatōibus uel con
fessionibus In contrariū uidetur q suffi
ciat contineri in libello ut. l. quid tñ de
arbi. de re iudi. l. ait pñor. §. i. **S**o. bre
uiter qñq. snia fertur p relationē ad ali
qua acta certa tūc ualet snia si in illis ac
tis ad que snia referē continēt certa quā
titas nō habita distīctione que sint illa
acta ut. l. contraria qñq. snia profertur
simplex condēpno te ad id qd debes tūc
est necesse q certa quātitas repiatur i ac
tis pñtoris ut in dictis testiū cōfessio
nibus uel instrumētis nec sufficeret cōti
neri in actis assertoriis ut i libello et pe
ticionibus ita loquitur hec glo. et ad de
nō. in. l. ait pñor. §. iudex de re iudi.

Nec sententia snia nulla
roe icertitudinis nō impedit aliā feri iē
tentia. h. d. Nota q etiam in dote nō
ualet snia incerta Nota 2° q pōt ferri
alia snia anteq pñtiatur de nullitate
pme ut hic in fine de hoc dixi i. l. si ut
proponis. s. quō et qñ iudex Nota pri
mū notabile quod dixi quia alibi nō re
peries ideo tene menti. **C**ontra hoc op
po. iudicium de dote est iudicium uni
uersale sicut in petitione hereditatis et si
milibus ita nō. in. l. quod dicte. ff. de
impen. g. procedit libellus incertus et iē
tentia incerta sicut in petitione heredita
tis et ita det minauit uobis So. matri.
sup. **B**ea hic uidetur casus in contrari
um So. hic fuit snia omnino incerta
nam pñtiavit iudex q bona fide acce
pisti. solue Si enim pronūciasset hoc mo
do condēpno te ad restitutionē dotis qa
constat te eam habuisse licet nō declarē

quanta uel qualis esset dos ualeat scia si
cur in petitione hereditatis et q hoc sit
uerum uidetur uelle hic tex. in eo quod
dicit q petitio incerta procedit super
dote ita intellige hanc legem.

De sententia que pro eo dicitur in rem feruntur re ca

Continua Rubricam ad pcedentem hoc
modo Dictu est. s. de snis que sine cer
ta quantitate proferuntur Veruz quia. s.
interesse profertur qnq snia incerta io
subditur Rca de snis que p eo quod i
terest Ista cotinuatio non est uera quia
super interesse debet proferri snia certa
Insti. de actio. s. curare et dicemus ifra
in processu materie Debet ergo aliter co
tinuari et sic dictuz est. s. de snis que si
ne certa quantitate Veruz quia in feren
dis snis sup interesse consueuerunt oriri
plura dubia ideo ponitur hic Rca de se
ten. que 2c.

Alm pro eo Domini h

lex est una de difficilibus rotius. C. et h3
materiam profundissimaz et longissimaz
Diuiditur in partes quinq Primo po
nit probemiū suū 2º ponit suū statu
tum Tertio illud probat p remissione3
ad absurdū Quarto illud probat a simi
li Quinto ponit duo generalia dicta ad
precedētia scda ibi scdmus itaq3 tertia
ibi ne dum quarta ibi cum simus quita
ibi et hoc non solū 2c Breuit hoc inten
dit Prolixitates antieque circa interesse
cessant p hanc. l. et in casibus certis ue
nit in totuz quod interest et habet ratio
lucru et dapni. h. d. tota lex Venio ad
casum i terminis et aduertant iuuenes
q hec lex in principio uidetur facilis s3
postea uidet difficil et expediri nō posse
hoc mane hoc sero expediemus totam. l.
Ideo incipio p particulas Et pmo opo.
de doli excep. l. 1. So. ibi loquit seu trac
tatur de obligatione tollenda quo casu
tollerat infinitas hic uero de obligatōe
inducenda Istud breuit recitat hic Cy.
et Dy. in. l. si finita circa prin. de dap.
infec. ff. Et ideo ibi plenius examinaui
ideo hic non insisto Venio ad scdam
ptem et ex ea habes notare q in casibus
qui habet certam quantitatē uel nat3az
interesse non pōt excedere duplū In cas
bus uero incertis prestatur totuz itelle
Venio ad contraria anq3 faciam aliqua
uideamus qui sunt contractus certi et
qui incerti Glo. dicit pmo q casus cer

ti dicuntur sm q ponitur in. l. certū. ff.
si cer. peta. utputa si est in obligatione
certa quantitas ul certa species quare cer
ta quantitas dicitur habere certaz quan
titatem qn certa species dicitur habere
certam naturā Istud non uidetur ueruz
tūc distū glo. nostre nam appellatione
quantitatis continet etiam spes ut. l. qf
quis. ff. de leg. iii. et. l. cum stipulamur
de uer. obli. Ideo glo. intelligit aliter ut
illi casus dicantur continere certā quan
titatem in quibus uenit certa quantitas
ul certa spes ubi uero pmittitur aliqd
in genere ut homo ul equus tunc dicat
habere certam naturā et hoc est q tex. di
cit certam qntitatem ul naturā et uide
glo. nō. certam quantitatē uel naturā i
tellige casus Sunt due glo. qn in obliga
tione uenit factū ul non factuz que sūt
incerta ut. ff. de uer. obli. l. ubi aut. s.
quod id et ita dicit glo. ita etiam dicit
Inoc. de sen. ex co. i. c. sacro ubi tractat
materiam de interesse Dy. idem q iste
glo. in. c. mora de re. iur. Quidam ut
d. Fran. accur. cuz semel fuerit aduoca
tus pro legato in studio tholosano i pe
dit istam. l. et recitauit et tenuit opy.
patris sui put lacet. d. Iaco. de are. q
erat ibi magnus doctor in forma disci
puli surrexit cōtra eum et opposuit sic
Istud dictum glo. uidetur contra tex.
huius. l. nam tex. dicit q cōtractus ep
tionis et uenditionis hnt certam qntita
tem ul naturā s3 in actione exempto ue
nit factuz ut. l. ex empto in prin. de ac
tio. emp. et. l. si stipulatus de usucap. g
falsum ē dicere q obligatio facti dicat
incerta cōtra hanc. l. et istud retulit Pe.
de bella perti dum in anno centesimo ue
niret romam ad iulgētiam tāq3 pegri
nus bononie recepit istam. l. d. Cy. hic
etiam refert Vnde Iaco. de are. in expo
sitione dictorū uerborū recedit ab opy.
glo. et dicit q illi dicūt casus certi qui
hnt interesse ratione extimationis ut scri
bere michi librū facere michi domum et
similia Et illi dicuntur casus incerti qui
non habent extimationē ut ire p me ro
maz nam tm potest mea interesse ita q
non alterius sed liber iste apud qzūq3 el
set ualcret tm Pe. de bella perti non stat
in eius opy. quia dicit q loquet sine. l.
Preterea ego reprobo q iste non dicit ue
rum aliē nam possibile est q i cōtractu
locationis et conductionis ex parte con
ducentis non reperitur extimatio cois

Verbi gracia cōduco operas tuas ut uas
das pro me romā pro .c. licet ex pte eig
qui locat operas sit certuz q̄ debet habē
centum et istud itēreffe habet certā quā
titatem ex pte conducētis non est certū
quia forte alterius nichil itēreffe ubi nō
reperiretur extimatio cōmunis et sic iste
contractus esset incertus secūduz eū qd̄
est contra istum tex. quare Pe. de bella
perti exponit ista uerba ut dicamus sic
Illi contractus dicantē cōtinere q̄ntitatē
certam uel nō in quibz hinc inde oritur
obligatio et sic contrahētes obligantur
ppter mutuaꝝ relationē ut in emptōne
et uenditione et aliis contractibz Cōtrac
tus incerti dicūtur in quibus cōtrahen
tes non obligant absq̄ mutua relatione
ut pmitto tibi p stipulationē ire romā
licet iste pprie non dicat contractus ut
l. labeo de uer. signi. Et iō ipator non re
petit in q̄stibus Sed dicit in aliis aut ca
sibus 2c quia ille pprie nō ē cōtractus
sed ista opy. p. nō est uera Quid enim
si ab utraq̄ parte pmittatur mutue ut
puta promitto pro te ire romā et tu p
mittis pro me ire parisiū hic obligat
contrahētes ppter mutuaꝝ relationē tñ
certuz est q̄ iste cōtractus ex utraq̄ pte
continet incertū Iaco. de are. rēphendit
glo. nostram per aliquā rōez i principio
ubi dicit q̄ certa q̄ntitas uel incerta cō
tineat q̄n promittit homo i genere quō
pōt hēre uera cum hic tractetur de sin
gulari itēreffe quod nō pōt excedere du
plum itēreffe eoīs in homine debito in
genere itēreffe singulare non pōt cadere
quia non est res in qua habeam affectōz
nam dicit Iaco. de are. in eo quod dicit
de q̄tractibus in cētis stat cū ea Cum ḡ
dicit certa quātitate uel natura dicit ip
se intelligo ut dicamus certā q̄ntitatez
scilicet fco hominis ut do et similia ut l.
q̄ in re. p. §. ii. ff. de leg. i. Certam nāz
ut q̄n debetur aliqua species que habet
certitudinem a natura ut homo equus
et similia que hñt certam spēm certe ab
ista obiectione pōt defendi gl. nostra nā
q̄n debetur homo i genere uidetur debe
ri homo mediocris ut .ff. de leg. i. l. le
gato generaliter ideo ē aliqd ymagina
rium in quo cadit affectio Preterea intē
esse non est affectionis tñ sed utilitatis
ut infra dicaz Vnde in homine debito
in genere non soluto non pōt cadere itē
esse singulare hoc est aliqua utilitas sin
gularis deficiens ut uidēbitis ifra Alia

fuit opy. dñi Nico. de maest. qui dicit
sic Illi dicūtur contractus incerti q̄n ab
inicio non uenit in obligatione itēreffe
sed ex post facto uenit in obligatōe uel
condēpnatōne ppter moram uel propter
aliud ut appet in omnibz q̄stibus ut h
Vbi uero itēreffe ab inicio debet Exem
pluz dedisti michi dāpnū statim teneris
michi ad itēreffe uel intulisti michi in
iuriam Sed tunc illi cōtractus dicūtur
continere incertum et sūt incerti ita di
cebat ipse Ista sua opy. non est uera nā
duplum non potest dici ubi nō repitur
simplum ut l. in testō. de condi. et de
mo. et. l. quidam si tibi. ff. de leg. i. Sz
ubi debetur factū non est illud simplex
certum ḡ dupluz non pōt esse certum d
Iaco. bu. tener opy. pe. d. Cy. tenz op.
glo. nostre Ad rōnem la. de are. respon
det sic in q̄ctu emptōnis et uenditōnis
uenit factum dicit ipse ueruz est Sed nō
est uerū Est enim tale factuz quod uno
momento expeditur uide glo. l. nostra
loquitur de factis que habent causā suc
cessiuaz ut ire pro me romam et similia
Ista so. licet posito q̄ concludat in q̄ctu
empe. et uen. tamē in q̄ctu loca. et con
duct. non cludit nam in eo qui locassz
opas suas ille debet factū qd̄ habet cau
sam successiuā Item ille qui locat fūdū
debet factum .s. pacientiam .s. pati uti
frui ut l. ex conducto in prin. ff. loca.
et sic habet causam successiuaz Quid di
cemus dico in q̄ctu empe. et uen. defen
dendo glo. nostraz aliē q̄ Cy. et sic dic
Iaco. de are. in q̄ctu empe. et uen. uenit
factum dico q̄ non est uerū simpliciter
Nam uenditor tenetur ad tradendum
et ad faciendū emptorem dñm et sic est
datio si ipse dñs est si non dñs debet tras
ferre usucapiendi conditionē ut l. in cō
uentionalibus in fi. ff. de uer. obli. ibi
cām bonoz 2c Et hoc etiam uidetur te
nere pma glo. magna in l. certi cōdicio
in prin. ff. si cer. pe. Pe. idem dicit q̄ i
emptione et uenditione non est factum
merum tñ ista defensio non sufficit ad
euadendū de q̄ctu locationis et conduc
ubi uenit merū factuz Et ideo ego dico
sic Glo. nostra dicit uerū cōiuncta opi.
Pe. hoc modo illi contractus dicantur
certi qui hñt certam q̄ntitatem uel na
turam respectu sui uel respectu adiuncti
Alii dicūtur incerti qui non hñt certaz
q̄ntitatem uel naturam respectu sui uel
respectu adiuncti declaro istud respectu

sui continet certā q̄ntitatem uel naturā
ut in exemplis glo. q̄n p̄mittitur certa
quātitas uel certa sp̄s in genere uel in
specie respectu adiuncti ut in q̄stibus re
spectiuis uel correlatiuis. Verbi gratia
in locatione et conductione in emptione
et uenditione licet enim factū qd̄ uenit
in q̄ctu sit incertū t̄n p̄cium seu mer
ces est certa et ideo t̄m uident̄ illud fac
tum contrahentes extimare Vnde rōne
adiuncti dicuntur continere certū Incer
ti dicuntur qui non habent certam q̄n
titatez uel naturā respectu sui uel adiūc
ti Vnde q̄n p̄mittitur simplicit̄ factū
ut ire pro me romā uel etiam si promit
titur ex utraq; pte p̄mittis pro me ire
romam et ego promitto ire parisiū p
te quia nullū est adiūctum cuius respec
tu certificent̄ et ideo isti q̄ctus dicuntur i
certi modo habes expeditū istum tex.
Vltcrius oppo. pro declaratione tex. di
citur hic dupli q̄ntitatem minime exce
dere ¶ Quero quid est istud simplū cō
non pōt excedere duplūz Glo. p̄ma hic
dicit q̄ hoc debet intelligi duplūz. s. in
teresse cōmunis et uide gl. i. sed in gl.
super x̄bo dupli Glo. ponit opy. Qui
dam ut plac. dicūt q̄ non pōt excedere
duplūz p̄cii conuēti ¶ Alii q̄ nō pōt ex
cedere duplū p̄cii cōis ut dictūz ē Fina
liter glo. determinat q̄ non pōt excedere
nec unū nec aliud neq; duplūz p̄cii cō
uenti neq; cōmunis et uide glo. ut intel
ligas quid ista glo. dicat dicas q̄ loq̄t̄
in diuersis casibus Nam ibi reperitur i
teresse cōmune tūc non pōt excedere du
plūz huius cōis int̄esse de interesse cōuē
to non curatur eo casu quod illud pos
set excedere Sed ubi non repiretur inter
esse cōmune sed cōuentūz tunc nō possz
excedere duplū int̄esse conuēti et ita d̄z
intelligi ista glo. al̄ diceret male ut i cō
trario dicam Hiis expeditis ueniamus
ad alia ḡria pro declaratiōe .l. postea in
trabimus mat̄iam ¶ Oppo. dicit hic q̄
in casibus qui h̄nt certam q̄ntitatem ue
nit int̄esse Contra ymo nūq; succedit
obligatio ad int̄esse sed semper ip̄a q̄n
titas uel sp̄s debita debet peti ut .l. si
seruūz. §. si. ff. de uer. obli. et .l. ubi au
tem. §. si. eo. ti. Istud tangit in glo. in
uerbo q̄stibus circa fi. dicit glo. q̄ debet
intelligi q̄n in obligatione est rem tradi
in q̄stibus rem dari quo casu non succe
dit obligatio ad int̄esse ¶ Sed in contrac
tibus sciūtz in nōiatis sic q̄ realūmam

Tamen ad p̄positūz dico etiam ubi est
rem dari in obligatione uenit int̄esse nō
iure actionis uel obligatiōis s̄z officio iu
dicis ut .l. uinū si cer. p̄cta. et .l. in hac
de triti. Tangam. i. in illa q̄ōne qualif
interesse in iudiciūz deducāt ¶ 2º opo.
et hic aduerte et istas oppositiōes quas
formabo tangaz in glo. super x̄bo du
pli post prin. ¶ Oppo. de .l. ratio. §. si
p̄ uenditorē de act. emp. ubi quis tenet
q̄nti plurimi res fuerit Due So. dantur
hic in glo. Primo q̄ ibi subaudiat̄ duz
tamē non excedat duplūz Alii dicūt q̄
ibi loquit̄ de interesse cōi quod totūz est
simplicū et ideo pōt excedere p̄cium rei in
multū et ista uera Ex alia solutione ha
bes illud qd̄ dixi tibi in ii. q̄ōne q̄ inter
esse singulare non pōt excedere duplū in
teresse conuēti. s. q̄n non repitur cōe iter
esse sed cōuentūz t̄m nam ip̄m cōe inter
esse potest excedere int̄esse conuēti ¶ Op.
3º de .l. iulianus in prin. ff. de actio. ep.
dicunt qdam q̄ ibi loquit̄ de interesse ex
tra rem q̄ pōt excedere duplū hic loq̄
tur de interesse circa rem Illa so. nō placz
glo. nostre Si enim int̄esse circa rem nō
potest excedere multo minus extra rem
quia ordo uenit in minori q̄ntitate Et
ideo glo. soluit eodem modo quo prece
dens r̄trarium quia ibi loquit̄ de cōi in
teresse licet extra rem quia totū est sim
plūz et ideo p̄cium pōt excedere in mul
tam q̄ntitatem Et uide glo. sup̄ uerbo
duplūz ibi itē et cū eo 2c Dices tu quō
glo. in casu .l. iulianus loquit̄ de cōi in
teresse ymo in singulari Pone exemplū
emī a te tignū uitiosū et posui i domū
domus prop̄t uitūz tigni cecidit certe
agam contra te ad totūz interesse meūz
domus destructe qd̄ excedit p̄cium tignū
uenditi in multam q̄ntitatez ¶ Illud ē
int̄esse singulare quia alius qui em̄ s̄fec
tignūz non fuisset passus et sic uidetur
q̄ ibi loq̄t̄ de interesse singulari R̄o glo.
n̄ra uidet̄ hic itelligere interesse singulare
illud quod uenit prop̄t aliquā qualita
tem inherentez p̄sone tanq̄ ad aliaz trā
sire non posse ut x̄bi gratia habeo librū
in quo habebā memoriāz meā et posui
additiōes de manu mea et audiui i illo
libro p̄pter qd̄ liber ille est michi carior
singulari extimatione que nō posset trā
sire ad aliū Nō enim mea memoria pōt
esse alterius et studiū meū factūz in hoc
libro non pōt esse alēius ut .l. i. §. non
aut. s. de cadu. toll. de duobus reis .l.

nemo est qui nesciat et illud quod potest
ad alium transire dicatur interesse cōe
ut in exemplo pposito Si enim domus
in qua illud tignum appositum erat mea
et illud idem dāpnū potuisset esse alii
et ille alius qui habuisset fuisset passus
idem dāpnū quia ad aliū est trāsibile
dicitur cōmune interesse nō singulare
Vltius oppo. ad id quod dixi uobis quod
uenit interesse extra rez cōtra. l. qui sterilis
§. cum p uenditorē. ff. de actio. empti
So. autē interesse petitur ppter maleficiū
et uenit interesse extra rem ut dictū est
§. quia tradidisti michi tignū utriusq
Aut proptē non factū et tunc uenit intē
esse extra rem ut. d. §. cum p uenditorē
Item Oppo. dixi. §. quod non debet excedē
duplum. l. interesse cōis potest tamē exce
dere duplū interesse conuēti contra in. l.
cum fūdus uel optimus. ff. de euitio.
So. dicebat Placentinus quod ibi intē esse cō
mune erat minus q̄ interesse conuētū
Vel melius secundū glo. ibi nō agitur
act. exempto ad interesse sed agitur de
euitio exstipulatione duple. que refer
tur ad duplū pti conuēti ut ibi dicit
quod interesse non potest excedere duplū pti
conuēti So. dicūt quidā quod illa. l. corri
gitur p sequētem que incipit iulianus
quod placet michi qn traditio est facta ab
ignorante sed qn est facta a sciente non
corrigitur ut. d. l. iulianus. §. in omni
bus Dicendum est ergo quod illa. l. cōtinet
unū casum eo casu singulare et mira
bilem ut infra dicāz in distinctione Su
mus expediti de pma pte circa cōtraria
Modo uenio ad. q. et intro istāz matia
quā expediam per qōnes ut infra pate
bit Primo quero quid sit interesse 2°
qualitē interesse diuidatur Tertio usq
ad quā qntitatem possit interesse ascen
dere Quarto qualitē interesse in iudiciū
deducatur Quinto et ultimo qliter in
teresse probetur Ad p̄mū quid sit in
teresse Glo. dicit quod interesse est singulare
rei p̄tium secundū quosdā non est bo
na diffinitio quia non cōprehēdit nisi i
teresse singulare Vnde glo. dicit interesse
est dāpnū emergens et lucruz cessans
ex eo quod aliqd fieri cessatur et uide etiā
glo. Istam etiam diffinitōz ponit Mar.
la. de are. insurgit contra istam diffini
tionem sic Tu dicis quod interesse est dāpnū
ergo qui petit interesse petit dāpnū Ego
dāpnūz dabo qntum ualeat Preterea gl.
dicit quod ex eo quod fieri cessatur male dicit

quia uenit interesse qnq. ex eo quod fit quod
fieri non debet Vnde Iac. de are. ipe dif
finit alio modo et sic dicendū est q̄ i
teresse fm Iaco. de are. est extimatio dāp
ni emergentis et lucruz cessantis ex eo quod
non fit quod fieri debuit uel fit quod fieri
non debet uel non datur quod dari debz
est diffinitio sua Docto. nostri cōiter di
cunt quod illa diffinitio est bona et Iac. de
are. bene dicit tñ etiam glo. bñ sentit et
rephensio Ia. ē xobalis magis q̄ effectua
lis Quod enim glo. dicit interesse est dāp
nū emergens ita locuta est secundūz cō
munē usum loquendi dicūt enim homi
nes emenda uel restitue dāpnūz meū In
telligunt enim de extimatioe dāpni Itē
ex eo quod glo. dicit quod fieri cessatur cō
prehendit etiam illum qui facit quod facē
non debet qui enim facit quod non de
bet uel datur quod dari non debet iste
cessat facere quod debz et ita tenent dif
finitionē glo. nostre declarata per Ia. de
ra. et ita tenet Iac. Bu. Michi uideē quod
nullus tetigit quid sit interesse Pro ergo
huius declaratioe debes scire quod ipi dicūt
interesse est extimatio 2^c Contra reperio
quoddam interesse in extimabile ut. ff.
So. ma. l. i. et ibi nō. per glo. et. l. non
singulis de re. iu. l. libertas Vnde ista
diffinitio nō congruit cuilibz parti sui
diffiniti Preterea ipi dicūt quod interesse ē
extimatio dāpni emergentis et lucruz ces
santis Ego repio totūz euerso quod dāp
nū. cessans et lucrum emergens dicitē
interesse hostis. uel alius dat dāpnū i fū
do meo. et interest mea dāpnū nō fuisse
datū est interesse ut insti. de his qui sūt
sui uel alie. iuris. ff. e. l. ii. et legatuz ti
bi relictū dicitē naturale quia interē tua
habere ut. l. si debitori. ff. de leg. i. et. l.
si fideiussor. de leg. ii. l. si tibi fundum
Pro huius declaratioe scias quod ē quoddā
interesse in genere generalissimo quod di
uiditur in suas spēs uel in genere subal
terno In genere generalissimo interesse ē
iuxta alicuius utilitatis hoc probant
omnes. l. §. allegat. contra doct. et gl.
istud interesse extimabile subdiuidit quod
dam est interesse extimabile quoddam i ex
timabile Interesse extimabile est alicui
utilitas iuxta extimabilis ut. ff. de his
qui deie. uel effu. l. i. §. sed et tu. So.
matri. l. i. et de re. iu. l. nō nō est singul
in fi. et. l. libertas Interesse istud extima
bile diuiditur quia quoddam est extimabi
le nō petibile quoddāz est itē esse extimabile

petibile Interesse extimabile simplex diffi-
nitur sic. Est iusta alicuius utilitas exti-
mabilis non petibilis habita uel nō hīta
sine alicuius facto iniusto uel cessatione
iniusta quare dixi alicuius utilitas iusta
quia si habes iniusta non dicitur pprie q
tinere tuum interesse ut. l. itaq[ue] fullo. ff.
de furtis quare dixi extimabilis ad dif-
ferentiā intēsse i extimabil[em] de quo dixi
s. Non petibilis dixi ad drām petibilis
intēsse de quo. i. dicam habita dixi ut
cōprehendam omnes illos casus in q[ui]b[us]
aliquis habet aliquod extimabile quod
habere sua intēst uel non habita dixi
per. l. procur[ator]. ff. de damp. infec. ubi ob-
scurantur lumina domus u[el] auferatur
aqua putei mei et sic dāpnificor et per-
do quod mea habere intēst tamē h[oc] pe-
tere non possum quia peruenit inabi[le]
alicuius facto u[el] cessatione iniusta ideo
est intēsse non petibile et de istis loquitur
materia nostra Est quoddam aliud exti-
mabile intēsse petibile Et istud pōt acci-
pi duobus modis Vno modo large et
tunc est iuxta alicuius utilitas petibilis
extimabilis non habita pp[er] alic[uius] fctm
iniustū u[el] cessationē iniustam Nā ista
diffinitio omnia cōprehendit ut euident[er]
patet hic tñ aduerte sūmitur intēsse lar-
ge ut si peto quācūq[ue] rem michi debita[m]
peto intēsse meū Nam dicit lex q[ue] sti-
pulationes sunt facte ut quisq[ue] stipulet[ur]
qd sua intēst ut. l. stipulatio ista. §.
alteri de uer. obli. et insti. de inuti. stip.
§. alteri et de uer. obli. §. ult. **V**nde si
stipulor librū stipulō quod mea intēst
ille ergo liber est Interesse meū largo mo-
do Item si stipulor factuz illud fctm ē
intēsse meū et hoc modo hic nō sūmit[ur]
2º modo sūmitur illud intēsse stricte
et hoc modo est pprie in nostra materia
Et istud sic diffinitur Intēsse est extima-
tio alicuius utilitatis non habite pp[er]
alic[uius] factuz iniustū uel cessationē iniustā
ideo dico extimatio ut diffēat a precedē-
ti intēsse qd respicit ip[s]am rem debitam
seu factū debitū Nam de intēsse prout
in q[ui]tate deducit loquitur ista tota ma-
teria Istud est utile scire ad diffinitōz iō
dixi extimatio utilitatis non habite ut
cōprehendā dāpnū emergens et lucruz
cessans His g[en]t[er] uisus uenio ad scdā q[ui]z
Quero quottuplex est intēsse Gl. tua di-
cit q[ue] est triplex Singulare Cōmune et
Cōuentuz et appellat singulare intēsse
singulare p[re]tium rei Cōe p[re]tium rei Con-

uentū p[re]tium uentū nō circa rem ex p[re]-
tii cōuentione hoc tenet p[ri]ma glo. hic et
glo. alia super uerbo dupli. Idem tenet
glo. ff. de actio. emp. l. i. circa p[ri]ncipi. et
fundat se per illum tex. d. lac. de arc.
tenet contrariū q[ue] non sit nisi unū intēsse
et istud etiam tenebat. d. la. bu. d. dy.
disputauit istam q[ui]onem multuz solēp-
niter et posuit cum multis solennibus
rōnibus illam disputationē in. c. mora
de re. iu. li. vi. q[ue] sit unicum intēsse tñ
p[ro]batur p[ri]mo ex hac. l. excedens et excē-
sum non sunt idem sed intēsse nō pōt
excedere dupluz extimationis cōis g[en]t[er] ex-
timatio cōmunis non est intēsse ut hic
inducitur eodem modo de actio. emp. l.
i. Dy. tenet cōtra. Glo. in uno qd dicit[ur]
tur per glo. q[ue] p[re]tium rei cōe est cōmune
intēsse p[re]tium cōuētuz est cōuētū intē-
sse singulare intēsse est q[ue] singularit[er] in-
terest falsum dicit Dy. Nam p[re]tium rei
non est intēsse hoc probat in. l. q[ui]nta
res est de uer. signi. et. l. i. §. consideran-
dum de tuto. et re. distra. de furtis. l. i.
furti. act. Sed Dy. dicit q[ue] triplex est i-
teresse nā intēsse extimatu[m] singularit[er]
est singulare intēsse ut. l. liberto circa fi-
de op. lib. Interesse extimatu[m] cōiter est
cōmune intēsse ut. l. i. de actio. emp.
Interesse extimatu[m] cōuentione p[re]tium ut
q[ui] partes ueniunt incerta q[ui]tate qd
intēsse est cōuētuz intēsse ut. l. fi. de
preto. stipu. et. l. procur. ad exhiben. §.
penult. rem ra. haberi ita dicit Dy. la.
butri. ut dixi tenebat opy. ultramo. q[ue]
unicum sit intēsse Nam intēsse semper
refertur ad p[er]sonam actoris de act. ep.
l. i. in emp. rem habere interest emptorē
et sic de singulari intēsse loquitur et de
re. iu. l. quāt. Ibi cuiusq[ue] 2c non cogit
nam in p[er]sona cuiusq[ue] est singulare in-
teresse et illud quod dixi q[ue] q[ui] p[ro]mittit
certa quātitas pro intēsse est intēsse con-
uētum non est uer[um] probo reducendo i
p[ra]cticam Promisi tibi pro interesse cen-
tum aut petam illa centuz quia mea in-
terest et succumbam quia illud instrū-
promissionis non probat q[ue] mea intersit
sed q[ue] pro interesse promissum est ut. l.
stipulatio ista. §. alteri. ff. de uer. obli. in
sti. de inuti. stip. §. alteri. ubi dicit q[ue] q[ui]
promittit certa q[ui]tatas non inspiciatur
an intersit unde q[ui]tatas promissa pro in-
teresse non est intēsse sed promissa p[ro]
teresse Ego dico q[ue] dñs Dy. dicit uerita-
tem et puram si bene intellexistis distinc-

(e)

tionem quaz. s. dixi quoddam est interesse
largo modo sumptum quod comprehendit
illud quod debetur et hoc modo non lo-
quitur nostra materia nec dictum dy. Aliud
est interesse hoc est estimatio eius quod in-
terest et hoc modo sumitur interesse per ex-
timatorem eius quod interest generaliter sume-
do. Nunc ad propositum illud quod interest
potest estimari singulariter et est singulare
interesse et potest estimari cōiter et est cōe
et potest estimari singulariter et est singulare
interesse et hic est casus in l. i. de actio.
emp. recte intelligendo dicitur tex. si res uē-
dicta non tradat in id quod interest agi
posse dicit aliquid ergo petetur ipsa res
quia ipsa res est illud quod interest. Et
ibi iuriscōsultus et hoc est quāti ēptoris
rem habere in interest singulariter quod quā-
excedit pretium cōe quāti res ualeat uel quā-
ti res est ualoris. Nunc ad rationes. d. la.
dicit ipse interesse semper refertur ad perso-
nam concedo sed persona potest considerari
cōiter tanquā quilibet potest considerari sin-
gulariter propter aliquā singularem qualita-
tem inherētem sibi et tunc erit interesse cōe
uel singulare. Ad illud quod dicit de. s.
alteri ubi pecunia promissa pro interesse
non est interesse generaliter sumptum quia
ē aliquid distans ab eo quod erat promissum
sed est estimatio illius interesse put hic
sumitur in materia nostra. Et ideo si pe-
tere aliquā quantitatem tanquā interesse ego
uincerem. Vidimus. s. quod triplex erat in-
teresse scilicet cōe singulare et cōuentum.
Iuxta hoc quero utrum interesse singulare
sit affectionis uel utilitatis et uidetur quod af-
fectionis tamen ut. l. liberto in fi. de bo. li-
berto. In cōtrariū quod sit utilitatis seu af-
fectionis cōtinentis utilitate ut. l. uideamur
s. i. ff. de in litem iur. Et ideo circa h
dic si queris de interesse affectionis et non
utilitatis. **A**ut queris utrum ex eo cōdep-
natio augeatur et dicitur quod non ut. l. qui
seruus. ff. ad. l. acquil. et. l. precia rezo
ff. ad. l. faldi. Aut queris utrum actio de
que aliter non daretur et tunc in quibus bo-
ne fidei datur ut. l. naz seruus. ff. man-
dati. **I**n quibus uero stricti iuris regula
est quod non datur ut. l. fideiussor. ff. de
pact. et ibi non in quadam glo. fallit si
minor etas interueniat ut. l. si in ēptore
ff. de minor. Si uero queris de interesse
affectionis quod continet utilitatem
et tunc actio datur et cōdepnatio auge-
tur ut. l. uideamus. s. i. de in litem iur. et
hac. l. per totam. l. debet hoc intelligi ex

interesse singulari quod continet utilita-
tem pecuniarium. **I**tem quero iuxta pre-
dicta utrum interesse detur intrinsecum et
extrinsecum seu in rem et extra rem et cer-
tum est quod sic ut. l. si sterilis. s. cu3 p uē-
ditorem de actio. emp. et glo. in multis
partibus hoc facit et magis in glo. hic in
uerbo dupli. Circa hoc est uidendum quod
sit interesse intra rem et extra rem. **V**ide-
mon. dicitur quod illud dicitur interesse intra
rem quod sequitur rem penes quemcūque ua-
dat. Et ideo si seruus est heres institutus
tota hereditas uidetur interesse intrinsecum
ut. l. uenditor. ff. de euietio. et. l. inde-
neratus. s. i. ad. l. acquil. Sed si non se-
quitur res penes quemcūque uadat in tigno-
uitioso cuius error domus ēptoris perit
tunc dicitur interesse extrinsecum ut. l.
iulianus in prin. de actio. emp. Idem in
lucro quod aliquis facit tanquā mercator ut
d. l. si sterilis. s. si p uenditorem de actio.
emp. sed dñi aliud est interesse de seruo
instituto herede et uocatur extra rem seu
extrinsecum ut. ff. de euietio. l. uenditor
et hic in glo. super uerbo dupli dico quod
glo. nostre melius loquuntur cuius grā
debetis scire sicut dicimus in dictione ex-
que denotat causam proximam dictione uō
propter et dictione ob causam remotam ut. l.
non dubium. s. de. ll. et. l. ii. s. si ser. ex-
te. et. l. si eo tempore circa fi. ff. de pecul.
Ita in proposito interesse intrinsecum debet di-
ci illud quod est ipsa res seu eius estimatio
prout accipitur in hoc titulo. **I**tem illud
quod est immediate ex ipsa re ut fructus
et partus et similia. Ea uero que ueniunt
occasione rei non ex ipsa re debet dici ex-
trinsecum ad similitudinem eius quod dixi de
dictione propter et de dictione ob. Et ideo
uerum glo. dicit quod hereditas ex qua ser-
uus est heres institutus est interesse extri-
nsecum quia non ex ea re sed ex occasione
rei cōtingit. Nec est uerum quod dicitur ultra-
mon. quod ideo dicatur extrinsecum quia se-
quitur rem penes quemcūque uadat naz eti-
am seruitutes secuntur res penes quemcūque
uadant tamen non dicuntur in bonis ut. l. i.
de usufruc. leg. et. l. rem. in bonis de ac-
quit. re. do. Hoc promisso uidendum ē utrum
debeat haberi ratio in iudicio huius inter-
esse extrinseci. **G**l. quā modo legi tibi di-
cit duo xba tamen. **A**ut agitur propter non
factum. Aut propter malefactum ut uidi-
stis docto. hoc minus perfecte examinant
et est meo uidere passus ualde difficilis.
Sed dicit quoddam est interesse intrinsecum hoc

est ipsius extimatio rei et ista semp uenit
ut. l. rō. §. per uenditorē de actio. emp.
et. l. uinū si cer. pe. et. l. in hac. de. trit.
quoddam est interesse ex ipsa re ut fructus
et partus et de hoc dic ut. l. si stipulat9
et. l. uideamus per totam. l. ff. de usur.
et in. l. si. filius. §. i. de uerbo. obli. ubi
dixi et. l. si fundū tradi eo. ti. quoddam est
interesse extrinsecū et in hoc dic Aut agi ē
ppter non factū Aut ppter malefactū
Primo casu aut est tale interesse qd seq
tur rem penes quēcūq; uadat et eius ha
betur rō ut. l. penult. ff. de his qui sūt
sui uel alie. iur. et facit. d. l. uenditor
ff. de euctio. et. l. inde neratius. §. 1. ff.
ad. l. acquil. Aut non sequit res penes
quēcūq; uadat et tūc aut petiē talis res
in qua nō pōt cadere affectio seu intesse
intrinsecū ut in pecunia i qua nō cadit
affectio et tunc uenit interesse intrinsecū
ut in. l. i. nūmis de i. litem iur. et. l. ii.
§. fi. de eo quod cer. loco. l. si pecuniam
de uerbo. obli. l. liber homo. §. fi. eo. ti.
Aut petitur res in qua pōt cadere intē
esse intrinsecū et tunc non habet interesse
extrinsecū ut. d. l. si sterilis. §. cum per
uenditorē de actio. emp. q. tñ intellige
secūdū distinctionē quā infra ponā **VI**
tima pars an interesse habeat loco luci
uē non Si uero agitur ppter malefactū
tunc aut fuit malefactum scienter aut
ignorantē si scientē uenit interesse extrinse
cum ut. l. iulian9 circa prin. et. l. idēq;
in omnib9 de actio. emp. Si uero ignor
ant et tunc aut agitur cōtra aliquē ga
res est empta isto casu uenit interesse ex
trinsecū non tñ in totū sed usq; ad du
plum pretii conuēti ut. l. ticius in fi. et
l. se. de actio. emp. et est singularis cas9
Aut ppter aliud dāpnū ex ipsa emergēs
tūc aut loquimur in q̄tib9 ex quorū
natura consueuit transferri dominium
uel usucapiendi cōditio et tūc nō uenit
interesse cōtra ignorantem sed agiē q̄nto
minoris ut. l. iulianus in prin. ff. de ac
tio. emp. et ibi dicit glo. fallit in uase
uicioso uendito sed in. l. tenetur. §. qui
uas eo. ti. dicit q. debet seruari eadē di
stinctio et illam tenebat dñs Iaco. bu. Si
uero loqmur in q̄tib9 ex quorū natā
non transferē dominium et tunc aut ille
cōtractus celebrat grā utriusq; ut loca
tio et tunc si traditur res inanimata di
stinguitur Aut est res cuius cōditionē
quis nō poterit probabilē ignorare ut
cōditionē uasis et tenetur etia9 ignorās

ad intesse extrinsecū Aut poterat pba
bilitē ignorare et tunc secus. l. sed et ad
des. §. i. ff. loca. Aut locatur res aiata
ucepta seru9 et non tenetur ad intesse
extrinsecum nisi fuerit sciens ut. l. cum
plures. §. si seruū. ff. loca. rō est i. pmp
tu quia rei aiata uitūz pōt probabilē
ignorari magis q. alteri9 rei Si uero q̄c
tus celebratur grā alterius tñ si gratia
recipientis ut in comodato et tūc si tra
dit rem inanimata9 non tenet nisi fuerit
sciens ut. l. in rebus. §. item qui sciens
ff. como. Si uero tradit res aiata ignor
ans tenetur eatenus ut dāpnū emendet
uel seruū pro noxa amittat ut. l. pen.
ff. comadati Si uero tradit grā dantis
tñ ut in deposito et in mandato et tūc i
deposito dico tenet dare siue fuerit sciēs
siue ignorās tenetur ad istud intesse ex
trinsecum ut. l. q. seruus. §. q. uero. ff.
de seruit. In mandatis uero distingue
ut. l. in cam. §. si seru9. ff. man. Iuxta
predicta quero utrū istud intesse dicaē
singulare uel commune circa hoc dic ut
dixi sup̄ circa q̄ria Sumus expediti de
ista. ii. parte Venio ad tertiaz p̄ticular9
ex qua nō q. interesse nō pōt ascendere
duplūz Cōtra de in litem iur. l. uideā9
§. i. ubi dicitur q. in infinitum iurat
So. fateor q. in infinitū iuratur sed iu
dex taxat ita q. duplūz non excedat p
hanc. l. **V**enit ad q̄rtam p̄ticular9 Ex
qua nō q. pene sūt in iure limitate Cō
tra insti. de in uti. stipu. §. alteri. et. l. i.
stipulo ista. §. alteri. ff. de uerbo. obli. h9
timore est hic posita glo. magna q. poit
opy. finalitē Gl. distinguit q. pena lega
lis non pōt excedere q̄druplum pena uō
conventionalis Aut ponitur per uerba
multiplicatiua ut duplūz triplū et similia
et idē. Aut p nomina simplicia et tūc
etiam in tantū posset ascendere in q̄ntū
q̄ntes uoluerūt uide glo. que hoc dic
et est clara **V**lramon. reprobāt istā gl.
que facit dñm utq. pena apponat per
nomina multiplicatiua aut p nomina
simplicia que dicunt quia est imponere
legem uerbis Ego dico sic breuitē **A**ut
ista nomina duplum triplum et similia
referunt ad certam et taxata9 q̄ntitate9
et tūc pōt ascendere pena q̄ntū uoluerūt
contrahētes quia eadem est rō sicut qñ
proferē p nomina simplicia tñ ē dicere
sub pena mille q̄ntūz si dicere9 sub pena
quintupli cuz ducenta fuerint pmissa
Si uero ista uerba referuntur ad quātita

tem incertaz ut sub pena dupli ul qua
drupli Eius q res plus ualuerit ul sub
pena dupli uel quatrupli tui interesse et
tunc non pōt ascendere quadrupluz fm
q gl. dicit ymo forte q plus est nō po
test excedere dupluz ar. huius. l. qā for
te multum ultra ascenderet q. senserint
cōtrahentes ar. h9. l. ibi. ne dū infinitū
2. hūc articulū plenius examinaui i. l.
stiplo ista. §. alteri de uerb. obli. **V**e
nio ad ultimā partē dicitur hic qd iter
esse habetur rō lucri Cōtra. l. si. steril. §.
cum p uenditorē. ff. de actio. emp. gl.
dicit q olim non habebat rō lucri nisi i
quibusdā casibz specialibus qui hic enu
merant per glo. **V**ltra mon. rephendūt
istam glo. per tex. ibi ex eo ueteres qd i
terest statuerūt quasi dicat q antiquitus
i interesse habebat rō lucri in qbusdam
casibus hodie generalit̄ docto. nostri ce
nent cōiter circa hoc q per hanc. l. non
sit imutatu de iure atiquo Ideo Cy. oli
posuit dictū Pe. in ista materia secūduz
q ipe inuenit Postea supuenit Guil. de
Cu. qui de hoc posuit unaz suā disti ne
tionē in. l. in fi. de eo. q cer. lo. Poste a
illam addit de uerbo ad uerbū licet de ea
mentionē non faciat la. de are. etiā de h
posuit unā suā distictōz Ego autē uis
omnibus in ista materia dico sic qddaz
est lucrū quod contingit circa ipam rez
ut modo ualet corbes frumēti. x. hinc
ad quinqz menses ualebit. xx. et istud
lucruz de iure atiquo et de iure hodierno
uenit semp in extimatione interesse ut
l. unū si cer. peta. et. l. in hac de trit. et
d. l. rō. §. si p uenditorē de actio. emp.
Quoddam est lucrū cōtingens ex re ipa
ut partus et fructus et hoc non p̄tinet
ad nostraz materiam dic ut. l. si stipula
tus et. l. uideamus de usuris et. l. si filig
§. i. qd ibi nō. ff. de xbo. obli. Quoddā
est lucrū quod uenit extra rem et tunc
qñqz illud lucrū uenit cū alterius iurū
ut lucrū usuraz a usucapionis et nō
habetur rō huius nec de iure atiquo nec
de iure hodierno ut. l. is cui. de fur. et
l. si quis uxori. §. penult. eo. ti. et ibi nō
Aut non precipitur cū alterius iurū
et tunc aut illud lucrū concommitat rem
penes quēcūqz uadat et habetur rō hui9
tam de iure antiquo q. de iure hodierno
siue sit iudiciū bone fidei siue sit iudiciū
stricti iuris ut. d. l. uenditor de euctio. l.
et. l. filius uxori. §. penult. de fur. et
inde neratius. §. i. ad. l. acquil. et. l. pe.

ff. de his qui ut. indt. **Q**uoddā est lucrū
quod nō sequitur res penes quēcūqz ua
dat ut lucrū quod p̄cipitur ex mercan
cia uel ex alterius hōis industria Et hic
aduerte qddam est lucrū in quo natura
rei plus operatur q. hominis industria
ut in lucro quod p̄cipitur ex fūdo sico
latur et huius habetur rō ut. l. si. fūdos
§. i. ff. loca. et. l. si colonus co. ti. Quod
dam est lucrū in quo industria ut pluri
mum operatur tunc qñqz istud lucrū ē
quia ille cui debebat non consueuit mer
cari et tunc nō habet rō istius lucri ut. l.
si sterilis. §. cum p uēditorem de actio.
emp. Si uero conueuit mercari et ex eo
q ex aliqua sua pecunia appet qsi pro
certo q ex ea lucratus fuisset tūc habet
ratio lucri huius ut. d. l. ii. in fi. de eo
q cer. lo. Et sic uidetur q iura antiqua
ab isto iure in aliquo non discor. dant
Quero iuxta p̄dicta utqz illud qd hac
l. dicitur q interesse non pōt excedere du
pluz habet locū in maleficiis Glo. hic et
q sic Vna est gl. puula in prin. l. i. xbo
casibus Idem dicit alia glo. sup uerbo
qñqz circa mediū Cōtra istud uidet
l. i. ff. de fur. p̄p̄ quā. l. aliqui recedūt
ab istis gl. **T**u dic istam glo. bñ dicere
ppter generalitatē istius littere Nō ob.
l. i. §. i. ff. de fur. quia ibi non p̄tēt in
teresse sed p̄tetur pena que est ut ipm i
teresse et extra rem duplicet etiam si est
singulare dum tamē utilitatē contineat
ut. l. i. furti in prin. quod ibi nō. ff. de
fur. Nunc uenio ad terciāz p̄ticularē et
quero usqz ad quā quātitatem interesse
pōt ascendere Istam qñqz tangit glo.
hic sup xbo dupli. **U** uēo dicas latig
Aut queris de interesse conuēto et uēit
in qutuz ē conuētu ut. l. si. de p̄ro. stip.
de xbo. obli. l. stiplo ista. §. alteri Aut
queris de cōi et tunc r̄gularit̄ totū uēit
ut. l. iulianus in prin. de actio. emp. fal
lit in cāu singulari ut. l. tidus in fi. cū
l. se. eo. ti. ubi non pōt uenire ultra du
pluz p̄tē conuēti. **A**ut queris de interesse
singulari Et tunc aut illud quod debet
continet certam quātitatē uel naturā re
spectu sui uel adiuncti et non ascendit
ultra duplū interesse cōis uel interesse cōuē
ti intelligendo in diuersis casibz ut dixi
s. circa prin. secūde p̄is. **A**ut non p̄tinz
certam quātitatē uel naturā nec respec
tu sui uel respectu adiuncti et uenit i tm
illud i qntū illud fuerit ut hac. l. x. fac
timus itaqz **Q**uero circa hac que ē rō

differentie Glo. tangit hic sup uerbo re
uera et ponit duas rōnes Prima est qd
in q̄tibus qui hnt certaz q̄ntitatem ul
naturaz facilius pōt apparere simplū q̄
in tractibus qui continēt incertū et ista
rō placet Alia rō ponitur quia facilius
est alicui facere q̄ dare et ideo plus ḡua
tur ar. l. hee opere. de ope. lib. uide glo.
sup uerbo reuera Ista scda rō r̄probat
p docto. quia non pcedit nisi in hoibz
auaris q̄ faciliq̄ substinent omnē labore
q̄ darent aliquid de pecunia Naz de iu
re cōmuni et de natura facilius est dare
quā omnis labor corporal̄ q̄ntūcūq̄ par
uus maior est aliqua datione pecuniaria
ar. l. in seruo. in fi. ff. de pen. **¶** Vēio
ad q̄rtam. q. principalez qualis inesse
in iudiciuz deducatur Cy. tagit hic et
in multis errat **¶** Aduerte ḡ pmo est ui
dendū an deducāt in iudiciuz per uiam
act. an p officiu iudicis et per hoc appe
bit declarata gl. tua que ponit hic sup
uerbo q̄tibus circa fi. et q̄daz gl. dicūt
p officium iudicis ut. l. si quis ab alio i
fi. ff. de re iudi. et. l. cu3 stipulatus sim
stichum de uer. obli. Dy. reprobāt illas
glo. in. l. stipulatōes non diuidūtur. ff.
de uer. obli. et etiam in. c. mora de reg.
iu. li. vi. ideo glo. hic uidet dicere aut i
obligatione est fieri Interesse uenit iure
actionis ut. l. stipulatōes non diuidunt
x. celius de uer. obli. et. l. stipulatus sim
stichum. §. si. et. l. quoc. eo. ti. et. l. si.
si quis in ius uoca. non. ie. Aut in obli
gatione uenit dari et tūc si quidē in q̄tibus
nominatis inesse uenit officio et iu
dicio iudicis ut. l. pmissor de consti. pe
cu. l. uinū si cer. peta. et. l. si seruus de
uer. obli. Si ex tractibus inominatis
tunc uenit inesse per uiam act. ut hic
in gl. et p. l. naturalit̄ de re. p̄mu. **¶** As
signat Cy. rōnem quia sicut illi q̄tibus i
nominati non sūt faciliores i obligatōe
tractibz quia regitur q̄ ip̄cant ab ali
qua p̄tium nec ipleitur solo consensu et
ita de facili nō q̄bitur obligatio ita nec
de facili substinetur Pe. contra ut r̄fert
Cy. §. de re p̄mu. l. cum precibz Sed ue
ritas est illud quod dicit Dy. probat in
l. nāl. §. i. ff. de p̄scrip. xobis Sed cōtra
p̄dicta Oppo. q̄ etiaz in obligatōe dādi
ex q̄tibus nominatis succedat obligatio
ad interesse ut. l. liber homo in fi. ff. de
uer. obli. Glo. magna in. l. iul. de act.
emp. dicit Aut quis stipulat̄ dari sibi
et non succedit obligatio ad interesse aut

stipulatur alteri et succedit obligatō ad
interesse Pe. alr dicit cuius opi. recitauit
in. l. liber homo in fi. §. all. et Cy. ibi
refert in illa qōne circa fi. de interesse i tri
seco et ex trīseco Ego dico q̄ glo. tua
dicit ueritatē cuius occasione debes uidē
rōnem que est rō q̄ in obligatione facti
succedit obligatio ad interesse in obliga
tione dandi non dico tibi stipulones sunt
inuenite ut unus quisq̄ stipulet̄ sibi pro
eo q̄ sua interest Modo in obligatōe dā
di si promitto equuz Interest tua habere
equū simpliciter q̄ntuz ualet Et ideo sine
dubio est in obligatione Sed si promisi
tibi aliquid facere qd̄ forte non interest
tua nisi tūc q̄ntuz illud factū ualeret et
constaret et ideo non potes precise me cō
pellere ad factū quia sic me cōpelleres ul
tima quā interest tua ideo succedit obli
gatio ad interesse dando tibi interesse liber
or. **¶** Nunc ad appositū Si ego repio obli
gatōz dandi talem in qua sit eadem rō
que in facto succedit ibi obligatō ad in
teresse sicut in obligatione faciendi Exē
plum ut si stipulatus sum alii dare non
interest mea in totum forte quia nō sū
debitor illius nisi i modica quātitate iō
succedit obligatio ad interesse ut. l. liber
homo in fi. Itē si stipulatus sum pecu
niam mutuari et nō mutueē Nam licz
mutui actio non detur quia mutuū est
q̄ de meo fit tuuz ut. l. ii. §. appellata
ff. si cer. peta. non tū interest mea simpli
cit̄ et in totū ideo succedit obligatō ad
interesse ut. l. si pecuniam de uer. obli. Et
circa ista dic plene ut dixi in. l. stipulo
nes non diuidūtur de xob. obli. Venia
mus ad cōtraria secūde partis Iuxta p̄
dicta est uidendū q̄n succedit obligatio
ad interesse an succedat statim post moraz
an expectetur interesse dic ut. d. l. stipula
tiones non diuidūtur in. v. et. vi. qōne
Item etiam uidēduz utq̄ succedat obli
gatio ad interesse ita q̄ p̄ma tollat̄ uel
duret utraq̄ et si duret utq̄ alternatiue
ul cōpulative ul lquō dic ut. d. l. stipu
lationes nō diuidūtur de xob. ob. i. vii. q̄
Item esset uidēduz utq̄ quis p̄cise pos
sit cōpelli ad factum Istaz qōnem tagit
hic gl. super uerbo in aliis et male logē
ut. d. l. stipulones nō diuidūtur in. viii.
qōne Item esset uidēdum qualis sup in
teresse formetur libellus Istam. q. ponit
gl. ff. de actio. emp. l. i. in prin. ubi po
nit triplicem formā libelli et hoc ponit
etiam in. l. ii. §. item si de xob. oblig.

Ego plenissime examinavi i. l. stipulones
non diuiduntur in ix qone. Modo restat
de quita et ultima qone. s. qualiter inter
esse probetur. Circa quod breuiter dicas
quoddam est interesse uenturum et istud proba
tur per instra uel per testes ut. l. si. de pre
to. stipu. quoddam est interesse comune et
istud probatur per testes qui dicunt quod res
comuni tantum ualeat et quod contra cuius
quod interest tamen dicta rem habere ut. l. ii.
s. de rescin. uend. et quod ibi non. Aduer
te tamen ad duo quod posito quod non faceres nisi
articulum de comuni ualore rei per hoc non
probaret interesse directo sed probaret rei
ualore seu pretium al. pretium rei non est
interesse ut dixi tamen ex hoc sequitur
probatio interesse quia si res contra tamen ua
let ergo cuiusque interest contra eam habere
Item aduerte ad unum quod si uis probare pre
tium uel interesse temporis preteriti non de
bes te referre ad unum diem uel duos sed
ad quod plures. Et ideo si faceres articulum
quod frumentum ualuit anno die primo ianu
arii tamen non esset probata intentio. Non
enim debet probari ex momento temporis
sed debes ponere in articulo et ante et post
et per plures dies uel ante tamen ista proba
tur in. l. pretia rexp. s. non nunquam. ff. ad
l. falc. et ibi plene. Item aduerte quod in ar
ticulo ponas etiam de loco publico ubi
talita consueuerunt uendi ut plene dixi in
d. l. pretia in prin. et in fi. Est etiam se
cundum interesse singulare et hic est aduer
tendum quia quidam sunt casus in quibus
iuratur in litem ut in actionibus arbitra
riis et in bone fidei contra dolosum. Item
probatur per iuramentum in litem ut. l. in ac
tio. de in lit. iur. Contra non dolosum
dic ut dicam. i. in aliis. Quandoque sunt
actiones neque arbitrarie neque bone fidei et
tunc quandoque uenitur ad petitionem interesse
propter contemptam iudicis auctoritatem
et idem probatur per iuramentum in litem
ut. ff. ne quis eum. l. pe. et. l. qui restituere
in fi. de rei uindicta. Quandoque non uenit
contra eum ex ista causa et tunc contra dolo
sum probatur per iuramentum ut. l. semper
s. in hoc interdicto. ff. qui ui aut clam
et. l. si quis. i. unde ui. Si uero agatur con
tra non dolosum tunc oportet quod inter
esse uere probetur ut hac. l. sed qualiter
probatur Glo. que est hic hoc nos docet
in gl. super uerbo subtilitas et uide gl.
istam glo. uult quod dictum testis referat
ad homines qui essent eiusdem conditionis
cuius est ille qui petit interesse et sic sunt

contestes et optime dicit glo. habemus
pro ea rationem notabilem in. l. continuus
s. cum ita de uer. obli. Sed si quilibet
testis dicit quod scis Ryo quia tamen mea in
teresset si essem illius conditionis tunc quod
libet testis esset singularis in dicto suo
et quilibet deponeret de se ipso debet ergo
deponere in genere de quolibet homine
qui esset illius conditionis cuius est ipse
tamen la. de are. dicit quod si quilibet testis de
poneret de se ipso probatus esset articulus
Naz propter idempnitatem partis uidetur
deponere de eodem ar. l. nemo est qui ne
sciat de duobus reis. Sed certe hoc non pla
cet michi quia illa lex que dicit quod yde
pitas partis facit uidere idem factum non
habet locum nisi quando inter contrahentes sic
est actum alias etiam eiusdem hominis factum
quantumcumque simile non uidetur idem ut. l.
si non sortem. s. liber. ff. de condi. ide.
Ideo aduerte in ista materia ad duo quando
formas articulum de interesse singulare re
feras te ad utilitatem non ad affectionem
tamen hoc modo quod considerata qualitate tui
actoris tibi est utile est habere dictum librum
plus quam habere centum. Non enim prederet
articulus qui diceret quod nollet carere dic
to libro pro. c. quia illud concluderet in
affectione non in utilitatem. Et istud in
teresse singulare ad hoc ut deducatur in co
depnatione dicitur retinere utilitatem ut. s.
dixi. Item aduerte quod quando tu facies articu
lum de interesse singulari quod tu facias articu
lum de interesse communi ut sic liqueat iudici quod
interesse singulare quod petis non excedat du
plum interesse communis ut hac. l. Ultimo debes
scire quod etiam si de interesse nichil esset pro
batum directo sed tamen ex aliquibus coniecturis
ex officio suo iudex preponderet istud inter
esse posset in isto interesse facere condempna
tionem al. extimationem hoc tenet Cy. et h
probatur hic in tex. i. uer. aliis autem causis
hoc probatur. i. de fruc. et lit. expen. l. non
ignorat in fi. expressius in. l. temp. s. in
hoc interdicto. ff. qui ui aut clam. *En a*

no apete iudice iudicium est

Iudex ad certa

Continua Rubrica quia
quandoque sententia est nulla propter
defectum iudicis in competere
tis ideo de hoc hic ponit
Domini totus iste titulus hoc intendit Sen
tentia a non suo iudice dicta est ipso iu
re nulla. h. d. **I** Oppo. de. l. ediles. s.

item scienduz de edi. edic. et. s. ti. iii. l. i. de iudic. l. quoc. huius timore hic dicit glo. qñ iudex iudicat sup alio quā super eo qd est sibi commissum Est aduer tendū qñ illud pñet ad causaz commissā incidēter uel p modū antecedentis uel per modum cōsequētis alio modo incidentē et tunc iudex de istis potest pñciare ut l. cōtraria et hoc uult dicere hic tex. ibi quā et dicit quā quia causa pertinet ad rem pmissam Si uero est res prorsus extranea tunc iudex non pōt cognoscere nisi in duobus cāibus per modū recōuentionis ut l. papi. et aut. et cōsequenter Item per modū progate iurisdictionis ut l. ii. §. si iudex. s. de iudic. et l. de qua re. §. i.

S **Il militaris** Sub pcedenti sumario cōtinetur et reuoco in dubium an iudex delegat9 sup pprietate utru3 possit cognoscere super possessione inter glo. nostras fuit contentio finalit9 glo. dēminac et bene dicit ut in glo.

E **t in priuatore** Sub eodē sumario continet9 Opo. litigādo corā nō suo iudice uidet9 prorogari iurisdic tio ut l. ii. circa prin. ff. de iudic. §. ualeat sñia So. intellige q hic litigabāt credentes esse ipm suū iudicem et sic error impedit prorogato3 ut d. l. ii. Que ro quid in confessione facta coram non suo iudice an ualeat de hoc habē9 tex. in c. at si clerici extra de iudic. et dicit q non Glo. inducit hanc l. in ar. ad qō3 q ille qui est excōicatus ab aliquo iudice et appellauit desinat esse excōicato9 qā p appellato3 desinit esse suus iudex sñia cum non cōstringit ut l. i. in tex. Nec ob. dicit glo. q quidā dicūt q sñia excōicationis trahit secū executionē et iō non pōt appellari quia etiā sñia ultimi supplicii trahit secū executōnē et potest appellari et extinguit9 effectus sñie l. qd ad statum et l. qui ultimo. ff. de pen. ff. de iusto. testa. l. si quis exheredato. §. irrita. de testa. l. i. Ista glo. dicit cōtra casū extra de appellatio. c. pastoral. Nō ob. qd dicit glo. de sñia ultimi suppli cii que trahit secū executō3 sicut sñia excōicationis quia natura eorū est diuersa quia sñia excōicationis non est ppetua sed dicit9 cōditionalis seu medicinalis donec quis purgat cōtumatiam ul emē det ofensam ut in c. cū medicinal de sē

ten. exco. li. vi. Sed sñia ultimi suppli cii est ppetua et mortalis ideo pmittit9 appellatio facilius Bar. **De pena iudic**

Qui male iudicauit in ca

Cōtinua ut in gl. Rca hab3 duas ptes ita in titulo ponūtur due. ll. de. ii. pte Rce loquitur pma lex Scda lex loquit9 de pma parte Rubrice Sed aut nouo iure loquitur de utraq9 ideo legemus in fine Bar.

Cōstituit Hec lex subtilis et utilis uidetur Breuit9 dicit qui corrū pit iudicem ul aduersariuz non principalem perdit act. h. d. Nota q qui corrū pit iudicē uel aduersariū amittit causam **O**ppo. q idem sit causa publica et fiscalis §. hoc est superfluū cōtra. §. quib9 in prima cōstitutione h9 libri Huius timore exponit glo. publica alicui9 ciuitatis Ista expositō uidet9 cōtra l. eū qui uestigal. ff. de xbo. signi. Publica dicitur pprie ciuitas romana dicit q hic publica ponitur iproprie uel dicunt a publica ciuitate romana que differt a fiscali postq fuit translata potestas in principē Aliud ē res publica romano3 scilicet illig ciuitatis Aliud est res fiscalis totius impii ut hic ponitur publica i. criminal tene quā uis **U**terius oppo. et uidetur q liceat dare aduersario meo pecuniam ut l. fratris. s. de trans actio. Due sunt so. in glo. una q ibi loquitur de aduersario pncipali et ista est uerissima **A**lia so. ponitur in fi. gl. ut distinguas **A**ut datur aduersario non pncipali ut pcuratori ul aduocato quē non licet corrūpere ibi dabit9 aduersario pncipali et ista est uerissima **A**lia so. ponitur in fi. ut distinguamus **A**ut dā9 aduersario ut a lite recedat et desistat et licet ut in qrio **A**ut ut paciatur se sub cumbere et non licet ut hic et uide glo. est ne uera ista so. Azo. in ti. de coll. de teg. tenet q rregularit9 licet corrūpere aduersariū pncipalē Fallit in cā libertatis ut in illo ti. et in ti. ad l. iul. miscel. Item fallit in causis popularib9 ut in l. eum qui. §. popularib9 de iure iur. Itē Fallit in causis spiritualib9 ut extra in ti. de coll. In casibus licet aduersarium corrūpere ut paciāt cōtra se ferri sñiaz ymo iudex debet ferre sñiam secūdū qd partes uolent tex. est in l. si cā uenerit ff. de re iudi. et pdicta uera in ciuilibus

in criminalibus tangam. i. **R**edeo ad ordinem glo. et oppo. q. aduersario p. n. cipali nō licet dare ut. l. in sūma. ff. de condi. inde. So. illud quod dixi est uerū secūduz glo. nisi aduersarij litiget p. p. calūpniam quia tunc sibi non licet dare et uide glo. Ista so. et. q. nichil ad hunc tex. Nam siquidem queritur utz aduē sario liceat dare ita q. dñs incidat i. pe naz istius. l. uel nō illa lex nichil ad factum quia et si aduersarius litiget p. p. calūpniam ego possum sibi dare nec habeor pro conuicto Sz si queritur quo ad effectum r. petitiōis utz possit datum repeti uel non loquit. l. in sūma. et iō nichil ad p. positum **O**ppo. de. l. transigere. s. de transactio. Glo. ibi loquit. in causis criminalibus in quibus an dās habeatur pro conuicto dic ut ibi dicemus quia nunc non est nostra materia et modo habes expeditam p. mā glo. V. ēio ad aliam glo. difficilem **Q**uero hēc lex loquit. in actore cōrūp. iudicē uel p. curatorem rei quid in cōrūpente iudicē uel p. curatōrē actoris Gl. dicit idē quod in reo quia eadēz est rō licet quidam cōtra. et uide glo. cōtra. glo. habetis in. l. elegant. s. pen. de condi. inde. D. lac. butri. me audiente qñ legebat istam. l. tenebat istam glo. dum legebat illam. l. tenebat illam glo. Ego dico q. ista glo. est uera et illa falsa In reo est tex. in. l. qui delatōrē de iure fisci. Et si dicis ibi loquitur in cā fiscali fateor tñ q. idē est in causa fiscali q. i. p. uata ut hic i. tex. et in tex. l. senatus co. ti. Item pro hoc est textus in. l. ii. in fi. ff. de condi. ob tur. cau. ubi simpliciter dicitur quicunq. dederit pecuniam iudici amittit litē nec distinguit si sit actor uel reus **Q**uero 2º dicitur hic amittit act. quero utruq. perdat ipso iure uel per sñiam dicit gl. qñ pecunia est data iudici amittit acti. ipso iure ut. l. uenales. i. qñ prouo. nō est nec qñ est data aduersario dubitatur ut. i. dicam Ista glo. dicit cōtra casum l. in. d. l. eius qui delatōrē ff. de iur. fil. et. s. de iura. calūp. aut. p. n. cipales in fi. Item dicit p. tra rōnem qñ lex loquit. per uēba futuri temporis amittat act. p. dat cām p. uetur iure suo et similia semp in telligūtur per sñiam dixi uobis in aut. qui semel in fi. quō et qñ iudex tangit glo. in. l. iubemus. s. yconomus. s. de sacro sanc. eccle. et dixi in. l. impator de iure fil. hic tex. loquitur in xbo fu

turi temporis. i. amittat act. s. 2c Nō ob. l. uenales quā glo. allegat ibi Ibi enī queritur de uiribz sñie an ualeat ul nō hic uero queritur de uiribus totius cāe Et ideo tota distinctio que ponitur hic in glo. non facit aliquid ad qñem propositam Quia s. glo. hic tangit quero si sñia est lata p. cōrūptelaz an ualeat ul non Glo. Bxt multū bene **A**ut iudex ē corruptus pecunia et nō ualeat ut. l. uenales Aut p. tribus et ualeat ut. l. seruo i uito. s. cum pretor. ff. ad trebell. Si uero est corruptus procurator uel aduocatus tunc an sñia ualeat Glo. hic se non firmat in. l. i. de aduo. diuer. iudi. distinguuit idē q. in iudice aut corrupto pecunia aut p. tribus ut ibi dicemus **Q**uero qñ datur pecunia procuratori an q. s. amittat act. ipso iure uel per sñiam Bxo idē q. qñ datur iudici ut hic in tex. et. d. l. eius qui delatōrē de iure fil.

Quero qñ succurritur ei cuius p. curator uel aduocatus est corruptus Gl. hic distinguit et bene Aut est corruptus p. curator rei ita q. pass. g. se uind. et tunc habet doli exceptionē si conueniatur iudicati et habet regressum cōtra procuratorem Si uero est procuratō actoris qui est corruptus et passus est aduersarium absolui tunc actor potest agere act. prima et si excipiatur de sñia r. p. licat de cōruptione habet etiam exceptionem de dolo propter expensas ut. l. elegant. s. p. ultimo. ff. de dolo. et ibi pol. ui. plenius et p. p. istam materiam quaz hic Vlterius dixi q. act. amittat p. sententiam **Q**uero que erit practica istius. l. Bxo potest esse triplex Vno modo p. modū exceptionis quia si actor agit act. iudicati uel petit executionē sñie reus poterit excipere de corruptela et tūc secuta hac sententia q. actor est corruptor tunc statim sequitur pena a. l. imposita q. amittit act. ut. l. i. s. i. ad turp. et hic est tex. in. d. l. eius qui delatōrē q. iudex sup. causa seu crimine pronuntiet et ibi dixi Secundus modus est per modū actōis et hic est duplex **V**no modo q. p. n. cipaliter ego petam pronūtiari q. ipse actio nem amittat eo q. cōrūpit aduersariuz uel iudicem Secūdo modo in actōrē in cuius pernitiē iudex uel aduersarij erat corruptus Nam aget actiōne sua p. ma et ad probandū q. reus debeat haberi p. conuicto faciet probationē de corruptela Ita habetis intelligere hāc materiam

de peni pmi p male p
frenu uetm no poffe
de fentily et luf 222

Quero quid si corrupens decessit an lata
fñiam Verū hec pena transibit in here
des tex. est nō. q nō in d. l. eius qui de
latorem de iure fis. Bar.

De eo qui pretio Hec. l.
loquitur de pma parte Hec. l. Oppo. de
l. seruo inuito. §. cu3 pretor. ff. ad tre
bell. et quod dixi. §. in l. proxima quia
drā est utq3 pretio uel pretibus aliquis
corrupatur sed hic dicit q idem est qre
male So. breuiter qntuz ad hoc ut fñia
ualeat bñ distinguitur utq3 sit corrup⁹
pecunia uel pretib3 quātum uero ad pe
nam iudicis non habet distinctio utru3
sit corruptus pecunia uel pretib3 ut hic
Sed qntum ad penā partis an sit corrup
tus pretio uel p⁹ib3 dico q sic Naz si
corrupit iudicem p⁹ib3 non repitur q
act amittat ymo cōtra ut l. furti. §.
pactus. ff. de his qui nō in fa. **I**tem
Oppo. et uidetur q iudex alit puniat
ut i. ad l. iul. repetūda per totū Huig
timore dicit glo. q cōtra iudice3 corrup
tum darentur plura remedia que ponūt
hic et l. i. ff. de calūp. **O**ppo. et uide
tur q iudex qui male iudicauit tenet i
qntum religioni iudicātis uidetur non
in tota extimatōe ut insti. de obligat.
que ex quasi delicto. §. hic in principio
et l. ex maleficiis. §. si iudex de actio et
obli. et l. i. de uar. cog. So. qñq iudex
iudicat male per doluz tunc tenet in to
tum ut hac l. et l. filiul familias. ff. de
iudic. qñq iudex iudicat male propter
impericiam et tūc tenetur qntuz religio
ni iudicātis uidebit ut in grio Ista aut
ipericia opt esse duobus modis uno mo
do si iudicat expsse cōtra casū. l. et hoc
distingue **A**ut errauit in l. difficili et
obscura et punietur Aut in l. facili et
apperta et punietur plus ut nō insti.
de obli. que ex quasi delict in prin. Quā
doq3 errauit in eo in quo fuerunt opy.
quia elegit malam opy. et tūc qñq inē
omnes opy. est una que ab omnib3 cōit
approbatur et cōter obseruat et tunc si
elegit aliam opy. non bonā puniet eodē
modo quo dictuz ē supra quia minime
sunt mutāda zc ut l. minime. ff. de le
gi. et l. si de inēpetratione. ff. co. ti. Si
uero sunt opy. ita fortes q qñq obser
uatur una qñq alia ut in opy. que est
in materia cōpendiose facta per uerbum
cōmune tunc iudicē putare excusandū
quia errauit errore p⁹abili modo p⁹te

opy. l. dicitur incerta ut habuistis nō.
in pma constitutōe. C. §. quib3 pro l3
facit qd nō in l. ii. ff. de iur. et fac ig
no. **V**ltimo querit gl. an illud quod
est datum iudici possit repeti dica3 statī
sup ista aut. nouo iure.

Duoiure Diuidit in duas
partes pncipales In prima loquit qñ ali
quis arguit iudicem de corruptela et p
bat. 2º qñ arguit et non probat Secūda
ibi sed si datum Prima subdiuidit i du
as quia pmo dat modū arguendi Scdo
punit corruptū scda ibi qui accipit Se
cūda pars subdiuidit in tres quia pmo
ponit qualite puniat ille qui non pba
uit 2º qualite puniatur ille qui sacramē
tum purgatois subire noluerit 3º pmit
tit partes post sacramētuz de nouo con
ueniri partes uidebitis in littera Secūda
ibi s3 et si psona Tertia ibi si quis litigā
tium **P**rimo oppo. q in delictis nō sit
locus pñe ut ff. de fur. l. qui ea mente
So. fallit in casu huius aut. ut ista delic
ta ita oculta manifestentur facilius **I**te
Oppo. dicit hic q ille qui probare nō po
tuit punitur cōtra. ff. ad turp. l. i. §. i.
So. ut in glo. **I**tem Oppo. dicit hic
confiscatis Contra. de bo. dāpna. aut.
bona dāpnato3 et aut. unde sumit un
de dicit glo. fallit hic Tu dic q hic loq
tur in his qui post fñiam moriunt Ibi
in his qui supuiūt post fñiam ut i.
dica3 et dixi in l. i. ff. de bo. dampna.
Vltimo glo. oppo. et uidet q piuriuz
nō possit argui ut l. ii. §. de re. cre. So.
fallit hic in isto iuramēto necessario sile
in l. ad monendi. ff. de iure iur. **V**I
ltimo qro utq3 pecunia data iudici pos
sit repeti hoc examinat glo. in l. ii. i. fi.
ff. de cōdi. ob tur. cau. Tu dic tria xba
si loqueris de iure antiquo Aut quis de
dit pecuniam iudici ut iudicaret pro se
et non potest repetere quia ex parte sua
uersatur turpitudine ut d. l. ii. Si pecu
niam dedit iudici ut eum scdm iusticiā
expediret tūc tēpitude xba ex pte iudi
cis expte dātis nō merito pōt rpeti ut l.
pēulti. ff. de condi. ob tur. cau. Si que
ris de iure nouo tūc nullo casu he3 iudi
ci dare ut in aut. ut litigātes iurent cō
prin. tunc non liceret repetere quia etia3
ex parte sua uersatur turpitudine hic dī
citur dedit uel promisit quia si non dedi
uel promisi pecuniam sed promisi cū ser
uare indēpnez tempore sindicatus cogi

ta tu. de. ff. nouo quia anno dixi forte
in. l. si quis uxori. §. fugitiui de furtis
dixi in. l. si a reo. §. quod uulgo. ff. de
fideiussor. Bartolus.

Sententia

Resolui non posse.

Per suam sñia
per quā rescindit sñia
propria uel pdecessoris
est ipso iure nulla. h. d.
Oppo. s. si aduer. rem
iudi. per totum de preci. impera. offe.
aūt. que supplicatio Breuiter qñq. quis
uult reuocare sñiam propo. motu et tūc
non pōt et ita loquitur hic nisi sit sñia in
locutoria ut. l. post sñiam. s. de senten.
et. ff. de re iudi. l. qd iussit Sed si uult
omnia reuocare remediis proditis a iur.
pōt Sunt autē remedia in integruz resti
tutio supplicatio appellatio et nullitas
et uide glo. que hic ponit notant et in
l. si preses. s. quō et qñ iudex.

Peremptorias Si exceptio
peremptoria obmittitur sñia ualet q nō
rescinditur nisi restitutionis uel appellati
onis remedio. h. d. **Nota** q exceptio
peremptoria pōt opponi usq. ad sententiā
Nota q si obmittatur ppter hoc sñia
non est nulla nisi rescindatur p appella
tionē uel restitutionē **Nota** q dixi in
sumario **Op.** de. l. si. i. de excep. l. pō
po. §. rati. ff. de pcur. So. aliud in ex
ceptione dilatoria ut ibi aliud in pemp
toria qd dic ut plene dicā in. l. in excep
tione. s. de pbat. **Scdo** op. et uidetur
q post didicita testificata nō possit op
poni exceptio ut in aūt. qui semel. s. d.
testi. Glo. fatetur et hoc est uerū nisi in
excep. que pbat. p instrā sed si deberet
pbari p testes nō admittetur post didi
cita testificata et uide glo. Hec glo. nō
dicit uerū qā exceptio siue debeat pbari
p testes siue p instrā pōt opponi post di
cita testificata Het ob. aūt. qui semel qā
uerū est q didicatis testificatis nō admit
tuntur testes sup. hisdem articulis sed i
aliis sic quia nō est ibi timor subornati
onis ut dicam in. l. p hanc. i. de temp.
appell. **Quero** quid si opposui excep
tionē et in ea succubui an illud idē pos
sim post in iudicio deducere p modū ac
tionis Glo. et Cy. tangit hic Ego dixi
plenius in. l. qui rome. §. duo fratres.
de uer. obli.

Impetrata Nō q rscripta
non possūt rescindere sñiam iam latam
simile habetis in. l. cās. s. de transactio.
Et p hoc dico q est notandū q qñ fuit
statuta in ciuitate et postea additur in
fine q hoc habeat locū in pteritis pendē
dentibus et futuris. Istud non extendit
ad que per sñiaz sūt de minata per hāc
l. et per similes plene dixi in. l. oīs po
puli. ff. de iusti. et iure. **De fructibus**
et litis expensis

Hec fructuum Nota q
fructus intelliguntur deductis expēsis di
cit aliquis. quis locauit fūdum colono
et ille pmissit reddere medietatē fructuū
an colonus aūt omnia deducat expēsas
hic uidetur q sic contrarium est ueritas
Nam hoc uidetur actū ut illam medie
tatē fructuū habeat pro opere et labore
suo ut. l. cum duobz. §. si inchoeūda. ff.
pro socio et tangitur hic per la. de are.
et in. l. fructus. ff. de rei uendi.

Solitator Hec est notabilis
lex breuiter dicit Post lit. con. tenet pos
sessor de fructibus perceptis et picipiendis
Idem in herede eius. h. d. **Nota** ex hac
l. quod dixi tibi in sumario 2° nota q
heres uniuersal. succedit in malam fide
defuncti habes in. l. cum heres de uar.
et extra ordi. cogni. et nō. s. de pscript.
lon. tempo. l. i. **Oppo.** de. l. fructus
ff. de rei uendi. So. ibi loquitur in eo qui
semper fuit male fidei hic in eo qui ab
inicio fuit bone fidei unde per cōtestatō
nem efficitur male fidei **2° oppo.** hic
dicitur q tenetur de fructibus quos ipse
percipere potuisset Cōtra. ymo de fruc
tibus quos potuisset picipere actor ut. l.
si nauis. ff. de rei uendi. Huius timore
Glo. exponit hic percipere potuisset. s.
actor ut cōcordet cum grio pro ut hēs
in littera potuisses procedit hec gl. sed
si habes in littera potuisset de necessitate
intelligitur de reo nec glo. pcedere possz
quid dicemus breuiter possemus dicere q
aliquis est possessor male fidei uere et tūc
loq. l. si nauis qñq. ē possor male fidei
fictē p lit. con. et tūc loq. hec. l. qd sa
tis plz Fac ad pdicta. l. domū. s. de rei
uen. Mihi uidet q debeat ispidi q potu
isset pcipe reus sed ibi dicam **Ute op.**
de. l. in bōe fidei in pñ. ff. de usu. So.

dicat glo. facit q̄ infra q̄drimestre tps non tenetur de fructibus et sic cōcordat cum ḡrio et uide glo. hoc q̄d glo. dicit de tempe quadrimestri non habet locuz in actiōe reali de qua loquitur ista lex tūc enim habz tēpus officio iudicis ut insti. de officio iudicis in prin. nō. i. ti. ii. l. fi. Et ideo q̄d glo. dicit excepto tempe quadrimestri. Intelligas excepto eo tpe q̄d ei datur officio iudicis post s̄niaz ita debetis hoc intelligere. **O**p. et uidetur q̄ p cōstitutionē non efficietur quis male fidei ut. l. post acceptū. ff. de rei uen. So. q̄ntuz ad fructus restituēdos efficiē male fidei ut hic q̄ntuz ad usuras et ad alia nō efficiē male fidei sine distinctione quā dicam uobis in cōtinēti una q̄one p̄missa. **Q**uō igit̄ p̄mo hic aduerte multum lit. conē. pempta est instancia prima demū de nouo iudiciū iniciat̄ super eadē re. Vtq̄ habeatur tanq̄ male fidei possessor in nouo iudicio. Glo. dicit q̄ non et uide glo. ualde rō. et singularez et est p̄ma breuiter p̄ ista glo. facit. ff. iudi. sol. l. cum lite. In q̄riu. facit. l. filius in q̄oe. ff. de iure fil. scdm unā lec. scdm aliā non facit. **I**tem cōtra istam lec. facit q̄ alibi determinat̄ q̄ pempta instācia adhuc duret uidiū litigiosi inductum p̄ testationē. Ita nō. glo. in. l. p̄perandū. s̄. de iudi. s̄. sed et si q̄dem in glo. sup̄ uerbo iudicio. Idē tenet Inno. extra de testi. c. cā. que et istam p̄tem ego puto uerā. **P**ro huius declaratione debes scire q̄ contestationis q̄dam sunt effectus iam cōsumati et p̄fecti quidam sunt consumati in futuro. Effectus p̄fecti quidā sunt qui respiciūt ip̄am cāz quidā uero instācia respiciunt ut puta q̄ efficiatur male fidei et sic tenet de fructibus q̄ res efficiatur litigiosa q̄ p̄scriptio sit interrupta tunc etiā perempta instācia durat effectus iam consumatus p̄ iura. s̄. allegā de p̄scrip. xxx. annoz. l. cum notissimi p̄ totam. l. max. in. s̄. sed et si quis in. l. fi. e. ti. Nam in alia causa uel inter alias p̄sonas ista cōtestatio facta suū effectū nō p̄duceret ut. d. l. cum notissimi. s̄. sed et si quis. Et est casus in dēa. l. filius in q̄oe de iure fil. ci et scdm uerā lec. quā ibi tenui q̄d p̄batur rōne q̄a sicut l̄nia diffinitiuā non habet effectū si agatur ex alia causa uel inter alias p̄sonas ita cōtestatione facta in una causa uel cum una p̄sona ut. l. cōqueritur. ff. de excep. rei iudi. Quidā

sunt effectus qui respiciunt instācia ut q̄ non petatur cautior post cont. q̄ nō concedatur dilatio cum similibus ut. l. pomp. s̄. rati. ff. de p̄cur. et. s̄. de proba. l. exceptē. et isti effectus quāq̄ iam cōsumati extinguūtur pempta instācia ut. l. hos accusare. s̄. hoc b̄nficio. ff. de accusa. Nec ob. s̄. de p̄cur. l. ita demū quia ibi non fuit pempta instācia sed fuit iudicatū et appellatū ut ibi patet. **Q**uidā sūt effectus cōsumati in futuro ut q̄ ex uigore cōtestē. ueniatur ad diffinitiuā. Isti effēs pereūt pempta instācia ut. l. cū lite. ff. iudi. solui. **Q**uero utq̄ per lit. con. quis efficiat̄ male fidei quo ad omnia distingue. Aut queris quo ad fructus aut quo ad p̄cula interituz aut quo ad usucapionē uel p̄scriptionē. Primo casu. aut quo ad fructus fatiendos suos et nō uidetur male fidei quia eodē modo facit suos post lit. con. sicut p̄us ut. l. quid sit. s̄. i. de usuris de acq. re. do. l. quesitū. Aut quo ad hoc an tentat̄ ad restitutōz fructuū eodē modo tenet post lit. con. ac si fuisset ab initio male fidei ut hic cum similibz habita in p̄cipiendis illa distinctione. An potuit p̄pere reus uel actor ut. s̄. dixi. De secūdo casu de periculo interitus dic uel habuit iustam causā litigandi uel non dic ut. l. illud. ff. de peti. here. et de rei uendi. l. item si uerberatū. s̄. fi. cū. l. se. ubi nō. Tercio casu. s̄. de usucapione et p̄scriptione dic q̄ p̄scriptōz longi temporis interruptit ut. l. mora. s̄. de rei uendi. usucapionē uero triennii interruptit quo ad effectum nō ipso iure ut. l. si post acceptum. ff. de rei uen.

Terminato Post diffinitiuam l̄niam non est de expensis tractandū nisi iudex in l̄nia reseruauit. h. d. j. ponit dictum 2° exceptionē 3° rōne partes patent in littera. Nota quod dixi in l̄mario. **O**ppo. i. q̄n prouo. non est ne. l. fi. dicit glo. dico q̄ non potest peti p̄act. ut hic l̄z officio iudicis sit ut in ḡrio. Ista est falsa per. l. iiii. s̄. deposi. quia officiu iudicis nō durat post l̄niaz uel dic q̄ ibi negotium non erat finitum quia erat appellatū et etiā hec uera. **O**ppo. de. l. paulus. ff. de re iudi. So. hec inteligitur secūdu illam quia potest p̄nūtiare eodem die de l̄p̄tribus ut ibi nō post ut hic. **O**ppo. de. l. q̄ si in diem. s̄. si rōnem. ff. de cōpensatio. Rō potest ori

ri post sñiam noua lis que nō attinet p
me ut in qñio hic uero prohibet oriri ex
materia prime litis. **V**enio ad qñem
Quero qualiter fiat ista reseruatō. Glo.
ponit duos modos Primus est q cōdēp
net in expensis licet non taxet qñtitatez
Secūdu ē q pñūtiat posse peti expēsas
infuturū Primus qñ cōdēpnat in expē
sis licet qñtitate non taxet est indubitabi
lis Nam cum expense certe in iudicio nō
sunt petite pōt ferri sñia incerta in expē
sis ut s. de sen. que sine cer. quan. l. ii.
Et licet iudex non reseruauerit sibi taxa
tionē postea pōt taxare ut ibi dixi Cōis
tñ practica est q reseruet sibi taxationē
Secūdu modus est qñ non cōdēpnat
sed reseruat petitionē expensarū est du
bitabilis per glo. istam facit. l. modesti
nus quam allegat facit etiā. l. idē labeo
ff. fa. herci. et quod ibi nō in quadā gl.
parua In cōtrariū facit. quia iudicis of
ficiū post sñiam non durat ut. l. iiii.
s. de pos. ergo non pōt rseruare petitiōz
cum nulla super sit actio Preterea iudex
non potest sñiare pro parte et pro parte
non ut. l. in hoc iudicio fa. herci. sed hi
pro parte sñiat sup. sūptibus non diffi
nit fidem pscripti Istam ultimā opy.
t3 hic. d. Cy. d3 g. secūdu euz in expēsis
cōdēpnari et potest sibi rseruare taxati
onem sed si reseruat sibi petitiōz ul con
dēpnationē hoc nō ualeat secūdu cū Ego
dico q gl. dicit ueritatē pmo p tex. h9
l. ubi est casus ibi nisi iudex Preterea h
esse uerū apparebit Bxo ad qñia Nō ob.
qd dicitur iudicis officiū nō durat lata
sñia quia illud quod erat in officio post
iudicis pronūtiatōz incipit posse petere
iure actionis tex. est in. l. si finita. s. de
ganter. ff. de damp. infec. et hic est cas9
inhac. l. Non ob. q iudex pro pte pñū
tiat et pro pte nō q illud ē uerū qñ iu
dex cognouit de oib9 debet pñūciare de
oib9 sed si de aliquo capitulo nō cogno
uit potest de illo nō pñūciare ut. l. licet
s. d. iudi. ita hic plene nō cognouit de
expēsis Fateor tamē q pma practica est
uerior et obseruetis eā Quō extra gl.
utx post sñiaz interlocutoriā duret pe
titio expensarū Bxo sic si post illā sperat
diffinitiuā et sic durat officiū iudicis su
per illa re ul causa semp poterit d' expē
sis pñūciare non est dubiū Sed si esset ta
lis interlocutoriā que dirimeret totā litē
esset idem qd in diffinitiuā ut. l. post se
tentiā. s. de sen. de hoc uide p. Inno. in

c. sepe al. obla. extra de app. **Q**uero
quid si iudex dicat cōdēpnamus in ex
pensis reseruata nobis taxatione Quero
an poterit taxare successor eius dico q
sic ar. de iudi. l. pponeretur Sed cōtra
hoc facit. ff. de rei uen. l. pomp. scribit
si frumētū in fi. ubi dicit declaratio uo
luntatis nō transit ad heredē et in. l. ser
uicū. stipulator. s. fi. et ibi nō. de x0.
obli. So. hic declaratio seruatur iudici
ut iudici non ut puate psonē Ideo reser
uatur. l. q. idem iudex et eadē dignitas
ut. l. pponeretur ibi uero non ut iudi
ci sed ut priuate psonē Nec distinguo
utx reseruauerit expsso nōie pprio uel
nō expsso uel utx pcedat ppriū nomē
uel seqtur qā lex si seruus cōis de stipu.
seruo. loqtur qñ dispositio pcedit super
aliqua re et pōt haberi respectus ad pso
nam et ad officiū sed si nō pōt haberi re
spectus nisi ad officiū tantū tunc illa di
stinctio nō habet locum ut. l. cum post
s. i. de admi. tuto. **Q**uero iudex dele
gatus reseruauit sibi taxationē utrum
possit reseruare Item an eo mortuo pos
sit taxare alius delegatus Ad primū di
co q quidā est delegatus qui pōt sñiaz
exequi et ille pōt sibi reseruare taxatiōē
cum hoc ueniat in executione dixi. s. in
l. ii. de sen. que sine certa qñ. Sed si non
competit ei executio nō ualeat reseruatō
et sic illa uerba debēt intelligi reseruata
sibi taxatiōē hoc est iurisdictioni sue lu
risdictio aut sua est una et eadē cum iu
risdictione delegantis ut. l. i. s. qui mā
datam de offi. eius cui man. est iurisdic
tio Et ideo delegans poterit taxare post
ea et si illa taxatio nichil ualere cū tax
atio expensarū cōpetit ei ad quē cōpetit
executio de iure cōi qñdo delegatus pos
sit exequi et qñ non nō. in. l. a diuo pio
s. fi. in glo. magna de re iudi. **C**irca
aliud an eo mortuo delegatus alius pos
sit taxare Istam qōēz tangit. d. la. bu.
tamē ex pdictis credo q habeat modicū
dubiū Nam eadē est iurisdictione delegan
tis et delegati ut. s. dixi et nō. in. l. ubi
ceptuz. ff. de iudi. facit. s. de iudi. aut.
ad hoc Preterea posito ut dixi q nulla es
set facta reseruatō ad eū cōpetit.

Non ignoret Breuiē dicit
Contra actore non prosequētem ul dif
ferētem uel pntem profertur sñia con
dēpnatoria dāpnorū et expensarū. h. d.
Nota q habuisti in sūmario quedā alia

notabilia colligam psequendo **O**ppo.
s. de dilatio. aut. quod fieri. So. illa debz
intelligi secundum ista. Oppo. et uidet
q. ille qui non probat non statim calu-
pniatur ut. l. i. §. i. ff. ad turp. So. dicit
glo. intellige istam secundum illam et
non plus. **Q**uero pro declaratione tex.
qd uult dicere littera post dispendia. 2c
ut tex. sequitur. Bzo quedam sunt dapna et
expense que iudici probantur et in his sine
dubio iudex condempnat. Quedam sunt q.
non probant iudici nam de qualibet mi-
nima expensa quaz faciebat litigans in
hospicio non pot. docere uel etiam non
potest docere denarios datos aduocatis
et procuratoribus tunc iudex considerata
qntitate postulatorum ex officio suo pot.
considerare qntum potuit expendere in
aduocatis et procuratoribus et ex plixita-
te temporis considerabit etiam qntu po-
tuit expendere in hospicio sic dicit hic
tex. que tene menti quia no. est Dns la-
co. butri. disputauit unam qonez ut
uictus uictori in criminali condempnetur i
expensis et determinauit q. no. et speciali-
ter p. hac. l. ubi in criminali quis condemp-
nat de calupnia non aut condempnatur ad
expensas ut hic et tñ ista sua determinatio-
nem seu opy. non teneo ut dixi. plene in
l. i. §. i. ff. ad turp. et casus est. i. l. pro-
xima secundum unam lectu. No. ob. ista. l.
Nam quis hic dicatur q. in criminali
patitur pena calupnie no. negat qn dap-
netur i expensis qd est p. alias. ll. inductu.
Quero cum quis in interlocutoria sub-
cumbit an debet condempnari in expensis
alteri parti uidetur q. non quia uictus
uictori condempnatur in expensis. l. p. pe-
randu. §. et si qdem de iudi. que loquitur
de uictoria ultima que fit p. diffinitiuam
sniaz. Contrariu dico q. calus est hic na
si quis est pns et opponit una exceptioz
p. quam lex differatur debet si succubir i
illa exceptioe condempnari in expensis tex.
est h. ibi dilata. 2c. **Q**uero cum actor
contumax est et condempnat in expensis
an debet iterum citari ad audiendu. sniaz
expensaz. Ego tetigi in simili in auct.
qui semel. s. quo et qn iudex Breuit. te-
neo. Aut pma citatio in qua quis consti-
tuitur in reumacia emanauit simpliciter
ut q. ueniret ad pcedendu in causa tuc
iterum debet citari. Nam illa pma citatio
no. habuit effectum nisi in eo sup quo fu-
it citatus ar. l. aut qui alr. ff. q. ui. auc-
clam. Sed si in pma citatione esset dictu

alias pcedetur ad ulteriora tunc non est
necesse amplius citari postq. est admoni-
tus tex. est in. l. consentaneu. s. quo et
qn iudex scdm modu legedi que tenui
in illa. l. et p. Inno. in. c. fine litibz ext
de dolo et contu. et p. Spe. in tractatu
suo de expensis.

Cum quidam. Priuilegiu
concessum uni super expensis litis porri-
gitur ad aduersariu ppter eq. litate ser-
uanda. h. d. et secundu p. mam lectu. con-
cordat alia de sacro sanc. eccle. l. i. sacris
litibus et hoc dicit secundu p. maz secundu
scda lectu. h. d. V. i. uictus uictori condemp-
natur in expensis quas fecit non in his
que ex puilegio remittuntur. h. d. et no.
quia est singularis multu. **A**d p. mam
lectu. **O**ppo. quia secundu hoc sequitur q.
labor iudicioz non remunerabit qd est
iniquu dicit glo. fateor q. est iniquu q.
no. remuneret labor iudicioz sed maior
insurgeret facere contrariu. Idro de duo-
bus malis minus malu eligi. l. quoc.
nichil de regu. iur. **I**tem oppo. insti.
de iure naturali. §. sed quod pncipi ubi
puilegiu datu p. sone p. sone no. egreditur
Tres lo. dant in gl. et utq. mala p. ma
q. h. puilegiu fuit concessu ad postulatōz
In qris secus. Istud est contra istu tex.
nam hic fuit puilegiu concessu per. l. et
sic non ad postulatione p. ris. Scda so. e.
q. non egreditur p. sone ut ibi sed aduer-
sariu sic ut hic. Ista est contra. l. iiii. §. hec
pena. ff. q. quisq. iur. q. transit ad alia
p. sone et non aduersariu. Tertia so. e.
q. puilegiu non transit ad aliu est uerū
in p. iudiciu eius cui est concessu sed in p.
iudiciu alterius sic ut puta iudicis uel
notarii quibus sportule solui debet. Ista
so. est contra. l. petede. s. de tempo. in in-
te. resti. ubi puilegiu trāsīt ad aduersariu
et in p. iudiciu eius cui cōcedit et sic nul-
la est bona quid dicemus. Solue g. q. cō-
traria loquuntur in puilegiis que respici-
unt litis decisionē hic i puilegiis que re-
spiciunt litis ordinatiōz seu p. cessu. Cy-
rephedit istam so. p. l. si iudex circūuen-
to. ff. de mino. s. de reput. que fiunt i
iudiciu i mte. resti. l. i. et. ii. et si aduer-
transactio. l. i. et. ii. ubi puilegiu datu
minori circa litis decisionē q. restituito
minore restituitur aduersarius. Sed puto
istam so. uerā esse et ille. ll. no. ob. Nam
ibi uerba puilegiū hoc uolunt et sonant
ut ad aduersariu trāsāt. Nam ibi resti.

tutē minor et restitutio est in p̄stinu3 sta
tū positio. l. quod si minor. §. restitutio
s. de minor. merito trāsit ad aduersariū
q̄ uerba p̄ilegiū hoc uolunt. **S**i q̄ris
an p̄ilegiū unī concessū ad aliū trāseat
Dic aut respicit litis ordinatiōez seu p̄
cessum et transit ad aduersariū ut hic et
l. petende de in inte. resti. aut respicit li
tis decisionē et tunc aut uerba rescripti
sonāt ut transeat ad aliū et transibit ut
l. i. de repu. que fiunt in iudi. l. q̄ si mi
nor. §. restitutio de mino. et ista. l. i. fi.
p̄ ut loquitur q̄n est exp̄ssū et. l. i. et. ii.
s. si aduer. transactio Aut x̄oba hoc nō
sonant et tunc aut nō fuit concessū ad
postulationē et nō transit ad aliū. l. iii.
§. hec p̄ea. ff. q̄ quisq̄ iuris Aut est cō
cessum ad postulationē eius et tunc aut
queris utq̄ transeat ad aliū in eadē cā
et nō trāsibit. l. iii. §. i. ff. q̄ quisq̄ tu.
aut in alia causa et trāsibit etiā ad aliū
nō ad aduersariū i alia causa ut dicta. l.
iii. §. hec pena Facit ad q̄m concessū
est p̄ilegiū heredi ut infra tempa inue
tari non cōueniatur a creditoribus An
ip̄e possit alios cōuenire ista. l. i. ar. est
q̄ nō dicemus i. l. sanctimus. §. illo. s.
de iure deli. In sc̄da lec. pone exemplū
ut glo. dicit ibi uel ut tollas que multū
nōbilis est Et sc̄dm hanc est casus cōtra
la. bu. q̄ in criminalibz uictus uictori
condēpnatur in exp̄nsis quas facit q̄a
tex. hic loquitur in ciuili et in criminali
tetigi. s. l. p̄xi. Item facit ad. q̄ aduo
catus habuit causam p̄pria et uidet et
reus cōdēpnatur in exp̄nsis an in ip̄is
exp̄nsis debeat op̄putari salariū quod ip̄e
idem aduocatus habuisset in simili cau
sa Iste tex. facit q̄ nō dic ut dixi in. l.
si stipulatus esset opus. ff. de fideiu. Itē
facit q̄ si habui notariū uel aduocatū
gratis q̄ iste exp̄nsis non debēt cōputa
ri nec reuolui ab aduersario de quibus
q̄nibz dic plene p̄ Spe. in ti. de exp̄nsis

De re iudicata rubra

Dictum est. s. de sentētiis sequitur uidet
uñ dicatur res iudicata et de eius aucto
ritate Pro declaratiōe istius Rubricę ha
bemus uidere quid differt s̄nia a re iudi
cata Cano. dicunt q̄ res iudicata dicit̄
postq̄ transiit tempus datū ad appellā
dum S̄nia uero dicitur ante Glo. tangit
istud in. l. i. ff. e. et. l. litigatoribz. i. de
appel. dic ueritas est ista s̄nia p̄pe dicit̄
res iudicans Illud q̄d est determinatū i

s̄nia dicitur res iudicata Ideo ponit̄ hic
ista R̄ca quia. s. dixit de sentētiis. s. de
ip̄o actū sententiādi et iudicādi hic uñ
dicit̄ de effectu ipsius. s. de re iudicata.

Res quidem Contra s̄niam
pōt opponi exceptio q̄d petis intus ha
bes. h. d. Nota q̄d dixi in sūmario que
rit glo. q̄d si ante soluisses et post soluti
onem res puenit ad dñm dicit glo. cas 9
est in. l. incōmodato in fi. ff. como. et p̄
dy. in. c. p̄ possessore in. v. q̄one extra
de re. iuris li. vi. et glo. tangit satis bñ
in. l. si fullo. ff. de condi. sine causa.

Res iudicate Op. glo. ad. l.
sc̄dam istius ti. de. l. i. §. i. ff. que sen.
sine appel. rescin. Glo. soluit ibi loquitur
q̄n fuit exp̄ssus error in s̄nia hic nō S3
tunc q̄ro cum est error exp̄ssus an uale
at s̄nia in eo in quo erratū nō est et gl.
dicit q̄ sic ar. l. sanctimus. i. de donat.
pro hac glo. facit quia s̄nia pōt in uno
articulo ualere et in alio non ut dicit. l.
carmelia de iure patro. l. q̄dam mulier
famil. herci. Contrariā glo. habemus in
l. fi. ff. de iuris dic. om. iudi. p̄ illa gl.
facit. i. q̄n p̄uo. non est nece. l. certa q̄d
dicemus Dic ueritas est ista q̄n s̄nia cō
tinet plura capitula tūc pōt in uno ca
pitulo ualere et in alio non ut. d. l. que
dam mulier et. l. carmelia Et sic posset
intelligi ista glo. Aut cōtinet unū capi
tulū tantū tunc in totum est nulla quia
p̄ parte ualere non pōt ut. d. l. certa et
l. in hoc iudicio famil. herci. sic intelli
gitur glo. in. l. fi. ff. d̄ iuris. om. iu. Nō
ob. d. l. sanctimus quā glo. hic allegat
Nam ibi loquitur de diuiduis et q̄ diui
di possūt sed s̄nia licet cōtineat pecuniā
seu q̄ntitatē diuiduā ip̄a in se dicit̄ in
diuidua ut dicta. l. in hoc iudicio fa.
herci. Ideo p̄ parte ualere non potest ut
dixi in. d. l. in hoc iudicio

Sil pecuniam Etia si s̄nia
cōtinet penam debet illi pareri nisi appel
letur. h. d. in sūma

Sub specie Op. ff. e. l. impa
tores Dicit glo. fallit in ecclesia re publi
ca et pupillo **O**p. de. l. admonēdi de
iureiuran. So. fallit ibi q̄ndo s̄niatū est
p̄textu iuramenti in defectū p̄bationis
facit ad hoc aut. nouo iure i fi. s. de pe
na iudi. qui male iudi. Et tene hanc so

lutione licet glo. ponat aliam que non est uera.

Qbsolutionem Qui petit dilatione ad soluendum uidetur approbare sñiaz. h. d. et nota multū et eam tene menti. Bartolus

Testa Acta publicata faciunt fidem etiā mortuo iudice h̄ dicit i sūma. Quero quō ista acta publicantur seu in publica documenta redigūt qđ idem ē In glo. sunt due sol. q̄rie et tertia que reducit eas ad distinctionē Vna opi. est qđ acta dicātur publica eo ipso qđ scribunt a thabellione coram iudice et uide glo. in prin. Alii dicunt qđ ita demū dicāt publica si iudex mandat ipā esse publicata dicēdo sic uilis oibus actis pñūciat ipā esse publica uel mandat notario ut publicet Tertia opi. est qđ eo ipso qđ sc̄pta sunt a notario non facta alia noua publicatione p sñiaz iudicis faciunt fidē coram eodē iudice uel successore ut in p̄ma opi. posita in glo. non coram alio ut in .ii. opi. et sic reducit ad concordiam. Pro huius declaratione debes sci re quedam sūt acta que fiunt coram iudice publice et palam et ista non regrūt nouam publicationē sufficit enim qđ sint scripta p notariū ad hoc deputatū sic loq̄tur p̄ma opi. hic posita p̄batur in .c. qm̄ contra extra de p̄ba. .i. de donac. l. in donac. quedā sunt acta que fiunt in occulto et in secreto ut examinationes testiū que in secreto recipiūt a iudice et scribūt a notario et ista non faciūt fidem nisi facta publicatione p iudicis pñunciationē sic loq̄tur hic scđm p̄mā lec. facit. s. de testi. aut. at qui semel et extra de testi. c. albericus per Inno. et in c. constitutus uel. c. cum dilectus. e. et. et ita obseruat consuetudo Habes unū modū legendi puto tamē qđ si dicta testiū non sunt publicata coram iudice qui examinauit eos poterunt publicari ab eius successore non ab alio ut hic in tertia opi. glo. facit dictū. c. cum dilēs et hoc p ut intelligitis publicationē de illa iudicis pñunciatione de qua. s. dixi Posset et intelligi de publicatione hoc ē subscriptione notariū q̄ndo signū suū apponit et scribit se Publicasse Si illo mō intelligamus p̄cedat tertia lec. posita h̄ in glo. Nam acta facta corā iudice licz non sint publicata a notario faciunt fi

dem coram eo coram quo facta sunt nā nō facerēt fidem corā alio nisi essēt publicata et haberēt fidem seu subscriptiōz uel testimoniū ab illo officiali qui custodit acta publica ut in aut. ad hec de fi. instru. Et ista oīa p̄cedūt p ut loq̄mur de actis factis in iudicio Posset etiā intelligi ista lex. s. ut intelligatur in actis celebratis extra iudiciū publicandis i iudicio ut uidetur sc̄ire glo. dum allegat l. publicati. s. de testa. Tunc qualiter illa publicatio fiat non dico hic dicam i dicta. l. publicati et dixi in. l. ii. ff. quē ad. te. ap̄. et Inno. hoc tangit in. c. albericus. s. alle. Quero de duobz p̄mo qñ sit publicatio Vt p̄ regratur p̄tis p̄ sentia Glo. hic uidetur intelligere parte p̄nte uel non tamen legitime qđ hic dicitur nō p̄nte intellige si est citata ut. s. de testi. l. si q̄ndo et. ff. de adopt. l. nam ita diuus Querit glo. an in actis factis a notario regratur p̄ntia testiū et dicit qđ non et bene per. l. in donac. i. de donationibus. Bar.

De excep tione rei iudicate

Nimis propere Exceptō nullitatis pōt opponi in executōe ul aliter non est inchoādū ab executōe. h. d. et nō. est Nota qđ exceptō nullitatis pōt opponi post sñiam simile in. l. si cuz nulla. ff. de re iudi. et ibi de hoc dixi 2º Nota qđ non est inchoandū ab executōe simile in l. si cum nulla et. i. cominac. uel epl̄as p totum Et sic facit cōtra litteras que emanant i istis curiis ecclesie romane et Marchie ul ducatus in quibz mandant soluere añq̄ condēpnēt aliq̄s ul sñia deēt tñ addunt et si senserit se guatum compareat coram nobis die ista unde ille littere habēt uim citatōnis et iussus de soluēdo seu tale p̄ceptū ē nullū ut h̄ et istū moduz citandi ponit gl. in. l. de pupil. lo. s. meminisse. ff. de noui. ope. nunci et ibi dixi de hoc Item nō hanc. l. contra illos qui formant libellū et cōcludūt quare petit cogi et cōpelli ad soluēdum 2c Nam libellus iste non procedit quia non petit cōdēpnari ut hic ideo debet dici in libello quare petit cōdēpnari ad dādum et soluēdū et eum cogi et cōpelli 2c nā si peteres tñ cogi et cōpelli et nō cōdēpnari nō p̄cederet libellus ut h̄ pu

non littere emisse
in cause cognitione
uoluit et nō

to tñ si fuerit p̄posteratō in libello et sic
quare petit cogi et cōpelli et ad p̄dicta
cōdēpnari q̄ tunc etiam libellus bene sta
ret et substineret nō ob. p̄posteratōe ar.
l. talem. ff. de heredi. insti. et. l. nec enim
de solu. c. et nō istaz. l.

S **Il causam** Sñia habz execu
tionem paratā nisi sit nouata. h. d. Nō
q̄ sñia habet executōz paratā Nō q̄ sti
pulatō nouans sñiam non habet paratā
executionē. Quero quid est illud quod
habet executōz paratā utruq̄ sit actio iu
dicatī que descendit ex sñia an officium
iudicis quod cōpetit pro executōe Gl.
in. l. minor. xxv. anis cui fidei cōmissū
ff. de minor. uidetur tenere q̄ sic idem i.
l. qui de in officio. ff. de in offi. te. In
contrariū uidet. l. i. in prin. ff. de eden.
ibi qua quisq̄ act. agere uult cam p̄us
edere debet et de peti. her. l. item. §. ideoz
recte Vnde deberet dari libellus si intēp
taretur actio iudicatī. Sed qñ implorat
officium iudicis tunc non est necessariū
libellus nec ordo iudiciarius ut. l. qui re
stituere. ff. de rei uen. et ita loquit. h. et
ita tenet specu. in ti. de executōe sñie.

Ardo rei Si nō repitur emptor
pignoris datur in solutū creditori. h. d.
An aut ista datio in solutū debet fieri
pro toto debito an scdm rei ualorē gl.
tāgit hic et in. l. adiuo pio. §. si pigno
ra. ff. de re iudi. et ibi plenus.

S **tipendia** Ista. l. est notabil
similem habes in. l. comodis. ff. de re iu
di. Quero an idem sit in p̄bendis cleri
corū Glo. dicit q̄ sic non allegat tu alle
ga extra de fide iu. c. ii. et. iii.

E **t an nomen** De nomine
debitoris dic ut i. l. adiuo pio. §. sic quo
q̄ ff. de re iudi. et. §. qñ fiscus uel p̄uat9
l. ii. et. iii. et. l. i.

S **Il ut proponis** Pronun
tiatō executoris non infirmat sñiam. h.
d. **O**ppo. si contra ius uel utilitatez
publi. l. et si nō cognitio ubi uidet. q̄ ille
cui mandat executō possit de toto cog
noscere et sic uidetur q̄ de omni negotio
posset cognoscere. So. dicit qñtuz ad in
tellectum illius. l. tangit gl. in. l. adiuo
pio i prin. in gl. magna. ff. de re iudi.
et extra de officio et potestate iud. dele.

c. ad audientiaz et melius in. c. pastora
lis co. ti. ubi an executor datus ad exe
quendum possit pronuntiare de uiribus
sententie.

S **Il longis** Mortua debita spē
fit executio i extimatōe. h. d. Nō q̄ qñ
non potest fieri executō in re fit in exti
matione Bartholus.

E **xecutorem** Ego allegau
semel illam. l. in qñe difficili dicit Con
stitutio epi q̄ si executores ultimaz uo
luntatū in executōe cessauerūt per añuz
executō deuoluatur ad ep̄m Contingit
q̄ testator r̄liquit centū danda paupibz
quos elegerit Ticius quē fecit suum exe
cutorem Ticius cessauit per añū querit
utaz ticius possit post añū eligere pau
peres et solui q̄ aliud est officiu eligēdi
paupes aliud exequēdi et ideo aliud est
officiu executōis aliud electionis iō exe
cutōz perdit percursū anni non electōne
pauperū quia non est de executōe casus
est hic Nam aliud est officium exequēdi
aliud sñandi An post añū possit quis
eligere de iure cōi uidetur tex. in. l. si.
§. sed et si quis. §. comu. delegatis Tñ
qñum tibi det minau i. l. cum quidā
de leg. ii. ubi facultas eligēdi personas
non p̄ditur nisi postq̄ quis est in mora
per lit. con. et de hac qñe est ibi tex.

D **Os quos** Post lapsum t̄pis
quod datur iudicatis debet capi pigno
ra et distrahi. h. d. in sūma **O**ppo. et
uidetur q̄ cōfessus debeat cōdēpnari ut
i. de confes. l. i. dicit gl. quod hic dicit
cōdēpnari referas ad conuictū ibi dicaz
in. l. i. Duo querūt in glo. Primo q̄
ro quod t̄ps habeat condēpnatus ad sol
uendū 2º quero qñto tēpore debeat dif
ferri uenditio dicit glo. nō **A**ut agitur
ad pecuniam aut ad spēm Primo casu
habz quadrimestre tēpus. i. ti. i. l. ii. ni
si per iudicem cā cognita abreuēt non
enim pōt nisi cā cognita. ff. de re iudi.
l. ii. et. l. iii. §. si quis condēpnatus Si
uero agitur ad spēm et tūc aut act. rea
li aut p̄sonali Si reali habet tēpus arbi
trio iudicis Insti. de offi. iudi. in prin.
Si p̄sonali habet quadrimestre t̄ps. l. in
fidei gmissio in prin. ff. de usuris. l. si cū
exceptōe. §. q̄ si homo q̄ me. cau. hoc
dicit principiū glo. cōiuncto cum fi. ibi
et hoc in simplici Cōtrarium huius ut

de opus...
si plures...
qly... no...

detur nō. in. d. §. q. si homo Vnde qui
daz docto. dicebat q. ubicūq. agitur ad
spēm pōt fieri executio in cōtinenti. S3
hoc est q. l. in fideiūssō in prin. ff. de
usuris et ideo qn agit ad spēz dic. Aut
agitur act. reali et tene quod dictum est
per gl. Aut agitur actione psonali me
re et habet qdrimestre tpus ut. d. l. in fi
dei9. Aut agitur psonali in rem scrip
ta ut actio ad exhibendū que est psonal
scripta in rē. l. de eo in fi. ff. ad exhibē.
Tunc idem q. in reali Insti. de offi. iudi
cis. §. i. Idem dico in act. q. me cau. nā
et ipa est in rem scripta. l. metuz. §. fi.
q. me cau. tunc habet tps arbitrio iudi
cis sicut in reali ut. d. l. si cū exceptione
§. q. si homo et ibi nō. melius q. hic Si
uero agat actione mixta petitione here
ditatis tunc prout in ea uenit uedicatō
re9 sapit naturaz realiū prout in ea ue
niunt psonales pstationes sapit naturā
psonalium ut. l. hereditatis. §. de peti
tio. here. **Q**uero infra qntū tps fit pig
no9 uenditio Gl. dicit statim post lap
sum quadrimestre tps et uide glo. Tu
dic q. qn pignus ueditur ex diffinitua
snia post lapsū quatuor mensium debet
spectari alii duo menses. l. debitorib9. ff.
de re iudi. que clare dicit dari duos men
ses post lapsum pmi tmini licet glo. di
cat eaz corrigi. i. ti. i. l. ii. et male dicit
ut ubi dicaz in. l. cum proponas. i. de
bo. auc. iudi. possi.

De usu rei iudicate in ea

Glo. tua continuat Et ideo cōtinua ut
habet in ea dictū est. §. de executōe rei
iudicate Sequit uidere de pena imponē
da moroso qui non soluit pena enim si
bi iponitur quia tenetur ad usuras rei
iudicate iō poniē hic iste titulus.

Is qui bona Qui non parēt
sententie infra tempus tenetur ad usu
ras centesimas hoc dicit.

Nos qui Cōdēpnatus ad sol
uendū habet quatuor menses a die snie
pme si non fuit appellatuz uel a die con
firmationis si fuit appellatuz hoc dicit
in sūma **O**ppo. de. l. debitorib9. ff. de
re iudi. dicit gl. illa. l. corrigitur p istā
Istud nō placz ut dixi. §. ti. i. l. fi. Nā
qddam est tēpus quod datur ad soluen
duz condēpnato et de hoc loquitur hic
qddam est tempus quod datur ad uedē

dum pignora post pmam dilationez et
de hoc loquitur lex grā **O**ppo. ff. de
appell. l. negocio9 et de usuris. l. tutor
dicit gl. in qriis frustratorie appellauit
Tu dic ibi loquit de usuris pme actōis
que currit pendēte iudicio nec extinguit
lata snia a qua fuit appellatū fatcor tñ
q. si fuit appellatū frustratorie q. currūt
usure centesime a die late pme snie et in
telligo frustratorie appellatū qn euiden
ter calūpniose appellauit p dictas. ll.

Sanctimus Post quadri
me tēpus currunt usure legitime sortis
tñ et non usuraz et dilatio que datur
reo prodest fideiussori. h. d. in tota. l.
Duo pncipaliter facit In pma pte dicit
usuras currere super sorte tñ In secūda
dilationem rei pōrigit ad fideiussorē se
cūda ibi et cuz antiquitas Itē pma sub
diuiditur Nam pmo ponit dictū scdo
probat p rōnez ad remotōz generis 3 p
bat per rationez a remotōe absurdi qrtō
probat per rōnem a nouatione scda ibi
cum eniz iam tertia ibi si enim sine emē
datōe qrtā ibi si enim ex iudicati quita
ibi si eniz nouatur **N**ota ex pma par
ticula q. currūt usure sortis et nō usura
rum **S**cdo Nota q. a quo r̄mouet ge
nus et quelibet eius ipēs **T**ertio Nō
ex quita particula q. snia nouat pma9
act. et intērupit cursus usuraz **O**p.
ad pmi dictū de. l. cuz quidaz. §. in ta
cto. ff. de usuris So. ut in glo. **I**tem
Op. dicitur hic q. per sniaz nouatur p
ma actio cōtra. ff. de pigno. l. grege. §.
i. ueritas ē ista quā ponit dy. in. l. aliaz
ff. de nouacio. et Cy. ponit in. l. i. §. de
iudic. q. accipit ur tribus modis **V**no
modo pme actionis in scdam trāsfusio
de hac loqē. l. i. ff. de nouac. 2o mō acci
piē nouatio. i. noue qlitatis adiectio et
ista fit per lit. con. Fit enim pma actio
ppetua et trāsitōria ad heredes si pus nō
erat ut. d. l. aliaz 3 modo accipit noua
tio. i. noue forme adiectio et ista fit per
sniam Additur enim noua actio ex sen
tentia Item impedit pmi cursum usu
rarū ppter centesimas que currere debēt
nō tñ q. pma actio extinguat et de ista
loquitur hic **V**enio ad aliam ptez ex
qua nō q. exceptio cōpetens pncipali pō
rigitur ad fideiussorē Scdo q. snia lata
tra pncipalem mandatur executioni q
fideiussorem **A**d pmi op. ff. de excep
cio. l. excep. So. quod hic dicitur ē ue9

regularit̃ Fallit in exceptōibus coherēti
bus. p̃sone ut .l. cōtraria. **Ad** secūduz
Op. et uidet̃ q̃ cōtra fideiussorē nō pos
sit fieri executō cōtra quē nulla p̃cessit sē
tentia uel instantia .i. qui. re. iū. nō no
cet per totū et .s. ti. i. l. ii. ff. de pigno.
l. grege. §. et si a fideiussore So. Odoff.
intelligit istā .l. in fideiussore iudi. sol.
licet glo. loquat̃ simpliciter. Contrarie lo
quūt̃ in fideiussore q̃stus licet gl. hic
loquatur simpliciter de ista materia dic
plene ut dixi i. l. i. in B̃ca. ff. iudi. sol.
Tñ docto. quo ad p̃positum dicunt sic
Aut loquimur in fideiussore q̃stus et
loquūt̃ cōtraria Aut loquimur in fidei
iussore iudicii et loquit̃ hic Et q̃ iste
tex. loquatur in executōe que fidebat in
fideiussorem uide eum ibi in tex. statim
Item induco ad aliud. s. q̃ fideiussor iū
dicatum solui qui exactus est pro dño
habet cōtra dñm paratā executōz nec ha
bet necesse cōtra dñm intemptare act.
mandati nec dare libellū nec procedere or
dinarie ut hic in tex. ibi statim pecunias
zē plene uide in .d. l. i. iudi. sol. Guil.
tangit materiam in .l. ii. §. fi. cū. l. se.
ff. qui satis cog. et uide in .c. i. extra de
cenli. li. vi. p. lo. an.

**Si plures
vna sūa condemnati sunt
non singuli**

S Plures simplicit̃ cōdēp
nati intelligunt̃ in par
tes equales nisi aliud sit
exp̃ssum .h. d. totus ti
tulus et subtilis ē ista .l. Nota qd̃ dixi
in sūmario **O**pp. aut dicis q̃ libellus
sic p̃cessit q̃ petebatur certū debitu per
partes simplicit̃ ab oibus et tunc non
est uerū q̃ sūa debet esse cōformis libel
lo .l. ut fundus comu. diui. et sic nullū
dubiū habz ista .l. q̃a sic petebatur Aut
dicis q̃ dabatur libellus cōtra plures in
solidū et tunc uidet̃ q̃ libellus nō proce
dat et p̃sequēs nec sūa .s. de fideiuf.
tu. l. i. ubi dicit̃ exp̃sse q̃ non p̃cedit
libellus qñ conuenit tutores pupilli in
solidū Sed posito q̃ p̃cedat libellus ad
huc uidet̃ q̃ sūa non ualeat quia pro
parte tantū iudicauit et pro parte non
Nam cum peterē cōdēpnari eos insoli
dū cōdēpnauit p̃ parte de alia nichil
dixit q̃ sūa nulla ut nō .s. si aduer. rem
iudi. l. i. Dico q̃ potest intelligi ista lex
duobus modis Vno modo q̃ petebam
simplicit̃ centum ab omnibz et dubiū

facit hic quia sicut obligō p̃cedit insoli
dū ita libellus et sūa uidebatur debere
intelligi in solidū q̃ hac .l. remouet̃. 2º
modo pōt intelligi q̃ ueniebam plures
simul et quilibet insolidū hoc adiecto q̃
una solutio sufficiat iste libellus p̃cedat
ut .i. de duo. re. aut. hec ita et .l. in exe
cutione. §. in solidū de uer. ob. Glo. ha
bes nō. que hoc dicit in .l. si mandato ti
ci. §. publius Ryt unū. ff. man. nam eti
am tunc dubiū facit hic quia uidebatur
q̃ uerba sūe deberēt intelligi scdm x̃ba
petitionis qd̃ hic remouetur Nam x̃ba
sūe debent intelligi scdm se et scdm q̃
ip̃a importāt non p̃ relationē ad libellū
nisi ad libellū exp̃sse referant̃ ut uidistis
in .l. fi. §. de sen. que sine cer. qñ. Non
ob. §. de fideiuf. tu. l. i. q̃a fateor q̃ plu
res non possūt cōueniri in solidū ita q̃
in solidū exigantur ita loquūt̃ ibi et
sic sentit hic glo. paruula Sz si adicit̃
in petitione q̃ unius solutio sufficiat p̃
cedit bene ut dictum est. §. Non ob. q̃
in parte p̃nūciauit et in parte non quia
p̃nūciauit sup̃ toto eius quod petitiū
est licet illam qualitātē insolidū uel pro
parte omiserit quod nō Nam id quod
dicit̃ debet p̃nūciari sup̃ toto est ue
rum si p̃nūciat̃ sup̃ tota substācia eiꝝ
qd̃ petit̃ nec uiciaret̃ sūa si obmit
teretur in sūa cōdēpnari de aliqua q̃lt
tate que peteret̃ **O**p. et uidet̃ q̃ sen
tentia p̃sit cōdēpnato q̃ .l. euident̃. ff.
de excep. rei iudi. Glo. soluit p̃mo mō
hic uidet̃ cōdēpnatus et in p̃te abso
lutus que so. est falsa ut nō .in .l. i. §. si
aduer. rem iudi. uel dic q̃ non p̃dest et
quia p̃ma actio adhuc durat insolidū
licet ex sūa non teneatur nisi p̃ parte et
ista uera ad .l. fi.

Quociens **O**pp. i. si unus ex
pluribz .l. i. So. appellatio unius p̃dest
aliis non tamen nocz si unus non est sol
uendo ut ibi.

**Quibus res
iudicata non nocet**

Continua ut in glo. Dictum est. §. qui
bus res iudicata nocet sequitur uidere
quibus non nocet.

S **Ineqz** Res iudica
ta contra unū aliis nō
nocet siue sit ciuēta per
sona siue non siue in cā
ciuili siue in criminali

cominatio synkelos
si q falsu testi et mptu
de yf m

siue eadez causa siue similis .h. d. totus
iste titulus **Op.** q frater est psona q
admittitur line mado .l. sed et hce .ff.
de pcur . So . ex hoc non sequitur q snia
lata cōtra frēz alii fratri p iudicet si ille
non uult habere ratum Factor tamē q
frater qui egit tenebitur ex stipulatione
de rato si eam pstitit .

Res inter alios **Op.** de .l.
pomp . § . fi . ff . de in offi . te . Glo . dicit
hec regnla q est hic fallit in casibz quos
glo . ponit uide ut in ea Cy . hic omnes
istos casus reducit in quada3 sua distin
ctioe quā hic obmitto q tamē distinctio
egeret pluribus suppletionibus . **Coma**
hoc eplā pragmatica ruda

Ista Rubrica ponit sumariū totius titu
li quam continua ut in glo . que bene eā
continua dic ut in ea .

Iudex Nota q mā
datum de mittēdo ali
quē in possessione non
pcedente cause cogniti
one est nullū qd nō de
hoc plene dicemus in .l. meminerint . i .
unde ui Reliqua uide per te . **Si ex**

falso testimonio 2 mptu
iudicatur est

Sub tabulas snia
pretextu falso3 instru
mēto3 rescinditur tri
bus cōcurrētibz Si fal
sa sunt producta et de
falso non cognitum et ppter illa falsa
iudicatum sic qd pdest ad tria Ad sen
tentiā rescindendā Ad executionē impe
diendam Et ad solutionē repetendā . h .
d . totus iste titulus **Op.** de fide instru
men . l . fi . So . ibi fuit de falso quesituz
in pmo iudicio hic non Si g in pmo iu
dicio est qsitum de falso nocet i alio qd
intellige si ad eundē finem qratuz de fal
so in eodem iudicio Iuxta ea que nō . p
Cy . in .l. pemptorias sentē . relān . non
posse . Ego plenius dico in .l. qui rome
§ . duo fratres . ff . de uer . ob . **Op.** In
sti . qui manu . non pos . § . semel So . ibi
exponitur causa falsa . i . non uera

Et qui Quero hic dicitur et q nō
pcurauerunt Quero quid si appellasset
an snia confirmaretur uidetur q sic in

L. cum minor . § . falsus . ff . rem ra . ha .
Contrariū est uerū in .l. si expsim . ff . de
appel . Non ob . l . qria in . § . falsus Nā
deficiebat ibi snia solū per consensū hic
ppter falsa instrā deficiebat Ideo nō cō
firmatur **Pro declaratione** qro pbato
falso qualiter snia rescindit Dicit glo .
p i integro resti . l . diuus . ff . de re iudi .
Fallit in casu . l . i . § . si ex falsis allega .
Hoc quod dicit glo . est uerū qn snia est
lata cōtra pntem ptextu falso3 instru
mēto3 sed si est lata contra absentē est
ipso iure nulla . l . si pretor . § . marcellus
ff . de iudi . et ibi nō . Et istam mā3 plene
examinaui in .l. diuus predicta . ff . de re
iudi . et ibi de hoc uide Non sūt h alia

Falsam Circa istam . l . est uidē
dum unū quod est dubiū utp . sufficiat
pbare testes dixisse falsū et illis attestati
onibz iudicē motum ad hoc ut snia res
cindatur hic uidetur q sic In qrium ui
detur q debeat probari tertiū . i . q dixe
rit falsuz corruptus pecunia ut . l . diug
ff . de re iudi . ut rescindatur snia Et hoc
tenet Placen . Glo . nostra dicit qrium q
non sit necesse q sit corruptus pecunia
quia idem iuris est in instrumētis et tes
tibus sed in instrumētis non adhibetur
illa distinctio corruptionis qa in instru
mentis non cadit corruptio Veritas est
ista qnq aliquis se abstringit in libello
uel in positionibus quia dixit testes fal
suz dixisse corruptos pecunia Certe si se
abstrinxerit ad hoc debet pbare alias nō
extra de pba . c . licet et ibi uide d' hoc p
Ber . et Inno . Ego dico in dēa . l . diuus
plene **Op.** et uidetur q ille qui falsita
tem cōmisit in iudicio pdat causā . § . d'
pena iudi . qui male iudi . l . i . ff . de iure
fisci . l . in fraudē . § . iii . qui incipit neq
instrā Sed hic dicitur q causa restaurat
in pristinū statum g male Breuiter dic
qnq quis cōmittit falsitatē circa acta iu
diciaria ipa falsificando tunc pdit cām
ut . d . l . in fraudem . § . iii . qnq corrup
pendo aduersariū uel iudicē et idem qa
pdit causā ut . l . i . qnq cōmittit fraudē
circa testes uel instrā tunc non pdit cā3
et sic iogtur totus iste titulus .

Iudicati Vides hic q ista 'ex
ceptio impedit executionē . § . s . d' ordi .
cogni . l . fi . so . breuiter et illud qd dicā
nota Quedā exceptioes opponūtur post
sniam non contra sniaz ipam sed cōtra

actionē p̄mā et iste impediūt executiōez
s̄. de iuris et fac. igno. l. i. et ibi dicam
Quedam exceptiones opponuntur post
sententiā contra ip̄am s̄nīaz. Et hic ad
uerte. Aut de illa exceptiōe liquet nullo
alio p̄bato extrinsecus ut quia fuit p̄
lata nulla p̄cedēte instanciā uel fuit con
dēpnatus dñs cum deberet condēpnari
p̄curator et similia tunc enim impediūt
executio ut. l. i. s̄. de except. rei iudi. et
l. si cum nulla. ff. de re iudi. Si uero pro
batio extrinsecus requiritur tunc aut ista
probatio requirit altiorē indaginē et tunc
nō impedit executionē. l. si. s̄. de ordi.
cogni. et de fal. l. ii. extra d̄ in integro
restit. c. audiet. al. incipit ex litteris Si uō
illa exceptio posset probari in cōtinenti
tunc impediret executionē et hic est caus
in. l. ista. Nam hic loquitur q̄ndo in alio
iudicio erant iam instrā p̄bata falsa ita
q̄ de falsitate erat p̄batio manifesta et
in p̄mptu uidet hic tex. qui hoc dicit q̄
hec distinctio sit uera p̄batur p̄ rōez. Nā
scitis q̄ in executiōe s̄nīe adhibetur cog
nitio sūmaria ut. l. a diuo. s̄. si sup̄ re
bns. ff. de re iudi. S̄ in sūmariis cog
nitibus admittuntur exceptiones q̄ pos
sunt in cōtinenti p̄bari non que requirūt
altiorē indaginē. l. iii. s̄. ibidē ad exhi
ben. l. is a quo in prin. ut in poss. leg.
et. l. ille a quo. s̄. si de testamento. ff. ad
trebell. Et ex hoc habes practicā q̄n for
mas exceptionē contra executionē s̄nīe.
Nam debes dicere quā in cōtinenti suz pa
ratus p̄bare al. iudex posset eā expellere

De Confessione extra

Continua ut in glo. Dictum est sup̄ d̄
uere condēpnatis sequitur uidere de q̄si
condēpnatis qui dicuntur confessi. Querit
tur in quo differt iste titulus ab illo de
interroga. act. dicit glo. Nam hic titu
lus loquitur post lit. con. ille autē ante
de hoc etiaz nō. de interro. act. sup̄. R̄ca
ff. eo. in R̄ca de procur. l. non soluz in
prin. Tu dic ueritas ē q̄ hic titulus ha
bet locū ante lit. con. et post quia etiaz
nullo p̄cedente libello uel contestatione fi
unt cōfessiones ut. i. uidebitis et differt
ab illo quia ille loquitur de interrogatio
nibus que fiunt in iudicio ad litis ordi
natōz hic de his que fiunt ad litis decisi
onem dixi. ff. eo. l. sup̄. R̄ca.

Confessiones

Ista. l. est subtilis et no

cabilis et habet duas ptes. h. d. Cōfessio
in iure habetur p̄ condēpnato et extra eū
fieri pōt executio. h. d. et habet ista lex
nō. glo. multū. Nō q̄ cōfessus in iure
habetur p̄ condēpnato simile in. l. regula
ff. e. 2° nō q̄ a cōfessiōe sua quis nō
pōt recedere qd̄ dicā uobis in. l. error. s̄.
de iuris et fac. igno. et dixi. ff. eo. l. ii.
Tertio nota q̄ Cōfessio i iure habet exe
cutiōz paratam ita dicit tex. hic et in. l.
post rem et. l. debitoribus. ff. de re iudi.
Et p̄pter hoc in ciuitate ista instrā cōfel
sionata mandatur executioni sicut s̄nīe
diffinitiuē quia per statutū fit q̄ cōfel
sio facta coram notario uideatur facta
coram iudice In tuscā uero uocantur i
strumenta guarantigie quod nō. Venio
ad Glo. et uos uidetis q̄ gl. ponit regu
las et multas limitatiōes ad eam Ego
p̄ declaratiōe eius pro qualibet limita
tione formabo unā opy. Et op. q̄ cōfel
sio non p̄iudicet. l. si excautiōe et. l. in
q̄stibus. s̄. de non nume. pecu. ubi dicit
q̄ i. bienniu quis pōt opponere exceptiō
non nu. pecu. Huius timore dicit glo.
q̄ hic debet intelligi cōfessus. s̄. in iudi
cio naz ibi loquitur de confessis extra iudi
cium que non prodest ad obligandū sed
ad liberandū hic uero de confessis in iu
re loquitur de ista cōfessione extra iudi
cium non dico hic materia est eius in. l.
generalit̄. s̄. de non nu. pecu. et ibi dicā
tetigi in uno puncto in. l. non solū. s̄.
si liberatiōis uerbo. ff. de libe. leg. Iuxta
hoc est uidendū q̄n dicitur fieri confessio i
iure dicit gl. intellige in iure. i. ubicūq̄
sit iudex. l. uoluit. s̄. quod ait de inter
ro. actio. In cōtrariū uidetur q̄ iudex de
beat seruare locū maiorū. l. cum s̄nīa. s̄.
de sen. et interlo. om. iudi. et. l. pe. ff. d̄
iusti. et iure p̄pterea dic q̄ quedam sūt
que pertinent ad iurisdictionē uolūtariā
et ista in quolibet loco possunt expediri
ff. de offi. p̄con. et leg. l. ii. et sic seruāt
in emancipatiōibus et similibus casibus
Quedam pertinet ad iurisdictionē cōp
ciosam et tunc siquidem debent expediri
sūmarie et de plano p̄nt expediri in quo
libet loco ut. l. nec quicq̄. s̄. d̄ plano. ff.
de offi. p̄con. et. l. ii. s̄. dicit quis ordo
in bo. poss. ser. et ibi gl. Quedā requirūt
plenarie cāe cognitōz tunc siquidē id qd̄
agitur p̄tinet ad litis ordinatiōz tūc pōt
expediri in quolibet loco ut. d. l. uoluit
s̄. quod ait Si p̄tinet ad litis decisiōez
tunc debet seruari locus maior. l. cum

De offiis
De declarationibus

115

iniam euz similibz. s. de senten. seruata
en distinctoe qua dixi in .l. si ut propo-
nis la. ii. s. quo et qn iudex et .l. i. s. d.
senten. ex pen. reci. Iste g. cofessiones que
pertinent ad litis decisionē deberent fieri
in locū maioris Fallit ex cā quia ex qua-
litate psonae debet mitti ad eam ut respō-
deat. l. ad psonas egregias. ff. de iure iu-
rando Itēz. Op. de .l. dērate. s. i. ff. de
interro. act. et. s. de pbacio. l. exēplo di-
cit glo. intellige hic qn confessus est cō-
tra se secus si pro se ut non profit ut in
contrariis Hoc q. cofessio facta p se nō
profit Fallit in casibz qnq. ppter delictum
aduersarii. l. si qn. i. unde ut. Item
qn deferatur iuramētum in litē in casibz
positis in .l. in actionibz de in litē iuran-
do Item ubi deferatur iuramētū in defec-
tum probatōis. l. in bone fidei. s. de iu-
re iur. Circa pdicta esset uidendū quid
si confessio continet aliquid pro se et ali-
quid contra se utq. in eo qd est contra se
statetur sue confessioni in alio nō Istud ex-
aminari in .l. aurelius. s. idem quesit
de libera. leg. Glo. tangit in .l. siquidem
i. de excep. et ibi dicam **O**p. glo. de .l.
certum. ff. eo. dicit glo. hic loquitur cum
confessus est certum al. si incertum cogi-
tur ad certificandū ut in grio Ego intel-
ligo q. in omnibz casibz in quibus ua-
let snia icerta quos dixi in .l. ii. de sen-
que sine cer. quan. Idem sit in ofessionibz
incertis quia equiparatur snia et ofessio
et eodem modo meretur et habet paratā
executōz una sicut alia quia in executōe
declarabitur quid enim si confiterer te es-
se tici herede et me hereditate possidere
quare nō ualeret ista cofessio uel me ges-
sisse negocia tua per decēnium **I**te op.
de .l. cofessionibz et. l. si is. ff. de intro.
act. dicit gl. soluit hic debet intelligi q.
sit confessus id quod ius ul. natura nō
respuit al. nō ualeret ut in strario Ex q.
glo. r. o. q. positōibz iuris non tenetur
respondere quia mea confessio nichil rele-
uat Nam si respondeo contra ius nichil rē-
leuat Si scdm ius nichil rēleuat ponētez
dixi in .l. ii. ff. eo. et ē tex. in .l. ornamē-
torum. ff. de auro et argento leg. **O**p.
pono. ff. ad. l. acquil. l. indeneratius. s.
finali cum. l. sequenti et. l. stichū. ff. eo.
Huius timore limitatur ista regula qd
hic debet intelligi de eo qui confitetur id
cuius nōie cum alio posset esse actio Nā
si ego confessus essem me occidisse hōiez
uiuentē nō ualeret qa eius nōie cum ne-

mine posset esse actio Sed si confiteor me
occidisse ticiū quē occidit seyrus teneor.
quia huius nōie cum occidente pōt esse
actio **O**p. de .l. i. s. diuus et. s. si qs
ultrō. ff. de qōibz Huius timore dicit
glo. hic debet intelligi cofessus in causa
pecuniaria Nam in causa capitali sim-
plex confessio nō pjudicat nisi pseueret
Videte dñi qd hic dicitur in glo. q. in
criminalibus confessioni statim non sta-
tur est uerū si confessio metu tormētōz
esset extorta ut in .l. gritis Nam si esset
spontanea cofessio statim ei stare ē. i. de
pen. l. cum reis et tangitur hic per glo.
et ibi plene dixi. ff. de custo. reo. l. i. Ve-
rūtamen licet eius ofessioni stetur non ta-
men p iudicato habetur nisi seqtur sen-
tētia ut statim uidebitis et hoc in crimi-
nalibus Item op. hic dicitur p iudica-
tis habetur et sic innuit q. alia snia non
feratur **C**ontra. ff. e. l. certum. s. fi.
et. l. iulianus Glo. que est hic optime ex-
aminat istum passum Nam aut qs cō-
fiteretur in criminalibus et debet ferri sen-
tētia diffinitiuā alias non habetur p cō-
dēpnato uel iudicato. l. confessus. ff. e.
sic loquitur hic Aut in civilibus et tunc
aut ante litē. cont. nullo dato libello et
tunc non fertur alia snia sed habetur p
condēpnato et fit pceptum de soluēdo
ut. l. si debitori. ff. de iudi. Aut post li-
tem con. et tunc debet ferri alia snia ut
l. gritis scdm gl. hic **C**ōtra istud op.
ff. de iudi. l. si debitori So. illud pceptū
qd ibi fit non est snia diffinitiuā sed est
magis ptnēs ad executionē q. ad adēp-
nationē sic dicit glo. nōbilitate multum
Op. et uidetur q. confessus non habeat
pro condēpnato. l. certū. s. sed an ipos
ff. eo. So. dicit glo. intellige qn ofessus
erat maior secus si minor hoc intellige i
minore. s. pupillo Nam confessio adul-
ti teneret sed restitueretur ut. d. l. certuz
s. minorem Et hic est unus de casibz i
quo differt snia a cofessione Nam snia
lata cōtra minorē indefensū est ipo iure
nulla secus in confessione quia ualet sed
restituitur rōnem assignat dy. quia con-
fessio datur i uolentem snia i inuitū qd
nō Circa hoc sūt aliqui in opy. straria
ut Nico matra. ut Cy. hic refert et. l.
clarum. s. de aucto. psta. quod nō dico
hic dixi in. d. s. sed an ipos Op. itaq.
de. d. s. sed an ipos dicit glo. ibi in con-
fessionē tutoris curatoris 2c hic uero lo-
quitur in confessione ipius domini pñ

[m]

cipalis et illud est multum dubium quando confessio tutoris curatoris et procuratoris domino nocet Finaliter docto dicere uideatur Aut ista confessio emanauit per modum uoluntarie iurisdictionis quia iuit coram iudice tutor curator et procurator 2 uoluntarie confessus est tunc domino non preiudicat ut dicitur sed an ipsos Aut per modum exceptionis iurisdictionis quia habebant necesse respondere positionibus 2 Interrogationibus tunc talis confessio preiudicat domino ut l. non solum in principio ff. de procur. ita debet intelligi l. i. dixi latius in d. s. sed an ipsos ubi gl. dicit late Item Op. de l. i. §. diuus et. §. si quis ultro ff. de questionibus So. hic loquitur in confessionibus factis in iudicio et sponte ibi uero in contentis Opp. de l. error. §. de iuris et fac. igno. et. l. non fatetur ff. eo. dicit glo. hic fuit confessus scienter secus si per errorem ut in glos. Contra illud Op. Error facti non potest reuocari post sententiam ut dicitur l. error Sed confessus habetur pro iudicato incontinenti §. uideatur quod talis confessio non possit reuocari So. ut dicatur in d. l. error et difficile quoniam est Op. de l. certum. §. si quis absente ff. eo. So. intellige hic de confessione facta in iudicio parte parte alii non ualeret ut ibidem Ideo facias semper scribi in actis parte parte et non in l. si ff. de interrog. actio. Op. ff. de libera causa l. interrogatam et. l. partes So. intellige ibi quoniam confessio fit circa id circa quod sibi non potest preiudicare Op. de l. ii. ff. de his qui in frau. cre. dicit glo. ista regula est uera nisi fiat in fraudem certe ista limitatio non est necessaria quia tunc ualeat Sed reuocatur per calumniam et paulianam actionem Vltimo gl. ponit quosdam uersus comprehendentes omnia predicta Querit gl. utrum confessio facta sine interrogatione ualeat dic. quod sic ut in glo. Querit quo iure quis cogatur respondere interrogationibus dicit gl. quod per officium iudicis et bene dicit dic. ut in ea de his dicemus in l. ii. §. quod obseruari de iura. calump. et uide gl. et leges quas gl. allegat circa hec quod dicitur hic quod confessio meretur executionem Querit utrum confessio facta coram uno iudice mandetur executioni per alium dic. idem quod in sententia ut l. a diuo pio. §. i. ff. de re iudi. et ibi de hoc Querit utrum confessio facta coram incompetenti iudice mereatur executionem dic. quod non si tunc in sententia §. si a non cope. iudi. per totum et in c. ar. si clerici extra de iudic. melius

in c. p. inquit extra de electio. p. Inno. Querit utrum confessio facta coram arbitro mereatur executionem sicut facta coram iudice Petrus dicit quod non quia sententia arbitri non habet uim sententie ut l. i. §. de arbit. §. nec confessio Ego hodie puto quoniam hodie est data uis sententie arbitri quoniam est emolumenta Item omnibus actis factis coram eo creditur ut l. cum antea. §. de arbitris ergo et confessioni Bartolus.

De inter alios re

Inter alios solutio unius ex heredibus aliis non preiudicat h. d. In gl. ibi bene a zenone sed ibi speciale in filio et in principe sic. i. de alie. re. cu. pua. co. li. x. In eadem glo. ibi et de co. re. alie. l. i. facit pro hoc de diuer. re. l. libellum Ibi ideo quia cois precessit petitio ideo talis preiudicatur responsio ibi petende ubi dilatio data uni predest aduersario Rō quia ideo in omnibus que pertinent ad ordinatōem iudicii ut equalitas seruetur ut l. si. §. de fruc. et luc. expen. ibi si cōem ibi indiuiduis In l. si duo. in pnci. ibi ad quale quod le preiudicium ibi §. ad exhiben. l. si res rō quia ibi pactum fuit appositum in traditione rei proprie.

Inter alios Facta transactio non nocet aliis qui transigentibus h. d. Cetera uide per te.

De Relationibus;

Si quis iudicium Duo facit ista lex Primo ponit quale sit officium iudicis in relatione fieda Secda ibi et nec ad nos mittatur 2c. Br. dicit Facta relatione debet officium iudicis coquietere al. appellabile Item relatio debet fieri plene et examinatione eius facta cum partibus h. d. Non hic casum non dicit statutum quod iudex debet committere causam consilio sapientis parte petente Quid si post commissionem factam ante habitum consilium iudex pronunciat Rō sententia tenet licet possit per appellationem rescindi Casus est hic secundum intellectum istius glo. que est super uerbo sententiam. s. post relationem 2c. quod multum non. Nota ex hac l. et ex scda parte istius l. quod sapiens cui committitur causa consulenda nouas

probos recipere non debet Nam ei debet
mitti causa bñ instructa que alia instru
ctione nō egeat Hic est tex. in. l. cum a
nobis. s. de dilac. **S**cdo nota q qñdo
mittitur causa consulēda consilio sapiē
tis et punctus formatur debet hoc fieri
de consensu partiū et hoc debet apud ac
ta apparere sed si partes discordarēt in
puncto uidebitis. i. l. pxi. **U**terius
nota ad id quod ego dixi pluries q qñ
in sentētia continetur litis contestatio re
ceptis confessiōibus partiū recepto iura
mento de calūpnia et similibus Si qdem
sñia est lata partibus pñtibz et non re
clamantibus sñia ista pbat acta illa sic
pcessisse Hic est caus nisi pars qdicat q
si displicet sibi debet qdicere al. cōfētre
uidetur ut hic et de hoc uide Cy. in au
ten. si qs in aliquo documēto. s. de edē.
Et q fiat relatio ita simpliciter narrādo
uidebitis. i. e. l. fi. de hoc p Inno. extra
de offi. deleg. c. cum in iure et in. c. qm
cōtra de pba. in. c. cum iohs heremita
de fide instru. et Cy. in. l. si ex cauē. de
non. nu. pe. et. l. cum aliquis de iure de
lib. et. l. pñtis de le. iii. et. c. cum olim
de cēsi. et p Cy. in aut. si quis in aliquo
et melius in. l. emācipat. d. fide instru.
dixi de hoc. ff. d. re iudi. l. acta in prin.

Ultimo nota q qñ iudex facit aliquid
pñte parte pars cui displicet debet qdice
re et sic faciat scribi in actis qñ notarij
scribit parte pñte et qdicente al. innuit
hic q cōfētre uideatur In sentētiis ta
men diffinitiuis et interlocutoriis qñdo
appellationi locus est non uidetur cōsen
tire nisi taceat p. x. dies uel aliū actum
cōsensus expmar. l. ab eo. s. quō et qñ
iudex et. l. ad solutionem. s. de re iudi.

Op. et uidetur q relatio fieri nō possit
l. placet. s. de peda. iudi. So. ibi loqur
in iudice delegato hic in ordinario Tu
dic q ibi iudex erat certq de iure hic nō
et circa istam materiā an relatio permit
tatur distingue ut hic in glo. i. et bene
Quero utaq a relatione possit appellari
Glo. uidet dicere q sic et iste restitutorie
preces dicuntur appellatio Alii dicunt
aliter q nō est appellatio sed cōtradictio
quedā sic tenet dy. et Iaco. de are. et alii
ut nō. in. l. i. s. quesitum. ff. de appel.
non sunt hic alia.

Super delictis Aduerte p
te quando pars qdixit puncto formato
iudex debet dare tñm ad allegandum

quicqd uult contra illum pñtuz Et si
iudex pnunciauerit non obstātibus alle
gationibus esse consulendū sup hoc pñc
to pñde est ac si pars consentiret debet
q uel mitti punctus de uolūate partiū
uel debet pnunciari non obstantibz alle
gatiōibus esse habendū cōsiliū et formā
dum punctū ut hic manifeste pbatuz

Si quando Tex. retro dic
i. rōnalis motus qā i iure dubitat tex.
ibi aut necessitas ut quia ei erat omīssā
cōgnitio sine sñia Glo. intelligit istā
l. q d3 mitti copia actorz et etiā origia
lia illud uocat relatio Tu dic ut dixi q
relatio debet continere breuiter totam se
riem actorz et post debet mitti acta fca
facit. l. fi. s. de pñ. impa. offe. Collige
q ex hac. l. in fi. q acta sunt mittenda
ad consultores simul cum puncto.

De appellationibus et consultationibus.

Prius de possessione

Quando pueritur ordo unius cē
ad aliam sñia tenet licet possit p appe
lationē rescindi. h. d. **O**p. et uidetur
q sñia sit ipso iure nulla. l. platam. s.
de sen. So. hic pueritur ordo unius cāe
ad aliam Ibi unius cause ad se ipaz qd
dic ut ibi et in hac. l. Glo. ponit qtuor
modis casū tene tertiā lec. ut uerissimā

Duum A sñia lata scd3 cō
sultationē pñcipis pōt appellari. h. d.
Istud qualiter intelligat glo. examinat
hic Ego plenius in. l. i. s. qñtum. ff. d.
appella. Et dico sic Aut pars non con
sensit relationi et pōt appellare. s. ti. i.
i. i. Aut consensit relationi et tunc aut
uult appellare quasi impator male con
sulerit et non pōt. l. i. ff. qui. et a qui.
ap. Aut qā dicit aliqd habere de nouo
quod intēdit ppare et pōt. i. e. l. eos. et
i. ti. i. l. p hanc Non sunt alia

Appellatione Appellatione
interposita iudicis officiū cōquiescit. h.
d. **O**p. de. l. impator. s. fi. ff. e. so.
quod hic dicitur fallit in casibz qui po
nunt in glo. quam uide per te quia da
rissima est.

Si ascribat Opp. ff. qñ ap
pellandū sit. l. i. s. solent dic so. qñdog
quis nominat ad officia publica aucto

et illud finit
in l. i. de iur. iud.
et ibi qñ
actum qñ
pñtis pñtis
et qñtis

ritate et utilitate tunc si nōiatio est facta
scdm ordinem debet appellari ut hic al
nōiatio esset nulla ipso iure ut .i. e. l. no
minatiōes .ff. e. l. si constat Sed si nomi
natur ad officiū publicum auctoritate et
utilitate puatum ut tutela tunc debet
se prius excusare et a snia reprobate ex
cusationē debet appellari .

Preses Si appellatio non fuit p
ducta in termino absq culpa appellatis
appellanti succurritur .h. d. **N**ota ex
l. ista unum scdm glo. q. casus contin
gens in psona nunci excusat dnm mie
tentem simile in .l. cum a matribus qui
pe. tuto. q. nō. q. qd opp. d. l. si pcur.
§. iii. ff. mandati So. ibi in psonā nun
ci non ortingit casus ymo ex culpa sui
illud accidit Videtur enim dñs ipe neg
ligere qñ negligit nuncius eius hic uero
fuit casus fortuitus Et aduerte u num
uerbū q. ad hoc ut iste casus non noceat
oportet q. pbetur q. iste nuncius recel
sit tali tempe q. cōparuisset in termino
nisi ppter casum supuenientē stetit
al. casus non excusaret Casus est in .l.
anpenul. ff. de re mil. **Q**uero de quo
tempore loqitur ista lex Quidaz dicunt
q. loquitur de tempe. xxx. diez quod
datur ad pcedos aplos. i. e. l. iudicibz
Alii dicunt q. hic loqitur de tempe qd
datur parti ad comparendū corā iudice
appellationis ista uera Dbes enim scire
q. iudex a quo appellatur pōr statuere
terminū appellanti infra quē cōpareat
coram iudice appellationis uel infra qd
iter arripiat extra .e. c. psonas et .c. se.
et .c. oblate Non aut posset statuere ter
minū ad psequēdū appellationē ut nō.
in .d. c. psonas et .c. le. quod pbatu p
rōnem quā statim dicam Pone g. q. qñ
pponitur aliqua exceptio coram iudi
ce seculari quē debet remitti ad epm lu
dex coram quo opponitur statuit parti
terminū ad comparendū corā epō et ha
bendū pbatam illam exceptionē infra .
xv. dies ualet ne talis ostitutio termini
dic inquantū statuit terminū ad haben
dam pbatā exceptionē non ualet q. sta
tuit id quod pñet ad iurisdictionē al
terius Et sicut dispositio de re quē cōfer
tur in tempus quo res non est in bonis
disponētis nō ualet .l. sticus testō. ff. de
manu. testa. ita terminus datus sup eo
qd spectat ad iurisdictionē alterius non
ualet Cum g. pbatio debeat fieri coram

epō ad eum spectat dare terminū ad p
bandū et limitare tēpus in quo fiat pro
batio sicut dictum est .s. de termino ad
psequendā appellationē et ista tene men
ti **V**ltimo Ia. de are. inducit istam .l.
ad. q. Minor est lesus in eo q. non est p
secutus appellationē corā quo debet pe
tere restitutionē in integz An corā iu
dice a quo an coram iudice ad quē Dic
si quidē minor appellauit et non est pse
cutus Ista lesio contingit corā iudice ad
quē corā quo psecutio fieri debuit Ideo
ipe restituit Casus est in hac .l. Nam h
si minor nō appellasset tunc ista lesio cō
tingit coram iudice a quo quia corā eo
debuit appellare ideo coram ipso restitu
tio in integz peteretur Ego puto q. h
casu etiā coram supiore possit peti i in
regz restitutio ut tex. uidet in .l. i. s. si
sepius in integz restitutio postu. quod
multū nō. et tene mēti q. dixi in ista .l.

Nos qui ista lex habet quinq
uel sex ptes Prima pars .h. d. Iudex ad
quē appellatur debet de cā cogno scere et
iudicare non eam ad iudicem p̄mum re
mittere .h. d. i. pars istius .l. **N**ota q.
iudex appellationis non debet remittere
appellatōz ad iudicem p̄mū **O**p. sup
de iudi. aut. ad hec So. ibi iudex de lega
tus remittit ad delegantē nō aut iudex
ad quē remittit ad iudicē a quo **O**p.
et uidetur q. ipe idem iudex qui iudica
uit debeat de cā appellationis cognoscere
ff. de minor. l. pfecti So. ibi loquitur in
cā restitutōis in integruz hic in causa
appellationis Rō quia in cā appellatōis
pars conquerit de iniquitate l. nie. l. i. i.
prin. ff. eo. In cā restitutōis in integrū
de sui facili tate conqritur **I**tem Op.
s. quō et qñ iudex .l. si preses So. ibi con
querit de nullitate hic de iniquitate sen
tentie p restitutōz in integrū et sic habes
tres cāus Aut quis cōqueritur de nulli
tate Aut de sui facilitate Aut de iiqui
tate snie ut dixi et istud sufficiat qñtuz
ad gria **P**rimo quero hic loquitē qñdo
apellatur a diffinitiuā snia Quero quid
si ab infelocutoria appellatur Vtz pos
sit remitti cā ad iudicem a quo. Glo. q.
est hic dicit q. hoc pōt fieri p papaz uel
per pñcipē tū quia hoc facit ex certa sci
entia tum quia hic loquit de appellatōe
a diffinitiuā **A**lii dicunt q. etiam si pa
pa uel imperator faceret non ualeret nisi
diceret nō ob. tali .l. ut extra eo .c. dilec

29
tus filius qd satis placz pea q dixi uo
bis in .l. fi. s. si ptra ius ul utili. publi.
Et scdm hoc cōcluditur manifeste q de
iure nostro etiam in illis casibus in qbus
pōt appellari ab inflocutoria Iudex in
ferior a pncipe nō pōt illam cām remit
tere ad iudicē pmi quod intelligo uex
s. q cognitio illius cāe appellatōis non
pōt remitti ad iudicē a quo Sed si ps
appellās ab inflocutoria succūberet i illa
tunc cognitio causē principalis remittit
ad illum iudicē a quo fuit appellatum
exera eo. c. ut debitus et eo. ti. cuz friuo
lis. c. i. et. c. nō solum li. vi. et colligit
si bene intelligat de iure nostro ex .l. int
utile. ff. de minoribz 2º quero si iudex a
quo fuit appellatū successit in locū iudi
cis ad quē fuit appellatū quid fiet tunc
certe ipe non debet cognoscere sed debet
causā cognoscendā alteri delegare. l. pre
tor. ff. de iurisdic. om. iudi. et ar. l.
fi. s. de affesso. sic dicit glo. et bñ **Q**uō
utq iudex ad quem appellatur debeat
in snia dicere uel addere condēpno ul ab
soluo Quidā dicunt q sic ar. l. qui liber
is. §. qui testamēto. ff. de scdm tabu. et
l. tale pactū. §. qui puocauit. ff. de pac
tis Alii dicūt q nichil debet addi et ita
teneat hic gl. per. l. cirografis. §. i. de ad
mi. tuto. Alii dicūt aut iudex pnūtiat
confirmādo sniam pmāz tunc non ē ne
cesse aliquid addi Aut pronūtiat ptra
pmam tunc si pma snia fuit condēpna
toria et ipe pnūtiat esse iustā satis est
Si uero fuit absolutoria et illam pnun
tiat iniustāz debet addere iō cōdēpno re
um al si ista snia nō pōtneret absolutōz
uel cōdēpnatōz non ualeret ptra. l. ptes
s. de sen. Opy. istam ponit gl. in .l. of
fidius de leg. iii. Quid dicemus cōiter
docto. tenent q etiā si in ea nichil addat
ua eat snia sufficit q in ea sit uerbum
cōdēpno uel absoluo uel egpollens. ut. d
l. ptes. s. de sen. ff. de re iudi. l. i. et. l.
in sūma eo. ti. Vnde qñ sniaz absolutō
riam pnūtiat iniustāz idem est ac si p
nūtiarem reum cōdēpnandum esse et euz
cōdēpnarem declaro enim ipm debitorez
esse qd sufficit. l. si pretor in pnci. ff. de
iudic. l. quero in prin. de edi. edic. et. s.
By. q. ex ca. infra. irro. l. si te. l. i. rōne. §.
cum quidam ad. l. fal. istas. l. allegant
docto. p hoc optime facit. s. de iu. iur.
l. generaliter. §. si iudex. l. qui rome. §.
pen. de uer. obli. l. offidius de leg. iii. p
hoc uidetur casus hic ibi cum sup om

ni causa Ex eo q dicit omni appet q q
cūq snia pcesserit sufficit iudicēz appella
tōis pnūciare sniam iustā uel iniustāz
Sed quero an iudex appellatōis possit
addere in snia et iō condēpno uel absol
uo dic q sic tex. in .l. cuz apud sempro
niū. ff. iudi. sol. de solutio. l. creditō. §.
i. et hoc est qd glo. tu a dicit Consulāg
tñ facit 2c **Q**uero quid si tempora ap
pellatōis current ita q appellatō est
deserta an iudex appellatōis debeat pro
nūciare Glo. dicit q nō ymo per inde
est ac si non esset appellatū Glo. dicit ue
rum q non est pnūciandū diffinitue. s.
absoluo uel condēpno sed debet pnūtia
re appellonem desertā et sic absoluere ab
obseruatōne iudici. l. si ptes. s. quō et
qñ iudex et ibi tex. **Q**uero actor in p
ma causa non pbauit et sic contra eum
bñ fuit iudicatū in cā. appellonis fuit
pbatum qualiter ferret iudex sniaz Nō
enim pōt pnūciare pma sniam iniustāz
ymo fuit iusta Byo ymo pōt pnūciare
pmam sniam iniustāz respectu iuris p
tis licet nulla fuerit iniquitas iudicis
Quero quid si iudex appellonis pfirmit
sniam pmam ex qua oritur actio an ex
confirmāte uel ex cōfirmato dicunt qui
dam q ex pma quia iudex secūdu non
iudicat. s. pmam sed cōfirmat ar. l. ob
uenire hereditatem. ff. de uer. sign. hoc
dicit distingue an pma snia cōfirmetur
expsse et tunc agatur ex secūda uel taci
te per lapsum temporis et tunc agatur
ex pma an pfirmet expsse per sedāz tūc
ex scda allat suas. l. gl. ista dicit opti
me Nam qñ confirmatur p lapsū tps
uidetur non appellatum. l. fi. in fi. i. d.
tempo. ap. Sed qñ confirmatur p sniaz
tunc debet agi ex confirmāte non cōfir
mato quod sic pbo qñcūq illud quod
confirmatur non pōt confirmari ut ip
sum agitur ex confirman te non confir
mato. l. si quis pōre ubi pmi testamen
tum non pōt confirmari p scdm qa qs
non pōt decedere cum duobz testamētis
Ita i pposito et sic eodē mō non possūt
esse due snie diffinitue sup eodē ualide
i. qñ puo. nō est ne. l. i. merito agetur
ex scda confirmāte non confirmata dis
tinctiōe plena V tps agatur ex cōfirma
to uel confirman te non dico Dicam in
l. legiptima. ff. de pactis **Q**uero quis
mandabit sniaz appellationis executiōi
an iudex appellationis cōfirmans an iu
dex pmius dic iudex appellationis. i. c.

l. precipimus. x. in his autē oībus et x. in his officiis Et ibi plenius dicam.

Siquid autem In causa appellon is non probata probabo nō allegata allegabo. h. d. scdm hoc uidetur q post didicita testificata pnt fieri pbatio nes Contra in aut. at qui semel. s. de testi. So. dicūt quidam istam. l. in hoc cō rigi. Alii dicūt aliter quod plene exami nabo. i. ti. i. l. per hanc Scias tñ unum q iste. s. non habet locū cuz appellatur ab inflocutoria Nam tunc ex p̄mis ac tis debet iustificari ut extra de ap. c. ap pellanti in ele.

Si quis autem Qui testes facit ad iudiciū euocari eis debet expē sas facē. h. d. de istis uidebis in. l. si qñ s. de testi. Non sunt hic alia.

Super his In causis capita libus q ydoneos fideiussores nō dat pen dente appellone detinetur in carceribus. h. d. Nota q in causis capitalibz qā nō potest haberi ydoneus fideiussor detineē in carceribz Et intelligo hic q detinetur in carceribz ad petitiōz iudicis ad quē est appellatum quod a ppz quia cā appella tionis in istis per alium agitari non po rest ut. ff. an per aliuz causa appellatio nis. l. i. Item appz ex eo q iudex debet mandare sniam executōni ut dixi i p̄n. huius. l. Itēz Nota ex ista. l. cū gl. sua sup xbo exempla q originalia acta nō debet dare iudex Sed debet dare exempla Ex quo nō q actis exemplatis debet da ri fides dūmodo sint exemplata auctori tate eiusdem iudicis coram quo sūt fac ta et tpe eis fidez inē posuerit sua aucto ritate facit. s. de fide instru. aut. ad hec Item Nota ex ista. l. cum glo. sup xbo serinea q productio actoris et instrumē toris pōt fieri coraz notariis bance. facit qd habuistis. s. de p̄ci. impa. offe. aut. que supplicatio. i. ti. i. aut. itēz si appel latione non sunt hic alia.

Ne autēz temere Qui frustratorie appellauit extra ordinē pu nietur. h. d. ista. l. Quero quā penam sustinebit die ut in glo. et multū bene.

Si autem Ad appellandum in propria causa datur bīduū in aliena datur trīduū. h. d. Nota q tps appella

di in ppria causa est bīduū in aliena est trīduū licet hodie corrigatur ut dicā sta tim. Item nota q appellatio debet inē pont in scriptis quod appet ex isto tex. qui dicit appellatōnis libellos 2c. Op. de. l. i. in fi. ff. eo. So. qñ quis appellat statim cū fertur snia pōt uiua uoce Sz si uult appellare postq iudex recessit a banco tūc debet in scriptis ut hic et hoc uerū in diffinitiuā In inflocutoria sem per in scriptis extra eo. c. i. li. vi.

Sed hodie Op. ff. e. l. i. s. dies So. dicit glo. q hic dicitur sentētie subaudi et a tempe sciētie Vnde absens condēpnatus qui non est uere cōtumax pōt appellare et tempus appellandi cur rit a tempe sciētie ut hic et dixi in. l. ab eo. s. quō et qñ iudex.

Postolos Iudex dare debet aplos etiā non petenti et cautio de exer cenda appellatione nō interponitur. h. d. hoc est uerū q apli debent dari a iudi ce etiā appellante non petente camē si ps appellans non peteret cōgruo tempe ap pellatio habēt p̄ desertā ut. ff. de libell. dimiso. l. i. et uidebitis. i. e. l. iudicibz

Si qui Electus ad munera pub lica auctoritate et utilitate debet appella re et suam appellationē iustam ostendere al uidetur snie consentire. h. d. in sūma

Nota q ab istis electoribus ad officia de bet appellari. Vidistis. s. e. l. si ascribat Sed nota q qui non appellat uidetur consentire Simile. s. quō et qñ iudex. l. ab eo et. l. i. s. de postu. Tercio nota q ille qui appellat debet ostendere se iuste appellasse. Op. i. e. l. nōtatiōes So. ut in glo. 2o. op. in aut. de defen. ciui. s. interim So. ut i glo. Vterius op. de. l. i. s. solent. ff. qñ ap. sit. So. hic lo quitur in munere publico auctoritate et utilitate ibi i tutela et cura. Quero qs debet pbare in causa appellationis in h̄ inter glosatores nrōs fuit discensio Tu uero breuiter dic sic qñ qritur quis de beat pbare se iuste appellasse hoc est ap pellationē esse interpositā congruo loco et aplos esse petitos 2c. tunc appellans debet pbare. l. litigatoribz et. l. qm. i. e. l. eos in prin. et. s. pen. s. e. Quādoq qritur quis debeat pbare de instantia cē tunc aut altera pars tantū p̄segtur ap pellationē alia existente cōtumace et ille

debet probare iusticiam pro se qui appellati
onem persequitur et uult sententiam ut i aut.
de his q ingre ad appell. §. illud quocq
et. i. e. ti. l. ampliore Quandoq utraq
pars persequitur hic aduerte qdam est pro
batio que fit per modum abnegatiuum ubi
gra dico sententiam latam me non citato non
precedente cognitione et hoc uolo pro
bare per inspectionem actoris quia in eis non
continetur citatio uel terminus datus et
similia ar. l. fi. s. de re. cre. Isto casu ap
pellati incumbit probatio Iudex enim ha
bet inspicere acta. i. eo. l. ne causas. s. d.
eden. l. is apud que Si queris de probone
q fit directo per testes uel instra tunc ille
probat in causa appellationis qui habebat
probare in prima causa ut hac. l. et. s. e. l.
eos. §. i. et. i. eo. ti. l. p hanc et ibi uide
Nam interposita appellatione omnia rema
nent in eo statu in quo erant ante sententiam
latam. s. e. l. appellatione.

S **Il contra** Si appellatio debi
to tempe non est persequuta prima sententia exe
cutioni mandatur. h. d. Nota in fi. q
nisi quis ostendat se appellationem persequu
tum esse sententia a primo iudice potest manda
ri executioni Non sunt hic plura

D **ominus litis** Dominus potest
persequi appellationem a procuratore interpositam.
h. d. An autem possit persequi procura
tor appellationem interpositam a se ipso ui
debetis in. l. inuitus. s. de procur. ubi est
proprie ista materia.

S **Il actor** Appellonem interposi
tam ab actore curatoris curator exequitur
uel minor factus legitimus. h. d. Non
q actor datur a curatore 2º Nota q ac
tor datus ad litem non potest persequi causam
appellonis interpositam in eadem lite et
eodem modo in procuratore qd dic ut plene
dicemus in. l. inuitus. s. de procur. Op.
ad primus et uidetur q actor detur a iu
dice non a curatore insti. de cura. in fi.
ff. de infra. l. furti. §. mandati Gl. uide
tur tenere griu et qd hic dicitur a curato
re exponit. i. a iudice postulante curato
re quicqd dicat gl. dic duplex est forma
constituendi actorem Vna q constituatur
a curatore seu tutore iudice auctoritate
sic loquitur hic et. ff. de tutelis. l. solent
s. de procur. l. neq alia forma q constituat
ur a iudice postulante curatore sic loq
insti. de cur. in fi. Effectum istarum for

maro et matiam de actore dixi in. l. ac
tor. ff. rem ra. habe. et est Rca specialis
s. de actore tu. uel curatore ad litem da
do. Glo. uidetur tangere istas duas for
mas in. d. l. neq. **Q**uero ut actor si
uelit possit persequi causam appellonis gl.
dicit q potest non ut actor sed ut quilibet
extraneus ista glo. dicit ueritate Sz ad
eius intellectum aduerte Aut hic minor
substinebat partem rei et procedat sine du
bio qa quilibet est idoneus defensor rei
sine mandato dummodo caueat. ff. de pro
cur. l. minor Sed si minor substinebat p
tes actoris oportet q intelligamus il
lum actorem esse coniunctam personam mi
noris que potest admitti sine mandato al
s non procederet et scdm hoc habes hic ca
sum illius qonis An per minorem admit
tatur coniuncta persona ad agendum uide
q non quia cum minor non sit legitima
persona ergo nec eius defensor quia non est
legitimus administrator Glo. uidetur di
cere contrariuz hic et in. l. tutor qui post
i gl. parua in pn. ff. de admi. tu. Cy.
et Pe. tangunt de ista materia in. l. exi
gendi. s. de procur. et ibi dicam.

Q **ues** Que manifesta sunt proba
tione non indigent. h. d. **O**p. de. l. no
minationes. i. e. So. ibi electio non tenuit
Op. i. qn puo. non est nec. l. ueteranis
So. ibi est speciale **O**p. i. de actu. l. ea
quidem So. aduertatis dicit glo. dicitur est
inter notorium et manifestum Ea que sunt
notoria probatione non indigent ut. l. co
traria Ea que sunt manifesta probone in
digent tene menti istam glo. facit ad p
dicta quod non in. l. si uero. §. qui pro
rei. ff. qui sa. da. co. Tame per declaratione
breuiter **Q**uero que sit dicta inter notorium
et manifestum Spe. potest de hoc in spe.
de notorio cmine. §. i. et. §. iam de ma
nifesto Canon. alibi ponunt extra de co
ha. cle. et mu. c. uestra Cy. tangit alibi
in. l. ea quidem. i. de accu. la. butri. dice
bat sic q dicta inter notorium et manifestum
colligitur ex his que dicunt in aut. qui
semel. s. quod et qn iudex Nam q nunq
habuerunt actum manentem non possunt
transire in notorium ut uox preonis Ea q
habent causam manentem ut edicta in albo
proposita istud transit in notorium ut q i
platea sit forus et sy. Sed qd sit precon
zatum non transit in notorium In mo aut
probandi differunt Nam in notoriis non
est necesse q ego probem factum sed q p

ben notoriū in manifesto debeo probare
ipm factum qd ego dico manifestum.
ut hic bar.

Minime Condēpnatus in ciuili
nō debet in carcerē detineri secus in crimi
nali si fideiussores non habeat. h. d. Ad
euidentiā debes scire qd cōdēpnatus etiā
in causa pecuniaria non pōt poni i car
cerem pro debito. i. qui bo. cede. possūt
l. i. et facit istud pncipiū cōtra rectores
pūinciarū qui faciunt iniurias et uim
partibus ut nō appellent Videbitis. i.
eo. l. et in maioribus et qd ibi nō.

Ex illo tempore Lite pendē
te p appellationē uel consultationē non
debet aliquid innouari etiā ex rescripto
principis. h. d. Scdm aliam lec. h. d. Li
te pendēte p appellationē seu consulta
tionez non debet iudex admittere instrā
uel alia que coram eo pducerētur S3 ad
iudicem appellōis uel ad cōsultorē acta
prima remittere. h. d. et magis nō. Nō
q postq causa est cōmissa sapiētis consi
lio iudex non debet admittere nouas p
bationes Quid si amiserit et interim pro
cesserit uidistis. s. ti. i. l. i. dic ut ibi

Litigatoribus Statim
lata sñia pōt uiua uoce appellari. h. d.
Iste tex. innuit qd res iudicata dicitur etiā
infra. x. dies infra quos pōt appellari.
Op. hic dicitur illico. Op. et uidetur qd
possit appellari uiua uoce donec iudex
sedet p tribunali licet ad alios actus trā
uerit ar. l. diuus. ff. de in inte. resti. so.
scdm intellectum magis cōem ista lex p
illam subaudiē Nam qd hic dicit illico
i. iudice sedēte p tribunali sic tenet gl.
ff. e. l. ii. **Q**uero utq res iudicata di
catur infra illos dies decem qui dantur
ad appellanduz tex. hic uidetur qd sic et
glo. in. l. i. ff. de re iudi. Cōtrariū dicūt
canoniste in. c. quo ad consultationem
extra. e. Nam postq non pōt appellare
dicitur res iudicata seu sñiaz transire in
rem iudicatā pro hoc uidetur casus in
l. si fūdus. §. si plures. ff. de pigno. dic
breuiter ut dixi. s. de re iudi. in Rubca
Drā est inter rem iudicatā et sñiaz nam
sñia dicitur actus sñiandi Res iudicā
dicitur effectus sñie ut in toto ti. de re
iudi. Si uero q̄ratur an sñia habeat effe
ctum infra. x. dies qui dātur ad appel
landū dic quedā est executio que fit a iu

re sine hōis facto ut dāpnatus furti sit
infamis tunc statim habet effectum. l.
furti in prin. ff. de infa. et. l. qd ad sta
tum et. l. qui ultimo. ff. de pen. et. l. si
qs exheredato. §. irritus de iusto testa.
qdā sunt que regunt factum homis
tunc quo ad illa non dicit res iudicata
Nam nō pōt mandari tunc executioni
l. i. et ibi nō. ff. nil. no. ap. pen.

De causas Que retractationi
non subiacent diligētius sunt agēda et
iudex qui consultari oīa acta non mise
rit infamatur. h. d.

Etiam eos A delegato pnci
pis pōt appellari hoc dicit.

Si apud Appellatur a preto
re ad prefectum hoc dicit in summa.

Quoniam Si appellatio est de
serta ppter apostolos nō petitos ul nō
psentatos uel psecutōz obmissam sñia
executōni mandatur. h. d. in sūma Nō
q qui non petit aplos tempore debito
ul non eos pntat iudici ad quē uidetur
deserere appellonem Idem si nō uenit ad
psequēdam appellatōz debito tēpore. s.
eo. l. preses hic dicit preces refutatorias
Quero que dicunt preces refutatorie q
dam dicunt qd intellr de ipis aplis Alii
dicūt de libello qui datur sup psecutōe
appellōis Alii intelligunt de ipsa ap
pellatōe.

Pro consulibus A quoli
bet iudice excepto pfecto ptorio pōt ap
pellari et si appellō non recipitur appel
lans pōt psequi ac si recepta fuisset Si
succubuerit puniet Si obtinuerit iudex
multabit. h. d. in sūma **N**ota qd licet
Eps sit pūilegiatus ut a sua sñia nō ap
pelletur tñ pōt appellari a sñia sui uica
rii Idez dico in pōtate et capitaneo si di
ceretur in statutis qd ab eorum sñiis nō
possit appellari tñ pōt appellari a sñiis
eorū uicarii **O**p. ff. a quibz appellare
non licet. l. i. So. licet regula sit qd a sen
tētia omnū iudicū possit appellari Fal
lit tñ in casibz hic positis in gl. **O**p.
et uidetur qd alia pena puniat qui fru
stratorie appellauit. s. eo. l. eos. §. ne te
mere So. qñq quis appellat frustratorie
et appellatō non recipiē tunc habet locū
pena istius. l. Quādoq quis frustratorie

appellat tñ appello recipitur tunc habz locū pena. l. eos. §. ne temere. §. e. Quādoq; quis appellat ab executōe sñie tñc habet locum pena. l. ab executōe. ff. quorum appellōnes non recipiant.

Et in maioribus A sñia lata in qualibet sūma et quacunq; causa potest appellari hoc dicit.

Quoniam iudices Si iudex appellonem a diffinitiva nō recipit punitur ipse et eorū officiales. h. d. **N**ō q; qñ appellatur a diffinitiva iudex d; admittere Nō q; officialis debet resistere rectori cum male facit sic et subditus p̄ lato in glo. officialis ibi. §. doli. So. nō punitur illo edicto quia requirit dolum sed alias mulctabitur ar. ui. bo. uap. l. ii. §. hac actiōe de penis. l. absentē i. fi. Sed hec cōstitutio non requirit dolum. i. co. ibi quāq; de sanctissimis ep̄is. §. fi. So. bene debet eligi doctus ita q; non debeat doceri ut ibi Sed si eligitur indoctus uel al' male facit pōt sibi resisti ut hic i. e. glo. ibi quāq; So. ut nō. per glo. i. l. non uidetur. §. qui iussu. ff. de re. iur. et per dy. in. c. qd quis mandato de re. iur. l. vi.

Iudicibus Iudices debēt appellatōez recipere et aplos tradere alias mulctabūt. h. d. in sūma.

Et in multis Op. de. l. si q; pena. ff. de uer. signi. So. aut quis uult appellare ab iniquitate iudicis qā nimis magnā mulctam iposuit et pōt ut hic Aut ab iniquitate. l. et non pōt ut. l. contraria.

Quā post Breuitas cāe et itineris longinquitas facit ut iudex appellōnis cāz in patriam litigantiū delegare cogat. h. d. in sūma Bar.

Dominaciones Ab electiōe inualida non est necesse appellari. h. d. in sūma.

Si quis libellos Qui appellauit pōt penitere. h. d. Duobus modis intelligit glo. istam. l. Primo qñdo quis uult se tōlter penitere appellasse 2º qñ penitet se appellasse ad talē iudicem et uult appellare ad aliū uel ad pri

mū redire **O**p. extra. e. c. i. li. vi. So. appellans pōt penitere inquantū appellatio facit pro se sic loquitur hic Sed in quātū appellatio facit p̄ aduersario nō licet penitere Hic est casus in qñrio et. i. qñ p̄uo. non est necesse. l. fi. Appellatio enim facit pro aduersa parte in duobus p̄mo ille p̄tra quē appellatō inēponitur pōt ea appellatōe uti ut reuideatur sñia si in aliquo eum lesit ut. i. eo. l. amplior in prin. et. d. l. fi. qñ p̄uo. non ē nec. Idem prodest in alio qñ appellat ab inēlocutoria totū negociū reuoluit ad iudicem ad quē est appellatū et sic renūciando appellatōni appellans non posset reuerti ad p̄mū iudicē aduersario inuito ut. d. c. i. extra eo. ti. li. vi. Vltimo Guil. inducit ad qñez si emphiteota uēdit rem inscio dño et eam redemit utq; incidit in penam. l. fi. §. de ture emphite. de hoc uidet̄ tex. in. l. sequitur. §. item labeo. ff. de usucapio. et dic ut ibi dixi.

Abditos Dāpnatos ad mortē nemo pōt ui eximere Sed pro eis p̄mititur appellare ad iudicē cōpetentē. h. d. Istaz. l. habetis de uerbo ad uerbum. §. de ep̄is. audi. l. abditos et per. l. non tātum. ff. eo. tenent quidaz q; infra. x. dies pōt sñia capitalis executōi mandari quod appet quia iste ad iusticiā ducbatur. i. tempus appellandi Glo. tenet cōtrarium in. l. qui ultimo. ff. de pen. Itē in ciuilibus hoc tenet exp̄sse in. l. i. in p̄n. ff. nil nō. apell. pen. l. q; in ciuilibus non pōt fieri executō. i. illud tēpus ego multo minus in criminalibus ubi diligētius est inspiciendū ut hic Istud etiaz t; specu. in. ti. de executōe sñie Non ob. ista. l. quia uel est dicendū q; iudex male faciebat ita repente iusticiā faciendo uel appellōni renūciauit que renūciatio non nocet quo ad extraneos appellātes ut. d. l. non tñ dixi plene in. d. l. qui ultimo Nota q; cause capitales sunt diligenter inspiciende et examinande hic non sunt alia.

Si quis prouocatione

Ab iniqua sñia pōt appellari et in totū iudicis iurisdictio recusari Item p̄p̄e in iuriāz facti pōt appellari. h. d. scdm lectu. plac. magis nō. In quātuz ista. l. dicit q; ab i iuriosa sñia pōt appellari non habz dubiū in qñtū dicitur q; ab iniuria

facti pōt appellari. **Op.** Maxillata tor-
tura uel uerba non pnt per appellatōz
tollī. l. uerum est. ff. de reg. iur. et. l. in
bello. §. facte. ff. de capti. Frustra g̃ int̃
ponit̃ appello que int̃ posita nil releuat
Hutus timore dicebat lo. lec. Placen. nō
esse ueram et legebat istam. l. alio modo
ut pmo dicat q̃ licitum est appellari a
snia et qd̃ subdit q̃ appellat̃ ab iniuria
s. illata in executōe ut. i. quoz appell.
non rescin. l. ab executōe Certe opy lo.
est uera in se sed non bñ congruit littere
iō. placen. defendit suam opy. sic fateō
q̃ uerba et cōtumelia nō pnt tolli per
appellōez et appello non int̃ponit̃ ad
hoc ut uerba tollant̃ sed per istā iniu-
riam tota iudicis iurisdicō recusatur
et ad iudicem appellōis itur. Ista ē lec.
eius uera et probat̃ per. l. i. §. si q̃cunq̃
pdi. po. et istam tenet Guil. de Cuniō.
hic et in. l. arbitro. ff. qui. satisda. cog.
et tene mēti istam lect. placē. et uide gl.
nō. et Inn. in. c. insinuare de off. deleg.

Si appellatōnem Si
appellatō non recipitur uel apli nō dāt
ad int̃ponendaz querimōiā de hoc secū
dū diuersitatē iudicū diuersa tēpora sta-
tuunt̃. h. d. **Op.** i. ri. i. aut. ei q̃ So.
hic non loquitur de tēpore psequēde ap-
pellōis Sed hic loquit̃ de tēpore q̃rimo-
nie que fit ppter aplōs nō datos et ex-
empla nō exhibita zc et sic accusatio iu-
dicis ut puniat̃ scdm penā. l. iudiciabus
et. l. qm̃. s. eo. pōt fieri. i. tēpora hic po-
sita. **Quero** hic dicit̃ ad ueniendū adue-
sarium quis est aduersarius Gl. dicit iu-
dex qui denegat dare copiā actoz quo
casu lite pendēte pōt adiri supior. s. ut
lite pen. l. ii. Inno. tñ de fide instru. c.
ppetuus ponit̃ practicā Si aliquis petit
reicindi sniam uel aliud instrm̃ qd̃ adue-
sarius habet et aduersarius non uult il-
lud exhibere i emmo sibi statuto a iudi-
ce q̃ iudex pōt pñciare q̃ si quo tēpore
pducatur illam sniam uel illud instrm̃ nō
possit illo uti dic ut ibi et dixi in. l. ii.
s. de eden.

Precipimus Si appellatur
ad principē a snia spectabiliū cognoscit
pfectus et questor si a snia clarissimoz
pfectus tantū et a delegato appellat̃ ad
delegantē et si pnceps delegauerit non il-
lustri et a tali delegato appellatur cog-
noscit pfectus et questor Si uero ab illu-

stris snia apelletur per cōsultationē prin-
cipis terminabitur in quo tempus snie
inspicitur et idem si illustris non illustri
iungatur. h. d. usq̃ ad finē Diuiditur
in partes primo loq̃tur qñ appellatur a
snia spectabiliū usq̃ ibi quod si adhuc
quā pmo lege. **Nota** ex isto principio
pmo quod dixi in sūmario. **Secdo** nō.
q̃ licet a snia delegati apelletur ad dele-
gantē ut. i. uidebitis Tamē a snia uica-
rii nō appellatur ad eum cuius est uica-
rius sed ad eum ad quē appellaret̃ si ipe
iudex ordinarius iudicasset hic est tex.
ibi coz uicariis zc. et hoc modo posset
intelligi ille difficilis. §. ff. qui et a qui.
ap. l. i. §. i. Decretiste habet casū in. c.
Romani extra. e. li. vi. et in ti. de cōsue-
tudine. c. ii. li. vi.

Quod si adhuc Hic loq̃t̃
qñ appellatur a snia clarissimoz q̃les
sunt p̃sides puinciaz et duces. **Nota**
q̃ hic dicitur iure ordinario Ex quo nō
q̃ isti auditores p̃ncipis et sūmi ponti-
ficis dicuntur habere iurisdicōne ordi-
nariam Et idem in assessoribz rectorz q̃
uadunt p mundū scdm formā statuti.
Sed de iure cōi nō habet iurisdicōne or-
dinariā ut in toto ti. de assessor. ff. et. c.

In his Hic disponit quis debet
in ista causa scribere. **Nota** q̃ pductio
iuriū pōt fieri coraz notariis qui scribūt
in causa dixi in. l. eos. s. e. ti. et in aut.
que supplicatio. s. de preci. impa. offe.
Nota q̃ ipsi notarii debēt dare copiam
partibus.

In officiis. **Nota** ex isto uer-
duo pmo q̃ qñ de eadem causa cognos-
cunt duo iudices debet sniaz mādare ex-
ecutioni qui eoz est maior Hic est tex.
Secdo nota q̃ iudex ad quem appellatur
mandat sniaz executioni non iudex pri-
mus Cy. hoc tetigit in. l. eos. s. e. Gl.
et Guil. tangunt in. l. tale pactum. §.
qui puocauit. ff. d. pactis Breuit̃ qñq̃
snia pma confirmatur qa appellatio est
deserta ppter cursū tēpis et tunc iudex
p̃mus mādāt sniaz executioni ut. s. e.
l. si cōtra maiore et. l. qm̃ nōn ulli et. i.
ti. i. l. fi. §. penul. Quadoq̃ snia confir-
matur p sniaz iudicis appellatōis et iu-
dex tunc appellatōis exegetur Hic est
casus et in aut. si quis litigantiū. s. de
Epi. audi. et de iudi. l. fi. et hoc tenent

omēs Quandoq; confirmat sñia p con
sensum partiū et tunc iudex appellōis
exegitur ut d. l. tale pactum. §. qui p
uocauit scdm Guil. de Cuno. Domig
la. but. dicebat se non uidere rōnem qñ
p̄mus iudex nō debeat sñiaz exequi qñ
p consensum partiū ab appellatiōe rece
ditur sicut qñ per cursū fataliū appellō
confirmat ar. p. hōc. s. e. si qs libellos.
Non ob. §. qui puocauit qā intelligit
ibi qñ fuit appellatum a delegato ad de
legantē quo casu etiā si appellatum nō
esset delegans sñiaz executiōi mandaret
ut ff. de re iudi. l. a diuo pio et ibi nō.
et hoc satis placet Ad unū tamē adūt
Nam licet iudex appellōis sit maior in
iurisdictione tamē qñq; minor est in po
tentia sicut uidet in ciuitate ista Iudex
iusticie habet minore potentia q̄ p̄is et
tamē sñia iudicis appellōis mandāt ex
ecutioni p̄ officiales primi iudicis ad req
sitionē ipsius iudicis appellōis ut. l. epi
scopale. s. de epi. audien.

uic saluberrime

Hic loquitur qñ impator causā delegauit nō
illustri Et hic loquitur qñ a sñia illustriū
appellatur. Fuit semel disputata quedā
qō bon. talis Caueatur statuto q̄ salariū
cōsultoris si sit doctor sit. xli. denarioꝝ
pro libra Si non sit doctor sit octo dena
rioꝝ Contingit q̄ causā fuit cōmissa
non doctori qui consulit factus doctor
q̄ritur quale salariū debeat habere et ui
detur q̄ debeat inspicere tēpus consilii ut
hic. Breuitē aduerte ad me. Dic adiectū
quod regitur a uerbo significat scdm tē
pus uerbi. l. in delictis. §. si dñs. ff. de
noxa. de testa. mili. l. cicius. In p̄posito
dico diligētius inspicieda uerba istatuti
Aut enim dicunt si doctor cōsulerit sit
eius salariū tantū Tunc qā istud adiec
tiuū regitur a uerbo cōsulerit sufficit q̄
tempe consilii sit doctor Hic est casus h̄
Si uero diceret statutu sic Causa consu
lenda cōmittatur doctori 2. tunc quia
adiectiuū doctor regit a uerbo cōmittat
regitur q̄ sit doctor tempe cōmissionis
ut. s. in. ll. allegatis qā significat scdm
tempus uerbi Si uero uerba essent ambi
gua tunc interpretaretur p̄ eis in meli
orem partē ut habeat tanq; doctor ar.
istius. l. et. l. iii. §. seyo. ff. de minor.

Eodem

Nota hūc. §. ex quo nō
q̄ qui est cōiunctus maiori i indiuidui

gaudet p̄uilegio maioris facit. l. si cōs
s. q̄admo. serui. admit. Per hoc dico q̄
si esset tibi obligatus Clericus et laycus
ex tali causa que deberet corā eodem iu
dice terminari occasione clerici debet lay
cus cōueniri corā ep̄o Hic ē casus nō. h̄

Quicquid Nota q̄ nō mutat
q̄re stare phibetur ut hic et. l. sanctimo
de testa. Tu dic q̄ non mutatur spāl
et sic requirit q̄ spāliter et specifice mutet
uel exisse qā tunc stare phibet et scdm
hoc uidetur hic casus exp̄ssus eius qd
dixi tibi in aut. quas act. s. de sacrosac.
ecclie. ubi dixi q̄ p̄ ydeptitatē rōis non
inducitur. l. correctio De hoc est casus
hic qd multū nō. et tene menti Et dixi
in. l. si uero. §. de uiro so. ma.

Leo casu Hic dicitur qñ appellat
a sñia lata sup statu Curialiū magistri
militum quis debet esse iudex.

Subemus Quando p̄nceps sup
aliqua causa consultit ab eius cōsiliariis
p̄tibus p̄tibus uel absentib; causa exa
minabitur nec ab eorū consultatiōe ap
pellabitur. h. d. Nota dico p̄mo q̄ est i
arbitrio iudicis qñ causā consulendā cō
mittit ponere in puncto opi. suā uel nō
Secdo nō q̄ qñ cōsultor examinat acta
cause sibi comisse non est necessaria p̄ntia
partis aduerse Nam siue p̄s fuerit p̄ s
sue non nichil ad rumbū ut hic in tex.
ibi partibus p̄tibus.

In offerendis In causis que
sunt usq; ad. x. libras auri soluz unus
iudex cognoscit In causis q̄ sunt ultra
libras. xx. p̄ncipiū. l. nō mutat In cau
sis que sunt ultra uiginti cōe auditoriū
p̄ncipis exp̄ctatur et ad appellatiōē
introducendā est bienniū cōstitutum no
ue aut p̄b̄es recipiūt. h. d. in sūma

Nota q̄ qñta sit qñtitas inspicit scdm
tenorē sñie a qua appellat hoc facit ym
mo determinat ad statutum huius ciui
tatis Ad q̄ez. dicit statutu q̄ qui habz
instrū. a. x. libris supra debet insinuare

Modo aliqs habet instrū centū libraz
non insinuauit. oppo. sibi q̄ non ualet
Ipe rñdet licet instrū sit centum libraz
forte in patrimonio debitoris non sunt
x. et sic in effectu non est. x. libraz ut
l. nam is. ff. de dolo Certe p̄ istam. l. di
amus q̄ debem; inspicere tenorē instru

mēti non effectū exactionis Hoc etiā fa-
cit ad statuta que dicunt q̄ soluantur de
cima uel q̄ soluantur capita solidorum
sex denarioꝝ p̄ libra q̄ in extimatione
inspiciē tenor instrumenti seu libelli nō
inspecto effectū Illud uero q̄n id qd̄ peti-
tur est certum Sed q̄n extimatio ē incer-
ta dicam statim in .l. fi. in fi. i. e. Secūdo
nota q̄ q̄n duo iudices ordinarij discor-
dant debet eligere tertiū ut hic Sed si p̄-
ferat s̄nias dissōnates qd̄ iuris sit habeg
in .l. inter pares .ff. de re iudi. **U**ltimo
nota q̄ q̄n causa examinā in cōsistorio
p̄ncipis dantur noue dilationes quod ē
uero si examinatur p̄ modū appellōnis
secus si p̄ modū consultationis ut .s. d̄
dila. l. cuz a nobis Sic debet intelligi qd̄
glo. nō .s. eo .l. ne causas **O**p. et uide-
tur q̄ alia tempora statuant .i. ti. i. l. ii.
et .iii. So. h. loq̄tur de tempe appellōis
inducēde uel intīmande Ibi uero loq̄tur
de tempe ab alia statuto ut ibi dicā sta-
tim Non sunt hic alia .

Si quando Si appellatur a
duce siue sit illustris siue spectabilis solū
magister officioꝝ cōgnoscat et i hoc cor-
rigit .l. p̄cipimus .h. d. et nō est Nota
q̄ si Rex iudicat ut dux ul' comes appel-
latur ad supiorē sibi in ducatu uel in co-
mitatu non inspecta regia dignitate et
hic uidetur tex. illius q̄onis Si aliquis
ep̄s uel alius clericus habet feudū ul' iu-
risdictiōē a principe et iudicat ex uigo-
re illius iurisdictiōis q̄ de eo appellatur
ad p̄ncipem non ad papam Hic est casus
hic Et hoc tenet Inno. et Cano. in .c. i.
de feudis Glo. dicit aliter in .c. fi. d̄ de
lic. puero et uide in .c. romā de appel-
li. vi. in .s. debet Et hic est casus Ex h̄
uides q̄ q̄n uni cōmittūt plures puicē
in eo q̄ iudicat ut rector unius puicē
appellat supior illius puicē et eodem
mō in alia puincia qd̄ itellige uero q̄n
unus gerit duplex officiū secus si unū of-
ficiū uniret alteri ul' cōfūderet cū altero
quia tunc illud q̄ extinguit non debet
inspici ita habes tex. in aut. ut iudices
sine quoquo suffragio. s. illd̄ et plene. i.
de metropolibetico. l. i. et ibi nō. extra-
ne sede uacante. c. i. et ista sunt nō. ad
multa.

Ampliorem Appellōez pōt
exercere tam appellans q̄ etiā appellatg
h. d. Nota qd̄ dixi in sūmario Nota q̄

pro pte abnte iudex pōt supplere d̄ fac-
to et istud nō multū uidet hic q̄ iudex
supplet de facto in cā appellōnis scdm
q̄ dicit glo. tu dic q̄ non est speciale in
appellōe sed ē regulare q̄ ubicūq̄ iudex
pōt puenire ad s̄niam diffinitiuā reo ab-
sente tunc iudex pōt supplere d̄ facto
hic est tex. nō. hic et in aut. qui semel .s.
quō et q̄n iudex ibi pquisita ueritate ac

Inrefutatoris Gaudet
breuitate moderni. h. d. in sūma istam
materiam habuistis in .l. fi. s. de preci. i.
pera. offe. non sunt hic alia.

Sed cum scimus Ego
habeo istum casū pro nobili Si tēpore sē-
tētie sūma reperiāt maior q̄ p̄ma facie
uidebatur non impediē iudex sup toto
p̄nūciare .h. d. et multū nō ē Tota die
uides q̄ in ciuitatibz sūt iudices q̄ pnt
de cā cognoscere usq̄ ad certā sūmā Si
p̄ma facie illa cā uideat non excedere iu-
risdictiōē iudicis si postea r̄piatur ma-
iō pōt sup toto p̄nūciare et sic uidet q̄
ille iudex posset tūc cognoscere de illa sū-
ma licet tēpore s̄niet et i processu ex post
appareat maior sūma et non posse cog-
noscere qd̄ nichilominz pōt cognoscere
casū habes hic nobilem **2.** Nō casū i
ista .l. q̄ licet in p̄n. litis sint positi exti-
matores ad extimandā quantitātē litis
p̄pter soluendū decimaz q̄ illa extimatio
non facit fidem in processu sed debz ex-
aminari ueritas casus est h̄ q̄ bene rō.

De temporibz appella^{omni}

Si quis Tēpus ex-
ercende appellōnis inter-
posita a nōtatiōe admu-
nera est duoz mensū
a tēpore scientie .h. d.

Op. s. ti. i. aut. hodie dicūt quidā hic ē
speciale qd̄ uerū non uidetur ut .l. i. s.
quod in s̄nias .ff. q̄n ap. sit dic ḡ q̄ h̄ lo-
quitur de tempore appellatiōis exercende
ibi uero loquit̄ de tēpore appellōnis intē-
ponende Contra illud op. quia etiam
ad exercēdā appellōnem datur maius tē-
pus .i. e. l. fi. s. illud So. sp̄ale est hic i
hac causa ut ita modicū tēpus statuāt
ad exercēdā appellationem.

Tempora Si appelletur ab
ordinario ad appellōnis p̄secutōz incho

andā p̄mū fatale est sex mensium et dāē
 alia tria unius mensis pro qualibet Et
 a p̄ncipe p̄t infra tres menses postulari
 reparatio nec partis citatio requiritur Si
 appellatur a delegato eadē sunt fatalia
 reparatōe accepta Sed si appellat a dele
 gato illustris ul' spectabil' p̄mū fatale ē
 duox mensū cetera non mutātur Et si
 ultima dies cadat in feriātā precedēs in
 spiciuntur et fatalibz elapsis pro nō appel
 lato habetur. h. d. Ad euidenciā p̄mitte
 q' q̄dam est tēpus appellōis int̄ponen
 de de quo loquit' l. eos in fi. et aut. ho
 die. s. ti. i. Quoddā est tēpus appellōis
 introducēde d' illo loquit' l. in offerēdis
 s. ti. i. Quoddā est tēpus inchoandi pro
 cessum. l. sup. appellōne et de illo loqui
 tur ista. l. et. l. cū anterioribz. i. eo. usq'
 ad. s. in his licz gl. alr' intelligat Quod
 dā est tēpus appellōis exercendē et finie
 de et de hoc loquit' d. l. cū anterioribz
 s. illud usq' ad fi. **A**lia tēpora declara
 bo tibi in istis aut. positis super hac. l.
 Modo habes declaratū intellectū istius. l.
 Primo Nota q' q̄n datur dilatio p̄ti ad
 aliquid faciendū infra octo dies si illud
 facere uult ultima die t̄mini non debet
 facere citari aduersariū quia ultima dies
 t̄mini est nota aduersario si uellet facere
 i. t̄minū non posset nisi faceret citari p
 tem quia qua die cōpareat infra t̄minū
 debet esse notū parti ut probat ex hac. l.
 et dixi in. l. qui ante. ff. de uer. obli. licz
 ista. l. q̄ntū ad appellōnem recipiat limi
 tatōz. i. eo. l. cū anterioribz. s. i. **12°**
 Nota q' q̄n a p̄ncipe impetrat p̄uilegiū
 non est necesse q' citetur p̄s quod est uerū
 in his que partem non ledūt uel ledunt
 modice uel cause cognitōz non requirūt
 l. ii. s. merito et. s. si quis a p̄ncipe. ff.
 ne quid in loco publico. s. de p̄ci. ipera.
 offe. l. quoc. et ita loquit' hic In his autē
 que cause cognitōz requirūt uel pars le
 deretur multū debet citari pars de nata.
 resti. l. ii. de ad opcio. l. nam ita diuus
 Nō ex. s. illud q' q̄n dies t̄mini cadit
 in diem feriātā debemus inspicere p̄cedē
 rem diem non feriātā de hoc tāgiē p̄ spe
 cu. de citacionibz. s. i. x. item excipit
 de dilatōnibz. s. i. x. sed pone nec t̄n il
 lum passūz p̄fecte declarat tamē sic pos
 sumus dicē q' q̄nq' statuit t̄minus ali
 cui in quo aliquid faciat q̄nq' statuit
 terminus intra quod aliquid faciat Pr.
 mo casu si illa dies in feriātā cadat p̄t
 quis se p̄ntare ut nō procedatur sed ut

sequēti die non feriātā procedat ut in. c.
 ueniens extra de accusatio. Sed si uellet
 potest cōparere Siquidem comparet ad
 impediendū processum fiendū contra eū
 rōne contumaciē tunc potest si ad ipedi
 endū factū iam consumatū p̄pter cōtu
 maciam et nō p̄t ut in. c. dilecti. d' do
 lo et contu. et. d. c. ueniens Si uero sta
 tuitur terminus infra quē ueniat tunc
 si cadit in diem feriātā feriis solēpnibus
 tūc inspicitur precedēs dies non feriātā
 ut hic Si cadit in ferias repentinas sibi
 subuenitur. l. sed et si per pretorez. s. si
 scire. ff. ex qui. cau. maio. Dices tu ista
 l. non loquitur de termino. i. quē sed d'
 termino in quo q̄m ultima dies termini
 est fatalis q̄ntū ad hoc ut possit procedi
 parte non citata Sed si uult facere citare
 partem tūc p̄t infra tempus fatalē ita
 loquitur hic et sic p̄t intelligi. i. l. p̄x.
 Item Nota q' q̄n unus solus litigat iu
 dex potest de facto pro p̄te supplere ui
 distis et ibi dixi. s. eo. l. ampliorē et ibi
 nota Ultimo ista. l. p̄t induci ad q̄oz
 Iudex statuit t̄minum unius mensis d'
 quot diebus intelligitur ista lex facit q'
 intelligatur de triginta diebus lo. An.
 mouet istam. q. in. c. quā sit d' electio.
 li. vi. Et dicit q' intelligitur de tot die
 bus quot dies habet iste mensis in quo t̄
 minus datur ut quot dies deficiunt ex
 illo mense tot suppleantur de alio mense
 dixi de uerbo. signi. l. cuz bisextus alia
 ponuntur in. l. fi. huius tituli ubi meli
 us cadunt.

Nemo arbitretur Ista
 lex habet duas partes scdm unū intellē
 um Primo prohibet prorogari tēpus in
 iciandi processum super appellōne ultra
 tempus statutū. s. l. p̄xi. 2° dicit tem
 pus appellōis introducēde seu produ
 cende non debere spectari usq' ad finem
 et sic p̄mo loquitur de tēpore iniciandi
 processum Scdo loquitur de tēpore ap
 pellōis p̄ducende seu iniciande scda ibi
 ita ut Nō ex isto p̄ncipio q' ex cursu oī
 um fatalium non datur reparatō etiam
 ex iusta causa ipedimenti unde etiam p
 restitutionē in integrū non subueniretur
 quod patet ex eo q' tex. dicit neq' sub
 pretextu q̄dam altero Contra qd uide
 tur q' nō. in aut. ei qui appellat sed dic
 ut ibi dicam **O**p. ad ultimū respōsūz
 et uideē q' sufficiat uenire in ultima die
 termini ut. i. eo. l. fi. s. et cū antea Di

cit glo. q̄ iste x̄o. continet consiliū nō p̄
ceptum et dicit uer̄ glo. si hec. l. intelli
geretur in tempore constituto ad iniciā
dum processum super appellōne Sed ue
ritas est q̄ loquatur de tempore constitu
to ad appellōnem intimandaz seu pdu
cendam et non debet produci ante medi
um illius t̄mini constituti. s̄. ti. i. l. in
offerendis et. i. l. fi. §. in his ita tenebat
Iac. de are. et et. a. Iaco. bu. Vltimo fac
hic tex. ad. q. dicit statutum q̄ potestas
debeat aliquid facere in p̄n. sui officii q̄
liter intelligitur p̄ncipium hec. l. prestat
ar. q̄ intelligatur in p̄ncipio hoc est añ
medium sui officii ut totū illud añ me
dium dicatur p̄ncipium ar. pro hoc in
gl. nō. i. si quis iusdicens non obtempera.
l. i. in glo. magna dic plene in. l. iiii. ff
de furtis Bar.

¶ In anterioribus

Per hanc. l. corrigitur. l. i. s̄. eo. et secū
duz diuersitate locor̄ tempora p̄mi fa
talis mutantur. h. d. istud p̄ncipium i
sūmario Bar.

¶ Et etiam ante Lex. ii. s̄.
eo. corrigi et ultimus dies t̄mini soluz
nō intelligi esse fatalē s̄. q̄tuō dies añ ul
timū et. v. dies p̄g intelligi esse fatales.

¶ In his Super tota hac lege habui
stis de tempore concessio ad iniciandum
processuz super appellōne hic loquitur
de tempore concessio ad appellōnem pro
ducendā seu intimandam iudici et corri
gitur in aliquo. l. in offerendis. s̄. ti. i.
i. et hoc sufficiat tibi pro sūmario.

¶ Illud Quando statuitur terminus
ad appellōnem pducendā ut uidistis. s̄.
px. §. Quandoq̄ appellōne pducta sta
tuitur terminus ad processum iniciādū
ut hac. l. in p̄n. et. §. i. Quandoq̄ p̄ces
su iniciato statuitur terminus ad exercē
dam appellōnem et cōplendum p̄cessū
sup appellōne et de hoc loquitur. h. §.
et hoc sufficit tibi p̄ sūmario. Nota ex
hoc. §. q̄ in causa appellōnis int̄ponit̄
ex ordine etiā una parte abñte quod fit
per citacionē partis uide glo. que est hic
super x̄obo ex ordine uidetur q̄ citatō
sit iniciū in causa appellōnis dixi. s̄.
de in ius uo. super R̄ca. Nota sc̄do q̄
in cā appellōnis p̄ceditur lite non testa
ta quod est uer̄ parte abñte ut hic Sed

parte p̄nte in cā appellōnis debet lis con
testari quia hoc casu nō loquit̄ hic et ui
deē michi q̄ sit in. c. int̄posita circa fi.
extra de appella. et est tex. in. l. i. i. ne li
ceat in una eademq̄ cā tertio prouo. et
ibi per doctores. Vltimo nō q̄ p̄ hanc
l. uidetur q̄ tempus p̄sequende appellō
nis currat a tempore inchoati p̄cessus
sup appellōne non a tēpore int̄posite ap
pellōnis Et licet de hoc sint op̄y. in gl.
sc̄dm ista tempora tñ hodie non est du
biū q̄ currit a tempore int̄posite appel
lōnis aut. ei qui appellat. i. eo. quaz sta
tim legaz et in. c. sicut de appella. i. de.
et qd̄ ibi in glo. plene nō. p̄ lo. an. Vlti
mo dicit glo. q̄ aliud in cā excusatois
tutoris q̄ in cā appellōnis Nam in cau
sa appellōnis statim elapso biennio est p̄
inde ac si prouocatur non esset in causa
excusatois secus ubi sequit̄ iussus iu
dicis ut. l. si is q̄ d̄ excusa. tuto. et ita
dicit glo. Contrariū est ueritas ut. ff. de
admi. tu. l. qdaz decedens. §. fi. et. l. se.
et. s̄. d̄ tutoribus. l. si tutor petitis.

¶ In autem Hic est notabil
calus Potest p̄ pactum future appellōi
renunciari. h. d. Nota quod dixi in
sūmario facit. l. i. ff. a qui. ap. nō licet
et hoc est uer̄ quia possunt tempa mu
tari et progari ante ista tempa nō pos
sent. s̄. de iudi. l. p̄perandū. §. sed et si
quidē. Bartolus

¶ Si tamen Breuit̄ dicit Nō
currit tempus ei qui semp̄ litigat etiā
coram arbitro. h. d. Nota q̄ hic dicit
cause appellationis mote uel non mote
Ex quo apparet manifeste q̄ biennū in
cipit currere a die appellationis interpo
site non a die inchoati p̄cessus Dixi. s̄.
in p̄xi. aut. Nota. 2.º q̄ tēpus quo
quis coram arbitro litigat subducitur
de medio et sic uidetur q̄ p̄ pactum cō
trahentiū possit progari tempus appel
lationis quod est contra illud qd̄ nō. in
l. p̄perandū. §. sed et si quidē. s̄. de iu
di. et dixi in. l. ultima. §. fi. s̄. e. So. il
lud est uer̄ q̄ nō p̄t progari nuda cō
uentiōe sed p̄ cōpromissū sic Et est rō q̄
semp̄ litigat ut glo. hic dicit Vltio
nota illū excessū in loquēdo ibi et sic de
cies millies 2c.

¶ Item si appell. Ista aut.
uidetur manifeste cōtra autē. ei q̄

appellat. i. e. ubi dicitur q. datur annus et ex causa biennii. Hic uero dicitur q. comparere sufficiat in ultima die dilationis sic absq. alia causa uidetur q. habeat biennii. Vide ista aut. pot. intelligi duobus modis. Vno modo q. intelligamus in nouissima induciarum die et infra dilatione nouissime datam p. aut. ei qui Vel dicam in nouissima induciarum die. i. in nouissimo mense illius biennii in appellatore ut in aut. ei qui primi anni que ponit in appellatore et scd. hoc apparebit soluta ista q. Dicitur in aut. ei qui q. datur annus et ex causa biennii q. nro tempore debet esse impeditus in pmo anno ad hoc ut habeat biennii. R. et dicunt docto. q. debet esse impeditus tanto tpe q. si litem appellans fuisset psecutus illo tempe potuisset finire secus si minori tempe ar. l. si cum exceptioe. §. q. si homo. ff. q. me. ca. Tu proba p. casum in l. qui comeatus. ff. de re mili. Et p. fuit lex q. ista causa potuerit infra mensem finire. Vnde sufficit q. p. mensem fuerit in pmo anno impeditus ar. in aut. et q. appellat. Et si dicis quod potest hoc fieri. Nonne forte induceretur noue pbones ab utraq. parte uel testes reprobabuntur. Dicit Inno. q. iste cause non actedunt ut dicto. c. ex rone extra. e. p. Inno. q. d. tene menti. **O**p. et uidetur q. licet stet p. iudicem tamen tempus currat sed datur restitutio ut. l. sed et si per p. ore. §. ait pretor qui. ex cau. maio. So. factor q. sibi etia. currit tempus sed tempus restituitur. Sed adute q. h. restitutio dabitur nullo dato libello sed incidenter dicit iudex q. talis fuit impeditus fco. nostro ideo eum pntem et petentem ad tale tpe restituimus pbatur extra d. officio iudicis. c. ultimo. **O**p. ad hoc de. l. pperandum. §. si. s. de iudi. ubi non fit restitutio licet stet p. iudicem. So. ibi loquitur de tempe pme instantie aduersus cursu cuius quis non restituitur. R. quia licet ibi pereat instantia non perit ius partis sed in tempe appellationis perit instacia et ius partis merito restituitur. **V**ltimo querit glo. quid si fuit impeditus p. terciu. dic. ut in glo. et hic p. Azo. i. suma.

Sed lis que. Nota q. i. causis que debent examinari etia. in consistorio p. nipsis non currit tempus quod e. uer. si fuerit notu. principi ut hic gl. tua dic. Vltimo uideamus de temporibus istis q.

datur in causa appellans. **C**irca quod est sciendu. q. multa sunt tempa q. daz. est tempus appellans faciedu. seu interponende et illud erat olim biduu. uel tridu. hodie decern. die. ut. s. e. l. eos et aut. hodie. Item erat tempus petendo. et cedendo. ap. lo. et illud erat. xxx. dierum. et istud hodie non est imutatum ut. s. ti. i. l. eos circa fi. et. ff. d. libell. dimiss. l. i. Item aliud erat tempus pponende q. re. de iudice qui appellationem non recipit et apostolos non dat ut. s. ti. i. l. si appellatione. Et est aliud tempus quod datur ad coparendu. coram iudice ad que appellatur et pntandu. apostolos et acta pme cause. Et istud tempus erat olim duobus modis quia q. statuebat arbitrio iudicis ut. s. ti. i. l. preses. pu. in die et ibi no. et in istis temporibus nihil est hodie imutatum. Quandoq. statuebat tempus a lege ad pducendam appellans ut. l. in offeredis. s. ti. i. et. s. e. l. fi. §. his. Item est tempus inchoandi pcessu. super appelloe. ut uidistis in. l. ii. et fi. s. e. Est et tempus appellans exercende et finiende de quo uidistis in. l. fi. §. illud. Ista tempa hodie sunt mutata. Et ad ista datur annus hodie ex causa biennii. ut i. aut. ei qui. Quandoq. dantur maiora tēpora ex causa ut in aut. si tamen et in auten. item si appellatione. Sed in causa q. debet ex aminari in consistorio principis tempus non currit ut hac aut. sed lis.

Et qui. Ista auten. recte ponitur super. l. fi. i. e. Loquitur enim de tempe exercende appellans. Tria facit pmo enim q. n. comparet appellans tm. uel utraq. ps. Secdo loquitur q. n. coparet appellatus tm. Tertio q. n. neuter comparet. Secda. ibi appellatore. Tertia. ibi neutro. **N**o. q. hodie tempus appellans exercende et etiam inchoandi pcessum est annus et ex causa biennii. **2o.** nota quod dixi q. appelloe. deserta p. cursum tempis pma. lenceria remanet firma. et ex ea oritur actio ut dixi. s. ti. i. l. eos et hic habes in prima parte. **O**p. et uidetur q. alia tempora dentur. s. e. l. ii. et. l. fi. in pn. §. i. So. ueritas e. ista q. tempa que olim dabant ad appellodem pducendam de quibus loquitur. l. ii. et. l. fi. in prin. et. l. in offerendis. s. ti. i. et. l. cum anterioribus. §. his. Et etia. tempa que dabant ad pcessu. iniciandu. super appelloe. de quibus loq. l. ii. et. l. fi. in prin. et. §. i. et. ii. in l.

ti. ista tempa sunt correcta p hanc aut.
et datur hodie anus et ex causa bienniu
ad appellatione pducendam et ad incho
andū pcessum super ea et etiā ad appel
latione exercendū et ad finiendū ut hac
auten. sed in hoc hodie nō est qō qā tpg
appellōis exercēde de quo loqitur ista au
ten. **I**ncipit currere a die et a tempore
appellōis interposite licet de hoc olim es
set dubiū. i. e. l. fi. §. illud et ibi nō. in
glo. Quero circa istam partē quid si
infra bienniu impediatur ex iusta causa
Glo. dicit q dabitur sibi aliud tempus
impetrata restitutione ex clausula gene
rali posita in. l. i. ff. ex qui. cau. ma. sic
dicit glo. super xbo snia. manet in fi.
Contra istam determinationē uidet. l.
nemo. i. e. ubi post cursū fataliū ex nul
la causa pōt cōcedi aliud tempus Puto
glo. bene dicere Videbitis statim tex. i.
aut. Item si appellōe. i. e. Bzo ad. l. nō
qndo scdus terminus datur alicui ad
purgandam morā adhibitam in primo
absq aliqua causa solum ex miseratione
legis tunc impedimentum contingens
In illo secundo tmino non est cā restitū
tionis hic est casus in. l. nemo hic ē tex.
nō. in. l. sanctimus circa fi. i. d. fideiuf
so. ubi casus contigēs infra tēpus quo
potest mora purgari nō prodest debitori
Quādoq secūsus terminus datur ex cā
iusta tūc impedimētum in scdo tmino
cingens est causa restitucōis ita loqitur
ista gl. et aut. item si appellōe. i. e. Et
hoc facit ad qōnez sepe occurrentē in hac
ciuitate dicit statutu qd qui habz instru
mentū testamenti uel codicilloz debeat
insinuare infra pmos sex menses anni i
cipiendos in Kalendis Ianuarii qd si nō
fuerit factum possit peti taxatio saluo
q si non fuerit petita quolibet anno ifra
dcos sex mēses possit peti insinuatio Mō
tingit q in scdo semestri fuit ipeditus
aliquis insinuare ppter defectū iudicis
Vtq illud tempus debeat sibi fstitui ui
detur q non Naz scdus tminus datur
sibi sine aliqua causa g 2ē ut dictū ē. s.
In rtrariū facit quia aliqua cā hic uidet
esse. i. negligētia eius qui taxari non pe
tit cogitabis 2° Nota ex scda parte q
appellatore cessāte pōt appellatus uēire
solum ultimo mense biennii et prosequi
causā suam Cōtra hoc op. et uidetur
q possit uenire in cōtinenti. s. quō et qn
iudex aut. qui semel. s. eo. l. fi. §. illud
Huius timore dicit quidam q rtraria

sunt uera et illud quod dicitur de mēse
non ponitur taxatiue ut añiori mense
non liceat Alii sunt in cōtraria opy. et
dicunt q hic loquitur taxatiue ita q ate
mense non liceat cōparere Non ob. aut.
qui semel quia aliud tempus est in cau
sa pncipali aliud in cā appellōis ita p
transit Inno. extra d' appella. c. ex rōne
circa fi. Michi uidet salua meliori deli
beratione q debeamus sic dicere Aut ap
pellatus uult uenire ad psequendam ap
pellōnem non requisito rco nisi forte in
curia ad quā est appellatū et tūc nō pō
test nisi circa fi. biennii cū mensis su per
est sic loquitur hic Aut uult uenire ad p
sequendum et facere eum moneri psonali
ter uel ad domū suam ut ueniat ad pro
cedendū in causa et optime pōt. s. eo. l.
fi. §. illud Secundo Nota q per cursū
pmi anni non cōfirmatur pma snia ni
si bienniu sit elapsū u3 Nō ex ultima pte
hic q nulla pte cōparente rata manet
snia Ex quo habes q contra aliquē con
tumacem nūq procedit alia parte non
instante. l. pperandum. §. sed et si qdē
s. d. iudi. ff. d. iudi. l. ad pemptoriū et i
aut. q semel. s. quō et qn iudex Vltimo
scias q illud qd tibi dixi q appellatus
pōt solus uenire ad psequendam litem ci
tato aduersario uel non intellige nisi ei
denūciauerit uel tēpus ei statuerit secun
dum formā. c. sepe extra eo. bar.

Per hanc Notabil. l. est ual
de Diuiditur in ptes tres Primo pmit
tit non ppositum proponi 2° non pba
rum probare **T**ertio rōnem assignat se
cūda ibi sed et si quis tertia ibi quo exer
citatur Breuiter dicit in cā appellōis licz
utriq parti non ppositū pponere non
probatū probare si actionem antiquā re
spiciat al secus h dicit **O**p. et uidet
q post appellōnem nichil innouet ut. s.
ti. i. l. appellōnem. ff. nil noua. appell.
pen. l. i. Glo. dicit fallit Tu dic q nil
debet inouari appellōne pendente. i. per
iudicem a quo ē appellatū sed per iudi
cem ad quē est appellatū nichil prohibz
Secūdo Op. extra eo. c. appellanti in de
men. So. ibi loquitur qn quis appellat
ab inelocutoria quo cas u debet iudicari
ex pms actis hic qn appellat a diffiniti
ua Bzo q qn quis appellat ab inelocuto
ria non appellat tantū ab iniquitate sen
tentie qntum a guamine sibi illato per
iudicem Et ideo dicit decre. q in cā ap

pellōnis ab inelocutoria debet inferi cau-
sa gūaminis d' appel. c. i. li. vi. Sed iu-
dex non potuit grauare partem nisi ex
p'mis actis merito noue pbatōnes nō ad-
mittūtur Nam dicerem q' per statutū
terraz' in quibus qñq' cōstituūtur aliq'
officiales qui uocantur exgrauatores q'
tales officiales non possent nouas proba-
tiones recipere quia non sunt positi nisi
ad tollendū gūamen respectu iudicis lo-
quor ut habuistis. nō. s. ti. i. l. cos. 13

Op. extra d' test. c. fraternitatis ubi dici-
tur totum cōtrarium huius. l. q' super
nouo capitulo pnt admitti pbatōnes
non super antiquo Dicunt quidā ut h'
tāgit pncipiū glo. magne in fi. q' aliud
de iur' ca. aliud d' iur' ci. ul' dic q' ibi ap-
pellat nouū caplm nouā assertōnem que
respicit act. ppositam et sic cōcordat cū
ista hoc satis placet ut infra dicā **V**
ti mo uenio ad qōnem Et quero primo
hic dicit qd non ad nouū capitulū 2c
Pro declaratōe. l. quod dicatur nouū ca-
pitulum et quod antiquū in hoc sunt
multe opy. Nam quidam recipiūt no-
uū capitulum et antiquū ex tempore q'
dam ex re quidam ex causa ex tempore
quia nouum capitulū dicitur ius noui-
ter acquisitum Antiquū ius quod com-
petebat tempe p'me cause Et addūt isti
q' istud ius nouiter acquisitū in p'ma cā
poterat proponi in scda non quod gl.
non placet et uide istam glo. Ista opy.
merito non placet glo. Nā aut ius acq-
ritur de nouo ex causa de p'rito et tūc
potest deduci in p'mo iudicio Et eadem
rōne in causa appellōis ut. l. si te. co. ti.
l. si rem in fi. ff. d' pigno. actio. et. l. si
tibi mandauero lapiccola. ff. man. Si ue-
ro oritur ex causa noua tūc non potest
deduci in iudicio p'mo nec in iudicio ap-
pellōnis ut. l. non potest. s. d' iudic. Et
ideo ista lectu. que p'mittit istud nouū
capitulum produci in causa appellōnis
non in causa p'ma non bene dicit Potest
tamē hec lectu. aliter tangi ut illud qd
dicit sed ante potest 2c nō intelligatur
ante hoc est in p'mo iudicio sed intelli-
gatur āte. s. ius quesitū quasi dicat ius an-
te quesitum potest in causa appellōis p-
duci Ius postea quesitū non et isto mō
posset sustineri ista lectu. ut infra dicā
Alii intelligunt nouum capitulū et an-
tiquū ex re ut puta si in p'mo iudicio
petebam bouem in causa appellōis uolo
petere equū uel ex p'te rei Primo excipie-

bat de boue nūc excipit d' equo et istud
dicatur nouū capitulū quasi d' re noua
Sed si super eadez re uolo ius meum fū-
dare ex nouis pbonibz possū et istā lec-
tenz gl. que lectu an sit uera infra dicaz
Alii dicunt nouū caplm ex causa ut i
causa appellōis possū pducere nouas p-
bationes que tendunt ad pbandū illam
causam que in p'mo iudicio fuit deduc-
ta secus si causa uariaretur q'a tunc dici-
tur nouū caplm ut si p'mo dicebaz fur-
tum modo dico uiolentiā hoc nō placet
glo. Cum enim respiciat eandem rōem
uidetur p'tinere ad caplm antiquū Ita
dicit gl. et sic tenet opi. scdm Hoc nō
uidetur uerū Nam scdm uerā opi. qm
tenent omēs de iure nouo et etiā de iure
antiquo post lit. con. non licet act. mu-
tare ut. l. edita actio. s. de eden. et aut.
qui semel. s. quō et qñ iudex Sed scdm
itam opy. induceretur mutatio act. g.
2c. Sed sustinēdo glo. posses dicere sic
in p'mo iudicio admitteretur cumulatio
ut nō in dicta. l. edita actio Ita eadem
rōe in causa appellōis Ad qd rñdeo q'
qñ fit cumulatio diuerse actiōis oportet
q' fiat p' nouū libellū et sic erit noua in-
stancia ut nō in. l. non est nouū de act.
emp. Et sic licet forte iste nouus libellus
posset dari coram iudice appellōis tamē
hoc non p'tineret ad cōfirmandā uel in-
firmandā sniaz p'mā sed ad nouā sniaz
consequendā Vnde illa opi. nō uidetur
usq' quaq' uera Alii ut lac. de are. di-
cunt q' illud dicitur nouū caplm qñdo
snia lata sup p'mo sup eo quod de no-
uo pponitur non parat exceptionē rei
iudicate dicitur ex nouo caplo pendere
ut. l. et an eandem. s. actiones. ff. de ex-
cep. rei iudi. Et est rō dicit ipse quia qñ
snia prima parat exceptionē rei iudicate
In eo q' scdo pponitur lex subuēit ap-
pellanti quia sibi parat p'iudiciū qd nō
est necesse qñ rei iudicate exceptio nō pa-
ratur Ita licet istud dictū sit satis rōna-
bile tamē non est uerū quod ego repio
q' i iudicio cause pncipalis noua causa
pōt allegari in qua snia lata nō pareret
p'iudiciū Hoc pbo p. l. si rem. s. fi. ff.
de pigno. acti. cōiuncta. l. si mater. s.
eadem d' excep. rei iudi. **Q**uid g' dice-
mus breuiter ex p'te actoris omnis arti-
culus et ois actio uel intentio que cām
ppositam respicit uel coadiuuat dicitur
p'tinere ex antiquis caplis et illis cōiuc-
tis admitteretur iste noue pboēs Si uō

act. ppositam non respiciūt nec coadiu-
uāt tunc dicitur nouū capl m Idē dico
ex pte rei oīs exceptio que actionē pposi-
tam respicit dicitur pendere ex ueteribz
Si actionē non respicit dicit nouū capi-
tulū Et scdm istū modū possēt intelligi
omēs opi. que sunt hic Et pbatut ista
opi. in .l. ultima. ff. q. cum eo et in .l.
emilius. ff. de pigno. ubi snia prima in
causa appellōis pōt cōfirmari ex nouis
allegatiōibz et nouis pbatōibz Sedo
est uidendū dicit hic q. in causa appella-
tionis possūt fieri noue pbatōes Quero
utx iste noue pbatōes possint fieri per
testes et uidetur q. sic ut hic et .l. eos. §
i. s. ti. i. In q. rium uidetur in aut. de te-
sti. §. qm uero ubi dicit q. post didicita
testificata nō possūt pducī testes de no-
uo Quidā dicunt q. iste .l. corrigunt p
illā aut. et sic non possit ibi fieri pbatō
per testes Alii dicunt q. illa aut. loquat
in causa pncipali sed in causa appellōis
pnt testes recipi etiam super eisdēz capi-
tulis et istud tenet ibi glo. Istud tenent
Vltramōn. Istud tenent cōiter omēs doc-
to. nostri Nec ob. §. qm uero debetis sci-
re q. duplex est rō quā post apturaz te-
stiū non admittitur probō Primo timo-
re subornationis 2º ppter ydēpitatēz
instancie Nam i alia istancia possūt reci-
pi ut .l. ultima. §. de testi. sed cā appel-
latiōis est alia istancia a pma ut .l. ita
demū et ibi nō. §. d. pcur. g. 2c. Videte
dñi tex. iuris canonici dicit directo q. i.
c. fraternitatis extra de testi. Et iō ego
starem illi decretali ut dicamus sic Aut
testes pducunt sup eisdē caplis sup
quibus fuerant iam recepti et non pnt
recipi quia subest timor subornatiōis sic
in causa pma Aut quis uult recipe su-
per nouis articulis respiciētibz actionē
pma Ita loqtur hic et .l. eos. §. i. s. ti.
i. et .l. in offerēdis in fi. Non ob. qd di-
cis q. est alia istancia quia fateor q. in
alia istancia possūt recipi uolente pte
Ita loqtur .l. ultima. §. de testi. nō in cā
remota et sic loqtur qō nostra Vl aliter
ibi loqtur qm testes fuerunt examinati
coram arbitro qō nostra loqtur qm sūt
examinati corā iudice quo casu illa lex
non habet locum et tetigi in .l. gesta. §.
de re iudi. Non ob. q. pōt dici q. ad ali-
um finē pducunt i pma causa ad aliū
in scda Nam in pma pducunt ut qs
condēpnatur uel ut quis absoluat in se-
cunda pducunt ut snia confirme uel

infirmetur g. 2c. ut in .c. ueniēs extra
de testi. Nam Ryo q. istud cōfirmare ul
infirmare est equipollēs ad condēpnare
uel absolvere ut dixi. §. ti. i. l. eos g. ad
tundē finē pducetur Possemus hic q.
rere an i causa appellōis sit locus reco-
uentioni dicā in autē. et cōsequēter.

Qn prouocare nō est mte

Intam sententiaz

Breuiē dicit snia lata contra
sniaz est ipo iure nulla et ap-
pellare non est necesse hoc dicit
Primo qro exemplū huius. l.

Glo. ponit in reuendicatione quia pri-
mo fuit iudicatū rem nō esse meā 2º rē
meam esse et uide glo. Docto. moderni
rephant istam glo. Nam snie ualere de-
bent si possūt coadiuuari. aliqua sub di-
uisione ar. in. §. quibz. §. in pma consti-
tutōe Sed iste snie pnt coadiuuari hoc
modo quia res i pma snia nō erat mea
tempe secūde snie erat mea et sic non es-
sent contrarie snie Ista opy. nō placet Nā
scdm quod ego puto hec lex debet intel-
ligi qm ex eadē instantia sequūt due sen-
tēcie cōtrarie tunc non ualeat ultima Et
ita loquit hic Et iō in rei uendicatōe op-
time pcedit exēplū glo. ppositū Sed si
ex diuersis instantiis sequeretur diuerse
snie optime ualeret ultima ut .l. duobz
d. excep. rei iudi. et. §. si. plures una sen-
tēcia. l. i. **V**lterius quero que est rō q.
snia non ualeat dicit quidā q. pma snia
facit ius g. scda snia uidetur lata cōtra
ius hec est falsa scdm glo. quia non est
expūs error in snia Preterea extra gl.
snia lata cōtra ius nō redactū in corpore
iuris nō est ipo iure nulla ut .l. cū plat.
ff. d. re iudi. Sed illa pma snia non erat
rēdacta in corpore iuris g. 2c Dicit ego
aliū q. ista rō est ut sit litium finis et in
hoc residet glo. nostre Certe non placz
quia eadē rōne snia lata cōtra iuramen-
tum non ualeret quod est falsū ut .l. di-
caz et eadē rōne snia lata cōtra trāfactōz
non ualeret quod est falsum ut .l. elegā-
ter §. si quis post. ff. d. condi. inde. Cuz
ius iurādū et trāfactio sūt introducte
ut sit lituz finis sicut sententia ut .l. i.
ff. de iure iurando et. ff. d. trāfactōibz
lege fratris **Q**ue ergo est ratio dico sic
Lata snia iudex functus est officio suo
ut de re iudi. l. iudex et. §. de senten. l.
post sniaz Ita lata snia pma pempta ē

prima instancia ut .l. grece .s. et post litē
ff. de fideiul. et .l. cuz apud .ff. iudica.
sol. et .s. de pcur. l. ita demū Vnde si
fertur noua snia apparet q fertur sine
instancia non pcedere libello nō pcedere
cōtestatōne neq alio actu g 2c. ut .s. d
sentē. l. platam Sed si renouaret noua
instancia ualere snia ut dictum est .s.
His premissis op. ff. que sen tē. sine ap
pel. rescin. l. i. in pñ. So. ibi erat dubiū
an esset iudicatum hic non **S**cdō op.
de .l. nam et postea .s. si dāpnet. ff. de
iure iuran. Gl. dicit aliud in iure iurā.
aliud in snia Sed que est rō dic rō est q
iusiurandū ordinatur ad sniaz neq peri
mit instāciā Potest enim et iudex cōdep
nare ad illud qd est iuratū et sic adhuc
instancia durat merito si iudicat cōtra
iusiurandū ualebit snia et snia non or
dinatur ad sniaz sed instāciā perimit
et illi instācie finē imponit Ita debet i
telligi hic **Q**uerit glo. quid si snia se
cunda cōcordabit cum pma Glo. uidet
h tenere q ualeat scda et uide gl. Doc.
tenet qm quod etiā ego teneo p rōnem
quā dixi .s. q remanet scda snia lata
sine instancia Preterea sicut nō ualet trā
actio facta post rem iudicatā .l. post rē.
ff. de transac. eadē rō: snia facit ad idē
.l. si quis aut. ff. de acquir. posses. facit
quod dicimus q quis non pōt deceder e
cum duobz testamētis eadē rōe eadē lis
et idem dubiū non pōt habere duas sen
tētiās q imponāt finem Illa tamē ē po
tissima rō quia instancia est pempta et
illa ratione michi non placet distinctio
Guill. an prima sententia sit condēpnā
toria uel absolutoria quia eadē est ratio
Quero quid si pars que scit latā sniam
esse pro se petit iterū iudicari et iudicatē
stra se Gl. in .c. inter monasteriū extra
d. re iudi. uidet tenere q ualeat et i putz
sibi qui hoc petit Cōtrariū puto nā non
pōt p cōsensū parciū tolli iuris solēpni
tas ut q non detur libellus non pteat
lis et similia ut uidistis in aut. offeratur
d. lit. con. Sed ut dixi ista snia repitur
data instancia non pcedere g 2c. **Q**uō
ecce ego egi cōtra ticiū et succubū pgea
egit pcurator meus et obtinuit q snia
ualet Rō expdictis appet Si quidē pro
curator egi intēptando ul inchoando
nouā instāciā ualeat scda snia et etiā
d. rima Sed si egi sup prima instāciā erit
scda snia ipso iure nulla quia instācia est
pempta ut dixi **V**enio ad aliā matia

que tractatur hic ad explicandum glo.
Sunt formade tres qōes Prima utrum
ille qui appellat a snia nulla eam cōfir
met Scda utq pcedat talis libellus dico
sniam nullā et si qua est appello Tertia
an iudex pñuncians male appellatū ui
deatur cōfirmare pma sniam nullā et h
omnia tractat hic glo. quā uide Circa
pma est clara responsio **A**ut enim snia
est nulla ex defectu consensus ipius ap
pellantis et p appellōz cōfirmatur ut .l.
iii. s. si .ff. rem ra. habe. **A**ut est nulla
ppter defectū et per illam appellōne nō
cōfirmat ut .l. si expsim. ff. d. appell.
Circa secūdū an ualeat talis appellō di
co sniam nullā et si qua est appello Re
perio Inno. uariantē Nam in .c. dilecto
filio extra d. appell. dubitat In .c. con
stitutus de in inte. resti. hoc asserit pro
cōstanti q procedit iste libellus et super
utroq tam sup nullitate q sup iniqui
tate admittitur pōnes simul et semel
Nec ob. si dicis ymo debet eligere ut .l.
quod in heredē. s. eligere. ff. de tri. et .s.
d. fur. l. i. Ro quia illud est uex qn ac
tor est certus sed ibi est actor incertus ne
scit enim qualis sup nullitate pbabit
Ista sua opy. uidetur michi stra casuz
s. de in offi. te. l. contra maiores ubi do
nec pendet iudicium nullitatis non pōt
agi querela inofficiosi et hoc rōne strarie
tatis Quid g dicemus Bī dico sic Aut
quis dicit sniam in uno caplo nullā et
et in alio iniquā et pōt ut .l. carmelia d.
iure patro. fa. hercis. l. quedam mulier
Aut sup eodē caplo dicit nullā et si q
esset appellat et dico etiā tūc q talis li
bellus procedit Casus est in .d. c. cōstitu
tus extra d. in inte. resti. pbat in .d. l.
stra maiores intelligēdo ut .i. dicā An
aut simul et semel possit utrāq cām exe
qui et dare pōnes super utrāq dicēdū
est sic si quidēz cā nullitatis et causa ap
pellōnis ueniunt ex diuersis fontibz Vē
bi grā dico sniaz nullā ex defectu solēp
nitatis ul ex defectu iudicis uel litigā
tis et eam dico iniquā respectu tenoris
snie tunc in psecutōne non possū michi
cōtrariū esse quid enim repugnat reuz
fore minore et q ego probē de iure meo
et pōt intelligi opy. Inno. quā cōis con
suetudo obseruat Sed si causa appellōis
et nullitatis procedūt ex eisdē fontibus
ita q haberet necesse michi strariari i p
cessu tūc debz pcedi sup nullitate pmo
et in appellōne tps nō currit ut dicam

in .l. extra maiores .s. d' inoffi. testa. Na
ibi psequendo querela non possuz mitti
in possessione hereditatis forte addite et
sic testm esset ualidu unde esse michi con
trarius consuetudo istud obseruat et istud
teneatis Circa tertiu an iudex appellois
pnunciando male appellatu cofirmet sen
tentiā nullā Glo. distinguit Aut iudex
inseruit causā quare pnunciavit male ap
pellatu quia snia nulla et nō confirmat
eaz secus qñ sic simpliciter ut hic habetis.
Cōtrariā gl. habemus in .l. si expsim. ff.
de appell. Dy. dixit sic Aut ille qui ap
pellauit sciebat sniam nullā et cofirma
bitur ut hic secus si ignorabat ut i glo.
cōtraria et hac opy. tangit Specu. i ti.
de sen. §. iuxta Sed hec opy. nō ē uera
nam confesus ptis non pōt ualidare sen
tentiā ut ualeat ut snia bene tamē pos
set facere q ualeret ut pactū ut .l. ii. C.
cōmunia ut usq. iudi. Simile dicimus i
testamētis ut .l. non dubiū. ff. d' testa. li
cet glo. uideat aliud notare in .l. i. §. q.
pro sua iurisdicōe et male ut ibi dicaz
facit qd nō in .l. si diuersa .s. d' trasac.
Vel aliter dixit. dy. Aut in appellōne
fuit deductū de nullitate et uidetur con
firmare Ita loquitur hic glo. al' secus ut i
glo cōtraria Et scdm hoc male dicit ista
glo. in eo qd dicit maxime si appellator
zē Ista opy. non uidetur esse uera quia
in causa appellōnis uenit causa nullita
tis etiā si non dicatur ut .l. quedaz muli
er fa. herdis. et .l. cornelia d' iure pa. un
de alii se rferunt ad processū Aut quis
est prosecutus causā nullitatis aut non
breuiter uidetur michi sic dicendū Quā
doq. snia pma ē nulla ipso iure expresso
errore in snia tunc iudex appellationis
non potest cofirmare quia esset idē error
in secunda sententiā qui erat in prima
ut .l. i. §. que sententiā sine appellatione
rescindiē et dixi uobis d' errore calc. l. i.
Si uero erat nulla alia causa et tunc si q
dem iudex dicat simpliciter appellatiōez
non tenere et pnunciavit appellatum esse
Nec adiciat bene appellatuz seu rite seu
iuste iudicatū tunc pma snia nullo mō
uidetur confirmari quia eius xba nullo
mō sonāt Et xba snie debēt stricte intel
ligi p ut iacent ut .l. i. §. si plu. una se
tentiā de libe. ca. l. diuus et .l. si a te de
exc. rei iudi. et sic ista glo. simplr male
dicit Sed si adiceret iudex in snia pnun
cio bene iudicatū et male appellatū tūc
bene uidetur confirmare sniaz ut .l. eos

s. de appell. Sed an anteq. ille qui appel
lauit phibeat poterit dicere de nullitate
Byo. si quidē dixit dico sniaz nullā et si
qua est appello p ut ibi dicitur in glo.
uel causā nullitatis expsse psecutus est
tunc itez de nullitate qri nō poterit cū
semel sit iudicatū et qsitum ut .l. ii. §.
si ex fal. instru. et de fi. instru. l. fi. Sed
si de hoc non fuisset dictū neq. qsitū po
terit de nullitate postea dicere ar. l. eum
qui .s. d' inoffi. te. et habes d' hoc hodie
casū in .c. i. de re iudi. In clemen. Nec
ob. si dicis In appellōe uēit nullitas etiā
si non expmatur quia dico q uenit inci
denter et ea que incidēter ueniūt in uno
iudicio si plene non examinatur non no
cent in alio ut .l. sed si qndo. ff. de exc.
rei iudi. et nō in .l. penul. ff. de his qui
sunt sui uel alie. iuris Et ista sufficiant
circa nullitatē que uenit in appellatione
Videndū est qñ de nullitate agiē princi
paliter et est uidendū qliter practicatur
hec lex quō et qua forma dicebat ista se
tentiā nullā **R**endeo de nullitate snie pōt
queri duobz modis. **N**o mō p modū
exceptionis opposite contra executionē
et iste modus uidet intētatus hic quod
apparet ex rñsione principis dum dicit
Cuius rei pbatōne si pmpam habetis
nam ut dixi uobis in .l. fi. §. si ex fal. i
stru. exceptio nullitatis tūc impedit ex
ecutionē qñ qd est pbare patus i pñcti
Ideo dixit hic impator si pmpatā zē qñ
dicat al' ista exceptō executionē non im
pediret Sed in ista exceptione si reus suc
cumberet non prohiberet postea ordina
rie agere de nullitate Et eodem modo si
actor succūberet non prohibetur postea
agere extra ordinarie et petere sniam cō
firmari ut .l. a diuo pio. §. si sup. rebz
ff. de re iudi. Secundo modo de nullita
te cognoscitur dato libello pñcipalitē su
per hoc Et istos duos modos scilicet ex
ceptōis et pñcipalis petitiōis ponit gl.
ff. que senten. sine ap. re. l. i. circa pñcipi
um Et scdm hoc posset intelligi hec .l.
Quero g quo iure agitur quando pñci
paliter petitur sententiā pronūciari nul
la Inno. uidetur dicere q officio iudicis
extra de offi. iudi. c. ult. uidetur proba
ri. ff. d' fer. l. i. §. i. et .l. i. e. l. i. pater tu
us et hac .l. scdm istam lectu. **Q**uero
Secundo coram quo iudice debebat agi
de nullitate dic q coram ipso qui iudica
uit uel corā superiore scdm ea que dixi
s. quō et qñ iudex .l. si ut proponis.

Quero quid si datur libellus super nulli-
 tate nec probat ille qui agit utrum possit
 iudex confirmare sententiam vel debeat simpli-
 citer conventum absolvere ab illa petitione
 Inno. in c. cum contingat extra d. offi.
 deleg. in gl. magna dicit q. non potest
 confirmare sententiam Ego dico q. potest co-
 firmare sententiam etiam ex nova causa et po-
 test novas probationes et novas allegationes
 audire sicut in causa appellacionis hic est
 tex. si recte inspicatur in l. i. §. i. que
 sen. sine ap. re. Item puto q. sicut iudex
 appellacionis omnia attentata pendente ap-
 pellacione ex suo officio reducit in pristinum
 statum ut l. cyrographis. §. i. ff. d. ad
 mi. tu. et ff. nil no. ap. pen. per totum
 ita iudex nullitatis potest omnia attentata
 pretextu illius sententie revocare ut l. absen-
 tem de actu. facit ad hoc extra de pcur.
 c. ex insinuatione et quod ibi no. p. Inno.

Quero utrum si persecutus est unam cau-
 sam nullitatis et succubuit possit postea
 persequi aliam quidam dicunt q. sic ut
 dicto. c. ex insinuatione michi videtur di-
 cendum q. causa nullitatis est similis cause
 morte super actione reali nam sicut domi-
 nium alterius rei non potest esse meum ex plu-
 ribus causis diversis temporibus concurrere
 tibus ut l. iii. §. ex plurimis d. acquir.
 poss. Ita sententia non potest esse nulla ex plu-
 rimis causis concurrentibus diversis tempo-
 ribus quia quod semel est nullum postea va-
 lidari non potest ut ff. d. iniur. rup. et
 irri. testa. l. nam nisi x. post defectum Et
 ideo si quidem sententia fuit dicta nulla sim-
 pliciter nec fuit expressa causa licet una
 tamen causam persecutus fuerit iudicatur
 sibi in omnibus secus si causam unam tantum
 expressit in libello ut dicimus in reali ut l.
 si mlt. §. i. et l. an eade. §. ac. d. exc. rei
 iu. Quo utrum sicut deprehensus potest dice-
 re sententiam nullam principaliter agendo Ita
 victor possit principaliter agendo petere
 sententiam confirmari Doct. decretorum dicunt
 q. sic Et habent de hoc Rubricam de confir-
 matione utili vel inutili que statim seq-
 tur post titulum de appellacionibus et dicunt
 q. sicut victus appellat ita victor potest
 petere sententiam confirmari satis hoc puto
 utrum ut victor petat sententiam confirmari et
 victo contra victorem perpetuum silentium im-
 poni p. hoc videtur expressum s. ut lite
 pen. l. si. al. sequetur iniquum Nam si in
 exceptione quando petebat executio reus
 obtinuerit actor nullum habet remedium et
 sic summaria cognitio sibi iudicaret con-

tra l. a diuo pio. §. si super rebus ff. de
 re iudi. Sed tunc est videndum utrum sententia
 nullam possit iudex confirmare Rndeo
 ut dixi super si quidem in secunda sententia non esset
 error iudex posset confirmare eam et ha-
 beret vim ex secunda sententia non ex prima De
 hoc p. decretistas in c. i. extra de confir-
 matione vel inuti. De instrumentis autem ven-
 ditionum et aliis extrajudicialibus qualiter
 petatur cassatio dic ut in l. si sub condi-
 tione d. in diem adiect.

Si causa Breuiter dicit sententia
 lata contra ius constitutionis est ipso iure
 nulla secus si contra ius litigatoris hoc
 dicitur **Op.** de re iudi. l. cum plata di-
 cunt quidam q. debet hoc intelligi si iu-
 dex putabat se contra ius iudicare al. se-
 cus Vel dic dicit glo. q. ibi non fuit ex-
 pressus error Ista est bona solutio ad l. p. ses
 ff. d. re iudi. Ad l. cum prolata sunt alie
 due solutio ualde non. hic sententia fuit lata mani-
 feste q. ius ibi l. q. ius fuit lata tamen non
 manifeste quia ibi erat opus Ita videtur ibi
 intelligere glo. ut hic tex. videtur inuere
 Vel aliter hic contra ius incertum in cor-
 pore iuris ibi contra ius in corpus iuris
 non redactum tene quam uis **Op.** de l.
 seye egresso ff. d. tu. et cu. da. ab his so-
 dicit glo. fallit ibi unde ibi loquitur in
 decreto donationis tutoris hic in sententia Cir-
 ca illud decretum dixi plene in l. is cui
 bonis d. uerbo. obli. et doc. ibi tangunt.

Si ut proponis Causa
 prejudicialis impedit electionem ad mu-
 nera hoc dicit Bar.

Qum magistratus
 Non ualet sententia plurium delegatorum nisi
 omnes sententient hoc dicit De hac mate-
 ria uide plene in l. pomponius scribit.

Quarta ratione Impositio
 mulcte ultra quam iudex possit est ipso
 iure nulla hoc dicit **Quero** an annulletur
 tota sententia An uero pro ea parte in
 q. modum excessit dic ut dixi in l. rei iu-
 di. §. de re iudi.

Qum non eo. Istam l. ha-
 buistis in l. si ut proponis quo et quando
 iudex Breuiter h. d. Sententia que non fuit
 lata in termino pemptorio est ipso iure
 nulla h. d.

Menales Sententie late p̄cio sunt
ip̄o iure nulle sec̄g si esset late gr̄a. h. d.

Sil pater Breuiter dicit defec-
tus etatis facit nōiationē ad munera ip̄o
iure nullā hoc dicit Vide glo. et tex.
q̄ p̄ offi ciū iudicis qd̄ est ip̄o iure nullū
collitur quantū de facto p̄cessit qd̄ nō.

Veteranus Breuiter dicit Ve-
teranus si eligitur ad munera non tenet
electio nec est appellare necesse. h. d.

Om̄nem Breuiter dicit Si uictor
appellationē p̄sequitur uictor non potest
appellare p̄pter cōdēpnationē expensarū
obmissam sed iudex de eo iudicare debe-
bit Idem si non p̄sequitur hoc dicit nō. l.

Nota quod dixi in sūmario **S**ec̄do nō
q̄ hic uidetur casus q̄ a taxatione expen-
sarū possit appellari ibi uel minus qm̄
oportuerit uisa est **C**anoniste tangūt
istam. q̄ nescio quid dicāt Hic uidetur
casus circa prin. Quero qd̄ si uictus nō
appellauit An uictor possit appellare p̄
sumptibus Quidā dicunt q̄ non et di-
cunt q̄ hic est casus in hac. l. sc̄do r̄sō
et sic hanc. l. intelligunt q̄ in p̄mo casu
uictus appellauit in sc̄do non Et ponit
hec lec. in glo. puula sup̄ x̄bo introdu-
cendo. Ista lect. uidetur fuisse hug. ut
tangitur in glo. p̄cedenti que p̄ nostros
doc. nō tenetur ymo uidetur q̄ tūc uic-
tor possit appellare q̄ nullū aliud reme-
diū sibi remanet quo sibi succurratur in
sumptibus ut. l. terminato de fruct. et
lit. expen. p̄ hoc uidetur casus supra de
usuris. l. In bone fidei **S**ecundo quero
an iudex qui cōdēpnationē expensarū
obmisit teneat p̄ci glo. hic dicit q̄ sic in
gl. parua sup̄ x̄bo et si citat Hoc intel-
lige uer̄ si fuit petita cōdēpnatio expen-
sarū al̄ sec̄g ut. l. iii. §. hoc aut̄ iudiciū
ff. de damp. infec. et ibi h̄ dixi et ibi p̄
dy **T**ertio q̄ro in quo differat p̄mū re-
sponsum a sc̄do responsō R̄sō tres sunt
lectu. Prima quia in p̄mo casu uictus
appellauit et p̄sequitur In sc̄do cāu
appellauit et nō p̄sequit̄ et sc̄dm hāc
uobis posui casum Secunda q̄ in p̄mo
casu appellauit in sc̄do non Ista uo-
bis reprobauī Tertia est lectu. nostros
docto. satis notabilis uidelicet q̄ p̄mo
cāu uictor uolebat appellare q̄ obmisit
cōdēpnationē expensarū In sc̄do uole-

bat appellare quia obmisit cōdēpnare
reum in una ex rebus petitis uel in uno
articulo cum petitis plures articulos cō-
tineret et responderetur q̄ non pōt ymo
iudex super toto cognosceret Et ita intel-
ligūt hic docto. Bar.

**nozum
appellationes non recipiunt**

Eius qui Contin-
ua ut in glo. uerus contu-
max non appellat hoc
dicit **O**p. de. l. ab eo
supra quō et qm̄ iudex
ff. de iudi. l. i. §. i. So. hic loquitur in
uero contumace ibi in ficto Et dicit uer-
us contumax sc̄dm istam glo. qui p̄so-
naliter citatus non uenit de hoc nō. in. l.
ex consensu in fi. ff. d̄ ap. et. l. fi. §. de
in integ. resti. Plene per Cy. in. l. p̄per-
andum. §. si autē. §. de iudi. Op. de. l.
creditor. §. iussus. ff. d̄ ap. So. ibi fuit
contumax in non restituendo hic in nō
ueniēdo que sola cōtumacia punitur ut
appellare nō possit Et per hoc dicit gl.
q̄ contumax in non iurādo de calūpnia
pōt iurare Idem uidistis nō. in. l. ii. §.
fin autē reus. §. de iura. calūp. et in. d.
l. creditor. §. iussus **O**p. dicitur h̄ sū-
marie negō p̄scrutato ymo uidetur
q̄ debeat plene cognosci ut. §. de iudic. l.
iudices et. l. p̄perandum eo. ti. Glo. sol-
uit tribus modis Primo q̄ sūmatim iō
dicitur quia una pars est absens Vnde
respectu absentis dicit sūmatim respec-
tu p̄ntis cognoscit̄ plene sc̄dm istū mo-
dū loquēdi Intellige gl. q̄ est in. l. fulci-
nius. §. i. qui ex ca. i. pos. ea. ubi dicit
q̄ ad uenditōnem p̄ceditur negotiō sū-
matim cognito Intelligo sūmatim respec-
tu absentis quia respectu eius semp̄ di-
citur sūmatim sed respectu p̄ntis semp̄
cognoscitur plene ut uidebitis in. l. fi.
§. d̄ bo. autē. iudi. pos. Secundo modo
soluit glo. q̄ hic erat causa in qua suf-
ficebat sūmaria cognitio Et uide gl. et
ex hoc habes q̄ in actiōibz in quibz suf-
ficit sūmaria cognitio uerus contumax
non appellat Tercio modo soluitur q̄
debet cognosci plenarie ut in contrariis
nec. ob. hic tex. quia istud aduerbiū sū-
matim respicit sequentia quasi dicat an
appellatio recipi debeat ul̄ nō debet cog-
nosci sūmatim si sup̄ negotiō p̄ncipali
sūmatim cognoscetur Ista lec. non pla-
cet gl. quia an appellō sit recipienda ple-

ne debet examinari et uide glo. Et hoc
nō rogo te q iudex non debet respuere
appellōez nisi causa cognita et sic debz
fieri partibus citatis et conuocatis ut. l.
in cause. §. in cā cognita. ff. de mino.
Et ppter hoc si iudex reiciat appellōem
incontinēti ab ista reiectione posset apel
lari.

Obseruare Breuiter dicit Ad h
ut quis non possit appellare regitur q
sit cōuictus et sponte confessus si quod
eoz defecerit appellatio admittet h di
cit **N**ota q hic uidet esse caus q ma
leficiū pōt pbari p instrm Istam qōnem
disputauit Iaco. de are. quā Cy. ponit
in. l. sciant. s. de pba. Dixi uobis anno
in. l. in senatus i prin. ad turpill. **O**p.
de. l. constitutiones. ff. de appel. et. i. de
rap. uir. l. i. So. fallit in casibus in qbz
condēpnatus nullo mō appellat qui po
nūtur in illis. **I**tem op. de. l. nō ta
men. ff. de app. et. s. de epi. audi. l. adi
ros So. ibi non fuit confessus uel fuit
confessus post sñiaz uel ibi nō fuit uic
tus **I**tem opp. de. l. i. §. diuus. ff. de
qō. So. confessio facta metu tormētoz
non nocet nisi in ea pseueret Ita debetis
hoc intelligere **Q**uero utqz hec lex ha
beat locum in aliis casibus q in his qui
enumerātur hic Quidam dicunt q non
quia cuz ista. l. sit odiosa et sic restringē
da hic uidetur glo. tenere qrium et i. l.
creditor. §. iussus de app. et. l. nō tamē
e. ti. et istam partē credo uerā p. l. absti
nendū. i. e. ti. et ibi uidebitis **S**ed qro
ad quid pōt appellare confessus Rñdeo
q poterit reuocare confessionē in causa
appellōis si non reuocauit in pma ut. l.
i. s. de erro. aduo. Et nō. in. l. creditor
§. Iussus de appell.

Nulli officialium Offi
cialis alicuius iudicis a sñia cōtra eum
data de delicto cōmissio in officio p eun
dem iudicē ab illo iudice nō appellat se
cus si in alia causa fuit uictus hoc dicit
hic fuit qō Est ne uerz indistincte q of
ficialis condēpnatus a sindico nō appel
lat Quidā dicunt q sic p hunc textum
Ego repio istam. l. limitatā Primo q
q hic loquit qñ est condēpnatus crimi
naliter de delicto cōmissio i officio et ita
sentit hic glo. Scdo in eo q hic dicitur
ppriū iudicis q ista lex non habet locū
nisi qñ nuncius uel notarius uel assessor

cōdēpnatur ab illo iudice cuius erat of
ficialis Nō enim pñit q iudex ferat
contra eum iniquā sñiaz nisi clare repiit
set delictum Ista fuit opi. Placē. quam
Azo. ponit hic in sūma sua Et glo. iu
ris canonici intelligūt ita. l. hanc. ii. q.
i. c. nulli iudicū ubi ē canōizata ista lex

Obstinendum Debitor pu
blicus uictus nō appellat. h. d. Quō
quid uelit dicere dum dicit publici aut
puati dicunt quidā puati. l. patmonii
impatoris quidā alii dicunt puati. l.
cuiuslibet Sed tunc ista uideretur cōtra
regulam in. l. maioribus. s. de ap. sed i
tellige hic confessos. i. cōuictos et sic nō
poterit appellare ut dixi i. l. obseruare.

Ab executione Ab executio
ne non pōt appellari nisi excedatur mo
dus in exequendo et tunc res mobiles et
fructus rei immobilis sequestratur et ppe
am appellans punitur. h. d. **O**p. s.
de ap. l. in maioribus So. dicit glo. ab
executione facti non pōt appellari ita ē
casus hic Sed si iudex pronūciaret sñiaz
exequēdam uel non de hoc posset appella
ri ita loquitur. l. cōtraria Et uide gl. p
mam Idem nō. in. l. ab executōne. ff. de
ap. Ex quo nō. q ab intlocutoria q fer
tur post diffinitiuam sñiam appellatur
Op. s. de prohi. sequest. l. i. **S**o. hic est
speciale **I**tem Op. s. d. ap. l. appellōne
So. ut in gl. quā nō bene Ex quo nō q
si aliquis capitur ppter debitū et ab ip
sa captura appellatur non debet statim
relaxari sed pendēte appellōne debet reci
neri sicut dicimus hic de alia re mobili
que debet poni in sequestruz **I**tem Op.
cōtra pñicta de. l. impatores. ff. de ap.
So. ibi timebatur de dilapidatione fruc
tuū al. secus **O**p. ad finem et uidetur
q alia pena puniatur ut. s. de appel. l.
eos. §. ne temere et. l. iudicibus. co. ti.
Respondeo ibi dixi in dicta. l. iudicibus
Quero qualiter excedatur modus in ex
equendo glo. ponit q pōt esse res pectu
rei i qua fit executio res pectu qntitatis
p qua fit. res pectu cause que erat excep
tio que poterat opponi in executiōe ut
patet Et nota ex hac glo. unū q in cas
ibus in quibus dixi posse exceptionē op
poni post sñiaz ut. l. i. s. de iur et fac
igno. possūt opponi etiā post qdrimestre
tempus Ita tenet hic glo. et mirabiliter
sup xbo excedat circa mediū **Q**uero

an ab eo qui male int'pretat suā sñiam
possit appellari dic ut in gl. et casus est
in .l. ab executione .ff. e. **Q**uidē hic si ap
pellat ab articulo q̄ro quid appellatē hic
articulus plures sunt opi. et inter alias
est una q̄ articulus appellatē ab int'locu
toria Vnde appellans ab interlocutoria
pperam succumbens punietur pena hu
ius legis Bar.

Quiscus Ne testamentuz
aperiat et scriptus heres in possessione
mittatur appellari non potest. h. d.

Inte Ab int'locutoria appellari
non pōt. h. d. **O**p. ff. de ap. recip. l.
ii. ff. qui satis da. cog. l. arbitro sup d'
ap. l. si quis appellone. ff. de minor. l.
intra utile per quas. ll. dicunt quidā q̄
regula est q̄ potest appellari ab interlocu
toria fallit hic in istis iudiciis qui hic
nominantur Glosa nostra tenet contra
rium et ad dictam legem respondet Tu
autem ut omnia complectaris dicas sic
Aut interlocutoria pfertur post diffini
tiuā et pōt appellari ut habuistis nō. in
l. ab executione. s. e. Aut pfertur ante
et tunc aut nulla alia diffinitiva sperat
et pōt appellari ut. l. ait p̄tor. s. p̄mit
titur. ff. de minor. Aut sperat alia dif
finitiva et tunc aut grauamē illatū ab
interlocutoria non pōt repari p̄ appella
tiōz a diffinitiva et poterit appellari ut
l. ii. ff. de app. reci. et qui satis da. co.
l. arbitro Aut pōt reparari et tunc aut
est talis interlocutoria que perimit totū
negociū et poterit appellari ut. l. intra
utile. ff. de minor. Aut totum negociū
non perimit et appellari non poterit ut
hic et. l. ii. s. de epi. audi.

Nec publicam Publicus de
bitor manifeste cōuictus non appellat
hoc dicit. Bartolus

Repetitio appel more inducitur

Entinua ut i glo
tiam post.
Instancia cause appella
tionis ad heredē transit
hoc dicit **O**pp. i. l.
pxi. et. l. iii. Solo. ibi
fuit appellatum in causa criminali hic
in ciuili De ista materia qualiter instan
cia trāseat ad heredē uel successorē dixi
uobis in. l. si eum hōiem. ff. de fideiuss.

Eius qui Scdm lec. magis nota
bilem Breuiter dicit Ab annotatiōe pōt
appellari Et appellatiōe pendēte morte
rei pena extinguitur hoc dicit Op. i.
l. pxima. So. quandoq̄ ab ipsa annota
tione appellatur Et tunc habet locū ista
l. Quandoq̄ appellatur a sñia lata sup
crimine p̄ncipali et ita habet locum. i.
l. pxi. Quero qualiter fiebat ista ano
tatio dic ut ibi habes in glo.

Sil is qui Ademptio ex p̄ssa
bonoz morte appellantis non perimē
secus in tacita hoc dicit **C**irca hanc le
gem formo unā q̄em Quid si in crimi
ne in quo tacite uenit bonoz ademptio
Iudex expresserit ademptionē bonorum
Doct. ultramon. tangunt istam q̄em
Et dicunt q̄ tunc expressio nichil opat
ut. l. iii. ff. dele. i. Idem postea disputa
uit dñs Bartoludus de pratis nec recor
dor quid determinauit Tamen contra
istam determinationē uidetur casus in
hac. l. in fine ibi sola capitis pena 2c.
Nota ergo p̄mo hic in fine q̄ reus erat
dampnatus de crimine capitali et bona
adempta quo casu non erat dubiū taci
te sequi ademptionē bonoz in. l. i. i. fi.
ff. de bo. damp. et. e. ti. l. ii. i. ad idem
ff. e. l. i. Vbi loquitur de dampnato i me
tallū seu deportato Breuiter dicemus sic
q̄q̄ ademptio bonoz exprimitur p̄ eū
modū per quem inest ut puta accessorie
ut condēpno eum ad mortē cum adēp
tione bonoz et tunc ex p̄ssio nichil opa
tur ut. ff. de le. i. l. iii. et de fideiuss. l.
rectis Quādoq̄ exprimitur p̄ aliū modū
ut puta p̄ncipaliter uidelicet condēp
namus eum ad mortē et bona adimus
tunc ex p̄ssio opatur hic est casus hic et
l. i. ff. e. Bartolus.

Sil pater Causa appellatiōis
sup muneribus p̄sonalibus morte finit
hoc dicit si fieret q̄o abbacie uel ep̄atus
finitur morte ep̄i uel abbatis

Quamuis Mortua ancilla du
rat causa p̄pter peculiū hoc dicit Simi
le habes in. l. utiq̄ de rei uen. dic ut ibi

Sil unus Singularis est et ha
bet duas p̄tes Et hoc dicit ultra id tem
pus quod datur appellati heres eius ha
bet quatuor mēses hoc dicit Prima par

ticula que est clara Ista scda legitur du
obis modis Vno modo scdm glo. alio
modo scdm doct. magis nō. Scdm gl.
breuiter dicit Dicit quatuor mēses elap
so tempe quod heredibus datur ad deli
berandū nō currunt hoc dicit Scdm alt
os Vel aliter breuiter heres ultra tēpus
datum ad deliberandū p. l. cum antigo
ribus habet quatuor mēses hoc dicit se
cundū doct. Prima lectura magis uide
tur amica littere.

metum iudicis non appellauerunt

Sil contra Presūp
tio iusti timoris cessat
in curia principis hoc
dicit. Simile in lege nō
est uerisimile. ff. q. me. causa.

His qui Qui obmittit appellōz
absq. iusto timore acquiescit sñie qui ue
ro iuste timuit protestatione de hoc tpe
legitime facta ac si appellasset audietur
hoc dicit. Nota ego de uirtute huius
protestationis quia facit habere perinde
ac si appellasset simile habetis in. l. d. pu
pillo. §. si quis ipsi de damp. infec. Et
qualiter iustus metus pbetur ibi plene
dixi Bar.

*Si unus ex pluri
bus appellauerit*

Sil iudici Cause cō
munitas et defensionis
paritas facit ut sñia in
causa appellōnis dicta
pro uno aliis prosit. h
d. Tene menti istam legem ad unā prac
ticaz quā habui al. producit unū instru
mentū super quo iam fuit facta cōdep
natio Ego possum ibi facere articulum
q. instrumentū illud de quo fit mentio
in sñia et instrumentū quod hodie pdu
citur est unū et idem Et uide tex. et si i
si uariantur fines seu possessores finiu
ex cursu temporis certe fiet talis articu
lus q. possessio que hodie est posita inter
tales fines est una et eadem quid repug
nat certe nescio Et ideo ad hoc ut cōclu
das facias positiones tuas tales quales
dixi tibi Et idem fit de persona qn con
cluditur q. aliquis est hodie homicida
Tu uis cū defendere q. ille occisus erat
exbāntus Et qñq. est uariatio in nomi
ne inter bannum et inquisitionem facias
positionē q. ille qui uocabatur sic in inq
sitione et ille qui sic uocatus est in banno

aret eadem persona quod nō. quia costi
die practicatur Bartolus.

Sil in una Vides ergo q. licz
appellatio facta ab uno prosit alteri tñ
restitutio facta uni nō prodest alteri ga
datur fauore minoris etatis Bar. *Si de
momentanea possessione
fuerit appellatum*

Quam de pos
sessione A senten
tia lata super possessio
ne non potest appellari
causa proprietatis integra manente hoc
dicit. Querit glo. quid uult dicere d.
possessio et eius momēto d. quo dic ut
in gl. Querit 2º q. dicat momētanā d.
quo dic ut in glo. Et illa est uera quia
momento est permansura penes posside
tem. His premissis Op. s. de ap. l. i.

So. ibi appellatur rōne ordinis obmissi
Vnde non appellatur rōne sñie late sup
possessione. Op. Secundo d. l. et i. ma
ioribus de ap. So. speciale est hic Op.
Tertio de. l. si quis in tantam infra un
de ui So. ibi possessoriu habet in se cau
sam proprietatis merito potest appellare
Queritur pmo Vtq. hec. l. habeat locū
in omni possessorio retinende Veritas ē
q. habet locum in possessorio recuperande
uel adipiscende possessionis ut. s. quoz
ap. non rec. l. quisquis et hac. l. in fi.
ibi possessionis reformationem 2c. Ex
quo tex. apparet scdm positionē glo. q.
hec lex habet locum etiā cū de adipiscen
da uel recuperanda agitur. Querit utq.
sñia lata sup possessorio sit diffinitiuā
uel inelocutoria Quidam dicebant eam
inelocutoriam quod est falsum. Nam
cum in ea lis debeat contestari et proce
di ordine iudiciario ex ea sequitur sñia
diffinitiuā ut. l. incerti infra de interdi.
insti. d. interdict. §. retinende Et hoc te
net gl. tua hic et. l. quod iussit de re iu
di. Vltimo querit glo. An sicut phi
bici e appellatio in possessorio eodē mo
do sit prohibita in inte. resti. gl. arguit
pro et contra dic ut in ea.

*Ne liceat
in una eademq. causa
tertio prouocare*

Sil quis Qui in du
abus appellatōibz suc
cumbit non pōt tertio

prouocare uel supplicare et recusatio iudicis in numero appellacionum non computatur sicut dicitur. **H**abetis hic duo non. Primo quod in illis casibus in quibus prohibita est appellatio et supplicatio. Non. Secundo quod in causa appellacionis quando utraque pars est presens debet lis contestari ut innuit hic textus. ibi ante litteras. con. Et ita intelligunt doctores et allegauit tibi ex de ap. c. interposita et ibi per glossam. **Q**uod de. l. in offerendis supra dicitur ap. et in auten. de ap. §. illud. So. ibi sunt casus speciales in quibus non nisi semel tantum appellare. Quandoque etiam nullo modo licet appellare ut uidistis supra quorum ap. non recit. per totum. **Q**uod. Secundo quod in causa appellacionis non requiratur contestatio ut. l. si. §. illud dicitur rem. ap. So. illud uerum est quando una pars est absens secus si utraque est presens ut hic. **U**ltimus Op. et uidetur quod hic iudex non possit recusari. Aut enim impetrauit eum uictus et recusare non potest. Aut impetrauit eum uictor et non ualet impetratio. Ista distinctio probatur dicitur litteras. cont. aut. offeratur et extra de ap. c. sepe. Hec glossa quod hic uictor impetrauit. Nec ob. c. sepe. quia ibi iuit ad impetrandum ante tempus statutum ab homine huiusmodi tempus statutum a. l. Ultio quod quilibet intelligat quod non liceat tertio prouocare. Hec non licet tertio prouocare. s. ei qui in causa appellacionis succubuit sed posset esse quod super diuersis causis ab eis de partibus interponerentur quatuor appellaciones. **V**erbi gratia Actor in prima obtinuit Reg appellauit et obtinuit in causa appellacionis. Secundo appellauit actor et iterum obtinuit. Tertio appellauit reus et iterum obtinuit. Quarto appellauit actor et iterum obtinuit. tunc reus amplius appellare non posset quia habet primam sententiam et duas appellaciones contra se ideo non licet amodo prouocare.

*In bonis
cedere possunt rubrica*

Qui bonis Cessio bonorum non liberat debitorem. Sed facit ne possit detrudi in carceres sicut dicitur. Hic dicitur quod debitor non liberatur per cessionem. Contra insti. d. act. §. pe. So. non liberatur ipso iure ut hic sed ope exceptionis ut ibi uidetur de glossa. Alibi glossa. tenet quod liberetur ipso iure. A civili remanente naturali ut. l.

ubicumque. ff. de fideiussio. Hec est uera quod quid ibi dicat dicitur. probatur per textum. infra ti. i. l. iii. **Q**uod. quod in alio proficit cessio bonorum uidelicet ne conueniatur postea de postea quesitis nisi in quantum facere potest ut infra eo. l. iii. et. l. is qui bonis ff. e. So. fateor contrarium et quod hic deficit suppletur per illas leges. **Q**uod. Tertio et uidetur quod cessio possit fieri ante sententiam ut. l. pen. ff. eo. Fateor quod et ita debet intelligi textus iste. **U**ltimus Op. et uidetur quod ad carcerationem personae non possit ueniri nisi excussis omnibus rebus et iuribus debitoris ut. l. a diuopio. §. post uenditionem. ff. d. re iudica. So. fateor contrarium et quod hic dicitur quod potest carcerari intelligo excussis prius omnibus bonis ita tenet glossa. expressum. ff. de suspectu. l. iii. §. tutores qui. **Q**uod. d. l. obis super de act. et ob. So. glossa. et bene Fateor quod pro debito quis seruus alterius effici non potest. Sed ille qui ponitur in carcere non efficitur seruus quia soluendo liberatur et etiam cedendo bonis ut hic uidetur licet per statuta tunc accidat contrarium. **U**ltimo quero an ille qui cedit debeat indicare bona sua cogita. Bar.

*ad mactandum
p. s. n. p. p.
m. n. p. p.
m. n. p. p.*

Si quantitatem Qui uult soluere creditoribus potest bonorum cessionem reuocare hoc dicit.

Propter Propter onera civilia bonorum cessio non admittitur hoc dicit.

Si pater Propter debitum contractum in civili officio admittitur cessio que in bonis filii cedentis non preiudicat hoc dicit. Ego sum tutus exceptione contra te creditorem uolo impetrare a iudice quod tibi creditori meo imponatur silentium super illo debito in quo sum tutus exceptione ut. l. aurelius. §. centum de lib. le. et. l. si contendat de fideiussio. Et est textus. hic quod possum implorare officium iudicis ne fiat mihi molestia uel inquietatio. Et sic imponatur sibi silentium quod non.

Legis Iulie Facta cessione bonorum non possunt creditores bona propria auctoritate tenere iure dominii secus si data fuerint in solutum hoc dicit.

Qui et filii Filius familiaris siue habeat castrum peculium siue non potest cedere bonis hoc dicit. **N**os habemus

duas glo. que dicunt q. filio famul. co-
dempnato non pot. fieri ex cutio duran-
te patria potestate sed postea differtur Ita
no. in. l. iii. §. sed utaq. de minor. et. l.
q. si minor. §. q. si seruus. e. ti. Ille glo.
sunt contra istum tex. quia siue filius fa-
mul. habeat siue non pot. fieri executio
quia potest cedere bonis seu poni in car-
cere et hic est casus. Secdo habemus ex
glo. que uidetur uelle q. in peculio pfectio
non possit fieri executio Ita no. In
sti. de nox. §. si. et in. l. si condempnatus
de noxa. ita sentit hic glo. Contrariuz
tenet glo. in. l. filio de peculio Solutio
Veritas est ista Aut filius est condempna-
turus et defelus ita q. in iudicio quasi
contraxit tunc pot. fieri executio in pe-
culio Ita loquitur glo. l. si filio pbat. i.
l. iii. §. Idez scribit de pecul. Aut fuit
condempnatus ut cotumax et tunc secg
Ita loquitur h. glo. et alie sup. allegate
De hoc dixi plenius de omnibz istis in
l. si dubitetur. §. filius de fideiussor.

Qum solito An detur dila-
tio uel admittatur cessio statim maiori
parti creditoru. Inspecto cumulo debiti
uel numero psonar. q. si utriusq. e. pa-
ritas snia benignior admittitur h. dicit
Quero utaq. debitor possit cedere bonis
si uult no. obstante q. creditores uolunt
concedere dilatione quinquenalem Hic
tex. uidet. q. non dum dicit In pncipio
q. electio datur creditoribus Azo. uidet.
hic tenere in suma q. ista electio dat. ab
ipso debitore si uult non aliter et etiam
tenebat Fran. acc. §. e. l. leges in prin.
non enim q. admittetur cessio bonoru
Et sic beneficiu est amplian du.

De bonis auctoritate iudicis possidendis

In bonis Hic est
notabilis casus Breui-
ter dicit Qui debet ha-
bere legata a defuncto
herede pferuntur legata
riis ab eodem hoc dicit Q. Op. supra ad
l. falc. aut. sed cum testor Vbi heres te-
netur ad uniusa legata So. illud hodie
est uer. si inuentariu non fecit ut ibi

Iurisdictionis Creditores
defuncti etiam impetrant separatione bo-
nor. si fide heredis no. sunt secuti h. dicit

Ex contractu Qui cedit bo-
nis ex ante gesto no. potest coueniri nisi
de eo quod postea super lucratus est de
ducto ne egeat hoc dicit Ex hac. l. no.
duo pmo q. qui cedit bonis tutus est ex-
ceptioe ut uidistis. §. ti. i. l. i. Et sic ma-
le dicit glo. in. l. ubicuq. ff. de fideiussor.
que dicit q. tollitur ciuilis et remanet
naturalis. Secdo nota q. hic tex. uide-
tur innuere q. exceptio cessionis bonor.
impedit lit. con. quod apparet ex eo q.
dicit contra iuris roem coueniens Et ex
eo q. dicit Acc. tunc demu iterato pos-
sit considerare couentione quasi dicat an
non potes couenire Et sic actum couen-
tiois impedit De quo dixi in. l. iii. ff.
eo. Alio anno quando legi.

In ciuile No. debet cogi unus
ex creditoribus bona suscipere Et aliis
satis fieri hoc dicit Bar.

Sil bona Si mortuus non ha-
bet heredem creditores in possessione mit-
tuntur hoc dicit Hic dicit si bona defunc-
ti uacare constat quo constabit bona de-
functi uacare Rzo debent requiri hi qui
successuri erant ut. l. i. de suc. edict. de
cur. bo. dan. l. i. et. l. si diu qui ex ca. i.
pos. ea. Et debet regri noiatim hi quibz
proxima causa successionis contingit ut
l. i. circa finem. ff. de uen. inspi. Et dz
eis statui t. minus ad ad eundem uel repu-
diandam hereditatem non minus centu
dierum ut. l. i. et. se. ff. de iure deli. tuc
si nullus appet uidetur constare q. bona
uacet Ita uidetur dicere glo. no. ad tre.
l. factimus Sed an fiscus debeat requiri
h. lex si bene aduertat u. uelle q. no. dicit
enim et afisco non recognoscantur et si
non apparet fiscus non teneris probare
q. constat sed sufficit q. non agnoscat.
Ista pcedunt quantu ad primu decretu
Ad scdm aut decretum i bonis defunc-
ti qualiter poterit coueniri cum non la-
tetur Rzo dabitur cur. bonis qui uedet
p. satisfaciendo creditoribus ut de Cur.
bo. dan. l. i. et. l. si. de priuile. cre. et. l.
ab hostibus in pncipio qui ex ca. ma.

Pro debito Creditores ypo-
thecarii pferuntur Cyrographariis nec
possunt bona uendicare sed possidione
et uenditione debet impetrare hoc dicit
Nota hac. l. no. q. ista petitio peto mi

chi dari bona insolutum non procedit
Item nota quod dixi in sumario

Suxor tua Pro pte qua
creditor succedit debitori extinguit ac
tio pro residuo possunt heredes conveniri
hoc dicit Bar.

In possessionem Missus
in possessione ex primo decreto nunquam p
scribit hoc dicit Bar.

Quam proponas con
debitorem latitante proceditur ad mis
sionem in possessione et postea ad uendi
tionem hoc dicit. Primo quero qualiter
perueniatur ad primum decretum dicit glo.
datur libellus contra debitorem et uide
glo. ii. Istud quod datur libellus practi
catur duobus modis Vno modo quod de
tur libellus super actione principali et reg
citur ut ueniat responsurus Et eo exi
stente contumace tunc datur possessio ex
primo decreto Secundo modo practicatur quod
reus citatur quod ueniat responsurus de iu
re tali Et eo existente contumace tunc de
bitur libellus in quo narretur quod cum reus lepi
us fuerit citatus et exierit contumax pe
tatur interponi primum decretum Et ista
practica ponit Specu. tu serua fori co
suetudine. Secundo Quero quot citatio
nes debent procedere antequam perueniatur ad
primum decretum Rzo debet citari pempto
rie ut. l. ad pemptorium. ff. de iudic. Ita
tenet gl. in dicta. l. si finita. §. iulianus
de damp. infec. Quero Tertio dicitur
hic et cum cum debitorem esse constat qua
liter debet constare iudici de debito antequam
interponat primum decretum glo. hic dicit
summatim in causa uidelicet quod quidam
telligunt per iuramentum calumpnie Et non
per gl. in autem. de exhiben. et intro. re.
§. subscriptum Veritas est quod quantum
ad primum decretum credo quod sufficiat pro
batio debiti per iuramentum cum faciat
modicum preiudicium ita loquitur dicta
glo. ar. l. thesaurus. ff. ad exhiben. quantum
uero ad secundum decretum requiritur probatio
per testes uel instrumenta ut uidebitis in
fra. l. ppx. ideo potest dici tunc summatim
quia fit parte absente et ita loquitur gl.
in. l. fulcinius. §. i. ff. e. Quero dicitur
hic tempe autem transacto peruenit ad secun
dum decretum Quero quantum tempus debet
transire antequam perueniatur ad secundum decre
tum. Glo. ponit opy. Finaliter hic dicit

quod arbitrio iudicis Et istud obseruat con
ter quoniam tempa non sunt per statuta limi
tata. Quero quis est iudex competens ad
interponendum decretum Rzo ille qui habet
merum uel mixtum imperium ut. l. iube
re cauere. ff. de iur. om. iudi. de damp.
infec. l. iiii. §. duas. Quero quomodo bo
norum fit missio Glo. dicit in omnibus bo
nis Hodie per mensuram debiti declara
ti quam statim uide.

Et qui iurat Ista antem est po
lita hic ut determinet et corrigat in ali
quo. l. antiquas. Nota hic quod iudex
ordinarius solus habet potestatem citandi re
ipsum hoc est facere capi personalem. Secundo
nota quod quis non recuperat possessionem
nisi refectionis expensis et prestita satisfaci
one. Tertio nota quod secundum istam autem.
fit missio secundum mensuram seu per mensura
debiti declarati Dicitur hic examinato
negotio qualiter examinatur Glo. dicit
summatim quod intellige ut dixi. §. l. ppx.
Quero utrum fiat missio per quantitatem de
biti ad litteram et non ultra Glo. hic di
cit et bene quod etiam pro maiori quantitate
fiet missio habita consideratione expensarum
factarum et faciendarum Ideo tex. dicit decla
rati debiti. Quero infra quantum tempus
iste ueniens debet audiri Breuiter quicquid
dicat glo. dico quod semper auditur antequam
sit interpositum secundum decretum ut. l.
si finita. §. postea autem de damp. infec.

Quam apud Hec est notabilis
lex si unus ex creditoribus misit in pos
sessionem ex primo decreto eius missio
prodest omnibus aliis creditoribus pre
sentibus infra biennium absentibus uero
infra quadriennium ueniens et debitum
antecedentibus et expensas pro rata re
ficientibus quo tempore transacto non
possunt immittum molestare. h. d. usque ad
§. si autem. Nota quod possessio data
uni prodest ceteris ita quod alii non uo decre
to opus non habent sed possunt uti pri
mo ostensio debito et expensis refectionis quod
est non. Op. de. l. i. et. l. ii. i. qui po.
in pig. ha. Glo. hic tangit est materia mul
cum difficilis Et glo. et doct. distinguunt
inter pignus pretorium et conuentionale In
pignore conuentionali preedit regula qui
prior est tempore potior est iure In pig
nore pretorio distinguitur. Aut sunt
eiusdem tituli Aut diuersorum titulorum
ut non. l. si finita. §. si plures de dap.

infecto et .l. cum unus .ff. co. et .ff. qui
po. in pig. habe. l. si intra p. Dy. in .c.
qui prior de re. iuris li. vi. **E**go con
sueui aliter dicere Nam in creditoribus
hoc est q. uno i. missio statim alii uidentur
i. missi ut .l. qui autem .§. sciendum de his
que in frau. cre. Cum igitur omnes co
dem tempore uidentur i. missi non est mi
rum si non habet locum regula qui por
est tempore quia nullus est prior altero
Sed si esset dare prioritatem et posteriori
tatem qui prior est tempore potior est
i. iure ut .l. si iura .ff. qui po. in pig. ha
be. Plenissime dixi in dicta .l. cum inte
de bo. aucto. iudi. po. Forte dicam uo
bis in titulo Qui po. in pig. ha. Quo
an hec lex habeat locum hodie q. n. do fit
missio pro mensura debiti declarati gl.
hic in quadam so. uidetur tenere q. n.
super xbo. comodati. Contrarium uidetur
per glo. ff. e. l. cum unus Et illa uerior
Quid enim si bona non essent tot quod
sufficerent primo creditori Dic ut ibi
plene dicitur.

In autem Breuiter dicit
si i. missus ex primo decreto ad uenditio
nem p. uenerit debet sibi primo satisfacere
et residuum deponere ut creditoribus po
stea uenientibus et debitum ostendentibus
satisfiat hoc dicit **N**ota q. de pecunia
redacta ex uenditione facta ex secundo
decreto debet creditoribus satisfieri abs
q. aliquo processu facta fide de debito
Et in hoc prodest sibi primu et secundu
decretum interpositum ad petitione ali
orum creditorum **N**ota scdo q. ad
secundu decretum requiritur plena pro
batio per testes uel instrumenta ut p. ba
tur in hoc tex. dum dicit debiti cautio
nem ostendat Et supra proxi. §. dum
dicit certum et faciat 2c.

Et autem Vt cesset fraus de
bet de deposito et uenditione fieri scriptu
ra cum solemnitate hac .l. expressa hoc
dicit Hoc quod dicitur de isto non ser
uatur hodie.

De priuilegiis

Ona Mulier in rebo
propriis potior e. fisco
creditore nisi ex causa
principali hoc dicit
Opp. de .l. satis infra

in qui. ca. pi. ta. contraha. So. Aliud
in rebus dotalibus mulieris Aliud i. p.
priis **V**ltimo Nota dicit glo. q. ille
qui petit reuocari tenuta de aliquibus
bonis que asserit esse sua debet illud pro
bare Et uide glo. fi. quam p. petuo tene
menti Istud est ueruz quando iste res pos
sidebantur ab eo in cuius bonis facta est
missio secus si possideretur ab eo qui pe
tit reuocari illud ita n. in .l. ob marito.
ne uxor pro marito et .l. a diuo pio. §.
si super rebus .ff. d. re iudi. et ibi dixi.

Clamuis Mulier in dote
et fisco paribus passibus ambulant ut
Qui prior est tempore potior sit i. iure.

Cum pecuniam Fisco
preferitur omnibus creditoribus ypothe
cam non habentibus hoc dicit Nota qd
dixi in sumario.

Si debitor Obligatio et pui
legium fisci non extenditur ad bona de
bitoris ante uendita hoc dicit. Nota
q. dixi in sumario quod intellige ueruz
nisi essent ante uendita in fraudem ut i.
fra de iure fisci .l. i. Bar.

Pecuniam Fisco potest re
uocare pecuniam alii creditori soluta
sine usura Pe. dicit qualiter pecunia uni
creditori soluta remittetur Habes ple
ne in .l. pupillus .ff. de his que i. frau.
cre. et .l. si non expedierit de bo. aucto.
iudi. poss. l. deferre de iure fisci

Cum patrem Fisco alie
nata non reuocat per suum debitorem
causa dotis constituende hoc dicit

Si ante Priuilegium fisci po
test transferri per cessionem hoc dicit.
Sed quero que est ratio q. priuilegium
pupilli non trāsfertur per cessionem ut
l. si ex pluribus de admi. tu. Et priuile
gium fisci sic dicam infra .l. proxima.
Bartolus de Saxoferrato legu. doctor.

De priuilegiis dotis

Continua Rubricam ut in glo.
Querit glo. Circa Rubricam sicut dos
habet priuilegia multa **Q**uedam inter
personales actiones **Q**uedam inter ypo
thecarias d. quo priuilegio loquitur hic

glo. Dic q loquitur d' p'ilegio quod habz inter personales de alio uero quod habet inter ypothecarias loquitur infra qui po. in pi. ha. l. assiduis.

Sic debet Priuilegiū quod datur rōne persone ad heredes non transit ad hoc allegatur Op. infra qui po. i pi. ha. l. assiduis §. except. et. l. etia in p'ncipio so. ma. So. glo. non transit ad heredes scilicet ad extraneos ut hic secus si ad suos ut in contrario Et intelliguntur sui hoc est descendentes ex se qm mulier suum heredem non potest habere Ideo quia non habet in potestate filium Modo glosa intrat hic materiam ualde magnam In qua non insisto plene quia tenerem uos nimis. ¶ Quero Primo in realibus actionibus hoc est in ypothecariis quis creditorum preferatur Glosa dicit hic ibi est Regula Qui prior est tēpore potior est iure Tamen fallit In tēpore ypothecaria cui prefertur dos ut in dicta lege assiduis. ¶ Quero Secundo quid de priuilegiis personalibus Glosa dicit q priuilegia personalia extimātur ex causa non ex tempore de hac hic per glosam et. ff. de his que in fraudem credi. l. priuilegia et ibi per glosam Et pē Dy. d' regulis iuris. c. Qui prior libro sexto. ¶ Quero Primo Vtrum priuilegium dotis competit ipsi actioni seu ipsi doti Facit ista Rubrica que dicit de p'ilegio dotis non dicit de priuilegio mulieris Idem uidetur supra de re. ux. ac. lege prima. §. sed ut plenius ibi Ita et in huiusmodi act. damus 2c. Pro hoc facit. ff. soluto mat'mo. l. i. in p'ncipio Vbi dicit dotis causa precipua est et nō dicit aliquid de muliere In contrarium uidetur textus huius. l. in quo mulieres ut untur. ff. de p'ileg. credi. l. dabimus Insti. de act. §. fuerat Iste leges uidentur uelle q p'ilegiuz competat ipsi mulieri non actioni Breuiter ut consueui dicere latius. ff. soluto mat'mo. l. i. Dico hic breuiter Dos habet multa priuilegia Inter cetera habet duo que dantur ipsi mulieri Vnum est priuilegium In p'sonali ut preferatur i personalibus Ita loquitur hic et. l. dabimus de priuileg. credi. Aliud priuilegium est q preferatur ypothecariis habentibus tacitā Istud simpliciter datur ipsi mulieri ut. l.

Assiduis qui po. in pi. ha. In dicto §. fuerat Et ista priuilegia cum dentur persone ad heredes non transeunt et ita loquitur hic Habet alia priuilegia scilicet q habeat ypothecam non dico p'ilegia tam Sed dico ypothecaz simpliciter Et istud datur ipsi actioni ut. l. i. §. sed ut plenius de rei ux. act. Et istud p'ilegiū transit ad quemcūq; actio transit Item hz p'ilegia alia q nō curo examinare h

¶ Quero Vtrum priuilegium dotis possit transferri per cessionem uidetur q non quia que non sunt transibilia ad heredes non sunt cessibilia ut. l. ex pluribus de admi. tuto. Sed priuilegium dotis non transit ad heredes ut hic ergo nec ad cessionarium ¶ In contrarium Mulier et fiscus paribus passibus ambulant ut supra ti. i. l. ii. Sed priuilegium fisci transfertur per cessionem ut supra titulo. i. l. fi. ergo 2c. ¶ Breuiter quicquid Cy. ibi dicat Antequam ueniam ad solutionem questionis oportet uos scire primo Vtrum priuilegium pupilli in actione tutele transeat ad heredes Glo. in. l. dabimus de priuileg. credi. et in dicta. l. si ex pluribus de admi. tu. tenet q transit ad heredes suos ad extraneos non sicut priuilegium dotis quas reprehendit Iaco. de are. per. l. non solū §. si puelle de ritu nup. ¶ Preterea probo alia ratione Priuilegium dotis transit ad heredes suos. l. eiusdem matrimonio secundum ueram opinionem ut. l. Assiduis. §. Except. infra qui po. in pig. habe. et ibi dicam ¶ Si ergo ad heredes suos. l. creditoris tantum et non debitoris ad eos non transiret priuilegiū merito ergo priuilegium pupilli in actione tutele ad heredes proprios ipsius pupilli nō debet transire ¶ Hoc p'misso pro solutione qōnis Primo dico sic q quedam sunt priuilegia que non transeunt ad heredes suos neq; ad heredes extraneos et illa nō possunt cedi ut dicta l. si ex pluribus Quedam sunt priuilegia que transeunt ad heredem suum et non ad extraneum et tunc si quidem cessione fiat ex uoluntate tunc tale priuilegium non transit ar. de hoc in. l. peto. §. predium. ff. de le. ii. Et q dicimus in operis libertorum que non possunt cedi ex uoluntate sed ex necessitate ut. l. libertus operas ¶ Et lege si libertus ante de operis libertorum Notatur in lege si nō sorte. §. libertus. ff. de condi. inde.

Esset querendum nunquid ecōtra
Verum omnia que sunt transibilia
 ad heredem sint cassibilia Dic ut dixi
 in .l. si ita stipulatus fuero de uer. ob.

De reuocandis hys que in fraudem creditorum

Continua ut in glo. et colligitur
 continuatio Clarius infra codē .l. ig
 notū Et ibi uidebitis .

Sil heres Breui
 ter dicit secundū cō
 munem modum le
 gēdi ad eum cui res
 i fraudem sunt alie

nate peruenitur demum bonis princi
 palis excussis hoc dicit **N**ota q

ad actiones reuocatorias peruenitur
 demum bonis principalis excussis

Contra hoc oppo. et uidetur q dis
 cussio non sit necessaria nisi cum agi

tur hypothecaria cōtra extraneos pos
 sessores ut infra de pigno. autē. hoc

si debitor **G**lo. dicit q hic fit reuo
 catio seu discussio ex uoluntate non

ex necessitate fit discussio Non allāt
 aliquid Et uide glo. **D**octores ul

tramon. reprehendunt istam glo. et
 dicunt q de iure antiquo quādo age

batur reuocatoria semper precedere
 debebat discussio ut hic et infra. eo.

Ignoti et .l. Ait pretor. §. i. ff. e.

Pro declaratione huius dico q hec
 lex debet intelligi duobus modis pri

mo q hic creditores hēditarii fuerūt
 secuti fidem heredis uel alias nolunt

impetrare bonorum separationem sed
 uolunt agere reuocatoria Et tunc p

cedit tex. iste plane et est uera opi. ul

tramon. Secundo modo potest intel

ligi q ibi creditores hereditarii uolūt
 facere hanc reuocationem per edictū

de separationibus non secuta forma
 illius tituli De his que in frau. cre.

Et tunc nō est necessaria discussio ut
 l. i. in pncipio et. §. i. ff. d. separat.

et .l. creditores. eod. ti. **I**n casu ta

men esset discussio necessaria ut .l. pe

nultima. ff. d. separat. Et isto modo

intelligēdo posset procedere glosa no

stra. Bartolus Legum doctor

In successione Breuiter
 dicit Ea que sunt data in dotem si
 non sunt obligata neq in fraudem

data a creditoribus non reuocantur
 hoc dicit **N**ota hanc legem quam
 intellige ut declarat optime textus
 in .l. si. §. i. ff. co.

Sil paterna Filius non
 heres pro debitis patris conueniri nō
 potest hoc dicit ista lex quam nota .

Illos H. d. Heres non au
 ditur allegando turpitudinē defunc
 ti hoc dicit **O**ppo. q etiam ipse
 met qui alieauit possit reuocare quia
 ficticia et ymaginaria uenditio non
 est uenditio ut .l. Emptor de aqua
 plu. arcen. Et de regul. iuris. l. yma
 ginaria Et supra plus ualere quod
 agitur per totum titulum Solutio
 quandoq quis dicit alienationem nō
 esse ueram sed ymaginariam et fictā
 Et istud potest optime allegari ut i
 l. contraria Quandoq quis confitē
 alienationem esse ueram sed factam
 in fraudem alterius Et tunc ipse qui
 fecit uel heres eius hoc allegare non
 potest Ibi est tex. hic .

Ignoti Breuiter dicit Bo
 nis principalis excussis reuocantur a
 prioribus titulo oneroso si fraudem
 participauerit titulo lucratiuo frau
 dis participatio non requiritur hoc
 dicit Et hec lex est sūmariū totius ti
 tuli **Q**uerit glo. hic Verum ad re
 uocandum data in dotem scientia re
 quiratur Et respondet glo. q non
 quia est titulus onerosus ut .l. ex p
 missio. e. de actionibus et obli. Certe
 hic debes intelligere q est titulus one
 rosus Vir enim habet dotem pro
 oneribus matrimonii supportandis
 ut .l. pro oneribus supra de Iur. do.
 Mulieri uero dicitur titulus lucrati
 uus ut .l. si. supra de Iure do. Tex.
 probat optime in .l. si. §. i. ff. e.

Sil actu Ista lex loquitur
 duobus modis secundum primam
 lecturam ueram Breuiter hoc intentē
 dit **C**ontra debitorem qui in frau
 dem creditorum est liberatus datur
 reuocatoria in quantum facere potest
 l. actione prima que huius erat natu
 re Hoc dicit secundū uerum intellec
 tum **O**ppo. et uidetur q iste libe
 ratus debeat conueniri in solidum

quia in totum ad eum peruenit libe-
ratio ut .l. querebatur .ff. ad .l. falc.
So. intellige hoc qd hic debitor teneba-
tur ab ipso inicio ea actione que erat
huius nature Et eodem modo dico de
eo quod hic dicit infra annum quia
actio prima erat annalis uel de eo qd
ad eum peruenit conueniretur perpe-
tuo. **A**lio modo legitur qd hic non
nocet fraudatori sed agitur contra
ipsum debitorem liberatum Sed ista
lectura non placet michi Nam ipse
qui in fraudem alios liberauit non
habet beneficium cessionis bonorum
ymo penas carceru patitur ut .l. ul-
tima .§. si .ff. eo .scdm uerum intel-
lectum Et no. per dy. Insti. de acc.
§. si quis in fraudem. **B**artolus
de Saxoferrato Legum doctor.

Expliat Liber Septimus
Incipit Liber Octauus.

Quia in totum ad eum peruenit libe-
ratio ut .l. querebatur .ff. ad .l. falc.
So. intellige hoc qd hic debitor teneba-
tur ab ipso inicio ea actione que erat
huius nature Et eodem modo dico de
eo quod hic dicit infra annum quia
actio prima erat annalis uel de eo qd
ad eum peruenit conueniretur perpe-
tuo. **A**lio modo legitur qd hic non
nocet fraudatori sed agitur contra
ipsum debitorem liberatum Sed ista
lectura non placet michi Nam ipse
qui in fraudem alios liberauit non
habet beneficium cessionis bonorum
ymo penas carceru patitur ut .l. ul-
tima .§. si .ff. eo .scdm uerum intel-
lectum Et no. per dy. Insti. de acc.
§. si quis in fraudem. **B**artolus
de Saxoferrato Legum doctor.

Quia in totum ad eum peruenit libe-
ratio ut .l. querebatur .ff. ad .l. falc.
So. intellige hoc qd hic debitor teneba-
tur ab ipso inicio ea actione que erat
huius nature Et eodem modo dico de
eo quod hic dicit infra annum quia
actio prima erat annalis uel de eo qd
ad eum peruenit conueniretur perpe-
tuo. **A**lio modo legitur qd hic non
nocet fraudatori sed agitur contra
ipsum debitorem liberatum Sed ista
lectura non placet michi Nam ipse
qui in fraudem alios liberauit non
habet beneficium cessionis bonorum
ymo penas carceru patitur ut .l. ul-
tima .§. si .ff. eo .scdm uerum intel-
lectum Et no. per dy. Insti. de acc.
§. si quis in fraudem. **B**artolus
de Saxoferrato Legum doctor.

Quia in totum ad eum peruenit libe-
ratio ut .l. querebatur .ff. ad .l. falc.
So. intellige hoc qd hic debitor teneba-
tur ab ipso inicio ea actione que erat
huius nature Et eodem modo dico de
eo quod hic dicit infra annum quia
actio prima erat annalis uel de eo qd
ad eum peruenit conueniretur perpe-
tuo. **A**lio modo legitur qd hic non
nocet fraudatori sed agitur contra
ipsum debitorem liberatum Sed ista
lectura non placet michi Nam ipse
qui in fraudem alios liberauit non
habet beneficium cessionis bonorum
ymo penas carceru patitur ut .l. ul-
tima .§. si .ff. eo .scdm uerum intel-
lectum Et no. per dy. Insti. de acc.
§. si quis in fraudem. **B**artolus
de Saxoferrato Legum doctor.

Quia in totum ad eum peruenit libe-
ratio ut .l. querebatur .ff. ad .l. falc.
So. intellige hoc qd hic debitor teneba-
tur ab ipso inicio ea actione que erat
huius nature Et eodem modo dico de
eo quod hic dicit infra annum quia
actio prima erat annalis uel de eo qd
ad eum peruenit conueniretur perpe-
tuo. **A**lio modo legitur qd hic non
nocet fraudatori sed agitur contra
ipsum debitorem liberatum Sed ista
lectura non placet michi Nam ipse
qui in fraudem alios liberauit non
habet beneficium cessionis bonorum
ymo penas carceru patitur ut .l. ul-
tima .§. si .ff. eo .scdm uerum intel-
lectum Et no. per dy. Insti. de acc.
§. si quis in fraudem. **B**artolus
de Saxoferrato Legum doctor.

Quia in totum ad eum peruenit libe-
ratio ut .l. querebatur .ff. ad .l. falc.
So. intellige hoc qd hic debitor teneba-
tur ab ipso inicio ea actione que erat
huius nature Et eodem modo dico de
eo quod hic dicit infra annum quia
actio prima erat annalis uel de eo qd
ad eum peruenit conueniretur perpe-
tuo. **A**lio modo legitur qd hic non
nocet fraudatori sed agitur contra
ipsum debitorem liberatum Sed ista
lectura non placet michi Nam ipse
qui in fraudem alios liberauit non
habet beneficium cessionis bonorum
ymo penas carceru patitur ut .l. ul-
tima .§. si .ff. eo .scdm uerum intel-
lectum Et no. per dy. Insti. de acc.
§. si quis in fraudem. **B**artolus
de Saxoferrato Legum doctor.

(octavus)
Inapit riber bredecimus de interdictis;

**Continua ut in Glosa;
Ulm proponas**

Interdicte ne rami arborum noceant per ydemp-
tatem rationis extenduntur ne earum
radices officiāt. h. d. ista. l. **Oppo. gl.**
dicit q ista arbor debeat euelli conditioe
l. si. ff. fini. regund. So. intellige q hec
arbor erat plantata scdm. l. et non con-
tra illam. l. **Tunc oppo. q** legitime
factum est pena non meretur ut. l. grac-
cus. i. de adul. **So. fateor q** ipsa pla-
tatio que fuit facta legitime nō puni-
t sed si radices excrescant et noceant fūda-
mentis illud est q iudicis officii equita-
te reducitur per hanc. l. **Quero q** acti-
one hoc fiat hic sunt plures opy. in gi-
lla est uera q potest agi utili actione de
scnte ex edicto de arboribus cedēdis ex-
tēso ad radices propter ydempnitatē ra-
tionis per hanc. l. **Extra glo. op et ut**
detur q non sit necesse q agatur isto in-
terdicto ymmo qd sua auctoritate pōt
decidere illud quod requiescit in suo ut
l. si autem. §. qui ad ianuam. ff. q ui-
aut clam et. l. quemadmodum. §. si p-
textu ad. l. aquil. breuiter qnq qd ali-
quid imittit in suo a se possessio tamen
cōtra ius mihi debitum tunc necesse est
recurrere ad interdictū quod ui aut clā
aut de no. op. nunc. qnq quis edificat
in suo et pretendit in meo a me possessio
tunc siquidem in meo nō requiescit tūc
recurrendum est ad interdicta Ita loqui-
tur ti. de arboribus cedēdis et dicto. §.
si ptextu Si uero in meo requiescit si
quidem hoc uenit naturaliter ut in radi-
cibus recurrendum est ad istud utile in-
terdictū ita loquitur hic **Si uero eue-**
nit opere manufacto tunc non habet qd
necesse recurrere ad iudicem sed pōt sua
auctoritate destruere ut dicto. §. si p-
textu et dicta. l. si autē. §. qui ad ianuam

et nota in. l. de pupillo. §. meminuisse
ff. de op. no. nunc.

Preses Iudex contra eum qui
non est de suo foro cognitionem non ha-
bet. h. d. de hoc die ut dixi. §. si non cō-
pe. iudi. l. i. Bartho.

Incerti Si petitorium et pos-
sessorium simul intententur debet causa
possessionis prius terminari ut petitorii
questio ordinetur. h. d. **Primo** ponit
dictum 2. eius declarationem 3. ratio 3.
2. respondet ad tacitā obiectionē scda
ibi competentibus tertia ibi ex hoc qrtā
ibi interdicta autem **Oppo. de. l. cū**
fundum. §. si. ff. de ui. et ui. ar. ubi si
mul et semel agitur questio possessio-
nis et proprietatis **Huius** timore sūt
tres opy. in hac materia una est lo. ago.
et Hu. alia est mar. et glo. **Tertia** est
Pe. de bel. peti. primi dicunt fatendo q
nullum possessoriu cōcurrit cū petitorio
nec ob. l. cōtraria qd ibi fuit renuntiātū
petitorio sed hoc est contra rex. illū qui
dicit pene alii dicunt sustinentes eandē
opy. q pendente petitorio potest inten-
tari possessorium sed non econtra ista nō
habent rationem **Prima** istarū opy.
uidetur contra. l. naturaliter. §. nichil
cōe. ff. d. acquir. poss. isti respondent ad
illam. l. multis modis de quibus posui
hic duo **Primo** q ibi inceperat agere pe-
titorio ignorans se possideri ista est diui-
natio uel dicunt q ibi fuerat uictus su-
per possessorio et ista est diuinatione unde
mar. quem sequitur glo. et ista est ueri-
tas dicit q possessorium retinende non
concurrit cum petitorio ita loquitur h
ratio quia esset sibi contrarius qui enim
uendicat rem dicit aduersarium posside-
re qui uero agit interdicto retinende as-
signat se possidere et sic esset sibi contra-
rius idcirco non potest simul intentare
utrunq ut hic et. l. ordinarii de rei uē.
et. l. si de ui. ff. d. iudic. Et si occurreret
q ista duo iudicia proponerētur diuer-
sis respectibus ita q non esset contrarie-
tas ualde bene concurrerent uerbigratia
ago contra te rei uendicatione et dico te
tenere uel possidere naturaliter tūc demū
ago interdicto uti possidetis quia arbor
est mea Ciuilitate certe bene possum quia
non est contrarietas ut dicto. §. nichil
cōe ita tenet glo. in. l. clam possidere. §.
qui ad nundinas eo. ti. et hoc uidet ap

probatum hodie extra de causa pos. et p.
c. pastoralis. **S**ed contra hoc opp. sedz
istos petitorium et possessorium non cō
currūt ratione contrarietatis sed tex. h.
dicit q. hoc est ratione ordinis hoc dicit
etiam in dicta. l. ordinari. so. ratio con
trarietatis facit ut ista duo iudicia siml
nō admittantur ut dictum est ratio or
dinis facit ut possessorium preferat ita
loquitur hic et ista ē uera. **T**ertia fuit
opy. De. q. omne possessorium cōcurrūt
cum petitorio nec aliqua. l. dicit cōtrari
um et siquam reperies nō erit lex. ut re
fert Cy. quando diu. acc. cri. preiudi.
nam non dicit hic q. hoc sit ex necessita
te sed ex uolūtate si enī uellet in se assu
mere onus probandi posset agere petito
rio et possessorio sed ideo hic agitur pos
sessorio quia nō uult i se suscipere onus
probandi in petitorio si enī uellet nulla
l. reperitur contrarium sed certe ego repe
rio q. non possunt concurrere in casibz
obstantibus omnibus regulis impediē
tibus cumulationem. Primo ego reperio
q. possessorium et petitorium electione
tolluntur ut. l. fi. s. de codicill. Item re
perio q. possessorium et petitorium qñ
q. sunt contraria ut dixi sup. scdm gl.
et actiones contrarie non possunt simul
proponi. **I**tem reperio q. absolutoria la
ta in uno qñq. parit exceptionem rei iu
dicatē in alia ut. l. i. s. quedam. ff. eo.
et per Dy. in regula qui ad agendum
de re. iur. li. vi. unde concursus non ad
mittitur ideo tene opy. glo. **O**ppo.
de. l. i. s. interdictum aut. ff. uti poss.
Reo possidenti non datur aliq. actio ue
rum est nisi illud interdictum. **Q**uero
quot sunt actiones que competunt pro
retinenda possessione dic ut in glo.
Quero in quibus casibus habet locum h.
l. istud examinatur in duabus glo. pri
mis positis i hac. l. qd ego examino ple
ne in dicta. l. naturalit. s. nichil cōmu
ne per combinationes qñs ibi facio et dic
ut ibi. **Q**uerit glo. qd si ego ago peti
torio tantum an possim cogi q. agam
possessorio dic ut in glo. **Q**uerit glo.
utrum absolutoria lata in petitorio pa
riat exceptionem rei iudicatē in possesso
rio glo. h. dicit multū bene. **Q**uero an
hoc sit semper uerum Dy. examinat in
dicto. c. qui ad agendum licet in mltis
deficiat sed dic ut plene dixi in dicto. s.
nichil cōmune. **U**ltimo glo. ponit re
gulas interdictorum et uide eam Bar.

S **I** quis Ab initio debet actor
suas actiones pponere hoc dicit hec lex
allegatur q. quis debet in libello actionē
exprimere de hoc dicam in. l. edita actio
s. de eden et per glo. ff. de eden. l. i. circa
prin. Bar.

Quorum bonorum modus

Dictum est. s. de interdictis i genere se
quitur uidere in specie ideo ponitur pri
mo de interdicto quorum bonorum quod
est uniuersale et est adipiscende possessio
nis. **Q**uero quare dicatur quorum bono
rum glo. ista Ryt et bene. **Q**uerit glo.
in quo differt hoc interdictum a peti
tio ne hereditatis et in quo cōueniunt dicā
statim in. l. i. qd glo. hic plene nō tradit

H **E**redi Qui habet
bonorum possessionem nō
possidet ideo pro adipis
cenda possessione debet
istud interdictum pro
ponere et de suo iure docere hoc dicit
Opp. hic innuitur q. hoc interdictū da
tur ad hereditatem sed contra hereditas
est ius in corporale sed hoc interdictum
non datur ad incorporalia ut. l. ii. ff. e.
exponit glo. hereditatem. l. possessionē
reus hereditarium. **O**ppo. 2º et uidet
q. filius preteritus rūpat testm ipso iu
re ut. l. gallus et. l. fi. ff. deli. et post so
ibi loquitur in filio suo petitorio. **O**p.
dicitur hic q. quis debet probare se filiū
contra probatio filiarionis est impossibi
lis ut. l. lucius. ff. de conditionibus et d
mon. So. dico q. est impossibile probari
uere sed probatur presumptiue scd3 for
mam. l. filium. ff. de hiis qui sunt sui
uel alie. iur. **A**udiui tñ dominū la. di
centem q. erat casus in quo filiatio bene
posset pbari utputa uir et uxor fuerāt
incarcerati et reclusi per annū et duo ste
terunt ad custodiam nā illi poterūt testi
ficari de ueritate q. filius ibi natus est fi
lius illius uiri quia alius non intrauit
neq. ingredi potuisset quoniam ipsi ui
disset quod satis pl3. **I**te opp. et uidet
q. quis filius presumatur et non habet
necesse se probare filium sed aduersarius
debeat pbare qñtū ut. l. non nudis et. l.
non epistolis et qd ibi nō. s. de probac.
So. hic filius non erat in quasi possessio
ne filiationis al. presumeretur filius ut
incontrariis Et ideo cauti aduocati faci

unt duos articulos in uuo dicunt ipsi
esse filium in alio q est in possessione fi
liationis q sic habeatur sic reputabatur
et sic tractabatur et sic est unum de pro
prietate aliud est de quasi possessione ut
l. i. §. 1. de. qō. **O**ppo. acta facta i uno
iudicio faciunt fidem in alio inter easde
personas ut nō. in. l. is apud quem. §.
de eden. Sed iste in primo iudicio qñ pe
tit bonorū possēsi. cōtra tabu. pbauit
se filium ergo in hoc 2° iudicio non ha
bet necesse probare so. dicunt quidam q
in hoc 2° iudicio pbat se probasse glo.
dicit q ymmo necesse habz pbare plene
nec obstat q probauit in pmo quia illa
probatio non fuit facta in figura iudi
cii lite cum alio contestā et causa plene
cognita. ut. l. si seruū de bo. po. et de
le. prestan. l. filium. §. si quis. **V**ide
glo. ista glo. uidetur contra. l. iii. §. si
causa cognita. ff. de bo. pos. ubi dicitur
q bo. pos. datur causa cognita ergo pre
citata ut. l. in cause. §. causa cognita.
ff. de mīno. so. quidam hoc fatentur et
istud uidetur tenere Roff. in ti. de bon.
pos. et in ti. de bo. pos. cōtra ta. eius
opy. ego non teneo per. l. seruus. ff. de
bo. pos. ubi dicitur q bo. pos. dat ne
mine petente ergo multo magis parte n
citata nō ob. q dicitur qd datur causa
cognita quia intelligo cause cognitiōez
fieri ad informatiōz iudicis ut plē dixi
in dicto. §. causa cognita ubi plene gl.
examinat Sed cum hodie non sit necesse
q bo. pos. petatur sed cognoscat ut. l.
fi. §. qui admit. ad bo. pos. ergo domi
nus la. bu. dicebat q triplex ē actg pri
mo enim est agnitio bo. pos. contra ta
bu. scdm formam dicte. l. fi. et per hanc
testm nō rumpitur sed consequitur q
ius rumpēdi. Secundus est actg q peti
tur per contra tabu. testm rūpi dato li
bello lib. contescit in querela ut. l. filio
§. i. ff. de inoffi. te. et. §. de coll. l. ut libe
beris tamen in hoc iudicio non fient ple
ne probationes ideo quia fieri sperantur
in interdicto quorū bonorum uel petiti
hereditatis ita loquitur hec. l. Tercium
est interdictum seu iudicium quorū bo
norū uel petitionis hereditatis et de hoc
loquitur hic dico q non placet quia in
interdicto quorū bonorū plene probatio
nes non requiruntur ymmo fit cogniti
o summaria ut hic nō. in glo. ii. et. i.
dicam dico ergo q per solam agnitiōē
factam coram iudice rumpitur testamē

tum si agnoscens habeat ius rumpendi
quod examinabitur postea in interdicto
quorum bonorum summarie et i petici
one hereditatis plenarie et ita loquitur hic
habet de hoc tex. expressum. §. de cura.
furio. l. fi. §. i. **O**ppo. sententia lata
super filiatione facit ius ut. l. i. §. fi. de
lib. ag. ff. de sta. ho. l. i. genuum. **C**um
ergo in primo iudicio fuerit pronuntia
tum super filiatione §. 2c. so. dicit glo.
q in primo iudicio non fuit pronuncia
tum super filiatione Vel dic melius q
ille. ll. loquuntur quando est pronuntia
tum lite agitata a contradicte legitimi
mo al. non facit ius ut. l. cum nō iusto
de collu. dete. sed hic in primo iudicio
contradicte non fuit ergo 2c. **Q**uero
in quo differt hoc interdictum a petiti
one hereditatis glo. hoc tangit sup. Rya
non plene dic plenius q differunt in ori
gine nam petitiō hereditatis est ciuili in
ducta a senatu ut. l. ult. §. de peti. here.
et. l. item ueniunt. §. plane. ff. e. Prima
istud interdictū est de iuris pretorio ut
l. i. ff. e. et ex hoc sequitur alia differētia
quia hereditatis petitiō directa datur he
redi d iur ciuili utilis dat heredi d iure
ptorio i iudicio qd ga directa dat heredi
de iure ptorio. **V**il dat heredi d iur ci
uili Itē differunt i natura nā petitiō he
reditatis est bone fidei ut insti. de act. §.
act. et. §. de peti. here. l. fi. istud iudic
tum est stricti iuris Itē differunt in mō
proponendi nam i petitiōe hereditatis
quis petit se pronunciarī heredem ut. l.
licet. ff. de peti. here. in hoc iudicio seu
interdicto quis petit se possēsozem con
stitui uel possessionē sibi tradi ut hic et
l. i. ff. e. Item differt in modo probandi
nam in hoc iudicio fit summaria cog
nitio ita tenet glo. hic in prin. quā uid
et ē istd maioris utilitatis q sit i hō iud
dicto nam in peti. hered. requiruntur p
bationes uere et liquide in isto iudicio
sufficerent probationes et non ita clare
que semiplene uel saltim psumptiue con
cluderent. **E**t est ratio quia cum ista cā
sit modici pēiudicii quia uenit tractan
da in petitorio merito admittitur sūma
ria cognitio et semiplena probatio ar. l.
iii. §. idem. ff. ad exh. facit ad hoc qd
uidebitis. i. ti. ii. l. momentanee. Sed
contra hoc uidetur q hic dicitur in gl.
magna ibi tu dic q plene et nunc pbat
et sic uidetur uelle q requiratur plena p
batio in hac ergo eadem. l. uidetur glo.

hic scilicet bar et alii
uolunt q in iudicio
cognitiōe psumptiue
probatio p nō

sibi contradicere nam i secda glo. dicit su
mati hic dicit plene intellige illud qd
hic dicitur plene nō q requiratur plena
probatio omnino sicut in petitione here
ditatis sed ideo hoc dicit ut ostendat p
bationes factas cum agnouit bonorum
possessionem non sufficere. ¶ Pro cuius
declaratione potes dicere tria uerba. s. q
quedam est probatio leuis debilis nec ple
na ut illa que fit parte absente nec tacita
nec est in figura iudicii. et illa fit cum
petebatur bonorum possessio olim corā
iudice licet hodie sufficiat sola cognitio
tantum. ¶ Quedam est alia probatio sū
maria que fit parte citata et lite conte.
et ista fit in hoc interdicto que potest di
ci plena respectu illius que fit parte non
citata ita loquitur glo. mag. hic. ¶ Que
dam est alia probatio plenior et que fit
parte citata et probationibus aliquid ex
quisitis et istud fit i petitione hereditatis.
Item differunt in effectu quia petitio he
reditatis datur ad corporalia et incorpo
ralia interdictum uero ad corporalia tā
tum ut. l. ii. ff. c. ¶ Item differunt secū
dum quosdam quia petitio hereditatis
datur pro omnibus rebus quas defunc
tus etiam non possidebat sed detinebat
ut. l. nō tantum in prin. ff. de peti. he.
sed hoc interdictum non datur nisi pro
rebus quas defunctus possidebat ut. i. l.
proxi. quod non placet per text. l. i. in
prin. ff. e. in eo q dicit de bonis quod
importat etiam res quas quis non pos
sidebat ar. l. ii. §. hac. actione. ff. ui. bo.
rap. et nō. im. l. rem in bonis de acqui.
re. do. ¶ Item differt quia a sentētia la
ta in petitione hereditatis appellatur in is
to interdicto nō appellatur quia est que
stio momentanee possessionis. ¶ Quero
in quo concordant. Rēo in duobus pri
mo quia utrunq est generale Item quia
utrunq datur contra eū qui titulo non
possidet si tamen nichil est usucaptū que
uerba qualiter intelliguntur dic ut nō.
in. l. i. §. si. ff. e.

Sil ex edicto Qui habet
bonorum possessionem debet intentare
hoc interdictum ut constituatur posses
sor. h. d. Per hanc. l. dicūt quidam q i
terdictum istud nō habet locum nisi p
rebus quas possidebat defunctus sed ali
ter est ueritas ut dixi. s. l. proxi.

Sil constat Hec est notabi

lis lex Exceptio domini que requirit al
torem indaginem non obstat agenti in
terdco adipiscēde possessionis sed ei de
bet per iudicem reseruari hoc dicit

Oppo. de regula dolo fac. ff. de doli ex
cep. et dere. iur. l. dolo dicunt quidam
q illa regula non habet locum in posses
sionis ita nō. glo. in. l. i. i. ti. i. et ibi di
cam hic glo. dicit melius q in domini
exceptione habet locum illa exceptio do
lo facis. si aliquis est paratus incontinen
ti probare secus sic illa exceptio requirat
altorem indaginem quia tunc reseruāt
ita loquitur hic et hoc probat tex. hic
manifeste ibi atq omnib frustratoris
quasi dicat reiectis omnibus que dilatio
nem inducerent frustratorie ideo nō. bñ
hanc. l. p. h. facit quod nō. s. de iudi. l.
si de ui. et. s. de edic. diui. adri. tol. l. i.
facit. l. si is a quo in prin. ut inpos. le.
et quod dicam in. l. i. i. ti. proximo

Quorum legatorum

Dictum est supra d interdicto adipiscē
de possessionis quod est generale sequē
de alio interdicto adipiscēde possessionis
quod est singulare et denominatur a pñ
cipio interdicti. s. quorum legatorum

Heredi Heres con
tra legatarium possidē
tem habet hoc interdic
tum ut sibi possessionē
restituatur ut possit falcī
diam retinere. h. d. ¶ Oppo. et uidetur
q hoc interdictum competat etiam suc
cedentibus ab intestato ut ff. quādo dies
le. ce. l. si. et. l. i. §. ad eos ad. l. falc. so.
fateor et quod hic deficit suppletur per
illas. ¶ Opp. hic innuitur q heredis con
sensus impedit hoc interdictum contra
ff. e. l. i. §. q ayt so. fateor q heredis con
sensus post aditam hereditatem impedit
secus si ante ut in contrario. ¶ Oppo. de
l. i. §. si quis ex mōtis. ff. e. so. aliud in
donatione causa mortis q in legatis et
fideicommissis ratio ibi patet. ¶ Oppo.
et uidetur q legatarius accipiēdo posses
sionē sua auctoritate amisit ius suū ut
s. de leg. l. non est dubium so. si legata
rius accipit possessionem sua auctoritate
post eam apprehensam per heredem per
dit ius suum ut in contrario secus si ac
ceperit eam uacantem ita loquitur h.
¶ Oppo. non est dubium q lex falcidia re
secat legata in totum ut. l. i. in prin. ff.

ad. l. falc. male ergo facit heres q uult
reuocare totam possessionem ut retineat
partem reuocat enim quod restitutus
est et sic obstat exceptio dolo fac. glo. di
cit q illa regula non habet locum i pos
sessoris Idem tenet glo. in. l. si quis con
ductionis. s. loca et. ff. de ui. et ui. ar. l.
i. s. si ui. a me dic q i iedicto recuperat
de possessionis non habet locum regula
dolo facis quia spoliatus ante omnia d
bet restitui ut. l. si quis ad se fundum. i.
ad. l. iul. de ui. no. in. l. i. post pn. ff. de
ui. et ui. ar. **I**n interdico uero adipi
scende possessionis est distinguendu aut
ille qui opponit est paratus probare in
continenti aut non ut habuistis. s. l. px.
et ibi dixi. In interdico uero retinend
dic ut. l. si de eo fundo. s. si. de acquir.
pos. et plenius in. l. naturaliter. s. nic
hil coe. e. ti. et ibi per me Barth. de saxo
Ferrato. l. d.

Inde De Rubrica

Idictum est supra d interdico adipiscē
de possessionis sequit uidere de interdic
to Recuperande

Becte Pro dfededis
rebus uim ui repellere licet cum modera
mine inculcate tutele. h. d. No q licet
unicuiq se defendere n solum personam
sed etiam res ut. ff. ad. i. acquir. l. scienti
am. s. qui cum alter **O**ppo. q etiam
possidenti non recte licet uim ui repellere
ut. l. i. s. q ui a me. ff. e. ti. gl. hic ponit
multas so. quaz quedam sunt uere Et
pro eaz declaratione dic aut quis possi
det iuste quo ad omnes et sine dubio licz
uim ui repellere et dic ut. ff. e. l. i. s. ui
ui Aut possidet iniuste quo ad eum q
uim infert et tunc aut infertur inconti
nenti et non licet resistere ut. l. iii. s. cu
igitur. ff. e. Aut ex in teruallo et licet
resistere ut. l. i. s. qui u. a me. ff. e. aut
uis infertur ab alio a quo iniuste no pos
sidet et tunc indistincte licet resistere ut. l.
i. in fine. ff. uti pos. et. l. se. e. ti. **E**x
hoc habes expeditam prima gl. excepto
uno uerbo quod ibi recitabo per. q.

Oppo. de. l. scientiam. s. qui cum alter
ad. l. acquir. so. licet uim ui repellere ad
defensionem ut hic non ad uicta ut in
contrario Hus premissis uenio ad. q.
Quero utrum ille qui possidet ui cla ue
precario possit uim ui repellere glo. que
est hic uidetur dicere q non et uide gl.

i. alibi tenet istud expresse q qui possidz
ui clam uel precario possit uim ui repel
lere ut. l. i. s. interdictum autē hoc. ff.
uti po. insti. de interdic. s. retinende qs
glo. Dy. reprobat quia nulla. l. reperit
cautum et ita hic pertransit Cy. michi
uideat q in eo q possidet precario non e
dubium nam eo ipso q michi denegat
restituere uidetur me spoliare et ideo pos
sum eum statim repellere ut. l. cum fun
dum. ff. e. et. l. i. s. si ui. ff. e. et quod ibi
no. et. l. clam possidere. s. qui ad nudi
nas et. l. se. de acquir. pos. et h etia dicti
doct. sentiunt Sed in eo qui possidet cla
est aduertendum quandoq qs occupat
possessionem clam uacantem tunc non li
cet sibi uim inferre et sic posset resistere ut
l. sequitur. s. item si occupaueris. ff. de
usuc. **Q**uandoq qs occupauit posses
sionem uon uacantem clam tunc quan
doq per occupationem priuat dominu
naturali tantum tunc dominus reuer
sus si non admittatur potest inferre ui
nec lz sibi resisti Bzo qa qui cu n admit
tit uidetur tunc sibi facere uim in civili
ut dicto. s. q ad nudinas et. l. se. ita in
telligo glo. in. s. hic interdictum et in
s. retinende Quandoq per occupatione
clamdestinam qui occupat possessione
naturalem et civilem quod contingit in
fure qhi accipit rem mobilem et tunc li
cet inferre sibi uiolentiam et potest ab eo
res auferri nec licet sibi resistere hic est ca
sus in. l. iii. s. de furtis et. l. itaq ad. l.
acquir. **V**ento ad glo. magnam uidet
hic q licet uim ui repellere cum modera
ramine inculcate tutele **Q**uero i quo
consistat illud moderame hic dicit circa
tria Primo circa modum 2o circa tepus
3o circa casu q casu quia si infertur uis
cum armis debeat resistere cum armis si
sine armis debeat resistere sine armis Sub
dit tamen glo in fi. multum no. q si in
fereus erat ita fortis q plus poterat cu
pugno q ego cum ense et tunc licet me
etiam ense tueri ut. l. i. s. uim ui. ff. e.
et. l. ut uim de insti. et tur **E**go cir
ca hoc breuiter do regulam quam pōit
tex. in. l. scientiam. s. qui cum alter
ff. ad. l. acquir. uia dicatur tunc fieri cu
modramie qn alit se tueri n poterit et i
tello alit se tueri. s. abiuria h pbo sic p
defensione rezo michi licet hominem oc
cidere si alit michi res salua esse non po
test ut. l. itaq ad. l. abui. ad. l. con. d
succ. l. furem **S**ed omnis iniuria cor
poralis maior est q uis reali ut. l. in ser

uorum in fi. ff. de penis. **S**i igitur ab iniuria corporali me aliter defendere non possum nisi occidam licet occidere et eo de modo si me aliter defendere non possum nisi percutiam licet percutere Et ex hoc de minore questionem quam hic formant doct. Si ego potui euadere fugendo et nolui sed uolui resistere an liceat et uidetur quod non quia potui me tueri aliter. l. i. ff. de do. Doct. hic distinguunt aut est persona cui fuga est uerecundia aut non michi uidetur indistincte dicendum quod non debere fugere nam aliquem fugatum esse est iniuria ut. l. item apud. §. i. ff. de iniur. ergo pro propulsanda ista licet resistere. **E**x hiis habes quomodo debent deponere testes quando uolunt probare aliquem fecisse ad sui defensionem si enim habent necessario dicere quod ille non potuit aliter euadere mortem nisi occidendo sed sufficit quod dicant quod ab aliqua personali iniuria aliter euadere non poterat. **S**o consistit istud moderamen circa tempus l. q. fiat incontinenti ut. l. iii. §. cum igitur ff. de. **C**irca hoc est sciendum quod quando fit iniuria circa res et tunc incontinenti dicitur etiam infra tres dies ut dicto. §. cum igitur et ibi non. Si uero iniuria inferatur persone tunc dicitur fieri incontinenti in ipso actu seu crimine fraganti ut. l. si ex plagis. §. tabernarius ff. de plag. et. ff. si quadri. pau. fedi. l. ii. §. cum arietes. **C**irca hoc insurgunt dubia Primo an quis debeat expectare primo quod percutiatur et uidetur quod sic ut dicto. §. tabernarius. **G**lo. tua determinat contrarium quia sufficit terror armorum ut. l. iii. §. si armati ff. de. istud est uerum dum tamen precedant signa et actus manifesti quod ille intendebat offendere et iste aliter se defendere non poterat. **S**ed dubium est quid si postquam quis est percussus et incontinenti percutit percussorem suum de hoc dicam statim in sequenti questione. **T**ertium moderamen dicit glo. consistit circa casum hoc est quod fiat ad defensionem non ad uindictam ut dicta. l. scientiam. §. qui cum aliter. **V**ide dum est ergo quando uideatur fieri defensio et quando uindicta la. antiquus glo. dicebat quod quando fit incontinenti semper dicitur fieri ad defensionem ut dicto. §. si tabernarius et ibi glo. uidetur inclinare in istam sententiam glo. uidetur hoc dicere contrarium Sed ex qualitate factorum et personarum debet presumi ad uindictam uel defensionem

ut glo. dicit clare. **E**x hoc dico quod si aliquis te perculsit 2. tu post receptam percussorem insequeris cum uidetur fieri ad uindictam secus si instaret et te uellet ulterius percutere ita ex factorum qualitate presumitur et non potest dari certa doctrina. **R**estat quod que hic formatur in fi. glo. **Q**uero quid si me expulisti et ego te expuli ex interuallo an dolus cum dolo compensetur glo. tua dicit quod non secus quando fit incontinenti unde etiam Ex ista glo. non illud uerbum quando dicitur quasi unum factum reputatur et ex hoc apparet quod si plura maleficia committantur inter aliquos in una rixa quod contra ambos potest fieri una inquisitio et una denuntiatio de de omnibus delictis quasi unum factum reputatur licet de omnibus puniatur ut. ff. de iniur. l. prior. §. si plures et. l. libellorum. §. q. si libellum ff. de acc. et quod ibi non et ad epistolam. l. i. §. si plura. **I**tem ex hac. l. aduerte quod quando secunda uolentia fit ex interuallo secunda dicitur consumere primam uolentiam quod dicitur ut dicemus in dicta. l. si quis ad se fundum. i. ad. l. iul. d. ui quando uerero fit incontinenti non dicitur dolus cum dolo compensari quia ille qui resistit et incontinenti possessionem suam recuperauit facit. l. permittente et sic non committit dolum et solus primus uenit puniendus facit quod uidetur de excep. l. licet

Si pulsos. Hoc interdictum est annale et non datur contra heredes nisi si quatenus ad eos peruenit. ho. dicit. **O**ppo. de. l. in prin. ff. de. l. i. de eo quod peruenit datur perpetuo de eo quod non peruenit. i. annum. **O**ppo. de. l. licet de excep. So. ibi excipiendo hic agendo. **O**ppo. s. ne ex delicto defunc. l. i. §. si ibi lis erat contra cum defuncto hic non

Auctoritate. Per rescriptum principis uolentia possessio non confirmatur. h. d. **E**xtra glo. oppo. illud quod modice ledit aduersarium recte potest impetrari ut. l. quociens de p. i. in pe. offe. sed hic per rescriptum solum auferrebat interdictum quod est momentaneae possessionis et sic modicum ledit ut ut. s. si de mo. pos. fu. app. l. i. §. potest concedi. So. istud est in odium uolentis et tene menti istam. l. quia si aliquis occupat aliquam terram uel possessionem p.

per uim et facit sibi postea a superiore g
cedi non prodest sibi quin spoliatus sit
restituendus et forte concessio non ualet
quod uidi iā ut. C. de fun. primo. l.
ii. uel de fundo rei priuate nō recordor

S **Il de possessione** Ex
pellēs aliū d possessionē pōt acculari crimi
naliter et conueniri ciuilitē hō interdīcto
et tenetur de fructibus perceptis et perci
piendis hoc dicit **G**lo. hic querit qd
si res intereat eodem modo penes inuasor
rem quo esset interitura penes possessorē
rem glo. respondet q tenetur de interitu
ut. ff. c. l. pe. et. l. si ui a me et. s. q me
ca. l. i. §. rectissime Sed cōtra hoc facit
ff. q me. ca. l. si cum exceptione. §. si ho
mo so. ibi ideo quia tenebatur ad triplū
ideo releuatur ut non teneatur de interitu
Item contra hoc oppo. de. l. i. §. q
autem. ff. c. ubi dicitur q pcedō nō tenet
nisi ad id quod haberet possessor sed sub
audi ibi et ad aliquid plus ut glo. mi
rabiliter dicit

nuasor Hic est aduertendū
huc usq tractauit impator materiā in
terdicti unde ui. in hac. l. et sequenti po
nuntur ailique constitutiones contra ui
olentos nec pertinet ad interdictum un
de ui. sed haberēt separatam materiā
et sunt constitutiones multum utiles et
singulares ideo bene aduerte Et hec lex
legitur multis modis et scd3 uerā lectu
ram breuiter dicit qui inuadit rē posses
sam ab alio preteritarum legū pena pu
nitur qui inuadit possessionem uacantē
ad eius restitutionem ex constitutōne te
netur hoc dicit glo. magna que est hic
fuit additio et libri antiqui non debent
eam habere **O**ppo. a diuisione q iure
ueteri hec lex non procedat quia contra
inuasorem nulla pena erat statuta per i
terdictum et si aliqua erat nō erat legit
tima sed iure pretorio **I**tem finis non
procedit quia patitur penam qui occu
pat possessionem uacantem ut. i. e. l. fi.
Huius timore hec lex legitur tribus mo
dis pncipaliter Primo q tota loquitur
de iure antiquo et scdm hoc in fine age
retur ad possessionem rei uendicatōe
Alii dicunt q tota loquitur de iure no
uo pncipiū scd3. l. si qs itatā finis scd3
l. cū qrebat. i. e. 2 qd ibi dicit pēa ē rō
quia ibi actor hoc petebat sed hic actor
nullam penam petebat **T**ertia lect. est

et istam uene quia est mag. nō. q pnci
piū loquatur scd3 iura antiqua finis
est constitutio noua nam condi. iōne ex
ista inuasor possessionis uacantis cogi
tur ad restitutionem dices tu ad quid ē
bona hec constitutio uidetur q ad nihil
nam ista constitutio competit domino
propter eius iniuriam uel errorē quādo
loca uacabant **V**nde habet necesse pro
bare se dominum et possessionem uacan
tem ab eo istud enim sufficeret in rei uē
dicatōe quia probādo se dominum op
tineret **E**xo in hoc possessorio procedi
magis summarie nec requiruntur proba
tiones ita liquide sicut i rei uēdicatōe ut
dixi. s. ti. ii. l. i. et. i. e. l. proxima et
l. momentanee **I**tem uidetur q hec g
stitutio sit inutilis per. l. ult. i. e. Exo
illa loquitur quando quis dolose occu
pauit possessionem uacantem hic etiam
quando non dolose et iste est uerus et sa
nus intellectus istius constitutionis

M **E**minerint Si auctorita
te hyspi iusti ul inuiste sine quis posses
sionem ingreditur suo iure priuatur et
delictum administratoris non nocet mi
nori Sed ipse punitur et spoliatus in
iuste auctoritate iudi. ante omnia est re
stituendus. h. d. **D**iuidit in duas p
tes prima quando quis suo iure inuasit
secunda quando uult administrator al
terius scdā ibi sin autem **E**x prima p
te nō. q qui auctoritate superioris teme
re impetrata possessionem inuadit deb3
omni suo iure priuari **A**lia notabilia
colligentur in prosecutione materie licet
glo. non bene tetigerint **S**ed dominus
Rof. commentauit et gloriavit omnes g
stitutiones cōt uiolentos ut habetis. per
eum et bene **O**ppo. ad istud pncipi
um dicit conueniendos dominos loco
esse 2c. Si erat dominus ad quid pote
rat ipse queriri uidetur q ad nichil q
ipse posset a quolibet alio uendicare ut
l. in rem de rei uen. ergo multo magis d
timere **H**uius timore exponit glo. do
minos. l. putatiuos uel dic dominos. i.
possessores presumuntur enim domini
ex eo q possident scdm plac. uel dic q
poterat conueniri hypothecaria uel pupi
liana in incorporalibus uel personali ac
tione non cuuro **H**is premisis quero
quid continebat istud Byptum uel sēcē
tia de quo hic fit mentio **T**res opy.
sunt in glo. prima q continebatur ali

quid pertinens ad litis ordinationem se-
cunda q̄ continebatur aliquid pertinens
ad litis executionem. **A**d primum di-
co q̄ Byptum continebat delegationem
iudicis ut quia cōmitterebatur alicui iu-
dici ut de ea cognosceret uel citabatur
pars ut ad iudicium ueniret. **V**ide gl̄.
super uerbo uulgo hoc non placet quia
cum tale Byptum seu sententia de occu-
patione possessionis nichil dicat. Ista in-
iuria non oriebatur ex eis sed ex malitia
occupantis et sic isto casu hec .l. non ut
detur loqui sed habet locum cum cōsti-
tutio sequens. **S**o. dicitur q̄ cōtinebat
aliquid ad litis decisionem ut puta dice-
batur in Bypto illi esse possessionem r̄sti-
tuendam uel illum habere iustam causā
uidē glo. istā scdaz lect. uidet̄ tenere gl̄.
prima hic posita in positione casus hoc
idem tenet in .l. miles .§. qui iudi-
cati .ff. de rei iudicata. Sed licet ista lect.
possit esse uera in se tamen non puto q̄
sit necessaria nam licet quis habeat ius
si ingreditur sua auctoritate punietur
p̄ edictum diui. Mar. ut .l. extat q̄ me-
ca. unde ista cōstitutio n̄ fuisset necessa-
ria. **E**st ergo tertius modus legendi
q̄ hoc cōtinebatur in s̄nta q̄ liceret ei in-
gredi in possessionem sua auctoritate ta-
men hoc facere n̄ debet parte n̄ citata al̄
hac cōstitutione teneretur et hec est uera
lect. que colligitur ex eo quod .i. sequit̄
in glo. sed quid si iudex uel minor zc̄.
Sed contra hāc lect. opponitur iuste pos-
sidet qui auctore pretore possidet ut .l.
iuste de acqui. poss. **E**o illud est ue-
rum quando iudex iuste interponit auc-
toritatem suam parte citata negotio le-
gitime discussio et ita debet intelligi o-
py. Hu. hic posita. **S**inautem iuste n̄
iudicauerit s̄z iuris ordine n̄ seruato q̄s
illam possessionem ingreditur punit̄ hac
cōstitutioe ita nō .i. l. proxima in glo.
magna uel q̄ibz q̄ fiūt sup̄ ip̄a et ista
est uera quam omnes tenent facit ad h̄
comi. uel epi. l. fi. **O**ppo. pars potest
concedere licentiam ingrediendi sua auc-
toritate ut .i. de pig. l. iii. sed quod fa-
cit iudex uidet̄ facere ps ut .l. si ob casū
i. de euit. et .l. i. si in causa iudi. et de
pig. ac. l. eleganter in prin. ergo zc̄.
So. quod facit iudex uidetur facere ps
uerum est si facit legitime sed hic nō fe-
cit legitime q̄a fecit parte non citata
ḡ zc̄. ut .s̄. comi. uel epi. l. fi. **Q**uero
dicitur hic dominos locorum esse conue-

niendos et si non r̄periuntur procurato-
rem et actorem esse querendos. **V**trum
hoc sit uerum uidistis q̄ p̄mo dominus
debeat citari et in subsidiū procu. **A**n
uero citatio posset a procuratore incipe-
re tex. uidetur q̄ sic in .l. i. circa prin.
ff. de lib. ag. **I**n contrarium uidetur
s̄. de pro. l. eum qui et ibi tangitur p̄
doct. Tutor practica est q̄ citatio inci-
piat a domino ut hic uidet̄ glo. hoc nō.
in .c. causamq̄ extra de dolo et cōtu.
tamen puto q̄ sufficiat si citatio incipi-
at a procuratore quantum ad primum
decretum quantum uero ad scd̄m decre-
tum quod affert p̄iudiciū non suffi-
ceret casus est in .l. amplius .§. fi. et .l.
se. ff. de dam. infec. **Q**uero dicitur h̄
actores .zc̄. de quo actore loquitur qdā
intelligunt hic in persona que constitue-
bat actorem ut in uniuersitate uel tutor̄
uel curatore qui actorem relinquerat.
Alii intelligunt in actore uel castaldioe
tene quam uis non curo quia utraq̄ est
bona. **P**rocedo ulterius dicitur hic ad
insinuandas sententias quero quid est h̄
dicere glo. dicit hic in positione casus q̄
isti procuratores et actores requiruntur
ut h̄ norificent domino Ros. dat. huic
l. aliam lect. mirabilem et notabilem di-
cit q̄ quando sententia insinuat̄ hoc ē
q̄ coram iudice producit̄ et petitur
mandari executioni debet citari pars do-
minus uel procurator eius al̄. si fieret exe-
cutio parte non citata incideret in hanc
constitutionem ita dicit ipse quod est
notandum Cy. in .l. ab executioe .s̄. q̄
app. non reci. dicit idem q̄ in executioe
debet pars requiri. **I**n nō. cōtra de ap-
c. ex ratione ubi dicit q̄ in executione n̄
est citanda pars. **E**go hoc pono mlt̄ū
late. l. diuo pio. §. in uenditione .ff. de
re iudi. **E**t ueritas est ista quia si execu-
tio fit in alio q̄ i eo de quo est iudicatū
quia quis est condemnatus in pecunia
et pro pecunia capiuntur res alie uel p̄
una re que forte non reperitur capit̄
alia tunc cognitio debet ibi adhiberi se-
cundum formam. l. a diuo pio. §. in
uenditione .ff. de re iudi. merito pars ci-
tabitur sed si fiat executio in illa eadem
re de qua sententia lata est tunc non req-
ritur q̄ citeē ps ita itelligo dictū Inno.
quia non pōt ledi. **H**oc p̄missio q̄n
quis ingreditur possessionem sua aucto-
ritate ex p̄missione iudicis exequent̄ is
si quidam hoc faciebat licite quia pars

non debbat requiri non incidit in hanc constitutionem ut. l. iuste de acqui. poss. sed si iudex faciebat in iuste tunc incidit in hanc constitutionem secundum lect. Ros. non et hoc est uerum si auctoritate sua ingreditur. **S**ed si per executionem sibi dederetur non haberet locum hec constitutio sed deberet huic expulso succurri per appellationem secundum formam. l. ab executione. s. quorum app. non reci. **V**ltimo quero qualiter formabitur libellus in hoc principio. R. eo tu debes narrare quomodo ille auctoritate R. pti. uel sententie ipetrare temere interuertit possessionem tuam et non citato uel requisito uel procuratore tuo quare petis cum priuari omni iure quod habebat in illa re seu pro illa re non enim est priuatus ipso iure sed debet priuari per sententiam.

Venio ad secundam partem huius. l. et op. q. delictum tutoris noceat minori ut. l. Polla. s. de hiis qui ut indig. s. hic ab ipso incio deliquit unde nomine pupilli non potest dici esse factum quia delictum non uenit in administratione ut. l. si p. cur. ff. de condi. inde. ibi autem ab initio agebat legitime et sic nomine pupilli factum uidetur quod tamen plenius dic ut ibi dicam. **O**ppo. dicitur hic si autem habito plerumque colludio 2c. Innuunt ergo q. tutor uel curator colludendo cum altera parte possessionem inuasit et sic alia pars dolum participauit ergo de dolo non potest conueniri nec haberet conditionem ex hac. l. ut. s. de transac. l. cu. dona. **H**uius timore dicit Ros. q. hic fuit habitum colludium inter se ipsum non cum aduersario puto q. ipse bene sentiat nam hic rex. dicit habito plerumque colludio 2c. **N**o. q. dicit plerumque quasi dicat quadoq. fit colludio non interueniente. **E**x hoc dico q. ad esse istius constitutionis non requiritur q. probetur q. tutor uel curator cum aduersario colluderit. **S**ed hoc timens impator hanc constitutionem facit et hoc etiam sentit glo. hic que dicit idem si bona fide secundum py. **Q**uero quomodo formabitur libellus in secunda parte huius. **R**. eo una est accusatio criminalis q. tutorem uel curatorem hoc facientem et ista potest competere pupillo in cuius lesionem hoc factum diceretur. **I**tem posset competere spoliato qui ex hoc dicitur lesus. **A**lia est actio civilis. s. conditio ex. l. ista que datur contra ipsum pupillum

ad quem peruenit possessio ut possessio nem restituat. **C**irca hoc quero utrum contra agentem conditio ex hac. l. ad possessionem posset opponi exceptio domini. **R**. eo q. non possit propter regulam generalem q. in possessoris recuperandis non habet locum exceptio domini quia spoliatus ante omnia est restituendus ut. l. si qs. ad se fudu. i. ad. l. iul. de ui. et. l. i. circa prin. et ibi no. ff. e. **S**ecundo per tex. huius. l. ubi dicitur illi eo quidem possessio ei a quo est ablata reddatur ex eo q. dicit illico apparet q. q. domini uel exceptio dolo facis non habet locum hoc etiam sentit glo. que e. super. x. reddatur in eo q. dicit saluo iure pupilli in uendicando ego illig. ius debet reservari. **Q**uero utrum conditio ex hac. l. sit personalis uel in re scripta. **R**. eo in quantum conditio ex hac. l. datur ad penam hoc est q. quis suo iure priuetur uel tutor puniatur est personalis si ne dubio in quantum datur ad recuperanda possessionem uidetur q. sit scripta in re quod apparet quia datur contra pupillum ad quem peruenit possessio facto tutoris l. 3. et non dicatur s. facere tutoris nomine pro hoc facit regula que est q. interdicta omnia sunt in re scripta ut. l. ii. s. pe. ff. de interdic. hoc tamen relinquitur sub dubio.

Sil quis intantam

Hec est multum famosa lex qui possessionem rei sue apud alium constitute inuasit eam restituet et dominio priuatur si uero rem alienam inuasit eam restituit et in extimatione condemnatur. h. d. Glo. diuidit hanc. l. in quinque partes tu uero diuidas in duas principales. Prima loquitur quando quis inuasit possessionem rei sue secunda quando aliene secunda ibi si uero alienam. **I**tem secunda subdiuiditur. Prima loquitur de persona inuadentis secunda de re inuasa tertia de tempore inuasionis quarta de pena inuadentis secundum glo. et bene. **P**artes patent per glo. notabilia sunt clara. **O**ppo. hic d. ap. natur audacia ymmo uidetur q. audacia permittatur et laudet ut. l. gallus. s. uidendum de lib. et postu. So. quadoq. audacia ponitur in bona parte ut q. fit super bono ita loquitur ibi quadoq. in mala parte q. fit super delicto ita loquitur hic. **O**ppo. dicit hic furoris audaciam et sic innuit q. furor punitur q.

il. diuus. ff. de offi. presi. et. l. infans ad
l. cor. de iur. so. expone hic furoris. i. te
meritatis non enim erat ita furiosus q
intellectu careat sed erat ita furiosus. i.
superbus et furibundus in malo. **Q**uo
dicitur hic apud fiscum ul' apud homi
nes contra illud dicitur apud me quod
a me tenetur ut. l. penes. ff. de uer. sign.
sed rem immobilem non dicitur que pos
se tenere proprie quia non potest teneri
manibus ergo uidetur q ista lex n' habz
locum in rebus immobilibus quod est co
tra casum insti. ui. bo. rap. s. pen. ubi
habemus istam. l. mag. clara q hic so.
quod hic dicitur apud intellige uel pes
et sic rem mobile et immobilem gprehen
dit ponitur ergo apud large et iprope
Oppo. dicitur hic q quis priuatur do
minio contra. ff. uti poss. l. si duo. s. fi.
q me. ca. l. si mulier. s. qui possessione
so. quandoq quis committit uolentia
expulsiuam seu ablatiuam et tunc habz
locum pena huius. l. quandoq quis co
mittit uolentiam compulsiua et tunc ha
bet locum pena que est ex edicto q me.
ca. ut. l. mulier. s. qui pena. ff. q me.
ca. Quandoq quis committit uolentia
turbatiuam tunc habet locum. l. si duo
in fi. ff. uti poss. quia cum illud sit mi
nus delictum non punitur nisi circa pos
sessione. **S**umus expediti de omnibz
glo. paruis et d' pndpio glo. magne.
Oppo. de. l. qui uas in prin. ff. de fur.
et ista oppo fit in glo. magna in fi. scde
partis glo. dat hic et ibi plures so. Ve
ritas est ista q ille qui auferit rem priua
tur omni iure quod habet in re ita loq
hic non autem perdit actionem furti q
dabitur ad duplum uel quadruplu illa
enim non datur ad rem neq pro re sed
ad penam ita loquitur lex contraria mo
habetis expedita omnia contraria in. l.
nostra. **V**eniamus ad qo. et glo. tua
diuidit seipam ideo non est necesse q fa
ciam aliam diuisionem et scdm q fuit
diuisus tex. Ista glo. querit de personis
ido primo quero de personis dicitur hic
si quis quero quid de femina a teneatur
hac constitutione glo. dicit q sic de uer.
fig. l. i. An masculinum genus concipi
at femininum Dy. et la. de are. ponut
in. l. i. ff. de uer. fig. dominus Cy. poit
in. l. quicunq. s. de seruis fugi. et ido
non curo hic multum insistere. **S**ed di
co solum quantum ad presens expedit
q si qde tractamz de fauore masculinu

genus concipit femininum ut. l. si quis
ita. ff. de testa. rute. Si tractamus de o
dio aut profertur ab homine et non qci
pie femininum ut. l. i. s. quesitum de
uen. i. pos. mic. Si profertur a. l. et tunc
aut oduim est rationale et coprehedit
femininum ita loquitur hic et. l. si quis
id quod de iurisdict. o. iu. facit de neg.
ge. l. ii. **S**i uero tractamus de odio ir
racionabili ut q quis ex facto alterig pu
niatur tunc secus ut. i. ad. l. iul. maies.
l. si quis et ista sunt uera quado non p
feruntur in materia indifferenti que co
gruit masculino et feminino nam si co
gruat masculino tantum non est dubiu
q non continetur mulier ut i officio tu
tele procuri. iudicandi et similia ut. l. si
femine de re iudi. **P**redicta uera nisi
aliud de mente proferentis appareat et
ista sunt multu no. sed dubitat quado
masculinum concipit femininum **V**tru
h' fit ex ppria significatione uel ex ine
pretatione extensua glo. in. l. i. de uer.
fig. dicit q est ex interpretatione extensi
ua ita etiam Dy. ibidem et Cy. in. l. q
cuq idem dicebat dominus la. bu. hic
Ego autem dico sic nos habemz quedam
nomina mere masculina exemplum ut
laborator furnarius tunc masculinum
prolatum eo casu quo concipit femini
num est ex extensione ut. l. pronuntiati
o in prin. de uer. fig. in eo q dicit porri
gi. quasi dicat extenditur per nos qnq
habemus quoddam nomen comune ut
homo tunc sine dubio comprehendit mas
culinum et femininum ex propria signi
ficatione ut. l. hominis de uer. fig. habe
mus quedam que sunt signa ut si quis
quisq et quicqd et filia ista signa de se
nil inportant nisi ratione adiuncti aut
enim istud signum profertur cum adiunc
to masculino aut cu adiuncto noie coi
aut simpliciter Si cum adiuncto mascu
lino est idem q dixi. s. de masculino ut
porrigatur ad femininum ex interpreta
tione si cum adiuncto nomine coi ex pro
pria significatione complectitur masculi
num et femininum istud probatur in. l.
quisquis de uer. fig. quandoq profert
simpliciter ut fuit in casu nostre. l. sigs
intantam et tunc in dubio recipit deter
minationem a nomine coi ut cum dico
si quis. l. homo et sic de propria signifi
catione in eo q dicit complectitur quod
significauit q natura uocabuli hoc con
prehendit non ex extensione ita dicit tex.

clare in .l. si quis id qd de iuri om. iu.
Quero quid de hermafrodita dico quod
 amodo non est questio siue inalecat
 in sexu masculino siue iu feminino con
 prehenditur hac .l. **Q**uero de milite 2
 et rustico dicit glo. q. hac .l. tenent nec
 possunt pretendere ignorantia qd inuadit
 est contra ius naturale ut .l. uenia. s. de
 in ius uo. ita dicit glo. et Ros. et domi
 nus la. sequendo eam dicit q. inuadere
 possessionem rei aliene e. q. ius naturale
 et procedit glo. nostra Sed inuadere pos
 sessionem rei sue et credere hoc sibi licere
 hoc non est contra ius naturale q. appa
 ret quia non puniebatur ante .l. ista ut
 insti. ui. bo. rap. s. pena et sic milites et
 rustici qui possunt ius ignorare probatis
 presumptionibus ex quibz ista iuris ig
 norantia presumetur excusari deberet
 ab hac constitutione et idem in milite
Quero quid de pupillo et adulto glo. di
 cit siquidem est proximus infantie non
 teneatur quia talis etas quicquid uide
 ignorat ut .l. i. in prin. de fal. mo. pos
 tea uero tenetur ut .l. impubrem. ff. de
 furtis nec restituitur ut .l. ex causa. s.
 uidendum de minor. ita dicit glo. Ros.
 et etiam la. de are. et etiam doming la.
 bu. intelligunt istam glo. dicere uerum
 in delicto quod committitur committen
 do seu faciendo si uero delictum committi
 tur obmittendo tunc minor. xviii. an
 nis excusatur ut in aut. si captiui. s. d.
 epi. et cle. quod est no. **I**tem q. glo.
 dicit hic q. minor n. restituitur intellige
 quando inuasit dolo sed quando inuasit
 credens sibi licere tunc haberet restitutio
 in integ. ut .l. i. s. si ad uer. deli. **Q**ue
 ro an patronus inuadens teneatur liberto
 hac constitutione dicit glo. q. non quia
 infamat saltem de facto tu dic aut agi
 tur contra eum quasi dolo occupauerit
 et uerum dicit glo. aut quasi occupaue
 rit culpa credens sibi licere tunc cu nulla
 infamia contineatur de iure nec de facto
 dabitur contra patrem et patronum
Quero quid eguerso an patri et patro
 no datur contra filium et libertum gl.
 q. sic et bene. ff. de furt. l. si quis uxori.
 s. si quis. **Q**uero an dominus teneat
 de facto serui uel pater de facto filii gl.
 dicit q. dominus tenetur noxialiter pat
 de peculio non in eo q. ad eum perueit
 in eo q. hic dicitur q. pater hic tenetur
 de peculio an sit uerum etiam de pecu
 lio aduenticio **I**la. de are. dicit hic sic q.

si filius inuasit rem suam aduenticio
 peculii q. priuatur proprietate nec ob. l.
 Cum no solum. s. filii. s. de bo. q. li.
 ubi dicitur q. filius non potest alienare
 quia hic n. alienat filius sed lex ar. ad h.
 in .l. iiii. i. fi. cum. l. se. ff. de re. eorum.
 Ego fui tante audacie q. consului cont
 rium in questione de facto debes eni sci
 re q. quandoq. alienatio phibetur fauo
 re persone alienantis et tunc alienatio q.
 fit delinquendo non est prohibita ratio
 quia propter suu delictum perdit fauo
 rem seu priuilegium suum et ita loqui
 tur quod supra dixi de minore delin
 quente qui hac constitutione punitur q.
 eius fauore alienatio est prohibita q.
 alienatio est prohibita fauore alterig tunc
 etiam delinquendo quis non alienat h.
 probatur in muliere que non potest alie
 nare dotem cum etiam hoc spectat ad fa
 uorem tertii tunc etiam delinquendo dos
 non publicatur nisi in casibus ut .l. qui
 cumq. ff. de bo. damp. hic etiam casus
 est in .l. si finita. s. si de uestigalibus d.
 damp. infect. et ibi dixi plenissime et .l.
 statius. s. fi. ff. de iur. fil. **Q**uero qd
 de furioso et de mentecapto dic ut in i
 glo. **Q**uero quid de prodigo et hec e
 notabilis qd quam nescio alibi glo. hic
 dicit q. uidetur teneri uide glo. Eam re
 probant omnes doct. comuniter primo
 reprobant eam dominus Fran. Accur.
 la. de are. d. la. bu. et Cy. et oes nam
 prodigus equipatur pupillo et adulto
 ut .l. sicurtor. s. d. i. ite. res. et exp. sig. i.
 l. certi condicio. s. item querit. ff. si cer.
 pe. Sicut ergo pupillus et adultus deli
 quendo non alienant ita nec ipse prodi
 gus cu enim ita sit interdicta alienatio
 sibi fauore eius d. h. dixi in .l. is cui bo
 nis de uer. ob. **Q**uero qd de abbate pla
 to tutore monacho et similibus glo. di
 cit n. teneri collegiu ul. eccliaz nisi factu
 fuerit comuicatio consilio ut habetis i ea
 In eo q. q. dicit de monacho dic idem q.
 dixi. s. in seruo In eo q. dicit de abbate
 et tutore faciente sine consilio capituli ul.
 pupilli dicit uerum in eo quod dicit q.
 factum est comuicatio consilio In tunc
 in aliam questionem Vtrum uniuersitas
 possit delinquere et si delinquat qualiter
 puniatur doct. hic aliquid ponit Ego
 plenissime in .l. aut facta. s. fi. ff. de pen.
Quero quid si credens me possidere inua
 si possessionem alterius glo. dicit q. non
 teneor quia nemine sua possessione pua

re uolui ut habes in ea. Sciendum ergo
est circa hoc q̄ ad hoc ut hec constitutio
locum habeat requiritur q̄ quis inuadit
possessionem et habeat animum inuade
di possessionem alterius. Vtrum autem
credat sibi licere uel non istud non requi
ritur quia siue credat sibi licere siue sciat
sibi non licere tenetur ut iusti. e. §. pen.
Quero quid si te reuertentem ad tuā pos
sessionem non admisi. Item quid si post
q̄ fui ingressus tu fuisti suspicatus te
posse repelli dic ut in glo. **¶** Quero qd
de magistratu qui ingreditur possessio
nem alterius glo. dicit q̄ non tenetur ni
si fecerit ultra officium suum tamq̄ pri
uatus tamen si alius hoc facit auctorita
te magistratus habuistis. s. l. p̄xima et
i. dicam. **¶** Sumus expediti de prima
parte glo. uenio ad scdā minus diffici
lem super rebus quero an habeat locū in
rebus mobilibus rex. dicit q̄ sic insti. ui.
bo. rap. §. penū. **¶** Quero an habeat lo
cum in iuribus incōporalibus Hic adū
te quedam sunt iura incorporalia prop
ter que non possidentur res in qua habet
illd ius sed dicitur haberi quasi possessio
illius iuris tunc cum iste uere non possi
deat ius nō potest habere locum directa
conditio ex hac constitutione ut. l. quo
tiēs. ff. deseruit. Quedā sunt iura p̄p̄e
que possidentur ipsa res i qua habet illd
ius Exemplum in usufructu usufruc
tuarius naturaliter possidet emphiteota
superficia rius et similes possident fūdū
in quo habent ista iura tunc si possessio
inuadatur non est dubium q̄ habeat lo
cum hec constitutio directa seu pena tūg
et uide glo. que hic ualde nō. dicit.
Quero qñ isti qui habent ista iura in re
inuadunt possessionem utrum puniant
tanq̄ domini inuadentes an tanq̄ n̄ dñi
dic ut in glo. Querit glo. quid si inuado
rem quam alii comodaui uel apud aliū
deposui dic ut in glo. quid si furi aspō
tanti rem meam abstuleri dic ut in gl.
Querit glo. pone q̄ extraneus abstulit a
licui rem quam sibi comodaui uel d
posueram dic ut in glo. **¶** Querit glo.
quid si equum tuum quem dimisisti in
pascuis ego occupauit breuiter aut tu
possidebas et teneor hac constitutione
aut possessio illius equi erat uacās et ha
bet locum conditio ex. l. ult. i. c. **¶** Que
rit glo. quid si unus habet possessionem
alter detentionē alter p̄prietatem cui
dabitur conditio ex. l. ista certe posside

ti cātum ut hic dicitur. **¶** Quero quid
si inuasor non habet ius in re sed erat si
bi debita res glo. dicit q̄ sic liceat etiam
habeat locum edictum diui. Mar. predic
ta uera nisi inuasorit lege uel p̄tore per
mittente et uide glo. **¶** Quero quid si
debitor auferat rem creditori certe tenet
hac constitutione si creditor possidebat rē
Sumus expediti d̄ scdā parte ueniamq̄
ad tertiam super tempore. **¶** Quero di
citur hic an euentū iudicial arbitrii que
ro quando habet locum hec constitutio
breuiter propter multa tene menti hoc
Ista lex habet locum siue aliquis inuasit
anteq̄ esset lis mota siue postq̄ lis ē mo
ta ea pendente siue ea finita dū tñ iuste
inuadat Circa quod glo. dicit tria ūba
notabilia multum quandoq̄ nulla pre
cedit sententia q̄ liceat inuadere et habz
locum ista lex sine dubio quandoq̄ prece
dit sententia q̄ liceat inuadere tūc siqdē
sn̄ia fuit iuste lata et recte et tūc n̄ la 9
stitutio puniens locum habet Si uero n̄
la precessit sn̄ia recte lata tūc habet locū
l. meminerint. s. e. et ista est uerissima o
py. quam dixi. s. l. meminerint. **¶** Que
ro an hec lex locum habeat in possessore
clandestino glo. dicit q̄ sic et dic ut in
ea Sumus expediti de tertia parte glo.
Venio ad quartam dicitur dominium
eiusdem rei amittat. **¶** Quero an ip̄o iu
re uel per sn̄iam breuiter per sententiam
qd̄ apparet quia dicitur amittat nō di
cit admittit uel amiserit et sic utitur uer
bo p̄sētis uel p̄teriti temporis ita lo
quitur hic et. l. iubemus. §. sane. s. de
sa. sanc. ecc. et. nō. glo. p̄ doctrinā quā
ponit et dixi plenissime in. l. impator d̄
iur. fil. **¶** Extra glo. Quero cui acgrat
gl. h. innuit q̄ spoliato idē tenet Ros.
et omnes pro quo facit. l. f. ff. de litig.
et quod nō. in dicta. l. iubemus. §. sane
facit etiam ad hoc. s. dele. l. pen. Et
ex hoc debes formare libellum in hac pri
ma pte h9. l. nā. debes petere ut cōdep
netur et q̄ tibi possessionem restituat et
q̄ dominio suo priuetur et tibi adiudi
cetur. **¶** Quero dicitur hic q̄ inuasor rei
aliene condempnatur ut restituat posses
sionem et in extimatione quero quid ex
timabitur Vtrum possessio uel proprie
tas glo. dicit q̄ proprietat Quero quid
si est expulsus fructuarius tantum uel
propriarius tantū quid extimabit gl.
distinguit aut expuli credens totū ius
habere et teneor in totum quia expellēdo

unum uideor expellere utrumque. Aut ha-
bui solum aui expellendi unum tantum
et tamen illum uideor expellere et illi tantum
teneor. **¶** Et sic ex glo. habes quod ex pulso
usufructuario tantum non uideatur expel-
li propriarius et everso quam glo. ha-
betis. ff. usufruct. q. ad. ca. l. i. in fi.
Et d. ui. et ui. ar. l. iii. §. si ui. et ille gl.
sunt uere non ob l. i. §. q. si hic seruus
ff. de acquir. poss. et alie que hic allegan-
tur in glo. quia ibi loquitur quando ex-
pellitur colonus tunc enim certum est quod
uidetur expulsus dominus quia colonus
possidebat pro domino et eius contempla-
tione ut l. peregre. §. quibus de acquir.
poss. **¶** Si usufructuarius habet suam na-
turalem contemplationem sui non contemplationem
domini Et dominus habet civilem sui
contemplationem tamen. Ideo uno expulso non est
dubium quod non uidetur expelli colonus
uel usufructuarius ut dicto. §. quibus
Ex his concluditur quod si expellatur dominus
tantum uel usufructuarius tantum ipsi
soli conperit conditio ex hac. l. non alteri
quid si inuadam rem communem mihi
et alteri dicitur ut in glo. **¶** Querit glo. si
aliquis possidet usufructum meum et ego
cum deiciam debet perdere ius usufruc-
tus et cui applicabitur an domino pro-
prietatis an expulso glo. dicit quod domino
proprietatis applicabitur usufructus ex-
pulso extimatio dabitur tu dicit quod domi-
no proprietatis nil applicabitur quia ad-
uersus eum non est delictum commissum
et si dicas qualiter hic priuatur iure suo
cum non possit transferri in alium nisi in
dominum proprietatis. **¶** B. eo scilicet forma
l. usufructuarius. ff. de sol. ma. cetera dicit
ut in glo.

¶ **Momentanee** Tu debes
scire quod precedentes constitutiones et seq-
tes ex hac. l. et sequenti tractant de mo-
dis agendi contra uiolentos et de modis
puniendi eos. Hec lex tractat de modo pro-
cedendi. l. uero sequens de modo proban-
di. Hec constitutio in principio legitur
duobus modis. 1. quando contra posses-
sorem tantum commissa est uiolentia 2. quod
loquatur in quolibet interdictione secundum pri-
mum. h. d. **¶** Violen-
tia commissa contra
possessorem non semper
punitur actione
l. iul. de ui publica uel priuata sed quicquid
Ciuiliter agitur per interdictionem in quo
proceditur summarie et sine inscriptione 2.
spoliatus ante omnia est restituendus 13

dicat. **¶** **Oppo.** et uidetur quod causa pos-
sessionis non sit momentanea quia aufert
dominium ut s. l. proxima So. quando
agitur conditione ex. l. precedenti non est
iudicium momentanee possessionis ym-
mo proprietatis sed hic loquitur quando
agitur interdictione unde ui. **¶** Sed tunc
oppo. extra glo. si magnum est gmodum
possidendi ut in l. de interdic. §. retine-
re ergo 2. c. B. eo quod dicitur momentanee
intelligas aptitudine quia possessio est ap-
ta modico tempore apud possidentem esse
si moueretur questio de proprietate ab
eo qui haberet ius licet actu quicquid multo
tempore duretur. **¶** **Oppo.** ad id quod
dicitur tex. non semper pertinet ad ui pu-
blicam uel priuatam nam omnis uis aut
fit cum armis aut sine armis sic autem est
publica aut priuata ergo semper pertinet
ad uim publicam uel priuatam. **¶** **Gl.**
huius timore dicit quod non semper pertinet
ad uim publicam. s. quia quicquid ad priua-
tam quandoque ad publicam. **¶** **Istud** di-
cit glo. ibi in fi. uel aliter expone ut illud
quod dicitur momentanee possessionis in
edictum dicas id est uiolentia pro qua
competit interdictione momentanee pos-
sessionis. s. unde ui et quod sequitur non
semper ad uim publicam uel priuatam p-
tinet expone id est non semper expedit per
actionem criminalem ut l. iulia de ui pu-
blica uel priuata. **¶** Sed quandoque expe-
ditur criminaliter per interdictionem et tunc
examinatur mox. i. sine inscriptione et
ista lect. tangitur in sequenti glo. et hoc
uidetur sentire Ro. et h. ponebat expul-
se. d. la. bu. quod placet. **¶** Secundo modo
legitur et secundum istam lect. breuiter dicit
causa momentanee possessionis non sem-
per habet originem a ui et semper debet
agitari mox. i. sine inscriptione. h. d. et
ibi interdictionem in genere accipe pro in-
dictione adipiscende uel recuperande pos-
sessionis ibi uel priuatam quia quandoque
habet locum ubi nulla commissa est uis
ut in interdictione adipiscende et retinende pos-
sessionis. **¶** Modo secundum utramque lect.
quid est h. dictum mox audiri certe pro-
ut intelligitur Primo modo in interdic-
tione possessionis intelligitur mox. i. non ob-
stante aliqua exceptione quia **spoliatus**
ante omnia est restituendus. **¶** Item pro-
ceditur summarie prout intelligitur secundo
modo in interdictione adipiscende uel reti-
nende possessionis intelligitur mox. i. su-
matim quia non admittitur aliquis excep-

tio que requirat altiore[m] indaginem ut
 dixi uobis plene. s. quozq[ue] bonorum. l. i.
 et uide glo. i. et ad idem facit. s. c. l. me
 minerit in eo q[uo]d dicit illico. ¶ Quero q[uo]d
 est hoc dictum sine inscriptione certe po
 test intelligi sine libello quia scdm iura à
 aliqua libellus non requirebatur uel p[ot]t
 intelligi quod ad penà talionis se nō ha
 beat necesse inscribere

¶ Quando Supra in. l. p̄xia habuistis de mō et ordinē procedendi Hic habes de modo et ordine probandi et breuiter hoc dicit difficultas probationis et odium delinquentis facit ut admittatur probatio per iuramentū actoris. h. d. simile habes extra q̄ me. ca. c. fi. **¶ Opp.** iuramentum in litem n̄ habet locum nisi in actionibus arbitrariis et bone fidei ut. l. in actionibus de in litem iuran. ergo hic nō habet locum so. ibi loquitur de iuramēto in litem quod est affectionis Hic loquitur de iuramēto ueritatis ita sentit glo. ibi et plene quod apparet ex isto tex. cum dicit extimac. rerum quas perdit 2c. **¶ Ex** hoc habes colligere practicam in modo iurandi nō enim debet quis iurare pro tanto noluit perdidisse illas res sed debet iurare tantā in ueritate esse extimatōz rerum et sic iudex debet deferre 2c. **¶ Oppo.** et uidet̄ q̄ hic post latam sententiam super uoluntia agitur ad extimationem dampni ut innuit principium tex. dum dicit si quādo 2c. ibi dictum 2c. in eo q̄ dicit dictum est sic est contra. l. iiii. s. depositi So. duobz modis uel dicas q̄ hoc totū ueniebat in uno iudicio quia petebatur per interdictum unde ui restō possessio nis et rerum perditarum scdm formaz l. i. in prin. ff. unde ui et tunc qd h̄ dicit dictum 2c. denotet quendam ordinē inter principale et accessi crū quasi dicat principaliter agebatur de ui sedario de rebus et hoc modo concordabit cum cōtrario **¶ 2o** potest intelligi q̄ primo fuit actum conditione ex. l. si quis i tantam uel interdicto unde ui et de rebus aliis mobilibus p̄ditis nil fuit dictum certe si postea agebatur nouo iudicio ui bonorum raptorum uel conditione furtiua uel conditione certi uel sine causa fiet p̄batio scdm q̄ hic dicitur nec obstat. l. iiii. depositi quia ibi non q̄petebat actio sed debebat peti iudicis offō mercenario **¶ Opp.** 2o q̄ hec. l. non possit procedere

aut tantum quis petebat res et non po-
test fieri condemnatio in extimatioe ut
l. si. s. de fideig. li. et. l. ut fuudus coi.
diui. Aut quis petebat extimatioe et
tunc petebat id ad quod actio n̄ cōpete-
bat ut. l. si seruum. §. si. de uer. ob.
Vnde debebat sequi absolutio. d. Ros.
pro soluendo istud contrarium iuoluit
se multum. ¶ Ego breuiter dico q̄ hec
l. procedit quolibz modo nam si peto re-
potest fieri condemnatio in extimatioe
si res non reperitur ut. l. iul. ff. de gsel.
nō. in. l. si. que sen. sine ap. re. Item di-
co q̄ potest peti extimatio si res iste abla-
te sint perempte uel n̄ apparent nec ob. l.
si seruum. §. si. de. x. ob. quia ibi erat i
obligatione rem dari hic erat in obli-
gatione rem restitui in qua re peremp-
ta potest peti extimatio ut. l. in conditi-
one. ff. de con. fur. potest etiam condici
res nt. l. i. s. q̄ me. ca. et ibi dicam Et
istū passū exaiat plene in. l. stipulatioes
non diuiduntur. ff. de. x. ob. puto etiā
q̄ possit dari libellg alternatiue h̄ modo
peto ipsum condemnari ad rem Vel si
res non apparet ad eius extimatioe ar.
eius quod nō. de ac. emp. l. i. in prin.
magne glo. et. l. ii. §. item si in facto d.
x. ob. et dixi in dicta. l. stipulationes n̄
diuiduntur ¶ Item opp. actor debet pro-
bare intentionem suam nec ei deffertur
iuramētum nisi semiplene probauit ut
l. i. bone fider. s. de iur. iur. et. ff. de iur.
iur. l. admonendi. ¶ So. dicit gl. et bñ
speciale est hic in odium delinquentis pp-
ter difficultatem probationis et hoc qd̄
dicit l. speciale est in odium delinquentis
apparet manifeste q̄ prius debet de delicto
constare ita firmat Ber. in. c. dilecti
in glo. si. extra de foro gpe. ubi uide. l.
q̄ uis fuit facta tunc de extimatioe de-
fertur iuramentum ita loquitur hic q̄
apparet ex prin. dum dicit si uis fuerit
patefacta. ¶ Ex hoc apparet argumen-
tum Statutum bon. dicit q̄ si factū fu-
erit scolaris furtū q̄ uicinia teneat emē-
dare res sibi ablatas declarandas sacro sco-
laris certe oportet prius cōstare furtum
esse factum deinde deueniatur ad sacra-
mentum scolaris hic est tex. hic pro hoc
tex. ff. q̄ me. ca. l. si eum exceptio. §. in
hoc et extra q̄ me. ca. c. si. Sed qualiter
probabitur furtum factum dicam sta-
tim in sequenti. q̄ ¶ Quero dicit statu-
tum in ciuitate ista q̄ si aliquis fuerit
derobatus in comitatu uilla uel castro

teneatur emendare de modo pbandi nec
hij disponit statutum Vnde derobatus
uenit ad curiam et pbat se derobatum
per testes an de quantitate et extimatioe
rerum stetur iuramento eius glo. in dic
ta. l. in actionibus de in lit. iur. al. l. i.
bonafidei de. iur. iuran. uidetur uelle q
sic in eo quod dicit q ratio huius. l. est
propter difficultatem probationum que
difficultas habet locum etiam in casu p
posito glo. hic uidetur dicere contrariu
in eo q dicit q nō est difficultas proba
tionis sed odiu delinquentis et uide gl.
super xbo manifeste sed hic uilla uel co
mune non conuenitur ex suo delicto uel
dolo sed ex quasi delicto ut. l. ex malefi
ciis. §. is. quocq. de acc. et ob. ergo con
tra eum non deferretur iuramentum pro
hoc uideat tex. in. l. i. i. quando ex fact.
tu. et idem ibi tenet Dy. idem la. but.
Cy. et omnes dēt. qualiter ergo tunc
probabitur quantitas et extimatio res
ablatarum Certe doct. dicunt et omnes
concordant q probabitur eo modo quo
poterit per familiam et socios suos qui
al. non admittentur ar. §. de repu. l. ex
consensu et. l. de submers. et. l. quoc. de
naufra. **I**tem probabitur per alias g
iecturas quia uisus est ponere in hospi
cio in ualisa seu fardello tot res assu
me re tantam pecuniam et similia Et iste p
bationes iudicis arbitrio relinquunt ar.
l. iiii. §. idē diuus. ff. de testi. et habitis
istis presumptionibus in defectum pro
bationum poterit deferri iuramentu per
l. in bonafidei 2 p. l. admonendi. ff. de
iur. iur. non ex uigore huius. l. Eodem
modo dico de eo quod. §. dixi de furto
qualiter probatur furtum scolaris Cer
te per familiares et socios qui de nocte
senferunt furem et uiderunt res tales in
domo et postea non reperiunt et inue
nerūt muruū fractum ul. hostium rup
tum uel talia similia

Non ab re Breuiter dicit q
possessionem alieno nomine tenent si in
ea restituenda usq. ad sententiam fuerit
contumaces ad restitutionem eius et exti
mationem conditione ex hac. l. condem
nabuntur. h. d. **S**imilem constitutio
habetis in. l. cōductiones. §. loca **C**ir
ca hanc. l. quero dicitur hic si aliqua cau
sam habent quare non restituat. Que
ro que possit esse causa iusta non restituē
di dicunt quidam forte qa conductor

erat domiuus et istam opy. probat per
hunc tex. qui dicit possessionem rerum
suarū 2c. glo. dicit contra per. l. si quis
cōductiois. §. locati ubi conductor non
potest referre qōni domini Certe gl. di
cit uerum si ageretur conditione ex ista
l. sed si ageretur actione locati tunc nō di
cit uerū ut. l. qui rem. §. loca et. l. si rē.
ff. de positi dat. ergo glo. alias causas si
tempus cōductionis non erat finitum
uel fecerat expensas utiles et necessarias
ut. l. colong et. l. eū Fundū de ui. et ui.
ar. et. l. pe. ff. loca. **Q**uero. i. inq. tū
tempus debz quis esse in contumacia ut te
neatur conditione ex. l. ista dicūt quidā
usq. ad lit. ge. Alii dicūt usq. ad sñaz
2c. sed tunc quero qualiter practabitur
ista. l. nam ante sententiam non potest
agi ad penam huius. l. quia non est cō
missa post sententiam agit frustra quia
semel ē iudicātū dicunt quidam q pui
tur cōditione ex. l. si quis conduct. §. lo
ca Vel agatur actione locati si ille fuerit
contumax usq. ad sententiam tunc iu
dex officio suo cōdempnabit in extima
tione scdm opy. lo. hoc probatur h. ex
duabus glo. quas uide unam super uer
bo ordine aliam super uerbo recuperanti
bus **I**sta lect. nō placet quia ex hac. l.
oritur cōditio ut. l. i. ff. de condi. ex. l.
et sic per se est principalis actio non uenit
in officio iudicis mercenario ut. l. nō po
tuit. ff. de iudi. Vnde alii dicunt q fiat
duplex processus in uno petatur restituti
o rerum in alio petatur extimatio et h
opy. tāgitur. §. loca. l. cōductores sicut
dicimus in actionibus arbitrariis ut. l.
si cum excep. §. i. hac. ff. q. me. ca. ista
sententia licz posset esse uera in se tamē
non placet michi ut illud qd posset fieri
in uno iudicio reducatur i duo iudicia
ut. l. dominus testō. ff. de condi. inde.
Prima hec lex uidetur uelle contrarium
dum dicit extimac. 2c. ibi causa una cū
ipsa re et sic uidetur q totum expeditur
simul. **Q**ue ergo erit practica glo. po
nit hic et. §. loca. l. gductores dicit gl.
q proponetur cōditionaliter hoc modo
peto talem michi condemnari ad resti
tutionem rei 2 si fuerit contumax usq.
ad sententiam peto eum cōdempnari ad
extimationem ipsius rei cum ipsa re et
uide glo. super. x. ordine in fi. et nō.
hac practica ualde similem practica
ponit glo. in. l. i. in prin. de acc. emp.
et. l. ii. §. item si i facto de. x. ob. et cc

dem mō dicit Guil. de cu. q. posset dic-
tari libellus in arbitriis actionibus et fe-
tur una tantū sñia ut ipse nō. in. l. si cū
exceptione. §. in hac q. me. ca. hoc pdes-
set ad multa 2. maxime dicit statutum
in ciuitate nostra q. qui puocauerit ad
diuisionem et alius negauerit cadit a iu-
re suo certe debet hoc conditionaliter in
libello proponere et sic uenit in una sñia
Viso qualiter debet formari petitio Vi-
deamus quid debet probari in isto iudi-
cio. **E**xo debet quis probare se rem lo-
casse uel precario concessisse et reum con-
tumacem fuisse in restituendo usq. ad se-
tentiam nec habet necesse probare se esse
dominum quia eo ipso q. locauit presu-
mitur dominus ut. i. de agri. et censi. l.
litibus et. l. quidā in suo in fi. et q. ibi
nō. ff. de condi. insti. et. l. iiii. de proba.

Quero an reus possit opponere exceptio-
nem domini Ego dixi uobis. s. aut in-
tentatur conditio. l. si quis conductiois
aut intentatur actio locati ut. s. dixi

Quero utrum conditio ex. l. ista detur
cont. gductoris heredes tex. habes q. sic
in dicta. l. gductores. s. loca. **T**ame-
ad unum aduerte quia illd est uerum si
heres sciuerit rem conductam si enim ig-
norauit nō tenetur conditione ex hac. l.
quoniā iustam habet causam ignoratē
ut. l. qui in alterius de re iur. ff. si habz
iustā causam ergo 2c. ut hic dicit tex.
cum nullam sibi met cognitam 2c.

Vltimo quero in quo differat hec cōstō
ab aliis dic. ut in glo.

Um que Hec est notabil
lex et breuiter dicit qui occupat posses-
sionem rei aliene uacantem ad eam restitue-
ndam conditione ex hac. l. tenetur que
xxx. annis finitur. h. d. **P**rimo poit
quōem et rationem dubitationis. 2. po-
nit determinationem. 3. respondet ad ra-
tionem que posset fieri in contrarium. 4.
suam determinationem probat per simi-
le. 5. ponit unam limitationē scda ibi
nos tertia ibi ridiculum q. t. ibi cū tal
quinta ibi in hīs ualet. **N**ota pmo
q. dixi in sumario. **N**ō. 2. q. suū
non est debz quis presumere esse alienū
Alia notabilia sunt clara. **A**d hanc
l. opp. et uidetur q. sit supflua per. l. i.
uasor. s. e. So. quidam dicunt q. ista to-
ta loquitur de iure antiquo ut ibi dixi
Tu dic. q. l. inuasor in fine est constitu-
tio noua cōtra eū qui occupauit posses-

sionem uacantem et differt ab ista in du-
obus primo quia ibi nulla imponebat
pena hic sic ut ibi dicam. **I**tem ibi lo-
quitur de inuasore sine dolo hic de eo q.
inuadit dolose ut ibi dicam. **V**enio
ad. q. j. glo. magnā recito per tres qōs
Et primo quero q. dicatur possessio ua-
cua 2. quero qualiter pdatur possessio
alicuius rei ignoranter. 3. quero utrū
sit aliqua differentia inter possessionē ua-
cuam et uacantem que omnia dic. ut in
glo. **A**ntequam intrem alias glo.

Quero quid si possessio ciuils retineatur
aio naturalis perdatur Vtrum pro na-
turali occupata habet locum cōditio ex
hac. l. uidetur q. non nam gl. hic intelli-
git uacuam que neq. corpore neq. aio re-
tinetur sed ista retinetur saltem animo
ergo 2c. So. si nos teneremus opy. azo.
q. una tantum sit possessio tunc cōditō
ex hac. l. non haberet locum quia illa re-
tinetur aio Si teneremus opy. lo. et ue-
ram q. possessiones sint plures tūc habe-
ret locum conditio ex. l. ista quia licet ci-
uils retinebatur aio naturalis nullo mō
retinebatur et ideo pro naturali occupa-
ta cōpeteret ista cōstō Et ista sunt ml-
tum utilia quia si non crederes te proba-
re possessionem tempore expulsionis uel
ingressus illius intentab. conditionem
ex hac. l. in qua sufficeret te probare an
possedisse licet tūc n. possideres. **Q**uero
et nunc intro glo. ii. quare nō habet lo-
cum interdictum unde ut in casu huius
l. glo. dicit q. illud requirit uolentiā fi-
eri psonē ut. l. i. §. et. i. §. interdictū q.
ui aut clā dicit glo. quia nichil fuit fac-
tum uel edificatum in solo sed inuasit

Quero quare non habet locum conditio
l. si quis in tantam certe qa requirit ui-
fieri psonē. **Q**uero q. n. habet locū
actio ui bo. rap. dicit. glo. eadem ratio-
quia uim requirit fieri psonē et quia n.
est res mobilis Et uide glo. ii. innuit q.
ista glo. hanc. l. non. habere locum si in-
uaditur possessio mobilis Ro. tenet cō-
trarium quia rei mobilis possessio uidet
esse uacns sicut immobilis ut. l. si rem mo-
bilem de acqui. poss. **I**tem quia hec. l.
dicit generaliter possessiones rerum uel
alienas res et appellatio rei continet etiā
mobiles ut. l. i. §. ri. ff. si cer. pe. et. l. ri.
appellatione de. x. sig. h. etiam tenebat
la. buē. et hoc placet per tex. in fi. qui
adducit similitudinem furti. **Q**uero
utrum si aliquis occupauit possessionē

uacantem res efficitur uiciosa ita quod dica-
tur furtiua uel ui possessa glo. dicit quod
non Et uide glo. super uerbo possidere hoc
contrarium notat glo. in dicto. §. quod
autem insti. de usuc. et. l. sequitur. §. ite
si occupaueris de usuc. doct. communiter
sequuntur istam glo. michi uidetur sic
dicendum uos uidetis quod hec lex equipa-
rat prouisionem huius. l. ad actionem furti
Modo utrum res uacans occupata effi-
ciatur furtiua legisse uosunt istud quia
siquidem a domino nunquam fuit pos-
sessa ut quia erat hereditaria non comit-
tae furti ut. l. hereditarie. ff. de furti.
Si uero a domino fuerit ita possessa tamen te-
pore contractationis non possidebatur hec
locum actio furti ut. l. falsus. §. iactum
ff. de furti. et. l. qua ratione. §. si. de ac-
qui. re. do. ita in proposito dicam si res
mobilis fuit occupata que tamen antea
fuerat possessa per dominum efficiatur
uiciosa uicio quasi uiolentie per. l. istam
secus si a domino nunquam fuit possessa ita
intelligo. l. istam. **¶** Quero dicitur hic
generalis iurisdictione teneri. 2c. que est ista
generalis iurisdictione dicunt quidam quod
teneatur pena posita in. l. si quis in tan-
ta supra. c. ita intelligit Ros. et ita for-
mat hic libellum. **¶** Alii dicunt quod habet
locum pena posita in. l. inuasor. s. e. cer-
te ibi nulla est pena contra inuasorem pos-
sessionis uacantis Alii dicunt quod hic lo-
quitur de pena que erat statuta per interdic-
tum unde ui de qua loquitur. s. e. l. iiii.
ut teneatur de fructibus et omni causa
et istam tenebat. d. la. bu. per hunc tex.
in duobus Primo in eo quod dicitur gene-
rali iurisdictione ea teneri que pro restitu-
enda possessione quasi dicat ad aliam pe-
nam que imponebatur pro commissione
iur. sui uel de extimatione per. l. si quis
intantam ad illam non teneatur item in
eo quod dicit ueteribus. ll. quasi dicat non lo-
quitur de pena que imponitur per nouas
constitutiones sed per ueteres. ll. **¶** Que-
ro quid si iste inuasor credebatur possessor
esse suam glo. dicit quod tunc non teneatur
hac constitutione quia requirit dolum
Pro cuius euidencia debes scire quatuor
casus quandoque quis sit possessionem ua-
cantem esse alienam et scire cuius est et tunc
habet locum hec constitutio sine dubio quoniam
scit possessionem esse alienam et ignorat
cuius est et idem quia habet locum hec co-
stitutio quandoque credit rem esse suam
et tunc siquidem mouetur in iustis ra-

tionibus lex enim ista presumit dolum
ut apparet ibi dum dicit Ridiculum est
dicere. 2c. et sic tenebatur hac constitutio
ne in qua sufficit dolo presumptus sin-
autem credebatur esse suam iustis ratio-
tamen non erat nec habet locum hec con-
stitutio sed tenebitur constitutio. l. inuasor
in fi. s. e. s. solum ad restitutionem posses-
sionis. **¶** Quero utrum ista. l. habeat locum
in possessione hereditaria occupata glo.
dicit quod non quasi in nullius bonis est ut
insti. de rerum diui. §. i. et hec constitu-
tio requirit quod res sit aliena ut per ex pri-
dum dicit uacantem possessionem abntium
ibi alienas res. 2c. Contrarium non. insti.
de usuc. §. quod autem communiter tenetur
ista uidetur michi dicendum quod siquidem
possessio rei hereditarie fuit occupata per
aditam hereditatem et sic dominum erat
quasi quesitum heredi ut. l. cum heredes
de acqui. poss. habet locum condicio ex
l. ista quia occupatur possessio uacans rei
aliene sed si occuparetur ante additam he-
reditatem non habet locum hec lex dices-
tu nonne postea aditione secuta fingitur
retro fuisse dominus in. l. heres quando
quod de acqui. her. et. l. si ex re in fi. de sti-
p. seruo ergo semper uidetur occupata
res aliena Ex eo quod fingatur esse domini
retro est per fictionem et sic in hac. l. non
sufficit ut. l. iiii. §. hoc edicto de neg. g.
¶ Quero quid si res erat sua propria sed ua-
cans ab alio Utrum habeat locum hec
constitutio glo. dicit quod non habet locum quia
res non est aliena quod est uerum si est pa-
ratus probare de dominio in continenti
al. secus uide glo. super uerbo ignorare.
innuit ista glo. quod qui intentat conditi-
onem ex. l. ista debeat probare rem suam esse
quod innuitur in tex. alias res. 2c. et dum
dicit possessionem absentium. 2c. quod
est uerum tamen ista probatio fit presu-
ptiue eo ipso quod probat se ante possidisse
ut hic innuit tex. dum dicit alienas res
uel poss. 2c. et in prin. dum dicit poss.
absentium. 2c. **¶** Item habes ex ista glo.
quod contra conditionem ex. l. ista potest
opponi exceptio domini si est paratus
probare in continenti **¶** Contra hoc ui-
detur nam ista constitutio est recuperande pos-
sessionis et est introducta ad similitudi-
nem interdicti unde ui sed in illo inter-
dicto non potest opponi exceptio domi-
ni ut. s. e. l. momentanee et. s. ti. i. l.
i. ergo nec hic so. fateor quod est introduc-
ta ad similitudinem unde ui contra eum

qui occupauit res alienas tñ hic primo
debet constare qd sit aliena merito pōt re
us probare esse suam ut ex hoc con
cludat nō esse alienam uel possumus di
cere sustinendo istam glo. qd non habet
similitudinem cum interdicto unde ui
per omnia nā ista habet instar adipiscen
de possessionis quam ipse sua culpa per
diderat non per ingressum huius rei
Querit gl. qd si ab eo qd pmo uacua seu
uacantem possessionem ingressus est pos
tea de nouo uacare cepit 2 alius ingredi
tur Vtrum per istum nouum ingredien
tem debeat restitui possessio primo an se
cundo glo. dicit qd scdo per. l. cum a te
ff. e. et. l. i. §. qui ui a me quod certe est
uerum nisi simul et semel ueniret primus
et secundus contra hunc possessore ter
tiu tunc ille prefertur qui doceret de do
mio ar. l. bona fides. ff. de positi. **Q**ue
rit glo. quid si ille qui occupauit uacan
tem possessionem eam postea pdidit an
teneatur conditione ex hac. l. certe cre
do qd sic siue ipse habet actionem contra
alium siue non ar. l. i. §. rectissime. ff. e.
Querit glo. uerū ad hoc ut habeat locū
conditio ex hac. l. requiratur dolus gl.
dicit qd sic ut patet ex hac. l. dum dicit
omnes enim scire 2c. et ex eo qd exēpli
ficat de furto quod intelligo uerum de
dolo uero ul' presunto ut. s. dixi Sed
quantum ad constōem. l. inuasor. s. e.
dolus nō requiritur Sed contra predicta
opp. uno modo et hic aduerte dixi qd h
l. presumit dolum in ingrediente posses
sionem uacantem nōne hoc est contra. l.
penul. de iur. ubi bona fides presumit
nisi probetur mala ut. l. si fundum. s. d
rei uen. dico qd in quolibet possessore cū
titulo presumitur bona fides nisi probe
tur contrarium ut in grio sed in posses
sore sine titulo presumit mala fides ita
loquitur hic que presumptio male fidei
non potest opponi nisi a ueteri domino
uel ueteri possessore per hanc. l. unde ali
us non posset hoc dicere tu possides ma
la fide ut ex hac. l. colligitur. **I**te ista
allegatio malefidei presumpta per hanc
l. nō potest allegari nisi infra. xxx. annos
ut hac. l. in fi. **I**llud enī quod hec. l.
presumit ab initio ingredientem posses
sionem uacantem esse malefidei tollitur
per cursum. xxx. annorū et extunc enī
presumeretur rōtro bone fidei ipsū posses
sorem fuisse et cessat hec. l. et omnis ei
psumptio ita intelligo. l. istam. **VI**

timo ista glo. querit quid si talis ingres
sus possessionem uendiderat alteri quan
to tempore prescribit glo. dicit. x. uel.
xx. anorū quia possidet titulo hodie uō
aliter scdm aut. male fidei. s. de pscip.
xxx. annorum in ista lege nō sunt pro
nunc alia.

Si per uim l' alio modo

Rubrica ista scdm glo. incipit tractare
quedam circa interdictum retinende pos
sessionis et hoc innuit Rya dum dicit ē
bata sit possessio qd pertinet ad interdic
tū recuperande possessionis Prima facie
nisi aliter exponas ut ibi uidbitis potes
ergo diceſ sic qd totus titulus loquatur
de uiolentia turbatiua et ita exponas. l.
i. et. ii. potes etiam expōere qd. i. l. loqē
de uiolentia expulsiua scda de uiolentia
turbatiua et tunc exponas Rycam si per
uim uel alio modo. s. ablata sit possessio
uel alio modo turbata sit possessio et sic
l. i. loquitur de prima parte Ryc scda
loquitur de scda parte Ryc.

Indices Abns
spoliatus ante omnia
est restituendus et ad hanc
causam omnis admitti
tur etiam si non habet
mandatum 2 si fuerit seruus absens etiā
reuersus audietur cursu temporis nō ob
stante et causa proprietatis ordinarie agi
tabitur hoc dicit ibi absentium. i. agen
tium pro absētibz ita exponbat Fra.
accur. ibi statu. i. possessione restituta in
pristinum statum litigium de pprietate
Nō. qd in causa momentanee possessionis
admittitur quis sine mandato. **N**ō.
ex isto fine qd agēti interdicto recupe
rande possessionis nō obstat exceptio do
mini ita uidet hic in fine scd debet pgea
reseruari et sic spoliatus ante omnia est
restituendus. **O**pp. de. l. si pupilli. §.
iulianus de nego. ge. so. speciale est in cā
momentanee possessionis. **O**pp. et uid
tur qd seruus in iudicio esse non possit
ut. l. seruus. s. de iudic. so. speciale est
hic. **G**lo. querit de hiis qui sunt expl
si de possessione Quero quid de aliis qui
non sūt expulsi Vtrum pro absente ad
mittatur glo. dicit qd sic et bene quia in
prin. l. loquitur generaliter ar. l. regula
§. licet. ff. de iur. et fac. igno. **Q**uero
utrum creditor qui cadit a possessione ha
beat beneficium huius. l. Ryc qd sic habz.

etiam beneficium. l. ult. de pac. pig.
Quero an istis casibus seruus iuret de calumpnia Ryeo sic quia cum admittitur ad agendum ergo 2c. **¶** Sed quero an debeat cauere de defendendo glo. dicit q non per hanc. l. in fi. ibi seruato 2c.
Quero an debeat cauere de rato glo. nos tra dicit q sic sicut dicimus in coniuncta persona ut. l. sed. hie de procur. et hoc omnes tenent. **¶** Quero quid d pupillo glo. dicit q idem et bene p. l. momentanea. s. qui legi. perso. **¶** Quero qd si isti amiserunt utrum preiudicent domino glo. et bene dicit q non nocent dominis in hoc casu tamen fideiussores tenentur **¶** Quero utrum iste persone possint intentare conditionem ex. l. si quis intantam Ryeo non quia illa habet cam proprietatis Predicta omnia pcedunt prout hec lex intelligit de iudicio recuperande possessionis potest etiam intelligi de iudicio retinende possessionis ut uidet uelle gl. super Ryea et tunc tex. in prin. legis q dicit cuiuslibz rei possessione priuati sut intelligas possessione. i. gmodo possiden di quia propter turbationem non potest colligere fructus uel aliter dicas q sint priuati possessione. s. naturali tantu et r manet civilis que turbatur per retentionem naturalis ut dicam statim. i. ti. l. i. Et sic exponas totam hac. l. et scdm hanc l. habes hic casum q agenti interdicto r tinende possessionis no obicitur exceptio domini contra d quod no. Dy. in. c. qui ad agendum de re. iur. li. vi dixi i l. si de eo in fi. de acqui. poss. et. l. naturaliter. q. nichil. e. ti. **¶** Quero utrum ex. l. ista introducat noua legis conditio Ryeo non sed per hanc. l. legitimam persone agentiu ut possint abstiu noie expiri act. absenti competent et sic apparet q debeat fomari. i. bellus nomine absentium et hoc sentit hic glo. super uerbo personas et innuit tex. totus si bene aduertatur

¶ Nec imperiale Nec ex Rpto principis nec iudicis snia debz qs alterius possessionem parte non citata e bare. h. d. **¶** Quero quid continebat istd Rptum principis uel sententia iudicis Ryeo glo. tribus modis et bn teneas qua uis uel continebatur aliquid pertines ad lit. ordinationem uel ad lit. decisionem uel ad lit. executionem non curo dic ut dixi uobis sup ti. i. l. momentanea.

¶ Quero in quo differt h lex ab illa. l. me minerint breuiter hec est ueritas licz doc non ponant per illam. l. prouidetur ei q non est spoliatus possessione sed turbat i possessione sua auctoritate principis uel iudicis indebite tamen ut h ei no obsit in iudicio retinende possessionis.

¶ Ut possidetis rubra

¶ Ut possidetis

Hec lex consuevit esse scola ribus multum terribilis Cir ca hanc Ryeam quero in quo differt in terdictum uti possidetis ab interdicto utrobi. Glo. i. in fi. huius. l. hoc tangit dicens q illud competit pro rebus mobi libus hoc pro rebus immobilibus et anec tit rationem quia mobilia proprie non possidentur quod tene menti propter sta tuta terrarum que loquuntur d inualo ribus tamen consueui tenere cotrarium in. l. i. in prin. de acqui. poss. ubi Dy. tangit Et scdm lect. glo. hec. l. diuidit in partes duas Primo ponit de natura interdicti uti possidetis 2o loquitur de offi cio in causa propeietatis scda ibi aut sa tisfactionis et scdz hanc breuiter dicit si plures iuste possident per hoc interdictu prohibentur inuicem ui inferre et in ca proprietatis qui non satis dat possessio ne rei priuatur hoc dicit scdm glo. uel dic scdm lect. la. de are. q primo loqui tur de natura iterdicti uti possidetis 2o loquitur de officio iudicis in interdicto uti possidetis scda ibi aut satisfactionis scdm quam lect. hoc breuiter intendit Si plures iuste possident per hoc interdi ctum prohibetur publice uim inferre 2. hoc coguntur satisfacere al possessione p uantur donec de proprietate cognoscat h. d. **¶** Venio ad scdm casum in termi scdm glo. forma uno interrogante im patorum hoc modo Ego sum propieta rius et possideo ciuilitur fundum Alius est fructuarius et possidet naturaliter ip se tbat me in ciuili mea. **¶** Quero quo remedio michi succurratur contra eum Ryeo imperator rector prouincie phibet ui fieri quo mig possideatis fudu sicuti eum possidetis alter ab altero non ui no clam non precario qsi dicat tu possides naturaliter ille ciuilitur. h. d. secundum ueram lecturam.

¶ ac si satisfactionis

Pone casum scdm glo. Ego ago contra eum qui me tenebat rei. uen. ipse n. uult satisfacere de iudicato soluendo quod erit officium iudicis contra eum. R. et imperator iubeat satisfacere de iudicato soluendo uel si n. uult satisfacere transfert possessionem in actorem uel fiet de possessore petitor et sic de proprietate cognoscitur hoc dicit scdm la. de are. In prima parte n. mutatur casus in scda sic in q. pone hoc modo scdm eum domine imperator uos dicitis q. rector prouintie ui fieri prohibebit p. interdictum uti possidetis ille aduersarius meus est ita maledictus homo q. etiam post sententiam me turbauit quod ego erit officium iudicis in hoc interdicto ut non turbet me de cetero. R. et imperator faciet de hoc prestari satisfactionem. s. de non turbando in futuro et si nolit satisfacere auferetur sibi possessio et ideo transfertur ad te et sic fiet de possessore petitor et hoc modo cognoscitur de proprietate. h. d. scdm la. de are. et melius quam glo. et magis notabiliter l. 3. lect. gl. sit bona satis lect. glo. in illo ultimo. s. licet in se sit uera tamen hodie corrigitur ut glo. dicit et ibi dicit teneas ergo lect. la. de are. quam ipse probat ar. l. harum et. l. egi. s. si serui uen. Ego do tibi casum de uti. actus priua. l. iii. s. hoc interdicto de aqua coti et esti. l. si. Expedito tex. ueniamus ad apparatum quem breuiter expediam et bene. Oppo. tu posuisti casum in uno interrogante contra impator loquitur in plurali uti possidetis 2c. ergo uidetur q. fuerunt plures interrogantes huius timore legitur h. l. tribus modis uno modo q. unus interrogabat tñ q. in interrogatōe fiebat mentio de duobus ideo impator dirigit sermonem ad duos exemplum in in proprietario et fructuario ut. s. dixi. Alii dicunt eodem modo tamen uariant exemplum sed ponunt in duobus possidentibus pro parte tamen eodem genere possidendi et etiam ista lect. posset esse bona. Tertiū dicunt q. hic loquitur in plurali uni tantum et loquitur ei et facit causa honoris. hoc non placet q. uideo q. impator summo pontifici loquitur in singulari ut in epistola inter claras et in epla uictor d. sū. tri. 2. fi. ca. Preterea uidetur q. mos Romanorū adhuc ē hodie loqui cardinalibus in singulari. s. tu. Alii uolentes hoc q. uni tantum R. et dicunt q. hec uerba uti possidetis ponuntur

tur materialiter quasi dicat rector prouintie uim fieri prohibet uti possidetis. i. per interdictum uti possidetis et hec non est uera. per illud quod. i. dicitur in in tex. nec precario possidetis quod ubi non ponitur materialiter teneas ergo p. mam uel scdaz. Et expositiones que fiunt in glo. optime adaptantur ad illa. Exposita prima glo. uenio ad scdam glo. dicitur hic licet q. lex habet locum in fundo ymmo uidetur q. non habeat locum nisi pro edibus ut. ff. e. l. i. in prin. So. q. ibi dixit p. edibus dixit causa exempli. **Op. d. l. i. s. i. ff. e. so. spale est i cloaca** q. p. illa non competat interdictum quia propositum est interdictum speciale de cloacis. **V**enio ad recitandam ista materiam per questiones. **Q**uero an hoc interdictum habeat locum pro rebus in corporalibus glo. dicit q. sic utile non dicitur ut. l. sicuti. s. aristot. ff. si serui uen. Ratio quia non possidentur proprie ut l. seruus. s. incorporals de acq. re. do. ita dicit glo. hic et bene q. tamen lacus examinaui in. l. i. in prin. ff. e. ubi examinaui pro quibus rebus competat hoc interdictum uide hanc glo. **Q**uero dicitur hic uti possidetis 2c. quero quo tempore requiratur q. quis possideat in hoc interdicto glo. dicit tempore lit. cont. ut insti. de interdic. s. hodie et uidetur glo. Modo uenio ad gl. magnam dicitur hic cum ab altero nec ui nec clam nec precario possidetis. **Q**uero exempla istorum uerborum dominus Azo. multum laborauit in ponendo exempla hic et glo. hic ponit. **D**ominus Inno. dicit nescio breuiter quare Azo. tantum laborauit q. ui possidet a me qui ui me expulit clam possidet a me qui cla mea possessione ingreditur precario possidet a me qui me precario rogauit. **P**arcat michi dñs Inno. ipse n. inspicit intellectum Azo. quia dominus Azo. habuit de necessitate laborare nam interdictum uti possidetis datur possidenti ut. l. i. s. hoc interdictum. ff. e. sed si aliquis possideat a me cla ui uel precario scdaz expla Inno. ego n. possideo igitur ego agendo n. possum uincere in hoc interdicto quia non possideo idō Azo. iuit querendo exempla ut alig possideat a me ui clam uel precario. Et ego possideam ut possū in hoc interdicto optinere et ideo sunt facte iste gl. Sed ad unum aduerte q. iste glo. que h. ponuntur non respiciunt tex. directum s. 3

respicunt materiam nā tex. loquitur de
iusticia actoris q̄ actor ipse possideat n̄
ui non clam nō precario ab aduersario 2.
respicendo tex. optime procedunt exē
pla Inno. quia ad hoc ut possessor opti
neat agendo hoc interdicto est necesse q̄
ipse possideat non ui non clam n̄ preca
rio ab aduersario si enim ipse possideat
a me ui clam aut p̄cario et ego molesta
rem eum et turbare i illa possessione ip
se contra me non posset uincere in hoc
interdicto quod est mirabile licet enim
eum qui me ui uel clam expulit de fun
do ego n̄ possum expellere eum ex inter
uallo et turbare eum in possessione et ipse
non poterit contra me uincere in inter
dicto uti possidetis q̄a a me possidet ut
clam uel precario et uid' glo. super xbo
precario que uidetur hoc uelle et hoc etiā
uide' uelle glo. in. l. i. in fi. cum. l. seq.
ff. e. et ibi dixi Sed dominus azo. et iste
glo. respiciunt iusticiam uel iniusticiam
ex parte rei quia ponit pro constanti q̄
actor possideat iuste reus iniuste ab adu
sario quō istud possit pcedere tractant
iste tres glo. **Q**uero ergo quō hoc pos
sit esse q̄ aduersarius possideat a me ui
clam uel precario et q̄ michi competat
interdictum nam si ipse possidet ego nō
posideo huius timore dicit Azo dico q̄
aduersarius meus nō possidebat sed tur
bat me in possessione mea ui quia in hoc
interdicto n̄ requiritur q̄ quis se asserat
possidere sufficit q̄ me turbz ut. l. si duo
§. si uicinus et. §. duobus. ff. e. 2. uero
ponit exemplum de ui quod multū est
subtile de eo q̄ ingreditur tanq̄ fructua
rius protestans q̄ animum habeat possi
endi naturaliter de quo dic ut in glo.
et aduerte hoc est mirabile in cāu isto q̄
interdictum uti possidetis licet sit inter
dictum t̄inende possessionis t̄n h̄ habet
uim interdicti recuperande possessionis
non enim potes a turbatione desistere ni
si michi restituas naturalē quam abstuli
sti quia per t̄tentiōz illius naturalis tur
bas me in mea ciuili ut. l. clam posside' r̄
§. qui ad nundinas. de acquir. poss. et
l. naturaliter. §. nichil cōe. e. ti. glo. po
nit h̄ tertio unū aliud exemplum. et ui
de glo. istud exemplum n̄ uidetur bonū
quia ex quo n̄ suspicor me posse repelli
nō amisi possessionem et sic non habem⁹
quod queris q̄ aduersarius possideat a
me ui. **A**lii dicunt q̄ duo possunt in
solidum possidere et scdm hoc exemplū

141
est clarum certe istud exemplū non ē bo
num quia duo in solidum non possunt
possidere eodem genere possidendi ut. l.
iii. §. ex contrario de acquir. poss. ideo n̄
insisto. **V**enio ad aliā glo. que ponit
exemplū de clam quō potest quis clam
possidere a me certe exemplum est clarū
s. iui ad nundinas et tu ingrederis pos
sessionem meam clam me absente tu acq
ris. naturalem ut. l. clā posside' r̄. §. q̄ ad
nundinas de acquir. posses. **A**lii di
cunt q̄ turbat me clam licet non pos
sideat et istud exēplum in se procedit s̄
primum exēplum est uerum. **S**ed q̄
hoc oppo. si clam ingrederis possessionē
uoco te ad iudicium tu uenis cēte tu de
finis possidere quia non es in fundo nec
in eius conspectu ergo 2c. huius timorē
dicunt quidā q̄ interdictum debet r̄ddi
in fundo tu dic q̄ ille qui habet natura
lem tantum uadens ad iudicium eā reti
net ut. l. ii. §. unde ui. ff. de ui. et ui.
ar. nō. plene in. l. ii. in gl. magna de ac
qui. poss. **Q**uero circa hoc si tu ingres
sus es clam possessionem tici absentis
et ego postea ingrediar clam an natura
lem acquiram glo. dicit q̄ n̄ et bñ q̄a re
tinetur natural' aīo t̄m Sed quēro an ra
tione illius naturalis opetatur interdictū
unde ui gl. q̄ non et bene quia ab inicio
non est nata nec postea nascitur. **V**e
nio ad glo. super uerbo p̄cario quomō
pōt esse q̄ qs a me possideat p̄cario 2 q̄
opetatur hoc interdictū glo. super h̄ po
nit exemplum clare quia concessi preca
rio alicui ut possideret naturaliter tātū
si enim concessissem utranq̄ tunc nō cō
peteret michi hoc interdictum restat mō
ut uideamus qualiter sn̄ia in hoc inter
dicto debeat formari uerū quia sn̄ia pen
det a libello ideo prius uidendum ē qua
liter sit formandus libellus et quia hoc
uenit in examinatione scde partis ideo
uenio ad scdaz partem ad quā scdaz lec.
glo. oppo. qui possidet imobilia n̄ cogi
tur satisfacere ut. l. sciendum qui sat. co.
sed hic possidet imobilia ergo 2. c̄ glo. di
cit q̄ loquitur de satisfactione iudicatū
solui. l. contraria loquitur de satisfactōe
de iudicio s̄isti. Certe domini ista lect. n̄
est uera in se nam ille qui possidz imobi
lia n̄ satisfacit ubi possidet alia quam ea
pro quibus conuenitur ut. l. de die. §.
quidam. ff. qui satis co. licet glo. uideat
aliter tenere in dicta. l. sciendum in pri.
postea hic erat dubiū an possideret unde

etiam de satisfactione de iudicio nisi pos-
set intelligi hic sed prout intelligitur de
satisfactione iudicatum solui. Oppon-
insti. de satisfda. §. sed hodie dicit glo.
factor q. hodie corrigitur finis quia ho-
die nemo suo nomine conuentus cogit
satisfda. iudicatu solui licet h. sit uerum
in se tñ lect. la. de ra. magis placz quia
magis utilis est scdm illam lect. l. rema-
net incōrecta. **E**x q. lect. habes qualiter
debeat formari libellus in hoc interdicto
nam tu debes petere q. te nō molestet et
q. a turbatione et molestatione desistat
et q. caueat de nō molestādo te in futuro
et q. prester interesse molestationis prete-
rite prima duo pbat hac. l. 2. i. l. allāt.
ad probandū lect. la. de ra. ultimum de
interesse probatur in. l. si duo. §. si. ff. c.
Hoc premisso ueniamus ad snā qualiter
formabitur snā i hoc interdicto glo. q.
incipit sed qualiter formabit snā iudex
multū se inuoluit hic aduerte qñq.
constat actorem tñ possidere iuste uel in-
iuste non ab aduersario tunc ipse debet
optinere et reus condemnari ad omnia
que. s. dixi debere gñere in libello qñq.
constat actorem possidere iniuste ab ad-
uersario tunc reus absoluetur non enim
potest actor uincere in hoc iudicio nec re-
us potest uincere ut actor in aliquo con-
demnetur quia non possidet ut. s. dixi
et tangitur in glo. precedenti qñq. gñat
reum tantum possidere et tunc siquidē
iuste ab aduersario actor succumbit quia
non possidet reus tamen in nullo conde-
nabitur quia iuste possidet ab actore.

Si uero reus possidet iuste uel iniuste nō
ab aduersario tunc ipse absoluetur et ac-
tor sibi cōdempnabitur ad illa tria que
tibi dixi dēre contineri in petitione et si nō
sit petendum per reum ratio quia iu-
diciū istud est duplex quilibet est actor
et reus ut. l. si defunctus. ff. de procur.
et. l. si cum ambo. ff. de iudic. et hoc ui-
detur uelle tua glo. precedens in ultima
q. quam format ibi et uide eam nō ob.
de iur. iuran. l. sed et si possessori in pri.
quia illud ē iudiciū simplex istud du-
plex ita tenebat Fran. ac. et bene licet q.
dam ultramōn. cōdicunt Quandoq.
constat utrunq. possidere tunc siquidem
possident iuste ut puta unus est proprie-
tarius alius fructuarius uel emphiteota
uel usufruius iudex pronuntiabit utrūq.
esse potiore in possessione sua et q. de
hac caueatur et interesse molestationis p

terite presteretur ut hac. l. in prin. et. l. si
duo in prin. ff. e. Idem si unus possidet
iuste et alter iniuste non ab. aduersario
si uero unus possidet iuste alter iniuste ab
aduersario ille qui iniuste possidet cōcep-
nabitur ad ea que dixi. s. in libello dēre
contineri et predicta qñ constat utrunq.
possidere diuiso genere possidēdi et unq.
ciuilitet et alter naturaliter ut dixi. Si
uō utrūq. pbat se possidē rē eodē genrē pos-
sidēdi hic aduertendum est aut unq. p-
bat de antiquiori possessione q. alius et
ille uincit quia possessio alterius psumi-
tur uiciosa tex. est in. c. licet causam de
probat. si uero utrūq. probat de eodē tē-
pore tunc siquidem una pars habet ydo-
niores testes illa uincit ut. l. ob carmen
in fi. de testi. ff. **S**ed si probationes esset
hinc inde equales tunc dicit la. de are. siq.
dem unus probat d. titulo alius non ille
preferatur qui de titulo probat ar. in. l.
i. et. l. ult. de edi. diui. adri. tol. et dicto
c. licet extra. de probat. **E**t isto casu
solo reperio q. allegatio domini prodē i
interdicto uti possidetis al. secus ut uidis-
tis. s. ti. i. l. i. Si uero neuter probat de
titulo uel utrūq. pbat de h. sunt opy. h.
in glo. quidam dicunt q. iudex habet
pnuciare uti possidetis ita possideatis
quam opy. glo. re. pbat quia hec snā ē
incerta de hoc tangit glo. in. l. ayt pre-
tor. §. i. de re. iudi. Alii dicūt q. iudex
debet abstinere a iudicādo sed debet seq-
trare possessionem ne partes ueniant ad
arma et rixas **E**go consueui dicere q.
ymmo iudex debet pronuciare utrūq.
esse possessorem pro parte dimidia p. i
diuiso nam cum utrūq. pariter siue equa-
liter possideat faciunt sibi partes per
cōcursum ut. l. si finita. §. cum autē d.
damp. infect. sicut etiam dicimus in cō-
iunētis ut. l. re. eoniunēti dele. iii. Res-
tat hic ut examinemus ultimam glo. h.
positam. **Q**uero primo aliquis habet
in fundo usum fructum alius habet u-
sum quero utrum utrūq. possideat uide-
tur q. non quia cum usufructuarius ha-
bet naturalem ergo usufruius eam habe-
re non potest ut. l. iii. §. ex contrario de
acqui. poss. **I**ncontrarium uidetur q.
si usufruius habet hoc interdictum ut. l.
fi. ff. e. ergo usufruius possidet glo. fate-
tur q. utrūq. possidet sed non insolidū
sed glibet p. pte et uide gi. Istud q. gl.
dicit non insolidum s. d. pro parte n. pla-
cet michi quia omnis pars p. indiuiso

de libris exhibendis
de iure et factis
de iure

est incerta rōne loci et ratione quo te et
nō potest possideri ut. l. iii. §. incertam
de acqui. poss. et. l. locus. e. ti. et. l. ei a
quo de usu. Sed pars usuarii est incerta
rōe loci quia omnis pars pro indiuiso
est incerta ratione loci ut. l. meus. §.
duobus. ff. de. ii. Item ratione quote
pars usuarii est incerta ut. l. usus pars
de usu. et ha. nam p. usu meo plus uo
lui uno tpe q. alio ideo dico q. uterq.
possidet in solidum naturaliter diuerso
tamen iure un. illud quod glo. hic sub
dit uel non eodem iure 2c. illud est uerū

Querit glo. quid si feudatarius facit ali
um feudatariū utrum iste feudatarius
primus possideat glo. dicit q. non sed
possidet dominus et tercius feudatarius
tantum naturaliter et uide glo. **Q**ue
rit glo. qualiter retineatur naturalis pos
sessio glo. dicit donec quis ē i. fundo uel
in conspectu plenius dicit ut. ff. de acqu.
poss. l. i. in glo. magna et dic ut ibi
Vltimo querit glo. quid si ego possideo
naturaliter tu ciuiler tertius ingrediē
quis possideat dicit glo. q. tertius possi
det qn. usufructuarius deponit anīm
possidendi **E**go uero qui consueui te
nere q. triplex est possessio dico q. iste ter
tius possidet etiam atēq. iste usufructu
arius deponat aim possidendi ut dixi i.
dicta. l. ii. de acqui. poss. et. l. clam pos
sidere. §. qui ad nundinas. e. ti.

De tabulis exhibendis

Dictum est supra de interdictis ad ipis
cende recuperande et retinend. possessiōis
Sūt quedam alia interdicta exhibitoria
ideo de his ponit ita potes continuare
istam Bcam.

Sil in potestate

Post mortem pupilli tabu
le pupillaris postulat exhibe
ri l. i. dicto. h. d. **O**p. et uidet q. lega
tariis de hoc interdictū ut. l. ii. §. solēt
ff. e. lo. gcedo istud quod dicit glo. un.
hic sub audi maxie tu dic aut qs uult
petere q. exhibeatur tote tabule 2 totum
testm et l. n. potest facere nisi heres ita
loq. tur hic Sed si uult petere sibi exhiberi
illam particulam que pro se facit tunc
potest quilibet legatarius ut. ff. de edē.
l. si quis ex argentariis. §. i. **O**pp. et
uidetur q. debeat agi ex interdicto quē
admodū te api ut. ff. quemad. te aperi
l. i. in prin. Huius timore glo. intrat

in illam materiam que sit differentia int
l. i. dictū et illd. edictū 2 actionē ad ex
hibendum 2 uide glo. tuā que est clara
Querit glo. utrum uiuo pupillo possint
peti tabule testi pupilli tex. h. innuit q.
nō et ē uerū ar. l. ii. §. plane. ff. de uul.
et pupill. **Q**uero ego peto michi exhi
beri tabulas pupillares Opponit michi
q. ille qui fecit illas substōnes n. habebat
filios in potestate an ista exceptio exhi
bitionem tabularū impediāt hic innuit
tex. q. sic hoc autē an sit uerum et qua
liter procedat dixi. ff. e. l. i. ubi plene

De liberis exhibendis

Sil ut proponis

Si inter patrem et filium est
contentio de potestate prop
res per hoc interdictum experitur. h. d.
Oppo. et uidetur q. officio iudicis debeat
expediri ista causa ut. ff. e. l. iii. §. hoc
aut. **H**uius timore glo. ponit hic unā
distinctionem quam tñ lacius ponit in.
l. i. §. per hanc. ff. de rei uen. Finaliter
tota uirtus huius consistit in hoc q. inter
dictum dicitur quasi inter duos redditū
de re teriti. **S**i igitur est contentio in
ter patrē et filium de seipso filio nō hēt
locum interdictū quia nō est d. re teriti.
Sed si est contentio ppter aliud utputa
propter hereditatem tunc recurritur ad
interdictum hic est casus hic et. l. penu.
ff. e. Idem si filius possideatur ab alio in
uitus potest esse cōtentio inter me 2 illū
de filio meo tunc recurremus ad interdic
tum quia est inter duos contentio d. ter
ti re lecus si sponre sua retineretur et
hoc est quod uult dicere tota ista glo.
quam uide. **V**ltimo nota istam gl.
2. ll. quas allegat ad unam quōz ciuitas
ista tenet aliqua castra ciuitatis castelli
ciuitas castelli uult repetere contra quē
diriget libellum diriget ne libellum cōt
illa castra uel contra cōe perusii materia
ista ē argumētū qd hic de ag. distinguēt
aut illa castra detinentur ab aliquo uolū
tarie aut non a nemine prout hic distin
guitur.

Sil ad instar Breuiter dicit
scdm glo. ad similitudinem huius int
dicti potest agi de uxore exhibenda hoc
dicit glo. ut hic uidet intelligit hanc. l.
de illo interdicto de uxore exhibenda ut
dicitur in. l. fi. ff. e. Sed hic ut uidetis i

tex. nulla fit mentio de uxore unde forte non erat uxor sed erat concubina Quare ergo tunc ponemus casum in scolari hñte concubinam que fuit 2c. et tunc hec. l. faciet mentionem de scda parte Rye sed prima lect. magis clara est.

De precario et saluano interdicto

Sic te non remittente Breuiter dicit pro pignore uendito contra emptorem non competit interdictum saluanum directum sed ad hypothecariam actionem est recurrendum. h. dicit. **Opp.** ff. e. l. i. §. i. ubi contra emptorem datur hoc interdictum So. fateor de hoc interdicto uti li non directo ut hic Sed tunc instatur cum omnia interdicta sint scripta in rem ut. l. i. §. penul. d. interdictum uidetur quod istud interdictum directum debeat dari contra quemlibet possessorem Glo. hic uidetur fateri quod sit in rem et ad gratiam si respondet Vnde sustinendo gl. debemus dicere quod hypothecaria est quid accessorium ad actionem personalem et sicut personalis actio non sequitur fundum ita hoc interdictum directum non sequitur fundum uel aliter et melius dico quod istud interdictum non est scriptum in rem ideo directum non datur contra tertium possessorem. **Que**ro an hoc interdictum operatur pro aliis rebus que soli de hoc est gratia certe credo quod sic casus est hic in eo quod dicit debitor tuus et sic simpliciter et in fine dum dicit que ad exemplum eius instituere 2c. **Quero** quid differt hoc interdictum saluanum ab actione hypothecaria glo. mirabiliter loquitur et dicit quod differt natura Item in modo probandi nam differt quia istud interdictum est possessorium hypothecaria est petitorium iudicium uide gl. in fi. licet hypothecaria nudam possessionem aduocet tamen dicitur petitorium iudicium ratio quia sicut rei uendicatio aduocat possessionem ratione domini ita hypothecaria aduocat de qua debet constare et sic est petitorium iudicium. **V**nde a sententia lata super hypothecaria appellatur Sed hoc interdictum est possessorium cum in eo non habet dicere rem esse obligatam sed esse possessionem ab eo qui obligauit Et ex hoc in surgit alia questio quid habet quis probare in hypothecaria. Glo. dicit

quod debet probare obligantem tempore obligationis esse dominum Gl. dicit aliter in. l. cum res que res pigno. ob. poss. et ibi dicam et. l. rem alienam de pig.

Habitantis Contra heredes eius qui rogauit competit interdictum de precario hoc dicit.

De pignoribus rura

Rura ista potest cotinuari duobus modis uidistis. s. de saluano interdicto ubi fit mentio de pignore ideo merito subnectitur hic rubrica de pignoribus uel sic dictum est supra de obligationibus principalioribus et etiam dicitur. in pluribus partibus Sed quia principalibus obligationibus accedunt pignora ideo subnectitur hic Rura de pignoribus.

Debitor Licet debitor cedat pignori non tamen liberatur hoc. d. **N**o. quod licet debitor uelit cedere pignori quod non ideo liberatur ut hic ad idem. s. d. acc. 2. ob. l. aduersus. Et ex hoc habetis inferre aliter quod licet pignus minus ualere quod esset pecunia debita non tamen preiudicat creditori ut. l. creditor. si cer. pet. licet ueneti seruent contrarium dicit glo.

Quamuis Habens specialem hypothecam ac etiam generalem non recurrit ad generalem in preiudicium secundi creditoris si specialis sibi sufficiat ad debitum. h. d. **N**o. quod in summario dixi. **Opp.** dicitur hic quod iste creditor primus non potest prosequi quicquam pignora uelit contra. ff. de distrac. pig. l. creditoris arbitrio. So. dicunt quidam quod illa lex loquitur de rigore hec de equitate uel uerius ibi erat unus creditor tantum h. plures Sed contra istam sententiam instatur de. l. qui generaliter in prin. ff. qui po. in pi. ha. ubi indistincte primus prefertur secundo so. ibi tamen primus creditor quod etiam secundus habebat generalem hypothecam tamen hic primus creditor habebat specialem actionem et generalem Et ideo si potest satisfieri ex speciali non recurrit ad generalem in preiudicium secundi creditoris Sed contra predicta instatur et uidetur quod indistincte secundus non solum sit potior sed solus in tali hypotheca. **V**nde oppo. de predicta. l. q. generaliter in fin

Pro cuius so. breuiter dicas q. qñq. est unus solus creditor habens plura bona hypothecata et tunc potest prosequi quē cumq. uelit Ita intelligat preallegata. l. creditoris. ff. de dist. pig. Si uō sūt plures creditores tūc aut primus habet tñ generalem hypothecam et secundus etiā generalem tantum et primus prefertur ita intelligatur preallegata lex qui generaliter in prin. **A**ut primus h3 specialem et etiam generalem et secundus alteram tantum et tunc aut habet eas pure aut sub conditione si pure tunc licet de rigore iuris possit psequi quācumq. hypothecam uelit tamen de equitate nō et ita intelligatur. l. nostra. **S**i uero habet specialem hypothecam pure et generalem sub conditione uidelicet si nō posset sibi satisfieri ex speciali tunc sufficere sibi speciali hypotheca secundus creditor non solum est potior s3 etiam est solus in alia hypotheca 2. ita debet intelligi preallegata. l. qui generaliter in fi. scd3 la. bu. **M**odo pro declaratione. l. nostre et glo. quero quid si primus creditor uel alia extranea persona possidet ista pignora nunquid h3 locum ista lex Breuiter dicit q. habetis dicere q. sic nam eadē est ratio et per consequens debet esse eadem iuris dispositio ar. l. illud ad. l. acquil. et. l. milites agrum de re mili. cum similibus. ll.

Creditores Ista est optima lex et habet optimam glo. quam uide 2. et signa Creditor scdm formam pacti sua auctoritate et sine iudice potest ingredi possessionē si sibi obligate urbanus tñ fit cum iudice. h. d. **N**ō q. pactū p. quod datur licentia creditori de ingrediendo possessionem rei sibi obligate tenet et ualet Scdo habetis notare q. creditor faciens scdm pactum uon dicitur inferre uim Tercio habetis notare q. licet qd possit fieri sine iudice tñ urbanus fit cū iudice tamen si fiat sine iudice nō punitur ut hic 2. colligitur in. l. iii. §. non ppe ff. de sepul. uiola. **M**odo op. dicitur hic q. creditor ingreditur possessionē rei sibi obligate non inferre uim Contra i. l. in possessione. i. ad. l. iul. de ui. pu. uel priua ubi tex. expresse dicit cōtrarium so. h. per pactū data fuit creditori licentia ingrediendi possessionem et ideo dicitur uim nō gmittere quia fit scdm pactum in. l. cōtraria nullum pactum fuit

appositum. Sed contē istam so. instat de. l. cum creditor. ff. de furtis ubi indistincte creditor ingreditur possessionē nō uidetur committere uim so. dicas scdm Dy. q. qñq. creditor ingreditur possessionem rei sibi obligate causa sui iuris cōseruandi ut puta quia pactū precesserat et tunc nō dicitur inferre uim ut hic. **Q**uandoq. ingreditur possessionem causa iniuriandi aliu et tunc habet locū. l. in possessione. i. ad. l. iul. de ui. pu. uel priua. **Q**uandoq. dubitatur et in casu dubio presumitur creditorem magis ingredi gratia sui iuris cōseruandi q. causa alii inferendi iniuriam et isto cāu loquitur. l. creditor. ff. de furtis scdm Dy. ar. l. merito et quod ibi nō ff. pro hoc. **M**odo pro declaratione. l. nostre querit glo. debitor dedit licentiam creditori ingrediendi possessionem sua **A**uctoritate Creditor uult ingredi debitor resistit nunquid creditor dicitur uim inferre primo uidetur q. nō uidetur inferre uim neq. debitor possit resistere cum semel pactum sibi placuerit ar. l. in diem ff. de aqua plu. ar. et. l. sicut. §. de ac. et ob. cum similibus Incontraria op. fuit Mar. et pro eo facit. l. nō est singulis. ff. de re. iur. ad idem. l. eq. i. in prin. de usufr. glo. approbat primam ptem Sed contra determinationem glo. possit instari de. l. colonus et. l. cum fundum. ff. de ui. et ui. ar. quare scdm la. bu. dicas nā quandoq. debitor facit pactum creditori ut etiam eo inuito creditor ingredi possessionem possit et istud pactum non ualet ut. l. conuenire. ff. de pact. do. quādoq. debitor facit pactum creditori simpliciter ut possit ingredi possessionē auctoritate sua et tunc per istud pactum uidetur agi ut creditor etiam nō citato nec requisito debitor ingreditur quo casu si creditor ingreditur possessionem iuste eam adeptus est quia scdm formam pacti et non dicitur inferre uim et si uellet creditorem expellere non possit quia recte possidet ut. l. i. §. unde ui et isto casu est uera ista. **Q**uandoq. creditor uult ingredi possessionē gtra oīmodam uoluntatem debitoris resistentis et tunc non potest ymmo dicitur inferre uim sicut al. dicimus in colono nam colonus mutando uolūtate priuat dñm possessionē licet dominus possideat ut p allegata. l. colonus et. l. cū fundū. ff. de ui. et ui. ar. scdm la. bu. **T**re querit

glo. i. circa mediū Ecce debitor in istrō
dedit licētiā creditori ingrediendi pos
sessionem auctoritate ppria postea eam
alienauit nunquid creditor possit ingre
di possidente ēptore glo. nostra deteriat
hic q sic p. l. si titig. ff. de seruis expor.
Contra determinatōz glo. posset instari
quia istud pactum qn datur licentia cre
ditori ingrediendi non tribuit aliquod
ius reale neq personale sđ quandā lniaz
concedit ymmo plus q posito q aliqd
ius personale tribueret tamen actio per
sonal siue ius personale nō intentatur
contra singularem successorem ut. l. i.
§. hiis. ff. ad trebell. et. l. fideicommissum
§. ēstātū. ff. de iudic. **Q**uid dicemus
dicas scđz la. bu. et sūt optia uerba q
qnq debitor facit pactum creditori solū
dādo sibi lniaz ingrediendi et tunc sicut
resistendo creditori uolenti ingredi dicit
mutare uoluntatem ut dixi in precedenti
quōe ita et alienando quo casu est dicen
dum idem in debitore quod in colono q
colonus mutando uoluntatē priuat do
minum possessione ut pālātā. l. colong
et. l. fundum et sic creditor ratione pos
sessionis non poterit ingredi nec etiā rōe
pacti quia non afficit singularem succes
sorē ut predixi qnq debitor non solum
facit predictū pactum sed constituit se
possiderē noīe creditoris per quod ipse cre
ditor uidetur possidere ut. l. qdam m u
lier. ff. de rei uen. et. l. q meo. ff. de acq.
poss. Et in isto casu dicas ut in precedē
ti mēbro scđm la. bu. qnq debitor im
petrat possessionē precario ab ipso credi
tore et creditor sibi concedit et tunc aut
nulla possessio est translata indebitorem
pcario rogantem quod fieri potest ut. l.
certe. §. i. ff. de pcar. et in isto casu etiā
dicas ut in precedenti Quandoq in debi
torē precario rogantem solum natural
possessio est translata qđ presumitur in
dubio ut. l. et habet. §. eum qui et ibi
nō. ff. de pcar. et isto casu si debitor alie
net in emptorem trāsit sola natural pos
sessio quā debitor habebat et sic creditor
ratione ciuilis poterit ingredi illam pos
sessionē nisi sit r̄pulsus uel suspicetur se
posse repelli ar. l. clam possidere. §. q ad
nundinas. ff. de acqui. pos. **Q**uādoq
in debitorem precario rogantē omnis
possessio est translata quod fieri potest
ut. l. in rebus. §. i. ff. de precario. **E**t
nō. in preall. l. et habet. §. eum qui e.
ti. et isto casu creditor nō poterit ingredi

possessionē rei sibi obligate et abempto
re possesse q ratione possessionis qā nlla
habet ut predixi. 2° ratione pacti iō qā
pactū istud nō afficit singularem successo
rem ut pre allātā. l. fideicommiss. §. tracta
tum. ff. de iudic. et in. l. eum. §. de. acc.
et oblig.

Creditores Hec lex habet
materiam cotidianam et male explica
tam 2 idō placuit michi aliquantulum
eam attingere Et primo ponā lect. glo.
et cōz et eam explicabo postea ponā lec
nouam meā 3 alias Vltimo ponā ma
teriam per quōes Hec lex diuitur in du
as ptes q ponit quid potest facere cr
ditor qui pactus est de ingrediendo fm
iuris rigorem 2° ponit quid facere debz
d urbanitate scda ibi Et tamen et breui
ter hoc intendit si creditor ex pacto pos
sessionē ingreditur sine iudice non cōmit
tit in legē id urbanus facit cum iudice
h. d. cū glo. Ad euidētiā pmitte q
creditor igrediens ul occupans rem debi
toris sua auctoritate dicitur committere
uim et incidit in edictum diui mar. ut
l. extat. ff. q. me. ca. l. pmissio pone ca
sum pte et collige notabilia. l. q ex pac
to licet ingredi possessionē ut hic et. l.
penul. de pig. acc. et. l. q maior 2° nō.
q dictio debet exponitur pro pōt ut. l.
obserua. de offi. p consu. cum gcor. ibi
positis 3 nō. q dictio debet recipit limi
tationem de urbanitate. **O**pp. et ui
detur q hec. l. sibi inuicem qdicat nā in
principio dicit q licite potest sine iudice
et hoc probant cōcor. posite in glo. sed
in fine dicitur q hoc debet facere cū auc
toritate iudicis et sic innuit q non licet
facere sine iudice So. gl. duobus modis
pmo ut exponatur debz. i. potest scdo
ut determinet dictionem debet ex urba
nitate Sed contra hoc opp. q so. ista nō
pcedat nam hoc uēbum d3 necessitatem
importat ut. l. pretor in prin. ff. de edē.
et. l. i. §. i. q quisq iuris et. ff. de. x.
sing. l. debitor Ad huius declarationē
distingue Aut hoc uerbum debet poni
affirmatiue Aut negatiue ut non debet
primo casu aut dispositio respicit fauo
rem eius ad quem refertur hoc uerbum
debet et tunc exponitur hoc uerbum d3
i. potest ut. ff. de offi. procon. l. obser
uare. §. fi. de interro. acc. l. qui interro
gatur aut non respicit fauorem ipsius
et tunc aut si importat necessitatem re

sultat prauus intellectus seu alterius. l. contradicatio et tunc ponitur debet p potest uel determinatur cum hac dictione ex urbanitate ut. l. si quis seruus. §. si. i. ff. d. le. i. et de iudic. l. post edictum circa prin. Aut non resultat prauus intellectus seu qd dicitur. l. et tunc stat ppe et necessitatem importat ut dicta. l. pre tor de eden. cum similibus ibi allegatis. 2º. casu quando ponit negatiue et tunc importat necessitatem ut. l. non debet. ff. de dolo et de re. iur. l. non debet fallit ubi sic intelligendo resultat iuris qtrarietas quia tunc determinatur non debet. i. ex urbanitate uel hominis honestate ut. ff. de offi. prog. l. solet. §. sicut. **T**ertio contra hoc op. qd ista expositio non tollat contrarium nam dictio potest importat necessitatem sicut dictio debet et ponit potest pro debet ut. s. sine censu uel re li. aut. sed. periculum So. regula est qd dictio potest non importat necessitatem ut. l. sepe de offi. pfi. de iudi. l. non qd quid fallit in quibusdam casibus non in l. obseruari. §. si. Cum ergo assumitur hec dictio debet p potest intelligitur secundum suam propam naturam et regula est ut necessitatem non importet ut uoluit hic sentire glo. **D**e significatione huius uerbi potest non dico quia esset nimis longum nec est de materia nostra dixi uobis anno in dicta lege sepe. **O**pp. iiii. ad aliam so. put exponitur hic debet ex urbanitate contra nam qd fit q urbanitatem uel ciuitatem uenit puniendum ut. ff. de leg. l. i. et. ii. et hic non punit si fiat i ciuilitate et sine iudice ergo et est so. sicut in sacra pagina qdam sunt precepta in quibz contra faciens peccat mortaliter ut in non dilectione pxiimi et similia quedam sunt qilia ut uende omnia que habes et da paupibus i illis contrariatiens non tenet ita i iur. ciuili si quis facit contra ciuilitatem que non sunt precepta sed qilia sunt non punitur ut h ga illud de ingrediendo cum iudice est consiliu non preceptum sicut ff. de so. l. si stipulatus sum. §. i. et de re. cor. l. si pupillorum. §. si pupillus d rei uen. l. is qui. **S**i uero quis facit contra ciuilitate uel urbanitate que sunt pcepta tunc punit ut dicta. l. i. et. ii. deleg. tamen qnq. punitur ordinarie si pena ordinaria est statuta qnq. extra ordinarie ut. l. at si qs. §. idem labeo. ff. de relig. et. l. fi. in fi. ff. qd me. ca. licet

hec glo. simpliciter allegetur non est ergo uerum dictum glo. que indefinite dicit q in ciuile. factu non punitur et hoc modo sustinet lect. glo. Vides ergo q hic ponitur debet. i. potest et hoc propter uitandam qrietatem legum sed ego ostendo q hec lex potest legi proprie p ut iacet 2 sic dicta expositio non est necessaria et non debet fieri lego ergo sic hanc. l. Vos scitis q est differentia inter eum qui possidet siue est in possessione et in eum qui intrat possessione ut. l. iii. §. si. ff. de. acquir. poss. et ex qui. ca. in poss. ea. l. qui legatorum et. l. ii. i. pn. pro herede. **I**tem aliud consequitur q intrat possessionem aliud qui possidet siue possessione acquirit. l. is cui in pn. et. §. si legatorum. ff. ut in poss. lega. Hoc premissio pone casum sic conuentu est inter debitorem et creditorem ut liceat creditori ingredi possessionem auctoritate sua non soluta pecunia creditor ingressus est quero nunqd incidit in edictum diui. marci. et committat uim ingrediens possessionem 2º an ex uigore talis pacti possit possidere et possessione sibi acquirere. **R**espondeo q hoc non debet nec potest sine iudicis auctoritate et hec est uera in se si ponas precessisse simplex pactum de ingrediendo et est plana lect. et ratio eius est quia hoc non uenit in pactum sed solum deingrediendo possessio nem probatur hec casus positio expresse per. l. si quis autem. ff. de acquir. poss. et hoc nouum tene menti lect. tn glo. in se potest esse uera si ponamus conuentio nem precessisse de utroq. l. de ingrediendo et possessionem acquirendo ut faciunt notarii hodie dicunt instrum. quam possessionem intrandi accipiendi et retinendi sua auctoritate 2º. q bene aduertat rogo te. **N**unc uenio ad materiam. l. nostre qua examabo per. o. quos principales queram de personis debitorum hoc promittentiu. 2º de forma seu de modo constituendi tale ius ingrediendi 3º de tempore quando incipiat competere effectualiter tale ius. 4º contra quas personas competat. 5º de officio iudicis quando ad hoc aditur de quo tangitur in fi. l. nostre. **P**rimo q quero quid si tutor uel pupillus sig auctoritate det hanc licentia creditori an ualeat et uidet q non quia pupillus possessionem aio perdere non potest ut. l. pupillus de acquir. re. do. et. l. possessionem de acquir. poss. 2º

hoc uidetur magis expressum in .l. ma-
gis puto. §. i. de re. eorum. **C**ontra
uidetur q̄ ualeat quia potest transferre
possessionem ut .l. ii. §. si a pupillo. ff.
pro emp̄. **H**ec aut creditor ult̄ uti isto
pacto tanq̄ executor iuris real̄ aut pig-
noris et tunc si pignoris constō ualuit
ualet et pactū ut. ff. de re. eor̄. l. si pu-
pillus. §. i. aut non ualuit et tunc non
ualet pactum ut. i. ti. ii. l. curator et. l.
penul. et. l. cu 3 principale. ff. de re. iur.
Aut creditor ult̄ uti pacto ad executio-
nem iuris personalis et tūc aut fit pac-
tum cū creditore q̄ liceat ingredi tantū
et ualeat quia cōditio persone pupilli nō
est impedimento ut. l. apud tul. in p̄n.
et. §. sequitur. ff. ex qui. ca. in pos. ea.
Aut fit pactū q̄ liceat ingredi et posses-
sionem adipisci et retineri et tunc ad res
que seruari nō possunt et sic que possūt
per tutorem alienari ualeat ut. l. lex que
tutores. §. de admi. tu. sed quantū ad
alias res nō ualeat sine iudicis decreto q̄
sua uoluntate nō potest possessionem in
aliū transferre ut dicta. l. pupillus et
l. magis. §. i. de re. eor̄. nec ob. l. ii. §.
si a pupillo quia ibi debz intelligi q̄ pos-
sessio erat penes emptorem uel loquitur
in re mobili cuius alienatio scdm illa tē-
pora non erat prohibita et quod modo
dico in pupillo idem dico in omnibus
personis et in omni casu in quo transla-
tio possessionis esset phibita uel ratione
personae uel ratione rei. **Q**uid in rebz
ecclesie an creditor poterit ingredi uigor
talis cōventionis. Inno. notat q̄ non ex-
tra de fo. gpe. c. uerum et. ibi per eū cū
non lz ingredi sine auctoritate iudicis ec-
clesiastici cum sit omniū facta domina et
effecta sacramēta sanctor̄ dñi et in eā
committit sacrilegiū ut. xi. q. ii. c. nulli
liceat et. c. i. sed Hosti. dicit contra hoc
p. r. c. cum dilecti extra d. donaci. in quo
residet lo. an. in dicto. c. uerum et. h̄ cre-
do si ualida conuentio precessit ut. §. de
epi. et cle. l. si quis curialis et facit quia
executō iuristica excusat a sacrilegio ut
l. q̄. q̄ in prin. de aqua plu. ar. ad quod
facit quod nō. per Dy. in. l. si pupillo-
rum. §. i. d. rebz eo. ubi dicitur q̄ credi-
tor potest uendere res ecclesie pignoras
n̄ seruatis sollempnitatibus que al. regū-
tur. **P**redicta uera nisi res essent conse-
crate ut ecclesia uel similia ut in. c. semel
deo dedicatū de re. iuris li. vi. 2° p̄n-
cipaliter quero circa modū constituendi

an. tal̄ potestas ingrediendi concipi pos-
sit in ultima uoluntate breuiter dico q̄
si in contractu ergo in testō ut. l. seruū
filii. §. eum qui. ff. de le. i. et maxie cū
ex ultima uoluntate transfertur dñiuz
recta uia ut. l. a ticio. ff. de furtis et hec
op̄y. probatur. ff. de pig. acc. l. non est
mirum et de ali. et ciba. le. l. ticius et ē
casus express̄. ff. de le. ii. l. ticia cū testō
§. i. scdm t̄ciā. l. c̄t. **I**uxta predic-
ta quero an in aliis contractibus q̄ pig-
noris ualeat talis quentio breuiter dico
q̄ sic ut. l. ticius. ff. de seruis expor. et.
§. si ser. extero. l. i. et. ii. et si man. ita
fu. alie. l. i. Et sic illud pactum est utile
tam in pignore ut hic q̄ in aliis contē-
tibus al. occupans possessionē sua auc-
toritate esset predo ut. ff. de acqui. pos.
l. si ex stipulatione et. §. de acqui. poss.
l. nec ex uera. **I**tem quero quid si in
instrō apponatur quia constituit se cre-
ditoris uel emptoris noīe possidere uel
eius conductor seu precario nomine ip-
sig et adiciat claz. h̄. q̄ liceat iḡdi 2 a
dipisci possiōez sua auctoritate aut alia
pacta a n̄leat et qd opent̄ **H**ec p̄mo ca-
su q̄ quādo constituit se alterius nomīe
possidere uelut conductor transulit in
aliū omne possessionem que erat apud
constituentem ut. l. quod meo et. l. rem
que pignori. ff. de acqui. poss. et. l. si
pignus de pig. acc. et. l. quedam muli-
er. ff. de rei uen. Et isto casu illa adiectio
q̄ liceat michi ingredi et adipisci posses-
sionem sua auctoritate modicum opat̄
cum iā possiōez habeat & posset opari
talis adiectio si geingeritq̄ tal̄ constitu-
ens interueneret possessionē creditori q̄
tunc forte remaneret istud pactum q̄ li-
ceat ingredi et adipisci sua auctoritate
ut dicam. i. in q̄ta quōe principali 2°.
cāu qñ constituit se p̄cario nomine pos-
sidere et tunc ualeat tal̄ conuentio ut. l. q̄
pignoris. ff. de acqui. posses. et operat̄
hoc q̄ ciuilis possessio uideatur transfer-
ri in creditorem seu aliū contrahētem
natural̄ autē remanet penes illum q̄ cō-
stituit se precario nomine possidere 2 hoc
in dubio ubi aliud non est actum ut. l.
ii. et. l. et habet. §. i. ff. de precar. et ibi
nō. Et hoc t̄nbat la. bu. in tēminis nos-
tris et tunc illa adiectio q̄ liceat inḡdi
operatur effectum suum per illam natu-
ralem. **U**lt̄erius iuxta predicta q̄ro
utrum dicta conuentio possit ultra extē-
di ut non solum liceat creditori ingredi

adipisci et retinere possessionem sed etiam
 liceat sibi insolutum accipere breuiter ista
 materia expeditur. *i. de pact. pig. l. i. p.*
 glo. et doct. et ideo sic distingue quia aut
 tale pactum apponitur inter debitorem
 et eum qui futurus est creditor qui pro
 debitore fidem suam astrinxit aut cum alio
 creditore. Primo casu ualeat ut. *ff. de cot.*
hen. emp. l. si. in prin. Secundo casu aut a
 ditur ut habeat insolutum pro debito
 aut quod habeat in emptione pro iusto pretio
 Primo casu aut pactum ab initio appo
 nitur et non ualeat ut. *i. de pact. pig. l.*
i. et. l. calipodius. ff. de solu. et ibi dixi
latig aut ex intervallo et ualeat sed per
ut. l. ticius. ff. de pig. acc. et ibi per Guil.
et. i. e. l. cum domina sicut enim potest
dari insolutum pure ita sub condicione
et quia cessat ratio que esset tempore tractus
ut non per Cy. in dicta. l. i. Si uero sit
pactum quod habeat insolutum aut quod sit
empta iusto pretio ualeat ut. l. si fundum
§. si. ff. e. et non. i. dicta. l. i. de pact. pig.
quod autem sit iustum pretium intelligitur ar
bitrio boni uiri hoc est iudicis ut. l. coti
nug. §. cum ita. ff. de uer. ob. et expres
sum est in casu isto. i. de iur. do. impe.
l. si. in fi. quod est mirabile al. si rei preci
um committitur in arbitrium tertii non
ualeat ut. l. si merces in prin. ff. loca hic
uero ualeat fauore creditoris quod est no
tandum et hoc explico. i. in quinta. q.
luxta predicta opponunt quidam credito
res propter premissa tale pactum tu ob
ligas michi bona tua et si non solueris
sint michi empti de rebus tuis quodam uel
una ut eligam et eligunt una rem et faciunt
eam extimari per iudicem quod est ualde
utile et est pulchra cautela. Et aduerte
quia non offertur in potestate ipsius pre
cium sed res ut non. in. l. in euent. de con
trahen. emp. et. l. in. persona. §. genera
liter. ff. de re. iur. Tertio principaliter
quero de tempore. scilicet quando incipit effectualiter
competere tale ius intrandi et retinendi
propria auctoritate et quia lex ista loquitur
quando debitum est liquidum tempore con
tractus ex pretium conuentione ponit quod non
fuit liquidatum ex conuentione partium ut ecce
promisisti non uenire contra aliquam pro
missionem sub pena mille pro quibus ob
ligasti michi omnia bona tua et adita cla
ustius. l. nunc ego reperio te uenisse con
tra an potero ingredi possessionem an de
beo petere quod primo hoc liquidetur a iu
dice et uidetur quod non requiratur iudicis

liquidatio ut. *l. i. et. ii. de ser. expor. eq.*
 quod sic ut. *l. i. §. si man. fu. alie. Ryo sic*
 quoniam erat liquidum debitum tempore contrac
 tus et loquitur. *l. nostra. Quandoque*
 debitum tempore contractus non liquidum
 erat et tunc aut exercendo huius legis
 conuentionem ius meum liquidatur et in no
 torium deducitur per ipsum exercitium
 ita quod intentio actoris est fundata nisi per
 aduersarium probetur aliud ut quando
 capio seruum in ipso loco in quo probi
 tum est morari et tunc non requiratur liq
 uidatio iudicis ut. *l. i. et. ii. si seruus ex*
por. et. l. ticius de fui. expor. aut in ipso
 exercitio non liquidatur nec inducit in
 notorium et requiritur liquidatio. *l. i.*
 si man. ita fu. alie. intelligitur igitur quod ibi
 non erat notorium antillam positam
 al. posset abducere sine noua iudicis auc
 toritate. *ff. de contrahen. emp. l. si quis*
 sub hac si enim non precessit aliqua liqui
 datio iudicis uel partis non uideo qualiter
 possit sustineri ista lect. fac. §. de excep.
 rei iudi. *l. i. et de re iudi. l. si cum nulla*
 etiam hoc uidemus in compensatione ubi
 si quis sua auctoritate compenset quod sibi
 debetur cum eo quod ipse debet tamen hoc
 non habet locum in debito non liquido
 ut. *l. si. §. de compensa et sicut. heredita*
 ris aditio non potest fieri si dubitetur
 de utribus testibus ut. *ff. de acquir. here. l.*
 sed et si de sua et. *l. cum falsum. e. ti.*
 Sed qualiter liquidabitur ad hoc Ryo per
 te citata sollempniter libello dato et lit.
 §. ut. *ff. de minor. l. in cause. §. ca. et*
l. iudicis. §. de iudic. et aut. offerat. §.
de lit. cont. Sed an possit adhiberi re
 medium quod possit ingredi possessionem
 in negotio non liquidato Ryo sic ut
 dicatur expresse in conuentione quod liceat
 ingredi in possessionem et eam retinere
 atque declarationem seu liquidationem pro
 dicta quantitate seu pro alia que appar
 bit ipsum debitorem debere ex causa pre
 dicta et sed hoc poterit ante liquidatio
 nem ingredi. Sed an talis ingressus ha
 beat effectum apparbit ex sententia lata iudi
 cis postea sequenti articulo per hoc. *i. de pac.*
pig. l. i. et. ii. et per hoc facit quia omnia
pacta que in pignoribus apponuntur ua
lent nisi reperiantur prohibita ut. i. de
iur. do. impe. l. si. §. i. Item quoniam quod
 debitum est liquidum an possit quis in
 gredi non precedente mora super obliga
 tione principali uidetur quod non sed requiri
 tur quod mora precedat al. hypotheca non

haberet effectum ut .l. debitoris .i. e. et
ibi nō. In contrarium uidetur .ff. e. l.
quesitū in prin. Rēo q̄ aut subest causa
quia forte dubitat debitorem recessurū
et potest ingredi ante moram ut dicta.
l. quesitum aut non dubitabat uel non
subest causa et non potest nisi precedente
mora ut .l. debitoris .i. e. et .ff. qui mo.
pi. uel ypo. sol. l. in uoluntate. §. i. et
nō in dicta .l. quesitum et ideo ut hoc
impedimentum tollatur debz apponi in
contractu ex nunc. s. ex die celebrati cō
tractus dedit licentiam 2c. **Q**uero
principaliter contra quas psonas con
petat istud ius 2 pmo nideāus utrū pos
sit exerceri contra ipsū debitorem resiten
tem. Azo q̄ non lo. q̄ per multas .ll. h.
allegatas que bñ faciunt la. bu. t3 opy.
Azo nam quis nō potest ingredi posses
sionem quā colonus interuertit ut .l. co
lonus et .l. cū fundus .ff. de ui et ui ar.
sed si h̄ est i colono qui nullo modo pos
sidet ergo multo magis in debitore qui
possidet oīmodo. **P**reterea aut dices
q̄ pactum dederit ius personale et non
est uerum quia nō nascit̄ actio ex pacto
aut dices q̄ reale 2 male quia non gstitu
itur ius in re sed ius ueniendi ad rē pp
ter lñiaz et uolūtatem debitoris q̄ uolun
tate cessāte cessat lñia ar. l. milites agrū
de re. mili. et sic non ob. l. in cōmodato
§. sicut .ff. gmod. et .l. sicut .ff. de acc.
et ob. quia illd̄ est uerum qñ aduersario
est ius quesitum sed hic nullū ius erat q̄
situm nec reale nec psonale ut dictum ē
nec obstant .ll. allegate per glo. quia in
eis erat ius quesitum i re uel dubitabāt
de uoluntate debitoris. Ista sunt uerba
sua que michi non placent nam tale pac
tum in continenti appositum uestis co
herentia contractus ut supra de pact. l.
legem et .l. in bonafidei uel ponamus cū
stipulatum ut fit hodie in omnibus in
stris comunitē emptionū per hoc ero ob
ligatus ad paciētiā ad paciendū re uti
uel rē ingredi si igitur cōtra facio teneor
ad interesse uel ad penam ut .l. quoc. §.
fi. et .l. ii. de seruit. et .l. corruptionē
supra de usuff. et quod ibi nō. et sic p3
q̄ est ibi contracta obligatio personal.
Preterea licet tale pactum non constitu
at ius in re tamen est executiuū iuris re
alis et in pacto executiuo obligatiōis q̄s
non potest quēnre sicut in ipsa obligōe
ut .l. aliud .ff. de soluc. Preterea non po
test dici q̄ in .ll. allātis in glo. duraret

uoluntas debitoris ut .l. de accessionibz
in fi. ff. de diu. et tempora prescrip. qua
si illd̄ sit quoddam ius executiuū sicut h̄
Non ob. l. colonus et .l. cum fundū q̄
anteq̄ colonus interuertat possessionem
dñg potest ex interuallo auferre suam
possessionem sua auctoritate ingrediēdo
tanq̄ in possōe sua sed postq̄ colong in
teruertit possessionem dñus non potest ex
interuallo postea sua auctoritate auferre
licet habeat ius ad recuperandam posses
sionem non tamen habet ius executiuū
illius nec iuris auctoritate nec quentionē
preambula et ideo oportet q̄ agat. Sed
in casu nostro creditor habet ius petēdi
et habet ius executiuū talis iuris. Tene
ergo q̄ talis licentia et uoluntas non tol
latur per reuocationē debitoris p dicta
l. aliud .ff. de solo. et per leges allegatas
in glo. nō tamen credo q̄ debitore resiste
te defacto possit creditor uiolenter ingre
di et armata manu hoc enim esset causa
maioris tumultus et rixe et ideo pacto pri
uatorū h̄ n̄ pōt idicere ut .l. n̄ ē singulis
§. i. ff. d̄ re. iuris et .l. quēnre .ff. de pac.
do. et .l. si ung. §. pacta q̄ turpem .ff.
de pact. dotali. l. conuenire istud enim
pactum et conuentio operatur hoc ut
debitore contradicente solo uerbo pos
sit ingredi creditor sua auctoritate et h̄
est q̄ uult dicere hec .l. quia licet alias so
la prohibitio faciat uideri uim fieri ut
l. i. §. quidam .ff. q̄ ui aut clam tamen
per hanc conuentionē excusatur ut uim
facere non uideatur ut hic dicit tex.
Ad quod probandum induco in testem
dominum Odo. in alia materia uos sci
tis q̄ est quō utrum iudex possit gmit
tere parti ut ingrediatur possessionē sua
auctoritate et gl. uidetur tenere q̄ sic ut
s. unde ui. l. meminerint qd̄ tenet la. de
are. per multas .ll. allegatas ut ibi nō p.
Cy. et per eundē la. de are in .l. iuste .ff.
de acqui. poss. glo. tñ tenet contrariū in
dicta .l. iuste de acqui. poss. quod tenet
Dy. per .l. non est singulis de re. iuris et
idem tenet la. de ra. et Pe. per .l. missi
opinatores .i. de exactō. tri. li. x. Et nō
per Cy. in .l. si. si p uim uel alio modo
dominus Odo. dicit sic aut iudex uult
committere parti ut ingrediatur p uim
etiam si reperierit resistentem et nō potest
ut dicta .l. non est singul et dicta .l. mis
si aut q̄ ingrediatur sine ui et potest ut
nō in dicta .l. meminerint cum similibz
allegatis per la. de are. ita igitur in pro

posito cum licentia iudicis 2. partis equi
perentur ut. s. de pig. acc. l. penu. et est
glo. notabil. insti. de liberti. §. in multis
Et predicta uera qñ i instrō fuit pactū de
ingrediēdo sua auctoritate s3 si fuerit ad
ditum plus. s. q. d. bitor constituit se cre
ditoris nomine possideri uel precario pos
sidere tunc quia apud creditorem ē utq
possessio uel saltim diuis ut dictum est
si debitor resisteret faceret uī et spoliaret
eum ideo posset ipse in continenti per uī
ingredi erit ergo magis defēso q. occu
patio ut nō. in simili in. l. cum fundū
ff. de ui. et ui. ar. et. l. i. unde ui. et. l. q.
possessionem eo. ti. Item que dixi de pro
hibitione simplici solo uerbo intelligo nī
si ex iusta causa ipse prohibeat ut puta
quia debitum offert uel alia iusta causa
ut. i. debi. uen. pig. in pe. non poss. l.
ii. et unde ui. l. non ab re. ff. de ui. et ui.
ar. l. colonus distingue g. sic aut debitor
resistit ex iusta cā aut sñ cā et tunc aut
resistit solo uerbo et nichil operatur talis
contradictio. **A**ut resistit facto et tunc
aut constituit se creditoris noīe possideri
et potest creditor per uī ingredi aut solū
dedit licentiā ingrediēdi et tunc debitore
resistente nō potest ingredi ut ex predic
tis patet Sed an a uicio clandestinitatis
excuset talis cōuentio et sic possit ingre
di debitore ignorante an requiratur eig
scientia uidetur q. sciā requiratur ut ff.
si serui. uen. l. si a te. Eō uidetur q. nō
ut hac. l. cū similibus h. tāgite spe. in ti.
de emp. et uen. §. i. super illo. x. quam
accipiendi 2c. Michi autem uidetur q.
si excuset a uicio uolentie quod maius
est quod apparet quia affic. rem ut nō.
in. l. uicia de acqui. poss. et. l. p. componi
us. §. cum quis. ff. e. ti. multo magis
excusat a uicio clandestinitatis pro hoc
tex. ff. de furtis. l. cum creditor cū gl.
nam ibi loquitur quando quis aufert
clam quod patet ex titulo in quo ē posi
ta ut nō. in simili. ff. de cond. inde. l.
fi. in prin. facit de indiem adiec. l. impe
rator in fi. non ob. l. si a te quia illa uer
ba concedo tibi in eds meas imittere ē
solum concessio iuris illius seruitutis nī
autē concessit licentiā accipiendi possesi
onem sua auctoritate uel dum ibi dicit
sciente subaudi maxime si alio modo in
telligeres quentio istius. l. nihil opare
ut supra de acqui. pos. l. ii. Quod aut
in successore uniuersali utrū gtra cum

possit exerceri ius istius quēdionis bre
uiter aut succōr est istius cōditionis cu
ius est defūctus et tūc idē ut. l. si heredē
et. l. q. ipius de re. iur. **A**ut est alteri
us conditionis qā forte iste est pupillg
ul. eccā et tūc est dubiū p ea que dixi s.
in pma q. p. p. p. tñ h9 soloez collige
per ea q. nō. Cy. s. de sa. sanc. ecc. auc.
quas actiones in v. q. Item dubitatur
quid de succōre singulari cui debitor alie
nauit ul. ad eum possessio aliquo modo
peruenit an contra eū possit exerceri ta
lis conuentio glo. dicit q. sit per. l. si ti
cius defūis expor. Item p. ratioez quia
ius pignōr. est in re ut i. eo. l. pignoris
Item istud pactū est executiuū illius ta
lis iuris ergo 2c. et hoc tenēt pe. et cy.
hic et spec. in ti. de pignōr. §. i. x. l. tē
quid si debitor. **A**lii sunt in rōntia
opy. ut mar. antiquus glo. per. l. eum
de acc. et obli. et idem rōf. in ti. de edic.
diui. adri. tol. quia tale pactū nō afficit
rem sed personam ut. l. fi. ff. de contra.
emp. et de condi. ob cā. l. ea lege et idē
tenēt Iacu. bu. ad l. tidius Bxet q. ibi iō
quē in casu speciali Ia. de belui dispu
tauit istaz. q. et determinat Idem q. tale
pactū est p. onale et nō afficit rem ut
dictis. ll. et. l. ut p. onium de seruic. et
de ali. in mu. ca. fact. l. i. §. opus et cō
mū p. di. l. uenditor in prin. et qd. ibi
nota et ad tre. l. i. §. si heres ad. l. tidig
Respōdet q. ibi erat tale p. tñ q. operat
resolutionem contractus et trālationez
dñti p. in iectionē manus ut. l. si quis
sub hoc pacto de contrahen. emp. et. s.
de seruic. expor. l. i. et. it. nō. in. l. tradi
tionibus. s. de pactis et ideo quia habet
continuum ius in re afficit rem et trans
sit ad singularem successorem secus in h
pacto q. non prestat ius in re sed prece
dens contrauentio hec responsio non pla
cet nam si ille qui nō habet ius in re sed
habiturus est per iniectionem manus po
test. l. conuentionem exercere contra ter
tium possessorē multo magis creditor
qui ante habet ius in re Item sicut tale
pactum ē executiuum iur. pignōr. ita
in. l. si tidius illud pactum manus in iec
tionis est executiuum precedentis obliga
tionis de seruo non exportando uel non
prostituendo. **Q**uid ergo dicemus in
ista quēstione michi uidetur consideran
dum q. ex isto pacto d. ingrediendo ori
tur primo quedam obligatio personalis

qua debitor tenetur ad pacemiam ut supra dixi et ista non transit contra singularem successorem et ita loquuntur omnes leges supra allegate. **I**tem ex isto pacto oritur quoddam ius quod est executiuum precedentis obligationis et facit ipsam obligationem haberi paratam executionem secundum uoluntatem creditoris ut hic in fine et sicut ex sententia oritur actio iudicati uel in factum ita officium iudicis habet executionem paratam ut. l. minor. xxv. annis cui fidei commissum. ff. de minor. et supra de exec. rei iudi. l. ii. **E**t ista potestas ingrediendi que competit creditori ex conventionione equipratur illi potestati et licentie si bi date per iudicem legitime ut supra de pignō. acc. l. penult. et supra solut. ma. l. dotis et infra si in causa iudic. l. i. **V**ideamus ergo an istud ius exequendi seu executiuum quod imploratur a iudice transeat ad singularem successorem ut contra eum possit impetrari executio an debeat fieri contra eum nouus processus et per hoc uidemus de isto iure exequendi quod uenit ex conventionione. **C**irca hoc autem reperio quod Cy. dicit quod aliquando alienatio est facta cum dolo tunc contra singularem successorem potest fieri executio ut supra ut in pos. leg. l. circa. ff. ut in pos. leg. l. si legatorum et. l. si ita et nō. per eum supra de alie. iudi. mu. ca. fact. l. i. in. ix. questione. Istud non placet michi simpliciter quia cont. l. i. §. si necessario. ff. si mulier uenit. Preterea prius debet agi reuocatoria ut insti. de acc. §. si quis in fraudem. **C**irca hoc igitur de talem doctrinam. Aut queritur de executione iuris personalis actionis. **A**ut realis. **P**rimo casu. Aut loquitur in contractibus et non transit executio contra singularem successorem non reuocata alienatione ut dicto §. item si quis instituta de actionibus. Aut in ultimis uoluntatibus et tunc aut alienatio fuit facta dolo et transit contra singularem successorem ut dicta. l. circa et. l. si legatorum. **A**ut siue dolo et non transit contra eum ut. l. si. ff. ut in pos. leg. Secundo casu quando queritur de executione iuris realis 2. tunc aut ille tertius possessor nō habet causam ab eo contra quem principaliter oritur ius exequendi et tunc contra eum nō transit ut. l. sepe in fi. de re. iudi. et supra qui res iudi.

nō nocet. l. i. et. ii. Aut habet causam ab eo et tunc aut tale ius exequendi erat inesse productum antequam transiret ad istum tertium possessorem uel quia erat lata sententia iam. Aut erat in actu producendi quia pendebat litigium. Aut nō erat in esse nec in actu erat quia lis incepta non erat. **P**rimo casu transiret ius exequendi ut. l. si supat. §. i. ff. de pig. 2. d. exc. rei iudi. l. si mī. §. i. et de excep. rei iudi. l. iudicate. §. fi. 2. casu aut per tale actum res erat facta in alienabilis ut quia erat quod d. dānio et sic res erat litigiosa 2. tunc contra talem successorem transit ius exequendi ut. i. de litig. l. ii. et sic nō erit necesse quod intentetur conditio ex illa. l. pro re reddenda licet hoc posset fieri si quis uellet et ita intelligo glo. ibi posita. Aut erat in actu producendi 2. tunc si nō obstaret tali litigio poterat alienari quia erat quod i. hypothecaria et non transit ius exequendi sed erat opus contra successorem nouo processu ut in aut. de litig. §. ad hoc posita supra i. aut. habita secundum so. Ros. posita infra in aut. hoc si debitor. Tercio casu exequendi ius procedens ex sententia non transit contra tale successorem ut. l. si mater. §. fi. et. l. iudicate. §. fi. de executi. rei iudi. **P**redicta uera nisi in ultima uoluntate in qua distinguo aut dolo aut sine dolo ut supra dixi. Hoc uerum nisi per suam scientiam uel pacemiam preiudicaret sibi nouus possessor ut. l. sepe. §. i. de re. iudi. et quod nō. i. e. l. preles. **H**oc premissio uenio ad quod proposui et dico quod si dictum pactum fuit appositum ad executionem obligationis personalis non potest exerceri contra singularem successorem nisi alienatione facta in fraudem rei dissimulata ut insti. de acc. §. item si quis in fraudem et ideo cum pactum illud de quo loquitur lex si tictus de seruis export. 2. c. et de contrahen. emp. l. si quis sub hac habeat alienationem ipso iure rescindere potest tale pactum seu. l. conuētio exerceri contra quemlibet successorem et non est necesse quod rescindatur a iudice cum rescindatur a lege ut. ff. de cond. insti. l. que sub conditione. §. penul. **A**d hoc facit quod dixi. s. scd. la. de beluifo. **V**el possumus dicere quod ibi sunt casus speciales secundum la. bu. **S**i uero tale pactum apponitur ad executionem iuris realis ut in executione pig. tunc aut ille tertius

possessor nō habet causam a debitor et
 contra cum non transit tale ius exequē
 di ut dicta. l. sepre. in fi. et hēc gl. que
 dicit ul' alio modo possessio ē apud ali
 um nō bene dicit si uero habet causam
 a debitor tunc si debitū in ipso instru
 mento nō fuit liquidatū et sic res tran
 sit ad alium contra eum nō potest exer
 ceri lex conuentionis ut dictū est sed si
 debitum tempore contractus fuit liqui
 datum 2. sic ius exequēdi fuit in esse p
 ductum et tunc trāsit cōtra singularem
 successorem ut predicta. l. si superatus
 §. fi. cum similibus in ista glo. que in
 hoc bene dicit. **A**duerte tamen quia
 q̄ ipsum debitorem potest exerceri illig
 conuentio lex sine iudice q̄a omnia sūt
 liquidata sed cōtra istum tertium pos
 sessorem non est ita liquidum quia po
 test esse dubium an habeat causam uel
 non. Hoc ḡ debet corā iudice ligdari
 et summarie sicut dicimus in. l. a diuo
 pio. §. si sup. rebus de re iudi. quo lig
 dato poterit ingredi sua auctoritate
 Puto etiam q̄ sufficeret hoc esse mani
 festū a debitor habere causā ut. l. emp
 tor de acc. emp. in prin. **S**ed contra
 predicta posset quis instare locator ha
 beret inuenta et illata tacite obligata et
 ea potest sua auctoritate includere ut.
 ff. de dam. infect. l. utiq̄ et in qui. ca.
 pig. ta. contrahit. l. licet. Ecce ergo q̄
 ius executiuum erat in esse tamen si ille
 res proueniunt ad tertium habentē cau
 sam a debitor non possum iuris execu
 tiuo uti sed debet agere ypothecaria ul'
 interdicto saluiano ut. ff. de sol. l. i. et
 supra de salui. interdict. l. i. et ibi nō.
 So. illud ius exequēdi sua auctoritate
 est limitatum certo loco ut includatur
 donec sunt in domo et idō si extrahun
 tur de domo cessat dictum ius. Si uero
 essent in domo q̄q̄ alienate et tradite
 adhuc posset exerceri dictum ius inclu
 dendū per ea que dicta sunt. Sed an pos
 sit adhiberi remedium q̄ indistincte cō
 tra successorem habentem causam a de
 bitor posset exerceri talis conuentio ul'
 fieri executio ex sententia lata contra
 debitorem posito q̄ idē ius executiuū
 non fuerit in esse productum tempore
 alienationis credo q̄ sic in cōtractu pig
 noris hoc modo. l. q̄ adiciatur in alie
 natione q̄ d̄bitō promittat dictam rē
 non uendere tunc etiam uenditio facta

non ualet ut. l. si creditor. §. fi. de dis
 tra. pig. ergo contra successorem tran
 sit ius executiuum sicut supra dixi in
 re litigiosa facta inalienabili qua alie
 natione rescissa per iudicem potest fieri
 executio cōtra singularem successorem
 ut dicto. §. item si quis in fraudem ḡ
 et hic alienatione rescissa per. l. ar. ff. d̄
 condi. insti. l. que sub conditione. §. pe.
 Sed pone q̄ debitor non solum dedit li
 centiam ingrediēdi sed constituit se cre
 ditoris nomine possidere simpliciter uel
 precario an ex hoc tribuatur creditori
 plus iurē contra singularem successore.
 Rō sic in multis aut enim ex hoc credi
 tor acquisiuit sibi possessionem ciuilem
 et naturalem quia simpliciter debitor
 constituit se creditoris nomine possidere
 uel precario hoc acto q̄ sola detentio re
 manet penes d̄bitorem. **E**t tunc si de
 bitor tradidit alteri priuauit creditore
 possessione et potest etiam recuperare p
 conditionem dicta. l. ex libris d̄ acqui.
 po. et ideo creditor poterit ingredi sua
 auctoritate etiam per uim si inuenerit
 resistentiā q̄a magis est 3. defēsiō q̄ occu
 patio ut. l. cum fūdum et q̄ ibi nō. ff.
 de ui et ui. ar. et supra dictū est in. iiii.
 questione principalī. **S**i uero apud cre
 ditorem est sola ciuilis apud d̄bitorem
 naturalis quod est in dubio quando cō
 stituit se precario nomine possidere ut
 supra dixi in. ii. q̄c̄ principalī tunc de
 bitor tradendo alteri uel si dēiciatur nō
 priuat creditorem possessione ciuili q̄a
 per se stat nec coheret naturali ut. ff. d̄
 ui. et ui. ar. l. si de fundo et q̄ ibi nō.
 de acqui. poss. l. pēgre et quod ibi nō.
 et ideo occupatione sue ciuilis possessio
 nis posset etiam ingredi per uim si r̄pe
 rirēt resistentiam ut dictum est et istud
 tenebat la. bu. quod est notandum.
 Quito principaliter ē uidendū de officio
 iudicis quando ad hoc aditur de quo
 tagitur in fi. nostre. l. Et primo cum
 iudex aditur ex urbanitate an debeat
 pars citari libellus dari et ordinarie pro
 cedi uel non glo. in. l. meminere un.
 de ui. uidetur tenere q̄ etiam sine citati
 one iudex possit concedere licentiam ut
 ibi patet in sc̄da glo. circa fi. alia glo.
 uidetur tenere contrarium. l. q̄ requi
 ratur libellus et procedat ordinarie ut
 supra de iure emphi. l. ii. in prin. mag
 ne glo. Alii ut la. de belui. qui dispu

cauit istam q̄onem sic distinguit aut ut
so instrumento iudex mittit creditore
in possessionem reo non citato et missus
debet in suo iure tueri ar. ff. q. me. ca.
l. si. et ne uis fiat ei. l. si quis missum
in prin. et sic potest procedere glo. in. l.
meminerint et de re. iudi. a. diuo pio
§. si super rebus. Aut iudex facit par
tem citari quod est prudentius et ratio
nabile ut. l. non ita diuus. ff. de adop.
et supra si ut se ab hered. absti. aut. si
omnes et si per uim uel alio modo. l. ii.
et tunc si confiteatur debitor non offer
tur libellus. ff. ad. l. acquil. l. proinde
de iudic. l. si debitori et nō in. l. i. s.
de liti. contest. Si uero debitor contra
dicit allegando solutionem uel aliud ob
iciendo quod probatum repellit agente
crdo illic libellum necessarium ut in aut.
offeratur et per alia iura ad hoc allata
Ista sunt uerba sua de quibus omnibz
et de rationibus faciam mentionem. i.
singulariter respondendo michi autem
uidetur q. in proposito casu licentia
data per iudicem parte non citata nic
hil operaretur nec dari debuit ut dicta
l. diuus et. ff. de re iudi. l. de unoquoq.
cum similibus. Sicut nec iudex debet
mandare sententiam executioni nisi pte
citata ad opponendum quare n. debuit
fieri executio multe enim exceptiones
possunt opponi post sententiam ut. l.
i. supra de iur. et fac. igno. et hoc nō.
per Cy. quorum app. non re. l. ab exe
cutione de hoc est cuas in. l. meminerit
ibi ad insinuandas sententias ac. scdm
lect. odof. ut patet in libello suo in. l.
illa Si tamen iudex faciat nichil opera
tur et perinde est ac si sua auctoritate
intrauerit et ideo per iudicem postea p
te citata erit confirmandus in possesi
one ut. l. iii. §. missum. ff. ad carbon.
et supra de carbo. edict. l. i. scdm lect.
rof. et sic etiam hic dicit la. predictus
sed si sua auctoritate non licuisset ingre
di perinde esset ac si ingressus fuisset
auctoritate sua et sic in penam a iure
positam incidisset ut. l. meminerint re
probata glo. ibi posita ut ibi dixi et
nō. in. l. si quis intantam in glo. mag
na supra unde ui. Super scdo membro
dicit uerum la. sine dubio super tertio
non credo q. dicat uerum nec debet dari
libellus sed debet procedi sumarie sicut
cum fit executio rei iudicate ut. l. a di

uio pio. §. si super rebus et. l. minor.
xxv. annis cui fideicommissum. ff. de
minor. **E**t q. hoc sit uerum proba
quia illud exequendi ex conuentione et
iudicis auctoritate equiperatur ut sup
de pig. acc. l. penul. et supra so. mat.
l. dotis oportet in omni iure quod ori
tur ex sententia arbitri proceditur sum
marie sic ex sententia iudicis ut dicta.
l. a diuo pio in prin. ergo et hic cum
oritur ex conuentione ut. ff. de iureiu.
l. i. et. l. iul iurandum quod ex conuen
tione. **P**reterea ex iur iurando oritur
ius exequendi ut fiat sumarie sicut ex
sententia ut. l. ii. ff. de iureiuran. et. l.
sed et si possessori. §. hereditate. e. ti. §.
idem hic in isto iure exequendi quod
oritur ex conuentione pro hoc facit. ff.
de pact. l. tale pactum. §. qui prouoca
uit et hoc uidetur de mente rof. in dic.
ti. de edicto. diui adri. x. Item querit
an illud et. x. seq. Hoc idem tenet spe
de loca. §. nunq. alia. x. xlix. **P**re
dicta uera inteligo si de tali conuenti
one de ingrediendo apparet publicum
instrumentum ex cuius inspectione hoc
iudici deducitur in noticiam sed si de
tali conuentione apparet per testes
tunc debet dari libellus et iis contestari
quoniam alter non possunt recipi testes
ut extra ut lit. non cont. c. quoniam
frequenter et supra de testi. aut. si quis
in aliquo cum sua glo. **A**d hoc eti
am facit quod nō. in glo. per. Cy. de
edict. diui adri. l. si. questione de test
mēto nuncupatio et de heredibus ue
nietibus ab intestato et ad rationes gl.
et la. de belui. respondeo et primo ad
glo. in. l. ii. supra. de iure emphi. Na
tator q. potest si uult dare libellum et
procedere ordinarie ut ibi non tamen
cogitur ut dixi et sic intellige spe. in
dicto. x. xlix. **S**ecdo quia a colono
inquilno interuersa possessione uon li
cet domino eum sine libello eicere ut. ff.
de ui et ui ar. l. colonus et. l. cum fun
dum ratio ut dixi in quarta questione
principalit. **T**ertio q. impediētem me
uti possessione mea possum auctoritate
mea ipsum prohibere ut. ff. ad. l. acquil.
l. quemadmodum. §. i. et. l. si. §. qui
ad ianuam quod ui aut clam et tamen
si auctoritate iudicis peto debet offerri li
bellus ut supra uti possi. l. i. sed ibi ius
illud non potest fieri manifestum ex

instrumenti inspectione nec tale ius est liquidatum ex partium conuentione. Quarto quia hypothecaria nudam possessionem aduocat ut. l. cum uenditor in prin. ff. de euic. et tamē ibi offertur libellus ut in autentica offeratur ergo et hic. **Sed** illud quando hypothecaria tantum fuit constituta sine pacto executiuo ideo oportet q̄ procedat sententia quam debet precedere libellus ut. l. i. supra de exec. rei iudica. hic loquitur quando ius executiuum fuit in pacto constitutum. **Quinto** quia colonū et inquilinum non soluentem licet propria auctoritate expellere ut supra loca. l. edem et. l. emptorem et de damp. infect. l. utiq̄ sed quando fit per iudicem offertur libellus ut supra loca. l. conductorem unde ui. l. non ab re. Sed istud uerum quando uult agere cōdictione ex. l. istis preallegatis sed si uellet implorare simplicem expulsionem posset per officium iudicis summarie ut supra dixi in emphiteosi. **Sexto** per. l. de puppillo. §. qui opus. ff. de opr. no. nunt. l. i. §. si necessario. ff. si muli. uen. no. ipos. sed ex illis non potest liquere iudici ex instrumenti inspectione nec est liquidatum ex partium conuentione. **Septimo** quia ubi appare legitimus contradictor debet offerri libellus ut. l. si. supra de edict. di. adri. tol. sed hic debitor uel alius habens causam ab eo non potest esse legitimus contradictor cum ipse uel eius autor ius exequendi concessit et ideo proceditur summarie. **Octauo** quia ubi officio iudicis aliquid petitur offertur libellus ut. ff. quis or. in bono. possit. serue. l. ii. §. dies facit quod nō. insti. de acc. in rubrica sed illud est uerum i officio iudicis quod alias imploratur q̄ pro executione ut dicta. l. a diuo pio. §. si super rebus. **Nono** quia iudex iudicando non seruat formam conuentionis ut. l. qualem. ff. de arbi. so. per ea que nō. in. l. si queneit. de re iudi. **Decimo** quia si stipulor per fū dum tuum ire agere licere uel habere licere uel q̄ liceat si prohibeas dā dari libellus ut. l. stipulatio ista. §. i. et. §. si quis ita de uerbo. oblig. et. l. de usu. l. corruptionem Sed ad hoc respondeo ut dixi supra in quarta questione principali. x. sed an ab initio. Vel si in

relligas q̄ ibi nolebat agē ad interesse prohibitionis est res pōtio q̄ quantitas non erat liquidata in instrumento nec ex partium conuentione. **Quid** si de ingrediendo tantum fuit data licentia in instrumento et sic propter acquisitionem possessionis ad iudicem uenit de necessitate ut hac. l. scdm. lest. meam utrum tunc erit necessarius libellus certe cum istud ius executiuum acquisitionis possessionis non sit ortum ex partium conuentione ad hoc ut oriatur debet precedere libellus et lic. contesta. ut in autentica offeratur et supra de senten. l. prolatum sicut uidemus q̄ ille qui habet naturalem possessionem debet agere contra eum qui habet ciuile rei uendicatione multo magis hic qui per ingressum habet solam detentationem ut. l. iii. §. si. ff. ad exhibe. et de usufruct. l. cuiuscumq̄. §. i. et nō. de rei uendi. super rubrica de acquir. pos. l. pomp. §. is qui precario et supra ubi in rem acci. l. ii. **Dubitare** possis cum creditō inuēit debitorem armata manu resistentem an si creditor implorat officium manus militaris debeat offerre libellum quod uidetur quia tale ius ingrediendi uiolenter non fuit ortum extra iudicium ex pacto ut dictum est ergo uidetur q̄ debeat precedere sententia ut dictum est. **Credo** tamen q̄ debeat precedere summaria modica cognitio quia ius executiuum est ortum extra iudicium auxilium manus militaris est coadiuuatium illius iuris executiui quod non est per se ius ff. ne uis fiat ei. l. si quis missum de rei uendi. l. qui restituer. **Iuxta** premissa quero an cum iudicis officium imploratur ut declare iustum p̄cium rei debeat offerri libellus et ordinari p̄cedi de quo dixi supra in secunda questione principali. x. ulterius iuxta premissa de quo loquitur. l. si. infra de iure do. impe. breuiter dico q̄ libellus nō est necessarius sed res expeditur causa summatim cognita quia non petitur contra partem aliquid sed solum res extimari petitur ergo non offertur libellus sicut quando petitur dari tutor ut. l. diuus qui pe. tu. et quod nō. in spe. de offi. iudicis. §. iudicis officium x. porro. **Preterea** q̄ res extimetur est quoddam ius executiuum obligati

onis personal per quod quis consequi
tur quod sibi debetur ut supra de exec.
rei iudi. l. ordo et. l. fi. et si in causa iu
dicati. l. ii. sed in iure executiuo non of
fertur libellus ut supra dixi ergo 2c.
Erit igitur ordo q pars citetur si uelit
aliquid opponere quare non debeat fie
ri ista executio et si habita cognitione
summaria nichil iuste contradictionis
ostendat tunc iudex faciat partes elige
re duos bonos extimatores ut supra de
de secundis nup. l. hac editali. §. h. is
illud uel ipse iudex eligat ut in aut. d.
non alie. §. q. autem. **V**nde sumitur
auctent. si quas ruinas supra de sacro
sanct. eccl. et eos facit iurare de extima
tione tantum legaliter fienda ut dictis
legibus patet et supra de fi. instru. l.
conperationes licet quedam glo. uidea
tur uelle q tales psonae non debeant iu
rare ut nō supra de testi. l. iusiurandū
et. ff. de uen. in spi. l. i. circa prin. sup
uerbo uel due Et male per dictas leges
et tunc iudex scdm eorum relationem
faciet extimationem. **S**ed an si ex cō
uentione in possessione rei ingrediatur
et iudicis licentia detur dicatur pign
pretorium uel conuentionale. Rost. in
in dicto titu. de edicto diui adri. dicit
q est conuentionale ar. ff. de noua. l. si
stipulat9 Cum enī iudex n det pign
sz datū gfirmet seu ex equatur. **I**ncō
trarium facit quod dicitur tutorem cō
firmatum esse datiuum ut. ff. de testa.
tu. l. iure nostro in fi. et nō. per Dy.
super rubrica de confirma. tu. et per
Cy. de confirma. tu. l. iii. **T**amen
puto Ros. bene dicit et illud quod de
tutore dicitur est quia tutoris dacio fu
it inualida ad quod facit. ff. si cer. pe.
l. certi condicio. §. quoniam et hoc
est utile scire propē ea que nō. per Dy.
in. c. q. prior de reg. iuris li. vi.

Quam te pecuniam

Necessitas rei familiaris non est iusta
causa rescindendi pignoris contractū

Preses Collusio debitoris uel
prescriptio que contra eum cucurrerit
non nocet creditori ius suum prosequē
ti hoc dicit. **N**ota q sententia contra
debitore lata n puidicat creditori si ap
pareat de collusione debitoris. **S**ecūdo
nō. q prescripto currens contra debi

torum non nocet creditori ut hic.

Modo oppo. dicitur hic q sententia
lata contra debitorem non nocet credi
tori. **C**ontra ymmo uidetur q debe
at nocere creditori. **V**nde oppo. de
l. si superatus. §. fi. ff. e. So. ibi debitor
primo fuit uictus et postea obligauit
rem creditori. **V**nde creditor non po
test habere plus iuris q ipse debitor et
ita intelligatur contrarium. **S**ed
contra predicta instatur de preallegata
l. si superatus in prin. so. ibi lis erat a
gitata per debitorem ignorante credi
tore et ideo non preiudicat creditori h
autem erat agitata sciente credito quo
casu regulariter sibi preiudicat nisi in
istis duobus casibus ut hic et. l. sede. §.
scientibus. ff. de re iudic. signetis. glo.
circa finem que colligit ista membra

In summa Expensas ne
cessarias ad bonum publicum factas
a creditore. creditor potest a debitore r
petere hoc dicit. Nota quod dixi in sū
mario. **Q**uero quo ad declarationem le
gis nostre quid d' colono qui fecit istas
expensas nunquid poterit repetere tex.
uidetur dicere q sic ar. l. ediles. ff. de
ui pub. **S**ed quid de usufructuario
dicatis sicut in. l. haftenus et quod ibi
nō. ff. de usufructu. et quod nō. per
Dy. in lege quero. ff. de usufruct. le
gato.

Usucapio

Hec lex legi
tur duobus modis in glo. **P**rimo
modo legitur licet sit sensus in glo. ui
delicet q aliquis usucapiens rem alic
nam obligauit eam michi ante perfec
tam usucapionem postea perfecta est
usucapio et secundum istum modum
pones casum titius possidebat quandā
rem mobilem sempronii bona fide usu
capiēbat postea eam pignoraui et per
fecta est usucapio quid erit de iure pig
noris certe confirmatur quia usuca
pio non extinguit ius pignoris iste in
tellectus licet in se sit uerus tamen non
applaudet huic littere quare glo. in
principio ponit casū in quatuor per
sonis ut habetis in glo. **E**t secundū
istum intellectum nō. q per alienatio
nem legalem non tollitur ius pignoris
ut. l. alienationis uerbo. ff. de uerboru3
significa. **M**odo contra istum tex.

Si uxor. Licet de pignore instrumentum non sit confectum nec bilomnius creditor habet plenum ius hoc dicit. **I**sta littera licet instrumentum 2c. **P**otest intelligi duobus modis. **V**nomodo prout dixi in summa. **A**lio modo q. licet non fiat in instrumento mentio heredis tamen heredi pignus est reddendum ut dicit glo. et ista magis est notabilis ut. l. si pactum de probac.

Ulm dominam

Creditor debitori potest cedere omne ius quod habet in pignore nisi obstat etatis ratio hoc dicit.

Iscractis. In electione creditoris est agere personali contra debitorem uel hypothecaria contra possessorem pignoris hoc dicit. **N**ota quod dixi in summa. **O**ppo. de. l. moribus. ff. de iure fil. ubi uidetur q. primo debet agi uel conueniri personali actione obligatus solutio ibi loquitur in tacita hypotheca hic in expressa. **S**ed contra istam solutionem instatur de. §. sed neq. in autentica de fideiuss. coll. pma quam habetis infra. e. autentica hoc si debitor so. domini ista iura non corriguntur per illum. §. sed neq. **S**ed contra istam solutionem instatur de. §. ad hoc in autentica de litig. ubi dicitur q. indistincte possum agere contra quemcumq. ego uelim. **S**olutio dicit q. illa autentica loquitur in casu speciali. **E**t hanc solutionem sequitur glo. in fine infra. e. autentica hoc si debitor et est uera. scdm nostros doctores.

Debitor. Alienatio facta per debitorem non preiudicat creditori uti iure pignoris hoc dicit. **N**ota q. factum debitoris non nocet creditori in iure pignoris ut hic. **S**ed oppo. de autentica hoc si debitor infra. e. ubi fit deterior conditio creditoris per alienationem solutio circa ius pignoris nullum fit preiudicium creditori ut hic sed circa ordinem conueniendi sic et ita intelligitur. l. contraria.

Et si frater. Mutuans alie nam pecuniam suo nomine querit sibi

ius pignoris et non domino pecunie hoc dicit Barth.

Clamuis. Res empta ex pecunia mutuata non est obligata nisi de hoc specialiter uel generaliter conuenerit hoc dicit. **O**ppo. dicitur hic q. res empta ex pecunia mutuata n. est obligata q. de. l. idemq. in prin. ff. de qui. po. in p. g. ha. solutio est dare regulam et instantiam a regula. **E**st h. regula q. res empta ex pecunia mutuata non est obligata fallit si ematur ex pecunia pupilli ut in contrario sicut et alias uidetur in emptione que fit ex pecunia pupilli uel aliarum personarum de quibus habetis in. l. si ut proponis supra de rei uendi. de quo dicitur ibi nō. per Cy.

Pignoris. **O**ppo. q. non sit realis sed uidetur q. sit personalis quia oritur ex contractu ut insti. qui. more. contra obliga. §. si. quod non est de natura realis ut in. §. omnium insti. de acc. solutio aut loquimur de pignoratitia actione et illa est personalis. **A**ut loquimur de hypothecaria et ista est realis ut hic. **S**ed contra istam solutionem instatur et uidetur q. etiam hypothecaria sit personalis quia oritur ex pacto ut. l. si tibi decem. §. de pignore ff. de pact. quare male solu. dicas q. hypothecarie actionis due sunt cause. **V**na mediata ut pactum uel confessio et de hoc loquitur preallegatus. §. de pignori. **A**lia est causa immediata que erat i. hypothecaria actione ut putatus quod constituitur in pignore ex pacto. **E**t secundum hoc etiam hypothecaria est realis quia oritur ex iure quod ius h. in re sicut alie reales ut in dicto. §. omnium et qued ibi nota. p. glo. et Dy.

Sicut uim. Creditor tenetur de dolo lata culpa et leui non de casu fortuito hoc dicit. **N**ota quod dixi i. summa. **Q**uero de q. culpa debeat intelligi. l. nostra breuiter dicitis q. debeat intelligi de lata culpa et leui non de leuissima cum sit contractus q. gratia utriusq. geratur ut in sti. qui. more. contra obligat. §. si. de quo dicitur ibi ubi est bona glo. **I**te

queritur. **E**cce ammisit creditor pignus debet ne ipse probare ammisit per casum fortuitum an debitor debeat probare dolum uel culpam uide glo. h. que remittit ad ea que nō. in. l. si creditor de pigno. acc. **V**nde circa hanc questionem glo. nostre uariant Glo. in lege si quis ex argentariis. §. si. ff. de eden. dicit q. debitor debet primo probare dolum uel culpam creditoris intercessisse. **E**t si creditor postea probare uult casum fortuitum admittitur et excusatur et intelligit istum tex. q. sit specialis casus in argentario et ita etiam nō. glo. in. l. si fundum. §. imperator. ff. loca. circa prin. et Guil. de cu. in dicta. l. si quis ex argentariis. §. si. reprobatur istas glo. per rationem istam quia si probaretur dolum uel culpa creditoris ad quid prodest creditorem postea probare casum fortuitum certe ad nichil quare dicas ut nō. et melius in sti. qui. mo. re. contra oblig. §. si. ubi est bona glo. et in. l. si creditor supra de pigno. acc. et iam glo. comuniter approbant nostri doctores.

Creditor Oblatio consignatio et depositio debiti sufficiunt ad hoc ut possit agi pignoratitia hoc dicit. **N**ota q. quis non debet cogi inuitus agere ut hic. **S**ecundo nota q. tantum operatur oblatio consignatio et depositio quantum ipsa solutio ut hic. Barth.

Res obligates Extra neus soluens debitum pro alio non querit sibi ius pignoris sed solum repetere potest hoc dicit. **N**ota q. licet aliquis soluat pro alio debitum non querit sibi ius in pignore ut hic. **S**ed oppo. dicitur hic q. propter solutionem non querit sibi ius in pignore. **C**ōtra de. §. creditor insti. qui alie. licet uel non ubi dicitur q. acquiratur dominium hic dicitur contrarium quare male solutio aut aliquis soluit creditori debitum pignus emendo ab eo et tunc acquiritur sibi dominium ita intelligatur lex contraria quod intellige si pignus uendatur secundum formam. l. ut habetis in. l. si. de iure domi. imp. et nō. in. l. si quenerit. ff. de pigno. acc. **O**ppo. et uidetur q. iste sol

uens non habeat actionem ad repetendum quod soluit. **V**nde oppo. de. l. i. in prin. ff. quibus mo. pign. uel ypothe. solu. solutio aut ille soluens possidet pignus et tunc non habet actionem sed ipsum pignus retinere potest pro eo quod soluitur et ita intelligitur lex contraria. **A**ut ipsum non possidet et tunc datur sibi actio ita intelligitur hic. **S**ed quero iuxta hoc que actio sibi datur ad repetendum. Breuiter dicatis q. aut debitor principalis sibi hoc mandauit ut solueret et tunc habebit actionem mandati ad repetendum alias habebit actionem negotii gest. ar. in. l. ii. ff. mandati insti. eodē. ti. §. i. Bartholus de Saxoferato legum doctor.

Secundus creditor

Secundus creditor offerens debitum primo creditori confirmat pignus pro eo quod soluit et etiam in usuris non pro usurarum usuris hoc dicit. **N**ota quod dixi in sumario Barth. legum doctor.

Malor Sicuti pignus nuda conventionione contrahitur ita nuda conventionione remittitur hoc dicit. **N**ota q. pignus remittitur seu tollitur nuda remissione ut hic. **C**ontra legem nostram instatur dicitur hic q. per remissionem ius pignoris tollitur ipso iure. **C**ontra ymmo uidetur q. per executionem. **V**nde oppo. de. l. si tibi decem §. de pignore. ff. de pact. ubi dicitur q. tollitur per executionem solutio aut contrahitur pignus non solum consensu sed etiam traditione et tunc per remissionem non tollitur ipso iure sed per executionem sic ut in contrario aut contrahitur solo consensu et tunc solo consensu contrario dissoluitur ipso iure. **S**ed contra istam solutionem instatur de. l. i. debitum. ff. de remiss. pig. solutio ibi remissio fuit in utilis.

Sed contra istam solutionem instatur de. l. i. §. primo qui. mo. pign. uel ypothe. sol. **S**olutio quantum ad presens dicatis duo uerba quandoq. pignus contrahitur non solum consensu sed etiam traditione et tunc si remittatur tollitur per executionem ut in dicto. §. de pignore secundo respon

so qñq̃ gñitur solo consensu et tunc
secundum dominum la. bu. **A**ut
fuit facta expressa remissio pignoris
et per remissionem tollitur ipso iure ut
hic aut non fuit expressa pignoris re
missio sed tacita ut quia remittitur de
bitum et tunc aut ista remissio est uti
lis aut inutilis si est utilis de hoc dic
ut nō. in dicto. §. de pignore. Si ue
ro est inutilis aut sit eadem causa uici
andi tam remissionem debiti q̃ remis
sionem pignoris et tūc utraq̃ uiciatur
et ita loquitur lex si debitum infra de
remiss. pign. aut non est eadem causa
uiciandi utramq̃ et tunc habet locum
l. prima. §. primo qui. mo. pig. uel y
pothe. sol. et dic plene de hac materia
in dicta. l. si tibi decem. §. de pignore
per glo. ff. de pact. Bartholus egū
doct̃or de saxofrato.

Persecutione **I**n electio
ne creditoris est agere personali uel ypo
thecaria quod est uerum debitore possi
dente extraneo autem possidente oportet
q̃ primo agatur contra reum et si
fideiussores hoc dicit cum autentica hic
posita. **N**ota q̃ hypothecaria non po
test intentari contra extraneos possesso
res nisi primo agatur contra reum et
fideiussores et fiat excussio bonorum
ut hic quo facto potest agi contra pos
sessores bonorum debitoris et ultimo
contra possessores bonorum fideiussor
um ut hic uidetis. **O**ppo. dicitur
hic q̃ hypothecaria non potest intentari
contra possessores bonorum anteq̃
sit actum personali. **C**ontra de. §.
ad hoc in autentica de litig. collatione
octaua et de autentica hoc ita supra
e. ti. solutio dixerunt quidam q̃ hec
corrigitur per illam quia est ultima is
ta solutio est falsa quia quod non mu
tatur quare stare prohibetur ut. l. sanc
timus supra de testa. quare dixerunt
alii q̃ in. l. contraria possessor habet
causam a debitore et ideo sicut ipse de
bitor conuenit quacumq̃ actione ita
et possessor causam ab eo habens.
Ista so. ē flā p. l. apd. cellū. §. de aucto
r. §. si ex cāz legati. ff. de doli. excep.
Quare dixerunt alii q̃ ista intelligitur
secundum illam 2. illa secundum istam
Ista solutio est directe contra tex. illius
legis. **Q**uare dixerunt alii q̃ aut lo

quimur de tacita hypotheca aut de ex
pressa Primo casu habet locum auten
tica nostra hic posita Secundo casu ha
bet locum. l. contraria et sic etiam olim
erat de iure antiquo ut. l. mothis. ff. d.
iur. fil. **I**sta solutio reprobatur per
glo. et merito per. l. cum possessor. ff.
de cens. **V**erum est q̃ glo. alibi ap
probat istam solutionem et approbat
eam in. §. sed neq̃ in autentica de fide
iuss. unde sumitur ista. **Q**uid dice
mus teneas solutionem lo. positam hic
in fi. glo. magne et approbat eam a30.
in summa. e. ti. et dominus la. hic et
comuniter omnes nostri doctores Et so
lutio hec est q̃. l. contraria loquitur in
casu speciali uidelicet quando lite cepta
contra debitorem ipse debitor aliena
uit quo casu licet non contrahatur ui
cium litigiosi quantum ad omnia ta
men contrahitur quantum ad hoc ut
possessor causam habens a debitore pos
sit conueniri etiam anteq̃. **I**psē debi
tor et ista est uera solutio et recte fuit
intellectus huius. l. **M**odo pro decla
ratione legis nostre querit glo. que ina
pit at si debitor sit absens quam signa
Sed dicitur hic q̃ oportet q̃ agatur
primo contra reum principalem.
Quero quando debitor est absens nun
quid potero agere contra possessorem
bonorū glo. hic determinat indistincte
q̃ sic sicut et alias dicimus in fideiussor
e ut in autentica de fideiussor. §. i.
collatiōe. i. **T**u uero secundum domi
num la. limita istam glo. sic uidelicet
q̃ no sit necesse agi contra principalem
debitorem absentem adeo ut diffiniti
ua feratur contra eum quia fieri non
posset quia lite non contest. sed bene
agetur contra eum et fertur quedam
interlocutoria contra eum tamq̃ con
tra absentem et fiet discussio bonorum
ipsius ar. l. presenti. §. i. et secundo su
pra de huius qui ad eccl. confu. **V**i
terius quero dicitur hic q̃ contra debi
torem possidentem potest creditor age
re quacumq̃ actione uelit. **Q**uero
quid de fideiussore nunquid contra fi
deiussorem possidentem poterit credi
tor agere quacumq̃ actione uelit qui
dam dixerunt q̃ non et ita nō. in glo.
in corpore in autentica unde hec sumi
tur glo. hic et melius secundum nos
tros doctores tenet contrarium q̃ idē

fit in fideiussore possidente quod in reo principali Et hanc approbat dominus la. hic et recte. **¶** Vnde ordo conueniendi secundum glo. et nostros doctores est q. agatur primo contra reum principalem reali uel personali actione et postea contra fideiussorem possidentem personali uel reali. **¶** Postea agatur contra possessores bonorum rei principalis. **¶** Vltimo peruenitur ad possessores bonorum fideiussorum et iste ordo recte colligitur ex dicto. §. sed neq. **¶** Item extra glo. quero dicitur hic q. non debet agi contra possessores donec psonali actum sit cum reo.

¶ Quero qualiter intelligatur actum breuiter est dicendum q. debet intelligi cum effectu adeo q. reus sit gdepnatus ar. l. ignoti supra de hiis que in frau. cred. ar. etiam in. l. prima infra de de cu. li. x. ar. l. prime in fine. ff. quod quisq. iuris quod intellige si reus sit p. sens adeo q. diffinitiuu possit ferri contra eum alias dic ut dixi supra in qone quid si debitor sit absens. **¶** Quero dicitur hic q. debet fieri excussio bonorum rei principalis quero qualiter fiet breuiter istud qualiter fit colligitur ex. l. presenti. §. primo et. §. sicubi supra de hiis qui ad eccle. confu. Inter alios modos secundum la. de arena est q. fiat discussio et excussio bonorum per nuncium publicum cui referenti iudex credat ut. l. magis puto. §. ne tamen. ff. de bonis eorum et ar. in. l. ea quidem de accusati. **¶** Cautela tamen est secundum eum q. mittantur duo nuntii quia in ore duorum stat omne uerbum ar. in autentica de testi. in principio Sunt et alii modi de quibus dic ut no. per eum in tractatu suo. **¶** Item quero nu. quid sit necesse q. iudex pronunciet excussionem legitime fore factam la. de are. tenet q. sic ar. in. l. tutores que est quarta. ff. de confir. tuto. ibi et ydoneus pronunciat la. butri. hic tenet q. non debet pronunciarī neq. posset quia cum actum sit contra reum principalem quomodo ex isto processu ferretur sententia in preiudicium possessoris bonorum quia nil habent inuicem comune. **¶** Vnde concludit ipse q. pronuntiatio non debet fieri ar. in. l. sanctimus. §. i. et ibi bona glo. supra ad trebel. multum tñ facit contra hac opy.

l. non tamen. §. senatus. ff. de fidei. gi libe. Quero pone actū fuit ypothecaria contra possessores bonorum non conuenito primo reo principali neq. excussione facta nunquid ualebit processus et sententia uidetur q. non quia peruertitur ordo contra. l. prolatam supra de senten. et interlo. omni. iudi. **¶** In contrarium uidetur. l. prima supra de appell. et hec ultima uera secundū dominum la. non obstat contrarium quia aut perueritur ordo unius cause ad se ipsam et dico q. talis peruersio ordinis annullat sententiam ut dicta. l. prolatam Aut peruertitur ordo unius cause ad alteram et tunc talis peruersio nō uiciat processum uel sententiam ipso iure et ita debet intelligi preallegata. l. prima supra de appell. alia dic ut dixi in dicto. §. sed neq.

Seruo Extincto pignore non extinguitur obligatio personalis hoc dicit.

Si tibi Creditor potest agere actione furti contra furem ratione rei purgate hoc dicit. **¶** Nō. quod dixi in summario quod est uerum q. potest agere actione furti siue contra furem extraneum siue contra ipsum debitorem subtrahentem Sed est differentia quia quando agit contra extraneum furem illud quod consequitur ultra debitum suum reddet debitori alias si ageret contra ipsum debitorem nichil sibi restitueret ut. l. creditores. ff. de furtis Bart. legum doctor.

¶ Uper ipothecis Creditor cui obligata sunt omnia bona a debitore habet etiam obligatam miliciam ex pecunia sua emptam uere uel presumptiue hoc dicit quod est uerum si ad hoc pecunia sit mutuata et hoc dicit cum autentica hic posita. Et diuiditur ista lex in tres partes nam primo dicit de milicia empti filii uel cognatis. **¶** In secunda parte dicit de milicia empti extraneis. In tertia parte quandam determinationem ponit seu limitationem precedentium Scda ibi q. ita optineat sanctimus Tertia ibi circa finem. **¶** Nō. quod dixi in summario Scdo habetis notare differentias

inter primum casum et secundum quia
ut dixi si emitur militia filiis uel extra
neis non est necesse creditori q̄ probet
ex pecunia sua militiam fuisse emptā
in secundo casu non presumitur. **T**er
cio nō. q̄ lex non trahit se ad causas fi
nitas ut. l. causas supra de transac.
et supra de sacro sanc. eccle. l. penulti
ma. Bartholus legum doctor.

*in quibus casibus pignus tacite
contrahitur*

Universa Bona
debentis soluere tribu
ta uel contrahentis cū
fisco tacite sunt obli
gata fisco hoc dicit
cum. l. sequenti Bar.

Quamuis Fructus rei
obligate tacite sunt obligati sed res ex
predio fructuum emptā non est obliga
ta hoc dicit. **E**t nō. quod dixi in sum
mario. **C**ontra secundam partem sū
marii oppo. de. l. si rem. ff. de petic.
hered. glo. non soluit dic q̄ speciale est
in uniuersali iudicio ut in peti. hered.
et ita nō. in. l. contraria. **S**ed contra ist
tam solutionem instatur de. l. mater
supra de rei uend. solutio secundum
la. dic q̄ ibi est speciale ut habeatur re
cursus ad predium re emptā uel pre
scripta de quo dic plene ut ibi per doc.
solet notari.

Satis notum Bona do
talita sunt tacite obligata pro adminis
tratione primipilari excussis tamen pri
us facultatibus primipili hoc dicit.
Nō. q̄ licet regulariter bona dotalia
non possint occupari propter debitum
mariti tamen fallit in casu isto ut ha
betis et uidetis supra ne uxor pro ma
rito per totum.

Si non inducta
Ista est bona lex licet inuecta et illata
sint tacite obligata locatori pro pensio
ne domus tamen si non ostendantur es
se inuecta et illata locator non potest
ea retinere pretextu pensionis hoc dicit
Nō. q̄ pignora obligantur tacite loca
tori si inuecta sunt alias non. **S**cdo
nō. q̄ creditor non potest retinere rem

debitoris sibi non obligatam pretextu
debiti. **M**odo oppo. iste tex. uidetur
uelle concludere q̄ ea que sunt illata in
fundo tacite sunt obligata locatori p
pensione. **C**ontra de. l. debitori. ff. de
pig. ubi debitor induxit in fundo man
cipia et tamen non sunt obligata So.
aut illd̄ quod induxit in funduz uel i
domum induxit ibi perpetuo mansu
rum et tunc tacite obligatur locatori
et ita potest intelligi hic a contrario sen
su et. l. ii. ff. eo. ti. aut non inducitur
ibi perpetuo mansurum et tunc non
est tacite obligatum locatori. **I**tem in
statur de. l. certi. s. loca. ubi ita demuz
sunt obligata locatori si sciebat ea esse
inducta. **S**olutio hec. l. determinatur
secundum illam quia ita demum ea q̄
inducuntur in predio rustico sunt obli
gata locatori si locator sciat alias non
secus in predio urbano ut ibi nō. et
nō. insti. de acc. s. item seruiana et q̄
sit ratio diuersitatis dic ut in utroq̄ co
rum nō. **I**tem oppo. dicitur hic q̄
creditor non potest retinere rem debito
ris pretextu debiti. **C**ontra de. l. si nō
sortem. s. si centum. ff. de cond. ind.
Solutio. aut res debitoris peruenit ad
creditorem de uoluntate ipsius debito
ris aut non primo casu potest eam reti
nere pro debito suo et ita intelligitur
lex contraria. **S**cdo casu non et ita in
ligitur hec. l. **S**ed contra istam solu
tionem instatur de. l. pretextu que est
fi. supra como. ubi peruenit res ad cre
ditorem de uoluntate debitoris et tamē
non potest eam retinere. **S**olutio aut res
peruenit ad creditorem hoc animo ut
constituatur ei ius in re et tunc credi
tor potest eam retinere. **E**t ita intelligen
tur ea que dixi in. s. si centum et quod
ibi nō. **A**ut non peruenit hoc animo
ut aliquod ius ei constitueretur in re
et tunc non potest eam retinere et
ita intelligatur preallegata. l. si. supra
como. **S**ed contra istam solutionem
instatur de. l. in rebus. s. potest. ff. eo.
breuiter pro horum solutione dicas duo
uerba nam quandoq̄ res debitoris per
uenit ad creditorem sine uoluntate ipsius
et tunc creditor non potest eam retinere
pro debito et ita intelligitur hic quan
doq̄ peruenit ad creditorem de uolun
tate ipsius debitoris et tunc aut hoc
animo ut creditori aliquod ius const

tueretur in ea re et tunc creditor potest eam retinere pro debito et ita loquitur preallegata .l. si non sortem .§. si centum .ff. de condi. ind. **A**ut peruenit hoc animo ut creditori non constituere tur aliquod ius in re et tunc aut uult illam rem retinere pro expensis quas fecit in ea et dico q. pot. ita debet intelligi .l. in rebus .§. possunt .ff. comod. Aut uult eam retinere propter aliquod debitum et dico q. non potest ita debet intelligi preallegata .l. si supra comod. secundum la. de are. uel dic. ut ibi plene nō. per Cy. Et ualent predicta ad questionem de scriptore q. scriptor pro mercede sua et pro expensis quas fecit in scriptura possit retinere quinternos ut nō. hic et nō. in dicta .l. in rebus .§. possunt .ff. comod.

Si mater i mater pupilli ad secunda uota transiens non petierit et tutorem et q. ex administratione debet non soluerit bona mariti pro hoc tacite sunt obligata hoc dicit ista .l. est notabilis quā nō. et nō. i. quod dixi in summano. **S**ecundo nō. q. tutela que deferretur matri est legitima de quo plene per glo. et doct. in autentica matri et auie supra quando mulier tu. offi. fun. potest. **I**tem nō. casum specialem in quo propter debitum uxoris obligantur bona mariti. Sic econuerso uidebitis glo. supra. co. l. satis contra regulam generalem supra ne uxor pro marito.

Sanctimus Iura loquentia de rebus inuestis et illatis tacite obligate locatori sunt omnia in omni loco hoc dicit quid sit territorium habetis in .l. pupillus .§. territorium .ff. de uerboz. significatione. **In alie**

na res data pignori sit

Procurator

PRes non possunt obligari per procuratores non habentem speciale mandatum uel generale cū libera nisi forte dominus eas erat consuetus obligari uel nisi pecunia sit in rem domini uersa hoc dicit cum omnibus glo. **C**opp.

dicitur hic q. procurator non potest constitui ius in pignori. **C**ontra de .l. p. curator cui libera .ff. de procu. Solo aut procurator habet speciale mandatum uel generale cum libera et tunc constituit ius in re ut in contrario secus si non habet speciale uel generale cū libera et ita loquitur hic. **S**ed contra istam solutionem instatur de .l. uel uniuersorum .ff. de pigno. act. solutio ibi paterfamilias erat consuetus eam pignori et ideo si talis res per procuratorem pignoretur bene constituitur ius in re et ita tollitur contrariū.

Si probaueris Res aliena non potest alii obligari sine conscientia domini nisi de fraude domini appareat hoc dicit. **Q**uerit glo. quis debet probare istam machinationem seu fraudem breuiter debet probare ille qui allegat ut .l. in excep. et .l. quociens .§. qui dolo .ff. pbat.

Aditor Administrator alicuius rem domini pignorans non constituit ius in re nisi appareat pecuniam esse uersam in utilitatem domini hoc primo. **I**tem filius non potest obligare rem patris eo uiuente hoc dicit cum .l. sequenti. **S**uper .l. ii. querit glo. quid in emancipato glo. dicit idē et bene Rō dubitationis erat q. filius uiuente patre est dominus et post mortem patris continuatur dominium nec de est sibi uiuente patre nisi sola administratio ut .l. in suis .ff. de libe. et postu. ideo uidebatur q. posset etiam uiuente patre rem patris pignori hoc tamen remouetur hac .l. Bar. legum doctor.

Alm res Ista est optima lex et tractat optimaz materiam et breuiter dicit Si res que non fuit in bonis debitoris tempore obligationis incipiat postea esse in bonis creditoris confirmat pignus utile hoc dicit. **N**ō q. si debitori rem alienam obliganti superueniat ius in re q. prodest creditori q. tum ad utilem hypothecam ut hic. Ex hoc habetis inferre aliud q. ad hoc ut directa hypothecaria competat requiritur rem fuisse in bonis debitoris tempore obligationis ut .l. que non dum

§. q. dicitur ff. de pigno. et. l. ante omnia de probac. **O**ppo. q. res alie na non possit obligari efficaciter Vnde oppo. de. l. iii. §. ex causa. ff. qui po. in pig. ha. Solutio in. l. contraria debi tor obligans habebat ius ad rem et ideo poterat eam obligare et ita intelligitur contrarium. **I**tem oppo. infra si pig nus pig. da. l. i. et quasi per totum Item oppo. de. l. grege. §. ti. ff. de pig no. solutio ibi in lege contra. debitor obligans habebat ius in re et ideo pote rat obligare. **S**ed contra predictam solutionem instatur et uidetur q. in distincte etiam ubi debitor non habet ius ad rem uel in re. **T**amen possit ob ligare rem alienam. **V**nde oppo. de l. si fundum. §. aliena. ff. de pigno. Solutio ibi res aliena fuit obligata per debitorem hoc modo cum sua erit quo casu ualet obligatio re postea sua facta sed contra istam solutionem instatur 2 uidetur q. etiam sine predicto pacto ta men ualeat obligatio. **V**nde oppo. de. l. i. §. i. ff. de pigno. solutio dicatis duo uerba quandoq. debitor obligat rem alienam in qua habet ius et tunc eam pot. efficaciter obligare ut. i. si pig. pig. da. sit per totum et in. l. grege. §. ii. ff. de pigno. Quandoq. debitor ob ligat rem ad quam petendam sibi com petit actio et isto casu etiam ualet talis obligatio ut. l. iii. §. i. ff. qui po. in pig. ha. **Q**uandoq. debitor obligat rem in qua non habet ius nec actionez ad eam petendam et tunc aut obligat eam cu. sua fuerit et obligatio ualet ut l. si fundum. §. aliena. ff. de pigno. **A**ut obligat eam simpliciter tunc aut creditor scit eam esse alienam et tunc creditori non datur actio ad eam rem sed conceditur ei retentio ut. l. i. §. i. ff. de pig. et dic ut ibi no. **A**ut credi tor ignorabat rem esse alienam et tunc dicas secundum dominum la. butri. q. aut est effectus dominus ipse debitor qui rem alienam pignoraui et tunc confirmatur pignus utiliter ipsi credi tori et datur ei utiliter hypothecaria ut hic nam inuenitur debitor et dominus rei obligate et qui de pignore conuenit esse eadem persona. Si uero ipse debi tor non efficiatur dominus sed domi nus rei succedit eidem debitori tunc ha bet locum. l. rem alienam in secundo

casu. ff. de pigno. act. et dic ut ibi no. Modo per ista uerba habetis intellec tum illius. l. rem alienam que est sa tis difficilis. **I**tem oppo. dicitur hic q. si superueniat debitori ius in re q. da tur utilis hypothecaria creditori. **O**p po. et uidetur q. istud non procedat quia creditor habet necesse probare rem fuisse in bonis debitoris tpe obligatiois contractus ut. l. et que non dum. §. quod dicitur. ff. de pig. In casu nostro hoc non poterit probare quia tempore obligatiois res erat aliena ut dicit tex. quare male. **Q**uid dicemus dicit gl. q. debitor possidebat rem istam tempo re obligationis bona fide qd. sufficit ut l. bonorum. §. in bonis. ff. de uer. signi et si creditor probat hoc satis est ei ita concludit glo. hic circa medium glo. magne quam no. et signa bene. **P**ro declaratione huius quero et reuoco in dubium quid habet necesse probare cre ditor in hypothecaria actione glo. hic concludit q. sufficiat creditori si probz ipsum possedisse rem tempore obligati onis bona fide alibi glo. uidetur dicere q. creditor debeat probare debitorem possedisse rem tempore obligationis bo na fide Et cum iusto titulo istam glo. habetis in. l. rem alienam. ff. de pigno. act. aliam glo. habetis que uidetur di cere q. creditor debeat probare debitorez fuisse dominum rei obligate tempore obligationis Istam glo. hētis in. §. itē seruiana insti. de act. simile no. glo. su pra de salui. interdic. l. i. simile no. gl. in. §. item seruiana insti. de interdic. Idem uidetur notasse glo. in. §. illud in autentica de trien. et semis. coll. iii. quid dicemus **D**y. in preallegato. §. item seruiana reprobat istas ultimas glo. que dicunt debere probari domini um et reprobat eas per. l. bonorum. §. in bonis. ff. de uerbo. signi. dominus Cy. approbat dictas glo. et intelligit eas in casu quando creditor agit ypo tecaria directa et dicit non esse bonum consilium q. agatur directa quia habe bit necesse dominium probare probat ipse istum intellectum per. l. qui filios infra titulo proximo circa fi. ibi de bo nis suis q. uerbum suis denotat domi nium ut. l. non solum. §. meum. ff. d. rei uendi. **P**reterea res dicitur esse in bonis nostris pro qua actionē habemz

ut. l. rem in bonis de acqui. re. do. sed si debitor non fuisset dominus per consequens actionem non habuisset Et ex hoc concludit ipse quod in hypothecaria directio creditor debet probare dominium debitoris Certe si quis uellet defendere opus dy. credo quod posset per. l. suos. ff. de le. iit. quia potestis dicere quod aut creditor agit contra principalem debitorem hypothecaria actione aut contra extraneum si contra principalem debitorem habeat. **Locum glo.** nostra que est hic quod sufficiat creditori probare quod debitor possederit bona fide cum debitor sibi non possit referre questionem alicuius iuris. **Aut** creditor agit contra extraneum possessorem hypothecaria et tunc concederem quod dominus Cynus hic bene dicat uidelicet quod aut iste extraneus possessor habet causam ab ipso debitor et lucrativam Et tunc sit idem in ipso quod in principali debitore et habeat locum etiam glo. que est hic secus si haberet onerosam ar. l. apud celsum. §. de auctoris. ff. de doli excep. **Aut** extraneus possessor non habet causam ab ipso debitor et tunc habet locum glo. que est in dicta lege rem alienam. ff. de pignori. act. quia oportet quod creditor probet debitorem tempore obligationis possedisse bona fide Et etiam oportet probare titulum debitoris ut ibi notatur et dic ut nota per Dynum in dicto. §. item seruiana et quodammodo fuerunt uerba glo. in. l. ante omnia. ff. de probac. Bart. legum doctor.

De predium Obligans rem alienam non preiudicat domino et contraria pignoratitia tenetur hoc dicit. **Nota** quod dixi in sumario. **Concordat.** l. si quis in pignore. §. i. ff. de pigno. act. **Modo** opponitur dicitur hic quod in obligatione non deducuntur nisi ea que sunt in bonis debitoris. **Contra** seruitus rusticorum prediorum dicit lex quod non est in bonis neque extra bona ut. l. i. ff. de usufruct. leg. et tamen cedit in obligatione ut. l. sed an. §. i. ff. de pigno. act. rationem specialitatis dicit ut ibi Bartolus de saxo ferrato legum doctor.

S **II in rem** Tutor procurator uel alius administrator obligando rem dominorum eis non preiudicat nisi postea consensus dominorum accedat uel nisi de conscientia eorum probetur hoc dicit cum. l. sequenti.

Nota ex istis legibus quod si tutor rem pupilli obliget et pecuniam in utilitatem pupilli non conuertat quod obligatio non ualeat ut hic. **Item** nota quod pupillus factus maior potest approbare contractum per tutorem factum qui de iure non ualebat ut hic. Bartolus de saxo ferrato legum doctor.

*Res pignori obligari possunt
l. ne i. q. ut pignus. §. hatur*

Rubrica nostra potest continuari hoc ordine dictum est supra de pigno. sed quia quedam res reperiuntur que obligari seu pignori non possunt ideo subnectitur hic Rubrica que res pignori obligari non possunt

Q **lumpnos** In generali obligatione non ueniunt ea que quis non esset specialiter obligaturus hoc dicit **Nota** quod dixi in sumario. **Modo** opponitur et uidetur quod tantum debeat operari generale quo ad genus quantum speciale quo ad speciem. **Vnde** opponitur. de. l. si duo de admini. tu. et. l. si corus ff. de. l. iiii. et. l. omnes de pscript. xxx. an. hic autem dicitur contrarium quare male. so. secundum Dy. Dic quod dicta regula non procedit in hijs que aliquis specialiter non esset concessurus uel obligaturus quia in casu isto non operatur tantum speciale quo ad speciem quantum generale quo ad genus nec econuerso ut. l. obligatione in prin. ff. de pigno. et dic ut non. per Dy. in capitulo in generali de re. iuris li. vi. **Ista** lex inducitur per glo. in argumentum ad questionem de casibus fortuitis quod si aliquis suscipiat in se omne periculum quod ipse uideatur in se suscipere periculum contingens ex dolo uel culpa precedente non autem uideatur in se recipere periculum casus fortuiti ar. huius. l. et dicta. l. obligatione. ff. de pigno. et non. per glossam

in. l. sed et si quis. §. questum. ff. si quis cautio. de quo dicitur ut nō. ibi per glossam et doctores. **I**tem inducitur in ar. ad questionem quod licet aliquis obliget omnia bona sua non uideatur obligare suppellectilia omnino necessaria et ea que nullo modo specialiter esset obligaturus ut puta pannos lecti et alia suppellectilia sine quibus uiuere non possumus ymmo si creditor ad ista ageret male ageret secundum la. bu. quia non posset et ex hoc fiunt statuta quod talia non possint pignori dari. Bartholus. ll. doctor.

Qum constet Obligato in instrumento uidentur obligata ea de quibus in instrumento fit mentio hoc dicitur. **N**ota quod dixi in sumario. **I**sta lex inducitur in argumentum ad questionem Consuetudo est in ciuitate quod episcopus debeat habere bona omnium clericorum decedentium in certis parrochiis episcopo deputatis. **M**odo quidam clericus habebat instrumentum in quo titulus erat eidem obligatus alibi extra ciuitatem nunquid istud nomen tituli erit episcopi. **I**nducitur hec lex quod sic cum reperiatur instrumentum esse in ciuitate Tu uero secundum Petrum tene contrarium per. l. gayus. ff. de. l. ii. Vbi est casus Bartholus de saxo ferato. ll. d.

Sil monumento Res religiosa non cadit in obligatione hoc dicitur. **N**ota quod dixi in sumario. **I**uxta istud opponitur supra de. l. monumentorum de reli. et sump. fu. so. aut tu. queris nunquid ipsum monumentum aut ipsa res religiosa possit obligari et dicas quod non ut hic. Aut queris nunquid possit obligari ius inferendi mortuum in sepulchro et istud bene potest obligari ut. l. contraria. **S**ed contra istam solutionem instatur de. l. in modicis. ff. de contrahen. empto. so. cum uniuersitate res religiosa cadit in obligatione secus in uenditione ut in contrario sed specialiter et per se non potest obligari ut hic et facit ad predicta. l. prima. ff. de fun. do. cum similibus. Bartholus. ll. doctor.

Nomen quoque Ista est bona lex nomen debitoris ante denunciam

tionem factam sibi a creditore sui creditoris potest soluere suo creditori post denunciationem autem factam non potest soluere sed exigi potest utili actione hoc dicitur. **N**ota quod debitor debitoris mei potest conueniri a me dummodo primo non soluisse debitori meo ut hic et hoc est uerum ante certificationem sibi a me factam si autem cum certiorassem creditori suo soluere non potest ut hic habetis. **N**ota secundo quod nomina debitorum ueniunt in obligatione tam generali quam speciali. **T**ertio notare habetis quod actio directa que competebat debitori creditoris contra debitorem suum est utilis penes ipsum creditorem creditoris ut hic. **M**odo habetis notabile contra hanc legem nostram opponere dicitur hic quod debitor debitoris mei ante certificationem a me sibi factam potest debitori meo soluere. **C**ontra ymmo uidetur quod non possit sibi soluere quantumcumque sibi non denunciauerim.

Vnde opponitur de. l. iii. infra de nouatio. Solutio hec lex suppletur per illam quod siue per creditorem creditoris sit facta denunciatio siue lis sit actio siue per debitorum soluta debitorum debitoris non potest soluere suo creditori et ita intelligitur contrarium. **I**tem opponitur et uidetur quod creditor creditoris non possit istud nomen exigere sed debet ipsum tenere loco pignoris. **V**nde opponitur de. l. grege. §. cum pignori. ff. de pigno. act. et argumento. l. si conuenerit. ff. de pigno. act. Solutio autem istud nomen debet speciem aut quantitatem. Primo casu creditor tenebit pignori. Secundo casu compensabit cum debitore suo.

Vltterius opponitur liberatio est speciei alienationis ut insti. quibus alie. nō licet. §. nunc admonendi sed alienando debitor non potest preiudicare creditori ut. l. creditorem supra de pigno. ergo nec liberando hic autem dicitur contrarium quare male. Solutio differentia est inter pignora corporalia et incorporalia ut nomina debitorum quia in primo casu per debitorem alienantem non preiudicatur creditori cum res corporales appareant secus in incorporalibus que non apparent. **M**odo pro declaratione legis nostre quero que sunt iste utiles actiones glo. nostra hic et in. l. grege. §. qui pignori. ff. de pigno. dicitur quod est utilis hypothecaria Ista opinio est

falsa quia hypothecaria possessionem ad uocat ut .l. si cum uenditor in prin. ff. de euct. et in nominibus non est possessio quia sunt incorporalia sequitur q. hypothecaria non habet locum quare te neas aliam opinionem glo. uidelicet q. iste utiles actiones sunt que erant directe penes debitorem qui obligauit nomen. **I**tem quero dicitur hic certior a te factus 2c querit glo. hic quid si iste sciebat nomen suum obligatum esse mihi tamen ego ipsum non certiorauit nunquid licite possit soluere creditori suo glo. nostra hic tenet q. sic quia oportet q. denuntiatio sibi omnino fiat a creditore creditoris allegat glo. l. creditores supra de pigno. Certe domini lex illa nichil ad rubum quia loquitur de urbanitate ut ibi uidistis no. Quare dicatis et melius q. denuntiatio non sit necessaria scienti argumento .l. i. in fi. ff. de actio. empti. et in .l. si. ff. de trasac. et solet nori in .l. emptor. i. de euct. **I**tem quero ecce debitor me obligauit michi nomen debitoris ago contra nomen istud opponitur michi q. non fuit facta excussio queritur quid iuris dixerunt quidam q. etiam in nominibus requiritur excussio principalis debitoris quia .l. generaliter loquitur ut in autentica hoc ita supra de pigno. et in corpore unde sumitur et ad idem .l. non prius supra quando fil. uel priua. et hec opinio uidetur tutior Iaco. de Are. et dominus Ia. But. hic tenent q. in nominibus non sit necessaria excussio quia ius nominis dicitur residere penes ipsum debitorem principalem quo casu quando debitor principalis habet res hypothecatas non est necessaria excussio ut uidebitis in autentica hoc ita et maxime dicit ipse non est necessaria excussio si agatur actione utili que penes debitorem erat directa quia excussio secundum eum habet locum solum in hypothecaria et hanc ultimam partem credo ueram. **S**ed istud ultimum quod ipse dicit q. excussio solum habeat locum in hypothecaria credo q. non sit uerum quia etiam habet locum in aliis actionibus puta in reuocatoriis ut .l. i. et ibi no. **S**upra de hys que in frau. cre. **Q**uero qualiter formabitur libellus contra nomen glo. habetis in .l. heredem supra de hered. act. **I**tem quero ecce debitor meus obliga-

uit michi nomen debitoris agit ipse contra illud nomen et etiam ego quis preferatur breuiter dicatis q. ego creditor qui ago utili quia quantumcumque habens utilem habeat causam ab habente directam preferatur habens utilem ut .l. i. §. qui superficie. ff. de superficie. Preterea uidetur casus in .l. si conuenit in principio supra de pigno. act. Bartolus de saxo ferrato legum doctor

Spem eorum Premium quod datur athlete non potest obligari hoc dicit. Nota quod dixi in sumario Bartolus legum doctor

Qui filios Res q. non sunt in bonis nostris non possunt obligari hoc dicit. **O**pponitur de .l. senatus. §. finali. ff. de le. i. Solutio casus specialis est ibi et dic ut ibi notatur per glo. et Dy. **I**tem opponitur dicitur hic q. non potest obligari nisi illud quod est in bonis. Contra de le. sed an. me. ff. de pigno. Solutio dic ut dixi in .l. que premium supra ti. i. **I**tem opponitur et uidetur q. pignors liberum hominez debeat puniri. **V**nde opponitur de §. quia autem in aut. ut nulli iudi. colla. x. Sed ista lex limitatur per illaz quia non potest obligari ut hic sed si obligatur punitur ut ibi. **Q**uerit glo. nunquid possit quis filium obligare propter famem et tenet q. sic **I**dez dicit in .l. i. supra de pa. qui fi. distra. Bartolus de saxo ferrato legum doctor

Executores Deputati ad agriculturam non possunt capi pignori hoc dicit cum lege sequenti contra facientes puniuntur hoc dicit aut. agriculatores hic posita et differt prima a secunda quia prima loquitur de pignore capto ex precepto iudicis Secunda loquitur de pignore conuentionali. **Q**uerit glosa in .l. Executores nunquid conuentionaliter possint ista instrumenta fundi capi glosa nostra et bene determinat q. non per legem pignoris que sequitur ad idem in autentica nullum cedentem agricole. §. i. **Q**ueritur lex ista loquitur de prediis tributariis et dicit textus ne tributorum illatio retardetur quid de aliis prediis uidetur q. non habeat locum ista lex per rationem quam assignat textus **V**os ha-

betis dicere contra quia lex ista etiam
habet locum in aliis prediis quia ibi est
alia ratio uidelicet ne sterilitas fructu
um 2c. ar. l. i. §. de opere. ff. de aqua.
plu. ar. et ista ratio urget in aliis pre
diis Bartholus. ll. doctor.

Si quis Appellatione rerum
uel bonorum in obligatione deducto
rum continentur presentia et futura is
dicit ista est notabilis lex. **N**ota q
dixi in sumario 2º nota q uoluntas
contrahentium debet magis inspicí q
uerba ut hic. **T**ertio habetis notare q
dispositio generalis trahitur non solú
ad presentia sed etiam ad futura ut hic
uidetis. **O**ppo. dicitur hic q in obli
gatione non solum ueniunt presentia
sed etiam futura Contra de. l. si ita. ff.
de au. et argen. le. So. dicit glo. ibi loq
tur in legato uel donatione per quam
dominium transfertur et sic est mag
num preiudicium et ideo illa dispositio
non trahitur ad futura hic loquitur in
obligatione pignori. quod non est mag
num preiudicium et ideo comprehendú
tur futura et ita intelligitur contrariú
Sed contra istam so. instatur de. l. si ser
uitus. ff. de serui. urba. p. et de. l. iii.
in prin. ff. p. soc. Quare dicatis duo. x
ba scdm Petrum q quedam sunt uni
uersalia et in istis non solum inspicit
tempus sed etiam omne futurum incre
mentum consideratur et de istis loquit
l. peculium. ff. de leg. ii. et. l. grege. ff.
de leg. i. **Q**uedam sunt singularia et
in istis solum inspicitur tempus pñs
nisi postea forte aliquid accadat p allu
uionem ut. l. item adhuc. §. i. de usu
fruc. **Q**uedam sunt generalia et in
istis quandoq a principio potest inspi
ci quantum piuditiú sit futurum et
tunc non solum cõprehenduntur presen
tia sed etiam futura et de hoc loquitur
preallegata lex si seruitus de serui. ur.
predi. **Q**uandoq a principio non po
test inspicí quantum preiudicium sit fu
turum et tunc aut loquimur in obliga
tione pignoris et tunc ueniunt pñcia et
futura ut hic. **A**ut loquimur in trās
latione domini et tunc regulariter non
ueniunt futura ita debet intelligi preal
legata lex si ita de au. et ar. le. nisi natu
ra contractus aliud inducet ut in so
cietate et de hoc loquitur. l. iii. in pñ.
ff. pro soc. **I**tem queritur debitor ob

ligauit omnia bona sua et dixit sic sub
obligatione bonorum suorum que con
stituit se creditoris nomine possidere nū
quid ueniant futura dicunt quidam
q sic per istam. l. quidam dixerunt q
non quia cū non possideret futura tpe
obligationis non potest se constituere
possidere ea que non habeat dominus la
uidetur hic inclinare in istam sententiā
uidelicet q etiam per istum modum cõ
prehendantur futura cum non sit mag
num preiudiciú in iure pignori ut hic
nō. in glo. tamen contra istam opy. fa
cit quod nō. in. l. quis. §. i. de acqui.
pos. et ibi glo. quam uidebitis

*in potiores in pignore
habentur Rubrica*

Rubrica nostra continuatur ad pree
dentia hoc ordine dictum est. s. de pig
noribus uerum quia quandoq circa idem
pignus plures creditores concurrunt et
dubitatur quis sit potior Idcirco subne
citur hic rubrica qui pot. in pig. ha.

Qui pignus
Secundus creditor sol
ues pori uel consignans
2 depones id qd ei debe
t in locū prioris succe
dit et confirmat sibi pignus hoc dicit.
Nota q tñ ualeat consignatio et deposi
tio q tum ipsa solutio. **S**ecundo habe
tis notare q scdm creditor soluens pri
ori debitum confirmat sibi pignus.
Pro declaratione nostre. l. quero dicitur
hic q scdm creditor potest offerre pmo
sed quid econuerso nunquid primus po
test offerre scdo breuiter habetis dicere q
sic uidetur tex. in. l. paulus. §. qui pig
nori. ff. qui. mo. pigno. uel ypo. sol.
Sed iuxta hoc quero nūquid pñmus pos
sit ad hoc cõpelli breuiter tex. est q non
i. e. l. prior quidem creditor.

Si decreto Cum plures cre
ditores concurrunt circa idem pignus
pretorium et sunt diuersorum titulorū
qui prior est in tēpore potior est in iure
hoc dicit. **H**abetis notare quod in sū
mario dixi. **M**odo oppo. dicitur hic
q in pignore pretorio qui prior est in
tempore potior est in iure. **C**ontra ym
mo uidetur q creditores debeant cõcur
rere ut. l. si. s. de bo. auc. iudi. pos. et. l.

fi is cui. §. si plures et. l. qui prior. ff. ut ipso. le. so. aut creditores sunt eiusdem tituli et tunc concurrunt et ita intelligatur contrarium. Aut sunt diuforum titulorum tunc qui prior est tempore potior est in iure ita intelligatur hic. **S**ed contra istam solutionem instatur et uidetur q. indistincte qui prior est tempore potior est in iure ut. l. si fundum et. l. diuersis. i. e. So. dic. q. in. l. q. i. a. liquitur de pignore conuentionali. Sed contra istam solutionem instatur de. l. licet. et autentica ibi posita infra eo. **P**ro quorum solutione dicas ad p. sens. duo uerba. nam quandoq. plures creditores pretendunt ius in pignore conuentionali et hic est notare regulam et instantiam a regula. Regula est q. prior est zc. Fallit in. l. licet et aut. ibi posita et in casibus notatis in. l. diuersis. i. e. Quandoq. plures creditores pretendunt ius in pignore pretorio et tunc aut creditores sunt eiusdem tituli et tunc concurrunt ut. l. si supra. de bo. auto. iudi. poss. et. l. si is cui. §. si plures et. l. qui prior ut in poss. le. Si uero sunt diuforum titulorum tunc qui prior est in tempore potior est in iure ut hic. **Q**uandoq. quidam creditores pretendunt ius in pignore conuentionali. Quidam in pretorio et tunc habet locum. l. si postq. supra ut in poss. le. et de materia huius l. dic. ut plene nō. p. Dy. in. c. qui p. extra de re. iur. l. vi. Queritur per glo. nostram que sit differentia inter pignus pretorium et iudiciale dic. ut nō. p. glo. quam signa in Rubrica de pretorio pignore Bar.

Qum rem publicam

Habens ius pignoris in re prefertur a genti personali actione. h. d. **N**ota quod dixi in sumario. **S**ecundo habetis notare q. appellatio rei publice etiam refertur ad aliam ciuitatem q. ad Romanam ut hic. Sed contra istud ultimum oppo. de. l. eum qui uestigal. ff. de. uer. sig. so. scdm glo. dic. q. res publica pprie sumendo intelligitur de re publica Romanorum in pprie q. sumitur pro qualibet alia ciuitate ut h. Vel dic. q. hoc cōtingit ratione adiuncti quia ad uerbum rei publice adiungit hic clipretanorum secus si indistincte pfertur ut dicta. l. eum qui uestigal. ut ibi plene nō. per Dy.

Sil fundum Qui prior est in tempore potior est in iure hoc dicit cum. l. deniq. infra. e. Cōtra. l. diuersis oppo. de. l. licet et aut. Item si prior i. e. so. casus specialis est in. l. contraria. Item oppo. de. l. interdum. ff. e. ci. so. etia ibi est casus specialis. Item oppo. de. l. scripturas. i. e. So. scdm glo. et ibi est casus specialis. Vnde habetis notare regulam et instantiam a regula. Regula est hic fallit in casibus. l. contrariarum et ideo signa glo. hic positam que enumerat casus.

Prior creditō p. n. habet necesse offerre. Secundo licet secundus offerens primo confirmat sibi pignus. h. d.

Licet Ista est optima lex licet regulariter qui prior est tempore potior est in iure tamen si ex pecunia creditoris se cūdi res sit empta et eidez. Specialiter obligata scdm est potior. h. d. **N**ota qd dixi in sumario. **O**ppo. dicitur hic q. res comparata ex pecunia creditoris est ei obligata. Contra de. l. quis s. in quica. pi. ta. contra. So. aut ex pacto res empta obligatur et tunc habet locum. l. nostra. Aut non fit aliquod pactū tūc habet locum lex contraria. **S**ed contra istam sol. instatur et oppo. de. l. interdum. ff. eo. ti. So. ibi est casus specialis ut ibi nō. et nō. in. l. diuersis. i. eo. Quero pro declaratione nostre. l. nunqd ille ex cuius pecunia res emitur habeat priuilegium inter actiones personales q. dam dixerunt q. non per. l. curatoris. §. pignore als. plane. ff. de. tribut. lo. hic fuit in contraria opy. tamen nihil allegat dicens q. debet habere priuilegiū inter personales actiones hanc opinionē tenet la. Bu. per. l. quis. ff. de. priuile. cre. **Q**uero ecce mutuaui sempronio centū et obligauit mihi omnia sua bona. Iterum ticius mutuaui eidem centum et etiam obligauit omnia sua bona postea sempronius debitor acquisiuit plura bona quero in istis bonis postea acquisitis quis sit potior. **P**rimo uidetur q. potior est ille qui prior est tempore ut. l. si fundum. §. eo. et. l. diuersis. i. eo. In contrarium uidetur. l. si is qui. ff. de. iur. fil. quid dicemus gl. in preallegata. l. idem. §. si. ff. eo. dicit q. isti credito

res debent concurrere et speciale est in fili
co q̄ preferatur ut dicta. l. si is qui. la.
de are. per. l. istam tenet contrarium et
dicit q̄ casus est hic et uerum dicit meo
uisu quia uos uidetis q̄ hic tractatur d̄
bonis postea acquisitis et dicit q̄ scdus
est potior si res fuit emprea ex pecunia
sua et eidem specialiter obligata quasi
uelit dicere q̄ si specialiter non fuisset
obligata ista res postea acquisita q̄ non
est potior ymmo primus esset potior et
sic non concurrunt ut dicit glo. ymmo
qui prior est tempore potior est in iure
facit optime. l. si. in prin. ff. eo. ti. Pro
opy. lo. q̄ glo. Intelligendo tex. ut
iacet. Preterea conuentio est illa que ac
quirat ius in pignore non acquisitio ip
sius rei ut. l. i. ff. de pigno. act. **U**nde
debet inspicere conuentio tanquam princi
palior nec debet inspicere adquisitio rei et
sic concluditur scdm eum q̄ prior etia3
in post. quesitis. debeat preferri secun
do et hoc credo q̄ sit ipa ueritas tex. e. h

Item possessor Ista
aut. ponit alium casum specialem In
quo prior tempore non est prior iure bre
uiter dicit possessor p̄or creditor negas
esse rem eius a quo causam habet postea
allegans se esse potiorum tempore contra
scdm creditorem non audietur ymmo
possessione priuatur hoc dicit. **N**ota
quod dixi in sumario. **S**ecundo nō
q̄ allegans contraria non debet audiri
ut hic. et. l. i. s. de furtis cum similibz
Tercio nota q̄ mendax punitur in trā
latione possessionis ut hic in tex. ad idē
l. si. ff. de rei uen. **M**odo pro declara
tione nostre aut. quero cum glo. Verū
iste primus creditor uolens in cōtinēti
probare de p̄prietate iur. nunquid de
beat audiri p̄mo uidetur q̄ sic quia do
lo uidetur facere secundus creditor pe
tendo rem quam habet necesse restituere
priori creditori ut. l. doli. ff. de doli ex
cep. **I**n contrarium determinat glo.
nostra et bene scdm nostros docto. quia
in isto possessorio non habet locū f̄gl a
dolo facis Rō est quia hic nulla esset pe
na mendacis Si non transfereret posses
sio In secundum creditorem et ideo tūc
non habet locum regula dolo facis licet
in aliis possessoris adipiscende possessi
onis habeat locum ut plene solet notari
per Dy. in. c. qui ad agendum extra de
re. iur. li. vi. et per dominum meum

plenius in. l. incerti. s. de interd. et. l.
naturaliter. s. nichil de acqui. poss.

Querit glo. ecce creditor primus nega
uit rem fuisse debitoris a quo causam
habet postea uult dicere se esse potiorum
in alia instantia iudicii facta translatio
ne possessionis in secundum creditorem
nunquid potest uidetur q̄ non quia est
sibi contrarius et per consequens repellē
dus ut. l. i. s. de furt. Incōtrarium de
terminat glo. nostra quam signa dices
q̄ in alia instantia hoc potest facere Pri
mus creditor ar. l. pōpo. s. sed nec in
puberis. ff. de ioffr. tel. ubi contrarietas
circa diuersa tolleratur uide glo. que in
cipit sed nunquid ac. quam nō. Et sic
concludit ista glo. q̄ etiam in agitatīs
inter easdem p̄sonas non prēiudicat in
alio iudicio Cuius contrarium solet no
tari in. l. is. apud quē. s. de eden. et ibi
plene per docto. Et similē glo. habetis a
clariorem in. s. illud in aut. de trien. et
semis. coll. iii. in p̄n. glo. magne Que
ro quo iure fiat translatio possessionis
dic q̄ fit p̄ officium iudicis ut nō. in
dicto. s. illud in glo. magna

Dos qui Habens ius reale p̄
fertur habenti p̄uilegium p̄sonale. h. d.
Glo. h. enumerat certas p̄sonas que ha
bet p̄uilegia p̄sonalia et que sunt iste p̄
sone et quis p̄feratur in p̄uilegiis p̄so
naliibus dic ut plene nō. p̄ glo. et dy. in
l. p̄uilegia. ff. de priui. credi.

Qum tibi Secundus creditor
non offerens uel soluēs priori creditori
debitum suū eidem tamē in aliquo non
p̄iudicat. h. d. **N**ota qd̄ dixi in sū
mario 2º. nota q̄ creditor nō potest ex
cludere uxorem debitoris a iure pigno
ris nisi offerat sibi dotem ut hic sed hoc
est uerum so. mat. ut hic apparet in
textu Sed quero nunqd̄ creditores ma
riti cōstante matrimonio possint occu
pare bona mariti pro eius creditis uo
lentes offerre dotem uxori certe non q̄a
adhuc actio de dote non p̄petit neq̄ est
casus in quo dos possit solui cōstante
matrimonio Sed soluto matrimonio bo
na mariti creditores possunt occupare
offerētes dotem uxori ut hic scdm la.
de Are. qd̄ p̄petuo tene menti.

Scripturas Breuiter dicit
scdm la. Bu. Si debitor debitu3 neget

et scripturaz fateatur preiudicat sibi et scriptura probat contra eum non autē preiudicat aliis ut puta creditoribus ypothecam pretendētibz nisi forte haberet subscriptionē trium testium. h. d. **E**t ad euidētiā nō q̄ q̄q̄ debitor confiteetur scripturam et debitum et iste casus non est dubius. **¶** Quandoq̄ debitor fateetur debitū sed non scripturā et de hoc non est curandum nisi in casu forte in quo scriptura esset de sollemnitate ut. l. cōtra hē. ff. de pigno. **¶** Quandoq̄ debitor fateatur scripturā sed non debitū et sic habet locum lex nostra. Quandoq̄ debitor negat tam scripturā q̄ debitū et in isto casu habet locum autē. si quis uult caute hic posita. Item debetis scire ad euidētiā q̄ est quedam scriptura ex qua fit compatio et ista debet habere subscriptionem testium et alia est ad quam probandā fit compatio et in ista nō est oīo de necessitate subscriptio testium sed sufficit si testes superuiuant et deponāt se fuisse pntes q̄ debitor scripsit scripturā illā. **¶** Item debetis scire ad euidētiā q̄ testibz de scriptura deponētibz nō oīo credat quia faciliter posset errare. **¶** Item compationi sole oīo non creditur quia q̄q̄ mutatio calami et attrimenti 2c inducūt diuersitatē scripture ut in aut. de fi. instru. §. i. coll. vi. et de his habetis bonā glo. in §. si quis igitur de fi. instru. unde sumitur hec aut. et uide gl. ibi que incipit ut si ago depositi 2c. **¶** Item debetis scire ad euidētiā q̄ testes qui se subscribūt in istis scripturis non deponunt de ueritate rei utrum fuerit uerum q̄ in scriptura deductum est an non quia sufficerent duo testes in hoc casu ut. l. ubi numerus. ff. de testi. et nō. in dicto. §. si quis igitur sed deponunt se cognoscere subscriptiones suas uel fuisse pntes q̄ debitor scripsit ut nō. in dicto. §. si quis.

¶ Nota primo quod dixi in sumario.

Secundo nō magis distīcte q̄ si debitor p̄pria manu scribat licet testes non sint subscripti tamen si talis scriptura habet subscriptionem p̄rium et a debitore sit confessata cōtra ipsū debitorem probat non tñ p̄bat contra alias personas nisi habeat subscriptionem trium testium ut hic habetis in fine. Et ratio huius ultimi posset esse q̄ si talis scriptura p̄baret contra extraneos de facili debitor posset p̄ponere posteriorem creditorem priori quod est absurdum.

Modo oppo. dicitur hic q̄ ista talis scriptura habeat suum robur contra de. l. instrumenta. §. de p̄bati. quid dicemus dixerunt quidam inter quos fuit Pla. q̄ ista lex non poterat intelligi et erat fatua quia contra omnia iura de mundo ista so. est falsa quia cum Imperator habeat omnia iura i pectore suo nō est uerisimile q̄ statuatur contra ius quare alii ut Io. intellexerunt istam. l. q̄ creditores plures uigore talis scripture priuate petunt se mitti in possessionē bonorum debitoris quo casu audiuntur contra ipsū debitorem sed contra alios bona creditoris possidentes non audiuntur ita intellexit Io. iste intellectus nullo modo applaudit littere quare dicat scdm glo. q̄ ista talis scriptura a debitore confecta habens subscriptionē partium uel alterius eaz̄ ut puta debitoris et sit confessata a debitore uel aliē p̄bata ut per testes ut sit scriptura debitoris certe talis scriptura p̄bat contra ipsū debitorem quia non potest uenire q̄ possessionem suam et ita debet intelligi hec. l. et sic soluitur contrariuz de. l. instrumenta. §. de probac. Sed contra istam solutionem instatur de preallegato §. si quis igitur in fi. in aut. de fi. instru. coll. vi. **¶** Pro cuius solutione b̄uiter sic dicas et fuerunt ūba Ia. de Bel. in p̄ allegata. l. instra. Et idem quēadmodū uidebatur sentire dominus meus in. l. admonendi. ff. de iureiur. Vnde quādo queritur numqd priuata scriptura probet aut priuata scriptura est sine cā aut cum causa Si est sine causa non habet effectum ut. l. cum de indebito. §. si. ff. de probationibus et q̄ ibi nō. et p̄ glo. l. generalit. §. de nō nu. pecu. et dic ut ibi per Cy. fm Ia. de Arc et in. l. ii. §. cca. ff. de doli. excep. Si uero priuata scriptura est cum causa Tunc dicas q̄ aut ē confessata per debitorem uel p̄ testes p̄bata q̄ debitor scripsit et tūc talis scriptura probat ita debet intelligi hec. l. ut nō. hic et in dicto. §. si quis igitur de fi. instrumentoz̄ et ibi est bona glo. que incipit ut si ago depositi et dic ut ibi. Si uero talis scriptura est negata et tūc aut habet subscriptionem trium testium qui superuiuant et deponant super subscriptionibus suis uel deponant q̄ debitor dictam scripturaz scripsit et fuerūt presentes tunc talis scriptura probat co

adiuuante comperatione tamen ut nota
tur in dicto. §. si quis igitur. Si uero
non habet subscriptionem trium testium
habet tamen subscriptionem partium se
cundū formam huius. l. tunc si confes
satur probat ita debet intelligi. l. nostra
Si uero non habet subscriptionem triū
testium neq. partium tunc semiplenam
probationem inducit ita debet intelligi
glo. que est in. l. admonendi et glo. quā
habetis in. l. i. bone fidei s. de iur. iuran.

Si quis uult Istam aut.
recitauit tibi supra in. l. scripturas.

Assiduis Mulier habet priui
legium tam in personali actione q. in re
ali ut preponatur etiam creditoribus p.
oribus tempore tacitam hypothecam ha
bentibus et hoc est uerum nisi alia dos p.
cedat. Item hoc est uerum in dote sed
non in donatione propter nuptias h. d.
Et diuiditur principaliter in. v. partes
Nam in prima parte ponit quasdam ra
tiones tam impulsivas q. finales que de
derunt occasionem. l. condende. In scda
parte ponit statutum et quasdam ratio
nes annectit In tertia parte ponit quan
dam exceptionem a suo statuto In quar
ta ponit aliud dictum et eius decisionem
limitando predicta In quinta et ultima
ponit quandam limitationem temporis
Scda ibi ad hec omnia Tertia ibi excep.
Quarta ibi hec autem circa finē. l. Qui
ta ibi qm leges. Nota tex. ibi cōtra ca
sus et etiam ibi priuilegio temporis ual
lati 2c. Quod facit cōtra opinionem glo.
que dicit q. preferatur habentibus tacitam
non expressam pro la. de Ar. qui dicit
q. preferatur omnibus habentibus expres
sam et pro eo faciunt isti tex. Nota tex
tum ibi aīrioris matrimonii filiis 2c.
Pro questione utrum istud priuilegium
debeat dari filiis eiusdem matrimonii u.
alterius Fac. iste tex. q. debeat dari filiis
eiusdem matrimonii Pro hoc facit glo.
in. l. sciendum de re iudi. Sed alia glo.
dicit q. habeat locum etiam in filiis al
terius matrimonii ut dicit glo. in. l. eti
am. ff. soluto matri. Videtis i. l. nostra
rationes quare mulieribus subuenitur in
dotibus. Nota q. mulier habetypo
thecam tacitam et hoc erat ante per. l. i.
§. et ut plenius. s. de rei uxō. acc. Sed
istam tacitam habet priuilegiatam ut p.

feratur aliis et hoc habet per. l. istam
Tercio nota ex. §. excep. q. nō debemus
unum altare discopire et aliud copire
Nam uidetis q. si sint due dotes non fa
uetur magis uni q. alteri Sed que prior
est tempore 2c. Hoc premisso oppo.
hec. l. innuit q. mulier possideat dotem
Contra ymmo uir ut. l. i. s. pro dot.
et. l. papi. §. in dote. ff. de acquirenda
pos. so. hic inproprie dicit mulier pos
sidere. Vnio ad questionem quero a quo
tempore mulier habeat tacitam ypothe
cam Glo. dicit q. a tempore date dot.
Vltimam dicunt q. a tempore cōtrac
ti matrimonii ar. l. cum oportet in
fi. s. de bonis q. lib. Veritas est ista q. a
tempore dotis date subaudi uel pmissa
contrahitur ista tacita hypotheca istud
probat. ff. c. l. i. Vnde si tempore ma
trimonii dos fuerit promissa tunc cō
trahitur ista tacita hypotheca Secus si tunc
non fuit promissa sed postea promissa
tur. Quero et mō intro glo. magnam
hic positam utrum mulier preferat om
nibus creditoribus et omnibus ypothe
cis. Triplex est opinio Vna q. prefera
tur omnibus habentibus expressam uel
tacitam Alia q. preferatur omnibus ha
bentibus ypothecam Secus in habentibus
pignus constitutum ex traditione Tercia
dicit q. mulier preferatur omnibus ha
bentibus tacitam Secus in habentibus ex
pressam Et istam opinionem approbat
glo. nostra et communis consuetudo eā
tenet unde iudicare contra cōsuetudinem
et q. semper habuit certam interpretaci
onem est malum ut. l. minime. ff. de le
gi. Dicunt tamen quidam ultramon.
q. prima opinio de iure ē uerior ut isti.
de acc. §. fuerat. Et probatur per ratio
nes positas in hac. l. Querit glo. an h.
priuilegium habeat locum in bonis soc
ri si ipse socer recepit dotez et dicit q. sic
ut. l. si cum dote. §. transgrediamur
so. ma. Quero an habeat locum ista
tacita hypotheca in rebus quesitis per her
edem etiam ex rebus defuncti glo. tua de
terminat q. non et bene quā nō q. res he
redis non ueniunt in generali obligatio
ne defuncti Illud tamen q. glo. dicit de
rebus quesitis ex re uiri intellige de fruc
tibus industrialibus Secus si de fructibus
nālibus ut. l. iii. s. ex qui. ca. pi. ta. q. ha
Queritur an istud idem priuilegium cō
petat pro matrimonio putatio. Vel an

conpetat etiam sponse Glo. hic tenet q
sic Idē in. l. iii. ff. de priuile. credi. **Q**ue
ro circa. l. nostram et est notabilis quō
dicitur hic in tex. si tamen re ipsa fuerūt
parti mariti date. Quero si in instrumē
to dotis continetur confessio non nume
ratio an pro tali dote confessata habeat
locum tacita ypotheca cum priuilegiis
istius. l. hic tex. cum glo. sua uidet uel
le q non Vide glo. super ubo date fac.
pro hac glo. quod dixi uobis in. l. per
diūfas et. l. ab anastasio. s. ma. **C**oiter
obseruatur contrarium ut intelligam
idem esse i dote confessata si tñ sit renū
ciatum exceptioni nō. nu. pe. Vel sit e
lapsum tēpus Pro hoc optime facit qd
habuistis nō. s. de do. ca. non nu. l. i. q
enim hic dicitur q non habet locum in
dote confessata debet intelligi ex utute
exceptionis non numerate dotis q pōt
opponere quilibet conuentus cuius intē
ut. l. penultima. s. de non nu. pecu. et
et ita intelligit gl. tua hāc. l. aliamq si
mili modo loquitur. i. de bo. damp. l.
siquis post hac circa princi. non g habet
mulier necesse probare numerationem ni
si quando contra eam potest excipi de n
nu. pecu. **Q**uero dicit hic excep. utrū
istud priuilegiū transeat ad filios mu
lieris cuiuscumq matrimonii De hoc
glo. uariant Nam in. l. ex diūso. ff. so.
ma. Videtur dicere q transeat ad filios
cuiuscumq matrimonii Pro hoc uidet
tex. in aut. siquis super hac. l. **C**ontra
rium tenet glo. in. l. sciendum. ff. de re
iudi. Pro qua uidetur tex. in isto. s. ex
cep. ibi filiis anterioris matrimonii et
istam partem tenent cōmuniter doct. nō
ob. aut. siquid quia exponit de sobole q
ex eodē matrimonio descendat uide aut.
quo iure. B. ll. d.

*De his qui
in prior creditor loco*

Non omnino
Extraneus cuius pecu
nia debitor liberatur in
locū pōris cōditoris suc
cedit si hoc pacto tradi
dit et uere eius pecunia ad creditorem
peruenit uel ipse recta uia creditori pro
debitore soluit. h. d. cum. l. se glo. hic
tractat materiam qualiter quis succe
dat in locum prioris creditoris et ponit
unam suam distinctionem quā ponit d
ūbo ad ūbum in. l. aristo. que res. pi. ob.

poss. **Q**uerit glo. unam questionē q
est de apicibus iur. hoc est de subtilitat
bus iuris modici tamen effectus. **Q**ue
ro utrum ypotheca que competit huic
qui succedit in loco primi sit eadem cū
prima uel alia et uide glo. B. ll. d.

*Si antiquior creditor pignus
uendiderit*

Si uendiderit
Venditio facta per pri
mum creditorem non
potest per sequentes re
tractari Secus si ipsi cre
ditori primo pignora sunt uendita uel
insolutum data. h. d. B. ll. d.

*Si que
res pignori data sit*

Rater Obligatio
unius ex consortibus
aliis non preiudicat h
dicit. Hic nō sunt alia
Bartholus leguz doctōr
eximius de Saxo ferrato.

De pretorio pignore

Si pretorium
Vide glosam que inci
pit Sed qualiter et dic
ut dixi tibi in dicto.
s. sic quoq. Bartholo
legum doctōr eximius de Saxo ferrato.

Aliis Quis habet pretorium
pignus habet ius retinendi et uendendi
hoc dicit. B. ll. d.

Nota q facit iudex uidetur
facere partes. B. ll. d.

*Si pignus
in prior creditor loco*

Ecliam Pignus pōt
dari pignori qui habet
pignoris usufructum
non potest alienare pro
prietatem Secus in eo q
habet pignoris proprietatē. h. d. B. ll. d.

Si creditor Hanc. l. int ali
as allego q ypothecaria potest cedi sine
personalī quia ut uidetis pignus potest
dari pignori. B. ll. d.

*De rem
sione pignorum ; mea*

S **Il te manu**
missum Presen
tia creditoris tēpe ma
numissionis inducit re
missionem pignoris. h. d. B. ll. d.

S **Il probaueris** Presentia
cum cōsensu tempore uendicionis indu
cit remissionem pignoris Secus si ignor
uit. h. d. cum. l. se. B. ll. d.

S **Il eo tempore** Hec est
bona lex si precedat monicio iudicis pre
sencia cum taciturnitate inducit pigno
ris remissionem hoc dicit. **Q**uero et re
uoco in dubium Vtrū citacio generalis
sufficiat per edicta seu proclamata ut di
cit quicumq; putat sua interesse ueniat
ad defendendum talem rem **R**eo siquidez
est aliquis cuius interfit pñs ille debet ci
tari nominatim ut. l. i. §. penul. de uē.
inspi. Sed qñ fit aliquis actus qui pri
cipaliter onera aliquē nō dirigitur Exē
plum si facio inuentariuz Vel exemplū
in. l. nostra qñ uenditur pignus Vendi
tur enim principaliter cōtra debitorem
gñter contra alios creditores Tūc potest
citari p. proclamata ut hic facit ad h. ff.
si cui plus qm per. l. falc. l. i. §. quod di
citur facit qd nō per Inno. ext. de ma.
et obe. c. fi. et de pcur. c. in. nra. B. ll. d.

A **Il creditorem** Qui reddit
instrumentū debiti rēmittit pignus. h. d.

S **Il ipothecas** Presens et ta
cens quando fisco uendit uidetur remit
tere pignus hoc dicit. B. ll. d.

Uita Hec est singularis lex 2
qui nesciret hanc. l. semper responderet
cōtra hūc casuz si res in qua semel remis
sum est pignus de nouo in dñio debito
ris peruenerit pignus non reintegratur
generlis obligationis uigore. h. d. Op.
de. l. sicut. §. si sup uacunz. ff. qui mo.
pi. uel ypo. sol. glo. dat. so. multas so.
ista est uer q ibi erat dubiū an res exiue
rit de bonis debitoris uel non hic erat cē
tum q bona debitoris exiuerāt Et ideo
ut tibi liqueat mā huius ti. Distingue
Aut pignus alienatur Aut in pigno
ratur si alienatur tūc Aut p modū ma
numissionis et tūc pñcia cum taciturni

tate inducit pignoris remissionez ut. s.
e. l. i. Aut p aliū modū et tūc Aut alie
natur a fisco Aut a priuato Primo ca
su sola presencia cum taciturnitate idu
cit remissionem ut. s. eo. l. si ypothecas
Aut ab alio et tūc Aut pcessit monicio
facta a iudice q creditores adessēt et idē
ut. s. e. l. si eo tēpore Aut tal monicio
nō precessit et tūc Aut factuz est credi
tore ignorate et sine dubio ius pignoris
nō tollit ut. s. e. l. iii. et. s. de pignōr.
l. debitorē Aut eo sciēte et tacete et idē
quia scit ius suuz ubiq; durare ut. l. sic
§. nō uidet. ff. qui mo. pi. uel ypo. sol.
Aut expresse cōcesserit et tūc Aut res
nō exiuit bona debitoris et tunc durat
pignus ut. l. uolūtate in pri. ff. q. mo.
pi. uel ypo. sol. **A**ut exiuit sed postea
reūsā est ex eadē causa ex qua exiuit et
idē ut dicta. l. uolūtate in prin. et. §. fi.
Aut ex alia causa et tunc pignus nō
reintegratur ut hac. l. Fuit enim ab in
icio solutū ut. s. e. l. ii. et. l. cum te Si
uero dubitat an bona debitoris exiuerit
ul nō tūc ex eo q debitor sēp possidet p
sumitur nō exiuisse et p cōsequēs pigno
durat ut. l. sicut. §. sup uacū q. mo.
pi. uel ypo. sol. **2**º casu qñ pignus al
teri pignorat aut creditor alius tacuit
et sibi nō preiudicat ut dicta. l. sicut. §.
nō uidet qui. mo. pi. uel ypo. sol. Aut
expresse cōcesserit et tūc Aut est certum
quo aīo concesserit si aīo remittendi uel
non remittēdi ius suuz et stamus certo
ut. l. editor. §. si certum. ff. qui. po. in
pi. habe. Aut de aīo non cōstat et tunc
Aut erat mulier et uidet remittere ius
pignoris quo ad illum secūdm edicto
rem tñ ar. l. iubemo. s. ad. l. uell. Aut
erat masculus et tūc sibi preiudicat quo
ad oēs ut. l. paulo qui. mo. pi. uel ypo.
sol. Modo habetis expeditū istū passuz
quē nō expeditū tibi i. l. que doē. ff. so.
matrimonio. B. ll. d.

E **Etiam ob**
cyrogrophariā in pñcia

P **Ignus** Per noua
tionē pignus extinguit
nisi fuerit repetitū Itēz
pignus pōt retineri eti
am ob cyrogrophariā
pecuniā cōtra pñcipalez debitore Secus si
cōtra debitore debitū offerēte. h. d. h nō
bilis et singularis lex Oppo. et uidetur
q ea que insunt in prima obligatiōe in

de distinctione pignoris
ubi vult pignus in rem
si vult pignus in rem
de lincione pignoris
si vult pignus in rem
pignus in rem
de pignus in rem
de pignus in rem

Si venditor pignore agatur**Refes pro****uincie** Hec est sibi

tilis lex Si creditor in

distrahendo pignore

dolum committat debitori contra ipsum actio com-

petit et in subsidium contra emptorem dolum

principalem. h. d. Oppo. et videtur quod ven-

dictio non ualuerit ut. i. l. proxima Huius

timore glo. distinguit tres casus. Aut

creditor non habebat ius uendendi Aut ha-

bebat Et si habebat Aut non fuit in dolo

Aut fuit in dolo ipse tamen Aut ipse et

emptor et dic ut in glo. Circa hanc.

l. quero qua actio potest agere iste debi-

tor cuius res est uendita contra ipsum uendito-

rem Glo. quod est h. dicit pignorticia actio

ne uide glo. super ubi uidebitur. Ista glo.

procedit clare quoniam editor uendit pignus quod

sibi fuerat traditum Nam obligatio ista ex

qua oritur pignorticia contra editorem continet

re ut insti. qui. mo. re. strahi. ob. sed si

creditor uendit hypothecam non sibi tradita

quod potest ut. s. ti. i. l. si hypothecas tunc

non potest habere locum pignorticia de necessi-

tate ergo agendum erit actione de dolo. Que

ro qua actione agit iste debitor contra em-

ptorem dolum principalem Glo. ponit opi-

Quidam dicunt in dicto fraudatario quod

glo. reprehendit quia hodie habet locum

pauliana ex ti. de hiis que in frau. cre-

puto quod habeat locum in dicto fraudato-

riu non edictum quod in frau. cre. habet locum

quoniam quis uendit rem suam in fraude credito-

riu h. autem uendit rem alienam in fraude al-

terius non suam propriam et ideo habet locum

in dicto fraudatarii de quo licet titulum

expressum non habeamus facit mentionem

ex. in. l. pupilli in prin. de solu. et. l.

postulare in prin. ff. ad trebell. licet in p-

rie ibi ponatur Et ideo bene fecit lo. qui in

arbore sua fecit speciale scutum de inter-

dicto fraudatario dixi de h. in dicta. l.

pupilli Sed quero quod cludam in h. inter-

dicto dico quod h. omnia non debet precedere dis-

cussio in bonis creditoris alienatis ut h.

in prin. sicut dicimus quoniam agitur illo edic-

to de hiis que in frau. cre. ut. l. ii. et. l.

ignot. de hiis que in fraudem creditorum

qua discussione facta petam ut perinde

cogatur michi ad illam rem restituendam

ac si uenditio per creditorem facta non esset

ut dicitur in simili insti. d. acc. s. si quis

in fraude 2. probatur in fi. huius. l.

telligatur repetita in sequenti que fit a i-

nouadi ut. l. alia. ff. de nouac. so. ut ibi

Oppo. quod ob. cyrogpharia pecunia pig-

nus non possit retineri ut. l. p. retencionez.

s. de usu. So. distingue Aut pignus

fuit obligatum pro certa quantitate expres-

se hoc actio ut pro alia non retineatur et non

poterit retineri ut ibi. fm una so. h. posi-

taz Aut hoc non fuit actum sed obliga-

tio fuit facta simpliciter et tunc Aut pe-

cunia propter quam quis uult retinere est

debita naturali tamen et non potest retineri ut

dicta. l. p. retencione Aut est debita etiam

civiliter et tunc Aut est usura et non potest

retineri odio usurarium ut. l. straria Aut

est fors et tunc secus ut h. facit. ff. de pig-

no. acc. le. solutum. s. si in sorte cetera

dic ut in glo. B. l. d.

De di-**trahione pignorum****C**reditor Nota

bilis est ista lex et menti-

tenenda anque pignus u-

datur debet moneri de

bitore cui tenebitur credito-

in eo quod fraude commiserit. h. d. allegabaz

tibi hac. l. i. repetitioe. l. alio de ali. et ci.

le. et it. alia quod si uerum quoniam executor u-

dit fundum debet notificari heredi et uidetur

tex. quod sic dic ut ibi dixi. Bartholus legum

doctor egregius de Saxo ferrato.

Sil residuum Implorari

potest arbitrio ad calculandum rationem inter debi-

tores et creditores. h. d. Vide glo. que in

capit. fin aut 2c. de quod feci determinatioe

in. l. accepta supra de usu. Bartholus

legum doctor eximius.

Quamdiu Vide glo. fi.

huius. l. sed quid si plures 2c. Ego quero

utrum executor pro modico legato pos-

sit uedere magnam possessionem cum glo. s. quoniam

decreto opus non est dicat quod potest ponere

manum ad quam rem uelit gl. h. ut aliter dice-

re quod dic ut dicam in. l. alio de alime-

tis et cibariis legatis. Bartholus legum

doctor eximius.

Debitorem**S**unt Prohibitio debitoris

facta in testamento uel inter uiuos non im-

pedit pignori alienationem Ideo si non debi-

tum totum offeratur. h. d. h. lex. B. l. d.

uenditionem
pignoris impe-
dit non posse;

De iunctione pignoris

Intelligere

Item tollat actio psonalis
tñ durat ypothecaria.
h. d. q. h. possit esse q.
sublato principali rma
net accessoriū Cy. hic tractat et facit
unam filatariā longā et h. est nō. lex

*creditoris uel de
bitoris; rubrica;*

Si unus ex pluribus heredibus reio quidem

In hac. l. in fi. Quero q.
liter debeat fieri cōclusio
in ypothecaria hic uide
tur tex. q. debeat alter
natiue cōcludi ut uel debitum soluat u.
possessori cedat seu possessionē restituat
quia nā ypothecarie est ut nudam pos
sessionem aduocet ut. l. si cum uenditor
§. i. de euiet. Illud autē q. possessor de
bitum soluendo potest retinere rem nō
est ex nā ypothecarie Sed ex quadā po
testate possessori cōcessa ut. l. mulier. ff.
qui. mo. pi. u. l. ypo. sol. 2. l. paulus. e.
ti. iō consilcius est q. concludatur isto
modo peto eum condemnari ad tradē
dam mihi possessionem dictē rei retinen
dam in cam pignori. Pro predicta quā
titate donec integre satisfiat si tamen
formaretur libellus prout hac. l. in fi.
dicitur non reprobarem eū. B. ll. d.

*mutatio secuta nō
sit; rubrica;*

Si pignus cōuentionem pecuniam

Istam legem habuistis
de uerbo ad uerbum su
pra de nō numerata pe
cunia et ibi dixi multa
Bartholo. ll. d. de Saxo ferrato eximius

De iure domini impē brando

Omniū

Nota
istam. l. contra eos qui
faciunt concedi licentiā
a iudicibus nunciis citā
diōnes suos debitores
q. nō ualeat nisi debitorum nomina ex
primantur hoc intendit loco summarii
Bartholus. ll. d. eximius.

Si creditor Per unum ac
tum contrarium receditur a priuilegio
hoc dicit de mā huius. l. plene per doct.
in. l. uoluntarie. §. de excu. tu. B. ll. d.

Etustissimam

Anti
qua obseruatiōe sublata debitor mone
atur ut certo tempore soluat quo elap
so a principe dominiū impetrat postq.
impetrationem debitor. i. biennium au
dierit et res legitime extimabitur ut si
quid ultra habet restituat et qd minus
accepit consequatur hoc dicit. **N**ota
q. anteq. pignus uendatur a creditore
debet precedere denūtiatio et post denū
tiationem debet labi biennium anteq. uē
datur Item nota qualiter ius domini
impetratur et cum quanta solempnita
te sed hoc non seruatur fm statuta lca
lie Ultimo nota de extimatiōe fienda p
iudicē dixi in. l. ii. supra de restin. uen.

De pactis pignorum

Ad pactis

Quidētiā istius. l. de
betis scire q. sicut in cō
tractu emptionis et uē
ditionis dicitur pactuz
legis commissorie quando fit per uerba
directa ut puta res sit in empta. Ea uero
pacta que fiunt per uerba obliqua uel in
flexa ut res reddatur reuertatur restitu
atur 2c. Ista non dicuntur pacta. l. con
missorie sed pacta similia illi pacto. l. cō
missorie ut uidistis in. l. i. et. l. cōmissio
rie. §. de pact. inter emp. et uen. et nota
in. l. i. ff. de donac. ita eodem modo in
pignore illud dicitur pactum legis con
missorie quod est factum per ūba direc
ta ut puta si debitor ad diem non solue
rit pignus sit creditoris Sed si fieret per
ūba obliqua ut puta q. pignus detur in
solutum creditori uel debitor promisit
se dare insolutum tunc non est pactum.
l. commissorie sed est sibi simile de hoc lo
quitur ista lex que breuiter dicit pactuz
simile pacto. l. commissorie in pignori
bus nihil operatur hoc dicit mā huius
legis dicam. i. e. l. fi. B. ll. d.

Si fundi Cassante causa pig
noris pignus debet reddi hoc dicit Vel
aliter pactum. l. cōmissorie Vel sibi simi
le ex profecto in pignoribus non repro
batur hoc dicit. **Q**uerit glo. quid si ac
tum fuerit ut re empta retineatur ab ep
tore eodemq. creditore loco primi an ua
leat Glo. dicit q. sic et sic potest intelligi
hic et hoc etiam secundo modo summaui

tibi Sed contra hoc oppo. nōne hoc est pactum. l. commissorie uel ei simile ut pignus retineatur Rzo illud pactum h̄ fuit appositum ex interuallo ideo non reprobat ut. l. si ticius. ff. de pignor. acc. ut. s. de pignor. l. cum dominam dixi uobis in. l. quauis alias incipit calipodius. ff. de so. Ratio est huius quia tēpore quo contrahitur debitum debitor faceret quiddam creditor uellet in mundo ut haberet pecuniam Ideo lex uoluit q̄ non ualeret tale pactum ut pignus haberetur insolutum pro debito sed quando ex post facto debitor facit creditori tale pactum tunc cessat ratio Ideo ualeat et etiam ista ratio probatur. i. l. proxima. et ita debetis intelligere hanc mā m

Quoniam Pactum legis commissorie in pignoribus reprobatur. h̄ dicitur **O**ppo. de. l. si quis in ascribendo sup̄ de pactis so. speciale est in isto pacto. l. commissorie propter deceptionez quā continet ut patet ex principio huius. l. ut dixi supra. l. proxima **O**ppo. de. l. si fundus. §. si. ff. de pignor. So. aut apponitur pactum q̄ debito non soluto ad tempus pignus sit tuuz pro debito istud est pactum. l. commissorie q̄ reprobatur hic aut apponitur q̄ pignus sit tibi emptuz iusto pretio et istud non est pactum. l. commissorie et in eo cessat oīs capcio et deceptio et ualeat ut dicta. l. si fundus. §. si. et extimari per iudicez ut uidistis supra ti. i. l. si. in fi. **Q**uidaz tamen cauti feneratores Bon̄. ex cōsilio ipsorum atiquorum doctorum et aduocatorum faciebant fieri instrumēta isto modo si pecuniā ad tempus non solues sit fundus mihi emptus iusto pretio declarādo arbitrio talis et tal̄ quos ex nūc eligimus in arbitratore et bonos uiros et tene menti quia est pulchruz cōsiliū Item illud qd̄ dixi q̄ pactum. l. commissorie non ualeat est uerum ab initio secus ex post facto ut dixi sup̄. l. proxima quod perpetuo tene menti lam reprobauī unuz consiliuz p̄ ea que sup̄ dicta sūt. B. ll. d.

De exceptionibz seu p/ptioibz

Illet unde ui
Que ānalia sūt ad agēdum perpetua sunt ad excipiendum hoc dicit Glo. ponit hic casum multis modis Tu pone casum fm̄ ulci

mam lectu. **Q**uero exempla huius. l. Glo. ponit primum exemplum qd̄ dicitur in ea quā uidet Glo. ut uidetis reprobatur istam positionem quia cum tibi nullum detur interdictum ḡ mihi nulla detur exceptio ab hac obiectione possum tueri hanc lect̄. quia licet non habeat interdictum possessorium tñ̄ habet rei uendicationem Sed tamen ista lectura nō placet propter aliud quia per. l. si quis in tātam quis non p̄dit dominiuz ipso iure sed demum lata sententia ḡ ante latam sententiam quis nō haberet executionez ex uigore. l. illius sicut dicimus in simili in restitutione in integrum ut. l. necnō. §. exceptio in fi. de exceptionibus Preterea forte per. l. si quis in tantam non habet locum quando possessio fuit recuperata in continenti quia nunq̄ fuit commissa quia saltim civilis fuit retenta in aīo ut tangitur per glo. in. l. si quis possessionem unde ui Tangam uobis in. l. si quis ad se fundum. i. ad. l. iul. de ui. legit glo. aliis duobus modis que due lectu. sunt idem diuificant tamē in hoc quia fm̄ unaz lect̄. sunt tres persone fm̄ alia due ut uidet glo. hic an sit uerum q̄ secunda uolentia primaz absorbet taz in duabus q̄ in tribus personis dicaz in. l. si quis ad se fundum Ponit ḡ glo. casum quarto modo q̄ uidet ista et ultima sac. pos sunt substineri. B. ll. d. eximius

Si pactum Ista lex legitur in glo. pluribus modis Vno q̄ loquat̄ quando oritur ex pacto exceptio Alio modo quādo ex pacto oritur replicatio prout loquitur de exceptione uere nō est dubium q̄ est perpetua ut. l. pure in fi. ff. de doli excep. et. s. l. proxima Si uero non esset uere exceptio sed ideo exceptio quia iactio exemplum in exceptione compensationis tunc eatenus durauit exceptio quatenus actio durat ut. l. quicūq̄ de compensationi. prout h̄ac. l. intelligim̄ in replicatione dicendum est. l. debere intelligi quando actio est perpetua tñ̄ etiam replicatio est perpetua nā replicatio limitatur fm̄ nāz actionis ut. l. quesitū. §. si. de pecul. et nota in. l. exceptiones. ff. de exceptionibus. B. ll. d.

Si quidem Hec est pulchra lex et ponit pulchra et ponit tria dicta Primo qñ reus pro cōstati de intēctione actoris diffidit **Q**uod qñ pro cōstati de ca

confidit sed se excep̃. munitum asserit
3 quando de intentione actoris dubitat
et hec sufficiant tibi pro summario scda
ibi si uero tertia ibi na et si Et habet ista
l. duas glo. et unam glo. magnam que
est additio. **O**ppo. dicitur hic q si quis
dubitat de mente aut de intentione acto
ris innuit q potest respondere dubito.
Contra ymmo quis cogitur responde
re per certum ut. l. certum in prin. de con
fessis. So. quidam intelligunt hic quan
do fit interrogatio de facto alieno. Que
ro nunquid excipiendo uidetur quis co
fiteri intentionem aduersarii Glo. mouet
hic et uidetur tenere q nisi precedat ne
gatio per oppositionem exceptionis ui
deatur confessata intentio Idem Dy. i.
c. exceptionem obiciens de re. iur. li. vi.
Glo. tenet contrariuz in. l. utiq. ff. de
excep̃. et. l. nemo de re. iur. et illas tenet
Canoniste et ego etiam illas teneo de iur
nostro ut plene dixi tibi in. l. non utiq.
Quero quid si confiteor me promississe ti
bi sub conditione an mihi incumbit onus
probandi conditionis adiectione. an uero
tu debeas probare promissionez factam
pure Glo. hic disputat finaliter disting
uit bn et recte intelligendo aut ego confiteo
promissione sub conditione simul et sel
et tunc actor non potest de ista mea con
fessione prem approbare et partez repro
bare utputa dicendo accipio h q promi
sisti hoc nego sub conditione Si uero ego
dicere confiteor q promisi centum pu
re tamen fecisti mihi postea pactu de no
petendo in conditionis euentuz quia tunc
isti sunt duo articuli potest unum app
bare aliud reprobare ut. l. publica. §. fi.
ff. de posici. Bartholus. ll. d. eximius

Sil quis aduocatus

Exceptio dilatoria debet opponi ante li
tem contestatam hoc dicit hoc est ueruz
nisi exceptio dilatoria superueniat post
litem contestataz ut. l. ii. §. de for. ciu
de litis. Bartholus. ll. d. de Saxoferrato.

Prescriptiones

Hec lex
seipsum sumat quo intelligit tu in pri
cipio quidam intelligunt in prin. hoc
est ante litis. con. tu intelligas in prin
pio. l. antequa sit factus aliquis actus
per quez uideatur in iudicem consentire
extra de re. iudi. c. cum in mōsterium
licet quida intelligant in prin. h est an
lit. test. Sed tu intellige ut. §. plene

dixi in. l. quida consulebat de re. iudi. et
deo sis cautus qa si tu opponeres pmo
exceptionez contra libellum uel contra pecu.
non posses postea opponere exceptionez iu
dici impetentis quia uideris cum dice
iudicem impetentem ad cognoscendum et p
nunciandum sup deis excep̃. et ideo ista
exceptio de incompetencia iudicis debet pre
mitti Bartholus. ll. d.

De li tigiosis rubrica

Sil te per lit. test. fit
litigiosa res et actio no
pot alium transferri h
dic sup hac. l. est aut.
litigiosa que in alio co
rigit. l. ista qn agit actione reali i qua
efficitur res litigiosa p solam uentione
In psonali aut nichil inmutat qa ad h
hodie requiritur lit. test. Pro huius ego
declaratione qa glo. nostre no bene decla
rant dic aut agitur actione reali aut p
sonali aut mixta Si reali aut in ea pri
cipaliter contenditur de dno uel quasi et
efficitur res litigiosa p simplicem uen
tionem ut hac aut. Idem puto de ipsa
actione reali eadem rone Aut non con
tenditur de dno sed de alio iur. pncipa
liter ut in confessoria negatoria et ypo
thecaria et tunc res no efficitur litigiosa
ut in aut. ad hoc eodem. §. ad h no gl.
in. l. i. de prescrip. lon. tempo. et in li.
coi. diui. licet glo. no contrarium in. l.
si mat. §. fi. de excep̃. rei iudi. fit tamen
litigiosa ipsa actio personalit contra ar.
l. ii. Si uero agitur actioe personali tunc
res nunq efficitur litigiosa ut no. in. l.
quamq. §. i. ff. de aqua plu. arc. Sed
fit litigiosa ipsa actio per litem contest.
ut hac. l. ii. **S**i uero agatur actione
mixta tunc aut est actio uniuersalis aut sin
gularis Si actio uniuersalis tunc et olim
et hodie efficitur litigiosa res et actio p
solam controuersiam ut. l. diuus de peti.
here. et. l. alienationes famil. hered. Si
uero est actio particularis et tunc efficitur
litigiosa res et actio demum per litem co
test. ut. l. i. §. coi. diui. et ibi uidistis
qd autem habeat operari uicu litigiosi
uidebitis. i. e. l. fi. B. ll. d.

Quicumq Si legatur res
uel actio litigiosa debet lit. extimatio li
tigio apd heredem remanere. h. d. h est ho
die imutatu p aut. nuc. si heres qua uide.

Sensemus Contractus habi-
tus sup re litigiosa est nullus et qui ad
eum stiet accesserit leime puniet exceptis
qbus daz casibz hac. l. expsis hoc dicit.
Oppo. et uidet q res litigiosa possit ali-
enari ut. l. i. de pstrip. lon. tep. So. de
bes scie q pea litigiosi d' iue atquo no
eat alia pea nisi q possides habebat exce-
ptioz et ex illo gctu habico sup re liti-
giosa no poterat queneri ut. l. ii. ff. de li-
tigi. Erat etia alia pea q res litigiosa n
poteat pscribi ut dicta. l. i. s. de pscip.
lon. tep. Hodie uero e additu ut gctus
hitq sup re litigiosa sit ipo iur nullus
ut h qd e uex lice pedere ut h expse di-
cit rex. Sz lis no pedet quia ppta esset
Instacia licz daret uidiu litigiosi tn uedi-
tio no ipedit et gcto no annullat ut d. l.
i. s. de pscip. lon. tep. Item e additu ho-
die de pea que iponit ei q ad gctu litigio-
su accedit uel accessit ut h dicit fo. op-
po. ad fi. nre. l. et uidet q res litigiosa
no possit legari ut s. l. pxi a Solo. l. p-
cedes p istu fine corrigi et hic finis cor-
rigi p aut. nuc si heres. Quo dicit hic
q ille q emit cogit redime Quo qua ac-
tione glo. dicit gctioe ex. l. ista Ego au-
te dico p. l. ista esse itroductu q snia la-
ta q ipm pncipale reu pot madari execu-
tioni q cu q re litigiosa emit et h uult
dicere iste tex. si recte is piciat qd clarius
pbo irpetitoe. l. creditores. ff. de pigno-
ribz Vltirig quero dicit hic q eptor qn
fuit ignoras reddit rez recuperat pretiu cu
ticia pte An uedito q fuerat scies pui-
atur in plg Quidam q no quia h hac. l.
no expmit g 2c et h puto ueru Quero
qua actioe ager eptor q uenditor et uen-
ditio q eptore dic gl. et dicit uex q gdi-
tione ex hac. l. uel actioe i factu hac gl.
Intellige eo cau quando uex non partici-
pauit doli na tuc unus no posset agere
q aliu ut. l. uiro atq uxore. ff. so. ma.
et sic fac ad quone de duobz qhentibus
quoz neut soluit de quo dixi in. l. cuz
mulie. ff. so. ma. Quero ad istud simplu
qd fisco debz applicari qs ager dic glo.
qlibz admitte ad agedu uide gl. glo. e
nobilis ad ea que no. de popul. acti. sup
Rubrica et ibi dixi tibi et de priuatis
delict. l. fi. Bartholus legu doctor egre-
gius de Saxo ferrato.

De agenda et contenta stipulacione

Iacet Etiam si sit
scriptura priuata faci-
ens mentionem de pro-
missione in dubio itelli-
gitur per stipulacione

hoc dicit qualiter probabit q inter pre-
sentes glo. dicit q in dubio presumitur
uide glo. et tene menti in fine materia
huius. l. plene examino in. l. sciendum
de uerborum. obli. et. s. de usu. l. i. et
quod ibi no. et ibi dixi. Bartholus exi-
mius. ll. d. de Saxo ferrato.

Sil filio Qui stipulatur filio
suo querit sibi hoc dicit. Bartholus exi-
mius. ll. doctor de Saxo ferrato.

Sil cum tuam Alteri sti-
pulari neo pot et q pecunia alterius exi-
git ne. ge. actione tenr. hoc dicit. B.
ll. doctor eximius de Saxo ferrato.

Secundum Si qs stipula-
tur dare cui uelit sibi stipulari uidet h d
B. ll. doctor. eximius.

Nuda Hec e difficil lex qn stipu-
lacio penalit incipit a pcedeti quentione
nuda tuc gmittit cu sup pma lis fueit
gestata hoc dicit fm una lectura uel cu
fuerit contestata sup ista actioe reali h. d.
fm alia lectura Oppo. stipulacio pealis
no pot gmitti nisi pcedat mora ut. l. si
penu. ff. qn di. le. ce. et. l. ita stipularus
ff. e. sed h pot pcedere mora quia eius
qd in pmissione nuda uenit no est peti-
cio g nec mora ut. ff. e. l. si pluribz so.
dicunt qdaz q e uex q no pot quis esse
in mora in naturali obligatioe nisi qua-
tu ad illud qd in ipa obligatioe deuenit
Sz quat ad alia sic ut quo ad stipulati-
one penale Ita loquit hic istud e q cau-
in. l. lecta. s. sed cu fors. ff. si cer. peta.
ppt qd glo. tua hic dicit et bn q h sti-
pulacio pealis no gmittit ex mora sed
ex conditionis euentu p litis eni cont
uidet existere codicio pealis stipulaciois
cont hoc oppo. sine actione nemo expe-
ritur ut. l. si pupilli. s. uideamg. ff. de
nego. g. s. de eo qd uenit i potestate nu-
da nulla e actio g 2c n g potuit lis ges-
tari So. dicit gl. q h fuit lis gre. de fco
sup eo quod deuenit in quentione nuda
Alii dicunt et ista e opy. ultramon. q
no requiratur contestatio sed sicut quan

do precedit uestita stipulatio committitur
p interpellationem quia omnis promissio sim-
pliciter facta habet in se istam conditionem
f. q. deur cum peciero ut. l. si x. cum
peciero de uer. obli. Ergo per simplicem
petitionem extra iudicium committitur stipula-
tio. **P**enalit nec. ob. tex. q. facit hic
mentio de lit. q. quia h. facit ut osten-
dat penam esse commissam impurgabiliter dy-
in. c. n. est in mora uidetur tenere utram
q. opy. Ego teneo opy. ultram. ut
plenit sine examine in. l. ita stipulatus
ff. de uer. ob. Quero utrum penalis stipu-
latio nouet precedentem dic ut ibi dixi Vlti-
mo n. ex hac. l. q. penalis stipulatio n.
uestit precedentem conditionem nudam R. o.
quia cum penalis stipulatio sit accessoria
ad primam non est equum q. accessoriu
uestiat principale. Bartholus legum
doctor eximius. de Saxo ferrato.

Scrupulosam Siue post
mortem suam cum morietur siue prius
q. morietur quis fuerit stipulatus ua-
let stipulatio hoc dicit.

Magnam Dies interpellat pro
homine et ubi est dies et pena n. admit-
titur more purgatio hoc dicit f. m. l. est. q.
ego teneo hanc materiam ple. dic ut. l. si
iul. ff. de uer. ob. et gl. in. l. 2. si post
tres. ff. si quis cau. Bar. ll. d.

Alteris Promissio dandi uel
faciendi simplicitate cepta porrigitur ad
promissor. heredes Idem si conferatur pro
mortem promissoris hoc dicit cum. l.
si. **O**pponitur de lege reuertisse. §. i.
ff. eodem. **S**o. quedam sunt facta que
mere persone coherent et illa non transe-
unt ad heredes ut ibi et lege prima. §.
ne autem de ca. toll. **Q**uedam sunt
facta que persone non coherent sed pos-
sunt per alium expediri et istorum obli-
gatio transit ad heredes ita loquitur h.
Contra hoc opponitur nunquam fac-
tum unius uidetur factum alterius ut
lege si non sortem. §. libertus. ff. de co-
dicionem indebiti. **S**o. factum unius
non uidetur factum alterius uere sed fic-
te. **H**ec autem fictio habet locum Pri-
mo quando hoc agitur expresse ut lege
nemo est qui nesciat de duo. reis et ibi
n. 2. quando confertur factum alte-
rius in tempus mortis quia tunc uidetur
actum tacite q. h. faciat ut. l. si. h. g. ti.

Tercio quando ille qui facere promisit
aliquomodo legitimo impeditur mor-
te uel alio casu ut hac lege et lege depol-
licitationibus. ff. de pollic. predicta uera
nisi esset electa industria certe persone ut
l. inter artifices. ff. de soluc.

Optimam Verba enunciativa
in contractibus prolata probationem
inter ipsos contrahentes inducunt donec
contrarium doceatur hoc dicit. **N**o
illud qd in sumario dixi q. talia uerba
Enunciativa fidem faciunt inter contra-
hentes quod facit ad fines plebanatu.
Dicit glo. q. uidistis supra de iure deli.
Cum aliquis et. ff. de le. iii. l. prediis. §.
balneas. Secundo nota ex hac lege
q. dies et locus debet inseri. i. instrumto

De pupillis stipulationibus
Ex stipulatio.
Pupillus non potest
obligari sine aucte.
tutoris hoc dicit Veru
pupillus obligetur na-
turaliter uel non glo. hic tangit die
plene in lege pma. ff. de nouac.

Libera Stipulatio penalis non
ualet in matrimoniis hoc dicit

Et inter Inter absentes non po-
test contrahi stipulatio nec alteri stipula-
ri. Item quando petitur interesse ad-
mittitur petitio in certa certificanda per
sententiam hoc dicit. **S**igna tex. in
fine ibi ob. interesse actio et cetera de quo
uidebis in l. certi condicio. ff. si cer. pe.

De duobus reis stipulandi
Creditor Hic
habes autenticam que
ponit qualiter constitu-
antur duo rei. hanc
legem et autenticam co-
mencauit et fuit utilissima repetitio ut
infra in ca. dominus Bartholus. ll. d.

Utrum quidam Interpel-
latio unius ex reis stipulandi facta uni
ex reis promittendi potest et nocet oib.
conreis hoc dicit hec singularis lex

gehört nach Tit. 171 aß, unklar

creditor. Et
autentica

Creditor. Et autentica. Hec lex constitu-
ta est in isto titulo de duobus
reis diuiditur in duas ptes Prima loq̃
qualiter rei debēdi ualeāt cōueniri Scda
qualiter uni cōreorū cōtra aliū succurrat
Scda ibi Et ideo In sūma hoc dicit Cre-
ditor pōt totum debitum ab uno ex cō-
reis exigere Et exacto contra alterū suc-
curritur hoc dicit Pone casū i terminis
lecta lra uenias ad aut. Et diuiditur h
autē in duas ptes pncipales Prima loq̃
tur qn̄ est actum ut duo teneant in soli-
dum et subest inopia uel absentia Scda
qn̄ nō est actum uel si actum ē nō subest
absentia uel inopia Scda ibi Sin autem
Et istas ptes subdivide i alias p̃tulas
ut patet p se ipam Ista autē non eget
sūmario quia ipa sūma est bene duarū
colūpnarū que sunt in corpe unde hū
mitur Ex his g̃ ll. nō tria Primo qua-
liter duo rei constituant Et hoc solū in
autē dicitur Scdo qualiter exigatur Et
de hoc tam in l. i. in i. r̃nso q̃ in aut.
Tertio qualiter exacto cōtra conreū suc-
curratur et de hoc in l. ista in ii. r̃nso
Primo op. ad l. et uidetur q̃ inter reos
debeat actio diuidi ut ff. de admi. tu.
l. si plures et ff. de tutelis et rō. distra.
l. i. §. nūc tractēg So. ibi In duobz reis
qui incidūt in obligōez ex necessitate ut
tuto et curatores hic qn̄ ex uoluntate
Scdo op. q̃ idem sit qn̄ ex uoluntate ut
l. si sup. de consti. pe. et ff. de fideiuss.
l. inter reos et dcā. l. i. §. nūc tractemg
x. eo. So. ibi loq̃ in duobz q̃ tenent
isoliduz accessorie tanq̃ fideiussores qui
hnt bñficiū diuisionis eple diui adri. hic
i duobz reis pncipaliter obligatis. 3.
Oppo. ad p̃dictam so. q̃ etiam in fide-
iussoribz nō habeat locuz bñficiū diui-
sionis ut l. i. ff. rem pupi. sal. for. So.
fallit in pluribus fideiussoribz datis ab
uno tutore et rō ibi patet et illa tria cō-
traria licet hanc. l. respiciant tamen po-
nūtur in ultima gl. h̃g aut. **Q**uarto
Op. et uidetur q̃ duo rei ex couentione
habeant bñficiū diuisionis ut in autē.
hac et in corpore unde sūmitur So. fate-
or q̃ in hoc iura antiqua corrigūtur p
aut. Ideo ad ipaz aut. ueniamus **Q**ui-
to Op. dicit in autē. q̃ requirit q̃ speci-
aliter agatur q̃ unus quisq̃ teneat i so-

lidum Cōtra quia etiam per alia uerba
possunt constitui duo rei ut insti. e. §. i.
So. dicūt quidaz q̃ iura antiqua p istā
aut. non solum sunt correpta in modo
exigendi ut. §. dixi sed etiam in mō con-
stituendi quia olim sufficiebat q̃ diceret
q̃ essent duo rei ut. ff. e. l. reos. §. cum
in tabulis uel alia uerba egpollentia ut
insti. e. §. i. sed hodie est necesse q̃ dicat
q̃ teneant isolidum et hoc uidet tenui s
se dy. et la. de are. Alii dicūt cōtra q̃
in modo constituēdi nil imutatur et q̃
hic dicit si agatur expresse intelligūt. i.
p̃ hec uerba uel equipollētia et sic cessat
ōria Et hoc satis patet insti. eo. et dicto
§. cuz in tabulis Et hoc tenet gl. in hac
aut. et in corpore circa prin. et dicto. §.
cum in tabulis et hoc tenet lac. d. are.
et Cy. hic la. de bel. et la. bru. et Ray.
de forl. Et omēs quibus ego assentio et
in quo fiat mutatio per iura noua. i.
dicam in quolibet passu **S**exto Op.
et uidetur q̃ cum alter est absens detur
dilatio p̃nti ad presētandū eū ut. i. ti. i.
aut. p̃nte So. ibi in fideiussore et p̃ncipa-
li hic in pncipalibz duobz ar. ad hoc
i. ti. i. l. sanctimus iuncta. l. et si post
tres. ff. si quis cauc. Et istud tangitur
hic in secunda glosa huius autentice
His g̃ pmissis ueniamus ad m̃az nrām
sūmo digito p̃tractandā p qōes pncipa-
les et accessorias Et queram pncipaliter
qualiter cōstituānt duo rei debēdi et cre-
dendi Scdo qualiter exigatur ab eis et
qualiter exigant Tertio an factū unig
p̃sit uel noceat alteri conreo Quarto q̃li-
ter uni contra alterū conreū succurrat
et hoc examinabiē an inuicē fideiubere
uideant uel non Primo g̃ pncipaliter q̃
ritur qualiter constituatur duo rei debē-
di et credendi Et illa qō habet multas
accessiōes sed ante omnia uideamus qn̄
in obligōne uenit aliqd̃ diuiduū Et lci-
as q̃ obligō cōtrahitur uerbis consēsu
uel instrumento que quantū ad hoc eq̃
pollet ut. l. eadem in principio. ff. eodē
Et p̃mo de reis debendi qui pncipaliter
obligantur et in istis sic distingue Aut
est actum exp̃sse ut isti teneant isolidū
et sunt duo rei ut hic aut non est actuz
expresse et tunc aut obligauerūt se seu
testator eos obligauit alternatiue et sūt
duo rei ut supra d̃ constiē. pecunia au-
ren. si qn̄ et. ff. dele. i. l. si ex toto. §. i.
et nō. ff. e. l. si. Aut copulatiue et tunc
aut sunt duo actus p̃mittendi et due

[r]

reoruz exp[re]ssiones ut tu seye promittis
michi centum et ticius promittit centū
Et tunc aut ticius apponit p[ro]mitto ti
bi eadem centū tūc sunt duo rei debendi
aut non apponitur uerbū eadem et non
sunt duo rei sed due obligatōes diuer
sarum sūmarū ut insti. e. in p[ro]n. et. §.
duo rei. ff. d[icitur] stipul. seruo[rum]. l. si ex re. §.
si ipi et. l. si seruus cōmunis sit stipula
tus Et i gl. i. huius aut. Aut fuit unq[ue]
actus promittendi sed due exp[re]ssiones
ut ego. x. et ticius. x. p[ro]mittimus tibi
et erunt duo rei debendi ar. ff. de uerbo.
obligac. l. stipulatus. §. cum qui quia
p[ro]pter unicuz actū p[ro]mittendi uidetur
intelligere d[icitur] eisdem. x. Aut est unus ac
tus p[ro]mittendi et una exp[re]ssio rei et tūc
aut est appositū per nomen distributū
ut quilibet quod de sui natura rem uni
cuiq[ue] attribuit insolidū uel aliud simile
distributiuū et tūc erūt duo rei debendi
ut. l. si plurib[us] in prin. et ibi nō. dele. i.
Aut tale distributiuū non est adiectū s[ed]
simpliciter dictum est ut tu et ticius pro
mittis. c. et tunc si quidem est actuz ut
teneant insolidum uel q[ue] sint duo rei et
erunt duo rei al[iter] quilibet tenebitur i p[ar]te
ut hic et. l. reos. §. cum in tabulis. ff. e.
Sed an de hoc sit aliquid innouatum p[er]
ius aut. gl. in. l. ii. ff. e. dicit q[ue] sic et tā
gitur. ff. manda. l. ex mandato. §. pau
lus et. l. creditor. §. duobus eo. ti. Et h[oc]
uidetur tenere la. de are. in dicta. l. ii. ff.
eo. sic. s. q[ue] hodie sit necesse q[ue] exp[re]matur
insolidū nec sufficit agi q[ue] sint duo rei
nisi exp[re]matur insolidū per hanc autē.
Sed glo. in corpore eo. super. x. cōstitu
endi tenet q[ue] in modo constituēdi nil sit
immutatum ut insti. de fideiussio. §. si
plures et tangitur hoc in dicto. §. cum
in tabulis et hoc ibi tenet dy. et Cy. et
Iac. de are. et la. d[icitur] bel. et omnes moder
ni q[ue] placet siue tacite siue exp[re]sse dicatur
satis est ut patet in dist. predicta qd te
nent etiā glo. p[ri]me huius aut. ad idez
facit q[ue] obligatio contrahitur alternati
ue ubi insolidū nō exp[re]mitur tūc sufficit
ut dicta aut. si q[ue]n Preterea idem est dicē
q[ue] sint duo rei et exp[re]mere insolidum ut
dicto. §. cum in tabulis et. l. eadem et
eo. ti. et in hoc nichil est innouatū p[er] iu
ra autētiq[ue]o[rum] Secūdo quero de duobus
reis credendi qualiter cōtrahant circa qd
dic q[ue] si est actum q[ue] sint duo rei credēdi
et non est dubium aut non est actum et
tunc aut dispō est collata in eo[rum] p[er]sona

alternatiue aut copulatiue In p[ri]mo ca
su aut uni eo[rum] t[em]p[or]e potest acquiri obliō
et alter habetur ut adiectus et non dicū
tur duo rei ut. ff. e. l. sed si filius. §. i.
et. l. i. §. et si usuf. de stip. seruo[rum] aut
utq[ue] potest acquiri et tūc aut electio fu
it collata in p[er]sona uoluntate debitoris
et ualent et erunt duo rei credendi ut. ff.
dele. ii. si ticio aut seyo Aut nō fuit col
lata electio in uolūtate et tunc de iure à
t[em]p[or]e uiciabatur stipulatio ut. d. l. i. §.
si usuf. hodie ualēt et alternatiua resol
uitur in copulatiua ut. s. d[icitur] uer. signi.
l. cum quidā que loquit[ur] tam in g[en]tib[us]
inter uiuos q[ue] in ultimis uoluntatibus
Vnde erit idem dicendū q[ue] statim de co
pulatiua dicam Predicta uera sunt q[ue]n
dispō confertur in p[er]sona ut usq[ue] equalit[er]
al[iter] si unus t[em]p[or]e stipularet sibi uel alteri sē
per ille alius habetur pro adiecto ut. l.
eum qui. §. qui sibi de uer. obli. Fallit i
casu. l. gayus. ff. so. mat. quod dic ut
ibi Secundo casu q[ue]n copulatiue confert
dispō et tunc distinguit p[er] omnia ut. s.
dixi circa duos reos debendi et per easdē
ll. Et in hoc etiam nichil esset innouatū
per iura aut. **T**ertio q[ue]ro quid de obli
gatione que re contrahitur ad diuidua
ut tantūdem reddatur in genere ut in
mutuo An possint duo rei constitui ui
detur q[ue] sic ut. ff. si cer. peta. l. si non sin
guli et. i. eo. ti. l. propter Mar. s. y. dic
grium q[ue] ante possent cadere sydera de
celo q[ue] obliō que re contrahit[ur] ultra q[ue] p
uenerit q[ue]hatur ut. l. si tibi in p[ro]n. ff. de
pac. Et r[ati]o ad. ll. q[ue]rias q[ue] ibi fuerunt
constituti duo rei debendi uerbis non re
led cōmuniter omnes tenent cōtra. per. l.
i. in p[ro]n. ff. e. et per. d. l. si nō singuli et
l. pe. Ad contraria R[ati]o d[icitur] q[ue] uni mu
tuetur alteri mutuet[ur] alioruz uoluntate
omnibus numeratū uidet[ur] et ei soluendo
iuris fictione p[er] oib[us] uidet[ur] numeratuz
ut nō. glosa in dicta. l. si non singuli
Sed contra hoc instatur q[ue] est impossibi
le q[ue] natura non p[otes]t fingi ut. l. si pater
in fi. ff. d[icitur] adop. et. l. qui ad certum. ff.
loca. Sed impossibile est scdm naturam
ut eadē pecunia pueniat ad plures inso
lidū q[ue] non p[otes]t fingi Cuius q[ue]rii timore
dicit Pe. non fingi ad plures puenisse i
solidum sed ad singulos in ueritate pue
nit et sic nō nascant[ur] obligōes plures sed
una que tenet plures hōies sicut una fu
nis ligat plures Et hoc tenet Cy. i. dic
ta. l. si non singuli et. i. e. l. p[ro]pter Hoc

non placet quia in pluribus reis licet sit una obligo respectu effectus q̄a sufficit una solutio al̄. exactio ut ff. e. l. iii. in fi. tamē in ueritate plures sūt obligōes al̄ obligati et quilibet tenetur p̄pria obligōne ut ff. e. l. eadem. §. si. et. l. si. reg. de fideiussor. l. gnāliter Tene ḡ solutio; glo. que fingit puenisse pecuniā ad quē libet p̄ solido Nec ob. quod dicit q̄ lex non fingit sup̄ impossibili quia uerū est sup̄ eo qd̄ est impossibile in suo genere ut q̄ filius sit antiq̄or patre sed si in genere est possibile fingitur sit impossibile in his terminis in quibus loq̄mur tunc lex fingit Exemplū Impossibile est q̄ ille qui est filius tici sit filius meus tam quia in genere est possibile q̄ habeā unū filiū talem et eius etatis pōt fingi p̄us q̄ talis sit filius meus ut dca. l. si pater cum se. ff. de adop. sic impossibile est q̄ ille qui fuit apud hostes semper fuit in ciuitate et tamē quia in genere suo possibile est q̄ semp fuit in ciuitate Ideo lex potest fingere et fingit sic et in aliis pluribz Ita hic impossibile est in genere suo q̄ talis pecūia pueniret ad te et ad meūū ergo hoc induci pōt p̄ successioz Licet enim in casu in quo sumus. l. do. nec pecunia est apud unū impossibile sit esse apud aliū Et ita ego dixi in. l. si is qui pro emptor. ff. de usuca. uel aliter Impossibile est q̄ eadem pecunia pueniat apud plures insolidū dico uerū est in effectu ut q̄ apud plures insolidum remaneat in effectu sed bñ pōt puenire ad plures sed remanere debet apud unū in effectu Ita p̄ istam significationē fingitur et inducitur ut oēs teneant insolidum tamē non in effectu quod sufficit una exactio **C**oncludo ḡ q̄ plures rei debendi possunt constitui si hoc agatur super aliqua stipulatione sicut dictū est s̄. in aliis obligōibus Et idē dico in duobus reis credendi ut. s̄. si cer. pe. l. q̄ te **Q**uarto q̄ro quid in obligōibus que re contrahuntur ut eadē spēs reddatur ut ī deposito como. et similibz Rzo. debes scire q̄ ex hoc contractu nascunt̄ due obligōes Vna p̄mitiua ad rei restitutionem Alia secundaria rōe doli uel culpe commissi in re Aut ergo q̄ris de illa p̄mitiua obligōe ad rem restituendā et tūc ita demū constituunt̄ duo rei debēdi si hoc actum est ut. s̄. dicta. l. si duo al̄. quilibet p̄ parte teneatur et sic ē diuidua obligo quo ad obligōem tamē unus solue

do partē non liberat et sic est indiuidua quo ad solutionē ut p̄dicta. l. si duo et de hoc plene dixi in. l. iiii. §. cato. ff. d̄ uer. ob. licet glo. circa hoc dicat sed nesciat quid dicat ī. l. i. §. si quis duos. ff. depositi et. l. si ut certo. §. si duobus uel hīculū. ff. como. et. l. si duo. ff. e. Et h̄ in duobus reis debendi rei uero credēdi in tali obligōne non constituunt̄ nisi h̄ agatur ut. ff. depositi. l. i. §. sed si duo Quinto q̄ro quid si in obligōe uēiat alī quid quod sit indiuiduū quo ad obligationem et solōez ut uia iter et actus uel aliud simile Rndit gl. in. l. reos. §. cū in tabulis. ff. eo. et dicit q̄ olim contrahebant̄ in his duo rei etiam si nō dicebatur hodie uō p̄ autē. Idem ualeat in illis indiuiduis quod. s̄. dictū est in aliis diuiduis Doctores moderni reprobāt illā glo. et bene quia p̄ iura aut nil est innotatum in modo constituendi sed in mō exigendi quia introducunt beneficiū diuisionis ut dictū est sicut generaliter olim in diuiduis tenebant̄ plures insolidum etiam si nō sit dictum ita hodie et in h̄ oēs concordant Si autē sunt duo rei est opi. la. de bel. in corpore. eo. ti. et tenet q̄ sint duo rei putans forte q̄ semp qñ duo rei tenent̄ insoliduz dicant̄ conrei Pe. et Cy. contra in hac autem quia dicunt q̄ non sunt conrei licet insoliduz teneantur et hoc puto uerū Primo per casum. l. ff. de iur. l. rem hereditariam Secdo p̄ glo. ut. ff. de uer. ob. l. ii. §. si cum hōiem Tertio p̄ rōem quia in duobus reis credēdi unus egit līce cōtestata alius non pōt agere ut. ff. eo. l. si ex duobus Sed in his que habent actionem insolidum ex natura indiuidui uno agere alter potest agere ut nō. ff. de uer. obli. l. ii. §. eque ergo nō sunt duo rei plus dico q̄ etiam si expresse esset dictum q̄ insolidum teneretur q̄ esset duo rei q̄ esset exp̄mere ea que tacite insunt sed debent exp̄mi hoc aio constituēdi duos reos sic p̄mittunt Predicta p̄bant̄ in. §. si idem in. l. nō recte Et hoc prodest p̄pter multa iura que in conreis loquuntur Et quia factum unius alteri noceat uel non ut. i. e. l. si. Et in aliis de quibz. i. dicam q̄ tunc non habebit **P**retēa posito q̄ exp̄sse esset dictum q̄ essent duo rei etiā tunc non habet beneficiū diuisionis quia ī istis diuisio corrūpit stipulationem ut. l. stipulōes nō diuidunt̄ ff. de uer. obli. Vnde ibi omnino nō cō

stituuntur et idem dico in duobus reis cre-
dendi ut. l. ii. §. ex his de uerbo. obli. et
fac. de serui. ru. predi. in fi. **S**exto
quero qualiter constituentur duo rei in
obligationibus facti unde dico quod quicquid in obli-
gatione habetur respectus ad opus factum
ita quod est explicabile per alterum ut
l. continuus. §. ab eo. ff. de uer. ob. et illo
casu sine dubio poterunt constitui duo
rei debendi et hic est casus et. ff. e. l. neo
secundum la. de are. Quandoque habet respec-
tus ad ipsum factum fieri et ad personam in-
dustriam et tunc aut promittentes sunt
eiusdem pecunie et peritiae et possunt con-
stitui duo rei quia idem factum uidetur ut
usque ut. d. l. nemo ex quibus secundum iec-
glo. dicit quod aut sunt diuersae peritiae et non
possunt constitui duo rei debendi quia
diuersum est factum unius a facto alie-
ius secundum ueritatem et fictionem et diuersitas
est rei que impedit diuidere impedit con-
stitutionem duorum reorum ut. ff. e. l. si id
quod in fi. tamen uno soluente de equitate
alter liberatur ope exceptionis ut dicta. i.
si id quod in fi. Potest ergo fieri constitutio
duorum reorum debendi in obligatione facti
dum tamen hoc agatur non aliter ut dictum
est supra in al. is Circa duos uero reos
credendi sic dicas quia aut in obligatione ue-
nit tale factum quod conuenit personae sti-
pulantis ut promitto tibi seruire in ca-
mera uel in mensa uel curare ab infirmi-
tate et similia et in istis quia in persona
diuersorum diuersa sunt facta non possunt
constitui duo rei debendi uel credendi ut
l. si is qui. ff. de co. iuncta. l. seruus proni.
§. si. cum. l. se. et. l. et si opis de bo. li-
ber. si uero non concernit personam stipu-
lantis et tunc aut utriusque rei credendi
interest equaliter insolidum ut promitto ti-
bi et seyo scribere librum et possunt constitui
duo rei credendi ut. d. l. nemo est Aut
non interest equaliter utriusque et insolidum
ut promitto facere domum in fundo uni-
us conreorum et tunc non possunt constitui
duo rei insolidum quia in persona unius
cuius non est fundus non ualet stipula-
tio ut. l. qui insulam. ff. de uer. ob. et se-
cundum hoc loquitur dicta. l. si is qui secundum
unam legem. Ex his apparet intellectus. l.
nemo que ex his que scripta sunt non est
bene declarata **S**eptimo quero quid de
his qui obligantur accessorie ista quod habet
duo puncta Primus est utrum teneantur in-
solidum etiam si non exprimaturs Secundo
posito quod insolidum teneantur Vtrum sint co-

rei uel duo rei debendi Circa primum dico
quod quicquid obligantur plures accessorie pro
alio alienarum obligationem principaliter suscipi-
endo et isto casu non tenentur insolidum
nisi sit actum ut. §. ad uell. l. si paternam
et ibi non. Idem non. ff. de fideiussor. l. si ti-
cius Quandoque obligantur pro alio plures
constituendo et idem quia quilibet tenetur
pro parte nisi esset dictum quod quilibet te-
neretur insolidum uel obligauerunt se alienarie
ut. C. de consti. pecu. aut. si quoniam Quando-
que obligantur aliqui pro alio fideiubendo
et tunc tenentur quilibet insolidum etiam
si non sit dictum ut insti. de fideiussor. §. si
plures et. i. e. l. non recte Quandoque plures
obligantur pro alio mandando et tunc di-
uerse sunt opinionum glo. Vna que est. ff. man-
dati. l. si mandato ticii. §. paulus qui ui-
detur uelle quod hodie regatur quod expresse
agatur et expressius dicit in. l. creditor. §.
duobus e. ri. §. non. §. quod in mandatori-
bus nil sit immutatum hodie que est. ff. quod
iussu. l. si. et illud puto uerius per id quod
non. in deo. §. si plures Insti. de fideiussor.
et dicta. l. non recte. i. ci. t. Ad hoc contra-
tenent doctores quod in. l. sit immutatum per aut.
in modo constituendi ut. §. dictum est Sed
que est ratio diuersitatis inter predictos casus
circa secundum credo quod primo casu quoniam obli-
gationem alieius principaliter suscipiunt si hoc
agatur quod teneantur insolidum sunt duo rei
ut. l. si paternam et quod ibi non. quod uidetur
expresse in. l. uir uxori in fi. et. l. se. ff. ad
uell. In his uero qui obligationem constitu-
endo non obligantur insolidum nisi hoc agatur
uel alienarie promittant tunc quoniam aut di-
cantur duo rei dic ut statim dicam in duo-
bus fideiussoribus et mandatoribus quia
eadem est ratio ut. l. si. §. de consti. pec. In
duobus uero fideiussoribus uel mandato-
ribus uidelicet licet teneantur insolidum etiam
si non sit dictum et licet dicatur circa fide-
iussores quod teneantur insolidum ut. ff. de fide-
iussor. l. si ticius non tamen sunt duo rei
ut patet ex diuersitate nominum et titulo-
rum nam si idem esset et quare fecisset iuris-
consultus per se titulum de duobus reis
et titulum de fideiussoribus et mandatoribus
Item patet ex hac. l. creditor coniuncta. l.
ut fideiussor. ff. de fideiussor. Preterea li-
cet factum unius conrei alteri non noc-
eat ut. ff. de co. l. per. non tamen factum unius
fideiussoris nocet alii sed solum sibi et suc-
cessoribus suis ut. l. si seruus. §. nunc ui-
deamus de uer. obli. Ad hoc ergo ut iu-
ra duorum conreorum locum habeant inter

reos est necesse qd hoc agat expsse qd tãq
duo rei intercedunt ut expsse dicit in .l.
uir uxori .§. fi. et .l. se. Plus dico qd si
etiã expsse agere qd in solidũ teneretur
hoc casu nõ sufficeret ad cõstitutionẽ du
orũ reorũ qd esset expssio eorũ qd tacite
insunt ut .i. e. l. nõ recte Est g necesse qd
exprimat tanq duo rei pmittant et h
de pluribz reis debẽdi plures uero rei cre
dendi accessorie nõ cadunt **O**ctauo q
ro quid in pluribz qui gerunt aliqd of
ficiũ uel aliquã admistratiõẽ dixi in re
petitiõẽ .l. i. §. si plures .ff. de exercito.
Nunc dico qualiter obligetur circa qd
dico qd aliqn plures gerunt aliqd nego
ciũ sponte nullo pcedet negotio mada
to et tunc dico qd nõ tenent in solidum
sed put quisq gessit ut .l. cum alicuiq
in fi. ff. de neg. ge. et qd ibi nõ in glo.
Si uero pcedit aliqd mandatũ a lege uel
ab hõie tunc aut officiũ seu admistratio
q geritur est publica auctoritate et uti
litate aut est publica auctoritate sed pri
uata utilitate aut est puata auctoritate
et utilitate primo casu qlibet tenet inso
lidũ ut .l. Impator .ff. ad municipa. et
de magistr. que .l. in magistratu Et sũt
duo rei debẽdi licet non p omia ut .l. si
plures .ff. d. admistra. tu. Et hoc dico si
ue admistratio sit ordiaria siue delegata
ar. l. ex facto .ff. de neg. ge. et .s. de ma
gistra. que .l. fi. et qd ibi nõ in ultima
glo. licet interdũ hic sit aliqua dria in il
la mã quã tractauit in dicto .§. si plures
Scdo casu qn est munus publicũ aucto
ritate sed utilitate priuatũ tunc idem q
quilibz tenet in solidũ et sunt duo rei de
bendi licet non p omia ut dicta .l. si pu
pillũ d. admistra. tu. et .l. i. §. nũc trac
temus .ff. de tutel. et rõ. distra. et .s. de
diui. tute. l. ii. al. i. cum sy. Et qd di
co in tutoribus idẽ dico in auctoribus ab
eis cõstitutis ar. d. l. ex facto in fi. d. ne
go. ge. **T**ercio casu qn administratio ẽ
puata utilitate et auctoritate tunc aut
sunt institores aut exerdtores primo ca
su quia omis admistratio uidetur eis d.
mandata in solidũ Credo eos in solidum
teneri et esse duos reos licet non p omia
ut al. l. si plures cum sua glo. qd eos eq
perat tutoribz ut .l. si pupillũ de admi
nistra. tu. aut loqmur in pluribus pecu
ratoribz et tunc aut fuerunt facti inso
lidũ et tunc quilibet tenetur in solidũ et
erunt duo rei sicut duo tutores ut .l. cre
ditor .§. duobus .ff. mandatũ et qd ibi

nõ in prin. glo. et ille ẽ uerus intellectus
illius .§. qd officiũ erat ei gmissũ in soli
dũ sed dubiũ erat qliter obligo que gtra
bitur rõnã doli de re gmittere et dic qd
in solidũ nam si intelligis qd esset actum
qd in solidũ teneret nullũ esset dubiũ illig
§. nec est aliqd inouatum p ius autem
licet glo. ibi dicat aliter et male quia in
mõ gstituendi nil est inouatum ut plu
ries sup dictum est Qui enim possũt in
solidũ admistrare in solidũ tenent ut .l.
si plures .C. de cur. bo. dan. Si uero ad
ministratio nõ fuit concessa in solidum
tunc unus non põt agere sine alio et qli
bet tenebit de suo tantũ facto nec erunt
duo rei ar. l. cum alicui in fi. de nego.
ge. et ar. ff. de exercito. l. i. §. si plures i
pn. et hoc de reis debẽdi Plures uero rei
credẽdi non animaduerto posse cõtrahi
qd quilibet teneret et ageret p suo inter
esse **N**ono qro plures mercatores ge
runt unã mercandiam uel unam negoci
ationẽ An ex gtractu unius qlibet tene
atur in solidũ et quilibz possit agere in
solidũ et an sint duo rei la. et Pe. dicũt
qd sic et Cy. sequendo eos sup si cer. pe.
l. cum te ad similitudinẽ tutoris et ma
gistratuũ sed certe ipi male dicunt et cõ
tra tex. l. iii. §. si cũ plures .ff. de exerci
to. in prin. Vnde tu dic qd aliqn a pluri
bz geritur eadẽ negociatio q decernitur
ex publico et tunc fateor qd sint duo rei
actiue et passiue ut .l. si unus in prin. ff.
de pac. et. l. si duo .ff. d. arbi. et. l. idem
in duobus .ff. de pac. ubi loqtur de plu
ribz argẽtariis quibz officiũ decernebat
a publico ut .ff. de eden. l. si qs ex argẽ
tariis in prin. et nõ in .l. quedaz .§. nu
mularios. eo. ti. facit qd dicit .ff. de ma
gistra. que .l. magistratus et .ff. de loco
publico fru. l. i. ubi uterq socioz habz
in solidũ acc. Si uero fuerit talis negoci
atio ppria uolũtate assũpta non ex pub
lico tunc aut plures gerunt illam admi
nistratiõẽ seu negociationẽ et mercanci
am p suũ institorẽ qui uulgariter appel
lantur factores et quilibet eorũ tenet in
solidũ institoria seu exerditoria ut .ff. de
exercito. l. i. in fi. et .l. se. et .ff. de insti.
l. habebat .§. fi. et .l. se. et satis arbitror
eos esse tanq duo rei debẽdi quo ad idẽ
et ad eandẽ obligationẽ tenet uterq Cõ
stat autẽ ipos esse obligatos ut .l. i. §.
pe. ff. exercito. et sic talis actio ẽ natua et
datua Itẽ snia lata p uno pdest alteri
ut dicto .§. pe. Item puto qd .l. fi. i. e.

habeat locum p illam rōez ne plures 2c.
ff. de exc. l. iii. dico g q sunt duo rei de
bēdi duo. uēo rei credēdi Isto mō omīno
non gstituitur qā ex cōtractu exercito
ris seu institoris non qritur nisi cessa et
nisi in subsidū ut. l. i. in fi. et se. ff. de
insti. et. l. si cum. §. i. ff. e. ti. Si uero ta
lem negociationē gerunt p se ipos tunc
aut ambo simul et tunc quilibet tenetur
p portione quā habet i negociatione ut
l. si plures in prin. ff. de exercito. aut ex
ercetur sepatim ut puta duo sunt socii
unus exercet pusi alter florēcie tunc gli
bet teneē insolidū quia uidetur esse inui
cem institores ppositi et ar. ff. si cer. pe.
l. eius qui in pu inciam in fi. et de fab.
l. iur pmissū li. xi. et facit d. acqui. re.
do. l. traditio. §. si. p hoc facit illa rō
ne plures 2c. qd tenet la. de arc. in dca
l. si plures in prin. de exercito. licet glo.
in. l. i. in fine. eo. ti. dicat g ruz et bene
X. quero institor et exercitor possunt
gueniri ex eoz cōtractu Item pponēs
et quilibet eoz insolidū an dicantē duo
rei uidetur q sic ut. l. i. §. pe. ff. de exer
cito. Contrariū puto uerius qā unus te
netur pncipaliter alter accessorie et ideo
magis ipos oparem fideiussori q pncipi
ali sicut dixi mō. §. in. q. d. patre et fi
lio ut. l. cuz filius in prin. ff. de x. ob.
Cōstat autē fideiussorē et pncipalē nō
esse duos reos ut nō. ff. depōsi. l. cuz q
§. si quis pro et nō. p. doc. i. eo. l. fi.
XI. quero plures dñi eiuldē serui te
nentur de peculio insolidū ut. ff. de pe
culio. l. et ancillaz. §. si quis cuz seruo
cum sy. Quero an erunt duo rei bene di
cere q qñq pluribus tenetur insolidum
rōe etiā peculii qd est penes sociū Quan
doq tenetur rōe peculii tm quod est pe
nes se ut pbat. ff. de pac. l. si ex noxa
li. §. si. cum. l. se. et se. primo casu dice
rem eos esse duos reos qā ad idē et eodē
respectu tenetur et eadem obligōe et sic
duo sicut dixi in pluribus pponentibus
unū institorē Scdo casu dico eos nō esse
duos reos qā in singulis psonis est pro
priū per se id qd diff. re g 2c. ut. l. si id
qd. ff. e. l. ista enim actio de peculio habz
naturā actionis realis ut. l. quesitum in
prin. ff. de peculio Et nō. per dy. §. qd
cum eo. l. dñm et sic quilibet p se uide
tur teneri ad diuersam rē **XII**. quero
grā huius q diuersitas impedit cōstitu
tionē duoz rōz Circa qd dico q qñq
est diuersitas obligōis et cōtractus tpe

qā unus obligat uel obligatur uno tpe
alter alio tpe et tunc aut est diuersitas
modi tps et nō impeditur cōstitutio
duoz reoz ut. l. duos. §. si. ff. eo. aut
interuenit interuallū longū et tunc aut
duo fuerunt simul interrogati uel siml
interrogauerunt et unus statim alter ex
interuallo respōdet uel alteri ex interual
lo responsū est et uiciatur cōstitutio
duoz reorū debēdi et credēdi ut. l. si ex
duobus in prin. ff. eo. Aut sepatim gli
libet fuit interrogatus et qlibet interro
gaut et sic sepatim ex interuallo rñsuz
est ex interuallo respectu pcedētis obliga
tiōis sed in gñeti respectu fidei interro
gationis et tunc aut in sequēti obligōe
sit habita mētio prime uel expsse hoc ac
tum fuit q esset duo rei et non impedit
cōstitutio duoz reoz ut. l. iii. in pn.
ff. e. facit. l. modestinus. ff. de solu. aut
in scda obligōe non fuit facta mētio p
me et tunc non erunt duo rei ut insti. e.
§. i. Quandoq ē diuersitas in obligōe
forme ut puta Ego emi et causa empti
onis precū pmissi Alius promissit idē
precū p stipulationē tamē tpe non emit
tunc uiciat cōstitutio duoz reoz quia
omēs leges que de duobz reis loquuntur
dicunt q gstituitur ex eo gctu uel stipu
latione uel grio cōtractu ut. l. i. et. ii.
ff. eo. et. l. eadē in prin. et pbat. ff. de
in rem uerso. l. si p patre. §. filius ubi
pater qui obligatur qd iussu et filius q
obligatur mutuo non dicuntē duo rei et
hoc etiā patet in pncipali et fideiussore
qui nō tenetur Pretēa ex diuersitate for
me obligandi inducitur diuersitas cause
ut patet in exēplo pmissio Sed diūstas
cause impedit cōstitutionē duoz reoz
ut statim dicam g 2c. nō ob. l. reos. ff.
eo. ubi dicit diuersis actionibus qā expo
nit ut ibi consueuit dici et infra dicam
Quandoq ē diuersitas in obligōis lba
qā licet eadē forma pmittant unus ob
ligatur ciuilitet et naturaliter alter nāl
tm et tunc non impedit cōstitutio du
oz reoz ut. l. si ex duobus. §. i. ff. e.
Quandoq est diūstas in obligatiōis cau
sa quia licet eadem quātitas sit pmissa
tñ causa obligationis aliā respicit unuz
aliter aliū et uiciatur cōstitutio du
rum ut. ff. de interrogat. acc. l. qui ser
uum et ibi gl. mag. et. ff. eo. l. si id qd
prout ibi loquitur in dote **Quandoq**
est diuersitas iuris que in obligatione de
ducitur et tunc uiciatur cōstitutio du

oꝝ reoꝝ ut dca. l. si id quod Quadoq
 est diuſitas in qualitate et hic est aduſen
 dum aut talis diuerſitas ſupuenit poſt
 conſtitutionē duoz reoꝝ iam factam
 et non uiciatur ut. l. i. §. ſed et ſi q. ff.
 eo. ii. reſpoſo Aut iſta diuerſitas fuit i
 prin. et tunc aut eſt impoſſibile talez di
 uerſitatē reduci ad paritatē et uiciat cō
 ſtitutio duoz reoꝝ ut dco. §. ſed et ſi
 quis. ii. rñſo Aut pōt reduci ad parita
 tem ut ſi eſt diuerſitas tēpſis uel cōditiōis
 uel loci nam in quolibet pmiſſoꝝ poſſi
 bile eſt uenire tempus qditiōis quo qli
 bet teneatur equaliter et non uiciat cōſti
 tutio duoz reoꝝ ut. l. ex duobz i pn.
 et. l. i. §. ſi. ff. eo. et inſti. eo. §. ſi. Et ſi
 dicas que eſt rō qre diuſitates impediūt
 cōſtitutionē duoz reoꝝ Rñdeo licet in
 ueritate obligōes duoz reoꝝ ſint plu
 res ut in. l. i. in fi. ff. eo. et. l. i. in prin.
 de diuerſi. et tempo. pſcēp. et. l. ſi reo. e.
 ci. et de fideiuſſo. l. gnāliter Inſti. e. §.
 i. tamē leges uolunt q habēt tñ officiū
 iuris ciuilis Ideo non admittit quia qñ
 eſt tanta diuerſitas ius nō poſſet tingere
 q unius loco haberētur ut. ff. e. l. nemo
 ſed poſſet dici q diuſitates qualitatis in
 die uel in condiōe uiciatē ſtipulationē
 ut. ff. de x. ob. l. i. §. ſiquis ſtiplōr ga
 non facit conſtitutionē duoz reoꝝ Rō
 quia ibi loquitur in cōſtitutione q eſt una
 ſcđm ueritatē et ſcđm fictionem unde
 diuerſas qualitates non recipit ut. l. eū
 qui edes. ff. de uſucap. hic ſūt plures ob
 ligōes uere licet una in effectu que non
 pōt diuerſas qualitates recipere ut. l. reoꝝ
 mixtura. ff. d. uſucap. **XIII.** qro plu
 res fecerunt pacē cum pluribus et pmi
 ſerunt quilibet inſolidū ſe inuicē nō of
 fendere i ub pena. M. unus fuit offeſus
 an oēs de illa parte poſſet agere inſolidū
 tanq. conrei credēdi Et an oēs ex parte
 offendētis poſſint ueniri inſolidū ut rñ
 debēdi Vidi quosdā qui reputāt ſe mul
 ta ſcīre tenētes q ſic. l. q oēs de pte offe
 ſi poſſint agere et oēs de parte offendētis
 ueniri ſed hoc eſt falſū Nam put i ob
 ligōe uenit non offendere coheret pſone
 cuiuſlibet ſtipulantis et pmittētis Alia
 enim eſt offeſio in pſona unius alia in
 pſona alterius et ſic nō ſunt duo rei ac
 tue et paſſiue ga eſt diuerſitas iur ut di
 cta. l. ſi id qd. ff. e. Si uō iſta obligōz re
 ſpicimus put cōtinet penam tunc idez
 quia reſultat diuerſitas cauſe Nam ei q
 eſt offeſus debet dicta pena ſuo noie et

ſue offeſionis noie Aliis debetur nomie
 offeſionis aliene ſeu noie alieno et ſic ui
 ciatur cōſtitutio duoz reoꝝ ut dicta. l.
 ſi id qd Si uero iſtam obligōem inſpici
 mus put qinet penam et nō eſt conreg
 aliis ſed alit ſi ſūt plures et obligō pena
 lis ex una offeſa eſſet cuilibet et a quo
 libet facta inſolidū bene poſſūt eſſe grei
 inter ſe q non reſultat diuſitas cauſaꝝ
 Nam cuilibet dicit deberi ex offeſa alie
 na dico q ſi penalis ſtipulatio fuit ſim
 pliciter adiecta q intelligat ſcđm nām
 pcedētis ſtipulōis et quilibet uideat pro
 miſſiſſe penam p ſua offeſa unde et cuili
 bet uideatur eſſe pmiſſū pro offeſa fca
 in ſua perſona tñ ar. l. ſi ſtipulatus de
 uſu. et. ff. de le. i. l. ſi legati ſerui et de
 damp. infec. l. dampni infecti qdam et
 de uer. ob. l. inter ſtipulantē in prin. cū
 ſua glo. Si uero in ſtipulatione fuerit ex
 pſſum q p una offeſa ſit pmiſſa pena
 cuilibz inſolidū actiue et paſſiue tunc di
 co q nō ſunt conrei Pretēa que dca ſūt
 et de rigore uno ſolvente alius remanet
 obligatus et ſi uni ſoluat alteri remanz
 actio ſed de egrate obſtat exceptio ut di
 cta. l. ſi id qd in fi. **XIII.** qro ſi plu
 res ex delicto tenētur qlibet inſolidū an
 ſint conrei Rñdeo q non ſunt conrei ga
 non tenētur inſolidū ad id nccio licet te
 neant ex eadē cauſa qd apparz ga unig
 ſolutio non liberat aliū ut. l. ſi id qd. §.
 ſi. ff. de iur. om. iudi. et. l. item mela
 §. ſi plures. ff. ad. l. aquí. §. de condi.
 furf. l. ii. et ideo non pōt dici una effcū
 qd regit natura cōreoz Item ſnia lata
 p uno nō pdeſt alteri regulariter ut. l.
 denūctiaſſe. §. ſi. ff. de adulē **XV.**
 qro quid ſi plures tenētur ex qſi malefi
 cio an ſint conrei illud eſt dubiū et uideat
 q nō ga quilibet tenet pro pte ut. l. fi.
 §. ſi plures et ibi nō. ff. nau. cau. ſtab.
 ita nō. per glo. Inſti. de oblig. que ex qſi
 delic. §. ſi. **In** qriū uideat q ſic. ff. de
 his qui deiecerūt uel effu. l. i. in fi. et. l.
 ſe. et ſe. et nō. de acc. et obliga. l. ex ma
 leſicio. §. his quoq in ultima glo. quid
 dicemus dico q non ſunt prope et oīno
 duo rei ſed quodāmodo ſicut plures tu
 tores erunt quaſi duo rei non tamē per
 oīa ut dixi. §. in. viii. q. qd apparz ga
 ſicut illi tenētur inſolidū ex quadā neces
 ſitate legali ita iſti ex quaſi maleſicio ut
 dicta. l. i. in fi. de his q deiecerūt uel effu.
 Item ſicut in illis eſt beneficiū ordinis ut
 prius ueniat gerēs ita in iſtis qui te

nētur ex maleficio ut primo gueniat
faciēs q̄ alii ut dicta .l. si uero .§. inter
dum de his qui deiecit uel effu. et nō .eo.
ti. l. ii. Item sicut gtra illos unus soluēs
habet beneficiū utilis actiōis ita inter is
tos ut .ff. nau. caupo. stab. l. si. §. q̄
seruoz et ibi nō. et quod nō. de oblig.
que ex quasi male. §. si. quia tenētur p
parte opposito bñficio diuisionis s3 ip̄o
iure tenent insolidum ut dicta .l. i. §. si.
licet nostri doct. non declarauerint hoc
idem apparet q̄ unius solutio liberat a
liū ut dca. l. i. i. si. cū. l. se. **XVI** q̄
ro filius acquirit obligōem ex causa pe
culii pfectici et sic etiā hodie acquiritur
patri licet apud filiū remaneat natural
An pater et filius erūt duo rei credēdi
et uidetur q̄ sic q̄a postq̄ apud unū sic
ciuilis tm̄ et tamē apud aliū est nāl̄is si
tamē ad idē et ex eadē causa nō impedi
tur cōstitutio duoz reoz ut .l. si ex du
obus. §. si. ff. eo. et hoc tenet glo. ff. de
cōdi. inde. l. frater a fratre in p̄ma glo.
magna et hoc uidet̄ uelle rex. ff. d̄ pac.
l. si unus in prin. Contrariū credo q̄ nō
sint conrei primo q̄a hic est diuersitas in
causa Nam i filio debet̄ ex suo gtractu
et debetur patri ex dispōe legali Preterea
si esset cōrei debitores possēt soluere etiā
patre phibēte ar. ff. de soluc. l. si nomie
pcur. §. i. et. l. aliud sed filio nō possēt
solui patre uctante ut .l. q̄ si seruo depo
nit de soluc. §. si qs seruo ḡ zc. Preterea
apparet q̄ pactum filii uel iusiurandū
delatum ab eo patri non nocet ut .ff. de
pac. l. q̄ iur. §. si. de iureiuran. l. q̄nto
magis cum sy. qd̄ secus est in duobus re
is ut infra dicam non ob. glo. l. frater
a frē quia ibi est dictio quali q̄ est nō. i
p̄petatis Idem dico in .l. si unus ubi p̄
et filius equipantur duobus reis creden
di quia utriq̄ pōt solui ante phibitiōz
patris non tamē sunt conrei sed magis
equipo eos cedēti et cessionario ut .l. iiii.
ff. d̄ nouac. **XVII** quero et ultimo
concludo circa p̄missa duas regulas Pri
ma est q̄n sūt plures rei debēdi et dic q̄
plures rei debēdi sunt q̄n plures debent
insolidū idēz uere uel fiete ex una eadēq̄
causa principaliter et ex uoluntate eoz
Expono illam regulā plures insolidum
dixi insolidū quia secus si p̄ pte ut .l.
reos. §. cum in tabulis et hac aut̄ idem
dixi q̄a secus si diuersū ut dixi i. xii. q̄.
Ex uoluntate idēz dixi q̄a si sunt ex ne
cessitate non sunt p̄prie duo rei ut plu

res tutores ut .s. in .vii. q̄. uel plures ex
quasi maleficio ut .s. in .xii. q̄. uel ex na
tura rei quia indiuidua ut .s. in .iii. q̄.
Secda regula est plures rei credēdi sunt
q̄n pluribus debetur idem insolidū uere
uel fiete ex una eadēq̄ causa principalit̄
et ex uoluntate p̄ncipaliter dixi q̄a secg
si uni principaliter alii ex gñcia ut supra
dixi in .xiii. q̄. et supra in .pxi. q̄. Cete
ra uerba sunt sup̄ exposita **De 2º** nō
qualiter exigant̄ et exigant zc. Et p̄mo
q̄ro an possint simul plures rei cōueniri
Ad id dico q̄ q̄nq̄ uult plures reos con
uenire et quēlibet p̄ parte uirili et tu uc
sine dubio potest ut .l. iiii. §. i. cum sy.
et ibi nō. ff. e. Sed dubiū est an hoc pos
sit fieri diuersis libellis an uero uno et eo
dē libello et puto tam diuersis q̄ uno ut
colligitur .ff. de appell. l. si qui sepatim
in p̄n. et. §. i. et hac aut̄ hoc ita Et idē
dico de duobus reis credēdi q̄a quilibet
pōt agere p̄ pte ut dicta .l. iiii. §. i. ff.
eo. que sic pōt intelligi et dic ut p̄batur
ex .§. si. eiul dē et etiā per equipationem
quam facit in .l. ii. ff. eo. Et puto q̄ eo
dez libello uel diuersis ar. eoz que dicta
sunt in reis debēdi et facit optime. C. d̄
accusac. l. si accusatoribz. i. et quod ibi
nō. q̄n quis uult guenire plures reos de
bendi et quēlibet insolidū Hic est aduer
tendū si qdem uolo eos guenire simul et
eodem libello protestando q̄ una solutio
sufficiat et possū ut in hac aut̄ hoc ita
et in corpe unde sumit̄ Et p̄batur sup̄
Si plures una snia .l. i. ubi innuit q̄ iu
dex potuit eos insolidū cōdēpnare ḡ sic
erat petium ut snia sit cōformis libello
facit .ff. de re iudi. l. paulus et manda.
l. si mandato tici. §. paulus R̄t unū et
hoc tenet ibi glo. et dy. tenz idem de le.
ii. l. si pluribus et la. de arc. in .l. iiii. §.
i. ff. eo. et pro hoc facit de uer. ob. l. in
executione. §. insolidū Si uero uult eos
guenire insolidū non facta illa p̄testati
one q̄ una solutio sufficiat uel similibus
uerbis non appositis q̄ habeant uim dic
te p̄testationis tunc talis libellus non d̄
beret admitti ut .s. si ex plu. tut. l. ii. et
ideo gl. parua sup̄ uerbo agi ibi expōit
ita q̄ exigit q̄si dicat secg si dicet q̄ una
solō sufficeret Et eodē mō credo duos re
os credēdi posse agere eadē rōe facit dca
lex si accusatoribus. i. de accusa. Sed
contra p̄dicta facit .ff. de aqua plu. ar.
l. supra iter. §. cassig ubi dicit̄ q̄ plures
non possunt agere uno libello nec guēir.

sed debet separatim Rñdeo licet ibi pmit
tat agi separatim non tamē phibet agi si
mul si consendant imo poterunt ar. pro
hoc. ff. de no. op. nunc. l. stipulō. §. si.
et pbatur. §. fam. her. l. heres. §. si inf
me facit qd nō p. Cy. §. si cer. pet. l. eo
q. licet in eo q. ibi dicit diuersis actioni
bus forte nō bñ dicit ar. ff. d. acc. emp.
l. non est nouū cum sua glo. Quandoq.
quis uult cōuenire plures insolidū sepa
tim et in diuersis libellis tunc si qdem si
mul et eodē tempe cōtra plures pōrigit
libellū seu libellos puto debere dici idem
q. qñ uno libello ar. d. l. item. §. cassius
Fateor tamē q. ad rēstam aduerse pris
possit agēs cōpelli eos guenire uno libel
lo et eos diuersis instanciis nō molestare
ar. l. non est nouū. ff. de acc. emp. et de
le. i. l. huiusmōi. §. si. Si uero pmo da
tus est unus libellus 2° offert alius tūc
siquidē logmur in pluribus reis credēdi
post litē cont. ab uno alius non audiet
ut. l. ex duobus. ff. eo. et. i. dicemus Si
uero in reis debēdi in hoc repio opy. nā
in glo. in. ca. aut. circa fi. dic. q. uno cō
uento alius non pōt gueniri pendēte iu
dicio Idem dicit Azo. in sūma huius ti.
dy. nō. ff. e. l. ii. dic. q. glo. dicit uex
pendēte causa pñcipali p. l. quociēs. §.
si creditor. ff. de pecu. secus si pendēte cā
appellōis ut. l. creditor in prin. ff. man
dati. la. de are. uidet. tenere contra glo.
p. dictam. l. creditor in prin. Et ego pu
to eum bene dicere cum inter causā prin
cipalem et appellōis non possit reddi rō
diuersitatis nō ob. l. quoc. §. si creditor
quia ibi nō logtur in duobus reis debē
di scdm ea q. dixi. §. in. xi. q. sed logtur
in his quoz. electio unius etiā sine exacti
one liberat aliū mero iure Ideo interim a
lium nō potest guenire ut. l. si ex duob.
in prin. et. §. i. de pecu. sed de equitate
uno soluēte pōt alius gueniri ut dca. l.
si ex duobus q. equitas nō habet locum
nisi lata lñia et ex tunc facta cōtra unū
executiōe cum possit semp. credere pecu
liū ut. l. qñcum. ff. de pecu. sed nos log
mur in duobus reis in quibz. unius elec
tio non liberat aliū mero iure ut. ff. eo.
l. ii. et. i. dicam Et ideo uno cōuento al
ter potest gueniri ut dicta. l. si creditor i
prin. supra manda. ¶ Secdo q. ro quid si
tm unū ex duobz. reis uult guenire inso
lidū ita q. non aliū Breuit. dico q. qdaz
sunt qui non sunt pprie duo rei ut plu
res tutores et plures magistratus et alii

similes de quibz. dixi. §. in. viii. q. et isti
de iure antiquo habebant diuisionis bene
ficiū ut legibus uulgaribz. et de his non
logmur Quidā sūt quodammodo duo rei
ut qñ pluribus una res comodat. uel de
ponitur et logmur de obligōe scdaria q.
cōtrahitur rōe doli uel culpe ut dixi. §.
in. pxi. q. pñcipali in. q. q. et isti nō ha
bent beneficiū diuisionis scdm la. de bel.
ga. l. non cauetur et de his non logmur
Sunt et alii qui sunt uere et pprie duo
rei et de his logmur et cōstat de iure. ff.
l. q. creditor poterat eligere unū insoli
dum pñm ut hac. l. i. et. ff. eo. l. iii. §.
i. et. ff. loca. l. si diuisa cum sy. Sed an
hodie hoc sit imutatu p ius autē. et per
hanc aut. est uidendū dico q. aut plures
rei credendi sunt cōstituti et ex cōtractu
celebrato cum uno et plures dñi ex qñtu
unius institoris uel exercitoris ut supra
dixi in. viii. q. et tunc nil est imutatu
et remanet firma rō. l. si tamē plures. ff.
de exercito. Nam hec autē. et in corpor
unde sumit. logtur de duobus reis cōsti
tutis ex qñtu celebrato cum pluribz. aut
plures rei gñtuti sunt ex qñtu cum plu
ribz. celebrato ut regulariter fit et tunc
aut in obligōe erat aliqd indiuiduū et
p ius autē. nil est inouatum qa bonoz.
diuisio corrūpet stipulōem ut. l. stipulōes
non diuidunt. ff. de uer. ob. et hec aut.
logtur in his que sūt diuidua licet glo.
ff. eo. l. reos. §. cum in tabulis dicat q.
et male ut dixi. §. in. v. q. Aut in obli
gōe uenit aliqd indiuiduū et tunc per
ius autē. est imutatum ut hodie si
unus insolidū guenitur habeat beneficiū
diuisionis nisi alius sit absens uel inops
ut hac autē. qd est uex qñ p constōnem
duoz. reoz. induitur ex altera pte fide
iussio ut pater in corpe eodē Al. puto
q. iuri antiquo nichil sit derogatum ut
infra dicam Vnde p istam autē. solum
in mō exigēdi est imutatum non in mō
constituēdi ¶ Tertio q. ro qd in pluribz.
reis credēdi Rñdeo p ius autē. nil in eis
repietur imutatu et hoc scdm glo. in au
ten. c. circa fi. ¶ Quarto q. ro an in his
casibus in qbus plures rei gueniūtur in
solidū simul uno uel diuersis libellis sit
aliqd imutatu Rñdeo et dico q. sic Nā
olim non replebat phibitum licet pces
sus esset simul non inchoatus gtra unū
pcedere et sup alio supersedere imo pñs
suz ut. l. nō idcirco. ff. de iudic. Hodie
uero dico q. ad petition m partis cōiter

negociū debet examiari et cōiter termiari
ut hac aut. et in corpore unde sumitur
Et puto q si aliter feratur sententia q
per appellationem retractetur. ar. ff. que
sen. sine app. rescin. l. i. in fi. et sic est im
mutatū in modo procedendi simul. Sed
olim poterant per sententiaz plures con
denari et per consequēs poterat fieri exe
cutio contra quēlibet in solidū hodie ue
ro posito q sic essent condemnati in soli
dum tñ tempore executionis fieret exti
matio facultatum utriusq ut si uterq
esset soluendo fieret executio pro parte
ut si alter tñ ille p sua parte et si alē nō
esset soluendo fieret executio contra aliū
Et hoc ē qd uult dicere tex. in corpe. e.
ibi substantia eorū qualitas extimabitur
quod ē post sñtaz ut ibi patet ex ordine
littere Dices tu g beneficiū diuisionis pōt
opponi post sñtam contra. l. fideiussor
in fi. s. ti. i. et cōtra id qd nō. p dy. ff.
de fideius. l. si dubitet et p id quod nō.
in dicta. l. fideiussor. et in. l. exceptionē
in ultima. q. s. de pbat. dico q in casu
illo ubi plures gueniūtur insimul hoc ac
to q una solō sufficiat ē uerū quod ego
dixi Nec ē tunc necesse q talis exceptio
opponatur qa hic de diuisione facienda
put quilibet est soluēdo uidet agi tam
ab actore q a reo tamē. l. sic disposit sed
qn fit quentio est locus beneficio diuio
nis Ita loquitur in autē. eo. s. i. aut con
uenit eos cōiter licet insolidū et tunc nō
est locus beneficio diuisionis pendere p
cessu sed eo finito tempe executionis Et
ita loquitur autē. eo. s. pe. **¶** Quinto qro
quid in pluribus reis credēdi certe i his
nil repitū esse imutatū nec in modo cō
stituēdi nec in mō exigēdi Ita nō. in au
ten. eo. s. fi. in ultima glo. in eo quod
dicit. l. ex duobus. ff. eo. nō esse cōceptā
Sed circa hoc qro. An unq ex reis credē
di possit facere aliū pcurēz glo. dicit q
non in. l. licet. s. porro. ff. d. pcur. Cō
trariū puto. s. q unus possit agere noīe
pcurio alterius ut. ff. de soluc. l. si duo
rei et glo. q allegata nō fundat se bona
l. si bene aduertatur **¶** VI. qro dixi bñ
ficiū diuisionis habere locum inter cōreos
si alii sunt soluendo cui incumbit onus
pbandi uel actori soluēdo unū non esse
uel reo obtinēti illū soluēdo esse non insi
sto in allegationibz dico enim q est qd
dam beneficiū diuisionis de iure antiquo
ex eplā diui adri. qd cōpetit fideiussi ori
ut insti. de fideig. s. si plures et de cōsti.

pecu. l. si. et. i. ti. i. l. iii. et. l. fideiussor
cum sy. Et ad istoz exemplū beneficiū
diuisionis habet tutores et curatores et
similes ut dixit tex. in. l. i. s. nunc trac
temus in prin. de tutel et rō. distra. Et
in illo beneficio diuisionis est aduertendū
ad me qa siqdem soluēdo sūt oēs et hoc
cōstat qpetit bñficiū diuisionis sed si con
stat q nō sūt soluēdo cessat tale bñficiū
ut dictis legibus Sed si dubitet tūc ille q
petit diuisionē auditur si uelit aliū quē
re suo piculo et de hoc dic ut habet. ff.
de fideiuss. l. sed si dubitetur Et sic uide
tur q ille qui petit diuisionem debet ostē
dere aliū esse soluendo uel generalitē satis
dare Est beneficiū aliud diuisionis quod
uenit ex hac noua cōstitutione de duobz
reis Et in hoc uidet q in casu dubii reg
non possit conueniri nisi pro parte ut i
aut. e. s. i. et in glo. super xobo interi et
sic uidet q onq sit creditōis ut nō possit
agere cōtra unū insolidū nisi facta diui
sione alius nō soluendo repiatur Rō de
reis est quia uidentur inuicem fideiubere
quod intellige secūdu q infra dicam in
qtra. q. pncipalitē ponenda Et ideo non
debet unus gueniri pro parte alēius nisi
alio discussio ut in aut. de fideiuss. s. i.
et. i. ti. i. aut. pnte. q aut ad exēplum
illius beneficii concessi fideiussoribus hoc
sit concessū duobus reis appareat aut.
e. in pn. Qualiter autem intelligant iui
cem fideiubere infra dicaz **¶** Septimo q
ro pone q ad unū ex conreis peruenit to
ta pecunia **¶** Truz alius possit petere q
illud pus excuciatur Rō siquidē hoc fu
it actū ab inicio cū creditore q ad unū
tantū pueniret pecunia et alius esset fide
iussō nō tamē se obligauit pncipalitē ut
conreus tūc sine dubio possit hoc petere
per tex. in aut. de fideius. s. i. et. i. ti. i.
aut. pnte Si uero hoc non sit actū cū cre
ditore sed tñ inter eos tunc uidet pma
facie q factū eorū creditori non puidet
ut in aut. e. s. si uero minus ydonei ibi
2c. Finaliter tñ dico q si alter conreus
ostendit hoc. s. hanc pecuniā ad aliū per
uenisse seu negociū ad aliū totalitē ptine
et petit aliūz discuti suo piculo q actor
cogitur hoc facere ut. l. unde qrit in pn
cipio. ff. como. et ibi ē casus prout ē ibi
in littera gueniri pro hoc facit q dicitur
q tutor qui pus gerit cōuenitur q non
gerens quia negociū ad eum pncipaliter
spectat Sed cōtra pdicta facit quia quā
do unus tenet alio excusso nō sunt cōrei

ut. l. deez. ff. de uer. obli. sed illud uer-
 est si ipa obligo in illam condicione differ-
 tur hec uero obligo no est pns sed execu-
 tio est dilatata Item facit. i. de cur. bo-
 dan. l. ii. in fi. Sed dico q illa. l. debet i-
 telligi scdm ista determinatione. s. nisi ali-
 us ad quem pncipalit non spectat petat
 aliū gueniri suo periculo ar. d. l. unde q
 riē. ff. como. **O**ctauo quero dixi q ad
 hoc ut hoc beneficiū diuisionis locū hēat
 requirēt q omnes sint pntes qualiter de-
 bet intelligi et qualiter debeat constare de
 pncia et abndia Adūratīs ut ego dixi s.
 Istud bñficiū diuisionis ē introductū ad
 exemplū beneficii qd per aut. datur fide-
 iussoribus Sed glo. in aut. de fideig. §. i.
 Intelligit pntes si sūt in eodem tñtorio
 ita qdē q facile possint citari Et aduēte
 q glo. ibi intelligit de eodem tñtorio. s.
 eiusdem ciuitatis Secus si essent eiusdem
 prouicie et sub eodē pñde diuersarū diu-
 tatū ut ibi patet scdm q doct. tenent et
 ibi tex. uidetur expmēre dū dicit acerbū
 est creditore mittere alicui zc Sed eo cau-
 quo sunt eiusdē tñtorio puto ad hoc ut
 contra unū tm possit procedi debet pce-
 dere solēpnis excussio de psona sicut dic-
 tum est de rebus ut citetur et si nō ueni-
 rēt mittatur familia ad capiendū et du-
 cendū eū et si retulerit ipm nō posse habe-
 ri tunc pcedatur contra unū tm ita ui-
 detur colligi ex aut. e. §. si. **N**ono q
 ro utq uni conreo sit dandū tepus ad r-
 ducendū abntem sicut fideiussori Glo. te-
 net q nō h. et. i. ti. i. aut. pñte et in cor-
 pore eiusdē. §. si uero minus ydonei
 Decimo quero si ex conreis aliquis ē sol-
 uendo et pns nō potest gueniri Bzo qñq
 nō pōt gueniri ut quia minor nec habet
 tutorem uel curatore tunc si causa facie-
 di sibi dari tutorem uel curatorem esset
 opus ire alio loco uel dicant debere dari
 cū inquisitione et sic magno labore habe-
 bitur p abntē ar. cius qd nō. in aut. de
 fideiul. §. i. In glo. que incipit ibi q si
 pignus et quia sicut iminet piculū exē-
 territorii pro petendo debito ita et pro
 petendo tutore ut. s. q. peta. tu. l. cum
 a matribus qñq non pōt gueniri ppter
 defectū iuris q est penes actorez ut quia
 alter conreus tenet naturalitē tantū uel
 est restitutus uel impetrauit rescriptum
 pncipis ne posset gueniri et similia et sic
 non est ius agendi nec esse speratur tunc
 siquidē conreus a pncipio uel ab initio
 hoc sciuit uel scire debuit cessat beneficiū

diuisionis per. d. l. si tidius scdo respōso
 contrariū credo quia illud bñficiū factū
 est ad exemplū bñficii quod datur fide-
 iussori quia pro parte qua uidetur pro
 alio fideiubere pns debet aliū guenire ut
 dictum est sed fideiussori illud beneficiū
 ordinis non opeteret siue pncipalis tene-
 retur tantū naturalitē ut. ff. de fideiul.
 l. marcellus et ibi hoc expsse per dy. siue
 pncipalis sit restitutus in integrū ut. l.
 i. et. ii. C. d. fideiul. mi. et de pcura. l.
 minor siue int uenerit Bzpeū ut. ff. q. qf
 q iur. l. iii. §. si is pro quo non ob. l. si
 tidius quia aliud in beneficio diuisionis
 quod opetit fideiussori ut ibi. i. Bzo q
 potest regressū habere contra pncipalem
 et ideo est minus piculū In casu nostro
 secus ar. eius quod nō. in. l. minor d. p
 cur. et dicta. l. ii. de fideiul. mino. Sed
 si poneret in casu. l. tidius pncipalē solū
 teneri naturalitē tūc ad inuestigandū rō-
 nem pñdicta sunt uera nisi facto credito-
 ris hoc cōtingeret tunc enim secus esset
 quia tunc actionē cedere nō posset. ff. de
 admi. tu. l. si pupillus et de soluc. l. stic-
 hum. §. pen. Quandoq non pōt cōueni-
 ri de pñti sed spes esset q posset de futu-
 ro ut qd alter ex cōreis pmissit in diē uel
 sub condicione altera ps pure isto casu de
 iure autenticoz ille qui pmissit pure po-
 test statim gueniri insolidum ut insti. e.
 §. si. ff. e. l. ex duobz in pñ. quod uidet
 tenere glo. ff. de fideig. l. si plures in pñ.
 Sed glo. in hac aut. format. q. et nō sol-
 uit Dy. in. d. l. ex duobz dicit q hodie
 non pōt gueniri insolidū ppter beneficiū
 diuisionis ar. d. l. si plures in pñ. de
 fideiul. quod Cy. uidetur sequi h. forte
 cōtrariū est ueritas nam ut ego dixi tūc
 beneficiū huius autēticē habet locū cū ui-
 detur inuicē fideiubere sed ille qui pmi-
 sit pure non pōt uideri fideiubere pro eo
 qui pmissit in diē uel sub condicione ut
 l. grece. §. illud. ff. de fideiussor. **U**nde
 cimo quero An huic bñificio possit renū-
 ciari Glo. et doc. tenent q sic quia licitū
 est renūciare iuri suo per regulam genēa-
 lem et ita nō. insti. e. §. si. et in aut. e. §.
 i. Aduerte tñ q notariū dicitur in instru-
 mentis renūciāns beneficio nouarū gstitu-
 tionū de fideiussoribus et de pluribus reis
 debendi et bene dicūt Non enim est solū
 beneficiū diuisionis sed etiā aliud. s. q. fi
 at similis examinatio cē ut. s. dictuz ē
 Illud aut quod opponit de illa cōstituci-
 one debet fieri ad cautelam propē illam

oppōnez an uideat fideiubere. **D**uode
cimo quero an unus ex conreis agens te
neatur cauere rem ratam haberi Glo. t3
q non ff. so. ma. l. ii. in fi. glo. magne
quod tenent doct. in hac aut. Aduerte
tn sollicite quia licet cautio de rato non
possit peti tn tenet cauere de defendendo
debitorem si conueniretur ab uno conreo
credendi ut. l. fideiussor. §. plerumq.
in fine. ff. de le. iii. quod est notandum
Tertio pncipaliter est nō. an factum
unius pfit an noceat alteri cōreo debēdi
uel credēdi Et hoc uidendū est circa mul
ta Primo de solōne. 2º de acceptilatione
Tertio de petitiōe. §. de snia. §. de iu
reirando. Vi. de pacto. Vii. de nouati
one. Viii. de cessione. Ix. de confessiōe
X. de concessiōe. Xi. de mora. Xii. de
culpa. Xiii. de p̄s̄criptione In quolibet
illoz est uidendū tam ex parte reoz de
bendi q credendi. **P**rimo ḡ qro Vtruz
solutio facta uni ex cōreis tollat acc. al
teri et dic si solutio est facta integra tol
lit actio alterius ut. l. ii. 2. iii. in fi. ff.
co. de pac. l. si unus in p̄n. de nouac. l.
si rem. §. si duo cum sy. et hoc si solutio
sit fca sibi uel eius legitimo p̄cūri siue
negocioz gestori dic ut. l. si quis offerē
ti in fi. ff. de soluc. Si uero pars tm fue
rit soluta tunc posset dubitari Nam sic
lit. conē. p̄iudicat alteri conreo in totū
ut. i. dicam Ita etiā partis p̄ceptio ar.
i. d̄ nouac. l. iii. tamē q̄ritum est ueritas
qd̄ apparet quia p̄t soluta uni alii pōt
alia pars solui ut. l. qui hoiez. §. i. ff.
de soluc. ḡ apparet q̄ alteri non erat per
empta actio ar. l. si duo de uer. ob. et il
lud ar. q̄ partis p̄ceptio equipatur lit.
con. non ut uex in mā nostra ut pbat
ex. l. qui. x. de soluc. giūcta. l. si quis sti
pulator fuit. x. in melle co. ti. Sed ui
deamus de reis debēdi et hoc certum est
quia solutio facta ab uno de tota quāti
tate liberat alios ut dicta. l. ii. et. iii. ff.
co. sed in solutione partis ab aliquo fca
diuisione ita q̄ quilibet debz uiriliter cō
ueniri iur̄ exceptiōis pacti Vnd̄ dic aut
erunt duo rei tales qui non habēt benefi
ciū diuisionis et tunc recipiēdo solutiōz
p̄tis sue ab uno uidet̄ diuidere ita q̄ ali
os iure exceptionis pacti debeo uiriliter
guenire ut. l. si creditores. §. de pac. ff. d̄
le. i. l. si ex toto. §. i. in fi. Aut sunt ta
les qui habēt beneficiū diuisionis et tunc
aut unus solus exp̄mit q̄ solueret pro
parte sua sp̄aliter et tunc ipse solus libe

ratur p̄ eo q̄ ip̄e soluit ip̄o iure pro resi
duo ope exceptiōis ut. ff. de solu. l. i. in his
§. i. et. l. quociēs unus Et ibi de hoc p
la. de are. et in solutione. l. ex iudicato
i. iudica. sol. Ceteri remanent in solidū
obligati Aut soluit simplr̄ non exp̄mē
do p̄ sua parte et recipiēdo partē solu
tionis de rigōr̄ iuris non uideretur diui
dere et sic pro residuo possum quemlibet
in solidū conuenire Sed de equitate ille
pōt opponere beneficiū diuisionis ut sic
illa solutio p̄mo facta sibi p̄ficiat ut. l.
inter reos. §. i. ff. de fideiuss. licet enī ibi
loquatur de fideiussore Idem tamen ius
et eadē rō hodie in duobus reis habētibz
beneficiū diuisionis est ubi non habet bñ
ficiū diuisionis creditor non tenebit̄ reci
pere p̄ciū ut. l. placet. ff. fam. herc. et
l. tutor. §. lucius. ff. de usu. Si ḡ rece
pit partē uidetur ex liberalitate recipere
ut. l. fideiussor. de le. iii. et sic inducēt
pacti exceptio sed ubi habēt beneficiū di
uisionis creditor tenetur recipere ex neces
sitate ḡ recipiēdo non uidet̄ ex liberalitate
recipere ut dicta. l. fideiussor. §. si rem
et de adime. le. l. rem legatam Et hoc te
nebat **Q**uidra. **Q**uāte ex necessitate te
neatur recipere habeo tex. et glo. l. in his.
§. i. ff. de solu. et. l. iudicatū. ff. iudi.
sol. sed posset dicē q̄s est effectus huius cū
etiā p̄mo casu de eq̄tate sibi p̄ficiat Rñ
dico q̄n̄ ip̄o iure p̄ partis receptionē fit
diuilio tunc si alii postea eff. dianē nō sol
uēdo non p̄iudicat primo soluēt̄ ut. l.
cum inter. §. cum inter. ff. de solu. Sed
q̄n̄ p̄ receptionē p̄tis fit diuilio ip̄o iure
tunc illa equitas ita demū habet locum
si illo tempe quo gueniuntur ceteri sunt
soluēdo ut dicta. l. cum inter. §. i. p̄iud
dicat ḡ soluēt̄ si alii post solutionē eff. cl
antur non soluēdo **L**uxta p̄dicta q̄ro
utrum uex sit q̄ unus creditor recipiē
do partē ab uno ex reis debēdi p̄iudiciū
faciat sibi ip̄i et an alteri conreo credēdi
p̄iudicat dico q̄ ex tali parte p̄ receptio
nē inducitur parti pacti exceptio Idō co
caū quo pactum unius p̄iudicat alteri
reo credēdi eo casu p̄iudicaret talis p̄tis
p̄ceptio **S**ed̄o quero utrum acceptila
tio facta ab uno reoz credēdi alteri p̄
iudicat et facta uni ex cōreis debēdi alte
ri p̄fit Glo. uidet̄ distinguere an sint so
ci uel non ut. l. et p̄ iuliu. §. si. ff. de
accept. et. ff. de noua. l. si rem. §. si duo
in glo. sup̄ x̄. fere. ff. co. l. ii. Alia gl.
l. ii. uidet̄nr indistincte dicere q̄ unus

acceptilatio alteri preiudicat uel noceat
 ar. ff. de pact. l. si unus circa fi. i. glo.
 magne et de soluc. l. Qui homine. §. fi.
 et ibi glo. et h. est ipsa ueritas Nam ipsa
 acceptilatio facta uni conreos debendi
 prodest alteri etiam si non sit socius hoc
 expssu est. ff. de libac. lega. l. iii. §. nunc
 de effectu fac. ff. de acceptilac. l. si ex plu
 ribus ubi etiam uidetur expssu Idem dico
 q. libeatio facta ab uno reos credendi no
 cet alteri etia non socio eade rone que est
 in reis debendi cum in hoc equipent. Et
 l. ii. generalit. loquitur et quia. l. si rem. §.
 si duo eggerat possibilitate unig. ex con
 reis credendi lit. cont. et acceptilac. Sed
 per constitutione unius piudicare. alteri
 no socio ut habetur expssum in. d. l. fi
 deig. §. plurimumq. in fi. dele. iii. §. 2c
 Dico g. q. qntu ad hoc idem est accepti
 latio et solutio per. d. l. si pluribus de ac
 ceptilac. Predicta uera sunt qn nouatio
 ine ponitur sup oblone iuris ciuilis si ue
 ro iurgenti tunc de hac dicam in scda
 qone Si ergo acceptilatio e facta uni p
 parte sua tm tuc pro alia parte alii no
 pdest nec nocet ut supra dictu est de so
 lutione et uidetur casus. ff. iudica. solui
 l. si ex duobus Item quid si acceptilatio
 est facta uni in solidu hoc acto q. sibi ta
 tum non alii prodest an hoc pactu impe
 diat ad aliu porrigi effectum suu Glo.
 tenet q. sic in. d. l. et per iusturandu. §.
 si delegato ad quod facit de ib. le. l. si
 quis reum. x. alioquin Preterea hoc ui
 demus in solutione nam si unus hoc ac
 to soluit q. p oblone sua tm soluit ali
 us non liberatur ut. l. modestinus de so
 luc. ff. et ibi de hoc tenet dy. Circa hoc
 tame est pus et subtilius aduertendu qa
 passus est subtilis si bene inspiciat **U**te
 cio quero de petitione et quod petitur ab
 uno reos credendi an hoc aliis prodest et
 siquidem fuit peticio simpliciter facta ita
 q. ad lit. cont. no est p uentu tuc facta
 ab uno possit alii prodesse quo ad inter
 ruptione pscriptonis ut. i. e. l. fi. Si uo
 procelu est ad lit. cont. et tuc siquidem e
 facta lit. cont. sup toto debito uel uide
 tur uelle q. ille qui gtestatus e lit. totu
 debitu sibi poccupat adeo q. alii solui n
 pot ut. l. ex duobus. ff. eo. Sed ad i tel
 lectu illius. l. in gl. dubitat nec per doc.
 declaratur Nam idem accur. ibi loquitur
 qn non erant socii secus si essent socii q
 opy. mirabilis respectu aliax gclu. q.
 plus piudicet illi qui non est socius q. ei

qui est socius quod uidetur contra omes
 alias glo. ut supra tetigi et infra dicaz
 Alii dicunt q. unus solus egit et sucu
 buit illud licet in se sit uex tamen qntu
 ad illam. l. est diuinare dic ergo simplici
 ter uex est q. p solam cont. factam ab
 uno ex conreis credendi ille totu debitu
 sibi preoccupat siue sint socii siue non ut
 ff. dele. iii. l. fideig. §. plerumq. In fi. §.
 ubi est expssum Si uero alter ex conreis
 credendi tm petierit lit. contestari p sua
 parte pro ea parte tm sibi poccupat ut
 ff. e. l. iii. in fi. et supra dictu est in solu
 tione et acceptilatione Ex pte uero core
 os debendi si ab uno petatur utq. pfit
 creditori ad constituendu alios. i. dicam
 Sed an aliis conreis debendi prodest ut de
 toto debito petitione facta ab uno alter
 reus debendi sit liberatus tex. in. l. ii. ff.
 eo. uidetur dicere q. sic ut. ff. de iuric. l. si
 per imprudencia. §. fi. sed tex. i. ti. i. l.
 fi. dic. qrium glo. dat remedium et so.
 plures Vna est aut quis petit in iudicio
 aut extra Illa solutio notatur. ff. e. l. ii.
 que solutio est gtra casum. d. l. fi. i. ti.
 i. Alii uero dicunt q. in. l. ii. ff. e. petit
 aio nouandi q. non placet qa cum petit
 ab uno ex coreis debendi agitur contra eu
 ex sua ppria obligone sed nouatio q. fit
 p lit. cont. tunc fit cum unus gtra ali
 um inchoat et alterius noie suscipit ut
 i. de noua. l. delegari Alia so. est et illa
 cotinet ueritate q. pceptione et petitione
 facta ab uno alter liberatur ut dicta. l.
 ii. secg si petitio tm facta sit ut. l. fi. i.
 ti. i. et facit. ff. de his qui deie. uel effu.
 l. pceptione depoli. l. i. §. si apud duos
 Si uero ab uno ex reis debendi pars tm
 petitur an partis petitione uideatur esse
 facta diuisio gl. sup de pac. l. si credito
 ris uidetur dicere q. sic et in dicta. l. si p
 imprudencia. §. fi. Veritas e q. aut unu
 guenio p parte et tunc non uideor diui
 dere ut. ff. d. le. i. l. si ex toto. §. i. in fi.
 et. i. ti. i. l. reos Aut oms p parte con
 uenio et uideor diuidere ut. i. ti. i. l. libe
 rum Intelligo aut de petitione q. fit lit.
 cont. ut patet in dicta. l. libex Sed qd
 si unus reos credendi reus fuit gtumax
 ppter qd sit missus in possessione ex p
 mo decreto an ex h. uideatur sibi debitum
 poccupasse cum hic interuenerit lit. co
 tes. cogites Item quid si post lit. con.
 ab uno instancia petit an remanebit co
 munis actio utrisq. reos credendi qd ui
 detur qa pempta instacia pimitur lit.

cont. et ois eius effectus ut. l. cum lite
mortua. ff. iudi. sol. facit glo. l. ii. s. d.
fruc. et lit. expens. in pma glo. Contra
riū credo Nam uex est q instancia per
empta pimitur lit. cont. et ois eius ef
fectus. l. non dum pfectus sed pficiēdo
in futurū. l. snia secuta Effectus autē
iam cōsumatus et pfectus non interrū
pitur pscriptioe triēni uel uiciū litigi
oli pempta instancia ut nō. s. de iudic.
l. pperandū. s. sed et si quis in glo. que
incipit. i. non teneatur Nec ob. alia gl.
de fruc. et lit. expens. l. ii. qā illa non
dicit uex sed iste effectus est iam consu
matus al. pfectus et acquisitus p lit. cō
tel. g. 2c. Sed an p lit. con. factaz corā
arbitro unus ex conreis credēdi gsolidet
sibi totum debitum dico q non ut. l. si
duo. ff. d. arbit. Nam ibi sententiam la
ta contra unū impedit aliū agere qui
socius non est sed si p lit. cont. sibi poc
cupasset alter oīno repelleretur et hoc p
cedit de iure antiquo hodie secus in arbi
tro assūpto sine pena ut. l. cum āna. s.
pe. sup. de arbit. **Q**uarto qro de snia
et hoc pmo an lata snia p uno ex greis
debendi alii pfit contestatio qā dic aut
snia est lata sup facto quasi non debitū
sit uel quasi non fuerit gctum aut super
iure et in psona unius qā nō potuit ob
ligāe Aut dubitat pmo casu indistincte
snia lata pro uno alteri pdest siue sint
socii siue nō et hoc ar. l. dicentiū q snia
lata pro fideiussore pdest principali licz
fideiussor non intercesserit ut. l. duobus
s. a fideiussore. ff. de iureiuran. ff. de fi
iuss. l. amissi ruina. s. i. Scdo calu aut
quasi psona ipso iure non teneatur et nō
prodest alteri quia non sunt duo rei ar.
l. si ex duobus in pñ. ff. e. Aut quasi te
neatur lata est snia sed tamen tutus est
aliqua exceptione psonali uel tenebitur
saltem naturaliter uel qā non probauit
creditor et tunc aut sūt socii et tunc ab
solutoria pro uno lata prodest alii aut
non sunt socii et tunc nō prodest ar. ff.
rem ra. ha. l. i. facit. l. si duo. ff. de arbit.
Et sic intelligit quod nō. la. de are. ff.
eo. l. ii. ubi uita tetigit Aut dubitat et
tunc in dubio uidetur lata absolutoria
quia creditor non pbauit ut recte inspi
ciēdo colligit in. l. iul. in prin. ff. de cō
di. inde. et. l. pcur. ad exhibendū. ff. rem
ra. ha. et de exceptioe rei iudi. l. et an eā
dem. s. i. licet aliud sit in iureiuran. ut
in pxi. q. dicaz **S**cdo est uidēdū utrū

snia lata gdepnatoria cōtra unū ex reis
debendi alteri puidet Et dico indistinc
te q non ut colligit in. l. si. i. ti. i. ubi
snia lata contra unū non mandat execu
tioni contra aliū licet contra eum rema
neant integre actiones et sic est opus no
uo pcessu et sic absolute Quandoq. alii
pdest gdepnatoria nunq. nocz simile. ff.
si serui uen. l. loci corpus. s. si fūdus et
l. si de cōi. e. ti. **T**ertio uidēdū est de
reis credendi et hoc indistincte dico q la
ta p uno snia siue contra unū indistincte
nocet aliis Nam cum litis cont. etiā p
occupauerit debitum ille agēs siue sit so
cius siue non ut. l. fide gmissa. s. plerū
q. ff. de le. iii. et. l. si duobus. ff. e. ti. g.
2c. Dices tu illud est gtra casū. l. si duo
ff. de arbit. ubi snia lata cōtra unū de cō
reis credendi nocet aliis ita demū si socii
est Sed ibi dico ex snia arbitri loqui ex
qua nulla oritur actio ut. s. de arbit. l.
i. et lit. con. facta coram arbitro nō ha
bet illū effectum de quo dixi. s. pxi. q.
sed solū oritur ius quod est ex gpromis
so de quo dicem. i. in. vii. q. **Q**uinto
ex ordine qro de iureiuran. et hoc uidet
quodamō idem dicendū qā in snia Na
primo uidēdū est de iuramento delato
uni ex conreis debēdi qui iurauit se nō
teneri an alteri pfit et dic aut iuramētū
sit factum sup facto quasi non debitū
et indistincte pdest alteri siue sint socii si
ue non ar. d. l. ex duobus de iureiuran.
et ibi nō. Aut dubitat utrum sit delatū
sup facto aut sup iure et in dubio uide
tur delatum mere sup facto et non sup
iure ut. l. si. quaz. rax. acc. non da. s.
fideiussor Et si dicis qre secus i snia ubi
habet uim solōis ubi non uidet iudicatū
luper facto ut. s. pxi. q. dictū est **H**yo.
q iuramentū habet uim solōis qd lccg
est in snia qd uidet de mēte illaz glo.
all. s. Scdo circa hoc est uidēdū qd si
unus ex reis debēdi alteri reculerit iuriu
raudū an cōreo noceat dico q non sicut
supra dixi in. l. iii. s. pe. ff. de iureiur.
et. l. nam et postea. s. si. cum. l. le. co.
ti. Istud est uex quantū ad actionē que
oritur ex iureiuran. sed qntum ad pscp
tionis interruptionē alteri nocet ut ca. l.
s. si. iūcta. l. nam et postea. s. si is qui
p tempali **T**ertio circa hoc est uiden
dum de iureiuran. delato ab uno ex con
reis credēdi utrum alteri noceat et dico
q non alteri indistincte siue sint socii siue
non Nam cum iuramentū habeat uim

lit cont. ut dicto. §. si is qui p. tēpali
et per cont. unius alteri p. iudicat ut est
dictum. §. i. dicta. l. fidei missa. §. ple
rumq. §. 2c. sic loquitur. l. duobus in p. n.
ff. de iureiuran. et glo. hoc sentit q. hoc
distinguit siue sint socii siue non et male
Sexto q. de pacto et primo an pac
tū factum unū ex reis debēdi p. sit alteri
Et cōis opī. doct. est q. pactum unig. p.
sit alteri si sunt socii al. secus ita nō. ff.
de pactis. l. idem in duobus et tex. uide
tur. ff. e. l. eadē. §. i. et de arbi. l. si duo
de lib. lega. l. iii. §. nunc de effectu Sed
certe tex. in dicta. l. i. §. i. uidet regere
duo. l. q. sint socii et q. cōis culpa inter
ueniat Item glo. in. §. nunc de effectu
uidetur sentire idem q. nō sunt socii
Vnde p. isto passu declarādo p. mo opor
tet uidere qualiter intelligatur illud q. a
iur. dicunt q. sunt socii uel non de qua
societate intelligatur hoc et in hoc sunt
multe glo. Vna est. ff. ad uelley. l. si uir
uxori. §. si. in magna glo. que dicit q.
licet cōiter cōtrahant et in cōis usus ac
cipiant non tamē dicunt socii Alia glo.
sella ibidē sequens dicit q. ita demū sūt
socii si hoc est actum al. secus Alia gl.
est in. l. si duo. ff. si quis cau. que dicit q.
sūt socii siue sint socii omniū bonorū ul
eiusdem obligatiōis Certe inquantū iste
glo. p. dicte intelligunt de sociis omniū
bonorū bene intelligūt sed inquantū di
cunt de societate ciuile lēis ul obligōis
eiusdem nō est bene dictum Et ē casus in
l. si quis unū. ff. rem ra. ha. Sed bene de
bes intelligere hoc actō q. omē gmodum
et incōmodum pueniens ex illa lite uel
obligōe sit cōet tunc uere sūt socii ut
ff. pro soc. l. unus ex sociis in p. n. Ita
tenet Iac. d. are. in eadē. l. §. si. et. ff.
e. l. duo rei Hoc p. misso dico q. pactum
factū unū ex reis prodest alteri si et in q. n
tum gēinz interesse eius cui pactū factū
est scdm secundā lēit. ibi positam. ff. de
pactis. l. et hīdī. §. si. et hoc siue sint so
cii siue non Declaro p. mo in non sociis ē
factū pactum de non petendo si alter cō
uentus est et ab eo exactū est ipe habet re
gressum contra eum cui pactum factū
est in totū quia forte tota pecunia ad eū
peruenit uel in parte si pars pecunie rā
peruenit eatenus sibi pactū proderit qua
tenus eius interesset cui pactū factum ē
Et ita tenet glo. in. d. l. iii. §. nunc de
effectu de lib. le. Si sunt socii tunc idem
quia si alter quentus esset hīturus regrei

sū contra aliūz per actionē pro socio ut
pactū quod factū est sit cōet et p. sit ut q.
secus si ex p. pria culpa gueniretur et hī ē
q. dicit tex. in. d. l. eadē. §. si. ff. eo.
Ibi si sint socii et cōis culpa interueniret
q. d. secus si ex p. pria culpa gueniantur
Ad unū tñ est aduertendū q. eo cau quo
si socius habet contra sociū regressū siue
habiturus est tūc pactū factū unū p. dest
alteri in solutōne Et in hoc differt a non
sociis **A**d cuius intelligenciā pono exē
plum Sunt duo socii in. xx. facio pactū
unū certe aliū cōuenire non potero in. x.
quia si ille solueret g. n. q. repeteret a socio
cui est factū pactū et eodē modo si unū
nūmum uel denariū peterem illius p. tem
i. peteret ipe que solueretur a socio cui fe
ci pactum Et ideo quia non pōt taliter
guenire quin inquietetur ille cui pactū
factū est ideo sibi insolidū pactū p. dest
et hoc uult dicere tex. si bene aduertatur
ff. d. arbi. l. si duo in p. n. prout loquitur
in duobus reis debēdi fac. ff. si quis cau.
ē. l. si duo in p. n. cum ibi nō. Sed contra
p. dicta uidetur. l. si ex duobus in p. n. ff.
de nego. ge. que cōtradicit in duobus p.
mo quia diminutio unius ex sociis non
prodest aliis secus in pacto sed certe licz
ibi sint socii non tñ essent conrei quia q.
libet tenebatur pro parte sua tñ actio de
bet oriri sed si loqmur cum essent insoli
dum conrei obligati et socii et ideo pac
tum unū factū simplicitē solidaz actionē
et obligōnem respicit cum in solidū tene
antur et ideo aliū prodest quia alterius i
terest quia insolidū tenebantur ut dictū
est sed si poneret pactū factum esse pro
parte tantum eius cui pactū factum est
tunc factor q. alii non proficeret quia es
set eadē rō que est in. d. l. ex duobus 2.
ob. ad aliud quod dixi quia etiā si aliq.
pro pte dimidia gueniat habz regres
sum contra eum cui pactū factū est q.
hoc uidetur contra. l. si ex duobus et q.
ibi nō. in ultima glo. Sed certe gl. illig
l. dicit q. illa lex non pōt habere locū in
sociis omniū bonorū Et ideo in q. n. tum
hic loquimur in sociis omniū bonorū il
la. l. non ob. sed in q. n. tum loqmur in so
ciis eiusdem obligōis illa. l. cōtradicit
sed forte illa glo. ibi non bene dicit quia
tex. dicit q. ille qui prohibuit non debu
it dāpnū pati ex persona alterius nō au
tem dicit q. ex p. sōna alterius lucret sed
si aliq. cōicaret sibi lucrū pueniens ex ge
stione et illud solum quod gestor non re

cuparet iam scdus lucraret sed posito q
illa glo. uerq. dicat Ryo q. ibi prohibicio
habz uim solutionis pro parte phibetis
tantum Hic uero pactu factu uim solu
tionis non habet ut nō. in. l. si unus. §.
generaliter. ff. de pact. ideoq. nichil pro
sua parte soluiffe uidetur ille cui pactu
factum est cū alter cōuentus ab eo recup
aret Habemus g. ex p̄dictis q. qñq. sunt
socii non conrei et loqetur glo. l. iiii. §.
nunc de effectu de lib. lega. ut sup̄ dixi
Quandoq. sūt socii et conrei et tunc aut
pactum fit uni pro parte sua tantuz et
alius pōt pro parte sua ueniri ar. d. l.
si ex duobus Aut fit simplici et dic ut
supra dixi. **S**ed quero que est rō diuersi
tatis inter pactum et acceptilationē Rō
patet q. acceptilatio uim solutionis ha
bet Itēz que est rō quare aliter distingui
tur in s̄nia et in iurūran. et aliē in pac
to Dico q. est rō quia s̄nia et iuramētū
declariant debitū nō subesse secus in pac
to Itēz iuramentū uim solutionis hz ut
dixi Vidimus an pactuz factum reo de
bendi profit alii **S**ed quero an factum
ab uno noccat alteri Dico q. qñtū ad in
terruptionē p̄scriptionis alteri nocet ut
i. e. l. si. quo ad alia nō reperio qd. debe
at nocere g. 2c. ut. l. si unus. §. ante oīa
de pactis. **S**up̄est ut uideamus de reis
credendi an pactū unius profit uel noce
at alteri Ad hoc est aduertenduz quia q̄
dam sunt pacta que p̄stinam obligōnez
non perimūt totalitē ut pactum de non
petendo Item pactū de ḡstituta pecunia
ut. l. Item illa. §. si. ff. d. consti. pecu.
Quedam sunt pacta que licet obligōnez
totaliter p̄miant tamē reliquie remanēt
ut nouatio nam illa noua obligō p̄sone
loco constituitur Et ista duo genera pac
toz quātum ad p̄positum uidentur es
se eiūsdē nature et uidetur q. unius pac
tum alteri non noccat ut. ff. d. pact. l. si
unus in p̄n. In ḡriuz uidet q. noccat ut
ff. de pact. l. si unus in p̄n. d. consti. pe
cu. l. Idē est de nouac. l. si rem. §. si duo
glo. In. d. l. si unus ponit quādam so
lutiones que continent meram diuinatio
nem sed in. d. §. si duo ponit alias so. i
ter q̄s ponit hāc aut sūt socii et tūc pac
tum unius et nouatio nocet alii Ita loq
tur. §. si duo aut non sunt socii et tunc
non nocet et ita loquitur. l. si unq. i p̄n.
et ita tenet dy. Sed ista so. est cōtra casū
l. si unus in p̄n. ubi exp̄sse dicitur in so
ciis Sed glo. nititur respondere sed non

potest euadi sine magna uiolēda Vide
Guy. de cu. qui dicit cōtrariū Aut sūt
socii et pactū unius alteri non nocet idē
in nouatione ut. d. l. si unq. in p̄n. Aut
non sunt socii et tūc pactū unius uel no
uatio alteri nocet ut. d. §. si duo rō hq. l.
est quia qñ sunt socii debitū est cōe Vñ
unus non pōt pacisci in p̄iudiciū alēz
Sed qñ nō sunt socii debitū est cōp. pro
prium et unq. pōt facere q̄cqd. ipse uult
nec in aliquo alteri tenet pro hoc ē. tex.
ff. de falsis. l. falsi hoc ob. in p̄n. Itē illd.
idem tenet Iac. de bel. in corpore aut. de
duobus reis et illam opy. puto uerā do
tibi glo. que dicit hanc fuisse opy. azo.
ff. co. l. ex duobz licet ipse azo. aliter dix
erit dic ergo sic et laicius Aut sunt duo
rei credendi ex causa honorosa quia mu
tua uerunt uel uendiderūt uel alio simili
modo Aut sunt duo rei credendi ut ex
causa mere lucratiua utpura ex cā lega
ti uel donationis p̄mo casu pactū unig
non nocet quia debitū est cuiusq. p̄puz
sed magis cōe si pecunia ab utroq. cōit
processit Casus est in. l. si unus in p̄n.
put gl. intelligit ibi in societate non g
uenit ut ibi nō. et nō. i. dicto. §. si duo
Factor tñ q. si pecunia ab uno tm̄ p̄fec
ta esset quod pactū unius alteri noceret
quia uere debitū est suū p̄pūm ut. ff. ad
mac. l. i. §. iulianq. §. nō solū et. §. se. Se
cūdo casu dic aut sunt socii aut nō ut
s. dixi et scdm p̄dictaz distinctionē dy.
intelligit. ff. ad uell. l. q. uis. §. quāq. et
quod ibi nō. in glo. sed hoc uidetur q. l.
si duo. ff. de arbi. §. 3. statim apparebit So.
est aliud genus pactoꝝ per quod p̄ma
obligō nullo modo p̄imitur §. 3. persona
paciscentis obligatur ad penā si petatur
nam si arbiter metuit non petere ius pri
mū non remanet inconcussū sine aliquo
exceptōis obstaculo ut. l. i. §. de arbi.
sed petens cadit in penā isto casu si unq.
ex reis credendi q̄promissū fecit et iussq.
ē nō petere altero petēte incidit in penā
si socii sunt alias secus ut dicta. l. si duo
Dicetis uos que est rō q. hic factum eig
qui socius est magis p̄iudicat q. si nō es
set socius et supra p̄xime dicebat ḡriuz
in pacto Ryo ille qui q̄promisit non fuit
in culpa gessit enim cōia negocia ea dili
gēcia qua gerebat sua ut. l. locus socio
ff. p̄soc. Ideo si alius socius petat quic
quid exigret deberet ei q̄promittēti cōi
care et sic si petit noie eius uidet peti. i.
ad eius utilitatē merito i penam incidit

Et hoc dicit tex. in dicta. l. si duo Sed i
 pacto potest culpa pacis ceteri imputari cur
 debitor liberavit Ideo alius socius pote
 rit pro parte sua agere nec repellitur pacti
 exceptione quia illud quod exigitur deberet
 cōicare pacis ceteri dico quod obstat pacti ex
 ceptio per dictam. l. si duo in prin. si quis
 cauē. et ibi nō. ubi est casus et ista sunt
 subtilia et de mēte iuris pcedunt. **S**ep
 timo quero de nouac. et pmo. de reis de
 bendi et tunc dic aut unus paciscit aīo
 nō nouandi et liberandi aliū et tunc nō
 est dubiū quod alteri pdest quia hoc posset
 quilibet extraneus ut. l. stichum. §. si.
 ff. de nouac. et de soluē. l. si debitor tuus
 Aut unus paciscit aīo nouandi obligor
 qua ipse tū tenetur hoc acto pāse quod ad
 aliū non porrigeret et tunc alius non li
 beratur quia idem cōtingit in solutione
 ut. ff. manda. l. pāp. et de soluē. l. mo
 destinus et ibi nō. p. dy. Item in accepti
 latē. Idem cōtingit ut. §. dictum ē Aut
 simpliciter aīo nouandi paciscitur et tūc
 dico quod uterque liberatur ut. ff. ad uelley.
 l. si p uno et nō. eo. ti. l. q. uis. §. qmā
 in pluribus reis credendi refert an si unus
 stipuletur aīo nouandi et tunc alteri no
 ceat ut sup. pxi. q. dictum est S3 unū
 posset dubitari quare acceptilatio unius
 pdest indistincte et nocet alteri sed in no
 uatione distinguitur cum nouatio hēat
 uim solutionis sicut acceptilatio ut. l. si
 rem de noua. super hoc cogita tu pfecte
 Sed pone quod erant duo rei credēdi ex con
 tractu iurgenciū unus liberat eum per
 acceptilationē et aquilianam stipulōm
 an alteri reo p iudicat et dico quod si stipulō
 nouat nō p iudicat scdm ea que dca sūt
 Item acceptilatio in eo quod p nouationem
 non pimitur ualeat iure pacti nō iure ac
 ceptilationis ut. ff. d. acceptilat. l. accep
 tilatio sed pactum non p iudicat simplr
 ut supra dictum est §. 2c. Est §. in qōne
 an hoc pactum quod ex acceptilatiōe resul
 tat habeat eam uim quā haberet uera ac
 ceptilatio in p iudiciū rei et uidetur quod sic
 ut. l. et p iusiurandū. §. et si fideiussori
 de acceptilat. Contrariū dico p dictam
 l. si acceptilat. ff. de acceptilat. et p. l. si
 unus. §. pe. ff. de pact. non ob. §. fide
 iussori quia ibi fideiussor tenebatur xobis
 quia tamē aliter teneri non posset ideo i
 eius psona ualuit acceptilatio Nam me
 rito porrigit ad eum licet teneatur sed
 hic pro illa parte quā remanet innouata in
 nullius psona ualuit iure acceptilatiōis

Sed quid est de nouatione que fit per de
 legationē Rñdeo siue unus ex reis credē
 di delegauerit siue unus ex reis fuerit de
 legatus dico idem p oīa quod est in ue
 ra acceptilatione et solōe ut. l. si rem. §.
 si duo. ff. de nouac. soluit enim qui dele
 gat ut. ff. ad uelley. l. q. uis. §. interdū
 ff. manda. l. inter cās. §. abesse Item per
 hanc delegationē liberatur quis a credi
 tore totaliter sicut ille qui soluit et cui
 acceptilatum sit nec potest uti exceptiōe
 contra eum qui delegatus est ut. l. doli
 exceptio. ff. de nouac. sed de nouatione
 qñ paciscitur eidem cui primo tenebat
 hoc non contingit facit de nouac. l. aliā
 et. l. si id quod in prin. et. §. si. **O**cta
 uo quero de cessione circa quod dic aut
 cessio fit reo debēdi contra quē fit co sci
 ente et tunc idem quod in delegat. dictū
 est ut dicta. l. si rem. §. si. ibi uel cui cu
 ra ipa scdm unū intellectum aut eo nō
 sciente et tunc aut fit suo coreo et ipse
 coreus cui ceditur ipa cessione est libera
 tus casus ē singularis. ff. de le. ii. l. qui
 duos de lib. lega. l. si is q duos Aut fit
 cessio cōrio et tunc quō hic est duplex cō
 sideranda Primo ex parte reor credēdi
 ut si unus cedit actionē sine alio ille cessi
 onarius est loco cedētis et sic inter cetera
 locus erit iure poccupationis et solutio
 nem recipietis sicut dicit. l. q. ipis et. l.
 hominem de re. iur. et. l. si cor. numero
 in fi. ff. de procur. Secdo ex parte reor
 debēdi ut si contra unū fiat cessio alter
 non liberatur sicut nec petitiōe facta nec
 pcurē constituto ut. i. ti. i. l. si. tamen
 li cedens exigeret ab eo contra quē nō est
 facta cessio onerat se qm facto eius alius
 cōtra quē facta est cessio liberatur ut. l.
 si is qō dele. ii. **N**ono qro de confessi
 one. l. an unius confessio pōt alii uel no
 ceat circa reos debēdi et dic quod unius cō
 fessio potest alteri nocere quo ad interrup
 tiōē pscriptiōis ut. i. e. l. si. prodessie
 autē non potest et sic neq petitiō neq se
 tentia condēpnatoria ut supra dictum
 est Circa reos credēdi dic aut unus ex re
 is credendi exigit cōfessionē a reo debēdi
 Aut ipse reus confessionē facit ad sui li
 berationē primo casu siqdem in iudicio
 tunc alteri debet nocere Cum enim gsel
 sio habet uim snie ut supra de confel. l.
 i. et appropat sibi totum debitū multo
 magis quod appropet per lig. cont. Si exē
 iudiciū tunc alteri coreo nichil p iudicat
 cum talis confessio solam pbatōne in

tuam actionē ut reus teneatur ad inter
 ruptionē quia idem esset in quolibet ex
 traneo interpellante ut ff. de usuris. l. si
 quis solōis et quod ibi nō. et de x. ob.
 l. qui seruū. §. nūc uideamus Item iux
 ta p̄dicta quero pone q̄ creditor primo
 fuit in mora uno ex duobus reis offerēte
 Scdō creditor interpellauit aliū reum q̄
 non obtulit an per hoc uideatur purga
 ta mora creditoris quo ad primū dico
 non ut. l. mora. ii. respōso. ff. de x. ob.
 Duodecimo quero de culpa an culpa u
 nius alteri noceat Circa quod dic q̄ aut
 duo rei constituūtur in contractu i quo
 obligatio gmittitur rōne culpe ad inter
 esse et tunc unius culpa alteri nocet et u
 nius ex facto alterius tenetur ut supra
 loca. l. si diuersa et. ff. loca. l. cum appa
 rebit et. ff. eo. l. i. §. i. Aut cōstituūtur
 duo rei ad aliquaz spēm et statim gmit
 titur obligatio sed rōe culpe ppetuatur
 quia de interitu tenetur et tunc idem
 dic ut supra dictum est in mora ut. ff.
 eo. l. pe. et ibi casus scdm unam lecturā
 p̄dicta uera sunt nisi culpa esset gmissa
 in his de quibus spālter dictum est sup̄
 quia tunc dic ut sup̄ dixi **Xiii.** quero
 de resissione Vtrum resissio facta in p̄sōa
 unius cum omēs essent liberati alteri no
 ceat ut puta duo rei erant liberati ista li
 beratio in p̄sōa unius rescinditur utq̄
 alteri noceat dic **Aut** liberatio rescindit̄
 in p̄sōa eius cui principaliter facta est
 et alteri nocet ut. ff. ad uelley. l. p. uno
 Et de his que infra credi. l. si. circa prin
 cipiū Idem si ab inicio i eius p̄sōa ip̄o
 iure non ualuit ut. l. si sp̄sūs. §. i. ff.
 de donac. inter ui. et ux. p̄dicta puto
 uera nisi ille actus per quē liberatio con
 tingit dolo creditoris intercessit ar. l. ti
 cius. ff. de fideiuss. et de soluc. l. qui res
 in prin. Si uero resissio contingit circa
 p̄sōnam illius ad quē liberatio porrigit̄
 per quandā gsequentia tunc aliis nō no
 cet ut dicta. l. si sp̄sūs. §. i. et. ff. de li
 be. le. l. si is qui duos et ibi nō **Xiiii.**
 quero et ultimo generaliter de qualibet
 exceptiōe Vtrum exceptio cōpetens uni
 ex duobus reis debendi porrigat̄ ad aliū
 de exceptionibus loquor de quibus sup̄
 non est dictum spālter et dic aut excep
 tio est mere p̄sonalis et tunc ad aliū
 non porrigitur sicut neq̄ ad fideiussorē
 ut. ff. de except. l. exceptiones cum sy.
 Aut sunt alie exceptiōes que ad fideiuf
 sorem porrigunt̄ et tūc aut fuerit color

questus quia in ueritate fideiussor erat
 cōreus et ad eum non porrigit̄ ut. l. sed
 et si mulier. §. i. ff. ad uelley. Aut non
 fit questus color et tunc aut erant socii
 et tunc unius exceptio porrigit̄ ad aliū
 ut. ff. eo. l. si duo rei Aut non erant so
 ci et tunc siqdem obligauerunt se ex cā
 onerosa quia mutuo acceperunt et tunc
 eatenus cōpetit exceptio alteri quatenus
 ad eum cuius exceptio sine dubio gpetit
 puenit de pecunia ut dicta. l. sed si mu
 lier. §. item duos ad macē. Si uero obli
 gauerunt se ex mera liberalitate tunc ex
 ceptio uni cōpetēs alteri non prodest
 si non sint socii ut. l. si duo. ff. eo. et. l. si
 ex duobus. §. i. **Quarto** principaliter
 est uidendū qualiter uni contra aliū suc
 curratur primo circa duos reos debendi
 Ad quod inuestigandū primo uidendū
 est an uideant̄ inuicē fideiubere **Ista** q̄
 tangitur hic et. ff. eo. in multis locis et
 in. l. uir uxori. ff. ad uell. et de fideiuf.
 l. meuius et fuit magna gtrouisia olim
 et hodie mar. tenet q̄ uideantur inuicē
 fideiubere Io. contra glo. q̄ nō uideant̄
 fideiubere nisi sint socii Azo. distinguē
 ut plene nō. in dicta. l. uir uxori et ibi
 gl. tenet opi. Azo. et in autē. eo. in p̄n.
 Sed glo. hic tenet opi. Io. **Sed** cōtra
 omēs opi. opponit̄ sic fideiussor non ob
 ligatur nisi uerbis ut. i. ti. i. l. blanditg
 et. ff. de uer. obli. l. v. §. sat̄ acceptē. et
 ff. manda. l. hereditatē. §. si. Sz duo rei
 possunt etiā constitui re ut. i. eo. l. p̄p̄t
 et. ff. c. l. i. ergo non uident̄ inuicē fide
 iubere Dy. tenet opy. Azo. Ad illam
 opi. respondet q̄ ista non cōcludit in fi
 deiussore expresso secus in tacito Pe. et
 la. de are. et Cy. sequēdo eos dicunt q̄
 duo rei nullatenus inuicē uident̄ fidei
 ubere Nam in duobus reis quilibet debet
 obligari insolidū ut principalis nec attē
 ditur ad quem pecunia puenit ut. i. c.
 l. p̄p̄t. s. si cer. pe. l. si non singuli Sed
 scdm eos qui dicunt eos inuicē fideiube
 re hoc non esset ergo 2c. Pretēa non repit̄
 q̄ de iure. ff. et. C. duo rei habeant bene
 ficiū diuisiōis sed si essent inuicē fideiuf
 sores haberēt beneficiū diuisionis **Item**
 hoc nulla lege cauetur q̄ uideant̄ inuicē
 fideiubere ergo 2c. Et i hoc residet **Cy.**
 hic licet per multa uerba Vides ḡ q̄ ex
 dictis omnibus nullam habes claritatem
 Quid ḡ dicemus Iac. de bel. disputauit
 hanc q̄em et posuit eam in autē. e. et
 melius attingit ueritatē q̄ alius tamen

multū obscure loquitur. **D**ic tu ergo
clarius et melius. Ad declarationē huius
materie debes scire q̄ ex fideiussione orit̄
duplex obligō. Vna qua fideiussor obli-
gatur creditori et illa temp̄ contrahitur
uerbis ut dictum est et talis habz semp̄
beneficiū de fideiussor. ut. i. ci. i. autem.
p̄sente nec eget beneficio huius autem.
de duobz reis. Et iste est p̄prie fideiussor
respectu creditoris. Est et alia obligatio
que cōtrahitur inter reum et fideiussorē
et ista contrahitur consensu. Nam reus
uideatur mandare fideiussori q̄ soluat ut
l. indebitam. ff. de condi. inde. et de hoc
loquitur ti. mandati et illo modo consi-
deratur fideiussor respectu ip̄ius credito-
ris. Item fideiussor potest accipi stricte q̄
aliene obligationi accedit ut. ff. de fide-
iuss. l. i. et l. fideiussor. §. fideiussor. Pōt
etiā accipi fideiussor large ut oīs q̄ obli-
gat̄ p̄ illo negotio qd̄ ad aliū spectat nō
ad se et hoc mō sumitur in ti. ad uelley
ut supra ad uelley. l. i. Si ergo queritur
an duo rei uideant̄ inuicē fideiubere dic
aut tu queris an uideantur fideiubere i
uicem respectu creditoris et dico q̄ sic i
duobus casibz tm̄. s. si hoc actum est ex
presse ut. ff. eo. l. reos. Vel si est color q̄si-
tus ut. ff. ad mace. l. sed et iul. §. i. Et
in istis casibz habent beneficiū de fideiuss.
Nec esset necessariū beneficiū de duobus
reis extra istos duos casus non uidetur
fideiubere respectu creditoris h̄ dicit gl.
in dicta. l. sed et iul. §. i. et hoc modo
intelligēdo dicunt uerz̄ ultramō. Aut
tu queris utrum uideatur inuicē fidei-
ubere quo ad actionē dandam inter eos et
assumēdo fideiussione large et tunc aut
duo rei sunt constituti ex mera liberali-
tate et tunc uerz̄ dicit lo. q̄ uident̄ inui-
cem fideiubere si socii sint non al. ut. l.
in. l. fal. hoc obserua. ff. ad. l. falc. aut
non ex mera liberalitate uel q̄a unus ro-
gauit alterū ut puta quia pecuniaz quā
repperūt p̄miserūt et tunc est uera opi-
azo. q̄ eatenus uideant̄ fideiubere alter
pro altero quatenus negociū in ueritate
ad aliūz spectat ut dicta. l. uir uxori et
ibi nō. ff. ad uelley. et de i rem uerso. l.
si pro patre. §. si. et ad mace. l. sed iul.
§. si inter duos. Et istis casibz non habe-
ret beneficiū de fideiussor. sed beneficiū de
duobz reis quod expresse inducit isto ca-
su qn̄ talis alterna fideiussio introducit̄
ut dixi. s. in. ii. q. principali. Et p̄dicta
uera in duobus reis qn̄ obligant̄ exp̄sse

sed in illis qui obligant̄ tacite ut plures
tutores. Illi licet non sint p̄prie fideiussor-
es tamē quenebant̄ iure ciuili antiquo
exemplo fideiussorū ut. l. i. §. nunc tra-
ctemus de tutel. et rō. distra. Ex his ap-
paret tibi ueritas huius materie. Scdo
quero q̄a i hac lege in tex. dicitur q̄ si
unus soluit repetet. Quero qua actione
repetet et an hoc indistincte sit uerz̄ q̄
quid dicatur hec sit ueritas. Aut duo rei
obligant̄ ex mera liberalitate et tūc aut
sunt socii et unus soluēdo repetit ab al-
tero socio actione p̄ socio. Aut non sūt
socii et tunc nullo mō repetit ut in dca
l. in. l. falc. hoc obseruandū. Aut nō ob-
ligauerunt se ex mera liberalitate et tūc
aut totum negociū p̄tinet ad soluentem
puta tota pecunia p̄uenit ad eū uel alio
modo et iste nil repetit. Aut negociū p̄-
tinet ad aliū et tunc ab eo repetitur cate-
nus quatenus ad eum p̄tinet et sic in to-
tum uel in partē ut hic et. ff. de exerci.
l. nec quiq̄ et de insti. l. habebat. §. si. et
l. se. **S**ed qua actione agat hic est adū-
tendū. Aut plures obligauerunt se ex p̄-
pria cōuentione et sic unus uice alterius
presente altero et tunc habet locum acc̄.
mandati ut. ff. manda. l. si remuneradi.
§. si passus et. l. qui patitur et de uer-
ob. l. iul. §. i. Aut unus obligat̄ altero
absente et potest ḡr̄gere ut dixi supra
in. q. p̄cedenti principali in. viii. q. et se-
quentibus q̄o. et tunc aut sunt socii et
repetit unus ab altero acc̄. pro socio ut
dicta. l. nec quiq̄. Aut non sunt socii
et tunc aut non habebant beneficiū diui-
sionis et sic negociū nō poterat expediri
pro parte et tunc aut debitum fuit con-
tractum rōe alicuius rei corporalis ita q̄
cadit in iudiciū cōi diuidendo et tunc
repetit acc̄. cōi diuidūdo ut dicta. l. ha-
bebat. §. si. Aut fuit contractum debi-
tum simpliciter ut quia pecuniaz accep-
tam diuiserunt et quilibet quertit in su-
os usus et tunc habet locum cōditio ex
hac. l. cum non sit cautum quo noīe ac-
tionis agatur. Si uero habebat beneficiū
diuisionis et sic negociū poterat expediri
p̄ parte tunc habet locum actio negoci-
orū gestorū et hoc modo potest intelligi
hec glo. ar. l. si coēs. ff. de negoci. ge. et
ff. fam. herc. l. heredem. §. item si unus
cum sy. Et scdm̄ illam distinctionē de-
bet intelligi. l. si rem. s. si cer. per. et qd̄
nō. s. loca. l. si diuisa. **T**ertio quō qd̄
in pluribus tutoribus curatoribus et ad

171

ministratores ciuitatis si unus soluerit
qualiter petet alter ab altero dic ut nō.
plen in .l. i. §. nunc tractemus .ff. de tu
te .et rō .distra .et supra de transac .l. i.
et .ff. de nego .ge .l. ex facto et ad mū .
l. impator in fi .cum se . **Q**uarto qro
quid in pluribus depositariis uel comoda
tariis qui in obligatione sedaria que cō
trahitur rōe doli uel culpe tenent tanq
duo rei lac .de bel .dicte q unus soluens
nullam habet actionē nisi sibi cedatur ut
l. unde q .ff. como . Ratio est q .l. cau
tum non repitur Contrariū dico .s. q i
his sit sicut in pluribus tutoribus quibz
equipantur in hoc ut .ff. de posi .l. i. §.
si apud duos ibi dum dicte exceptio du
orū tutorū 2c . **Q**uinto quero pone q
unus ex duobus reis suo iuramento libe
at aliū an ab alio poterit repetere pinde
ac si soluiſſet uidetur q sic quia iuramē
tum habet uim solutionis Contrariū di
cit glo .et bene de iureiuran .l. duobus .
§. a fideiussore .ff. et dic ut ibi **S**exto
qro an ille cui facta est acceptilatio pos
sit ab alio qui in gsequentia est liberatus
repetere sicut si soluiſſet et uidetur q sic
quia acceptilatio habet uim solutiōis ut
dictum est Tu distingue aut sit ei accep
til .et ex causa remunerationis uel non
ut .l. idemq .§. si .et .l. se .ff. manda .
Septimo quō quid si unius culpa alter
cōreus fuerit dampnificatus an ille dāp
nificatus poterit repetere credo q sic ut
dēa .l. ii. §. nunc tractemus .ff. d tute .
et rō .distra .et .l. i. §. si apd duos depo
siti et dixi supra pxima quarta qōne
Octauo quero quid in pluribus reis cre
dendi unus recipit solutionem an alius
possit repetere ab eo partē et qua actione
glo uidetur dicere q possit repetere acti
ōne negōp gestorū ut nō .ff. de condic .
inde .l. frater a fratre circa prin .magne
glo .et idem nō .ff. de le .ii. l. si ticio aut
leyo Alibi dicte glo .q ita demū est cōi
candū si sunt socii ut nō .ff. de soluc .l.
qui hoicm .§. i .et sic falla est glo .in di
cta .l. si ticio aut leyō Aut sunt cōstitu
ti ex causa onerosa et tunc aut negociū
uere spectat ad euz qui solutionē recipit
in totum ut quia tota sua pecunia fuit
mutuata uel alio modo sup re sua tota
contractaz et tunc alter ab eo nil repetet
ut ar .ff. ad macedo .l. sed et iul .§. non
solum et .§. se . Aut negociū spectat ad
aliuz cui non est solutū in totum uel in
parte et ille quantū ad eum puenit repe

ter ab alio ut .l. si iure cōi .ff. de noxa .
et per regulam positam .ff. si cer .pe .l. si
me et ticiū Et quia duo rei credēdi et de
bendi compantur ut .ff. eo .l. ii . sed in
reis debendi hoc est ut hac .l. i .et supra
pxima dictum est g 2c . Hoc etiam pro
batur statim clarius sed qua actiōe repe
tetur dubitatur dic aut sunt socii et re
petet acc .pro socio Aut non sunt socii
et tunc aut tale debitum est cōtractum
aliter q de re cōi et tūc aut fuerūt duo
rei credendi constituti simul et unus alte
ro pſente et habet locum actio manda
quia cum patior te stipulari ex re mea
uideor mandare tibi ut ad meā uolūtate
stipuleris hoc est ad meā utilitatē ut .l.
si mulier .ff. de iur do .et facit quod nō .
ff. so .ma .l. et que dotis et .eo .ti .l. post
dotem scdm unam lecturā Aut fuerūt
constituti duo rei credēdi in absentia qd
potest fieri qn unus sub gmemoratione
alterius stipulatur etiaz ex intervallo ut
ff. eo .l. iii . et dixi sup .e .l. in pma qōe
principali et in .xii .q .et tunc puto eum
repetere acc .negōp gestorū et sic intelli
go glo .l. frater a fratre ar .ff. de nego
ge .l. pen . et facit de uer .ob .l. iul .§. si
fund et insti .de uer .ob .§. si quis alii et
quod ibi nō . **N**ono qro quid si unus
ex reis credendi suo facto liberauit aliū
utputa acceptilatione uel alio modo an
alter possit ab eo repetere Rñdeo q sic eo
modo ut si solutionē recepisset per hunc
tex .et optime facit .ff. de iur do .l. si uir
ab eo glo .hoc expresse dixit in .l. si ung
in prin .ff. de pact .sup uerbo nouare ibi
dum dicte unū non posse nouare qn so
cio teneatur **V**ltimo est nōcendū de ac
tione que debet cedi uni ex conreis deben
di an et quādo et in quo iure et inqntū
cedi debeat et quid si cedi non potest et
multa alia que circa hoc glo .tāgit hic
et supra de transac .l. i .et ibi per Cy .et
ff. manda .l. pap .de soluc .l. modesting
et ibi per Dy .et infra ti .i .l. cum alter
et ibi per Cy .que omia obmitto quia
longa esset repetitio pro se : Et sic est fi
nis huius repetitionis optime Deo gra
cias Amen . Que repetita fuit p dōmī
nū Bartholum de Saxoferrato Anno
domini Millesimo .ccc .xlvi . In ciuita
te perusii **G**racias deo et beate uirgini

**De fideiussoribus et man
datoribus rubrica**

Hierher gehört Bl. 160 bis 171
2. 41-44

[2]

Silistias Publica
tio bonorum debitoris fi
deiussore non liberat
dicit **Op.** exceptio q
competit principali co
petit fideiussori ut .l. defensiones supra
de excep. hic dicitur **griū** quare male
So. dicunt glo. illa regula est uera in ex
ceptione que cōpetit integro manēte sta
tu sed hic status eius est mutatus **g** 2c
Ista so. nō placet dicendū est **g** ut dicam
statim **¶** Quero an qñ bona publicatur
debitor liberetur de h. habe m. glo. **grias**
glo. enī hic dicit q liberatur ope excep
tionis uide eam q est prima in fi. Alibi
dicit glo. q liberatur a ciuili et remanet
naturalis ut .l. ubicūq. ff. de fideiussor.
Alibi dicunt glo. q liberatur a ciuili et
naturali ut .l. si debitori. ff. e. Alibi du
bitat nec dēminat aliqd in .l. ultima
ff. de duob. reis Veritas est q liberat ab
utraq. obligōe non q obligō tollat sed
in fūcum tanq. in successorē trāsfertur
ut dca. l. si debitori et ibi nō. solūmō **g**
p. sona ab obligōe eximitur obligōe rema
nēte firma et p. hoc cessat **griū** Nam q
dicit q exceptiones q cōpetunt reo fide
iussori etiā cōpetunt Vex. est in excepti
onibus rei coherētib. ut .l. exceptiones
ff. de excep. sed illa non est huiōi **g** 2c.

Creditori Fideiussori soluenti
tenetur creditor cedere actionē psonale
et ypothecariam hoc dicit.

Non recte Expōsio eorū q tacite
insunt nichil opatur. h. d. Et ad hoc
cotidie allegatur Quatuor habes hic nō
tanda Primo q est in p. tate creditoris eli
gere fideiussorē uel debitorē hoc recipit
tam correptionē seu limitationē p. aut.
p. sente **¶** 2o nō q fideiussores ydonei ha
bēt beneficiū diuisionis ex epla diui adri.
Nota **3** q plures fideiussores simplr ac
cepti intelligunt in solidū ut insti. e. **g**.
si plures secus in plurib. pncipalib. ut
l. reos. **g**. cum in tabulis de duob. reis
Item secus i his qui intercederēt obliga
tionē in se pncipaliter assumēdo ut nō.
habuistis. **g**. ad uelley. l. si paterna **¶** Vl
timo nō q expōsio eorū q tacite insunt
nichil opatur ut plen habes in .l. iii. ff.
dele. i. **¶** Bartolus.

Donatione In stipulatione no

uante non intelligit repetitus fideiussor
in dubio hoc dicit.

Iure nostro Istaz habuistis
in .l. non recte supra. e.

Silpater Subscriptio quā q
facit ut testis nō obligat euz ut fideiuf
sorem hoc dicit **¶** Bartolus

Si creditor Qui nō seruat fi
nes mādati nō habz actionē mādati h. d.

Fideiussor Nota hanc legē
ibi ante qdēpnationē ex ordie innuit q
exceptio diuisionis sit pemptoria et sic
possit opponi qñcūq. ad sniaz dic ut
i. l. si dubitet. ff. de fideiuf. et ibi p. dy.

Qum alter Fideiussori soluē
ti debet cedi actio cōtra principalē et cō
tra fideiussorē hoc dicit in sūma.

Glanditus Vides **g** q obligō
fideiussoris semp qhitur xobis ut hic et
in .l. iiii. **g**. satis. ff. de x. ob. et insti. e.
g. fi. **¶** Bartolus legum doctor

Silbariatoram Inuētus
dicit qui psonaliter capiet. h. d. **¶** Nō
g q uerbū inuenimus uel inuenire nō ue
rificatur in solo aspectu sed apphensiōz
regit de hoc in .l. i. in pñ. ff. de acqui.
pos. et in .l. nunquam. **g**. thesaur. de
acqui. re. do. et p. hoc dicimus q si sta
tutum dicit q siquis inuētus fuerit cū
armis si nō est captus nō dicitur inuētus
ga nō sufficit sola uisio sine captione.

Liberuz fuit Ex diuisione ac
tionis quā creditor inter fideiussores fac
exceptio pacti fideiussori opetit hoc dic
ista lex et .l. reos. i. c. declarau iobis in
l. creditores sup. de pac. hic nō sūt alia

Reos Electio non nocet creditori
qn ad aliū possit rediri hoc dicit hec lex
secus in diuisione ut .l. libex. supra. e.

Sanctimus Ista ē singularis
lex mulicū qui pmitit aliuz exhibere ad
tempus finito tempe pōt infra semestre
al. sex mēses morā purgare euz exhibēdo
uel eum ydonee defendēdo quō tpe elap
so nō auditur Item casus lūpueniēs in
fra tempus primū liberat pmissorē secg.

de iuramentis
de soluti et hinc
de acceptis
de iudicibus

Annulup nichil

si eueniat infra tempus ad omne purga-
tionē concessū hoc dicit hec nō. lex. **N**o-
tatis ex. l. ista q post morā gmissam da-
tur spaciū sex mensū ad rā purgandā
qd est spālē hic in eo qui pmissit aliū exi-
bere secus si promississet exhibere seipm ut
l. et si post tres. ff. si quis cauē. **N**ota
q ille qui pmissit aliū defēdere nō libera-
tur exhibēdo psonam. **T**ercio nō q ca-
sus eueniēs infra tēpus concessū ad mo-
re purgationē debitori non pdest qui ca-
sus est notabilissimus.

Si fideiussor Hec est sin-
gularis lex qui aliū in iudicio sisti pmi-
sit sine scriptis si lis negligitur p cursum
quor mensū liberatur lē in causa pub-
lica pmissio in dubio intelligit facta in
scriptis secus in causa puata h dicit hec
lex. **O**p. et uidet q fideiussor de iudi-
cio sisti teneat usq ad sniaz ut. l. grece
§. et post litem. ff. e. So. dic certa uerba
qñq quis pmittit aliquē exhibere intra
certum tēpus et tunc habet locū sup. l.
pxi. **Q**uādoq q pmittit aliquē exibe-
re uel sistere simplr tunc aut hoc promit-
tit cuz nulla lis esset in qua eius psona
regrebatu sed ex eig causa. Aut hoc p-
mittit in lite seu litis occasiōe pmo calu
aut fideiussit in scriptis et tenetur temp
Aut sine scriptis et tunc aut in cā pub-
lica 2 idē aut in causa puata et libera-
p cursū quor mensū ut hac. l. Si uero
fideiussit in lite seu litis occasiōe tunc siq
dem actor differt et negligit litem tunc
idem qd dixi. l. qñ hoc pmissio facta n
fuit litis occasiōe Si uero nō negligit sed
litē prosequitur tunc tenetur exhibere reum
usq ad sniaz ut dēa. l. grece. §. et post
litē. ff. eo. que ppetuo tene menti

Generaliter Per electionē uni-
us nō liberatur alius reus uel fideiussor
uel conreus uel cōfideiussor et qd pōt fi-
eri p pactū pōt fieri p legē hoc dicit

De nouationibz et delegatibz

Delegatio Dele-
gatio debitoris non po-
test fieri nisi consentiente
debitore secus in nois
uenditione hoc dicit.

Si delegatio Hec ē singula-
ris 2 multū nō. l. Apud eum qui man-

dauit seu cessit actiones remanēt directe
et ideo ei pōt solui nisi in tribus casibus
hic expsis. h. d. **N**ota illos tres casus
in quibus impedit solutio quaz debitor
uellet facere cedenti māz huius. l. exami-
nauit multū pfunde in. l. facta. §. si he-
redes. ff. ad crebell. **N**ota ibi tex. quasi
adiēre 2ē. q debitor uidetur quodamō
seruus creditoris et uide glo. hic. Scdo
simile habes nō. in. l. fideiussor. §. si rē
ff. de le. iiii. **Q**uerit glo. qd si cōcurrant
ille qui habet directas et ille qui habz uti-
les quis pfertur glo. uidetur dicere q il-
le qui habet directas qd est cōtra istum
tex. quia prius pfertur ille qui habet uti-
les nisi denūciat 2ē. **I**deo dicit. **Q**uādoq
actio directa et utilis directo tendūt ad
eundē effectū **Q**uādoq actio directa et
utilis tendunt ad diuersos effectus si ten-
dant ad effectus grios tunc utilis pferē
directe **E**xemplū in utili q cōpetit ei qui
pscripsit pfertur directe que cōpetit dno
contra que facta est pscripō ut. l. si qs
emprionis sup de pscrip. xxx. anno. di-
recto enī sibi ad inuicē aduersant **Q**uan-
doq directa et utilis tendūt ad eundē ef-
fectū ut in casu nostro directa q cōpetit
cedēti et utilis q cōpetit cessionario ad
unū et idem cōpetit tunc aut ille qui ha-
bet utilē habet causā ab eo qui habet di-
rectam et utilis pfertur directe hic est ca-
sus. **A**ut non habet causā ab eo et tunc
aut directa cōpetit ei ad quē spectat per
quandā gñciā **A**ut ecōuerso **P**rimo ca-
su directa pfertur utili ut. l. qua rōe. §.
lietere de acqui. re. do. et ibi nō. et. l. i.
de loco publico frue. **S**cdo casu utilis p-
fertur directe ut. l. in cē in fi. ff. de pcur-
rator. **T**ercio casu pncipali qñ utilis et
directa respiciunt diuersos effectus tunc
nulla alteri pfertur sed qlibet suū effectū
psequitur **E**xemplū in directa q cōpetit
dno **V**alis que cōpetit emphiteote seu
datario et sy. **N**am dñs pfertur in uen-
dicatione dñi directi et emphiteote in
uēdicatione utilis ut. ff. si ag. uectig. uel
emphi. petā. p totum et. ff. de supficie
bus. l. i. hic p nunc nō sunt alia

Non abstulit Qui ē factus
pcur ad recipiendam pecuniā alio mō li-
berare non pōt hoc dicit h nō. lex. **N**ō
q qñ pcurator ē factus ad pecuniā reci-
piendā nō sufficit si confiteat sibi solutu
esse sed requiritur uera solō **I**deo facias
q in instrō dicaē uere dedit et nuā uit.

Donationum Hodie noua
tio i dubio nō intelligitur facta nisi i pe
tialiter expmatur hoc dicit māz istā dic
ut dixi in .l. qui usū fructuz .ff. de uer.
ob. et in .l. pe. ff. de nouac. al. in .l. uale
rianus .ff. de pto. stip. ubi uide et in dic
ta .l. pe. Tractauī materiā istius nouati
onis uolūtariē que fit p stip. et q̄ princi
paliter Qualiter aut nouetur p stipulōem
penalē dixi in .l. ica stipulatus de x. ob
ligac. et Cy. hic tractat et nō dicit unū
bonū uerbū in ista materia. *De s*

lucationibz et liberationibz

Qui iuras Tene menti
hunc tex. q̄ quis non
potest cogi qd̄ debet in
uno loco soluere in alio
nisi ex causa Causas aut enumerat glo.
quam uide et nota eam.

Inquisitio In gnali sermone
nō gineet psona loquētis h̄ dicit in sūma

Quam pro pecunia Non
debet q̄s petere aliqd̄ cuius ḡriu m nō es
set postulaturus hoc dicit.

De acceptationibus

Iam tibi Pupillo
cuz auctoritate tutoris
potest p acceptationē
liberare hoc dicit

Sic donationis Per aqui
lianam stipulōem et acceptationē secu
tam oīs tollitur obligō nisi p restitucio
nem restauretur hoc dicit.

De emptionibus et uenditionibus

Empor Venditor
hereditatis non tenet d̄
euietione r̄x̄p singulariū
nisi ad hoc spālter se a
strinxerit hoc dicit hec
nō. lex et mēti tenēda. *Circa hanc legē*
glo. q̄rit unam qōz Vt̄p sūptus quos
emp̄tor facit in lite a uenditore recuper
Breuiter de emptore hereditatis siqdem
facit expensas i n lite rei singularis illos
sūptus non repetit ut hic sed si faceret
expensas in lite uniūsalis hereditatis uel

emp̄tor rei singularis faceret expensas in
lite dicte rei tunc est dubiū Finaliter gl.
determinat hic q̄ siqdem pōt agi pro re
p̄ncipali ad interesse puta q̄a euietio est
secuta tunc repetit etiā sumptus Si autē
non posset q̄a euietio non ē secuta tunc
non pōt petere sūptus ut. i. e. l. si stat9
in fi. hoc est uer9 nisi sint p̄misse ut. l.
uēditores .ff. de x. ob. Ego examinaui
hunc articulū et tenco cōtra istam glo.
uidelz q̄ sūptus possūt repeti p̄mo p id
qd̄ nō. in .l. stipulatio ista habere licere i
glo. magna ubi dicitur q̄ illa stipulatio
ad expensas ḡmittitur sed uēditōr tenet
emp̄tori habere licere ut. l. emp̄torē i fi.
ff. de acc. emp. ḡ 2c. Preterea uenditor te
netur statim mota lite emp̄torē defēdē
ut. l. si plus uel minus. §. mota lite. ff.
eo. et. l. qui absentē. ff. de p̄cur. sed ille
qui tenetur ad aliquē defendendū si non
defēdit tenetur ad interesse ut. l. cum q̄
rebatur iudi sol. ḡ 2c. Et ex hoc appet
r̄nsum ad oīa que glo. hic dicunt Naz
fateor q̄ nō agitur tanq̄ re euietā sed a
gitur tanq̄ defensione nō facta ad inter
esse Item non pōt dicere q̄ emp̄tor ḡsse
rit negociū suū imo ḡssit negociū credi
toris eum ip̄e tenetur defēdere nō ob. i.
e. l. si status Et ibi dicam et dic plenius
ut dixi in .l. uēditores de x. obli.

Quoniam Donator nō tenet
de euietione nisi p̄miserit h̄ dicit Que
rit glo. q̄ hic distinguit Vt̄p donator
teneat de euietione quā uide et nota Si
milē glo. habes in .l. aristo. de donac. et
dic ut ibi. Bartholus.

Qui rem Anteq̄ res euincatur
non pot̄ emp̄tor ḡtra uēditōrē habere re
gressū hoc dicit Hoc est uer9 nisi in cas
bus quos dic ut hic in glo.

Si predium Datio insolu
tuz similis ē emp̄tori et simili mō de eui
etione agitur. h. d. ut uidistis in .l. libera
supra de senten.

Ex prediis Hec est bona lex et
mēti tenēda Anteq̄ res tradatur uel pre
ciū soluat pōt emp̄tor petere ut pigno
ris obligō dissoluatur hoc dicit hec lex
multū menti tenenda.

Non dubitatur In ḡctu
emptionis debet euietio etiam si non p

de emptione
reudi emendi p[ro]p[ri]o iudicio
de p[ro]p[ri]o iudicio
de emendi
de emendi l[ib]e

mittatur hoc dicit h[ec] lex n[on].

Tuctore Hec est bona lex Suffi
cit q[uod] denunciet principali licet fideiussor
ignorauerit hoc dicit.

Emp[tor] Emptor de euictione
no agit si n[on] denunciat uel q[uod]t[er]max fue
rit uel p[er] iniuriam q[uod]d[er]pnatus hoc dicit
Querit glo. nunq[uam] si u[er]ditor s[ci]uit An
debeat ei denunciar[?] glo. hic uidet[ur] d[ic]e q[uod]
non Id[em] dy. in .c. cum q[uod] certus de re .iur
ris li. vi. dixi tibi hoc anno q[ui]ntum Naz
in denunciat[i]o[n]e q[uod] c[on]tinet nudam notifi
catione p[re]cedit illa regula e[st] qui certus
est certiorari non debet ut .l. i. in fine de
acc[us] .emp. de peti. here .l. Ite[?] ueniunt .s.
petit[ur] Sed ista denunciat[i]o c[on]tinet aliud
s[ci]l[icet] in citat[i]o[n]e ad aliud faciend[um] .s. q[uod] ue
niat ad defendend[um] seu q[uod] liti assistat ut
l. i. sup[er] de p[re]c[is] et co. rei uen. et ibi dixi
et .s. e. l. si par[et]es et .l. empti Vnde req
ritur ista notificatio ut .l. denunciasse .ff.
de adul[ter] .licet eni[m] s[ci]am licet esse motam
tam[en] ego nescio si tu uelis q[uod] ego uenias
ad defendend[um] uel ad assistend[um] liti forte
tu confides t[ame]n de te q[uod] sufficit.

Sil controuersia Si fit d[en]u
nuciat[i]o et res euincatur de euict[i]o[n]e agit[ur]
secus si non euincatur hoc dicit.

Sil fines agri Quod p[er] acti
o[n]e fini[u] regundo[r] euincit[ur] in act[i]o[n]e ex
empto p[er] euict[i]o[n]e uenit sec[us] si n[on] euincat[ur]
sed ex alia c[ausa] p[er] iudic[em] adiudicet[ur] .h. d.

Exceptione Que de euict[i]o[n]e
tenet actio eti[am] tanq[ua]m fideiussor eundem
agent[em] repellit exceptio .h. d. N[on] sec[us] i
herede fideiussoris ut uidebitis .i. e. l. fi.

Silue in libertate Anteq[ua]m
res euincat[ur] potest ad interesse agi si hoc
agatur hoc dicit Bar.

Sil ob causam Si u[er]ditio
fiat a iudice pars obligat[ur] de euict[i]o[n]e et
ideo eum agent[em] repellit exceptio .h. d.
Nota q[uod] facit iudex uidetur facere pars
Simile uidistis .s. si in c[ausa] iudicati .l. i.

Silue post Que de euict[i]o[n]e te
net actio tanq[ua]m herede principalis eundem
agent[em] repellit exceptio .h. d. N[on] sec[us]
et in herede fideiussoris ut .i. e. l. fi.

Super empti . Re euicta
agit[ur] de euict[i]o[n]e ad interesse p[ro]p[ri]i fruc
tuu[m] et meliorationu[m] hoc dicit.

Sil cum questio Re euic
ta p[re]sentat[i]o[n]e agit[ur] ad interesse secus si
sponte restitueretur.

Sil status Si emptor succu
buerit hab[et] regressu[m] de euict[i]o[n]e secus si
obtinuit hoc dicit Quod hic dicit n[on]
posse ad u[er]ditore[m] reuerti q[uod]n[on] obtinuit in
telligas act[i]o[n]e exempto q[ua]si re euicta sed
act[i]o[n]e exempto quasi re non def[er]sa sic ut
dixi supra eo .l. i.

Sil obligata Emptoris pre
scriptio p[ro]dest u[er]ditori hoc dicit

Sil parentes Re euicta agit[ur]
de euict[i]o[n]e eti[am] c[on]tra u[er]ditoris heredis
nec ex eor[um] p[er]sona p[ot]est in integ[rum] restitu
tio impetrari .h. d. N[on] tex .ibi nec uob[is]
ut defendatis 2[us] .l. add. q[uod] dixi in .l.
emptor sup[er] .e. modu[m] denuncian[di] dicam
uob[is] infra .l. p[ro]xima

Eempti actio Si post longu[m]
tempus res euincat[ur] de euict[i]o[n]e agit[ur] si
fuit legitime denunciatum .h. d. Circa
legem nostram q[ua]ro de forma huius denuncia
tionis qua[m] emptor debet facere u[er]ditori
R[ati]o p[ri]mo tu debes facere u[er]ditorem
certum q[uod] lis e[st] mota ut sup[er] .e. l. si cum
q[uod] Et ideo puto q[uod] debeas sic ostendere li
bellu[m] publice rei copia[m] dimittere al[iter] eni[m]
ipse non reddit[ur] certus q[uod] lis mota sit q[ua]re
eni[m] ipse hoc tibi credere debet qua certiora
tione facta debes ei denunciare seu p[re]sta
ri q[uod] ueniat ad defendend[um] Ista aut[em] r[ati]o
potes quib[us] uerbis uis p[ro]ponere uel sc[ilicet]
forma .l. p[re]cedetis uel sc[ilicet]m forma hui[us]
l. et .i. e. l. cum successores .Bar. Ad
ditio Et uide p[er] eundem in .l. qui absent[em].
ff. de p[ro]cur[ator] . de quo uide n[on] p[er] eundem in
l. i. s. de p[re]c[is] et co. rei uen. et uide in .l.
u[er]ditor .ff. de iudic[io] .l. q[uod] aut[em] denunciat[ur]
seu laudatus facere pos[set] sit cum uenit ad
defendend[um] V[er]o n[on] p[er] eundem in .l. si p[er]
luforio .s. sed et ager .ff. de ap[er]t[ur] additio

Qum tibi Ex stipulac[i]o[n]e de in
depnitate p[ot]est agi cum id p[ro] quo res ob
ligata est fuerit solutum hoc dicit

Qum successorum Re eue
ta agitur de euectione si fuit denūciatuz
uel si non potuit repiri cui denūciaretur
hoc dicit ista lex

Si post Quando euectio iminet
in limine q̄ctus emptor nō cogit ad sol
uendū preciū nisi sibi caueat ydonee hoc
dicte hec nō. lex **Op. ff. eo. l. emptori**
ubi uēditor nō tenet cauere de euectione
So. hoc est uerū nisi i limine q̄ctus euec
tio imineat **Querit** utz debeat p̄stari
satisfactio p̄ illa euectioe q̄ ex illa caus a
tm̄ iminet an gnāliter glo. hic nō firat
Finaliter doc. uidentē uelle q̄ gnāliter p̄
l. fi. de rescin. uen. tene mēti hanc. l. Ex
hac enī lege facte sūt multe malicie Nā
supponit emptor q̄ndaz qui litē mouet
ut possit habere fideiussorē de euectione
Quid ḡ fiet tunc q̄n uēditor uidet hoc
fieri malitiosē ab emptore certe opellitur
emptor iurāt q̄ p calūpniaz nō facit sibi
moueri litē et eodē mō compellit iurare
ille q̄ eam mouet ut. s. de posi. l. i. Bar.
Et uide p̄ eundē in. l. i. §. stipulatio. ff.
de p̄toris stipulationibus

Si quis tibi Re pempta n̄
timet uēditor piculū euectionis. h. d.

Si fundum Qui emit rem
alienā sciēter non habz regressū de euecti
one etiā ad preciū secus si i grantē. h. d.

E **I**mptori Emptor pōt se defē
dere etiā ex iuribus uēditoris. h. d.

Si permutationis In
q̄ctu pmutationis re euecta denūciatione
solēpniter facta agit de euectione. h. d.

Non ex eo Bona fides p̄sūitur
nisi p̄betur q̄riuz. h. d. de hoc dic ut. l.
Cum q̄rebat unde ui

Heredem Quē de euectione te
net actio ut fideiussoris heredes eundem
agentē repellit exceptio hoc dicit hec sin
gularis lex Et est casus quē nescio alibi
Rōem autē huius. l. inuestiga p̄ te tan
gitur p̄ glo. de le. i. l. egdem p̄ totam.

*Creditorum euectionis pignus
non debent rubrica viii*

Qum iure Qui uē
dit rem iure creditoris
ad hoc tenet ut doceat
se creditorez tunc aliis
potiorē aliter d̄ euectione nō tenetur nisi
ex p̄sse p̄miserit uel in dolo fuerit h̄ dic
cum. l. se. **Op. s. ti. pxi. l. non dubi**
tatur So. q̄nq̄ q̄s uēdit rem ut suaz et
tunc de euectione tenetur etiā si nichil di
cat **Quadoq̄** uēdit rem non ut suā sed
ut alienā ut iure creditoris tunc nō tene
tur de euectione sed tenet ad hoc ut doce
at se creditore potiorē aliis Ex hoc ego
dico q̄ q̄n aliq̄s uendit rem tanq̄ tutor
al. tanq̄ p̄cur q̄ licet de euectione nō te
natur tenetur tñ docere se tutore legitimi
mū uel p̄curē legitimū p̄ hanc. l. q̄d
p̄petuo tene mēti q̄ allegauit pluries q̄
millies. Bar. **Quid** si agit ut tutor
uel curator An admittat cum cautioe
rati si dubiū est de mando casū habes q̄
sic in. l. uulgo. ff. de admi. tu.

De patria potestate
Si filium Libera
tio a patria potestate p̄
scribitur longo tēpore
hoc dicit in fuma.

Nec filium Cōtra negantē se
filiū est imposita pena p̄ senatus consul
tum et introducte actiōes p̄iudiciales et
pater cogit alere filiū maiore triennio h̄
dicit Minore autē triēnio cogitur mater
lactare.

De adoptionibus
Qum in adop
tiuis Datus in ad
optionē alicui ex ascen
dentibus eis solis ex testō et ab intestato
succedit ut suus datus uō extraneis ab
eis ex testō capit q̄ntum eis relinq̄tur et
non ultra ab intestato succedit etiā patri
nāli Item p̄ emancipationē oīa iura ad
optionis tollunt hoc dic tota h̄ lex

De emancipationibus libtorum
Si lex municipi
ali Hic est bonus ca
sus qui habet iuris dicti
onē ex. l. municipali pōt eam exercere i
ter uolētes etiā non subditos et uires ha
bit apud oēs hoc dicit tene mēti hanc

legē. **N**ota hic ar. q. notarius creatus
aucte cois unius ciuitatis pōt facere in
strumēta in illa ciuitate q. uires habebūt
in omī loco facit etiā q. si forēsis facit hic
testm̄ scdm̄ formaz statuti huius ciuita
tis q. ualeat facit etiā ad multa alia que
ego examino plen̄ in repetitione. l. Cun
ctos populos de sum. tri. et fi. ca.

Nec auus. Nota q. bñficia nō
cōcedunt cum alterius iniuria ut. l. ii.
§. merito ne qd in loco publi. **Q**uerit̄
utrum in illis casibus in qbus pater co
gitur emancipare filiū an eisdē casibz ecō
uerso cogatur filius retinere uel recipere
emancipationē glo. hic tenet q. nō Idem
in autē quibus mo. na. effici. legi. §. ge
neraliter In qrium uidet̄ tex. in. l. qdaz
cum filiū. ff. de uer. ob. et ibi dixi

Iubemus. Parētes pnt eman
cipare filios absētes impetrato rescripto
pncipis et eoq. accedēte q̄sensu. **I**tem in
fantes sed eoq. cōsensu nō requiritur hoc
dicit h. bona lex. **E**t fui interrogatus a
quodā magno aduocato de tuscā de ta
li qōne Bastardus infans fuit legitima
tus q̄ritur Vex. ualeat legitimatio cū
eius cōsensu non interuenerit uidet̄ q.
nō nisi eoq. interueiat cōsensu ut in au
tē. qui. mo. natura effi. legi. §. illud ta
mē ego tunc respondi q. illud debet in
telligi scdm̄ determinationē huius. l. ni
si sit infans p̄ istum tex. qd nota et sig
na et tene menti.

**De ingra
tis Libere;**

Quoz cognatione
Nota q. qn̄ dubitatur an
sit aliq. uiuus uel mortu
us non pōt adiri hēditas
sed interim datur curator bonis Idem
dicit. l. sequēs. §. q. dū dubitatur an ui
uat aliq. uel sit mortuus nichil interim
pōt fieri de quo in. l. ab hostibus qui ex
ca. ma. Bartholus

Nec nos. Nota q. hereditas sig
de cuius morte dubitatur non pōt adiri
quod nota et ppetuo tene mēti.

Liber captus. Nota hūc ca
sum q2 uidetur michi q. gui. de cu. in
ter alia allegat hanc. l. q. si pater soluit
pecuniā p̄ redimēdo filio capto a lacru

culis Vex. post mortē frēs possint im
putare in portionē suam hec. l. facit q.
nō Gui. tractat in. l. frater a frē de con
di. inde. sed si pater soluiſſet condēpna
tionē p̄ filio delinquēte tunc puco q. el
ſet aliud ut plen̄ dixi in. l. Stichus. ff. d.
pecu. lega.

De donacionibus

Emptionum
Qui donat instrā emp
tionū uidet̄ donare res
emptas. h. d. tene mēti
hanc. l. et similes notatas in glo. q. qui
tradit instrm̄ uidet̄ tradere ea q. cōtinēt
in eo q. allegabo tibi cum sumes quentū
in sermone hic non sunt alia

Si nominis. Cum actio ce
ditur debitoris q̄sensu nō requiritur h. d.

Spem. Spes pōt cedi hoc dicit in
summa. Bartholus

Si functiones. Glo. legit
hanc. l. duobz modis p̄mo mō solutio
tributorz nō pbat quē esse dñm. h. d.

Si donatio. Verbū donatio
in ultimis uolūtatibz fideicomissū indu
cit etiā parte abntē hoc dicit.

Nec ambigi. Donatio q. ind
p̄t a traditiōe pōt p̄fici int̄ abntes h. d.

Mensualis. Hec est bona lex et
mēti tenēda Idem etiā de sequēti. Breuit̄
dicit Assignatio incensū non p̄iudicat
dño non cōentiēti sed si cons̄ nserit uel
ip̄e pro aliis assignauit uidet̄ donare
nisi p̄betur q̄rium hoc dicit cum. l. se.

Legem quam. Vt pactuz
donatiōis impleat̄ ex stipulōe uel p̄scrip
tis xobis agitur. h. d. Nemo uidet̄ dona
re id de quo nō cogitauit hoc dicit h. lex

Nec ignorans. Donatio col
lata in filiū in ptāte non ualet secus in
emancipato hoc dicit.

Qum de bonis. In filiū in
ptāte non ualet donatio secus in emanci
patum hoc dicit.

Portionem. Pars pro indiui

De p̄g hiniis
De Donacionibus

1124

Hier. felle. Test. m.

ff. de s. 324-323

vm

Bl. 189-196 (=v)

Vol. 50 posthum
ma. reuerſis 2 re. 2
deuotus ab hosti
bus 2 melius;

so potest donari hoc dicit

Si ad aliquid Breuitas epi
stole nō uiciat donationē hoc dicit

Si filius Nemo potest dona
re quod non habet. h. d.

Tris alieni Es alienū non se
quit fundū sed successorē uniūsalē. h. d.

Sue 2c. Hec ē bona lex filio emā
dato pōt donari et facta donatiōe filio
in pāte p emancipationē cum paciētia
possessionis postea confirmat. h. d.

Si donationis Actio fur
ti iam facti ciuilis pōt remitti. h. d.

Si aua Mulier pōt donare ex
traneis etiā res ab eius pētibz datas h. d.

Dice Alius pōt pro donante sub
scribere hoc dicit.

Constante Mulier non pōt
donare dotē constante matrimonio h. d.
cit glo. sed glo. dicit q spem actionis d
dote bene pōt donare uide gl. et signa eā

Qum res Vt pactum donatio
nis impleat agitur pscriptis xobis. h. d.

Si ea que Res a me donata po
tēst michi donari hoc dicit.

Si patri Donatio fca ab eo cui
non subtraxi nichil michi p iudicat hoc
dicit ista lex bona.

Donatio Hec lex tota loquitur
qn est actum ut donatio fiat in scriptis
scdm glo. Omis donatio requirit insinua
tionē scdm q leges papiunt. l. si quati
ratem taxatam excedit hoc dicit.

Donationes Donationes in
scriptis debent fieri forma hac lege con
cessa. h. d. Vide glo. q est hic sup uerbo
cognōtata. Nota ex hac. l. q donatio
licet non simplex tamē debet insinuari si
excedit quantitātē qd nō. quia uidetur
hoc cōtra glo. q est in. l. aquilius. ff. e.
uos uidebitis in pluribus legibus huius
ti. et in iure fit in pluribus locis mentio
insinuationis quid enī est insinuatio do

nationis ette q fiat in actis corā iudice
ut hic uidetis et in. l. sanctimus. i. c. et
Azo. in sūma huius ti.

Lata iam Donatio q debz fi
eri i scriptis debet fieri modis palle gatis
etiā si fiat in giūctam psonā hoc dicit te
ne mēti xobū gesta in fi. ga est notabilis
casus ubicunqz igiē fiat i actis donatio
non est curandum.

Quisquis Qui rei donate retinz
sibi ulūfructum rem uidet tradere Nō
q cotidie occurrit et ē notabilis casus.

In extraneos Extraneis et
ignotis potest donari hoc dicit.

In hac Donatio in urbe debet
insinuari corā magistro celsus in aliis an
psides puinciaꝝ uel defēsores ciuitatis
hoc dicit Nota hunc tex. Quero an in
donatione q insinuat regatur aliqua cē
cognitio debet ne aliqs citari dico q nō
sed solū acta regunt ut p ea donatiōis
uolūtas gprobeē ut nōbilitet dicit h. tex.

In donationibus In ac
tis iudicialibus non sunt necessarij testes
hoc dicit tene menti.

Secundum Donationes i ur
be debēt insinuari corā magistro celsus et
nō corā alio contrafaciētes legitime pu
niuntur hoc dicit.

Illam subtilem Hec est
bona lex Mandatuꝝ pcuris in rem suā
seu auctoris gcessio mōte mādatoris seu
cedētis nō extinguit et pcur in rem suā
ante litē con. pōt aliū cōstituire hoc dicit
h. nōbilis lex de pmo dic ut dixi in. l.
i. de acc. et ob. de scdo dic ut uidistis. s
de pcur. l. neq. et. l. q quis.

Sanctimus Donatio usq ad
trecentos aureos insinuationē non eget Vl
tra debet insinuari nisi esset donatio im
pialis et alias facta ad pias causas que
usq ad qngētos aureos ab insinuatione
est libera hoc dicit.

De autez comunione
Hic ē bonus casus et seqntes ubi ppter
inmensā donationē coio rei inducēt licet
dño maioris pris precū offerre et totuz

possidere al. res diuiditur si est diuidu.
Si uero indiuidua in dñm maioris pti
transfertur pdicta pti hoc dicit

Si quis autem Hic est bo
nus casus in donationibus q diuersis te
poribus celebrant cuiuslibet qntitas per
se contēplatur. h. d. **¶** Quero circa hanc
legē de illa clausula q consuevit apponi
in donationibz ut tot intelligant dona
tiones quot sunt res Vtq ualeat quod
certe non qa hoc solū debet inspicī utq
eodē tpe sint facte uel nō ut ex hac. l. et
glo. manifeste colligitur.

Si quis Donatio annua et in
uita qhentiū collata p quo libz anno ui
detur una p se sepata secus si ad heredes
extēdatur. h. d. Nota istū tex. ibi sin au
tem in herede zc. q ille qui pmittit. x.
annua intelligat in uita sua nisi de heredi
bus expssa mētio fiat licet qruiz uideat
uelle glo. in. l. Stichū. q. stipulō de uer.
ob. ubi dixi tibi **¶** Quero utq istis. ll.
q de insinuatione loquūt possit renūciari
Breuit rñdeo nō Nam leges q inducūt
certam formā in cōstituēdis actibus ho
minū renūciari non pōt ut. ff. de pac.
l. ius publicū et. l. nemo pōt de le. i.

Si quis argentum

Qui donat argentū potest eū tradere in
materiā spēm et in pecunia signata Vi
de glo. sup xobo extrimatiōe quā uide et
nota de qua mā unā quasi repetitionē
fecit in. l. paulus. ff. de solu.

Sed et si quis Si donat res
uel uniūstas et interueniat traditio uera
uel ficta donatio dicit esse pfecta si inter
ueniat stipulō ad pficiendū compellitur
si simplex cōuentio huius legis aucte ut
pficiat compellēt hoc dicit illa lex bona.

Si quis pro redemp.

Donatio q fit in redēptionē captiuoz
insinuatione nō eget et ille qui hoc offm
suscepit ad ipm explendū cōpellit Idē
in donationibus quas magistri militūz
cōferunt in milites Et in his q donant
in repatione domus cōbuste et q in cap
sibus pdictis pecunia sit expsa iuramē
to pbatut Et donationes hodie usq ad
qngen tos aureos insinuatione nō egent
hoc dicit Nota tex. ibi sed tamē Nota
ibi sacrm p̄stare p istis executoribz ulti

max uoluntatū qui debāt iurare se dic
tam quantitātē p p̄is causis expēdisse
hoc dicit

**De donationibz q sub mo
uel qdmon Vex certo p̄ficiunt**

Si doceas

Si pac
tum donationis nō ser
uatur pōt res actiōe uti
li uēdicari et conditionē
ob causā agi hoc dicit.

Op. q imo detur alia actio. l. p̄scriptis
uerbis ut sup ti. i. l. cum res So. fateor
q oīs iste tres actiones gcurrunt **¶** Sed
cōtra hoc op. qa nemo condicit rem suā
p̄terq a fure ut. l. fi. ff. usuzfru. qad.
caucat. sed hic datur rei uēdicatio et cō
ditio g male So. ista uēdicatio q datur
hic datur util. fauore alimentoz sēdm
glo. hic positam uēdicatio non pōt dici
res pprie mea merito gceditur michi cō
ditio utilis g uēdicatio bene gcurrit cuz
conditione secus in directā De hac mate
ria plene dic ut. l. i. ff. de donac.

Si rerum Valet pactū q post
certūz tps res ad donantē reuertat l. d.

Quociens Ex pacto appposito
in traditōne rei mee alteri etiā extraneo
et eius heredibus actio pōt queri hoc dicit
hic est bonus casus tene mēti Est g ung
de casibus in quibus alteri p altero qrit
actio Simile uidistis. s. ad exhibēd. l. pe.

Perfecta Post pfectam donati
onē non potest ei cōditio adici inuito do
natario hoc dicit. Bartholus

Si quid Non refert quid ex q
pollentibus fiat hoc dicit.

De reuocandis donationibz

Si perfectis Do
natio facta in libertum
ex leui ingratitude re
uocatur per patronū se
cus in heredibus eius hoc dicit.

Si apud Licet instrumēta do
nationis sint subtrahēta p̄pterea nō reuo
catur donatio hoc dicit.

Possessionem Sola penitē
tia donationē non reuocat hoc dicit

Si donationem Donatio non debet rescindi p[re]scriptum .h. d.

Velles nec ne Quando mul[ie]r donat p[re]sentia mariti uel filioꝝ nō req[ui]ritur hoc dicit .

His solis Donatio facta in filios ex causa ingrati tudinis reuocatur a matre que ad scdas nuptias non tran sivit ul' aliter donatio facta filio uiciose non tenet .h. d. Nota primo ex hoc q[ue] conditio ex hac .l. qua donatio ex causa ingrati tudinis reuocatur non p[er]sequit[ur] fundū sed datur contra ip[su]m donatariū Item nota q[ue] o[mn]s pene statute contra se cundo nubētes habet locum in his q[ui] nō honeste uiuūt quod tene menti perpetuo quia ip[s]e sepe allegatur .

Si unquam Hec est notabil[is] et singularis lex Donatio habet tacitam conditionē si donans liberos non suscep[er]it Ideo natis liberis reuocatur hoc dicit Item intelligit glo . si cuilibet extraneo sic fuerit donat[us] et dicit glo . q[ue] reddit[ur] ip[s]o iure uel condicatur possesio Et māz huius .l. et multas q[ue]stiones circa hoc dixi plene in .l. ticia . § . Impr . de le . ii .

Donationes Donatio facta in liberos non reuocatur nisi ex causa in gratitudinis hoc dicit .

Generaliter Donatio reuocat[ur] ex causis hac .l. insertis et si non reuoca uit donator eius heres non poterit reuo care hoc dicit hec singularis lex .

De donatione t[em]p[or]is mortis

Si donatione Donatario causa mor tis potest p[er] fidei[m]issū substitui hoc dicit de h[er]e plene in .l. i . et . ii . ff . e . per dy . et ibi dixi .

Intestata Potest mulier cau sa mortis donando facere aliū stipulari dotem suaz salua legitima seu falcidia que liberis eius debetur hoc dicit .

Qum de mortis Donatio causa mortis accedit ultime uoluntati et

insinuatione non eget si quinque testes le gittimi interueniant hoc dicit p[er] istā le gem puto correptam legē donatio sup[er] de donac . que uidetur req[ui]rere q[ue] in dona tionibus causa mortis fiat insinuatio .

Et sic est finis huius libri . viii .

Incipit Liber . ix . de his qui accusare nō possunt Rubrica .

Glo . ponit que p[er]sone possunt accusare quam uide signa et nota

in lib. 1. de iur. iud. c. 1. §. 1. de iur. iud. c. 1. §. 1. de iur. iud. c. 1. §. 1.

de iur. iud. c. 1. §. 1. de iur. iud. c. 1. §. 1. de iur. iud. c. 1. §. 1.

de iur. iud. c. 1. §. 1. de iur. iud. c. 1. §. 1. de iur. iud. c. 1. §. 1. de iur. iud. c. 1. §. 1.

Prius est

Quando duo crimina intentantur quorum unum est preiudiciale ad aliud super grauiori proceditur hoc dicit secundum unam legem. In nuntio quod sententia lata in uno iudicio parat preiudicium in alio §. ff. de pub. iud. l. 1. is qui reus. Sed huius timore sunt plures lecture tu tene hic quintam lecturam que est a 30. ut hic illa duo iudicia erant inuicem preiudicialia in l. contraria secus et illam materiam examina plene ut ibi dixi.

Si cautiones Si tutor ad uoluntatem pupilli accusat suo nomine proprio se debet inscribere hoc dicit per hanc legem. Dicunt glossa nostre et aduocati quod munitur quod tutor uel curator non potest alie no nomine accusare quod intellige uerum nisi in casibus in quibus ad persequendum crimen admittitur procurator prout plene non in l. seruus quoque §. publice ff. de procur. Ego tamen puto quod semper possit tutor accusare tutorio nomine ut l. pol. la supra de his qui ut in dig. et l. tutorum ff. de his qui ut in dig. Sed inscribere se ad penam talionis hoc non potest tutorio nomine et hoc est quod ista l. dicit cautela tamen est quod quando tutor aliquem accusat dicat in accusatione talis tutor nec adiciat tutorio nomine nam tunc intelligitur eo modo quo potest ut l. post mortem ff. quando ex fac. tutorum non habetis hic alia. Bar.

Qui crimen Accusatio sine inscriptione non admittitur et accusator quod tunc max extra ordinem et in expensis punietur hoc dicit hic uidetur esse casus quod in criminalibus uictor uictori condempnatur in expensis quod dicit ut dixi uobis in l. non ignorat §. de fruct. et lit.

expensis Item hic uidetur casus quod in eadem instancia possit deduci petitio civilis et criminalis nam hic uidetur quod punietur extra ordinem et illud est criminale Item punietur in expensis Et illud uidetur iudicium civile sed de hoc dicam uobis in l. si quis ad se fundum i. ad l. iul. de ui.

Uxor tua Mulier potest accusare si suam uel suorum iniuriam persequatur nisi sit alius ad quem magis principaliter negotium pertineat hoc dicit cum l. 1. in summa.

Accusacionem Qui semel desistit non admittitur ad iterum accusandum hoc dicit hec lex.

Si ea que Qui infra tempus a iudice statutum non accusat uel accusationem non persequitur postea non audietur hec est bona lex Nota hanc l. quam plene examinaui in l. ticia ff. de accusac.

Non prohibentur Mi potest accusare si suam uel suorum iniuriam persequatur hoc dicit.

Non ignorat Non debet quis admitti ut talis nisi prius probet se esse talem hoc dicit tene menti hanc l. et multum non ad infinita sepe dicunt statuta quod cuius admittatur ad aliquid et non admittatur alius ante omnia quis debet probare se esse talem Intelligit tam quod hec probatio fiat citata parte.

Si crimen Qui suorum iniuriam persequitur se debet inscribere h. d.

Lata opera Incendiarii lege cornelia de sicariis puniuntur h. d.

De crimine Qui regulariter accusare non potest ad accusandum non admittitur nisi prius examine An crimen de quo accusat ad casus exceptuatos pertineat hoc dicit in summa. Bar.

Si magnum Frater non potest accusare fratrem nec pater filium de crimine grauiori si suam iniuriam non persequitur hoc dicit cum l. sequenti.

Quam rationibus Qui habet duos accusatos tertium non potest accusare nisi suam iniuriam persequatur

hoc dicit Idem in .l. hos accusare .ff. e.

Iniquum Nutritus non potest suū nutritorem accusare nisi sua iniuriā prosequat hoc dicit .Bar.

Si sororem Frater fratres seu sororem potest de leui crimine accusare hoc dicit .Bartholus.

Deganda Hec est pprie mā .l. is qui reus breuit dicit accusatus nō pōt suū accusatorem reaccusare de crimine pari uel minōi pūsq. sit absolut9 nisi suam psequatur iniuriā pōt tñ accusationē pponere non ut super ea procedatur sed ut lupsedeatur donec causa pma finiatur hoc dicit materiam huius .l. plenissime habes in tex .et glo. Et ego ulterius dixi in .l. is qui reus .ff. d. pu. iudi. Bartholus.

Si quis Persona domestica nō pōt dominuz domus accusare nisi in crimine lese maiestatis hoc dicit hec lex nō. Nota hanc .l. q. familiaris non pōt accusare dominū domus quod itellige uerum nisi suaz uel suorū iniuriā prosequatur Et est hic ar. q. monachus non potest accusare abbatem In cōtrariuz uidet extra d. accusa .c. abbate dicit ut ib.

Liberti Liberti non possunt accusare patronos hoc dicit. *De actionibus et insurrectionibus*

Dos qui Qui effodit ēminos extra ordinem punietur hoc dicit.

Si cuiusdam Hec est notabilis lex pro suo interesse admittit q. ad defendendū aliū in crimine capitali hoc dicit per hanc .l. practicabatur In ciuitate ista dicit hic statutuz q. quicūq. declinauerit foruz possit in punie offendi Adhibebatur talis cautela q. si accusabat filius familias pater pro suo interesse declinabat foruz pro filio et sic non incidebat istatutū eodē mō si delinquebat mōach9 abbas pro suo interesse declinabat foruz postea cōtra istas fraudes fuit per statutum prouisum Bar.

Reos In capitali crimine admittitur procuratō ad allegandū causas absencie hoc dicit dic plene in .l. seruū quo

q. §. publice .ff. d. pcur. Et ego dixi i repetitōne .l. pe. §. ad crimen de pu. iu.

Si accusationibus Absolutoria lata accusatoribus abntib9 nō per gtumaciā est ipō iure nulla hoc dicit Op. q. plures nō admittant ad accusandum unū ut .l. hi tam. §. si. et .l. si plures .ff. e. Breuit plures sō dantur illa ē uera q. hic non fuit oppositū nam si fuisset oppositū d. pluribus fuisset electus unus quod tene menti .Bar.

Non ideo Delinquens ppter mandacū alterius nō excusat hoc dicit Hic ueniret examinanda materia de mādatore de psuasore et instigatore dixi in .l. nō solū. §. cū qs et .§. pcul d. iniur. Materiam uō d. auxilio et fauōe tractauit uobis i. l. i. furti. act. §. ope. ff. d. fur.

Absentem Absens nō potest dampnari de crimine capitali et si fuerit dāpnatus snia est nulla que retractabit per eundez uel supiorem hoc dicit de materia nullitatis dixi uobis in .l. i. quādo prouo. non est necesse.

Ea quidem In notoriis pōt per inquisitionem procedi Sed in non notoriis quis non punietur nisi fuerit accusatus hoc dicit Et exponas ita tex. ibi nunciauerit tanq. notoria ut patet ex sequenti rñso et .ff. ad epil. .l. ab accusatōne. §. nūciationes et sic intelligitur glo. ff. d. adul. .l. ii. §. si publico et etiā Cy. ibi posse ppendi pcedendo p inquisitionez ex officio ad denūciationē officialis ibidē q. d. In notoriis nō procedit p inquisitionem sed p accusationē et hoc innuit uēbum accusatus scdm pdictam lectu. et hoc modo intelligit cōter illa .l. sed. d. ny. de maet. Intelligit q. cūq. officialis denūciat causam pōt procedi p inquisitionem ut in pma pte huius .l. et pbatur i. ti. ii. l. i. d. curiosis .l. i. li. x. ff. de cust. reor. .l. diuus Tamen si officialis illam denūciationem nō pduxerit in notorium pbando tunc ille denūciatus absoluetur ut hic in scda parte .l. et. d. l. ab accusatiōe. §. denūciatores. ff. ad cur. pilia. et quod tex. hic dicit accusatus expone. i. denūciatus Hanc aut materiam q. n. possit p inquisitionē procedi plenissime dixi i. d. l. ii. §. si publico. ff. de adulteris. Bartholus.

Si quis se Accusatio debet
porrigi coram preside non coram statio
nariis hoc dicit in summa.

Qui de crimine Ista e
notabilis lex Breuiter dicit accusatus d
eodem crimine non pot iteru accusari d
alio crimine poterit accusari ab alio etia
si ex eodem facto descendit nec debet su
per uno pnunciari donec sup alio plene
fuerit cognituz hoc dicit Diuiditur in
duas ptes Primo ponit utp liceat accu
sari Scdm qualite debeat pcedi scda ibi
iudex autem Item pma subdiuidit ga
pmo loquit qn accusat de eodem crimi
ne Scda qn de diuersis hntibus originez
ex eodem facto scda ibi si tn ubi e casus
singularis **A**d cuius euidentia tu iuue
nis debes scire q qn ex uno facto oriut
plura crimina Exempluz i eo qui cogno
uit glanguinea suam nuptam iste eni
gmisit adulteriū quia in nupta Item in
cestu quia in glanguinea suaz hoc pmis
so casus in terminis est clarus **O**p ad
pma ptem de .l. is qui homicidii .i. eo.
So. fateor q regula est hic q accusatus
de eodem itex no accusatur fallit in ca
sibus quos dic ut in glo. qua uide et no
Venio ad secuduz dictu et uir q qn plu
ra crimina descendut ex eodem facto no
possit accusari nisi de uno ut .l. senatg. ff.
e. put ibi ponit exemplū de homicidio
et paricidio Sed qn est unū factū unq ti
tulus criminis plures agendi forme tūc
una tm .l. pot accusari ut .d. l. senatus
scdm alias lectu. Verbi grā ille qui fac
homicidii pot accusari .l. cornelia de lic
cariis et ex forma statuti huius .l. tunc
una tm pena punietur ut .d. l. senatus
Quandoq est unū factum et plures titu
li criminis hntes se ut genus et species
tunc accusatus de uno no pot accusari
de alio ut .d. l. senatus scdm qd ibi loq
tur de homicidio et paricidio ut .l. ptor
edix. §. i. ff. d. iniur. Si uero habent se
ut excedencia et excessa tūc de utroq po
test puniri non tn pot simul accusari de
utroq ab eodem sed ab alio sic ut hic et
l. si adulterium cū incestu .ff. d. adulē.
sed que est rō huius Rzo qn sunt duo iu
dicia quoz absolutoria lata in uno pot
parere exceptionē rei iudicate in alio no
admittitur concursus ut .l. fundi et .l.
fundū. ff. d. exceptōibus Et illa est rō
quia non admittitur cōcurfus diuils 2

criminalis descendendū ex eodez quia ab
solutoria lata in uno pot parere exceptō
nem rei iudicate in alio si pnūciatur su
per facto ita tenet dy. in .c. nullus plu
ribus de re. iu. li. vi. Ita in pposito ga
ex eodem facto descendut si essent heede
p sone accusatōis et accusati absolutoria
lata in uno possit parere exceptionē rei
iudicate in alio ideo idem ad accusandū
no admittitur que rō cessat alio accusa
te dices tu sed que est rō q iudex no po
test sniare sup uno nisi plnissime discuf
so sup alio ut hic dicitur in ultima pte
Rzo in istis causis capitalibz Iudex debz
ingrere ueritatē etia pro pte offensa si ip
se non opponat ut .l. i. §. fi. ff. de qōni
bus et .l. si no defendantē. ff. d. penis un
possibile esset q ex defensionibz factis in
uno iudicio apperet iudici q in alio reg
non esset culpabilis **V**nde esset uerecun
dia iudici et parti iniusticia si in uno cō
dēpnaretur et in alio absoluere ideo de
utroq debet esse cognitū anteq iudice
Et de isto mēbro qn ex uno facto oriut
plura crimina dic ut dixi pln in .d. l. se
natus Quandoq sunt plura facta plu
res tituli criminis plures modi agendi
tunc siquidē omnia illa facta tendūt ad
eundē finē no punitur nisi tanq de uno
ut .l. illud. ff. ad .l. acquil. Et ideo si ali
quis insultauit et pcussit non punietur
de insultu qm ad hunc finē fecit insul
tū ut pcuteret et h gl. tua no. tenet quā
uide et signa sup uerbo plura Si uero il
la plura facta non tendūt ad eundē finē
sed ad diuersa tūc no de uno sed d quo
libet punitur ut .l. nunq. plura. ff. de p
uatis delict. et ibi plenissime dixi **V**eio
ad finem dicitur q sup duobz crimibz
cognoscatur simul q de custo. re. l. ii. §.
fi. So. dicit gl. fateor q donec sup uno
arceatur non poterit sup alio arceri ut .l.
contraria Sed cū erit expeditus de rñ siōe
quam cōtra faceret sup uno tunc respō
debit sup alio ita dicit glo. tua hic sup
uerbo utroq et siquis uellet hāc .l. repe
tere essent hic tractande tres materie Pri
ma utp ille qui habet unaz causā coraz
uno iudice possit citari coram alio iudi
ce in alia causa quod dic ut dixi in .l. §.
pupillū. §. qui ad maius de re iudi. Se
cundo utp ille qui est recōmendatus in
carceribz ex una causa possit ibi recōmē
dari ex alia de quo dixi plene in .d. l. ii.
§. fi. de custo. reoz Tercio an recōmen
datus in carceribz iniuste possit ibi recō

mendari ex alia iusta causa quod dicit in
qōne illa quam disputavi que incipit la
p9 Vltio gl. assumit oīa et distiguit
quod dicit ut in ea. Bartholus.

Quam explicandi ista
est bona lex et ponit pulchram materiaz
Breuiter dicit qui alicui certaz pmitte
sñiam licet iudicē non cōrūpat tanquaz
cōruptor punitur hoc dicit Audiui du
biū pone q̄ ille qui cōrūperet iudicē nul
lo modo puniret ut puta in capitali l3
enim reis redimere sanguinē suū etiā cō
rūpendo ut. l. i. in fi. ff. de bo. rox. et. l.
pe. ff. de pua et habuistis in. l. transigē
s. d. transac. qualiter puniet ille qui p
misit ei hoc facere uidet q̄ nullo mō ga
tex. hic dicit q̄ punitur pinde ac si puni
tur pncipalis cōruptor Sed pncipal cor
ruptō nullo modo puniret ḡ nec ipse co
gitabitis quia de facto fuit tudenti.

Si quis homicidū Absolu
tus non pōt itex accusari de eodē cri
mine nisi de puaricatione pmi doceat d
alio uero crimine poterit accusari. h. d.

Singuli Hic est bonus casus non
debet lris uel relationibz publicaz psoa
rum credi sed rei ueritas inquiri hoc dicit
quod nō. fac q̄ delictū nō probat per in
strumēta Idem hēs in. l. diuus. ff. de cu
sto. reo. dixi pln i. l. senatg. ff. ad epil.

In causis Non debet procedi su
per crimine nisi cēta et clara accusatio p
cesserit al iudex punitur. h. d. Glo. hic
ponit qualiter accusatio debet formari
Ego circa hoc feci unam magnā repetici
onem in. l. libellorum. ff. e. et dicit ut ibi
Et ex hac glo. colligitur quantum tem
pus est ex quo fuerunt facte iste glo.

Accusationis Accusator de
bet se inscribere et detineri sicut accusatg
donec causa examinetur et qui torquet
non debet interrogari de sociis hoc dicit

Op. illud quod accusator et accusatg si
mul detineant hoc de gsuetudine nō ser
uatur nisi accusatus accusaret statim ac
cusatorem suū de falsa et calūpniosa ac
cusatōne et ita est de facto modo in diu
tate ista Nota q̄ quis non debet intro
gari de sociis fallit in casibus qui hic po
nuntur in glo. Bartholus.

*De exhi
bendis et transmittendis reus*

Si miles Si miles
gmisit delictū ad magi
struz militum remittit
hoc dicit Nota ar. q̄ l3
iudex secularis non possit cognoscere de
crimine gmisso per clericū pōt tamen cū
capere et detinere ut remittat ad ep̄m su
um hic non sunt alia.

Nullus Reus debet carcerari
nō autem ligari nisi conuincat et uenien
ti ex lōginquo. xxx. diez terminus sta
tuitur hoc dicit.

Neminem Nullus debet ci
tari nisi mandato iudicis pcedente h̄ di
cit Nota q̄ nulla pōt fieri citacio realis
uel personalis nisi hoc iudex gmiserit qd
est uex facit. s. de ep̄is et cie. l. cu3 cleri
cis et. l. cū omnes quod tenet Inno. nisi
esset nunciū generalis cōstitutus ad fa
ciendas citaciones ut probat per eum ex
tra de pba. c. qm. cōtra quod non uide
tur uex quia illa generalis commissio ni
hil releuat ut. l. i. s. de iure do. i. petra.
In casibus tñ non est necesse q̄ iudex hoc
gmittat quia hoc gmittit lex ut qn̄ qs
in fraganti crimine reperitur ut. l. rap
tores. s. d. epi. et cle. et. i. de rap. xgi.
l. i. ff. de fur. l. si quis in seruitute in fi.
et. l. infdum. s. is qui furem co. ti. i.
de malefic. et ma. l. fi. ff. d. adulteris. l.
capite quinto. Bar.

*De custodia &
exhibitione reorum
in quacumq̄*

I Siue p̄ accusationē siue
per inquisitionē proce
datur causa debz celerit
examinari et non differi
et interim reus in carceribz positus non
debz iniuriari nec i locis tenebrosis de die
poni nec alias iniurias pati hoc dicit fac
iste tex. ibi ad p̄mū solis ortū 2ē Vtruz
de mane dicat dies uel nox et scis q̄ di
xi tibi in. l. aut facta. s. tempus. ff. de
penis ubi dixi Vtruz mane et sero sit d
die uel de nocte. Bar.

Si quis Si de crimine quincat
debz apud t̄bunal duci ut crimen gfitca
tur et certū appareat hoc dicit Vex il
le qui semel confessus ē sponet crimen de
beat iterum confiteri Illud gl. tangit h̄
dic plene ut. l. i. ff. eo.

de p[ri]ncipal[is] m[er]ito
si est accusator
si est p[ri]ncipal[is] m[er]ito
si est accusator
si est p[ri]ncipal[is] m[er]ito

Quoniam Carcer ubi po-
nuntur homines debet esse sepatus a car-
cere mulierum hoc dicit super hac .l. est au-
tem quia habetis .s. de offi. diuer. iudi. .l.
i. quam nunc statim uide et non.

Ad commentariensem
Si carceratus aufugit custos principalis
pena qua ille debebat puniri punietur nec
exhibendo suum famulum liberatur sed custo-
de principali ex necessitate absente. Idem ser-
uabitur de eo cui commisit officium .h. d.

De his quos Carcerati de-
bent puniri uel relapsari et quid de eis sit
infra .xxx. dies iudicibus nunciari pena
contrafacientibus imminente.

**De p[ri]ncipal[is] carceribus in-
hibendis;**

Libemus Non
licet homines teneri in p[ri]uatis carceribus et de hoc
potest per inquisitionem p[ro]cedi et iudex negligens
punietur et reus huius criminis pena le-
se maiestatis tenetur hoc dicit. Quando
autem quis dicatur committere p[ri]uatam carcerem
detinendo hominem liberum certe si cum detinet
per .xx. horas ut .l. capite quinto. ff. de
adult. quod dicitur plene ut ibi dixi. Note-
ris etiam ex hac .l. i. p[ri]ncipal[is] q[uod] appellone dyo-
cesis continetur. Ciuitas dicitur enim egipcia
dyocesis continetur enim totum egipsum et
ciuitatem egipci contra uidetur de Bypt.
c. rodulfus. Bartholus .s.

**Si reus
uel accusator mortuus fuit**

Et si marcellus
Per motem unius accu-
sati non extinguatur accu-
satio quo ad alium de eo-
dem crimine accusatum
hoc dicit. Nota ex hac .l. q[uod] plures de eo-
dem crimine p[oss]unt simul accusari secundum ue-
ram opinionem ut .l. inter liberas. §. si. ff. de
adult. Item mandans et faciens p[oss]unt si-
mul accusari de eodem crimine quod dicitur
ut .l. nichil. ff. de adult. et hic tangitur
per Cy. Bartholus.

Si is quem Mortuo accusa-
to et etiam liberato accusator .h. d. i. suma

Si ut proponis Licet
mortuus sit qui de falso instrumento ac-
cusabatur potest accusari qui eo utitur
hoc dicit ista lex. Bar.

De functis Defuncto reo ex-
tinguitur accusatio nisi se ipsum occiderit
hoc dicit. Bar.

Si quis Si pendente appellone
a sententia qua tacite uenit bonorum ademptio
reus uel accusator decesserit pena extin-
guetur sed si bona adimantur expresse durat
causa propter bona quod habuistis in .l.
iii. §. si pen. appellone mors. Bar.

Si quis imperatori maledixit

Si quis Qui male-
dicit imperatori est ad ip-
sum remittendus ut ex p[er]-
sona eius qui dixerit ex-
timetur nec est aliter pu-
niendus hoc dicit. Nota tex. ibi ex p[er]so-
nis hominum dicta p[er]semus. Unde mine
qualiter sint metuende ex p[er]sonis hominum
sunt considerande habuistis in .l. metum
supra quod metus causa.

**Adulam maledic-
tam** Qui contra
legem iudicat in legem
iul. maiestatis non inci-
dit hoc dicit. Bartholus.

Alienam Qui iuramentum non
obseruat in hanc legem non incidit .h. d.

Si quis Ex hac .l. accusati to-
quentur nec ex aliquo privilegio excusantur
Idem in accusatore et glaciis hoc dicit ui-
de glo. sup. uerbo giunctis Ex hac glo.
nota duo. Primo q[uod] unus testis facit in-
dicium sufficiens ad torturam uidistis in
l. in bonofidei de iur. iur. et ff. de iur. iu-
ran. l. admonendi. Secundo non q[uod] licet con-
tra omnes leges loquantur in plurali et dicant
p[re]cedentibus indiciis tamen sufficit unum bonum
indicium. Et sic tenet gl. tua quam uide. Et
nota de istis indiciis dixi plene in .l. si.
ff. de questionibus.

Nullus potest Quis potest
suum privilegium allegare ne torqueatur p[er]terg

In crimine lese maiestatis. h. d.

Quiscunque Qui prodicionem fecerit uel tractauerit contra principem uel eos qui sibi adsunt punitur morte et publicacione bonorum eorum filii non sunt capaces hereditatum uel legatorum nec ad testimonium honores uel officia admittuntur filie ex hereditate paterna nichil capere possunt Ex bonis uero matris legitimam tantum capiunt uxores eorum dorem recuperant et idem in sociis et participibus dicti criminis scilicet qui prodicionem reuelauerit uenia dignus erit et primo hoc dicit Facit ad quoniam quia habui de facto statutum est in hac ciuitate quod quicumque prestiterit auxilium uel fauorem alicui exbannito per prodicionem huiusmodi puniatur certa pena Modo quidam de hac ciuitate procurabat quod dominus petrus de spoletis qui erat exbannitus ut proditor huiusmodi procurabat ut rebanniret querebatur utrum incidere in legem istam tanquam prestans auxilium et fauorem exbannito pro prodicione Quidam Canon dicebat quod non per decretales que dicunt quod licet alicui non sit licitum precipare cum excoicatus hoc est uerum nisi per eo regnando Ita hic in proposito iste tractabat per reconciliando illo exbannito huic comiti et sic non incidebat in legem Ego dicebam quod hic erat casus In quibus ibi denique iubemus eos etc. Non ob id dicitur de excoicatis quia sententia excois est medicinalis non mortalis ut in c. Cum medicinalis extra de sententia excoic. li. vi. Nunquam enim aliquis excoicatur ut perpetuo sit excoicatus sed ut a participatione hominum desistat Bannum uero quod datur hodie per statuta terrarum ytalie est mortale elapso triennio banni non datur sibi uenia coparenti et uenienti ad mandata id non est eadem ratio tene menti ga sepissime hoc accidit maxime hic.

Meminisse De crimine lese maiestatis potest post mortem rei inquiri hoc dicit ista lex singularis.

Marcianus Post mortem rei de hoc crimine potest queri ut eius dampnetur memoria et bona successoribus auferantur et alienationes facte a die commissi criminis rescindantur hoc dicit Bar.

De adulterio

Sublico Vxor non possunt accusare uiros de thoro uiolato Secus econtra hoc dicit Bartholus legum doctor.

Raccus Maritus et eius filii possunt adulterum uilem inuentum occidere impune sed si non erat uilis micus punitur hoc dicit tene menti Istam. l. non. quod legitime factum est penam non meretur Nota quod filii licite possunt obedire patri in istis etiam in atrocioribus executionibus legitime tamen factis hoc dicit.

Scondam Vide autem quod tractat de remissione criminis Et nota eam de qua plene tractatur in aut. qua in p. uindicta. s. ubi dicitur crimi. agi oportet et ego dixi in. l. si cui. s. si. ff. de accusac.

Quamuis Accusatore abente post crimine liquidatum potest ad diffinitiuam sententiam perueniri. h. d. Querit glo. hic licet ad crimen publici iudicii persequendum non admittatur procurator Quid si non fuit oppositum an ualebit processus Glo. hic uidetur dicere quod sic quam uide et nota super uerbo pncias quod dicit ut dixi in dicto. s. ad crimen.

Quoniam Qui non potest accusare de crimine non potest excipere de eodem ad aliquem puniendum. h. d. h. non. l.

Ita nobis pudor Hic enumerantur que exceptiones possunt obici accusanti de adulterio Nota quod hec lex statuit posse obici certas exceptiones tamen et per hoc non excluduntur alie exceptiones legitime in corpore iuris incluse ut hac glo. Et doc. inducunt hanc. l. in ar. quod l. 3. statuto caueat quod contra instrum. non possit opponi nisi certe exceptiones tamen ad huc poterunt alie exceptiones legitime opponi quod non puto usque quaque uerum quod dicit ut plenissime dixi in. l. i. s. i. ff. quod ui aut clam. Bartholus.

Que adulterium Domina caupone potest de adulterio accusari Secus de familia que hospitibus seuit. h. d. Querit glo. utrum cum meretrice nupta possit committi adulterium Glo. dicit quod sic Moderni dicunt contrarium et forte melius.

Tutoris Quādo
pars quota bonorū de
uenit ad aliquē ex dis
positione legali intelli
gitur cum bonore debitoꝝ. h. d. Op. de

iure doc. l. mulier et. s. d. hereditate uel
acc. uendi. l. ii. So. ibi bona deueniunt ad
aliquem ex contractu hic ex dispo. l. fal
lit in casu. l. i. s. de here. uel act. uendi.
ubi fauere fisci etiam qn bona uadunt ad
aliquem ex contractu intelligit cu honestis
debito de hoc in. l. iii. s. ex causa. ff.
de iure fisci ubi de hoc dixi Et pln dixi
de hoc. ff. de bo. poss. l. i. in pn.

S **Il confidus** Si masculus uel
femina includatur uolencia comittitur
Et pena huius. l. puni. hoc dicit.

S **Il criminis** Hec est bona. l.
et fac ad intellectum multo. Violencia co
missa circa res etiam hoibus no coaduna
tis hac. l. puni. et iniuria gmissa circa
psonas ita demu hac. l. puni. si coad
unatis hoibus facta fuerit. h. d. Nota g
q iniuria facta in psonam ita demu ca
dit in crimine publico. l. iul. de ui. si fi
at coadunatis hoibus al est puata ut. l.
iniuria. i. d. iniuriis Habes autez for
mas accusationu qn coadunauit q itelli
ge etiam si coadunauit unu ut. l. ii. s.
ii. ui. bo. rap. ff. quod tene menti.

Q **Uoniam** Hec est bona. l.
si tempore uolencie ex pte inferentis uel
defendentis homo aliquis moriat uideli
cet inferens pena mortis puni. et appel
lari non licet hoc dicit hec no. l. **Nota**
q si aliquis iuit ad occupandu castrum
uel palaciu alterius et in occupatone ali
quos pcusserit uel occiderit non debet pu
niri duabus legibz hoc est tanq uolencia
inferens et occupatone faciens et tanq
faciens homicidiu et uulnerans sed totu
est unu delictu. s. uolencia aguat ppter
illas qualitates. s. quia in eo sunt gmis
sa uerbena cedet et similia ut h uides tex.
notabile que milles allegauit Ideo rogo
ut teneas metri Nota secudo q ille qua
litates. s. q cedet et uerba in hac uole
cia int uenerunt agrauant maleficiu tm i
piona eius qui fuit caporalis et auctor
istius uolencie ita uidet hic ibi qui uim
facere ac. Alii aut homines coadunati
ad hoc no tenent nisi de uolencia simpli
ci ut hic innuitur tenebunt etia de eo q
ipi psonaliter fecerunt ut pbatur in. l. ii.
s. si quis no ipe coegerit. ff. ui. bo. rap.
Op. et uidetur q non debeat puniri qs
ultra qua quis habuit ppositu deliquit
di g. l. qui iniurie. ff. de fur. So. de hoc

dic pln ut dixi uobis in. l. diuus. ff. ad
l. corne. de sicca **Querit glo.** utp ille q
fuit coadunatus ad aliquam uolencia in
ferendam si ibi perdit arma uel alias res
Vex. possit recuperare ab eo qui eu coad
unauit ex stipulatone uel actione madati
So. dic q no quia iste contractus e factus
sup re turpi ut. l. si uero no remuneran
di. s. rei turpis. ff. manda. hoc itellige
uex. qn quis fuit coadunatus ad aliquam
uim illicitam secus si ad licitam ut ad ali
que defendendu et similia quia tunc esset li
cita q tene menti.

S **Il quis ad se funduz**

Ista est subtilis lex Breuiter dicit spolia
tus debet diuile agere uel criminalit ac
cusare sed si sua auctoritate p uim recu
pauit Secdo spoliatus ante omnia erit i
stituendus et spoliator ltime puniet hoc
dicit Primo ponit quid heat facere spo
liatus Secudo ponit quid ei sequat si iu
ris ordinem ptermiserit scda ibi quod si ob
missa **Op.** q liceat expulso l uia aucto
ritate recuperare ut. l. i. s. uim ui de ui et
ui ar. et. l. iii. s. eu igitur et. s. unde ui
l. i. huius timore lectura h. l. uariatur
duobz modis Vno modo q hic no licet
recupare. s. ex intuallo sed in ginenti sic
ut in contra. et ista est cois lect. qua gl.
prosequitur Alii dicunt ut lo. in fi. gl. q
hic loquitur qn in ginenti sua auctoritate
possessione recupauerit Et quod dicitur
hic in tex. possessionis iura reparentur. s.
quo ad dapna que passus est ab illo qui
sibi uolencia inferebat uide istam glo. i
fi. Ex hac lectu. hes notare q causa resti
tutonis est puilegiata siue agatur ad re
cupandaz possessione siue ad dapna que
quis passus e ppter uolencia l3 posses
sione effectualit non pdiderit et est puile
giata in hoc quia ante omnia debet exa
minari ista causa institutionis Qualit au
tem intelligatur istud ance omnia infra
dicam et debet intelligi ista lectu. q hic
agebat ad dapna ille q que fuit adhibita
uolencia qui recupauit in ginenti q eu
qui intulit uolencia scdo in ginenti q
cu legitime fecit no posset agi ad dap
na que aduersarius passus est quia quod
legitime factum est ac. ut. l. graccus. s.
de adul. Istam casus ponem tene metri
quia puto eam esse ueram nec scio ea ali
bi Alia lect. etia coiter est q hic expulit
ex intuallo et sic non faciebat legitime
tunc enim spoliatus scdo ante omnia de

et de ista
uide plene
de ab per qn
f. l. i. et. g.
de iure iuri

bet restitui Sed tunc ad hoc op. quia licet
hic expulso agere civiliter uel accusare
criminaliter putat uult ut hac. l. in pñ. et
qñ civilis actio crimi. pñdi. l. i. So. dic
glo. factor q expulso habet electionez
accusare criminaliter uel agere civiliter in
terdicto pro recuperanda possessione s3 hic
loquitur qñ expulso elegit agere in terdicto
quo casu ante omnia restituit Videndum
est ergo quid est hoc dictum ante oia put
hic dicit tex. Glo. dicit ante oia. i. anq.
queratur quis sit dominus Vel ante oia
hoc est anteq queratur de crimine i mo
du accusatonis et sic ptransit gl. et etiaz
doc. Michi uidetur q nos debemus itel
ligere tex. putat iacet simpliciter ante oia
pro huius euidencia debes scire q qñq spo
liatus agit petens restitutionem possesio
nis Quandoq agit petens restitutionem
dāpnorū Primo casu causa restitutionis
ante oia est tractada ut hic dicit tex. an
oia in tñ ut super nulla alia re possit a
suo spoliatore ueniri nisi super alia spo
liatione h est casus extra dñ ordi. cogni. c.
super spoliatione Et sic debemus istum
tex. intelligere Si uero agit petens dāp
na isto casu ista cā d3 an oia tractari nec
possit super dominio ipsius rei uel alia
causa regueniri ut hic scdm lect. lo. pos
set tñ regueniri dñ alia spoliatione ut in
c. ii. extra dñ ordi. cogni. Et hoc si scda
causa spoliationis per qua agit ad re
cuperanda possessione rei de qua quis est
spoliatus pponitur in modū reguentionis
sed si pponeretur in modū exceptionis
tunc nō impediret pñm iudiciū sup dāp
nis et spoliatus ante oia deberet restitui
et donec restituaē causa sup dāpnis nō
deberet agi ut. d. c. ii. Item ē puilegiata
causa restitutionis in hoc q ille qui ē spo
liatus si sibi obiciat de dñio spoliatis ista
exceptio non debet examinari in isto iu
dicio sed ante oia est restituendus ut hic
scdm qd glo. intelligit ut uidistis in. l.
momentanee. s. unde ui et si per uim uel
aliomodo. l. i. quod itellige si cōtra hanc
exceptionem de dominio replicet secus si
petens restitutionē patereē sup illa excep
tione procedi ut extra de resti. spo. c. i.
quod pbatur de iure nostro Sicut enim
se habet exceptio ad actionē **Q**uia se habz
rplio ad exceptionē ut. l. ii. ff. de ex
cep. Sed si exceptio non obiciatur non
impeditur actio eadē rōne si non obiciat
rplio nō impedit exceptio facit. s. dñ
adul. l. qm alexandru insti. de replicaci

oni. p totū Quandoq spoliatus uenit
non curo qua actione nec ad quid dum
tñ nō ueniat sup alia spoliatiōe tunc
ipse poterit excipere q spoliatorē suū q nō
pōt ueniri donec ipse restituaē et hoc est
q hic dicit tex. ate oia uiolēde causa zc
pbatur in. d. c. ii. de ordi. cogni. Si ue
ro de spoliatiōe agitur criminaliter tunc
alia qñ civilis nō poterit pponi nō pñt
puilegiū spoliatiōis s3 pñt puilegiū ge
nerale cōlibz cē cñial q n patiē secū diu
lē gūere ne ei fiat pñdiciū ut. s. dñ or.
cog. l. fi. Itē op. dñ h q qñ debet q et
ad quē uenerit possessio de necessitate. l.
cōtraria p ceto pposuerat uiolēciā esse
gmīssam quare g hic de hoc qñtur So.
debet exponi intulit. i. intulisse dicit et
illa est uera uel dicebat q ex aliqua cau
sa potuit facere licite et etiaz ista pōt es
se bona Sumq expediti de pma gl. mag
na uenio ad sequentē Et op. dolus cum
dolo cōpensat ut. l. fi. dñ eo per quē fac
tū erit de dolo. l. si duo Sed si ego expu
li expulso meū uidet q debeat gpenfa
ri uiolēciā quā feci sibi cū uiolēciā quā
fecit michi glo. hic dicit aliud in illo ge
nerali dolus cū dolo zc. nō dicit plus s3
in. l. i. in fi. magne glo. s. unde ui **E**x
q iō nō gpenfat dolo cū dolo hic quia ui
dentur gmīssi circa diuersa Alia est eniz
uis facta uno tpe alia facto alio Sed q
hoc uidetur. ff. q ui aut clam. l. si alius
s. bellissime Glo. hic dicit aliud in inter
dicto q ui aut clam ut ibi Aliud in in
ter dicto unde ui **V**t hic Pe. h nō placz
nam poito q dolus cū dolo non gpenfat
saltem unū debitū cū alio debito debet g
pensari Si g per uiolēciā quā tu intuli
isti michi es effectus meus debitor in cen
tū et in illa possessione Ego equeiso per
uiolēciā quā tibi secundo adhibui sum
effectus tuus debitor in centū et in pos
sessione debet unū debitū cū alio gpenfa
ri et postea non est rō diuersitatis que de
bet esse inter istud intdictū et intdictuz
qd ui aut clam quod g hic dicit q ante
oia est restituendus est uex in eo in quo
passus esset maius dāpnū et sic p cōpen
sationē nō esset sublatū Doct. nostri cñ
mon. tenent glo. nostrā ut la de are. la.
buc. Et alii non ob. q dicitur q dolus
cū dolo al. debitū cū debito gpenfat nā
ut hic glo. optime sentit illud est ueruz
qñ secūdos dolus uel secūdu debitū seu
delictū non absōbet et extenuat pñm S3
h secunda uiolēciā absorbet et cōsumit

primam ideo de prima non pot obici et sic
non pot dici dolo cum dolo operetur uel uio
lencia cum uolencia compensetur sed prima uio
lencia est corrupta nec potest dici delictum
cum delicto operetur quia primus delictum est
sublatum ut .s. unde ui .l. si quis in tanta et
l. extat .ff. q. me. ca. Et uide gl. sup cui
us rei euidencia debes scire q. p. l. si quis
in tantam et per l. extat Ille qui secundo ita
lit uolencia perdit omne ius quod habe
bat in re uel in rem seu pro re illa sed si
habebat aliquid ius extra rem illam licet for
te illius rei occasione illud non perdit ut
l. qui uas in pn. ff. de fur. ubi qui abstu
lit res sibi subtracta licet pdat conditio
furtiuam que datur ad rem non pdat actio
ne furti que datur ad duplum quod est ex
tra rem Modo ad propositum uolencia se
cunda absorbet primam quatenus propter pri
mam uolencia poterat agi ad ipsam rem
recupandam Sed quatenus poterat agi ad
certa dampna et sic extra rem per secundam uio
lencia non presumitur prima ut .d. l. qui uas
Eadem ratione credo q. accusatio criminalis
que oritur ex prima uolencia non presumi
tur per secundam quia illa accusatio non est
ius in re nec ad rem nec pro re et sic gl.
h. que uidetur uelle q. per secundam uolen
ciam tollatur prima etiam quo ad accusa
tionem criminalem non uidetur q. dicat ue
rum Vide glo. licet enim dixerim q. pri
ma uolencia non presumitur quantum ad damp
na et ad aliud intellere tamen in hoc secundo iu
dicio in quo petitur possessionis restitu
tio de illo primo non poterit queri quia causa
restitutionis habet illud privilegium ut ante
omnia .2c. nisi agatur super alia restitutio
ne possessionis non presumpta per secundam ui
ut .s. dixi Causa ergo per quam petitur resti
tutio possessionis est magis privilegiata quam
causa per quam restitutio petitur dampnorum
et intelligere propter uim ut patet in .d. c. ii
de or. cogni. non ob. l. si alius .s. bellif
sime quod ui aut claz Nam una uis inge
ratiua non presumit aliam Non enim quis
puatur iure suo propter uim inquietatiuam
secus in ui expulsiua de qua h. loquitur
Sumus expediti de glo. quodammodo re
stant aliqua querenda in glo. .2c. **P**rimo
Quero utrum probones facite de uolencia in
ciuili fidem faciant in criminali Glo. hic
dicit q. non quam uide et signa super uerbo
destinatus de hoc plene dic ut doct. tan
gunt in .l. i. s. q. n. ciuili ac. p. iudi. crimi.
Ego plenissime in .l. ii. s. pen. ff. ui bo.
rap **V**enio ad ultimam glo. q. querit ali

quas .q. Querit glo. quid si deicio de pos
sessione quam recupero ingruenti An desinaz
usucapere et gl. dicit q. non quam uide uero
dicit ista glo. q. ille qui recupauit in ingru
enti non amisit possessionem ciuilem ut .l.
iii. s. cum igitur et ibi non. de ui et ui ar.
merito non desinit usucapere licet glo. ui
deant aliter dicere in .l. qui possessionem
de ui et ui ar. **Q**uero an si ego expul
sus recupaui incontinenti h. locum pena .l.
si quis in tanta Glo. hic dicit q. non Ista
quo potest intelligi duobus modis Primo
An ego qui in ingruenti per uim recupaui
incidam in .l. si quis in tanta et tunc absque
dubio gl. dicit q. non et bene quia legit
time feci .2c. ut .d. l. graccus Item pot
intelligi an ille qui per uim te expulit et
fuit ipse in ingruenti repulsus incidat in .l.
si quis in tanta Et licet gl. uideat hic di
cere q. non Contrarium tamen uidetur in .d. l. q.
possessionem de ui et ui ar. et .s. de excep. l.
licet secundum unam lect. puto q. non incidat
in .l. si quis in tanta quia cum ille deictus
possessionem non perdidit quia ciuilem retin
uit non potest dici expulsus in quantum ad ac
tionem ciuilem non sufficit conatus nisi ha
buerit effectum ut .l. uulgare .s. qui furti
ff. de fur. Circa .l. nostra extra gl. **Q**uo
uidistis q. exceptio spoliationis potest obici
ipsi spoliatori ut ante restitutionem de nul
lo audiat agens per hanc .l. et per capi
tula predicta **Q**uero an extraneo possit
obici hec exceptio breuiter de iure ciuili h.
non reperio de iure canonico bene reperio q.
spoliatus omnibus bonis non potest ab alio cri
minaliter accusari donec restituatur ut ex
de resti. spo. c. sequens li. vi. **Q**uero quoniam
aliquis est accusatus de uolencia crimina
liter et de uolencia constat an ex uirtute
eiusdem iudicii possit fieri restitutio posses
sionis certe non uigore actionis principali
ter intentate ut .l. intendu. ff. de pu. iud.
sed per officium iudicis ex quadam egritate sic
ita tenent hic doct. quod dic ut dixi in
l. intendu. s. qui fure. ff. de fure. et .l. de
functo de pub. iudi.

SERUOS Serui uolenciaz gmit
tentes ultimo supplicio puniuntur si ex pro
cepto domini fecerunt in metallum dampnare
alie persone legitime puenient puitur etiam
iudex q. crimine iudicare neglexerit. h. d.

OMNIBUS Habere gentem armi
geram coadunata est crime publicum .l. iul. de
ui. de quo etiam potest per ignorantem pcedi. h. d.

de rapina uirginum
de emendatione pueri
de emendatione pueri
ad 2. et de pueris
de male et malis
de sepulchro uirginis
no 2. et de falsis

De Rapina uirginum

Raptores Hanc legem habuistis de uerbo ad uerbum supra d' epi. audi. l. raptos. Ideo dicitur ibi. Bartholus.

De emendatione suorum

Surgis Dominus percussit seruū etiam si ex percussione mortuus fuit non punitur nisi occidendi animo hoc fecerit hoc dicitur. Vide glo. super uerbo repulsa quā nō ad. q. de eo qui percussit aliquē q. postea p. plures menses mortuus est. An pūatur mortuus ex uulnere. Breuiter distinguere. Aut post triduum sup. uixerit uel ambulauerit uel non habent decretaliste de hoc casu extra d' homi. nō recōdor i. ii. capitulo et dixi anno in. ff. nouo.

De emendatione puerorum

In corrigendis Parentibus et consanguineis antiquioribus licet corrigere iuuenes et eos corrigendo percutere duz tñ moderate nec cū atrocitate faciant. h' dicit quis dicitur iuuenis qui pōt corrigi. Dicūt quidam minor. x. ānis si tñ aliq. sit antiquior ut. l. non aliter. ff. de le. iiii. Dominus Rizar. mal. intelligebat hoc de minore. xxx. ānis nam abinde ultra potest se regere suo arbitrio ut. ff. de minori. l. i. Bartholus.

Ad l. cor. nequam d' lictis

Pater tuus Qui aliquē absq. dolo occidit pena homicidii nō tenet hoc dicit. Nō q. ille qui dicit se fecisse homicidii sed non dolo debet pbare q. dolo non fecerit hoc autē pbabit ex qualitate et ex eis que inter eos procedebant ut. i. e. l. eum qui facit. infra de iure fisci. l. si non conuicti.

Is qui Licet ad sui defensionē occidere ingressū uel eum uolentē percutere et etiā eū uolentē derobare. h. d.

Eum qui Homicidii casu commissum non punitur hoc dicit.

Is qui Qui ad actum occidendi puerit licet nō occiderit pena. l. cō. de sic. punitur ac si occiderit hoc dicit h' est uerū quia uerba illa. l. cornel. d' sic. hoc patitur ut. l. i. ff. e. l. 3. si statuta ciuitatis dicant si quis occiderit 2c. nō uerificant in eo quia licet animo occidendi percussit nō occidit ideo tunc non punitur ex illo statuto qd' tene mēti pperuo.

De mathematicis et maleficis

Quorum Iste tex. facit contra dictum beati thome qui reprobat istas incantationes sed potest loqui de foro sciencie. Hic loquitur de foro ciuili ut non pūantur. Quesitū fuit a me utpote ille qui dissoluit illas malicias debeat puniri dixi q. non et casus est hic Bartholus.

Nemo Puniunt diuinatores et qui diuinatores consulunt hoc dicit.

Quicumq. Ista lex facit ad. q. Vt liceat occidere exbānitum qui ducitur ad curiam dicit plene ut dixi in. l. ii. ff. ad. l. cor. de sic. Bartholus.

De sepulchro molato

Qui sepulchra Nota q. licet per. l. no uam inponatur aliqua pena noua pecuniaria non ppter hoc tollitur antiqua corporalis tñ ex quo est imposita una pena non pōt imponi alia ut. l. senatus de accusationibus. Bartholus.

Sed necante Proximiores et cognati defuncti non pnt cogi uel uocari ad iudiciū hoc dicit p. hanc. l. defendi quādam mulierem que phibeat filio succedere quia nō pēit tutorem filio.

Ad l. conchaz d' falsis

Sil partus Accusatio matris ppter etatem filii nō differtur h' dicit Glo. querit utruq. sñia d' partu supposito lata q. matrem pūdicat filio et determi

[t]

nat q non et bene dic ut in glo.

Datis aperte Si crimen falsi
grā differende executionis obicit ut non i
peditur executio hoc dicit dixi in .l. fi.
supra si ex falsis instru. Bartholus.

Licet Non uidetur scripturam
approbare qui eam falsā ignorat. h. d.

Falsi Habeo istam .l. pro notabi
li qñ iniuria pñcipaliter matrimoniu re
spicit filius nō pōt accusare pentez etiā
si suam psequatur iniuriam hoc dicit.

Si falsos Facies falsū instru
mentū non releuat a pena si eo pfitetur
se non usurū secus in eo qui ex solo usu
in penam incidit hoc dicit tene menti p
hanc .l. practicanē aduocati q qñ testes
a pte pducti reperiunt aliquod falsum
dixisse publicatis attestationibus dicit ps
ego dico me nolle uti dicto talis testis i
telligitur excusatus a pena falsi Secus si
ipse illum testem induxisset ad pbandū
aliquod falsū quia articulus de se gēne
bat falsitatem tūc enim incideret in fal
sū ex eo q ad hoc scienter pduxerit et fe
cit eum dicere falsum testimoniū secus si
sup aliquibus incidentibus testis falsum
dixisset tūc enim pars que ad hoc eum
non pduxit pōt licite renunciare Nota
etiam q qñ aliquis dicit se non usurū
aliquo instrumento illud instrumentum
habetur ut falsū ut habuistis .s. de fi. in
stru. l. si aduersarij Item est gñliū ex hac
l. q aduocatus partis cōtra quam testes
aliquid false dixerunt facit requiri ptez
si uult uti illis attestationibus Si enīz di
cat se uelle uti poterit ptem una cum te
ste accusare de falso.

Querela Hec est notabilis et
singularis lex Accusationes criminales
regulariter .xx. annis tolluntur. h. d.
Nota tex. ibi fere. Glo. tua circa hāc .l.
querit quanto tempore tollitur exceptio
falsi Bxo q que sunt temporalia ad agē
dum ppetua sunt ad excipiendū ut .l. li
cet .s. de except. et d. doli excep. l. pure
infi. Quero cum de falso possit procedi
ad inquisitionem ut .l. nullū .s. d. testi.
et .l. pen. s. d. probac. qnto tempore tol
litur officiū iudicis per quod inquiritur
Glo. hic uidetur dicere .xxx. annis Vi
de glo. i. in fine q officiū iudicis tollat

xxx. annis Habuistis tex. cū glo. in .l. sic
s. de pscript. xxx. uel. xl. anno. Tamen
in casu proposito arbitror glo. nostram
non dicere uex. Nam officiū iudicis in
quirētis succedit in loco accusatōis ut
extra d. accu. c. qualiter et qñ Sicut g
accusatō tollr. xx. annis ut h. ita eodē mō
iudicis officiū Preterea tex. hic generalitē
loquitur querela falsi 2c. querela enīz fal
si est siue de hoc querelam facit pars siue
ipemet iudex Et iam uidi istā. q. de fac
to et dixi illud idez quod dico modo h
Ego puto q si a statuto statuatur certū
tempus ad accusandū q ultra illud tem
pus non poterit inquiri licet glo. hic ui
deatur innuere gñrium ut h. uides quod
ppetuo tene menti. Bartholus.

Qum qui Intellige hoc uerum
esse in eo qui subtrahit testm In eo uero
qui subtrahit aliud instrm non habet lo
cū pēa falsi nisi ex acc. public. subtrahēt
ut .l. paulus in pñ. ff. eo. Bar.

Ec exemplum Hec est bo
na lex falsū non gmititur sine dolo hoc
dicit Vnde per hanc .l. mementote semp
qñ facitis accusationē d. falso ut dicatis
sciēter falso et dolose Vex. tñ eo ipso q
tu accusas eū de falso uideris dicere dolo
se quoniam aliter non est falsū punibile
Vnde natura uerbi plati quia eum de
falso petis puniri ideo hoc icludit q do
lose fecerit Et ideo pro huius declaratōe
debes scire q falsū accipitur tribus modis
Vno modo falsū large et largissime et h
modo omne nō uex. est falsū scdm dya
leticos ut .l. si is qui ducenta. s. uex. ff.
de re. dubi. Alio modo accipitur falsū
non ita large et h est omnis mutatio ue
ritatis ut in aut. de instru. ca. et fi. s. i.
Et hoc etiam modo nō dicitur pprie pu
nibile falsū Nam scdm hoc omne men
daciū esset falsum quod non est uerū
ut .l. quid sit falsū. ff. eo. Tercio modo
assumitur falsū sicut illud quod incidit
in aliquod capud. l. cor. de fal. qd hēs
ff. ad. l. corne. de falsis per totum hoc p
batur i dicta. l. quid sit falsū ita debetis
intelligere hanc legem.

Si quis decurio Digni
tas supueniens non excusat notarium a
tōtura in qōne falsi ubi expedit Item p
notariū fides scripture imponitur. h. d.
Nota hunc finem quez intellige q scrip

et p eo q h
bne vlt x
pbat hie glo
fuit glo in
p hie p v
vbi in vbo
pmissa
ff de iura

trubus mal
p falsu

52

duo iudicia mouentur ab eodem secus si unū ab uno aliud ab alio tunc enim non est locus electioni sed p̄fertur actio criminalis Et ista est materia .l. fi. s. d' ordi. iudi. Item p̄dicta sunt uera q̄n ciuilis et criminalis p̄ponuntur per se p̄ncipalit̄ secus si una p̄ncipalit̄ alia incidenter tūc ista est uera ut .l. ii. et .iii. s. de ordi. iudi. et arbi. tu. l. q̄m alexandru et ad .l. faui. d' plag. l. p̄fides So. habetis notare ex .l. ista et ex eo quod dixi supra in solutione q̄riorū quia ciuilis et criminalis non p̄nt intentari simul et semel in eodē libello quod intelligo uerū q̄n utrūq̄ petitur per modū actionis p̄ncipalit̄ intente Sed si aliquis accusatur criminalit̄ et per officiū iudicis petitur restitutio rei ex equitate posset hoc fieri ut .l. interdū s. qui furez. ff. de fure. et .l. iii. s. si dicat ff. fini. reg. dic. plene in defuncto. ff. de pub. iudi. Tertio nota q̄ post intentatum unū ex istis iudiciis potest aliud intentari quod intellige uerū si p̄mū iudiciū sit finitū ab oblōne uel snia condēpnatoria sed si esset finitū per sniam absolutoria tunc fuit opy. inter plac. et glōsatores. Vide dy. tñ in .c. nullus pluribus extra de re. iur. li. vi. Et idem om̄s doct. moderni uidetur distinguere Aut absolutoria est lata super facto et parit exceptōnez rei iudicare in alio Aut super iure Et tunc secus quod dic. ut plenissimē istam materiam tractaui in .l. ii. s. i. ff. ui. bo. rap. Bartholus.

De iuribus rubrica

S

Il non conuictu

Hec est bona lex Et doct. ultramontani repetierunt hanc legem Dominus Bar.

S

Il quando

Hec est notabilis lex Personē illustres siue agant siue quēantur iniuriarū ciuilit̄ uel criminalit̄ p̄nt causā exercere per p̄curatorē ipsi tñ se inscribunt et in eos fertur snia .h. d. Primo ex hac .l. habetis q̄ ad crimen p̄uati iudicii prosequēdum non admittit̄ p̄curator regulariter fallit in illustribus personis ut hic uidetis et sic .l. pe. s. ad crimen de pub. iudi. que dicte nō admittit̄ p̄curatorem ad crimen publici iudicii p̄sequendū suppletur p̄ istam Secundo nota q̄ licet in causis criminalibz p̄curator admittatur q̄n imponitur pena re-

gatiōis uel infra ut plene nō. in .l. seruū quoq̄. s. publice. ff. de p̄cur. tamen q̄n imponitur pena pecuniaria uel relegatiōis seu alia temporalis alternativē tunc non admittitur p̄curator hic est casus hic giuncta. l. fi. ff. e. Nam pro iniuria imponitur pena relegationis uel fustiaz castigatio et tamen non admittitur p̄curator regulariter ut hic uidetis quia cotidie occurrūt in statutis Et sic eo ipso q̄ possibile est ex delicto sequi penaz maiorem relegatione nō admittitur p̄curator uel aliquā afflictuam in corpore nō potest exercere p̄curator ut hic giuncta l. fi. ff. e. Ultimo nota q̄ q̄n snia non potest cadere in p̄curatorem proferē in dominum licet absentem quod plene habuistis supra de procura. l. nichil et .l. i. supra de sentent. Bartholus.

De famosis libellis

S

Il quis

Hic uidetis q̄ minus puniuntur 9 loci et participes q̄ ipsi si principales de quo h̄ per Cy. Et ego plenissimē in .l. is qui opem. ff. de furtis.

De his qui latrone occultauerunt

N

Os qui

Nota hanc legem et tene menti quia cotidie contingit q̄ totū iste titulus practicatur plenissimē. Bartholus.

De Reuocendis rebus

Q

Ulm tibi

absenti

Hec est notabilis lex et totus titulus Et nota istum finem Ex hac .l. habes q̄ si exbānitus moritur infra tempus bāni uires bāni coequaliter euanciscunt qd̄ tene menti.

Q

Utrumq̄

Nota q̄ de iurē cōmuni bannitus etiam elapso termino bāni non habetur pro confesso licet secūdum statuta ciuitatum ytalie seruetur contrariū dixi in .l. diug. s. sic et dyug. pius de custo. re. Bar.

I

n pecuniarius

Sola citatiō

de q[uo]d
de libellis
de crimina libellorum
ad hoc in epistola
de calumniatoribus
de penis
de hoc q[uo]d p[ro]p[ri]um
de p[ro]p[ri]um p[ro]p[ri]um

et libelli oblatio in causis pecuniariis nō infamat Incriminalibus infamat de facto hoc dicit hec tota notabilis lex Nota quod dixi in sumario Verum tam glō. tua intelligit q[uo]d etiam q[uo]n accusatio ciuili s ē proposita que infamat de facto q[uo]d uidetur contra mentem huius legis q[uo]d scdm gl. nulla esset d[ist]in[ct]io inter ciuilem et criminalem quod uidet uelle iste tex.

De Questionibus

M

Militēs Nota q[uo]d milites non sunt torquendi etiam iudiciis p[re]cedētib[us] Ego semel dicebā q[uo]d cum unus potestas

miles uocatus ad syndicatū et probaretur delictū contra eum per indicia uolebant eum syndici ponere ad torturam dixi q[uo]d non poterant ut hic et infra eo. l. diuo. marco.

Seruos Argumentum est. l. ista q[uo]d familiaris quondam non possit testificari pro domino quod dixi in l. i. §. dyuus. ff. eo. titulo.

De Abolitionibus

A

Abolitio Nota ex hac. l. tria Prio q[uo]d abolitio non conceditur nisi causa cognita Hoc uidetis plenius infra. l.

pxima Secundo nota q[uo]d licet pars accusatori renunciet tamen iudex ex officio suo potest p[ro]quirere ueritatem super ipsa accusatione ut delictū puniatur Et per hoc ego dicebā in. q. quam semel disputauit q[uo]d licet accusator non producat testes iudex potest ex officio suo testes producere ad inquirendam ueritatem hoc pln dixi in. q. illa que incipit iudex maleficioz quaz posui in repetōne quaz feci de. l. iiii. §. hoc autem iudiciū. ff. de damp. infec. dixi in. l. si non defendatur ff. de penis et. l. si. de questionibus.

Hallaciter Nota hunc textū ibi cum autē testibus que est singularis q[uo]d ponit melius delicta in quib[us] ex utroq[ue] parte requiritur probatio q[uo]d alius d[icit] m[u]do. Dominus Bartholus.

questio i. t[er]tius p[ro]p[ri]um t[er]tius

D

Querunt Nota

ex. l. ista Prio q[uo]d fito tēpore instantie ad huc superest iudicis officiu[us] ad condēpnandū partē in expensis Vide tex. ibi in quo 2o Vi distis in. l. p[ro]perandum. §. illud supra de iudic. et infra. l. pxima Secundo nō q[uo]d q[uo]n pena que a iure imponitur non cadit in certam p[er]sonam potest alterari et imponi alia tex. est exp[re]ssus in. l. hos accusare. §. omnibus in fine. ff. de accusac. Tercio nota q[uo]d q[uo]n iudici uidebit ipse potest partes urgere ut causas in iudicis notionem deducant et sic potest dare p[re]iudicibus inuitis dilationem de hoc tetigi supra de dilac. l. i. Glō. inducit hanc legē ad q[uo]nem An infamis possit infamari uel excoicatus iter[um] excoicari de hoc uidet in ultima glō. extra de iudi. c. non recordor in quo. Bartholus.

Senatus Consultum turpi

Q

Ulamus Re

missio criminis non infringitur fide non seruata hoc dicit hec notabil. l. dic de hoc in. l. si unus. §. pactus. ff. de pactis.

S

Il femina Vide glo. i. hui[us]

l. quam tene menti perpetuo de hoc h[ab]et textum. ff. de accusac. l. i. Bar.

De Calumniatoribus

C

alumpnia Hec

est notabilis lex Domini istud est uerum quādo tractatur de puniēda calūpnia p[er] officiū iudicis Secus si tractatur de ea puniēda p[er] uiam accusacōnis p[ri]ncipaliter p[ro]p[ri]e.

S

De penis

Seruus Hec est bo

na lex Facit ad q[uo]nem dampnata est ciuitas q[uo]d muri eius destruant[ur] et non sufficit q[uo]d destruantur nisi perpetuo stent destructi p[er] l. istam Ita dicunt doct. dixi uobis. ff. e. l. sine p[re]finitione Circa quod uidet quod nō. extra d[icit] consti. c. Ex litteris.

est in r[ati]o q[uo]d
de p[ro]p[ri]um q[uo]d
fina l[ite]r[um] q[uo]d
necesse est q[uo]d
p[ro]p[ri]um

q[uo]d si ciuitas est destructa ad destructionem
muri non p[er] destructionem possunt
reparari

De diu Hec est singularis lex
Et ponit unū casum In quo inter absen-
tes peruenitur ad condemnationem in
crimine capitali. Bartholus.

Omnes quos Tempus quo
quis stat in carcere in exilio gputatur l3
dicit scdm unā lecturam Vel aliter Qui
tempus cōpleuit in exilio postea carceri
ei non debet. h. d. ista pulcherrima lex.

*De bonis prescriptorum
uel dampnorum*

Seruorum Ar-
gumentum q si pcura-
tor alicuius dampnae
ad mortē debet differri
executio donec domino
reddat rōnem facit. ff. de. i. l. seruo le-
gato. §. pen. et ibi per dy.

Sil filius Hic est notabilis cāg
Peculium castrense nō publicatur Quid
autem de aduenticio An pprietas publi-
cetur dixi pln in. l. si finita. §. si de uec-
tigalibus. ff. de damp. infec.

Sil quis intra Hec. l. docz
qualiter res in inuentario debent scribi
quam uide et tene menti.

Sil quis Hec est bona lex et no-
tabilis Et nota istam. l. in eo quod dic-
q cōporaliter tradidisse probatur quod
intelligo ut dixi in. l. al fiduis supra qui
po. in pigno. ha. Nota q mulieribz Et
aliis debentibus recipere debet solui statū
non obseruato ordine iudiciario dic ut
dixi in. l. res. ff. de iure fisci Nota tercio
q hec lex habet locum in rebus donatis
post gmissum crimen glo. tangit in. l.
res supra de donationibus inter uirum
et uxorez Ego plenissime dixi in. l. post
contractū. ff. de donac.

*De finaz
pasis et restitutis.*

Um salutatus

Quando ille qui est dāpnat9
istituitur recuperat bona et fa-
mam nisi aliud sit expssum
specialiter in restitutione sed si est ei gcessa
indulgentia solū pena remittitur non re-
cupat bona nisi aliud sit expssuz hoc di-
cit usq ad finem nisi q uariantur termi

ni Materiam harum legum tractabo in
fra. co. l. si. Bartholus.

In questione Lex nostra ē
difficilis Primo ponit unaz qōnem Secū-
do ponit aliam Ex cuius determinatio-
ne appet solutio pme Tertio ponit aliā
Quarto ponit aliam qōnem Quinto et
ultimo ponit unam gclusionem uniuersa-
lez ad pcedencia scda ibi remot. tertia
ibi ita tamen quarta ibi quibus quinta
ibi ideoq tantum Breuiter hoc intendit

Vltima uolūtas filii facta patre existen-
te in depōtione irritatur patre restituto
quia in eius recidit pōtatem secus in cō-
tractibus inter uiuos et tutele datio eua-
nescit si pater habuerit bonos mores als
secus et quod abstulit deportatio hoc re-
stituit restitutio hoc dicit Prima pti-
cula legitur tribz modis Pono casū scdm
Io. lect. ueram q loquatur de testamēto
facto per filiū patre existente in depor-
tatione alias lecturas examinabo circa con-
traria ibi fecissz subaudi dubitatur an re-
stituatur Ryt q nō quia reindidit in po-
testatez ut patet in se. qōne Sequit rmo-
tis ulpiani Ad euidēcia huius secunde
partis pmitte qn testa tō reindidit in po-
testatem alterius testamentum euanes-
cit ut insti. qui. mo. te. infir. §. alio. Hoc
pmissio formo casū sic Ad determinatō-
nem pcedentis qōnis est necesse q sciam9

Ver9 patre restituto filius reindicat in
potestate Ad quod respondet impator
q sic rmois opy. Ex hoc appet solutō
questōnis pposita q testm filii irritatur
Sequitur ita tamen ut gesta zc. In hac
tertia parte sic formo casum Vidi q te-
stm irritatur quid de cōtractibus intē ui-
uos factis a filio illo medio tempōe Ryt
impator q illi contractus non irritant
si filius erat maior etate quia pro certo
illo tempore erat sui iur. nec est dicendū
q status eius erat in pendentē Sed si filii
essent minores tunc pnt irritari de iure
ex beneficio quod gceditur minoribz hoc
dicit Vide lrām Sequit quis zc. Et ista
quarta pars est clara Sequitur ideoq tā-
tuz zc. Hic incipit quinta pti-
cula que est clara Ad pnam ptem op. q ibi q
stio que proposita est de testō non soluit
quare male contra pnam constitutōnez
C. §. quibz Huius timore legitur istud
pncipiū tribz modis Vno modo q h
loquitur de testō facto per filiuz post re-
uersionez patris Et ista lectura tangitur

in tercia glo. puula et fuit addicio Vñ
libri antiqui non debent eam habere et e
super uerbo remanente Scdm istam lec.
appet solutio manifesta quia testm fac
tum ab eo qui est in potestate non ualet
ut. l. qui in potestate. ff. de testa. et. l. pe.
supra qui te. fa. po. Hec lectura nō pla
cet Primo quia non haberet dubiū. Secū
do quia totus tex. qui sequitur uidetur
dubitare de his que fecit filius Illo medio
tempore quo pater erat deportatus Pre
terea uidetur cōtra tex. qui dicit fecisset
quod est temporis p[re]teriti plusq[ue] perfecti
Et ibi dum dicit remeante patre qd ē tē
poris presentis ego innuit q[ue] cum pater
reuerterebat[ur] erat factū testm Et ista lec. est
uerior sed ad huc remanet quia ista que
stio non uidetur solui in tex. Et in hoc
sunt due opy. Vna fuit Cy. et Pe. qui
dixerunt q[ue] rñdetur ibi ita tamen ut ge
sta 2c. **E**t scdm hoc soluit qd q[ue] patre
restituto testm remanet ualidū Ista opy.
non est uera quia testatore reuertente in
patria potestate testm extinguit[ur] ut insti.
qui. mo. te. infir. §. alia et. §. dixi Pre
terea non pōt dici q[ue] in. x. Ita tñ solua
tur ista qd Nam ibi dicit[ur] gesta p[er] filiu
sed uerba gesserunt et cōtraxerūt nō p[er]
nent ad ius testandi ut. l. x. oba gesserunt
ff. d[icitur] uerbo. signi. Vnde supuenit opy.
Io. qui dixit testamētū irritari Et sic ad
qōnem p[ro]positam tacite rñdetur p[er] solu
tionem scde qōnis dū dicit q[ue] reincident[ur]
in potestatem ut. §. dixi ponēdo casū et il
ta lect[ur]a est uera Ad secundā p[ar]ticulā op.
q[ue] filius nō reincident[ur] in potestāte ut. §. e. l.
insulam So. ibi fuit g[ra]tia indulgēcia h[ab]e
restitutō Sed cōtra hoc op. de ultima p[ar]
te huius. l. ibi ideoq[ue] tñ ad restitutōnez
indulgēcia ualeat 2c. Glo. exponit ibi
indulgēcia. i. in integrū rñstitutio Vel dic
q[ue] utrūq[ue] exp[re]ssit ibi impator. s. idulgeo
tibi restituēdo te in integrū uel idulgeo
et rñstiuo Et p[er] h[oc] declaratiōe dicas quā
doq[ue] impator gcedit simplr indulgēciaz
tūc filius in potestate non reincident[ur] ut. §.
e. l. insulā Quādoq[ue] gcedit idulgēciā cū
aliquo iūcto et tūc eatenus ultra extēdit
indulgēcia q[ue]tenus adiuētū iportat ut. §.
e. l. si pater Quādoq[ue] impator restituit
tūc aut gcedit restōnem simplicit[er] et oīa
restituta uident[ur] ut. §. e. l. i. Aut restitu
it cū limitatiōe et eatenus restringit[ur] re
stitutio q[ue]tenus impōtat limitatiōnez ut
§. e. l. iiii. Quādoq[ue] impator gcedit indul
gēciā et restōez tūc oīa uident[ur] restituta

ut hac. l. nisi aliud sit exp[re]ssū Veio ad tē
tiam p[re]tem dicit[ur] h[ab]e q[ue] filius erat sui iur[is].
et status eius nō erat in pendent[ur] Cōtra
insti. q. mo. ius pa. po. sol. §. ab hostib[us]
So. dico q[ue] status filii nō pōt esse i pēdēti
respectu p[re]sentis status q[ue]a uel est sui iuris
uel in potestate Sed respectu eius qd eueni
re pōt pōt esse i pēdēti nā est dubiū utrū
pater captus ab hostibus reuertat[ur] u[el] nō
ut. x. aut aliqd possit esse i pendent[ur] et q[ue]li
ter dic ut. l. usufruct[us] d[icitur] stipu. seruo. et
l. si. coia p[ro]p[ri]o. Venio ad q[ue]rtam p[ar]ticulā
hic dicit[ur] q[ue] filio deportati dat[ur] tutor Cō
tra in. l. muto. §. si. ff. d[icitur] tu. So. ibi lo
quit[ur] in filio capti ab hostib[us] cui nō pōt
dari tutor q[ue]a stat[us] eius est in pendent[ur] re
spectu eig qd euenire pōt de iure. s. si pa
ter reuertat[ur] ab hostib[us] h[ab]et loq[ue]tur in filio
deportati cuius status nō d[icitur] esse in pen
denti q[ue]a pater eius nō pōt reueri nisi d[icitur]
iure sp[eci]ali p[er] p[ri]uilegiū et restitutōnez p[ri]nci
paliter s[ed] illud qd de iure sp[eci]ali pōt eueni
re non debet cōsiderari ut. l. iiii. §. i. d[icitur] si
deig. liberta Itē cū nō possit fieri nisi per
unū. s. p[er] p[ri]ncipē reputat[ur] ipossibile ut. l.
apud iul. §. si. ff. dele. i. **O**p. d[icitur] hic
q[ue] si pater nō h[ab]et bonos mōes remanet tu
tor dat[us] Cōtra ille q[ue] est in potestate nō pōt
h[ab]ere tutorē ut insti. de tu. in p[ri]nc. s[ed] iste fi
li[us] reincident[ur] in potestāte §. 2c. So. h[ab]et cāg
singlaris sim[il]is in quo filius in potestate h[ab]et
tutorē nec credo q[ue] sit alibi et hoc ē p[ro]p[ri]e
duo Primo q[ue]a tutor fuit sibi dat[us] t[em]p[or]e
quo potuit sibi tutorē dari Item q[ue]a pater
nō h[ab]et bonos mores et dissipat bona filii
s[ed] si p[ri]mū tñ intēuēret tutele datio eua
nesceret ut hic dicit[ur] secus si scdm tñ in
eueniret q[ue]a pater bona filii dilapidaret
liquidem dilapidatio ē talis q[ue] nō i pēdit
quin filio possit recuperare dū erit a pat[re]
potestate liberatus puta q[ue]a uēdidit pos
sessiōes suas q[ue]s postea filius poterit uen
dicare tūc p[ro]pter h[oc] patri admīstratio nō
intēdicat[ur] ut. l. i. §. de bo. ma. S[ed] si dilapi
datio esset talis q[ue] quā filio nō poss[et] esse
g[ra]tū ut si i bonis filii esset pecuniā quā
cōsumit uel patre domos et p[ro]p[ri]a filii
destrui seu uēdi tūc auferet[ur] ei admīstra
tio et dare[ur] curator bonis filii si ess[et] mi
nō ar. h[ab]et. l. et. l. impator. ff. ad trebell.
et. l. si cū dotē. §. eo aut t[em]p[or]e. ff. lo. ma.
et fac. ff. d[icitur] bo. q[ue] lib. l. cū o[mn]i. §. nō aut
In. x. sin aut pōt Et hoc terigi in q[ue]daz
q[ue] quā posui in repetōne. l. si g[ra]tū i p[ri]nc.
ff. lo. ma. cū q[ue]rit[ur] an mōtua uxore si pa
ter incipit male uti subā sua filii habeat

remediū. l. ubi ad huc et. l. si qstante die
ut ibi Per hūc etiam nōbilez tex. dicā in
mā pupillaris substōnis q si pater non
h3 bonos mores s3 ē iprobate uite nō po
test filio pupillariē sustitue si enim ei de
negatē administratō i uita qd ē mius mul
to magis denegabit sibi ne sibi faciat te
stīm i mōte dic ut ibi et i. l. ii. de uulg. et
pupil. Vēio ad ultimā ptem ex q nō q
lomp restitutō tm restituit qntuz id ad
uersus qd restitutō petiē abstulit fac ad
hoc. ff. d. pcur. l. q ppo. §. Itē qritur
et qd ibi nō. non hētis hic alia circa qria
Vēio ad. q. Quō qd si filius fecit testm
postq p̄r est reuersus Ryo nō ualet ab ip̄o
inicio ut. s. dixi. Quō qd si filius fec. te
stīm postq pater ē restitutus anq̄ reuertat
Ryo q non ualet qa statī p̄re restituto re
cupat ciuitatē et filius reuincit in pōta
tē sic enī snia deportatōnis lēcū ēbit exe
cutōez in adimēdo ut. l. qdam. ff. d. pe.
ita restitutō trahit secū executōez in resti
tuēdo ut. i. e. l. iii. in fi. Et puto q ille
q sic restituit statī etiā anq̄ ad eius noti
ciā pueniat sit restitutus sic dicimus in li
bertate data p testōrem ut. l. eius q i p
uincia. §. si. ff. si cer. pe. Quō qd si filius
q fecit testm moriē anq̄ pater restituat
demū pater restituit an testm extinguat
Glo. dic q nō nisi in aduenticiis quo ad
usufructū uide glo. iiii. in fi. et etiā gl.
aliā magnā q icipit qd de testō ex eo q
glosa dicit pterq̄ in usufructu dicitur
uelle q talis filii testamentum in profec
ticiis nullo modo ualeat qa in eis ē eadē
ratio que est in usufructu aduenticioz
Cōtrariū h3 gl. uī uelle alia gl. i. l. gal
l9 in. §. et qd si tm in fi. gl. magne Pro
declaratiōe h3 gl. et h3. q. habem9 uidē
qd dictū ē in hac. l. et. s. in plurib9. ll.
q depōtatus restitutus bona recuperat an
h sit uer9 in bonis q sūt alienata Ista. q
est multū utilis et cotidiana ppter exbā
nitos qui tota die restituūt an recuperent
bona alienata Certe casus uī q n̄ qa ille
q emit a fisco nullo mō pōt ingetari ut
l. bñ azenone. s. d. qdrie. p̄scrip. Et ide3
uī in alia ciuitate alienate Nā qstat q ci
uitas interiz dū ille erat exbānitus lēime
possidebat bona et lēime uēdidit et hēba
tur interī tāq̄ heres ut. l. tutores. s. ad. l.
iul. de ui. S3 ille q emit ab herede uel sal
tī a bōcfidei possessore nō pōt ingetari ut
. l. s3 et si lege. §. Itē si rem distraxerit d
peti. h̄r. g. 2c Istud puto uer9 q bōa n̄
possit recuperare a possessorib9 s3 debeat re

cupare a fisco qtenus est locupletio effec
tus sic dicimus in bonafidei possessōe he
reditatis ut. d. §. Itē si rē distraxerit bōa
uō q in eadē cā nō alienata remanerēt Is
ta recuperat p restōez ut hac. l. in fi. et. s.
e. l. i. Hoc pmissio ad. q. pposita dico q
in bonis castrētib9 uel quasi sine dubio n̄
irritat testm filii qa etiā si uiueret in po
testate posset testari In aduenticiis uō q
ip̄i filio obuenerūt post patris deportati
onē similiē nō irritat testm qa p depor
tationē pater illa aduenticia nō pdit sed
nō acquirit et aduersus nō acquita restō
nō pōrigit Ita pōt intelligi glo. in. d. l.
gallus. §. et qd si tm in fi. gl. maxie cū
restō nō fingat retro ut. i. dicam Si uō
fuerint aduenticia q erāt q̄sita an̄ depor
tationē uel p̄fecticia tūc siqdem p testm
sūt trāslata in aliū iure hereditario pater
reuersus recuperat qa illa nō uident aliēa
ta sed uident remanere in eadē cā in q p
mo erant cū heres ille succedit in locū p
mi Si uero erāt alienata alio titulo tunc
puto q iste reuersus non possit recuperare
p ea que dicta sūt qa r̄stō ad bona aliēa
ta nō pōrigit Ita intelligo hac māz la.
uō de are. dic indistincte q ista. l. nullo
mō h3 locū in p̄fecticiis qa in eis nō ua
leret q̄ctus nec ultima uolūtas s3 tota lo
q̄tur i aduenticiis qd p3 ex eo qd dicit. i.
de gubēnatione aduenticioz et d. ad mini
stratione patris allegat i ar. l. si is. §. si.
ff. de iure dō. qd nō placet ar. eo9 q. s.
dixi de here. et bonafidei possessore h̄rdi
tatis nō ob. d. l. si is si bñ respicias Quō
qd de filio capti ab hostib9 si fecit testm
et decessit anteq̄ pater reuertat an testm
patre reuerso rūpat glo. dicit q sic nam
patre reuerso fingit semp fuisse in pōta
te secus est patre restituto qa non fingit
retro filius semp fuisse in potestate s3 re
incidit in pōtatem patris ex tūc restitu
tione cōcessa Idem tenet glo. in. d. l. gal
lus. §. et qd si tm Pe. §. nam fictio post
liminii et alie fictiones similes que retro
trahuntur requirūt duo extrema abilia
quoz si quod defuit cessat fictio Exem
plū si seruus moritur hereditate iacente
et postea hereditas adeatur nō potest fin
gi seruū fuisse legatariū a die mortis qd
nō est ut. l. huic scripture. ff. ad. l. aq̄.
facit pro pe. l. cum quis. §. si. ff. de so
luc. et. l. quociens de nouac. unde cū hic
filius sit mortuus non potest fingi q re
tro fuerit in potestate Et multi tenent
istud dictum Pe. et habent iptum pro

notabili multuz Ego dico q hoc est fal
sum In casu questionis proposita Primo
per textum in .l. pen. ff. de suis et legi.
Secundo per rationem et hoc pono in .l.
si is qui pro emptore de usucapi. Nam
dictum Pe. est uerum In his in quibus
fictio principaliter fingit ut patrem re
uersum semper fuisse in ciuitate Nam
si pater esset mortuus ista fictio non pos
set habere locuz Sed in his que fictio fin
git per quandam consequentiam illa re
gula q requirantur duo extrema habi
lia non est uera Exemplum fictio postli
minii fingit principaliter reuersum fu
isse semper in ciuitate ut .l. retro et .l.
postliminii. ff. de captiuis ad hoc conse
quenter et incidenter uenit q filius semp
fingatur fuisse suus et simile ut .l. cum
due. ff. de capti. Sed in istis que accessor
ie finguntur non requiruntur extrema
habilia sed sufficit q sint extrema habi
lia in principali Calus est notabilis in
l. pma supra de capti. Et sic est uera opi
nio nostre glo ¶ Circa hanc legem re
stat querere unuz Ciuitas statuit q ban
nici rebanniantur ¶ An istud rebannire
habeat uim indulgentie An uim restitu
tionis Cynus tangit hic Et dicit forte
habet uim restitutionis Dominus Iac.
Bu. disputauit istam questionem et de
terminauit q haberet uim restitutionis
per duas rationes Prima quando unuz
est preparatorium alterius Dispositio q
fit super preparatorio porrigitur ad id
cuius est preparatorium ut .l. clauibus
ff. de contrahen. emp. et .l. pma supra
de donac. facit de his que in testamento
delentur .l. Cancellauerat Sed cancellatio
banni seu rebannitio est preparatorium
ad restitutionem ergo 2c. Ad hoc etia3
faciat q beneficia sunt latissime interpre
tanda ut lege fi. ff. de constitutionibus
principum Breuiter ergo dico q de hoc
est casus q uerba dubia debent intelligi
q sonent restitutionem magis q indul
gentiam ut .l. pma. §. fi. ff. de questio
nibus Vbi ista uerba pncipis aliter facis
graciam decreti seu sentencie intelligun
tur hoc est restituas nec habentur pro in
dulgentia simplici Idem ergo cum fac
tum est statutum ut bannici rebannian
tur quia istud rebanniri habeo pro resti
tutione Iuxta hoc insurgit dubium cu
per restitutione3 restituatur fama ut hac
lege et supra eodem .l. pma Vtrum p
statuca Ciuitatum possit fama restitui

Textus uidetur q non ut .l. pma. §.
penultimo supra de postulando ubi so
lus Imperator et senatus restituit fama
Breuiter si fama esset irrogata de iure
comuni Fateor q statutum non possit
restituere famam ut in dicto. §. penulti
mo. Sed si infamia esset irrogata ex for
ma statuti uel ex processu habito scdm
formam statuti non de iure comuni tuc
puto q per statuta possit fama restitui
Quam enim potestatem habet princeps
in his que fiunt de iure comuni Eandez
uidetur habere populus In his que fiunt
ex forma statuti ut .l. Omnes populi
ff. de iusti. et iur. et .c. nichil tam extra
de regulis iuris libro sexto et ff. de solu
tionibus .l. prout quisq.

Explicit Lectura super Codice Edita p
Dominum Bartholum de saxoferrato
famosissimum legum doctorem. Anno
M. CCCC. LXXI.

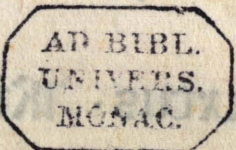
Quas cernis mir sixtus theotonicq arte
Parthenope impressit coposuitq notas
Vt q uel magnis numerosa uoluina hñi
Suptib3 haut poterat copia larga foret

Sixtus. Riessinger

[illegible]

M. CCCCLXXI.
Finitis finem legum doctorum. Anno
Dominum Bartholomae de Saxofructo
Expedit Lectura super Codice Editis g

Strophosiphonia

Repetitio .l. consuetudinis .c.
que sit longa consuetudo per Bar.

Consuetudi .

In repetitione huius .l. situate .c. que sit lon. consuetu. infra scrip tum ordinez obseruabo quia primo con tinuabo m̄z ad precedētia Et sic sūmat Azo in sūma dictūz est .s. de iur̄ scrip to sequitur uidere de iure nō scripto ar. insti. de iure nālī. §. constat ideo ponit hic hanc Rycam ar. de iure nālī. §. ex nō scripto insti. Scdo diuido .l. in duas partes in quarum prima f̄m glo. dicit hoc Consuetudo specialis certi loci tollit et uincit .l. cōmunez specialit̄ in illo loco et generalis generaliter non autem spe cialis generaliter in omni loco ut in secū da parte Scda ibi uerum Tercio sic sū mo f̄m lo. Azo et glo. Consuetudo specialis certi loci in eo loco uincit .l. cō mune et generalis generaliter nō autē spe cialis specialit̄ in quolibz loco Venio ad quartūz .l. ad casūz in terminis quē ponas in genere et in nube et in qualibz parte .l. p̄ teip̄s quia facilis est Ve nio ad quintūz .l. ad nōbilia que duo colligas p̄ teip̄s ut sup̄ patet in dīcōe .l. nō calum sūmarium Venio ad sex tum .l. ad mān huius .l. que est subtil̄ et profunda et prolixa Sed eam q̄ omo dūis potero reducā ad s̄pendium Et primo expediā apparatus huius .l. per sex contraria et quandam questionē in eo formatam .i. tractabo Demūz ue niam ad materiam prolixiorē huius .l. et eam per questionē expediā VI timo distinguēdo in eo concludā et ero buiter expeditus Et glo. exponit finez huius .l. tribus modis teneas q̄uis pri. vō .l. sic exponas Consuetudinis usus us q̄ longēue .i. cōsuetudinis idūctē ab usu longēuo tāq̄ a causa mediata et remota ut infra dicam f̄m Pe. Et sic patet q̄ p̄ ma glo. huius .l. que fuit yr. est fallā ibi uerum prof̄ in fi. l. expone .l. .s. con munem generalit̄ .s. Consuetudo genera lis certi loci scdm lo. Azo. et glo. alias exspositiones que sunt in apparu uide p̄ te quia sunt clare Oppo. glo. p̄mo lo co de principio .l. ad fi. ad quod respon det primo scdm bul. q̄ prin. asserat in genere finis in specie uetet et sic deroget principio nō abroget ar. ff. de uerbo. sig.

.l. derogatur quod non est bene tutum Cū debeat correctionem iurium par ticulariter et generaliter euitare ut l. p̄ci pimus in fine de appel. et in aūr. quibus mo. na. effi. sui. §. tribus coll. viii. cū sy. scd̄z hāc so. contrariū dicim̄ ut pa tet. ff. ad turp. l. i. §. qui opas ḡ male Quare glo. soluit f̄o modo v̄z q̄ prin cipiu. l. loquatur de cōsuetudine que est f̄m .l. Finis uero de illa que est contra. l. que so. non est bene tuta cum tota ista. l. loquatur uniformiter de consuetudine ut patet ex adūlatiua et cōtūatiua ibi uerum 2c. ar. ff. de le. i. l. apud iul. §. fi. et de testa. l. heredes palam. §. sed si notam et q̄ nō ff. de dolo. l. ii. cta pri. Quare glo. soluit 3 f̄m lo. q̄ principiu loquatur de cōsuetudine generali que ge neraliter uidet .l. Vel de speciali que l. pe cialiter Finis uero de speciali que non ui det generaliter facit quod statim dicā in solutione sequētis contrariū Scdo op. glo. ad fi. huius .l. de .l. de quibus in fi ne. ff. de ll. So. multis modis Primo f̄m Pla. q̄ dicta .l. de quibus loquatur f̄m tempora antiqua f̄m que populus Romanus poterat facere .l. generalez et consuetudinem generalem cōtrariāz. illā uel .l. tollentem ista. l. loquitur f̄m tem pora moderna f̄m que populus Roma nus non potest facere .l. generalē ḡ nec cōsuetudinem cōtrariam illam .l. tollen tē ad hoc supra de uet̄ri iur̄ en ucl. l. i. §. cum enim et de legi. l. fi. insti. de iure nālī. §. sed quod principi et. ff. de origine iuris. l. ii. §. nouissime et de cō stitu. princ. l. i. in prin. q̄ non uidetur bene dictūz quia f̄m hoc dicte .l. de qui bus esset derogatum seu arrogatum p̄ ll. sequentes quod in casu dubii dicere non debemus ut dixi in solutione cōtra rii precedent̄ Preterea Gul. de Cuno in dicta .l. de quibus illud impugnat et ali ter fatetur q̄ in principe trāslata est po testas condendi .l. expressam et scriptāz non autem consuetudinariam que in cū non potuit trāsferrī eūz precedat ex ta cito consensu ar. ff. ad trebell. l. si patro num. §. fideicomiss. et sic dicit hodie po pulum Romanum posse facere consuetu dinē generalem cum potestas ipsius .l. consuetudinarie inducende non sit transla ta in principem et scdm hoc dicta .l. de qbus hodie remanet in suo statu p̄lo q̄ Mar. sill. ibi dic̄ et hodie populū Ro. legem posse facere generalem scriptam

re expressam de quo hic non insisto quoniam
plene est tractatum in l. si. super de legi
Sed contra predicta insisto Nam enim non
debemus sequi quod populus Romanus
fecit. sed utendo moribus contra. l. sed quod
facere debebat. sed utendo legem commu
nem ut. l. penul. ff. de insti. et iur. et. l.
licet. ff. de off. presi. Solut glo. ibi et
insti. de satisfda. §. si. sic refert et bene
vz quod non debemus sequi illud quod popu
lus Romanus facit propter errorem et errone
ut in contrariis et. l. quod non ratione. ff.
de legi. Sed bene debemus sequi illud quod
populus Romanus facit ex certa scien
tia consuetudinem inducendo ut in dic
ta. l. de quibus Ratio quia Roma est
communis patria. ff. ad municip. l. Ro
ma et est capud mundi Et sic alie ciuita
tes debent sequi ipsius consuetudinem
non autem ipsa aliarum ciuitatum ut
in dicto. §. insti. de satisfda. et. l. ii. §.
sed et si §. de veteri iure enuc. Vnde
Roma capud mundi tenet orbis frena
rotundi facit quod non. Inno. extra de co
suetu. c. penul. et de constitu. c. cum ac
cessissent Quare glo. secundo modo sol
uit dictum contrarium secundum Mar. vz
quod dicta lex de quibus loquebatur de. l.
municipali speciali lex ista de comuni
que est ualidior ut in aut de non alien.
§. sed quia uero uerisimile et. ff. de testa
me. mili. l. eius militis. §. militia et
ff. de acc. et ob. l. in honorariis xxi. sed
cum recisa que so. est falsa quia dicta
l. de quibus loquitur expresse in. l. coi
et generali Quare glo. soluit 3 modo
secundum quosdam quod dicta. l. de quibus lo
quitur in legibus quibus potest de ro
gari per pactum hoc in illis quibus non pot
est de quibus casibus plene non. §. de pactis. l. penul.
ff. e. l. pactum ratio pro eis quia consuetu
do equipatur pacto cum utrumque pro
cedat ex consensu populi ut dicta. l. de
quibus et de pactis. l. i. in prin. pro illa
equipatiōe facit de decre. de cu. super Byca
li. x. Sed contra non. de re. iur. l. nec pig
nus. §. priuatorum et. l. nec ex priorio ubi
la. de Are. sic dicit quod aut statutum siue
consuetudo est contra ius naturale uel gentium
et tunc dicta parificatio procedit Et sic
intelligitur glo. dicte Byce Aut contra
ius civile et tunc secus ymo plus possit
statutum uniuersitatis quam pactum ut in ali
is §. 2c. Sed op. in hoc ultimo membro
de. l. ariocensu. ff. de pri. cre. So. ibi. l.
municipal. in sua forma non erat contra

ria iuri alterius seu legi comuni alias se
cus ut ibi dixi. Secundo oppo. de. l. si.
de coll. illici. ff. So. ibi statutum uniuersi
tatis est expresse reprobatur per. l. seu
pactum hic secus ut ibi dixi ar. ff. de mo
nopo. l. i. de la sanct. eccle. aut. cassa
Et quod ibi dicam Vel dic quod dicta egpera
tio procedit ceteris paribus vz quod idem
possit statutum siue consuetudo uniuersitatis
quod eius pactum et non plus ut gl. Byce
sed ceteris disparibus non procedit ymo
plus potest statutum uel consuetudo uni
uersitatis quam pactum. sed priuatorum ita lo
quitur alia glo. ff. re. iur. que so. in pug
natur per glo. que dicit quod plus potest
consuetudo quam pactum quod patet quia pac
tum non ligat furiosos propter defectum
sensus ut. ff. loca. et. l. qui ad certum cu
ly. Consuetudo maioris preteritis sic ar. ff.
ad municip. l. quod maior sed dicit ut super
dixi proxime et facit quod infra dicam
lo. uero dicit quod predicta parificatio et dic
ta regula procedit in electionibus et in
que singulorum prouident utilitatibus
Item ad hoc ut uniuersitas possit conue
niri requiritur ut maior pars faciat con
tractum uel obligationem non autem ut
aliquis obligetur ignorans et ueniat
singulariter Et subdit quod hec consuetu
do primonio singulorum detrahatur et
aliquem obligat quod facere non potest
pars maior Nam si mileses consentiat
pars maior quod ego alicui teneam non pro
pter hoc tenebor. Sed contra oppo. quod
consuetudo uniuersalis potest iura priuatorum
detrahere et derogare ut. ff. coi. predi. l.
uenditor. §. si constat et non. ff. de hiis qui
sunt sui uel alie iur. l. i. §. i. So. illud
contingit propter publicam utilitatem et
quia ille priuatus suatur in dampnis. sed
quia soluere sibi pretium suorum lapidum
Ex quo colligitur eius tacitus consensus
secundum Inno. extra de consuet. c. i. secundum
lo. et predictis ob. ff. quod quisque iur. l. i.
§. i. et quod ibi non. §. quia ibi inducit
exceptio ut patet in exemplis ibi non. et
sic presupponitur exceptio ut hic et in
exemplis lo. ar. ff. si cer. pe. l. eius qui in
prouincia. §. quas uero et de act. et ob.
l. arrianus nec ob. quod non. in dicto. §.
i. in glo. quod fit 2c. in quonibus ibi forma
tis quia illud est propter auctoritatem sine
ar. ff. de iudi. l. si ptor in prin. et de pig
no. l. si fundus §. si pluries et. l. si fide
iussor. §. in omnibus. ff. ad trebell. l.
seruo inuito §. cum pretor. ff. de re iud.

l. res iudicata. Quare glo. soluit q̄rto modo scdm alios uidelicet q̄ ibi. l. i. scrip-
ta non erat cōsuetudine roborata hic sic
ar. s. q̄n licet ab ep̄c. dī. l. i. et. ii. que
so. non placet quia diuinare est quare gl.
soluit quinto modo. l. q̄ ibi bona cōsue-
tudo hec mala q̄ so. non ualet tum quia
scdm eam hec lex non hēret dubium cū
talīs cōsuetudo nō est consuetudo ut. d.
aut. ut nulli iudi. s. i. q̄. l. quod labeo
ff. ad carbo. tum q̄a quilibet cōsuetudo
in dubio presumitur rōnabilis ex more
utentium cōp̄bata ut. s. e. l. i. et. i. l.
proxima et. d. l. de quibus et. d. s. ex n̄
scripto. Quare glo. soluit sex modis
scdm quosdā. l. q̄ ibi populus Romāg
ex certa sciētia utitur contra. l. hic ig-
norans sed glo. damnat eā ne sit melio-
ris conditionis populus delinquens q̄ n̄
delinquens ut. l. nō solū. ff. de noxa. cū
similibus. Quare glo. sol. unomodo
scdm lo. et Azo. uidelicet q̄ ibi est con-
suetudo generalis populi Ro. et sic gene-
raliter uincat. l. hec aut. sp̄alis certi loci
q̄ licet in eo loco sp̄alr uincat legem ut
d. l. uenditor. s. si constat et. de admi-
tu. l. sine herede. s. lucius non cū genera-
liter uincit eā ut hic. Alii moderni sol-
uunt viii. modo v3 q̄ hec lex loquatur
de. l. repugnante et resistente et rōne nālī
contraria consuetudini quas cōsuetudo
tollere non pōt ut. i. dicam que so. non
placet quia diuinare est. Tercio oppo-
glo. de. l. iii. s. diuus. ff. de sepul. uio.
So. ibi lex seq̄tur consuetudinē in. l. de
quibus p̄cedit eam Sed contra so. istaz
instari debet de. l. fi. s. de testa. et extra
de consuet. c. i. l. vi. So. scd3 moder-
nos in. s. diuus apparet ex forma. d.
l. latorem eius sciuisse consuetudinem p̄-
cedentem in q̄ritis non lo. mo. aliter sol-
in. d. c. i. uidelicet q̄ in. d. s. diuus lex
erat munita rōne publice utilitatis et iō
tollit consuetudinē p̄cedentem al. se-
cus ut in q̄ritis ut rēitat Cy. circa fi. hu-
ius materie Ber. aliter soluit extra de fi-
de instru. c. postoralis Aliter Archy.
et lo. an. in. d. c. i. de quibus solut. nō
curemus sed ipas canonistis relinquam3
Sed ego sic soluo q̄ in. d. s. diuus con-
suetudo p̄cedens erat q̄. l. Vnde lex se-
quens de facili tollit eam ad suam natu-
ram ar. ff. de libe. et postu. l. filius qui
patri et de pact. l. si unus. s. pactus. x.
q̄ in sp̄cie i cōtrario. l. n. d. c. erat p̄-
ter. l. et sic fortiō ut in. s. quia uero ue-

risimile in aut. de non alie. cum similib3
Nec huic so. ob. d. lex fi. s. de testa. ga-
uel illud sp̄ale in rusticis uel tollat cōsue-
tudinē p̄cedentem ut. d. c. diuus non
futuram et. d. l. fi. ibi dixi ar. testa. s.
de testa. l. iubemus in fi. cum filibus. ff.
ad. l. fal. l. ticia et quod nō. s. de fideig.
l. cum uirū. Quarto oppo. glo. de. l.
eos. s. penul. s. de usuris et soluit q̄ ibi
cōsuetudo erat expresse rep̄bata per legē
ut. d. l. de quibus ar. s. de sacro san. ecl.
aut. Cassa et. de fur. aut. nauiga et cōia
de suc. aut. omnes p̄grini. ff. ad. l. ro.
de iac. de p̄cario. Quinto oppo. glo.
de. l. nō rōne. ff. de leg. so. in. l. de q̄bus
fuit cōsuetudo induc̄ta ex certa sciētia
populi et sic est regulare q̄ i q̄nibus la-
te declarabo. Sexto oppo. gl. quia po-
pulus utendo q̄. l. ex certa sciētia delin-
quit et punitur extraordinaria pena ut
l. l. anctio legum. ff. de penis s. talis con-
sensus irrōnabilis nō debet p̄duceri rōna-
bilem cōsuetudinē in aut. ut nulli iudi.
s. i. ad quod Ryt glo. q̄ hoc p̄cedit ex
p̄sumpta sciā et consensu imp̄atoris sci-
entia enī nō extrante de h̄ non curo quia
ipse p̄sumitur scire et sciuisse uel potest
tatem inducendi cōsuetudinē populo con-
cedere ut. l. omniū. s. de testa. et sic cōces-
sisse p̄sumptione. l. consuetudinē tan-
to tpe paciēdo ar. ff. de uer. sig. l. aliena-
tionis in prin. Ad hoc optime facit. l.
sequens scdm unū intellectum et. ff. de
exerci. l. i. s. magistrū et loca. l. cum in
plures. s. locator. Septimo oppo. de
de. l. obligationū fere. s. placet. ff. de
acc. et obli. So. scd3 lo. mo. extra de cō-
sue. super Rya li. vi. s. q̄ ibi consensus
priuatorū hic uniuersitatis lapsu t̄pis con-
firmat. Itē oppo. de. c. sup eo extra
de cōgna. sp̄i. So. ibi consuetudo q̄
l. hic p̄ter. l. Vel solue ut. s. in so. scd3
q̄rit. l. de quibus. Deinde uenio ad
q̄onem primo q̄ro quid sit consuetudo
Et respondet Azo. in sūma huius ti. q̄
consuetudo est ius n̄ scriptum diuturni-
tate populi moribus cōp̄batum ad hoc
d. l. de quibus. s. inueterata et. d. s. ex
nō scripto la. de ra. reprehendit istā diffi-
nitionem tū q̄a posuit in sua diffinitione
uerba sup̄flua dum dicit q̄ consuetudo
est ius nō scriptum dicens q̄ illa uerba
sunt sup̄flua q̄a de esse consuetudinis ē
esse nō scriptum q̄. i. dāpno. Itē rep̄-
hēdit eū de insufficientia q̄a minus suf-
ficienter dixit sic et al. secula rep̄hen-

die gñitum galli in .l. gallus .§. i. ii. et
iii. Et ipsa sic diffinit consuetudo est ius
moribus uel usib9 totius populi uel ma
ioris pñs rōne diuturnitatis cōstitutus
habens legis auctoritatez q̄ singula Cy.
pbat in lec. sed n̄ laboro in eius rēcitacōe
ga fateor ei q̄ hec diffinitō est plenior q̄
diffinitio Azo. quo ad uerba sed deffīc
solum in uno v3 q̄ obmisit non scriptū
qd̄ Pe. eius discipulus ponit in ea ad
differentiā legis scripte expresse Sed certe
excuso Azo. et bene dico q̄ diffinitio
sua est pfecta dum dicit q̄ consuetudo ē
ius quod ūbum habet includere oīa esse
cialia cōsuetudinis nec cōsuetudo erit in p
fecta et sic non esset ius ar. §. de legi. l.
humanum et de iusti. co. cōfir. in prin.
et ad sil. l. pen. Nam nullū dicit esse p
fectum nisi ex omnibus suis pñibus con
stet ut .l. l. cu3 sy. de ori. iur. Hoc pa
tet etiam ex diffinitōe iuris ut .ff. de iu
sti. et iur. l. i. §. ius cum sua gl. hoc
pbat etiam ga ibi significat subiectum
pfectum et legitime confirmatū ut .ff.
q̄ quisq̄ iur. l. i. §. hec aut uerba et .§.
fi. et ar. ne quis eum q̄ in ius uo. l. pe.
§. docere cum sy. Sed opp. q̄ Azo.
ga cōsuetudo uidet factum non ius ut
extra de cōsti. c. i. li. vi. et. d. l. de qbus
Nam quid interest suffragio populus
an rebus ipsis et factis 2c. So. ibi confide
ratur consuetudo put est ī fieri hic put
est in facto et in pfecto esse que so. nō est
bona ga et in q̄ritis consuetudo cōsidera
tur put est in facto non put est in fieri
ut ibi patet q̄re sol. q̄ ibi loquit̄ respec
tiue. s. respectu iuris scripti qd̄ patet in
dictis iuribus Et est rō quia hic ūsatur
mayus factum .s. mores populi et fre
quentia usus et diuturnitas tñs q̄ ibi
ut patet in .d. l. de quibus facit qd̄ .i.
dicam et quod nō .i. pñia. l. 2. q̄ro
que sit differentia inter legē comune3 et
consuetudine3 Cōis est rñsio q̄ sit tanta
dñia q̄tum inter scriptū et non scriptū
quia scriptum est de esse. l. non scriptum
de esse cōsuetudinis ut insti. de iure nā.
§. constat et .§. ex non scripto et. d. l. de
quibus et. l. ymmo eo. ti. Pe. h̄ in pugn
nat quia dicit q̄ scriptum non est de esse
legis nec non scriptū de esse cōsuetudis
dicit ergo q̄ tanta est differentia inter ea
quātū inter expressum et tacitū sic intel
ligit dicta iura Certe hoc ultimū dic
tum Pe. approbo sed primū dampno et
dico q̄ scriptū est de esse leg. ut nō .ff. de

legi. l. si. d̄ Interpretatōe et. §. de legi. l.
i. et ibi hoc appbavi cōtra pe. et p cōse
quens nō scriptū est de esse cōsuetudinis
ut patuit. §. in pñia qōe pñ diffini
tionē Azo. et p cōsequēs est uera etiā se
cunda dñia quam assignat Pe. Ter
cio quero que sit differentia inter cōsuetu
dinē et .l. municipale certe pe. respondet
Idem q̄ in questione pñia pcedenti Et
ego rñdeo idem p omnia q̄ placet quia
ista semp retinet suū nomen Et appel
latur cōsuetudo illa uero lex municipal
suū et appellat̄ lex specialis ut patz isti
de iure natu. §. ius et. §. ex nō scripto
et .ff. de iusti. et iure. l. omnes populi et
ff. q̄ cuiusq̄ uniuers. no. l. item eorum ī
prin. et de mu. et ho. l. i. §. penul. et qd̄
ibi nō. et de iure imu. l. semp. §. lege et
de decre. ab or. faci. l. si. cū similib9
Iuxta hoc quero pone q̄ uniuersitas fe
cit legē municipale seu statutū de calu
deciso post consuetudinē quo iure agere
uelit Vtrū conditiōe ex cōsuetudine
An ex .l. municipali aliqui q̄ ex .l. mu
nicipali et ultima tāq̄ recēti. ar. ff. de le
gi. l. non est nouū et de le. i. l. si michi et
tibi. §. fi. que. ll. nichil faciūt quia ille
loquūt̄ in uoluntatibus inuicē repugnā
tibus hic in cōsonatibus et se cōpaciēti
bus. ar. l. sed et posteriores. ff. de legi. et
quod ibi nō. pe. hoc in pūgnat dicens q̄
solum debet agi conditiōe ex cōsuetu
dine que primitus illam obligationē in
duxit cū sit subsidiaria. ff. de condi. ex
le. l. i. Et pbat p simile Certū est q̄
ubi donatio fit nudo pacto agēdū est cō
dici. ex. l. §. de donati. l. si quis argentū
et. l. fi. cum simi. Cuius opy. michi
placet Ratio est quia cōsuetudo dispōit
statutum sequēs cōfirmat ipsum dispō
nens ut. i. l. pñi. Et ideo cum ipa cōsue
tudo fuerit p se ualida ab initio supue
niēs statutū nil addit circa formā agen
di ut. l. ex ūbis et qd̄ ibi nō. C. de dona
inter ui. et uxo. Nec ob. ff. de .xo. sig.
l. obuenire quia ymo cōcordat quia. l.
xi. tabu. que cōfirmat testamētarias suc
cessionēs nil addit circa formam agendi
quod patet quia heres institutus ageret
actione ex testō non cōditiōe ex. l. illa pa
tet idem in. l. cornelia que cōfirmat suc
cessionem defuncti in captiuitate hostiū
ex testō et ab intestato ut. ff. de testa. l.
legem et de uulga. et pup. l. lex cornelia
et de cap. l. pñ instituto cū sua materia
Nec ob. ff. ad treb. l. si quis pñe et isti.

qui. mo. testa. infir. §. posteriore qui
ibi sunt uoluntates incōpassibiles et ulti
ma reuocatoria est de sui natura nisi in
milite ut. ff. de testa. mi. l. querebatur et
de inu. tes. l. cum in scdo et. l. i. et. ii.
et quod ibi nō. hic uero sic ut supra pa
tet Iuxta hoc quero pone q. quidam
pposuit conditionē ex consuetudine nō
pbauit consuetudinē sed statutū uel eq
nungd debeat obtinere Br. ut tenet gui.
q. non et bene quia ius pbatum non fu
it deductum in iudicio quare 2c. ut. l.
ex testamēto et. l. si. cum argenti in pn.
et. l. an eandem. §. actiōes. ff. de excep.
re. iudi. et sic snia et pcessus non esset li
bello cōformis qd esse debet ut. l. ut fū
dus. ff. cōi diui. Ad hoc inducit Mar.
ff. de aqua coti. et esti. l. i. §. q. situz et de
iti. actuz priua. l. iii. §. pe. giuneta. l.
apparet. §. is qui. e. ti. debet g. iudex ab
soluere quentum ppter petitionē actoris
ineptam reseruato sibi iure pponēdi ap
tam ut. ff. si mel. fal. mo. dix. l. i. §. i.
de pac. dota. l. blebius in fi. l. Nec ob.
ff. de nox. l. in delictis. §. si detracta ga
hic uariatur modus agēdi subālis et in
trinsecus ibi nō Sed qualitas intrinseca
ut ibi nō. quod plene scripsi. §. de eden.
l. edica Deinde qro que sit dria inter
consuetudinē et stilum Rndet Pe. q. de
stilo non habemus in iure scripto fateor
hoc ueruz explicite implicite sic dico g.
driaz esse talem ga cōsuetudo inducitur
p actus iudiciarios et extra ut infra di
cam ad stilus p actus solum iudiciarios
eoz que in iudiciis uersant ut patet. ff.
de sta. libe. l. labeo in prin. et de uar. et
extraor. cogni. l. i. §. i. honorariis et de
rei uen. l. q. si possessor in fi. et de pba.
l. circa in fi. et qd ibi nō. Deinde qro
que sit dria inter consuetudinē et mores
Ad qd rndent doct. et la. de are. q. hec
est dria quia mores sunt causa pducēs
consuetudinē Cōsuetudo uero causatū
pbatur in. l. de quibus. §. inueterata et
p dictum. §. ex nō scripto et. §. l. pxi.
et ideo dampnat glo. primā hic que fu
it lo. ut supra dixi Sed Pe. q. quia dic
q. mores nō sunt causa gsuetudinis p
ductiua sed consēsus populi ut. d. l. de
quibus et. l. sed ea et dicit ga dria est ga
mores sonant in factum consuetudo in
ius sed hoc nō est bene dictū p omia ga
consuetudo scdm q. sonat in factū non
est ius ut. §. dixi et saluo doct. et la. de
are. quia ipi considerant causā mediārā

et remotā sed Pe. causā pximā et imedi
atam q. potius debet attendi q. remota
s. cum utraq. scdm sui naturā ueniat
attendēda ut. ff. de do. l. cum qs et qd
ibi nō. et de acqui. poss. l. iii. §. ex plu
rimis de excep. rei iudi. l. an eandē et. l.
cum de hoc et de re. iuris. l. nō exemplis
Deinde qro que sit dria inter cōsuetudi
nem et pscriptionē hic Pe. et Cy. dicūt
infinita uerba supflua quare breuiter dic
q. hec est dria quia consuetudo est ius di
sponēs ex consensu totius populi et ma
ioris partis uli constitutum ut patet i
dicta. l. de quibus et dicto. §. ex nō scp
to Prescriptio uero est ius disposituz
quo qruntur iura formata ut dria et si
milis ex consensu singulorū inductum
ut patet. §. in ti. de pscip. lon. temp.
cum se. ti. usq. ad ti. quō et qn iudex et
ff. de usucap. cum ti. se. usq. ad ti. de re
iudi. et de uer. sig. l. alienationis et hac
rōe consuetudo piudicat aliis ga in a
consentiūt singuli tanq. uniuersi ut dca
l. de quibus et dicto. §. ex non scripto.
et. §. l. pxima et de hedi. priua. l. an in
totum ar. ff. ad muni. l. qd maior de
re. iuris. l. aliud. §. refertur Ad pscip
tio inter alios non piudicat aliis ut. l. si
quis emptionis in prin. de pscip. xxx.
anno. et. ff. de usuc. l. naturaliter Ratio
quia consentiūt in ea tanq. singuli non
tanq. uniuersi facit qd nō. dy. extra de
re. iuris. c. q. oīs tangit li. vi. Dein
de querit quot reguntur ad cōsuetudi
nem inducendā Rndetur coiter p doct.
q. regitur frequēs actus Item consēsus
totius populi ul. maioris ptis Vnde di
cunt q. regitur frequēs actus uel maio
ris partis ut. §. l. pxi. et de edi. priua.
l. an in totum Et dicunt q. frequēs ac
tus dicitur binus actus ut. §. de epi. au
di. l. iii. in fi. scdm Azo. la. bal. hoc i
pugnat dicēs q. binus actus nō dicitur
frequēs ar. ff. d. legi. l. qd enim et. l. nā
et in auten. ut ma. debi. et cre. §. ga uō
la. de are. defendit Azo. non p dictam
l. iii. de epi. audi. sed p. §. fi. in auten.
de defen. ciui. et. l. cuz alii de cur. fur.
et. ff. de testi. l. iii. §. fi. bene facit in au
ten. quō o3 epi. §. et dū ex frequētia et
§. i. et rndet ad dictum. §. quia uero i
autē. ut sine pbi. ma. debi. 2c. quia ibi
loquit inspecta multitudie mulierū qsi
infinitarū q. deierabant et ideo binus ac
tus iuramēti a quibusdā mulieribus ser
uare inspecta tanta multitudine mulie

rum aliaque non dicitur ibi frequens Pe. uo.
que sequitur hic Cy. dicitur quod actus frequens
propter se non est necessarius ad consuetu-
dinem inducendam sed quia per usum colligi-
mus tamen consensum Ideo dicitur frequens non
pro tanto quia sine frequentia possit ut hic
et in l. i. et ii. et in dicta l. de quibus
de edi. priua. l. an in totum Non ob. dca
l. iii. de epi. audi. quia ibi consuetudo
sumitur per assuetudinem que est facti non
iuris Vnde concluditur quod frequens actus
non requiritur de se ad consuetudinem indu-
cendam Sed propter hoc requiritur quod plerumque
per unum actum non bene tollitur consensus
populi nec ob. ff. de legi. l. nam ad ea
quia ibi loquitur de his que contingunt contra
seu propter naturam ut patet. ff. si per heredi-
pe. l. antiqui et. s. de legi. here. l. si mai-
or patet per ea que non. e. ti. l. his Item
ob contra opy. Azo. ff. ad. l. acq. l. itez
mella in prin. ubi consuetudo et frequen-
tia actuum ponuntur ut species separe et dif-
ferentes et sic non sunt idem ut. ff. pro empto.
l. ii. §. separata de acqui. pos. l. naturalis
§. nihil et de leg. iii. l. si qd. §. i. factor
quod non sunt idem sed differunt tanquam causa et cau-
satum et hoc respicit frequentem actum et tanquam
causatum quod respicit consuetudinem et facit
quod. s. dixi dictionem assignando inter mores
et consuetudinem Guil. tenet quod in l. de
quibus v3 quod nunquam sufficit unus actus
ad consuetudinem inducendam. Rō quia lex di-
cit quod consuetudinem inducunt frequentia ac-
tuum ut. l. i. §. co. et. d. l. an in totum et. s.
de iur. iur. enuc. l. i. §. si que leges que non
cadit in unico actu ut. ff. e. l. quod enim et. l.
eam ut ait. Nec ob. quod in certis non cadit
iectura ut. l. gennius. §. cum ita. ff.
de iur. ob. et. ff. de au. et ar. le. l. pedicu-
lus. §. argento. Rō quod fictio legis tollit
quod quia populus non uidetur gessisse nisi
frequenter illum actum exerceat per iura. s. al-
legata quia illa presumptio tollit aliam ar. ff.
de in iur. re. l. diu9 cum sy. Et pro hoc fa-
cit quod sumus in uerbis legis tractantis
de iur. rigore a quibus non debet recedi ut
l. i. §. si is qui nauem. ff. de exerci. et q
et a quibus. l. prolix pexit cum sy. hosti. uero
putat recitat archy. extra de gsti. c. i. li.
vi. et mar. fil. i. l. de quibus tenet quod cum non
sit expressse determinatus per. l. quot actus
requirantur ad consuetudinem inducendam quod
hoc arbitrio iudicis committatur ut. l. i. in
fi. ff. de iur. deli. et de effrac. l. i. §. expil-
latores quod est tutius quod etiam tenet Guil.
in d. l. de quibus quia possibile est quod ex bino

actu colligitur consensus populi puta si quis
supra uiam publicam habebat pontem ut. ff.
ne quod in lo. pu. l. i. §. tractatum et de flu.
l. si potest etiam esse possibile quod non colligatur
ex uno actu puta si uia erat semita per
quam pauci incedebant ar. ff. de aqua plu.
ar. l. si binus quod uia aut clam. l. semper. §.
annus et de ritu nuptiarum. l. palam. in
prin. et. ff. e. ti. l. sed ea ar. ff. de op. no.
nun. l. stipu. §. opus secundum opem. Azo.
et glo. et sequacium que in iudiciis con-
muniter obseruatur Deinde queritur
quorum consensus requiritur ad inducen-
dam consuetudinem certe consensus to-
tius populi uel maioris partis ut dixi
quod intelligunt doc. de populo habere
habile consensum ad legem uel consuetu-
dinem inducendam. Et propter hoc ex-
cludimus dementes et furiosos ut. ff. e.
l. ii. et de offi. presi. l. dyuus. Item
minores. xxv. annis quia in l. non ha-
bent perfectum suffragium argumēto
ff. de mu. et ho. l. rem publicam et de
decurio. l. spurii. §. i. Item mulieres
quia nec earum consensus requiritur
in l. condenda. ff. eodem. l. i. Ibi uiro-
rum prudentium 2c ergo nec in consue-
tudine argumento a pari ut dicta l. de
quibus fatemur tamen quod si mulieres fre-
quenter sunt use inter se aliquo actu. co-
tra leg. diuturno tempore uerbi gratia
quod primogenita succedat in totum illa co-
suetudo inter eas debet seruari non tam
ex consensu earum quam ex consensu totius
populi seu maioris partis que sic patien-
do uidetur tacite consentire ar. diste. l.
de quibus et. l. quod maior cum sy. et
in contrario diste. l. de quibus Dein-
de quero quomodo colligitur consensus
populi seu maioris partis Rō ex accide-
ntia facti v3 quod pntes erant quoniam dos fuit
adiudicata uni marito per consuetudinem
ut non. s. so. ma. l. dos a pre. Item quod
paruerunt pntes quoniam fuerunt iudicata oia
et alii cum hoc agitur de consuetudine in-
ducenda que respicit utilitatem publicam et
pntes uidentur tacite consentire ar. ff. ad
munic. l. ii. et patet expresse in d. l. an in
totum de edi. priua Sed his opp. alii
non poterunt alius sensum dicere quia non
intererat eorum ar. ff. de app. l. a snia cum
sy. §. tacendo non uideatur tacite consentire ar.
ff. de reg. iur. l. eius est nolle et de re iu-
di. l. sepe. §. sed scientibus et quod non. de
pigno. acti. l. gayus cum sy. Ryndeo si
de iure contradicere non poterat de facto

eamē debebant ne cōfētiētes uideātur. ff. de decur. l. spurii. §. p. cū sy. Guil. uero aliter soluit in l. de quibus v. qd. contrariū loquatur in cōsensu necessario et statim obligatorio ut patet in d. l. sepe. §. sed scientibus sed hoc non agitur de cōsensu statim obligatorio sed ex pre-textu tēporis quod si ex cōsensu cōplacētie et sic non ob. so. Pe. uerior est quia saltem ab initio potuerūt et debuerunt cōradicere de facto ne tacendo uideātur cōsentire tacite ut dixi. Tertio in cōsuetudine inducenda requiritur diuturnitas tēporis ut. ff. e. l. diuturna et. l. de quibus. §. in ueterata et insti. de iure naturali. §. ex non scripto et. §. p. et in hac. l. et se. Iuxta hoc quero quid dicat tēpus diuturnū siue longū de quo supra in Byca. Byno. dicunt quidam quod tū tēpus cuius non extat memoria ut dicta. l. de quibus. §. in ueterata et de aqua. cori. et est. l. h. iure. §. ductus aque Dicunt quidā Azo. dixisse. x. annis inter pntes xx. inter absentes Et hoc innuit Byca huius ti. et. ff. qui. et a. qui. l. fidei gmis. §. Aristo. et supra de p. l. lon. tēpo. requiritur sed in quantum dicit quod. x. anni inter pntes. xx. inter absentes dicat lōgum tēps eis displicet quia illud uerū in p. scriptione sed in cōsuetudine est unū tēps uni forme. l. x. anni inter pntes et absentes Rō quia p. scriptione currit ex negligētia non petenti ut. l. pen. et si. s. de anna. excep. S. in cōsuetudine ideo nō requiritur diuturnitas tēporis ppter maiore uel minorem negligētia alicuius ad hoc ut cōstet de illorū animo et cōsensu qui sunt utili actū Et hoc pōt constare diuturnitate longi tēporis inter pntes et absentes ut. l. l. upradictis et sem. p. sufficiat dictū tēps quia cōsensu tacitus maioris p. tis populi tacentis p. decēniū p. iudicat minoris partis exp. se cōtradicti. p. l. qd. maior cum sy. ff. ad muni. multo fortius absenti et ignoto ut. ff. de re. iur. l. qui potest inuit. nec ob. ff. de arb. l. si ineres et. l. sicuti quia agitur de iure priuato quod cōpetit singulis ut singulis hic de publico quod tamq. uniuersis facit quod agit dy. in. c. quod omēs agit de re. iur. l. i. xi. Sed certe. s. dicta sunt uera de iure Nam Mar. sill. in p. dicta. l. de quibus excusat Azo. et dicit quod mentitur illi qui dicunt tū dixisse quod diuturnum tēpus dicat. x. anno. inter pntes et. xx. inter absentes dicit enim quod nūq.

hoc dixit sed bene dicit quod cū sufficiant x. anni multo fortius sufficiunt ad ipsam inducenda. xx. xxx. xl. ut nō. s. in Byca. et ponitur p. eum hoc in sūma in dicta. l. de quibus Ad hoc oppo. quod cum mores populi inducant cōsuetudinē ut est dictū non sufficit lōgū tēpus sed longissimū cuius non extat memoria cū tales mores habet causā discontinuā ut ff. de serui. l. seruitutes rusticorū et qd. ibi nō. Ad h. rādet Guil. in. l. ingenuū. ff. de sta. ho. quod ibi mores sunt causa remota et mediata cōsuetudinis et cōsensu populi est causa p. xima et immediata ut. s. dixi que habet causā cōtinuā nisi cōtrariū p. bet ut. ff. de p. ba. l. quin quaginta et de us. uca. l. nunquā. §. si seruus et de acquir. pos. l. is qui animo et qd. ibi nō qui debet attendi potius q. ipsi mores q. sunt causa remota et mediata ar. ff. de dolo. l. cum quis et qd. ibi nō. et de acqui. pos. l. iiii. §. ex plurimis et de excep. re. iudi. l. cū de hoc Iuxta hoc quod ro. quare requiritur tēps diuturnū in cōsuetudine inducenda nō autē in legi. ut. l. de quibus Et insti. de iure naturali. §. lex et. §. ex non scripto et. s. de legi. l. humanū et. l. ff. Rōpondeo quia lex h. cōsensū exp. sum Et ideo non requiritur alia coniectura ut. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de uerbo. obli. sed cōsuetudo requiritur tacitum ergo diuturnitas tēporis necessaria ē ut appareat de cōsensu populi et eius perseverantia Nam ante lapsum tēpus non p. sumitur cum effectu uoluisse recedere a. l. scripta ar. ff. ad uell. l. si mulier et aut. siue a me Iuxta hoc quero an certa p. s populi ciuitatis possit ex sua parte cōsuetudinē inducere Guil. in. l. ingenum. ff. de sta. ho. ubi reallumit materiam cōsuetudinis quā obmisit in. l. de quibus tenz quod sic per. §. de mun. cū esse. ff. de ori. iur. et ad hoc. ff. de iusti. et iur. penultima in prin. de mu. et ho. l. ut gradatim. §. et si. l. et de offi. p. consul. et. l. l. obseruare. §. i. x. etiam cum Item cū tota ciuitas possit quo ad totū et pars quo ad p. tē ar. l. que de tota. ff. de rei. uen. et de admi. tu. l. si duo Item quia illa p. s p. pli censetur in hoc tamq. populus per se ar. ad hoc. ff. de le. i. l. plane. §. si. Itē quia illi p. tē pōt legatum relinqui ergo censetur uniuersitas et collegiū legitimum et aptū ad. l. 2. cōsuetudinē inducenda ut. ff. de le. i. l. si quis p. et de

re. dub. l. cum senatus et de colle. illi. l. l. iii. i. pñ. et quod cuiusq. universi no. l. iii. in prin. Deinde queritur an in cōsuetudine inducenda requiratur actus iudiciarius. l. q. fuit in iudicio iudica. tū. Et certe quidā dicūt q. sic ut supra. l. proxima et de edi. pua. l. an in totū. et ff. e. l. cū de consuetudine et. l. nam. Imperator sed glo. pe. et omes doct. dicūt oppositum ratio quia consuetudo inducitur per tacitū cōsensū populi ut s. sepius est ostēdū qui pōt colligi et declarari etiā per actus extra iudiciarios sicut per iudiciarios ut dicta. l. de qbus et. l. diuturna et. l. nā. Imperator et. l. scdm ea. Concor. Guil. et mar. sill. in l. de quibus et all. gui. ff. de le. i. l. si seruus pluriū. §. fi. et de le. iii. l. nūmis et defun. instruc. l. cum dela nōnis. §. asinā et de re. iur. l. semp in stip. et. s. de ue. iur. r. enucle. l. i. §. sed et si que.

Et Respondet ad. l. in contrariū all. quia denotāt accidētiā facti ergo alia similia sicut iudicialia sup. eadem rōne equitatis formata nō excludūt ut ff. de ut. et ui. ar. l. i. §. quod uulgo. et ff. de damp. infec. l. dampni. infesti stipulatio pertinet cum sy. Decimo sexto quero An sine contradictione consuetudo possit induci uidet q. nō. ff. eo. l. si cū de consuetudine e contra q. sic quia sine contradictione inducēt lex ut ff. e. l. i. ergo et consuetudo ar. a pari. ut dicta. l. de quibus. Quicquid dicat. la. de. ra. pe. eius discipulus sic dicit q. sine contradictione bene inducēt consuetudo quātū ad hoc ut omnes alii similes in casibz similibus possint uti aliis inuitis. sic actiue quia consuetudo nō differt a lege nisi sicut scriptū et nō scriptū seu expressum et tacitum ideo zc. ut. d. l. de quibus et quātū ad hoc ut alii gpellantur uti tali actu si uti uoluerint et sic pal siue et tunc nisi contradicōi et illi acquieuerint seu obtempauerint. nam tūc statim incipit prescribere aduersarius gtra obtemperantez unde si aliquis est solitus ire ad molēdinum meū postea nolite uenire ad macinandū non possum exui prescriptionis ipsum gpellere nisi cū semel ire nollet eo contradicente ipsum gpuli ut eat et ille obtempauit nam tūc incepti prescribere contra eum ar. ff. de serui. ur. predi. l. qui fluminibz et sic intelligunt ff. e. l. qui diuturno et. l. se. Ego teneo in distincte q. inducatur cō

suetudo sine contradictione scdm cū actiue et pal siue scdm oēm effectū Ratio quia semp iussus maioris partē populi piudicat miōri cōtradicenti uel non ut dicta. l. qd maior. ff. ad munici. et de. re. iur. l. al. d. §. i. non ergo debz requiri eorū contradictio que nullū pōt effectū producere ut. l. doctem. ff. so. ma. et qd ibi nō. et ff. ad uell. l. aliquē. §. fi. Et uidetur expressum in aut. de defen. ciuit. §. fi. ibi nullosq. reluctantē zc. Non ob. ar. pe. in dicta. l. i. et. ii. et dicta. l. q. fluminibz quia loquuntur in prescriptio ne que est minoris auctis. quā consuetudo ut supra dixi i. pñ. qōis. Decimo septimo Quero an consuetudo possit induci per errorem dicas breuiter scdm la. de are. et pe. q. etiam hic de claro. uz q. refert quia aut queris an consuetudo per errorem possit induci contra. l. et dic. cum est q. non ratio quia populus sic ueritur credēs. l. sic dīe et ad eius obseruandam ergo nō debet illam tollere ar. ff. de le. i. l. legata inutiliter et de adim. le. l. legata in utiliter et ff. de condi. et de. l. cum tale. §. fi. Aut preter. l. et tūc ipsi distinguunt aut ipsi errāt in causa impulsua tunc sic aut in causa finali et tunc non ar. de dolo. l. i. 2. ff. de dona. l. ii. §. fi. cum. l. se. et de condi. et de. l. cum tale. §. falsam et quod dixi supra de Epi. et cleri. l. generaliter et p. dy. extra de re. iur. c. decet li. vi. Ego in hoc membro sic dico aut populus errat in facto et non inducitur consuetudo preter. l. quia nullus est consensus ut ff. de iur. o. iu. l. si per errorem de aqua plu. ar. l. sed hoc cum sy. aut in iur. et tunc inducitur consuetudo regularis uz quia non trahitur ad alios casus et personas ut ff. e. l. quod non ratione et ibi nō. Contingit oppositum l. in consuetudine regulari ex certa scientia populi inducta ut supra. l. pxi. et dicta. l. de quibz facit qd nō. doct. s. in. l. i.

Decimo octauo Quero an per consensum coactum consuetudo inducatur. Bzneo. secūd oēs doct. q. aut populus est coactus per priuatum et tunc non ar. ff. qui et a qui. l. si priuatus aut fuit coactus per iudicem et tunc aut per ipsum exercentem iurisdictionem et in ui. iurisdictionis circa illos casus et tūc sic ut ff. e. l. nam Imperator et. l. cum de consuetudine ratio quia tunc uoluntas iudicis repñtat uoluntatem partis

ut supra de iur. l. si ob cāz 2. l. i. si in
cā. iudi. et ff. de f. i. l. si plus. §. i. et q
nō. ff. ne uis. fiat ei. l. i. §. hec uēba aut
fuerunt coacti per iudicem tāq. priua
tum et tunc non quia tunc ut priuatus
debet cēseri ar. i. de iur. fisci. l. prohi
tum l. x. et de meta. l. deuotum l. xii.
et facit quod nō. ff. de iusti. et iur. l. nō
uideatur. §. qui iustu. et per dy. extra
e. ti. c. q. quis mandato l. vi. Deci
mo nono iuxta hoc Quero si iudex plu
ries iudicauit contra. l. p. sēte maiore
parte populi et longum tempus sit elap
sum an consuetudo regularis inter om
nes sit inducta et dicendum est q. sic ut
supra c. l. i. et §. e. l. diuturna cū. l. se.
Sed contra predicta instatur pluribus ra
tionibus et fortissime primo quia ille
sine inter alios late alius non debent pre
iudicare ut. l. sepe de re. iudi. et supra
res inter al. ac. per totum cum sy. Ad
quod respondent quidam q. tales sine
non nocent aliis in ui rei iudi. ut ibi §.
consensus maioris partis populi pntis
et tacentis colligitur per illas Et ex hoc
resultat consuetudo que pro lege habetur
in illis unde preiudicat ut in. l. pro hac
parte inductis Scdo istat quia ille sine
fuerunt late contra. l. et sic nulle ut. ff.
de appell. l. si expressim et que sen. sine
app. res. l. i. §. Item cum p. sacras
et. §. qn. puo. non est ne. l. ii. ergo 2c ut
l. nā et si sub additione. ff. de iniusto tes
ta. Ad quod rñdetur q. ille sine sūt
nulle de se nam q. tum est de se inducūt
effectum nullum uruē sine ut in cōtē
ritis sed quia per eas tollit tacitus consē
sus populi uel maioris p. p. presentis
et tacentis per hoc inducitur consuetu
do et bene habet effectum Tercio quero
instatur p. quia talis consuetudo que
est contra. l. impugnat quare non pōt
lex nominari uel consuetudo rōnabilis
ap. l. l. ar. ff. de mino. l. auxilium in
fi. c. m. sy. Ad quod rñdet la. de ra.
qd. uerum est q. offendens unā. l. non
iuuatur. l. eadem ut ibi alia sic ut hic
q. so. est falsa quia i. dicta. l. auxilium
minō offendit unā. l. de adulteris et ta
mē nō iuuatur bñficio alterius. l. de mi
noribus Pe. repbat expresse per. l. filio
§. ignominiosa. ff. de ri. nup. Quare
sol. 2o q. hic populus amittit in. l.
auctoritate legis ibi secus Que so. non
placuit Pe. quia nō est uerisimile q. l.
consentiant q. destruant p. p. et riam cō

suetudinē non est g. uerisimile q. uelit d
structionē sui accedat ad hoc. ff. de bo.
coz. l. i. et qd. nō. ff. q. me. cā. l. isti q
dem in fi. et de uer. sig. l. liberoz. in fi.
l. Sed circa dicta so. posset defendi p
sol. quā. §. dedit ad. l. factio legum. ff.
de pen. v3 q. princeps presumitur hoc
uelle et alēre que est lex aiata in terris
ut in aut. de consuli. §. fi. et in aut. de
incest. nup. §. dubitatio Et qd. nō. Ar
chid. extra de pben. c. cum de beneficio
li. vi. Pe. aliter soluit q. ipsa consuetudo
sumit effectum non a lege quā. impug
nat sed a consensu populi sicut lex ipa
Et ideo p. lege seruatur Guil. uero in
l. de quibus aliter Rñdit ad pcedens cō
trariū v3 q. ibi fuit error expressus in
l. nīs et sic sine nulle hic uero non et sic
sunt aliqua ut. l. §. all. quando puo.
non est necesse Vel aliter et sic v3 quia
illud ar. cludit ubi esset una snia hic
duc que cū lōginitate tps hoc possūt
qd. per se sole non possūt ar. ff. d. f. i.
urb. p. di. l. per funduz et cōi p. di. l. fi.
Sed certe in istis duabus. l. actus fuit
ab initio ualidus de se respectu pcedētis
hic simpliciter nullus Et ideo hec solu
tio non est bñ tuta Quare teneas alia
So. quā dedit primo. l. per Pe. et alios
doct. Item contra predicta instatur
quia consuetudo requirit consensum ut
l. de quibus sed iudicium caret consensu
et redditur in inuitum ut. l. inter stipu
lantem. §. i. ff. de uborum. obli. Ad
quod ego Rzo q. iste est consensus saltem
coactus ar. ff. q. me. cā. l. mulieres. §.
penul. quia uidetur uoluntarius postq.
ps uicta non appellauit ut. l. i. supra
de postu. et si sepius ininte. re. po. fue.
l. i. et de appell. l. hīs qui ad ciuilia uel
aliter non est consensus uoluntarius re
spectu uicti per sententiā sed respectu ali
orum qui fuerunt pntes in iudicio et ta
centes bñ fuit uoluntarius ut dixi sup
ar. ff. ad municipa. l. ii. et de decurioni.
l. spurii. §. pater Vel aliter licet ab ini
tio fuerit consensus coactus tñ per taci
turnitatem sequētem et paciēciāz coac
tum consensum transtulit in uolūtariū
ar. ff. q. me. cā. l. ii. et hoc cum diutur
nitate tēporis uidetur operari ar. supra
de testa. l. i. cum sy. Deinde et
contra predicta op. de. l. nemo supra de
sen. So. ut nō. ibi et. §. e. i. Rza et dicta
l. de qbus v3 q. non sequimur exempla
aliarum sententiarum aliorum iudicum

ut ibi Sed quia per ipsas colligitur con-
sensus maioris partis populi pntis et ta-
centis Ex quo inducitur consuetudo sequi-
mur illam consuetudinem et pro. l. tam
seruamus et sic fm illam iudicamus sic
eq. ff. de usu. l. cum de in re uso. Vi-
cesimo iuxta hec quero an consuetudo in-
ducatur ex sentenciis que non sunt ma-
date executioni et a tempore pronuntia-
tionis earum longum tempus sit elapsum
Breuiter Gu. tenet et bn q sic quia cessa-
tio executionis non attingit ex defectu
iur. sed pntis que executione debet petere
fm formaz. l. a diuo pio. §. i. ff. de re.
iudi. Na per illas sententias satis est con-
sensus populi declaratus Licet uictor eis
usus non sit Et sic istum producant ef-
fectum ar. ff. q quisq iur. l. iii. in prin.
et quia sola sententia debet spectari ut
ff. de penis. l. qui ultimo et. l. qd ad
statum et. ff. de iniusto test. l. si qs exhe-
redato. §. irritum que leges nihil fa-
ciunt quia loquuntur in sentenciis que
trahunt secum executione ipso iure et
in eis apparet et no. in dicta. l. qui ul-
timo Sed tn eius opi. est uera ut patet.
§. l. i. et de edi. priua. l. an in totum et.
ff. e. l. na Impator et. l. que de consuetudi-
ne que loquuntur simpliciter de sententia
diffinitiva ut. ff. de re. iudi. l. qd iussit
in fine Et qn appell. sit. l. i. §. qd in sen-
tenciis Et sic sufficit condempnatio uel ab-
solutio uel equipollens abq. aliqua exe-
cutione ut. ff. de re. iudi. l. ait ptor et.
l. in summa et. C. de senten. l. preses et
qd ibi no. et facit qd no. ff. q quisq
iur. l. i. §. qui magistratu et cor. Mar-
sill. in. l. de quibus eo saluo q si uictus
contra quez petitur executio contradice-
ret et eam non patitur Et sic non perse-
ueraret eius consensus Et sic res transit i
dissensionem et dissensum et sic dicitur con-
suetudo interrupta quia non dicitur factus
qd no durat ut. l. si pro patre. §. usus
ff. de in re uso et q cuiusq uni. l. itez
eorum. §. actor cuz sy. et nihil est actus
donec aliquid superest ad agendum ut.
l. penul. C. ad lill. et deno. co. confir. i
prin. Vicesimoprimum Quero an ex
Inia arbitror inducat consuetudo Bn
Guil. q aut sunt tales Inie que merent
executione puta quia pmissum factus
est sine pena et a partibus emologatum
cacte uel expresse et tunc sicut Inie iudi-
cum ut. §. de arbi. l. cum antea dic ta-
me q reguntur plures Inie q iudicium

ga Inia iudicis est maioris auctoritatis
q Inia arbitri ut. ff. de hi. qui no. infa-
mi. l. quid ergo. §. ex compromisso et pa-
tet. ff. si quis ius di. non ob tempa. l. i.
in prin. et de iudi. l. ii. §. fi. et qd no.
ff. de arbi. l. non ex omibus in prin. et
probat. ff. de re iudi. l. ait ptor in prin. 2.
de uer. sig. l. notionem in prin. Nume-
rus autem dictarum Iniarum dictum ef-
fectum producentium iudicis arbitrio re-
linquitur cum no sit determinatum a lege
ut. l. i. in fi. ff. de iure delibe. et facit q
§. dixi in illa qone quot actus sunt ne-
cessarii ad consuetudinem inducendam aut
sunt tales Inie que non merent executio-
nem puta quia compromissum factum est cum
pena ut. §. de arbi. l. i. et aut. decernimus
et in corpore unde sumit et. ff. de arbi.
l. ii. et tunc non Ratio quia tales Inie
non ligant eos inter quos ferunt expresse
se g nec alios tacite ar. ff. loca. l. qui ad
certum et de bo. auē. iudi. pos. l. cum
unus. §. i. et de fui. ur. pdi. l. ltez. §.
qui habet cum sy. facit quod no. in di-
ta. l. ait ptor in prin. ff. de re. iudi. et
§. de iudeis. l. iudei Vicesimosecundo
Quero an Inie late inter non subditos
possunt consuetudinem inducere Respo-
deo breuiter consuetudinem que spectat ad or-
dinationem iudicii sic quia illa que uersa-
tur in loco iudicii debent attendi ut. ff.
de test. l. iii. §. fi. Illa uero que spectant
ad decisionem litis no ga illa n debet spec-
tari scdm locum iudicii sed que uersant
in loco tractus. ff. de euecc. l. si fundo
et de usis. l. i. no. §. l. pxi. Vicesimo
tercio Quero an per sententias rescissas
possit induci consuetudo Respondet
Guil. in. l. ingenuum. ff. de sta. ho.
ubi pficit illam mam q aut sunt rescisse
per appellationem et tunc non ga fingunt a
principio no fuisse late ut. l. i. in fi. ff.
ad turpill. et de penu le. l. ii. Aut sunt re-
scisse per restitutionem in integrum et tunc re-
stitutio conceditur p uiciuz processus pu-
ta q dicatur male iudicatum ar. ff. de
re iudi. l. diuus et qui satis cogan.
l. quociens uicio se et de re iudi. l. iiii. §.
condempnatu Aut restitutio concedit non p
uiciuz processus sed ppter fauorem pso-
ne minoris uel alterius et tunc sic ratio
quia tunc licet no remaneat quo ad llos
remaneat tn quo ad alios ar. §. si unus
ex pluribus appell. l. i. et. ii. Licet eniz
ille faciat rescindi sententiam pdictaz rema-
net tn consensus populi ex quo consensu i

ductur consuetudo sic patet in simili v3
 q̄ resciā taliter sentēcia ap̄d quosdam
 remanet tñ apud alios eius effectus quo
 ad cautionē de rato ut ff. rē ra. ha. l. mi
 nor in prin. et. i. de soluc. l. stichum. §.
 q̄ uulgo Vicequarto Quero q̄li
 ter consuetudo inducta in iudicio propo
 natur Dicit Pe. q̄ qñq̄ p̄ modum ex
 cepc. ubi gratia si consuetudo fit q̄ uēdi
 tor teneatur cauere emptori de uiciis et
 morbis si hoc emptor petat a uenditore
 Venditor excipit de consuetudine ar. ff. d̄
 pact. l. pacis. Quādoq̄ in uī actiois
 realis ubi gratia si est consuetudo de modo
 succedendi ipse proponit peti. here. que
 est in rem auctoritate talis consuetudinis
 que facit eum dominū et herede3 admit
 ti ad ipsam unitūtatē Item reuēn.
 ad singulas res ut ff. de peti. hered. l.
 sed et si lege. §. penul. et de rei uen. l. i.
 in prin. et. l. si ager et de bo. poss. l. i. ii.
 et. iii. Et de acq. poss. l. cum heredes in
 prin. nō autem proponit adiciōem ex
 ip̄a consuetudinē sic patz in simili Nā lex
 cornelia facit quē herede bonorū alicui3 i
 captiuitate defūcti ex sua fictiōe nō tñ
 pponit q̄dictio ex illa S3 p̄dictē actiōes
 reales ut ff. de testa. l. lex cornelia de uul.
 et pu. l. lex cornelia tum sy. et de capci.
 l. p̄re instituto Quādoq̄ pponit p̄
 modū actionis p̄sonalis puta conditiōe
 ex dicta consuetudine. l. qñ consuetudo dis
 ponit de iure p̄sonali uerbi gratia ne q̄s
 cōpellatur uendere rez suam ff. cōi p̄di.
 l. uenditor. §. si q̄stat nam pponit q̄ cū
 aditio ex dicta consuetudine ar. ff. de q̄di.
 ex l. l. i. Quādoq̄ pōt pponi p̄ offici
 um iudicis uerbi gratia si consuetudo per
 mittit minores ulq̄ ad. xxx. annos pe
 tere restōnem in integrū proponit enim
 in minori etate istā consuetudinē p̄ officiū
 iudicis ar. ff. de mino. l. q̄ si minor. §.
 si. Guil. in p̄cedenti mēbro damnat pe.
 et bene quia in eo nō debet proponi condi
 tio ex consuetudine que est subsidiaria ut
 ff. de q̄di. ex l. l. i. Sed debet proponi
 actio exempto ut sic ex illo c̄ctu formā
 accipiente consuetudine agat ita q̄ in li
 bello fiat mentio de illa sicut patet in si
 mili qñ iurat formiter in iudicio ut ff.
 de iur. iur. l. si duo p̄oni. §. marcellus
 et. §. si quis iurauerit. Quare in p̄dicto
 mēbro sic dicit ip̄e et uerius q̄ aut consue
 tudo ista cadit in nomē siue speciez aut
 formā alicuius q̄ctus et tunc agendum
 est actione ex eo q̄ctu recipiente formā a

consuetudine ut semp de illa fiat mentio.
 Aut nō cadit in forma alicuius q̄ct9
 ut puta si sit consuetudo q̄ qui icrauerit
 uineā alicuius soluat dño qñq̄ Et tūc
 proponi debet q̄dictio ex ip̄a consuetudinē
 ar. dictē. l. si duo p̄oni. §. marcellus et
 §. si quis iurauerit et de condi. ex. l. l. i.
 et. §. de rebus credi. l. actori. Vicequinto
 quero an in libello oporteat con
 suetudinē allegare breuiter quicquid di
 cant doc. moderni Ego sic dico aut con
 suetudo est notoria et tūc nō oportet eaz
 allegare sic nec p̄bare ar. ff. de act. emp̄.
 l. emptorē in prin. et qui sat. co. l. si ue
 ro in prin. et. i. de accu. l. ea quidē facit
 qd nō. §. de appel. l. ciues incole Aut cō
 suetudo nō est notoria et tunc aut est q̄. l.
 tunc sic Rō quia intentio aduersarij fū
 data est de iur. cōi Et ideo nisi pponere
 in libello aduersarius non possit esse in
 structus aut debeat cedere ul̄ pretendere qd
 fieri debet ut. l. i. in prin. ff. de eden. §. et
 ip̄m dictum ar. ff. de iur. p̄o. l. adiger
 §. quis et de re mili. l. milites in p̄n. fa
 cit. l. edita cum sua materia. §. de eden.
 sep̄ tñ debet p̄bari qñ nō est notoria p̄ cū
 qui eam allat ut. §. e. l. i. et rō ibi nō.
 Vicequinto quero quot testes probāt
 consuetudinē. Rō. alim duo ut ff. de tes
 ti. l. ubi numerus et. l. iii. §. i. et qd ibi
 nō. et concor. glo in. l. de quibus. ff. de
 legi. Vicequinto quero qualiter
 debeat ista consuetudo p̄bari et qdem dic
 pe. q̄ semiplene nō aut plene nam iudex
 recipit testes in absentia aduersarij
 et se ab ip̄is informabit et fm illā infor
 mationē iudicabit sicut qñ allegabitur
 sibi ius scriptū ad informationē non fit
 alia p̄batio sibi sed ipse solum de hoc in
 spicit libellū suū dicit enī q̄ quedā in iu
 dicio principalr̄ proponunt ad conclusiōz
 p̄bandā Et illa debent plene probari.
 Quedam nō principalr̄ et in eis sufficit p̄
 batio semiplena sicut patet in eo qui pro
 ponit q̄fessoria pro seruitute reali ppo
 nit enī principalr̄ seruitutē sibi deberi se
 cundario uero se dñm dominātis fundi
 ut ff. cōia p̄di. l. i. Et istud primū debz
 p̄bari plene scdm semiplene ff. si serui.
 uen. l. sicuti. §. sed si querat et si usufr.
 pe. l. utifruī in prin. et qd ibi nō. et de
 proba. l. circa et de excep. l. sed et si ante
 Aliud exemplū ponit i eo qui petit he
 reditatē diuidi famiā. l. hercis. iudicio nā
 principalr̄ allat cōionem nam tenet illā
 probare plene scdario dñum et illud suf

ficat semiplene probare puta p probatione
possessiois ut ff. fam. heris. l. i. q. probatio
nō sufficit nisi dñiuz i iudicio picipalit
pponat ut nō. ff. de pba. l. ii. et. l. p. p.
etatis et. l. cū res sic et i consuetudine pdicta
Ego teneo qñiū. l. i. q. debeat plene proba
ri et sic pbat. l. i. huius ei. q. dicit q. consue
tudo debz pbari cā cognita intelligit g
plene ut. s. de iudi. l. iudices nō ob. pma
rō Pe. ga logē i iure scripto h i nō scri
pto facit. s. e. l. i. et qd ibi nō. Itē non
ob. scda ga ibi logē in iur. secundario h i
picipalit. l. i. in consuetudine sup q. cludē
picipalit fūdat ut parz. s. in. l. i. et fi.
et sic non ob. l. i. et. l. i. si ante cū sy. ut in
tis patet Vicesimo octauo quero quid
deponent testes inducti ad consuetudinē
pbandā Certe dicit Azo. h in sūma et
glo. in Beca. dicte. l. de quibus q. triplex
est modus Primus v3 q. perpetuo sit ob
tentum sic sine cōtradictōe Scdus est mo
dus q. testes deponant q. libelli qrimoni
arum non fuerūt recepti Tertius mo
dus est q. testes deponāt q. fuerit bis ob
tentum In cōtradictorio iuditio pone ex
emplum de primo qñ uicinus alicuius
fecit pontē sup uiam publicam uicinus
pposuit querelam de ipsa iudex nō ad
misit libellū querimonie sed reiecit et tūc
colligitur tacitus cōsensus populi quia
ista repulsio cātū operat quātū si expresse
fuerit iudicatū cōsuetudinē esse ar. ff. d.
nego. ges. l. sin. autē. s. fi. et de cōpē. l.
qd in diem. s. i. Item q. dicit Azo.
q. fuit obtentum in cōtradictorio iuditio
Alius negabat iudicatū fuit esse cōsue
tudinē ut. ff. eo. l. cum de cōsuetudine
isti modi re. pbat p la. bal. et merito ga
ista sentētia inter alios lata regularit nō
piudicat aliis ut. l. sepe. ff. de re. iudi.
et supra res inter al. acta cū sy. p totū
Item pōt esse quia in hoc actu etiā bino
non fuit cōsensus etiam decime pris po
puli nec diuturnitas temporis interces
sit que omnia in consuetudine inducen
da requirunt ut sepius. s. dixi. Mar.
de fano et mar. sill. et sequaces eoruz uo
luerunt Azo. hoc mō defendere q. talis
sñia p quam iudex in qdictorio iuditio
pronūtiat esse consuetudinē nō inducit eā
sed probat inductā et declarat simile. ff.
de rei uen. l. ex diuerso. s. i. et. i. si fui
uen. l. sicuti. s. sed si querat et dicere q.
hec sñia facit ius inter omes sicut i aliis
publicis iudiciis nisi probet de puarica
tione priorū ut. ff. de iur. iur. l. cum qui

s. in popularibus condemnari. l. iii. d.
accu. l. si cui. s. huiusdem cum sy. Item
qñ libelli querimoniarum sunt repulsi p
hoc nō inducit consuetudo sed probat in
ducta et adeo notoria q. libelli querimo
nariū sunt reiecti et hoc mō defendunt
Azo et glo. Sed pdicta defensio nō v3
bona quia posito q. dicta sñia sit decla
ratoria et dicta reiectio querimoniarum
sit actus consuetudinis tñ aliis n. debet pre
iudicare ut dixi ar. ff. de iur. iur. l. nam
et postea. s. fi. et. l. sed et si priori. s. fi.
et. l. se. et plene scripsi. s. qui. res iu. non
no. l. ii. Preterea ille modus n. est modus
pbandi notoriū consuetudinis quia n. p
bat notoriū actus pmanentis nec actus
interpellati circa ipam consuetudinem in
trinsecus facit qd dixi. i. de accu. l. ea
quidem. Quare Guil. de cu. sic dicit
in. d. l. de quibus et bñ q. aut dicta sñia
fuit lata cum qdictore legitimo puta
cum sindaco uniuersitatis et tunc indu
cat consuetudinē seu inductā probat inter
omēs et sic pōt saluari opy. Azo. et gl.
ut. d. l. cum de consuetudine Aut n. fuit
lata cum qdictore legitimo et tūc secus
et ita loquit opy. la. Pe. et sequatium
ar. ff. de collu. detegē. l. cum nō iniusto
et si ingenu. esse di. l. i. Et facit qd plen
dixi in. d. l. ii. s. qui. res iu. nō no. et. de
libe. agno. l. i. s. fi. Breuiter ego dico
q. testes deponāt tria et dicāt. s. usū ppli
et frequētiā usq. 2 tps diuēnitatē ut p
batū est. s. plene Verbi grā Reducamus
ad practicā uolo probare q. hec est consue
tudo scdm opy. mar. nō. s. so. ma. l.
dos a patre et in multis aliis gl. q. si ux
or decedat in matrimonio existentibus li
beris q. maritus lucretur dotem et ad eā
pbandā pduco testes iudex interrogat te
stes nūquid uiderūt unq. uti q. maritus
fuerit lucratus dotem pdicti dicūt q. sic
Item queret iudex qd uidistis de hoc lp
si dicunt uidimus semel iudicatū p ma
rito tot pntibus inter duos Item uidi
mus alia uice sic iudicatū esse inter alios
duos tot pntibus Item alia uice tot pre
sentibus qui faciūt maiore ptem populi
et tūc iudex ultra pcedet et queret quot
anni sūt q. uidistis pdicta ipsi rñdent de
cem ani Ecce habemus consuetudinē pba
tam ut patet ex pmissis Et ideo iudex
pnūciabit consuetudinē esse pro uxore in
matrimonio defuncta extantibus liberis
maritus debeat lucrari dotem uerū tñ di
cūt qdam doc. q. si testes deponūt q. sic

uiderūt iudicari et interrogati quot pſen
tibus et quibus dicūt se nescire q̄ iudex
debet extimare quot pnt fuisse pntes die
tis sniis gſiderando quot in iudicio et tē
pore snie gſueuerunt esse pntes coiter et
frequenter et si inueniat eos esse maiorez
ptem populi hēbit gſuetudinē esse pba
tam ar. s. c. l. i. que dicit q̄ frequēcia in
spicitur q̄ tot homines repiuntur in lo
co in quo illud est actū Item cū hoc lig
de pbari nō potest standū ē gſecturis ut
l. non omēs. s. a barbaris. ff. de re mili.
uqod nō puto uerū qm ut. s. dixi gſue
tudo pōt allari in ui exceptōis et tunc
exciptens tam clare et plene debet pbaē
ut. s. dixi ut. ff. de pbaē. l. in excepē. et
de excepē. l. i. Item p modū officii iudi
cis et tūc etiam illam pponens plene de
bet pbaē ut. ff. d. iur. iuran. l. naz et po
stea. s. si minor cū sy. Aut p modū ac
tionis realis et tunc idem ut. l. fi. ff. de
rei uen. Aut p modū actionis psonalis
et tūc idē ut. l. qui accusare. s. de eden.
cū sy. Et sic iudex nō debet supplere de
fectū pbaionis in ui agēdi ut nō. s. ut
que dei ut aduo. pti. iu. sup. l. i. et ff.
de offi. pſi. l. illicitas. s. ueritas nec in
ui excipiendi ut nō. in. l. fi. ff. de peti.
here. Nec ob. s. a barbaris quia ibi erat
difficilior probō q̄ hic quare sufficit pre
sūptio et gſectura ibi hic non qd̄ pater
quia hic lex regit probōnem ut. s. l. i.
et ad ueram pbonem nō autem ad gſec
turam et pſūptionem debet referri ut. ff.
de gdi. et de. l. lucius. s. d. pba. in Bza
ubi probō et pſūptio ponūtur tanq̄ spe
cies drntes et distincte ar. ff. pro empre
re l. ii. s. separata et qd̄ nō. ff. de le. i. l.
ii. quod puto uerū qn testes dicūt se ig
norare numero pnciū sed si de illo depo
nunt et dicūt se illos nō cognouisse sig
dem erit probō facilis ppter modicum
numero populi tūc idem rōnibus iā dic
tis Si uero difficilis tenco cū pe. p dictū
s. a barbaris ppter fragilitatē memorie
ut. s. de ue. iur. enunc. l. ii. in pñ. et ff.
de acqui. pos. l. peregre in pñ. Et quia
ppria nomina hominū pbabiliter ignor
antur ut. l. siquis in fundi uocabulo in
pñ. ff. de le. i. Vicesimo nono quero
quid si qnq̄ fuit iudicatū p gſuetudie
qnq̄ contra An ex sniis pōribus erit in
ducta quod tangit glo. in. d. l. cū de g
suetudine. ff. c. Et certe Guy. in. l. de g
bus sic rñdet q̄ aut populus cu3 scit
esse iudicatū q̄ gſuetudinē tacuit et non

contradixit seu magistratus ipm populū
regens et tūc gſuetudo sit inſrupta etiā
per unam sniam gſiam ar. ff. de ul. uc.
l. usucapio et. l. naturalit et in aut. q.
mo. na. effi. sui. s. siquis g coll. iii. ce
bebat eniz magistratus populi cum hoc
sciebat illi snie que erat cōtraria gſuetu
dini gradicere et ideo si tacuit eius taci
turnitas preiudicat populo sicut si ipē
populus tacuisset ut. ff. ad muni. l.
municipes. s. refertur et de gdi. et de. l.
municipalibz Et. l. an in totuz supra de
edi. pua. ubi est hoc expſsum unde dicti
magistratus scienter scientes et tacentes
et non cōtradictes debent puniri p su
piorem ar. s. de opi. pub. l. curiales aut
cum sciuerint gradixerūt illi snie dicen
tes inique pnunciatū et similia uerba et
tunc per illam sniam nō erit gſuetudo i
terrupta cū appeat gſinuatio ultime uo
luntatis ar. ff. de le. iii. l. fideig. s. si rem
ar. l. spurii. s. pater. ff. de decur. Naz
gſensus in sniam aufert pſeueranciā cō
tinuati gſensus in pma ar. ff. de negoc.
ge. l. nensenti9 de relig. l. at siquis. s. ple
rūq̄ et de acqui. here. l. pro herede et de
le. i. l. si michi et tibi in legatuz et de le.
iii. l. siquis in pñ. testi et cū ista detmīa
tione debet intelligi glo. dictē. l. Cū de g
suetudine. Tricesimo quero Iuxta b
quiderit si ad pbandū cōuetudinem p
ducantur q̄tuor testes quoz duo depo
nant q̄ semel uiderūt sic actum tot pſen
tibus Alii duo deponūt q̄ uiderūt alia
die sic actū pſentibus aliis An erit gſue
tudo pbaēta Quidam magni doc. tenēt
q̄ sic et inducūt glo. lo. posicā. ff. d. te
sti. l. ob carmen. s. si testes inducūt etiaz
p se. l. sed arbit. ff. d. pbaē. et de aqua.
plu. ar. l. ii. s. Idem laheo ayt Alii te
nent oia quia isti testes sūt singulares
qa nō gcordant in eodem facto q̄ requi
ritur ad esse gſuetudinis licet gcordant
in aliquo actu pſiculiari ḡ cam nō pbāt
facit quod nō. s. qui numero tu. l. i. ad
hoc extra de testa. c. cum litteris Quod
ego teneo rō puc. s. dixi in gſuetudie p
banda requiritur nō solū usus et actus po
puli sed eoz frequēcia Isti ergo testes
licet probent usū et actū populi et in co
gcordant nō tñ probāt frequēciā quod
patet quia deponūt de pluralitate diuē
soz actūū non de frequēcia eiusdē Et
p h̄ patet Bzo ad gl. lo. et ad. ll. s. In g
riuz inductas quoniā ipi testes gcordāt
in actu de quo pncipaliter agitur et de

eius essentia tractatur. s. d. de positōe et
de memoria tēpīs Et ideo si duo concordāt
circa actū unū ille actus est bene p̄batus
Hic non deponūt de frequentia eius de
que in consuetudine requiritur ut p̄bauī s. 3
de pluralitate diuersorū actūū put pa
tet q̄ consuetudinē nō p̄bant cū deficiunt
in p̄bōne unius eorū q̄ requiritur in ip̄a
inducenda que sūt tria ut. s. oñdi q̄ defi
cit probō in toto ut. ff. de transac. l. cū
hii. s. si p̄tor et de iti. actug. priua. l. iiii
s. hoc autem cū sy. Et hoc modo ponē
do casū dicta glo. 10. in. d. l. ob carmen
pōt saluari uidelicet q̄ sint quatuor testes
et duo probent et deponunt q̄ uiderunt
me possidere alio mense Vex quia lo
aliter ponit exēplū ibi. s. q̄ erant testes
singulares uidelicet q̄ unus deposuit se
ui disse uno mense alius alio mense et sic
de singulis Id circo illam gl. dāpnauī qd̄
dic ut ibi scripsi ar. s. de testi. l. iur. iur.
s. similimodo et quod nō. in. d. l. i. qui
numero tute. Et eodem mō pone casū
in. d. l. si arbit. et. d. s. idem labeo uide
licet q̄ fuerunt quatuor testes et singuli
duo deponūt de eodem actu et in eo q̄cō
dant tūc enī singuli duo actū suū pro
babunt ut. l. ubi numerus. ff. d. testi. se
cus si separati uidelicet unus de uno ac
tu alius de alio tūc enī deficeret probō
ut p̄dixi Ad quod facit qd̄ nō. in. spe.
de testi. s. i. x. q̄ si unus et. s. nūc trac
temus. x. q̄ si ille et. x. se. et in. ti. de te
ste. s. iam de interrogatōe. x. fiūt et in
ti. denotorio crimine. s. fama. x. q̄ si
testis facit q̄ dixi. s. de emanc. libe. l. i.
super probatione uera in principio Con
cordat Mar. fil. in. lege de quibus.
Tricesimo primo quero quid si iudex
iudicauit bis cōtra. l. p̄nce maiore par
te populi repit tñ q̄ aliquis contra dix
it an consuetudo erit inducenda. Iacobus
de Arena. et Petrus tenent q̄ sic quia
condictio illius maiori p̄ci populi nō
obstat ut. l. qd̄ maior. ff. ad muni. et
de reg. iuris. l. aliud et facit qd̄ dixi in
qōne illa v3. An sine contradicōe cōsue
tudo possit induci Nec ob. ff. de ser
uic. ur. p̄di. l. p̄fundum et cōia p̄di.
l. receptum quia ibi consentiunt ut sin
guli in iure scripto al. p̄uato h̄ ut uni
uersi in iure publico facit qd̄ nō. Dy.
in. c. q̄ omēs tangit extra de reg. iuris
li. vi. et qd̄ supra dixi i. q̄ illa v3. q̄tū
tempus requirāt ad consuetudinē indu
cendā Sed Guil. d. cu. in. l. ingenuū sic

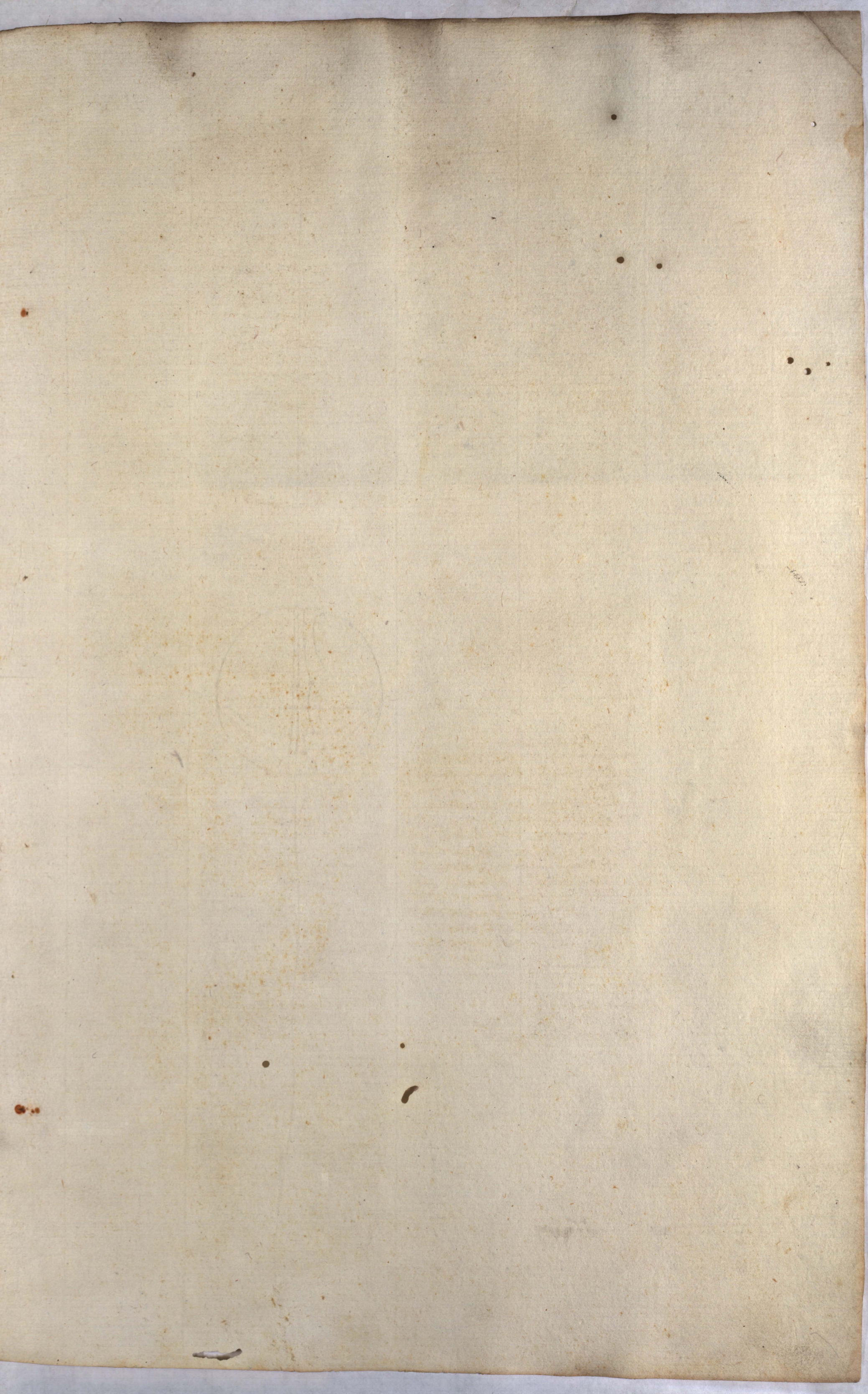
distinxit quia aut consuetudo inducit
preter. l. ut i. usibus feudoz et illius cō
tradictio nichil operatur Aut q̄ legem
et tunc sic ar. in. aut. de defen. ciui. s.
i. ibi idemq̄ nullo reluctando 2c ar. pro
hoc quia consuetudo scda est debilitior q̄
p̄ma. C. ad uell. l. antiq̄ et qd̄ ibi nō.
et quod nō. in. aut. de non alie. s. quia
uero uerisimile et. ff. de testa. mili. l. ei9
milit. s. milicia Sed p̄cedens opy. mibi
placet p. ll. supradictas Non ob. dict9
s. sin autē de defen. ciui. q̄ illud sp̄ale
odio criminis ambitus ut. ff. ad. l. iul.
ambi. l. i. et qd̄ ibi nō. Item nō ob.
scda rō q̄a hic quelibet cōsuetudo censet
uniformis p̄pter ydēptitatē rōnis que
est in. d. l. quod maior et. l. aliud. s. i.
que rōnis ydēptitas ibi cessat Tricesi
mo secundo quero an cōsuetudo liget i
fantes et furiosos certe glo. tenet hic q̄
sic quia lex scripta eos ligat ut. l. diuus
ff. de offi. p̄si. 2. ad. l. pompe de paric. l.
penl. ergo et cōsuetudo nō scripta p̄p̄
paritatem cause potencie et effectus ut
d. l. de quibus predicta Nō ob. l. qui
ad certum. ff. loca. ut hic nō. v3. quia
ibi loquitur in q̄tibus p̄uatoz et eorū
cōsensu solūmodo inducendis Hic in cō
suetudine publica cōsensu maioris p̄tis
populi ad hoc abilis inducenda facit qd̄
supra dixi in qōne illa. s. quorū consen
sus requiritur in consuetudine inducenda
licet ergo isti consentire non possunt tñ
p̄pter abiliū consensū ut unūsoz ligā
tur quorū consensus. s. abiliū solū h̄ req
ritur nō aut inhabiliū ar. ff. de mu. et
ho. l. ad rē publicam et. l. ut gradatim
s. s3 si lege et qd̄ nō. ff. de op. no. nū. l.
nam rey. Guil. nō. in. d. l. in genuum i
minoribus sic distinguit v3 aut est talis
actus in quo miores admittunt ut ma
iores ut in donac. p̄pter nupc. ut insti.
de nup. in prin. et nō. ff. de mino. l. aie
p̄tor. s. i. et tunc sic uerbi grada distat
consuetudo q̄ uxore defuncta in matri
monio sine liberis maritus lucretur dotē
talis cōsuetudo ligabit etiā minores q̄a
unūstas maiorū que eam induxit solū
debet attendi ut. ff. q̄ cuiusq̄ unū. no.
l. sicut. s. i. de iniur. uo. l. s3 si hac. l. s.
qui manumittit et de re. diui. l. in tñ
s. unūstatis et ar. ff. de le. iiii. l. seruus
legatus. s. omnibus. Et q̄a hoc facit
l. scripta. l. emilius. ff. de mino. et. ff. ex
qui. cau. in poss. ea. l. apud iul. in pri.
s. et eos hoc casu liget consuetudo non

scripta ppter paritatē cāe potentie et ef-
fectus ut d. l. de quibus facit q. s. pxi-
me dixi. Aut est talis i quo minores
nō admittuntur ut maiores uerbi grā
Est consuetudo q nullus pōt petere uen-
ditionē reo rescindi occasione minoris
pcti dimidia iusti pcti et certe minor tā
li consuetudine nō ligatur ppter restit.
ut ff. de minor. l. i. et ar. ad hoc. ff. de
mu. et ho. l. ut gdatim. §. sed si lege.
Sed multum ob. sibi. ff. de admi. tu. l.
sine herede. §. lucius sed Ryo q ibi fuit in-
ducta consuetudo spāl et ex pressim in
psonis minoris hic nō uel ibi nō qxerat
minor sed maior cui ipsa successit ar. d.
l. emilius et l. apud iul. in prin. Mar.
sil. in l. de quibus in prin. tenet pceden-
tem opy. Pe. et glo. Tricesimoter cio
quero an consuetudo populi liget cleri-
cos dicit Pe. q nō qā layci et clerici sunt
diuersi populi qd patz quia hnt diūfos
iudices ar. ff. de offi. asse. l. si eadem unde
clerici non hnt comune cū actibus plebei
ox. s. de epi. et cle. l. placet et de testa. l.
consulta Itē q clerici sunt maiores lai-
cis ut s. de sū. tri. l. iii. §. non ligant eo-
rum consuetudine et statutis nisi consen-
serint ar. ff. de ori. iur. l. ii. §. demum
cum esset et insti. de iure naturali. §. ple-
bes citum q. nō. ff. de postu. l. ex ea Sed
Inno. tenet p mū extra de constit. c. que
in ecclesia et c. ecclesia sancte marie et
per Guil. in d. l. ex ea et contra istos est
cōmunis opy. Quod si clericus agit q
laycum in foro epāl q seruet cōuetu-
do et statutū populi qd est ad licem or-
dinandā alia non Et sic intelligit scdm
quosdā extra de fo. compe. c. q clericus
et de iure iur. c. i. et ii. que nō. hosti. in
sūma de consuetudine facit qd dixi. s.
de epi. audi. l. epāl p Guil. Tricesi-
mo quarto quero qd si alia consuetudo
est in foro actoris alia in foro rei alia in
foro iudicii que debet seruari Ryo. dis-
tingue ut nō. Odof. s. pxi. l. uide-
licet q aut spectant ad lit. ordinationē
et seruat illa que est i foro iudicii Aut
ad lit. decisionē 2 tunc illa que est in fo-
ro contractus uel loco qctus ut l. i. in
p n. ff. de usuris et de euiet. l. si fundus
Nec ob. supra de emaci. li. l. i. qā ibi i
actu iudiciali et qctus idem est hic i di-
uersis ut ibi dixi Tricesimognto Quō
quid si populus utitur cōtra consuetu-
dinem an erit interrupta certe gl. mar.
b. distinguit in fine Tu dicas lacus

scdm Mar. sil. et alios modernos in l.
d. quibus uidelicet q si populus post cō-
suetudinē pscriptam per errorē utitur
contra illam non interrūpit illam quia
nō habuit animū tollendi ar. ff. e. l. qd
non ratione et idem de iur. om. iudi. l.
si per errorem et supra de iur. et fact.
igno. l. non idcirco Si uero ex certa
sciencia uenit contra l. non simpliciter
sed l. condendo contrariā tollit eam ut
ff. de sepul. uio. l. iii. §. diuus Si uero
simpliciter ex certa sciencia utitur cōtra
eam non l. condendo siquidem ille usus
est sufficiens ad nouam consuetudinē cō-
trariam inducendā que qualiter cōtingit
ex pte apparet tūc tollit eā ar. ff. de reg.
iur. l. nihil eā nāle et desolu. l. put qsq
et insti. de iure nā. gen. et. diu. §. penu.
Si uero ille nō sit usus sufficiens ad grā
cōsuetudinē inducendā nō tollit eam tā
legittime pscriptam ar. ff. de pact. l. si
unus. §. pactus. x. sed si pactū secus sit
in principe ut in aut. ut oēs obe. i. pui.
§. arripiant coll. vi. Nō pscriptam nā-
talis usus q ius populi bene interrump-
pit ut hic nō. et de re. iur. l. nemo. §. tē-
poralis. Tricesimosexto quero an sta-
tutum uel consuetudo ciuitatis uendic-
z sibi locum in castris sibi subiectis Certe
glo. in d. l. ex ea. ff. de postu. tenet q sic
et uidet casus isti de satisfda. §. i. Guil-
aūc i. d. l. ingenuū sic distinguit qā aut
illd castrū in illo casu habebat cōsuetudi-
nē suam seu legē spālem qd potest ut s.
dixi in qōe an ps populi ciuitatis possit
sibi cōsuetudinē facere tunc n. qā debet cō-
suetudo sua seruari ut s. dixi tibi aut
tpe cōsuetudinis ciuitatis illud castrū de
illo casu non hēbat legē seu cōsuetudinē
spālem et tunc aut illud castrum erat de
districu et iurisdictione illius ciuitatis
et tunc sic ar. s. de epi. et cle. l. nulli et d.
naturali. li. l. si qs et ff. ad muni. l. q
ex uico Aut illud castrū nō est de distric-
tu et iurisdictione illius ciuitatis et tunc
nō cum suis habeat fines ad quos ciui-
tatis cōsuetudo extendere nequit ar. ff. d.
acq. re. do. l. in agris ad b. s. de offi. p-
fect. pto. af. l. i. nōie dñi in prin. pme co-
lumpnie et. i. de fun. limit. l. qcuq li.
xii. et facit. ff. de le. iii. l. prediis. §. pē.
in fi. et de fun. instruc. l. seye. §. tyran-
ne et. l. pdi. §. fi. et ar. ff. de dam. ifec.
l. si finita. §. ex b. edicto hoc in castris ci-
uitati subiectis tpe dicte consuetudinis
Tricesimosextimo qro qd in castris post

ea sibi unitis tenet Guil. q. si dicta uno
uel translatio sit facta p. principem tunc
sic quia facta perfecte uidetur et ideo se
cundum ciuitatis consuetudine regule
ap. ff. de excu. tu. l. idem ulpianus. §.
fi. de re. iudi. l. quidam consulebat. et
s. de nup. l. imperialis. Na qd iuris e
in principali idem debet esse in eius cre
mento. ff. de pac. dota. l. inter. §. cum
inter et. s. de dona. an nup. l. fi. circa
medium. l. Ad hoc etiam. ff. de heredi.
insti. l. liber homo. §. ticius et ad treb.
l. pap. ad quod facit optime in aut. ut
iudi. fin. quop. suffra. §. illd. et. ff. de iu
di. l. insule ytalie et de excu. tu. l. non
tantum. §. ille. Et facit qd no. C. de
metropoli. l. i. li. xi. Aut per alium p
terq. per principem est facta unio et tunc
refert quia aut castrum trās iuit indistric
tum et iurisdictionem ciuitatis et tunc
idem. Aut non et tunc non per ea que
supra dixi in. p. xima. q. et dixi. s. de
iure do. l. etiam tractauit in dicta. l. si
finita. §. ex hoc edicto et dixi. aliquid
in. l. si quent de pigno acti. de statuto
Tricesimo octauo quero. de questione ar
dua quid si emergit casus non decisus
lege scriptus nec consuetudine et similis
legi scripte pro una parte et similis cō
suetudini pro alia. Quero quid iur. uer
bi gratia. Quero an Emphiteota habe
at uel habere debeat incrementum allu
uionis simile lex facit q. sic quia fructua
rius debet habere. ff. de usufr. l. Item
si fundi. §. i. Simile consuetudini fa
cit q. non quia uasallus nō debet habere
ut. x. colla. in fi. de controuersia inuesti.
§. si quis defensor dicit mar. fill. q. simi
le consuetudini debet spectari quia ma
gis est simile et habet emphiteota utile
dominiū sicut uasallus fructuarius au
tem non habet dñm directū nec utile.
Guil. etiam contra dicit uidelicet q. si
mile. l. debet spectari quia simile con
suetudini pcedit per modū a minori si
mile leg. procedit per locum a maiori
quod est fortius ut nō. in. l. i. supra de
nego. gesti. Tricesimo nono quero qd
si utrūq. simile pcedit piter per omnia
uerbi gratia querit an emphiteota debz
habere ita incrementum alluuiionis si
cut superficiarius. Simile. l. facit q.
sic quia superficiarius debet habere
simile cōsuetudini facit q. nō quia uas
allus non debet habere. Rūdeo simile. l.
debet spectari ratio quia ista cōsuetudo

est contra. l. et ideo ad casū simile nō ex
tēditur ar. ff. e. l. q. nō rōe et qd. s. dixi
Vltimo quitquid scribant doct. hic in
hac mā distinguēdo sic cōcludo q. Aut
consuetudo est contra legem. Aut ptes
legem in secundo casu. Constat eam de
bere seruari per. l. i. s. e. Et de edi. priua.
l. an in totum et dicta. l. de quibus. i.
Ryo. aut consuetudo est contra ius nāle
et non debet seruari ar. insti. de iure uālī
§. sed nālia et de legip. ag. tu. §. fi. et.
s. de cap. di. l. eas. Aut cōtra. l. di uinā
Et idem facit q. notatur. ff. de cōsti.
prin. l. i. in principio et. s. si contra ius
uel uti pub. l. fi. de usuris aut. ad hoc
aut contra ius gentium et idem ut dic
to. §. sed nālia cum sy. nisi ex causa ut
ff. cōmunia predi. l. uēditor. §. si cōstat.
Aut est contra ius ciuile et tunc. Aut ē
expresse reprobata per. l. et nō uale ut
supra de usuris. l. eos. §. penul. Et de
sacro sanct. eccle. aut. cassa et de fur.
aut. nauigia cōmunia de succe. aut. oēs
peregrini et. ff. ad. l. Ro. de iac. l. de pre
cacio fm unam lecturam. Et in aut. ut
nulli. iudi. §. nulli uero. Aut est iducta
per consensum erroneuz contra. l. et tūc
uon v3 ut supra dixi in illa. questiōe an
per consensum erroneum cōsuetudo pos
sit induci. Aut ex certa sciencia. Et tunc
Aut pcedit lex. Et tunc quidā distig
unt quia. Aut apparet ex tenore dicte
l. eius latorem sensil. §. uel scuisse. q. ue
tudinem localez et tollit ipsā ut. ff. de
sepulc. uol. l. iiii. §. diu9. Aut nō et
tunc nō sed lex illa succūbit ut extra de
constit. c. i. li. vi. et supra de testa. l. fi.
Ego autē sic dico ut. s. dixi in opi. ii.
q. aut dicta consuetudo est contra legē
et. l. sequens contraria illi consuetudini
tollit eam ut dicto. §. diu9. Aut preter
legem et tunc nō sed lex succūbit illi ut
dicto. c. i. extra de consti. et. l. fi. supra
de testa. et in aut. de nō alie. §. quia
xoo. uerisimile cum sy. Aut cōsuetudo
est generalis et uincit legem generaliter
ut dicta. l. de quibz. Aut est specialis
et localis et uincit eam specialiter in eo
loco ut hic in principio scdm unaz lec
turam et. ff. cōia predi. l. uēditor. §.
si constat et de admi. tu. l. sine herede. §.
lucius et de pollici. l. Imperator in fi.
Non generaliter in omni loco ut in fi.
huius. l. secundum unaz lecturaz et uerā
ut supra dixi in solucione primi et se
cūdi gñi. Repetita p dñm Bar.

193 Letters X

LOC. 629

1471